။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝိနယပိဋကေ

သာရတ္ထဒီပနီ-ဋီကာ (ပဌမော ဘာဂေါ)

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

မဟာကာရုဏိကံ **ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဉ္စ** ဝိမလံ ဝရံ။
ဝန္ဒေ **အရိယသင်္ဃဉ္စ၊** ဒက္ခိဏေယျံ နိရင်္ဂဏံ။

ဥဠာရပုညတေဇေန၊ ကတွာ သတ္တုပဒ္ဒုမဒ္ဒနံ။
ပတ္တရဇ္ဇာဘိသေကေန၊ သာသနုဇ္ဇောတနတ္ထိနာ။

နိဿာယ သီဟဠိန္ဒေန၊ ယံ **ပရက္ကမဗာဟုနာ** ။
ကတွာ နိကာယသာမဂ္ဂိံ၊ သာသနံ သုဝိသောဓိတံ။

ကဿပံ တံ မဟာထေရံ၊ သင်္ဃဿ ပရိဏာယကံ။
ဒီပသ္မိံ တမ္ဗပဏ္ဏိမှိ၊ သာသနောဒယကာရကံ။

ပဋိပတ္တိပရာဓီနံ၊ သဒ္ဓာရညနိဝါသိနံ။
ပာကဋံ ဂဂနေ စန္ဒ-မဏ္ဍလံ ဝိယ သာသနေ။

သင်္ဃဿ ပိတရံ ဝန္ဒေ၊ ဝိနယေ သုဝိသာရဒံ။
ယံ နိဿာယ ဝသန္တောဟံ၊ ဝုဍ္ဍိပ္ပတ္တောသ္မိ သာသနေ။

အနုထေရံ မဟာပုညံ၊ **သုမေဓံ** သုတိဝိဿုတံ။
အဝိခဏ္ဍိတသီလာဒိ-ပရိသုဒ္ဓဂုဏောဒယံ။

ဗဟုဿုတံ သတိမန္တံ၊ ဒန္တံ သန္တံ သမာဟိတံ။
နမာမိ သိရသာ ဓီရံ၊ ဂရုံ မေ ဂဏဝါစကံ။

အာဂတာဂမတက္ကေသု ၊ သဒ္ဒသတ္ထနယညုသု။
ယဿန္တေဝါသိဘိက္ခူသု၊ သာသနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ။

ဝိနယဋ္ဌကထာယာဟံ၊ **လီနသာရတ္ထဒီပနိံ** ။
ကရိဿာမိ သုဝိညေယျံ၊ ပရိပုဏ္ဏမနာကုလံ။

ပောရာဏေဟိ ကတံ ယံ တု၊ လီနတ္ထဿ ပကာသနံ။
န တံ သဗ္ဗတ္ထ ဘိက္ခူနံ၊ အတ္ထံ သာဓေတိ သဗ္ဗသော။

ဒုဝိညေယျသဘာဝာယ၊ သီဟဠာယ နိရုတ္တိယာ။
ဂဏ္ဌိပဒေသွနေကေသု၊ လိခိတံ ကိဉ္စိ ကတ္ထစိ။

မာဂဓိကာယ ဘာသာယ၊ အာရဘိတ္တတပိ ကေနစိ။
ဘာသန္တရေဟိ သမ္မိဿံ၊ လိခိတံ ကိဉ္စိဒေဝ စ။

အသာရဂန္ထဘာရောပိ၊ တတ္ထေဝ ဗဟု ဒိဿတိ။
အာကုလဉ္စ ကတံ ယတ္ထ၊ သုဝိညေယျမ္ပိ အတ္ထတော။

တတော အပရိပုဏ္ဏေန၊ တာဒိသေနေတ္ထ သဗ္ဗသော။
ကထမတ္ထံ ဝိဇာနန္တိ၊ နာနာဒေသနိဝါသိနော။

ဘာသန္တရံ တတော ဟိတွာ၊ သာရမာဒာယ သဗ္ဗသော။
အနာကုလံ ကရိဿာမိ၊ ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယန္တိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယံ နမဿိတုကာမော တဿ ဝိသိဋ္ဌဂုဏယောဂသန္ဒဿနတ္ထံ **“ယော ကပ္ပကောဋီဟိပိ”**တိအာဒိမာဟ။ ဝိသိဋ္ဌဂုဏယောဂေန ဟိ ဝန္ဒနာရဟဘာဝော, ဝန္ဒနာရဟေ စ ကတာ ဝန္ဒနာ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ သာဓေတိ။ ဧတ္ထ စ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏပ္ပယောဇနံ တတ္ထ တတ္ထ ဗဟုဓာ ပပဉ္စေန္တိ အာစရိယာ။ တထာ ဟိ ဝဏ္ဏယန္တိ –

“သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယဝန္ဒနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ပဘဝနိဿယဝိသုဒ္ဓိပဋိဝေဒနတ္ထံ, တံ ပန ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာသု ဝိညူနံ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, တံ သမ္မဒေဝ တေသံ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိက္ကမလဒ္ဓဗ္ဗာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ မင်္ဂလဘာဝတော , သဗ္ဗကိရိယာသု ပုဗ္ဗကိစ္စဘာဝတော, ပဏ္ဍိတေဟိ သမာစရိတဘာဝတော, အာယတိံ ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ”တိ။

မယံ ပန က္လာဓိပ္ပေတမေဝ ပယောဇနံ ဒဿယိဿာမ။ တသ္မာ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဒမေဝ ဟိ ပယောဇနံ အာစရိယေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ –

“ဣစ္စေဝမစ္စန္တနမဿနေယျံ၊
နမဿမာနော ရတနတ္တယံ ယံ။
ပုညာဘိသန္ဒံ ဝိပုလံ အလတ္ထံ၊
တဿာနုဘာဝေန ဟတန္တရာယော”တိ။

ရတနတ္တယပဏာမကရဏေန စေတ္ထ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနံ ရတနတ္တယပူဇာယ ပညာပာဋဝဘာဝတော, တာယ ပညာပာဋဝဉ္စ ရာဂါဒိမလဝိဓမနတော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

“ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၁.၁၁)။

တသ္မာ ရတနတ္တယပူဇနေန ဝိက္ခာလိတမလာယ ပညာယ ပာဋဝသိဒ္ဓိ။

အထ ဝါ ရတနတ္တယပူဇနဿ ပညာပဒဋ္ဌာနသမာဓိဟေတုတ္တာ ပညာပာဋဝံ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ တဿ သမာဓိဟေတုတ္တံ –

> ''ဧဝံ ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ, ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ, ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ''တိ (အ. နိ. ၁၁.၁၁.)။

သမာဓိဿ စ ပညာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေ ဝုတ္တောယေဝ ''သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ''တိ (သံ. နိ. ၄.၉၉; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄)။ တတော ဧဝံ ပဋ္ဌုဘူတာယ ပညာယ ပဋိညာမဟတ္တကတံ ခေဒမဘိဘုယျ အနန္တရာယေန သံဝဏ္ဏနံ သမာပယိဿတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထ''န္တိ။

အထ ဝါ ရတနတ္တယပူဇာယ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလဝဍ္ဎနတော အနန္တရာယေန ပရိသမာပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရတနတ္တယပဏာမေန ဟိ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလာနိ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

> ''အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဎာပစာယိနော။
> စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၉)။

တတော အာယုဝဏ္ဏသုခဗလဝုဍ္ဎိယာ ဟောတေဝ ကာရိယနိဋ္ဌာနမိတိ ဝုတ္တံ ''အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထ''န္တိ။

အထ ဝါ ရတနတ္တယကာရဝဿ ပဋိဘာနာပရိဟာနာဝဟတ္တာ။ အပရိဟာနာဝဟဉ္စိ တီသုပိ ရတနေသု ကာရဝံ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

> ''သတ္တိမေ, ဘိက္ခဝေ, အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ။ ကတမေ သတ္တ? သတ္ထုကာရဝတာ ဓမ္မကာရဝတာ သင်္ဃကာရဝတာ သိက္ခာကာရဝတာ သမာဓိကာရဝတာ ကလျာဏမိတ္တတာ သောဝစဿတာ''တိ (အ. နိ. ၇.၃၄)။

ဟောတေဝ စ တတော ပဋိဘာနာပရိဟာနေန ယထာပဋိညာတပရိသမာပနံ။

အထ ဝါ ပသာဒဝတ္ထူသု ပူဇာယ ပုညာတိသယဘာဝတော။ ဝုတ္တဉ္စိ တဿ ပုညာတိသယတ္တံ –

> ''ပူဇာရဟေ ပူဇယတော၊ ဗုဒ္ဓေ ယဒိဝ သာဝကေ။
> ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ၊ တိဏ္ဏသောကပရိဒ္ဒဝေ။
>
> ''တေ တာဒိသေ ပူဇယတော၊ နိဗ္ဗုတေ အကုတောဘယေ။
> န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခာတုံ၊ ဣမေတ္တမပိ ကေနစီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၁၉၅-၁၉၆; အပ. ထေရ ၁.၁၀.၁-၂)။

ပုညာတိသယော စ ယထာဓိပ္ပေတပရိသမာပနုပာယော။ ယထာဟ –

> ''ဧသ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သဗ္ဗကာမဒဒော နိဓိ။
> ယံ ယဒေဝါဘိပတ္ထေန္တိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတီ''တိ။ (ခု. ပ. ၈.၁၀)။

ဥပာယေသု စ ပဋိပန္နဿ ဟောတေဝ ကာရိယနိဋ္ဌာနံ။ ရတနတ္တယပူဇာ ဟိ နိရတိသယပုညက္ခေတ္တသံဗုဒ္ဓိယာ အပရိမေယျပ္ပဘာဝေ ပုညာတိသယောတိ ဗဟုဝိဓန္တရာယေပိ လောကသန္နိဝါသေ အန္တရာယနိဗန္ဓနသကလသံကိလေသဝိဒ္ဓံသနာယ ပဟောတိ, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဝါရေတိ။ တသ္မာ သုဝုတ္တံ ''သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ''န္တိ။

ဧဝံ ပန သပ္ပယောဇနံ ရတနတ္တယဝန္ဒနံ ကတ္တုကာမော ပဌမံ တာဝ ဘဂဝတော ဝန္ဒနံ ကာတုံ တမ္မူလကတ္တာ သေသရတနာနံ **''ယော ကပ္ပ။ပေ။ မဟာကာရုဏိကဿ တဿာ''** တိ အာဟ။ ဧတ္ထ ပန ယဿာ ဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ ယသ္မာ ကရုဏာပ္ပဓာနာ, န သုတ္တန္တဒေသနာ ဝိယ ကရုဏာပညာပ္ပဓာနာ, နာပိ အဘိဓမ္မ ဒေသနာ ဝိယ ပညာပ္ပဓာနာ, တသ္မာ ကရုဏာပ္ပဓာနမေဝ ဘဂဝတော ထောမနံ အာရဒ္ဓံ။ သော ဟိ အာစရိယဿ

ပကတိ, ယဒိဒံ အာရမ္မဏာနုရူပထောမနာ။ တေနေဝ သုတ္တန္တဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ''ကရုဏာသီတလဟဒယံ, ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ''န္တိ ကရုဏာပညာပ္ပဓာနံ, အဘိဓမ္မဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ''ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု, ပညာ ယဿ မဟေသိနော''တိ ပညာပ္ပဓာနဉ္စ ထောမနံ အာရဒ္ဓံ။ ကရုဏာပညာပ္ပဓာနာ ဟိ သုတ္တန္တဒေသနာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အာသယာနုသယာဓိမုတ္တိစရိယာဒိဘေဒပရိစ္ဆိန္ဒနသမတ္ထာယ ပညာယ သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာယ တတ္ထ သာတိသယပ္ပဝတ္တိတော။ သုတ္တန္တဒေသနာယ ဟိ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဗဟုလော ဝေနေယ္ယသန္တာနေသု တဒဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဂမ္ဘီရမတ္ထပဒံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ အဘိဓမ္မဒေသနာ စ ကေဝလံ ပညာပ္ပဓာနာ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ ယထာသဘာဝပဋိဝေဓသမတ္ထာယ ပညာယ တတ္ထ သာတိသယပ္ပဝတ္တိတော။

ဝိနယဒေသနာ ပန အာသယာဒိနိရပေက္ခံ ကေဝလံ ကရုဏာယ ပကတိကသတ္တေနပိ အသောတဗ္ဗာရဟံ သုဏန္တော အပုစ္ဆိတဗ္ဗာရဟံ ပုစ္ဆန္တော အဝတ္တဗ္ဗာရဟဉ္စ ဝဒန္တော ဘဂဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေသီတိ ကရုဏာပ္ပဓာနာ။ တထာ ဟိ ဥက္ကံသပရိယန္တဂတဟိရောတ္တပ္ပောပိ ဘဂဝါ လောကိယသာဓုဇနေဟိပိ ပရိဟရိတဗ္ဗာနိ ''သိခရဏီသီ''တိအာဒီနိ ဝစနာနိ ယထာပရာဓဉ္စ ဂရဟဝစနာနိ ဝိနယပိဋကဒေသနာယ မဟာကရုဏာသဉ္စောဒိတမာနသော မဟာပရိသမဇ္ဈေ အဘာသိ, တံတံသိက္ခာပဒပညတ္တိကာရဏာပေက္ခာယ ဝေရဉ္ဇာဒီသု သာရီရိကဉ္စ ခေဒမနုဘောသိ။ တသ္မာ ကိဉ္စာပိ ဘူမန္တရပစ္စယာကာရသမယန္တရကထာနံ ဝိယ ဝိနယပညတ္တိယာပိ သမုဋ္ဌာပိကာ ပညာ အနညသာဓာရဏတာယ အတိသယကိစ္စဝတီ, ကရုဏာယ ကိစ္စံ ပန တတောပိ အဓိကန္တိ ကရုဏာပ္ပဓာနာ ဝိနယဒေသနာ။ ကရုဏာဗ္ယာပာရာဓိကတာယ ဟိ ဒေသနာယ ကရုဏာပ္ပဓာနတာ။ တသ္မာ အာရမ္မဏာနုရူပံ ကရုဏာပ္ပဓာနမေဝ ထွေ ထောမနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စ အပရိမေယ္ယပ္ပဘာဝေ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ တံမူလကတ္တာ သေသဗုဒ္ဓဂုဏာနံ။ မဟာကရုဏာယ တ ဆသု အသာဓာရဏဉာဏေသု အညတရတ္တာ တံသဟစရိတသေသာသာဓာရဏဉာဏနမ္ပိ ဂဟဏသဗ္ဘာဝတော သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ နယတော ဒဿိတာဝ ဟောန္တိ။ ဧသောယေဝ ဟိ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဒဿနုပာယော ယဒိဒံ နယဂ္ဂါဟော။ အညထာ ကော နာမ သမတ္ထော ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုပဒံ နိရဝသေသတော ဒဿေတုံ။ တေနေတဟ –

''ဗုဒ္ဓေပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယ္ယ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄၂၅)။

တေနေဝ စ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေနပိ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒနံ ပတိအနုယုတ္တေန ''နော ဟေတံ, ဘန္တေ''တိ ပဋိက္ခိပိတွာ ''အပိစ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မန္ဝယော ဝိဒိတော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၆) ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ''ယော ကပ္ပကောဋီဟိပီ''တိအာဒိနာ ကရုဏာမုခေန သင်္ခေပတော သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သမုဒာယတ္ထော။

အယံ ပန အဝယဝတ္ထော – **ယော**တိ အနိယမဝစနံ။ တဿ ''နာထော''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ''ကပ္ပကောဋီဟိပီ''တိအာဒိနာ ပန ယာယ ကရုဏာယ သော ''မဟာကာရုဏိကော''တိ ဝုစ္စတိ, တဿာ ဝသေန ကပ္ပကောဋိဂဏနာယပိ အပ္ပမေယ္ယံ ကာလံ လောကဟိတတ္ထာယ အတိဒုက္ကရံ ကရောန္တဿ ဘဂဝတော ဒုက္ခာနုဘဝနံ ဒဿေတိ။ ကရုဏာယ ဗလေနေဝ ဟိ သော ဘဂဝါ ဟတ္ထဂတမ္ပိ နိဗ္ဗာနံ ပဟာယ သံသာရပင်္ကေ နိမုဂ္ဂံ သတ္တနိကာယံ တတော သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ စိန္တေတုမ္ပိ အသက္ကုဏေယ္ယံ နယနဇီဝိတပုတ္တဘရိယာဒါနာဒိကံ အတိဒုက္ကရမကာသိ။ **ကပ္ပကောဋီဟိပိ အပ္ပမေယ္ယံ ကာလ**န္တိ ကပ္ပကောဋိဂဏနာယပိ ''ဧတ္တကာ ကပ္ပကောဋိယော''တိ ပမေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယံ ကာလံ, ကပ္ပကောဋိဂဏနဝသေနပိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုမသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ အပရိစ္ဆိန္နာနိ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယ္ယာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကပ္ပကောဋိဝသေနေဝ ဟိ သော ကာလော အပ္ပမေယ္ယော, အသင်္ချေယ္ယဝသေန ပန ပရိစ္ဆိန္နောယေဝ။ ''ကပ္ပကောဋီဟိပီ''တိ **အပိ**သဒ္ဒေါ ကပ္ပကောဋိဝသေနပိ တာဝ ပမေတုံ နသက္ကာ, ပဂေဝ ဝဿဂဏနာယာတိ ဒဿေတိ။ ''အပ္ပမေယ္ယံ ကာလ''န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ ''မာ

သမဓိတေ, ဒိဝသံ စရတိ’’တိအာဒီသု ဝိယ။ **ကရောန္တော အတိဒုက္ကရာနိ** တိ ပဉ္စမဟာပရိစ္စာဂါဒီနိ အတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တော။ ဧဝမတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တော ကိံ ဝိန္ဒိတိ စေ? **ခေဒံ ဂတော,** ကာယိကံ ခေဒမုပဂတော, ပရိဿမံ ပတ္တောတိ အတ္ထော, ဒုက္ခမနုဘဝီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒုက္ခညှိ ခိဇ္ဇတိ သဟိတုမသက္ကုဏေယျန္တိ ‘‘ခေဒော’’တိ ဝုစ္စတိ။ **လောကဟိတာယာ**တိ ‘‘အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဝဋ္ဋဒုက္ခေန အစ္စန္တပီဠိတံ သတ္တလောကံ တမှာ ဒုက္ခတော မောစေတွာ နိဗ္ဗာနသုခဘာဂိယံ ကရိဿာမီ’’တိ ဧဝံ သတ္တလောကဿ ဟိတကရဏတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ အဿ စ ‘‘အတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တော’’တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ လောကဟိတာယ ခေဒံ ဂတောတိ ယောဇနာယပိ နတ္ထိ ဒောသော။ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ပိ ဟိ ‘‘အတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တော ခေဒံ ဂတော, ကိမတ္ထန္တိ စေ? လောကဟိတာယာ’’တိ ဝုတ္တံ။

ယံ ပန ဧဝံ ယောဇနံ အသမ္ဘာဝေန္တေန **ကေနစိ** ဝုတ္တံ ‘‘န ဟိ ဘဂဝါ လောကဟိတာယ သံသာရဒုက္ခမနုဘဝတိ။ န ဟိ ကဿစိ ဒုက္ခာနုဘဝနံ လောကဿ ဥပကာရံ အာဝဟတီ’’တိ, တံ တဿ မတိမတ္တံ။ ဧဝံ ယောဇနာယပိ အတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တဿ ဘဂဝတော ဒုက္ခာနုဘဝနံ လောကဟိတကရဏတ္ထာယာတိ အယမတ္ထော ဝိညာယတိ, န တု ဒုက္ခာနုဘဝနေနေဝ လောကဟိတသိဒ္ဓီတိ။ ပဌမံ ဝုတ္တယောဇနာယပိ ဟိ န ဒုက္ကရကရဏမတ္တေန လောကဟိတသိဒ္ဓိ။ န ဟိ ဒုက္ကရံ ကရောန္တော ကဥ္စိ သတ္တံ မဂ္ဂဖလာဒီသု ပတိဋ္ဌာပေတိ, အထ ခော တာဒိသံ အတိဒုက္ကရံ ကတွာ သဗ္ဗညုဘာဝံ သစ္ဆိကတွာ နိယျာနိကဓမ္မဒေသနာယ မဂ္ဂဖလာဒီသု သတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေန္တော လောကဿ ဟိတံ သာဓေတိ။

ကာမဉ္စေတ္ထ သတ္တသင်္ခါရဘာဇနဝသေန တိဝိဓော လောကော, ဟိတကရဏဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ တံဝိသယဿေဝ သတ္တလောကဿ ဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ပုညပါပါနိ တံဝိပါကော စာတိ ‘‘လောကော’’တိ ဝုစ္စတိ။ ကတ္ထစိ ပန ‘‘သနရာမရလောကဂရု’’န္တိအာဒီသု သမူဟတ္ထောပိ လောကသဒ္ဒော သမုဒါယဝသေန လောကီယတိ ပညာပီယတီတိ။ ယံ ပနေတ္ထ **ကေနစိ** ဝုတ္တံ ‘‘ဣမိနာ သတ္တလောကဉ္စ ဇာတိလောကဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ, တသ္မာ တဿ သတ္တလောကဿ ဣဓလောကပရလောကဟိတံ, အတိက္ကန္တပရလောကာနံ တ ဥစ္ဆိန္နလောကသမုဒယာနံ ဣဓ ဇာတိလောကေ ဩကာသလောကေ တ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသင်္ခါတဉ္စ ဟိတံ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ လောကဿ, လောကာနံ, လောကေ တ ဟိတန္တိ သရူပေကသေသံ ကတွာ လောကဟိတမိစ္စေတဟာ’’တိ, န တံ သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသင်္ခါတဟိတဿပိ သတ္တလောကဝိသယတ္တာ, သတ္တလောကဂ္ဂဟဏေနေဝ ဥစ္ဆိန္နမူလာနံ ခီဏာသဝါနမ္ပိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။

သဗ္ဗတ္ထ **‘‘ကေနစီ’’**တိ ဝုတ္တေ **‘‘ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာကာရေနာ’’**တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **‘‘မဟာဂဏ္ဌိပဒေ’’** တိ တ **‘‘မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ’’** တိ တ **‘‘စူဠဂဏ္ဌိပဒေ’’** တိ တ ဝုတ္တေ **‘‘သီဟဠဂဏ္ဌိပဒေသူ’’** တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကေဝလံ **‘‘ဂဏ္ဌိပဒေ’’**တိ ဝုတ္တေ **‘‘မာဂဓဘာသာယ လိခိတေ ဂဏ္ဌိပဒေ’’** တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

နာထောတိ လောကပဋိသရဏော, လောကသာမီ လောကနာယကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ သဗ္ဗာနတ္ထပအဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဧကပဋိသရဏော ပတိဋ္ဌာ။ အထ တ နာထတီတိ **နာထော,** ဝေနေယျာနံ ဟိတသုခံ မေတ္တာယနဝသေန အာသီသတိ ပတ္ထေတီတိ အတ္ထော။ အထ တ နာထတိ ဝေနေယျဂတေ ကိလေသေ ဥပတာပေတီတိ အတ္ထော, နာထတီတိ တ ယာစတီတိ အတ္ထော။ ဘဂဝါ ဟိ ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခေယျာ’’တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၇) သတ္တာနံ တံ တံ ဟိတပဋိပတ္တိံ ယာစိတွာပိ ကရုဏာယ သမုဿာဟိတော တေ တတ္ထ နိယောဇေတိ။ ပရမေန တ စိတ္တိဿရိယေန သမန္နာဂတော သဗ္ဗသတ္တေ ဂုဏေဟိ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ ပရမိဿရော ဘဂဝါ ‘‘နာထော’’တိ ဝုစ္စတိ။ သဗ္ဗောပိ စာယမတ္ထော သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

မဟာကာရုဏိကဿာ တိ ယော ကရုဏာယ ကမ္ပိတဟဒယတ္တာ လောကဟိတတ္ထံ အတိဒုက္ကရကိရိယာယ အနေကပ္ပကာရံ တာဒိသံ သံသာရဒုက္ခမနုဘဝိတွာ အာဂတော, တဿ မဟာကာရုဏိကဿာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ

ကိရတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ အပနေတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခိတေသု တ ကိရီယတိ ပသာရီယတီတိ ကရုဏာ။ အထ တ ကိဏာတီတိ ကရုဏာ, ပရဒုက္ခေ သတိ ကာရုဏိကံ ဟိံသတိ ဝိဗာဓေတိ, ဝိနာသေတိ တ ပရဿ ဒုက္ခန္တိ အတ္ထော။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ တ ကရုဏာ။ အထ တ ကမိတိ သုခံ, တံ ရုန္ဓတီတိ ကရုဏာ။ ဧသာ ဟိ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ အတ္တသုခနိရပေက္ခတာယ ကာရုဏိကာနံ သုခံ ရုန္ဓတိ ဝိဗာဓေတီတိ။ ကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ ကာရုဏိကော ယထာ "ဒောဝါရိကော"တိ။ ယထာ ဟိ ဒွါရဋ္ဌာနတော အညတ္ထ ဝတ္တမာနောပိ ဒွါရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကော ပုရိသော ဒွါရာနတိဝတ္တဝုတ္တိတာယ ဒွါရေ နိယုတ္တောတိ "ဒောဝါရိကော"တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဘဂဝါ မေတ္တာဒိဝသေန ကရုဏာဝိဟာရတော အညတ္ထ ဝတ္တမာနောပိ ကရုဏာနတိဝတ္တဝုတ္တိတာယ ကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ "ကာရုဏိကော"တိ ဝုစ္စတိ။ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယာဝ မဟာပရိနိဗ္ဗာနာ လောကဟိတတ္ထမေဝ လောကနာထာ တိဋ္ဌန္တိ။ မဟန္တော ကာရုဏိကောတိ မဟာကာရုဏိကော။ သတိပိ ဘဂဝတော တဒညဂုဏာနမ္ပိ ဝသေန မဟန္တဘာဝေ ကာရုဏိကသဒ္ဒသန္နိဓာနေန ဝုတ္တတ္တာ ကရုဏာဝသေနေတ္ထ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ "မဟာဝေယျာကရဏော"တိ။ ဧတ္ထ ကတ္တ "မဟာကာရုဏိကဿာ"တိ ဣမိနာ ပဒေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန သတ္ထု မဟာကရုဏာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။

အထ တ ကရုဏာ ကရုဏာယနံ သီလံ ပကတိ ဧတဿာတိ **ကာရုဏိကော,** ပထဝီဖဿာဒယော ဝိယ ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝါ ကရုဏာယနသဘာဝေါ သဘာဝဘူတကရုဏောတိ အတ္ထော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ အထ တ မဟာဝိသယတာယ မဟာနုဘာဝတာယ မဟာဖလတာယ စ မဟတီ ကရုဏာတိ **မဟာကရုဏာ**။ ဘဂဝတော ဟိ ကရုဏာ နိရဝသေသေသု သတ္တေသု ပဝတ္တတိ, ပဝတ္တမာနာ စ အနညသာဓာရဏာ ပဝတ္တတိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဘေဒဥ္စ မဟန္တမေဝ သတ္တာနံ ဟိတသုခံ ဧကန္တတော နိပ္ဖာဒေတိ, မဟာကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ **မဟာကာရုဏိကော**တိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ မဟတီ ပသတ္ထာ ကရုဏာ အဿ အတ္ထီတိ မဟာကာရုဏိကော။ ပူဇာဝစနော ဟေတ္ထ မဟန္တသဒ္ဒော "မဟာပုရိသော"တိအာဒီသု ဝိယ။ ပသတ္ထာ စ ဘဂဝတော ကရုဏာ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝသေနပိ ပဝတ္တိတော အနညသာဓာရဏတ္တာတိ။

ဧဝံ ကရုဏာမုခေန သင်္ခေပတော သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ ထောမေတွာ တ ဣဒါနိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတုံ **"အသမ္ဗုဓ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အသမ္ဗုဓ** န္တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော, တဿ အသမ္ဗုဇ္ဈန္တော အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တောတိ အတ္ထော, ယထာသဘာဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟေတုအတ္ထော ဟေတ္ထ အန္တသဒ္ဒော "ပဌန္တော နိသီဒတီ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **ယ**န္တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ အနိယမတော ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဗုဒ္ဓနိသေဝိတ**န္တိ တဿ ဝိသေသနံ။ တတ္ထ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ တာဝ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ"တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂) နိဒ္ဒေသနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ သတသနာယ အညာဏနိဒ္ဒာယ အစ္စန္တဝိဂမတော, ဗုဒ္ဓိယာ တ ဝိကသိတဘာဝတော ဗုဒ္ဓတတိ **ဗုဒ္ဓေါ** ဇာဂရဏဝိကသနတ္ထဝသေန။ အထ တ ကဿစိပိ ဉေယျဓမ္မဿ အနဝဗုဒ္ဓဿ အဘာဝေန ဉေယျဝိသေသဿ ကမ္မဘာဝေန အဂ္ဂဟဏတော ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝေန အဝဂမနတ္ထဝသေနေဝ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော လဗ္ဘတီတိ ဗုဒ္ဓတတိ ဗုဒ္ဓေါ။ အတ္ထတော ပန ပာရမိတာပရိဘာဝိတော သယမ္ဘုဉာဏေန သဟ တသနာယ ဝိဟတဝိဒ္ဓံသိတနိရဝသေသကိလေသော မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမေယျဂုဏဂဏာဓာရော ခန္ဓသန္တာနော ဗုဒ္ဓေါ။ ယထာဟ "ဗုဒ္ဓေါတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု သာမံ သစ္စာနိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ, တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ"န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ပာရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၁)။ တေန ဧဝံ နိရုပမပ္ပဘာဝေန ဗုဒ္ဓေန နိသေဝိတံ ဂောစရာသေဝနာဘာဝနာသေဝနာဟိ ယထာရဟံ နိသေဝိတံ အနုဘူတန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထ နိဗ္ဗာနံ ဂောစရာသေဝနာဝသေနေဝ နိသေဝိတံ, မဂ္ဂေါ ပန အတ္တနာ ဘာဝိတော စ ဘာဝနာသေဝနာဝသေန သေဝိတော, ပရေဟိ ဥပ္ပာဒိတာနိ ပန မဂ္ဂဖလာနိ စေတောပရိယညာဏာဒိနာ ယဒါ ပရိဇာနာတိ, အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတာနိ တ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, တဒါ ဂေါစရာသေဝနာဝသေနပိ သေဝိတာနိ ဟောန္တိယေဝ။ ဧတ္ထ စ ပရိယတ္တိဓမ္မဿပိ ပရိယာယတော ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန ဂဟဏေ သတိ သောပိ ဒေသနာသမ္မသနညာဏဂေါစရတာယ ဂေါစရာသေဝနာယ သေဝိတောတိ သက္ကာ ဂဟေတုံ။ "အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဒံ အဓိဂစ္ဆတိ, တီဏိ ပိဋကာနိ သမ္မသီ"တိ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တတ္တာ ပရိယတ္တိဓမ္မဿပိ သစ္ဆိကိရိယာယ သမ္မသနပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ ယံ အသမ္ဗုဓံ အသမ္ဗုဇ္ဈန္တော အသစ္ဆိကရောန္တောတိ အတ္ထသမ္ဘဝတော သောပိ ဣဓ ဝုတ္တော ဧဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တမ္ပိ စ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တ

တော ဘတဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, ပရိညာတဓမ္မဝိနယော ပန တဒင္ဂပ္ပဟာနဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနေ ဥပါဒါယ သမ္မာပဋိပန္နော န စိရဿေဝ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ”တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၅; သံ. နိ. ၁.၁၈၅)။

ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကေဟိပိ ကေစရာသေဝနာဒိနာ သေဝိတာနိ ဟောန္တိ, တထာပိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန “ဗုဒ္ဓနိသေဝိတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကေနစိ** ပန ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ သာမညတော ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါန မ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟော ဝုတ္တော။

ဘတဘာဝန္တိ အပရကာလကိရိယာယ ကမ္မနိဒ္ဒေသော, ဘဝတော ဘဝန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ဘတဘာဝ**န္တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဝသေန ဟီနပဏီတဝသေန စ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တဉ္စ ဘဝန္တိ အတ္ထော။ ဝုဒ္ဓတ္ထောပိ ဟိ အ-ကာရော ဒိဿတိ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိအာဒီသု ဝိယ။ တသ္မာ **အဘဝေ**တိ မဟာဘဝေ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ **ဘဝေ**တိ ဝုဒ္ဓိ, **အဘဝေ**တိ ဟာနိ။ **ဘဝေ**တိ ဝါ သဿတဒိဋ္ဌိ, **အဘဝေ**တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဘဝေ စ အဘဝေ စ ဘဝဘာဝေ။ တံ ဘတဘာဝံ။ **ဂစ္ဆတီ**တိ အပရကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **ဇီဝလောကော**တိ သတ္တလောကော။ ဇီဝဂ္ဂဟဏေန ဟိ သင်္ခါရဘာဇနလောကံ နိဝတ္တေတိ တဿ ဘတဘာဝဂမနာသမ္ဘဝတော။ နမော အတ္ထုတိ ဟဒ္ဒေသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဝိဇ္ဇာဒိကိလေသဇာလဝိဒ္ဓံသိနောတိ ဓမ္မဝိသေသနံ။ တတ္ထ အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ**။ ပူရေတုံ အယုတ္တဋ္ဌေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိ အဝိန္ဒိယံ နာမ, အလဒ္ဓဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တဗ္ဗိပရီတတော ကာယသုစရိတာဒိ ဝိန္ဒိယံ နာမ, တံ ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတီတိ ဝါ အဝိဇ္ဇာ, ခန္ဓာနံ ရာသဋ္ဌံ, အာယတနာနံ အာယတနဋ္ဌံ, ဓာတူနံ သုညတဋ္ဌံ, ဣန္ဒ္ရိယာနံ အဓိပတိယဋ္ဌံ, သစ္စာနံ တထဋ္ဌံ အဝိဒိတံ ကရောတီတိ ဝါ အဝိဇ္ဇာ, ဒုက္ခာဒီနံ ပီဠနာဒိဝသေန ဝုတ္တံ စတုဗ္ဗိဓံ အတ္ထံ အဝိဒိတံ ကရောတီတိပိ အဝိဇ္ဇာ, အန္တဝိရဟိတေ သံသာရေ သဗ္ဗယောနိဂတိဘဝဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသေသု သတ္တေ ဇဝာပေတီတိ ဝါ အဝိဇ္ဇာ, ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ဣတ္ထိပုရိသာဒီသု ဇဝတိ, ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ခန္ဓာဒီသု န ဇဝတီတိ ဝါ အဝိဇ္ဇာ။ သာ အာဒိ ယေသံ တဏှာဒီနံ တေ အဝိဇ္ဇာဒယော, တေယေဝ ကိလိဿန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာတိ **ကိလေသာ,** တေယေဝ စ သတ္တာနံ ဗန္ဓနဋ္ဌေန ဇာလသဒိသာတိ **ဇာလံ,** တံ ဝိဒ္ဓံသေတိ သဗ္ဗသော ဝိနာသေတီတိ အဝိဇ္ဇာဒိကိလေသဇာလဝိဒ္ဓံသီ။ နနု စေတ္ထ သပရိယတ္တိကော နဝလောကုတ္တရဓမ္မော အဓိပ္ပေတော, တတ္ထ စ မဂ္ဂေယေဝ ကိလေသေ ဝိဒ္ဓံသေတိ, နေတရေတိ စေ? ဝုစ္စတေ။ မဂ္ဂဿပိ နိဗ္ဗာနမာဂမ္မ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနတော နိဗ္ဗာနမ္ပိ ကိလေသေ ဝိဒ္ဓံသေတိ နာမ, မဂ္ဂဿ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနကိစ္စံ ဖလေန နိပ္ဖန္နန္တိ ဖလမ္ပိ “ကိလေသဝိဒ္ဓံသီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနဿ ပစ္စယတ္တာ “ကိလေသဝိဒ္ဓံသီ”တိ ဝတ္တုမရဟတီတိ န ကောစိ ဒေါသော။

ဓမ္မဝရဿ တဿာတိ ပုဗ္ဗေ အနိယမိတဿ နိယမဝစနံ။ တတ္ထ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စတူသု အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။

“ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊ န တေ ဂမိဿန္တိ အပာယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီ”တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇) –

ဟိ ဝုတ္တံ။ သံသာရဒုက္ခေ ဝါ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော မဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိယာ သတ္တက္ခတ္တုပရမတာဒိဝသေန သံသာရဿ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ အပာယာဒိနိဗ္ဗတ္တကကိလေသဝိဒ္ဓံသနဉ္စေတ္ထ ဓာရဏံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အရိယမဂ္ဂေ တဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိဟေတုတာယ နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ ဥဘယမေဝ နိပ္ပရိယာယတော ဓာရေတိ, အရိယဖလံ ပန တံသမုစ္ဆိန္နကိလေသပဋိပ္ပဿမ္ဘနေန တဒနုဂုဏတာယ, ပရိယတ္တိဓမ္မော တဒဓိဂမဟေတုတာယာတိ ဥဘယံ ပရိယာယတော ဓာရေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဓမ္မောယေဝ အတ္တနော ဥတ္တရိတရာဘာဝေန ဝရော ပဝရော အနုတ္တရောတိ **ဓမ္မဝရော,** တဿ ဓမ္မဝရဿ နမော အတ္ထုတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧတ္တာဝတာ စေတ္ထ အမေ့ဟဟိ သာရတ္တော ပကာသိတော။ ယံ ပနေတ္ထ **ကေနစိ** ပပဉ္စိတံ, အမေ့ဟဟိ စ ဣဓ န ဒဿိတံ, န တံ သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တသ္မာ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧတ္တကမ္ပိ အဝတွာ သာရတ္ထမေဝ ဒဿယိဿာမ။ ယတ္ထ ပန **ကေနစိ** အစ္စန္တဝိရုဒ္ဓံ လိခိတံ, တမ္ပိ ကတ္ထစိ ဒဿယိဿာမ။ ဧတ္ထ စ “အဝိဇ္ဇာဒိကိလေသဇာ

လဝိဒ္ဓံသိနော’’တိ ဧတေန သုတက္ခာတတာဒီပိ ဓမ္မံ ထောမေတိ, ‘‘ဓမ္မဝရသ္သာ’’တိ ဧတေန အညဿ ဝိသိဋ္ဌဿ အဘာဝဒီပနတော ပရိပုဏ္ဏတာယ။ ပဌမေန တ ပဟာနသမ္ပဒံ ဓမ္မဿ ဒဿေတိ, ဒုတိယေန ပဘာဝသမ္ပဒံ။

ဧဝံ သဒ္ဓမ္မပေမေနဝ သဗ္ဗဓမ္မဂုဏောပိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတွာ ဣဒါနိ အရိယသင်္ဃံ ထောမေတုံ **‘‘ဂုဏေဟီ’’**တိအာဒိ မာဟ။ ‘‘ဂုဏေဟီ’’တိ ပဒဿ ‘‘ယုတ္တော’’တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဒါနိ ယေဟိ ဂုဏေဟိ ယုတ္တော, တေ ဒဿေန္တော **‘‘သီလသမာဓီ’’**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလာဒိ **‘‘သီလ’’**န္တိ ဝုစ္စတိ။ **သမာဓီ**တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိ။ သမာဓိသီသေန ဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒယော ဝုတ္တာ။ **ပညာ**တိ မဂ္ဂပညာ။ ဝိမုတ္တိ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဉ္စ ဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဒေသသရူပေကသေသနယေန ‘‘ဝိမုတ္တိဉာဏ’’န္တိ ဝုတ္တံ။ အာဒိသဒ္ဒပရိယာယေန ပဘုတိသဒ္ဒေန တ ဝိမုတ္တိဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ဝိမုတ္တီ** တိ ဖလံ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏ**န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ။ **ပဘုတိ**-သဒ္ဒေန ဆဠဘိညာစတုပဋိသမ္ဘိဒာဒယော ဂုဏာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေ စ သီလာဒယော ဂုဏာ လောကိယာ လောကုတ္တရာ စ ယထာ သမ္ဘဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယံ ပနေတ္ထ **ကေနစိ** ဝုတ္တံ ‘‘သီလာဒယော ကိဉ္စာပိ လောကိယလောကုတ္တရာ ယထာ သမ္ဘဝံ လဗ္ဘန္တိ, တထာပိ အန္တေ ‘အရိယသင်္ဃ’န္တိ ဝစနတော သီလာဒယော စတ္တာရော ဓမ္မက္ခန္ဓာ လောကုတ္တရာ’’တိ, တံ တဿ မတိမတ္တံ။ န ဟိ အရိယသင်္ဃဿ လောကိယဂုဏေဟိပိ ထောမနာယ ကောစိ အောသော ဒိဿတိ, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဿပိ တာဝ လောကိယလောကုတ္တရဂုဏေဟိ ထောမနာ ဟောတိ, ကိမင်္ဂ ပန အရိယသင်္ဃဿာတိ။

ကုသလတ္ထိကာနံ ဇနာနံ ပုညဿ ဝုဒ္ဓိယာ ခေတ္တသဒိသတ္တာ ခေတ္တန္တိ အာဟ **‘‘ခေတ္တံ ဇနာနံ ကုသလတ္ထိကာန’’**န္တိ။ ခိတ္တံ ဗီဇံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန တာယတီတိ ဟိ ခေတ္တံ, ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏဝိရုဟနဘူမိ, တံသဒိသတ္တာ အရိယသင်္ဃောပိ ‘‘ခေတ္တ’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ အရိယသင်္ဃဿ အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘာဝံ ဒီပေတိ။ ‘‘အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’’တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **တ**န္တိ ပုဗ္ဗေ ‘‘ယော’’တိ အနိယမေန ဝုတ္တဿ နိယမဝစနံ။ **အရိယသင်္ဃ** န္တိ ဧတ္ထ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော အရိယာ နိရုတ္တိနယေန။ အထ ဝါ သဒေဝကေန လောကေန သရဏန္တိ အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော ဥပဂတာနဉ္စ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော အရိယာ။ အရိယာနံ သင်္ဃော သမူဟောတိ **အရိယသင်္ဃော** ။ အထ ဝါ အရိယော စ သော ယထာဝုတ္တနယေန သင်္ဃော စ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတဘာဝတောတိ အရိယသင်္ဃော, အဋ္ဌ အရိယပုဂ္ဂလာ။ တံ အရိယသင်္ဃံ။ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဗုဒ္ဓဓမ္မရတနာနမ္ပိ သမဓိဂမော သင်္ဃရတနာဓီနောတိ အရိယသင်္ဃဿ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတုံ ဣဓေဝ **‘‘သိရသာ နမာမီ’’**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ ကထာတ္တယေန သင်္ခေပတော သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ တံ နိပစ္စကာရံ ယထာဓိပ္ပေတေ ပယောဇနေ ပရိဏာမေန္တော အာဟ **‘‘ဣစ္စေဝ’’** မိစ္စာဒိ။ ဣစ္စေဝံ ယထာဝုတ္တနယေန **အစ္စန္တံ** ဧကန္တေန **နမဿနေယျံ** နမဿိတဗ္ဗံ ရတနတ္တယံ **နမဿမာနော** ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ ဝန္ဒမာနော အဟံ ဝိပုလံ ယံ ပုညာဘိသန္ဒံ အလတ္ထန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ဗုဒ္ဓါဒယော ရတိဇနနဋ္ဌေန **ရတနံ**။ တေသညှိ ‘‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ’’တိအာဒိနာ ယထာဘူတဂုဏေ အာဝဇ္ဇေန္တဿ အမတာဓိဂမဟေတုဘူတံ အနပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာဟ –

‘‘ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတစိတ္တော ခော ပန, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ’’တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၁.၁၁)။

စိတ္တီကတာဒိဘာဝေ တ ရတနဋ္ဌော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

‘‘စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ, အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ, ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ’’တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃)။

စိတ္တီကတဘာဝါဒယော စ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓါဒီသုယေဝ လဗ္ဘန္တီတိ။

“ပုညာဘိသန္ဒန္တိ ပုညရာသိံ ပုညပ္ပဝတ္တံ စာ”တိ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ပန **စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** စ “ပုညာဘိသန္ဒန္တိ ပုညာဘိနိသံသ”န္တိပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ပုညာဘိသန္ဒ** န္တိ ပုညနဒိံ, ပုညပ္ပဝတ္တိ ဧဝံ ပနေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိယမာနဥ္ဟိ ပုညံ အဘိသန္ဒနဋ္ဌေန “ပုညာဘိသန္ဒော”တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေဝ သာရတ္ထပကာသိနိယာ သံယုတ္တနိကာယဋ္ဌကထာယ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၁၀၂၇) –

> “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ.။ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ, အယံ ပဌမော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော”တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၂၇) –

ဧဝမာဒိကာယ ပာဠိယာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော “ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာတိ ပုညနဒိယော ကုသလနဒိယော”တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန **ဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ “ပုညာဘိသန္ဒန္တိ ပုညဖလ”န္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ န ဟိ ရတနတ္တယံ နမဿမာနော တဿ ခဏေ ပုညဖလံ အလတ္ထ, ကိန္တု အနပ္ပကံ ပုညရာသိံ တဒါ အလဘိ, တဿ စ ဖလံ ပရလောကဘာဂီ, ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝေ တု အန္တရာယဝိဃာတော တဿ စ ပုညဿ အာနိသံသမတ္တကံ, “တဿာနုဘာဝေန ဟတန္တရာယော”တိ စ ဝုတ္တံ, န စ ပုညဖလေ အနုပ္ပန္နေ တဿာနုဘာဝေန ဟတန္တရာယဘာဝေါ န သိဇ္ဈတိ, န စေတံ တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ အဟောသိ။ တသ္မာ တဿ မဟတော ပုညပ္ပဝါဟဿ အာနုဘာဝေန ဟတန္တရာယောတိ အယမေဝ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ အထာပိ ပဏာမကိရိယာယ ဇနိတတ္တာ ပုညမေဝ ပုညဖလန္တိ တဿာဓိပ္ပာယော သိယာ, ဧဝံ သတိ ယုဇ္ဇေယျ။ သော စ ပုညပ္ပဝါဟော န အပ္ပမတ္တကော, အထ ခေါ မဟန္တောယေဝါတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝိပုလ”**န္တိ, မဟန္တံ အနပ္ပကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အလတ္ထ** န္တိ အလဘိံ, ပာပုဏိန္တိ အတ္ထော။

တဿာနုဘာဝေနာ တိ တဿ ယထာဝုတ္တဿ ပုညပ္ပဝါဟဿ အာနုဘာဝေန ဗလေန။ **ဟတန္တရာယော**တိ တံ တံသမ္ပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ အန္တရာယော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအနတ္ထော။ ပဏာမပယောဇနေ ဝုတ္တဝိဓိနာ ဟတော ဝိဒ္ဓဿော အန္တရာယော ဥပဒ္ဒဝေါ အဿာတိ ဟတန္တရာယော။ အဿ “ဝဏ္ဏယိဿံ ဝိနယ”န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော, ဟတန္တရာယော ဟုတွာ ဝိနယံ ဝဏ္ဏယိဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတေန တဿ ပုညပ္ပဝါဟဿ အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိယာ ရတနတ္တယဿ စ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ ဥပဃာတကဥပဒ္ဒဝါနံ ဟနနေ သမတ္ထတံ ဒီပေတိ။

ဧဝံ ရတနတ္တယဿ နိပစ္စကာရကရဏေ ပယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယဿ ဝိနယပိဋကဿ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုကာမော, တဿ တာဝ ဘဂဝတော သာသနဿ မူလပတိဋ္ဌာနဘာဝံ ဒဿေတွာ တမ္ပိ ထောမေန္တော အာဟ **“ယသ္မိံ ဌိတေ”** တိအာဒိ။ အဋ္ဌိတဿ သုသဏ္ဌိတဿ ဘဂဝတော သာသနံ ယသ္မိံ ဌိတေ ပတိဋ္ဌိတံ ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ယသ္မိံ** န္တိ ယသ္မိံ ဝိနယပိဋကေ။ **ဌိတေ**တိ ပာဠိတော စ အတ္ထတော စ အနူနံ ဟုတွာ လဇ္ဇီပုဂ္ဂလေသု ပဝတ္တနဝသေန ဌိတေတိ အတ္ထော။ **သာသန**န္တိ အဓိသီလအဓိစိတ္တအဓိပညာသင်္ခါတသိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ သာသနံ။ **အဋ္ဌိတဿာ** တိ ကာမသုခလ္လိကတ္တကိလမထာနုယောဂသင်္ခါတေ အန္တဒွယေ အဋ္ဌိတဿာတိ အတ္ထော။ “အပ္ပတိဋ္ဌံ ခွါဟံ, အာဝုသော, အနာယူဟံ ဩဃမတရိ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ အယဥ္စတ္ထော တီသုပိ **သီဟဠဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တောယေဝ။ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ပန “အဋ္ဌိတဿာတိ ပရိနိဗ္ဗုတဿာပိ ဘဂဝတော”တိ ဝုတ္တံ။

ပတိဋ္ဌိတံ ဟောတီ တိ တေသုယေဝ လဇ္ဇီပုဂ္ဂလေသု ပဝတ္တနဝသေန ပတိဋ္ဌိတံ ဟောတိ။ **သုသဏ္ဌိတဿာ** တိ ဧတ္ထ တာဝ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဣဒံ ဝုတ္တံ “ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအသီတိအနုဗျဉ္ဇနေဟိ သမန္နာဂမနဝသေန သုသဏ္ဌာနဿာတိ အတ္ထော။ အနေန အဿ ရူပကာယသမ္ပတ္တိံ နိဒဿေတီ”တိ။ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ပန “ယထာဌာနေ ပတိဋ္ဌိတေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ရူပကာယေန သုသဏ္ဌိတော, ကာယဝင်္ကာဒိရဟိတတ္တာ တာဒိလက္ခဏသမန္နာဂတတ္တာ စ နာမကာယေနပီ”တိ ဝုတ္တံ။ **ကေနစိ** ပန “စတုဗ္ဗြဟ္မဝိဟာရဝသေန သတ္တေသု သုဋ္ဌု သမ္မာ စ ဌိတဿာတိ အတ္ထဝသေန တ သုသဏ္ဌိတဿ။ သုသဏ္ဌိတတ္တာ ဟေသ ကေဝလံ သတ္တာနံ ဒုက္ခံ အပနေတုကာမော ဟိတံ ဥပသံဟရိတုကာမော သမ္ပတ္တိယာ စ ပမုဒိတော အပက္ခပတိတော စ ဟုတွာ ဝိနယံ ဒေသေတိ။ တသ္မာ

ကြမသိဒ္ဓိ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာဓိကာရေ သာရုပ္ပာယ ထုတိယာ ထောမေန္တော အာဟ ‘သုသဏ္ဌိတဿာ’’’တိ ဝတွာ **“ဂဏ္ဌိ
ပဒေသု** ဝုတ္တတ္တော အဓိပ္ပေတာဓိကာရာနုရူပေ န ဟောတီ’’တိ ဝုတ္တံ။ အယံ ပနေတ္ထ အမှာကံ ခန္တိ – ယထာဝု
တ္တကာမသုခလ္လိကာဒိအန္တဒွယေ အဋ္ဌိတတ္တာယေဝ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒာယ သမ္မာ ဌိတတ္တာ သုသဏ္ဌိတဿာ
တိ ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ။ ဧဝဥ္ဟိ သတိ အာရမ္ဘာနုရူပထောမနာ ကတာ ဟောတိ ယထာဝုတ္တအန္တဒွယံ ဝိဝ
ဇ္ဇေတွာ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒာယ ဝိနယပညတ္တိယာယေဝ ယေဘုယျေန ပကာသနတော။

တန္တိ ပုဗ္ဗေ ‘‘ယသိဒ္ဓိ’’န္တိ အနိယမေတွာ ဝုတ္တဿ နိယမဝစနံ, တဿ ‘‘ဝိနယ’’န္တိ ကြမိနာ သမ္ဗန္ဓော။
အသမ္မိဿ န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, နိကာယန္တရလဒ္ဓီဟိ အသမ္မိဿံ ကတွာ အနာကုလံ ကတွာ ဝဏ္ဏယိဿ
သန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အနုရူပဿ ကာလမတ္တဿပိ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရသ
ဒိသေနပိ ဒုဝိညေယျဘာဝတော ကေဝလံ ဗုဒ္ဓဝိသယံ ဝိနယပိဋကံ အတ္တနော ဗလေန ဝဏ္ဏယိဿာမီတိ ဝစနမတ္တမ္ပိ အ
ညေဟိ ဝတ္တုမသက္ကုဏေယျတ္တာ **“နိဿာယ ပုဗ္ဗာစရိယာနုဘာဝ”** န္တိ အာဟ။ ပုဗ္ဗာစရိယာနုဘာဝေ နာမ အ
တ္ထတော ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ သံဝဏ္ဏိတာ အဋ္ဌကထာ, တတောယေဝ စ ‘‘ပုဗ္ဗာစရိယာနုဘာဝေ အဋ္ဌကထာ’’တိ သဗ္ဗတ္
ထ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ သံဝဏ္ဏိတံ အဋ္ဌကထံ နိဿာယ ဝဏ္ဏယိဿံ, န အတ္တနောယေဝ
ဗလံ နိဿာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထ ‘‘ပောရာဏဋ္ဌကထာသု ဝိဇ္ဇမာနာသု ပုန ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ ကိံ ပယောဇန’’န္တိ ယော ဝဒေယျ, တဿ
ပောရာဏဋ္ဌကထာယ အနူနဘာဝံ အတ္တနော စ သံဝဏ္ဏနာယ ပယောဇနံ ဒဿေန္တော **“ကာမဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ **ကာမ**န္
တိ ဧကန္တေန, ယထိစ္ဆကံ ဝါ, သဗ္ဗသောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တဿ ‘‘သံဝဏ္ဏိတော’’တိ ကြမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ကာမံ
သံဝဏ္ဏိတောယေဝ, နော န သံဝဏ္ဏိတောတိ အတ္ထော။ ကေဟိ ပန သော ဝိနယော သံဝဏ္ဏိတောတိ အာဟ **“ပုဗ္ဗာ
စရိယာသဘေဟီ”**တိ။ မဟာကဿပတ္ထေရာဒယော ပုဗ္ဗာစရိယာ ဧဝ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဥတ္တမဋ္ဌေန စ အာသဘာ,
တေဟိ ပုဗ္ဗာစရိယာသဘေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကီဒိသာ ပနေတေ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ အာဟ **“ဉာဏမ္ဗု”** တိအာဒိ။ အဂ္ဂမ
ဂ္ဂဉာဏသင်္ခာတေန **အမ္ဗုနာ** သလိလေန **နိဒ္ဓောတာနိ** နိဿေသတော အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနေန ဓောတာ
နိ ဝိက္ခာလိတာနိ ဝိသောဓိတာနိ ရာဂါဒီနိ တီဏိ မလာနိ ကာမာသဝါဒယော စ စတ္တာရော အာသဝါ ယေဟိ တေ **ဉာဏမ္ဗု
နိဒ္ဓောတမလာသဝါ,** တေဟီတိ အတ္ထော။ ကြမိနာ စ န ကေဝလံ ဧတေသု အာစရိယဘာဝေယေဝ, အထ ခေါ ရာဂါဒိမလ
ရဟိတာ ခီဏာသဝါ ဝိသုဒ္ဓသတ္တာ ဧတေတိ ဒဿေတိ။

ခီဏာသဝဘာဝေပိ န ဧတေ သုက္ခဝိပဿကာ, အထ ခေါ ဧဝရူပေဟိပိ အာနုဘာဝေဟိ သမန္နာဂတာတိ ဒဿေန္
တော အာဟ **“ဝိသုဒ္ဓဝိဇ္ဇာပဋိသမ္ဘိဒေဟီ”** တိ။ ဝိသုဒ္ဓါ အစ္စန္တပရိသုဒ္ဓါ ဝိဇ္ဇာ စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒါ ယေသံ
တေ ဝိသုဒ္ဓဝိဇ္ဇာပဋိသမ္ဘိဒါ, တေဟိ။ ဧကဒေသေန ပဋိသမ္ဘိဒံ အပ္ပတ္တာနံ အရိယာနမေဝ အဘာဝတော ဧတေဟိ အဓိဂ
တပဋိသမ္ဘိဒါ ပဗ္ဗူတရလဒ္ဓပ္ပဘေဒါတိ ဒဿေတုံ **ဝိသုဒ္ဓ** ဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ဝိဇ္ဇာ**တိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝါ။
တတ္ထ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏဉ္စာတိ ကြမာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ပန –

“ဝိပဿနာဉာဏမနောမယိဒ္ဓိ ။
ကြဒ္ဓိပ္ပဘေဒေပိ စ ဒိဗ္ဗသောတံ။
ပရဿ စေတောပရိယာယဉာဏံ၊
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဂတဉ္စ ဉာဏံ။
ဒိဗ္ဗဉ္စ စက္ခာသဝသင်္ခယော စ၊
ဧတာနိ ဉာဏာနိ ကြဓဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ’’တိ။ –

ဧဝံ ဝိပဿနာဉာဏမနောမယိဒ္ဓီဟိ သဒ္ဓိံ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဆ အဘိညာယေဝ။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ နိရုတ္
တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါတိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပ
ဋိသမ္ဘိဒါ, ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ, ဟေတုဟေတုဖလာနုရူပံ ဝေါဟာရေသု ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ, ကြဒံ
ဉာဏံ ကြမမတ္ထံ ဇောတယတီတိ ကြမိနာ အာကာရေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု တီသု ဉာဏေသု ပဝတ္တဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသ
မ္ဘိဒါ။ ဧတာသံ ပန ဝိတ္ထာရကထာ အတိပပဉ္စဘာဝတော ကြဓ န ဝုစ္စတိ။ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပတ္တာနံ သဒ္ဓမ္မေသု ဆေကဘာဝ

တော အာဟ **“သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနကောဝိဒေဟီ”** တိ။ “ပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တာနမ္ပိ ဓမ္မေသု အဘိယောဂဝသေန ဝိသေသော ဟောတီတိ လဒ္ဓပဋိသမ္ဘိဒာသု သာတိသယတံ ဒဿေတုံ အာဟာ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနကောဝိဒေဟီ** တိ ပိဋကတ္တယသင်္ခာတဿ သဒ္ဓမ္မဿ သံဝဏ္ဏနေ သဗ္ဗသော အတ္ထပ္ပကာသနေ ကောဝိဒေဟိ ဆေကေဟိ, ကုသလေဟီတိ အတ္ထော။

ကိလေသဇာလံ ပရိက္ခာရဗာဟုလ္လံ တ သံလိခတိ တနုံ ကရောတီတိ **သလ္လေခော** ။ ဣဓ ပန ခီဏာသဝတဓိကာရတ္တာ ပရိက္ခာရဗာဟုလ္လဿ သလ္လိခနဝသေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော, တေနေဝါယံ စ **ဂဏ္ဌိပဒေ** “သလ္လေခိယေ ပရိမိတပရိက္ခာရဝုတ္တိယာ”တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ သလ္လေခဿ ဘာဝေါ **သလ္လေခိယံ,** တသ္မိံ သလ္လေခိယေ, သလ္လေခပဋိပတ္တိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နောသုလဘူပမေဟီ**တိ အသုလဘူပမေဟိ သလ္လေခပဋိပတ္တိယာ အသုကသဒိသာတိ တေသံ ဥပမာယ အနုစ္ဆဝိကပုဂ္ဂလာနံ ဒုလ္လဘတ္တာ နတ္ထိ သုလဘာ ဥပမာ ဧတေသန္တိ နောသုလဘူပမာ။ **မဟာဝိဟာရဿာ** တိ စိတ္တလပဗ္ဗတအဘယဂိရိသေသနိကာယဒွယံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဓဇူပမေဟီ**တိ ရထဿ သဥ္ဇာနနဟေတုကံ ရထေ ဗဒ္ဓဓဇံ ဝိယ အဇာနန္တာနံ “အသုကေဟိ စ အသုကေဟိ စ ထေရေဟိ နိဝါသိတော မဟာဝိဟာရော နာမာ”တိ ဧဝံ မဟာဝိဟာရဿ သဥ္ဇာနနဟေတုတ္တာ မဟာဝိဟာရဿ ဓဇူပမေဟိ။ **သံဝဏ္ဏိတော** တိ သမ္မာ အနူနံ ကတွာ ဝဏ္ဏိတော။ သံဝဏ္ဏိတော အယံ ဝိနယောတိ ပဒစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော။ **စိတ္တေဟိ နယေဟီ** တိ အနေကပ္ပဘေဒနယတ္တာ ဝိစိတ္တေဟိ နယေဟိ။ **သမ္ဗုဒ္ဓဝရန္ဝယေဟီ** တိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဝရံ အနုဂတေဟိ, ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယာနုဂတေဟိ နယေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝာ ဗုဒ္ဓဝရံ အနုဂတေဟိ ပုဗ္ဗာစရိယာသဘေဟီတိ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဟေရာဏ္ဍကထာယ အနူနဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ ပယောဇနဝိသေသံ ဒဿေတုံ **“သံဝဏ္ဏနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကိဉ္စာပိ ပုဗ္ဗာစရိယာသဘေဟိ ယထာဝုတ္တဂုဏဝိသိဋ္ဌေဟိ အယံ ဝိနယော သဗ္ဗသော ဝဏ္ဏိတော, တထာပိ တေသံ ဧသာ သံဝဏ္ဏနာ သီဟဠဒီပဝါသီနံ ဘာသာယ သင်္ခတတ္တာ ရစိတတ္တာ ဒီပန္တရေ ဘိက္ခုဇနဿ သီဟဠဒီပတော အညဒီပဝါသိနော ဘိက္ခုဂဏဿ ကိဉ္စိ အတ္ထံ ပယောဇနံ ယသ္မာ နာဘိသမ္ဘုဏာတိ န သမ္ပာဒေတိ န သာဓေတိ, တသ္မာ ဣမံ သံဝဏ္ဏနံ ပာဠိနယာနုရူပံ ကတွာ ဗုဒ္ဓသိရိတ္ထေရေန အဇ္ဈိဋ္ဌော ဣဒါနိ သမာရဘိဿန္တိ။ တတ္ထ သံဝဏ္ဏိယတိ အတ္ထော ဧတာယာတိ **သံဝဏ္ဏနာ,** အဋ္ဌကထာ။ သာ ပန ဓမ္မသင်္ဂါဟက တ္ထေရေဟိ ပဌမံ တီဏိ ပိဋကာနိ သင်္ဂါယိတွာ တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာနုရူပေနေဝ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာယေဝ ဗုဒ္ဓဝစနဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဘူတော ကထာမဂ္ဂေါ။ သောယေဝ စ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရေန တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ အာဘတော, ပစ္ဆာ တမ္ဗပဏ္ဏိယေဟိ မဟာထေရေဟိ နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိ သင်္ကရ ပရိဟရဏတ္ထံ သီဟဠဘာသာယ ဌပိတော။ တေနာဟ **“သီဟဠဒီပကေနာ”**တိအာဒိ။ သီဟဿ လာနတော ဂဟဏတော **သီဟဠော,** သီဟကုမာရော။ တံဝံသဇာတတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ခတ္တိယာနံ တေသံ နိဝါသတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပဿ သပိ သီဟဠဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, တသ္မိံ သီဟဠဒီပေ ဘူတတ္တာ **သီဟဠဒီပကေန တဏ္ဌေန** ဝစနေန, သီဟဠဘာသာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဟာဠိနယာနုရူပန္တိ ဟာဠိနယဿ အနုရူပံ ကတွာ, မာဂဓဘာသာယ ပရိဝတ္တိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ **အဇ္ဈေ သနန္တိ** ဂရုဋ္ဌာနိယံ ပယိရုပါသိတွာ ဂရုတရံ ပယောဇနံ ဥဒ္ဒိဿ အဘိပတ္ထနာ အဇ္ဈေသနာ, တံ အဇ္ဈေသနံ, အာယာစနန္တိ အတ္ထော။ တဿ “သမနုဿရန္တော”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ကဿ အဇ္ဈေသနန္တိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓသိရိ ဝှယဿ ထေရဿာ”**တိ။ ဗုဒ္ဓသိရီတိ အဝှယော နာမံ ယဿ သောယံ **ဗုဒ္ဓသိရိဝှယော,** တဿ, ဣတ္ထန္နာမ ဿ ထေရဿ အဇ္ဈေသနံ သမ္မာ အာဒရေန သမနုဿရန္တော ဟဒယေ ဌပေန္တောတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ ကရဏပ္ပကာရံ ဒဿေန္တော **“သံဝဏ္ဏနံ တဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ တဉ္စ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနံ သံဝဏ္ဏနံ သမာရဘန္တော သကလာယပိ မဟာအဋ္ဌကထာယ ဣဓ ဂဟေတဗ္ဗတော မဟာအဋ္ဌကထံ တဿာ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာယ သံဝဏ္ဏနာယ သရီရံ ကတွာ မဟာပစ္စရိယံ ယော ဝိနိစ္ဆယော ဝုတ္တော, တထေဝ ကုရုန္ဒီနာမာဒီသု ဝိဿုတာသု အဋ္ဌကထာသု ယော ဝိနိစ္ဆယော ဝုတ္တော, တတောပိ ဝိနိစ္ဆယတော ယုတ္တမတ္ထံ အပရိစ္စဇန္တော အန္တောဂဓတ္ထေရဝါဒံ ကတွာ သံဝဏ္ဏနံ သမာရဘိဿန္တိ ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ အတ္ထော ကထိယတိ ဧတာယာတိ အတ္ထကထာ, သာယေဝ **အဋ္ဌကထာ** တ္ထကာရဿ ဋ္ဌကာရံ ကတွာ “ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော”တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၁၇; ၂.၈) ဝိယ။ **မဟာပစ္စရိယ** န္တိ ဧတ္ထ **ပစ္စရီ** တိ ဥဠုမ္ပံ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ နိသီဒိတွာ က

တတ္ထာ တမေဝ နာမံ ဇာတံ။ ကုရုန္ဒိဝလ္လိဝိဟာရော နာမ အတ္ထိ, တတ္ထ ကတတ္တာ **ကုရုန္ဒီ** တိ နာမံ ဇာတန္တိ ဝဒန္တိ။ အာဒိသဒ္ဒေန အန္ဓကဋ္ဌကထံ သင်္ခေပဋ္ဌကထဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝိဿုတာသူ** တိ သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထဋာသု, ပာကဋာသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယုတ္တမတ္တ န္တိ ဧတ္ထ တာဝ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** စ ဣဒံ ဝုတ္တံ “ယုတ္တမတ္တန္တိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဋ္ဌာနသ္မိံ ယုတ္တမတ္တံ, န ပန တတ္ထ အယုတ္တမ္ပိ အတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”တိ။ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ပနေတ္ထ န ကိဉ္စိ ဝုတ္တံ။ **ကေနစိ** ပန “မဟာအဋ္ဌကထာနယေန ဝိနယယုတ္တိယာ တ ယုတ္တမတ္တ”န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ယုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ မဟာပစ္စရိအာဒီသုပိ ကတ္ထစိ အယုတ္တဿာပိ အတ္ထဿ ဥပရိ ဝိဘာဝနတော။ “အဋ္ဌကထံယေဝ ဂဟေတွာ သံဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမီ”တိ ဝုတ္တေ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တတ္ထေရဝါဒာနံ ဗာဟိရဘာဝေါ သိယာတိ တေပိ အန္တောကတ္တုကာမော **“အန္တောဂဓထေရဝါဒ”** န္တိ အာဟ, ထေရဝါဒေပိ အန္တောကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သံဝဏ္ဏနန္တိ** အပရကာလကိရိယာယ ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ တု “သံဝဏ္ဏန”န္တိ ဝစနံ တတ္ထေဝ “သမာရဘန္တော”တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ ကမ္မဘာဝေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သမ္မာ**တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ကထာဗန္ဓဝသေန ရဿဘာဝေ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ကရဏပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သောတူဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဓိံ ဒဿေန္တော **“တံ မေ”**တိအာဒိမာဟ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနံ တံ မမ သံဝဏ္ဏနံ ဓမ္မပဒီပဿ တထာဂတဿ ဓမ္မံ သာသနဓမ္မံ ပါဠိဓမ္မံ တ သက္ကစ္စံ ပဋိမာနယန္တာ ပူဇေန္တာ ထိရေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေရာ, အစိရပဗ္ဗဇိတတ္တာ နဝါ, တေသံ မဇ္ဈေ ဘဝတ္တာ မဇ္ဈိမာ စ ဘိက္ခူ ပသန္နစိတ္တာ ယထာဝုတ္တနယေန သပ္ပယောဇနတ္တာ ဥပရိ ဝက္ခမာနဝိဓိနာ ပမာဏတ္တာ စ သဒ္ဒဟိတွာ ပီတိသောမနဿယုတ္တစိတ္တာ ဣဿာပကတာ အဟုတွာ နိသာမေန္တု သုဏန္တူတိ။ တတ္ထ **ဓမ္မပ္ပဒီပဿာ** တိ ဓမ္မောယေဝ သတ္တသန္တာနေသု မောဟန္ဓကာရဝိဓမနတော ပဒီပသဒိသတ္တာ ပဒီပော အဿာတိ ဓမ္မပဒီပော, ဘဂဝါ။ တဿ ဓမ္မပဒီပဿ။

ဣဒါနိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတွာ ပမာဏဘာဝံ ဒဿေန္တော **“ဗုဒ္ဓေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ယထေဝ ဗုဒ္ဓေန ယော ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဝုတ္တော, သော တဿ ဗုဒ္ဓဿ ယေဟိ ပုတ္တေဟိ ဓမ္မသေနာပတိအာဒီဟိ တထေဝ ဉာတော, တေသံ ဗုဒ္ဓပုတ္တာနံ မတိမစ္စဇန္တာ သီဟဠဋ္ဌကထာစရိယာ ယသ္မာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသူတိ အယမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဓမ္မော** တိ သုတ္တာဘိဓမ္မေ သင်္ဂဏှာတိ, **ဝိနယော**တိ သကလံ ဝိနယပိဋကံ။ ဧတ္တာဝတာ စ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။ သကလဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မဝိနယဝသေန ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ **ဝုတ္တော** တိ ပါဠိတော စ အတ္ထတော စ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တော။ န ဟိ ဘဂဝတာ အဗျာကတံ နာမ တန္တိပဒံ အတ္ထိ, သဗ္ဗေသံယေဝ အတ္ထော ကထိတော, တသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနေဝ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမောပိ ဘာသိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ပဝတ္တိတာ ပကိဏ္ဏကဒေသနာယေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာ။ တထေဝ ဉာတော** တိ ယထေဝ ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တော, တထေဝ ဧကပဒမ္ပိ ဧကက္ခရမ္ပိ အဝိနာသေတွာ အဓိပ္ပာယဉ္စ အဝိကောပေတွာ ဉာတော ဝိဒိတောတိ အတ္ထော။ **တေသံ မတိမစ္စဇန္တာ** တိ တေသံ ဗုဒ္ဓပုတ္တာနံ အဓိပ္ပာယံ အပရိစ္စဇန္တာ။ **အဋ္ဌကထာ အကံသူ**တိ အဋ္ဌကထာယော အကံသု။ ကတ္ထစိ “အဋ္ဌကထာမကံသူ”တိ ပါဌော ဒိဿတိ, တတ္ထာပိ သောယေဝတ္ထော, မ-ကာရော ပန ပဒသန္ဓိဝသေန အာဂတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “အဋ္ဌကထာ”တိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသေန မဟာပစ္စရိယာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ တေသံ ဗုဒ္ဓပုတ္တာနံ အဓိပ္ပာယံ အဝိကောပေတွာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသု, တသ္မာတိ အတ္ထော။ **ဟီ**တိ နိပါတမတ္တံ ဟေတုအတ္ထဿ “တသ္မာ”တိ ဣမိနာယေဝ ပကာသိတတ္တာ။ ယဒိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ပမာဏံ, ဧဝံ သတိ တတ္ထ ပမာဒလေခာပိ ပမာဏံ သိယာတိ အာဟ **“ဝဇ္ဇယိတွာန ပမာဒလေခ”** န္တိ။ တတ္ထ **ပမာဒလေခ**န္တိ အပရဘာဂေ ပောတ္ထကာရုဠှကာလေ ပမဇ္ဇိတွာ လိခနဝသေန ပဝတ္တံ ပမာဒပါဌံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပမာဒေန သတိံ အပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ အဒိန္နာဒါနဿ ပုဗ္ဗပယောဂေ “သစေပိ အလိကေပိ ဒုက္ကဋ”န္တိ ဝုတ္တဝစနသဒိသံ ယံ လိခိတံ, တံ ဝဇ္ဇယိတွာ အပနေတွာ သဗ္ဗံ ပမာဏန္တိ။ ဝက္ခတိ ဟိ တတ္ထ –

“မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန သစ္စေပိ အလိကေပိ ဒုက္ကဋမေဝ ဝုတ္တံ, တံ ပမာဒလိခိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ အဒိန္နာဒါနသ္သ ပုဗ္ဗပယောဂေ ပာစိတ္တိယဋ္ဌာနေ ဒုက္ကဋံ နာမ အတ္ထီ”တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၄)။

ကေသံ ပမာဏန္တိ အာဟ **“သိက္ခာသု သကရတနံ ဣတိ ပဏ္ဍိတာန”** န္တိ။ **ဣတိ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ ပုန “ယသ္မာ”တိ ဝစနသ္သ ကော သမ္ဗန္ဓောတိ စေ? ဧတ္ထ တာဝ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ ဂဏ္ဌိပဒေ** စ န ကိဉ္စိ ဝုတ္တံ, **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ပန **စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** စ ဣဒံ ဝုတ္တံ “ယသ္မာ ပမာဏံ, တသ္မာ နိသာမေတ္ဝာ ပသန္နစိတ္တာ”တိ။ ဧဝမသ္သ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ ပမာဏံ, တသ္မာ ဣဓ ဝုတ္တမ္ပိ ပမာဏမေဝာတိ ဟဒယသေယံ ကတ္ဝာ **ဝဇိရဗုဒ္ဓိ ထေရော** ဝဒတိ။ တတ္ထ **ဣဓာ**တိ ဣမိသ္သာ သမန္တပါသာဒိကာယာတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

တတ္ထ “ယသ္မာ”တိ ဝစနသ္သ ပဌမံ ဝုတ္တသမ္ဗန္ဓဝသေန အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ပမာဏန္တိ သာဓိတတ္တာ ဣဓာပိ ဝုတ္တမာနာပိ သံဝဏ္ဏနာ ကေဝလံ ဝစနမတ္တေနေဝ ဘိန္နာ, အတ္ထတော ပန အဋ္ဌကထာယေဝာတိ ဒဿေတုံ **“တတော စ ဘာသန္တရမေဝ”** တိအာဒိမာဟ။ ပစ္ဆာ ဝုတ္တသမ္ဗန္ဓဝသေန ပန ဣဓ ဝုတ္တမ္ပိ ကသ္မာ ပမာဏန္တိ စေ? ယသ္မာ ဝစနမတ္တံ ဌပေတ္ဝာ သောပိ အဋ္ဌကထာယေဝ, တသ္မာ ပမာဏန္တိ ဒဿေတုံ **“တတော စ ဘာသန္တရမေဝ”**တိအာဒိမာဟ။ ဧဝမာကုလံ ဒုဗ္ဗိညေယျသဘာဝဥ္စ ကတ္ဝာ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** သမ္ဗန္ဓော ဒဿိတော, အနာကုလဝစနော စ ဘာဒန္တဗုဒ္ဓဃောသာစရိယော။ န ဟိ သော ဧဝမာကုလံ ကတ္ဝာ ဝတ္တုမရဟတိ, တသ္မာ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထမနာကုလံ သုဝိညေယျဥ္စ ကတ္ဝာ ယထာဌိတသ္သ သမ္ဗန္ဓဝသေနေဝ ဒဿယိဿာမ။ ကထံ? ယသ္မာ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ ပမာဏံ, တသ္မာ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဒိ နာမ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ ပမာဏံ, အယံ ပန ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာ ကသ္မာ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ အာဟ **“တတော စ ဘာသန္တရမေဝ ဟိတ္ဝာ”**တိအာဒိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ ပမာဏံ, ယသ္မာ စ အယံ သံဝဏ္ဏနာပိ ဘာသန္တရပရိစ္စာဂါဒိမတ္တဝိသိဋ္ဌာ, အတ္ထတော ပန အဘိန္နာဝ, တတောယေဝ စ ပမာဏဘူတာ ဟောဿတိ, တသ္မာ သက္ကစ္စံ အာဒရံ ကတ္ဝာ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ။ တထာ ဟိ ပောရာဏဋ္ဌကထာနံ ပမာဏဘာဝေ, ဣမိဿာ စ သံဝဏ္ဏနာယ ဘာသန္တရပရိစ္စာဂါဒိမတ္တဝိသိဋ္ဌာယ အတ္ထတော တတော အဘိန္နဘာဝေတိ ဥဘယမ္ပေတံ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗဘာဝဟေတူတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ကေဝလံ ပောရာဏဋ္ဌကထာနံ သတိပိ ပမာဏဘာဝေ အယံ သံဝဏ္ဏနာ တတော ဘိန္နာ အတ္ထတော အညာယေဝ စ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ ဝတ္တုမရဟတိ, နာပိ ဣမိဿာ သံဝဏ္ဏနာယ တတောအဘိန္နဘာဝေပိ ပောရာဏဋ္ဌကထာနံ အသတိ ပမာဏဘာဝေ အယံ သံဝဏ္ဏနာ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တရူပာ ဟောတိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တနယေန ဥဘယမ္ပေတံ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗဘာဝဟေတူတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တတောတိ အဋ္ဌကထာတော။ **ဘာသန္တရမေဝ ဟိတ္ဝာ** တိ ကဉ္စုကသဒိသံ သီဟဠဘာသံ အပနေတ္ဝာ။ **ဝိတ္ထာရမဂ္ဂဉ္စ သမာသယိတ္ဝာ**တိ ပောရာဏဋ္ဌကထာသု ဥပရိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ အာနေတ္ဝာ တတ္ထ တတ္ထ ပပဉ္စိတံ “ဥတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန အကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပန္နောတိ ဘိက္ခု”တိ (ပာရာ. ၄၅) ဧတ္ထ အပလောကနာဒီနံ စတုန္နမ္ပိ ကမ္မာနံ ဝိတ္ထာရကထာ ဝိယ တာဒိသံ ဝိတ္ထာရမဂ္ဂံ သင်္ခိပိတ္ဝာ ဝဏ္ဏယိဿာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ –

> “ဧတ္ထ စ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ကေမေဝ အာဂတံ, ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဌတ္ဝာ စတ္တာရိ သင်္ဃကမ္မာနိ နီဟရိတ္ဝာ ဝိတ္ထာရတော ကထေတဗ္ဗာနီတိ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ, တာနိ စ ‘အပလောကနကမ္မံ ဉတ္တိကမ္မံ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မံ ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မ’န္တိ ပဋိပာဋိယာ ဌပေတ္ဝာ ဝိတ္ထာရေန ခန္ဓကတော ပရိဝါရာဝသာနေ ကမ္မဝိဘင်္ဂေ စ ပာဠိံ အာဟရိတ္ဝာ ကထိတာနိ။ တာနိ မယံ ပရိဝါရာဝသာနေ ကမ္မဝိဘင်္ဂေယေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ဧဝဉှိ သတိ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ စ န ဘာရိယာ ဘဝိဿတိ, ယထာဌိတာယ စ ပာဠိယာ ဝဏ္ဏနာ သုဝိညေယျာ ဘဝိဿတိ, တာနိ စ ဌာနာနိ အသုညာနိ ဘဝိဿန္တိ, တသ္မာ အနုပဒဝဏ္ဏနမေဝ ကရောမာ”တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅ ဘိက္ခုပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ)။

ဝိနိစ္ဆယံ သဗ္ဗမသေသယိတ္ဝာတိ တံတံအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိနိစ္ဆယံ အသေသယိတ္ဝာ သေသံ အကတ္ဝာ, ကိဉ္စိမတ္တမ္ပိ အပရိစ္စဇိတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝဏ္ဏိတုံ ယုတ္တရူပံ ဟုတ္ဝာ အနုက္ကမေန အာဂတံ ဟဉ္စိ အပရိစ္စဇိတ္ဝာ သံဝဏ္ဏနတော သီဟဠဋ္ဌကထာသု အယုတ္တဋ္ဌာနေ ဝဏ္ဏိတံ ယထာဌာနေယေဝ သံဝဏ္ဏနတော စ ဝုတ္တံ

တံ **“တန္တိက္ကမံ ကိဋ္ဌိ အတေက္ကမိတ္ဝတ”** တိ, ကိဋ္ဌိ ဟဋ္ဌိက္ကမံ အနတိက္ကမိတ္ဝတ အနုက္ကမေနေ၀ ၀ဏ္ဏယိဿ သာမာတိ အဓိပ္ပာယော။

သုတ္တန္တိကာနံ ၀စနာနမတ္ထ န္တိ သုတ္တန္တဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနမ္ပိ ၀စနာနမတ္ထံ။ သီဟဋ္ဌကထာသု ‘‘သုတ္တန္တိကာနံ ဘာရော’’တိ ၀တ္ဝတ အ၀ုတ္တာနမ္ပိ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍာဒီသု ဈာနကထာအာနာပာနဿတိသမအာဓိအာဒီနံ သုတ္တန္တ၀စနာနမတ္ထံ တံတံသုတ္တာနုရူပံ သဗ္ဗသော ပရိဒီပယိဿာမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟေဿတီ** တိ ဘဝိဿတိ, ကရိယိဿတီတိ တ အတ္ထော။ တ္တေ စ ပဌမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဘာသန္တရပရိစ္စာကဒိကံ စတုဗ္ဗိဓံ ကိစ္စံ နိပ္ဖာဒေတ္ဝတ သုတ္တန္တိကာနံ ၀စနာနမတ္ထံ ပရိဒီပယန္တီ အယံ ၀ဏ္ဏနာ ဘဝိဿတီတိ ၀ဏ္ဏနာယ ၀သေန သမာနကတ္တုကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပစ္ဆိမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ပန ဟေဋ္ဌာ၀ုတ္တဘာသန္တရပရိစ္စာကဒိံ ကတ္ဝတ သုတ္တန္တိကာနံ ၀စနာနမတ္ထံ ပရိဒီပယန္တီ အယံ ၀ဏ္ဏနာ အမ္ဟေဟိ ကရိယိဿတီတိ ဧ၀ံ အာစရိယ၀သေန သမာနကတ္တုကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **၀ဏ္ဏနာပီ**တိ တ္တေ **အပိသဒ္ဒံ** ဂဟေတ္ဝတ ‘‘တသ္မာပိ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ ယောဇေတဗ္ဗ’’န္တိ **စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တပ္ပယောဇနဝိသေသံ ပမာဏဘာဝဥ္စ သမ္ပိဏ္ဍေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ပန ‘‘တသ္မာ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာပီ’’တိ သမ္ဗန္ဓော ၀ုတ္တော။ တ္တေ ပန န ကေ၀လံ အယံ ၀ဏ္ဏနာ ဟေဿတိ, အထ ခော အနုသိက္ခိတဗ္ဗာပီတိ ဣမမတ္ထံ သမ္ပိဏ္ဍေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တ္တောပိ ယထာဌိတ၀သေနေ၀ အပိသဒ္ဒဿ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အမ္ဟာကံ ခန္တိ။ ဣဒံ ၀ုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ အဋ္ဌကထာသု ၀ုတ္တံ ပမာဏံ, ယသ္မာ စ အယံ ၀ဏ္ဏနာပိ တတော အဘိန္နတ္တာ ပမာဏဘူတာယေ၀ ဟေဿတိ, တသ္မာ သက္ကစ္စံ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာတိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ၀ဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗာဟိရနိဒါနကထာ

ဣဒါနိ ‘‘တံ ၀ဏ္ဏယိဿံ ဝိနယ’’န္တိ ပဋိညာတတ္တာ ယထာပဋိညာတဝိနယသံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော သံ၀ရဝိနယပဟာနဝိနယာဒိ၀သေန ဝိနယဿ ဗဟုဝိဓတ္တာ ဣဓ သံ၀ဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေန အဓိပ္ပေတော တာ၀ ဝိနယော ၀၀တ္ထပေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တာသု ကထာသု။ **တာ၀**-သဒ္ဒော ပဌမန္တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ပဌမံ ဝိနယံ ၀၀တ္ထပေတ္ဝတ ပစ္ဆာ တဿ ၀ဏ္ဏနံ ကရိဿာမီတိ ဒီပေတိ။ **၀၀တ္ထပေတဗ္ဗော**တိ နိယမေတဗ္ဗော။ **တေနေတံ ၀ုစ္စတီ** တိ ယသ္မာ ၀၀တ္ထပေတဗ္ဗော, တေန ဟေတုနာ ဧတံ ‘‘ဝိနယော နာမာ’’တိအာဒိကံ နိယာမက၀စနံ ၀ုစ္စတီတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ ဝိနယဿ။ **မာတိကာ**တိ ဥဒ္ဒေသော။ သော ဟိ နိဒ္ဒေသပဒာနံ ဇနနီဌာနေ ဌိတတ္တာ မာတာ ဝိယာတိ မာတိကာတိ ၀ုစ္စတိ။

ဣဒါနိ ၀ဏ္ဏေတဗ္ဗမတ္ထံ မာတိကံ ဌပေတ္ဝတ ဒဿေန္တော အာဟ **“၀ုတ္တံ ယေနာ”** တိအာဒိ။ ဣဒံ ၀ုတ္တံ ဟောတိ – ဧတံ ‘‘တေန သမယေန ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ’’တိအာဒိနိဒါန၀စနပဋိမဏ္ဍိတံ ဝိနယပိဋကံ ယေန ပုဂ္ဂလေန ၀ုတ္တံ, ယသ္မိံ ကာလေ ၀ုတ္တံ, ယသ္မာ ကာရဏာ ၀ုတ္တံ, ယေန ဓာရိတံ, ယေန စ အာဘတံ, ယေသု ပတိဋ္ဌိတံ, ဧတံ ယထာ၀ုတ္တဝိဓာနံ ၀တ္ဝတ တတော ‘‘တေန သမယေနာ’’တိအာဒိပာဌဿ အတ္ထံ အနေကပ္ပကာရတော ဒဿယန္တော ဝိနယဿ အတ္ထ၀ဏ္ဏနံ ကရိဿာမီတိ။ တ္တေ စ ‘‘၀ုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ’’တိ ဣဒံ ၀စနံ ‘‘တေန သမယေန ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’’တိအာဒိနိဒါန၀စနမတ္ထံ အပေက္ခိတ္ဝတ ၀တ္တုကာမောပိ ဝိသုံ အ၀တ္ဝတ ‘‘နိဒါနေန အာဒိကလျာဏံ, ‘ဣဒမဝေစာ’တိ နိဂမနေန ပရိယောသာနကလျာဏ’’န္တိ စ ၀စနတော နိဒါနနိဂမနာနိပိ သတ္ထုဒေသနာယ အနုဝိဓာနတ္တာ တဒန္တောဂဓာနေ၀တိ နိဒါနဿပိ ဝိနယပိဋ္ဌယံယေ၀ အန္တောဂဓတ္တာ ‘‘၀ုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ’’တိ ဣဒမ္ပိ ဝိနယပိဋ္ဌကသမ္ဗန္ဓံယေ၀ ကတ္ဝတ မာတိကံ ဌပေသိ။ မာတိကာယ ဟိ ‘‘ဧတ’’န္တိ ၀ုတ္တံ ဝိနယပိဋ္ဌကံယေ၀ သာမညတော သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဗန္ဓမုပဂစ္ဆတိ။

ဣဒါနိ ပန တံ ဝိသုံ နီဟရိတ္ဝတ ဒဿေန္တော **“တတ္ထ ၀ုတ္တံ ယေနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တေသု မာတိကာပဒေသု။ အထ ကသ္မာ ဣဒမေ၀ ၀စနံ သန္ဓာယ ၀ုတ္တန္တိ အာဟ **“ဣဒဉ္ဟီ”**တိအာဒိ။ **ဣဒန္တိ** ‘‘တေန သမယေန ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’’တိအာဒိ၀စနံ ။ **ဟိ**-သဒ္ဒော ယသ္မာတိ အတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ယသ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အတ္တ

ပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတိ, တသ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတီ**တိ အတ္တနော ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဝုတ္တဝစနံ န ဟောတိ, ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝစနံ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ “အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတီတိ အာဟစ္စ ဘာသိတံ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော”တိ **ကေနစိ** ဝုတ္တံ။ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ပန “အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတီတိ အတ္တနော ဓရမာနကာလေ ဝုတ္တဝစနံ န ဟောတီ”တိ လိခိတံ။ တဒုဘယမ္ပိ အတ္ထတော သမာနမေဝ။ ဣဒါနိ ပဉှကရဏံ ဝတွာ အနုက္ကမေန ယထာဝုတ္တပဉှဝိဿဇ္ဇနံ ကရောန္တော **“အာယသ္မတာ”** တိအာဒိမာဟ။ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလံ နိယမေတိ, **“တဉ္စ”** တိ အာဒိနာ ကာလံ နိယမေတိ။ တဉ္စ ဥပါလိတ္ထေရေန ဝုတ္တဝစနံ ကာလတော ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ တံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေတုကာမော တဿာ တန္တိအာရုဠှာယ ဣဓ ဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမ စေသာ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ အာဟ။ **ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမ စေသာ** တိ **စ**-သဒ္ဒော ဤဒိသေသု ဌာနေသု ဝတ္တဗ္ဗသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တဉ္စ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တံ, သော စ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပညာသတ္ထော ဝါ **စ**-သဒ္ဒော။ **ဥပညာသော**တိ စ ဝါကျာရမ္ဘော ဝုစ္စတိ။ သော ဟိ ဂန္ထကာရာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ ကိဉ္စိ ဝတွာ ပုန ပရံ ဝတ္တုမာရဘန္တာနံ စသဒ္ဒပ္ပယောဂေါ။ ယံ ပန **ကေနစိ** ဝုတ္တံ “ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမ စာတိ ဧတ္ထ စ-သဒ္ဒော အတိရေကတ္ထော, တေန အညာပိ အတ္ထီတိ ဒီပေတီ”တိ။ တဒေဝ တဿ ဂန္ထက္ကမေ အကောဝိဒတံ ဒဿေတိ။ န ဟေတ္ထ စသဒ္ဒေန အတိရေကတ္ထော ဝိညာယတိ။ ယဒိ စေတ္ထ ဧဝံ ဒဿေတုံ စ-ကာရော အဓိပ္ပေတော သိယာ, ဧဝံ သတိ န ကတ္တဗ္ဗောယေဝ ပဌမသဒ္ဒေနေဝ အညာသံ ဒုတိယာဒိသင်္ဂီတီနမ္ပိ အတ္ထိဘာဝဿ ဒီပိတတ္တာ။ ဒုတိယာဒိံ ဥပါဒါယ ဟိ ပဌမသဒ္ဒပ္ပယောဂေါ ဒီဃာဒိံ ဥပါဒါယ ရဿာဒိသဒ္ဒပ္ပယောဂေါ ဝိယ။ ယထာပစ္စယံ တတ္ထ တတ္ထ ဒေသိတတ္တာ ပညတ္တတ္တာ စ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနံ ဓမ္မဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယနံ ကထနံ **သင်္ဂီတိ**။ ဧတေန တံတံသိက္ခာပဒါနံ သုတ္တာနဉ္စ အာဒိပရိယောသာနေသု အန္တရန္တရာ စ သမ္ဗန္ဓဝသေန ဌပိတံ သင်္ဂီတိကာရဝစနံ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ။ မဟာဝိသယတ္တာ ပူဇနီယတ္တာ စ မဟတီ သင်္ဂီတိ **မဟာသင်္ဂီတိ**, ပဌမာ မဟာသင်္ဂီတိ **ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ**။ **နိဒါနကောသလ္လတ္ထ**န္တိ နိဒါတိ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ နိဒဿေတီတိ နိဒါနံ, တတ္ထ ကောသလ္လံ နိဒါနကောသလ္လံ, တဒတ္ထန္တိ အတ္ထော။

သတ္တာနံ ဒဿနာနုတ္တရိယသရဏာဒိပဋိလာဘဟေတုဘူတာသု ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ အညာသု ဘဂဝတော ကိရိယာသု “ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျော”တိ ပဋိညာယ အနုလောမနတော ဝေနေယျာနံ မဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ ကိရိယာ နိပ္ပရိယာယေန ဗုဒ္ဓကိစ္စန္တိ အာဟ **“ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဉှိ အာဒိံ ကတွာ”** တိ။ တတ္ထ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဓမ္မောယေဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ အထ ဝါ စက္ကန္တိ အာဏာ, ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မဉ္စ တံ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ဉာယေန စက္ကန္တိပိ ဓမ္မစက္ကံ။ ယထာဟ –

“ဓမ္မဉ္စ ပဝတ္တေတိ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, စက္ကဉ္စ ပဝတ္တေတိ ဓမ္မဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မစရိယာယ ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္က”န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၂.၄၀)။

ကတဗုဒ္ဓကိစ္စေ တိ ကတံ ပရိနိဋ္ဌာပိတံ ဗုဒ္ဓကိစ္စံ ယေန, တသ္မိံ ကတဗုဒ္ဓကိစ္စေ ဘဂဝတိ လောကနာထေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧတေန ဗုဒ္ဓကတ္တဗ္ဗဿ ကဿစိပိ အသေသိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ တတောယေဝ ဟိ သော ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ။ နနု စ သာဝကေဟိ ဝိနီတာပိ ဝိနေယျာ ဘဂဝတာယေဝ ဝိနီတာ ဟောန္တိ, တထာ ဟိ သာဝကဘာသိတံ သုတ္တံ ဗုဒ္ဓဝစနန္တိ ဝုစ္စတိ, သာဝကဝိနေယျာ စ န တာဝ ဝိနီတာတိ? နာယံ ဒေါသော တေသံ ဝိနယနူပါယဿ သာဝကေသု ဌပိတတ္တာ။ တေနေဝါဟ –

“န တာဝါဟံ ပါပိမ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ယာဝ န ဘိက္ခူ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပါဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈)။

“ကုသိနာရာယ”န္တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတဒေသကာလဝိသေသဒဿနံ, “အပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ”တိ ဂါဟဿ မိစ္ဆာဘာဝဒဿနတ္ထံ လောကေ ဇာတသံဝဍ္ဎဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ။ တထာ ဟိ မနုဿဘာဝဿ သုပါကဋကရဏတ္ထံ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ ဒါရပရိဂ္ဂဟာဒီနိပိ ကရောန္တီတိ။ **ကုသိနာရာယန္တိ** ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ သမီပတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ**တိ တဿ နဂရဿ ဥပဝတ္တနဘူတံ မလ္လရာဇူနံ သာလဝနုယျာနံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ နဂရံ ပဝိသိတုကာမာ ဥယျာနတော ဥပေစ္စ ဝတ္တန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဥပဝတ္တနန္တိ သာလဝနံ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ဟိ အနုရာဓပုရဿ ထူပါရာမော ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ, ဧဝံ တံ ဥယျာနံ ကုသိနာရာယ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယ ဟောတိ။ ယထာ စ ထူပါရာမတော ဒက္ခိဏဒွါရေန နဂရံ ပဝိသနမဂ္ဂေါ ပါစီနမုခေါ ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တတိ, ဧဝံ ဥယျာနတော သာလပန္တိ ပါစီနမုခါ ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တာ, တသ္မာ တံ “ဥပဝတ္တန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ယမကသာလာနမန္တရေ**တိ ယမကသာလာနံ ဝေမဇ္ဈေ။ တတ္ထ ကိရ ဘဂဝတော ပညတ္တဿ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စဿ ဧကာ သာလပန္တိ သီသဘာဂေ ဟောတိ, ဧကာ ပါဒဘာဂေ, တတြာပိ ဧကော တရုဏသာလော သီသဘာဂဿ အာသန္နော ဟောတိ, ဧကော ပါဒဘာဂဿ, တသ္မာ “ယမကသာလာနမန္တရေ”တိ ဝုတ္တံ။ အပိ စ “ယမကသာလာ နာမ မူလက္ခန္ဓဝိဋပပတ္တေဟိ အညမညံ သံသိဗ္ဗေတွာ ဌိတသာလာ”တိပိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။

အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာတိ ဥပါဒီယတေ ကမ္မကိလေသေဟီတိ ဥပါဒိ, ဝိပါကက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ သော ပန ဥပါဒိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရမာရနိမ္မထနေန နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယံ အနောဿဋ္ဌော, ကြမ ခန္ဓမစ္စုမာရနိမ္မထနေန ဩဿဋ္ဌော နိသေသိတောတိ အယံ အနုပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု နတ္ထိ ဧတိဿာ ဥပါဒိသေသောတိ ကတွာ။ **နိဗ္ဗာနဓာတူ**တိ စေတ္ထ နိဗ္ဗုတိမတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စာယံ ကရဏနိဒ္ဒေသော။ **ပရိနိဗ္ဗာနေ**တိ ပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနေ, နိမိတ္တတ္ထေ ဝါ ဘုမ္မဝစနံ, ပရိနိဗ္ဗာနဟေတု သန္နိပတိတာနန္တိ အတ္ထော။ သင်္ဃဿ ထေရော **သင်္ဃတ္ထေရော**။ သော ပန သင်္ဃော ကိံပရိမာဏောတိ အာဟ **“သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန”**န္တိ။ နိစ္စသာပေက္ခတ္တာ ဟိ ဤဒိသေသု သမာသော ဟောတိယေဝ ယထာ “ဒေဝဒတ္တဿ ဂရုကုလ”န္တိ။ **သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန**န္တိ စ သင်္ဃတ္ထေရာနံယေဝ သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာနံ။ တဒါ ဟိ “သန္နိပတိတာ ဘိက္ခူ ဧတ္တကာ”တိ ပမာဏရဟိတာ။ တထာ ဟိ ဝေဠုဝဂါမေ ဝေဒနာဝိက္ခမ္ဘနတော ပဋ္ဌာယ “န စိရေန ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ”တိ သုတွာ တတော တတော အာဂတေသု ဘိက္ခူသု ဧကဘိက္ခုပိ ပက္ကန္တော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ဂဏနံ ဝီတိဝတ္တော သင်္ဃော အဟောသိ။ အာယသ္မာ မဟာကဿပော ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ သမ္ဗန္ဓော။

တတ္ထ **မဟာကဿပေါ**တိ မဟန္တေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ မဟန္တော ကဿပေါတိ မဟာကဿပေါ, အပိစ ကုမာရကဿပတ္ထေရံ ဥပါဒါယ အယံ မဟာထေရော “မဟာကဿပေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ကိမတ္ထံ အာယသ္မာ မဟာကဿပော ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ အာဟ **“သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ”**တိအာဒိ။ သတ္တ အဟာနိ သမာဟဋာနိ သတ္တာဟံ, သတ္တာဟံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿာတိ **သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော,** ဘဂဝါ, တသ္မိံ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ, ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟေ ဝီတိဝတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုဘဒ္ဒေန ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတေန ဝုတ္တဝစနံ သမနုဿရန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **သုဘဒ္ဒေါ**တိ တဿ နာမံ, ဝုဍ္ဎကာလေ ပန ပဗ္ဗဇိတတ္တာ **ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတော**တိ ဝုစ္စတိ။ **“အလံ အာဝုသော”**တိအာဒိနာ တေန ဝုတ္တဝစနံ နိဒဿေတိ။ သော ဟိ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ အာယသ္မတာ မဟာကဿပတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ပါဝါယ ကုသိနာရံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နေသု ပဉ္စမတ္တေသု ဘိက္ခုသတေသု အဝီတရာဂေ ဘိက္ခူ အန္တရာမဂ္ဂေ ဒိသွာ အာဇီဝကဿ ဟတ္ထတော ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနံ သုတွာ ပတ္တစီဝရာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ နာနပ္ပကာရံ ပရိဒေဝန္တေ ဒိသွာ ဧဝမာဟ။

ကသ္မာ ပန သော ဧဝမာဟ? ဘဂဝတိ အာဃာတေန။ အယံ ကိရ သော **ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၃၀၃) အာဂတေ အာတုမာဝတ္ထုသ္မိံ နှာပိတပုဗ္ဗကော ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတော ဘဂဝတိ ကုသိနာရတော နိက္ခမိတွာ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ အာတုမံ ဂစ္ဆန္တေ “ဘဂဝါ အာဂစ္ဆတီ”တိ သုတွာ အာဂတကာလေ “ယာဂုဒါနံ ကရိဿာမီ”တိ သာမဏေရ ဘူမိယံ ဌိတေ ဒွေ ပုတ္တေ ဧတဒဝေါစ “ဘဂဝါ ကိရ တာတာ အာတုမံ အာဂစ္ဆတိ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ, ဂစ္ဆထ တုမှေ တာတာ ခုရဘဏ္ဍံ အာဒါယ နာဠိယာဝါပကေန အနုဃရကံ အနုဃရကံ

အာဟိဏ္ဍထ, လောဏမ္ပိ တေလမ္ပိ တဏ္ဍုလမ္ပိ ခါဒနီယမ္ပိ သံဟရထ, ဘဂဝတော အာဂတဿ ယာဂုဒါနံ ကရိဿာမီ"တိ။ တေ တထာ အကံသု။ အထ ဘဂဝတိ အာတုမံ အာဂန္တွာ ဘုသာဂါရကံ ပဝိဋ္ဌေ သုဘဒ္ဒော သာယန္ဟသမယံ ဂါမဒွါရံ ဂန္တွာ မနုဿေ အာမန္တေတွာ "ဟတ္ထကမ္မမတ္တံ မေ ဒေထာ"တိ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတွာ "ကိံ ဘန္တေ ကရောမာ"တိ ဝုတ္တေ "ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဂဏှထာ"တိ သဗ္ဗူပကရဏာနိ ဂါဟာပေတွာ ဝိဟာရေ ဥဒ္ဓနာနိ ကာရေတွာ ဧကံ ကာဠကံ ကာသာဝံ နိဝါသေတွာ တာဒိသမေဝ ပါရုပိတွာ "ဣဓ ကရောထ, ဣဒံ ကရောထာ"တိ သဗ္ဗရတ္တိံ ဝိစာရေန္တော သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဘောဇ္ဇယာဂုဉ္စ မဓုဂေါဠကဉ္စ ပဋိယာဒါပေသိ။ **ဘောဇ္ဇယာဂု** နာမ ဘုဉ္ဇိတွာ ပါတဗ္ဗယာဂု, တတ္ထ သပ္ပိမဓုဖာဏိတမစ္ဆမံသပုပ္ဖဖလရသာဒိ ယံ ကိဉ္စိ ခါဒနီယံ နာမ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗံ ပဝိသတိ, ကီဠိတုကာမာနံ သီသမက္ခနယောဂ္ဂါ ဟောတိ သုဂန္ဓဂန္ဓာ။

အထ ဘဂဝါ ကာလဿေဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ အာတုမာဘိမုခော ပါယာသိ။ မနုဿာ တဿ အာရောစေသုံ "ဘဂဝါ ပိဏ္ဍာယ ဂါမံ ပဝိသတိ, တယာ ကဿ ယာဂု ပဋိယာဒိတာ"တိ။ သော ယထာနိဝတ္ထပါရုတေဟေဝ တေဟိ ကာဠကကာသာဝေဟိ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဗ္ဗိဉ္စ ကဋစ္ဆုဉ္စ ဂဟေတွာ ဗြဟ္မာ ဝိယ ဒက္ခိဏဇာဏုမဏ္ဍလံ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဝန္ဒိတွာ "ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ ယာဂု"န္တိ အာဟ။ တတော "ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တီ"တိ **ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၃၀၃) အာဂတနယေန ဘဂဝါ ပုစ္ဆိတွာ စ သုတွာ စ တံ ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတံ ဝိဂရဟိတွာ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ အကပ္ပိယသမာဒပနသိက္ခာပဒံ ခုရဘဏ္ဍပရိဟရဏသိက္ခာပဒဉ္စာတိ ဒွေ သိက္ခာပဒါနိ ပညပေတွာ "ဘိက္ခဝေ အနေကကပ္ပကောဋိယော ဘောဇနံ ပရိယေသန္တေဟေဝ ဝီတိနာမိတာ, ဣဒံ ပန တုမှာကံ အကပ္ပိယံ, အဓမ္မေန ဥပ္ပန္နဘောဇနံ ဣမံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အနေကာနိ အတ္တဘာဝသဟဿာနိ အပါယေသွေဝ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ, အပေထ မာ ဂဏှထာ"တိ ဘိက္ခာစာရာဘိမုခော အဂမာသိ, ဧကဘိက္ခုနာပိ န ကိဉ္စိ ဂဟိတံ။

သုဘဒ္ဒော အနတ္တမနော ဟုတွာ "အယံ 'သဗ္ဗညူ'တိ အာဟိဏ္ဍတိ, သစေ န ဂဟေတုကာမော ပေသေတွာ အာရောစေတဗ္ဗံ အဿ, ပက္ကာဟာရော နာမ သဗ္ဗစိရံ တိဋ္ဌန္တော သတ္တာဟမတ္တံ တိဋ္ဌေယျ, ဣဒဉ္စ မမ ယာဝဇီဝံ ပရိယတ္တံ အဿ, သဗ္ဗံ တေန နာသိတံ, အဟိတကာမော အယံ မယှ"န္တိ ဘဂဝတိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ ဒသဗလေ ဓရမာနေ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ "အယံ ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတော မဟာပုရိသော, သစေ ကိဉ္စိ ဝက္ခာမိ, မမံယေဝ သန္တဇ္ဇေဿတီ"တိ။ သွာယံ အဇ္ဇ မဟာကဿပတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တော "ပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ"တိ သုတွာ လဒ္ဓဿာသော ဝိယ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဧဝမာဟ။ ထေရော ပန တံ သုတွာ ဟဒယေ ပဟာရံ ဝိယ မတ္ထကေ ပတိတသုက္ခာသနိံ ဝိယ မညိ, ဓမ္မသံဝေဂော စဿ ဥပ္ပဇ္ဇိ "သတ္တာဟမတ္တပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ, အဇ္ဇာပိဿ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဓရတိယေဝ, ဒုက္ခေန ဘဂဝတာ အာရာဓိတသာသနေ နာမ ဧဝံ လဟုံ မဟန္တံ ပါပက သဋံ ကဏ္ဍကော ဥပ္ပန္နော, အလံ ခေါ ပနေသ ပါပေါ ဝဍ္ဎမာနော အညေပိ ဧဝရူပေ သဟာယေ လဘိတွာ သာသနံ ဩသက္ကာပေတု"န္တိ။

တတော ထေရော စိန္တေသိ "သစေ ခေါ ပနာဟံ ဣမံ မဟလ္လကံ ဣဓေဝ ပိလောတိကံ နိဝါသေတွာ ဆာရိကာယ ဩကိရာပေတွာ နီဟရာပေဿာမိ, မနုဿာ 'သမဏဿ ဂေါတမဿ သရီရေ ဓရမာနေယေဝ သာဝကာ ဝိဝဒန္တီ'တိ အမှာကံ ဒေါသံ ဒဿေဿန္တိ, အဓိဝါသေမိ တာဝ။ ဘဂဝတာ ဟိ ဒေသိတဓမ္မော အသင်္ဂဟိတပုပ္ဖရာသိ သဒိသော, တတ္ထ ယထာ ဝါတေန ပဟဋပုပ္ဖာနိ ယတော ဝါ တတော ဝါ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပါနံ ဝသေန ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဝိနယေ ဧကံ ဒွေ သိက္ခာပဒါနိ နဿိဿန္တိ ဝိနဿိဿန္တိ, သုတ္တေ ဧကော ဒွေ ပဉှဝါရာ နဿိဿန္တိ, အဘိဓမ္မေ ဧကံ ဒွေ ဘူမန္တရာနိ နဿိဿန္တိ, ဧဝံ အနုက္ကမေန မူလေ နဋ္ဌေ ပိသာစသဒိသာ ဘဝိဿာမ, တသ္မာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟံ ကရိဿာမိ, ဧဝံ သတိ ဒဠှသုတ္တေန သင်္ဂဟိတပုပ္ဖာနိ ဝိယ အယံ ဓမ္မဝိနယော နိစ္စလော ဘဝိဿတီ"တိ။ ဧတဒတ္ထဉှိ ဘဂဝါ မယှံ တီဏိ ဂါဝုတာနိ ပစ္စုဂ္ဂမနံ အကာသိ, တီဟိ ဩဝါဒေဟိ ဥပသမ္ပဒံ အကာသိ, ကာယတော စီဝရပရိဝတ္တနံ အကာသိ, အာကာသေ ပါဏိံ စာလေတွာ စန္ဒောပမပဋိပဒံ ကထေန္တော မညေဝ သက္ခိံ ကတွာ ကထေသိ, တိက္ခတ္တုံ သကလသာသနရတနံ ပဋိစ္ဆာပေသိ, မာဒိသေ ဘိက္ခုမှိ တိဋ္ဌမာနေ အယံ ပါပေါ သာသနေ ဝုဍ္ဎိံ မာ အလတ္ထ, ယာဝ အဓမ္မော န ဒိပ္ပတိ, ဓမ္မော န ပဋိဗာဟိယတိ, အဝိနယော န ဒိပ္ပတိ, ဝိနယော န ပဋိဗာဟိယတိ, အဓမ္မဝါဒိနော န ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဓမ္မဝါဒိနော န ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ, အဝိနယဝါဒိနော န ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဝိနယဝါဒိနော န ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ, တာဝ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိဿာမိ, တ

တော ဘိက္ခု အတ္တနော အတ္တနော ပဟောနကံ ဂဟေတွာ ကပ္ပိယာကပ္ပိယေ ကထေသ္သန္တိ, အထာယံ ဟာပေ သယမေဝ နိဂ္ဂဟံ ဟာပုဏိဿတိ, ပုန သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ခိဿတိ, သာသနံ ဣတ္ထဒ္ဓမေဝ ဖီတဥ္စ ဘဝိဿတီ''တိ။ စိန္တေတွာ တ သော ''ဧဝံ နာမ မယှံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္န''န္တိ ကဿစိ အနာရောစေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သမဿာသေတွာ အထ ပ စ္ဆာ ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အာယသ္မာ မဟာကဿ ပေ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ။ပေ.။ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ''တိ။

တတ္ထ **အလန္တိ** ပဋိက္ခေပဝစနံ။ **အာဝုသော**တိ ပရိဒေဝန္တေ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **မာ သောစိတ္ထာ** တိ စိတ္တေ ဥ ပ္ပန္နဗလဝသောကေန မာ သောစိတ္ထ။ **မာ ပရိဒေဝိတ္ထာ** တိ ဝါစာယ မာ ပရိဒေဝိတ္ထ ''ပရိဒေဝနံ ဝိလာပေ''တိ ဝစန တော။ ဣတအနိ အသောစနာဒီသု ကာရဏံ ဒဿေန္တော **''သုမုတ္တာ မယ''** န္တိအာဒိမာဟ။ **တေန မဟာသမဏေနာ**တိ နိ ဿက္ကေ ကရဏဝစနံ, တတော မဟာသမဏတော သုဋ္ဌု မုတ္တာ မယန္တိ အတ္ထော, ဥပဒ္ဒုတာ စ ဟောမ တအာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟောမာ**တိ တ အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနံ, အဟုမှာတိ အတ္ထော, အနုဿရန္တော ဓမ္မသံဝေဂံဝ သေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဓမ္မသဘာဝစိန္တာဝသေန ပဝတ္တံ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ ဓမ္မသံဝေဂေါ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

''သဗ္ဗသင်္ခတဓမ္မေသု, ဩတ္တပ္ပာကာရသဏ္ဌိတံ။
ဉာဏမောဟိတဘာရာနံ, ဓမ္မသံဝေဂသညိတ''န္တိ။

ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတီ တိ တိဋ္ဌတိ တတ္ထ ဖလံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဌာနံ, ဟေတု။ **ခေါ**တိ အဝဓာရ ဏေ, ဧတံ ကာရဏံ ဝိဇ္ဇတေဝ, နော န ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ကိံ တံ ကာရဏန္တိ အာဟ **''ယံ ဟာပဘိက္ခူ''** တိအာဒိ။ တေ့ ထ **ယန္တိ** နိပာတမတ္တံ, ကာရဏနိဒ္ဒေသော တ, ယေန ကာရဏေန အန္တရဓာပေယျုံ, တဒေတံ ကာရဏံ ဝိဇ္ဇတီတိ အ တ္ထော။ **ဟာပဘိက္ခူ** တိ ဟာပိကာယ လာမိကာယ ဣစ္ဆာယ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခူ။ အတီတော အတိက္ကန္တော သတ္ထာ ထာ ဧတ္ထ, ဧတဿာတိ တ **အတီတသတ္ထုကံ,** ဟာဝစနံ။ ပဓာနံ ဝစနံ **ဟာဝစနံ,** ဓမ္မဝိနယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပက္ခံ လ ဘိတွာ**တိ အလဇ္ဇီပက္ခံ လဘိတွာ။ **န စိရဿေဝ** တိ န စိရေနေဝ။ **ယာဝ စ ဓမ္မဝိနယော တိဋ္ဌတီ** တိ ယတ္တကံ ကာလံ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ လဇ္ဇီပုဂ္ဂလေသု တိဋ္ဌတိ။

ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ တိ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စကေ နိပန္နေန ဘဂဝတာ ဘိက္ခူ ဩဝဒန္တေန ဧတံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဒေသိတော ပညတ္တော** တိ ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စ။ သုတ္တာဘိဓမ္မသင်္ဂဟိတဿ ဟိ ဓမ္မဿ အဘိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာ, တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ ဝိနေယျသန္တာနေ ဌပနံ ပညာပနံ, တသ္မာ ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စာတိ ဝုတ္တော။ **ပညတ္တော** တိ စ ဌပိတောတိ အတ္ထော။ ဝိနယောပိ ဒေသိတော စေဝ ပ ညတ္တော စ။ ဝိနယတန္တိသင်္ဂဟိတဿ ဟိ အတ္ထဿ ကာယဝါစာနံ ဝိနယနတော ဝိနယောတိ လဒ္ဓာဓိဝစနဿ အတိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာ, တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ အသင်္ကရတော ဌပနံ ပညာပနံ, တသ္မာ ဝိနယောပိ ဒေသိ တော စေဝ ပညတ္တော စာတိ ဝုစ္စတိ။

သော ဝေါ မမစ္စယေနာ တိ သော ဓမ္မဝိနယော တုမှာကံ မမစ္စယေန သတ္ထာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – မယာ ဝေါ ဌိတေနေဝ ''ဣဒံ လဟုကံ, ဣဒံ ဂရုကံ, ဣဒံ သတေကိစ္ဆံ, ဣဒံ အတေကိစ္ဆံ, ဣဒံ လောကဝဇ္ဇံ, ဣဒံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ။ အယံ အာပတ္တိ ပုဂ္ဂလဿ သန္တိကေ ဝုဋ္ဌာတိ, အယံ ဂဏဿ, အယံ သင်္ဃဿ သန္တိကေ ဝုဋ္ဌာတီ''တိ သ တ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမနီယတာဝသေန ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုသ္မိံ သခန္ဓကပရိဝါရော ဥဘတောဝိဘင် ဂေ မဟာဝိနယော နာမ ဒေသိတော, တံ သကလမ္ပိ ဝိနယပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿ တိ ''ဣဒံ ဝေါ ကတ္တဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝေါ န ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗဿ ဝိဘာဂေန အနုသာသနတော။ ဌိ တေနေဝ စ မယာ ''ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, ပဉ္စိန္ဒြိ ယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ''တိ တေန တေန ဝိနေယျာနံ အဇ္ဈာသယာနုရူ ပေန ပကာရေန ဣမေ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ သုတ္တန္တပိဋကံ ဒေသိတံ, တံ သကလမ္ပိ သုတ္တန္တ ပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ တံတံစရိယာနုရူပံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုသာသန တော။ ဌိတေနေဝ စ မယာ ''ပဉ္စက္ခန္ဓာ, ဒွာဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, စတ္တာရိ သစ္စာနိ, ဗာဝီသတိန္ဒြိ ယာနိ, နဝ ဟေတူ, စတ္တာရော အာဟာရာ, သတ္တ ဖဿာ, သတ္တ ဝေဒနာ, သတ္တ သညာ, သတ္တ စေတနာ, သတ္တ စိတ္တာနိ,

တတ္ထာပိ ဇေတ္တကာ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ, ဧတ္တကာ ရူပာဝစရာ, ဧတ္တကာ အရူပာဝစရာ, ဧတ္တကာ ပရိယာပန္နာ, ဧတ္တကာ အပရိယာပန္နာ, ဧတ္တကာ လောကိယာ, ဧတ္တကာ လောကုတ္တရာ''တိ ဣမေ ဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ ဒဿိတံ, တံ သကလမ္ပိ အဘိဓမ္မပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ, ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေန ဉာယမာနံ စတုသစ္စသမ္ဗောဓာဝဟတ္တာ သတ္ထာရာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နိပ္ဖာဒေဿတိ။ ဣတိ သဗ္ဗမ္ပေတံ အဘိသမ္ဗောဓိတော ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ ပဉ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနိ ဘာသိတံ လပိတံ, တီဏိ ပိဋကာနိ, ပဉ္စ နိကာယာ, နဝင်္ဂါနိ, စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီတိ ဧဝံ မဟပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ ဣတိ ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ တိဋ္ဌန္တိ, အဟံ ဧကောဝ ပရိနိဗ္ဗာယာမိ, အဟဉ္စ ပနိဒါနိ ဧကောဝ ဩဝဒါမိ အနုသာသာမိ, မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဗုဒ္ဓသဟဿာနိ တုမှေ ဩဝဒိဿန္တိ အနုသာသိဿန္တိ ဩဝါဒအနုသာသနီကိစ္စဿ နိပ္ဖာဒနတောတိ။

သာသနန္တိ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဝသေန တိဝိဓံ သာသနံ, နိပ္ပရိယာယတော ပန သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ။ **အဒ္ဓနိယ**န္တိ အဒ္ဓါနမဂ္ဂက္ခမီတိ အဒ္ဓနိယံ, အဒ္ဓါနက္ခမန္တိ အတ္ထော။ **စိရဋ္ဌိတိက**န္တိ စိရံ ဌိတိ ဧတဿာတိ စိရဋ္ဌိတိကံ, သာသနံ, **အဿ** ဘဝေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ယေန ပကာရေန ဣဒံ သာသနံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ ပဝတ္တိတုံ သမတ္ထံ, တထာ ယေဝ စိရဋ္ဌိတိကံ အဿ, တထာ တေန ပကာရေန ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမာတိ။

ဣဒါနိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အတ္တနော ကတံ အနုဂ္ဂဟဝိသေသံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **''ယဉ္စာဟံ ဘဂဝတာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ ''ယဉ္စာဟ''န္တိ ဧတဿ ''အနုဂ္ဂဟိတော''တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ယ**န္တိ ယသ္မာ, ယေန ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိရိယာပရာမသနံ ဝါ ဧတံ, ဧတေန ''အနုဂ္ဂဟိတော''တိ ဧတ္ထ အနုဂ္ဂဏှနံ ပရာမသတိ။ **ဓာရေဿသီ**တိအာဒိကံ ပန ဘဂဝတ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ မဟာကဿပတ္ထေရေန ပဉ္ဉတ္တာသနေ နိသိန္နော တံ စီဝရံ ဝိကသိတပဒုမပုပ္ဖဝဏ္ဏေန ဟတ္ထေန အန္တရေ ပရာမသန္တော အာဟ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ **ကဿပသံယုတ္တ**ေ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) မဟာကဿပတ္ထေရေနေဝ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ ကထေန္တေန –

''အထ ခေါ, အာဝုသော, ဘဂဝါ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ယေန အညတရံ ရုက္ခမူလံ တေနုပသင်္ကမိ, အထ ခွါဟံ, အာဝုသော, ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ စတုဂ္ဂုဏံ ပညာပေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစံ 'ဣဓ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ နိသီဒတု, ယံ မမဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ'တိ။ နိသီဒိ ခေါ, အာဝုသော, ဘဂဝါ ပညတ္တေ အာသနေ, နိသဇ္ဇ ခေါ မံ, အာဝုသော, ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ 'မုဒုကာ ခေါ တျာယံ ကဿပ ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋီ'တိ။ 'ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ'တိ။ 'ဓာရေဿသိ ပန မေ တွံ ကဿပ သာဏာနိ ပံသုကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနီ'တိ။ 'ဓာရေဿာမဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သာဏာနိ ပံသုကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနီ'တိ။ သော ခွါဟံ, အာဝုသော, ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ ဘဂဝတော ပါဒါသိံ, အဟံ ပန ဘဂဝတော သာဏာနိ ပံသုကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနိ ပဋိပဇ္ဇိ''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄)။

တတ္ထ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၅၄) **မုဒုကာ ခေါ တျာယ**န္တိ မုဒုကာ ခေါ တေ အယံ။ ကသ္မာ ဘဂဝါ ဧဝမာဟာတိ? ထေရေန သဟ စီဝရံ ပရိဝတ္တေတုကာမတာယ။ ကသ္မာ ပရိဝတ္တေတုကာမော ဇာတောတိ? ထေရံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေတုကာမတာယ။ ကိံ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ နတ္ထီတိ? အတ္ထိ, ဧဝံ ပနဿ အဟောသိ ''ဣမေ န စိရံ ဌဿန္တိ, ကဿပော ပန ဝီသဝဿသတာယုကော, 'သော မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာယံ ဝသိတွာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟံ ကတွာ မမ သာသနံ ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏံ ကာလံ ပဝတ္တနကံ ကရိဿတီ'တိ အတ္တနော နံ ဌာနေ ဌပေမိ, ဧဝံ ဘိက္ခူ ကဿပဿ သုဿူသိတဗ္ဗံ မညိဿန္တီ''တိ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ထေရော ပန ယသ္မာ စီဝရဿ ဝဏ္ဏေ ကထိတေ ''ဣမံ တုမှာကံ ဂဏှထာ''တိ ဝါရိတ္တမေဝ, တသ္မာ ''ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ''တိ အာဟ။ **ဓာရေဿသိ ပန မေ တွံ ကဿပ**ာတိ ကဿပ တွံ ဣမာနိ ပရိဘောဂဇိဏ္ဏာနိ ပံသုကူလာနိ ပါရုပိတုံ သက္ခိဿသီတိ ဝဒတိ။ တဉ္စ ခေါ န ကာယဗလံ သန္ဓာယ, ပဋိပတ္တိပူရဏံ ပန သန္ဓာယ ဧဝမာဟ။ အယဉ္စေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အဟံ ဣမံ စီဝရံ ပုဏ္ဏံ နာမ ဒာသိံ ပါရုပိတွာ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍိတံ တုမ္ဗမတ္တေဟိ ပါဏ ကေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏံ တေ ပါဏကေ ဝိဓုနိတွာ မဟာအရိယဝံသေ ဌတွာ အဂ္ဂဟေသိံ, တဿ မေ ဣမံ စီဝရံ ဂဟိတ ဒိဝသေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ မဟာပထဝီ မဟာရဝံ ဝိရဝမာနာ ကမ္ပိတ္ထ, အာကာသံ တဋတဋာယိ, စက္ကဝါဠဒေဝ

တာ သာဓကာရဲ အဒံသု ‘‘ဣမံ စီဝရံ ဂဏှာဟန္တေန ဘိက္ခုနာ ဇာတိပံသုကူလိကေန ဇာတိအာရညိကေန ဇာတိကောသနိကေန ဇာတိသပဒာနစာရိကေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ, တ္ဝံ ဣမဿ္သ စီဝရဿ္သ အနုစ္ဆဝိကံ ကာတုံ သက္ခိဿ္သသီ’’တိ။ ထေရောပိ အတ္တနာ ပဉ္စန္နံ ဟတ္ထီနံ ဗလံ ဓာရေတိ။ သော တံ အတက္ကယိတွာ ‘‘အဟမေတံ ပဋိပတ္တိံ ပူရေဿ္သာမိ’’တိ ဉဿ္သာ ဟေန သုဂတစီဝရဿ္သ အနုစ္ဆဝိကံ ကာတုကာမော ‘‘ဓာရေဿ္သာမဟံ ဘန္တေ’’တိ အာဟ။ **ပဋိပဇ္ဇိ** န္တိ ပဋိပန္နောသိ။ ဇဝံ ပန စီဝရပရိဝတ္တနံ ကတွာ ထေရေန ဟရုတစီဝရံ ဘဂဝတ ဟရုပိ, သတ္ထု စီဝရံ ထေရော။ တသ္မိံ သမယေ မဟာပထဝီ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ ဉန္နဒန္တီ ကမ္ပိတ္ထ။

သာဏာနိ ပံသုကူလာနီတိ မတကဠေဝရံ ပရိဝေဌေတွာ ဆဍ္ဍိတာနိ တုမ္ဗမတ္တေ ကိမီ ပပ္ဖောဋေတွာ ဂဟိတာနိ သာဏတကမယာနိ ပံသုကူလစီဝရာနိ။ ရထိကသုသာနသင်္ကာရကူဋာဒီနံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပံသူနံ ဥပရိ ဋ္ဌိတတ္တာ အဗ္ဘု ဂ္ဂတဌေန တေသု ပံသုကူလမိတတိ **ပံသုကူလံ**။ အထ တ ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတီတိ ပံသုကူလန္တိ ပံသု ကူလသဒ္ဒဿ္သ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နိဗ္ဗသနာနိ** တိ နိဋ္ဌိတဝသနကိစ္စာနိ, ပရိဘောဂဇိဏ္ဏာနီတိ အတ္ထော။ တ္တေ ‘‘ကိဥ္စာပိ ကေမေဝ တံ စီဝရံ, အနေကာဝယဝတ္တာ ပန ဗဟုဝစနံ ကတ’’န္တိ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ **စီဝရေ သာဓာရဏ ပရိဘောဂေနာ**တိ တွေ အတ္တနာ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာတိ ဝိညာယမာနတ္တာ ဝိညာယမာနတ္တဿ္သ စ-သဒ္ဒဿ္သ ပယောဂေ ကာမာစာရတ္တာ ‘‘အတ္တနာ’’တိ န ဝုတ္တံ။ ‘‘ဓာရေဿ္သသိ ပန မေ တွံ, ကဿ္သပ, သာဏာနိ ပံသုကူလာနီ’’တိ ဟိ ဝုတ္တတ္တာ အတ္တနာဝ သာဓာရဏပရိဘောဂေ ဝိညာယတိ, နာညေန။ န ဟိ ကေဝလံ သဒ္ဒတောယေဝ သဗ္ဗတ္ထ အ တ္ထနိစ္ဆယော ဘဝိဿ္သတိ အတ္ထပကရဏာဒိနာပိ ယေဘုယ္ယေန အတ္ထဿ္သ နိယမေတဗ္ဗတ္တာ။ **အာစရိယဓမ္မ ပာလတ္ထေရေန** ပနေတ္ထ ဣဒံ ဝုတ္တံ ‘‘စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာတိ တွေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေနာတိ ဣမ အတ္တနာသဒ္ဒံ အာနေတွာ စီဝရေ အတ္တနာ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာ’’တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

‘‘ယဿ္သ ယေန ဟိ သမ္ဗန္ဓော၊ ဒူရဋ္ဌမ္ပိ စ တဿ္သ တံ။
အတ္ထတော ဟျသမာနာနံ၊ အာသန္နတ္တမကာရဏ’’န္တိ။

အထ တ ဘဂဝတာ စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေန ဘဂဝတာ အနုဂ္ဂဟိတောတိ ယောဇနီယံ ကေဿ္သပိ ကရဏနိဒ္ဒေသဿ္သ သဟယောဂကတ္တုတ္ထဇောတကတ္တသမ္ဘဝတောတိ။ သဗ္ဗတ္ထ **‘‘အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေ ရေနာ’’**တိ ဝုတ္တေ သုတ္တန္တဋီကာကာရေနာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သမာနံ ဓာရဏမေတဿ္သာတိ **သာဓာရဏော,** ပရိဘောဂေါ။ သာဓာရဏပရိဘောဂေန စေဝ သမသမဋ္ဌပနေန စ အနုဂ္ဂဟိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဣဒာနိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၂) –

‘‘အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿ္သပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဝိ ဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

‘‘အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧ ကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿ္သပောပိ, ဘိက္ခ ဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ.။ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

‘‘အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရာမိ, သတော စ သမ္ပဇာ နော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေမိ, ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ‘ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ’တိ, တ တိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿ္သပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခ ကော စ ဝိဟရတိ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

‘‘အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သုခဿ္သ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ္သ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿ္သ ဒေါမနဿ္သာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ က

သ္သပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ , ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ 'အနန္တော အာကာသော'တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ။ပေ.။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ 'အနန္တံ ဝိညာဏ'န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ။ပေ.။ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ , ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ 'နတ္ထိ ကိဉ္စီ'တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ။ပေ.။ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ။ပေ.။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ သဗ္ဗသော နေဝသညာနာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ။ပေ.။ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောမိ, ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောမိ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧကော ဟောမိ, အာဝိဘာဝံ တိရောဘာဝံ တိရောကုဋ္ဋံ တိရောပာကာရံ တိရောပဗ္ဗတံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆာမိ သေယျထာပိ အာကာသေ, ပထဝိယာပိ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ ကရောမိ သေယျထာပိ ဥဒကေ, ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနေ ဂစ္ဆာမိ သေယျထာပိ ပထဝိယံ, အာကာသေပိ ပလ္လင်္ကေန ကမာမိ သေယျထာပိ ပက္ခီ သကုဏော, ဣမေပိ စန္ဒိမသူရိယေ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကေ ဧဝံမဟာနုဘာဝေ ပာဏိနာ ပရိမသာမိ ပရိမဇ္ဇာမိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေမိ။ ကဿပေါပိ ဘိက္ခဝေ ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ။

''အဟံ , ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓာယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ ဥဘော သဒ္ဒေ သုဏာမိ ဒိဗ္ဗေ စ မာနုသေ စ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ စ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ။ပေ.။ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ စ။

''အဟံ , ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာမိ, သရာဂံ ဝာ စိတ္တံ 'သရာဂံ စိတ္တ'န္တိ ပဇာနာမိ, ဝီတရာဂံ ဝာ စိတ္တံ 'ဝီတရာဂံ စိတ္တ'န္တိ ပဇာနာမိ, သဒောသံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ ဝီတဒောသံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ သမောဟံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ ဝီတမောဟံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ သံခိတ္တံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ ဝိက္ခိတ္တံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ မဟဂ္ဂတံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ အမဟဂ္ဂတံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ သဥတ္တရံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ သမာဟိတံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ အသမာဟိတံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ ဝိမုတ္တံ ဝာ စိတ္တံ။ပေ.။ အဝိမုတ္တံ ဝာ စိတ္တံ 'အဝိမုတ္တံ စိတ္တ'န္တိ ပဇာနာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာတိ, သရာဂံ ဝာ စိတ္တံ 'သရာဂံ စိတ္တ'န္တိ ပဇာနာတိ။ပေ.။ အဝိမုတ္တံ ဝာ စိတ္တံ 'အဝိမုတ္တံ စိတ္တ'န္တိ ပဇာနာတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော ပဉ္စပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာလီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ 'အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိံ, တတြာပါသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော ဣဓူပပန္နော'တိ။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။ သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ။ပေ။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿာမိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ, ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ 'ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ မနောဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ။ ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ မနောသုစရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာ'တိ။ ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿာမိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ, ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ, ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။

''အဟံ, ဘိက္ခဝေ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ ကဿပေါပိ, ဘိက္ခဝေ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၂) –

ဧဝံ နဝါနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာပ္ပဘေဒေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနတ္ထာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ ကဿပသံယုတ္တေ အာဂတံ ဟဋ္ဌိမိမံ ပေယျာလမုခေန အာဒိဂ္ဂဟဏေန စ သင်္ခိပိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''အဟံ ဘိက္ခဝေ''**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ယာဝဒေ အာကင်္ခာမီ** တိ ယာဝဒေဝ ဣစ္ဆာမီတိ အတ္ထော။ တတောယေဝ ဟိ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** စ ''ယာဝဒေတိ ယာဝဒေတတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''တိ လိခိတံ။ **သံယုတ္တနိကာယဋ္ဌကထာယမ္ပိ** ''ယာဝဒေ အာကင်္ခာမီတိ ယာဝဒေဝ ဣစ္ဆာမီ''တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ တတ္ထ လီနတ္ထပကာသနိယံ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေနေဝ** ဝုတ္တံ ''ယာဝဒေတတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ ယာဝဒေတိ ဣဒံ ပဒ''န္တိ။ ဟေတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ ''ယာဝဒေတာ''တိ အယမေဝ ပာဌော ဒိဿတိ။ ယာနိ ပန ဣတော ပရံ ''ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ''တိအာဒိနာ နယေန စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ, ''သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ''တိအာဒိနာ နယေန စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော, ''သဗ္ဗသော နေဝသညာနာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓ''န္တိအာဒိနာ နယေန နိရောဓသမာပတ္တိ, ''အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓ''န္တိအာဒိနာ နယေန အဘိညာ စ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တံ အနုပဒဝဏ္ဏနာယ စေဝ ဘာဝနာဝိဓာနေန စ သဒ္ဓိံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၆၉-၇၀) သဗ္ဗသော ဝိတ္ထာရိတံ။ ဣဓာပိ စ ဝေဠုဒ္ဓကဉ္ဇေ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ တိဿော စ ဝိဇ္ဇာ အာဝိ ဘဝိဿန္တိ, တသ္မာ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ တတ္ထေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာပ္ပဘေဒေ တိ ဧတ္ထ **နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ** နာမ အနုပဋိပာဋိယာ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝတော
ဧဝံသညိတာ နိရောဓသမာပတ္တိယာ သဟ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ **ဆဠဘိညာ** နာမ အာသဝက္ခယဉာဏေန သဒ္ဓိံ ပဉ္
စာဘိညာယောတိ ဧဝံ လောကိယလောကုတ္တရဘေဒါ သဗ္ဗာ အဘိညာယော။ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ** တိ ဥတ္တရိမနုဿ္
သာနံ ဈာယီနဉ္စေဝ အရိယာနဉ္စ ဓမ္မော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော။ အထ တ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာတိ ဥတ္တရိမနုဿ
ဓမ္မော, မနုဿဓမ္မော နာမ ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မော။ သော ဟိ ဝိနာ ဘာဝနာမနသိကာရေန ပကတိယာဝ မနုဿေ
ဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတော မနုဿတ္တဘာတဝဟတော တ "မနုဿဓမ္မော"တိ ဝုစ္စတိ, တတော ဥတ္တရိ ပန ဈာနာဒိနိ
"ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေနာ** တိ အဟံ ယတ္တကံ ကာလံ ယတ္တကေ တ သ
မာပတ္တိဝိဟာရေ အဘိညာယော စ ဝဠဉ္ဇေမိ, တထာ ကဿပေပီတိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ
သမသမံ ကတ္ွတ ဌပနေန။ ဣဒဉ္စ နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာဒိဘာဝသာမညေန ပသံသာမတ္တံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န
ဟိ အာယသ္မာ မဟာကဿပေ ဘဂဝတ ဝိယ ဒေဝသိကံ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ သမာပတ္တိယော သ
မာပဇ္ဇတိ, ယမကပာဋိဟာရိယာဒိဝသေန တ အဘိညာယော ဝဠဉ္ဇေတိ။ ဧတ္ထ စ "ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမ
သမဋ္ဌပနေနာ"တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ –

"ဩဝဒ ကဿပ ဘိက္ခူ, ကရောဟိ ကဿပ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိံ ကထံ, အဟံ တ ကဿပ ဘိက္ခူ ဩဝဒေယျ္
ယံ တ္ွံ တ, အဟံ တ ကဿပ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိံ ကထံ ကရေယျံ တ္ွံ တ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၉)။

ဧဝမ္ပိ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌာနေ ဌပေတိယေဝ, တဿ ကိမညံ အာဏတ္တံ ဘဝိဿတိ အညတ္ရ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါ
ယနာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ "တဿာတိ တဿ အနုဂ္ဂဟဿာ"တိ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ တဿ မေတိ တ
အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ဟေတ္ထကေသု ဟိ ကတ္ထစိ "တဿ မေ"တိ ဟဥ္ဇောယေဝ ဒိဿတိ, ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနံ
ဌပေတ္ွတ အညံ ကိံ နာမ တဿ မေ အာဏတ္တံ အဏဏဘာတေ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ **"နနု မံ ဘဂဝတ"**တိအာဒိ
နာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥပမာဝသေန ဝိဘာဝေတိ။ **သကကဝစက္ကဿရိယာနုပ္ပအနေနာ** တိ ဧတ္ထ စီဝရဿ နိဒဿနဝ
သေန ကဝစဿ ဂဟဏံ ကတံ, သမာပတ္တိယာ နိဒဿနဝသေန ဣဿရိယံ ဂဟိတံ။ **ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပက** န္တိ ကု
လဝံသဿ ကုလပ္ပဝေဏိယာ ပတိဋ္ဌာပကံ။ "မေ သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပကော"တိ နိစ္စသာပေက္ခတ္တာ သမာသော ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗော, မေ သဒ္ဓမ္မဝံသဿ ပတိဋ္ဌာပကော ပဝတ္တကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဝစနမနုဿရန္တော အနုဂ္ဂဟေ
သီတိ စိန္တယန္တော ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ တတ္ထ
သန္နိပတိတာနံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ အတ္ထော။

ဣအာနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ပာဠိယာ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဧကမိဒာဟ** န္တိ ဧတ္ထ
ဣဒ န္တိ နိပါတမတ္တံ။ **ဧကံ သမယ** န္တိ စ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, ဧကသ္မိံ သမယေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပါတယာ**
တိ ပါတနဂရတော, တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ွတ ကုသိနာရံ ဂမိဿာမီတိ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
အဒ္ဓာနမဂ္ဂေ တိ စ ဒီဃမဂ္ဂေ ဝုစ္စတိ။ ဒီဃပရိယာယော ဟေတ္ထ အဒ္ဓာနသဒ္ဒော။ **မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိ**
န္တိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ သင်္ချာမဟတ္တေနပိ မဟတာ။ ဘိက္ခူနံ သင်္ဃေန ဘိက္ခုသင်္ဃေန, သမဏဂဏေန သဒ္ဓိံ ဧကေ
တောတိ အတ္ထော။ **"ပဉ္စမတ္တေဟိ"** တိအာဒိနာ သင်္ချာမဟတ္တံ ဝိဘာဝေတိ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒော ဧတ္ထ ပမာဏဝစနော
"ဘောဇနေ မတ္တညုတာ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **သဗ္ဗံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗ** န္တိ သဗ္ဗံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဣဓ
အာနေတ္ွတ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

"တတော ပရန္တိ တတော ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟဇနနတော ပရ"န္တိ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ **မဟာဂ
ဏ္ဌိပဒေ** ပန "တတော ပရန္တိ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍတော ပရ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒမေဝေတ္ထ သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗန္တိ နော
တက္ကော။ အယမေဝ ဟိ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရော, ယဒိဒံ "ဟန္ဒ မယံ, အာဝုသော, ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျ္
ယာမ, ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတီ"တိအာဒိ, တသ္မာ ဥဿာဟဇနနတော ပရန္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောဋ္ဌာ ဥဿာဟဇနနပ္
ပကာရဿ ပာဠိယံ အဝုတ္တတ္တာ။ အယဥ္ဟေတ္ထ ပာဠိက္ကမော –

"အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပေ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ, ဧကမိဒာဟံ, အာဝုသော, သမယံ ပါတယ
ကုသိနာရံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။ အထ ခ္ွတဟံ,

အာဝုသော, မဂ္ဂေ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိံ။

‘‘တေန ခော ပန သမယေန အညတရော အာဇီဝကော ကုသိနာရာယ မန္ဒာရဝပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ တံ အဒ္ဓါန မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အဒ္ဒသံ ခော အဟံ, အာဝုသော, တံ အာဇီဝကံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ, ဒိသွာန တံ အာဇီဝကံ ဧတဒဝေါစံ ‘အပါဝုသော, အမှာကံ သတ္ထာရံ ဇာနာသီ’တိ ? ‘အာမ, အာဝုသော, ဇာနာမိ။ အဇ္ဇ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော သမဏော ဂေါတမော, တတော မေ ဣဒံ မန္ဒာရဝပုပ္ဖံ ဂဟိတန္တိ။ တတြာဝုသော, ယေ တေ ဘိက္ခူ အဝီတရာဂါ, အပ္ပေကစ္စေ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တိ, ဆိန္နပါတံ ပပတန္တိ အာဝဋ္ဋန္တိ ဝိဝဋ္ဋန္တိ, ‘အတိခိပ္ပံ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗုတော, အတိခိပ္ပံ သုဂတော ပရိနိဗ္ဗုတော, အတိခိပ္ပံ စက္ခုံ လောကေ အန္တရဟိတ’န္တိ။ ယေ ပန တေ ဘိက္ခူ ဝီတရာဂါ, တေ သတာ သမ္ပဇာနာ အဓိဝါသေန္တိ ‘အနိစ္စာ သင်္ခါရာ, တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ’’’တိ။

‘‘အထ ခွာဟံ, အာဝုသော, တေ ဘိက္ခူ ဧတဒဝေါစံ – ‘အလံ, အာဝုသော, မာ သောစိတ္ထ မာ ပရိဒေဝိတ္ထ, နနွေတံ, အာဝုသော, ဘဂဝတာ ပဋိကစ္စေဝ အက္ခာတံ ‘သဗ္ဗေဟေဝ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေါ ဝိနာဘာဝေါ အညထာဘာဝေါ။ တံ ကုတေတ္ထ, အာဝုသော, လဗ္ဘာ, ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတံ ပလောကဓမ္မံ, တံ ဝတ မာ ပလုဇ္ဇီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ။

‘‘တေန ခော ပန သမယေန, အာဝုသော, သုဘဒ္ဒော နာမ ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတော တဿံ ပရိသာယံ နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခော အာဝုသော သုဘဒ္ဒော ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတော တေ ဘိက္ခူ ဧတဒဝေါစ ‘အလံ, အာဝုသော, မာ သောစိတ္ထ မာ ပရိဒေဝိတ္ထ, သုမုတ္တာ မယံ တေန မဟာသမဏေန, ဥပဒ္ဒုတာ စ မယံ ဟောမ’ ‘ဣဒံ တေ ကပ္ပတိ, ဣဒံ တေ န ကပ္ပတီ’တိ, ‘ဣဒါနိ ပန မယံ ယံ ဣစ္ဆိဿာမ, တံ ကရိဿာမ, ယံ န ဣစ္ဆိဿာမ, န တံ ကရိဿာမာ’တိ။ ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမ, ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတိ, ဓမ္မော ပဋိဗာဟီယတိ, အဝိနယော ပုရေ ဒိပ္ပတိ, ဝိနယော ပဋိဗာဟီယတိ, ပုရေ အဓမ္မဝါဒိနော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဓမ္မဝါဒိနော ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ, ပုရေ အဝိနယဝါဒိနော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဝိနယဝါဒိနော ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တီ’’တိ။

‘‘‘တေန ဟိ, ဘန္တေ, ထေရော ဘိက္ခူ ဥစ္စိနတူ’တိ။ အထ ခော အာယသ္မာ မဟာကဿပော ဧကေနူနပဉ္စ အရဟန္တသတာနိ ဥစ္စိနိ။ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ မဟာကဿပံ ဧတဒဝေါစုံ ‘အယံ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကိဉ္စာပိ သေက္ခော, အဘဗ္ဗော ဆန္ဒာ ဒောသာ မောဟာ ဘယာ အဂတိံ ဂန္တုံ, ဗဟု စာနေန ဘဂဝတော သန္တိကေ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ပရိယတ္တော။ တေန ဟိ, ဘန္တေ, ထေရော အာယသ္မန္တမ္ပိ အာနန္ဒံ ဥစ္စိနတူ’’’တိအာဒိ (စူဠဝ. ၄၃၇)။

တသ္မာ **တတော ပရန္တိ** ဧတ္ထ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍတော ပရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ‘‘သဗ္ဗံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗ’’န္တိ ဟိ ဣမိနာ ‘‘ယံ န ဣစ္ဆိဿာမ, န တံ ကရိဿာမာ’’တိ ဧတံ ပရိယန္တံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဟဋ္ဌံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဝသေသံ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရပ္ပဝတ္တံ ဟဋ္ဌမေဝ ဒဿေန္တော **‘‘ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော’’** တိ အာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတီ** တိ ဧတ္ထ အဓမ္မော နာမ ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မပဋိပက္ခဘူတော အဓမ္မော။ **ပုရေ ဒိပ္ပတီ**တိ အပိ နာမ ဒိပ္ပတိ။ အထ ဝါ ယာဝ အဓမ္မော ဓမ္မံ ပဋိဗာဟိတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တတော ပုရေတရမေဝါတိ အတ္ထော။ အာသန္နေ ဟိ အနာဂတေ အယံ ပုရေသဒ္ဒော။ **ဒိပ္ပတီ** တိ ဒိပ္ပိဿတိ။ ပုရေ-သဒ္ဒယောဂေန ဟိ အနာဂတတ္ထေ အယံ ဝတ္တမာနပယောဂေါ ယထာ ‘‘ပုရာ ဝဿတိ ဒေဝေါ’’တိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝဏ္ဏယန္တိ ‘‘ပုရေတိ ပစ္ဆာ အနာဂတေ ယထာ အဒ္ဓါနံ ဂစ္ဆန္တဿ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ ‘ပုရေ’တိ ဝုစ္စတိ, တထာ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗ’’န္တိ။ **အဝိနယော**တိ ပဟာနဝိနယသံဝရဝိနယာနံ ပဋိပက္ခဘူတော အဝိနယော။ ‘‘ဝိနယဝါဒိနော ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တီ’’တိ ဧဝံ ဣတိ-သဒ္ဒော အပိ ဧတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ‘‘တတော ပရံ အာဟာ’’တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ဟေတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ ဣတိ-သဒ္ဒော န ဒိဿတိ, ဟဋ္ဌံ ပန ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယဉ္စ အတ္ထေဝ ဣတိ-သဒ္ဒော။

တေန ဟီတိ ဥယျောဇနတ္တေ နိပါတော။ ဥစ္စိနနေ ဥယျောဇေန္တော ဟိ တံ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဧဝမာဟံသု။ **ဘိက္ခူ ဥစ္စိနတူ** တိ သင်္ဂီတိယာ အနုရူပေ ဘိက္ခူ ဥစ္စိနိတ္ဝာ ဂဏှာတူတိ အတ္ထော။ "သကလနဝင်္ဂ။ပေ.။ ပရိဂ္ဂဟေသီ"တိ ဧတေန သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝပရိယန္တာနံ ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလာနံ သတိပိ အာဂမာဓိဂမသဗ္ဘာဝေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ တေဝိဇ္ဇာဒိဂုဏယုတ္တာနံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိယာ ဥက္ကံသဂတတ္တာ သင်္ဂီတိယာ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရေ** တိ သကလံ သုတ္တဂေယျာဒိ နဝင်္ဂံ ဧတ္ထ, ဧတေဿ တ အတ္ထီတိ သကလနဝင်္ဂံ, သတ္ထုသာသနံ။ အတ္ထကာမေန ပရိယာပုဏိတဗ္ဗတော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိပုရိသတ္ထပရိယတ္တဘာဝတော စ ပရိယတ္တီတိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဝုစ္စန္တိ, တံ သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနသင်္ခါတံ ပရိယတ္တိံ ဓာရေန္တီတိ သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရာ, တာဒိသေတိ အတ္ထော။ ဗဟူနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကိလေသာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ စ အဝိဟတတ္တာ တာ ဇနေန္တိ, တာဟိ တ ဇနိတာတိ **ပုထုဇ္ဇနာ** ။ ဒုဝိဓာ ပုထုဇ္ဇနာ အန္ဓပုထုဇ္ဇနာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာတိ။ တတ္ထ ယေသံ ခန္ဓဓာတုအာယတနာဒီသု ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာသဝနဓာရဏပစ္စဝေက္ခဏာနိ နတ္ထိ, တေ အန္ဓပုထုဇ္ဇနာ။ ယေသံ တာနိ အတ္ထိ, တေ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ။ တေ ဣဓ "ပုထုဇ္ဇနာ"တိ အဓိပ္ပေတာ။ သမထဘာဝနာသိနေဟာဘာဝေန သုက္ခာ လူခာ အသိနိဒ္ဓာ ဝိပဿနာ ဧတေသန္တိ **သုက္ခဝိပဿကာ** ။

တိပိဋကသဗ္ဗပရိယတ္တိပ္ပဘေဒဓရေ တိ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ သမာဟာရော တိပိဋကံ, တိပိဋကသင်္ခါတံ နဝင်္ဂာဒိဝသေန အနေကဓာ ဘိန္နံ သဗ္ဗပရိယတ္တိပ္ပဘေဒံ ဓာရေန္တီတိ တိပိဋကသဗ္ဗပရိယတ္တိပ္ပဘေဒဓရာ, တာဒိသေတိ အတ္ထော။ အနု အနု တံသမင်္ဂိနံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အနုဘာဝေါ, အနုဘာဝေါ ဧဝ အာနုဘာဝေါ, ပဘာဝေါ။ မဟန္တော အာနုဘာဝေါ ယေသံ တေ **မဟာနုဘာဝါ။ တေဝိဇ္ဇာဒိဘေဒေ**တိ တိဿော ဝိဇ္ဇာယေဝ တေဝိဇ္ဇာ, တာ အာဒိ ယေသံ ဆဠဘိညာဒီနံ တေ တေဝိဇ္ဇာဒယော, တေ ဘေဒာ အနေကပ္ပကာရာ ယိန္နာ ဧတေသန္တိ တေဝိဇ္ဇာဒိဘေဒာ, ခီဏာသဝာ, တာဒိသေတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ တေဝိဇ္ဇော, သော အာဒိ ယေသံ ဆဠဘိညာဒီနံ တေ တေ ဝိဇ္ဇာဒယော, တေ ဘေဒါ ယေသံ ခီဏာသဝါနံ တေ တေဝိဇ္ဇာဒိဘေဒါ, တာဒိသေတိ အတ္ထော။ **ယေ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ** တိ ယေ ဘိက္ခူ သန္ဓာယ ဣဒံ "အထ ခေါ အာယသ္မာ"တိအာဒိဝစနံ **သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ** (စူဠဝ. ၄၃၇) ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ကိဿ ပနာ တိ ကသ္မာ ပန။ သိက္ခတီတိ **သေက္ခော,** အထ ဝါ သိက္ခနံ သိက္ခာ, သာယေဝ တဿ သီလန္တိ သေက္ခော။ သော ဟိ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ စ တဒဓိမုတ္တတ္တာ စ ဧကန္တေန သိက္ခနသီလော န အသေက္ခော ဝိယ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခော တတ္ထ ပဋိပဿဒ္ဓုဿုက္ကော, နာပိ ဝိဿဋ္ဌသိက္ခော ပစုရဇနော ဝိယ တတ္ထ အနဓိမုတ္တော။ အထ ဝါ အရိယာယ ဇာတိယာ တီသု သိက္ခာသု ဇာတော, တတ္ထ ဝါ ဘဝေါတိ သေက္ခော။ အထ ဝါ ဣက္ခတိ ဧတာယာတိ ဣက္ခာ, မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ။ သဟ ဣက္ခာယာတိ သေက္ခော။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စဿ အပရိယောသိတတ္တာ သဟ ကရဏီယေနာတိ **သကရဏီယော။ အဿာ** တိ အနေန။ **အသမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထီ** တိ နနု စ –

"ဒွာသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ၊ ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။
စတုရာသီတိ သဟဿာနိ၊ ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော"တိ။ (ထေရဂါ. ၁၀၂၇) –

ဝုတ္တတ္တာ ကထမေတံ ယုဇ္ဇတီတိ? ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတောတိ ဝုတ္တမ္ပိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝါတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တန္တိ နာယံ ဝိရောဓော။ **ဗဟုကာရတ္တာ** တိ ဗဟုဥပကာရတ္တာ။ ဥပကာရဝစနော ဟေတ္ထ ကာရသဒ္ဒော။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။

အတိဝိယ ဝိဿတ္ထော တိ အတိဝိယ ဝိဿာသိကော။ နန္ဒိ အာနန္ဒတ္ထေရံ, "ဩဝဒတီ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ယေဘုယျေန နဝကာယ ပရိသာယ ဝိဗ္ဘမနေန မဟာကဿပတ္ထေရော ဧဝမာဟ **"န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ"**တိ။ တထာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္ထရိ မဟာကဿပတ္ထေရော သတ္ထုပရိနိဗ္ဗာနေ သန္နိပတိတဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂာယနတ္ထံ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ ဥစ္စိနိတွာ "အာဝုသော, ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာ ဓမ္မဝိနယံ သင်္ဂာယေယျာမ, တုမှေ ပုရေ ဝဿူပနာယိကာယ အတ္တနော အတ္တနော ပလိဗောဓံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ ရာဇဂဟေ သန္နိပတထာ"တိ ဝတွာ အတ္တနာ ရာဇဂဟံ ဂတော။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရမာဒါယ မဟာဇနံ သညာပေန္တော သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ တတော နိက္ခမ္မ ရာဇဂဟံ ဂစ္ဆန္တော ဒက္ခိဏ

ဂိရိသ္မိံ စာရိကံ စရိ။ တသ္မိံ သမယေ အာနန္ဒတ္ထေရႆ တိံသမတ္တာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ယေဘုယ်ေန ကုမာရဘူတာ ေကေ၀သ္သိကဒုဝသ္သိကဘိက္ခူ ေစ၀ အနုပသမ္ပန္နာ စ ၀ိဗ္ဘမိံသု။ ကသ္မာ ပေနေတ ပဗၺဇိတာ, ကသ္မာ ၀ိဗ္ဘမိံသူတိ? ေတသံ ကိရ မာတာပိတေရာ စိေႏၲသုံ "အာနန္ဒတ္ထေရာ သတ္ထုဝိႆာသိေကာ အ႒ ၀ေရ ယာစိတြာ ဥပ႒ဟတိ, ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ႒ာနံ သတ္ထာရံ ဂေဟတြာ ဂႏ္တုံ သေကၠာတိ, အမွာကံ အရေက ေတႆ သႏ္တိေက ပဗၺာေဇ ႆာမ, ေသာ သတ္ထာရံ ဂေဟတြာ အာဂမိႆတိ, တသ္မိံ အာဂေတ မယံ မဟာသကၠာရံ ကာတုံ လဘိႆာမာ"တိ ဣမိနာ တာ၀ ကာရေဏန ေနသံ ဉာတကာ ေတ ပဗၺာေဇသုံ။ သတ္ထရိ ပန ပရိနိဗၺုေတ ေတသံ သာ ပတ္ထနာ ဥပစ္ဆိႏၷာ, အထ ေန ေကဒိ၀ေသေန၀ ဥပၸဗၺာေဇသုံ။

အထ အာနန္ဒတ္ထေရာ ဒကၡိဏဂိရိသ္မိံ စာရိကံ စရိတြာ ရာဇဂဟမာဂတံ ဒိသြာ မဟာကႆပတ္ထေရာ ေ၀မာဟ "န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ"တိ။ ၀ုတ္တေဥ္စဟတံ ကႆပသံယုတ္ေတ –

"အထ ခေ၀ါယသၼာ အာနေႏၵာ ... "

"အထ ကိဥ္စရဟိ တြံ, အာ၀ုေသာ အာနႏၵ, ဣေမဟိ န၀ေဟိ ဘိကၡဴဟိ ဣႏၵိေယသု အဂုတ္တဒြါေရဟိ ေဘာဇေန အမတ္တညဳဟိ ဇာဂရိယံ အနႏုယုေတ္တဟိ သဒ္ဓႎ စာရိကံ စရသိ, သႆဃာတံ မေညေ စရသိ, ကုလူပဃာတံ မေညေ စရသိ, ၾသလုဇၨတိ ေခါ ေတ, အာ၀ုေသာ အာနႏၵ, ပရိသာ, ပလုဇၨႏ္တိ ေခါ ေတ အာ၀ုေသာ န၀ပၸာယာ, န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ"တိ။

"အပိ ေမ ဘေႏ္တ ကႆပ သိရသ္မိံ ပလိတာနိ ဇာတာနိ, အထ စ ပန မယံ အဇ္ဇာပိ အာယသၼေတာ မဟာကႆပႆ ကုမာရကတာ န မုစၥာမာတိ။ တထာ ဟိ ပန တြံ, အာ၀ုေသာ အာနႏၵ, ဣေမဟိ န၀ေဟိ ဘိကၡဴဟိ ဣႏၵိေယသု အဂုတ္တဒြါေရဟိ ေဘာဇေန အမတ္တညဳဟိ ဇာဂရိယံ အနႏုယုေတ္တဟိ သဒ္ဓႎ စာရိကံ စရသိ, သႆဃာတံ မေညေ စရသိ, ကုလူပဃာတံ မေညေ စရသိ, ၾသလုဇၨတိ ေခါ ေတ, အာ၀ုေသာ အာနႏၵ, ပရိသာ, ပလုဇၨႏ္တိ ေခါ ေတ အာ၀ုေသာ န၀ပၸာယာ, န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄)။

တတ္ထ (သံ. နိ. အ႒. ၂.၂.၁၅၄) **သႆဃာတံ မေညေစရသီ** တိ သႆံ ဃာေတေႏၲာ ၀ိယ အာဟိဏ္ဍသိ။ **ကုလူပဃာတံ မေညေ စရသီ**တိ ကုလာနိ ဥပဃာေတေႏၲာ ၀ိယ ဟနေႏၲာ ၀ိယ အာဟနေႏၲာ ၀ိယ အာဟိဏ္ဍသိ။ **ၾသလုဇၨတီ**တိ ပလုဇၨတိ ဘိဇၨတိ။ **ပလုဇၨႏ္တိ ေခါ ေတ အာ၀ုေသာ န၀ပၸာယာ** တိ, အာ၀ုေသာ, ဧတံ ေတေ တုယွံ ဟာယေန ေယဘုယ်ေန န၀ကာ ေက၀သ္သိကဒုဝသ္သိကဒဟရာ ေစ၀ သာမေဏရာ စ ပလုဇၨႏ္တိ။ **န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ** တိ အယံ ကုမာရေကာ အတ္တေနာ ပမာဏံ န ၀တ ဇာနာတီတိ ေထရံ တဇၨေေႏၲာ အာဟ။ **ကုမာရကတာ န မုစၥာမာ** တိ ကုမာရကဘာေ၀ါ န မုစၥာမ။ **တထာ ဟိ ပန တြ၀ႏ္တိ** ဣဒမႆ ဧ၀ံ ၀တ္တဗၺတာယ ကာရဏဒႆနတ္ထံ ၀ုတ္တံ။ အယေဥ္စဟတ္ထ အဓိပၸါေယာ – ယသၼာ တြံ ဣေမဟိ န၀ေကဟိ ဘိကၡဴဟိ ဣႏၵိယသံ၀ရရဟိေတဟိ သဒ္ဓႎ ၀ိစရသိ, တသၼာ ကုမာရေကဟိ သဒ္ဓႎ စရေႏၲာ "ကုမာရေကာ"တိ ၀တ္တဗၺတံ အရဟသီတိ။

"န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ"တိ ဧတ္ထ **တ**-သေဒၵါ ပဒပူရေဏာ။ **တ**-သေဒၵါ ဟိ ဥပမာနသမုစၥယသံသယ၀ႆဂၢပဒပူရဏ၀ိကပၸါဒီသု ဗဟူသု အေတၳသု ဒိႆတိ။ တထာ ေဟသ "ပဏ္ဍိေတာ တပိ ေတန ေသာ"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၆၃) ဥပမာေန ဒိႆတိ, သဒိသဘာေ၀တိ အေတၳာ။ "တံ တပိ ခီရာ မုနိ ၀ေဒယႏ္တိ"တိအာဒီသု (သု. နိ. ၂၁၃) သမုစၥေယ။ "ေက တ ဣေမ ကႆ တ"တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၉၆) သံသေယ။ "အယံ တ ဣေမသံ သမဏျဗာဟၼဏာနံ သဗၺဗာေလာ သဗၺမူေဠွာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၁) ၀ႆဂၢေ။ "ေယ ဟိ ေကစိ, ဘိကၡေ၀, သမဏာ တ ျဗာဟၼဏာ တ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၇၀; သံ. နိ. ၂.၁၃) ၀ိကေပၸတိ။ ဣဓ ပန ပဒပူရေဏ ဒ႒ဗၺာ။ ေတေန၀ စ **အာစရိယဓမၼပါလတ္ေထေရန** ၀ုတ္တံ "တသဒၵႆ အတ္ထုဒၶါရံ ကေရာေႏၲန 'န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီ'တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) ပဒပူရေဏ"တိ။ အ႒ကထာယမၸိ (သံ. နိ. အ႒. ၂.၂.၁၅၄) ေတၱကမေ၀ ၀ုတ္တံ "န တယံ ကုမာရေကာ မတ္တမညာသီတိ အယံ ကုမာရေကာ အတ္တေနာ ပမာဏံ န ၀တ ဇာနာတီတိ ေထရံ တဇၨေေႏၲာ အာဟာ"တိ။ ေတ္ထာပိ **၀တာ**တိ ၀စနသိလိ႒တာယ ၀ုတ္တံ။ ယံ ပေနတ္ထ **ေကနစိ** ၀ုတ္တံ "န တယႏ္တိ ေတ္ထ တတိ ၀ိဘာသာ, အညာသိပိ န အညာသိပီတိ အေတၳာ"တိ ။ တံ တႆ မတိမတ္တႏ္တိ ဒ႒ဗၺံ။ န ေဟတ္ထ အယမေတၳာ သမၻ၀တိ, တသၼာ အတ္တေနာ ပမာဏံ နာညာသီတိ ေ၀မေတၳာ ေ၀ဒိတဗၺာ။ **တတ္ရာ** တိ ဧ၀ံ သတိ။ **ဆႏၵာဂမနံ ၀ိယာ** တိ ေတ္ထ ဆႏၵာ အာဂမနံ ၀ိယာတိ ပဒေစၧေဒါ ကာတဗၺော, ဆေႏၵန အာဂမနံ ပ၀တ္တနံ ၀ိယာတိ အေတၳာ, ဆေႏၵန အကတ္တဗၺက

ရဏံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဆန္ဒံ တ အာဂစ္ဆတိ သမ္ပယောဂဝသေနာတိ ဆန္ဒာဂမနံ, တထာ ပဝတ္တော အပာယဂမ နီယော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော။ အထ တ အနနုရူပံ ဂမနံ အဂမနံ, ဆန္ဒေန အဂမနံ ဆန္ဒာဂမနံ, ဆန္ဒေန သိနေဟေန အ နနုရူပံ ဂမနံ ပဝတ္တနံ အကတ္တဗ္ဗကရဏံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တော** တိ အသေက္ခ ဘူတာ ပဋိသမ္ဘိဒာ အသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒာ, တံ ပတ္တော, ပဋိလဒ္ဓအသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒောတိ အတ္ထော။ **အနုမတိယာ** တိ အနုညာယ, ယာစနာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

''ကိဉ္စာပိ သေက္ခော''တိ ဣဒံ န သေက္ခာနံ အဂတိဂမနသမ္ဘာဝေန ဝုတ္တံ, အသေက္ခာနံယေဝ ပန ဥစ္စိနိတဗ္ဗ တာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ဟိ စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ ပဟီယန္တိ, တသ္မာ ကိဉ္စာပိ သေက္ခော, တထာပိ ထေ ရော အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဥစ္စိနနတော ဝေဝမေတ္တ သမ္ဘဝန္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ န ပန ကိဉ္စာပိ သေက္ခော, တထာပိ အဘဗ္ဗော အဂတိံ ဂန္တုန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ''အဘဗ္ဗော''တိအာဒိနာ ပန ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ တဿ အရဟဘာဝံ ဒဿေ န္တော ဝိဇ္ဇမာနေ ဂုဏေ ကထေန္တိ။ တတ္ထ **ဆန္ဒာ** တိ ဆန္ဒေန, သိနေဟေနာတိ အတ္ထော။ **အဂတိံ ဂန္တုန္တိ** အဂန္တ ဗ္ဗံ ဂန္တုံ, အကတ္တဗ္ဗံ ကာတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧကမာနိ ပန စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ ဘဏ္ဍဘာဇနီယေ စ ဝိနိစ္ဆ ယဋ္ဌာနေ စ လဗ္ဘန္တိ။ တတ္ထ ဘဏ္ဍဘာဇနီယေ တာဝ အတ္တနော ဘာရဘူတာနံ ဘိက္ခူနံ အမနာပေ ဘဏ္ဍေ သမ္ပတ္တေ တံ ပရိဝတ္တိတွာ မနာပံ ဒေန္တော ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ အတ္တနော ပန အဘာရဘူတာနံ မနာပေ ဘဏ္ဍေ သမ္ပတ္တေ တံ ပရိဝတ္တိတွာ အမနာပံ ဒေန္တော ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ ဘဏ္ဍေသု ဘာဇနီယဝတ္ထုဉ္စ ဌိတိကဉ္စ အဇာနန္တော မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ မုခရာနံ တ ရာဇာဒိနိဿိတာနံ တ ''ဣမေ မေ အမနာပေ ဘဏ္ဍေ ဒိန္နေ အန တ္ထံ ကရေယျု''န္တိ ဘယေန ပရိဝတ္တိတွာ မနာပံ ဒေန္တော ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ ယော ပန ဧဝံ န ဂစ္ဆတိ, သ ဗ္ဗေသံ တုလာဘူတော ပမာဏဘူတော မဇ္ဈတ္တော ဝ ဟုတွာ ယံ ယဿ ပာပုဏာတိ, တဒေဝ တဿ ဒေတိ, အယံ စ တုပ္ဗိဓမ္ပိ အဂတိံ န ဂစ္ဆတိ နာမ။ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ ပန အတ္တနော ဘာရဘူတဿ ဂရုကာပတ္တိံ လဟုကာပတ္တိံ က တွာ ကထေန္တော ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ ဣတရဿ လဟုကာပတ္တိံ ဂရုကာပတ္တိံ ကတွာ ကထေန္တော ဒေ သာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ ပန သမုစ္စယက္ခန္ဓကဉ္စ အဇာနန္တော မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ မုခရဿ သ တ ရာဇပူဇိတဿ တ ''အယံ မေ ဂရုကံ ကတွာ အာပတ္တိံ ကထေန္တဿ အနတ္ထမ္ပိ ကရေယျာ''တိ ဂရုက မေဝ လဟုကာပတ္တိံ ကထေန္တော ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ ယော ပန သဗ္ဗေသံ ယထာဘူတမေဝ ကထေသိ, အယံ စ တုပ္ဗိဓမ္ပိ အဂတိဂမနံ န ဂစ္ဆတိ နာမ။ ထေရောပိ တာဒိသော စတုန္နမ္ပိ အဂတိဂမနာနံ ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ပဟီနတ္တာ, တ သ္မာ သင်္ဂါယနဝသေန ဓမ္မဝိနယဝိနိစ္ဆယေ သမ္ပတ္တေ ဆန္ဒာဒိဝသေန အညထာ အကထေတွာ ယထာဘူတမေဝ က ထေတီတိ ဝုတ္တံ **''အဘဗ္ဗော။ပေ။ အဂတိံ ဂန္တု''န္တိ။ ပရိယတ္တော** တိ အဓိတော, ဥဂ္ဂဟိတောတိ အတ္ထော။

ဥစ္စိနိတေနာ တိ ဥစ္စိနိတွာ ဂဟိတေန။ **တေဒဟောသီ**တိ ဇော် ပရိဝိတက္ကနံ အဟောသိ။ **ရာဇဂဟံ ခော မဟာဂောစရ န္တိ** တ္တော ''ရာဇဂဟန္တိ ရာဇဂဟသာမန္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တ''န္တိ **စူဠဂဏ္ဌိပဒေ မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** စ ဝုတ္တံ။ ဂောစ စရန္တိ ဇော္တောတိ ဂောစရော, ဂောစရော ဝိယ ဂောစရော, ဘိက္ခာစရဏဋ္ဌာနံ။ သော မဟန္တော အဿ, ဇော္တောတိ တ မဟာဂောစရံ, ရာဇဂဟံ။ **ထာဝရကမ္မန္တိ** စိရဋ္ဌာယိကမ္မံ။ **ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလော** သုဘဒ္ဒသဒိသော။ **ဥက္ကောဋေယျာ** တိ နိတရေယျာတိ အတ္ထော။ **ဥတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန သာဝေသီ** တိ –

> ''သုဏာတု မေ, အာဝုသော, သင်္ဃော, ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဣမာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာ နိ သမ္မန္နေယျ 'ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိတုံ, န အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗ'န္တိ, ဧသာ ဥတ္တိ။

> ''သုဏာတု မေ, အာဝုသော, သင်္ဃော, သင်္ဃော ဣမာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ သမ္မန္နတိ 'ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိတုံ, န အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗ'န္တိ, ယဿာယသ္မ တော ခမတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ သမ္မုတိ 'ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနံ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိ တုံ, န အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗ'န္တိ, သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ, သော ဘာ သေယျ။

“သမ္မတာနိ သင်္ဃေန ကမ္မာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ‘ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိတုံ, န အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗ’န္တိ, ခမတိ သင်္ဃဿ, တသ္မာ တုဏှီ, ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ”တိ (စူဠဝ. ၄၃၇) –

ဧဝံ ဉတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန သာဝေသိ။ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “တံ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဉာတဗ္ဗ”န္တိ။

အယံ ပန ကမ္မဝါစာ တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဧကဝီသတိမေ ဒိဝသေ ကတာ။ ဝုတ္တဉှေတံ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမသင်္ဂီတိကထာ) “အယံ ပန ကမ္မဝါစာ တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဧကဝီသတိမေ ဒိဝသေ ကတာ။ ဘဂဝါ ဟိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ ပစ္စူသသမယေ ပရိနိဗ္ဗုတော, အထဿ သတ္တာဟံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇယိံသု။ ဧဝံ သတ္တာဟံ သာဓုကီဠနဒိဝသာ နာမ အဟေသုံ။ တတော သတ္တာဟံ စိတကာယ အဂ္ဂိနာ ဈာယိ, သတ္တာဟံ သတ္တိပဉ္ဇရံ ကတွာ သန္ထာဂါရသာလာယံ ဓာတုပူဇံ ကရိံသူတိ ဧကဝီသတိ ဒိဝသာ ဂတာ။ ဇေဋ္ဌမူလသုက္ကပက္ခပဉ္စမိယံ ပန ဓာတုယော ဘာဇယိံသု။ ဧတသ္မိံ ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ သန္နိပတိတဿ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃဿ သုဘဒ္ဒေန ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတေန ကတံ အနာစာရံ အာရောစေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဘိက္ခူ ဥစ္စိနိတွာ အယံ ကမ္မဝါစာ ကတာ။ ဣမဉ္စ ပန ကမ္မဝါစံ ကတွာ ထေရော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ‘အာဝုသော ဣဒါနိ တုမှာကံ စတ္တာလီသဒိဝသာ ဩကာသော, တတော ပရံ အယံ နာမ နော ပလိဗောဓော အတ္ထီတိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘာ, တသ္မာ ဧတ္ထန္တရေ ယဿ ရောဂပလိဗောဓော ဝါ အာစရိယုပဇ္ဈာယပလိဗောဓော ဝါ မာတာပိတုပလိဗောဓော ဝါ အတ္ထိ, ပတ္တံ ဝါ ပန ပစိတဗ္ဗံ စီဝရံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ, သော တံ ပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတွာ ကရဏီယံ ကရောတူ’တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ထေရော အတ္တနော ပဉ္စသတာယ ပရိသာယ ပရိဝုတော ရာဇဂဟံ ဂတော, အညေပိ မဟာထေရာ အတ္တနော အတ္တနော ပရိဝါရံ ဂဟေတွာ သောကသလ္လသမပ္ပိတံ မဟာဇနံ အဿာသေတုကာမာ တံ တံ ဒိသံ ပက္ကန္တာ။ ပုဏ္ဏတ္ထေရော ပန သတ္တသတဘိက္ခုပရိဝါရော ‘တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနံ အာဂတာဂတံ မဟာဇနံ အဿာသေဿာမီ’တိ ကုသိနာရာယမေဝ အဋ္ဌာသိ။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယထာ ပုဗ္ဗေ အပရိနိဗ္ဗုတဿ, ဧဝံ ပရိနိဗ္ဗုတဿာပိ ဘဂဝတော သယမေဝ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ယေန သာဝတ္ထိ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ။ ဂစ္ဆတော ပနဿ ပရိဝါရာ ဘိက္ခူ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာ”တိ။ တသ္မာ တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနတော တီသု သတ္တာဟေသု အတိက္ကန္တေသု ဧကဝီသတိမေ ဒိဝသေ ဣမံ ကမ္မဝါစံ သာဝေတွာ ထေရော ရာဇဂဟံ ပက္ကန္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပန ဣဓ **မင်္ဂလသုတ္တဋ္ဌကထာယဉ္စ** (ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၅.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) “သတ္တသု သာဓုကီဠနဒိဝသေသု သတ္တသု စ ဓာတုပူဇာဒိဝသေသု ဝီတိဝတ္တေသူ”တိ ဝုတ္တံ? သတ္တသု ဓာတုပူဇာဒိဝသေသု ဂဟိတေသု တဒဝိနာဘာဝတော မဇ္ဈေ စိတကာယ ဈာပနသတ္တာဟမ္ပိ ဂဟိတမေဝါတိ ကတွာ ဝိသုံ န ဝုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော, ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ စ ဝုတ္တန္တိ? နာယံ ဒောသော။ အပ္ပကဉှိ ဦနမဓိကံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတိ, တသ္မာ သမုဒယော အပ္ပကေန အဓိကောပိ အနဓိကော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ အဍ္ဎမာသတော အဓိကေပိ ပဉ္စ ဒိဝသေ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော”တိ ဝုတ္တံ “ဒွာသီတိခန္ဓကဝတ္တာနံ ကတ္ထစိ အသီတိခန္ဓကဝတ္တာနီ”တိ ဝစနံ ဝိယ။ တထာ အပ္ပကေန ဦနောပိ စ သမုဒယော အနူနော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ “ဒိယဍ္ဎမာသတော ဦနေပိ ပဉ္စ ဒိဝသေ ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ စ ဝုတ္တံ။ **သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယဉှိ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၆) ဆမာသတော ဦနေပိ အဍ္ဎမာသေ “ဆ မာသေ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တဝစနံ ဝိယ။ တတ္ထ ဟိ တစပဉ္စကာဒီသု စတူသု ပဉ္စကေသု ဒွီသု စ ဆက္ကေသု ဧကေကသ္မိံ အနုလောမတော ပဉ္စာဟံ, ပဋိလောမတော ပဉ္စာဟံ, အနုလောမပဋိလောမတော ပဉ္စာဟံ, တထာ ပုရိမပုရိမေဟိ ပဉ္စကဆက္ကေဟိ သဒ္ဓိံ အနုလောမတော ပဉ္စာဟံ, ပဋိလောမတော ပဉ္စာဟံ, အနုလောမပဋိလောမတော ပဉ္စာဟန္တိ ဧဝံ ဝိသုံ တိပဉ္စာဟံ ဧကတော တိပဉ္စာဟဉ္စ သဇ္ဈာယံ ကတွာ ဆမာသံ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗောတိ ဝစနံ ဝိယ။ တတ္ထ ဟိ ဝက္ကပဉ္စကာဒီသု တီသု ပဉ္စကေသု ဒွီသု စ ဆက္ကေသု ဝိသုံ ဟေဋ္ဌိမေဟိ ဧကတော စ သဇ္ဈာယေ ပဉ္စန္နံ ပဉ္စန္နံ ပဉ္စကာနံ ဝသေန ပဉ္စမာသပရိပုဏ္ဏာ လဗ္ဘန္တိ, တစပဉ္စကေ ပန ဝိသုံ တိပဉ္စာဟမေဝါတိ အဍ္ဎမာသောယေဝေကော လဗ္ဘတီတိ အဍ္ဎမာသာဓိကပဉ္စမာသာ လဗ္ဘန္တိ။

ဧဝံ သတိ ယထာ တတ္ထ အဍ္ဎမာသေ ဦနေပိ မာသပရိစ္ဆေဒေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနေ သဇ္ဈာယေ ဆ မာသာ ပရိစ္ဆေဒကာ ဟောန္တီတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနဿ သဇ္ဈာယဿ သတ္တမာသာဒိမာသန္တရဂမနနိဝါရဏတ္ထံ ဆမာသဂ္ဂဟဏံ ကတံ, န သကလဆမာသေ သဇ္ဈာယပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ, ဧဝမိဓာပိ မာသဝသေန ကာလေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနေ ဦနေပိ ပဉ္စဒိဝသေ ဒိယဍ္ဎမာသော ပရိစ္ဆေဒကော ဟောတီတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနဿ ကာလဿ ဒွိမာသာဒိမာသန္တရဂမနနိဝါရဏတ္ထံ “ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ ဒိယဍ္ဎမာသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ အညထာ စ အဋ္ဌကထာဝစနာနံ အညမညဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ဧကာဟမေဝ ဝါ ဘဂဝတော သရီရံ စိတကာယ ဈာယီတိ ခုဒ္ဒကဘာဏကာနံ အဓိပ္ပာယောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ သတိ ပရိနိဗ္ဗာနတော သတ္တသု သာဓုကီဠနဒိဝသေသု ဝီတိဝတ္တေသု အဋ္ဌမိယံ စိတကာယ ဘဂဝတော သရီရံ ဈာပေတွာ တတော ပရံ သတ္တသု ဒိဝသေသု ဓာတုပူဇံ အကံသူတိ အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော, ဂိမှာနံ ဒိယဍ္ဎော စ မာသော သေသော ဟောတိ။ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန္တပါဠိယမ္ပိ ဟိ စိတကာယ ဈာပနသတ္တာဟံ န အာဂတံ, ဒွေယေဝ သတ္တာဟာနိ အာဂတာနိ, ဥပပရိက္ခိတွာ ပန ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣတော အညေန ဝါ ပကာရေန ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ကာရဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ယံ ပနေတ္ထ **ကေနစိ** ဝုတ္တံ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တောတိ ဧတ္ထ ဧကော ဒိဝသော နဋ္ဌော။ သော ပါဋိပဒဒိဝသော ကောလာဟလဒိဝသော နာမ, တသ္မာ ဣဓ န ဂဟိတော”တိ။ တံ န သုန္ဒရံ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန္တပါဠိယံ ပါဋိပဒဒိဝသတောယေဝ ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟဿ ဝုတ္တတ္တာ အဋ္ဌကထာယဉ္စ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေနပိ သဒ္ဓိံ တိဏ္ဏံ သတ္တာဟာနံ ဂဟိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေန သဒ္ဓိံ တိဏ္ဏံ သတ္တာဟာနံ ဂဟိတတ္တာ ဇေဋ္ဌမူလသုက္ကပဉ္စမီ ဧကဝီသတိမော ဒိဝသော ဟောတိ။

သတ္တသု သာဓုကီဠနဒိဝသေသူတိ ဧတ္ထ သာဓုကီဠနံ နာမ သံဝေဂဝတ္ထုံ ကိတ္တေတွာ ကိတ္တေတွာ အနိစ္စတာပဋိသံယုတ္တာနိ ဂီတာနိ ဂါယိတွာ ပူဇာဝသေန ကီဠနတော သုန္ဒရံ ကီဠနန္တိ **သာဓုကီဠနံ**။ အထ ဝါ သပရဟိတသာဓနဋ္ဌေန သာဓု, တေသံ သံဝေဂဝတ္ထုံ ကိတ္တေတွာ ကိတ္တေတွာ ကီဠနံ သာဓုကီဠနံ, ဥဠာရပုညပသဝနတော သမ္ပရာယိကတ္ထာဝိရောဓိကီဠာဝိဟာရောတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမသ္မိံ သတ္တာဟေ သာဓုကီဠာယ ဧကဒေသေန ကတတ္တာ သာဓုကီဠနဒိဝသာ နာမ တေ ဇာတာ။ ဝိသေသတော ပန ဓာတုပူဇာဒိဝသေသုယေဝ သာဓုကီဠနံ အကံသု။ တတောယေဝ စ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန္တပါဠိယံ –

> “အထ ခေါ ကောသိနာရကာ မလ္လာ ဘဂဝတော သရီရာနိ သတ္တာဟံ သန္ထာဂါရေ သတ္တိပဉ္ဇရံ ကရိတွာ ဓနုပါကာရံ ပရိက္ခိပါပေတွာ နစ္စေဟိ ဂီတေဟိ ဝါဒိတေဟိ မာလေဟိ ဂန္ဓေဟိ သက္ကရိံသု ဂရုံ ကရိံသု မာနေသုံ ပူဇေသု”န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၃၅)။

တေဿဝ အဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၅) ဝုတ္တံ –

> “ကသ္မာ ပနေတေ ဧဝမကံသူတိ? ဣတော ပုရိမေသု ဒွီသု သတ္တာဟေသု တေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဌာနနိသဇ္ဇောကာသံ ကရောန္တာ ခါဒနီယဘောဇနီယာဒီနိ သံဝိဒဟန္တာ သာဓုကီဠိကာယ ဩကာသံ န လဘိံသု။ တတော နေသံ အဟောသိ ‘ဣမံ သတ္တာဟံ သာဓုကီဠိတံ ကီဠိဿာမ, ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ အမှာကံ ပမတ္တဘာဝံ ဉတွာ ကောစိဒေဝ အာဂန္တွာ ဓာတုယော ဂဏှေယျ, တသ္မာ အာရက္ခံ ဌပေတွာ ကီဠိဿာမာ’တိ, တေန တေ ဧဝမကံသူ”တိ။

တသ္မာ ဝိသေသတော သာဓုကီဠိကာ ဓာတုပူဇာဒိဝသေသုယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေ ပန ဓာတုပူဇာယ ကတတ္တာ “ဓာတုပူဇာဒိဝသာ”တိ ပါကဋာ ဇာတာတိ အာဟ **“သတ္တသု စ ဓာတုပူဇာဒိဝသေသူ”**တိ။ **ဥပကဋ္ဌာ**တိ အာသန္နာ။ ဝဿံ ဥပနေန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝဿူပနာယိကာ**။ **ဧကံ မဂ္ဂံ ဂတော**တိ စာရိကံ စရိတွာ မဟာဇနံ အဿာသေတုံ ဧကေန မဂ္ဂေန ဂတော။ ဧဝံ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒယောပိ တေသု တေသု ဇနပဒေသု စာရိကံ စရိတွာ မဟာဇနံ အဿာသေန္တာ ဂတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယေန သာဝတ္ထိ, တေန စာရိကံ ပက္ကာမီ**တိ ယတ္ထ သာဝတ္ထိ, တတ္ထ စာရိကံ ပက္ကာမိ, ယေန ဝါ ဒိသာဘာဂေန သာဝတ္ထိ ပက္ကမိတဗ္ဗာ ဟောတိ, တေန ဒိသာဘာဂေန စာရိကံ ပက္ကာမီတိ အတ္ထော။

တတ္ရာတိ တသ္မိံ သာဝတ္ထိယံ။ **သုဒန္တိ** နိပါတမတ္တံ။ **အနိစ္စတာဒိပဋိသံယုတ္တာယာ**တိ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ။ အသမုစ္ဆိန္နတဏှာနုသယတ္တာ အဝိဇ္ဇာတဏှာဘိသင်္ခတေန ကမ္မုနာ ဘဝ

ယောနိဂတိဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသေသု ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတံ အတ္တဘာဝံ ဇနေတိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတီတိ ဇနော, ကိလေသေ ဇနေတိ, အဇနိ, ဇနိဿတီတိ ဝါ ဇနော, မဟန္တော ဇနောတိ **မဟာဇနော,** တံ မဟာဇနံ, ဗဟုဇနန္တိ အတ္ထော။ **သညာပေတွာ**တိ သမဿာသေတွာ။ **ဂန္ဓကုဋိယာ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ**တိ ပရိဘောဂစေတိယဘာဝတော ဂန္ဓကုဋိံ ဝန္ဒိတွာ ဂန္ဓကုဋိယာ ဒွါရံ ဝိဝရီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေဝ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) "ဂန္ဓကုဋိံ ဝန္ဒိတွာ"တိ ဝုတ္တံ။ မိလာတံ မာလာကစဝရံ **မိလာတမာလာကစဝရံ။ ယထာဌာနေ ဌပေတွာ**တိ ပဌမဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ အနတိက္ကမိတွာ ယထာဋ္ဌိတဋ္ဌာနေယေဝ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝတော ဌိတကာလေ ကရဏီယံ ဝတ္တံ သဗ္ဗမကာသီ**တိ သေနာသနေ ကတ္တဗ္ဗဝတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ကရောန္တော စ နှာနကောဋ္ဌကေ သမ္မဇ္ဇနဥဒကုပဋ္ဌာနာဒိကာလေသု ဂန္ဓကုဋိံ ဂန္တွာ "နနု ဘဂဝါ အယံ တုမှာကံ နှာနကာလော, အယံ ဓမ္မဒေသနာကာလော, အယံ ဘိက္ခူနံ ဩဝါဒဒါနကာလော, အယံ သီဟသေယျံ ကပ္ပနကာလော, အယံ မုခဓောဝနကာလော"တိအာဒိနာ နယေန ပရိဒေဝမာနောဝ အကာသိ။ တမေနံ အညတရာ ဒေဝတာ "ဘန္တေ အာနန္ဒ, တုမှေ ဧဝံ ပရိဒေဝမာနာ ကထံ အညေ အဿာသယိဿထာ"တိ သံဝေဇေသိ။ သော တဿာ ဝစနေန သံဝိဂ္ဂဟဒယော သန္ထမ္ဘိတွာ တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဘုတိ ဌာနနိသဇ္ဇဗဟုလတာယ ဥဿန္နဓာတုကံ ကာယံ သမဿာသေတုံ ခီရဝိရေစနံ ပိဝိ။ ဣဒါနိ တံ ဒဿေန္တော **"အထ ထေရော"**တိအာဒိမာဟ။

ဥဿန္နဓာတုကန္တိ ဥပစိတသေမှာဒိဓာတုကံ ကာယံ။ **သမဿာသေတု**န္တိ သန္တပ္ပေတုံ။ **ဒုတိယဒိဝသေ**တိ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတဒိဝသတော။ "ဇေတဝနဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌဒိဝသတော ဝါ ဒုတိယဒိဝသေ"တိ ဝဒန္တိ။ ဝိရိစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝိရေစနံ, ဩသဓပရိဘာဝိတံ ခီရမေဝ ဝိရေစနန္တိ **ခီရဝိရေစနံ။ ယံ သန္ဓာယာ**တိ ယံ ဘေသဇ္ဇပါနံ သန္ဓာယ။ အင်္ဂသုဘတာယ သုဘောတိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမတ္တာ **သုဘေန မာဏဝေန။ ပဟိတံ မာဏဝက**န္တိ "သတ္ထာ ပရိနိဗ္ဗုတော အာနန္ဒတ္ထေရော ကိရဿ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ အာဂတော, မဟာဇနော စ တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတီ"တိ သုတွာ "ဝိဟာရံ ခေါ ပန ဂန္တွာ မဟာဇနမဇ္ဈေ န သက္ကာ သုခေန ပဋိသန္ထာရံ ဝါ ကာတုံ ဓမ္မကထံ ဝါ သောတုံ, ဂေဟံ အာဂတံယေဝ နံ ဒိသွာ သုခေန ပဋိသန္ထာရံ ကရိဿာမိ, ဧကာ စ မေ ကင်္ခါ အတ္ထိ, တမ္ပိ နံ ပုစ္ဆိဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ သုဘေန မာဏဝေန ပေသိတံ မာဏဝကံ။ **ဧတဒဝေါစာ**တိ ဧတံ "အကာလော ခေါ"တိအာဒိကံ အာနန္ဒတ္ထေရော အဝေါစ။ **အကာလော ခေါ**တိ အဇ္ဇ ဂန္တုံ ယုတ္တကာလော န ဟောတိ။ ကသ္မာတိ စေ အာဟ **"အတ္ထိ မေ အဇ္ဇ"**တိအာဒိ။ **ဘေသဇ္ဇမတ္တာ**တိ အပ္ပမတ္တကံ ဘေသဇ္ဇံ။ အပ္ပတ္ထော ဟိ အယံ မတ္တာသဒ္ဒေါ "မတ္တာ သုခပရိစ္စာဂါ"တိအာဒီသု ဝိယ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ ခီရဝိရေစနံ ပီတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ **စေတကတ္ထေရေနာ**တိ စေတိယရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာ "စေတကော"တိ ဧဝံလဒ္ဓနာမေန။ **သုဘေန မာဏဝေန ပုဋ္ဌော**တိ "ယေသု ဓမ္မေသု ဘဝံ ဂေါတမော ဣမံ လောကံ ပတိဋ္ဌာပေသိ, တေ တဿ အစ္စယေန နဋ္ဌာ နု ခေါ, ဓရန္တိ, သစေ ဓရန္တိ, အာနန္ဒော ဇာနိဿတိ, ဟန္ဒ နံ ပုစ္ဆာမီ"တိ ဧဝံ စိန္တေတွာ "ယေသံ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဓမ္မာနံ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ, ယတ္ထ စ ဣမံ ဇနတံ သမာဒပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ, ကတမေသာနံ ခေါ ဘော အာနန္ဒ ဓမ္မာနံ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၈) သုဘေန မာဏဝေန ပုဋ္ဌော။ အထဿ ထေရော တီဏိ ပိဋကာနိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော "တိဏ္ဏံ ခေါ, မာဏဝ, ခန္ဓာနံ သော ဘဂဝါ ဝဏ္ဏဝါဒီ"တိအာဒိနာ သုဘသုတ္တမဘာသိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"ဒီဃနိကာယေ သုဘသုတ္တံ နာမ ဒသမံ သုတ္တမဘာသီ"**တိ။

ခဏ္ဍဖုလ္လပဋိသင်္ခရဏန္တိ ဧတ္ထ **ခဏ္ဍ**န္တိ ဆိန္နံ။ **ဖုလ္လ**န္တိ ဘိန္နံ။ တေသံ **ပဋိသင်္ခရဏံ** ပုန ပါကတိကကရဏံ, အဘိနဝကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ရာဇဂဟ**န္တိ ဧဝံနာမကံ နဂရံ။ တဉှိ မန္ဓာတုမဟာဂောဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ "ရာဇဂဟ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဆဍ္ဍိတပတိတဥက္လာပ**န္တိ ဆဍ္ဍိတာ စ ပတိတာ စ ဥက္လာပါ စ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဆဍ္ဍိတာ ဝိဿဋ္ဌာ, တတော ဧဝ စ ဥပစိကာဒီဟိ ခါဒိတတ္တာ ဣတော စိတော စ ပတိတာ, သမ္မဇ္ဇနာဘာဝေန အာကိဏ္ဏကစဝရတ္တာ ဥက္လာပါ စ အဟေသုန္တိ။ ဣမမေဝတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဘဂဝတော ဟိ"**တိအာဒိ။ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝေဏိယတိ ဒိဿတီတိ **ပရိဝေဏံ။ တတ္ထာ**တိ တေသု ဝိဟာရေသု။ ခဏ္ဍဖုလ္လပဋိသင်္ခရဏန္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဌမံ မာသ**န္တိ ဝဿာနဿ ပဌမံ မာသံ, အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ သေနာသနဝတ္တာနံ ပညတ္တတ္တာ **သေနာသနက္ခန္ဓကေ** စ သေနာသနပဋိဗဒ္ဓါနံ ဗဟူနံ ဝစနတော "ဘဂဝတာ။ပေ။ ဝဏ္ဏိတ"န္တိ ဝုတ္တံ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ "ခဏ္ဍဖုလ္လပဋိသင်္ခရဏံ ကရောမာ"တိ စိန္တိတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ သော စ ဝဿူပနာယိကဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေ ဟိ ထေရာ အာသာဠှီပုဏ္ဏမာယ ဥပေါသထံ ကတွာ ပာဋိပဒေ သန္နိပတိတွာ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ ဧဝံ စိန္တေသုံ။ **အဇာတသတ္တုံ ရာဇာ**တိ အဇာတော ဟုတွာ ပိတုနော ပစ္စတ္ထိကော ဇာတောတိ "အဇာတသတ္တူ"တိ လဒ္ဓဝေါဟာရော ရာဇာ။ တသ္မိံ ကိရ ကုစ္ဆိဂတေ ဒေဝိယာ ဧဝရူပေါ ဒောဟဠော ဥပ္ပဇ္ဇိ "အဟော ဝတာဟံ ရညော ဒက္ခိဏဗာဟုတော လောဟိတံ ပိဝေယျ"န္တိ။ အထ တဿာ ကထေတုံ အသက္ကောန္တိယာ ကိသဘာဝံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏဘာဝဉ္စ ဒိသွာ ရာဇာ သယမေဝ ပုစ္ဆိတွာ ဥတွာ စ ဝေဇ္ဇေ ပက္ကောသာပေတွာ သုဝဏ္ဏသတ္ထကေန ဗာဟုံ ဖာလေတွာ သုဝဏ္ဏသရကေန လောဟိတံ ဂဟေတွာ ဥဒကေန သမ္ဘိန္ဒိတွာ ပါယေသိ။ နေမိတ္တကာ တံ သုတွာ "ဧသ ဂဗ္ဘော ရညော သတ္တု ဘဝိဿတိ, ဣမိနာ ရာဇာ ဟညိဿတီ"တိ ဗျာကရိံသု, တသ္မာ "အဇာတောယေဝ ရညော သတ္တု ဘဝိဿတီ"တိ နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ အဇာတသတ္တု နာမ ဇာတော။ **ကိ**န္တိ ကာရဏပုစ္ဆနတ္ထေ နိပါတော, ကသ္မာတိ အတ္ထော။ **ပဋိဝေဒေသု**န္တိ နိဝေဒေသုံ, ဉာပေသုန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဿတ္ထာ**တိ နိရာသင်္ကစိတ္တာ။ **အာဏာစက္က**န္တိ အာဏာယေဝ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ အာဏာစက္ကံ။ **သန္နိသဇ္ဇဋ္ဌာန**န္တိ သန္နိပတိတွာ နိသီဒနဋ္ဌာနံ။

ရာဇဘာဝနုဝိဘူတိန္တိ ရာဇဘာဝနုသမ္ပတ္တိံ။ **အဝဟာသန္တမိဝ**တိ အဝဟာသံ ကုရုမာနံ ဝိယ။ **သိရိယာ နိကေတမိဝ**တိ သိရိယာ ဝသနဋ္ဌာနမိဝ။ **ဧကနိပါတတိတ္ထမိဝ စ ဒေဝမနုဿနယနဝိဟင်္ဂါန**န္တိ ဧကသ္မိံ ဟာနိယတိတ္ထေ သန္နိပတန္တာ ပက္ခိနော ဝိယ သဗ္ဗေသံ ဇနာနံ စက္ခူနိ မဏ္ဍပေယေဝ နိပတန္တီတိ ဒေဝမနုဿာနံ နယနသင်္ခါတဝိဟင်္ဂါနံ ဧကနိပါတတိတ္ထမိဝ စ။ **လောကရာမဏေယျကမိဝ သမ္ပိဏ္ဍိတ**န္တိ ဧကတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍိတံ ရာသိကတံ လောကေ ရမဏီယဘာဝံ ဝိယ။ ယဒိ လောကေ ဝိဇ္ဇမာနံ ရမဏီယတ္တံ သဗ္ဗမေဝ အာနေတွာ ဧကတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍိတံ သိယာ, တံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ဒဠှဗဒ္ဓသာရမဏ္ဍန္တိ ဖေဂ္ဂုရဟိတသာရံ ဝိယ ကသဋဝိနိမုတ္တံ ပသန္နဘူတံ ဝိယ စ ဒဠှဗဒ္ဓေသု ဒဠှံ အရဟရူပေသု သာရဘူတံ ပသန္နဘူတဉ္စာ"တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ဒဠှဗဒ္ဓော ဒဿနီယော သာရဘူတော ဝိသိဋ္ဌတရော မဏ္ဍော မဏ္ဍနံ အလင်္ကာရော ဧတဿာတိ **ဒဠှဗဒ္ဓသာရမဏ္ဍော,** မဏ္ဍပေါတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အမှာကံ ခန္တိ, ဥပပရိက္ခိတွာ ယုတ္တတရံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ မဏ္ဍံ သူရိယရသ္မိံ ပာတိ နိဝာရေတီတိ **မဏ္ဍပေါ**။ **ဝိဝိဓ။ပေ.။ စာရုဝိတာန**န္တိ ဧတ္ထ ကုသုမဒါမာနိ စ တာနိ ဩလမ္ဗကာနိ စာတိ ကုသုမဒါမဩလမ္ဗကာနိ။ ဧတ္ထ စ ဝိသေသနဿ ပရနိပါတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဩလမ္ဗကကုသုမဒါမာနီတိ အတ္ထော။ တာနိ ဝိဝိဓာနိ အနေကပ္ပကာရာနိ ဝိနိဂ္ဂလန္တံ ဝမေန္တံ နိစ္ဆာရေန္တမိဝ စာရု သောဘနံ ဝိတာနံ ဧတ္ထာတိ **ဝိဝိဓကုသုမဒါမဩလမ္ဗကဝိနိဂ္ဂလန္တစာရုဝိတာနော,** မဏ္ဍပေါ, တံ အလင်္ကရိတွာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ရတနဝိစိတ္တမဏိကောဋ္ဋိမတလမိဝ**တိ နာနာပုပ္ဖူပဟာရဝိစိတ္တသုပရိနိဋ္ဌိတဘူမိကမ္မတ္တာယေဝ နာနာရတနေဟိ ဝိစိတ္တဘူတမဏိကောဋ္ဋိမတလမိဝါတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ရတနဝိစိတ္တဂ္ဂဟဏံ နာနာပုပ္ဖူပဟာရဝိစိတ္တတာယ နိဒဿနံ, မဏိကောဋ္ဋိမတလဂ္ဂဟဏံ သုပရိနိဋ္ဌိတဘူမိပရိကမ္မတာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မဏိယော ကောဋ္ဋေတွာ ကတတလတ္တာ မဏိကောဋ္ဋနေန နိဗ္ဗတ္တတလန္တိ မဏိကောဋ္ဋိမတလံ။ **န**န္တိ မဏ္ဍပံ။ **ပုပ္ဖူပဟာရော** ပုပ္ဖပူဇာ။ **ဥတ္တရာဘိမုခ**န္တိ ဥတ္တရဒိသာဘိမုခံ။ **အာသနာရဟ**န္တိ နိသီဒနာရဟံ။ **ဒန္တခစိတ**န္တိ ဒန္တေဟိ ရစိတံ, ဒန္တေဟိ ကတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧတ္ထာ**တိ အာသနေ။ **နိဋ္ဌိတံ ဘန္တေ မမ ကိစ္စ**န္တိ မယာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နိဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။

တသ္မိံ ပန ဒိဝသေ ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟံသု "ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဧကော ဘိက္ခု ဝိဿဂန္ဓံ ဝါယန္တော ဝိစရတီ"တိ။ ထေရော တံ သုတွာ "ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အညော ဝိဿဂန္ဓံ ဝါယန္တော ဝိစရဏကဘိက္ခု နာမ နတ္ထိ, အဒ္ဓာ ဧတေ မံ သန္ဓာယ ဝဒန္တီ"တိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇိ။ ဧကစ္စေ နံ အာဟံသုယေဝ "သွေဝ, အာဝုသော, သန္နိပါတော"တိအာဒိ။ ဣဒါနိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာဟံသူ"**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ။ **အာဝဇ္ဇေသီ**တိ ဥပနာမေသိ။ **အနုပါဒါယာ**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ကဉ္စိ ဓမ္မံ အဂ္ဂဟေတွာ, ယေဟိ ဝါ ကိလေသေဟိ သဗ္ဗေဟိ ဝိမုစ္စတိ, တေသံ လေသမတ္တမ္ပိ အဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ **အာသဝေဟီ**တိ ဘဝတော အာဘဝဂ္ဂံ ဓမ္မတော ဝါ အာဂေါတြဘုံ သဝန္တော ပဝတ္တန္တော အာသဝသညိတေဟိ ကိလေသေဟိ။ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ အာသဝေဟီတိ, တဒေကဋ္ဌတာယ ပန သဗ္ဗေဟိပိ ကိလေသေဟိ, သဗ္ဗေဟိပိ ပါပဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိယေဝ။ **စိတ္တံ ဝိမုစ္စီ**တိ စိတ္တံ အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စမာနံ ကတွာ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဝိမုစ္စီတိ အတ္ထော။ **စင်္ကမေနာ**တိ စင်္ကမနကိရိယာယ။ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဘူတံ ကတံ ဥပစိတံ ပုညံ ဧတေနာတိ **ကတပုညော,** အရဟတ္တာဓိဂမာယ ကတာဓိကာရောတိ အတ္ထော။ **ပဓာနမနုယုဉ္ဇ**ာတိ ဝီရိယံ အနုယုဉ္ဇ, အရ

ဟတ္တာဓိဂမာယ အနုယောဂံ ကရောဟီတိ အတ္ထော။ **ကထာဒေသော နာမ နတ္ထိ** တိ ကထာယ အပရဇ္ဈ နာမ နတ္ထိ။ **အစ္စာရဒ္ဓံ ဝီရိယန္တိ** အတိဝိယ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယံ။ **ဥဒ္ဓစ္စာယာ** တိ ဥဒ္ဓတဘာဝါယ။ **ဝီရိယသမတံ ယောဇေဟီ**တိ စင်္ကမနဝီရိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ တဿ ပဟာနဝသေန သမာဓိနာ သမရသတာပာဒနေန ဝီရိယသမတံ ယောဇေဟိ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ ထေရေန အရဟတ္တပ္ပတ္တဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ **ဓမ္မသဘာယံ သန္နိပတိတာ** တိ ပက္ခဿ ပဥ္စမိယံ သန္နိပတိံသု။ **အတ္တနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဉာပေတုကာမော** တိ "သေက္ခတာယ ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ ဂဟေတုံ အယုတ္တမ္ပိ ဗဟုဿုတတ္တာ ဂဏှိံသုမာ"တိ စိန္တေတ္ဝာ နိသိန္နာနံ ထေရာနံ "ဣဒါနိ အရဟတ္တပ္ပတ္တော"တိ သောမနဿုပ္ပာဒနတ္ထံ "အပ္ပမတ္တော ဟောဟီ"တိ ဒိန္နဩဝါဒဿ သဖလတာဒီပနတ္ထံ အတ္တုပနာယိကံ အကတ္ဝာ အညဿာကရဏာဿ ဘဂဝတာ သံဝဏ္ဏိတတ္တာ စ ထေရော အတ္တနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဉာပေတုကာမော အဟောသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ယထာဝုမု္ဍ** တိ ဝုမုပဋိပာဋိ အနတိက္ကမိတ္ဝာ။ **ဧကေ**တိ မဇ္ဈိမဘာဏကာနံယေဝ ဧကေ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမ္ပိ ဟိ သဗ္ဗံ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ဝဒန္တိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီဃဘာဏကာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမ မဟာသင်္ဂီတိကထာ) ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝဒန္တိ –

> "အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အရဟာ သမာနော သန္နိပါတံ အဂမာသိ။ ကထံ အဂမာသိ? 'ဣဒါနိမှိ သန္နိပါတမဇ္ဈံ ပဝိသနာရဟော'တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌစိတ္တော ဧကံသံ စီဝရံ ကတ္ဝာ ဗန္ဓနာ မုတ္တတာလပက္ကံ ဝိယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တဇာတိမဏိ ဝိယ ဝိဂတဝလာဟကေ နဘေ သမုဂ္ဂတပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ဗာလာတပသမ္ဖဿဝိကသိတရေဏုပိဉ္ဇရဂဗ္ဘံ ပဒုမံ ဝိယ စ ပရိသုဒ္ဓေန ပရိယောဒါတေန သပ္ပဘေန သဿိရိကေန မုခဝရေန အတ္တနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ အာရောစယမာနော ဝိယ စ အဂမာသိ။ အထ နံ ဒိသွာ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ဧတဒဟောသိ 'သောဘတိ ဝတ ဘော အရဟတ္တပ္ပတ္တော အာနန္ဒော, သစေ သတ္ထာ ဓရေယျ, အဒ္ဓာ အဇ္ဇ အာနန္ဒဿ သာဓုကာရံ ဒဒေယျ, ဟန္ဒ ဣဒါနိဿာဟံ ဣဒါနိ သတ္ထာရာ အတဗ္ဗံ သာဓုကာရံ ဒဒါမီ'တိ တိက္ခတ္တုံ သာဓုကာရမဒါသီ"တိ။

အာကာသေန အာဂန္တွာ နိသီဒီတိပိ ဧကေ တိ ထေ္တ ပန တေသံ တေသံ တထာ တထာ ဂဟေတ္ဝာ အာဂတမတ္တံ ဠပေတ္ဝာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝစနေ အညံ ဝိသေသကာရဏံ နတ္ထီတိ ဝဒန္တိ။ ဥပတိဿတ္ထေရော ပနာဟ "သတ္တမာသံ ကတာယ ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ ကအာစိ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတ္ဝာ အာဂတတ္တာ တံ ဂဟေတ္ဝာ ဧကေ ဝဒန္တိ။ ကအာစိ အာကာသေန အာဂတတ္တာ တံ ဂဟေတ္ဝာ ဧကေ ဝဒန္တီ"တိ။

ဘိက္ခု အာမန္တေသိ တိ ဘိက္ခု အာလပိ အဘာသိ သမ္ဗောဓေသီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ အညတ္ရ ပန ဉာပနေပိ ဟောတိ။ ယထာဟ – "အာမန္တယာမိ တေ, ဘိက္ခဝေ, (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၈) ပဋိဝေဒယာမိ တေ, ဘိက္ခဝေ"တိ (အ. နိ. ၇.၇၂)။ ပက္ကောသနေပိ ဒိဿတိ။ ယထာဟ "ဧဟိ တွံ, ဘိက္ခု, မမ ဝစနေန သာရိပုတ္တံ အာမန္တေဟီ"တိ (အ. နိ. ၉.၁၁)။ **အာဝုသော**တိ အာမန္တနာကာရဒီပနံ။ **ကံ ဓုရံ ကတ္ဝာ**တိ ကံ ဇေဋ္ဌကံ ကတ္ဝာ။ **ကိံ အာနန္ဒော နပ္ပဟောတီ** တိ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ ဌပိတပုစ္ဆာ။ **နပ္ပဟောတီ** တိ န သက္ကောတိ။ **ဧတဒဂ္ဂ** န္တိ ဧသော အဂ္ဂေါ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော။ **ယဒိဒန္တိ** စ ယော အယန္တိ အတ္ထော, ယဒိဒံ ခန္ဓပဥ္စကန္တိ တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သမ္မုန္နီ** တိ သမ္မတံ အကာသိ။ **ဥပာလိံ ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျ** န္တိ ပုစ္ဆာတုဿ ဒုတိကမ္မကတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ဗီဇနိံ ဂဟေတ္ဝာ**တိ ထေ္တ ဗီဇနီ ဂဟဏံ ဓမ္မကထိကာနံ ဓမ္မတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဘဂဝတာပိ ဟိ ဓမ္မကထိကာနံ ဓမ္မတာဒဿနတ္ထမေဝ ဝိစိတ္တဗီဇနိံ ဂဏှိတွာ တိ။ န ဟိ အညထာ သဗ္ဗဿပိ လောကဿ အလင်္ကာရဘူတံ ပရမုက္ကံသဂတသိက္ခာသံယမာနံ ဗုဒ္ဓာနံ မုခစန္ဒမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ "ပဌမံ, အာဝုသော ဥပာလိ, ဟာရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တ"န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဿ သင်္ဂီတိယာ ပုရိမကာလေ ပဌမဘာဝေါ န ယုတ္တောတိ? နော န ယုတ္တော ဘဂဝတာ ပညတ္တာနုက္ကမေန ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသာနုက္ကမေန စ ပဌမဘာဝဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ ယေဘုယျေန ဟိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဘဂဝတော ဓရမာနကာလေ ဌိတာနုက္ကမေနေဝ သင်္ဂီတာနိ, ဝိသေသတော ဝိနယာဘိဓမ္မပိဋကာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကိသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ မေထုနဓမ္မေ** တိ စ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။

ဝတ္ထုမ္ပိ ပုစ္ဆီ တိအာဒိ "ကတ္ထ ပညတ္တ"န္တိအာဒိနာ ဒဿိတေန သဟ တတော အဝသိဋ္ဌမ္ပိ သင်္ဂဟေတ္ဝာ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ ကိံ ပနေတ္ထ ပဌမဟာရာဇိကဟဋ္ဌိယံ ကိဉ္စိ အပနေတဗ္ဗံ ဝါ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ ဝါ အာသိ နာသိ

တိ? ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဘာသိတေ အပနေတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ။ န ဟိ တထာဂတာ ဧကဗျဉ္ဇနမ္ပိ နိရတ္ထကံ ဝဒန္တိ, သာဝကာနံ ပန ဒေဝတာနံ ဝါ ဘာသိတေ အပနေတဗ္ဗမ္ပိ ဟောတိ, ယံ ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရာ အပနယိံသု, ပက္ခိပိတဗ္ဗံ ပန သဗ္ဗတ္ထာပိ အတ္ထိ, တသ္မာ ယံ ယတ္ထ ပက္ခိပိတုံ ယုတ္တံ, တံ တတ္ထ ပက္ခိပိံသုယေဝ။ ကိံ ပန တန္တိ စေ? “တေန သမယေနာ”တိ ဝါ “တေန ခေါ ပန သမယေနာ”တိ ဝါ “အထ ခေါ”တိ ဝါ “ဧဝံ ဝုတ္တေ”တိ ဝါ “ဧတဒဝေါစာ”တိ ဝါ ဧဝမာဒိကံ သမ္ဗန္ဓဝစနမတ္တံ။ ဧဝံ ပက္ခိပိတဗ္ဗယုတ္တံ ပက္ခိပိတွာ ပန ဣဒံ ပဌမပါရာဇိကန္တိ ဌပေသုံ။ ပဌမပါရာဇိကေ သင်္ဂဟမာရုဠှေ ပဉ္စ အရဟန္တသတာနိ သင်္ဂဟံ အာရောပိတနယေနေဝ ဂဏသဇ္ဈာယမကံသု။ “တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ”တိ စ နေသံ သဇ္ဈာယာရမ္ဘကာလေယေဝ သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဝိယ မဟာပထဝီ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ အကမ္ပိတ္ထ။ ဧတေနေဝ နယေန သေသာနိ တီဏိ ပါရာဇိကာနိ သင်္ဂဟံ အာရောပေတွာ “ဣဒံ ပါရာဇိကကဏ္ဍ”န္တိ ဌပေသုံ။ တေရသ သင်္ဃာဒိသေသာနိ “တေရသက”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ဝီသာဓိကာနိ ဒွေ သိက္ခာပဒသတာနိ “မဟာဝိဘင်္ဂေါ”တိ ကိတ္တေတွာ ဌပေသုံ။ မဟာဝိဘင်္ဂါဝသာနေပိ ပုရိမနယေနေဝ မဟာပထဝီ အကမ္ပိတ္ထ။ တတော ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ အဋ္ဌ သိက္ခာပဒာနိ “ပါရာဇိကကဏ္ဍံ နာမာ”တိအာဒီနိ ဝတွာ တီဏိ သိက္ခာပဒသတာနိ စတ္တာရိ စ သိက္ခာပဒာနိ “ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေါ”တိ ကိတ္တေတွာ “အယံ ဥဘတောဝိဘင်္ဂေါ နာမ စတုသဋ္ဌိဘာဏဝါရော”တိ ဌပေသုံ။ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဝသာနေပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပထဝီ အကမ္ပိတ္ထ။ ဧတေနေဝုပါယေန အသီတိဘာဏဝါရပရိမာဏံ ခန္ဓကံ ပဉ္စဝီသတိဘာဏဝါရပရိမာဏံ ပရိဝါရဉ္စ သင်္ဂဟံ အာရောပေတွာ “ဣဒံ ဝိနယပိဋကံ နာမာ”တိ ဌပေသုံ။ ဝိနယပိဋကာဝသာနေပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပထဝီကမ္ပော အဟောသိ။ တံ အာယသ္မန္တံ ဥပါလိံ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “အာဝုသော, ဣမံ တုယှံ နိဿိတကေ ဝါစေဟီ”တိ ဧဝမေတ္ထ အဝုတ္တောပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဝိနယပိဋကံ သင်္ဂဟမာရောပေတွာ သုတ္တန္တပိဋကံ သင်္ဂါယိံသု။ ဣဒါနိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝိနယံ သင်္ဂါယိတွာ”**တိအာဒိ။ **မဟာကဿပတ္ထေရော အာနန္ဒတ္ထေရံ ဓမ္မံ ပုစ္ဆိ**တိ ဧတ္ထ အယမနုက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော – အာနန္ဒတ္ထေရေ ဒန္တခစိတံ ဗီဇနိံ ဂဟေတွာ ဓမ္မာသနေ နိသိန္နေ အာယသ္မာ မဟာကဿပတ္ထေရော ဘိက္ခူ ပုစ္ဆိ “ကတရံ, အာဝုသော, ပိဋကံ ပဌမံ သင်္ဂါယာမာ”တိ? “သုတ္တန္တပိဋကံ, ဘန္တေ”တိ။ သုတ္တန္တပိဋကေ စတဿော သင်္ဂီတိယော, တာသု ပဌမံ ကတရံ သင်္ဂီတိန္တိ? ဒီဃသင်္ဂီတိံ, ဘန္တေတိ။ ဒီဃသင်္ဂီတိယံ စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ, တယော စ ဝဂ္ဂါ, တေသု ပဌမံ ကတရံ ဝဂ္ဂန္တိ။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂံ, ဘန္တေတိ။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေ တေရသ သုတ္တန္တာ, တေသု ပဌမံ ကတရံ သုတ္တန္တိ? ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ နာမ ဘန္တေ တိဝိဓသီလာလင်္ကတံ နာနာဝိဓမိစ္ဆာဇီဝကုဟနလပနာဒိဝိဒ္ဓံသနံ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဇာလဝိနိဝေဌနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုကမ္ပနံ, တံ ပဌမံ သင်္ဂါယာမာ”တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ “ဗြဟ္မဇာလံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ကတ္ထ ဘာသိတ”န္တိ?

အန္တရာ စ ဘန္တေ ရာဇဂဟံ အန္တရာ စ နာဠန္ဒန္တိ ဧတ္ထ **အန္တရာ**-သဒ္ဒော ကာရဏခဏစိတ္တဝေမဇ္ဈဝိဝရာဒီသု ဝိဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဟိ “တဒန္တရံ ကော ဇာနေယျ အညတြ တထာဂတာ”တိ (အ. နိ. ၆.၄၄; ၁၀.၇၅) စ, “ဇနာ သင်္ဂမ္မ မန္တေန္တိ, မဉ္စ တဉ္စ ကိမန္တရ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၂၈) စ အာဒီသု ကာရဏေ အန္တရာသဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ။ “အဒ္ဒသာ မံ ဘန္တေ အညတရာ ဣတ္ထီ ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ ဘာဇနံ ဓောဝန္တီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၄၉) ခဏေ။ “ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ”တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၂၀) စိတ္တေ။ “အန္တရာ ဝေါသာနမာပါဒီ”တိအာဒီသု ဝေမဇ္ဈေ။ “အပိ စာယံ တပောဒါ ဒွိန္နံ မဟာနိရယာနံ အန္တရိကာယ အာဂစ္ဆတီ”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၃၁) ဝိဝရေ။ သွာယမိဓ ဝိဝရေ ဝတ္တတိ, တသ္မာ ရာဇဂဟဿ စ နာဠန္ဒာယ စ ဝိဝရေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အန္တရာသဒ္ဒေန ပန ယုတ္တတ္တာ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ။ ဤဒိသေသု စ ဌာနေသု အက္ခရစိန္တကာ “အန္တရာ ဂါမဉ္စ နဒိဉ္စ ယာတီ”တိ ဧဝံ ဧကမေဝ အန္တရာသဒ္ဒံ ပယုဉ္ဇန္တိ, သော ဒုတိယပဒေနပိ ယောဇေတဗ္ဗော ဟောတိ။ အယောဇိယမာနေ ဥပယောဂဝစနံ န ပါပုဏာတိ သာမိဝစနပ္ပသင်္ဂေ အန္တရာသဒ္ဒယောဂေန ဥပယောဂဝစနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ဣဓ ပန ယောဇေတွာ ဧဝ ဝုတ္တော။ **ရာဇာဂါရကေ**တိ တတ္ထ ရညော ကီဠနတ္ထံ ပဋိဘာနစိတ္တဝိစိတ္တံ အဂါရံ အကံသု, တံ ရာဇာဂါရကန္တိ ပဝုစ္စတိ, တသ္မိံ။ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာ**တိ ရညော ဥယျာနံ။ တဿ ကိရ ဒွါရသမီပေ တရုဏော အမ္ဗရုက္ခော အတ္ထိ, တံ အမ္ဗလဋ္ဌိကာတိ ဝဒန္တိ။ တဿ အဝိဒူရဘဝတ္တာ ဥယျာနမ္ပိ အမ္ဗလဋ္ဌိကာတွေဝ သင်္ချံ ဂတံ “ဝရုဏနဂရ”န္တိအာဒီသု ဝိယ။

သုပ္ပိယဥ္စ ပရိဗ္ဗာဇကန္တိ ဧတ္ထ **သုပ္ပိယော** တိ တဿ နာမံ, **ပရိဗ္ဗာဇကော** တိ သဉ္စယဿ အန္တေဝါသီ ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကော။ **ဗြဟ္မဒတ္တဉ္စ မာဏဝက**န္တိ ဧတ္ထ **ဗြဟ္မဒတ္တော** တိ တဿ နာမံ။ **မာဏဝော**တိ သတ္တောပိ စောရောပိ တရုဏောပိ ဝုစ္စတိ။ တထာ ဟိ –

“စောဒိတာ ဒေဝဒူတေဟိ၊ ယေ ပမဇ္ဇန္တိ မာဏဝါ။
တေ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တိ ဟီနကာယူပဂါ နရာ”တိ။ (မ. နိ. ၃.၂၇၁; အ. နိ. ၃.၃၆) –

အာဒီသု သတ္တော မာဏဝေါတိ ဝုတ္တော။ “မာဏဝေဟိပိ သမာဂစ္ဆန္တိ ကတကမ္မေဟိပိ အကတကမ္မေဟိပီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၄၉) စောရော။ “အမ္ဗဋ္ဌမာဏဝေါ အင်္ဂကော မာဏဝေါ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၈-၂၆၁, ၃၁၆) တရုဏော မာဏဝေါတိ ဝုတ္တော။ ဣဓာပိ အယမေဝ အဓိပ္ပေတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “ဗြဟ္မဒတ္တံ နာမ တရုဏပုရိသံ အာရဗ္ဘာ”တိ။ **ဗီဇကမ္ဗဝနေ** တိ ဗီဇကဿ ကောမာရဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေ။ အထ “ကံ အာရဗ္ဘာ”တိ အဝတွာ “ကေနသဒ္ဓိ”န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? န ဧတံ သုတ္တံ ဘဂဝတာ ဧဝ ဝုတ္တံ, ရညာပိ “ယထာ နု ခေါ ဣမာနိ ပုထုသိပ္ပာယတနာနီ”တိအာဒိနာ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ဝုတ္တံ အတ္ထိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝေဒေဟိပုတ္တေနာ** တိ အယံ ကောသလရညော ဓီတာယ ပုတ္တော, န ဝိဒေဟရညော, “ဝေဒေဟီ”တိ ပန ပဏ္ဍိတာဓိဝစနမေတံ။ ဝိဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝေဒေါ, ဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝေဒေန ဤဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတီတိ ဝေဒေဟီ, ဝေဒေဟိယာ ပုတ္တော ဝေဒေဟိပုတ္တော, တေန။

ဧတေနေဝုပာယေန ပဉ္စ နိကာယေ ပုစ္ဆီ တိ ဧတ္ထ အယမနုက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တနယေန ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဿ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာဝသာနေ ပဉ္စ အရဟန္တသတာနိ သဇ္ဈာယမကံသု။ ဝုတ္တနယေနေဝ စ ပထဝီကမ္ပော အဟောသိ။ ဧဝံ ဗြဟ္မဇာလံ သင်္ဂါယိတွာ တတော ပရံ “သာမညဖလံ ပနာဝုသော အာနန္ဒ, ကတ္ထ ဘာသိတ”န္တိအာဒိနာ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာနုက္ကမေန သဒ္ဓိံ ဗြဟ္မဇာလေန တေရသသုတ္တန္တံ သင်္ဂါယိတွာ “အယံ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေါ နာမာ”တိ ကိတ္တေတွာ ဌပေသုံ။ တဒနန္တရံ မဟာဝဂ္ဂံ, တဒနန္တရံ ပါထိကဝဂ္ဂန္တိ ဧဝံ တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟံ စတုတ္တိံသသုတ္တန္တပဋိမဏ္ဍိတံ စတုသဋ္ဌိဘာဏဝါရပရိမာဏံ တန္တိံ သင်္ဂါယိတွာ “အယံ ဒီဃနိကာယော နာမာ”တိ ဝတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “အာဝုသော, ဣမံ တုယှံ နိဿိတကေ ဝါစေဟီ”တိ။ တတော အနန္တရံ အသီတိဘာဏဝါရပရိမာဏံ မဇ္ဈိမနိကာယံ သင်္ဂါယိတွာ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရဿ နိဿိတကေ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “ဣမံ တုမှေ ပရိဟရထာ”တိ။ တဒနန္တရံ ဘာဏဝါရသတပရိမာဏံ သံယုတ္တနိကာယံ သင်္ဂါယိတွာ မဟာကဿပတ္ထေရံ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “ဘန္တေ, ဣမံ တုမှာကံ နိဿိတကေ ဝါစေထာ”တိ။ တဒနန္တရံ ဝီသတိဘာဏဝါရသတပရိမာဏံ အင်္ဂုတ္တရနိကာယံ သင်္ဂါယိတွာ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “ဣမံ တုမှာကံ နိဿိတကေ ဝါစေထာ”တိ။

တဒနန္တရံ –

“ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဝိဘင်္ဂဉ္စ၊ ကထာဝတ္ထုဉ္စ ပုဂ္ဂလံ။
ဓာတုယမကံ ပဋ္ဌာနံ၊ အဘိဓမ္မောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ –

ဧဝံ သံဝဏ္ဏိတံ သုခုမဉာဏဂေါစရံ တန္တိံ သင်္ဂါယိတွာ “ဣဒံ အဘိဓမ္မပိဋကံ နာမာ”တိ ဝတွာ ပဉ္စ အရဟန္တသတာနိ သဇ္ဈာယမကံသု။ ဝုတ္တနယေနေဝ ပထဝီကမ္ပော အဟောသိ။ တတော ပရံ ဇာတကံ မဟာနိဒ္ဒေသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေါ အပဒါနံ သုတ္တနိပါတော ခုဒ္ဒကပါဌော ဓမ္မပဒံ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဝိမာနဝတ္ထု ပေတဝတ္ထု ထေရဂါထာ ထေရီဂါထာတိ ဣမံ တန္တိံ သင်္ဂါယိတွာ “ခုဒ္ဒကဂန္ထော နာမ အယ”န္တိ စ ဝတွာ အဘိဓမ္မပိဋကသ္မိံယေဝ သင်္ဂဟံ အာရောပယိံသူတိ ဒီဃဘာဏကာ ဝဒန္တိ။ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပန “စရိယာပိဋကဗုဒ္ဓဝံသေဟိ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗမ္ပိ တံ ခုဒ္ဒကဂန္ထံ သုတ္တန္တပိဋကေ ပရိယာပန္န”န္တိ ဝဒန္တိ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ဇာတကာဒိကေ ခုဒ္ဒကနိကာယပရိယာပန္နေ ယေ ဘုယျေန စ ဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ တာဒိသေ အဘိဓမ္မပိဋကေ သင်္ဂဏှိတုံ ယုတ္တံ, န ပန ဒီဃနိကာယာဒိပ္ပကာရေ သုတ္တန္တပိဋကေ, နာပိ ပညတ္တိနိဒ္ဒေသဘူတေ ဝိနယပိဋကေတိ။ ဒီဃဘာဏကာ “ဇာတကာဒီနံ အဘိဓမ္မပိဋကေ သင်္ဂဟော”တိ ဝဒန္တိ။ စရိယာပိဋကဗုဒ္ဓဝံသာနဉ္စေတ္ထ အဂ္ဂဟဏံ ဇာတကဂတိကတ္တာ။ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပန အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ဒေသိတာနံ ဇာတကာဒီနံ ယထာနုလောမဒေသနာဘာဝတော တာဒိသေ သုတ္တန္တပိဋကေ သင်္ဂဟော ယုတ္တော, န

ပန သဘာဝဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓမ္မပိဋကေတိ ဇာတကာဒီနံ သုတ္တပရိယာပန္နတံ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ယုတ္တံ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယဿ သေသနိကာယာနံ ဝိယ အပါကဋတ္တာ သေသေ ဌပေတွာ ခုဒ္ဒကနိကာယံ ပါကဋံ ကတွာ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ ခုဒ္ဒကနိကာယော နာမ"** တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထ** တိ တေသု နိကာယေသု။ **တတ္ထ** တိ ခုဒ္ဒကနိကာယေ။

ဧဝံ နိမိတ္တပယောဇနကာလဒေသကာရကကရဏပ္ပကာရေဟိ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ဝဝတ္ထာပိတေသု ဓမ္မဝိနယေသု နာနပ္ပကာရကောသလ္လတ္ထံ ဧကဝိဓာဒိဘေဒေ ဒဿေတုံ **"တဒေတံ သဗ္ဗမ္ပိ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ** န္တိ ဧတ္ထ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနံ မဂ္ဂဉာဏံ မဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ "သမ္မာသမ္ဗောဓိ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ပစ္စဝေက္ခန္တေန ဝါ** တိ ဥဒါနာဒိဝသေန ပဝတ္တဓမ္မံ သန္ဓာယာဟ။ **ဝိမုတ္တိရသ**န္တိ အရဟတ္တဖလဿာဒံ ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိကံ ဝါ အဂ္ဂဖလနိပ္ဖာဒနတော, ဝိမုတ္တိကိစ္စံ ဝါ ကိလေသာနံ အစ္စန္တဝိမုတ္တိသမ္ပာဒနတော။

ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ကိလေသဝိနယနေန ဝိနယော, ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယပတနာဒီတော ဓာရဏေန ဓမ္မော စ ဟောတိ, ဣဓ ပန ဓမ္မဝိနယေ နိဒ္ဒါရေတုံ **"တတ္ထ ဝိနယပိဋက"** န္တိအာဒိမာဟ။ ခန္ဓာဒိဝသေန သဘာဝဓမ္မဒေသနာဗာဟုလ္လတော အာဟ **"အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော"** တိ။ အထ ဝါ ယဒိပိ ဓမ္မောယေဝ ဝိနယော ပရိယတ္တိအာဒိဘာဝတော, တထာပိ ဝိနယသဒ္ဒသန္နိဓာနော အဘိန္နာဓိကရဏဘာဝေန ပယုတ္တော ဓမ္မသဒ္ဒော ဝိနယတန္တိဝိပရီတံ တန္တိံ ဒီပေတိ ယထာ "ပုညဉာဏသမ္ဘာရော, ဂေါဗလီဗဒ္ဒ"န္တိအာဒိ။

အနေကဇာတိသံသာရန္တိ အယံ ကထာ ဘဂဝတာ အတ္တနော သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခန္တေန ဧကူနဝီသတိမဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ အနန္တရံ ဘာသိတာ။ တေနာဟ **"ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန"**န္တိ။ ဣဒံ ကိရ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အဝိဇဟိတဥဒါနံ။ အယမဿ သင်္ခေပတ္ထော (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၅၄) – အဟံ ဣမဿ အတ္တဘာဝဂေဟဿ ကာရကံ တဏှာဝဍ္ဎကိံ ဂဝေသန္တော ယေန ဉာဏေန တံ ဒဋ္ဌုံ သက္ကာ, တဿ ဗောဓိဉာဏဿတ္ထာယ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ဧတ္တကံ ကာလံ အနေကဇာတိသံသာရံ အနေကဇာတိသတသဟဿသင်္ခံ သံသာရဝဋ္ဋံ **အနိဗ္ဗိသံ** အနိဗ္ဗိသန္တော တံ ဉာဏံ အဝိန္ဒန္တော အလဘန္တောယေဝ **သန္ဓာဝိဿံ** သံသရိံ။ ယသ္မာ ဇရာဗျာဓိမရဏမိဿတာယ ဇာတိ နာမေသာ ပုနပ္ပုနံ ဥပဂန္တုံ ဒုက္ခာ, န စ သာ တသ္မိံ အဒိဋ္ဌေ နိဝတ္တတိ, တသ္မာ တံ ဂဝေသန္တော သန္ဓာဝိဿန္တိ အတ္ထော။

ဒိဋ္ဌောသီ တိ ဣဒါနိ မယာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တေန ဒိဋ္ဌော အသိ။ **ပုန ဂေဟ**န္တိ ပုန ဣမံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ မမ ဂေဟံ **န ကာဟသိ** န ကရိဿသိ။ တဝ **သဗ္ဗာ** အနဝသေသာ ကိလေသ**ဖာသုကာ** မယာ **ဘဂ္ဂါ** ။ ဣမဿ တယာ ကတဿ အတ္တဘာဝဂေဟဿ **ကူဋံ** အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ ကဏ္ဏိကမဏ္ဍလံ **ဝိသင်္ခတံ** ဝိဒ္ဓံသိတံ။ **ဝိသင်္ခါရံ** နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန **ဂတံ** အနုပဝိဋ္ဌံ ဣဒါနိ မမ **စိတ္တံ,** အဟဉ္စ တဏှာနံ ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တမဂ္ဂံ အရဟတ္တဖလံ ဝါ **အဇ္ဈဂါ** အဓိဂတော ပတ္တောသ္မီတိ အတ္ထော။ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ပန "ဝိသင်္ခါရဂတန္တိ စိတ္တမေဝ တဏှာနံ ခယသင်္ခါတံ အရဟတ္တမဂ္ဂံ အရဟတ္တဖလံ ဝါ အဇ္ဈဂါ အဓိဂတော ပတ္တော"တိ ဧဝမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ အယံ မနသာ ပဝတ္တိတဓမ္မာနံ အာဒိ။ "ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာတိ အယံ ပန ဝါစာယ ပဝတ္တိတဓမ္မာနံ အာဒိ"တိ ဝဒန္တိ။ အန္တောဇပ္ပနဝသေန ကိရ ဘဂဝါ "အနေကဇာတိသံသာရ"န္တိအာဒိမာဟ။

ကေစီတိ ခန္ဓကဘာဏကာ။ ပဌမံ ဝုတ္တော ပန ဓမ္မပဒဘာဏကာနံ အဓိပ္ပာယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ ခန္ဓကဘာဏကာ ဝဒန္တိ "ဓမ္မပဒဘာဏကာနံ ကထာ မနသာ ဒေသိတတ္တာ တဒါ မဟတော ဇနဿ ဥပကာရာယ န ဟောတိ, အမှာကံ ပန ကထာ ဝစီဘေဒံ ကတွာ ဒေသိတတ္တာ တဒါ သုဏန္တာနံ ဒေဝဗြဟ္မာနံ ဥပကာရာယ အဟောသိ, တသ္မာ ဣဒမေဝ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန"န္တိ။ ဓမ္မပဒဘာဏကာ ပန "ဒေသနာယ ဇနဿ ဥပကာရာနုပကာရဘာဝေ လက္ခဏံ န ဟောတိ, ဘဂဝတာ မနသာ ဒေသိတတ္တာယေဝ ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန"န္တိ ဝဒန္တိ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပိ အညမညံ ဝိရုဒ္ဓံ န ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နနု စ ယဒိ "အနေကဇာတိသံသာရ"န္တိ မနသာ ဒေသိတံ, အထ ကသ္မာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာယံ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၅၃-၁၅၄) "အနေကဇာတိသံသာရန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိသိန္နော ဥဒါနဝသေန ဥဒါနေတွာ အပရဘာဂေ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော ကထေသီ"တိ ဝုတ္တန္တိ? တတ္ထာပိ မနသာ ဥဒါနေတွာတိ ဧဝမတ္

ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ အထ တ မနသာ၀ ဒေသိတန္တိ ဧ၀ံ ဂဟဏေ ကိံ ကာရဏန္တိ စေ? ယဒိ ၀စီဘေဒံ ကတွာ ဒေသိတံ
သိယာ, ဥဒ္ဒေသပရိယာယဥပါယံ အာရုဠ္ဟံ ဘဝေယျ, တသ္မာ ဥဒ္ဒေသပရိယာယံ အနာရုဠှဘာဝတော၀ ၀စီဘေဒံ အကတွာ မနသာ
ဒေသိတဘာဝေ ကာရဏန္တိ ဝဒန္တိ။

ယဒာ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ တိ ဧတ္ထ **ဣတိ** သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ တေန "အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာ
ဟ္မဏဿ, အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ။ ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မ"န္တိ အာဒိကထာတ္တယံ သင်္ဂဏှာ
ဟာတိ။ **ဥဒာနကထ**န္တိ ပန ဇာတိယာ ဧကဝစနံ, တတ္ထာပိ ပဌမကထံယေဝ တ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေ
ထ ပန ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ခန္ဓကေ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဟဋ္ဌပဒဒိ၀သေ**တိ ဣဒံ "သဗ္ဗညုဘာဝပ္ပတ္တဿာ"တိ န ဧတေန
သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, "ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နာ"တိ ဧတေန ပန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယမေ၀ ဟိ ဘဂဝတ ပစ္စ
ူသသမယေ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တောတိ။ **သောမနဿမယဉာဏေနာ** တိ သောမနဿသမ္ပယုတ္တဉာဏေန။ **အာမန္တယာ
မီ**တိ နိဝေဒယာမိ, ဗောဓေမီတိ အတ္ထော။ **ဝယဓမ္မာ** တိ အနိစ္စလက္ခဏမုခေန ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏမ္ပိ သင်္ခါရာနံ ဝိ
ဘာဝေတိ "ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ"တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ဝစနတော။ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနနယေနေဝ
တအရမ္မဏံ ဝိပဿနံ ဒဿေန္တော သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိသယဘူတံ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနံ အဝိပ
ရီတံ နိဗ္ဗာနကမိနိံ ပဋိပဒံ ပကာသေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ ဣဒာနိ တတ္ထ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇေတိ **"အပ္ပမာဒေန သမ္ပာ
ဒေထာ"**တိ။ အထ တ "ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ"တိ ဧတေန သံဝေဂံ ဇနေတွာ "အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ"တိ သ
င်္ခေပေနေ၀ နိရဝသေသံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ အပ္ပမာဒပဒဉှိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ သာ
သနံ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတီတိ။ **အန္တရေ** တိ အန္တရာဠေ, ဝေမဇ္ဈေတိ အတ္ထော။

သုတ္တန္တပိဋက န္တိ ဧတ္ထ ယထာ ကမ္မမေ၀ ကမ္မန္တံ, ဧဝံ သုတ္တမေ၀ သုတ္တန္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အသင်္ဂီတ** န္
တိ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏာဒိ။ ကေစိ ပန "သုဘသုတ္တမ္ပိ ပဌမသင်္ဂီတိယံ အသင်္ဂီတ"န္တိ ဝဒန္တိ,
တံ န ယုဇ္ဇတိ။ "ပဌမသင်္ဂီတိတော ပုရေတရမေ၀ ဟိ အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေန သုဘ
ဿ မာဏဝဿ ဒေသိတ"န္တိ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ သုဘသုတ္တံ ပန "ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမ
ယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ အစိရပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝ
တီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄) အာဂတံ။ တတ္ထ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိဝစနံ ပဌမသင်္ဂီတိယံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒ
တ္ထေရေနေ၀ ဝတ္တုံ ယုတ္တရူပံ န ဟောတိ။ န ဟိ အာနန္ဒတ္ထေရော သယမေ၀ သုဘသုတ္တံ ဒေသေတွာ "ဧဝံ မေ
သုတ"န္တိအာဒိနိ ဝဒတိ။ ဧဝံ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ "ဧကမိဒာဟံ, ဘန္တေ, သမယံ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရာမိ ဇေတဝနေ
အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ"တိ, တသ္မာ ဒုတိယတတိယသင်္ဂီတိကာရကေဟိ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိနာ သုဘသု
တ္တံ သင်္ဂီတိမာရောပိတံ ဝိယ ဒိဿတိ။ အထ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရဿ** ဧဝမဓိပ္ပာယော သိယာ "အာနန္ဒတ္
ထေရေနေ၀ ဝုတ္တမ္ပိ သုဘသုတ္တံ ပဌမသင်္ဂီတိံ အာရောပေတွာ တန္တိံ ဌပေတုကာမေဟိ မဟာကဿပတ္ထေရာဒီ
ဟိ အညေသု သုတ္တေသု အာဂတနယေနေ၀ 'ဧဝံ မေ သုတ'န္တိအာဒိနာ တန္တိ ဌပိတာ"တိ, ဧဝံ သတိ ယုဇ္ဇေယျ။
အထ တ အာယသ္မာ အာနန္ဒတ္ထေရော သုဘသုတ္တံ သယံ ဒေသေန္တောပိ သာမညဖလာဒီသု ဘဂဝတာ ဒေသိတနယေ
နေ၀ ဒေသေသီတိ ဘဂဝတော သမ္မုခာ လဒ္ဓနယေ ဌတွာ ဒေသိတတ္တာ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အတ္တနိ အဒဟန္တော
"ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိမာဟာတိ ဧဝမဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥဘယာနိ ပါတိမောက္ခာနိ တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခဝသေန။ **ဒွေ ဝိဘင်္ဂါနိ** တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂဝသေနေ
၀ ဒွေ ဝိဘင်္ဂါနိ။ **ဒွာဝီသတိ ခန္ဓကာနိ** တိ မဟာဝဂ္ဂစူဠဝဂ္ဂေသု အာဂတာနိ ဒွာဝီသတိ ခန္ဓကာနိ။ **သောဠသပရိဝါရာ**
တိ သောဠသဟိ ပရိဝါရေဟိ ဥပလက္ခိတတ္တာ သောဠသပရိဝါရာတိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ပရိဝါရပါဠိယံ "ယံ တေန ဘဂ
ဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပဌမံ ပါရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တ"န္တိအာဒိနာ (ပရိ. ၁) ပညတ္တိ
တရော, တတော ပရံ "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တော ကတိ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ"တိအာဒိနာ (ပရိ. ၁၅၇) ကတာပ
တ္တိတရော, "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝနဿ အာပတ္တိယော စတုန္နံ ဝိပတ္တီနံ ကတိ ဝိပတ္တိယော ဘဇန္တီ"တိအာ
ဒိပ္ပဘေဒေ (ပရိ. ၁၈၂) ဝိပတ္တိတရော, "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝနဿ အာပတ္တိယော သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္
ခန္ဓာနံ ကတိဟိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာ"တိအာဒိပ္ပဘေဒေ (ပရိ. ၁၈၃) သင်္ဂဟတရော, "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိ
သေဝနဿ အာပတ္တိယော ဆန္နံ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာနာနံ ကတိဟိ သမုဋ္ဌာနေဟိ သမုဋ္ဌန္တီ"တိအာဒိနာ (ပရိ.
၁၈၄) သမုဋ္ဌာနတရော, "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝနဿ အာပတ္တိယော စတုန္နံ အဓိကရဏာနံ ကတမံ အဓိကရဏ"န္

တိအာဒိနာ (ပရိ. ၁၈၅) အဓိကရဏတရော, ''မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿ အာပတ္တိယော သတ္တန္နံ သမထာနံ ကတိ ဟိ သမထေဟိ သမ္မန္တိ''တိအာဒိပ္ပဘေအေ (ပရိ. ၁၈၆) သမထတရော, တဒနန္တရံ သမုစ္စယတရော စာတိ အဋ္ဌ တရာ ဝုတ္တာ။ တတော ပရံ ''မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝနပစ္စယာ ပာရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တ''န္တိအာဒိနာ (ပရိ. ၁၈၈) နယေန ပုန ပစ္စယဝသေန ဧကော ပညတ္တိတရော, တဿ ဝသေန ပုရိမသဒိသာ ဧဝ ကတာပတ္တိတရာဒယော သတ္တ တရာတိ ဧဝံ အပရေပိ အဋ္ဌ တရာ ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဣမာနိ အဋ္ဌ, ပုရိမာနိပိ အဋ္ဌာတိ မဟာဝိဘင်္ဂေ သောဠသ တရာ ဒဿိတာ။ တတော ပရံ တေနေဝ နယေန ဘိက္ခုနိဝိဘင်္ဂေပိ သောဠသ တရာ အာဂတာတိ ဣမေဟိ သောဠသဟိ တရေဟိ ဥပလက္ခိတတ္တာ သောဠသပရိတရာတိ ဝုစ္စတိ။ ဟေတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ ''ပရိတရော''တိ ဓော့ကမေဝ ဒိဿတိ, ဗဟူသု ပန ပောတ္ထကေသု ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယဉ္စ ''သောဠသပရိတရာ''တိ ဧဝမေဝ ဝုတ္တတ္တာ အယမ္ပိ ဟဋ္ဌော န သက္ကာ ပဋိဗာဟိတုန္တိ တသ္သေဝတ္တော ဝုတ္တော။

ဗ္ရဟ္မဇာလာဒိစတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော တိ ဗ္ရဟ္မဇာလသုတ္တာဒီနိ စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ သင်္ဂယှန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ တ ဗ္ရဟ္မဇာလာဒိစတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော။ ဝုတ္တပ္ပမာဏာနံ တ သုတ္တာနံ သင်္ဂဟော ဧတဿာတိ ဗ္ရဟ္မဇာလာဒိစတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟောတိ။ ဧဝံ သေသေသုပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ တိ ဣမိဿာ ကထာယ အတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **''ဝိဝိဓာ ဟိ''**တိအာဒိ။ **ဒဠှီကမ္မသိထိလကရဏပ္ပယောဇနာ**တိ ယထာက္ကမံ လောကဝဇ္ဇေသု သိက္ခာပဒေသု ဒဠှီကမ္မပ္ပယောဇနာ, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု သိထိလကရဏပ္ပယောဇနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဇ္ဈာစာရနိသေဓနတော** တိ သညမဝေလံ အတိဘဝိတ္ဝာ ပဝတ္တော အာစာရော အဇ္ဈာစာရော, ဝီတိက္ကမော, တဿ နိသေဓနတောတိ အတ္ထော။ **တေနာ**တိ ဝိဝိဓနယတ္တာဒိဟေတုနာ။ **ဧတန္တိ** ''ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ''တိအာဒိကထာဝစနံ။ **ဧတဿာ** တိ ဝိနယဿ။ **ဣတရံ ပနာ**တိ သုတ္တံ။

ဣဒါနိ **အတ္ထာနံ သူစနတော** တိအာဒိကထာယ အတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ **''တဉှိ''**တိအာဒိ။ **အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ**တိ ယော တံ သုတ္တံ သဇ္ဈာယတိ သုဏာတိ တစေတိ စိန္တေတိ ဒေသေတိ စ, သုတ္တေန သင်္ဂဟိတော သီလာဒိအတ္ထော တဿပိ ဟောတိ, တေန ပရဿ သာဓေတဗ္ဗတော ပရဿပိ ဟောတီတိ တဒုဘယံ တံ သုတ္တံ သူစေတိ ဒီပေတိ။ တထာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထေ လောကိယလောကုတ္တရတ္ထေ စာတိ ဧဝမာဒိဘေဒေ အတ္ထေ အာဒိသဒ္ဒေန သင်္ဂဏှာတိ။ **အတ္ထ** သဒ္ဒော စာယံ ဟိတပရိယာယဝစနော, န ဘာသိတတ္ထဝစနော။ ယဒိ သိယာ, သုတ္တံ အတ္တနောပိ ဘာသိတတ္ထံ သူစေတိ ပရဿပီတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော သိယာ, သုတ္တေန စ ယော အတ္ထော ပကာသိတော, သော တဿေဝ ဟောတိ, န တေန ပရတ္ထော သူစိတော ဟောတီတိ။ တေန သူစေတဗ္ဗဿ ပရတ္ထဿ နိဝတ္တေတဗ္ဗဿ အဘာဝတ အတ္တဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ။ အတ္တတ္ထပရတ္ထဝိနိမုတ္တဿ ဘာသိတတ္ထဿ အဘာဝတ အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တဿ ဟိတပရိယာယဿ အတ္ထဿ သုတ္တေ အသမ္ဘဝတော သုတ္တာဓာရဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန အတ္တတ္ထပရတ္ထာ ဝုတ္တာ။

အထ တ သုတ္တံ အနပေက္ခိတ္ဝာ ယေ အတ္တတ္ထာဒယော အတ္ထပ္ပဘေအေ ''န ဟညဒတ္ထတ္ထိ ပသံသလာဘာ''တိ ဧတဿ ပဒဿ **နိဒ္ဒေသေ** (မဟာနိ. ၆၃) ဝုတ္တာ အတ္တတ္ထော, ပရတ္ထော, ဥဘယတ္ထော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော အတ္ထော, သမ္ပရာယိကော အတ္ထော, ဥတ္တာနော အတ္ထော, ဂမ္ဘီရော အတ္ထော, ဂုဠှော အတ္ထော, ပဋိစ္ဆန္နော အတ္ထော, နေယျော အတ္ထော, နီတော အတ္ထော, အနဝဇ္ဇော အတ္ထော, နိက္ကိလေသော အတ္ထော, ဝေါဒါနော အတ္ထော, ပရမတ္ထောတိ, တေ အတ္ထေ သုတ္တံ သူစေတီတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ကိဉ္စာပိ သုတ္တနိရပေက္ခံ အတ္တတ္ထာဒယော ဝုတ္တာ သုတ္တတ္ထဘာဝေန အနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, တေသု ပန ဧကောပိ အတ္ထပ္ပဘေအေ သုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗတံ နာတိက္ကမတိ, တသ္မာ တေ အတ္ထေ သုတ္တံ သူစေတီတိ ဝုစ္စတိ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ **အတ္ထ** -သဒ္ဒေါယံ ဘာသိတတ္ထပရိယာယောပိ ဟောတိ။ ဓော့ ဟိ ပုရိမကာ ပဉ္စ အတ္ထပ္ပဘေအာ ဟိတပရိယာယာ, တတော ပရေ ဆ ဘာသိတတ္ထဘေအာ, ပစ္ဆိမကာ ပန ဥဘယသဘာဝာ။ တတ္ထ ဒုရဓိဂမတာယ ဝိဘာဝနေ အကဓောဘာတေ ဂမ္ဘီရော, န ဝိဝဋ္ဋော ဂုဠှော, မူလုဒကာဒယော ဝိယ ပံသုနာ အက္ခရသန္နိဝေသာဒိနာ တိရောဟိတော ပဋိစ္ဆန္နော။ နိဒ္ဓာရေတွာ ဉာပေတဗ္ဗော နေယျော, ယထာရုတဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော နီတော။ အနဝဇ္ဇနိက္ကိလေသဝေါဒါနာ ပရိယာယဝသေန ဝုတ္တာ, ကုသလဝိပာကကိရိယဓမ္မဝသေန တ။ ပရမတ္ထော နိဗ္ဗာနံ, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေ ဝါ တ။

အထ တ အတ္တနာ စ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတီတိ အတ္တတ္ထံ, အပ္ပိစ္ဆာကထဉ္စ ပရေသံ ကတ္တာ ဟောတီတိ ပရတ္ထံ သူစေတိ။ ဇံ "အတ္တနာ စ ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ"တိအာဒီနိ (အ. နိ. ၄.၉၉) သုတ္တာနိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ စ ဝိသေသေတ္ဘ သုတ္တသဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော, တသ္မာ ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တာယ ဒေသနာယ အတ္တဟိတပရဟိတာဒီနိ သာတိသယံ ပကာသိတာနိ ဟောန္တိ တပ္ပဓာနဘာဝတော, န အာဏာဓမ္မသဘာဝဝသပ္ပဝတ္တာယာတိ ဣဒမေဝ အတ္ထာနံ သူစနတော သုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ ကတ္ဘ "ဇ္တောကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္န"န္တိ (ပာစိ. ၆၅၅) စ "သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနီ"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) စ ဧဝမာဒီသု သုတ္တသဒ္ဒော ဥပစရိတောတိ ဂဟေတဗ္ဗော။

သုတ္တေသု အာဏာဓမ္မသဘာဝ စ ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယံ အနုဝတ္တန္တိ, န ဝိနယာဘိဓမ္မေသု ဝိယ ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယော အာဏာဓမ္မသဘာဝေ, တသ္မာ ဝေနေယ္ယာနံ ကေန္တဟိတပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာ သုတ္တန္တဒေသနာ ဟောတီတိ **"သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "ကေန္တဟိတပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာ သုတ္တန္တဒေသနာ"တိ ဣဒမ္ပိ ဝေနေယ္ယာနံ ဟိတသမ္ပာပနေ သုတ္တန္တဒေသနာယ တပ္ပရဘာဝံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တပ္ပရဘာဝေ စ ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုလောမတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေတဟ **"ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ"** တိ ။ ဝိနယဒေသနံ ဝိယ ဣဿရဘာဝတော အာဏာပတိဋ္ဌာပနဝသေန အဒေသေတ္ဘ ဝေနေယ္ယာနံ အဇ္ဈာသယာနုလောမေန စရိယာနုရူပံ ဝုတ္တတ္တာ ဒေသိတတ္တာတိ အတ္ထော။

အနုပုဗ္ဗသိက္ခာဒိဝသေန ကာလန္တရေ အဘိနိပ္ဖတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ **"သဿမိဝ ဖလ"** န္တိ။ **ပသဝတီတိ** ဖလတိ, နိပ္ဖာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဥပာယသမင်္ဂီနံယေဝ နိပ္ဖန္နဘာဝံ ဒဿေန္တော **"ဓေနု ဝိယ ခီရ"**န္တိ အာဟ။ ဓေနုတောပိ ဟိ ဥပာယဝန္တာနံယေဝ ခီရပဋိလာဘော ဟောတိ။ အနုပာယေန ဟိ အကာလေ အဇာတဝစ္ဆံ ဓေနုံ ဒောဟန္တော ကာလေပိ တ ဝိသာဏံ ဂဟေတ္ဘ ဒောဟန္တော နေဝ ခီရံ ပဋိလဘတိ။ "သုတ္တာဏာ"တိ ဧတဿ အတ္ထံ ပကာသေတုံ **"သုဋ္ဌု စ နေ တာယတီ"** တိ ဝုတ္တံ။

သုတ္တသဘာဂ န္တိ သုတ္တသဒိသံ။ သုတ္တသဘာဂတံယေဝ ဒဿေန္တော အာဟ **"ယထာ ဟိ"**တိအာဒိ။ **တစ္ဆကာနံ သုတ္တ**န္တိ ဝဍ္ဎကီနံ ကာဠသုတ္တံ။ **ပမာဏံ ဟောတီ**တိ တဒနုသာရေန တစ္ဆနတော။ **ဧဝမေတမ္ပိ ဝိညူန** န္တိ ယထာ ကာဠသုတ္တံ ပသာရေတ္ဘ သညာဏေ ကတေ ဂဟေတဗ္ဗံ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗဉ္စ ပညာယတိ, ဧဝံ ဝိဝါဒေသု ဥပ္ပန္နေသု သုတ္တေ အာနီတမတ္တေ "ဣဒံ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗ"န္တိ ဝိညူနံ ပာကဋတ္တာ ဝိဝါဒော ဝူပသမ္ဘတီတိ ဧတမ္ပိ သုတ္တံ ဝိညူနံ ပမာဏံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဣဒာနိ အညထာပိ သုတ္တသဘာဂတံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ယထာ စာ"**တိအာဒိ။ သုတ္တံ ဝိယ ပမာဏတ္တာ သင်္ဂဟကတ္တာ စ သုတ္တမိဝ သုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ အတ္တတ္ထာဒိဝိဓာနေ သုတ္တဿ ပမာဏဘာဝေ အတ္တတ္ထာဒီနံယေဝ စ သင်္ဂဟကတ္တံ ယောဇေတဗ္ဗံ တဒတ္ထပ္ပကာသနပဓာနတ္တာ သုတ္တဿ။ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ ဝိသေသတ္တဉ္စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧတေန္တိ** "အတ္ထာနံ သူစနတော"တိအာဒိကံ အတ္ထဝစနံ။ **ဧတဿာ** တိ သုတ္တဿ။

ယန္တိ ယသ္မာ။ **ဧတ္ထာ** တိ အဘိဓမ္မေ။ **အဘိက္ကမန္တီ** တိ ဧတ္တေ **အဘိ**-သဒ္ဒော ကမနကိရိယာယ ဝုဍ္ဎိဘာဝံ အတိရေကတံ ဒီပေတီတိ အာဟ **"အဘိက္ကမန္တီတိအာဒီသု ဝုဍ္ဎိယံ အာဂတော"** တိ။ **အဘိညာတာ**တိ အမုစန္ဒာဒိနာ ကေနစိ သညာဏေန ဉာတာ ပညာတာ ပာကဋာတိ အတ္ထော။ အမုစန္ဒာဒိဘာဝေ ဟိ ရတ္တိယာ ဥပလက္ခဏဝသေန သညာဏံ ဟောတိ, ယသ္မာ အဇ္ဇော စန္ဒော, တသ္မာ အဋ္ဌမီ, ယသ္မာ ဥိနော, တသ္မာ စာတုဒ္ဒသီ, ယသ္မာ ပုဏ္ဏော, တသ္မာ ပန္နရသီတိ။ **အဘိလက္ခိတာ** တိ ဧတ္ထာပိ အယမေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိလက္ခိတသဒ္ဒပရိယာယော အဘိညာတသဒ္ဒောတိ အာဟ **"အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာတိအာဒီသု လက္ခဏေ"** တိ။ ဧတ္ထ စ တစကသဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနေန နိပာတာနံ တဒတ္ထဇောတကမတ္တတ္တာ လက္ခိတသဒ္ဒတ္ထဇောတကော အဘိသဒ္ဒော လက္ခဏေ ဝတ္တတီတိ ဝုတ္တော။ **ရာဇာဘိရာဇာ**တိ ရာဇူဟိ ပူဇေတုံ အရဟော ရာဇာ။ **ပူဇိတေ**တိ ပူဇာရဟေ။

အဘိဓမ္မေ တိ "သုပိနန္တေန သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ အနာပတ္တိဘာဝေပိ အကုသလစေတနာ ဥပလဗ္ဘတီ"တိ အာဒိနာ ဝိနယပညတ္တိယာ သင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ။ "ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓာဘာဝတော ဓမ္မာနံယေဝ စ အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ"တိပိ ဝဒန္တိ။ "ဟဏာတိဟတော အကုသလ"န္တိ ဧဝမာဒီသု စ မရဏာဓိပ္ပာယဿ ဓိဝိတိန္ဒြိယုပစ္

ဆေဒကပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ အကုသလံ, န ဟဏာသင္ခာတဇီဝိတိန္ဒြိယုသ္သ ဥပစ္ဆေဒသင္ခာတော အတိပာ တော, တထာ အဒိန္နသ္သ ပရသန္တကသ္သ အာဒါနသင္ခာတာ ဝိညတ္တိ အဗျာကတော ဓမ္မော, တံဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျစေတနာ အကုသလော ဓမ္မောတိ ဧဝမာဒိနာပိ အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘိဝိနယေ**တိ ဧတ္ထ ''ဇာတရူပရဇတံ န ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ''န္တိ ဝဒန္တော ဝိနယေ ဝိနေတိ နာမ။ ဧတ္ထ ''ဧဝံ ပဋိဂ္ဂဏှတော ဟစိတ္တိယံ, ဧဝံ ဒုက္ကဋ''န္တိ ဝဒန္တော စ အဘိဝိနယေ ဝိနေတိ နာမာ''တိ ဝဒန္တိ။ တသ္မာ ဇာတရူပရ ဇတံ ထေယျစိတ္တေန ပရသန္တကံ ဂဏှန္တသ္သ ယထာဝတ္ထု ပာရာဇိကထုလ္လစ္စယဒုက္ကဋေသု အညတရံ, ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန ဂဏှန္တသ္သ ပာစိတ္တိယံ, အတ္တတ္ထာယ ဂဏှန္တသ္သ နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္တိယံ။ ကေဝလံ လောလတာယ ဂဏှန္တသ္သ အနာမာသဒုက္ကဋံ, ရူပိယဆဍ္ဍကသ္သ သမ္မတသ္သ အနာပတ္တီတိ ဧဝံ အညမညသင်္ ကရဝိရဟိတေ ဝိနယေ ပဋိဗလော ဝိနေတုန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ ဧတ္ထ ကန္တိယာ အဓိက တ္တံ အဘိသဒ္ဒော ဒီပေတီတိ အာဟ **''အဓိကေ''**တိ။

နနု စ ''အဘိက္ကမန္တီ''တိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဒော ကမနကိရိယာယ ဝုဒ္ဓိဘာဝံ အတိရေကတံ ဒီပေတိ, ''အဘိညာ တာ အဘိလက္ခိတာ''တိ ဧတ္ထ ဉာဏလက္ခဏကိရိယာနံ သုပာကဋတ္တာ ဝိသေသံ, ''အဘိက္ကန္တေနာ''တိ ဧတ္ထ က န္တိယာ အဓိကတ္တံ ဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတီတိ ဣဒံ တာဝ ယုတ္တံ ကိရိယာဝိသေသကတ္တာ ဥပသဂ္ဂသ္သ, ''အဘိရာဇာ အဘိ ဝိနယော''တိ ပန ပူဇိတပရိစ္ဆိန္နေသု ရာဇဝိနယေသု အဘိသဒ္ဒော ဝတ္တတီတိ ကထမေတံ ယုဇ္ဇေယျာတိ စေ? ဣဓာ ပိ နတ္ထိ ဒေါသော ပူဇနပရိစ္ဆေဒနကိရိယာဒီပနတော, တာဟိ စ ကိရိယာဟိ ရာဇဝိနယာနံ ယုတ္တတ္တာ, တသ္မာ ဧတ္ထ အတိမာလာဒီသု အတိသဒ္ဒော ဝိယ အဘိသဒ္ဒော သဟ သာဓနေန ကိရိယံ ဝဒတီတိ အဘိရာဇအဘိဝိနယသဒ္ဒာ သိဒ္ဓါ, ဧဝံ အဘိဓမ္မသဒ္ဒေ အဘိသဒ္ဒော သဟ သာဓနေန ဝုဒ္ဓိယာဒိကိရိယံ ဒီပေတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ စာတိ အဘိဓမ္မေ။ **ဘာဝေတီ**တိ စိတ္တသ္သ ဝဍ္ဎနံ ဝုတ္တံ။ **ဖရိတွာ**တိ အာရမ္မဏသ္သ ဝဍ္ဎနံ ဝုတ္တံ။ **ဝုဒ္ဓိမန္တော**တိ ဘာဝနာဖရဏဝုဍ္ဎီဟိ ဝုဒ္ဓိမန္တောပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏာဒီဟီ** တိ အာရမ္မဏသမ္ပ ယုတ္တကမ္မဒွါရပဋိပဒါဒီဟိ။ **လက္ခဏီယတ္တာ** တိ သဉ္ဇာနိတဗ္ဗတ္တာ။ ကေန္တတော လောကုတ္တရဓမ္မာနံယေဝ ပူ ဇာရဟတ္တာ ''သေက္ခာ ဓမ္မာ''တိအာဒိနာ လောကုတ္တရာယေဝ ပူဇိတာတိ ဒဿိတာ။ **သဘာဝပရိစ္ဆိန္နတ္တာ** တိ ဖုသ နာဒိသဘာဝေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ **အဓိကာပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ကာမာဝစရေဟိ မဟန္တဘာဝတော မဟဂ္ဂတာ ဓ မ္မာပိ အဓိကာ နာမ ဟောန္တီတိ တေဟိ သဒ္ဓိံ အဓိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ။

ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌ န္တိ ဧတ္ထ ဝိနယာဒီသု တီသု အညမညဝိသိဋ္ဌေသု ယံ အဝိသိဋ္ဌံ သမာနံ, တံ ပိဋကသဒ္ဒန္တိ အတ္ထော။ ဝိနယာဒယော ဟိ တယော သဒ္ဒာ အညမညံ အသာဓာရဏတ္တာ ဝိသိဋ္ဌာ နာမ, ပိဋကသဒ္ဒော ပန တေဟိ တီဟိပိ သာဓာရဏတ္တာ အဝိသိဋ္ဌောတိ ဝုစ္စတိ။ **မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေနာ** တိ ပာဠိသမ္ပဒါနဝသေန မာ ဂဏှထာတိ ဝု တ္တံ ဟောတိ။ ကုအာလဉ္စ ပိဋကဉ္စ **ကုအာလပိဋကံ**။ တတ္ထ ကု ဝုစ္စတိ ပထဝီ, တဿာ အာလနတော ဝိအာလနတော အ ယောမယော ဥပကရဏဝိသေသော ကုအာလံ နာမ, တာလပဏ္ဏဝေတ္တလတာဒီဟိ ကတော ဘာဇနဝိသေသော ပိဋကံ နာမ, တံ အာဒာယ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ **ယထာဝုတ္တေနာ** တိ ''ဧဝံ ဒုဝိဓတ္ထေနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။

ဒေသနာသာသနကထာဘေဒန္တိ ဧတ္ထ ကထေတဗ္ဗာနံ အတ္ထာနံ ဒေသကာယတ္တေန အာဏာဒိဝိဓိနာ အတိသဇ္ ဇနံ ပဗောဓနံ **ဒေသနာ**။ သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဂတေန ယထာပရာဓာဒိနာ သာသိတဗ္ဗဘာဝေန အနုသာသနံ ဝိနယနံ **သာသနံ** ။ ကထေတဗ္ဗသ္သ သံဝရာသံဝရာဒိနော အတ္ထသ္သ ကထနံ ဝစနပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ **ကထာ**တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ ဒေသိ တာရံ ဘဂဝန္တမပေက္ခိတွာ ဒေသနာ, သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန သာသနံ, ကထေတဗ္ဗသ္သ အတ္ထသ္သ ဝသေန က ထာတိ ဧဝမေတ္ထ ဒေသနာဒီနံ နာနာကရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ ဒေသနာဒယော ဒေသေတဗ္ဗာဒိနိရပေက္ခာ န ဟောန္တိ, အာဏာဒယော ပန ဝိသေသတော ဒေသကာဒိအဓီနာတိ တံတံဝိသေသယောဂဝသေန ဒေသနာဒီနံ ဘေဒော ဝုတ္ တော။ တထာ ဟိ အာဏာဝိဓာနံ ဝိသေသတော အာဏာရဟာဓီနံ တတ္ထ ကောသလ္လယောဂတော။ ဧဝံ ဝေဟာရပရမတ္ ထဝိဓာနာနိ စ ဝိဓာယကာဓီနာနီတိ အာဏာဒိဝိဓိနော ဒေသကာယတ္တတာ ဝုတ္တာ။ အပရာဓဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိယ ဓမ္မာနု ရူပမ္ပိ သာသနံ ဝိသေသတော, တထာ ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာပေက္ခန္တိ သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန သာသနံ ဝုတ္တံ။ သံဝရာ သံဝရနာမရူပာနံ ဝိယ ဝိနိဝေဌေတဗ္ဗာယ ဒိဋ္ဌိယာပိ ကထနံ သတိ တစာဝတ္တုသ္မိံ နာသတီတိ ဝိသေသတော တဒဓီနန္တိ ကထေတဗ္ဗသ္သ အတ္ထသ္သ ဝသေန ကထာ ဝုတ္တာ။ ဘေဒသဒ္ဒော ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇေတဗ္ဗော ''ဒေသနာဘေဒံ သာ

သနဘောဒံ ကထာဘေဒဥ္စ ယထာရဟံ ပရိဒီပယေ''တိ။ **ဘေဒန္တိ** စ နာနတ္တန္တိ အတ္ထော။ တေသု ပိဋကေသု သိက္ခာ စ ပဟာနာနိ စ ဂမ္ဘီရဘာဝေ စ သိက္ခာပဟာနဂမ္ဘီရဘာဝံ, တဥ္စ ယထာရဟံ ပရိဒီပယေတိ အတ္ထော။ ပရိယတ္တိဘေဒဥ္စ ဝိဘာဝယေတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပရိယတ္တိဘေဒ န္တိ စ ပရိယာပုဏနဘေဒန္တိ အတ္ထော။ **ယဟိ**န္တိ ယသ္မိံ ဝိနယာဒိကေ ပိဋကေ။ ယံ သမ္ပတ္တိဥ္စ ဝိပတ္တိဥ္စ ယထာ ဟာပုဏာတိ, တမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယေတိ သမ္ဗန္ဓော။ အထ ဝါ ယံ ပရိယတ္တိဘေဒံ သမ္ပတ္တိဥ္စ ဝိပတ္တိဥ္စာပိ ယဟိံ ယထာ ဟာပုဏာတိ, တမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ယထာ**တိ ယေဟိ ဥပာယေဟိ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတုပရိယာပုဏနာဒိပ္ပကာရေဟိ ဥပါရမ္ဘနိဿရဏဓမ္မကောသရက္ခဏဟေတုပရိယာပုဏနံ သုပ္ပဋိပတ္တိ ဒုပ္ပဋိပတ္တီတိ ဧတေဟိ ပကာရေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပရိဒီပနာ ဝိဘာဝနာ စာတိ ဟေတ္ထ ဝုတ္တဿ အနုရူပတော ဝုတ္တံ, အတ္ထတော ပန ဧကမေဝ။ **အာဏာရဟေနာ**တိ အာဏံ ဌပေတုံ အရဟတီတိ အာဏာရဟော, ဘဂဝါ။ သော ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာယ မဟာကာရုဏိကတာယ စ အဝိပရီတဟိတောပဒေသကဘာဝေန ပမာဏဝစနတ္တာ အာဏံ ပဏေတုံ အရဟတိ, တေဟာရပရမတ္ထာနမ္ပိ သမ္ဘဝတော အာဟ **''အာဏာဗာဟုလ္လတော''** တိ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ပဌမန္တိ ဝိနယပိဋကံ။ ပစုရာပရာဓာ သေယျသကတ္ထေရာဒယော။ တေ ဟိ ဒေါသဗာဟုလ္လတော **''ပစုရာပရာဓာ''**တိ ဝုတ္တာ။ ပစုရော ဗဟုကော ဗဟုလော အပရာဓော ဒေါသော ဝီတိက္ကမော ယေသံ တေ ပစုရာပရာဓာ။ **အနေကဇ္ဈာသယာ**တိအာဒီသု အာသယောဝ **အဇ္ဈာသယော** ။ သော စ အတ္ထတော ဒိဋ္ဌိ ဉာဏဥ္စ, ပဘေဒတော ပန စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ပုဗ္ဗစရိယဝသေန အာယတိံ သတိ ပစ္စယေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာရဟာ သဿတုစ္ဆေဒသဥ္ဉိတာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သစ္စာနုလောမိကဉာဏကမ္မဿကတဉာဏသဥ္ဉိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စ **''အာသယော''**တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ –

> ''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စ၊ ခန္တိ စေဝါနုလောမိကာ။
> ယထာဘူတဥ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတ''န္တိ။

ဣဒဥ္စ စတုဗ္ဗိဓံ အာသယန္တိ တတ္ထ သတ္တာ နိဝသန္တီတိ အာသယောတိ ဝုစ္စတိ။ **အနုသယာ** ကာမရာဂဘဝရာဂါဒိဋ္ဌိပဋိဃဝိစိကိစ္ဆာမာနာဝိဇ္ဇာဝသေန သတ္တ။ မူသိကဝိသံ ဝိယ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ အနာဂတာ ကိလေသာ, အတီတာ ပစ္စုပ္ပန္နာ စ တထေဝ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ကာလဘေဒေန ဓမ္မာနံ သဘာဝဘေဒော အတ္ထီတိ။ **စရိယာ**တိ ရာဂစရိယာဒိကာ ဆ မူလစရိယာ, အန္တရဘေဒေန အနေကဝိဓာ, သံသဂ္ဂဝသေန ပန တေသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ အထ ဝါ စရိယာတိ စရိတံ, တံ သုစရိတဒုစ္စရိတဝသေန ဒုဝိဓံ။ ''အဓိမုတ္တိ နာမ 'အဇ္ဇေဝ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, အဇ္ဇေဝ အရဟတ္တံ ဂဏှိဿာမီ'တိအာဒိနာ တန္နိန္နဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ သန္နိဋ္ဌာန''န္တိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ပန ''သတ္တာနံ ပုဗ္ဗစရိယဝသေန အဘိရုစိ''တိ ဝုတ္တံ။ သာ ဒုဝိဓာ ဟီနပဏီတဘေဒေန။ **ယထာနုလောမန္တိ** အဇ္ဈာသယာဒီနံ အနုရူပံ။ **အဟံ မမာတိ သညိနော**တိ ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာဝသေန အဟံ မမာတိ ဧဝံ ပဝတ္တသညိနော။ **ယထာဓမ္မန္တိ** နတ္တေတ္ထ အတ္တာ အတ္တနိယံ ဝါ, ကေဝလံ ဓမ္မမတ္တမေဝါတိ ဧဝံ ဓမ္မသဘာဝါနုရူပန္တိ အတ္ထော။

သံဝရာသံဝရောတိ ဧတ္ထ သံဝရဏံ သံဝရော, ကာယဝါစာဟိ အဝီတိက္ကမော။ မဟန္တော သံဝရော အသံဝရော။ ဝုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ အယံ အ-ကာရော ယထာ ''အသေက္ခာ ဓမ္မာ''တိ, တသ္မာ ခုဒ္ဒကော မဟန္တော စ သံဝရောတိ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနာ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိမောစနံ။ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ ဝိဘာဂေ ပရတော ပဌမပါရာဇိကသံဝဏ္ဏနာယ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ သုတ္တန္တပိဋကေ ''ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ''တိအာဒိနာ သမာဓိဒေသနာဗာဟုလ္လတော **''သုတ္တန္တပိဋကေ အဓိစိတ္တသိက္ခာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ ကိလေသာန** န္တိ သံကိလေသဓမ္မာနံ ကမ္မကိလေသာနံ ဝါ ယော ကာယဝစီဒွါရေဟိ ဝီတိက္ကမော, တဿ ပဟာနံ။ အနုသယဝသေန သန္တာနေ အနုဝတ္တန္တာ ကိလေသာ ကာရဏလာဘေ ပရိယုဋ္ဌိတာပိ သီလဘေဒဝသေန ဝီတိက္ကမိတုံ န လဘန္တီတိ အာဟ **''ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခတ္တာ သီလဿာ''** တိ။ **ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာန**န္တိ ဩကာသဒါနဝသေန ကိလေသာနံ စိတ္တေ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ ပရိယာဒိယိတွာ ဥဋ္ဌာနံ ပရိယုဋ္ဌာနံ, တဿ ပဟာနံ စိတ္တသန္တာနေသု ဥပ္ပတ္တိဝသေန ကိလေသာနံ ပရိယုဋ္ဌာနဿ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနုသယပ္ပဟာန**န္တိ အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ အနု အနု သယနကာ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပတ္တိအရဟာ အနုသယာ။ တေ ပန အနုရူ

ပံ ကာရဏံ လဒ္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ထာမဂတာ ကာမရာဂါဒယော သတ္တ ကိလေသာ, တေသံ ပဟာနံ အနုသယပ္ပဟာနံ။ တေ စ သဗ္ဗသော အရိယမဂ္ဂပညာယ ပဟီယန္တီတိ အာဟ **“အနုသယပဋိပက္ခတ္တာ ပညာယာ”** တိ။

တဒင်္ဂပ္ပဟာနန္တိ ဒီပါလောကေနေဝ တမဿ အနာဒိပုညကိရိယဝတ္ထုဂတေန တေန တေန ကုသလင်္ဂေန တဿ တဿ အကုသလင်္ဂဿ ပဟာနံ “တဒင်္ဂပ္ပဟာန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန တေန တေန သုသီလင်္ဂေန တဿ တဿ ဒုဿီလင်္ဂဿ ပဟာနံ “တဒင်္ဂပ္ပဟာန”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနာနီ** တိ ဧတ္ထ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိနာ ပဝတ္တိနိဝါရဏေန ဃဋပ္ပဟာရေနေဝ ဇလတလေ သေဝါလဿ တေသံ တေသံ နီဝရဏာနံ ဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟာနံ **ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ**။ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံတံမဂ္ဂဝတော သန္တာနေ သမုဒယပက္ခိကဿ ကိလေသဂဏဿ အစ္စန္တံ အပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတသမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနံ **သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ။ ဒုစ္စရိတသံကိလေသဿ ပဟာန**န္တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကိလေသေဟိ ဝါ ဒူသိတံ စရိတန္တိ ဒုစ္စရိတံ။ တဒေဝ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နံ, တံ သန္တာနံ သမ္မာ ကိလေသေတိ ဗာဓယတိ ဥပတာပေတိ စာတိ သံကိလေသော, တဿ ပဟာနံ, ကာယဝစီဒုစ္စရိတဝသေန ပဝတ္တသံကိလေသဿ တဒင်္ဂဝသေန ပဟာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သမာဓိဿ ကာမစ္ဆန္ဒပဋိပက္ခတ္တာ သုတ္တန္တပိဋကေ **တဏှာသံကိလေသဿ ပဟာနံ** ဝုတ္တံ။ အတ္တာဒိဝိနိမုတ္တသဘာဝဓမ္မပ္ပကာသနတော အဘိဓမ္မပိဋကေ **ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဿ ပဟာနံ** ဝုတ္တံ။

ဧကမေကသ္မိဉ္စေတ္ထာတိ ဧတေသု တီသု ပိဋကေသု ဧကမေကသ္မိံ ပိဋကေတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဓမ္မောတိ ပါဠီ**တိ ဧတ္ထ ပကဋ္ဌာနံ ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိအတ္ထာနံ ဗောဓကတော သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝတော ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဘာသိတတ္တာ စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠီတိ ပါဠိ, ပရိယတ္တိဓမ္မော။ “ဓမ္မောတိ ပါဠီတိ ဧတ္ထ ဘဂဝတာ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ ဝေါဟာရဿ စ ဒီပနော သဒ္ဒောယေဝ ပါဠိ နာမာ”တိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယ လိခိတေ **သီဟဠဂဏ္ဌိပဒေ** ပန ဣဒံ ဝုတ္တံ – သဘာဝတ္ထဿ သဘာဝဝေါဟာရဿ စ အနုရူပဝသေန ဘဂဝတာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာ ပဏ္ဏတ္တိ ပါဠီတိ ဝုစ္စတိ။ ယဒိ သဒ္ဒောယေဝ ပါဠိ သိယာ, ပါဠိယာ ဒေသနာယ စ နာနတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ စ ပါဠိယာ ဝစီဘေဒကရဏမတ္တံ ဌပေတွာ ဒေသနာယ နာနတ္တံ နတ္ထိ။ တထာ ဟိ ဒေသနံ ဒဿေန္တေန မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ ပါဠိယာ ဒေသနာတိ ဝစီဘေဒကရဏမတ္တံ ဝိနာ ပါဠိယာ သဟ ဒေသနာယ အနညထာ ဝုတ္တာ။ တထာ စ ဥပရိ “ဒေသနာတိ ပညတ္တီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒေသနာယ အနညဘာဝေန ပါဠိယာ ပဏ္ဏတ္တိဘာဝေါ ကထိတော ဟောတိ။ အပိစ ယဒိ ပါဠိယာ အညာယေဝ ဒေသနာ သိယာ, “ပါဠိယာ စ ပါဠိအတ္ထဿ စ ဒေသနာယ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဧဝံ ပန အဝတွာ “ပါဠိယာ စ ပါဠိအတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော”တိ ဝုတ္တတ္တာ ပါဠိယာ ဒေသနာယ စ အနညဘာဝေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ ဝေဠု ကတွာ ဥပရိ “ဒေသနာ နာမ ပညတ္တီ”တိ ဒဿေန္တေန ဒေသနာယ အနညဘာဝတော ပါဠိယာ ပဏ္ဏတ္တိဘာဝေါ ကထိတောဝ ဟောတီတိ။

ဧတ္ထ စ “သဒ္ဒောယေဝ ပါဠိ နာမာ”တိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ဓမ္မဿပိ သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဓမ္မဒေသနာနံ ကော ဝိသေသောတိ စေ? တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ ဗောဓကဘာဝေန ဉာတော ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန စ ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတော သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓော **ဓမ္မော,** ပစ္ဆာ ပရေသံ အဝဗောဓနတ္ထံ ပဝတ္တိတော တဒတ္ထပ္ပကာသကော သဒ္ဒော **ဒေသနာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ယထာဝုတ္တသဒ္ဒသမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပာဒော **ဒေသနာ** “ဒေသီယတိ သမုဋ္ဌာပီယတိ သဒ္ဒော ဧတေနာ”တိ ကတွာ မုသာဝါဒါဒယော ဝိယ။ တတ္ထာပိ ဟိ မုသာဝါဒါဒိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ မုသာဝါဒါဒိသဒ္ဒေန ဝေါဟရီယတိ။

တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာတိ ဧတ္ထ ပါဠိအတ္ထော ပါဠိဒေသနာ ပါဠိအတ္ထပဋိဝေဓော စာတိ ဣမေ တယော ပါဠိဝိသယာ ဟောန္တီတိ ဝိနယပိဋကာဒီနံ အတ္ထဿ ဒေသနာယ ပဋိဝေဓဿ စ အာဓာရဘာဝေါ ယုတ္တော, ပိဋကာနိ ပန ပါဠိယောယေဝါတိ တေသံ ဓမ္မဿ အာဓာရဘာဝေါ ကထံ ယုဇ္ဇေယျာတိ စေ? ပါဠိသမုဒာယဿ အဝယဝပါဠိယာ အာဓာရဘာဝတော။ အဝယဝဿ ဟိ သမုဒာယော အာဓာရဘာဝေန ဝုစ္စတိ ယထာ “ရုက္ခေ သာခါ”တိ။ ဧတ္ထ စ ဓမ္မာဒီနံ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝတော တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ဝိနယာဒယော ဂမ္ဘီရာတိ ဝိနယာဒီနမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓော ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝုတ္တောယေဝ, တသ္မာ ဓမ္မာဒယော ဧဝ ဒုက္ခောဂါဟတ္တာ ဂမ္ဘီရာ, န ဝိနယာဒယောတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ သမုဒာယေန ဝိသယဝိသယီမုခေန စ ဝိနယာဒီနံယေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ဓမ္မော ဟိ ဝိန

ယာဒယော, တေသံ ဝိသယော အတ္ထော, ဓမ္မတ္ထဝိသယာ စ ဒေသနာပဋိသမ္ဘိဒါတိ။ တတ္ထ ပဋိဝေဓသ္သ ဒုက္ကရဘာဝ တော ဓမ္မတ္ထာနံ, ဒေသနာဉာဏသ္သ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒေသနာယ စ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဋိဝေဓ သ္သ ပန ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ တံဝိသယဉာဏုပ္ပတ္တိယာ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒုက္ခောဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုက္ခေန ဩဂါဟိယ္ယန္တီတိ **ဒုက္ခောဂါဟာ** ။ ကေဒေသေန ဩဂါဟန္တေဟိပိ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ပတိဋ္ဌာ လဒ္ဓုံ န သ က္ကာတိ အာဟ **"အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စာ"** တိ။ **ကေမေကသ္မိ** န္တိ ဧကေကသ္မိံ ပိဋကေ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ပိဋ ကေသု။ နိဒ္ဒါရဏေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။

ဣအာနိ ဟေတုဟေတုဖလာဒီနံ ဝသေနပိ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **"အပရော နယော"**တိအာဒိ။ **ဟေတူ**တိ ပစ္စယော။ သော ဟိ အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ ဓမ္မောတိ ဝုစ္စတိ။ ဓမ္မသဒ္ဒသ္သ စေတ္ထ ဟေတုပရိယာယတာ ကထံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **"ဝုတ္တဉ္ဟေတ"** န္တိအာဒိ။ နနု စ **"ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"** တိ ဧတေန ဝစနေန ဓမ္မသ္သ ဟေတုဘာဝေ ကထံ ဝိညာယတီတိ စေ? ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဧတသ္သ သမာသပဒသ္သ အဝယဝပဒတ္ထံ ဒဿ ေသန္တေန "ဟေတုမှိ ဉာဏ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ "ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ ဧတ္ထ ဟိ "ဓမ္မေ"တိ ဧ တသ္သ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန "ဟေတုမှီ"တိ ဝုတ္တံ, "ပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ ဧတသ္သ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန "ဉာဏ"န္တိ, တသ္မာ ဟေတုဓမ္မသဒ္ဒါ ဧကတ္ထာ ဉာဏပဋိသမ္ဘိဒါသဒ္ဒါ စာတိ ဣမမတ္ထံ ဝဒန္တေန သာဓိတော ဓမ္ မသ္သ ဟေတုဘာဝော။ **ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ** တိ ဧတေန ဝစနေန သာဓိတော အတ္ထသ္သ ဟေတုဖ လဘာဝောပိ ဝေဓမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟေတုနော ဖလံ ဟေတုဖလံ။ တဉ္စ ယသ္မာ ဟေတုအနုသာရေန အရီယတိ အဓိဂမီယတိ သမ္ပာပုဏီယတိ, တသ္မာ အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။

ယထာဓမ္မန္တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**သဒ္ဒေါ ဟေတုံ ဟေတုဖလဉ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ သဘာဝဝါစကော ဟေသ ဓမ္မသဒ္ ဒေါ, န ပရိယတ္တိဟေတုဘာဝဝါစကော, တသ္မာ **ယထာဓမ္မ**န္တိ ယော ယော အဝိဇ္ဇာဒိသင်္ခါရာဒိဓမ္မော, တသ္မိံ တသ္မိ န္တိ အတ္ထော။ ဓမ္မာနုရူပံ ဝ ယထာဓမ္မံ။ ဒေသနာပိ ဟိ ပဋိဝေဓော ဝိယ အဝိပရီတဝိသယဝိဘာဝနတော ဓမ္မာနုရူပံ ပဝ တ္တတိ, တတောယေဝ စ အဝိပရီတာဘိလာပောတိ ဝုစ္စတိ။ **ဓမ္မာဘိလာပေ** တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနကော အဝိပရီတာဘိလာ ပေ။ ဧတ္ထ စ အဘိလပ္ပတီတိ အဘိလာပေါတိ သဒ္ဒေါ ဝုစ္စတိ။ ဧတေန "တတြ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိရုတ္ တိပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ (ဝိဘ. ၇၁၈) ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ဓမ္မနိရုတ္တိံ ဒဿေတိ သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဒေသနာယ။ တထာ ဟိ နိရု တ္တိပဋိသမ္ဘိဒာယ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေ **ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂပာဠိယံ** (ဝိဘ. ၇၁၈ အာဒယော) ဝုတ္တော။ **အဋ္ဌကထာယဉ္စ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၁၈) "တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ"တိအာဒိနာ သဒ္ဒါရမ္မဏတာ ဒ သ္သိတာ။ တထာ ဟိ ဣမသ္သ အတ္ထသ္သ အယံ သဒ္ဒော ဝါစကောတိ ဝစနဝစနတ္ထေ ဝဝတ္ထပေတွာ တံတံဝစနတ္ထ ထဝိဘာဝနဝသေန ပဝတ္တိတော သဒ္ဒော ဒေသနာတိ ဝုစ္စတိ။ **အဓိပ္ပာယော** တိ ဧတေန "ဒေသနာတိ ပညတ္တီ"တိ ဧတံ ဝ စနံ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တတော ဝိနိမုတ္တံ ပညတ္တိံ သန္ဓာယာတိ အဓိပ္ပာယံ ဒဿေတိ။ ဒေသီ ယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဟိ **ဒေသနာ,** ပကာရေန ဉာပီယတိ ဧတေန, ပကာရတော ဉာပေတီတိ တ **ပညတ္တီ** တိ ဓမ္မနိရု တ္တာဘိလာပေ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ "ဒေသနာ နာမ သဒ္ဒော"တိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ "ဒေသနာတိ ပညတ္တီ"တိ ဧတ္ထ ပညတ္တိတဒိနော ပန ဧဝံ ဝဒန္တိ – ကိဉ္စာပိ "ဓမ္မာဘိလာပေ"တိ ဧတ္ထ အဘိလပ္ပတီတိ အဘိ လာပေါတိ သဒ္ဒော ဝုစ္စတိ, န ပဏ္ဏတ္တိ, တထာပိ သဒ္ဒေ ဝုစ္စမာနေ တဒနုရူပံ ဧဟာရံ ဂဟေတွာ ဧတန ဧဟာ ရေန ဒီပိတသ္သ အတ္ထသ္သ ဇာနနတော သဒ္ဒေ ကထိတေ တဒနုရူပါ ပဏ္ဏတ္တိပိ ကာရဏူပစာရေန ကထိတာယေဝ ဟောတိ။ အထ တ "ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အတ္ထော"တိ အဝတွာ "ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပာယော"တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒေသနာ နာမ သဒ္ဒော န ဟောတီတိ ဒီပိတမေဝါတိ။

ဣအာနိ ပဋိဝေဓံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော"**တိ။ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဉာဏံ ပဋိဝေဓောတိ ဝုစ္ စတိ။ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ တ ပဋိဝေဓော , အဘိသမေတီတိ အဘိသမယော, အဘိသမေန္တိ ဧတေနာတိ တ အဘိသမ ယော။ ဣအာနိ အဘိသမယပ္ပဘေဒတော အဘိသမယပ္ပကာရတော အာရမ္မဏတော သဘာဝတော စ ပာကဋံ ကာတုံ **"သော စ လောကိယလောကုတ္တရော"** တိအာဒိမာဟ။ ဝိသယတော အသမ္မောဟတော စ အဝဗောဓောတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဝိသယတော** အတ္ထာဒိအနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝဗောဓော နာမ အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မာရမ္မဏော သင်္ခါရာဒိအတ္ထာရမ္မ ဏော တဒုဘယပညာပနာရမ္မဏော လောကိယော အဝဗောဓော။ **အသမ္မောဟတော** အတ္ထာဒိအနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝ ဗောဓော ပန နိဗ္ဗာနာရမ္မဏော မဂ္ဂယုတ္တော ယထာဝုတ္တဓမ္မတ္ထပညတ္တီသု သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနော လောကုတ္

တရော အဘိသမယော။ တထာ ဟိ “အယံ ဟေတု, ဣဒမဿ ဖလံ, အယံ တဒုဘယာနုရူပေါ ဝေါဟာရော”တိ ဧဝံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန လောကိယဉာဏံ ဝိသယတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ, လောကုတ္တရဉာဏံ ပန ဟေတုဟေတုဖလာဒီသု သမ္မောဟဿ မဂ္ဂဉာဏေန သမုစ္ဆိန္နတ္တာ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသူ** တိ အဝိဇ္ဇာ ဟေတု, သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ, သင်္ခါရေ ဥပ္ပာဒေတိ အဝိဇ္ဇာတိ ဧဝံ ကာရိယာနုရူပံ ကာရဏေသူတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ပုညာဘိသင်္ခါရအပုညာဘိသင်္ခါရအာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေသု တီသု အပုညာဘိသင်္ခါရဿ သမ္ပယုတ္တအဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော, ဣတရေသံ ယထာနုရူပန္တိအာဒိနာ ကာရိယာနုရူပံ ကာရဏေသု ပဋိဝေဓောတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသူ** တိ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိအာဒိနာ ကာရဏာနုရူပံ ကာရိယေသု အဝဗောဓောတိ အတ္ထော။ **ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တီသူ**တိ ပညတ္တိယာ ဝုစ္စမာနဓမ္မာနုရူပံ ပဏ္ဏတ္တီသု အဝဗောဓောတိ အတ္ထော။

ယထာဝုတ္တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ပိဋကာနံ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧတေသု ပိဋကေသူ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဓမ္မဇာတ**န္တိ ကာရဏပ္ပဘေဒေါ ကာရဏမေဝ ဝါ။ **အတ္ထဇာတ**န္တိ ကာရိယပ္ပဘေဒေါ ကာရိယမေဝ ဝါ။ ယာ စာယံ ဒေသနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယော စေတ္ထာ** တိ ဧတေသု တံတံပိဋကဂတာသု ဓမ္မတ္ထဒေသနာသု ယော ပဋိဝေဓောတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခောဂါဟ**န္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒီနံ ဓမ္မတ္ထာနံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတာယ ဒုက္ခောဂါဟတာ။ တေသံ ပညာပနဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒေသနာယ ပဋိဝေဓနသင်္ခါတဿ ပဋိဝေဓဿ စ ဥပ္ပာဒနဝိသယီကရဏာနံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဒုက္ခောဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဧဝမ္ပိ** တိ **ပိ**သဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရန္တရံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **ဧတ္ထာ**တိ ဧတေသု တီသု ပိဋကေသု။ **ဝုတ္တတ္ထာ** တိ ဝုတ္တော သံဝဏ္ဏိတော အတ္ထော အဿာတိ ဝုတ္တတ္ထာ။

တီသု ပိဋကေသူတိ ဧတ္ထ “ဧကေကသ္မိ”န္တိ အဓိကာရတော ပကရဏတော ဝါ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပရိယတ္တိဘေဒေါ** တိ ပရိယာပုဏနံ ပရိယတ္တိ။ ပရိယာပုဏနဝါစကော ဟေတ္ထ ပရိယတ္တိသဒ္ဒေါ, န ပါဠိပရိယာယော, တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော “တီသု ပိဋကေသု ဧကေကသ္မိံ ပရိယာပုဏနပ္ပကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗော”တိ။ တတောယေဝ စ “ပရိယတ္တိယော ပရိယာပုဏနပ္ပကာရာ”တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ တီဟိ ပကာရေဟိ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာ ပါဠိယော ဧဝ ပရိယတ္တီတိ ဝုစ္စန္တိ, တတောယေဝ စ “ပရိယတ္တိယော ပါဠိက္ကမာ”တိ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယ လိခိတေ **သီဟဠဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ ဧဝမ္ပိ ဟိ အလဂဒ္ဒူပမာပရိယာပုဏနယောဂတော အလဂဒ္ဒူပမာ ပရိယတ္တီတိ ပါဠိပိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, ဧဝဉ္စ ကတွာ “ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋာ အလဂဒ္ဒူပမာ”တိ ပရတော နိဒ္ဒေသဝစနမ္ပိ ဥပပန္နံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဟိ ပါဠိယေဝ ဒုဂ္ဂဟိတာ ပရိယာပုဋာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ **အလဂဒ္ဒူပမာ** တိ အလဂဒ္ဒေါ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဥပမာ ဧတိဿာတိ အလဂဒ္ဒူပမာ။ အလဂဒ္ဒဿ ဂဟဏဉ္စေတ္ထ အလဂဒ္ဒသဒ္ဒေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “အာပူပိကော”တိ ဧတ္ထ အပူပသဒ္ဒေန အပူပခါဒနံ ဝိယ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတပရိယတ္တိ ဥပမီယတိ, န ပန အလဂဒ္ဒေန။ “အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏူပမာ”တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ မဇ္ဈေပဒလောပံ ကတွာ “အလဂဒ္ဒူပမာ”တိ ဝုတ္တံ “ဩဋ္ဌမုခေါ”တိအာဒီသု ဝိယ။ အလဂဒ္ဒေါတိ စေတ္ထ အာသီဝိသော ဝုစ္စတိ။ ဂဒေါတိ ဟိ ဝိသဿ နာမံ။ တဉ္စ တဿ အလံ ပရိပုဏ္ဏံ အတ္ထိ, တသ္မာ အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဂဒေါ အဿာတိ အနုနာသိကလောပံ ဒကာရာဂမဉ္စ ကတွာ “အလဂဒ္ဒေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ အလံ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္ထော ဂဒေါ အဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ။ **နိဿရဏတ္ထာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏံ အတ္ထော ပယောဇနံ ဧတိဿာတိ နိဿရဏတ္ထာ။ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီ**တိ ဧတ္ထ ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကော, ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဝိယ ဘဏ္ဍာဂါရိကော, ဓမ္မရတနာနုပါလကော။ အညံ အတ္ထံ အနပေက္ခိတွာ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿေဝ သတော ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ။

ဒုဂ္ဂဟိတာ တိ ဒုဋ္ဌု ဂဟိတာ။ ဒုဂ္ဂဟိတဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **“ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋာ”** တိ, ဥပါရမ္ဘ ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခာဒိဟေတု ဥဂ္ဂဟိတာတိ အတ္ထော။ လာဘသက္ကာရာဒိဟေတု ပရိယာပုဏနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ အလဂဒ္ဒသုတ္တဋ္ဌကထာယံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၃၉) –

> “ယော ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ‘ဧဝံ စီဝရာဒီနိ ဝါ လဘိဿာမိ, စတုပရိသမဇ္ဈေ ဝါ မံ ဇာနိဿန္တီ’တိ လာဘသက္ကာရာဒိဟေတု ပရိယာပုဏာတိ, တဿ သာ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒပရိယတ္တိ နာမ။ ဧဝံ ပရိယာပုဏနတော ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ အပရိယာပုဏိတွာ နိဒ္ဒေါက္ကမနံ ဝရတရ”န္တိ။

နနု စ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏူပမာ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝဉ္စ သတိ သုဂ္ဂဟိတာပိ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ တတ္ထာပိ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏဿ ဥပမာဘာဝေန ပါဠိယံ ဝုတ္တတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော အလဂဒ္ဒတ္ထိကော အလဂဒ္ဒဂဝေသီ အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော, သော ပဿေယျ မဟန္တံ အလဂဒ္ဒံ, တမေနံ အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဏှေယျ, အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ ဂီဝါယ သုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှေယျ။ ကိဉ္စာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အလဂဒ္ဒော တဿ ပုရိသဿ ဟတ္ထံ ဝါ ဗာဟံ ဝါ အညတရံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဘောဂေဟိ ပလိဝေဌေယျ, အထ ခေါ သော နေဝ တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခံ။ တံ ကိဿ ဟေတု, သုဂ္ဂဟိတတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, အလဂဒ္ဒဿ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စေ ကုလပုတ္တာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ သုတ္တံ ဂေယျံ”န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၃၉)။

တသ္မာ ကထံ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဧဝ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာတိ အယံ ဝိသေသော ကုတော ဝိညာယတိ, ယေန ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ အလဂဒ္ဒူပမာတိ ဝုစ္စတီတိ? သစ္စမေတံ, ဣဒံ ပန ပါရိသေသညာယေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ နိဿရဏတ္ထဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ပါရိသေသတော အလဂဒ္ဒဿ ဒုဂ္ဂဟဏူပမာ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာတိ ဝိညာယတိ။ သုဂ္ဂဟဏူပမာ ဟိ ပရိယတ္တိ နိဿရဏတ္ထာ ဝါ ဟောတိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ ဝါ, တသ္မာ သုဝုတ္တမေတံ “ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ အလဂဒ္ဒူပမာ”တိ။ **ယံ သန္ဓာယာ**တိ ယံ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ။ **ဝုတ္တ**န္တိ အလဂဒ္ဒသုတ္တေ ဝုတ္တံ။

အလဂဒ္ဒတ္ထိကောတိ အာသီဝိသတ္ထိကော။ အလဂဒ္ဒံ ဂဝေသတိ ပရိယေသတီတိ သီလေနာတိ **အလဂဒ္ဒဂဝေသီ**။ **အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော**တိ အလဂဒ္ဒပရိယေသနတ္ထံ စရမာနော။ **ဘောဂေ**တိ သရီရေ။ **ဟတ္ထေ ဝါ ဗာဟာယ ဝါ**တိ ဧတ္ထ မဏိဗန္ဓတော ယာဝ အဂ္ဂနခါ “ဟတ္ထော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော, သဒ္ဓိံ အဂ္ဂဗာဟာယ အဝသေသာ “ဗာဟာ”တိ။ ကတ္ထစိ ပန “ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယပိ ယာဝ အဂ္ဂနခါ ဟတ္ထော”တိ ဝုစ္စတိ။ **အညတရသ္မိံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေ**တိ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဟတ္ထဉ္စ ဗာဟဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသံ သရီရံ “အင်္ဂပစ္စင်္ဂ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တတောနိဒါန**န္တိ တံနိဒါနံ, တံကာရဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပုရိမပဒေ ဟိ ဝိဘတ္တိအလောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ တံ ဟတ္ထာဒီသု ဍံသနံ နိဒါနံ ကာရဏံ ဧတဿာတိ တံနိဒါနန္တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ “တတောနိဒါန”န္တိ ပုရိမပဒေ ပစ္စတ္တေ နိဿက္ကဝစနံ ကတွာ တဿ စ လောပံ အကတွာ နိဒ္ဒေသော။ **တံ ကိဿ ဟေတူ**တိ ယံ ဝုတ္တံ ဟတ္ထာဒီသု ဍံသနံ တံနိဒါနဉ္စ မရဏာဒိဥပဂမနံ, တံ ကိဿ ဟေတု ကေန ကာရဏေနာတိ စေ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **ဧကစ္စေ မောဃပုရိသာ**တိ ဧကစ္စေ တုစ္ဆပုရိသာ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပါဠိဓမ္မံ။ **ပရိယာပုဏန္တီ**တိ ဥဂ္ဂဏှန္တီတိ အတ္ထော, သဇ္ဈာယန္တိ စေဝ ဝါစုဂ္ဂတာ ကရောန္တာ ဓာရေန္တိ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္ထ**န္တိ ယထာဘူတံ ဘာသိတတ္ထံ ပယောဇနတ္ထဉ္စ။ **န ဥပပရိက္ခန္တီ**တိ န ပရိဂ္ဂဏှန္တိ န ဝိစာရေန္တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “ဣမသ္မိံ ဌာနေ သီလံ ကထိတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ ကထိတာ, မယဉ္စ တံ ပူရေဿာမာ”တိ ဧဝံ ဘာသိတတ္ထံ ပယောဇနတ္ထဉ္စ “သီလံ သမာဓိဿ ကာရဏံ, သမာဓိ ဝိပဿနာယာ”တိအာဒိနာ န ပရိဂ္ဂဏှန္တီတိ။ **အနုပပရိက္ခတ**န္တိ အနုပပရိက္ခန္တာနံ။ **န နိဇ္ဈာနံ ခမန္တီ**တိ နိဇ္ဈာနပညံ နက္ခမန္တိ, နိဇ္ဈာယိတွာ ပညာယ ဒိသွာ ရောစေတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ န ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေန ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ “တေသံ ပညာယ အတ္ထံ အနုပပရိက္ခန္တာနံ တေ ဓမ္မာ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ‘ဣမသ္မိံ ဌာနေ သီလံ, သမာဓိ, ဝိပဿနာ, မဂ္ဂေါ, ဖလံ, ဝဋ္ဋံ, ဝိဝဋ္ဋံ ကထိတ’န္တိ ဧဝံ ဇာနိတုံ န သက္ကာ ဟောန္တီ”တိ။

တေ ဥပါရမ္ဘာနိသံသာ စေဝတိ တေ ပရေသံ ဝါဒေ ဒေါသာရောပနာနိသံသာ ဟုတွာ ပရိယာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ **ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခာနိသံသာ စာ**တိ ဣတိ ဧဝံ ဧတာယ ပရိယတ္တိယာ ဝါဒပ္ပမောက္ခာနိသံသာ, အတ္တနော ဥပရိ ပရေဟိ အာရောပိတဝါဒဿ နိဂ္ဂဟဿ ပမောက္ခပ္ပယောဇနာ ဟုတွာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပရေဟိ သကဝါဒေ ဒေါသေ အာရောပိတေ တံ ဒေါသံ ဧဝဉ္စ ဧဝဉ္စ မောစေဿာမာတိ ဣမိနာ စ ကာရဏေန ပရိယာပုဏန္တီတိ။ အထ ဝါ သော သော ဝါဒေါ ဣတိဝါဒော, ဣတိဝါဒဿ ပမောက္ခော ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခော, ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခော အာနိသံသော ဧတေသန္တိ ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခာနိသံသာ, တံတံဝါဒပ္ပမောစနာနိသံသာတိ အတ္ထော ။ **ယဿ စတ္ထာယ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တီ**တိ ယဿ စ သီလာဒိပူရဏဿ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနဿ ဝါ

အတ္ထာယ ဣမသ္မိံ သာသနေ ကုလပုတ္တာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ။ **တဉ္စဿ အတ္ထံ နာနုဘောန္တီ**တိ တဉ္စ အဿ
ဓမ္မဿ သီလာဒိပရိပူရဏသင်္ခာတံ အတ္ထံ ဧတေ ဒုဂ္ဂဟိတကာဟိနော နာနုဘောန္တိ န ဝိန္ဒန္တိ။

အထ တ ယဿ ဥပာရမ္ဘဿ ကိတ္တိတဒ္ဒပ္ပမောက္ခဿ တ အတ္ထာယ ယေ မောဃပုရိသာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္
တိ, တေ ပရေဟိ "အယမတ္ထော န ဟောတီ"တိ ဝုတ္တေ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာယေဝ သောယေဝတ္ထောတိ ပဋိဟာဒနက္ခမာ
န ဟောန္တီတိ ပရဿ တဒေ ဥပာရမ္ဘံ အာရောပေတုံ အတ္တနော တအ တံ မောစေတုဉ္စ အသက္ကောန္တာပိ တံ အတ္
ထံ နာနုဘောန္တိယေတတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ**တိ တေသံ တေ ဓမ္
မာ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဥပာရမ္ဘမာနဒပ္ပမက္ခပလာသာဒိဟေတုဘာဝေန ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။
ဣတ္ထ ဟိ ကာရဏေ ဖလတေဟာရေန "တေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ"တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ကိဉ္စာပိ
န တေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, တထာပိ ဝုတ္တနယေန ပရိယာပုဏန္တာနံ သဇ္ဈာယကာလေ ဝိတ
ဒသမယေ စ တံမူလကာနံ ဥပာရမ္ဘာဒီနံ အနေကေသံ အကုသလာနံ ဥပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော "တေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒု
က္ခာယ သံဝတ္တန္တီ"တိ ကာရဏေ ဖလတေဟာရေန ဝုတ္တံ။ **တံ ကိဿ ဟေတူ**တိ ဣတ္ထ **တန္တိ** ယထာဝုတ္တဿ
တ္ထဿ အနတ္ထသမ္ဘဏာနံ တေသဉ္စ ဓမ္မာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တနံ ပရာမသတိ။

သီလက္ခန္ဓာဒိဟရိပူရိံယေတ တိ ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေန သမာဓိဝိပဿနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယော ဟိ ဗုဒ္ဓ
ဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွတ သီလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ သီလံ ပူရေတွတ သမာဓိနော အာဂတဋ္ဌာနေ သမာဓိဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတွ
တ ဝိပဿနာယ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွတ မဂ္ဂဖလာနံ အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂံ ဘာဝေဿာမိ, ဖလံ သစ္ဆိ
ကရိဿာမီတိ ဥဂ္ဂဏှာတိ, တဿေဝ သာ ပရိယတ္တိ နိဿရဏတ္ထာ နာမ ဟောတိ။ **ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ** န္တိ ယံ
ပရိယတ္တိသုဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ အလဂဒ္ဒသုတ္တေ ဝုတ္တံ။ **ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ**တိ သီလာဒီနံ
အာဂတဋ္ဌာနေ သီလာဒီနိ ပူရေန္တာနမ္ပိ အရဟတ္တံ ပတွတ ပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေတွတ ဓမ္မဒေသနာယ ပသန္နေဟိ
ဥပနီတေ စတ္တာရော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာနမ္ပိ ပရေသံ တဒေ သဟဓမ္မေန ဥပာရမ္ဘံ အာရောပေန္တာနမ္ပိ သကတ
ဒတော ဒေါသံ ဟရန္တာနမ္ပိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။ တထာ ဟိ န ကေဝလံ သုဂ္ဂဟိတပရိယတ္တိံ
နိဿာယ မဂ္ဂဘာဝနာဖလသစ္ဆိကိရိယာဒီနေဝ, ပရတဒနိဂ္ဂဟသကတဒပတိဋ္ဌာပနာနိပိ ဣဇ္ဈန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ
"ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပတဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွတ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈)။

ပရိညာတက္ခန္ဓော တိ ဒုက္ခပရိဇာနနေန ပရိညာတက္ခန္ဓော။ **ပဟီနကိလေသော**တိ သမုဒယပ္ပဟာနေန ပဟီနကိ
လေသော။ **ပဋိဝိဒ္ဓာကုပ္ပော** တိ ပဋိဝိဒ္ဓအရဟတ္တဖလော။ န ကုပ္ပတီတိ **အကုပ္ပ** န္တိ ဟိ အရဟတ္တဖလဿေတံ နာ
မံ။ သတိပိ ဟိ စတုန္နံ မဂ္ဂာနံ စတုန္နဉ္စ ဖလာနံ အကုပ္ပသဘာဝေ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ သကသကနာမပရိစ္စာဂေန ဥပ
ရူပရိ နာမန္တရုပ္ပတ္တိတော တေသံ မဂ္ဂဖလာနိ "အကုပ္ပာနီ"တိ န ဝုစ္စန္တိ, အရဟာ ပန သဗ္ဗဒာပိ အရဟာယေဝ နာ
မာတိ တဿေဝ ဖလံ "အကုပ္ပ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ စ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ "ခီဏာသဝဿေဝ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍ
ာဂာရိကပရိယတ္တိ နာမာ"တိ။ တဿ ဟိ အပရိညာတံ အပ္ပဟီနံ အဘာဝိတံ အသစ္ဆိကတံ ဝါ နတ္ထိ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပ
ရိယာပုဏန္တော တန္တိဓာရကော ပဝေဏိပါလကော ဝံသာနုရက္ခကော စ ဟုတွတ ဥဂ္ဂဏှာတိ။ တေနေတဟ **"ပဝေ
ဏိပါလနတ္ထာယာ"**တိအာဒိ။ ဣတ္ထ **ပဝေဏီ**တိ ဓမ္မသန္တတိ, ဓမ္မဿ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။
ဝံသာနုရက္ခဏတ္ထာယာ တိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဝံသာနုရက္ခဏတ္ထံ။ တဿ ဝံသောပိ အတ္ထတော ပဝေဏီယေဝါ
တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နနု စ ယဒိ ပဝေဏိပါလနတ္ထာယ ဗုဒ္ဓဝစနဿ ပရိယာပုဏနံ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ, ကသ္မာ "ခီဏာသ
ဝေါ"တိ ဝိသေသေတွတ ဝုတ္တံ။ ဧကစ္စဿ ပုထုဇ္ဇနဿပိ ဟိ အယံ နယော လဗ္ဘတိ။ တထာ ဟိ ဧကစ္စော ဘိက္ခု
ဆာတကဘယာဒီသု ဂန္ထဓရေသု ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုံ အသက္ကောန္တေသု သယံ ဘိက္ခာစာရေန အကိလမမာနော
အတိမဓုရံ ဗုဒ္ဓဝစနံ မာ နဿတု, တန္တိံ ဓာရေဿာမိ, ဝံသံ ဌပေဿာမိ, ပဝေဏိံ ပါလေဿာမီတိ ပရိယာပုဏာတိ, တ
သ္မာ တဿပိ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမ ကသ္မာ န ဟောတီတိ? ဝုစ္စတေ – ဧဝံ သန္တေပိ ပုထုဇ္ဇန
ဿ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမ န ဟောတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော "ပဝေဏိံ ပါလေဿာမီ"တိ အဇ္
ဈာသယေန ပရိယာပုဏာတိ, အတ္တနော ပန ဘဝကန္တာရတော အနိတ္တိဏ္ဏတ္တာ တဿ ပရိယတ္တိ နိဿရဏပရိယ
တ္တိ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနဿ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာ ဝါ ဟောတိ နိဿရဏတ္ထာ ဝါ, သတ္တန္နံ သေ

က္ခာနံ နိဿရဏတ္ထာယ, ခီဏာသဝါနံ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ခီဏာသဝေါ စ ဘဏ္ဍာဂါရိကသဒိသတ္တာ ဘဏ္ဍာဂါရိကောတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ဟိ ဘဏ္ဍာဂါရိကော အလင်္ကာရဘဏ္ဍံ ပဋိသာမေတွာ ပသာဓနကာလေ တဒုပိယံ အလင်္ကာရဘဏ္ဍံ ရညော ဥပနာမေတွာ အလင်္ကရောတိ, ဧဝံ ခီဏာသဝေါပိ ဓမ္မရတနဘဏ္ဍံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မောက္ခာဓိဂမဿ ဘဗ္ဗရူပေ သဟေတုကေ သတ္တေ ပဿိတွာ တဒနုရူပံ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေတွာ မဂ္ဂင်္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိသင်္ခါတေန လောကုတ္တရေန အလင်္ကာရေန အလင်္ကရောတီတိ ဘဏ္ဍာဂါရိကောတိ ဝုစ္စတိ။

ဧဝံ တိဿော ပရိယတ္တိယော ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ တီသုပိ ပိဋကေသု ယထာရဟံ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယော ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝိနယေ ပနာ"**တိအာဒိ။ **သီလသမ္ပတ္တိံ နိဿာယ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ပါပုဏာတီ**တိအာဒီသု ယသ္မာ သီလံ ဝိသုဇ္ဈမာနံ သတိသမ္ပဇညဗလေန ကမ္မဿကတညာဏဗလေန စ သံကိလေသမလတော ဝိသုဇ္ဈတိ, ပါရိပူရိဉ္စ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ သီလသမ္ပဒါ သိဇ္ဈမာနာ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိဘာဝေန သတိဗလံ ဉာဏဗလဉ္စ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ တဿာ ဝိဇ္ဇတ္တယူပနိဿယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ သဘာဂဟေတုသမ္ပဒါနတော။ သတိဗလေန ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ, သမ္ပဇညေန သဗ္ဗကိစ္စေသု သုဒိဋ္ဌကာရိတာပရိစယေန စုတူပပါတဉာဏာနုဗန္ဓာယ ဒုတိယဝိဇ္ဇာယ သိဒ္ဓိ, ဝီတိက္ကမာဘာဝေန သံကိလေသပ္ပဟာနသဗ္ဘာဝတော ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယတာဝသေန အဇ္ဈာသယသုဒ္ဓိယာ တတိယဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ။ ပုရေတရသိဒ္ဓါနံ သမာဓိပညာနံ ပါရိပူရိံ ဝိနာ သီလဿ အာသဝက္ခယဉာဏူပနိဿယတာ သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝေဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ "သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၉၉; ၃.၅; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄) ဝစနတော သမာဓိသမ္ပဒါ ဆဠဘိညတာယ ဥပနိဿယော။ "ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရီ"တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂) ဝစနတော ပုဗ္ဗယောဂေန ဂရုဝါသဒေသဘာသာကောသလ္လဥဂ္ဂဟဏပရိပုစ္ဆာဒီဟိ စ ပရိဘာဝိတာ ပညာသမ္ပတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပဘေဒဿ ဥပနိဿယော။ ဧတ္ထ စ "သီလသမ္ပတ္တိံ နိဿာယာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ယဿ သမာဓိဝိဇမ္ဘနဘူတာ အနဝသေသာ ဆ အဘိညာ န ဣဇ္ဈန္တိ, တဿ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန န သမာဓိသမ္ပဒါ အတ္ထီတိ သတိပိ ဝိဇ္ဇာနံ အဘိညေကဒေသဘာဝေ သီလသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတာ ဧဝ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာ။ ယထာ ဟိ ပညာသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတာ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ မဂ္ဂက္ခဏေ ဧဝ တာသံ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော။ ဧဝံ သီလသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ သမာဓိသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတာ စ ဆ အဘိညာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣဇ္ဈန္တီတိ မဂ္ဂါဓိဂမေနေဝ တာသံ အဓိဂမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိဓမ္မသမဓိဂမသဒိသာ ဟိ ဣမေသံ အရိယာနံ ဣမေ ဝိသေသာဓိဂမာတိ။

တာသံယေဝ စ တတ္ထ ပဘေဒဝစနတော တိ ဧတ္ထ **တာသံယေဝါ**တိ အဝဓာရဏံ ပါပုဏိတဗ္ဗာနံ ဆဠဘိညာစတုပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဝိနယေ ပဘေဒဝစနာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍေ ဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာဝ ဝိဘတ္တာတိ။ ဒုတိယေ **တာသံယေဝါ**တိ အဝဓာရဏံ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ အပေက္ခိတွာ ကတံ, န တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ တာ ဟိ ဆသု အဘိညာသု အန္တောဂဓတ္တာ သုတ္တေ ဝိဘတ္တာယေဝါတိ။ **တာသဉ္စ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေန သေသာနမ္ပိ တတ္ထ အတ္ထိဘာဝံ ဒီပေတိ။ အဘိဓမ္မပိဋကေ ဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာ စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝုတ္တာယေဝ။ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ပန အညတ္ထ ပဘေဒဝစနာဘာဝံ တတ္ထေဝ စ သမ္မာ ဝိဘတ္တဘာဝံ ဒီပေတုကာမော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန အဝဓာရဏံ အကတွာ **"တတ္ထေဝါ"** တိ ပရိဝတ္တေတွာ အဝဓာရဏံ ဌပေသိ။

ဣဒါနိ "ဝိနယေ ဒုပ္ပဋိပန္နော 'မုဒုကာနံ အတ္ထရဏာဒီနံ သမ္ဖဿော ဝိယ ဣတ္ထိသမ္ဖဿောပိ ဝဋ္ဋတီ'တိ မေထုနဝီတိက္ကမေ ဒေါသံ အဒိသွာ သီလဝိပတ္တိံ ပါပုဏာတီ"တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝိနယေ ပန ဒုပ္ပဋိပန္နော"**တိအာဒိ။ တတ္ထ သုခါ သမ္ဖဿာ ဧတေသန္တိ **သုခသမ္ဖဿာနိ,** အတ္ထရဏပါဝုရဏာဒီနိ။ **ဥပါဒိန္နဖဿော** ဣတ္ထိဖဿော, မေထုနဓမ္မောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတ**န္တိ အရိဋ္ဌေန ဘိက္ခုနာ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ ဗဟုဿုတော ဓမ္မကထိကော ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပဝါဒအာဏာဝီတိက္ကမဝသေန ပဉ္စဝိဓေသု အန္တရာယိကေသု သေသန္တရာယိကေ ဇာနာတိ, ဝိနယေ ပန အကောဝိဒတ္တာ ပဏ္ဏတ္တိဝီတိက္ကမန္တရာယိကေ န ဇာနာတိ, တသ္မာ ရဟောဂတော ဧဝံ စိန္တေသိ "ဣမေ အာဂါရိကာ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ သောတာပန္နာပိ သကဒါဂါမိနောပိ အနာဂါမိနောပိ ဟောန္တိ။ ဘိက္ခူပိ မနာပိကာနိ စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပါနိ ပဿန္တိ။ပေ.။ ကာယဝိညေယျေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဖုသန္တိ, မုဒုကာနိ အတ္ထရဏပါဝုရဏာဒီနိ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ဧတံ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋတိ, ကသ္မာ ဣတ္ထီနံယေဝ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာ န ဝဋ္ဋန္တိ, ဧတေပိ ဝဋ္ဋန္တီ"တိ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စယပရိဘောဂရသေန သာဝဇ္ဇကာမဂုဏပရိဘောဂရသံ သံသန္ဒိတွာ သစ္ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂဉ္စ နိစ္ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂဉ္စ ဧကံ ကတွာ ထူလတန္တေဟိ သဒ္ဓိံ အတိသုခုမသုတ္တံ

ယသ္မေန္တော ဝိယ သာသပေန သဒ္ဓိံ သိနေရုနော သဒိသတံ ဥပသံဟရန္တော ဝိယ ဟပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပာဒေတွ “ကိံ ဘဂဝတာ မဟာသမုဒ္ဒံ ဗန္ဓန္တေန ဝိယ မဟတာ ဥဿာဟေန ပဋ္ဌမဟာရာဇိကံ ပညတ္တံ, နတ္ထိ ဧတ္ထ ဒောသော”တိ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ ပဋိဗာဟန္တော အရိယမဂ္ဂေ ခါဏုကဏ္ဍကာဒီနိ ပက္ခိပန္တော “မေထုနဓမ္မေ ဒောသော နတ္ထီ”တိ ဇိနဿ အာဏာစက္ကေ ပဟာရမဒါသိ။ တေနာဟ **“တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမီ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **အန္တရာယိကာ** တိ တံတံသမ္ပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ အန္တရာယော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအနတ္ထော။ အနတိက္ကမနဋ္ဌေန တသ္မိံ အန္တရာယေ နိယုတ္တာ, အန္တရာယံ ဝါ ဖလံ အရဟန္တိ, အန္တရာယဿ ဝါ ကရဏသီလာတိ အန္တရာယိကာ, သဂ္ဂမောက္ခာနံ အန္တရာယကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ စ ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပဝါဒအာဏာဝီတိက္ကမဝသေန ပဉ္စဝိဓာ။ တေသံ ဝိတ္ထာရကထာ ပရတော **အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ** (ပါစိ. ၄၁၇) အာဝိ ဘဝိဿတိ။ အယံ ပနေတ္ထ ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓော – ယေ ဣမေ ဓမ္မာ အန္တရာယိကာ အန္တရာယကရာတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ ဒေသိတာ စေဝ ပညတ္တာ စ, တေ ဓမ္မေ ပဋိသေဝတော ပဋိသေဝန္တဿ ယထာ ယေန ပကာရေန တေ ဓမ္မာ အန္တရာယာယ သဂ္ဂမောက္ခာနံ အန္တရာယကရဏတ္ထံ နာလံ သမတ္ထာ န ဟောန္တိ, တထာ တေန ပကာရေနာဟံ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဇာနာမီတိ။ **တတော ဒုဿီလဘာဝံ ပာပုဏာတီ** တိ တတော အနဝဇ္ဇသညီဘာဝဟေတုတော ဝီတိက္ကမိတွာ ဒုဿီလဘာဝံ ပာပုဏာတိ။

စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ တိအာဒိနာ –

> “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော, အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ, နေဝ အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ”တိ (အ. နိ. ၄.၉၆; ပု. ပ. မာတိကာ, စတုက္ကဥဒ္ဒေသ ၂၄) –

အာဒိနာ ပုဂ္ဂလဒေသနာပဋိသံယုတ္တာသုတ္တန္တပဒေ နိဒဿေတိ။ **အဓိပ္ပါယံ အဇာနန္တော** တိ “အယံ ပုဂ္ဂလဒေသနာ ဝေါဟာရဝသေန, န ပရမတ္ထတော”တိ ဧဝံ ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယံ အဇာနန္တော။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဘဂဝန္တော ဒုဝိဓာ ဒေသနာ သမ္မုတိဒေသနာ ပရမတ္ထဒေသနာ စာတိ။ တတ္ထ “ပုဂ္ဂလော သတ္တော ဣတ္ထီ ပုရိသော ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော ဒေဝေါ မာရော”တိ ဧဝရူပါ **သမ္မုတိဒေသနာ** ။ “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ သတိပဋ္ဌာနာ”တိ ဧဝရူပါ **ပရမတ္ထဒေသနာ** ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ယေ သမ္မုတိဝသေန ဒေသနံ သုတွာ အတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ မောဟံ ပဟာယ ဝိသေသမဓိဂန္တုံ သမတ္ထာ, တေသံ သမ္မုတိဒေသနံ ဒေသေတိ။ ယေ ပန ပရမတ္ထဝသေန ဒေသနံ သုတွာ အတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ မောဟံ ပဟာယ ဝိသေသမဓိဂန္တုံ သမတ္ထာ, တေသံ ပရမတ္ထဒေသနံ ဒေသေတိ။

တတြာယံ ဥပမာ – ယထာ ဟိ ဒေသဘာသာကုသလော တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ အတ္ထသံဝဏ္ဏကော အာစရိယော ယေ ဒမိဠဘာသာယ ဝုတ္တေ အတ္ထံ ဇာနန္တိ, တေသံ ဒမိဠဘာသာယ အာစိက္ခတိ, ယေ အန္ဓကဘာသာဒီသု အညတရာယ, တေသံ တာယ ဘာသာယ, ဧဝံ တေ မာဏဝကာ ဆေကံ ဗျတ္တံ အာစရိယမာဂမ္မ ခိပ္ပမေဝ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှန္တိ။ တတ္ထ အာစရိယော ဝိယ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, တယော ဝေဒါ ဝိယ ကထေတဗ္ဗဘာဝေ ဌိတာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ, ဒေသဘာသာယ ကောသလ္လမိဝ သမ္မုတိပရမတ္ထကောသလ္လံ, နာနာဒေသဘာသာမာဏဝကာ ဝိယ သမ္မုတိပရမတ္ထဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထာ ဝေနေယျသတ္တာ, အာစရိယဿ ဒမိဠဘာသာဒိအာစိက္ခနံ ဝိယ ဘဂဝတော သမ္မုတိပရမတ္ထဝသေနပိ ဒေသနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဟ စေတ္ထ –

> “ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ, သမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝဒတံ ဝရော။
> သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ, တတိယံ နူပလဗ္ဘတိ။
>
> “သင်္ကေတဝစနံ သစ္စံ, လောကသမ္မုတိကာရဏာ။
> ပရမတ္ထဝစနံ သစ္စံ, ဓမ္မာနံ ဘူတကာရဏာ။

“တသ္မာ ဝေါဟာရကုသလဿ၊ လောကနာထဿ သတ္ထုနော။
သမ္မုတိံ ဝေါဟရန္တဿ၊ မုသာဝါဒေါ န ဇာယတီ”တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၇၀)။

အပိစ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ – ဟိရောတ္တပ္ပဒီပနတ္ထံ ကမ္မဿကတာဒီပနတ္ထံ ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထံ အာနန္တရိယဒီပနတ္ထံ ဗြဟ္မဝိဟာရဒီပနတ္ထံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒီပနတ္ထံ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဒီပနတ္ထံ လောကသမ္မုတိယာ အပ္ပဟာနတ္ထဉ္စာတိ။ “ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ ဟိရိယန္တိ ဩတ္တပ္ပန္တီ”တိ ဝုတ္တေ မဟာဇနော န ဇာနာတိ, သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, ပဋိသတ္တု ဟောတိ “ကိမိဒံ ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ ဟိရိယန္တိ ဩတ္တပ္ပန္တိ နာမာ”တိ။ “ဣတ္ထီ ဟိရိယတိ ဩတ္တပ္ပတိ, ပုရိသော ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော ဒေဝေါ မာရော”တိ ဝုတ္တေ မဟာဇနော ဇာနာတိ, န သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, န ပဋိသတ္တု ဟောတိ, တသ္မာ ဘဂဝါ **ဟိရောတ္တပ္ပဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ “ခန္ဓာ ကမ္မဿကာ ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ကမ္မဿကတာဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ “ဝေဠုဝနာဒယော မဟာဝိဟာရာ ခန္ဓေဟိ ကာရာပိတာ, ဓာတူဟိ အာယတနေဟီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ “ခန္ဓာ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တိ, ပိတရံ အရဟန္တံ, ရုဟိရုပ္ပာဒကမ္မံ သင်္ဃဘေဒံ ကရောန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **အာနန္တရိယဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

“ခန္ဓာ မေတ္တာယန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ဗြဟ္မဝိဟာရဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ “ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ပုဗ္ဗေနိဝါသဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ “ခန္ဓာ ဒါနံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ မဟာဇနော န ဇာနာတိ, သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, ပဋိသတ္တု ဟောတိ “ကိမိဒံ ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ နာမာ”တိ။ “ပုဂ္ဂလာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ”တိ ဝုတ္တေ ပန ဇာနာတိ, န သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, န ပဋိသတ္တု ဟောတိ။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ လောကသမ္မုတိဉ္စ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော န ဝိဇဟန္တိ, လောကသမညာယ လောကနိရုတ္တိယာ လောကာဘိလာပေ ဌိတာယေဝ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ တသ္မာ ဘဂဝါ **လောကသမ္မုတိယာ အပ္ပဟာနတ္ထမ္ပိ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ , တသ္မာ ဣမိနာ စ အဓိပ္ပာယေန ဘဂဝတော ပုဂ္ဂလဒေသနာ, န ပရမတ္ထဒေသနာတိ ဧဝံ အဓိပ္ပာယံ အဇာနန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှာတီ တိ “တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ, အနည”န္တိအာဒိနာ ဒုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဂဏှာတိ, ဝိပရီတံ ဂဏှာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒုဂ္ဂဟိတ** န္တိ ဟိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **ယံ သန္ဓာယာ** တိ ယံ ဒုဂ္ဂဟိတကပုံ သန္ဓာယ။ အတ္တနာ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဓမ္မေနာတိ ဟဋ္ဌသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ ဒုဂ္ဂဟဏံ ဒုဂ္ဂဟိတံ။ **အတ္တနာ**တိ စ သာမိအတ္ထေ ကရဏဝစနံ, တသ္မာ အတ္တနော ဒုဂ္ဂဟဏေန ဝိပရီတကဂဟေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အမှေ စေဝ အဗ္ဘာစိက္ခတီ** တိ အမှာကဉ္စ အဗ္ဘာစိက္ခန္တံ ကရောတိ။ **အတ္တာနဉ္စ ခနတီ** တိ အတ္တနော ကုသလမူလာနိ ခနန္တော အတ္တာနံ ခနတိ နာမ။

ဓမ္မစိန္တ န္တိ ဓမ္မသဘာဝဝိဇာနနံ။ **အတိဓာဝန္တော** တိ ဌာတဗ္ဗမရိယာဒာယံ အဋ္ဌတွာ “စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေန အနံ ဟောတိ, သယမေဝ စိတ္တံ အတ္တနော အာရမ္မဏံ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စိတ္တံ အသဘာဝဓမ္မာရမ္မဏ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ အတိဓာဝန္တော အတိက္ကမိတွာ ပဝတ္တမာနော။ **စတ္တာရီ** တိ ဗုဒ္ဓဝိသယဈာနဝိသယကမ္မဝိပာကလောကဝိသယသင်္ခါတာနိ စတ္တာရိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျာနိ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဗုဒ္ဓါနံ ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော, ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ဈာယိဿ, ဘိက္ခဝေ, ဈာနဝိသယော အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော။ပေ.။ ကမ္မဝိပါကော, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော။ပေ.။ လောကစိန္တာ ဘိက္ခဝေ အစိန္တေယျာ န စိန္တေတဗ္ဗာ။ပေ.။ ဣမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အစိန္တေယျာနိ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ”တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။

တတ္ထ ''အစိန္တေယျာနီ''တိ တေသံ သဘာဝနိဒဿနံ။ ''န စိန္တေတဗ္ဗာနီ''တိ တတ္ထ ကတ္တဗ္ဗတာနိဒဿနံ။ တတ္ထ **အစိန္တေယျာနီ** တိ စိန္တေတုမသက္ကုဏေယျာနိ, စိန္တေတုံ အရဟာရူပာနိ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ အစိန္တေယျတ္တာ ဧဝ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ကာမံ အစိန္တေယျာနိပိ ဆ အသာဓာရဏာဒီနိ အနုဿရန္တဿ ကုသလုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော တာနိ စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ဣမာနိ ပန ဧဝံ န ဟောန္တီတိ အဖလဘာဝတော န စိန္တေတဗ္ဗာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနေတဟ **''ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''** တိ။ **တေသန္တိ** တေသံ ပိဋ္ဌကာနံ။

တေန္တိ တေ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနီ** တိ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂမဟာဝဂ္ဂပါထိကဝဂ္ဂသင်္ခါတေဟိ တီဟိ ဝဂ္ဂေဟိ သင်္ဂဟော ဧတေသန္တိ တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ။ **စတုတ္တိံသေဝ သုတ္တန္တာ** တိ ကထာယ ဧဝမတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယဿ နိကာယဿ သုတ္တဂဏနာတော စတုတ္တိံသေဝ စ သုတ္တန္တာ ဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သ သင်္ဂဟဿာတိ တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟော။ ဧသ ပဌမော နိကာယော ဒီဃနိကာယောတိ **အနုလောမိကော** အပစ္စနီကော, အတ္ထာနုလောမနတော အန္ဝတ္ထနာမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အတ္ထာနုလောမနတော အနုလောမိကော, အနုလောမိကတ္တံယေဝ ဝိဘာဝေတုံ **''ကသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ။ **ဧကနိကာယမ္ပီ**တိ ဧကသမူဟမ္ပိ။ **ဧဝံ စိတ္တ** န္တိ ဧဝံ ဝိစိတ္တံ။ **ယထယိဒန္တိ** ယထာ ဣမေ။ ဟောဏိကာ စိက္ခလ္လိကာ စ ခတ္တိယာ, တေသံ နိတသော **ဟောဏိကနိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော** တိ ဝုစ္စတိ။ **ဧဝမာဒီနိ စေတ္ထ သာဓကာနိ သာသနတော စ လောကတော စာ**တိ ဧဝမာဒီနိ ဥဒာဟရဏာနိ ဧတ္ထ နိကာယသဒ္ဒဿ သမူဟနိဝာသာနံ ဝာစကဘာဝေ သာသနတော စ ဝေဟာရတော စ သာဓကာနိ ပမာဏာနီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ပဌမမုဒာဟရဏံ သာသနတော သာဓကဝစနံ, ဒုတိယံ လောကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဉ္စဒသဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနီ တိ မူလပရိယာယဝဂ္ဂါဒီဟိ ပဉ္စဒသဟိ ဝဂ္ဂေဟိ သင်္ဂဟော ဧတေသန္တိ ပဉ္စဒသဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ။ **ဒိယဍ္ဎသတံ ဒွေ စ သုတ္တာနီ** တိ အဍ္ဎေန ဒုတိယံ ဒိယဍ္ဎံ, ဧကံ သတံ ဒွေ ပညာသသုတ္တာနိ စာတိ အတ္ထော။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ နိကာယေ။ **ပဉ္စဒသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟော** တိ ပဉ္စဒသဟိ ဝဂ္ဂေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတော သင်္ဂဟိတောတိ အတ္ထော။

သုတ္တန္တာနံ သဟဿာနိ သတ္တသုတ္တသတာနိ စာ တိ ဟဒေ့ သုတ္တန္တာနံ သတ္တ သဟဿာနိ သတ္တ သတာနိ စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကတ္ထစိ ပန ''သတ္တ သုတ္တသဟဿာနိ သတ္တ သုတ္တသတာနိ စာ''တိပိ ပာဌော။ **သံယုတ္တသင်္ဂဟော**တိ သံယုတ္တနိကာယဿ သင်္ဂဟော။

ပုဗ္ဗေ နိဒဿိတာ တိ သုတ္တန္တပိဋကနိဒ္ဒေသေ နိဒဿိတာ။ ဝုတ္တမေဝ ပကာရန္တရေန သင်္ခိပိတွာ ဒဿေတုံ **''ဌပေတွာ စတ္တာရော နိကာယေ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစန''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **သကလံ ဝိနယပိဋကန္တိ**အာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌမေဝ ဟိ ဣမိနာ ပကာရန္တရေန သင်္ခိပိတွာ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ **''ဌပေတွာ စတုရောပေတေ''**တိအာဒိ။ **တဒညန္တိ** တေဟိ စတူဟိ နိကာယေဟိ အညံ အဝသေသန္တိ အတ္ထော။

သဗ္ဗမေဝ ၂ ဟိဒန္တိ သဗ္ဗမေဝ ဣဒံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **နဝပ္ပဘေဒ** န္တိ ဧတ္ထ ကထံ ပနေတံ နဝပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ နဝဟိ အင်္ဂေဟိ ဝဝတ္ထိတေဟိ အညမညသင်္ကရရဟိတေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာ စ သတိ အသုတ္တသဘာဝါနေဝ ဂေယျာဒီနိ သိယုံ, အထ သုတ္တသဘာဝါနေဝ ဂေယျင်္ဂါဒီနိ, ဧဝံ သတိ သုတ္တန္တိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂမေဝ န သိယာ, ဧဝံ သန္တေ အဋ္ဌင်္ဂံ သာသနန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ အပိစ ''သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏ''န္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ သုတ္တဉ္စ နာမ သဂါထကံ ဝါ သိယာ နိဂ္ဂါထကံ ဝါတိ အင်္ဂဒွယေနေဝ တဒုဘယံ သင်္ဂဟိတန္တိ တဒုဘယဝိနိမုတ္တဉ္စ သုတ္တံ ဥဒာနာဒိဝိသေသသညာရဟိတံ နတ္ထိ, ယံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, အထာပိ ကထဉ္စိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ ဂါထာဘာဝတော ဓမ္မပဒါဒီနံ ဝိယ, ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော ဝါ သိယာ သဂါထကတ္တာ သဂါထကဝဂ္ဂဿ ဝိယ, တထာ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနန္တိ? ဝုစ္စတေ –

သုတ္တန္တိ သာမညဝိဓိ၊ ဝိသေသဝိဓယော ပရေ။

သနိမိတ္တာ နိရုဠှဟတ္တာ၊ သဟတာညေန နာညတော။

ယထာဝုတ္တဿ ဒေသဿ၊ နတ္ထိ ဇွောတဝကဟာဏံ။
တသ္မာ အသင်္ကရံယေဝ၊ နဝင်္ဂ သတ္ထုသာသနံ။

သဗ္ဗဿပိ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သုတ္တန္တိ အယံ **သာမညဝိဓိ**။ တထာ ဟိ “ဧတ္တကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္နံ, သာဝတ္ထိယာ သုတ္တဝိဘင်္ဂေ, သကတဒေ ပဥ္စ သုတ္တသတာနိ”တိအာဒိဝစနတော ဝိနယာဘိဓမ္မပရိယတ္တိဝိသေသေသုပိ သုတ္တဝောဟာရော ဒိဿတိ။ တေနေဝ စ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော နေတ္တိယံ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟဝါရ) အာဟ – “နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌိ”တိ။ တတ္ထ ဟိ သုတ္တာဒိဝသေန နဝင်္ဂဿ သာသနဿ ပရိယေဋ္ဌိ ပရိယေသနာ အတ္ထဝိစာရဏာ “နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌိ”တိ ဝုတ္တာ။ တဒေကဒေသေသု ပန ဂေယျာဒယော **ဝိသေသဝိဓယော** တေန တေန နိမိတ္တေန ပတိဋ္ဌိတာ။ တထာ ဟိ ဂေယျဿ သကထကတ္တံ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ လောကေပိ ဟိ သသိလောကံ သကထကံ ဝါ စုဏ္ဏိယဂန္ထံ “ဂေယျ”န္တိ ဝဒန္တိ။ ကထာဝိရဟေ ပန သတိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိသဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနဉှိ “ဗျာကရဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဗျာကရဏမေဝ ဝေယျာကရဏံ။ ဧဝံ သန္တေ သကထကာဒီနမ္ပိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိသဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာနံ ဝေယျာကရဏဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ။ ဂေယျာဒိသညာနံ အနောကာသဘာဝတော သဩကာသတော အနောကာသဝိဓိ ဗလဝါတိ “ကထာဝိရဟေ သတီ”တိ ဝိသေသိတတ္တာ စ။ တထာ ဟိ ဓမ္မပဒါဒီသု ကေဝလံ ကထာဗန္ဓေသု သကထကတ္တေပိ သောမနဿဉာဏမယိကကထာယုတ္တေသု “ဝုတ္တဉှေတ”န္တိအာဒိဝစနသမ္ဗန္ဓေသု အဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တေသု စ သုတ္တဝိသေသေသု ယထာက္ကမံ ကထာဥအနက္ကတိဝုတ္တကအဗ္ဘုတဓမ္မသညာ ပတိဋ္ဌိတာ။ ဧတ္ထ ဟိ သတိပိ သညန္တရနိမိတ္တယောဂေ အနောကာသသညာနံ ဗလဝဘာဝေနေဝ ကထာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, တထာ သတိပိ ကထာဗန္ဓဘာဝေ ဘဂဝတော အတီတာသု ဇာတီသု စရိယာနုဘာဝပ္ပကာသကေသု ဇာတကသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, သတိပိ ပဉှာဝိသဇ္ဇနဘာဝေ သကထကတ္တေ စ ကေသုစိ သုတ္တန္တေသု ဝေဒဿ လဘာပနတော ဝေဒလ္လသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဧဝံ တေန တေန သကထကတ္တာဒိနာ နိမိတ္တေန တေသု တေသု သုတ္တဝိသေသေသု ဂေယျာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဝိသေသဝိဓယော သုတ္တင်္ဂတော ပရေ ဂေယျာဒယော။ ယံ ပနေတ္ထ ဂေယျင်္ဂာဒိနိမိတ္တရဟိတံ, တံ သုတ္တင်္ဂံ ဝိသေသသညာပရိဟာရေန သာမညသညာယ ပဝတ္တနတော။

နနု စ ဧဝံ သန္တေပိ သကထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိက္ကထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏန္တိ သုတ္တင်္ဂံ န သမ္ဘဝတီတိ စောဒနာ တဒဝတ္ထာ ဧဝါတိ? န တဒဝတ္ထာ။ သောဓိတတ္တာ။ သောဓိတဉှိ ပုဗ္ဗေ ကထာဝိရဟေ သတိ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တန္တိ။ ယဥ္စ ဝုတ္တံ “ကထာဘာဝတော မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ”တိ, တံ န, နိရုဠှဟတ္တာတိ။ နိရုဠှော ဟိ မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တဘာဝေါ။ န ဟိ တာနိ ဓမ္မပဒဗုဒ္ဓဝံသာဒယော ဝိယ ကထာဘာဝေန ပညာတာနိ, အထ ခေါ သုတ္တဘာဝေနေဝ။ တေနေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ သုတ္တနာမကန္တိ နာမဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ “သကထကတ္တာ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ”တိ, တမ္ပိ နတ္ထိ။ ယသ္မာ သဟတာညေန။ သဟဘာဝတော ဟိ နာမ အတ္ထတော အညေန ဟောတိ, သဟ ကထာဟီတိ စ သကထကံ။ န စ မင်္ဂလသုတ္တာဒီသု ကထာဝိနိမုတ္တော ကောစိ သုတ္တပ္ပဒေသော အတ္ထိ, ယော “သဟ ကထာဟီ”တိ ဝုစ္စေယျ။ နနု စ ကထာသမုအယော ကထာဟိ အညော ဟောတိ, တထာ စ တဿ ဝသေန သဟ ကထာဟီတိ သကထကန္တိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ? တံ န။ န ဟိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုအယော နာမ ကောစိ အတ္ထိ။ ယမ္ပိ ဝုတ္တံ “ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သကထကပ္ပဒေသာနံ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ”တိ, တမ္ပိ န အညတော။ အညာယေဝ ဟိ တာ ကထာ ဇာတကာဒိပရိယာပန္နတ္တာ။ အထော န တာဟိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီနံ ဂေယျင်္ဂဘာဝေါတိ ဧဝံ သုတ္တာဒီနံ အင်္ဂါနံ အညမညသင်္ကရာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣအာနိ သုတ္တာဒီနိ နဝင်္ဂါနိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **“တတ္ထ ဥဘတောဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသခန္ဓကပရိဝါရာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **နိဒ္ဒေသော** နာမ သုတ္တနိပာတေ –

“ကာမံ ကာမယမာနဿ၊ တဿ စေတံ သမိဇ္ဈတိ။
အဒ္ဓါ ပီတိမနော ဟောတိ၊ လဒ္ဓါ မစ္စော ယဒိစ္ဆတီ”တိ။ (သု. နိ. ၇၇၂) –

အာဒိနာ အာဂတဿ အဋ္ဌကဝဂ္ဂဿ,

> “ကေနဿု နိဝုတော လောကော၊ (ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော။)
> ကေနဿု နပ္ပကာသတိ။
> ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ၊
> ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ။ (သု. နိ. ၁၀၃၈) –

အာဒိနာ အာဂတဿ ဟာရာယနဝဂ္ဂဿ,

> “သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
> အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသံ။
> န ပုတ္တမိစ္ဆေယျ ကုတော သဟာယံ၊
> ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။ (သု. နိ. ၃၅) –

အာဒိနာ အာဂတဿ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဿ စ တဒတ္ထဝိဘာဂဝသေန သတ္ထုကပ္ပေန အာယသ္မတာ
ဓမ္မသေနာပတိ**သာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ကတော နိဒ္ဒေသော မဟာနိဒ္ဒေသော စူဠနိဒ္ဒေသောတိ စ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမိဓ နိဒ္ဒေ
သဿ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော **ဘဒန္တဗုဒ္ဓဃောသာစရိယေန** ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အညတ္ထာပိ စ ဒီဃနိကာယ
ဋ္ဌကထာဒီသု သဗ္ဗတ္ထ ဥဘတောဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသခန္ဓကပရိဝါရာတိ နိဒ္ဒေသဿ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော ဧဝ ဒဿိ
တော။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ပိ နေတ္တိပကရဏဋ္ဌကထာယံ ဧဝမေတဿ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟောဝ ကထိ
တော။ ကေစိ ပန နိဒ္ဒေသဿ ကထာဝတ္ထုပကရဏဿေဝ ဒွီသု သင်္ဂဟံ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ နိဒ္ဒေသ
အဋ္ဌကထာယံ **ဥပသေနတ္ထေရေန** –

> “တဒေတံ ဝိနယပိဋကံ သုတ္တန္တပိဋကံ အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ တီသု ပိဋကေသု သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နံ, ဒီဃ
> နိကာယော မဇ္ဈိမနိကာယော သံယုတ္တနိကာယော အင်္ဂုတ္တရနိကာယော ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ပဉ္စသု မဟာနိကာ
> ယေသု ခုဒ္ဒကမဟာနိကာယေ ပရိယာပန္နံ, သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ကထာ ဥဒာနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာ
> တကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လန္တိ နဝသု သတ္ထုသာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ကထာဝေယျာကရဏင်္ဂဒွ
> ယသင်္ဂဟိတ”န္တိ (မဟာနိ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။

ဧတ္ထ တာဝ ကတ္ထစိ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနသဘာဝတော နိဒ္ဒေသေကဒေသဿ ဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော ယုဇ္ဇ
တု နာမ , ကထင်္ဂသင်္ဂဟော ပန ကထံ ယုဇ္ဇေယျာတိ ဣဒမေတ္ထ ဝီမံသိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မပဒါဒီနံ ဝိယ ဟိ ကေဝလံ ကထာဗ
န္ဓဘာဝတော ကထင်္ဂဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ ဓမ္မပဒါဒီသု ဟိ ကေဝလံ ကထာဗန္ဓေသု ကထာသမညာ ပတိဋ္ဌိတာ, နိဒ္ဒေ
သေ စ န ကောစိ ကေဝလော ကထာဗန္ဓပ္ပဒေသော ဥပလဗ္ဘတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဘာသိတာနံယေဝ ဟိ အဋ္ဌကဝဂ္ဂါဒိ
သင်္ဂဟိတာနံ ကထာနံ နိဒ္ဒေသမတ္တံ ဓမ္မသေနာပတိနာ ကတံ။ အတ္ထဝိဘဇနတ္ထံ အာနီတာပိ ဟိ တာ အဋ္ဌကဝဂ္ဂါဒိ
သင်္ဂဟိတာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ မူလကထာယော သုတ္တနိပါတပရိယာပန္နတ္တာ အညာယေဝါတိ န နိဒ္ဒေသသင်္ချံ ဂစ္ဆ
န္တိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု အာဂတဘာဝေပိ တံ တေဟာရံ အလဘမာနာ ဇာတကာဒိကထာပရိယာပန္နာ ကထာယော ဝိယ,
တသ္မာ ကာရဏန္တရမေတ္ထ ဂဝေသိတဗ္ဗံ, ယုတ္တတရံ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗံ။

နာလကသုတ္တတုဝဋ္ဋကသုတ္တာနီ တိ ဧတ္ထ **နာလကသုတ္တံ** နာမ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော သာဝကံ မောနေ
ယျပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဒိသွာ တဒတ္ထံ အဘိကင်္ခမာနေန တတော ပဘုတိ ကပ္ပသတသဟဿံ ဟာရမိယော ပူရေတွာ
အာဂတေန အသိတဿ ဣသိနော ဘာဂိနေယျေန နာလကတ္ထေရေန ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝ
သေ “အညာတမေတ”န္တိအာဒီဟိ ဒွီဟိ ကထာဟိ မောနေယျပဋိပဒံ ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ “မောနေယျံ တေ ဥပညိဿံ
သ”န္တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၇၀၆) နာလကတ္ထေရဿ ဘာသိတံ မောနေယျပဋိပဒါပရိဒီပကံ သုတ္တံ။ **တုဝဋ္ဋကသုတ္တံ**
ပန မဟာသမယသုတ္တန္တဒေသနာယ သန္နိပတိတေသု ဒေဝေသု “ကာ နု ခော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပဋိပတ္တီ”တိ ဥပ္
ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ “ပုစ္ဆာမိ တံ အာဒိစ္စဗန္ဓု”တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၉၂၁; မဟာနိ.
၁၅၀) နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ “မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယာ”တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၉၂၂) ဘာသိတံ သုတ္တံ။ ဧဝမိဓ

သုတ္တနိပါတေ အာဂတာနံ မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော ဒဿိတော, တတ္ထေဝ အာဂတာနံ အသုတ္တနာမိကာနံ သုဒ္ဓိကကထာနံ ကထင်္ဂသင်္ဂဟဉ္စ ဒဿယိဿတိ, ဧဝံ သတိ သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာရမ္ဘေ –

> ''ကထာသတသမာကိဏ္ဏော ၊ ဂေယျဗျာကရဏင်္ကိတော။
> ကသ္မာ သုတ္တနိပါတောတိ၊ သင်္ခမေသ ဂတောတိ စေ''တိ။ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) –

သကလဿပိ သုတ္တနိပါတဿ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော ကသ္မာ စောဒိတောတိ? နာယံ ဝိရောဓော။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ စောဒကေန သကထကတ္တံ ကတ္တစိ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနမတ္တဉ္စ ဂဟေတွာ စောဒနာမတ္တံ ကတန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အညထာ သုတ္တနိပါတေ နိက္ခထကဿ သုတ္တဿေဝ အဘာဝတော ဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော န စောဒေတဗ္ဗော သိယာတိ။ သကထာဝဂ္ဂေ ဂေယျန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ''အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ အသင်္ဂဟိတံ နာမ ပဋိသမ္ဘိဒါဒီ''တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဿ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယသင်္ဂဟံ ဝဒန္တိ၊ ဝုတ္တဉှေတံ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ''နဝသု သတ္ထုသာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယသင်္ဂဟိတ''န္တိ။

နောသုတ္တနာမိကာ တိ အသုတ္တနာမိကာ။ ''သုဒ္ဓိကကထာ နာမ ဝတ္ထုကထာ''တိ တီသု **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝတ္ထုကထာ** တိ –

> ''ကောသလာနံ ပုရာ ရမ္မာ၊ အဂမာ ဒက္ခိဏာပထံ။
> အာကိဉ္စညံ ပတ္ထယာနော၊ ဗြာဟ္မဏော မန္တပါရဂူ''တိ။ (သု. နိ. ၉၈၂) –

အာဒိနာ ပါရာယနဝဂ္ဂဿ နိဒါနံ အာရောပေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန သင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တာ ဆပ္ပညာသ စ ဂါထာယော, အာနန္ဒတ္ထေရေနေဝ သင်္ဂီတိကာလေ နာလကသုတ္တဿ နိဒါနံ အာရောပေန္တေန ဝုတ္တာ –

> ''အာနန္ဒဇာတေ တိဒသဂဏေ ပတီတေ၊
> သက္ကဉ္စ ဣန္ဒံ သုစိဝသနေ စ ဒေဝေ။
> ဒုဿံ ဂဟေတွာ အတိရိဝ ထောမယန္တေ၊
> အသိတော ဣသိ အဒ္ဒသ ဒိဝါဝိဟာရေ''တိ။ (သု. နိ. ၆၈၄) –

အာဒိကာ ဝီသတိမတ္တာ ဂါထာယော စ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ ''နာလကသုတ္တဿ ဝတ္ထုဂါထာယော နာလကသုတ္တသင်္ခ္ယမေဝ ဂစ္ဆန္တီ''တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တဉှေတံ **သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာယံ** (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၆၈၅) –

> ''ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန ဘဂဝတိ သင်္ဂီတိံ ကရောန္တေန အာယသ္မတာ မဟာကဿပေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော တမေဝ မောနေယျပဋိပဒံ ပုဋ္ဌော ယေန ယဒာ စ သမာဒပိတော နာလကော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ, တံ သဗ္ဗံ ပကာသံ ကတွာ ဒဿေတုကာမော 'အာနန္ဒဇာတေ'တိအာဒိကာ ဝီသတိ ဝတ္ထုဂါထာယော ဝတွာ အဘာသိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ နာလကသုတ္တန္တိ ဝုစ္စတီ''တိ။

တသ္မာ နာလကသုတ္တဿ ဝတ္ထုဂါထာယော နာလကသုတ္တဂ္ဂဟဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာတိ ပါရာယနိကဝဂ္ဂဿ ဝတ္ထုဂါထာယော ဣဓ သုဒ္ဓိကကထာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ ပန ဿ ပါရာယနိယဝဂ္ဂေ အဇိတမာဏဝကာဒီနံ သောဠသန္နံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုစ္ဆာကထာ ဘဂဝတော ဝိသဇ္ဇနကထာ စ ဣဓ သုဒ္ဓိကကထာတိ ဧဝမ္ပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ တာပိ ဟိ ပာဠိယံ သုတ္တနာမေန အဝတွာ ''အဇိတမာဏဝကပုစ္ဆာ တိဿမေတ္တေယျမာဏဝကပုစ္ဆာ''တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၁၀၃၈-၁၀၄၈) အာဂတတ္တာ စုဏ္ဏိယဂန္ထေဟိ အမိဿတ္တာ စ နောသုတ္တနာမိကာ သုဒ္ဓိကကထာ နာမာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဣ္အာနိ ဥဒာနံ သရူပတော ဝဝတ္ထပေဿာ အာဟ **“သောမနဿဉာဏမယိကကထာပဋိသံယုတ္တာ”** တိအာဒိ။ ကေနဋ္ဌေန (ဥဒာ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ပနေတံ **“ဥဒာန”**န္တိ ဝုစ္စတိ? ဥဒာနနဋ္ဌေန။ ကိမိဒံ ဥဒာနံ နာမ? ပီတိဝေဂ သမုဋ္ဌာပိတော ဥဒာဟာရော။ ယထာ ဟိ ယံ တေလာဒိ မိနိတဗ္ဗဝတ္ထု မာနံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ဝိဿန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ “အဝသေကော”တိ ဝုစ္စတိ, ယဉ္စ ဇလံ တဠာကံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ “မဟောဃော”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ ယံ ပီတိဝေဂသမုဋ္ဌာပိတံ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရံ ဟဒယံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ, သော အဓိကော ဟုတွာ အန္တော အသဏ္ဌဟိတွာ ဗဟိ ဝစီဒွါရေန နိက္ခန္တော ပဋိဂ္ဂာဟကနိရပေက္ခော ဥဒာဟာရဝိသေ သော **“ဥဒာန”**န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဓမ္မသံဝေဂဝသေနပိ အယမာကာရော လဗ္ဘတေဝ။ တယိဒံ ကတ္ထစိ ကထာဗန္ဓဝသေန က တ္ထစိ တဂ္ဂာဝသေန ပဝတ္တံ။ တထာ ဟိ –

> “တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ဘိက္ခူ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သ မာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေစ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥ ဒာနံ ဥဒာနေသိ ‘အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ န အာပေါ’”တိ (ဥဒာ. ၇၁-၇၂) –

အာဒီသု သောမနဿဉာဏသမုဋ္ဌိတတဂ္ဂာဝသေန ပဝတ္တံ။

နနု စ ဥဒာနံ နာမ ပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာပိတော ဓမ္မသံဝေဂသမုဋ္ဌာပိတော တ ဓမ္မပဋိဂ္ဂာဟကနိရပေက္ခော ဥဒာ ဟာရော တထာ စေဝ သဗ္ဗတ္ထ အာဂတံ, ဣဓ ကသ္မာ ဘဂဝါ ဥဒာနေန္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသီတိ? တေသံ ဘိက္ခူနံ သညာပနတ္ထံ။ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တဉှိ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ နိဗ္ဗာနဂုဏာနုဿရဏေန ဥပ္ပန္န ပီတိသောမနဿေန ဥဒာနံ ဥဒာနေန္တော “ဣဓ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇော သဗ္ဗော သဘာဝဓမ္မော ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကောဝ ဥ ပလဗ္ဘတိ, န ပစ္စယနိရပေက္ခော, အယံ ပန နိဗ္ဗာနဓမ္မော ကထမပ္ပစ္စယော ဥပလဗ္ဘတီ”တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ စေ တောပရိဝိတက္ကမညာယ တေသံ ဉာပေတုကာမော “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယတန”န္တိ (ဥဒာ. ၇၁)-အာဒိမာဟ။ န ကေဝလ္တော တေ ပဋိဂ္ဂာဟကေ ကတွာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

> “သစေ ဘာယထ ဒုက္ခဿ၊ သစေ ဝေ ဒုက္ခမပ္ပိယံ။
> မာကတ္ထ ပာပကံ ကမ္မံ၊ အာဝိ ဝါ ယဒိ ဝါ ရဟော”တိ။ (ဥဒာ. ၄၄) –

ဧဝမာဒိကံ ပန ဓမ္မသံဝေဂဝသပ္ပဝတ္တံ ဥဒာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

> “သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ။
> အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၃၁; ဥဒာ. ၁၃) –

ဣဒမ္ပိ ဓမ္မသံဝေဂဝသပ္ပဝတ္တံ ဥဒာနန္တိ ဝဒန္တိ။ တထာ ဟိ ကေသုဉ္စိ သမယေ သမ္ဗဟုလာ ကေဟလကာ အန္တရာ စ သာဝတ္ထိံ အန္တရာ စ ဇေတဝနံ အဟိံ ဒဏ္ဍေဟိ ဟနန္တိ။ တေန စ သမယေန ဘဂဝါ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ တေ အရကေ အဟိံ ဒဏ္ဍေန ဟနန္တေ ဒိသွာ “ကသ္မာ ကုမာရကာ ဣမံ အဟိံ ဒဏ္ဍေန ဟနထာ”တိ ပု စ္ဆိတွာ “ဍံသနဘယေန ဘန္တေ”တိ စ ဝုတ္တေ “ဣမေ ‘အတ္တနော သုခံ ကရိဿာမာ’တိ ဣမံ ပဟရန္တာ နိဗ္ဗတ္တ ဌာနေ ဒုက္ခံ အနုဘဝိဿန္တိ, အဟော အဝိဇ္ဇာယ နိကတိကောသလ္လ”န္တိ ဓမ္မသံဝေဂံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တေနေဝ စ ဓမ္မသံ ဝေဂေန ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ။ ဧဝမေတံ ကတ္ထစိ ကထာဗန္ဓဝသေန ကတ္ထစိ တဂ္ဂာဝသေန ကတ္ထစိ သောမနဿ ဝသေန ကတ္ထစိ ဓမ္မသံဝေဂဝသေန ပဝတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ “သောမနဿဉာဏမယိကကထာပ ဋိသံယုတ္တာနီ”တိ ယံ ဥဒာနလက္ခဏံ ဝုတ္တံ, တံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယေဘုယျေန ဟိ ဥဒာနံ ကထာဗန္ဓဝသေန ဘာသိတံ ပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာပိတဉ္စ။

တယိဒံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာသိတံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ သာဝကဘာသိတန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ –

‘‘သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသ’’န္တိ။ –

အာဒိနာ **ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ** (သု. နိ. ၃၅) အာဂတမေဝ။ သာဝကဘာသိတာနိပိ –

‘‘သဗ္ဗော ရာဂော ပဟီနော မေ၊ သဗ္ဗော ဒောသော သမူဟတော။
သဗ္ဗော မေ ဝိဂတော မောဟော၊ သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော’’တိ။ –

အာဒိနာ **ထေရဂါထာသု** (ထေရဂါ. ၇၉),

‘‘ကာယေန သံဝုတာ အာသိံ၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
သမူလံ တဏှံ အဗ္ဗုယှ၊ သီတိဘူတာမှိ နိဗ္ဗုတာ’’တိ။ –

ထေရီဂါထာသု (ထေရီဂါ. ၁၅) စ အာဂတာနိ။ အညာနိပိ သက္ကာဒီဟိ ဒေဝေဟိ ဘာသိတာနိ ‘‘အဟော အနံ ပရမအနံ ကဿပေ သုပတိဋ္ဌိတ’’န္တိအာဒီနိ (ဥဒါ. ၂၇), သောဏဒဏ္ဍဗြာဟ္မဏာဒီဟိ မနုဿေဟိ စ ဘာသိတာနိ ‘‘နမော တဿ ဘဂဝတော’’တိအာဒီနိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၁; မ. နိ. ၁.၂၉၀) တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာနိ ဥဒာနာနိ သန္တိ ဧဝ, န တာနိ ဣဓ အဓိပ္ပေတာနိ။ ယာနိ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာမံ အာဟစ္စဘာသိတာနိ ဇိနဝစနဘူတာနိ, တာနေဝ စ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ‘‘ဥဒာန’’န္တိ သင်္ဂီတံ။ တာနိယေဝ စ သန္ဓာယ ဘဂဝတော ပရိယတ္တိဓမ္မံ နဝဝိဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဥဒ္ဒိသန္တေန ဥဒာနန္တိ ဝုတ္တံ။

ယာ ပန ‘‘အနေကဇာတိသံသာရ’’န္တိအာဒိကာ ဘဂဝတာ ဗောဓိယာ မူလေ ဥဒါနဝသေန ပဝတ္တိတာ အနေကသတသဟဿာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ ဥဒါနဘူတာ စ, တာ အပရဘာဂေ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ဘဂဝတာ ဒေသိတတ္တာ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဥဒါနပါဠိယံ သင်္ဂဟံ အနာရောပေတွာ ဓမ္မပဒေ သင်္ဂဟိတာ။ ယဉ္စ ‘‘အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော’’တိ ဥဒါနဝစနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ဒေဝမနုဿာနံ ပဝေဒနသမတ္ထနိဂ္ဃောသဝိပ္ဖာရံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တဒပိ ပဌမဗောဓိယံ သဗ္ဗေသံ ဧဝ ဘိက္ခူနံ သမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ ‘‘အာရာဓယိံသု ဝတ မံ ဘိက္ခူ ဧကံ သမယ’’န္တိအာဒိဝစနံ (မ. နိ. ၁.၂၂၅) ဝိယ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တဒေသနာပရိယောသာနေ အတ္တနာ အဓိဂတဓမ္မေကဒေသဿ ယထာဒေသိတဿ အရိယမဂ္ဂဿ သာဝကေသု သဗ္ဗပဌမံ ထေရေန အဓိဂတတ္တာ အတ္တနော ပရိဿမဿ သဖလဘာဝပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ ပီတိသောမနဿဇနိတံ ဥဒါဟာရမတ္တံ, န ‘‘ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ’’တိအာဒိဝစနံ (မဟာဝ. ၁-၃; ဥဒါ. ၁-၃) ဝိယ ပဝတ္တိယာ နိဝတ္တိယာ ဝါ ပကာသနန္တိ န ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဥဒါနပါဠိယံ သင်္ဂီတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဥဒါနပါဠိယဉ္စ ဗောဓိဝဂ္ဂါဒီသု အဋ္ဌသု ဝဂ္ဂေသု ဒသ ဒသ ကတွာ အသီတိယေဝ သုတ္တန္တာ သင်္ဂီတာ, တတောယေဝ စ **ဥဒါနဋ္ဌကထာယံ** (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ –

‘‘အသီတိ ဧဝ သုတ္တန္တာ၊ ဝဂ္ဂါ အဋ္ဌ သမာသတော။
ဂါထာ စ ပဉ္စနဝုတိ၊ ဥဒါနဿ ပကာသိတာ။

‘‘အဍ္ဍုနဝမတ္တာ စ၊ ဘာဏဝါရာ ပမာဏတော။
ဧကာဓိကာ တထာသီတိ၊ ဥဒါနဿာနုသန္ဓယော။

‘‘ဧကဝီသသဟဿာနိ၊ သတမေဝ ဝိစက္ခဏော။
ပဒါနေတာနုဒါနဿ၊ ဂဏိတာနိ ဝိနိဒ္ဒိသေ။ –

ဂါထာပါဒတော ပန –

‘‘အဋ္ဌသဟဿမတ္တာနိ၊ စတ္တာရေဝ သတာနိ စ။

ပအာနေတာနုအနဿ၊ တေဝီသတိ စ နိဒ္ဒိသေ။

“အက္ခရာနံ သဟဿာနိ၊ သဋ္ဌိ သတ္တ သတာနိ စ။
တီဏိ ဒွတာသီတိ စ တထာ၊ ဥအနဿ ပဝေဒိတာ”တိ။

ဣဓ ပန “ဒွတာသီတိ သုတ္တန္တာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ န သမေတိ, တသ္မာ “အသီတိ သုတ္တန္တာ”တိ ဟဒေယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

ဝုတ္တဥ္စေဟတံ ဘဂဝတာ – “ဝုတ္တမရဟတာတိ မေ သုတံ။ ဧကဓမ္မံ, ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, အဟံ ဝေ ဟဋ္ဌိဘော ဧကေ အနာဂမိတာယ။ ကတမံ ဧကဓမ္မံ? လောဘံ, ဘိက္ခဝေ, ဧကဓမ္မံ ပဇဟထ, အဟံ ဝေ ဟဋ္ဌိဘောဧကေ အနာဂမိတာယာ”တိ ဧဝမာဒိနာ ဧကကဒုကတိကစတုက္ကဝသေန ဣတိဝုတ္တကဟဋ္ဌိယံ (ဣတိဝု. ၁) သင်္ဂဟမာရောပိတာနိ ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာနိ **ဣတိဝုတ္တကံ** နာမာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝုတ္တဥ္စေဟတ”** န္တိအာဒိ။ **ဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ**တိ ဧတ္ထာပိ “ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ”တိ ဟဒေယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဧကနိပာတေ တာဝ သတ္တဝီသတိ သုတ္တာနိ, ဒုကနိပာတေ ဒွတဝီသတိ, တိကနိပာတေ ပညာသ, စတုက္ကနိပာတေ တေရသာတိ ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာနေဝ ဣတိဝုတ္တကဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနိ။ တတောယေဝ စ ဟဋ္ဌိယံ –

“လောဘော ဒောသော စ မောဟော စ၊
ကောဓော မက္ခေန ပဥ္စမံ။
မာနော သဗ္ဗံ ပုန မာနော၊
လောဘော ဒောသေန တေရသ။

“မောဟော ကောဓော ပုန မက္ခော၊
နီဝရဏာ တဏှာယ ပဥ္စမံ။
ဒွေဝ သေက္ခဘေဒာ သာမဂ္ဂီ၊
ပဒုဋ္ဌနိရယေန တေရသ။

“ပသန္နာ ဧမာဘာယိ၊ ပုဂ္ဂလံ အတီတေန ပဥ္စမံ။
ဝေဠဆြေ ဩပဓိကံ ပုညံ၊ သတ္တဝီသ ပကာသိတာ”တိ။ –

ဧဝမာဒိနာ ဥဒ္ဒာနကထာဟိ ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တာနိ ဂဏေတွာ ဒဿိတာနိ။ တေနေဝ စ **အဋ္ဌကထာယမ္ပိ** (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) –

“သုတ္တတော ဧကကနိပာတေ တာဝ သတ္တဝီသတိ သုတ္တာနိ, ဒုကနိပာတေ ဒွတဝီသတိ, တိကနိပာတေ ပညာသ, စတုက္ကနိပာတေ တေရသာတိ ဒွတဒသာဓိကသတသုတ္တသင်္ဂဟ”န္တိ –

ဝုတ္တံ။ ကာမဥ္စေတ္ထ အပ္ပကံ ဦနမဓိကံ ဝာ ဂဏနူပဂံ န ဟောတီတိ ကတွာ “ဒွတာသီတိ ခန္ဓကဝတ္တာနီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “အသီတိ ခန္ဓကဝတ္တာနီ”တိ ဝုတ္တဝစနံ ဝိယ “ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ”တိ ဝုတ္တန္တိပိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, တထာပိ ဤဒိသေ ဌာနေ ပမာဏံ ဒဿေန္တေန ယာထာဝတော ဝ နိယမေတွာ ဒဿေတဗ္ဗန္တိ “ဒွတဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ” ဣစ္စေဝ ဟဒေယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

ဇာတံ ဘူတံ ပုရာဝုတ္တံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗစရိတံ ကာယတိ ကထေတိ ပကာသေတီတိ **ဇာတကံ**။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ။ ကတမေ စတ္တာရော? သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ, အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။ သစေ ဘိက္ခုနီပရိသာ။ပေ.။ ဥပာသကပရိသာ။ပေ.။ ဥပာသိကာ ပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒ

သ္သနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ, အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ''တိ (အ. နိ. ၄.၁၂၉) ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တာ သဗ္ဗေပိ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တာ သုတ္တန္တာ **အဗ္ဘုတဓမ္မံ** နာမာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိ။

စူဠဝေဒလ္လာ ဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၆၀ အာဒယော) ဝိသာခေန နာမ ဥပာသကေန ပုဋ္ဌာယ ဓမ္မဒိန္နာယ နာမ ဘိက္ခုနိယာ ဘာသိတံ သုတ္တံ **စူဠဝေဒလ္လ** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဟာဝေဒလ္လံ** (မ. နိ. ၁.၄၄၉ အာဒယော) ပန မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရေန ပုဋ္ဌေန အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဘာသိတံ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တ** မ္ပိ (မ. နိ. ၁.၈၉ အာဒယော) ဘိက္ခူဟိ ပုဋ္ဌေန တေနေဝာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဘာသိတံ။ တောနိ မဇ္ဈိမနိကာယပရိယာပန္နာနိ။ **သက္ကပဉှံ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၄ အာဒယော) ပန သက္ကေန ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ အဘာသိ, တဥ္စ ဒီဃနိကာယပရိယာပန္နန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တ** မ္ပိ (မ. နိ. ၃.၈၅ အာဒယော) တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ အညတရေန ဘိက္ခုနာ ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ ပန မဇ္ဈိမနိကာယပရိယာပန္နန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝေဒန္တိ** ဉာဏံ။ **တုဋ္ဌိ** န္တိ ယထာဘာသိတဓမ္မဒေသနံ ဝိဒိတွာ ''သာဓု အယျော, သာဓာဝုသော''တိအာဒိနာ အဗ္ဘာနုမောဒနဝသပ္ပဝတ္တံ ပီတိသောမနဿံ။ **လဒ္ဓာ လဒ္ဓာ**တိ လဘိတွာ လဘိတွာ, ပုနပ္ပုနံ လဘိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝံ အင်္ဂဝသေန သကလမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ဓမ္မက္ခန္ဓဝသေန ဝိဘဇိတွာ ကထေတုကာမော အာဟ **''ကထံ ဓမ္မက္ခန္ဓဝသေနာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဓမ္မက္ခန္ဓဝသေနာ** တိ ဓမ္မရာသိဝသေန။ ဒွါသီတိ သဟဿာနိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိန္တိ, ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော ဂဏှိန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိန္တိ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော ဥဂ္ဂဏှိံ, ဒွေဝသဟဿာဓိကာနိ အသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ သတ္ထု သန္တိကာ အဓိဂဏှိန္တိ အတ္ထော။ **ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော**တိ ဒွေဝ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ ဘိက္ခုတော ဥဂ္ဂဏှိံ, ဓမ္မသေနာပတိအာဒီနံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကာ အဓိဂဏှိံ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရာဒီဟိ ဘာသိတာနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တန္တာဒီနံ ဝသေန ဟိ ''ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော''တိ ဝုတ္တံ။ **စတုရာသီတိ သဟဿာနီ** တိ တဒုဘယံ သမောဓာနေတွာ စတုသဟဿာဓိကာနိ အသီတိ သဟဿာနိ။ **ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော** တိ ယေ ဓမ္မာ မမ ပဝတ္တိနော ပဝတ္တမာနာ ပဂုဏာ တစုဂ္ဂတာ ဇိဝှဂ္ဂေ ပရိဝတ္တန္တိ, တေ ဓမ္မာ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကေစိ ပန ''ယေ ဣမေ''တိ ပဒစ္ဆေဒံ ကတွာ ''ယေ ဣမေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဘိက္ခူနဥ္စ ပဝတ္တိနော, တေဟိ ပဝတ္တိတာ, တေသု တဟံ ဒွါသီတိ သဟဿာနိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ, ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတောတိ ဧဝံ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ''တိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ။

တတ္ထ စ **သုဘသုတ္တံ** (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄ အာဒယော) **ဂောပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တ** ဥ္စ (မ. နိ. ၃.၇၉ အာဒယော) ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု အန္တောဂဓံ ဟောတိ, န ဟောတီတိ? တတ္ထ **ပဋိသမ္ဘိဒါဂဏ္ဌိပဒေ** တာဝ ဣဒံ ဝုတ္တံ ''သယံ ဝုတ္တဓမ္မက္ခန္ဓာနံ ဘိက္ခုတော ဂဟိတေယေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဧဝမာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''န္တိ။ ဘဂဝတာ ပန ဒိန္နနယေ ဌတွာ ဘာသိတတ္တာ သယံ ဝုတ္တဓမ္မက္ခန္ဓာနမ္ပိ ''ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိ''န္တိ ဧတ္ထ သင်္ဂဟံ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ ဝတ္တုံ ယုတ္တတရံ ဝိယ ဒိဿတိ။ ဘဂဝတာယေဝ ဟိ ဒိန္နနယေ ဌတွာ သာဝကာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ တေနေဝ ဟိ တတိယသင်္ဂီတိယဥ္စ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေန ဘာသိတမ္ပိ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ နာမ ဇာတံ, တတောယေဝ စ အတ္တနာ ဘာသိတမ္ပိ သုဘသုတ္တာဒိ သင်္ဂီတိံ အာရောပေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ''ဧဝံ မေ သုတ''န္တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ ပရိဒီပိတဓမ္မက္ခန္ဓဝသေနာ တိ ဂောပကမောဂ္ဂလ္လာနေန ဗြာဟ္မဏေန ''တွံ ဗဟုဿုတောတိ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပာကဋော, ကိတ္တကာ ဓမ္မာ တေ သတ္ထာရာ ဘာသိတာ, တယာ ဓာရိတာ''တိ ပုဋ္ဌေ တဿ ပဋိဝစနံ ဒေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဧဝံ ''ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိ''န္တိအာဒိနာ ပရိဒီပိတဓမ္မက္ခန္ဓာနံ ဝသေန။ **ဧကာနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ** သတိပဋ္ဌာနာဒိ။ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တဉှိ ''ဧကာယနော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃) စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ အာရဘိတွာ တေသံယေဝ ဝိဘင်္ဂဒဿနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ''ဧကာနုသန္ဓိက''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အနေကာနုသန္ဓိက** န္တိ နာနာနုသန္ဓိကံ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တာဒိ။ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဉှိ

နာနာဌာနေသု နာနာဓမ္မဒေသနာနံ ဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ''အနေကာနုသန္ဓိက''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ကထာဗန္ဓေသု ပဉှာပုစ္ဆန**န္တိ –

> ''ကတိ ဆိန္ဒေ ကတိ ဇဟေ၊ ကတိ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
> ကတိ သင်္ဂါတိဂော ဘိက္ခု၊ 'ဩဃတိဏ္ဏော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၅) –

ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ပဉှာပုစ္ဆနံ ဧကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ အတ္ထော။

> ''ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
> ပဉ္စ သင်္ဂါတိဂော ဘိက္ခု၊ 'ဩဃတိဏ္ဏော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၅) –

ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ဝိသဇ္ဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တိကဒုကဘာဇနံ** နိက္ခေပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာကဏ္ဍဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ''ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗျာကတာ ဓမ္မာ, သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ''တိ ဧဝမာဒီသု တိကေသု ကုသလတ္တိကဿ ဝိဘဇနဝသေန ယံ ဝုတ္တံ နိက္ခေပကဏ္ဍေ (ဓ. သ. ၉၈၅-၉၈၇) –

> ''ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? တီဏိ ကုသလမူလာနိ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော, တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝိညာဏက္ခန္ဓော, တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မံ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။
>
> ''ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ, တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ.။ မနောကမ္မံ။ ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ။
>
> ''ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ? ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပါကာ ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ အရူပါဝစရာ အပရိယာပန္နာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော, ယေ စ ဓမ္မာ ကိရိယာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ န စ ကမ္မဝိပါကာ သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဣမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ''တိ –

အယမေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ဧဝံ သေသတ္တိကာနမ္ပိ ဧကေကဿ တိကဿ ဝိဘဇနံ ဧကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ ''ဟေတူ ဓမ္မာ''တိ ဧဝမာဒိကေသု ဒုကေသု ဧကေကဿ ဒုကဿ ဝိဘဇနဝသေန ယံ ဝုတ္တံ –

> ''ကတမေ ဓမ္မာ ဟေတူ? တယော ကုသလာ ဟေတူ, တယော အကုသလာ ဟေတူ, တယော အဗျာကတာ ဟေတူ''တိ (ဓ. သ. ၁၀၅၉) –

အာဒိ, တတ္ထာပိ ဧကေကဿ ဒုကဿ ဝိဘဇနံ ဧကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ပုန အဋ္ဌကထာကဏ္ဍေ (ဓ. သ. ၁၃၈၄-၁၃၈၆) –

> ''ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? စတူသု ဘူမီသု ကုသလံ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ? ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါ။ ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ? စတူသု ဘူမီသု ဝိပါကော တီသု ဘူမီသု ကိရိယာဗျာကတံ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ''တိ –

ဧဝမာဒိနာ ကုသလတ္တိကာဒိဝိဘဇနဝသေန ပဝတ္တေသု တိကဘာဇနေသု ဧကေကဿ တိကဿ ဘာဇနံ ဧကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ တထာ –

“ကတမေ ဓမ္မာ ဟေတူ? တယော ကုသလာ ဟေတူ, တယော အကုသလာ ဟေတူ, တယော အဗျာကတာ ဟေတူ”တိ (ဓ. သ. ၁၄၄၁) –

အာဒိနယပ္ပဝတ္တေသု ဒုကဘာဇနေသု ကေမေကံ ဒုကဘာဇနံ ကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ ဝေမေတ္ထ တိကဒုကဘာဇ နဝသေန ဓမ္မက္ခန္ဓဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကေမေကဉ္စ စိတ္တုတရဘာဇနေ န္တိ တွေ ပန –

“ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပာရမ္မဏံ တ။ပေ။ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ၁) –

ဝေမာဒိနယပ္ပဝတ္တေ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ ကေမေကံ စိတ္တတရဘာဇနံ ကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဧ ကော ဓမ္မက္ခန္ဓော**တိ တွေ “ကေကတိကဒုကဘာဇနံ ကေမေကံ စိတ္တတရဘာဇနံ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ကေကော”တိ အဝုတ္တေပိ ဟိ အယမတ္ထော အတ္ထတော ဝိညာယမာ နော၀ ဟောတီတိ “ကော ဓမ္မက္ခန္ဓော”တိ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထိ ဝတ္ထု** တိအာဒီသု **ဝတ္ထု** နာမ သုဒိန္နကဏ္ဍာဒိ ။ **မာတိကာ** တိ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိအာဒိနာ (ပာရာ. ၄၄) တသ္မိံ တသ္မိံ အဇ္ဈာစာရေ ပညတ္တ သိက္ခာပဒံ။ **ပဒဘာဇနီယ**န္တိ တဿ တဿ သိက္ခာပဒဿ “ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တံ (ပာရာ. ၄၅) ဝိဘဇနံ။ **အန္တရာပတ္တိ** တိ “ပဋိလာတံ ဥက္ခိပတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (ပာစိ. ၃၅၅) ဝေမာဒိနာ သိက္ခာပဒန္တရေသု ပညတ္တာ အာပတ္တိ။ **အနာပတ္တိ** တိ “အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အသာဒိယန္တဿ ဥမ္မတ္တ ကဿ ခိတ္တစိတ္တဿ ဝေဒနာဋ္ဋဿ အာဒိကမ္မိကဿာ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော **ကစ္ဆေဒော** တိ “ဒသာဟာ တိက္ကန္တေ အတိက္ကန္တသညီ နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္တိယံ, ဒသာဟာတိက္ကန္တေ ဝေမတိကော နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္ တိယံ, ဒသာဟာတိက္ကန္တေ အနတိက္ကန္တသညီ နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္တိယ”န္တိ (ပာရာ. ၄၆၈) ဝေမာဒိနယပ္ပဝတ္ တော တိကပာစိတ္တိယတိကဒုက္ကဋာဒိဘေအော တိကပရိစ္ဆေအော။

က္လာအနိ **ဝေမေတံ အဘေဒတော ရသဝသေန ကေဝိဓ**န္တိအာဒိနာ “အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော။ပေ။ က္လာမာနိ စတု ရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ”တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မဝိနယာဒိဘေဒေန ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ သင်္ဂါယန္တေန မဟာကဿပပ မုခေန ဝသီဂဏေန အနေကစ္ဆရိယပာတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတာယ သင်္ဂီတိယာ က္လာမဿ ပိဋကဿ ဝိနယဘာဝတေ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓ ဝစနာဒိဘာဝတေ စ ဝဝတ္ထာပိတောတိ ဒဿေတိ။ န ကေဝလံ က္လာမမေဝိမဿ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒံ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ သင်္ဂီတံ, အထ ခေ အညမ္ပိတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“န ကေဝလဉ္စ က္လာမမေတ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥဒ္ဒာနသင်္ဂဟော** ပဉ္စမဟာရာဇိကာဒီသု အာဂတာနံ ဝိနီတဝတ္ထုအာဒီနံ သင်္ခေပတော သင်္ဂဟဒဿနဝသေန ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ကထိတာ –

“မက္ကဋီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာ စ၊ ဂိဟီ နဂ္ဂေ စ တိတ္ထိယာ။
အရိကုပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ဗျဉ္ဇနေဟိပရေ ဒုဝေ”တိ။ (ပာရာ. ၆၆) –

အာဒိကာ ကထာယော။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂမူလပရိယာယဝဂ္ဂါဒိဝသေန သင်္ဂဟော **ဝဂ္ဂသင်္ဂဟော** ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ပေယျာလနီလစက္ကပေယျာလာဒိဝတ္ထာပနဝသေန **ပေယျာလသင်္ဂဟော** ။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယာဒီသု **ကေကနိ ပာတာဒိသင်္ဂဟော**။ သံယုတ္တနိကာယေ ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိဝသေန **သံယုတ္တသင်္ဂဟော** ။ မဇ္ဈိမနိကာယာဒီသု မူလ ပဏ္ဏာသကာဒိဝသေန **ပဏ္ဏာသကသင်္ဂဟော** ။

အဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သင်္ကမ္ပိ** တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ဂ စ္ဆန္တီ သုဋ္ဌု ကမ္ပိ။ **သမ္ပကမ္ပိ** တိ ဥဒ္ဓံ အဓော စ ဂစ္ဆန္တီ သမ္ပကမ္ပိ။ **သမ္ပဝေဓိ** တိ စတူသု ဒိသာသု ဂစ္ဆန္တီ သု ဋ္ဌု ပဝေဓိ။ အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တာနိ **အစ္ဆရိယာနိ,** ပုပ္ဖဝဿစေလုက္ခေပာဒီနိ ။ ယာ ပဉ္စမဟာသင်္ဂီတိ ဓမ္မသင် ဂါဟကေဟိ မဟာကဿပာဒီဟိ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ယေန ကတာ သင်္ဂီတာ, တေန ပဉ္စသတာနိ ဇေတိဿာ အတ္ထီတိ **“ပဉ္စသတာ”**တိ စ, ထေရေဟေဝ ကတတ္တာ ထေရာ မဟာကဿပာဒယော ဧတိဿာ အတ္ထီတိ **“ထေရိကာ”**တိ စ လောကေ ဝုစ္စတိ, အယံ ပဉ္စမဟာသင်္ဂီတိ နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဇဝံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ဒဿေတ္ဝာ ယဒတ္ထံ သာ ဣဓ နိဒဿိတာ, တံ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော **“ဣမိဿ္ ာ”**တိအာဒိမာဟ။ **အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန ဝုတ္တ** န္တိ “တေန သမယေနာ”တိအာဒိ ဝစနမာနံ သဗ္ဗံ နိဒါနဝစနံ ဝုတ္တံ။ ကိမတ္ထံ ပနေတ္ထ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟေ ကထိယမာနေ နိဒါနဝစနံ ဝုတ္တံ, နနု စ ဘဂဝတာ ဘာသိတဝစနသ္ေသဝ သင်္ဂဟော ကာတဗ္ဗောတိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာယ ဌိတိအသမ္မောသသဒ္ဓေယျဘာဝသမ္ပာဒနတ္ထံ။ ကာလဒေသဒေသကပရိသာပဒေသေဟိ ဥပနိဗန္ဓိတ္ဝာ ဌပိတာ ဟိ ဒေသနာ စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ အသမ္မောသဓမ္မာ သဒ္ဓေယျာ စ, ဒေသကာလကတ္တုဟေတုနိမိတ္တေဟိ ဥပနိဗန္ဓော ဝိယ ဝောဟာရဝိနိစ္ဆယော။ တေနေဝ စ အာယသ္မတာ မဟာကဿပေန “ပဌမပါရာဇိကံ အာဝုသော, ဥပါလိ, ကတ္ထ ပညတ္တ”န္တိအာဒိနာ ဒေသာဒိပုစ္ဆာသု ကတာသု တာသံ ဝိဿဇ္ဇနံ ကရောန္တေန အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန “တေန သမယေနာ”တိအာဒိနာ ပဌမပါရာဇိကဿ နိဒါနံ ဘာသိတံ။

အပိစ သာသနသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ။ ဉာဏကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတသဗ္ဗကိရိယဿ ဟိ ဘဂဝတော နတ္ထိ နိရတ္ထကာ ပဋိပတ္တိ အတ္တဟိတတ္ထာ ဝါ, တသ္မာ ပရေသံယေဝ အတ္ထာယ ပဝတ္တသဗ္ဗကိရိယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သကလမ္ပိ ကာယဝစီမနောကမ္မံ ယထာပဝတ္တံ ဝုစ္စမာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တာနံ အနုသာသနဋ္ဌေန သာသနံ, န ကဗ္ဗရစနာ။ တယိဒံ သတ္ထုစရိတံ ကာလဒေသဒေသကပရိသာပဒေသေဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ တတ္ထ နိဒါနဝစနေဟိ ယထာရဟံ ပကာသီယတိ။

အပိစ သတ္ထုနော ပမာဏဘာဝပ္ပကာသနေန သာသနဿ ပမာဏဘာဝဒဿနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ, တဉ္စဿ ပမာဏဘာဝဒဿနံ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ”တိ ဣမိနာ ပဒဒွယေန ဝိဘာဝိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဟိ ဣမိနာ တထာဂတဿ အနညသာဓာရဏသုပရိသုဒ္ဓဉာဏာဒိဂုဏဝိသေသယောဂပရိဒီပနေန, **ဘဂဝါ**တိ စ ဣမိနာ ရာဂဒေါသမောဟာဒိသဗ္ဗကိလေသမလဒုစ္စရိတာဒိဒေါသပ္ပဟာနဒီပနေန, တတော စေဝ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမဘာဝဒီပနေန အယမတ္ထော သဗ္ဗထာ ပကာသိတော ဟောတီတိ ဣဒမေတ္ထ နိဒါနဝစနပ္ပယောဇနဿ မုခမတ္တနိဒဿနံ။

တတ္ရာယံ အာစရိယပရမ္ပရာ တိ တသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ အယံ အာစရိယာနံ ပရမ္ပရာ ပဝေဏီ ပဋိပာဋိ။ **ဥပါလိ အသကောတိအာဒီသု ဥပါလိတ္ထေရော** ဟာကဗ္ဗောယေဝ, **အသကတ္ထေရော** ဒယော ပန ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ဝေသာလိယံ ကိရ ဧကော အသကော နာမ ဗြာဟ္မဏမာဏဝေ တိဏ္ဏံ အန္တေဝာသိကသတာနံ ဇေဋ္ဌန္တေဝာသိကော ဟုတ္ဝာ အာစရိယဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ဒွတ္တဒသဝဿိကောယေဝ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ အဟောသိ။ သော ဧကဒိဝသံ အန္တေဝာသိကပရိဝုတော ဓမ္မဝိနယံ သင်္ဂါယိတွာ တလိကာရာမေ နိဝသန္တံ အာယသ္မန္တံ ဥပါလိတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ အတ္တနော ဝေဒေသု သဗ္ဗာနိ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနာနိ ထေရံ ပုစ္ဆိ။ ထေရောပိ သဗ္ဗံ ဗျာကရိတ္ဝာ သယမ္ပိ ဧကံ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တော နာမံ သန္ဓာယ ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ “ဧကဓမ္မော ခေါ, မာဏဝ, သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပတတိ, သဗ္ဗေပိ, မာဏဝ, ဓမ္မာ ဧကဓမ္မသ္မိံ ဩသရန္တိ, ကတမော နု ခေါ သော, မာဏဝက, ဓမ္မော”တိ။ သောပိ ခေါ မာဏဝေ ပဉှဿ ပုဉှာဿ အတ္ထံ အဇာနန္တော “ကိမိဒံ ဘော ပဗ္ဗဇိတာ”တိ အာဟ။ ဗုဒ္ဓမန္တောယံ မာဏဝတိ။ သက္ကာ ပနာယံ ဘော မယ္ဟမ္ပိ အတုန္တိ။ သက္ကာ, မာဏဝ, အမှေဟိ ဂဟိတပဗ္ဗဇ္ဇံ ဂဏှန္တဿ အတုန္တိ။ “သာဓု ခေါ ဘော ပဗ္ဗဇိတာ”တိ မာဏဝေ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္ဝာ အတ္တနော မာတရံ ပိတရံ အာစရိယဉ္စ အနုဇာနာပေတ္ဝာ တီဟိ အန္တေဝာသိကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတ္ဝာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ထေရော တံ ခုရံ ကတ္ဝာ ခီဏာသဝသဟဿဿ ပိဋကတ္တယံ ဝါစေသိ။

သောဏကော ပန အသကတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော။ သော ကိရ ကာသီသု ဧကဿ ဝာဏိဇကဿ ပုတ္တော ဟုတ္ဝာ ပဉ္စဒသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဧကံ သမယံ မာတာပိတူဟိ သဒ္ဓိံ ဝာဏိဇ္ဇာယ ဂိရိဗ္ဗဇံ ဂတော။ တတော ပဉ္စပညာသအရကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝေဠုဝနံ ဂန္တွာ တတ္ထ အသကတ္ထေရံ သပရိသံ ဒိသွာ အတိဝိယ ပသန္နော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတ္ဝာ ထေရေန မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတ္ဝာ “ပဗ္ဗဇာဟီ”တိ ဝုတ္တော မာတာပိတုသန္တိကံ ဂန္တွာ တမတ္ထံ အာရောစေတ္ဝာ တေသု အနိစ္ဆန္တေသု ဆိန္နဘတ္တော ဟုတ္ဝာ မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတ္ဝာ ပဉ္စပညာသာယ အရကေဟိ သဒ္ဓိံ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ လဒ္ဓူပသမ္ပဒော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တံ ထေရော သကလံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ။ သောပိ ဂဏပာမောက္ခော ဟုတ္ဝာ ဗဟူနံ ဓမ္မဝိနယံ ဝါစေသိ။

သိဂ္ဂဝတ္ထေရော ပန သောဏကတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော အဟောသိ။ သော ကိရ ပါဋလိပုတ္တေ သိဂ္ဂဝေါ နာမ အမစ္စပုတ္တော ဟုတွာ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေသု တီသု ပါသာဒေသု သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော ဧကဒိဝသံ အတ္တနော သဟာယေန စဏ္ဍဝဇ္ဇိနာ သေဋ္ဌိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သပရိဝါရော ကုက္ကုဋာရာမံ ဂန္တွာ တတ္ထ သောဏကတ္ထေရံ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ အနာလပန္တံ ဉတွာ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပုစ္ဆိတွာ ဘိက္ခူဟိ "သမာပတ္တိံ သမာပန္နာ နာလပန္တီ"တိ ဝုတ္တော "ကထံ, ဘန္တေ, သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟန္တီ"တိ ပုန ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ စ ဘိက္ခူဟိ "သတ္ထုနော စေဝ သင်္ဃဿ စ ပက္ကောသနာယ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလတော အာယုသင်္ခယာ စ ဝုဋ္ဌဟန္တီ"တိ ဝတွာ တဿ သပရိဝါရဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ သင်္ဃဿ ဝစနေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာပိတံ သောဏကတ္ထေရံ ဒိသွာ "ကသ္မာ, ဘန္တေ, မယာ သဒ္ဓိံ နာလပိတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိတွာ ထေရေန "ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗကံ ကုမာရ ဘုဉ္ဇိမှာ"တိ ဝုတ္တေ "သက္ကာ နု ခေါ, ဘန္တေ, အမှေဟိပိ တံ ဘောဇေတု"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ "သက္ကာ, ကုမာရ, အမှာဒိသေ ကတွာ ဘောဇေတု"န္တိ ဝုတ္တေ တမတ္ထံ မာတာပိတူနံ အာရောစေတွာ တေဟိ အနုညာတော အတ္တနော သဟာယေန စဏ္ဍဝဇ္ဇိနာ တေဟိ စ ပဉ္စဟိ ပုရိသသတေဟိ သဒ္ဓိံ သောဏကတ္ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပသမ္ပန္နော အဟောသိ။ တတ္ထ သိဂ္ဂဝေ စ စဏ္ဍဝဇ္ဇီ စ ဒွေဝ ဥပဇ္ဈာယဿေဝ သန္တိကေ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွာ အပရဘာဂေ ဆဠဘိညာ အဟေသုံ။

တိဿဿ ပန **မောဂ္ဂလိပုတ္တဿ** အနုပုဗ္ဗကထာ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဝိဇိတာဝိနော**တိ ဝိဇိတသဗ္ဗကိလေသပဋိပက္ခတ္တာ ဝိဇိတဝန္တော။ **ပရမ္ပရာယာ** တိ ပဋိပာဋိယာ, အနုက္ကမေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဇမ္ဗုသိရိဝှယေ** တိ ဇမ္ဗုသဒ္ဒသနာမေ, ဇမ္ဗုနာမကေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဟန္တေန ဟိ ဇမ္ဗုရုက္ခေန အဘိလက္ခိတတ္တာ ဒီပောပိ "ဇမ္ဗူ"တိ ဝုစ္စတိ။ **အစ္ဆိဇ္ဇမာနံ** အဝိနဿမာနံ ကတွာ။

ဝိနယဝံသန္တိအာဒီဟိ တီဟိ ဝိနယပါဠိယေဝ ကထိတာ ပရိယာယဝစနတ္တာ။ **ပကတညုတန္တိ** ဝေယျတ္တိယံ, ပဋုဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဓုရဂ္ဂါဟော အဟောသီ** တိ ပဓာနဂ္ဂါဟီ အဟောသိ, သဗ္ဗေသံ ပါမောက္ခော ဟုတွာ ဂဏှီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘိက္ခူနံ သမုဒါယော သမူဟော **ဘိက္ခုသမုဒါယော,** သမဏဂဏောတိ အတ္ထော။

ဣတိ သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယဋ္ဌကထာယ သာရတ္ထဒီပနိယံ

ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

ဒုတိယသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

"ယဒါ နိဗ္ဗာယိံသူ"တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဇောတယိတွာ စ သဗ္ဗဓိ** တိ တမေဝ သဒ္ဓမ္မံ သဗ္ဗတ္ထ ပကာသယိတွာ။ "ဇုတိမန္တော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဂါထာဗန္ဓဝသေန **"ဇုတီမန္တော"** တိ ဝုတ္တံ, ပညာဇောတိသမ္ပန္နာတိ အတ္ထော, တေဇဝန္တောတိ ဝါ, မဟာနုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိဗ္ဗာယိံသူ** တိ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ ပဟီနသဗ္ဗကိလေသတ္တာ နတ္ထိ ဧတေသံ ကတ္ထစိ အာလယော တဏှာတိ **အနာလယာ,** ဝီတရာဂါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝဿသတပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတီ တိ ဝဿသတံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿာတိ ဝဿသတပရိနိဗ္ဗုတော, ဘဂဝါ, တသ္မိံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဝဿသတေ အတိက္ကန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝေသာလိကာ**တိ ဝေသာလီနိဝါသိနော။ **ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ**တိ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဝေသာလိယံ ကုလာနံ ပုတ္တာ။ **ကပ္ပတိ သိင်္ဂီလောဏကပ္ပော** တိ သိင်္ဂေန လောဏံ ပရိဟရိတွာ ပရိဟရိတွာ အလောဏကပိဏ္ဍပါတေန သဒ္ဓိံ ဘုဉ္ဇိတုံ ကပ္ပတိ, န သန္နိဓိံ ကရောတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **ကပ္ပတိ ဒွင်္ဂုလကပ္ပော**တိ ဒွင်္ဂုလံ အတိက္ကန္တာယ ဆာယာယ ဝိကာလေ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတုံ ကပ္ပတီတိ အတ္ထော။ **ကပ္ပတိ ဂါမန္တရကပ္ပော**တိ "ဂါမန္တရံ ဂမိဿာမီ"တိ ပဝါရိတေန အနတိရိတ္တဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတုံ ကပ္ပတီတိ အတ္ထော။ **ကပ္ပတိ အာဝါသကပ္ပော** တိ ဧကသီမာယံ နာနာသေနာသနေသု ဝိသုံ ဝိသုံ ဥပေါသထာဒီနိ သင်္ဃကမ္မာနိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ အတ္ထော။ **ကပ္ပတိ အနုမတိကပ္ပော** တိ "အနာဂတာနံ အာဂတကာလေ အနုမတိံ ဂဟေဿာမီ"တိ တေသု အနာဂတေသုယေဝ ဝဂ္ဂေန သင်္ဃေန ကမ္မံ ကတွာ ပစ္ဆာ အနုမတိံ ဂဟေတုံ ကပ္ပတိ, ဝဂ္ဂကမ္မံ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **ကပ္ပတိ အာစိဏ္ဏကပ္ပော** တိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ အာစိဏ္ဏော ကပ္ပတီတိ အတ္ထော။ သော ပန ဧကစ္စော

ကပ္ပတိ ခမ္မိကော, ကေစ္စော န ကပ္ပတိ အခမ္မိကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကပ္ပတိ အမထိတကပ္ပော** တိ ယံ ခီရံ ခီရဘာဝံ ဝိဇဟိတံ ဒဓိဘာဝံ အသမ္ပတ္တံ, တံ ဘုတ္တာဝိနာ ပတရိတေန အနတိရိတ္တံ ဘုဉ္ဇိတုံ ကပ္ပတီတိ အတ္တော။ **ကပ္ပတိ ဇလောဂိံ ပာတုန္တိ** တွေ **ဇလောဂီ**တိ တရုဏသုရာ။ ယံ မဇ္ဇသမ္ဘာရံ ဧကတော ကတံ မဇ္ဇဘာဝမသမ္ပတ္တံ, တံ ပာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဇာတရူပရဇတန္တိ** သရသတော ဝိကာရံ အနာပဇ္ဇိတွာ သဗ္ဗအ ဇာတံ ရူပမေဝ ဟောတီတိ ဇာ တံ ရူပမေတဿာတိ ဇာတရူပံ, သုဝဏ္ဏံ။ ခဝလသဘာဝတာယ ရာဇတီတိ ရဇတံ, ရူပိယံ။ **သုသုနာဂပုတ္တော** တိ သုသုနာ ဂဿ ပုတ္တော။

ကာကဏ္ဍကပုတ္တော တိ ကာကဏ္ဍကဗ္ရာဟ္မဏဿ ပုတ္တော။ **ဝဇ္ဇီသူ** တိ ဇနပဒဝစနတ္တာ ဗဟုဝစနံ ကတံ။ ဧ ကောပိ ဟိ ဇနပဒေ ရုဠ္ဟီသဒ္ဒတ္တာ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။ **ယေန ဝေသာလီ, တဒဝသရီ**တိ ယေန ဒိသာဘာဂေန ဝေသာ လီ အဝသရိတဗ္ဗာ, ယသ္မိံ ဝါ ပဒေသေ ဝေသာလီ, တဒဝသရိ, တံ ပတ္တောတိ အတ္တော။ **မဟာဝနေ ကူဋာဂာရသာလာ ယန္တိ** တွေ **မဟာဝနံ** နာမ သယံဇာတမရောပိမံ သပရိက္ခေပံ မဟန္တံ ဝနံ။ ကပိလဝတ္ထုသာမန္တာ ပန မဟာဝနံ ဟိမဝန္တေန သဟ ဧကာဗဒ္ဓံ အပရိက္ခေပံ ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဒံ အာဟစ္စ ဋ္ဌိတံ, ဣဒံ တာဒိသံ န ဟောတီတိ သပရိက္ခေပံ မဟန္တံ ဝနန္တိ မဟာဝနံ။ **ကူဋာဂာရသာလာ** ပန မဟာဝနံ နိဿာယ ကတေ အာရာမေ ကူဋာဂာရံ အန္တော ကတွာ ဟံသဝဋ္ဋ ကစ္ဆန္နေန ဟံသမဏ္ဍလာကာရေန ကတာ။

တဒဟုပောသထေတိ တွေ **တဒဟူ**တိ တသ္မိံ အဟနိ, တသ္မိံ ဒိဝသေတိ အတ္တော။ ဥပဝသန္တိ တွေတာတိ **ဥပေါ သထော,** ဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝသော။ **ဥပဝသန္တိ** တိ စ သီလေန ဝါ သဗ္ဗသော အာဟာရဿ စ အဘုဉ္ဇနသင်္ခါတေန အနသ နေန ဝါ ခီရပာနမဓုပာနာဒိမတ္တေန ဝါ ဥပေတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ အတ္တော။ သော ပနေသ ဒိဝသော အဋ္ဌမီစာတုဒ္ဒ သီပန္နရသီဘေဒေန တိဝိဓော။ ကတ္ထစိ ပန ပာတိမောက္ခေပိ သီလေပိ ဥပဝါသေပိ ပညတ္တိယမ္ပိ ဥပေါသထသဒ္ဒော အာဂတော။ တထာ ဟေသ "အာယာမာဝုသော ကပ္ပိန, ဥပေါသထံ ဂမိဿာမာ"တိအာဒီသု ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ အာဂ တော။ "ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ခော ဝိသာခေ ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၄၃) သီလေ။ "သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒာ ဖဂ္ဂု, သုဒ္ဓဿုပေါသထော သဒာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၇၉) ဥပဝါသေ။ "ဥပေါသထော နာမ နာဂ ရာဇာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၆; မ. နိ. ၃.၂၅၈) ပညတ္တိယဉ္စ အာဂတော။ တတ္ထ ဥပေစ္စ ဝသိတဗ္ဗတော ဥပေါသ ထော ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ ဥပေတေန သမန္နာဂတေန ဟုတွာ ဝသိတဗ္ဗတော သန္တာနေ ဝါ ဝသေတဗ္ဗတော ဥပေါသ ထော သီလံ။ အသနာဒိသံယမာဒိ ဝါ ဥပေစ္စ ဝသန္တီတိ ဥပေါသထော ဥပဝါသော။ တထာရူပေ ဟတ္ထိအဿဝိသေသေ ဥပေါသထောတိ သမညာမတ္တတော ဥပေါသထော ပညတ္တိ။ ဣဓ ပန "န, ဘိက္ခဝေ, တဒဟုပေါသထေ သဘိက္ခုကာ အာဝါသာ"တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၈၁) ဝိယ ဥပေါသထဒိဝသော အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ တဒဟုပေါသထေတိ တသ္မိံ ဥ ပေါသထဒိဝသေတိ အတ္တော။ **ကံသပာတိန္တိ** သုဝဏ္ဏပာတိံ။ **ကဟာပဏမ္ပိ** တိအာဒီသု ကဟာပဏဿ သမဘာဂေ **အဍ္ဎော။ ပါဒေ** စတုတ္ထဘာဂေ။ မာသကောယေဝ **မာသကရူပံ။ သဗ္ဗံ တာဝ ဝတ္တဗ္ဗ** န္တိ ဣမိနာ သတ္တသတိကက္ခန္ဓ ကေ (စူဠဝ. ၄၄၆ အာဒယော) အာဂတာ သဗ္ဗာပိ ပာဠိ ဣဓ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ သာ ကုတော ဝတ္တ ဗ္ဗာတိ အာဟ **"ယာဝ ဣမာယ ပန ဝိနယသင်္ဂီတိယာ"** တိအာဒိ။ သင်္ဂါယိတသဒိသမေဝ သင်္ဂါယိံသူတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပုဗ္ဗေ ကတံ ဥပာဒာယာ တိ ပုဗ္ဗေ ကတံ ပဌမသင်္ဂီတိမုပာဒာယ။ သာ ပနာယံ သင်္ဂီတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တေသူ**တိ တေသု သင်္ဂီတိကာရကေသု ထေရေသု။ **ဝိဿုတာ** တိ ဂဏပါမောက္ခတာယ ဝိဿုတာ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋာ။ တသ္မိဉ္ဇ ဟိ သန္နိပါတေ အဋ္ဌေဝ ဂဏပါမောက္ခာ မဟာထေရာ အဟေသုံ, တေသု စ တသဘာကမိ သုမနော တိ ဒွေဝ ထေရာ အနုရု ဒ္ဓတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ, အဝသေသာ ဆ အာနန္ဒတ္ထေရဿ။ ဧတေ ပန သဗ္ဗေပိ အဋ္ဌ မဟာထေရာ ဘဂဝ န္တံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ ဣဒါနိ တေ ထေရေ သရူပတော ဒဿေန္တော အာဟ **"သဗ္ဗကာမီ စ"**တိအာဒိ။ **သာဏသမ္ဘူတော** တိ သာဏဒေသဝါသီ သမ္ဘူတတ္ထေရော ။ ဒုတိယော သင်္ဂဟောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပန္နဘာရာ** တိ ပတိတက္ခန္ဓဘာရာ။ "ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ"တိ (သံ. နိ. ၃.၂၂) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ကတကိစ္စာ** တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကတ္တဗ္ဗ ဿ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာသင်္ခါတဿ သောဠသဝိဓဿပိ ကိစ္စဿ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ ကတကိစ္စ ာ။

အဗ္ဗုဒ န္တိ ဥပဒ္ဒဝံ ဝဒန္တိ စောရကမ္မမ္ပိ ဘဂဝတော ဝစနံ ထေနေတွာ အတ္တနော ဝစနဿ ဒီပနတော ။ ဂဏ္ဌိပ ဒေ ပန "အဗ္ဗုဒံ ဂဏ္ဌော"တိ ဝုတ္တံ။ **ဣမန္တိ** ဝက္ခမာနနိဒဿနံ။ သန္ဒိဿမာနာ မုခာ **သမ္မုခါ။ ဥပရိဗ္ရဟ္မလော**

ကူပပတ္တိယာ ဘာဝိတမဂ္ဂန္တိ ဥပရိဗ္ရဟ္မလောကေ ဥပပတ္တိယာ ဥပ္ပာဒိတဇ္ဈာနံ။ ဈာနဉ္ဟိ တတ္ထူပပတ္တိယာ ဥပါယဘာဝတော ဣဓ ''မဂ္ဂေါ''တိ ဝုတ္တံ။ ဥပါယော ဟိ ''မဂ္ဂေါ''တိ ဝုစ္စတိ။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – တံ တံ ဥပပတ္တိံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ ဇနေတိ နိပ္ဖာဒေတီတိ မဂ္ဂေါတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထတော စာယံ မဂ္ဂေါ နာမ စေတနာပိ ဟောတိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ တဒုဘယမ္ပိ။ ''နိရယဉ္စာဟံ, သာရိပုတ္တ, ဇာနာမိ နိရယဂါမိဉ္စ မဂ္ဂ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၃) ဟိ ဧတ္ထ စေတနာ မဂ္ဂေါ နာမ။

''သဒ္ဓါ ဟိရိယံ ကုသလဉ္စ ဒါနံ၊
ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။
ဧတဉ္ဟိ မဂ္ဂံ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊
ဧတေန ဟိ ဂစ္ဆတိ ဒေဝလောက''န္တိ။ (အ. နိ. ၈.၃၂; ကထာ. ၄၇၉) –

ဧတ္ထ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ မဂ္ဂေါ နာမ။ ''အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါ''တိ **သင်္ခါရူပပတ္တိသုတ္တာဒီသု** (မ. နိ. ၃.၁၆၁) စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ မဂ္ဂေါ နာမ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဈာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဂဟေတဗ္ဗာ။

မောဂ္ဂလိဗြာဟ္မဏဿာ တိ လောကသမ္မတဿ အပုတ္တကဿ မောဂ္ဂလိနာမဗြာဟ္မဏဿ။ နနု စ ကထမေတံ နာမ ဝုတ္တံ ''မောဂ္ဂလိဗြာဟ္မဏဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေဿတီ''တိ။ ကိံ ဥပရူပပတ္တိယာ ပဋိလဒ္ဓသမာပတ္တီနမ္ပိ ကာမာဝစရေ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ? ဟောတိ။ သာ စ ကတာဓိကာရာနံ မဟာပုညာနံ စေတောပဏိဓိဝသေန ဟောတိ, န သဗ္ဗေသန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ မဟဂ္ဂတဿ ဂရုကကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟိတွာ ပရိတ္တကမ္မံ ကထမတ္တနော ဝိပါကဿ ဩကာသံ ကရောတီတိ? ဧတ္ထ စ တာဝ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဣဒံ ဝုတ္တံ ''နိကန္တိဗလေနေဝ ဈာနာ ပရိဟာယတိ, တတော ပရိဟီနဇ္ဈာနာ နိဗ္ဗတ္တန္တီ''တိ။ ကေစိ ပန ''အနီဝရဏာဝတ္ထာယ နိကန္တိယာ ဈာနဿ ပရိဟာနိ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ''တိ ဝတွာ ဧဝမေတ္ထ ကာရဏံ ဝဒန္တိ ''သတိပိ မဟဂ္ဂတကမ္မုနော ဝိပါကပဋိဗာဟနသမတ္ထဿ ပရိတ္တကမ္မဿပိ အဘာဝေ 'ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ'တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၇; အ. နိ. ၈.၃၅; သံ. နိ. ၄.၃၅၂) ဝစနတော ကာမဘဝေ စေတောပဏိဓိ မဟဂ္ဂတကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟိတွာ ပရိတ္တကမ္မုနော ဝိပါကဿ ဩကာသံ ကရောတီ''တိ။

သာဓု သပ္ပုရိသာ တိ ဧတ္ထ **သာဓူ**တိ အာယာစနတ္ထေ နိပါတော, တံ ယာစာမာတိ အတ္ထော။ **ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော** တိ စိတ္တပီဏနဝသေန ပုနပ္ပုနံ သန္တုဋ္ဌော။ **ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ** တိ သရီရဝိကာရုပ္ပာဒနပီတိဝသေန ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ။ ပီတိမာ ဟိ ပုဂ္ဂလော ကာယစိတ္တာနံ ဥဂ္ဂတတ္တာ အဗ္ဘုဂ္ဂတတ္တာ ''ဥဒဂ္ဂေါ''တိ ဝုစ္စတိ။ **သာဓူတိ ပဋိဿုဏိတွာ** တိ ''သာဓူ''တိ ပဋိဝစနံ ဒတွာ။ **တီရေတွာ**တိ နိဋ္ဌပေတွာ။ **ပုန ပစ္စာဂမိံသူ** တိ ပုန အာဂမိံသု။ **တေန ခော ပန သမယေနာ**တိ ယသ္မိံ သမယေ ဒုတိယသင်္ဂီတိံ အကံသု, တသ္မိံ သမယေတိ အတ္ထော။ **နဝကာ**တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **''ဒဟရဘိက္ခူ''**တိ ဝုတ္တံ။ **တံ အဓိကရဏံ န သမ္ပာပုဏိံသူ** တိ တံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေဟိ ဥပ္ပာဒိတံ အဓိကရဏံ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ န သမ္ပာပုဏိံသု နာဂမိံသု။ နော အဟုဝတ္ထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဒံ ဒဏ္ဍကမ္မ** န္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယာဝတာ ယုကံ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗုတာတိ သမ္ဗန္ဓော, ယာဝ အတ္တနော အတ္တနော အာယုပရိမာဏံ, တာဝ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗုတာတိ အတ္ထော။

ကိံ ပန ကတွာ တေ ထေရာ ပရိနိဗ္ဗုတာတိ အာဟ **''ဒုတိယံ သင်္ဂဟံ ကတွာ''** တိအာဒိ။ အနာဂတေပိ သဒ္ဓမ္မဝုဍ္ဎိယာ ဟေတုံ ကတွာ ပရိနိဗ္ဗုတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဒါနိ ''တေပိ နာမ ဧဝံ မဟာနုဘာဝါ ထေရာ အနိစ္စတာယ ဝသံ ဂတာ, ကိမင်္ဂံ ပန အညေ''တိ သံဝေဇေတွာ ဩဝဒန္တော အာဟ **''ခီဏာသဝါ''**တိအာဒိ။ **အနိစ္စတာဝသ**န္တိ အနိစ္စတာဝသတ္တံ, အနိစ္စတာယတ္တဘာဝံ အနိစ္စတာဓီနဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဇမ္မိံ** လာမကံ **ဒုရဘိသမ္ဘဝံ** အနဘိဘဝနီယံ အတိက္ကမိတုံ အသက္ကုဏေယျံ အနိစ္စတံ ဧဝံ ဉတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကေစိ ပန ''ဒုရဘိသမ္ဘဝ''န္တိ ဧတ္ထ ''ဟာပုဏိတုံ အသက္ကုဏေယျ''န္တိ ဣမမတ္ထံ ဂဟေတွာ ''ယံ ဒုရဘိသမ္ဘဝံ နိစ္စံ အမတံ ပဒံ, တံ ပတ္တုံ တထယမေ ခီရော''တိ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ဝတ္တဗ္ဗံ ကိဉ္စိပိ အသေသေတွာ ဒုတိယသင်္ဂီတိ သံဝဏ္ဏိတာတိ အဓိပ္ပာယော။

တတိယသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

ဣမိဿာ ပန သင်္ဂီတိယာ ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ နိဂ္ဂဟိတာ တေ ဒသသဟဿာ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဘိက္ခူ ပက္ခံ ပရိယေသမာနာ အတ္တနော အတ္တနော အနုရူပံ ဒုဗ္ဗလပက္ခံ လဘိတွာ ဝိသုံ မဟာသင်္ဃိကံ အာစရိယကုလံ နာမ အကံသု, တတော ဘိဇ္ဇိတွာ အပရာနိ ဒွေ အာစရိယကုလာနိ ဇာတာနိ ဂေါကုလိကာ စ ဧကဗ္ဗောဟာရိကာ စ။ ဂေါကုလိကနိကာယတော ဘိဇ္ဇိတွာ အပရာနိ ဒွေ အာစရိယကုလာနိ ဇာတာနိ ပဏ္ဏတ္တိဝါဒါ စ ဗာဟုလိယာ စ။ ဗဟုဿုတိကာတိပိ တေသံယေဝ နာမံ, တေသံယေဝ အန္တရာ စေတိယဝါဒါ နာမ အပရေ အာစရိယဝါဒါ ဥပ္ပန္နာ။ ဧဝံ မဟာသင်္ဃိကာစရိယကုလတော ဒုတိယေ ဝဿသတေ ပဉ္စာစရိယကုလာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, တာနိ မဟာသင်္ဃိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဆ ဟောန္တိ။

တသ္မိံယေဝ ဒုတိယေ ဝဿသတေ ထေရဝါဒတော ဘိဇ္ဇိတွာ ဒွေ အာစရိယဝါဒါ ဥပ္ပန္နာ မဟိံသာသကာ စ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ စ။ တတ္ထ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝါဒတော ဘိဇ္ဇိတွာ အပရေ စတ္တာရော အာစရိယဝါဒါ ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မုတ္တရိကာ ဘဒ္ဒယာနိကာ ဆန္နာဂါရိကာ သမိတိကာတိ။ ပုန တသ္မိံယေဝ ဒုတိယေ ဝဿသတေ မဟိံသာသကဝါဒတော ဘိဇ္ဇိတွာ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒါ ဓမ္မဂုတ္တိကာတိ ဒွေ အာစရိယဝါဒါ ဥပ္ပန္နာ။ ပုန သဗ္ဗတ္ထိဝါဒကုလတော ဘိဇ္ဇိတွာ ကဿပိကာ နာမ ဇာတာ, ကဿပိကေသုပိ ဘိန္နေသု အပရေ သင်္ကန္တိကာ နာမ ဇာတာ, သင်္ကန္တိကေသု ဘိန္နေသု သုတ္တဝါဒါ နာမ ဇာတာတိ ထေရဝါဒတော ဘိဇ္ဇိတွာ ဣမေ ဧကာဒသ အာစရိယဝါဒါ ဥပ္ပန္နာ, တေ ထေရဝါဒေန သဒ္ဓိံ ဒွါဒသ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဣမေ စ ဒွါဒသ မဟာသင်္ဃိကာနဉ္စ ဆ အာစရိယဝါဒါတိ သဗ္ဗေ အဋ္ဌာရသ အာစရိယဝါဒါ ဒုတိယေ ဝဿသတေ ဥပ္ပန္နာ။ အဋ္ဌာရသ နိကာယာတိပိ အဋ္ဌာရသာစရိယကုလာနီတိပိ ဧတေသံယေဝ နာမံ။ ဧတေသု ပန သတ္တရသ ဝါဒါ ဘိန္နကာ, ထေရဝါဒောဝေကော အသမ္ဘိန္နကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဒီပဝံသေ –

"နိဂ္ဂဟိတာ ပာပဘိက္ခူ၊ ထေရေဟိ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ။
အညံ ပက္ခံ လဘိတွာန၊ အဓမ္မဝါဒီ ဗဟူ ဇနာ။

"ဒသသဟဿာ သမာဂန္တွာ၊ အကံသု ဓမ္မသင်္ဂဟံ။
တသ္မာယံ ဓမ္မသင်္ဂီတိ၊ မဟာသင်္ဂီတိ ဝုစ္စတိ။

"မဟာသင်္ဂီတိကာ ဘိက္ခူ၊ ဝိလောမံ အကံသု သာသနေ။
ဘိန္ဒိတွာ မူလသင်္ဂဟံ၊ အညံ အကံသု သင်္ဂဟံ။

"အညတြ သင်္ဂဟိတံ သုတ္တံ၊ အညတြ အကရိံသု တေ။
အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဘိန္ဒိံသု၊ ဝိနယေ နိကာယေသု စ ပဉ္စသု။

"ပရိယာယဒေသိတဉ္စာပိ ၊ အထော နိပ္ပရိယာယဒေသိတံ။
နီတတ္ထဉ္စေဝ နေယျတ္ထံ၊ အဇာနိတွာန ဘိက္ခဝေါ။

"အညံ သန္ဓာယ ဘဏိတံ၊ အညံ အတ္ထံ ဌပယိံသု တေ။
ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာယ တေ ဘိက္ခူ၊ ဗဟုံ အတ္ထံ ဝိနာသယုံ။

"ဆဍ္ဍေတွာန ဧကဒေသံ၊ သုတ္တံ ဝိနယဂမ္ဘိရံ။
ပတိရူပံ သုတ္တံ ဝိနယံ၊ တဉ္စ အညံ ကရိံသု တေ။

"ပရိဝါရံ အတ္ထုဒ္ဓါရံ၊ အဘိဓမ္မံ ဆပ္ပကရဏံ။

ပဋိသမ္ဘိဒဉ္စ နိဒ္ဒေသံ၊ ကေဒေသဉ္စ ဇာတကံ။
ေတ္တကံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွတန၊ အညာနိ အကရိံသု တေ။

“နာမံ လိင်္ဂံ ပရိက္ခာရံ၊ အာကပ္ပကရဏာနိ စ။
ပကတိဘာဝံ ဝိဇဟိတွတ၊ တဉ္စ အညံ အကံသု တေ။

“ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဘိန္နတအာ၊ မဟာသင်္ဂီတိကာရကာ။
တေသဉ္စ အနုကာရေန၊ ဘိန္နတအာ ဗဟူ အဟု။

“တတော အပရကာလမှိ၊ တသ္မိံ ဘေအော အဇာယထ။
ကေကုလိကာ ကေဗ္ယောဟာရိ၊ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတ္ထ ဘိက္ခတော။

“ကေကုလိကာနံ ဒွေဝ ဘေအာ၊ အပရကာလမှိ ဇာယထ။
ဗဟုဿုတိကာ စ ပညတ္တိ၊ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတ္ထ ဘိက္ခတော။

“စေတိယာ စ ပုနတဒီ၊ မဟာသင်္ဂီတိဘေဒကာ။
ပဉ္စ တအာ ဣမေ သဗ္ဗေ၊ မဟာသင်္ဂီတိမူလကာ။

“အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဘိန္ဒိံသု၊ ကေဒေသဉ္စ သင်္ဂဟံ။
ဂန္ထဉ္စ ကေဒေသဉှိ၊ ဆဍ္ဍေတွတ အညံ အကံသု တေ။

“နာမံ လိင်္ဂံ ပရိက္ခာရံ၊ အာကပ္ပကရဏာနိ စ။
ပကတိဘာဝံ ဝိဇဟိတွတ၊ တဉ္စ အညံ အကံသု တေ။

“ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရတဒမှိ၊ ပုန ဘေအော အဇာယထ။
မဟိသာသကာ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ၊ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတ္ထ ဘိက္ခတော။

“ဝဇ္ဇိပုတ္တကတဒမှိ၊ စတုဓာ ဘေအော အဇာယထ။
ဓမ္မုတ္တရိကာ ဘဒ္ဒယာနိကာ၊ ဆန္နာကရိကာ စ သမိတိ။

“မဟိသာသကာနံ ဒွေဝ ဘေအာ၊ အပရကာလမှိ အဇာယထ။
သဗ္ဗတ္ထိတအာ ဓမ္မဂုတ္တာ၊ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတ္ထ ဘိက္ခတော။

“သဗ္ဗတ္ထိတအာနံ ကဿပိကာ၊ သင်္ကန္တိ ကဿပိကေန စ။
သင်္ကန္တိကာနံ သုတ္တတဒီ၊ အနုပုဗ္ဗေန ဘိဇ္ဇထ။

“ဣမေ ကေအသ တအာ၊ ပဘိန္နာ ထေရတဒတော။
အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဘိန္ဒိံသု၊ ကေဒေသဉ္စ သင်္ဂဟံ။
ဂန္ထဉ္စ ကေဒေသဉှိ၊ ဆဍ္ဍေတွတ အညံ အကံသု တေ။

“နာမံ လိင်္ဂံ ပရိက္ခာရံ၊ အာကပ္ပကရဏာနိ စ။
ပကတိဘာဝံ ဝိဇဟိတွတ၊ တဉ္စ အညံ အကံသု တေ။

“သတ္တရသ ဘိန္နတအာ၊ ကေတအော အဘိန္နကော။
သဗ္ဗေဝဋ္ဌာရသ ဟောန္တိ၊ ဘိန္နတဒေန တေ သဟ။
နိဂြောဓောဝ မဟာရုက္ခော၊ ထေရတအနမုတ္တမော။

“အနူနံ အနမိကဉ္စ၊ ကေဝလံ ဇိနသာသနံ။
ကဏ္ဍကာ ဝိယ ရက္ခမှာ၊ နိဗ္ဗတ္တာ တဒသေသကာ။

“ပဌမေ ဝဿသတေ နတ္ထိ၊ ဒုတိယေ ဝဿသတန္တရေ။
ဘိန္နာ သတ္တရသ တအာ၊ ဥပ္ပန္နာ ဇိနသာသနေ”တိ။

အပရာပရံ ပန ဟေမဝတာ ရာဇဂိရိကာ သိဒ္ဓတ္ထိကာ ပုဗ္ဗသေလိယာ အပရသေလိယာ တဇိရိယာတိ အပရေပိ ဆ အာစရိယတအာ ဥပ္ပန္နာ။ ပုရိမကာနံ ပန အဋ္ဌာရသန္နံ အာစရိယတအာနံ ဝသေန ပဝတ္တမာနေ သာသနေ အသောကော ဓမ္မရာဇာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပူဇာယ သတသဟဿံ, ဓမ္မပူဇာယ သတသဟဿံ, သင်္ဃပူဇာယ သတသဟဿံ, အတ္တနော အာစရိယဿ နိဂြောဓတ္ထေရဿ သတသဟဿံ, စတူသု ဒွါရေသု ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ သတသဟဿန္တိ ပဉ္စ သတသဟဿာနိ ပရိစ္စဇန္တော သာသနေ ဥဠာရံ လာဘသက္ကာရံ ပဝတ္တေသိ။ တအာ ဟတလာဘသက္ကာရေပေဟိ တိတ္ထိယေဟိ ဥပ္ပာဒိတံ အနေကပ္ပကာရံ သာသနမလံ ဝိသောဓေတွာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော တိပိဋကပရိယတ္တိဓရာနံ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဘိက္ခူနံ သဟဿမေကံ ဂဟေတွာ ယထာ မဟာကဿပတ္ထေရော စ ယသတ္ထေရော စ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိံသု, ဧဝမေဝ သင်္ဂါယန္တော တတိယသင်္ဂီတိံ အကာသိ။ ဣမံ အနိ တံ တတိယသင်္ဂီတိံ မူလတော ပဘုတိ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **“တိဿောပိ ခော မဟာဗ္ရဟ္မာ ဗ္ရဟ္မလောကတော စဝိတွာ မောဂ္ဂလိဗ္ရာဟ္မဏဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသီ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသီ** တိ မောဂ္ဂလိဗ္ရာဟ္မဏဿ ဂေဟေ ဗ္ရာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသီတိ အတ္ထော။ ဂေဟဿ ပန တန္နိဿယတ္တာ နိဿိတေ နိဿယတေဟာရဝသေန “ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသီ”တိ ဝုတ္တံ ယထာ “မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တိ, သဗ္ဗော ကမော အာဂတော”တိ။ **သတ္တဝဿာနိ** တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ **အတိစ္ဆထ** တိ အတိက္ကမိတွာ ဣစ္ဆထ, ဣဓ ဘိက္ခာ န လဗ္ဘတိ, ဣတော အညတ္ထ ဂန္တွာ ဘိက္ခံ ပရိယေသထာတိ အဓိပ္ပာယော။ **“ဘော ပဗ္ဗဇိတာ”** တိအာဒိ ဗ္ရာဟ္မဏော အတ္တနော ဂေဟေ ဘိက္ခာလာဘံ အနိစ္ဆန္တော အာဟ။ **ပဋိယာဒိတဘတ္တတော** တိ သမ္ပာဒေတွာ ဌပိတဘတ္တတော။ **တဒုပိယန္တိ** တဒနုရူပံ။ **ဥပသမံ ဒိသွာ**တိ ထေရဿ ကာယစိတ္တဝူပသမံ ပုနပ္ပုနံ ဒိသွာ, ဥတွာတိ အတ္ထော။ ဣရိယာပထဝူပသမသ န္နိဿယေန ဟိ တန္နိဗန္ဓိနော စိတ္တဿ ယောနိသော ပဝတ္တိဥပသမောပိ ဝိညာယတိ။ **ဘိယျောသော မတ္တာယ ပသီဒိတွာ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဝိသေသတော အဓိကတရံ ပသီဒိတွာ။ **ဘတ္တဝိဿဂ္ဂကရဏတ္ထာယာ** တိ ဘတ္တကိစ္စကရဏတ္ထာယ။ **အဓိဝာသေတွာ**တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ။

သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော တိ သောဠသဝဿောတိ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗော ဝေဟာရိတဗ္ဗောတိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသော, သောယေဝ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော။ သောဠသဝဿောတိ တ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ အရဟတီတိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော, သောဠသဝဿာနိ တ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗာနိ အဿာတိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော, သောဠသဝဿောတိ ဥဒ္ဒေသော တ အဿ အတ္ထီတိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော, အတ္ထတော ပန သောဠသဝဿိကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တိဏ္ဏံ ဝေဒာနံ ပာရဂူ** တိ ဣရုဝေဒယဇုဝေဒသာမဝေဒသင်္ခာတာနံ တိဏ္ဏံ ဝေဒာနံ ပဂုဏကရဏဝသေန ပာရံ ဂတောတိ ပာရဂူ။ ပာရဂူတိ စေတ္ထ နိစ္စသာပေက္ခတာယ သမာသာဒိကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **လင်္ဃေတွာ** တိ ဩလမ္ဗေတွာ။ **န စ ကာစိ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏော, ကာစိ ကထာ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **ပလ္လင်္က** န္တိ နိသီဒိတဗ္ဗာသနံ။ **ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ**တိ ဧတ္ထာပိ “ကထာ”တိ ဣဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ကုပိတော အနတ္တမနော**တိ ကောပေန ကုပိတော, အနတ္တမနော ဒောမနဿေန။ ဒောမနဿသမင်္ဂီ ဟိ ပုဂ္ဂလော ပီတိသုခေဟိ န အတ္တမနော န အတ္တစိတ္တောတိ အနတ္တမနောတိ ဝုစ္စတိ။ န သကမနောတိ တ အနတ္တမနော အတ္တနော ဝသေ အဌိတစိတ္တတ္တာ။

စဏ္ဍိက္ကဘာဝေ တိ စဏ္ဍိကော ဝုစ္စတိ စဏ္ဍော ထဒ္ဓပုဂ္ဂလော, တဿ ဘာဝေ စဏ္ဍိက္ကံ, ထဒ္ဓဘာဝေတိ အတ္ထော။ ဣဓ ပန “စဏ္ဍိက္ကဘာဝေ”တိ ဝုတ္တတ္တာ စဏ္ဍိကောယေဝ စဏ္ဍိက္ကန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ, တေန “စဏ္ဍိက္ကဘာဝေ”တိ ဧတ္ထ ထဒ္ဓဘာဝေတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကိဉ္စိ မန္တ** န္တိ ကိဉ္စိ ဝေဒံ။ **အညေ ကေ ဇာနိဿန္တီ**တိ န ကေစိ ဇာနိဿန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပုစ္ဆိတွာ သက္ကာ ဇာနိတု** န္တိ အတ္တနော ပဒေသဉာဏေ ဌိတတ္တာ ထေရော ဧဝမာဟ။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါ ဧဝ ဟိ “ပုစ္ဆ, မာဏဝ, ယဒါကင်္ခသီ”တိအာဒိနာ ပဝေ့ကဗုဒ္ဓါဒီဟိ အသာဓာရဏံ သဗ္ဗညု

ပတရဏံ ပတရေန္တိ။ သာဝကာ ပန ပဒေသညာဏေ ဌိတတ္တာ ''သုတ္ဝတ ဝေဒိဿာမာ''တိ တ ''ပုစ္ဆိတ္ဝတ သက္ကာ ဇာ နိတုံ''န္တိ တ ဝဒန္တိ။

တီသု ဝေဒေသူတိအာဒီသု တယော ဝေအာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **နိဃဏ္ဍူ** တိ နာမနိဃဏ္ဍုရုက္ခာဒီနံ ဝေဝစနပ္ပကာသကံ သတ္ထံ, **ဝေဝစနပ္ပကာသက** န္တိ စ ပရိယာယသဒ္ဒဒီပကန္တိ အတ္ထော, ဧကေကဿ အတ္ထဿ အနေကပရိယာယဝစနဝိဘာဝကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ အနေကေသံ အတ္ထာနံ ဧကသဒ္ဒဿ ဝစနီယတာဝိဘာဝနဝသေနပိ တဿ ဂန္ထဿ ပဝတ္တတ္တာ။ ဝစနီယတစကဘာဝေန အတ္ထံ သဒ္ဒဥ္စ နိခဏ္ဍေတိ ဘိန္ဒတိ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿေတီတိ နိခဏ္ဍု, သော ဧဝ က္လမ ခ-ကာရဿ ဃ-ကာရံ ကတ္ဝတ နိဃဏ္ဍူတိ ဝုတ္တော။ **ကေဋုဘ**န္တိ ကိရိယာကပ္ပဝိကပ္ပော ကဝီနံ ဥပကာရာယတ္ထံ။ ဧတ္ထ စ **ကိရိယာကပ္ပဝိကပ္ပော** တိ ဝစီဘေအာဒိလက္ခဏာ ကိရိယာ ကပ္ပီယတိ ဝိကပ္ပီယတိ ဧတေနာတိ ကိရိယာကပ္ပော, သော ပန ဝဏ္ဏပဒဗန္ဓပဒတ္ထာဒိဝိဘာဂတော ဗဟုဝိကပ္ပောတိ ကိရိယာကပ္ပဝိကပ္ပောတိ ဝုစ္စတိ။ က္လဒဥ္စ မူလကိရိယာကပ္ပဂန္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ သတသဟဿပရိမာဏော နယာဒိစရိယာဒိကံ ပကရဏံ။ ဝစနတ္ထတော ပန ကိဋ္ဌတိ ဂမေတိ ကိရိယာဒိဝိဘာဂံ, တံ တ အနဝသေသပရိယာအနတော ဂမေန္တော ပူရေတီတိ ကေဋုဘန္တိ ဝုစ္စတိ, သဟ နိဃဏ္ဍုနာ ကေဋုဘေန စ **သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာ,** တယော ဝေအာ။ တေသု သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘေသု။ ဌာနကရဏာဒိဝိဘာဂတော နိဗ္ဗစနဝိဘာဂတော စ အက္ခရာ ပဘေဒီယန္တိ ဧတေနာတိ အက္ခရပ္ပဘေအာ, သိက္ခာ စ နိရုတ္တိ စ။ သဟ အက္ခရပ္ပဘေဒေနာတိ **သာက္ခရပ္ပဘေအာ,** တေသု သာက္ခရပ္ပဘေဒေသု။ **က္လတိဟာသပဥ္စမေသူ**တိ အထဗ္ဗနဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတ္ဝတ ''က္လတိဟ အာသ က္လတိဟ အာသာ''တိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏကထာသင်္ခာတော က္လတိဟာသော ပဥ္စမော ဧတေသန္တိ က္လတိဟာသပဥ္စမာ, တယော ဝေအာ။ တေသု က္လတိဟာသပဥ္စမေသု။ **နေဝ အတ္တနာ ပဿတီ** တိ နေဝ သယံ ပဿတိ, နေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **ပုစ္ဆာ, ဿာက ရိဿာမီ**တိ ''သဗ္ဗာပိ ပုစ္ဆာ ဝေဒေသုယေဝ အန္တောဂဓာ''တိ သလ္လက္ခေန္တော ဧဝမာဟ။

ယဿ စိတ္တ န္တိအာဒိပဥ္ဟာဒ္ဝယံ စုတိစိတ္တသမင်္ဂိနော ခီဏာသဝဿ စုတိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဌမပဉ္ဟေ **ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိတာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **န နိရုဇ္ဈတီ** တိ နိရောဓက္ခဏံ အပ္ပတ္တတာယ န နိရုဇ္ဈတိ။ **တဿ စိတ္တ** န္တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ တတော ပဋ္ဌာယ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိဿတိ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ ပုစ္ဆတိ။ **ယဿ တ ပနာ** တိအာဒိကေ ပန ဒုတိယပဉ္ဟေ **နိရုဇ္ဈိဿတီ** တိ ယဿ စိတ္တံ ဘင်္ဂက္ခဏံ ပတ္ဝတ နိရုဇ္ဈိဿတိ။ **နုပ္ပဇ္ဇိဿတီ** တိ ဘင်္ဂတော ပရဘာဂေ သယံ တ အညံ တ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ ပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတီတိ ပုစ္ဆတိ။ က္လမေသံ ပန ပဥ္ဟာနံ ပဌမော ပဉ္ဟော ဝိဘဇ္ဇဗ္ဗာကရဏီယော, တသ္မာ ''ယဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ, တဿ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိဿတိ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီ''တိ (ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၆၃) ဧဝံ ပုဋ္ဌေန သတာ ဧဝမယံ ပဉ္ဟော စ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော ''ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ နိရုဇ္ဈိဿတိ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, က္လတရေသံ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ, နိရုဇ္ဈိဿတိ စေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ စာ''တိ (ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၆၃)။ ယေသဥ္ဟိ ပရိစ္ဆိန္နဝဋ္ဋဒုက္ခာနံ ခီဏာသတနံ သဗ္ဗပစ္ဆိမဿ စုတိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဝတ္တတိ, တေသံ တဒေဝ စုတိစိတ္တံ နိရုဇ္ဈိဿတိ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ။ ဥပ္ပာဒပ္ပတ္တတာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, ဘင်္ဂံ အပ္ပတ္တတာယ န နိရုဇ္ဈတိ။ ဘင်္ဂံ ပန ပတ္ဝတ တံ တေသံ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိဿတိ, တတော အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ အညံ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ ဌပေတ္ဝတ ပန ပစ္ဆိမစိတ္တသမင်္ဂိခီဏာသဝံ က္လတရေသံ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိစိတ္တံ ဥပ္ပာဒပ္ပတ္တတာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, ဘင်္ဂံ အပ္ပတ္တတာယ န နိရုဇ္ဈတိ။ ဘင်္ဂံ ပန ပတ္ဝတ နိရုဇ္ဈိဿတေဝ, အညံ ပန တဿိံ တ အညသ္မိံ တ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ စေဝ နိရုဇ္ဈိဿတိ စ။ ဒုတိယော ပန ပဉ္ဟော အရဟတော စုတိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိယမိတတ္တာ ဧကံသဗ္ဗာကရဏီယော, တသ္မာ ''ယဿ တ ပန စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိဿတိ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတီ''တိ ပုဋ္ဌေန ''အာမန္တာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ခီဏာသဝဿ ဟိ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိစုတိစိတ္တံ ဘင်္ဂံ ပတ္ဝတ နိရုဇ္ဈိဿတိ နာမ, တတော ပရံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိတာယ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဘင်္ဂံ အပ္ပတ္တတာယ န နိရုဇ္ဈတိ စာတိ ဝုစ္စတိ။

အယံ ပန မာဏဝေ ဧဝမိမေ ပဉ္ဟေ ဝိဿဇ္ဇေတုမသက္ကောန္တော ဝိဃာတံ ဟာပုဏိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''မာဏဝေ ဥဒ္ဓံ တ အဓော တ ဟာရိတုံ အသက္ကောန္တော''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥဒ္ဓံ တ အဓော တ ဟာရိတုံ အသက္ကောန္တော**တိ ဥပရိမပဒေ တ ဟေဋ္ဌိမပဒံ, ဟေဋ္ဌိမပဒေ တ ဥပရိမပဒံ အတ္ထတော သမန္နာဟရိတုံ အသက္ကောန္တောတိ အ

တ္တော, ပုဗ္ဗေနာပရံ ယောဇေတွာ ပဉှဿ အတ္ထံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ အသက္ကောန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနံ တာဝ အာစိက္ခီ**တိ “အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ”တိအာဒိကံ ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနံ “မန္တဿ ဥပစာရော အယ”န္တိ ပဌမံ အာစိက္ခိ။ သောတာပန္နာနံ သီလေသု ပရိပူရကာရိတာယ သမာဒိန္နသီလတော နတ္ထိ ပရိဟာနီတိ အာဟ **“အဘဗ္ဗော အနိ သာသနတော နိဝတ္တိတု”**န္တိ။ **ဝမေတွာ** တိ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝဍ္ဎာပေတွာ။ **အပ္ပောဿုက္ကော ဘဝေယျ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဟေတု**န္တိ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ကတကိစ္စဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ တေဟာရဝိဓိမှိ ဆေကဘာဝတော **“ဥပဇ္ဈာယော မံ ဘန္တေ တုမှာကံ သန္တိကံ ပဟိဏီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဥဒကဒန္တပေါနံ ဥပဋ္ဌာပေသီ တိ ပရိဘောဂတ္ထာယ ဥဒကဉ္စ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ ပဋိယာဒေတွာ ဌပေသိ။ ဒန္တေ ပုနန္တိ ဝိသောဓေန္တိ ဧတေနာတိ ဒန္တပေါနံ ဝုစ္စတိ ဒန္တကဋ္ဌံ။ ဂုဏဝန္တာနံ သင်္ဂဟေတဗ္ဗဘာဝတော ထေရော သာမဏေရဿ စ ခန္တိဝီရိယဥပဋ္ဌာနာဒိဂုဏေ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထံ ဝိနာဝ အဘိညာယ ပကတိယာ ဝီမံသမာနော ပုန သမ္မဇ္ဇနာဒီနိ အကာသိ။ “သာမဏေရဿ စိတ္တဒမနတ္ထံ အကာသီ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဗုဒ္ဓဝစနံ ပဋ္ဌပေသီ** တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာပေတုံ အာရဘိ။ **ဌပေတွာ ဝိနယပိဋက**န္တိ ဧတ္ထ “သာမဏေရာနံ ဝိနယပရိယာပုဏနံ ဝါရိတံ န ဟောတီတိ ဌပေတွာ ဝိနယပိဋကံ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာပေသီ”တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **အဝဿိကောဝ သမာနော** တိ ဥပသမ္ပဒတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝဿောဝ သမာနောတိ အဓိပ္ပာယော။ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ ဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌာပိတမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ တေဟာရဝသေန တဿ ဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌာပိတံ နာမ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ဟတ္ထေ သကလံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ”**တိ။ **ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသူ** တိ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ ဟတ္ထေ သကလသာသနပတိဋ္ဌာပနေန ဒုတိယသင်္ဂီတိကာရကာရောပိတဒဏ္ဍကမ္မတော မုတ္တာ ဟုတွာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။

ဗိန္ဒုသာရဿ ရညော ဧကသတပုတ္တာ တိ ဧတ္ထ **ဗိန္ဒုသာရော** နာမ သက္ယကုလပ္ပသုတော စန္ဒဂုတ္တဿ နာမ ရညော ပုတ္တော။ တထာ ဟိ ဝိဋူဍဘသင်္ဂါမေ ကပိလဝတ္ထုတော နိက္ခန္တသက္ယပုတ္တေဟိ မာပိတေ မောရိယနဂရေ ခတ္တိယကုလသမ္ဘူတော စန္ဒဂုတ္တကုမာရော ပါဋလိပုတ္တေ ရာဇာ အဟောသိ။ တဿ ပုတ္တော ဗိန္ဒုသာရော နာမ ရာဇကုမာရော ပိတု အစ္စယေန ရာဇာ ဟုတွာ ဧကသတပုတ္တကာနံ ဇနကော အဟောသိ။ **ဧကသတ**န္တိ ဧကဉ္စ သတဉ္စ ဧကသတံ, ဧကေနာဓိကံ သတန္တိ အတ္ထော။ ဧကာဝ မာတာ အဿာတိ **ဧကမာတိကံ,** အတ္တနာ သဟောဒရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ န တာဝ ဧကရဇ္ဇံ ကတန္တိ အာဟ **“အနဘိသိတ္တောဝ ရဇ္ဇံ ကာရေတွာ”** တိ။ **ဧကရဇ္ဇာဘိသေက**န္တိ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဧကာဓိပစ္စဝသေန ကရိယမာနံ အဘိသေကံ။ ပုညပ္ပဘာဝေန ပါပုဏိတဗ္ဗာပိ ရာဇိဒ္ဓိယော အရဟတ္တမဂ္ဂေန အာဂတာ ပဋိသမ္ဘိဒါဒယော အဝသေသဝိသေသာ ဝိယ ပယောဂသမ္ပတ္တိဘူတာ အဘိသေကာနုဘာဝေနေဝ အာဂတာတိ အာဟ **“အဘိသေကာနုဘာဝေန စဿ ဣမာ ရာဇိဒ္ဓိယော အာဂတာ”** တိ။

တတ္ထ **ရာဇိဒ္ဓိယော** တိ ရာဇဘာဝါနုဂတပ္ပဘာဝါ။ **ယတော**တိ ယတော သောဠသဃဋတော။ **သာသနေ ဥပ္ပန္နသဒ္ဓော**တိ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော။ **အသန္ဓိမိတ္တာ** တိ တဿာဝ နာမံ။ တဿာ ကိရ သရီရေ သန္ဓယော န ပညာယန္တိ, တသ္မာ ဧဝံနာမိကာ ဇာတာတိပိ ဝဒန္တိ။ ဒေဝတာ ဧဝ ဒိဝသေ ဒိဝသေ အာဟရန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဒေဝသိက**န္တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ။ **အဂဒါမလက**န္တိ အပ္ပကေနေဝ သရီရသောဓနာဒိသမတ္ထံ သဗ္ဗဒေါသဟရဏံ ဩသဓာမလကံ။ **အဂဒဟရီတက**မ္ပိ တာဒိသမေဝ ဟရီတကံ။ တေသု ကိရ ဒွီသု ယထာကာမမေကံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ **ဆဒ္ဒန္တဒဟတော** တိ ဆဒ္ဒန္တဒဟသမီပေ ဌိတဒေဝဝိမာနတော ကပ္ပရုက္ခတော ဝါ။ “ဆဒ္ဒန္တဒဟေ တာဒိသာ ရုက္ခဝိသေသာ သန္တိ, တတော အာဟရန္တီ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဒိဗ္ဗဉ္စ ပါနက**န္တိ ဒိဗ္ဗဖလရသပါနကဉ္စ။ **အသုတ္တမယိက**န္တိ ကပ္ပရုက္ခတော နိဗ္ဗတ္တဒိဗ္ဗဝတ္ထတ္တာ သုတ္တေဟိ န ကတန္တိ အသုတ္တမယိကံ။ **သုမနပုပ္ဖပဋ္ဋ**န္တိ သဗ္ဗတ္ထ သုခုမံ ဟုတွာ ဥဂ္ဂတပုပ္ဖာနံ အတ္ထိတာယ သုမနပုပ္ဖပဋ္ဋံ နာမ ဇာတံ။ **ဥဋ္ဌိတဿ သာလိနော** တိ သယံဇာတသာလိနော။ သမုဒာယာပေက္ခဉ္စေတ္ထ ဧကဝစနံ, သာလီနန္တိ အတ္ထော။ **နဝ ဝါဟသဟဿာနီ** တိ ဧတ္ထ “စတဿော မုဋ္ဌိယော ဧကော ကုဍုဝေါ, စတ္တာရော ကုဍုဝါ ဧကော ပတ္ထော, စတ္တာရော ပတ္ထာ ဧကော အာဠှကော, စတ္တာရော အာဠှကာ ဧကံ ဒေါဏံ, စတ္တာရော ဒေါဏာ ဧကာ မာနိကာ, စတဿော မာနိကာ ဧကာ ခါရီ, ဝီသတိ ခါရိယော ဧကော ဝါဟော, တဒေဝ ဧကံ သကဋ”န္တိ သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာဒီသု (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၈၁; အ. နိ. ၃.၁၀; ၈၉) ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန “ဒွေ သကဋာနိ ဧကော ဝါဟော”တိ ဝဒန္တိ။ **နိတ္ထုသကဏေ ကရောန္တီ** တိ ထုသကုဏ္ဍကရဟိ

တေ ကရောန္တိ။ **မစုံ ကရောန္တီ** တိ အာဂန္တုတ သမီပဋ္ဌာနေ မစုံ ကရောန္တိ။ **ဗလိကမ္မံ ကရောန္တီ** တိ သဗ္ဗတ္ထ ဗလိကမ္မကာရကာ ရဋ္ဌတသိနော ဝိယ မစုရသရံ ဝိကူဇန္တော ဗလိံ ကရောန္တိ။ "အာဂန္တုတ အာကာသေယေဝ သဒ္ဒံ ကတွတ အတ္တာနံ အဇာနာပေတွတ ဂစ္ဆန္တီ"တိ ဝဒန္တိ။

သုဝဏ္ဏသင္ခလိကာယေဝ ဗန္ဓနံ **သုဝဏ္ဏသင္ခလိကဗန္ဓနံ** ။ **စတုန္နံ ဗုဒ္ဓာန** န္တိ ကကုသန္ဓာဒီနံ စတုန္နံ ဗုဒ္ဓာနံ။ **အဓိဂတရူပဒဿနန္တိ** ပဋိလဒ္ဓရူပဒဿနံ။ အယံ ကိရ ကပ္ပာယုကတ္တာ စတုန္နမ္ပိ ဗုဒ္ဓာနံ ရူပသမ္ပတ္တိံ ပစ္စက္ခတော အဒ္ဒက္ခိ။ **ကာဠော နာမ နာဂရာဇာနံ အာနယိတွတ**တိ ဧတ္ထ သော ပန နာဂရာဇာ ဂင်္ဂါယံ နိက္ခိတ္တသုဝဏ္ဏသင္ခလိကာယ ဂန္တွတ အတ္တနော ဟဒေသု ပတိတသညာယ အာဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ နနု စ အသောကဿ ရညော အာဏာ ဟေဋ္ဌာ ယောဇနတော ဥပရိ ပဝတ္တတိ, ဣမဿ စ ဝိမာနံ ယောဇနပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌိတံ, တသ္မာ ကထံ အယံ နာဂရာဇာ ရညော အာဏာယ အာဂတောတိ? ကိဉ္စာပိ အတ္တနော ဝိမာနံ ယောဇနပရိစ္ဆေဒတော ဟေဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌိတံ, တထာပိ ရညော အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေန သဟ ဧကာဗဒ္ဓတာယ တဿ အာဏံ အကာသိ။ ယထာ ဟိ ရဇ္ဇသီမန္တရတသိနော မနုဿာ တေဟိ တေဟိ ရာဇူဟိ နိပ္ပီဠိယမာနာ တေသံ တေသံ အာဏာယ ပဝတ္တန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ ဝဒန္တိ။

အာဟာထံ ကရောဟီတိ သမ္မုခံ ကရောဟိ, ဧကစရံ ကရောဟီတိ အတ္ထော။ တေန နိမ္မိတံ ဗုဒ္ဓရူပံ ပဿန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကီဒိသံ တံ ဗုဒ္ဓရူပန္တိ အာဟ **"သကလသရီရဝိပ္ပကိဏ္ဏာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပုညပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တ** ဂဟဏံ တေန နိမ္မိတာနမ္ပိ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတာနံ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနံ ဘဂဝတော ပုညပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တအသီတိအနုဗျဉ္ဇနာဒီဟိ သဒိသတ္တာ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ တေန တအာ နိမ္မိတံ အနေကာကာရပရိပုဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓရူပံ ဘဂဝတော ပုညပ္ပဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တန္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ **အသီတိအနုဗျဉ္ဇနံ** တမ္ဗနခတုင်္ဂနာသာဒိ။ **ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏံ** သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာဒိ။ **ဝိကသိတ။ပေ။ သလိလတလ**န္တိ သူရိယရသ္မိသမ္ဖဿေန ဝိကသိတေဟိ ဝိကာသမုပဂတေဟိ ကံ အလင်္ကရောတီတိ "ကမလ"န္တိ လဒ္ဓနာမေဟိ ရတ္တပဒုမေဟိ နီလုပ္ပလာဒိဘေဒေဟိ ဥပ္ပလေဟိ စေဝ သေတပဒုမသင်္ခါတေဟိ ပုဏ္ဍရီကေဟိ စ ပဋိမဏ္ဍိတံ သမန္တတော သဖိုတံ ဇလတလမိဝ။ **တာရာဂဏ။ပေ။ ဂဂနတလ**န္တိ သဗ္ဗတ္ထ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတာရကဂဏဿ ရသ္မိဇာလဝိသဒေဟိ ဝိပ္ဖုရိတာယ ဘာသမာနာယ သောဘာယ ကန္တိယာ သမုဇ္ဇလံ သမ္မာ ဘာသမာနံ ဂဂနတလမိဝ အာကာသတလမိဝ။ **သဉ္ဈာပ္ပဘာ။ပေ။ ကနကဂိရိသိခရ**န္တိ သဉ္ဈာကာလသဉ္ဇာတပ္ပဘာနုရာဂေဟိ ဣန္ဒစာပေဟိ ဝိဇ္ဇုလတာဟိ စ ပရိက္ခိတ္တံ သမန္တတော ပရိတရိတံ ကနကဂိရိသိခရမိဝ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတကူဋမိဝ။ **ဝိမလကေတုမာလာ**တိ ဧတ္ထ "ကေတုမာလာ နာမ သီသတော နိက္ခမိတွတ ဥပရိ မုဒ္ဓနိ ပုဉ္ဇော ဟုတွတ ဒိဿမာနရသ္မိရာသီ"တိ ဝဒန္တိ။ "မုဒ္ဓနိ မဇ္ဈေ ပညာယမာနော ဥန္နတပ္ပဒေသောတိပိ ဝဒန္တီ"တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန အသောကော ဓမ္မရာဇာ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿော သတ္တာဟံ နိရာဟာရော ဟုတွတ ယထာဌိတောဝ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပသာဒသောမ္မေဟိ စက္ခူဟိ နိရန္တရံ ဗုဒ္ဓရူပမေဝ ဩလောကေသိ, တသ္မာ အက္ခီဟိ ပူဇာ ကတာ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"အက္ခိပူဇံ နာမ အကာသီ"** တိ။ အထ တ စက္ခူနံ တာဒိသဿ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဿ ဥပဋ္ဌာပနေန အက္ခီနံ ပူဇာ ကတာ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ "အက္ခိပူဇံ နာမ အကာသီ"တိ။

ဣဒ္ဓိဝိဘာဝနာဓိကာရပ္ပသင်္ဂေန စေတံ ဝတ္တု ဝုတ္တံ, နာနုက္ကမေန။ အယဥှေတ္ထ အနုက္ကမော – အသောကော ကိရ မဟာရာဇာ ဥပရိ ဝက္ခမာနာနုက္ကမေန သီဟပဉ္ဇရေန ဩလောကေန္တော နိဂြောဓသာမဏေရံ ဣရိယာပထသမ္ပန္နံ နာဂရဇနနယနာနိ အာကမ္ပန္တံ ယုဂမတ္တံ ပေက္ခမာနံ ဒိသွတ ပသီဒိတွတ သဉ္ဇာတပေမော သဗဟုမာနော အာမန္တာပေတွတ သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ သီဟာသနေ နိသီဒာပေတွတ ဘောဇေတွတ သာမဏေရဿ ဝစနာအသေဒိဿမာနံ ဒသဗလဿ ဓမ္မကာယံ ဒိသွတ ရတနတ္တယေ ပသီဒိတွတ သပရိသော သရဏသီလေသု ပတိဋ္ဌာယ တတော ပဋ္ဌာယ အဘိဝဍ္ဍမာနသဒ္ဓော ပုဗ္ဗေ ဘောဇိယမာနာနိ တိတ္ထိယသဋ္ဌိသဟဿာနိ နီဟရိတွတ ဘိက္ခူနံ သဋ္ဌိသဟဿသာနံ သုဝကာဟတသာလိသမ္ပာဒိတဘတ္တံ ပဋ္ဌပေတွတ ဒေဝတောပနီတံ အနောတတ္တသလိလံ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌဉ္စ ဥပနာမေတွတ နိစ္စသင်္ဃုပဋ္ဌာနံ ကရောန္တော ဧကဒိဝသံ သုဝဏ္ဏသင္ခလိကဗန္ဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွတ ကာဠံ နာဂရာဇာနံ အာနယိတွတ တေန နိမ္မိတံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သိရိသောဘဂ္ဂသမ္ပန္နံ ဗုဒ္ဓရူပံ ပဿန္တော ဒီဃပုထုလနိစ္စလနယနပ္ပဘာဟိ သတ္တာဟံ အက္ခိပူဇမကာသိ။

က္ကအနိ ပန ယထာနုသန္ဓိ ဃဋ္ဋေတ္ဝတ အနုက္ကမေန တသ္သ သာသနာဝတာရံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"ရာဇာ ကိရ အဘိသေကံ ပာပုဏိတ္ဝတ"**တိအာဒိ။ **ဗာဟိရကပာသဏ္ဍာ** န္တိ ဗာဟိရကပ္ပဝေဒိတံ သမယတာနံ။ ဗာဟိရကပ္ပဝေဒိတာ ဟိ သမယတအာ သတ္တာနံ တဏှပာဟာသံ ဒိဋ္ဌိပာသဉ္စ ဍေန္တိ ဩဍ္ဍေန္တီတိ "ပာသဏ္ဍာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ပရိဂ္ဂဏှိ** တိ ဝီမံသမာနော ပရိဂ္ဂဟေသိ။ **ဗိန္ဒုသာရော ဗြာဟ္မဏဘတ္တော အဟောသိ** တိ အတ္တနော ပိတု စန္ဒဂုတ္တသ္သ ကာလတော ပဋ္ဌာယ ဗြာဟ္မဏေသု သမ္ဘတ္တော အဟောသိ။ စန္ဒကေန နာမ ကိရ ဗြာဟ္မဏေန သမုဿာဟိတော စန္ဒဂုတ္တကုမာရော တေန ဒိန္နနယေ ဌတ္ဝတ သကလဇမ္ဗုဒိပေ ဧကရဇ္ဇမကာသိ, တသ္မာ တသ္မိံ ဗြာဟ္မဏေ သဉ္ဇာတဗဟုမာနဝသေန စန္ဒဂုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ သင္ဃိသပာသ္သမတ္တာ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ တသ္မိံ ရာဇကုလေ နိစ္စဘတ္တိကာ အဟေသုံ။ **ဗြာဟ္မဏာန** န္တိ ပဏ္ဍုရင္ဂပရိဗ္ဗာဇကာဒိဘာဝမနုပဂတေ ဒသ္သေတိ။ ပဏ္ဍုရင္ဂပရိဗ္ဗာဇကာဒယော စ ဗြာဟ္မဏဇာတိဝန္တောတိ အာဟ **"ဗြာဟ္မဏဇာတိယပာသဏ္ဍာန"** န္တိ။ ဧတ္ထ ပန ဒိဋ္ဌိပာသာဒီနံ ဩဍ္ဍနတော ပဏ္ဍုရင္ဂာဒယော "ပာသဏ္ဍာ"တိ ဝုတ္တာ။ **သီဟပဉ္ဇရေ** တိ မဟာဝာတပါနေ။ **ဥပသမပရိဗာဟိရေနာ**တိ ဥပသမတော ပရိဗာဟိရေန, ဥပသမရဟိတေနာတိ အတ္ထော။ **အန္တေပုရံ အတိဟရထာ** တိ အန္တေပုရံ ပဝေသေထ, အာနေထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အမာ သဟ ဘဝန္တိ ကိစ္စေသူတိ **အမစ္စာ,** ရဇ္ဇကိစ္စဝောသာပနကာ။ **ဒေဝာ**တိ ရာဇာနံ အာလပန္တိ။ ရာဇာနော ဟိ ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမဂုဏေဟိ ကီဠန္တိ, ဝေသု ဝ ဝိဟရန္တိ ဝိဇယသမတ္ထတာယောဂေန ပစ္စတ္ထိကေ ဝိဇေတုံ ဣစ္ဆန္တိ, ဣဿရိယဋ္ဌာနာဒိသက္ကာရဒာနဂဟဏံ တံ တံ အတ္ထာနုသာသနံ ဝ ကရောန္တိ ဝေဟရန္တိ, ပုညာနုဘာဝပ္ပတ္တာယ ဇုတိယာ ဇောတန္တီတိ ဝ "ဒေဝ"တိ ဝုစ္စန္တိ ။ ဝထာ ဟိ ဝေ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ဇနံ ရဉ္ဇေန္တာ သယံ ယထာဝုတ္တေဟိ ဝိသေသေဟိ ရာဇန္တိ ဒိပ္ပန္တိ သောဘန္တီတိ "ရာဇာနော"တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ **နိဂဏ္ဌာဒယော** တိ ဧတ္ထ **နိဂဏ္ဌာ** နာမ "အမှာကံ ဂဏ္ဌနကိလေသော သံသာရေ ပလိဗုဒ္ဓနကိစ္စော ရာကာဒိကိလေသော ခေတ္တဝတ္ထုပုတ္တအာရာဒိဝိသယော နတ္ထိ, ကိလေသဂဏ္ဌိရဟိတာ မယ"န္တိ ဧဝံ ဝါဒိတာယ "နိဂဏ္ဌာ"တိ လဒ္ဓနာမာ တိတ္ထိယာ။

ဥစ္စာဝစာနီတိ ဥစ္စာနိ စ အဝစာနိ စ, မဟန္တာနိ စေဝ ခုဒ္ဒကာနိ စ, အထ ဝ ဝိသိဋ္ဌာနိ စေဝ လာမကာနိ စာတိ အတ္ထော။ **ဘဒ္ဒပီဌကေသူ** တိ ဝေတ္တမယပီဌေသု။ **သာရော**တိ သီလာဒိဂုဏသာရော။ **ရာဇင်္ဂဏေနာ** တိ ရာဇနိဝေသနဒ္ဝါရေ ဝိဝဋ္ဋေန ဘူမိပ္ပဒေသေန။ အင်္ဂဏန္တိ ဟိ ကတ္ထစိ ကိလေသာ ဝုစ္စန္တိ "ရာဂေ အင်္ဂဏ"န္တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၉၂၄)။ ရာကဒယော ဟိ အင်္ဂန္တိ ဧတေဟိ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလာ နိဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အင်္ဂဏာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ကတ္ထစိ မလံ ဝ ပင္ကော ဝ "တသ္သေဝ ရဇသ္သ ဝ အင်္ဂဏသ္သ ဝ ပဟာနာယ ဝာယမတိ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၈၄)။ အဉ္ဇတိ သမ္မဇ္ဇတီတိ ဟိ အင်္ဂဏံ, မလာဒိ။ ကတ္ထစိ တထာရူပေ ဝိဝဋ္ဋပ္ပဒေသော "စေတိယင်္ဂဏံ ဗောဓိယင်္ဂဏ"န္တိအာဒီသု။ အဉ္ဇတိ တတ္ထ ဌိတံ အတိသုန္ဒရတာယ အဘိဗ္ယဉ္ဇေတီတိ ဟိ အင်္ဂဏံ, ဝိဝဋ္ဋော ဘူမိပ္ပဒေသော။ ဣဓာပိ သော ယေဝ အဓိပ္ပေတော။ **ဒန္တ** န္တိအာဒီသု ကိလေသဝိပ္ဖန္ဒရဟိတစိတ္တတာယ **ဒန္တံ,** နိစ္စံ ပစ္စုပဋ္ဌိတသတာရက္ခတာယ **ဂုတ္တံ,** စက္ခာဒိဣန္ဒြိယာနံ သန္တတာယ **သန္တိန္ဒြိယံ,** ဟာသာဒိကေန ဣရိယာပထေန သမန္နာဂတတ္တာ **သမ္ပန္န ဣရိယာပထံ**။ ဣဓာနိ နိဂြောဓသာမဏေရံ သရူပတော ဝိဘာဝေတုကာမော အာဟ **"ကော ပနာယံ နိဂြောဓော နာမာ"**တိအာဒိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ တိ ဧတ္ထ ဗိန္ဒုသာရသ္သ ကိရ ဧကသတပုတ္တေသု မောရိယဝံသဇာယ ဓမ္မဒေဝိယာ အသောကတိဿနာမာနံ ဒွိန္နံ ပုတ္တာနံ မဇ္ဈေ ဇေဋ္ဌော အသောကကုမာရော အဝန္တိရဋ္ဌံ ဘုဉ္ဇတိ။ ပိတရာ ပေသိတော ဟဋ္ဌလိပုတ္တတော ပညာသယောဇနမတ္တကေ ဝိဋ္ဋျူဘဘယာဂတာနံ သာကိယာနမာတသံ ဝေဋ္ဋိသံ နာမ နဂရံ ပတ္ဝတ တတ္ထ ဝေဋ္ဋိသံ နာမ သေဋ္ဌိဓီတရံ အာအယ ဥဇ္ဇေနိရာဇဓာနိယံ ရဇ္ဇံ ကရောန္တော မဟိန္ဒံ နာမ ကုမာရံ သင်္ဃမိတ္ဝတဉ္စ ကုမာရိကံ လဘိတ္ဝတ ဝေဟိ သဒ္ဓိံ ရဇ္ဇသုခမနုဘဝန္တော ပိတုနော ဂိလာနဘာဝံ သုတ္ဝတ ဥဇ္ဇေနိံ ပဟာယ သီဃံ ဟဋ္ဌလိပုတ္တံ ဥပဂန္တ္ဝတာ ပိတု ဥပဋ္ဌာနံ ကတ္ဝတ တသ္သ အစ္စယေန ရဇ္ဇံ အဂ္ဂဟေသိ။ တံ သုတ္ဝတ ယုဝရာဇာ သုမနာဘိဓာနော ကုဇ္ဈိတ္ဝတ "အဇ္ဇ မေ မရဏံ ဝ ဟောတု ရဇ္ဇံ ဝ"တိ အဌနုဝုတိဘာတိကပရိဝုတော သံဝဋ္ဋသာဂရေ ဇလတရင်္ဂသင်္ဃာတော ဝိယ အဇ္ဈောတ္ထရန္တော ဥပဂစ္ဆတိ။ ဝတော အသောကော ဥဇ္ဇေနီရာဇာ သင်္ဂာမံ ပက္ခန္ဒိတ္ဝတ သတ္တုမဒ္ဒနံ ကရောန္တော သုမနံ နာမ ရာဇကုမာရံ ဂဟေတ္ဝတ ဃာတေသိ။ ဝေန ဝုတ္တံ **"ဗိန္ဒုသာရရညော ကိရ ဒုဝ္ဝဗလကာလေယေဝ အသောကကုမာရော အတ္တနာ လဒ္ဓံ ဥဇ္ဇေနီရဇ္ဇံ ပဟာယ အာဂန္တ္ဝတာ သဗ္ဗနဂရံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ကတ္ဝတ သုမနံ နာမ ရာဇကုမာရံ အဂ္ဂဟေသီ"**တိ။

ပရိပုဏ္ဏဂတ္တာ တိ ပရိပုဏ္ဏဂတ္တာ။ **ဧကံ သာလ**န္တိ သဗ္ဗပရိစ္ဆန္နံ ဧကံ ပါသာဒံ။ ''ဒေဝတာယ ပန အာနုဘာဝေန တသ္မိံ ပါသာဒေ မဟာဇနေန အဒိဿမာနာ ဟုတွာ ဝါသံ ကပ္ပေသီ''တိ ဝဒန္တိ။ **နိဗဒ္ဓဝတ္တ** န္တိ ''ဧကဿ ဒိဝသဿ ဧတ္တက''န္တိ နိယာမေတွာ ဌပိတဝတ္တံ။ **ဟေတုသမ္ပဒ** န္တိ အရဟတ္တုပနိဿယပုညသမ္ပဒံ။ **ခုရဂ္ဂေ ယေဝါ**တိ ခုရကမ္မပရိယောသာနေယေဝ, တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ တံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော အန္တိမာယ ကေသဝဋ္ဋိယာ ဝေါရောပနာယ သမကာလမေဝ စ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သရီရံ ဇဂ္ဂိတွာ** တိ ဒန္တကဋ္ဌခါဒနမုခဓောဝနာဒီဟိ သရီရပရိကမ္မံ ကတွာ။

သီဟပဉ္ဇရေ စင်္ကမတီ တိ သီဟပဉ္ဇရသမီပေ အပရာပရံ စင်္ကမတိ။ **တင္ခဏညေဝ** တိ တသ္မိံ ခဏေယေဝ။ **အယံ ဇနော**တိ ရာဇင်္ဂဏေ စရမာနံ ဇနံ ဒိသွာ ဝဒတိ။ **ဘန္တမိဂပ္ပဋိဘာဂေ** တိ အနဝဋ္ဌိတတ္တာ ကာယစာပလ္လေန သမန္နာဂတတ္တာ ဘန္တမိဂသဒိသော။ အတိဝိယ သောဘတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာလောကိတဝိလောကိတ**န္တိ ဧတ္ထ **အာလောကိတံ** နာမ ပုရတော ပေက္ခနံ။ အဘိမုခါလောကနဉှိ ''အာလောကိတ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိလောကိတ**န္တိ အနုဒိသာပေက္ခနံ, ယံ ဒိသာဘိမုခံ ဩလောကေတိ, တဒနုဂတဒိသာပေက္ခနန္တိ အတ္ထော။ **သမိဉ္ဇနံ** ပဗ္ဗသင်္ကောစနံ။ **ပသာရဏဉ္စ** တေသံယေဝ ပသာရဏံ။ **လောကုတ္တရဓမ္မော** တိ သေသဇနေသု အဝိဇ္ဇမာနော ဝိသိဋ္ဌဓမ္မော။ **ပေမံ သဏ္ဌဟီ** တိ ပေမံ ပတိဋ္ဌာသိ, ဥပ္ပဇ္ဇီတိ အတ္ထော။ **ဝါဏိဇကော အဟောသီ**တိ မဓုဝါဏိဇကော အဟောသိ။

အတီတေ ကိရ တယော ဘာတရော မဓုဝါဏိဇကာ အဟေသုံ။ တေသု ကနိဋ္ဌော မဓုံ ဝိက္ကိဏာတိ, ဣတရေ အရညတော အာဟရန္တိ။ တဒါ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ပဏ္ဍုကရောဂါတုရော အဟောသိ။ အပရော ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓော တဒတ္ထံ မဓုဘိက္ခာယ စရမာနော နဂရံ ပါဝိသိ။ ပဝိဋ္ဌဉ္စ တံ ဧကာ ကုမ္ဘဒါသီ ဥဒကဟာရဏတ္ထံ တိတ္ထံ ဂစ္ဆမာနာ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာ စ ပုစ္ဆိတွာ အာဂတကာရဏဉ္စ ဉတွာ ''ဧတ္ထ, ဘန္တေ, မဓုဝါဏိဇကာ ဝသန္တိ, တတ္ထ ဂစ္ဆထာ''တိ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ မဓုအာပဏံ ဒဿေသိ။ သော စ တတ္ထ အဂမာသိ။ တံ ဒိသွာ ကနိဋ္ဌော မဓုဝါဏိဇော သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿော ''ကေနာဂတတ္ထ, ဘန္တေ''တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ ဝိဒိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ မဓုနော ပူရေတွာ ဒဒမာနော ပတ္တပုဏ္ဏံ မဓုံ ဥဂ္ဂန္တွာ မုခဝဋ္ဋိတော ဝိဿန္ဒိတွာ ဘူမိယံ ပတမာနံ ဒိသွာ ပသန္နမာနသော ''ဣမိနာဟံ, ဘန္တေ, ပုညကမ္မေန ဇမ္ဗုဒီပေ ဧကရဇ္ဇံ ကရေယျံ, အာဏာ စ မေ အာကာသေ ပထဝိယဉ္စ ယောဇနပ္ပမာဏေ ဌာနေ ဖရတူ''တိ ပတ္ထနမကာသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော စ ''ဧဝံ ဟောတု ဥပါသကာ''တိ ဝတွာ ဂန္ဓမာဒနံ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဘေသဇ္ဇမကာသိ။

ကနိဋ္ဌော ပန မဓုဝါဏိဇော မဓုံ ဒတွာ ဂေဟေ နိသိန္နော ဣတရေ အရညတော အာဂတေ ဒိသွာ ဧဝမာဟ ''တုမှာကံ ဘာတရော စိတ္တံ ပသာဒေထ, မမဉ္စ တုမှာကဉ္စ မဓုံ ဂဟေတွာ ဤဒိသဿ နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တံ ပူရေတွာ အဒါသိ''န္တိ။ တေသု ဇေဋ္ဌော ကုဇ္ဈိတွာ ဧဝမာဟ ''စဏ္ဍာလာပိ ကာသာဝဝါသိနော ဟောန္တိ, နနု တဝ ဟတ္ထတော မဓုံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဂတော စဏ္ဍာလော ဘဝိဿတီ''တိ။ မဇ္ဈိမော ပန ကုဇ္ဈိတွာ ''တဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဂဟေတွာ ပရသမုဒ္ဒေ နိက္ခိပာဟီ''တိ အာဟ။ ပစ္ဆာ ပန တေပိ ဒွေ ဘာတရော ကနိဋ္ဌေန ဝုစ္စမာနံ အနာနိသံသပဋိသံယုတ္တကထံ သုတွာ အနုမောဒိံသုယေဝ။ သာပိ စ ကုမ္ဘဒါသီ ''တဿ မဓုဒါယကဿ အဂ္ဂမဟေသီ ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနမကာသိ။ တေသု ကနိဋ္ဌော အသောကော ဓမ္မရာဇာ အဟောသိ, သာ စ ကုမ္ဘဒါသီ အတိဝိယ ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ အသန္ဓိမိတ္တာ နာမ တဿ အဂ္ဂမဟေသီ အဟောသိ။ ပရသမုဒ္ဒဝါဒီ ပန မဇ္ဈိမော ဣမသ္မိံယေဝ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ဒေဝါနံပိယတိဿော နာမ မဟာနုဘာဝေါ ရာဇာ အဟောသိ။ ဇေဋ္ဌော ပန စဏ္ဍာလဝါဒိတာယ စဏ္ဍာလဂါမေ ဇာတော နိဂြောဓော နာမ သာမဏေရော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ပုဗ္ဗေ ဟိ ကိရ ပုညကရဏကာလေ ဧသ ရညော ဇေဋ္ဌဘာတာ ဝါဏိဇကော အဟောသီ''**တိ။

ပုဗ္ဗေ ဝ သန္နိဝါသေနာ တိ ဧတ္ထ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၇၄) ဂါထာဗန္ဓဝသေန **ဝါ**-သဒ္ဒဿ ရဿတ္တံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ပုဗ္ဗေ သန္နိဝါသေန ဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗေ** တိ အတီတဇာတိယံ။ **သန္နိဝါသေနာ** တိ သဟဝါသေန။ သဟသဒ္ဒတ္ထော ဟိ အယံ သံသဒ္ဒော။ **ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဝတ္တမာနဘဝေ ဟိတစရဏေန ဝါ။ ဧဝံ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ သိနေဟသင်္ခါတံ ပေမံ ဇာယတေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပေမံ နာမေတံ ဒွီဟိပိ ကာရဏေဟိ ဇာယတိ, ပုရိမဘဝေ မာတာ ဝါ ပိတာ ဝါ ဓီတာ ဝါ ပုတ္တော ဝါ ဘာတာ ဝါ ဘဂိနီ ဝါ ပတိ ဝါ ဘရိယာ ဝါ သဟာယော ဝါ မိတ္တော ဝါ ဟုတွာ ယော ယေန သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ နိဝုတ္ထပုဗ္ဗော, တဿ ဣမိနာ ပုဗ္ဗေ ဝါ

သန္နိတသေန ဘဝန္တရေပိ အနုဗန္ဓန္တော သော သိနေဟော န ဝိဇဟတိ, ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ကတေန ပစ္စုပ္ပန္နေန ဟိတေန တတိ ဧဝံ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ တံ ပေမံ နာမ ဇာယတီတိ။ ကိံ ဝိယာတိ အာဟ **"ဥပ္ပလံ ဝ ယထောဒကေ"**တိ။ တတ္ထာပိ **တ**-သဒ္ဒဿ ဝုတ္တနယေနေဝ ရဿတ္တံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော စေတ္ထ တသဒ္ဒော။ တေန ပဒုမာဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ **ယထာ**-သဒ္ဒော ဥပမာယံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဥပ္ပလဉ္စ သေသဉ္စ ပဒုမာဒိ ဥဒကေ ဇာယမာနံ ဒွေဝ ကာရဏာနိ နိဿာယ ဇာယတိ ဥဒကဉ္စေဝ ကလလဉ္စ, တထာ ဧတေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ ပေမံ ဇာယတီတိ။

ရညော ဟတ္ထေ တိ သန္တိကံ ဥပဂတဿ ရညော ဟတ္ထေ။ **ရညော အနုရူပန္တိ** ကေဥနသတဘာတုကာနံ ဃာတိ တတ္ထာ စက္ခုပကတိတာယ ရဇ္ဇေ ဌိတတ္တာ စ "ပမာဒဝိဟာရီ အယ"န္တိ မညမာနော တဒနုရူပံ ဓမ္မပဒေ အပ္ပမာဒဝဂ္ဂံ ဒေသေတုံ အာရဘိ။ တတ္ထ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၂၃) **အပ္ပမာဒေါ**တိ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသော, နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **အမတပဒန္တိ** အမတံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ။ တဉှိ အဇာတတ္တာ န ဇီယတိ န မီယတိ, တသ္မာ "အမတ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ အမတဿ ပဒံ အမတပဒံ, အမတဿ အဓိဂမုပာယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပမာဒေါ**တိ ပမဇ္ဇနဘာဝေါ, မုဋ္ဌဿစ္စသင်္ခါတဿ သတိယာ ဧတဿဂ္ဂဿေတံ နာမံ။ **မစ္စုနော**တိ မရဏဿ။ **ပဒန္တိ** ဥပာယော မဂ္ဂေါ။ ပမတ္တော ဟိ ဇာတိံ နာတိဝတ္တတိ, ဇာတော ပန ဇီယတိ စေဝ မီယတိ စာတိ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ နာမ ဟောတိ, မရဏံ ဥပနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အညာတံ တာတ, ပရိယောသာပေဟီတိ ဣမိနာ "သဒ အပ္ပမာဒေန ဟုတ္ဝာ ဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္တကေနေဝ မယာ ဉာတံ, တုမှေဟ ဓမ္မဒေသနံ နိဋ္ဌပေထာ"တိ တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္တနော ပဋိပတ္တိတုကာမတံ ဒီပေန္တော ဓမ္မဒေသနာယ ပရိယောသာနံ ဟာပေတ္ဝာ ကထနေ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ ကေစိ ပန "အဘာသိတိ ဧတ္ထ 'ဘာသိဿာမိ ဝိတက္ကေမိ'တိ အတ္ထံ ဂဟေတ္ဝာ 'သဗ္ဗံ အပ္ပမာဒဝဂ္ဂံ ဘာသိဿာမီ'တိ သလ္လက္ခိတတ္တာ အဘာသီတိ ဝုတ္တံ, ရညာ ပန အမုကထံ သုတ္ဝာဝ 'အညာတံ တာတ, ပရိယောသာပေဟီ'တိ ဝုတ္တတ္တာ 'ဥပရိ န ကထေသိ'"တိ ဝဒန္တိ။ "တံ ပန ယုတ္တံ န ဟောတီ"တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **ခုဝဘတ္တာနိ** တိ နိစ္စဘတ္တာနိ။ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပဇ္ဈာယော တိ အာဟ **"ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဒိသ္ဝာ စောဒေတာ သာရေတာ စာ"** တိ။ တတ္ထ **ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇ** န္တိ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တဉ္စ ဝဇ္ဇံ။ **စောဒေတာ**တိ "ဣဒံ တယာ ဒုက္ကဋံ, ဣဒံ ဒုဗ္ဘာသိတ"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ စောဒေတာ။ **သာရေတာ**တိ အတ္တနော ဝဇ္ဇံ အသ္ဝာ သရန္တဿ သတိံ ဥပ္ပာဒေတာ, သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဝာ သာရေတာ, ပဝတ္တေတာတိ အတ္ထော။

"ဧဝံ တယာ ဗုဒ္ဓဝစနံ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ, ဧဝံ အဘိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗ"န္တိအာဒိနာ အာစာရဿ သိက္ခာပနတော အာစရိယော နာမာတိ အာဟ **"ဣမသ္မိံ သာသနေ သိက္ခိတဗ္ဗကဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာပေတာ"** တိ။ တတ္ထ **သိက္ခိတဗ္ဗကဓမ္မော** နာမ သကလံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သီလာဒယော စ ဓမ္မာ။ **"ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒာ စာ"** တိ ဣဒံ လဗ္ဘမာနဝသေန ဝုတ္တံ ။ **အာစရိယုပဇ္ဈာယာန** န္တိ ဣမိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ, **မမ စာ**တိ ဣမိနာ ပန ပဗ္ဗဇ္ဇာဝ။ တဒာ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတတ္တာ နိဂ္ရောဓဿ ဘာဝိနိံ တ ဥပသမ္ပဒံ သန္ဓာယ ဥဘယမ္ပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သရဏဂမနဝသေန ပဗ္ဗဇ္ဇာသိဒ္ဓိတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿပိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နိဿယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဉတ္တိကမ္မဝသေနပိ နိဿယဘာဝေါ လဗ္ဘတေဝါတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဝဍ္ဎာပေန္တော** တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒိဝသေ ဒိဝသေ တတော တတော ဒိဂုဏံ ကတွာ ဝဍ္ဎာပေန္တော။ **ဟေတုဇ္ဇနိကေနာ** တိ ပုထုဇ္ဇနဘာဝေန။ နိဂ္ရောဓတ္ထေရဿ အာနုဘာဝကိတ္တနာဓိကာရတ္တာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမ္ပိ ပစ္ဆာ ဝတ္တဗ္ဗမ္ပိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ အာဟ **"ပုန ရာဇာ အသောကာရာမံ နာမ မဟာဝိဟာရံ ကာရေတွာ"**တိအာဒိ ။ **စေတိယပဋိမဏ္ဍိတာနီ** တိ ဧတ္ထ စယိတဗ္ဗံ ပူဇေတဗ္ဗန္တိ **စေတိယံ,** ဣဋ္ဌကာဒီဟိ စိတတ္တာ တ စေတိယံ, စေတိယေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတာနိ ဝိဘူသိတာနီတိ စေတိယပဋိမဏ္ဍိတာနိ။ **ဓမ္မေနာ**တိ ဓမ္မတော အနပေတေန။

ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **"ကေဒိဝသံ ကိရာ"**တိအာဒိ။ **အသောကာရာမေ မဟာအနံ ဒတ္ဝာ**တိ ဧတ္ထ ကတေ အာရာမေ ပစ္ဆာ ကာရာပကဿ ရညော နာမဝသေန နိရုဠှံ နာမပဏ္ဏတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"အသောကာရာမေ"**တိ။ ကေစိ ပန "တသ္မိံ ဒိဝသေ ရာဇာ အတ္တနော ဃရေယေဝ သဗ္ဗံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒာပေတွာ ဘောဇေတွာ ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ"တိ ဝဒန္တိ။ **မဟာအနံ ဒတ္ဝာ**တိ ဘောဇေတွာ သဗ္ဗပရိက္ခာရဒာနဝသေန မဟာအနံ ဒတွာ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **ဒီပဝံသေ** –

“နိဝေသနံ ပဝေသေတွာ၊ နိသီဒာပေတွာန အာသနေ။
ယာဂုံ နာနာဝိဓံ ခဇ္ဇံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
အအာသိ ပယတပာဏိ၊ ယာဝဒတ္ထံ ယဒိစ္ဆကံ။

“ဘုတ္တာဝိဘိက္ခုသင်္ဃဿ၊ ဩနီတပတ္တပာဏိနော။
ကေမေကဿ ဘိက္ခုနော၊ အအာသိ ယုဂသာဋကံ။

“ဟဒအဗ္ဘုဠ္ဌနံ တေလံ၊ ဆတ္တဉ္စာပိ ဥပာဟနံ။
သဗ္ဗံ သမဏပရိက္ခာရံ၊ အအာသိ ဖာဏိတံ မဓုံ။

“အဘိတဒေတွာ နိသီဒိ၊ အသောကဓမ္မော မဟီပတိ။
နိသဇ္ဇ ရာဇာ ပတရေသိ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပစ္စယံ။

“ယာဝတာ ဘိက္ခု ကူစ္ဆန္တိ၊ တာဝ ဒေမိ ယဒိစ္ဆကံ။
သန္တပ္ပေတွာ ပရိက္ခာရေန၊ ပတရေတွာန ပစ္စယေ။
တတော အပုစ္ဆိ ဂမ္ဘီရံ၊ ဓမ္မက္ခန္ဓံ သုဒေသိတ”န္တိ။

အင်္ဂတော, မဟာရာဇ, နဝ အင်္ဂါနိ တိအာဒိ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေန ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ **နဝကမ္မာဓိဋ္ဌာယကံ အအာသီ**တိ စတုရာသီတိဝိဟာရသဟဿေသု ကတ္တဗ္ဗဿ နဝကမ္မဿ အဓိဋ္ဌာယကံ ဝိဓာယကံ ကတ္တ အအာသိ။ **ကေဒိဝသမေဝ သဗ္ဗနဂရေဟိ ပဏ္ဏာနိ အာဂမိံသူ**တိ သဗ္ဗဝိဟာရေသု ကိရ ရာဟုနာ စန္ဒဿ ဂဟဏဒိဝသေ နဝကမ္မံ အာရဘိတွာ ပုန ရာဟုနာ စန္ဒဿ ဂဟဏဒိဝသေယေဝ နိဋ္ဌာပေသုံ, တသ္မာ ကေဒိဝသမေဝ ပဏ္ဏာနိ အာဂမိံသူတိ ဝဒန္တိ။ **အဋ္ဌ သီလင်္ဂါနီ** တိ အဋ္ဌ ဥပေါသထင်္ဂသီလာနိ။ **“သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတာယာ”** တိ ကူဒံ အသမာဒိန္နု ပေါသထင်္ဂါနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ **အမရဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ**တိ တာဝတိံသဒေဝနဂရေ။ **အလင်္ကတပဋိယတ္တ** န္တိ အလင်္ကတကရဏဝသေန သဗ္ဗသဇ္ဇိတံ။

အဓိကံ ကာရံ **အဓိကာရံ,** အဓိကံ ကိရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လောကဝိဝရဏံ နာမ ပာဋိဟာရိယံ အကံသူ**တိ ထေရ အနေကသဟဿသင်္ခေသု ဩကာသလောကဿ တန္နိဝါသိသတ္တလောကဿ စ ဝိဝဋဘာဝကရဏပာဋိဟာရိယံ လောကဝိဝရဏံ နာမ။ တံ ပန ကရောန္တော ကူဒ္ဓိမာ အန္ဓကာရံ တ အာလောကံ ကရောတိ, ပဋိစ္ဆန္နံ တ ဝိဝဋံ, အနာပာထံ တ အာပာထံ ကရောတိ။ ကထံ? အယဉှိ ယထာ ပဋိစ္ဆန္နောပိ ဒူရေ ဋ္ဌိတောပိ အတ္တာ တ ပရော တ ဒိဿတိ, ဇဝံ အတ္တာနံ တ ပရံ တ ဟာကင်္ခံ ကာတုကာမော ပာဒကဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ “ကူဒံ အန္ဓကာရဋ္ဌာနံ အာလောကဇာတံ ဟောတူ”တိ တ “ကူဒံ ပဋိစ္ဆန္နံ ဝိဝဋံ ဟောတူ”တိ တ “ကူဒံ အနာပာထံ အာပာထံ ဟောတူ”တိ တ အာဝဇ္ဇေတွာ ပုန ပာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ အဓိဋ္ဌာတိ။ သဟ အဓိဋ္ဌာနေန ယထာဓိဋ္ဌိတမေဝ ဟောတိ။ အပရေ ဒူရေ ဋ္ဌိတာပိ ပဿန္တိ, သယမ္ပိ ပဿိတုကာမော ပဿတိ ဘဂဝတ ဝိယ ဒေဝေါရောဟဏေ။ ဘဂဝတ ဟိ ဒေဝလောကေ အဘိဓမ္မဒေသနံ နိဋ္ဌပေတွာ သင်္ကဿနဂရံ ဩတရန္တော သိနေရုမုဒ္ဓနိ ဌတွာ ပုရတ္ထိမံ လောကဓာတုံ ဩလောကေသိ, အနေကာနိ စ က္ကတဝဠသဟဿာနိ ဝိဝဋာနိ ဝိယ ဟုတွာ ကေင်္ဂဏံ ဝိယ ဟုတွာ ပကာသိံသု။ ယထာ စ ပုရတ္ထိမေန, ဇဝံ ပစ္ဆိမေနပိ ဥတ္တရေနပိ ဒက္ခိဏေနပိ သဗ္ဗံ ဝိဝဋမဒ္ဒသ။ ဟေဋ္ဌာပိ ယာဝ အဝီစိ ဥပရိ စ ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနံ, တာဝ အဒ္ဒသ။ မနုဿာပိ ဒေဝေ ပဿန္တိ, ဒေဝါပိ မနုဿေ။ တတ္ထ နေဝ မနုဿာ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေန္တိ, န ဒေဝါ အဓော ဩလောကေန္တိ, သဗ္ဗေ သမ္မုခသမ္မုခာဝ အညမညံ ပဿန္တိ, တံ ဒိဝသံ လောကဝိဝရဏံ နာမ အဟောသိ။

အပိစ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ တဠင်္ဂရဝါသီ ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရောပိ ကူမံ ပာဋိဟာရိယံ အကာသိ။ သော ကိရ ကေဒိဝသံ တိဿမဟာဝိဟာရေ စေတိယင်္ဂဏမှိ နိသီဒိတွာ “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပ ဒံ ပဋိပန္နော ဟောတီ”တိ **အပဏ္ဏကသုတ္တံ** (အ. နိ. ၃.၁၆) ကထေန္တော ဟေဋ္ဌာမုခံ ဗီဇနိံ အကာသိ, ယာဝ အဝီစိ တော ကေင်္ဂဏံ အဟောသိ, တတော ဥပရိမုခံ အကာသိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ကေင်္ဂဏံ အဟောသိ။ ထေရော နိရယဘ ယေန တဇ္ဇေတွာ သဂ္ဂသုခေန စ ပလောဘေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ကေစိ သောတာပန္နာ အဟေသုံ, ကေစိ သကဒာဂါ မီ အနာဂါမီ အရဟန္တောတိ ဇဝံ တသ္မိံ ဒိဝသေပိ လောကဝိဝရဏံ နာမ အဟောသိ။ ကူမေ ပန ဘိက္ခု ယထာ အသော

ကော ဓမ္မရာဇာ အသောကာရာမေ ဌိတော စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောကေန္တော သမန္တတော သမုဒ္ဒပရိယန္တံ ဇမ္ဗုဒီပံ ပဿ သတိ, စတုရာသီတိ စ ဝိဟာရသဟဿာနိ ဥဠာရာယ ဝိဟာရမဟပူဇာယ ဝိရောစမာနာနိ, ဇဲ အဓိဋ္ဌဟိတွာ လောကဝိဝရ ဏံ နာမ ပာဋိဟာရိယံ အကာသိ။

ဝိဟာရမဟပူဇာယာတိ ဝိဟာရမဟာသင်္ခာတာယ ပူဇာယ။ **ဝိဘူတိန္တိ** သမ္ပတ္တိံ။ **ဝေရူပံ ပီတိပါမောဇ္ဇ** န္တိ ဣဒိ သံ ပရိစ္စာဂမူလကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ **မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ ဘာရမကာသီ**တိ ထေရဿ မဟာနုဘာဝတ္တာ "ဥတ္တရိပိ စေ ကထေတဗ္ဗံ အတ္ထိ, တမ္ပိ သောယေဝ ကထေဿတီ"တိ မညမာနော ဘိက္ခုသင်္ဃော ရညာ ပုစ္ဆိတပဉှဿ ဝိသဇ္ဇနံ ထေရဿ ဘာရမကာသိ။ **သာသနဿ အဒါယာဒေ ဟောမိ, န ဟောမီ**တိ သာသနဿ ဉာတ ကော အဗ္ဘန္တရော ဟောမိ, န ဟောမီတိ အတ္ထော။ ယေသံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတာ ပုတ္တဓီတရော န သန္တိ, န တေ သာ သနေ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အတ္တနော ဘာရံ ကတွာ ဝဟန္တီတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ထေရော ဝေမာဟ **"န ခေါ, မဟာ ရာဇ, ဧတ္တာဝတာ သာသနဿ အဒါယာဒေ ဟောတီ"**တိ။ **ကထဉ္စရဟိ, ဘန္တေ, သာသနဿ အဒါယာဒေ ဟောတီ**တိ ဧတ္ထ **စရဟီ**တိ နိပါတော အက္ခန္တိံ ဒီပေတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒိ ဝေရူပံ ပရိစ္စာဂံ ကတွာပိ သာသနဿ အဒါယာဒေ န ဟောတိ, အညံ ကိံ နာမ ကတွာ ဟောတီတိ။

တိဿကုမာရဿ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဘုတီတိ ယဒာ စ တိဿကုမာရော ပဗ္ဗဇိတော, ယေန စ ကာရဏေန ပဗ္ဗဇိတော, တံ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရတော ဥတ္တရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **သက္ခသီ**တိ သက္ခိဿသိ။ **ဟမောဇ္ဇဇာတော**တိ သ ဉ္ဇာတပါမောဇ္ဇော။ **ပုတ္တာနံ မနံ လဘိတွာ**တိ ဧတ္ထ ပုတ္တိပိ သာမညတော ပုတ္တသဒ္ဒေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပုတ္တော စ ဓီတာ စ ပုတ္တာတိ ဇဲ ဧကသေသနယေန တ ဇဲ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဓီတုသဒ္ဒေန သဟ ပယုဇ္ဇမာနော ဟိ ပုတ္တသဒ္ဒော ဧကော ဝသိဿတိ, ဓီတုသဒ္ဒော နိဝတ္တတီတိ သဒ္ဒသတ္ထဝိဒူ ဝဒန္တိ။ **သိက္ခာယ ပတိဋ္ဌာပေသု**န္တိ တသ္မိံယေဝ သီမမဏ္ဍလေ သိက္ခာသမ္မုတိံ ဒတွာ ဟတ္ထာတိပါတာဝေရမဏိအာဒီသု ဝိကာလဘောဇနာဝေရမဏိပရိ ယောသာနာသု ဆသု သိက္ခာသု သမာဒပနဝသေန သိက္ခာယ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။ သင်္ဃဝသေနာယပိ ဟိ သာမဏေရိယာ "ပါဏာ တိပါတာဝေရမဏိံ ဒွေ ဝဿာနိ အဝီတိက္ကမ္မ သမာဒါနံ သမာဒိယာမီ"တိအာဒိနာ (ပါစိ. ၁၀၇၈-၁၀၇၉) ဆ သိက္ခာယော သမာဒိယိတွာ သိက္ခိတဗ္ဗာယေဝ။ န ဟိ ဇဝတာသု ဆသု သိက္ခာပဒေသု ဒွေ ဝဿာနိ အသိက္ခိတသိက္ခံ သာမဏေရိံ ဥ ပသမ္ပာဒေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဆ ဝဿာနိ အဘိသေကဿ အဿာတိ **ဆဗ္ဗဿာဘိသေကော,** အဘိသေကတော ပဋ္ဌာ ယ အတိက္ကန္တဆဝဿောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သဗ္ဗံ ထေရဝါဒန္တိ ဒွေ သင်္ဂီတိယော အာရုဠ္ဟာ ပါဠိယေဝေတ္ထ "ထေရဝါဒေ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ မဟာကဿပပဘုတီနံ မဟာထေရာနံ ဝါဒတ္တာ "ထေရဝါဒေ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ကောန္တပုတ္တတိဿတ္ထေရော**တိ ဧ တ္ထ ကောန္တသကုဏိယော နာမ ကိန္နရဇာတိယော။ "တာသု ဧကိဿာ ကုစ္ဆိယံ သယိတော မနုဿဇာတိကော ရညာ ပောသိတော ကောန္တပုတ္တတိဿတ္ထေရော နာမာ"တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **မဟာဝံသေပိ** စေတံ ဝုတ္တံ –

"ပုရေ ပာဋလိပုတ္တမှာ, ဝနေ ဝနစရော စရံ။
ကောန္တကိန္နရိယာ သဒ္ဓိံ၊ သံဝါသံ ကိရ ကပ္ပယိ။

"တေန သံဝါသမန္ဝာယ၊ သာ ပုတ္တေ ဇနယီ ဒုဝေ။
တိဿော ဇေဋ္ဌော ကနိဋ္ဌော တု၊ သုမိတ္တော နာမ နာမတော။

"မဟာဝရုဏတ္ထေရဿ ၊ ကာလေ ပဗ္ဗဇိ သန္တိကေ။
အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု၊ ဆဠဘိညာဂုဏံ ဥဘော"တိ။

ကေစိ ပန ဇဲ ဝဒန္တိ "ကောန္တာ နာမ ကဋ္ဌတာဟနရညော ဝံသေ ဇာတာ ဧကာ ရာဇဓီတာ။ တံ ဂရုဋ္ဌယန္တေန အရ ညဂတံ ဧကော ဝနစရကော အာနေတွာ တာယ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ။ သာ တဿ ဥဘော ပုတ္တေ ဝိဇာယိ။ တတ္ထာ ယံ ဇေဋ္ဌကော မာတုနာမေန ကောန္တပုတ္တော နာမ ဇာတော"တိ။ ကဋ္ဌတာဟနရညော ကိရ နဂရေ သဗ္ဗေပိ ဝိဘဝသမ္ပ န္နာ နဒီပဗ္ဗတကီဠာဒီသု ဂရုဋ္ဌသကုဏာသဒိသံ ယန္တံ ကာရေတွာ ကဋ္ဌတာဟနရာဇာ ဝိယ ဂရုဋ္ဌတာဟနေန ဝိစရန္တိ။

ဗ္ယာဓိပဋ္ဌိကမ္မတ္ထံ ဘိက္ခာစာရဝတ္တေန အာဟိဏ္ဍန္တော ပဌမဂါမံ သမ္ပတ္တော အလင်္ကရိတွာ တိ တဒါ ကိရ ဇေဋ္ဌဿ ကောန္ဍညတ္ထေရဿ ကုစ္ဆိတော သမုဋ္ဌာသိ။ တံ ဗာဠှာဟာယ ဒုက္ခဝေဒနာယ ပီဠိတံ ကနိ ဋ္ဌော သုမိတ္တော နာမ ထေရော ဒိသွာ “ကိမေတ္ထ, ဘန္တေ, လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော “အာဝုသော, ပဌမဂါမံ သမ္ပတ္တေန လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ ရညော နိဝေဒနံ တဿ ဂိလာနပစ္စယံ ပဏ္ဍာဘတ္တံ သပ္ ပိအတ္ထာယ စရဏ္ဍ္ဍ ပဋ္ဌိက္ခိပိတွာ “ဘိက္ခာစာရဝေလာယမေဝ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန တယာ ယဒိ သက္ကာ လဒ္ဓုံ, ဇဝံ ဝိစရိတွာ ယံ လဒ္ဓံ, တံ အာဟရာ”တိ အာဟ။ ကနိဋ္ဌောပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဘိက္ခာစာရဝတ္တေန စရန္တော ပဌမ တ္တမ္ပိ သပ္ပိံ နာလတ္ထ။ သော ပန ကုစ္ဆိတော ဗလဝတရော သပ္ပိဃဋ္ဋသတေနပိ ဝူပသမေတုံ အသက္ကုဏေယ္ ယော အဟောသိ။ ထေရော တေနေဝ ဗ္ယာဓိဗလေန ကာလမကာသိ။ ကေစိ ပန “ဝိစ္ဆိကနာမကေန ကီဋ္ဋဝိသေန ဍဋ္ဌော ထေရော တဿ ဝိသဝေဂေန အဓိမတ္တာယ ဒုက္ခဝေဒနာယ သမန္နာဂတော တံ ဝူပသမေတုံ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဌမ တ္တံ သပ္ပိံ အလဘိတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **မဟာဝံသေ** –

“ဟဒေ ကီဋ္ဋဝိသေနာသိ, ဍဋ္ဌော ဇေဋ္ဌော သဝေဒနော။
အာဟ ပုဋ္ဌော ကနိဋ္ဌေန, ဘေသဇ္ဇံ ပသတံ ဃတံ။

“ရညော နိဝေဒနံ ထေရော, ဂိလာနပစ္စယေပိ စ။
သပ္ပိအတ္ထဥ္စ စရဏံ, ပဏ္ဍာဘတ္တံ ပဋ္ဌိက္ခိပိ။

“ပိဏ္ဍာယ   စေ စရံ သပ္ပိံ, လဘသေ တွံ တမာဟရ။
ဣစ္စာဟ တိဿတ္ထေရော သော, သုမိတ္တံ ထေရမုတ္တမံ။

“ပိဏ္ဍာယ စရတာ တေန, န လဒ္ဓံ ပသတံ ဃတံ။
သပ္ပိကုမ္ဘသတေနာပိ, ဗ္ယာဓိ ဇာတော အသာဓိယော။

“တေနေဝ ဗ္ယာဓိနာ ထေရော, ပတ္တော အာယုက္ခယန္တိကံ။
ဩဝဒိတွာပ္ပမာဒေန, နိဗ္ဗာတုံ မာနသံ အကာ။

“အာကာသမှိ နိသီဒိတွာ, တေဇောဓာတုဝသေန သော။
ယထာရုစိ အဓိဋ္ဌာယ, သရီရံ ပရိနိဗ္ဗုတော။

“ဇာလာ သရီရာ နိက္ခမ္မ, နိမံ့သဆာရိကံ ဍဟိ။
ထေရဿ သကလံ ကာယံ, အဋ္ဌိကာနိ တု နော ဍဟီ”တိ။

အပ္ပမာဒေန ဩဝဒိတွာတိ “အမှာဒိသာနမ္ပိ ဇဝံ ပစ္စယာ ဒုလ္လဘာ, တုမှေဟ လဘမာနေသု ပစ္စယေသု အပ္ပမဇ္ ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောထာ”တိ ဇဝံ အပ္ပမာဒေန ဩဝဒိတွာ။ **ပလ္လင်္ကေနာ** တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓာသနေန။ ဣတွ ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ **တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ** တိ တေဇောဓာတုကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ သမာပဇ္ ဇိတွာ။ **ထေရဿ သက္ကာရံ ကတွာ** တိ ထေရဿ ဓာတုသက္ကာရံ ကတွာ။ **စတူသု ဒွာရေသု ဟေက္ခရဏိယော ကာရာပေတွာ ဘေသဇ္ဇဿ ပူရာပေတွာ**တိ ကေသမ္မိ ဒွာရေ စတဿော ဟေက္ခရဏိယော ကာရာပေတွာ တတ္ ထ ဧကံ ဟေက္ခရဏိံ သပ္ပိဿ ပူရာပေတွာ ဧကံ မဓုနော, ဧကံ ဖာဏိတဿ, ဧကံ သက္ကရာယ ပူရာပေသိ။ သေသဒွ္ တရေသုပိ ဇဝမေဝ ကာရာပေသီတိ ဝဒန္တိ။

သဘာယံ သတသဟဿ န္တိ နဂရမဇ္ဈေ ဝိနိစ္ဆယသာလာယံ သတသဟဿံ။ ဣမိနာ သကလနဂရတော သမုဋ္ဌိ တံ အာယံ နိဒဿေတိ။ **ပဥ္စသတသဟဿာနိ ရညော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ စ ရဋ္ဌတော ဥပ္ပဇ္ဇနကံ အာယံ ဌပေတွာ ဝုတ္ တံ။ **တတော**တိ ယထာဝုတ္တပဥ္စသတသဟဿတော။ **နိစ္စေဓတ္ထေရဿ ဒေဝသိကံ သတသဟဿံ ဝိသဇ္ဇေသီ** တိ ကထံ ပန ထေရဿ သတသဟဿံ ဝိသဇ္ဇေသိ? ရာဇာ ကိရ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ သာဋ္ဌကေ ပရိဝတ္တေန္တော “ထေရဿ စီဝရံ နီတ”န္တိ ပုစ္ဆိတွာ “အာမ နီတ”န္တိ သုတွာဝ ပရိဝတ္တေတိ။ ထေရောပိ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ

တိစီဝရံ ပရိဝတ္တေတိ။ တဿ ဟိ တိစီဝရံ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ ဌပေတွာ ပဉ္စဟိ စ ဂန္ဓသမုဂ္ဂသတေဟိ ပဉ္စဟိ စ မာလာသမုဂ္ဂသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဟိတောဝ အာဟရီယိတ္ထ, တထာ ဒိဝါ စေဝ သာယဉ္စ။ ထေရောပိ န ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ ဌပေသိ, သမ္ပတ္တသဗြဟ္မစာရီနံ အဒါသိ။ တဒါ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပေ ဘိက္ခုသဟဿဿ ယေဘုယျေန နိဂြောဓတ္ထေရဿေဝ သန္တကံ စီဝရံ အဟောသိ။ ဧဝံ ထေရဿ ဒိဝသေ ဒိဝသေ သတသဟဿံ ဝိသဇ္ဇေသိ။ **ဥဠာရော လာဘသက္ကာရော** တိ ဧတ္ထ လဗ္ဘတိ ပါပုဏီယတီတိ လာဘော, စတုန္နံ ပစ္စယာနမေတံ အဓိဝစနံ။ သက္ကစ္စံ ကာတဗ္ဗော ဒါတဗ္ဗောတိ သက္ကာရော, စတ္တာရော ပစ္စယာယေဝ။ ပစ္စယာ ဧဝ ဟိ ပဏီတပဏီတာ သုန္ဒရသုန္ဒရာ အဘိသင်္ခရိတွာ ကတာ “သက္ကာရော”တိ ဝုစ္စန္တိ။ အထ ဝါ ပရေဟိ ကာတဗ္ဗကာရဝကိရိယာ ပုပ္ဖာဒီဟိ ပူဇာ ဝါ သက္ကာရော။

ဒိဋ္ဌိဂတာနိ တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ “ဂူထဂတံ မုတ္တဂတံ (မ. နိ. ၂.၁၁၉), သင်္ခါရဂတ”န္တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၄၁) ဝိယ။ ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ, ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိပ္ပကာရော ဝါ ဒိဋ္ဌိဂတံ, ဒိဋ္ဌိဘေဒောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ လောကိယာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတပ္ပကာရသဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဣစ္ဆန္တိ။ **န ခော ပနေတံ သက္ကာ ဣမေသံ မဇ္ဈေ ဝသန္တေန ဝူပသမေတု**န္တိ တေသဉှိ မဇ္ဈေ ဝသန္တော တေသုယေဝ အန္တောဂဓတ္တာ အာဒေယျဝစနော န ဟောတိ, တသ္မာ ဧဝံ စိန္တေသိ။ တဒါ တသ္မိံ ဌာနေ ဝသန္တဿ သုခဝိဟာရာဘာဝတော တံ ပဟာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗသုခဝိဟာရမတ္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **“အတ္တနာ ဖာသုကဝိဟာရေန ဝိဟရိတုကာမော”**တိ။ **အဟောဂင်္ဂပဗ္ဗတ**န္တိ ဧဝံနာမကံ ပဗ္ဗတံ။ **ဓမ္မေန ဝိနယေန သတ္ထုသာသနေနာ**တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မော**တိ ဘူတံ ဝတ္ထု။ **ဝိနယော**တိ စောဒနာ သာရဏာ စ။ **သတ္ထုသာသန**န္တိ ဉတ္တိသမ္ပဒါ အနုသာဝနသမ္ပဒါ စ, တသ္မာ ဘူတေန ဝတ္ထုနာ စောဒေတွာ သာရေတွာ ဉတ္တိသမ္ပဒါယ အနုသာဝနသမ္ပဒါယ စ ဥက္ခေပနီယာဒိကမ္မဝသေန နိဂ္ဂယှမာနာပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဗ္ဗုဒံ** ထေနနဋ္ဌေန, **မလံ** ကိလိဋ္ဌဘာဝကရဏဋ္ဌေန, **ကဏ္ဋကံ** ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန။ **အဂ္ဂိံ ပရိစရန္တီ**တိ အဂ္ဂိဟုတ္တကာ ဝိယ အဂ္ဂိံ ပူဇေန္တိ။ **ပဉ္စာတပေ တပန္တီ**တိ စတူသု ဌာနေသု အဂ္ဂိံ ကတွာ မဇ္ဈေ ဌတွာ သူရိယာတပေန တပန္တိ။ **အာဒိစ္စံ အနုပရိဝတ္တန္တီ**တိ ဥဒယကာလတော ပဘုတိ သူရိယံ ဩလောကယမာနာ ယာဝတ္ထင်္ဂမနာ သူရိယာဘိမုခာဝ ပရိဝတ္တန္တိ။ **တေဘိန္ဒိဿာမာတိ ပဂ္ဂဏှိံသူ**တိ ဝိနာသေဿာမာတိ ဥဿာဟမကံသု။ **အဝိသဟန္တော**တိ အသက္ကောန္တော။

သတ္တဒိဝသေန ရဇ္ဇံ သမ္ပဋိစ္ဆာတိ သတ္တဒိဝသေ ရဇ္ဇသုခံ တာဝ အနုဘဝ။ **တမတ္ထံ သညာပေသီ**တိ ကုက္ကုစ္စာယိတမတ္ထံ ဗောဓေသိ။ ကထံ သညာပေသီတိ အာဟ **“သော ကိရာ”**တိအာဒိ။ **စိတ္တရူပ**န္တိ စိတ္တာနုရူပံ, ယထာကာမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကိဿာ**တိ ကေန ကာရဏေန။ **အရေ တွံ နာမ ပရိစ္ဆိန္နမရဏ**န္တိ သတ္တဟိ ဒိဝသေဟိ ပရိစ္ဆိန္နမရဏံ။ **ဝိဿတ္ထော**တိ နိရာသင်္ကစိတ္တော, မရဏသင်္ကာရဟိတော နိဗ္ဘယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဿာသပဿာသနိရုဒ္ဓံ မရဏံ ပေက္ခမာနာ**တိ “အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ, ယဒန္တရံ အဿသိတွာ ပဿသာမိ ပဿသိတွာ ဝါ အဿသာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ”တိ ဧဝံ မရဏဿတိယာ အနုယုဉ္ဇနတော အဿာသပဿာသပ္ပဝတ္တိကာလပရိစ္ဆိန္နံ မရဏံ ပေက္ခမာနာ။ တတ္ထ **အဿာသော**တိ ဗဟိနိက္ခမနနာသဝါတော။ **ပဿာသော**တိ အန္တောပဝိသနဝါတော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေနပိ ဝဒန္တိ။

မိဂဝံ နိက္ခမိတွာတိ မိဂမာရဏတ္ထာယ “အရညေ မိဂပရိယေသနံ စရိဿာမီ”တိ နိက္ခမိတွာ။ တတ္ထ **မိဂဝ**န္တိ မိဂါနံ ဝနနတော ဟေသနတော ဗာဓနတော “မိဂဝ”န္တိ လဒ္ဓသမညံ မိဂဝံ။ **ယောနကမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရ**န္တိ ယောနကဝိသယေ ဇာတံ ဣဓာဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတံ ဓမ္မရက္ခိတနာမဓေယျံ မဟာထေရံ။ **ဟတ္ထိနာဂေနာ**တိ မဟာဟတ္ထိနာ။ မဟန္တပရိယာယောပိ ဟိ နာဂသဒ္ဒောတိ ဝဒန္တိ။ အဟိနာဂါဒိတော ဝါ ဝိသေသနတ္ထံ “ဟတ္ထိနာဂေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ **တဿာသယံ** တဿ အဇ္ဈာသယံ။ **တဿ ပဿန္တဿေဝါ**တိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ, တသ္မိံ ပဿန္တေယေဝါတိ အတ္ထော။ **အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ**တိ ဧတ္ထ အယံ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ န ဟောတီတိ ဂိဟိဿာပိ ဣမံ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ။ သာ ဟိ “ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ ကုမာရကဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတိ နာဂဝဏ္ဏံ ဝါ, ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဒဿေတီ”တိ ဧဝံ အာဂတာ ဣဒ္ဓိ ပကတိဝဏ္ဏဝိဇဟနဝိကာရဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ နာမ။ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိယာ ပန ပဋိက္ခေပော နတ္ထိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ** (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၂၅၂) “ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယန္တိ ဧတ္ထ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ပဋိက္ခိတ္တံ, အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ ပန အပ္ပဋိက္ခိတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိ။ **လဂ္ဂေတွာ**တိ အာကာသေ ကာယဗန္ဓနံ ပသာရေတွာ တတ္ထ စီဝရံ လဂ္ဂေတွာ။

ဆဏဝေသန္တိ တုဋ္ဌိဇနနဝေသံ, ဥဿဝဝေသန္တိ အတ္ထော။ **ပဋိယာဒေသုန္တိ** “အာဂတကာလေ စီဝရာဒီနံ ပရိ
ယေသနံ ဘာရိယ”န္တိ ပဌမမေဝ ပတ္တစီဝရာနိ သမ္ပာဒေသုံ။ **ပဓာနဃရန္တိ** ဘာဝနာနုယောဂဝသေန ဝီရိယာရမ္ဘဿ
အနုရူပံ ဝိဝိတ္တသေနာသနံ။ **သောပီ**တိ ရညော ဘာဂိနေယျံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အနုပဗ္ဗဇိတော** တိ ဥဠာရဝိဘဝေန
ခတ္တိယဇနေန အနုဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတော။ **ဂန္တွာ** တိ ဣဒ္ဓိယာ ဂန္တွာ။ **ကုသလာဓိပ္ပာယော** တိ မနာပဇ္ဈာသယော။ **ဒွေ**
ဠှကဇာတောတိ “ကြမေ ဘိက္ခူ န ဧကမဂ္ဂေန ကထေန္တီ”တိ သံသယမာပန္နော။ **ဧကေကံ ဘိက္ခုသဟဿပရိဝါ**
ရန္တိ ဧကေကဿ ဧကေကသဟဿပရိစ္ဆိန္နံ ဘိက္ခုပရိဝါရံ။ **ဂဏှိတွာ အာဂစ္ဆထာ** တိ ဝုတ္တေပိ “သာသနံ
ပဂ္ဂဏှိတုံ သမတ္ထော”တိ ဝုတ္တတ္တာ ထေရာ ဘိက္ခူ “ဓမ္မကမ္မ”န္တိ မညမာနာ ဂတာ။ ဤဒိသေသု ဟိ ဌာနေသု ကု
က္ကုစ္စံ န ကာတဗ္ဗံ။ ကပ္ပိယသာသနဉ္စေတံ န ဂိဟိကမ္မပဋိသံယုတ္တံ။ **ထေရော နာဂစ္ဆီ** တိ ကိဉ္စာပိ “ရာဇာ ပက္
ကောသတီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဓမ္မကမ္မတ္တာယ အာဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ဒွိက္ခတ္တုံ ပန ပေသိတေပိ န အာဂတော ကိရ။ ထေ
ရော ဟိ သဗ္ဗတ္ထ ဝိညာတဝသေန သမ္ဘာဝနုပ္ပတ္တိတော သမ္ဘာဝိတဿ စ ဥဒ္ဒံ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စသိဒ္ဓိတော အသာရုပ္ပ
ဝစနလေသေန န အာဂစ္ဆီတိ။ **မဟလ္လကော နု ခေါ ဘန္တေ ထေရော** တိ ကိဉ္စာပိ ရာဇာ ထေရံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, နာမံ ပန သ
လ္လက္ခေတုံ အသက္ကောန္တော ဧဝံ ပုစ္ဆီတိ ဝဒန္တိ။ **ဝယှန္တိ** ဥပရိ မဏ္ဍပသဒိသံ ပဒရစ္ဆန္နံ, သဗ္ဗပလိဂုဏ္ဌိမံ
ဝါ ဆာဒေတွာ ကတံ သကဋဝိသေသံ ဝယှန္တိ ဝဒန္တိ။ **နာဝါသင်္ဃာဋံ ဗန္ဓိတွာ** တိ ဒွေ **နာဝါ**တိ ပောတော။
သော ဟိ ဩရတော ပါရံ ပတတိ ဂစ္ဆတီတိ ပောတော, သတ္တေ နေတီတိ နာဝါတိ စ ဝုစ္စတိ။ ဧကတော သင်္ဃဋိတာ နာ
ဝါ နာဝါသင်္ဃာဋံ, တထာ တံ ဗန္ဓိတွာတိ အတ္ထော။

သာသနပစ္စတ္ထိကာနံ ဗဟုဘာဝတော အာဟ **“အာရက္ခံ သံဝိဓာယာ”** တိ။ **ယန္တိ** ယသ္မာ, ယေန ကာရဏေနာတိ
အတ္ထော။ “အာဂုံ န ကရောတီတိ နာဂေါ”တိ (စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၇) ဝစနတော ပါပကရဏာဘာဝ
တော သမဏော ဣဓ နာဂေါ နာမာတိ မညမာနာ **“ဧကော တံ မဟာရာဇ သမဏနာဂေါ ဒက္ခိဏဟတ္ထေ ဂဏှိဿ**
သတီ”တိ ဗျာကရိံသု။ **အဗ္ဗာဟိံသု** တိ အာကမိံသု။ “ရညော ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ လီဠာဝသေန ကတံ ဝိယ ဟောတီတိ က
သ္မာတိအာဒိစောဒနံ ကတ”န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဗာဟိရတော**တိ ဥယျာနဿ ဗာဟိရတော။ ပဿန္တာနံ အတိဒုက္ကရံ ဟုတွာ
ပညာယတီတိ အာဟ **“ပဒေသပထဝီကမ္ပနံ ဒုက္ကရ”** န္တိ။ အဓိဋ္ဌာနေ ပနေတ္ထ ဝိသုံ ဒုက္ကရတာ နာမ နတ္ထိ။ **သီမံ အ**
က္ကမိတွာတိ အန္တောသီမံ သီမာယ အဗ္ဘန္တရံ အက္ကမိတွာ။ **အဘိညာပါဒက**န္တိ အဘိညာယ ပတိဋ္ဌာဘူတံ။ ဝိ
ကုဗ္ဗနိဒ္ဓိယာ ဧဝ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ပထဝီစလနံ အဓိဋ္ဌဟိ။ **ရထဿ အန္တောသီမာယ ဌိတော ပါဒော စလီ** တိ ဧတ္
ထ **ပါဒေါ**တိ ရထစက္ကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တဉှိ ရထဿ ဂမနကိစ္စသာဓနတော ပါဒသဒိသတ္တာ ဣဓ “ပါဒေါ”တိ
ဝုတ္တံ။ **သက္ခတီ** တိ သက္ခိဿတိ။ **စေတမတ္ထ** န္တိ ဝိနာ စေတနာယ ပါပဿ အသမ္ဘဝသင်္ခါတံ အတ္ထံ။ **စေတနာ**
ဟန္တိ ဧတ္ထ “စေတနံ အဟ”န္တိ ပဒစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော။ **စေတယိတွာ**တိ စေတနံ ပဝတ္တယိတွာ။ **ဒီပကတိတ္တိ**
ရောတိ အတ္တနော နိဿိန္နဘာဝဿ ဒီပနတော ဧဝံလဒ္ဓနာမော တိတ္တိရော။ ယံ အရညံ နေတွာ သာကုဏိကော တဿ
သ သဒ္ဒေန အာဂတာဂတေ တိတ္တိရေ ဂဏှာတိ။

တာပသံ ပုစ္ဆိ တိ အတီတေ ကိရ ဧကသ္မိံ ပစ္စန္တဂါမေ ဧကော သာကုဏိကော ဧကံ ဒီပကတိတ္တိရံ ဂဟေတွာ
သုဋ္ဌု သိက္ခာပေတွာ ပဉ္စရေ ပက္ခိပိတွာ ပဋိဇဂ္ဂတိ။ သော တံ အရညံ နေတွာ တဿ သဒ္ဒေန အာဂတာဂတေ တိ
တ္တိရေ ဂဏှာတိ။ တိတ္တိရော “မံ နိဿာယ ဗဟူ မမ ဉာတကာ နဿန္တိ, မယှေတံ ပါပ”န္တိ နိဿဒ္ဒော
အဟောသိ။ သော တဿ နိဿဒ္ဒဘာဝံ ဉတွာ ဝေဠုပေသိကာယ တံ သီသေ ပဟရတိ။ တိတ္တိရော ဒုက္ခာတုရတာယ
သဒ္ဒံ ကရောတိ။ ဧဝံ သော သာကုဏိကော တံ နိဿာယ တိတ္တိရေ ဂဟေတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ အထ သော တိတ္တိ
ရော စိန္တေသိ “ကြမေ မရန္တူတိ မယှံ စေတနာ နတ္ထိ, ပဋိစ္စ ကမ္မံ ပန မံ ဖုသတိ။ မယိ သဒ္ဒံ အကရောန္တေ ဟိ ဧတေ
နာဂစ္ဆန္တိ, ကရောန္တေယေဝ အာဂစ္ဆန္တိ, အာဂတာဂတေ အယံ ဂဟေတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေတိ, အတ္ထိ နု ခေါ ဧ
တ္ထ မယှံ ပါပံ, နတ္ထီ”တိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ “ကော နု ခေါ မေ ကြမံ ကင်္ခံ ဆိန္ဒေယျာ”တိ တထာရူပံ ပဏ္ဍိ
တံ ဥပဓာရေန္တော စရတိ။ အထေကဒိဝသံ သော သာကုဏိကော ဗဟုကေ တိတ္တိရေ ဂဟေတွာ ပစ္ဆိံ ပူရေတွာ “ပါနီ
ယံ ပိဝိဿာမီ”တိ ဗောဓိသတ္တဿ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနာဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ အရညေ ဝ
သန္တဿ အဿမံ ဂန္တွာ တံ ပဉ္စရံ ဗောဓိသတ္တဿ သန္တိကေ ဌပေတွာ ပါနီယံ ပိဝိတွာ ဝါလိကာတလေ နိ
ပန္နော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ တိတ္တိရော တဿ နိဒ္ဒောက္ကန္တဘာဝံ ဉတွာ “မမ ကင်္ခံ ကြမံ တာပသံ ပုစ္ဆိဿာမိ,
ဇာနန္တော မေ ကထေဿတီ”တိ ပဉ္စရေ နိသိန္နောယေဝ –

‘‘ဉာတကော နော နိုသိန္နောတိ၊ ဗဟု အာဂစ္ဆတေ ဇနော။
ပဋိစ္စ ကမ္မံ ဖုသတိ၊ တသ္မိံ မေ သင်္ကတေ မနော’’တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၇၅) –

တာပသံ ပုစ္ဆိ။ တဿတ္ထော (ဇာ. အဋ္ဌ. ၃.၇၅) – ဘန္တေ, သစာဟံ သဒ္ဒံ န ကရေယျံ, အယံ တိတ္တိရဇနော န အာဂစ္ဆေယျ, မယိ ပန သဒ္ဒံ ကရောန္တေ ‘‘ဉာတကော နော နိသိန္နော’’တိ အယံ ဗဟုဇနော အာဂစ္ဆတိ, တံ အာဂတာဂတံ လုဒ္ဒော ဂဟေတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေန္တော မံ ပဋိစ္စ မံ နိဿာယ ဧတံ ပာဏာတိပာတကမ္မံ ဖုသတိ ပဋိလဘတိ ဝိန္ဒတိ, တသ္မိံ မံ ပဋိစ္စ ကတေ ပါပေ ‘‘မမ နု ခေါ ဧတံ ပါပ’’န္တိ ဧဝံ မေ မနော သင်္ကတိ ပရိသင်္ကတိ ကုက္ကုစ္စံ အာပဇ္ဇတီတိ။

န ပဋိစ္စ ကမ္မံ ဖုသတီ တိအာဒိကာယ ပန တာပသေန ဝုတ္တကထာယ အယမတ္ထော – ယဒိ တဝ ပါပကိရိယာယ မနော န ပဒုဿတိ, တန္နိန္နော တပ္ပောဏော န ဟောတိ, ဧဝံ သန္တေ လုဒ္ဒေန တံ ပဋိစ္စ ကတမ္ပိ ပါပကမ္မံ တံ န ဖုသတိ န အလ္လီယတီ။ ပါပကိရိယာယ ဟိ အပ္ပောဿုက္ကဿ နိရာလယဿ ဘဒ္ဒဿ ပရိသုဒ္ဓဿ သတော တဝ ပါဏာတိပာတစေတနာယ အဘာဝတ တံ ပါပံ န ဥပလိမ္ပတိ, တဝ စိတ္တံ န အလ္လီယတီတိ။

သမယံ ဥဂ္ဂဏှာပေသီ တိ အတ္တနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ လဒ္ဓိံ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ။ **သာဏိပာကာရံ ပရိက္ခိပာပေတွာတိ** ဧတ္ထ **သာဏိပာကာရ**န္တိ ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, အတ္တာနမ္ပိ ထေရမ္ပိ ယထာ တေ ဘိက္ခူ န ပဿန္တိ, ဧဝံ သာဏိပာကာရေန သမန္တတော ပရိက္ခိပာပေတွာတိ အတ္ထော, သာဏိပာကာရံ တ သမန္တတော ပရိက္ခိပာပေတွာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ **သာဏိပာကာရန္တရေ** တိ သာဏိပာကာရဿ အဗ္ဘန္တရေ။ **ဧကလဒ္ဓိကေ** တိ သမာနလဒ္ဓိကေ။ **ကိံ ဝဒတိ** သီလေနာတိ **ကိံဝါဒီ**။ အထ ဝါ ကော ကတမော ဝါဒေါ ကိံဝါဒေါ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ကိံဝါဒီ**။ သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ဝဒန္တိ ပညပေန္တိ သီလေနာတိ **သဿတဝါဒိနော**။ အထ ဝါ ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒော, ဒိဋ္ဌိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သဿတော ဝါဒေါ သဿတဝါဒေါ, သော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **သဿတဝါဒိနော,** သဿတဒိဋ္ဌိနောတိ အတ္ထော။ အထ သဿတော ဝါဒေါ ဧတေသမတ္ထီတိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ဧတေသဉှိ အတ္တာ လောကော စ သဿတောတိ အဓိပ္ပေတော, န ဝါဒေါတိ? သစ္စမေတံ။ သဿတသဟစရိတတာယ ပန ဝါဒေါပိ သဿတောတိ ဝုတ္တော ယထာ ‘‘ကုန္တာ ပစရန္တီ’’တိ။ သဿတောတိ ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ ဝါ ဣတိသဒ္ဒလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေ ရူပါဒီသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေတွာ တံ သဿတံ အမတံ နိစ္စံ ဓုဝံ ပညပေန္တိ, တေ သဿတဝါဒိနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ **နိဒ္ဒေသေ ပဋိသမ္ဘိဒါယဉ္စ** –

‘‘ရူပံ အတ္တာ စေဝ လောကော စ သဿတော စာတိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ။ ဝေဒနံ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တာ စေဝ လောကော စ သဿတော စာတိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ’’တိ။

အယဉ္စ အတ္ထော ‘‘ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ဝေဒနံ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’’တိ ဣမိဿာ ပဉ္စဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန ဝုတ္တော။ ‘‘ရူပဝန္တံ အတ္တာန’’န္တိအာဒိကာယ ပန ပဉ္စဒသဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန စတ္တာရော စတ္တာရော ခန္ဓေ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ တဒညော လောကောတိ ပညပေန္တီတိ အယဉ္စ အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ တထာ ဧကံ ခန္ဓံ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ အညော အတ္တနော ဥပဘောဂဘူတော လောကောတိ, သသန္တတိပတိတေ တ ခန္ဓေ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ တဒညော လောကောတိ ပညပေန္တီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သတ္တေသု သင်္ခါရေသု တ ဧကစ္စံ သဿတံ ဧတဿာတိ ဧကစ္စသဿတော, ဧကစ္စသဿတဝါဒေါ။ သော ဧတေသမတ္ထီတိ **ဧကစ္စသဿတိကာ,** ဧကစ္စသဿတဝါဒိနော။ တေ ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာတိ ။ တတ္ထ ‘‘ဣဿရော နိစ္စော, အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ’’တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ **သတ္တေကစ္စသဿတိကာ** သေယျထာပိ ဣဿရဝါဒါ။ ‘‘နိစ္စော ဗြဟ္မာ, အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ’’တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါပိ သတ္တေကစ္စသဿတိကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ‘‘ပရမာဏဝေါ နိစ္စာ, ဒွိအဏုကာဒယော အနိစ္စာ’’တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ **သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ** သေယျထာပိ ကဏာဒဝါဒါဒယော။ ‘‘စက္ခာဒယော အနိစ္စာ, ဝိညာဏံ နိစ္စ’’န္တိ ဧဝံဝါဒိနောပိ သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နနု “ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသဿတာ”တိ ဧတသ္မိံ ဝါဒေ စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ ယထာသဘာဝါဝဗောဓော ဧဝ, တယိဒံ ကထံ မိစ္ဆာဒဿနန္တိ? ကော ဧဝမာဟ – “စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ မိစ္ဆာဒဿန”န္တိ, အသဿတေသုယေဝ ပန ကေသဉ္စိ ဓမ္မာနံ သဿတဘာဝါဘိနိဝေသော ဣဓ မိစ္ဆာဒဿနံ။ တေန ပန ဧကဝါရေ ပဝတ္တမာနေန စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝါဝဗောဓော ဝိဒူသိတော သံသဋ္ဌဘာဝတော, ဝိသသံသဋ္ဌော ဝိယ သဗ္ဗော သပ္ပိမဏ္ဍော သကိစ္စကရဏာသမတ္ထတာယ သမ္မာဒဿနပက္ခေ ဌပေတဗ္ဗတံ နာရဟတီတိ။ အသဿတဘာဝေန နိစ္ဆိတာပိ ဧတ စက္ခုအာဒယော သမာရောပိတဇီဝသဘာဝါ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဂယှန္တီတိ တဒဝဗောဓဿ မိစ္ဆာဒဿနဘာဝေ န သက္ကာ နိဝါရေတုံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အသင်္ခတာယ စ သင်္ခတာယ စ ဓာတုယာ ဝသေန ယထာက္ကမံ ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသဿတာတိ ဧဝံ ပဝတ္တော ဝိဘဇ္ဇဝါဒေါပိ ဧကစ္စသဿတဝါဒေါ အာပဇ္ဇတီတိ ဧဝံပကာရာ စောဒနာ အနဝကာသာ ဟောတိ အဝိပရီတဓမ္မသဘာဝသမ္ပဋိပတ္တိဘာဝတော။ ကာမဉ္စေတ္ထ ပုရိမသဿတဝါဒေပိ အသဿတာနံ ဓမ္မာနံ သဿတာတိ ဂဟဏံ ဝိသေသတော မိစ္ဆာဒဿနံ, သဿတာနံ ပန သဿတာတိ ဂဟဏံ န မိစ္ဆာဒဿနံ ယထာသဘာဝဂ္ဂဟဏဘာဝတော။ အသဿတေသုယေဝ ပန ကေစိဒေဝ ဓမ္မာ သဿတာတိ ဂဟေတဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဘာဂပ္ပဝတ္တိယာ ဣမဿ ဝါဒဿ ဝါဒန္တရတာ ဝုတ္တာ။ န စေတ္ထ သမုဒာယန္တောဂဓတ္တာ ဧကဒေသဿ သပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂါဟော နိပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂါဟေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ ဝါဒိတဗ္ဗဝိသယဝိသေသဝသေန ဝါဒဒွယဿ ပဝတ္တတ္တာ။ အညေ ဧဝ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဿတာ”တိ အဘိနိဝိဋ္ဌာ, အညေ ဧကစ္စသဿတာတိ သင်္ခါရာနံ အနဝသေသပရိယာဒါနံ ဧကဒေသပရိဂ္ဂဟော စ ဝါဒဒွယဿ ပရိဗျတ္တောယေဝါတိ။

အန္တာနန္တိကာ တိ ဧတ္ထ အမတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ သဘာဝေါ ဩသာနန္တိ အန္တော, မရိယာဒါ။ တပ္ပဋိသေဓေန အနန္တော။ ကဿ ပနာယံ အန္တာနန္တောတိ? လောကီယတိ သံသာရနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ, လောကီယတိ ဝါ ဧတ္ထ ဧတေဟိ ပုညာပုညံ တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကောတိ သင်္ခံ ဂတဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာဒိသဘာဝဿ အတ္တနော။ အန္တော စ အနန္တော စ အန္တာနန္တော စ နေဝန္တာနာနန္တော စာတိ အန္တာနန္တော သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေန ဝါ “နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ အန္တာနန္တသဟစရိတော ဝါဒေါ အန္တာနန္တော ယထာ “ကုန္တာ ပစရန္တီ”တိ။ အန္တာနန္တသန္နိဿယော ဝါ ယထာ “မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ”တိ။ သော ဧတေသမတ္ထီတိ အန္တာနန္တိကာ, အန္တာနန္တဝါဒိနော။ “အန္တဝါ အယံ လောကော, အနန္တော အယံ လောကော, အန္တဝါ စ အယံ လောကော အနန္တော စ, နေဝါယံ လောကော အန္တဝါ န ပနာနန္တော”တိ ဧဝံ အန္တံ ဝါ အနန္တံ ဝါ အန္တာနန္တံ ဝါ နေဝန္တာနာနန္တံ ဝါ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဝါဒါတိ အတ္ထော။ စတုဗ္ဗိဓာ ဟိ အန္တာနန္တဝါဒိနော အန္တဝါဒီ အနန္တဝါဒီ အန္တာနန္တဝါဒီ နေဝန္တာနာနန္တဝါဒီတိ။ တထာ ဟိ ကောစိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ စက္ကဝါဠပရိယန္တံ အဝဍ္ဎေတွာ တံ “လောကော”တိ ဂဟေတွာ အန္တသညီ လောကသ္မိံ ဟောတိ။ စက္ကဝါဠပရိယန္တံ ကတွာ ဝဍ္ဎိတကသိဏော ပန အနန္တသညီ ဟောတိ။ ဥဒ္ဓမဓော အဝဍ္ဎေတွာ ပန တိရိယံ ဝဍ္ဎေတွာ ဥဒ္ဓမဓော အန္တသညီ တိရိယံ အနန္တသညီ ဟောတိ။ ကောစိ ပန ယသ္မာ လောကသညိတော အတ္တာ အဓိဂတဝိသေသေဟိ မဟေသီဟိ ကဒါစိ အနန္တော သက္ခိဒိဋ္ဌော အနုသုယျတိ, တသ္မာ နေဝန္တဝါ။ ယသ္မာ ပန ဧတေဟိယေဝ ကဒါစိ အန္တဝါ သက္ခိဒိဋ္ဌော အနုသုယျတိ, တသ္မာ န ပန အနန္တောတိ ဧဝံ နေဝန္တာနာနန္တသညီ လောကသ္မိံ ဟောတိ။ ကောစိ ပန ယဒိ ပနာယံ အတ္တာ အန္တဝါ သိယာ, ဒူရဒေသေ ဥပပဇ္ဇမာနာနုဿရဏာဒိကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ န သိယာ။ အထ အနန္တော ဣဓ ဌိတဿ ဒေဝလောကနိရယာဒီသု သုခဒုက္ခာနုဘဝနမ္ပိ သိယာ။ သစေ ပန အန္တဝါ စ အနန္တော စ, တဒုဘယပဋိသေဓဒေါသသမာယောဂေ, တသ္မာ အန္တဝါ အနန္တောတိ စ အဗျာကရဏီယော အတ္တာတိ ဧဝံ တက္ကနဝသေန နေဝန္တာနာနန္တသညီ ဟောတီတိ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဧတ္ထ စ ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ ဝါဒီနံ အန္တဉ္စ အနန္တဉ္စ အန္တာနန္တဉ္စ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဝါဒတ္တာ အန္တာနန္တိကတ္တံ, ပစ္ဆိမဿ ပန တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တဝါဒတ္တာ ကထံ အန္တာနန္တိကတ္တန္တိ? တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တဝါဒတ္တာ ဧဝ။ ယသ္မာ အန္တာနန္တပဋိသေဓဝါဒေါပိ အန္တာနန္တဝိသယော ဧဝ တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ။ ဧတဒတ္ထမေဝ ဟိ အာရဗ္ဘ “ပဝတ္တဝါဒါ”တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သန္တေပိ ယုတ္တံ တာဝ ပစ္ဆိမဝါဒဒွယဿ အန္တာနန္တိကတ္တံ, အန္တာနန္တာနံ ဝသေန ဥဘယဝိသယတ္တာ ဧတေသံ ဝါဒဿ, ပုရိမဝါဒဒွယဿ ပန ကထံ ဝိသုံ အန္တာနန္တိကတ္တန္တိ? ဥပစာရဝုတ္တိယာ။ သမုဒိတေသု ဟိ အန္တာနန္တ

ဒေသု ပဝတ္တမာနော အန္တာနန္တိကသဒ္ဒော တတ္ထ နိရုဠှတာယ ပစ္စေကမ္ပိ အန္တာနန္တတာဒီသု ပဝတ္တတိ
ယထာ အရူပဇ္ဈာနေသု ပစ္စေကံ အဋ္ဌဝိမောက္ခပရိယာယော, ယထာ စ လောကေ သတ္တိသယောတိ။

အမရာဝိက္ခေပိကာ တိ ဧတ္ထ န မရတိ န ဥပစ္ဆိဇ္ဇတီတိ အမရာ။ ကာ သာ? “ဧဝန္တိပိ မေ နော, တထာတိပိ မေ
နော, အညထာတိပိ မေ နော, နောတိပိ မေ နော, နော နောတိပိ မေ နော”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၆၂) ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒဝသေန ပရိယန္
တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ စေဝ ဝါစာ စ။ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ ဝိဝိဓော နာနပ္ပကာရော ခေပေါ ပရဝါဒီ
နံ ခိပနံ ဝိက္ခေပေါ, အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါစာယ စ ဝိက္ခေပေါ အမရာဝိက္ခေပေါ, သော ဧတေသမတ္ထီတိ အမရာဝိက္
ခေပိကာ။ အထ ဝါ အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါစာယ ဝိက္ခိပန္တီတိ အမရာဝိက္ခေပိနော, အမရာဝိက္ခေပိနော ဧဝ **အမရာဝိက္
ခေပိကာ**။ အထ ဝါ အမရာ နာမ မစ္ဆဇာတိ, သာ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥဒကေ သန္ဓာဝမာနာ ဂဟေတုံ န သက္ကာ,
ဧဝမေဝ အယမ္ပိ ဝါဒေါ ဧကသ္မိံ သဘာဝေ အနဝဋ္ဌာနတော ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝတိ, ဂါဟံ န ဥပဂစ္ဆတီတိ အမ
ရာယ ဝိက္ခေပေါ ဝိယာတိ အမရာဝိက္ခေပေါတိ ဝုစ္စတိ။ အယဉှိ အမရာဝိက္ခေပိကော “ဣဒံ ကုသလ”န္တိ ဝါ
“အကုသလ”န္တိ ဝါ ပုဋ္ဌော န ကိဉ္စိ ဗျာကရောတိ။ “ဣဒံ ကုသလ”န္တိ ဝါ ပုဋ္ဌော “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိ ဝဒတိ။
တတော “ကိံ အကုသလ”န္တိ ဝုတ္တေ “တထာတိပိ မေ နော”တိ ဝဒတိ။ “ကိံ ဥဘယတော အညထာ”တိပိ ဝုတ္တေ “အ
ညထာတိပိ မေ နော”တိ ဝဒတိ။ တတော “တိဝိဓေနပိ န ဟောတိ, ကိံ တေ လဒ္ဓီ”တိ ဝုတ္တေ “နောတိပိ မေ နော”တိ ဝဒ
တိ။ တတော “ကိံ နော နော တေ လဒ္ဓီ”တိ ဝုတ္တေ “နော နောတိပိ မေ နော”တိ ဝဒတိ။ ဧဝံ ဝိက္ခေပမေဝ အာပဇ္ဇတိ,
ဧကမေကသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ န တိဋ္ဌတိ။ တတော “အတ္ထိ ပရော လောကော”တိအာဒိနာ ပုဋ္ဌောပိ ဧဝမေဝ ဝိက္ခိပတိ, န ဧ
ကသ္မိံ ပက္ခေ တိဋ္ဌတိ။ သော ဝုတ္တပ္ပကာရော အမရာဝိက္ခေပေါ ဧတေသမတ္ထီတိ အမရာဝိက္ခေပိကာ။

နနု စာယံ သဗ္ဗောပိ အမရာဝိက္ခေပိကော ကုသလာဒယော ဓမ္မေ ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ ယထာဘူတံ အနဝဗုဇ္ဈ
မာနော တတ္ထ တတ္ထ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပနမတ္တံ အာပဇ္ဇတိ, တဿ ကထံ ဒိဋ္ဌိဂတိကဘာဝေါ။ န ဟိ
အဝတ္တုကာမဿ ဝိယ ပုစ္ဆိတံ အဇာနန္တဿ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ ယုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ –
န ဟေဝ ခေါ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန တဿ ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ, အထ ခေါ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန သဿတာဘိ
နိဝေသတော။ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌောယေဝ ဟိ ပုဂ္ဂလော မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ ကုသလာဒိဓမ္မေ ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ ယာထာဝ
တော အသမ္ဗုဇ္ဈမာနော အတ္တနာ အဝိညာတဿ အတ္ထဿ ပရံ ဝိညာပေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ မုသာဝါ
ဒါဒိဘယေန စ ဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇတီတိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော, သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိ
ယော”တိ။ အထ ဝါ ပုညပါပါနံ တဗ္ဗိပါကာနဉ္စ အနဝဗောဓေန အသဒ္ဒဟနေန စ တဗ္ဗိသယာယ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရ
ဏံယေဝ သုန္ဒရန္တိ ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ တံ အဘိနိဝိသန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ဝိသုံယေဝ စေသာ ဧကာ ဒိဋ္ဌိ သတ္တဘင်္ဂဒိ
ဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာယေဝ စ ဝုတ္တံ “ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ စေဝ ဝါစာ စာ”တိ။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ တိ ဧတ္ထ အဓိစ္စ ယဒိစ္ဆကံ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဝိနာ သမုပ္ပန္နော အတ္တာ စ လောကော
စာတိ ဒဿနံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ။ အတ္တလောကသညိတာနဉှိ ခန္ဓာနံ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိအာကာရာရမ္မဏံ ဒဿနံ တဒါ
ကာရသန္နိဿယဝသေန ပဝတ္တိတော တဒါကာရသဟစရိတတာယ စ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ ဝုစ္စတိ ယထာ “မဉ္စာ
ဃောသန္တိ, ကုန္တာ ပစရန္တီ”တိ စ။ တံ ဧတေသမတ္ထီတိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ။

သညီဝါဒါတိ သညီ ဝါဒေါ ဧတေသမတ္ထီတိ သညီဝါဒါ “ဗုဒ္ဓိ အဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိ ယထာ။ အထ ဝါ သ
ညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ သညီဝါဒေါ သညီသဟစရဏနယေန။ သညီ ဝါဒေါ ယေသံ တေ သညီဝါဒါ။ “ရူပီ အတ္တာ ဟောတိ အရော
ဂေါ ပရံ မရဏာ, သညီတိ နံ ပညပေန္တိ, အရူပီ အတ္တာ ဟောတိ, ရူပီ စ အရူပီ စ အတ္တာ ဟောတိ, နေဝ ရူပီ နာရူပီ စ
အတ္တာ ဟောတိ။ အန္တဝါ အတ္တာ ဟောတိ, အနန္တဝါ အတ္တာ ဟောတိ, အန္တဝါ စ အနန္တဝါ စ အတ္တာ ဟော
တိ, နေဝန္တဝါ နာနန္တဝါ အတ္တာ ဟောတိ။ ဧကတ္တသညီ အတ္တာ ဟောတိ, နာနတ္တသညီ အတ္တာ ဟောတိ။ ပရိ
တ္တသညီ အတ္တာ ဟောတိ, အပ္ပမာဏသညီ အတ္တာ ဟောတိ။ ဧကန္တသုခီ အတ္တာ ဟောတိ, ဧကန္တဒုက္ခီ အတ္တာ
ဟောတိ။ သုခဒုက္ခီ အတ္တာ ဟောတိ, အဒုက္ခမသုခီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ, သညီတိ နံ ပညပေန္
တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၇၆) ဧဝံ သောဠသဝိဓေန ဝိဘတ္တဝါဒါနမေတံ အဓိဝစနံ။

အသညီတအ နေဝသညီနာသညီတအ စ သညီတဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေဝလဉှိ ''သညီ အတ္တာ''တိ ဂဏှဟန္တာနံ ဝသေန သညီတအ ဝုတ္တာ, ''အသညီ''တိ စ ''နေဝသညီနာသညီ''တိ စ ဂဏှဟန္တာနံ ဝသေန အသညီတအ စ နေဝသညီနာသညီတအ စ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ အသညီတအ ''ရူပီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ, အသညီတိ နံ ပညပေန္တိ, အရူပီ အတ္တာ ဟောတိ, ရူပီ စ အရူပီ စ အတ္တာ ဟောတိ, နေဝ ရူပီ နာရူပီ အတ္တာ ဟောတိ။ အန္တဝာ အတ္တာ ဟောတိ, အနန္တဝာ အတ္တာ ဟောတိ, အန္တဝာ စ အနန္တဝာ စ အတ္တာ ဟောတိ, နေဝန္တဝါ နာနန္တဝါ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ, အသညီတိ နံ ပညပေန္တိ''တိ ဧဝံ အဋ္ဌဝိဓေန ဝိဘတ္တာ။ နေဝသညီနာသညီတအပိ ဧဝမေဝ ''ရူပီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ, နေဝသညီနာသညီတိ နံ ပညပေန္တိ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၈၂) အဋ္ဌဝိဓေန ဝိဘတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥစ္ဆေဒတအ တိ ''အယံ အတ္တာ ရူပီ စာတုမဟာဘူတိကော မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ, န ဟောတိ ပရံ မရဏာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၅) ဧဝမာဒိနာ နယေန ပဝတ္တံ ဥစ္ဆေဒဒဿနံ ဥစ္ဆေဒေါ သဟစရဏနယေန။ ဥစ္ဆေဒေါ တအော ယေသံ တေ ဥစ္ဆေဒတအ, ဥစ္ဆေဒတအော တ ဧတေသမတ္ထီတိ ဥစ္ဆေဒတအ, ဥစ္ဆေဒံ ဝဒန္တီတိ တ ဥစ္ဆေဒတအ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအ တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မော နာမ ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ဥပလဒ္ဓဓမ္မော, ပစ္စက္ခဓမ္မောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ တတ္ထ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ, ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဒုက္ခဝူပသမန္တိ အတ္ထော။ တံ ဝဒန္တီတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအ။ တေ ပန ''ယတော ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ, ဧတ္တာဝတာ ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော ဟောတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၄) ဧဝမာဒိနာ နယေန ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ ပညပေန္တိ။ တေ ဟိ မန္ဓာတုကာမဂုဏသဒိသေ မာနုသကေ ကာမဂုဏေ, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝရာဇဿ ကာမဂုဏသဒိသေ ဒိဗ္ဗေ စ ကာမဂုဏေ ဥပဂတာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိံ ဝဒန္တိ။

ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ တိ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍေ အာဂတနယေနေဝ ဝေနယိကာဒိဘာဝံ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒတီတိ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ။

တတ္ထ ဟိ ဘဂဝတာ ''အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ ရာဂဿာ''တိအာဒီဟိ ဝတွာ ''နော စ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ''တိအာဒိနာ ဝေရဉ္ဇဗြာဟ္မဏဿ အတ္တနော ဝေနယိကာဒိဘာဝေါ ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တောတိ။ အပိစ သောမနဿာဒီနံ စီဝရာဒီနဉ္စ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဘာဝံ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒတီတိ **ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ,** သဿတုစ္ဆေဒတအေ ဝါ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒတီတိ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ, ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိအာဒီနံ ဌပနီယာနံ ပဉှာနံ ဌပနတော ရာဂါဒိခယသင်္ခာတဿ သဿတဿ ရာဂါဒိကာယဒုစ္စရိတာဒိဥစ္ဆေဒဿ ဝစနတော ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ, သဿတုစ္ဆေဒဘူတေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂ္ဂမ္မ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဘူတဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒေသနတော ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ, ဘဂဝါ။ **ပရပ္ပဝါဒံ မဒ္ဒန္တော**တိ တသ္မိံ တတိယသင်္ဂီတိကာလေ ဥပ္ပန္နံ ဝါဒံ, တတော ပဉ္စာယ ယာဝ သဒ္ဓမ္မန္တရဓာနာ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝါဒဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တသ္မိဉှိ သမာဂမေ အယံ ထေရော ယာနိ စ တဒါ ဥပ္ပန္နာနိ ဝတ္ထူနိ, ယာနိ စ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ, သဗ္ဗေသမ္ပိ တေသံ ပဋိဗာဟနတ္ထံ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယဝသေနေဝ တထာဂတေန ဌပိတမာတိကံ ဝိဘဇန္တော သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ, ပရဝါဒေ ပဉ္စာတိ သုတ္တသဟဿံ အာဟရိတွာ တဒါ ဥပ္ပန္နဝါဒဿ မဒ္ဒနတော ပရပ္ပဝါဒမဒ္ဒနံ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝါဒာနံ ပဋိသေဓနလက္ခဏဘာဝတော အာယတိံ ပဋိသေဓလက္ခဏံ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ အကာသိ။

ဣတိ သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယဋ္ဌကထာယ သာရတ္ထဒီပနိယံ

တတိယသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

အာစရိယပရမ္ပရကထာဝဏ္ဏနာ

''ကေနာဘတ''န္တိ ဣမံ ပဉှံ ဝိသဇ္ဇေန္တေန ဇမ္ဗုဒီပေ တာဝ အာစရိယပရမ္ပရာ ယာဝ တတိယသင်္ဂီတိ, တာဝ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သီဟဠဒီပေ အာစရိယပရမ္ပရံ ဒဿေတုံ **''တတိယသင်္ဂဟတော ပန ဥဒ္ဓံ''** န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

ဣမံ ဒီပန္တိ ဣမံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ။ **ကဉ္စိ ကာလ** န္တိ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေ။ **ဟေရဏ္ဏာ**တိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ **ဘဒ္ဒနာမော**တိ ဘဒ္ဒသာလတ္ထေရော။ နာမသ္သ ဧကဒေသေနပိ ဟိ ဝေါဟာရော ဒိသ္သတိ "ဒေဝဒတ္တော ဒတ္တော"တိ ယထာ။ အာဂုံ န ကရောန္တီတိ **နာဂါ**။ ဝိနယပိဋကံ ဝါစယိံသူတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တမ္ဗပဏ္ဏိယာ**တိ ဘုမ္မဝစနံ။ **နိကာယေ ပဉ္စ ဝါစေသု**န္တိ ဝိနယာဘိဓမ္မဝဇ္ဇေ ဒီဃနိကာယာဒိကေ ပဉ္စ နိကာယေ စ ဝါစေသုံ။ **သတ္တ စေဝ ပကရဏေ**တိ ဓမ္မသင်္ဂဏီဝိဘင်္ဂါဒိကေ သတ္တ အဘိဓမ္မပ္ပကရဏေ စ ဝါစေသုန္တိ အတ္ထော။ အသနိ ဝိယ သိလုစ္စယေ ကိလေသေ မေဓတိ ဟိံသတီတိ မေဓာ, ခိပ္ပံ ဂဟဏဓာရဏဋ္ဌေန ဝါ မေဓာ, ပညာ, သာ ဧတသ္သ အတ္ထီတိ **မေဓာဝီ။ တိပေဋကော**တိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဧတသ္သ အတ္ထီတိ တိပေဋကော, တေပိဋကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တိပိဋကပရိယတ္တိဓရောတိ အတ္ထော။ တာရကာနံ ရာဇာတိ **တာရကရာဇာ,** စန္ဒိမာ။ **အတိရောစထာ**တိ အတိဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။ **ပုပ္ဖနာမော** တိ မဟာပဒုမတ္ထေရော။ **သဒ္ဓမ္မဝံသကောဝိဒော**တိ သဒ္ဓမ္မတန္တိယာ ကောဝိဒော။ **ပုပ္ဖနာမော** တိ သုမနတ္ထေရော။ **ဇမ္ဗုဒီပေ ပတိဋ္ဌိတော** တိ သုမနတ္ထေရော ကိရ ဧကသ္မိံ သမယေ သီဟဠဒီပမှိ သာသနေ ဩသက္ကမာနေ ဇမ္ဗုဒီပံ ဂန္တွာ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သာသနံ အနုရက္ခန္တော တတ္ထေဝ ပတိဋ္ဌာသိ။ **မဂ္ဂကောဝိဒာ** တိ သဂ္ဂမဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂေသု ကောဝိဒါ။

ဘာရံ ကတွာတိ တေသံ တေသံ ဘိက္ခူနံ သာသနံ ဘာရံ ကတွာ, ပဋိဗဒ္ဓံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **"တေ တေ ဘိက္ခူ တတ္ထ တတ္ထ ပေသေသီ"**တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရံ ကသ္မီရဂန္ဓာရရဋ္ဌံ ပေသေသီ"**တိအာဒိ။ **မဟိံသကမဏ္ဍလ** န္တိ အန္ဓကရဋ္ဌံ ဝဒန္တိ။ **ဝနဝါသိ**န္တိ ဝနဝါသိရဋ္ဌံ။ အတ္တာ ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ **အတ္တပဉ္စမာ,** တံ တံ ဒိသာဘာဂံ ပဉ္စ ပဉ္စေဝ ဘိက္ခူ အဂမံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒါနိ တတ္ထ တတ္ထ ဂတာနံ ထေရာနံ ကိစ္စာနုဘာဝံ ဒသ္သေတုကာမော မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရသ္သ ဂတဋ္ဌာနေ ကိစ္စံ တာဝ ဒသ္သေန္တော **"တေန ခော ပန သမယေန ကသ္မီရဂန္ဓာရရဋ္ဌေ"** တိအာဒိမာဟ။ **ကရကဝသ္သ** န္တိ ဟိမပါတနကဝသ္သံ။ **ဟာရာပေတွာ**တိ ဥဒကောဃေန ဟရာပေတွာ။ **အရဝါဠဒဟပိဋ္ဌိယ** န္တိ အရဝါဠဒဟသ္သ ဥဒကပိဋ္ဌိယံ။ **ဆိန္နဘိန္နပဋဓရော** တိ သတ္ထကေန ဆိန္နံ ရင်္ဂေန ဘိန္နံ ဝဏ္ဏဝိကာရမာပန္နံ ပဋံ ဓာရေတီတိ ဆိန္နဘိန္နပဋဓရော။ အထ ဝါ သတ္ထကေန ဆိန္နာနံ ဂိဟိဝတ္ထဝိသဘာဂါနံ ကာသာဝါနံ ဓာရဏတော **ဆိန္နဘိန္နပဋဓရော။ ဘဏ္ဍူ** တိ မုဏ္ဍကော။ **ကာသာဝဝသနော**တိ ကာသာဝဝတ္ထနိဝတ္ထော။ **မက္ခံ အသဟမာနော** တိ ထေရံ ပဋိစ္စ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပန္နံ ပရေသံ ဂုဏမက္ခနလက္ခဏံ မက္ခံ အသဟမာနော သန္ဓာရေတုံ အဝိသဟိတုံ ဥပသမေတုံ အသက္ကောန္တော။ **ဘိံသနကာနီ**တိ ဘေရဝါရမ္မဏာနိ။ တာနိ ဒသ္သေတုံ **"တတော တတော ဘုသာ ဝါတာ ဝါယန္တီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဘုသာ ဝါတာ**တိ ရုက္ခဘေဒနပဗ္ဗတကူဋပါတနသမတ္ထာ ဗလဝဝါတာ။ **အသနိယော ဖလန္တီ** တိ အသနိယော ဘိဇ္ဇန္တိ, ပတန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဟရဏဝုဋ္ဌိယော** တိ အနေကပ္ပကာရာ အာဝုဓဝုဋ္ဌိယော။ **နိဒ္ဓမထာ** တိ ဂဟေတွာ အပနေထ။ **ဘိံသနက**န္တိ နာဂရာဇသ္သ ကာယိကဝါစသိကပယောဂဇနိတဘယနိမိတ္တံ ဝိပ္ပကာရံ။

မေ ဘယဘေရဝံ ဇနေတုံ ပဋိဗလော န အတ္ထိ န ဘဝေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဘယဘေရဝံ** နာမ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကံ ဘယံ။ အထ ဝါ **ဘယ**န္တိ စိတ္တုတြာသဘယံ, ပဋိဃဘယသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ **ဘေရဝ**န္တိ ဘယဇနကမာရမ္မဏံ။ **သစေပိ တွံ မဟိံ သဗ္ဗ**န္တိ သစေပိ တွံ မဟာနာဂ သဗ္ဗံ မဟိံ သမုဒ္ဒေန သဟ **သသမုဒ္ဒံ** ပဗ္ဗတေန သဟ **သပဗ္ဗတံ** ဥက္ခိပိတွာ **မမူပရိ** မယှံ ဥပရိ ခိပေယျာသီတိ အတ္ထော။ မေ ဘယဘေရဝံ ဇနေတုံ နေဝ သက္ကုဏေယျာသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အညဒတ္ထူ** တိ ဧကံသေန။ **တဝေဝသ္သ ဝိဃာတော ဥရဂါဓိပ** တိ ဥရဂါနံ နာဂါနံ အဓိပတိ ရာဇ တဝ ဧဝ ဝိဃာတော ဒုက္ခံ ဝိဟိံသာ အသ္သ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒသ္သေတွာ တိအာဒီသု တင်္ခဏာနုရူပာယ ဓမ္မဒေသနာယ ဒိဋ္ဌဓမ္မသမ္ပရာယိကံ အတ္ထံ သန္ဒသ္သေတွာ ကုသလေ ဓမ္မေ **သမာဒပေတွာ** ဂဏှာပေတွာ တတ္ထ စ နံ **သမုတ္တေဇေတွာ** သဥသ္သာဟံ ကတွာ တာယ စ သဥသ္သာဟတာယ အညေဟိ စ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏေဟိ **သမ္ပဟံသေတွာ** တောသေတွာတိ အတ္ထော။ ထေရေန ကတံ နာဂါနုသာသနံ ဒသ္သေန္တော **"အထာယသ္မာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဣတော ဥဒ္ဓံ ယထာ ပုရေ** တိ ယထာ တုမှေဟိ ဣတော ပုရေ သဒ္ဓမ္မသ္သဝနုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗကာလေ ပရသ္သ ကောဓံ ဥပ္ပာဒယိတ္ထ, ဣဒါနိ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ အနာဂတေ ကောဓဉ္စ မာ ဇနယိတ္ထ, ဝိဇာတမာတုယာပိ ပုတ္တေ သိနေဟစ္ဆေဒနံ သဗ္ဗဝိနာသမူလကံ သသ္သဃာတဉ္စ မာ ကရိတ္ထာတိ အတ္ထော။ **သုခကာမာ ဟိ ပါဏိနော**တိ ဧတ္ထ **ဟိ-**သဒ္ဒေါ ကာရဏောပဒေသေ, ယသ္မာ သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခကာမာ, တသ္မာ ဟိတသုခုပစ္ဆေဒကရံ သသ္သဃာတဉ္စ မာ ကရောထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယထာနုသိဋ္ဌ န္တိ ယံ ယံ အနုသိဋ္ဌံ ယထာနုသိဋ္ဌံ, အနုသိဋ္ဌံ အနတိက္ကမ္မ တ ယထာနုသိဋ္ဌံ, ထေရေန ဒိန္နောဝါဒံ အနတိက္ကမ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီ** တိ ပဌမမဂ္ဂဖလာဓိဂမော အဟောသီတိ ဝဒန္တိ။ **ကုလသတသဟဿ**န္တိ ကုလမိနာ ပုရိသာနံ သတသဟဿံ ဒဿေတိ။ **ကသ္မီရဂန္ဓာရာ** တိ ကသ္မီရဂန္ဓာရရဋ္ဌတာသိနော။ **ကာသာဝပဇ္ဇောတာ** တိ ဘိက္ခုနံ နိဝတ္ထပာရုတကာသာဝဝတ္ထေဟိ ဩဘာသိတာ။ **ဣသိဝါတပဋိဝါတာ**တိ ဘိက္ခုနံ နိတသနပာရုပနတတေန စေဝ ဟတ္ထပာဒာနံ သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိတတေန စ သမဏတော ဗီဇိယမာနာ အဟေသုံ။ **ဒုဋ္ဌ**န္တိ ကုပိတံ။ **ဗန္ဓနာ** တိ သံသာရဗန္ဓနတော။

ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဟေဋ္ဌာမဂ္ဂတ္တယေ ဉာဏံ။ ကေစိ ပနေတ္ထ "ပဌမမဂ္ဂဉာဏမေဝ တေ ပဋိလဘိံသူ"တိ ဝဒန္တိ။ **စာဒေတဗ္ဗတ ဒေဝဒူတေဟီ**တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၆၃ အာဒယော) **ဒေဝဒူတသုတ္တန္တဒေသနာ** ဝသေန (မ. နိ. ၃.၂၆၁ အာဒယော) ဒဟရကုမာရော ဇရာဇိဏ္ဏသတ္တော ဂိလာနသတ္တော ကမ္မကာရဏာ ကမ္မကာရဏိကာ တ မတသတ္တောတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဒေဝဒူတေဟိ စာဒေတဗ္ဗတ ဩဝဒိတဗ္ဗတ, သံဝေဂံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗတတိ အတ္ထော။ ဒဟရကုမာရာဒယော ဟိ တတ္ထ "ဒေဝဒူတာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တထာ ဟိ ဒဟရကုမာရော အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒတိ နာမ "ပဿထ ဘော မယှမ္ပိ တုမှာကံ ဝိယ ဟတ္ထပာဒာ အတ္ထိ, သကေ ပနမှာဟိ မုတ္တကရီသေ ပလိပန္နော, အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌဟိတဗ္ဗတ နဟာယိတုံ န သက္ကောမိ, 'အဟံ ကိလိဋ္ဌော, နဟာပေထ မ'န္တိ ဝတ္တုမ္ပိ န သက္ကောမိ, ဇာတိတောမှာဟိ အပရိမုတ္တတာယ ဒေဒိသော ဇာတော, န ခေါ ပနာဟမေဝ, တုမှေဟပိ ဇာတိတော အပရိမုတ္တာဝ။ ယထေဝ ဟိ မယှံ, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ ဇာတိ အာဂမိဿတိ, ဣတိ တဿာ ပုရေ အာဂမနာဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေသ ဒေဝဒူတော နာမ ဇာတော။

ဇရာဇိဏ္ဏသတ္တောပိ အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒတိ နာမ "ပဿထ ဘော အဟမ္ပိ တုမှေဟ ဝိယ တရုဏော အဟောသိံ ဦရုဗလဗာဟုဗလဇဝသမ္ပန္နော, တဿ မေ တာ ဗလဇဝသမ္ပတ္တိယော အန္တရဟိတာ, ဟတ္ထပာဒာ ဟတ္ထပာဒကိစ္စံ န ကရောန္တိ, ဇရာယမှာဟိ အပရိမုတ္တတာယ ဒေဒိသော ဇာတော, န ခေါ ပနာဟမေဝ, တုမှေဟပိ ဇရာယ အပရိမုတ္တာဝ။ ယထေဝ ဟိ မယှံ, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ ဇရာ အာဂမိဿတိ, ဣတိ တဿာ ပုရေ အာဂမနာဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေသ ဒေဝဒူတော နာမ ဇာတော။

ဂိလာနသတ္တောပိ အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒတိ နာမ "ပဿထ ဘော အဟမ္ပိ တုမှေဟ ဝိယ နိရောဂေ အဟောသိံ, သောမှာဟိ တေရဟိ ဗျာဓိနာ အဘိဟတော သကေ မုတ္တကရီသေ ပလိပန္နော, ဥဋ္ဌာတုမ္ပိ န သက္ကောမိ, ဝိဇ္ဇမာနာပိ မေ ဟတ္ထပာဒာ ဟတ္ထပာဒကိစ္စံ န ကရောန္တိ, ဗျာဓိတောမှာဟိ အပရိမုတ္တတာယ ဒေဒိသော ဇာတော, န ခေါ ပနာဟမေဝ, တုမှေဟပိ ဗျာဓိတော အပရိမုတ္တာဝ။ ယထေဝ ဟိ မယှံ, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ ဗျာဓိ အာဂမိဿတိ, ဣတိ တဿ ပုရေ အာဂမနာဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေသ ဒေဝဒူတော နာမ ဇာတော။

ကမ္မကာရဏာ ကမ္မကာရဏိကာ တ စတုတ္ထော ဒေဝဒူတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ကမ္မကာရဏပက္ခေ ဒ္ဝတ္တိံသ တာဝ ကမ္မကာရဏာ အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒန္တိ နာမ "မယံ နိဗ္ဗတ္တမာနာ န ရုက္ခေ တ ဟာသာဏေ တ နိဗ္ဗတ္တာမ, တုမှာဒိသာနံ သရီရေ နိဗ္ဗတ္တာမ, ဣတိ အမှာကံ ပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတောဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေတာ ဒေဝဒူတာ နာမ ဇာတာ။ ကမ္မကာရဏိကာပိ အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒန္တိ နာမ "မယံ ဒ္ဝတ္တိံသ ကမ္မကာရဏာ ကရောန္တာ န ရုက္ခာဒီသု ကရောမ, တုမှာဒိသေသု သတ္တေသုယေဝ ကရောမ, ဣတိ အမှာကံ တုမှေဟသု ပုရေ ကမ္မကာရဏာ ကာရဏတောဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေတေပိ ဒေဝဒူတာ နာမ ဇာတာ။

မတကသတ္တောပိ အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒတိ နာမ "ပဿထ ဘော မံ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍိတံ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘာဝံ ပတ္တံ, မရဏတောမှာဟိ အပရိမုတ္တတာယ ဒေဒိသော ဇာတော, န ခေါ ပနာဟမေဝ, တုမှေဟပိ မရဏတော အပရိမုတ္တာဝ။ ယထေဝ ဟိ မယှံ, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ မရဏံ အာဂမိဿတိ, ဣတိ တဿ ပုရေ အာဂမနာဝ ကလျာဏံ ကရောထာ"တိ။ တေနေသ ဒေဝဒူတော နာမ ဇာတော။ တသ္မာ ဒဟရကုမာရာဒယော ဧတ္ထ "ဒေဝဒူတာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနမတဂ္ဂိယ န္တိ အနမတဂ္ဂသံယုတ္တံ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄)။ **ဓမ္မာမတံ ဟယေသီ** တိ လောကုတ္တရဓမ္မာမတံ ဟာနံ ပဋိလာဘကရဏဝသေန ဟယေသီတိ အတ္ထော။ **သမဓိကာနီ**တိ သဟာဓိကာနိ။ သဟတ္ထေ ဟေတ္ထ သံသဒ္ဒော။ **ဣသီ**

တိ သီလက္ခန္ဓာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓေ သေဝိ ဂဝေသိ ပရိယေသီတိ ဣသီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပဉ္စ ရဋ္ဌာနီ** တိ ပဉ္စဝိဓေဝီနရဋ္ဌာနိ။ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ပကာသေသန္တော ယက္ခသေနံ ပသာဒယီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တေန စ သမယေနာတိ တသ္မိံ သမယေ တေသံ ဂမနတော ပုဗ္ဗဘာဂကာလေ။ **လဒ္ဓံ ဘဝိသ္သတီ** တိ ဝေဿဝဏာသန္တိကာ လဒ္ဓံ ဘဝိသ္သတိ။ **ဝေဂသာ**တိ ဝေဂေန။ **သမန္တတော အာရက္ခံ ဌပေသီ** တိ ''ဣတော ပဋ္ဌာယ မာ ပဝိသန္တူ''တိ အဓိဋ္ဌာနဝသေန သမန္တာ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ **အမုမ္ဟာနိ သဟဿာနီ** တိ အမုေန စတုတ္ထာနိ အမုမ္ဟာနိ, အတိရေကပဉ္စသတာနိ တီဏိ သဟဿာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒိယမုသဟဿ** န္တိ အမုေန ဒုတိယံ ဒိယမုံ, အတိရေကပဉ္စသတံ ကေ သဟဿန္တိ အတ္ထော။ **သောဏုတ္တရာ** တိ သောဏော စ ဥတ္တရော စ သောဏုတ္တရာ။ **နိဒ္ဓမေတွာ**တိ ပလာပေတွာ။ **အဒေသိသု**န္တိ အဒေသယုံ။

အဇ္ဈိဋ္ဌော တိ အာဏတ္တော။ **ပုန အာနီ**တိ ဧတ္ထ **အာနီ**တိ နိပါတမတ္တံ, ပုန အာဂန္တွာယာမ တ န တတိ အတ္ထော။ **ရာဇဂဟနဂရပရိဝတ္တကေနာ** တိ ရာဇဂဟနဂရံ ပရိဝဇ္ဇေတွာ တတော ဗဟိ တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတမဂ္ဂေန ဂမနေန တ။ ဣဒါနိ ထေရမာတုယာ ဝေဋ္ဌိသနဂရေ နိဝါသကာရဏံ ဒဿေတုံ တဿ နဂရဿ တဿာ ဇာတိဘူမိဘာဝံ ထေရဿ စ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော **''အသောကော ကိရ ကုမာရကာလေ''**တိအာဒိမာဟ။

အယံ ပနေတ္ထ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ပုဗ္ဗေ ကိရ မောရိယဝံသေ ဇာတဿ စန္ဒဂုတ္တဿ နာမ ရညော ပုတ္တော ဗိန္ဒုသာရော နာမ ကုမာရော ပိတု အစ္စယေန ဟဋ္ဌလိပုတ္တမ္ဟိ နဂရေ ရာဇာ အဟောသိ။ တဿ ဒွေ ပုတ္တာ သဥဒရိယာ အဟေသုံ, တေသံ ဇေဋ္ဌော သုမနော၊ ကနိဋ္ဌော တိဿော။ တေသံ ဝေမာတိကဘာတရော အသောကော အဟေသုံ။ ရာဇာ ပန တေသံ သဗ္ဗဇေဋ္ဌကဿ အသောကကုမာရဿ ဥပရဇ္ဇဋ္ဌာနဉ္စ အဝန္တိရဋ္ဌဉ္စ ဒတွာ အထေကဒိဝသံ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတံ ဒိသွာ ''တာတ, ဥပရာဇ, တဝ ရဇ္ဇံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဥဇ္ဇေနီနဂရေ ဝသာဟီ''တိ အာဏာပေသိ။ သော ပိတု ဝစနေန တံ ဥဇ္ဇေနိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဝေဋ္ဌိသဂိရိနဂရေ ဝေဋ္ဌိသနာမကဿ သေဋ္ဌိဿ ဃရေ နိဝါသံ ဥပဂန္တွာ တဿ သေဋ္ဌိဿ ဓီတရံ လက္ခဏသမ္ပန္နံ ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တံ ဝေဋ္ဌိသဂိရိံ နာမ ကုမာရိံ ဒိသွာ တာယ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော မာတာပိတူနံ ကထာပေတွာ တံ ဓေဟိ ဒိန္နံ ပဋိလဘိတွာ တာယ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ။ သာ တေန သံဝါသေန သဉ္ဇာတဂဗ္ဘာ ဟုတွာ တတော ဥဇ္ဇေနိံ နီတာ မဟိန္ဒကုမာရံ ဇနယိ။ တတော ဝဿဒွယေ အတိက္ကန္တေ သင်္ဃမိတ္တဉ္စ ဓီတရံ ဥပလဘိတွာ ဥပရာဇေန သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဝသတိ။ ဥပရာဇဿ ပန ပိတာ ဗိန္ဒုသာရော မရဏမဉ္စေ နိပန္နော ပုတ္တံ အသောကကုမာရံ သရိတွာ တံ ပက္ကောသာပေတုံ ဥဇ္ဇေနိံ မနုဿေ ပေသေသိ။ တေ တတော ဥဇ္ဇေနိံ ဂန္တွာ အသောကဿ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ တေသံ ဝစနေန သော ပိတု သန္တိကံ တုရိတဂမနေနာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဝေဋ္ဌိသဂိရိနဂရမ္ဟိ ပုတ္တဒါရေ ဌပေတွာ ပိတု သန္တကံ ဟဋ္ဌလိပုတ္တနဂရံ ဂန္တွာ ဂတသမနန္တရမေဝ ကာလကတဿ ပိတုနော သရီရကိစ္စံ ကာရာပေတွာ တတော ဇေဋ္ဌေ ဝေမာတိကဘာတရော စ ဃာတာပေတွာ ဝိဟတကဏ္ဍကော ဟုတွာ တတ္ထ ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာ အဘိသေကံ ဂဏှိ။ တဒါပိ ထေရမာတာ အရကေ ရညော သန္တိကံ ပေသေတွာ သယံ တတ္ထေဝ ဝေဋ္ဌိသဂိရိနဂရေ ဝသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''သာ တဿ မာတာ တေန သမယေန ဉာတိဃရေ ဝသီ''**တိ။

အာရောပေသီတိ ပဋိပာဒေသိ။ **အမ္ဟာကံ ဣမံ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နိဋ္ဌိတ** န္တိ မာတု ဒဿနဿ ကတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။ **အနုဘဝတု တာဝ မေ ပိတရာ ပေသိတံ အဘိသေက**န္တိအာဒီသု အဘိသေကပေသနာဒိကထာ ဝိတ္ထာရေန ဥတ္တရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဆဏတ္ထ** န္တိ ဆဏနိမိတ္တံ, ဆဏဟေတူတိ အတ္ထော, သယံ ဆဏကီဠံ အကာတုကာမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဒာ ကိရ ဒေဝါနံပိယတိဿော ဇေဋ္ဌမူလမာသပုဏ္ဏမိယံ နက္ခတ္တံ ဃောသာပေတွာ ''သလိလကီဠာဆဏံ ကရောထာ''တိ အမစ္စေ အာဏာပေတွာ သယံ မိဂဝံ ကီဠိတုကာမော မိဿကပဗ္ဗတံ အဂမာသိ။ **မိဿကပဗ္ဗတ**န္တိ ပံသုပါသာဏမိဿကတ္တာ ဧဝံလဒ္ဓနာမံ ပဗ္ဗတံ။ **ဒိဋ္ဌသစ္စော** တိ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စော, အနာဂါမိဖလံ ပတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော ကိရ ထေရေန အတ္တနော မာတုဒေဝိယာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သုတွာ အနာဂါမိဖလံ သစ္ဆာကာသိ, သော စ ထေရဿ ဘာဂိနေယျောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ထေရဿ မာတုဒေဝိယာ ဘာဂိနီ တဿာ ဓီတာ, တဿာ အယံ ပုတ္တော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ **မဟာဝံသေ** –

''ဒေဝိယာ ဘာဂိနီ ဓီတု, ပုတ္တော ဘဏ္ဍုကနာမကော။

ထေရေန ဒေဝိယာ ဓမ္မံ၊ သုတွာ ဒေသိတမေဝ တု။
အနာကမိဖလံ ပတွာ၊ ဝသိ ထေရဿ သန္တိကေ''တိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန စ တုမှေဟ ဉာကတာ တိ ဗောဓိမူလေ ဝေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေလောကေတွာ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ ဒိသွာ အနာဂတေ တဿ ဒီပဿ သမ္ပတ္တိံ ဒိဋ္ဌေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ''အနာဂတေ မဟိန္ဒော နာမ ဘိက္ခု တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ ပသာဒေဿတီ''တိ တုမှေဟ ဉာကတာ။ တတ္ထ **တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပ** န္တိ ဒီပတာသိနော ဝုတ္တာ။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏံ အာသယာနုသယဉာဏဉ္စ **''ဗုဒ္ဓစက္ခု''** တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ပန ဣန္ဒြိယပရောပရာဒိံ ဝိနာ အညံ န သက္ကာ ဒဋ္ဌုန္တိ ''ဝေလောကေန္တော''တိ အဝတွာ **''ဝေလောကေတွာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **တေမတ္ထ** န္တိ ''အနာဂတေ မဟိန္ဒော နာမ ဘိက္ခု တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ ပသာဒေဿတီ''တိ ဣမမတ္ထံ။

ဝေဋ္ဌိသဂိရိမှိ ရာဇဂဟေတိ ဒေဝိယာ ကတဝိဟာရေ။ ကာလောဝ ဂမနဿ, ဂစ္ဆာမ ဒီပမုတ္တမန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣဒဉ္စ တေသံ ပရိဝိတက္ကနိဒဿနံ။ **ပဋ္ဌိနာ**တိ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။ **အမ္ဗရေ** တိ အာကာသေ။ ဝေမာကာသံ ပက္ခန္ဒိတွာ ကိံ တေ အကံသူတိ စေတိယပဗ္ဗတေ နိပတိံသူတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဝေမုပ္ပတိတာ ထေရာ, နိပတိံသု နဂုတ္တမေ''**တိ။ ဣအနိ တဿ ပဗ္ဗတဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ ထေရာနဉ္စ တတ္ထ နိပတိတဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **''ပုရတော ပုရသေဋ္ဌဿာ''**တိအာဒိကထမာဟ။ **ပုရတော**တိ ဟာစီနဒိသာဘာဂေ။ **ပုရသေဋ္ဌဿာ** တိ အနုရာဓပုရသင်္ခာတဿ ပုရဝရဿ။ **မေဃသန္နိဘေ** တိ သမန္တတော နီလဝဏ္ဏတ္တာ နီလမဟာမေဃသဒိသေ။ **သီလကူဋမှိ**တိ ဇ၀ံနာမကေ ပဗ္ဗတကူဋေ။ **ဟံသာဝ နဂမုဒ္ဓနိ** တိ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိ ဟံသာ ဝိယ။

တတ္ထ ပန ပတိဋ္ဌဟန္တော ကအ ပတိဋ္ဌဟီတိ အာဟ **''ဇ၀ံ ဣတ္ထိယာဒီဟိ သဒ္ဓိ''** န္တိအာဒိ။ **ပရိနိဗ္ဗာနတော** တိ ပရိနိဗ္ဗာနဝဿတော တံ အဝဓိဘူတံ မုဉ္စိတွာ တတော ဥဒ္ဓံ ဒ္ဝိန္နံ ဝဿသတာနံ ဥပရိ ဆတ္တိံသတိမေ ဝဿေတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ကထံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **''အဇာတသတ္တုဿ ဟိ''** တိအာဒိ။ **တဿိံယေဝ ဝဿေ** တိ ဇေတ္ထ ယသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ယသ္မိဉ္စ ဒိဝသေ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗုတော, တသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ တသ္မိံယေဝ စ ဒိဝသေ ဝိဇယကုမာရော ဣမံ ဒီပမာဂတောတိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

''လင်္ကာယံ ဝိဇယသနာမကော ကုမာရော၊
ဩတိဏ္ဏော ထိရမတိ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ။
သာလာနံ ယမကဂုဏာနမန္တရသ္မိံ၊
နိဗ္ဗာတုံ သယိတဒိနေ တထာဂတဿာ''တိ။

သီဟကုမာရဿ ပုတ္တော တိ ဇေတ္ထ ကာလိင်္ဂရာဇဓီတု ကုစ္ဆိသ္မိံ သီဟဿ ဇာတော ကုမာရော သီဟကုမာရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပုဗ္ဗေ အမနုဿာတတတ္တာ အာဟ **''မနုဿာတတံ အကာသိ''** တိ။ **စုဒ္ဒသမေ ဝဿေ** တိ စုဒ္ဒသမေ ဝဿေ သမ္ပတ္တေ။ **ဣဓ ဝိဇယော ကာလမကာသီ**တိ ဣမသ္မိံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ဝိဇယရာဇကုမာရော အဋ္ဌတိံသ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေတွာ ကာလမကာသိ။ တထာ ဟိ အဇာတသတ္တု ရာဇာ ဒွတ္တိံသ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, ဥဒယဘဒ္ဒော သောဠသ ဝဿာနိ, တသ္မာ အဇာတသတ္တုဿ အဋ္ဌမဝဿံ ဣဓ ဝိဇယဿ ပဌမဝဿန္တိ ကတွာ တတော ဥဒ္ဓံ အဇာတသတ္တုဿ စတုဝီသတိ ဝဿာနိ ဥဒယဘဒ္ဒဿ စုဒ္ဒသ ဝဿာနီတိ ဝိဇယဿ အဋ္ဌတိံသ ဝဿာနိ ပရိပူရိံသု။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

''ဝိဇယော လင်္ကမာဂမ္မ၊ သတ္တု နိဗ္ဗာနတသရေ။
အဋ္ဌတိံသ သမာကာသိ၊ ရဇ္ဇံ ယက္ခဝိမဒ္ဒကော''တိ။

''ဥဒယဘဒ္ဒဿ ပဉ္စဒသမေ ဝဿေ ပဏ္ဍုဝာသုဒေဝေါ နာမ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ရဇ္ဇံ ပာပုဏိ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ဥဒယဘဒ္ဒဿ စုဒ္ဒသမဝဿသင်္ခာတံ ဇေ၀ံ ဝဿံ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ဝိဇယဿ ပဏ္ဍုဝာသုဒေဝဿ စ အန္တရေ သီဟဠံ အရာဇိကံ ဟုတွာ ဌိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မိဉှိ ဝဿေ ဝိဇယရာဇဿ အမစ္စာ ဥပတိဿံ နာမ အမစ္စံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ တဿ နာမေန ကတေ ဥပတိဿဂာမေ ဝသန္တာ အရာဇိကံ ရဇ္ဇမနုသာသိံသု။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

“တသ္မိံ မတေ အမစ္စာ တေ၊ ပေက္ခန္တာ ခတ္တိယာဂမံ။
ဥပတိဿဂါမေ ဌတွာန၊ ရဇ္ဇံ သမနုသာသိသုံ။

“မတေ ဝိဇယရာဇမှိ၊ ခတ္တိယာဂမနာ ပုရာ။
ဧကံ ဝဿံ အယံ လင်္ကာ-ဒီပေ အာသိ အရာဇိကော”တိ။

တတ္ထာတိ ဇမ္ဗုဒီပေ။ **ဣဓ ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝေ ကာလမကာသီ**တိ ဣမသ္မိံ သီဟဠဒီပေ ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝေ တိံသ ဝဿာနိ ရဇ္ဇမနုသာသိတွာ ကာလမကာသိ။ တထာ ဟိ ဥဒယဘဒ္ဒဿ အနန္တရံ အနုရာဓော စ မုဏ္ဍော စ အဋ္ဌ ဝဿာနိ ရဇ္ဇမနုသာသိံသု, တဒနန္တရံ နာဂဒာသကော စတုဝီသတိ ဝဿာနိ, တသ္မာ ဥဒယဘဒ္ဒဿ ပဉ္စဒသမသောဠသမဝဿေဟိ သဒ္ဓိံ အနုရုဒ္ဓဿ စ မုဏ္ဍဿ စ အဋ္ဌ ဝဿာနိ, နာဂဒာသကဿ စ စတုဝီသတိဝဿေသု ဝီသတိ ဝဿာနီတိ ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝဿ ရညော တိံသ ဝဿာနိ ပရိပူရိံသု။ တေနေဝ ဝုတ္တံ –

“တတော ပဏ္ဍုဝါသုဒေဝေါ၊ ရဇ္ဇံ တိံသ သမာ အကာ”တိ။

တတ္ထာတိ ဇမ္ဗုဒီပေ။ **သတ္တရသမေ ဝဿေ**တိ သတ္တရသမေ ဝဿေ သမ္ပတ္တေ။ တထာ ဟိ နာဂဒာသကဿ အနန္တရာ သုသုနာကေ အဋ္ဌာရသ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, တသ္မာ နာဂဒာသကဿ စတုဝီသတိဝဿေသု ဝီသတိ ဝဿာနိ ဌပေတွာ သေသေဟိ စတူဟိ ဝဿေဟိ သဒ္ဓိံ သုသုနာဂဿ အဋ္ဌာရသသု ဝဿေသု သောဠသ ဝဿာနီတိ ဣဓ အဘယရညော ဝီသတိ ဝဿာနိ ပရိပူရိံသု။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“အဘယော ဝီသတိ ဝဿာနိ၊ လင်္ကာရဇ္ဇမကာရယီ”တိ။

အမရိကောတိ ယုဒ္ဓကာရကော စောရော။ ပဏ္ဍုကာဘယော ပန အဘယဿ ဘာဂိနေယျော ရာဇာယေဝ, န စောရော, ဗလက္ကာရေန ပန ရဇ္ဇဿ ဂဟိတတ္တာ “အမရိကော”တိ ဝုတ္တံ။ **ရဇ္ဇံ အဂ္ဂဟေသီ**တိ ဧကဒေသဿ ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ အဘယဿ ဟိ ဝီသတိမေ ဝဿေ န တာဝ သဗ္ဗံ ရဇ္ဇမဂ္ဂဟေသီတိ။ တထာ ဟိ ဝီသတိမဝဿတော ပဋ္ဌာယ အဘယဿ နဝ ဘာတိကေ အတ္တနော မာတုလေ တတ္ထ တတ္ထ ယုဒ္ဓံ ကတွာ ဃာတေန္တဿ အနဘိသိတ္တဿေဝ သတ္တရသ ဝဿာနိ အတိက္ကမိံသု, တတောယေဝ စ တာနိ ရာဇသုညာနိ နာမ အဟေသုံ။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

“ပဏ္ဍုကာဘယရညော စ၊ အဘယဿ စ အန္တရေ။
ရာဇသုညာနိ ဝဿာနိ၊ အဟေသုံ ဒသ သတ္တ စာ”တိ။

တတ္ထာတိ ဇမ္ဗုဒီပေ။ **ပဏ္ဍုကဿာ**တိ ပဏ္ဍုကာဘယဿ။ ဘဝတိ ဟိ ဧကဒေသေနပိ ဝေဟာရော “ဒေဝဒတ္တော ဒတ္တော”တိ ယထာ။ **သတ္တရသ ဝဿာနိ ပရိပူရိံသူ**တိ အနဘိသိတ္တဿေဝ ပရိပူရိံသု။ တတ္ထ စ ကာဠာသောကဿ သောဠသမဝဿံ ဌပေတွာ ပန္နရသ ဝဿာနိ ဟေဋ္ဌာ သုသုနာဂဿ သတ္တရသမအဋ္ဌာရသမဝဿာနိ စ ဒွေ ဂဟေတွာ သတ္တရသ ဝဿာနိ ဂဏိတဗ္ဗာနိ။ **တာနိ ဟေဋ္ဌာ ဧကေန ဝဿေန သဟ အဋ္ဌာရသ ဟောန္တိ**တိ တာနိ ရာဇသုညာနိ သတ္တရသ ဝဿာနိ ဟေဋ္ဌာ ဝိဇယပဏ္ဍုဝါသုဒေဝရာဇူနမန္တရေ အရာဇိကေန ဧကေန ဝဿေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသ ရာဇသုညဝဿာနိ နာမ ဟောန္တိ။

စန္ဒဂုတ္တဿ စုဒ္ဒသမေ ဝဿေ ဣဓ ပဏ္ဍုကာဘယော ကာလမကာသီတိ စန္ဒဂုတ္တဿ စုဒ္ဒသမေ ဝဿေ ဣမသ္မိံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ပဏ္ဍုကာဘယော နာမ ရာဇာ သတ္တတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇမနုသာသိတွာ ကာလမကာသိ။ တထာ ဟိ သုသုနာဂဿ ပုတ္တော ကာဠာသောကော အဋ္ဌဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ တတော တဿ ပုတ္တာ ဒသ ဘာတုကာ ဒွါဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသုံ, တေသံ ပစ္ဆာ နဝ နန္ဒာ ဒွါဝီသတိ, စန္ဒဂုတ္တော စတုဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ တတ္ထ ကာဠာသောကဿ အဋ္ဌဝီသတိဝဿေသု ပန္နရသ ဝဿာနိ ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတာနီတိ တာနိ ဌပေတွာ သေသာနိ တေရသ ဝဿာနိ, ဒသဘာတုကာနံ ဒွါဝီသတိ, တထာ နဝနန္ဒာနံ ဒွါဝီသတိ, စန္ဒဂုတ္တဿ

သ စုဒ္ဒသမဝဿံ ဌပေတ္ဝာ တေရသ ဝဿာနီတိ ပဏ္ဏုက္ကာဘယဿ သတ္တတိ ဝဿာနိ ပရိပူရိံသု။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

''ပဏ္ဍုကာဘယနာမဿ၊ ရညော ဝဿာနိ သတ္တတီ''တိ။

တတ္ထ အသောကဓမ္မရာဇဿ သတ္တရသမေ ဝဿေ ဣတိ မုဋသိဝရာဇာ ကာလမကာသီ တိ တသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ အသောကဓမ္မရာဇဿ သတ္တရသမေ ဝဿေ ဣတိ မုဋသိတေ နာမ ရာဇာ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇမနုသာသိတွာ ကာလ မကာသိ ။ တထာ ဟိ စန္ဒဂုတ္တဿ ပုတ္တော ဗိန္ဒုသာရော အဋ္ဌဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ, တတော တဿ ပု တ္တော အသောကဓမ္မရာဇာ ရဇ္ဇံ ဟပုဏိ, တသ္မာ စန္ဒဂုတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု စတုဝီသတိဝဿေသု တေ ရသ ဝဿာနိ ဂဟိတာနီတိ တာနိ ဌပေတွာ သေသာနိ ဧကာဒသ ဝဿာနိ, ဗိန္ဒုသာရဿ အဋ္ဌဝီသတိ ဝဿာနိ, အသောကဿ အနဘိသိတ္တဿ စတ္တာရိ ဝဿာနိ, အဘိသိတ္တဿ သတ္တရသ ဝဿာနီတိ ဧဝံ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ ဣတိ မုဋသိဝဿ ပရိပူရိံသု။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

''မုဋသိတေ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ၊ လင်္ကာရဇ္ဇမကာရယီ''တိ။

ဒေဝာနံပိယတိဿော ရဇ္ဇံ ဟပုဏီ တိ အသောကဓမ္မရာဇဿ အဋ္ဌာရသမေ ဝဿေ ဟပုဏိ။ ဣဓာနိ ပရိနိဗ္ဗု တေ ဘဂဝတိ အဇာတသတ္တုအာဒီနံ ဝဿဂဏနာဝသေန ပရိနိဗ္ဗာနတော ဒွိန္နံ ဝဿသတာနံ ဥပရိ ဆတ္တိံသတိ ဝဿ သာနိ ဧကတော ဂဏေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''ပရိနိဗ္ဗုတေ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အဇာတသတ္တု ဿ စတုဝီသတီ**တိ ပရိနိဗ္ဗာနဝဿသင်္ခာတံ အဋ္ဌမဝဿံ မုဉ္စိတွာ ဝုတ္တံ။ **အသောကဿ ပုတ္တကာ ဒသ ဘာ တုကရာဇာနော**တိ ကာဠာသောကဿ ပုတ္တာ ဘဒ္ဒသေနော ကောရဏ္ဏဝဏ္ဏော မင်္ဂုရော သဗ္ဗဉ္ဇဟော ဇာလိကော ဥ ဘကော သဉ္စယော ကောရဗ္ယော နန္ဒိဝဍ္ဎနော ပဉ္စမကောတိ ဣမေ ဒသ ဘာတုကရာဇာနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥဂ္ဂသေနန န္ဒော ပဏ္ဍုကနန္ဒော ပဏ္ဍုဂတိနန္ဒော ဘူတပာလနန္ဒော ရဋ္ဌပာလနန္ဒော ဂေါဝိသာဏကနန္ဒော သဝိဒ္ဓကနန္ဒော ကေဝဋ္ဋကနန္ဒော ဓနနန္ဒောတိ ဣမေ **နဝ နန္ဒာ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တေသနံ ရာဇဝံသာနုသာရေနာ**တိ တေသနံ ဇမ္ဗုဒီပတသိ ရာဇူနံ ဝံသာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗမေတန္တိ အတ္ထော။

တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပတသိနမ္ပိ ပုန ရာဇူနံ ဝသေန ဧဝံ ဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပရိနိဗ္ဗာနဝဿံ ဣဓ ဝိဇ ယဿ ပဌမံ ဝဿန္တိ ကတွာ တံ အပနေတွာ ပရိနိဗ္ဗာနဝဿတော ဥဒ္ဓံ ဝိဇယဿ သတ္တတိံသ ဝဿာနိ, တ တော အရာဇိကမေကဝဿံ, ပဏ္ဍုဝာသုဒေဝဿ တိံသ ဝဿာနိ, အဘယဿ ဝီသတိ ဝဿာနိ, ပဏ္ဍုကာဘယဿ သ အဘိသေကတော ပုဗ္ဗေ သတ္တရသ ဝဿာနိ, အဘိသိတ္တဿ သတ္တတိ ဝဿာနိ, မုဋသိဝဿ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ, ဒေဝာနံပိယတိဿဿ ပဌမံ ဝဿန္တိ ဧဝံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဒွိန္နံ ဝဿသတာနံ ဥပရိ ဆတ္တိံသ ဝဿာနိ ဝေဒိတဗ္ ဗာနိ။

ဇေဋ္ဌမာသဿ ပုဏ္ဏမိယံ ဇေဋ္ဌနက္ခတ္တံ မူလနက္ခတ္တံ တ ဟောတီတိ အာဟ **''ဇေဋ္ဌမူလနက္ခတ္တံ နာမ ဟောတီ''**တိ။ တသ္မိံ ပန နက္ခတ္တေ ကတ္တဗ္ဗဆဏမ္ပိ တန္နိဿယတ္တာ တမေဝ နာမံ လဘတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မိဂ ဝန္တိ မိကနံ တနနတော ဟေသနတော ဗာဓနတော မိဂဝန္တိ လဒ္ဓသမညံ မိဂဝံ။ **ရောဟိတမိဂရူပန္တိ** ဂေကဏ္ဏမိဂဝေ သံ။ **ဇိယန္တိ** ဓနုဇိယံ။ **အနုဗန္ဓန္တော** တိ ပဒသာ အနုဓာဝန္တော။ **မမံယေဝ ရာဇာ ပဿတူ** တိ ဧတ္ထ ''အမ္ဟေသု ဗဟူ သု ဒိဋ္ဌေသု ရာဇာ အတိဝိယ ဘာယိဿတီ''တိ ဣမိနာ ကာရဏေန အတ္တာနမေဝ ဒဿေတုံ ''မမံယေဝ ပဿတူ''တိ အဓိဋ္ဌာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''စိန္တေသီ''** တိ ဝတွာ တဿ စိန္တနာကာရံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဣမသ္မိံ ဒီပေ ဇာ တော''**တိအာဒိ။ ထေရော တဿ ပရိဝိတက္ကံ ဇာနိတွာ အတ္တနော သဘာဝံ ကထေတွာ တံ အဿာသေတုကာမော **''သမဏာ မယံ မဟာရာဇာ''**တိအာဒိမာဟ။ မဟာရာဇ မယံ သမဏာ နာမ, တွံ ပရိဝိတက္ကံ မာ အကာသီတိ ဝုတ္တံ ဟော တိ။ **တဝေဝ အနုကမ္ပာယာ** တိ တဝ အနုကမ္ပတ္ထာယ ဧဝ အာဂတာ, န ဝိမုခဘာဝတ္ထာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ''ဣမေ သမဏာ နာမာ''တိ အဇာနန္တဿ ''သမဏာ မယံ, မဟာရာဇာ''တိ ကသ္မာ ထေရော အာဟာတိ စေ? အသောကဓမ္မရာ ဇေန ပေသိတသာသနေနေဝ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတသမဏသညံ သာရေတုံ ဧဝမာဟာတိ။ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **''တေန စ သမ ယေနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အဒိဋ္ဌာ ဟုတွာ သဟာယကာတိ **အဒိဋ္ဌသဟာယကာ,** အညမညံ အဒိသွာဝ သဟာယကဘာဝံ ဥပဂတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဆာတပဗ္ဗတပာဒေ** တိ ဆာတတပာဒသ္သ နာမ ပဗ္ဗတသ္သ ပာဒေ။ တံ ကိရ ပဗ္ဗတံ အနုရာဓပုရာ ပုဗ္ဗဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ အတိရေကယောဇနဒ္ဒယမတ္တကေ တိဋ္ဌတိ။ တမ္ဟိ ဌာနေ ပစ္ဆာ သဒ္ဓာတိဿော နာမ မဟာရာဇာ ဝိဟာရံ ကာရာပေသိ, တံ ''ဆာတဝိဟာရ''န္တိ ဝေဟာရိံသု။ **''ရထယဋ္ဌိပ္ပမာဏာ** တိ အာယာမတော စ အာဝဋ္ဋတော စ ရထပတောဒေန သမပ္ပမာဏာ''တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **မဟာဝံသေပိ** ဝုတ္တံ –

''ဆာတပဗ္ဗတပာဒမ္ဟိ ၊ တိဿော စ ဝေဠုယဋ္ဌိယော။
ဇာတာ ရထပတောဒေန၊ သမာနာ ပရိမာဏတော''တိ။

ဂဏ္ဌိပဒေ ပန ''ရထယဋ္ဌိပ္ပမာဏာတိ ရထသ္သ ဓဇယဋ္ဌိပ္ပမာဏာ''တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပ္ပဇ္ဇိံသူ** တိ တသ္သ အဘိသေကသမကာလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ ဧဝမုတ္တရိပိ ဝက္ခမာနာနံ အစ္ဆရိယာနံ ပာတုဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ စ ဝုတ္တံ **မဟာဝံသေ** –

''ဒေဝါနံပိယတိဿော သော၊ ရာဇာသိ ပိတုအစ္စယေ။
တသ္သာဘိသေကေန သမံ၊ ဗဟူနစ္ဆရိယာနဟူ''တိ။

ဧကာ လတာ ယဋ္ဌိ နာမာ တိ ကဉ္စနလတာယ ပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ ဧဝံလဒ္ဓနာမာ ဧကာ ယဋ္ဌိ အဟောသိ။ **တံ အလင်္ကရိတွာ ဥပ္ပန္နလတာ**တိ တံ ရဇတဝဏ္ဏံ ယဋ္ဌိံ အလင်္ကရိတွာ တတ္ထေဝ စိတ္တကမ္မကတာ ဝိယ ဥပ္ပန္နလတာ။ **ခာယတီ**တိ ဒိဿတိ။ **ကိဉ္စက္ခာနိ** တိ ကေသရာနိ။ တာနိ စ ပုပ္ဖယဋ္ဌိယံ နီလပုပ္ဖာဒီနိ သကုဏယဋ္ဌိယဉ္စ နာနပ္ပကာရာ မိဂပက္ခိနော တတ္ထေဝ စိတ္တကမ္မကတာ ဝိယ ပညာယန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သေတာ ရဇတယဋ္ဌိ ဝိယ** တိ ရဇတမယယဋ္ဌိ ဝိယ ဧကာ ယဋ္ဌိ သေတဝဏ္ဏာတိ အတ္ထော။ **လတာ**တိ တတ္ထေဝ စိတ္တကမ္မကတာ ဝိယ ဒိဿမာနလတာ။ **နီလာဒိ ယာဒိသံ ပုပ္ဖန္တိ** ယာဒိသံ လောကေ နီလာဒိပုပ္ဖံ အတ္ထိ, တာဒိသံ ပုပ္ဖယဋ္ဌိမ္ဟိ ခာယတီတိ အတ္ထော။

အနေကဝိဟိတံ ရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိ တိ အနေကပ္ပကာရံ ရတနံ သမုဒ္ဒတော သယမေဝ တီရံ အာရုဟိတွာ ဝေလန္တေ ဥမ္မိဝေဂာဘိဇာတမရိယာဒဝဋ္ဋိ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဥဋ္ဌဟိတွာ အဋ္ဌာသီတိ အတ္ထော။ **တမ္ဗပဏ္ဏိယံ ပန အဋ္ဌ မုတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇိံသူ**တိ ဧတ္ထာပိ တမ္ဗပဏ္ဏိယံ သမုဒ္ဒတော သယမေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဇာတိတော အဋ္ဌ မုတ္တာ သမုဒ္ဒတီရေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဌိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **မဟာဝံသေ** –

''လင်္ကာဒီပမ္ဟိ သကလေ၊ နိဓယော ရတနာနိ စ။
အန္တောဋ္ဌိတာနိ ဥဂ္ဂန္တွာ၊ ပထဝီတလမာရုဟုံ။

''လင်္ကာဒီပသမီပမ္ဟိ၊ ဘိန္နနာဝါဂတာနိ စ။
တတ္ထ ဇာတာနိ စ ထလံ၊ ရတနာနိ သမာရုဟုံ။

''ဟယဂဇာ ရထာမလကာ၊ ဝလယင်္ဂုလိဝေဌကာ။
ကကုဓဖလာ ပါကတိကာ၊ ဣစ္စေတာ အဋ္ဌ ဇာတိတော။

''မုတ္တာ သမုဒ္ဒါ ဥဂ္ဂန္တွာ၊ တီရေ ဝဋ္ဋိ ဝိယ ဌိတာ။
ဒေဝါနံပိယတိဿဿ၊ သဗ္ဗပုညဝိဇမ္ဘိတ''န္တိ။

ဟယမုတ္တာ တိ အဿရူပသဏ္ဌာနမုတ္တာ။ **ဂဇမုတ္တာ** တိ ဟတ္ထိရူပသဏ္ဌာနာ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ တံတံသဏ္ဌာနဝသေန မုတ္တာဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အင်္ဂုလိဝေဌကမုတ္တာ** တိ အင်္ဂုလီယကသဏ္ဌာနာ, မုဒ္ဒိကာသဏ္ဌာနာတိ အတ္ထော။ **ကကုဓဖလမုတ္တာ** တိ ကကုဓရုက္ခဖလာကာရာ ဗဟူ အသာမုဒ္ဒိကာ မုတ္တာ။ **ရာဇကကုဓဘဏ္ဍာနီ**တိ ရာဇာရဟဉ္တမဘဏ္ဍာနိ။ တာနိ သရူပေန ဒဿေန္တော အာဟ **''ဆတ္တံ စာမရ''** န္တိအာဒိ။ အညဉ္စ ဗဟုဝိဓံ ပဏ္ဏာကာရံ ပဟိဏီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သင်္ခ** န္တိ အဘိသေကာသိဉ္စနကံ သာမုဒ္ဒိကံ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋံ သင်္ခံ။ အနောတတ္တောဒကမေဝ **''ဂင်္

ကေဒက”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဝမ္မာန** န္တိ အလင်္ကာရစုဏ္ဏံ။ “နဟာနစုဏ္ဏ”န္တိ ကေစိ။ **ဝဋ္ဋံသက**န္တိ ကဏ္ဏပိဠန္ဓနဝဋ္ဋံသကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “ဝဋ္ဋံသကံ ကဏ္ဏစူဠိကဗ္ဗာနေ ဩလမ္ဗက”န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဘိင်္ဂါရ** န္တိ သုဝဏ္ဏမယံ မဟာဘိင်္ဂါရံ။ “မကရမုခသဏ္ဌာနာ ဗလိကမ္မာဒိကရဏတ္ထံ ကတာ ဘာဇနဝိကတိ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **နန္ဒိယာဝဋ္ဋ** န္တိ ကာကပဒသဏ္ဌာနာ မင်္ဂလတ္ထံ ကတာ သုဝဏ္ဏဘာဇနဝိကတိ။ **ကည**န္တိ ခတ္တိယကုမာရိံ။ **အဓောဝိမံ ဒုဿယုဂ** န္တိ ကိလိဋ္ဌေ ဇာတေ အဂ္ဂိမှိ ပက္ခိတ္တမတ္တေ ပရိသုဒ္ဓဘာဝမုပဂစ္ဆန္တံ အဓောဝိမံ ဒုဿယုဂံ။ **ဟတ္ထပုဉ္ဆန** န္တိ ပီတဝဏ္ဏံ မဟဂ္ဃံ ဟတ္ထပုဉ္ဆနပဋံ။ **ဟရိစန္ဒန** န္တိ ဟရိဝဏ္ဏစန္ဒနံ, သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏစန္ဒနန္တိ အတ္ထော။ လောဟိတစန္ဒနံ ဝါ, ကောသိတစန္ဒနန္တိ အတ္ထော။ တံ ကိရ ဥဒ္ဓနေ ကုထိတတေလမှိ ပက္ခိတ္တမတ္တံ သကလမ္ပိ တေလံ အဂ္ဂိဥ္စ နိဗ္ဗာပနသမတ္ထံ စန္ဒနံ။ တေနေဝ “ကောသိတစန္ဒန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကောသဒ္ဒေန ဟိ ဇလံ ဝုစ္စတိ, တံ ဝိယ သိတံ စန္ဒနံ ကောသိတစန္ဒနံ။ နာဂဘာဝနသမ္ဘဝံ **အရုဏဝဏ္ဏမတ္တိကံ။ ဟရီတကံ အာမလက** န္တိ အဂဒဟရီတကံ အဂဒအာမလကံ။ တံ ခိပ္ပမေဝ သရီရမလသောဓနာဒိကရဏသမတ္ထံ ဟောတိ။

ဥဏှီသန္တိ ဥဏှီသပဋ္ဋံ။ **ဝေဌန**န္တိ သီသဝေဌနံ။ **သာရဟာမင်္ဂ** န္တိ ဥတ္တမံ ရတနဟာမင်္ဂသုတ္တံ။ **ဝတ္ထကောဋ္ဋိက**န္တိ ဝတ္ထယုဂမေဝ။ **နာဂမာဟဋ္ဋ**န္တိ နာဂေဟိ အာဟဋံ။ **မ-**ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **အမတောသဓ**န္တိ ဧဝံနာမိကာ ဂုဠိကဇာတိ, အမတသဒိသကိစ္စတ္တာ ဧဝံ ဝုစ္စတိ။ တံ ကိရ ပရိပန္ထံ ဝိဓမေတွာ သဗ္ဗတ္ထ သာဓေန္တေဟိ အဂဒေသဓေဟိ ယောဇေတွာ ဝဋ္ဋေတွာ ကတံ ဂုဠိကံ။ တံ ပန ရာဇူနံ မုခသောဓနနှာနပရိယောသာနေ မဟာတာ ပရိဟာရေန ဥပနေန္တိ။ တေန တေ အင်္ဂရာဂံ နာမ ကရောန္တိ, ကရောန္တာ စ ယထာရဟံ ဒ္ဝီဟိ တီဟိ အဂဒေသဓရင်္ဂတိ လကာဟိ နလာဋ္ဌကအံသကုစ္ဆိဥရမဇ္ဈသဗ္ဗာတံ အင်္ဂံ သဇ္ဇေတွာ အင်္ဂရာဂံ ကရောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာ ပန ဂုဠိကာ အဟိဝိစ္ဆိကာဒီနမ္ပိ ဝိသံ ဟနတိ, တေနပိ တံ ဝုစ္စတိ “အမတောသဓ”န္တိ။

အဟံ ဗုဒ္ဓဿ တိအာဒီသု သဗ္ဗဓမ္မေ ယာထာဝတော အဗုဇ္ဈိ ပဋိဗုဇ္ဈီတိ ဗုဒ္ဓေါတိ သင်္ခံ ဂတံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စ အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မောတိ သင်္ခံ ဂတံ ပရိယတ္တိယာ သဒ္ဓိံ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မဿ, ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ သင်္ဃောတိ သင်္ခံ ဂတံ အရိယသာဝကသင်္ဃဿ အဟံ သရဏံ ဂတော ပရာယဏန္တိ ဥပဂတော, ဘဇိံ သေဝိန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဟိံသတိ တပ္ပသာဒတဂ္ဂရုကတာဟိ ဝိဟတကိလေသေန တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တေန စိတ္တုပ္ပာဒေန သရဏဂတာနံ တေနေဝ သရဏဂမနေန ဘယံ သန္တာသံ ဒုက္ခံ ဒုဂ္ဂတိံ ပရိကိလေသံ ဟနတိ ဝိနာသေတီတိ **သရဏံ,** ရတနတ္တယဿေတံ အဓိဝစနံ။ အပိစ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟိတေ ပဝတ္တနေန အဟိတာ စ နိဝတ္တနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ သရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဓမ္မောပိ ဘဝကန္တာရာ ဥတ္တာရဏေန အဿာသဒါနေန စ သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ သရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ သင်္ဃောပိ အပ္ပကာနမ္ပိ ကာရာနံ ဝိပုလဖလပဋိလာဘကရဏေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ သရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ အတ္ထေန သရဏဘူတံ ရတနတ္တယံ တေနေဝ ကာရဏေန သရဏန္တိ ဂတော အဝဂတော, ဇာနိန္တိ အတ္ထော။ **ဥပါသကတ္တံ ဒေသေသိ** န္တိ ရတနတ္တယံ ဥပါသတီတိ ဥပါသကောတိ ဧဝံ ဒဿိတံ ဥပါသကဘာဝံ မယိ အဘိနိဝိဋ္ဌံ ဝါစာယ ပကာသေသိန္တိ အတ္ထော, “ဥပါသကောဟံ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတော”တိ ဧဝံ ဥပါသကတ္တံ ပဋိဝေဒေသိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သက္ယပုတ္တဿ သာသနေ** တိ သက္ယဿ သုဒ္ဓေါဒနဿ ပုတ္တော သော ဘဂဝါ သက္ယပုတ္တော, တဿ သက္ယပုတ္တဿ သာသနေတိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓါ** တိ သဒ္ဓါယ, “သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ”တိအာဒီသု ဝိယ ယကာရလောပေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥပေဟီ**တိ ဥပဂစ္ဆ။

အသောကရညော ပေသိတေန အဘိသေကေနာတိ အသောကရညော ပေသိတေန အဘိသေကူပကရဏေန။ ယဒါ ဟိ ဒေဝါနံပိယတိဿော မဟာရာဇာ အတ္တနော သဟာယဿ ဓမ္မာသောကရညော ဣတော ဝေဠုယဋ္ဌိယာဒယော မဟာရဟေ ပဏ္ဏာကာရေ ပေသေသိ။ တဒါ သောပိ တေ ဒိသွာ ပသီဒိတွာ အတိဝိယ တုဋ္ဌော “ဣမေဟိ အတိရေကတရံ ကိံ နာမ မဟဂ္ဃံ ပဋိပဏ္ဏာကာရံ သဟာယဿ မေ ပေသေဿာမီ”တိ အမစ္စေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ လင်္ကာဒီပေ အဘိသေကပရိဟာရံ ပုစ္ဆိတွာ “န တတ္ထ ဤဒိသော အဘိသေကပရိဟာရော အတ္ထီ”တိ သုတွာ “သာဓု ဝတ မေ သဟာယဿ အဘိသေကပရိဟာရံ ပေသေဿာမီ”တိ ဝတွာ သာမုဒ္ဒိကသင်္ခါဒီနိ တီဏိ သင်္ခါနိ စ ဂင်္ဂေါဒကဉ္စ အရုဏဝဏ္ဏမတ္တိကဉ္စ အဋ္ဌဋ္ဌ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏဂဟပတိကညာယော စ သုဝဏ္ဏရဇတလောဟမတ္တိကာမယဃဋေ စ အဋ္ဌဟိ သေဋ္ဌိကုလေဟိ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌ အမစ္စကုလာနိ စာတိ ဧဝံ သဗ္ဗဋ္ဌကံ နာမ ဣဓ ပေသေသိ “ဣမေဟိ မေ သဟာယဿ ပုန အဘိသေကံ ကရောထာ”တိ, အညဉ္စ အဘိသေကတ္ထာယ ဗဟုံ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ တေန ဝုတ္တံ “အသော

ကရညာ ပေသိတေန အဘိသေကေနာ''တိ။ ဧကော မာသော အဘိသိတ္တဿ အဿာတိ **ဧကမာသာဘိသိတ္တော** ။ ကထံ ပန တဿ တအ ဧကမာသာဘိသိတ္တတာ ဝိညာယတီတိ အာဟ **"ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ ဟိဿ အဘိသေကမကံသူ"**တိ, ပုဗ္ဗေ ကတာဘိသေကဿပိ အသောကရညာ ပေသိတေန အနုဋ္ဌေန ပရိဟာရေန ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ ပုန အဘိသေကမကံသူတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ **မဟာဝံသေ** –

''တေ မိဂသိရမာသဿ၊ အာဒိစန္ဒောဒယံ ဒိနေ။
အဘိသိတ္တဥ္စ လင်္ကိန္ဒံ၊ အမစ္စာ သာမိဘတ္တိနော။

''ဓမ္မာသောကဿ ဝစနံ၊ သုတ္တတ သာမိဟိတေ ရတာ။
ပုနာပိ အဘိသေစိံသု၊ လင်္ကာဟိတသုခေ ရတ''န္တိ။

ဒီပဝံသေပိ စေတံ ဝုတ္တံ –

''ဝိသာခမာသေ ဒွတဒသိယံ၊ ဇမ္ဗုဒီပါ ဣဓာဂတာ။
အဘိသေကံ သပရိတရံ၊ အသောကဓမ္မေန ပေသိတံ။

''ဒုတိယံ အဘိသိဥ္စိတ္ထ၊ ရာဇာနံ ဒေဝါနံပိယံ။
အဘိသိတ္တော ဒုတိယာဘိသေကေန၊ ဝိသာခမာသေ ဥပေါသထေ။

''တတော မာသေ အတိက္ကမ္မ၊ ဇေဋ္ဌမာသေ ဥပေါသထေ။
မဟိန္ဒော သတ္တမော ဟုတွာ၊ ဇမ္ဗုဒီပါ ဣဓာဂတော''တိ။

တအ ပန တဿ ရညော ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ အဘိသေကဿ ကတတ္တာ တတော ပဘုတိ ယာဝဇ္ဇတနာ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယမေဝ အဘိသေကကရဏမာစိဏ္ဏံ။ အဘိသေကဝိဓာနဥ္စေတ္ထ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – အဘိသေကမင်္ဂလတ္ထံ အလင်္ကတပဋိယတ္တဿ မဏ္ဍပဿ အန္တော ကတဿ ဥဒုမ္ဗရသာခမဏ္ဍပဿ မဇ္ဈေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတေ ဥဒုမ္ဗရဘဒ္ဒပီဌမှိ အဘိသေကာရဟံ အဘိဇစ္စံ ခတ္တိယံ နိသီဒါပေတွာ ပဌမံ တာဝ မင်္ဂလာဘရဏဘူသိတာ ဇာတိသမ္ပန္နာ ခတ္တိယကညာ ဂင်္ဂောဒကပုဏ္ဏံ သာမုဒ္ဒိကံ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋသင်္ခံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ သက္ကစ္စံ ဂဟေတွာ သီသောပရိ ဥဿာပေတွာ တေန တဿ မုဒ္ဓနိ အဘိသေကောဒကံ အဘိသိဥ္စတိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေတိ ''ဒေဝ, တံ သဗ္ဗေပိ ခတ္တိယဂဏာ အတ္တာနမာရက္ခဏတ္ထံ ဣမိနာ အဘိသေကေန အဘိသေကိကံ မဟာရာဇံ ကရောန္တိ, တွံ ရာဇဓမ္မေသု ဌိတော ဓမ္မေန သမေန ရဇ္ဇံ ကာရေဟိ, ဧတေသု ခတ္တိယဂဏေသု တွံ ပုတ္တသိနေဟာနုကမ္ပာယ သဟိတစိတ္တော ဟိတသမမေတ္တစိတ္တော စ ဘဝ, ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ တေသံ ရက္ခိတော စ ဘဝတဟိ''တိ။

တတော ပုန ပုရောဟိတောပိ ပုရောဟိစ္စဋ္ဌာနာနုရူပလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကတပဋိယတ္တော ဂင်္ဂောဒကပုဏ္ဏံ ရဇတမယသင်္ခံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ သက္ကစ္စံ ဂဟေတွာ တဿ သီသောပရိ ဥဿာပေတွာ တေန တဿ မုဒ္ဓနိ အဘိသေကောဒကံ အဘိသိဥ္စတိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေတိ ''ဒေဝ, တံ သဗ္ဗေပိ ဗြာဟ္မဏဂဏာ အတ္တာနမာရက္ခဏတ္ထံ ဣမိနာ အဘိသေကေန အဘိသေကိကံ မဟာရာဇံ ကရောန္တိ, တွံ ရာဇဓမ္မေသု ဌိတော ဓမ္မေန သမေန ရဇ္ဇံ ကာရေဟိ, ဧတေသု ဗြာဟ္မဏေသု တွံ ပုတ္တသိနေဟာနုကမ္ပာယ သဟိတစိတ္တော ဟိတသမမေတ္တစိတ္တော စ ဘဝ, ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ တေသံ ရက္ခိတော စ ဘဝတဟိ''တိ။

တတော ပုန သေဋ္ဌိပိ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနာနုရူပဘူသနဘူသိတော ဂင်္ဂောဒကပုဏ္ဏံ ရတနမယသင်္ခံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ သက္ကစ္စံ ဂဟေတွာ တဿ သီသောပရိ ဥဿာပေတွာ တေန တဿ မုဒ္ဓနိ အဘိသေကောဒကံ အဘိသိဥ္စတိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေတိ ''ဒေဝ တံ သဗ္ဗေပိ ဂဟပတိဂဏာ အတ္တာနမာရက္ခဏတ္ထံ ဣမိနာ အဘိသေကေန အဘိသေကိကံ မဟာရာဇံ ကရောန္တိ, တွံ ရာဇဓမ္မေသု ဌိတော ဓမ္မေန သမေန ရဇ္ဇံ ကာရေဟိ, ဧတေသု ဂဟပတိဂဏေသု တွံ ပုတ္တသိနေဟာနုကမ္ပာယ သဟိတစိတ္တော ဟိတသမမေတ္တစိတ္တော စ ဘဝ, ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ တေသံ ရက္ခိတော စ ဘဝတဟိ''တိ။

တေ ပန တဿ ဧဝံ ဝဒန္တာ “သစေ တုမှံ အမ္ဟာကံ ဝစနာနုရူပေန ရဇ္ဇံ ကာရေဿသိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ ကာရေဿသိ, တဝ မုဒ္ဓာ သတ္တဓာ ဖလတူ”တိ ဧဝံ ရညော အဘိသပန္တိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမသ္မိံ ပန ဒီပေ ဒေဝတာနံပိယတိဿဿ မုဒ္ဓနိ ဓမ္မာသောကေနေဝ ဣဓ ပေသိတာ ခတ္တိယကညာယေဝ အနောတတ္တောဒကပုဏ္ဏေန သာမုဒ္ဒိကဒက္ခိဏာဝဋ္ဋသင်္ခေန အဘိသေကောဒကံ အဘိသိဉ္စိတိ ဝဒန္တိ။ ဣဒဉ္စ ယထာဝုတ္တံ အဘိသေကဝိဓာနံ မဇ္ဈိမနိကာယေ **စူဠသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** သီဟဋ္ဌကထာယမ္ပိ “ပဌမံ တာဝ အဘိသေကံ ဂဏှန္တာနံ ရာဇူနံ သုဝဏ္ဏမယာဒီနိ တီဏိ သင်္ခါနိ စ ဂင်္ဂောဒကဉ္စ ခတ္တိယကညဉ္စ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။

သမ္မောဒနီယံ ကထံ ကထယမာနော တိ ပီတိပါမောဇ္ဇသင်္ခါတသမ္မောဒဇနနတော သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော စ သမ္မောဒနီယံ “ကစ္စိ ဘန္တေ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, ကစ္စိ တေ အပ္ပာဗာဓံ အပ္ပာတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာရော”တိ ဧဝမာဒိကထံ ကထယမာနော။ **ဆ ဇနေ ဒဿေသိ** တိ ရညာ သဒ္ဓိံ အာဂတာနံ “န ဣမေ ယက္ခာ, မနုဿာ ဣမေ”တိ သညာနုပ္ပာဒနတ္ထံ ဘဏ္ဍုကဿ ဥပာသကဿ အာနီတတ္တာ တေန သဒ္ဓိံ ဆ ဇနေ ဒဿေသိ။ **တေဝိဇ္ဇာ**တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခုအာသဝက္ခယသင်္ခါတာဟိ တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သမန္နာဂတာ။ **ဣဒ္ဓိပ္ပတ္တာ** တိ ဣဒ္ဓိဝိဓေဉာဏံ ပတ္တာ။ **စေတောပရိယကောဝိဒာ**တိ ပရေသံ စိတ္တာစာရေ ကုသလာ။ ဧဝမေတ္ထ ပဉ္စ အဘိညာ သရူပေန ဝုတ္တာ, ဒိဗ္ဗသောတံ ပန တာသံ ဝသေန အာဂတမေဝ ဟောတိ။ **ဗဟူ**တိ ဧဝရူပါ ဆဠဘိညာ ဗုဒ္ဓသာဝကာ ဗဟူ ဂဏနပထံ အတိက္ကန္တာ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ကာသာဝပဇ္ဇောတံ ကတွာ ဝိစရန္တီတိ။ ကေစိ ပန “တေဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓိပ္ပတ္တာ စ ခီဏာသဝါ စေတောပရိယကောဝိဒာ ကေစိ ခီဏာသဝါတိ ဝိသုံ ယောဇေတွာ ‘အရဟန္တော’တိ ဣမိနာ သုက္ခဝိပဿကာ ဝုတ္တာ”တိ ဝဒန္တိ။

ပညာဝေယျတ္တိယ န္တိ ပညာပာဋဝံ, ပညာယ တိက္ခဝိသဒဘာဝန္တိ အတ္ထော။ **အာသန္န** န္တိ အာသန္နေ ဌိတံ။ **သာဓု မဟာရာဇ ပဏ္ဍိတောသီ** တိ ရာဇာနံ ပသံသတိ။ ပုန ဝီမံသန္တော **“အတ္ထိ ပန တေ မဟာရာဇာ”** တိအာဒိမာဟ။ **စူဠဟတ္ထိပဒောပမသုတ္တန္တံ ကထေသီ**တိ “အယံ ရာဇာ ‘ဣမေ သမဏာ နာမ ဤဒိသာ, သီလာဒိပဋိပတ္တိ စ တေသံ ဤဒိသီ’တိ စ န ဇာနာတိ, ဟန္ဒ နံ ဣမာယ စူဠဟတ္ထိပဒောပမသုတ္တန္တဒေသနာယ သမဏဘာဝူပဂမနံ သမဏပဋိပတ္တိဉ္စ ဝိညာပေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ပဌမံ **စူဠဟတ္ထိပဒောပမသုတ္တန္တံ** ကထေသိ။ တတ္ထ ဟိ –

“ဧဝမေဝ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။ပေ.။ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ, တံ ဓမ္မံ သုဏာတိ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ ကုလေ ပစ္စာဇာတော, သော တံ ဓမ္မံ သုတွာ တထာဂတေ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ, သော တေန သဒ္ဓါပဋိလာဘေန သမန္နာဂတော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော ရဇာပထော, အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ, နယိဒံ သုကရံ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ သင်္ခလိခိတံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတုံ, ယန္နူနာဟံ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျ’န္တိ။ သော အပရေန သမယေန အပ္ပံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ မဟန္တံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ အပ္ပံ ဝါ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ မဟန္တံ ဝါ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ။

“သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော, လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရတိ။

“အဒိန္နာဒာနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၉၁-၂၉၂) –

ဧဝမာဒိနာ သာသနေ သဒ္ဓါပဋိလာဘံ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေဟိ စ ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂမနံ ပဗ္ဗဇိတေဟိ စ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ဓမ္မာ ပကာသိတာ။

ရာဇာ သုတ္တန္တံ သုဏန္တောယေဝ အညာသီ တိ "သော ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဧကဘတ္တိကော ဟောတိ ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ"တိ ဧဝံ တသ္မိံ သုတ္တန္တေ (မ. နိ. ၁.၂၉၃) အာဂတတ္တာ တံ သုဏန္တောယေဝ အညာသိ။ **ဣမေဝ ဝသိဿာမာ** တိ န တာဝ ရတ္တိယာ ဥပဋ္ဌိတတ္တာ အနာဂတဝစနမကာသိ။ **အာဂတဖလော**တိ အနာဂါမိဖလံ သန္ဓာယာဟ, သမ္ပတ္တအနာဂါမိဖလောတိ အတ္ထော။ တတောယေဝ စ ဝိသေသတော အဝိပရီတဝိဒိတသတ္ထုသာသနတ္တာ **ဝိညာတသာသနော။ ဣဒါနိ ပဗ္ဗဇိဿတီ** တိ ဂိဟိလိင္ဂေန အာနီတကိစ္စဿ နိဋ္ဌိတတ္တာ ဧဝမာဟ။ **အစိရပက္ကန္တဿ ရညော** တိ ရညေ အစိရပက္ကန္တေတိ အတ္ထော။ **အဓိဋ္ဌဟိတွာ**တိ အန္တောတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ သမာဂတာ သုဏန္တူတိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ။

ဘူမတ္ထရဏသင္ခေပေနာ တိ ဘူမတ္ထရဏာကာရေန။ **ဥပ္ပာတပါဌကာ** တိ နိမိတ္တပါဌကာ, နေမိတ္တကာတိ အတ္ထော။ **ဂဟိတာ ဒါနိ ဣမေဟိ ပထဝီ**တိ အာသနာနံ ပထဝိယံ အတ္ထတတ္တာ ဧဝမာဟံသု။ **ပတိဋ္ဌဟိဿတီတိ စိန္တေန္တော**တိ ဣဒံ တေန ကာရဏေန သာသနပတိဋ္ဌာနဿ အဘာဝတော အဝဿံ ပတိဋ္ဌဟန္တဿ သာသနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တမိဒန္တိ ဧဝံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန သလ္လက္ခေသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဏီတေနာ**တိ ဥတ္တမေန။ **သဟတ္ထာ**တိ သဟတ္ထေန။ **သန္တပ္ပေတွာ** တိ သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ, ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ပေတဝတ္ထုံ ဝိမာနဝတ္ထုံ သစ္စသံယုတ္တဉ္စ ကထေသီ**တိ ဒေသနာဝိဓိကုသလော ထေရော ဇနဿ သံဝေဂံ ဇနေတုံ ပဌမံ ပေတဝတ္ထုံ ကထေတွာ တဒနန္တရံ သံဝေဂဇာတံ ဇနံ အဿာသေတုံ သဂ္ဂကထာဝသေန ဝိမာနဝတ္ထုဉ္စ ကထေတွာ တဒနန္တရံ ပဋိလဒ္ဓဿာသာနံ "မာ ဧတ္ထ အဿာဒံ ကရောထ နိဗ္ဗာနံ ဝိနာ န အညံ ကိဉ္စိ သင္ခါရဂတံ ဓုဝံ နာမ အတ္ထိ, တသ္မာ ပရမဿာသကံ နိဗ္ဗာနမဓိဂန္တုံ ဝါယမထာ"တိ သစ္စပဋိဝေဓတ္ထာယ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော အန္တေ သစ္စသံယုတ္တံ ကထေသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေသံ သုတွာတိ တေသံ သန္တိကာ ထေရာနံ ဂုဏကထံ သုတွာ။ **ရညော သံဝိဒိတံ ကတွာ**တိ ရညော နိဝေဒနံ ကတွာ, ရာဇာနံ ပဋိဝေဒယိတွာတိ အတ္ထော။ **အလံ ဂစ္ဆာမာ** တိ ပုရဿ အစ္စာသန္နတ္တာ သာရုပ္ပံ န ဟောတီတိ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ။ **မေဃဝနံ နာမ ဥယျာန** န္တိ မဟာမေဃဝနုယျာနံ။ တဿ ကိရ ဥယျာနဿ ဘူမိဂ္ဂဟဏဒိဝသေ အကာလမဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ သဗ္ဗတဠာကပေါက္ခရဏိယော ပူရေန္တော ဂိမှာဘိဟတရုက္ခလတာဒီနံ အနုဂ္ဂဏှန္တောဝ ပါဝဿိ, တေန ကာရဏေန တံ မဟာမေဃဝနံ နာမ ဥယျာနံ ဇာတံ။ ဝုတ္တဉှေတံ **မဟာဝံသေ** –

> "ဥယျာနဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေ၊ မဟာမေဃော အကာလဇော။
> ပါဝဿိ တေန ဥယျာနံ၊ မဟာမေဃဝနံ အဟူ"တိ။

သုခသယိတဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ တိ "ကစ္စိ, ဘန္တေ, ဣဓ သုခံ သယိတ္ထ, တုမှာကံ ဣဓ နိဝါသော သုခ"န္တိ ဧဝံ သုခသယိတဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ တတော ထေရေန "သုခသယိတမှာ, မဟာရာဇ, ဘိက္ခူနံ ဖာသုကမိဒံ ဥယျာန"န္တိ ဝုတ္တေ "ဧဝံ သတိ ဣဒံ နော ဥယျာနံ ဒဿာမီ"တိ စိန္တေတွာ **"ကပ္ပတိ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုသင္ဃဿ အာရာမော"** တိ ပုစ္ဆိ။ **ဣမံ သုတ္တ** န္တိ ဝေဠုဝနာရာမပဋိဂ္ဂဟဏေ ဝုတ္တမိမံ သုတ္တံ။ **ဥဒက**န္တိ ဒက္ခိဏောဒကံ။ **မဟာမေဃဝနုယျာနံ အဒါသီ**တိ "ဣမံ မဟာမေဃဝနုယျာနံ သင္ဃဿ ဒမ္မီ"တိ ဝတွာ ဇေဋ္ဌမာသဿ ကာဠပက္ခေ ဒုတိယဒိဝသေ အဒါသိ။ မဟာဝိဟာရဿ ဒက္ခိဏောဒကပါတေနေဝ သဒ္ဓိံ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေပိ န တာဝ တတ္ထ ဝိဟာရကမ္မံ နိဋ္ဌိတန္တိ အာဟ **"ဣဒဉ္စ ပဌမံ ဝိဟာရဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ"** တိ။ **ပုနဒိဝသေပီ**တိ ကာဠပက္ခဿ ဒုတိယဒိဝသေယေဝ။ **အဍ္ဎနဝမာနံ ပါဏသဟဿာန**န္တိ အဍ္ဎေန နဝမာနံ ပါဏသဟဿာနံ, ပဉ္စသတာဓိကာနံ အဋ္ဌသဟဿာနန္တိ အတ္ထော။ **ဇောတိပါတုဘာဝဋ္ဌာန** န္တိ ဉာဏာလောကဿ ပါတုဘာဝဋ္ဌာနံ။ **အပ္ပမာဒသုတ္တ** န္တိ အင္ဂုတ္တရနိကာယေ **မဟာအပ္ပမာဒသုတ္တံ,** ရာဇောဝါဒသုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

မဟစ္စ န္တိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, မဟတာ ရာဇာနုဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ တုမှေဟ ဇာနနတ္ထန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အရိဋ္ဌော နာမ အမစ္စော** တိ ရညော ဘာဂိနေယျော အရိဋ္ဌော နာမ အမစ္စော။ **ပဉ္စပဏ္ဏာသာယာ**တိ ဣဒံ "စတုပဏ္ဏာသာယာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ သတိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနံ "ဒွာသဋ္ဌိ အရဟန္တော"တိ ဝစနံ သမေတိ။ တေနေဝ စ သီဟဠဘာသာယ လိခိတေ **မဟာဝံသေ** "စတုပဏ္ဏာသာယ သဒ္ဓိ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒသဘာတိကသမာကုလံ ရာဇကုလ**န္တိ မုဋသိဝဿ ပုတ္တေဟိ အဘယော ဒေဝါနံပိယတိဿော မဟာနာဂေ ဥတ္တိယော မတ္တာဘယော သူရတိဿောတိ ဧ

ဝမာဒီဟိ ဒသဟိ ဘာတိကေဟိ သမာကိဏ္ဏံ ရာဇကုလံ။ **စေတိယဂိရိမှိ ဝသ္သံ ဝသိံသူ** တိ အာသာဠှီပုဏ္ဏမဒိဝသေ ရညာ ဒိန္နဝိဟာရေယေဝ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဟာဋ္ဌိပဒဒိဝသေ ဝသ္သံ ဝသိံသု။ **ပတရေတွာ**တိ မဟာပတရဏာယ ပတရေတွာ။ **ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယ** န္တိ အပရကတ္တိကပုဏ္ဏမာယံ။ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရော ဟိ ပုရိမိကာယံ ဥပဂန္တွာ ဝုတ္ထဝသ္သော မဟာပတရဏာယ ပတရေတွာ တတော ဧကမာသံ အတိက္ကမ္မ စာတုမာသိနိယံ ပုဏ္ဏမဒိဝသေ အရိယဂဏ ပရိဝုတော ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ဘောဇနာဝသာနေ “မဟာရာဇ, အမ္ဟေဟိ စိရဒိဋ္ဌော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော”တိအာဒိဝစနမဗ္ရဝိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ဝက္ခတိ “ပုဏ္ဏမာယံ မဟာဝီရော, စာတုမာသိနိယာ က္လဓာ”တိ။ ယံ ပနေတ္ထ **ကေနစိ** ဝုတ္တံ “ဝုတ္ထဝသ္သော ပတရေတွာတတိ စာတုမာသိနိယာ ပတရဏာယာတိ အတ္ထော, ပဌမပတရဏာယ တ ပတရေတွာ ဧကမာသံ တတွာထေဝ ဝသိတွာ ကတ္တိကပုဏ္ဏမိယံ အတေစ, အညထာ ‘ပုဏ္ဏမာယံ မဟာဝီရော’တိ ဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ ဂဟေတု”န္တိ, တတ္ထ စာတုမာသိနိယာ ပတရဏာယာတိ အယမတ္ထဝိကပ္ပော န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ပုရိမိကာယ ဝသ္သူပဂတာ စာတုမာသိနိယံ ပတရေန္တိ။ **စိရဒိဋ္ဌော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော** တိ သတ္ထုသ္သ သရီရာဝယတေ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောယေတတိ ကတွာ အဝယဝေ သမုအာယတေဟာရဝသေန ဧဝမာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ “သမုဒ္ဒော ဒိဋ္ဌော”တိ။

ထေရေန ဝုတ္တမ္ပိ ဂမနကာရဏံ ဌပေတွာ က္လဓ တသေ ပယောဇနမေဝ ဒသ္သေတွာ ဂမနံ ပဋိသေဓေတုကာမော အာဟ **“အဟံ ဘန္တေ တုမှေဟ”** တိအာဒိ။ **အဘိတဒနာ**ဒီသု အာစရိယံ ဒိသွာ အဘိတဒနကရဏံ **အဘိတဒနံ** နာမ။ ယသ္မိံ တ ဒိသာဘာဂေ အာစရိယော ဝသတိ က္လရိယာပထေ ကပ္ပေန္တော, တတော အဘိမုခော ဝန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ, ဝန္ဒိတွာ တိဋ္ဌတိ, ဝန္ဒိတွာ နိသီဒတိ, ဝန္ဒိတွာ နိပဇ္ဇတိ, က္လဒံ အဘိတဒနံ နာမ။ အာစရိယံ ပန ဒူရတော ဝ ဒိသွာ ပစ္စုဋ္ဌာယ ပစ္စုဂ္ဂမနကရဏံ **ပစ္စုဋ္ဌာနံ** နာမ။ အာစရိယံ ပန ဒိသွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သီသေ ဌပေတွာ အာစရိယံ နမဿတိ, ယသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ သော ဝသတိ, တဒဘိမုခောပိ တထေဝ နမဿတိ, ဂစ္ဆန္တောပိ ဌိတောပိ နိသိန္နောပိ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ နမဿတိယေတတိ က္လဒံ **အဉ္ဇလိကမ္မံ** နာမ။ အနုစ္ဆဝိကကမ္မဿ ပန ကရဏံ **သာမီစိကရဏံ** နာမ။ စီဝရာဒီသု ဟိ စီဝရံ ဒေန္တော န ယံ တ တံ တ ဒေတိ, မဟဂ္ဃံ သတမူလဂ္ဃမ္ပိ ပဉ္စသတမူလဂ္ဃမ္ပိ သတသဟဿမူလဂ္ဃမ္ပိ ဒေတိ ယေဝ။ ပိဏ္ဍပာတာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ က္လဒံ သာမီစိကရဏံ နာမ။ **သရီရဓာတုယော**တိ သရီရာဝယတ။ **အညာတ**န္တိ အညာတံ, ဝိဒိတံ မယာတိ အတ္ထော။ **ကုတော လစ္ဆာမ** တိ ကုတော လဘိဿာမ။ **သုမနေန သဒ္ဓိံ မန္တေဟိ** တိ ပဌမမေဝ သာမဏေရဿ ကထိတတ္တာ တ “ဇာနာတိ သေ အမှာကမဓိပ္ပာယ”န္တိ ဥတွာ တ ဧဝမာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အပ္ပောဿုက္ကော တွံ မဟာရာဇ တိ မဟာရာဇ တွံ ဓာတူနံ ပဋိလာဘေ မာ ဥဿုက္ကံ ကရောဟိ, မာ တွံ တတ္ထ တဝဗျော ဘဝ, အညံ တယာ ကတ္တဗ္ဗံ ကရောဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ က္လအနိ တဒေဝ ရညာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ဒသ္သေန္တော **“ဝီထိယော သောဓာပေတွာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗတာဠာဝစရေ ဥပဋ္ဌာပေတွာ** တိ ကံသတာဠာဒိတာဠံ အဝစ ရတိ ဧတ္ထာတိ တာဠာဝစရံ ဝုစ္စတိ အာတတဝိတတာဒိ သဗ္ဗံ တူရိယဘဏ္ဍံ။ တေနေဝ **ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဋ္ဌကထာယံ** “သဗ္ဗဉ္စ တာဠာဝစရံ သန္နိပါတေထာတိ ဧတ္ထ သဗ္ဗဉ္စ တာဠာဝစရန္တိ သဗ္ဗံ တူရိယဘဏ္ဍ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ ပန သဟစရဏနယေန သဗ္ဗတူရိယဘဏ္ဍာနံ တဒကာပိ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋန္တီတိ တေ သဗ္ဗေ ဥပဋ္ဌာပေတွာ သန္နိပါတေတွာတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လစ္ဆသိ** တိ လဘိဿသိ။ **ထေရာ စေတိယဂိရိမေဝ အဂမံသူ**တိ ရာဇနိဝေသနတော နိက္ခမိတွာ ပုန စေတိယဂိရိမေဝ အဂမံသု။

တာဝဒေဝတိ တံ ခဏံယေဝ။ **ဟဋ္ဌလိပုတ္တဒွာရေ** တိ ဟဋ္ဌလိပုတ္တနဂရဒွာရေ။ **ကိံ ဘန္တေ သုမန အာဟိဏ္ဍသိ** တိ သုမန တွံ သမဏဓမ္မံ အကတွာ ကသ္မာ ဝိစရသီတိ ပုစ္ဆတိ။ **စေတိယဂိရိမှိယေဝ ပတိဋ္ဌာပေတွာ** တိ ပစ္ဆာ တတ္ထ ဝိဟာရတ္ထာယ အာကင်္ခိတဗ္ဗဘာဝတော စေတိယဂိရိမှိယေဝ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ **ဝမုမာနကစ္ဆာယာယာ** တိ ပစ္ဆာဘတ္တန္တိ အတ္ထော။ ပစ္ဆာဘတ္တမေဝ ဟိ ဆာယာ ဝမုတိ။ **အထဿ တေဒဟောသိ** တိ ဓာတုစင်္ကောဋ္ဌကံ ဒိသွာ ဧဝံ စိန္တေသိ။ **ဆတ္တံ အပနမတူ** တိ က္လဒံ သေတစ္ဆတ္တံ သယမေဝ မေ သီသောပရိတော ဓာတုစင်္ကောဋ္ဌကာဘိမုခံ ဟုတွာ နမတူတိ အတ္ထော။ **မယှံ မတ္ထကေ ပတိဋ္ဌာတူ** တိ က္လဒံ ဓာတုစင်္ကောဋ္ဌကံ ထေရဿ ဟတ္ထတော ဓာတုယာ သဟ အာဂန္တွာ သိရသ္မိံ မေ ပတိဋ္ဌာတူတိ အတ္ထော။ **ဟောက္ခရဝဿံ** နာမ ဟောက္ခရပတ္တပ္ပမာဏံ ဝလာဟကမဇ္ဈေ ဥဋ္ဌဟိတွာ ကမေန ဖရိတွာ တေမေတုကာမေယေဝ တေမယမာနံ မဟန္တံ ဟုတွာ ဝဿတိ။ **မဟာဝီရော**တိ မဟာပရက္ကမော။ မဟာဝီရာဝယဝတ္တာ စေတ္ထ သတ္ထုတေဟာရေန ဓာတုယော ဧဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဓာတုသရီရေနာဂမနဥဟိ သန္ဓာယ အယံ ကထာ ဝုတ္တာ။

ပစ္ဆိမဒိသာဘိမုခော ဟုတွာ အပသက္ကန္တော တိ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတောယေဝ ပစ္ဆိမဒိသာဘိမုခော ဟုတွာ ဩသ
က္ကန္တော, ဂစ္ဆန္တောတိ အတ္ထော။ ကိဉ္စာပိ သော ပစ္ဆိမဒိသံ န ဩလောကေတိ, တထာပိ ပစ္ဆိမဒိသံ သန္ဓာယ ဂစ္ဆ
တီတိ "ပစ္ဆိမဒိသာဘိမုခော"တိ ဝုတ္တံ။ **ပုရတ္ထိမေန ဒွတ္တရေန နဂရံ ပဝိသိတွာ** တိ ဧတ္ထ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတောယေဝ
အာဂန္တွာ ဒွတ္တရေ သမ္ပတ္တော ပရိဝတ္တေတွာ ဥဇုကေနေဝ နဂရံ ပာဝိသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဟေဇဝတ္တု နာမာ**တိ မဟေ
ဇနာမကေန ယက္ခေန ပရိဂ္ဂဟိတံ ဇေဝံ ဒေဝဋ္ဌာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ **ပရိဘောဂစေတိယဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထ ပရိဘုတ္တျပက
ရဏာနိ နိဒဟိတွာ ကတံ စေတိယံ ပရိဘောဂစေတိယန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တိဝိဓဉှိ စေတိယံ ဝဒန္တိ ပရိဘောဂစေတိယံ ဓာတု
စေတိယံ ဓမ္မစေတိယန္တိ။ တတ္ထ **ပရိဘောဂစေတိယံ** ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဓာတုစေတိယံ** ပန ဓာတုယော နိဒဟိတွာ ကတံ။
ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိလိခိတပောတ္ထကံ နိဒဟိတွာ ကတံ ပန **ဓမ္မစေတိယံ** နာမ။ သာရီရိကံ ပရိဘောဂိကံ ဥဒ္ဒိဿကန္တိ ဧ
ဝမ္ပိ တိပ္ပဘေဒံ စေတိယံ ဝဒန္တိ။ အယံ ပန ပဘေဒော ပဋိမာရူပဿပိ ဥဒ္ဒိဿကစေတိယေနေဝ သင်္ဂဟိတတ္တာ
သုဋ္ဌုတရံ ယုဇ္ဇတိ။

ကထံ ပန ဣဒံ ဌာနံ တိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓာနံ ပရိဘောဂစေတိယဋ္ဌာနံ အဟောသီတိ အာဟ **"အတီတေ ကိရာ"**တိအာဒိ။ **ပဇ္ဇ
ရကေနာ**တိ ဧတ္ထ ပဇ္ဇရကော နာမ ရောဂေ ဝုစ္စတိ။ သော စ ယက္ခာနုဘာဝေန သမုပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဒါ
ကိရ ပုဏ္ဏကကာဠော နာမ ယက္ခော အတ္တနော အာနုဘာဝေန မနုဿာနမ္ပိ သရီရေ ပဇ္ဇရကံ နာမ ရောဂံ သမုဋ္ဌာပေသိ။
ဝုတ္တဉှေတံ **မဟာဝံသေ** –

"ရက္ခသေဟိ ဇနဿေတ္ထ၊ ရောဂေ ပဇ္ဇရကော အဟူ"တိ။

ဒီပဝံသေပိ စေတံ ဝုတ္တံ –

"ရက္ခသာ စ ဗဟူ တတ္ထ၊ ပဇ္ဇရာ စ သမုဋ္ဌိတာ။
ပဇ္ဇရေန ဗဟူ သတ္တာ၊ နဿန္တိ ဒီပမုတ္တမေ"တိ။

အနယဗျသန န္တိ ဧတ္ထ **အနယော**တိ အဝဍ္ဎိ။ ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ သုခံ ဗျသတိ ဝိက္ခိပတိ ဝိနာသေတီတိ
ဗျသန န္တိ ဒုက္ခံ ဝုစ္စတိ။ ကိဉ္စာပိ "ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဩလောကေန္တော"တိ ဝုတ္တံ, တထာပိ "တေ သတ္တေ အ
နယဗျသနမာပဇ္ဇန္တေ ဒိသွာ"တိ ဝစနတော ပဌမံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဩလောကေတွာ ပစ္ဆာ သဗ္ဗညုတညာဏေန
လောကံ ဩလောကေန္တော တေ သတ္တေ အနယဗျသနမာပဇ္ဇန္တေ ဒိသွာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ န ဟိ အာသယာနုသယာ
ဒိဗုဒ္ဓစက္ခုဿ တေ သတ္တာ အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇန္တာ ဒိဿန္တိ။ **ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာ** တိ ဝိသမဝဿာဒိဝသေန ဒုဋ္ဌာ
အသောဘနာ ဝုဋ္ဌိယေဝ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာ, သဿုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ ကာယသုခုပ္ပတ္တိသဟာယာ သတ္တုပကာရာ သမ္မာ
ဝုဋ္ဌိ တတ္ထ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တတောယေဝ စ **"ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဒုဿဿ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခာယ အဘာ
ဝေ , ဒုလ္လဘဘာဝေ ဝါ **ဒုဗ္ဘိက္ခံ,** သုလဘာ တတ္ထ ဘိက္ခာ န ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သဿာနံ အဘာဝေ,
အသမ္ပန္နတာ ဝါ **ဒုဿဿံ။ ဒေဝေ** တိ မေဃဿေတံ နာမံ။ **သမ္မာဓာရမနုပဝေစ္ဆီ** တိ ဥဒကဓာရံ သမ္မာ ဝိမုဉ္စိ,
သမ္မာ အနုပဝဿီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

မဟာဝိတဒေ့ ဟောတီတိ တသ္မိံ ကိရ ကာလေ ဇယန္တမဟာရာဇေန စ တဿ ရညော ကနိဋ္ဌဘာတုကေန သမိဒ္ဓ
ကုမာရနာမကေန ဥပရာဇေန စ သဒ္ဓိံ ဣမသ္မိံ ဒီပေ မဟာယုဒ္ဓံ ဥပဋ္ဌိတံ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ "တေန ခော ပန သမယေန မ
ဏ္ဍဒီပေ မဟာဝိဝါဒေ ဟောတီ"တိ။ **ဟောတီ**တိ ကိရိယာ ကာလမပေက္ခိတွာ ဝတ္တမာနပယောဂေ, ဝိဝါဒဿ ပန
အတီတကာလိကတ္တံ "တေန ခော ပန သမယေနာ"တိ ဣမိနာဝ ဝိညာယတိ။ သဒ္ဒတ္ထရသန္နိဓာနေန ဟေတ္ထ အတီ
တကာလာဝဂမော ယထာ "ဘာသတေ ဝဍ္ဎတေ တဒါ"တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ဝတ္တမာနပယောဂေ ဒ
ဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကလဟဝိဂ္ဂဟဇာတာ** တိ ဧတ္ထ ကလဟော နာမ မတ္ထကပ္ပတ္တော ကာယကလဟောပိ ဝါစာကလဟောပိ။
တတ္ထ ဟတ္ထပရာမာသာဒိဝသေန ကာယေန ကာတဗ္ဗော ကလဟော **ကာယကလဟော**။ မမ္မဃဋ္ဋနာဒိဝသေန ဝါစာ
ယ ကာတဗ္ဗော ကလဟော **ဝါစာကလဟော** ။ ဝိပစ္စနီကဂဟဏံ **ဝိဂ္ဂဟော** ။ ကလဟဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပန္နော
အညမညဝိရုဒ္ဓဂဟော။ အထ ဝါ ကလဟော နာမ **ဝါစာကလဟော**။ အညမညံ ဟတ္ထပရာမာသာဒိဝသေန ဝိရူပံ ဝိရုဒ္ဓံ

တ ဂဟဏံ ဝိဂ္ဂဟော **ကာယကလဟော**။ ယထာဝုတ္တော ကလဟော စ ဝိဂ္ဂဟော စ ဇာတော သဉ္ဇာတော ဧတေသန္တိ ကလဟဝိဂ္ဂဟဇာတာ, သဉ္ဇာတကလဟဝိဂ္ဂဟာတိ အတ္ထော။

တာနိ သာသနန္တရဓာနေန နဿန္တိ တိ ပရိယတ္တိပဋိဝေဓပဋိပတ္တိသင်္ခာတဿ တိဝိဓဿပိ သာသနဿ အန္တရဓာနေန ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနေ သတိ တာနိ စေတိယာနိ ဝိနဿန္တိ။ တီဏိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၆၁; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၀၉) ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ, တာနိ ပန အမှာကံ ဘဂဝတော ဝသေန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဿ ဟိ **ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ** ဗောဓိပလ္လင်္ကေ အဟောသိ, **ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ** ကုသိနာရာယံ။ **ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနံ** အနာဂတေ ဘဝိဿတိ။ သာသနဿ ကိရ ဩသက္ကနကာလေ ဣမသ္မိံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ဓာတုယော သန္နိပတိတွာ မဟာစေတိယံ ဂမိဿန္တိ, မဟာစေတိယတော နာဂဒီပေ ရာဇာယတနစေတိယံ, တတော မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကံ ဂမိဿန္တိ, နာဂဘဝနတောပိ ဒေဝလောကတောပိ ဗြဟ္မလောကတောပိ ဓာတုယော မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကမေဝ ဂမိဿန္တိ, သာသပမတ္တာပိ ဓာတု န အန္တရာ နဿိဿတိ။ သဗ္ဗာ ဓာတုယော မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကေ ရာသိဘူတာ သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓော ဝိယ ဧကဃနာ ဟုတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေဿန္တိ, တာ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိဿန္တိ။ တတော ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ ဒေဝတာ သန္နိပတိတွာ "အဇ္ဇ သတ္ထာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အဇ္ဇ သာသနံ ဩသက္ကတိ, ပစ္ဆိမဒဿနံ အနိ ဣဒံ အမှာက"န္တိ ဒသဗလဿ ပရိနိဗ္ဗုတဒိဝသတော မဟန္တတရံ ကာရုညံ ကရိဿန္တိ, ဌပေတွာ အနာဂါမိခီဏာသဝေ အဝသေသာ သကဘာဝေန သဏ္ဌာတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ ဓာတူသု တေဇော ဓာတု ဥဋ္ဌဟိတွာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ, သာသပမတ္တိယာပိ ဓာတုယာ သတိ ဧကဇာလာဝ ဘဝိဿတိ, ဓာတူသု ပရိယာဒါနံ ဂတာသု ပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ။ ဧဝံ မဟန္တံ အာနုဘာဝံ ဒဿေတွာ ဓာတူသု အန္တရဟိတာသု သာသနံ အန္တရဟိတံ နာမ ဟောတိ။

ဒိတ ဗောဓိရုက္ခဋ္ဌာနေ ဟတ္ထိသာလာယံ တိဋ္ဌတီ တိ ဒိတ ဝတ္ထုဝိစိနနာယ ဩကာသံ ကုရုမာနော တတော ဓာတုံ ဂဟေတွာ ကုမ္ဘေ ဌပေတွာ သဓာတုကောဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတီတိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **မဟာဝံသေ** –

"ရတ္တိံ နာဂေနုပရိယာတိ၊ တံ ဌာနံ သော သဓာတုကံ။
ဗောဓိဋ္ဌာနမှိ သာလာယံ၊ ဒိတ ဌာတိ သဓာတုကော"တိ။

ထူပပတိဋ္ဌာနဘူမိံ ပရိယာယတီ တိ မတ္ထကတော ဓာတုံ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သဓာတုကံ ထူပပတိဋ္ဌာနဘူမိံ ရတ္တိဘာဂေ ပရိယာယတိ, သမန္တတော ဝိစရတီတိ အတ္ထော။ **ဇင်္ဃပ္ပမာဏ** န္တိ ပုပ္ဖဋ္ဌာနပ္ပမာဏံ။ ထူပကုစ္ဆိတော ဟေဋ္ဌာဘာဂဥ္ဟိ ထူပဿ ဇင်္ဃာတိ ဝဒန္တိ။ **ဓာတုဩရောပနတ္ထာယ** တိ ဟတ္ထိကုမ္ဘတော ဓာတုကရဏ္ဍကဿ ဩရောပနတ္ထာယ။ **သကလနဂရဥ္စ ဇနပဒေ စ** တိ နဂရတသိနော ဇနပဒတသိနော စ အဘေဒတော နဂရဇနပဒသဒ္ဒေဟိ ဝုတ္တာ "သဗ္ဗော ကမော အာဂတော, မဥ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **မဟာဇနကာယေ** တိ မဟာဇနသမူဟော။ သမူဟပရိယာယော ဟေတ္ထ ကာယသဒ္ဒော။ ဧကေကဓာတုပ္ပဒေသတော တေဇောဒကနိက္ခမနာဒိဝသေန ယမကယမကံ ဟုတွာ ပဝတ္တံ ဟင်္ခိဟာရိယံ **ယမကဟင်္ခိဟာရိယံ** ။ ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ ရသ္မိယော စာတိ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော။ ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ ဥဒကဓာရာ စာတိ ဧဝမေ့တ္ထ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ။ ပရိနိဗ္ဗုတောပိ ဘဂဝတိ တဿာနုဘာဝေန ဧဝရူပံ ဟင်္ခိဟာရိယမဟောသိယေတတိ ဒဿေတုံ **"ဧဝံ အစိန္တိယာ"** တိအာဒိကထမာဟ။ **ဗုဒ္ဓဓမ္မာ** တိ တွေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။

ခရမာနကာလေပိ တိကစ္ဆတ္တုံ အာဂမာသီ တိ ဘဂဝတ ကိရ အဘိသမ္ဗောဓိတော နဝမေ မာသေ ဖုဿပုဏ္ဏမဒိဝသေ ယက္ခာဓိတသံ လင်္ကာဒီပမုပဂန္တွာ လင်္ကာမဇ္ဈေ တိယောဇနာယတေ ယောဇနဝိတ္ထတေ မဟာနာဂဝနုယျာနေ မဟာယက္ခသမာဂမေ ဥပရိအာကာသေ ဌတွာ ကပ္ပုဋ္ဌာနသမယေ သမုဋ္ဌိတဝုဋ္ဌိတတနိဗ္ဗိသေသဝဿတယုနာ စ လောကန္တရိကနိရယန္ဓကာရသဒိသယောရန္ဓကာရနိကာယေန စ သီတနရကနိဗ္ဗိသေသသဗဟလသီတေန စ သံဝဋ္ဋကာလ သဉ္ဇာတတတတသင်္ခါဘိတေဟိ မေဃနဘဂဇ္ဇိတသဒိသေန ဂဂနမေဒနိနိန္နာဒေန စ ယက္ခာနံ ဘယံ သန္တာသံ ဇနေတွာ တေဟိ ယာစိတာဘယော "ဒေထ မေ သမဂ္ဂာ နိသီဒနဋ္ဌာန"န္တိ ဝတွာ "ဒေမ တေ သကလဒီပံ, ဒေဟိ နော, မာရိသ, အဘယ"န္တိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗံ တံ ဥပဒ္ဒဝံ အန္တရဓာပေတွာ ယက္ခဒတ္တဘူမိယာ စမ္မခဏ္ဍံ ပတ္ထရိတွာ တတ္ထ နိသိန္နော သမန္တတော ဇလမာနံ စမ္မခဏ္ဍံ ပသာရေတွာ ကပ္ပုဋ္ဌာနဂ္ဂိသဒိသဒဟနာဘိဘူတာနံ ဇလမိသလိလဘီတာနံ သမန္တာ ဝေလန္တေ ဘမန္တာနံ ယက္ခာနံ ဂိရိဒီပံ ဒဿေတွာ တေသု တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတေသု တံ ယထာဌာနေ ပတိဋ္ဌ

ဌာပေတွာ စမ္မခဏ္ဍံ သင်္ခိပိတွာ နိသိန္နော တဒါ သမာဂတေ အနေကဒေဝတာသန္နိပါတေ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ အနေကပါဏကောဋီနံ ဓမ္မာဘိသမယံ ကတွာ သုမနကူဋဝါသိနာ မဟာသုမနဒေဝရာဇေန သမဓိဂတသောတာပတ္တိဖလေန ယာစိတပူဇနီယော သီသံ ပရာမသိတွာ မုဋ္ဌိမတ္တာ နီလာမလကေသဓာတုယော တဿ ဒတွာ ဇမ္ဗုဒီပမဂမာသိ။

ဒုတိယံ အဘိသမ္ဗောဓိတော ပဉ္စမေ သံဝစ္ဆရေ စူဠောဒရမဟောဒရာနံ ဇလထလနိဝါသီနံ မာတုလဘာဂိနေယျာနံ နာဂရာဇူနံ မဏိပလ္လင်္ကံ နိဿာယ ဥပဋ္ဌိတမဟာသင်္ဂါမေ နာဂါနံ မဟာဝိနာသံ ဒိသွာ စိတ္တမာသကာဠပက္ခဿ ဥပေါသထဒိဝသေ ပါတောဝ သမိဒ္ဓသုမနေန နာမ ရုက္ခဒေဝပုတ္တေန ဆတ္တံ ကတွာ ဓာရိတရာဇာယတနော နာဂဒီပံ သမာဂန္တွာ သင်္ဂါမမဇ္ဈေ အာကာသေ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော ဃောရန္ဓကာရေန နာဂေ သန္တာသေတွာ အဿာသေန္တော အာလောကံ ဒဿေတွာ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿာနံ ဥပဂတနာဂါနံ သာမဂ္ဂိကရဏီယံ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ မာတုလဘာဂိနေယျေဟိ ဒွီဟိ နာဂရာဇူဟိ ပူဇိတေ ပထဝီတလဂတေ မဏိပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော နာဂေဟိ ဒိဗ္ဗန္နပါနေဟိ သန္တပ္ပိတော ဇလထလနိဝါသိနော အသီတိကောဋိနာဂေ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တေဟိ နမဿိတံ ပလ္လင်္ကဉ္စ ရာဇာယတနပါဒပဉ္စ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဇမ္ဗုဒီပမဂမာသိ။

တတိယမ္ပိ အဘိသမ္ဗောဓိတော အဋ္ဌမေ သံဝစ္ဆရေ မဟောဒရမာတုလေန မဏိအက္ခိကနာဂရာဇေနာဘိယာစိတော ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပဉ္စဘိက္ခုသတပရိဝုတော ကလျာဏိပဒေသေ မဏိအက္ခိကဿ ဘဝနမုပဂန္တွာ တတ္ထ မာပိတရုစိရရတနမဏ္ဍပေ မနောဟရဝရပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော နာဂရာဇေန ဒိဗ္ဗန္နပါနေဟိ သန္တပ္ပေတွာ နာဂမာဏဝိကဂဏပရိဝုတေန ဒိဗ္ဗမာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇိတော တတ္ထ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဝုဋ္ဌာယာသနာ သုမနကူဋေ ပဒံ ဒဿေတွာ ပဗ္ဗတပါဒေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကတွာ ဒီဃဝါပိစေတိယဋ္ဌာနေ စ မုတိယင်္ဂဏစေတိယဋ္ဌာနေ စ ကလျာဏိစေတိယဋ္ဌာနေ စ မဟာဗောဓိဋ္ဌာနေ စ ထူပါရာမဋ္ဌာနေ စ မဟာစေတိယဋ္ဌာနေ စ သသာဝကော နိသီဒိတွာ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ သိလာစေတိယဋ္ဌာနေယေဝ ဌတွာ ဒေဝနာဂေ သမနုသာသိတွာ ဇမ္ဗုဒီပမဂမာသိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ ဓရမာနကာလေပိ ဣမံ ဒီပံ တိက္ခတ္တုံ အာဂမာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ တဒေဝ တိက္ခတ္တုမာဂမနံ သင်္ခေပတော ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **"ပဌမံ ယက္ခဒမနတ္ထ"** န္တိအာဒိ။ **ရက္ခံ ကရောန္တော**တိ ယက္ခာနံ ပုန အပဝိသနတ္ထာယ ရက္ခံ ကရောန္တော။ **အာဝိဇ္ဈိ**တိ သမန္တတော ဝိစရိ။ **မာတုလဘာဂိနေယျာန**န္တိ စူဠောဒရမဟောဒရာနံ။ တတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ ဘဂဝါ သမိဒ္ဓသုမနေန နာမ ဒေဝပုတ္တေန သဒ္ဓိံ အာဂတော, တထာပိ ပစ္စာသမဏေန ဧကေနပိ ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ အနာဂတတ္တာ **"ဧကကောဝ အာဂန္တွာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တဒနုရူပဿ ပရိပန္ထဿ ဝိဟတတ္တာ **"ပရိဠာဟံ ဝူပသမေတွာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ရညော ဘာတာ**တိ ရညော ကနိဋ္ဌဘာတာ။ **အဘယော**တိ မတ္တာဘယော။

အနုဠာ ဒေဝီတိ ရညော ဇေဋ္ဌဘာတုဇာယာ အနုဠာ ဒေဝီ။ **ပုရိမကာနံ တိဏ္ဏံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ ဗောဓိ ပတိဋ္ဌာသီ**တိ ယဒါ ဟိ သော **ကကုသန္ဓော** နာမ ဘဂဝါ ဣမသ္မိံ ဒီပေ မနုဿေ ပဇ္ဇရကာဘိဘူတေ အနယဗျသနမာပဇ္ဇန္တေ ဒိသွာ ကရုဏာယ သဉ္စောဒိတဟဒယော ဣမံ ဒီပမာဂတော, တဒါ တံ ရောဂဘယံ ဝူပသမေတွာ သန္နိပတိတာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယံ ကတွာ သာယန္ဟသမယေ ဗောဓိပတိဋ္ဌာနာရဟဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တတ္ထ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ "မမ သိရီသမဟာဗောဓိတော ဒက္ခိဏမဟာသာခမာဒါယ ရုစနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ ဣဓာဂစ္ဆတူ"တိ အဓိဋ္ဌာသိ ။ သာ သတ္ထု စိတ္တံ ဉတွာ တင်္ခဏညေဝ ခေမဝတီရာဇဓာနိယာ ခေမရာဇာနမာဒါယ မဟာဗောဓိမုပဂန္တွာ ဒက္ခိဏမဟာသာခါယ မနောသိလာလေခံ ခေမရာဇေန ဒါပေတွာ တံ သယံ ဆိန္ဒိတွာ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ဌိတံ ဗောဓိသာခမာဒါယ ပဉ္စသတဘိက္ခုနီဟိ စေဝ ဒေဝတာဟိ စ ပရိဝါရိတာ ဣဒ္ဓိယာ ဣဓာနေတွာ တထာဂတေန ပသာရိတေ ဒက္ခိဏဟတ္ထေ သသုဝဏ္ဏကဋာဟံ မဟာဗောဓိံ ဌပေသိ။ တံ တထာဂတော အဘယဿ နာမ ရညော ဒတွာ တေန တသ္မိံ သမယေ "မဟာတိတ္ထဝန"န္တိ ပညာတေ မဟာမေဃဝနုယျာနေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

ကောဏာဂမနော စ ဘဂဝါ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိပီဠိတေ ဒီပဝါသိနော ဒိသွာ ဣမံ ဒီပမာဂတော တံ ဘယံ ဝူပသမေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော စတုရာသီတိ ပါဏသဟဿာနိ မဂ္ဂဖလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ ပုဗ္ဗဗောဓိဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သမာပတ္တိပရိယောသာနေ "မမ ဥဒုမ္ဗရမဟာဗောဓိတော ဒက္ခိဏမဟာသာခမာဒါယ ကရကနတ္တာ ဘိက္ခုနီ ဣဓာဂစ္ဆတူ"တိ စိန္တေသိ။ သာ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ တင်္ခဏညေဝ သောဘရာဇဓာနိယာ သောဘရာဇာနမာဒါယ မဟာဗောဓိမုပဂန္တွာ

ဒက္ခိဏမဟာသာခါယ မနောသိလာလေခံ သောဘရာဇေန အပေတွာ တံ သယံ ဆိဇ္ဇိတွာ ဟေမကဋာဟေ ပတိဋ္ဌိတံ ဗောဓိသာခမာဒါယ ပဉ္စသတဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ သုရဂဏပရိဝုတာ ဣဒ္ဓိယာ ဣဓာဟရိတွာ သတ္ထာရာ ပသာရိတဒက္ခိဏဟတ္ထတလေ သဟေမကဋာဟံ မဟာဗောဓိံ ဌပေသိ။ တံ တထာဂတော သမိဒ္ဓဿ ရညော ဒတွာ တေန တသ္မိံ သမယေ “မဟာနာဂဝန”န္တိ သင်္ခံ ဂတေ မဟာမေဃဝနုယျာနေ မဟာဗောဓိံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

ကဿပေ ပိ စ ဘဂဝတ ဥပဋ္ဌိတရာဇူပရာဇယုဒ္ဓေန ပါဏိနော ဝိနာသံ ဒိသွာ ကရုဏာယ စောဒိတော ဣမံ ဒီပမာဂန္တွာ တံ ကလဟံ ဝူပသမေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော စတုရာသီတိ ပါဏသဟဿာနိ မဂ္ဂဖလံ ပါပေတွာ မဟာဗောဓိဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တတ္ထ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ “မမ နိဂြောဓမဟာဗောဓိတော ဒက္ခိဏမဟာသာခမာဒါယ သုဓမ္မာ ဘိက္ခုနီ ဣဓာဂစ္ဆတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ သာ ဘဂဝတော စိတ္တံ ဝိဒိတွာ တင်္ခဏညေဝ ဗာရာဏသီရာဇဓာနိယာ ဗြဟ္မဒတ္တရာဇာနမာဒါယ မဟာဗောဓိမုပဂန္တွာ ဒက္ခိဏမဟာသာခါယ မနောသိလာလေခံ ဗြဟ္မဒတ္တေန အပေတွာ တံ သယံ ဆိဇ္ဇိတွာ ကနကကဋာဟေ ဌိတံ ဗောဓိသာခမာဒါယ ပဉ္စသတဘိက္ခုနီပရိဝါရာ ဒေဝဂဏပရိဝုတာ ဣဒ္ဓိယာ ဧတ္ထ အာနေတွာ မုနိန္ဒေန ပသာရိတေ ဒက္ခိဏကရတလေ သသုဝဏ္ဏကဋာဟံ မဟာဗောဓိံ ဌပေသိ။ တံ ဘဂဝတ ဇယန္တရညော ဒတွာ တေန တသ္မိံ သမယေ “မဟာသာလဝန”န္တိ သင်္ခံ ဂတေ မဟာမေဃဝနုယျာနေ မဟာဗောဓိံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ဧဝံ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ပုရိမကာနံ တိဏ္ဏံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ဗောဓိံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ တံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟ “ဣမသ္မိံ စ မဟာရာဇ ဒီပေ ပုရိမကာနံ တိဏ္ဏံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ဗောဓိ ပတိဋ္ဌာသီ”တိ။

သရသရံသိဇာလဝိဿဇ္ဇနကေနာ တိ သိနိဒ္ဓတာယ ရသဝန္တံ ဩဇဝန္တံ အဘိနဝရံသိဇာလံ ဝိဿဇ္ဇေန္တေန။ အထ ဝါ ဣတော စိတော စ သံသရဏတော သရသံ သဇီဝံ ဇီဝမာနံ ဝိယ ရံသိဇာလံ ဝိဿဇ္ဇေန္တေန။ အထ ဝါ သရသကာလေ ဓရမာနကာလေ ဗုဒ္ဓေန ဝိယ ရံသိဇာလံ မုဉ္စန္တေနာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ဧကဒိဝသေနေဝ အဂမာသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဉ္စဟိ ကညာသတေဟီ**တိ အတ္တနော ပရိစာရိကေဟိ ပဉ္စဟိ ကညာသတေဟိ။ **ဥပဿယံ ကာရာပေတွာ**တိ ဘိက္ခုနုပဿယံ ကာရာပေတွာ။ **အပ္ပေသီ** တိ လေခသာသနံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ **ဧဝဉ္စ အဝေါစ** တိ ရာဇသန္ဒေသံ အပ္ပေတွာ ထေရဿ မုခသာသနံ ဝိညာပေန္တော ဧဝံ အဝေါစ။ **ဥဒိက္ခတီ** တိ အပေက္ခတိ ပတ္ထေတိ။

ဆိန္နဟတ္ထံ ဝိယာ တိ ဆိန္နဟတ္ထဝန္တံ ဝိယ။ ဆိန္နာ ဟတ္ထာ ဧတဿာတိ ဆိန္နဟတ္ထောတိ အညပဒတ္ထသမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဗ္ဗဇ္ဇာပုရေက္ခာရာ** တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဘိမုခါ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သဉ္ဇာတာဘိလာသာ “ကဒါ နု ခေါ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ တတ္ထ ဥဿုက္ကမာပန္နာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မံ ပဋိမာနေတီ**တိ မံ ဥဒိက္ခတိ။ သတ္ထေန ဃာတံ န အရဟတီတိ **အသတ္ထဃာတာရဟံ။ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘ** န္တိ ဟိမပုဏ္ဏဝလာဟကဂဗ္ဘံ။ ပါဋိဟာရိယဝသေန ဇာတံ ဟိမမေဝ “ဝလာဟကဂဗ္ဘ”န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဒောဏမတ္တာ** တိ မဂဓနာဠိယာ သောဠသနာဠိပ္ပမာဏာ။

မဂ္ဂ န္တိ သတ္တယောဇနိကံ မဂ္ဂံ။ **ပဋိဇဂ္ဂါပေတွာ** တိ သောဓာပေတွာ, ခာဏုကဏ္ဋကာဒီနိ ဟရာပေတွာ တတ္ထ ဗဟလဝိပုလဝါလုကံ ဩကိရာပေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကမ္မာရဝဏ္ဏာ** န္တိ ရညော ပကတိသုဝဏ္ဏကာရဝဏ္ဏံ။ **နဝဟတ္ထပရိက္ခေပ**န္တိ နဝဟတ္ထပ္ပမာဏော ပရိက္ခေပော အဿာတိ နဝဟတ္ထပရိက္ခေပံ, ပရိက္ခေပတော နဝဟတ္ထပ္ပမာဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **“ပဉ္စဟတ္ထုဗ္ဗေဓ”** န္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တိဟတ္ထဝိက္ခမ္ဘ**န္တိ တိဟတ္ထပ္ပမာဏဝိတ္ထာရံ။ **သမုဿိတဓဇပဋာက** န္တိ ဥဿာပိတနီလပီတာဒိဝိဝိဓဓဇပဋာကံ။ **နာနာရတနဝိစိတ္တ** န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ရစိတနာနာရတနေဟိ သုဝိစိတ္တံ။ **အနေကာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတ** န္တိ ပသန္နဇနပူဇိတေဟိ ဟတ္ထုပကာဒီဟိ နာနာလင်္ကာရေဟိ သဇ္ဇိတံ။ **နာနာဝိဓကုသုမသမာကိဏ္ဏ** န္တိ ဥပဟာရဝသေန ဥပနီတေဟိ နာနပ္ပကာရေဟိ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နေဟိ ဇလထလပုပ္ဖေဟိ အာကိဏ္ဏံ။ **အနေကတူရိယသင်္ဃုဋ္ဌ** န္တိ အာတတဝိတတာဒိပဉ္စင်္ဂိကတူရိယသင်္ဃောသိတံ။ **အဝသေသံ အဒဿနံ အဂမာသီ** တိ ဧတ္ထ “ဟန္ဒ, မဟာရာဇ, တယာ ဂဟေတဗ္ဗာ အယံ သာခါ, တဿ ဥပနိဿယဘူတော အယံ ခန္ဓော, န မယံ တယာ ဂဟေတဗ္ဗာ”တိ ဝဒန္တာ ဝိယ အဝသေသာ သာခါ သတ္တု တေဇသာ အဒဿနမဂမံသူတိ ဝဒန္တိ။ **ဂဝက္ခဇာလသဒိသ** န္တိ ဘာဝနပုံသကံ, ဇာလကတဋ္ဌသဒိသံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **စေလုက္ခေပသတသဟဿာနိ ပဝတ္တိံသူ** တိ တေသံ တေသံ ဇနာနံ သီသောပရိ ဘမန္တာနံ ဥတ္တရာသင်္ဂစေလာနံ ဥက္ခေပသတသဟဿာနိ ပဝတ္တိံသူတိ အတ္ထော။ **မူလသတေနာ**တိ ဒသသု လေခာသု ဧကေကာယ ဒသ ဒသ ဟုတွာ နိက္ခန္တမူလသတေန။ **ဒသ မဟာမူလာ**တိ ပဌမလေခာယ နိက္ခန္တဒသမဟာမူလာနိ။

ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော ဖလိံသူ တိ ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော ထနိံသု။ **ဒေဝဒုန္ဒုဘီ** တိ စ န တွေ ကာစိ ဘေရီ အဓိပ္ပေတာ, အထ
ခေါ ဥပ္ပာတဘာဝေန အာကာသဂတော နိဂ္ဃောသသဒ္ဒော။ **ဒေဝေါ**တိ ဟိ မေဃော။ တဿ ဟိ အစ္ဆဘာဝေန
အာကာသဝဏ္ဏဿ ဒေဝဿာဘာဝေန သုက္ခဂဇ္ဇိတသညိတေ သဒ္ဒေ နိစ္ဆရန္တေ ဒေဝဒုန္ဒုဘီတိ သမညာ, တဿ
မာ ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော ဖလိံသူတိ ဒေဝေ သုက္ခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဗ္ဗတာနံ နစ္စေဟိ** တိ ပထဝီကမ္ပေန
က္ကတော စိတော စ ဘမန္တာနံ ပဗ္ဗတာနံ နစ္စေဟိ။ **ယက္ခာနံ ဟိင်္ကာရေဟိ** တိ ဝိမ္ဟယဇာတာနံ ယက္ခာနံ ဝိမ္ဟယပ္
ပကာသနဝသေန ပဝတ္တေဟိ ဟိင်္ကာရသဒ္ဒေဟိ။ ယက္ခာ ဟိ ဝိမ္ဟယဇာတာ ''ဟိံ ဟိ''န္တိ သဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေန္တိ။ **ထု
တိဇပ္ပေဟီ**တိ ပသံသာဝစနေဟိ။ **ဗ္ရဟ္မာနံ အပ္ဖောဋနေဟိ** တိ ပီတိသောမနဿဇာတာနံ ဗြဟ္မာနံ ဗာဟာယံ ပဟရဏ
သင်္ခါတေဟိ အပ္ဖောဋနေဟိ။ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဟိ ဗ္ရဟ္မာနော တမဟတ္တံ သမိဉ္ဇိတ္ဝာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္
ထေန ဗာဟာယံ ပဟာရံ ဒေန္တိ။ **ကေကောလာဟလ**န္တိ ကေဝလာ ပဝတ္တကောလာဟလံ ။ **ကေနိန္နာဒ** န္တိ ကေဝလာ ပ
ဝတ္တနိဂ္ဃောသံ။ ဖလဝေါ နိက္ခန္တာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဥဇုကံ ဥဂ္ဂန္တ္ဝာ ဩနမိတ္ဝာ စက္ကတဋ္ဌပဗ္ဗတမုခဝဋ္ဋ
ဠိံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တီတိ အာဟ **''သကလစက္ကတဋ္ဌံ ရတနကေဟနသီဝိနဒ္ဓံ ဝိယ ကုရုမာနာ''** တိ။ **တင်္ခဏာဝေါ စ ပန
ပဘုတီ**တိ ဝုတ္တနယေန သုဝဏ္ဏကဍ္ဍာဟေ ပတိဋ္ဌိတဿ မဟာဗောဓိဿ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မီနံ ဝိဿဇ္ဇိတကာလတော
ပဘုတိ။ **ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာတ အဋ္ဌာသီ** တိ သုဝဏ္ဏကဍ္ဍာဟေနေဝ သဒ္ဓိံ ဥဂ္ဂန္တွာ ဟိမောဒကပုဏ္ဏံ ဝလာ
ဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာတ အဋ္ဌာသိ။ ပဉ္စမံ သုဝဏ္ဏကဍ္ဍာဟေ ပတိဋ္ဌိတောဝယေဝ ဟိ ဗောဓိ ပဏ္ဍာ ဝုတ္တပ္ပကာရအစ္ဆရိယ
ပဋိမဏ္ဍိတော ဟုတွာတ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာတ အဋ္ဌာသိ။ တေနေဝ ဝက္ခတိ ''ပဉ္စမံ သုဝဏ္ဏကဍ္ဍာဟေ ပတိဋ္ဌ
ဟိ, တတော ဟိမဂဗ္ဘသတ္တာဟံ အဘိသေကသတ္တာဟဉ္စ ဝီတိနာမေတွာတ''တိအာဒိ။ တတောယေဝ စ **မဟာဝံသေ**ပိ
ဝုတ္တံ –

''ဇဝံ သတေန မူလာနံ, တတ္ထေသာ ဂန္ဓကဒ္ဒမေ။
ပတိဋ္ဌာသိ မဟာဗောဓိ, ပသာဒေန္တီ မဟာဇနံ။

''တဿာ ခန္ဓော ဒသဟတ္ထော, ပဉ္စ သာခါ မနောရမာ။
စတုဟတ္ထာ စတုဟတ္ထာ, ဒသဓုဖလမဏ္ဍိတာ။

''သဟဿန္တု ပသာခါနံ, သာခါနံ တာသမာသိ စ။
ဇဝံ အာသိ မဟာဗောဓိ, မနောဟရသိရိန္ဓရာ။

''ကဍ္ဍာဟမ္ဟိ မဟာဗောဓိ, ပတိဋ္ဌိတက္ခဏေ မဟီ။
အကမ္ပိ ပဋိဟီရာနိ, အဟေသုံ ဝိဝိဓာနိ စ။

''သယံ နာဒေဟိ တူရိယာနံ, ဒေဝေသု မာနုသေသု စ။
သာဓုကာရနိန္နာဒေဟိ, ဒေဝဗြဟ္မဂဏဿ စ။

''မေဃာနံ မိဂပက္ခီနံ, ယက္ခာဒီနံ ရဝေဟိ စ။
ရဝေဟိ စ မဟီကမ္ပေ, ကေကောလာဟလံ အဟု။

''ဗောဓိယာ ဖလပတ္တေဟိ, ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော သုဘာ။
နိက္ခမိတွာတ စက္ကတဋ္ဌံ, သကလံ သောဘယိံသု စ။

''သကဍ္ဍာဟာ မဟာဗောဓိ, ဥဂ္ဂန္တွာတန တတော နဘံ။
အဋ္ဌာသိ ဟိမဂဗ္ဘမ္ဟိ, သတ္တာဟာနိ အဒဿနာ''တိ။

တသ္မာ သုဝဏ္ဏကဍ္ဍာဟေ ပတိဋ္ဌိတောဝယေဝ ဗောဓိ ကဍ္ဍာဟေနေဝ သဒ္ဓိံ ဥဂ္ဂန္တွာတ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာတ
အဋ္ဌာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟေဋ္ဌာ ပန ဘဂဝတော အဓိဋ္ဌာနက္ကမံ ဒဿေန္တော ယံ ဝုတ္တံ –

‘‘ဘဂဝတ ကိရ မဟာပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စေ နိပန္နော လင်္ကာဒီပေ မဟာဗောဓိပတိဋ္ဌာပနတ္ထာယ အသောက မဟာရာဇာ မဟာဗောဓိဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဂမိဿတိ, တဒါ မဟာဗောဓိဿ ဒက္ခိဏသာခါ သယမေဝ ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ပတိဋ္ဌာတူတိ အဓိဋ္ဌာသိ, ဣဒမေကမဓိဋ္ဌာနံ။

‘‘တတ္ထ ပတိဋ္ဌာနကာလေ စ ‘မဟာဗောဓိ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတ္ဝာ တိဋ္ဌတူ’တိ အဓိဋ္ဌာသိ, ဣဒံ ဒုတိယမဓိဋ္ဌာနံ။

‘‘သတ္တမေ ဒိဝသေ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘတော ဩရုယှ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ပတိဋ္ဌဟန္တော ပတ္တေဟိ စ ဖလေဟိ စ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော မုဉ္စတူတိ အဓိဋ္ဌာသိ, ဣဒံ တတိယမဓိဋ္ဌာန’’န္တိ။

တံ ဣမိနာ န သမေတိ။ တတ္ထ ဟိ ပဌမံ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘံ ပဝိသိတ္ဝာ ပစ္ဆာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘ တော ဩရုယှ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိဝိဿဇ္ဇနံ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ပတိဋ္ဌဟနဉ္စ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အဋ္ဌကထာယ ပုဗ္ဗေနာပရံ န သမေတိ။ **မဟာဝံသေ** ပန အဓိဋ္ဌာနေပိ ပဌမံ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ပတိဋ္ဌဟနံ ပစ္ဆာယေဝ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိဝိဿဇ္ဇနံ ဟိမဝလာဟကဂဗ္ဘပဝိသနဉ္စ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

‘‘ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စမှိ, နိပန္နေန ဇိနေန ဟိ။
ကတံ မဟာအဓိဋ္ဌာနံ, ပဉ္စကံ ပဉ္စစက္ခုနာ။

‘‘ဂယှမာနာ မဟာဗောဓိ-သာခါသောကေန ဒက္ခိဏာ။
ဆိဇ္ဇိတ္ဝာန သယံယေဝ၊ ပတိဋ္ဌာတု ကဋာဟကေ။

‘‘ပတိဋ္ဌဟိတ္ဝာ သာ သာခါ၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော သုဘာ။
ရာဇယန္တီ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ ဖလပတ္တေဟိ မုဉ္စတု။

‘‘သသုဝဏ္ဏကဋာဟာ သာ၊ ဥဂ္ဂန္တွာန မနောရမာ။
အဒိဿမာနာ သတ္တာဟံ၊ ဟိမဂဗ္ဘမှိ တိဋ္ဌတူ’’တိ။

ဗောဓိဝံသေပိ စ အယမေဝ အဓိဋ္ဌာနက္ကမော ဝုတ္တော, တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော အဓိဋ္ဌာနက္ကမော ယထာ ပု ဗ္ဗေနာပရံ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဝီမံသိတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗော။

ဟိမဉ္စ ဆဗ္ဗဏ္ဏရံသိယော စ အာဝတ္တိတွာ မဟာဗောဓိမေဝ ပဝိသိံသု တိ မဟာဗောဓိံ ပဋိစ္ဆာဒေတ္ဝာ ဌိတံ ဟိမဉ္စ ဗောဓိတော နိက္ခန္တဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော စ အာဝတ္တိတ္ဝာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဗောဓိမေဝ ပဝိသိံသု, ဗောဓိပ ဝိဋ္ဌာ ဝိယ ဟုတွာ အန္တရဟိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ ပန ‘‘ဟိမဉ္စ ရံသိယော စာ’’တိ အယမေဝ ဟဋ္ဌော သတ သောဓိတသမ္မတေ ပောရာဏပေါတ္ထကေ သေသေသု စ သဗ္ဗပေါတ္ထကေသု ဒိဿတိ။ **မဟာဝံသေပိ** စေတံ ဝုတ္တံ –

‘‘အတီတေ တမှိ သတ္တာဟေ၊ သဗ္ဗေ ဟိမဝလာဟကာ။
ပဝိသိံသု မဟာဗောဓိံ၊ သဗ္ဗာ တာ ရံသိယောပိ စာ’’တိ။

ကေနစိ ပန ‘‘ပဉ္စ ရံသိယော’’တိ ဟဌံ ပရိကပ္ပေတွာ ယံ ဝုတ္တံ ‘‘သဗ္ဗဒိသာဟိ ပဉ္စ ရသ္မိယော အာဝတ္တိတွာတိ ပဉ္စဟိ ဖလေဟိ နိက္ခန္တတ္တာ ပဉ္စ, တာ ပန ဆဗ္ဗဏ္ဏာတ’’တိ, တံ တဿ သမ္မောဟဝိဇမ္ဘိတမတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပရိပုဏ္ဏခန္ဓသာခါပသာခပဉ္စဖလပဋိမဏ္ဍိတော**တိ ပရိပုဏ္ဏခန္ဓသာခါပသာခါဟိ စေဝ ပဉ္စဟိ စ ဖလေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော, သမန္တတော ဝိဘူသိတောတိ အတ္ထော။ **အဘိသေကံ ဒတွာ**တိ အနောတတ္တောဒကေန အဘိသေကံ ဒတွာ။ **မဟာ ဗောဓိဋ္ဌာနေယေဝ အဋ္ဌာသီ**တိ ဗောဓိသမီပေယေဝ ဝသိ။

ပုဗ္ဗကတ္တိကပဝါရဏာဒိဝသေ တိ အဿယုဇမာသဿ ဇုဏှပက္ခပုဏ္ဏမိယံ။ စာတုဒ္ဒသီဥပောသထတ္တာ ဒွိ သတ္တာဟေ ဇာတေ ဥပောသထော သမ္ပတ္တောတိ အာဟ **“ကာဠပက္ခဿ ဥပောသထဒိဝသေ”** တိ, အဿယုဇမာသကာဠပက္ခဿ စာတုဒ္ဒသီဥပောသထေတိ အတ္ထော။ **ပါစီနမဟာသာလမူလေ ဌပေသီ**တိ နဂရဿ ပါစီနဒိသာဘာဂေ ဇာတဿ မဟာသာလရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌာ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ တတ္ထ ဌပေသိ။ **သတ္တရသမေ ဒိဝသေ**တိ ပါဋိပဒဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ **ကတ္တိကဆဏပူဇံ အဒ္ဒသာ** တိ ကတ္တိကဆဏဝသေန ဗောဓိဿ ကရိယမာနံ ပူဇံ သုမနသာမဏေရော အဒ္ဒသ, ဒိသွာ စ အာဂတော သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တံ သန္ဓာယေဝ စ ထေရော ဗောဓိအာဟရဏတ္ထံ ပေသေသိ။

အဋ္ဌာရသ ဒေဝတာကုလာနီ တိ မဟာဗောဓိံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတနာဂယက္ခာဒိဒေဝတာကုလာနိ ဒတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ အမစ္စကုလာနိ ဗောဓိဿ ကတ္တဗ္ဗဝိစာရဏတ္ထာယ အဒာသိ, ဗြာဟ္မဏကုလာနိ လောကသမ္မတတ္တာ ဥဒကာသိဉ္စနတ္ထာယ အဒာသိ, ကုဋုမ္ဗိယကုလာနိ ဗောဓိဿ ကတ္တဗ္ဗပူဇောပကရဏဂေါပနတ္ထာယ အဒာသိ။ “ဂေါပကာ ရာဇကမ္မိနော တထာ တရစ္ဆာ”တိ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ပန “ဂေါပကကုလာနိ ဗောဓိသိဉ္စနတ္ထံ ခီရဓေနုပါလနတ္ထာယ တရစ္ဆကုလာနိ ကာလိင်္ဂကုလာနိ ဝိဿာသိကာနိ ပဓာနမနုဿကုလာနီ”တိ ဝုတ္တံ။ **ကာလိင်္ဂကုလာနီ**တိ ဧတ္ထ “ဥဒကာဒိဂါဟကာ ကာလိင်္ဂါ”တိ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ “ကလိင်္ဂေသု ဇနပဒေ ဇာတိသမ္ပန္နကုလံ ကာလိင်္ဂကုလ”န္တိ ကေစိ။ **ဣမိနာ ပရိဝါရေနာ**တိ သဟတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ဣမိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရပရိဝါရေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဉ္ဈာဋဝိံ သမတိက္ကမ္မာ** တိ ရာဇာ သယမ္ပိ မဟာဗောဓိဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောန္တော သေနင်္ဂပရိဝုတော ထလပထေန ဂစ္ဆန္တော ဝိဉ္ဈာဋဝိံ နာမ အဋဝိံ အတိက္ကမိတွာ။ **တာမလိတ္တိံ အနုပ္ပတ္တော** တိ တာမလိတ္တိံ နာမ တိတ္ထံ သမ္ပတ္တော။ **ဣဒမဿ တတိယ** န္တိ သုဝဏ္ဏကဋာဟေ ပတိဋ္ဌိတမဟာဗောဓိဿ ရဇ္ဇသမ္ပဒာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတော ပုဗ္ဗေ ပနေသ ဧကဝါရံ သန္ဓာယ သကလဇမ္ဗုဒီပရဇ္ဇေန မဟာဗောဓိံ ပူဇေသိယေဝ, တသ္မာ တေန သဒ္ဓိံ စတုတ္ထမိဒံ ရဇ္ဇသမ္ပဒာနံ။ မဟာဗောဓိံ ပန ယသ္မိံ ယသ္မိံ ဒိဝသေ ရဇ္ဇေန ပူဇေသိ, တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိဝသေ သကလဇမ္ဗုဒီပရဇ္ဇတော ဥပ္ပန္နံ အာယံ ဂဟေတွာ မဟာဗောဓိပူဇံ ကာရေသိ။

မာဂသိရမာသဿာ တိ မိဂသိရမာသဿ။ **ပဌမပါဋိပဒဒိဝသေ**တိ သုက္ကပက္ခပါဋိပဒဒိဝသေ။ တဉှိ ကဏှပက္ခပါဋိပဒဒိဝသံ အပေက္ခိတွာ “ပဌမပါဋိပဒဒိဝသ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒဉ္စ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ပဝတ္တမာနဝေါဟာရံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပန ပုဏ္ဏမိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပရာ ပုဏ္ဏမီ, တာဝ ဧကော မာသောတိ ဝေါဟာရဿ ပဝတ္တတ္တာ တေန ဝေါဟာရေန “ဒုတိယပါဋိပဒဒိဝသေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တတ္ထ ဟိ ကဏှပက္ခပါဋိပဒဒိဝသံ “ပဌမပါဋိပဒ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥက္ခိပိတွာ** တိ မဟာသာလမူလေ ဒိန္နေဟိ သောဠသဟိ ဇာတိသမ္ပန္နကုလေဟိ သဒ္ဓိံ ဥက္ခိပိတွာတိ ဝဒန္တိ။ **ဂစ္ဆတိ ဝတရေ** တိ ဧတ္ထ **အရေ**တိ ခေဒေ။ တေနေတပါ “ကန္ဒိတွာ”တိ, ဗောဓိယာ အဒဿနံ အသဟမာနော ရောဒိတွာ ပရိဒေဝိတွာတိ အတ္ထော။ **သရသရံသိဇာလ**န္တိ ဧတ္ထ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မဟာဗောဓိသမာရုဠှာ**တိ မဟာဗောဓိနာ သမာရုဠှာ။ **ပဿတော ပဿတော** တိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ, ပဿန္တဿေဝါတိ အတ္ထော ။ **မဟာသမုဒ္ဒတလံ ပက္ခန္ဒိ** တိ မဟာသမုဒ္ဒဿ ဥဒကတလံ ပက္ခန္ဒိ။ **သမန္တာ ယောဇန** န္တိ သမန္တတော ဧကေကေန ပဿေန ယောဇနပ္ပမာဏေ ပဒေသေ။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **ဝီစိယော ဝူပသန္တာ**တိ ဝီစိယော န ဥဋ္ဌဟိံသု, နာဟေသုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဝဇ္ဇိံသူ** တိ ဝိရဝိံသု, နာဒံ ပဝတ္တယိံသူတိ အတ္ထော။ **ရုက္ခာဒိသန္နိဿိတာဟီ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဗ္ဗတာဒိသန္နိဿိတာ ဒေဝတာ သင်္ဂဏှာတိ။

သုပဏ္ဏရူပေနာ တိ သုပဏ္ဏသဒိသေန ရူပေန။ **နာဂကုလာနိ သန္တာသေသီ**တိ မဟာဗောဓိဂ္ဂဟဏတ္ထံ အာဂတာနိ နာဂကုလာနိ သန္တာသေသိ, တေသံ ဘယံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပလာပေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဒါ ဟိ သမုဒ္ဒဝါသိနော နာဂါ မဟာဗောဓိံ ဂဟေတုံ ဝါတဝဿန္ဓကာရာဒီဟိ မဟန္တံ ဝိကုဗ္ဗနံ အကံသု။ တတော သင်္ဃမိတ္တတ္ထေရီ ဂရုဠဝဏ္ဏံ မာပေတွာ တေန ဂရုဠရူပေန အာကာသံ ပူရယမာနာ သိခါမရီစိဇာလေန ဂဂနံ ဧကန္ဓကာရံ ကတွာ ပက္ခပ္ပဟာရဝါတေန မဟာသမုဒ္ဒံ အာလောဠေတွာ သံဝဋ္ဋဇလဓိနာဒသဒိသေန ရဝေန နာဂါနံ ဟဒယာနိ ဘိန္ဒန္တီ ဝိယ တာသေတွာ နာဂေ ပလာပေသိ။ **တေ စ ဥတ္ရသ္တရူပါ နာဂါ အာဂန္တွာ** တိ တေ စ ဝုတ္တနယေန ဥတ္တာသိတာ နာဂါ ပုန အာဂန္တွာ။ **တံ ဝိဘူတိ**န္တိ တံ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယသင်္ခါတံ ဝိဘူတိံ, တံ အစ္ဆရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ထေရီ ယာစိတွာ**တိ “အယျေ, အမှာကံ ဘဂဝတာ မုစလိန္ဒနာဂရာဇဿ ဘောဂါဝလိံ အတ္တနော ဂန္ဓကုဋိံ ကတွာ သတ္တာဟံ တဿ သင်္ဂဟံ

အကာသိ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓနဒိဝသေ နေရဉ္ဇရာနဒီတီရေ အတ္တနော ဥဋ္ဌိတဌပတ္တံ မဟာကာဠနာဂဿ ဝိသ္သဇ္ဇေသိ။ ဥရု ဝေလနာဂေန မာပိတံ ဝိသဓူမဒဟနံ အဂဏေတွာ တဿ သရဏသီလာဘရဏမအာသိ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ ပေ သေတွာ နန္ဒောပနန္ဒနာဂရာဇာနံ ဒမေတွာ နိဗ္ဗိသံ အကာသိ။ ဧဝံ သော လောကနာယကော အမ္ဟာကံ ဥပကာရကော, တုမှေ နော အေသမဿရိတွာ မုဟုတ္တံ မဟာဗောဓိ ဝိသဇ္ဇေတွာ နာဂလောကဿ သင်္ဂမောက္ခမင်္ဂ သမှာ ဒေဟီ''တိ ဧဝံ ယာစိတွာ။ **မဟာဗောဓိဝိယောဂဒုက္ခိတော** တိ မဟာဗောဓိဝိယောဂေန ဒုက္ခိတော သဉ္ဇာတမာနသိကဒုက္ခော။ **ကန္ဒိတွာ** တိ ဣမဿ ပရိယာယဝစနမတ္တံ **ရောဒိတွာ**တိ, ဂုဏကိတ္တနဝသေန တ ပုနပ္ပုနံ ရောဒိတွာ, ဝိလာပံ ကတွာတိ အတ္တော။

ဥတ္တရဒ္ဒတရတော တိ အနုရာဓပုရဿ ဥတ္တရဒ္ဒတရတော။ **မင်္ဂ သောဓာပေတွာ** တိ ခာဏုကဏ္ဍကာဒီနံ ဥဒ္ဓရာ ပနဝသေန မင်္ဂ သောဓာပေတွာ။ **အလင်္ကာရာပေတွာ** တိ တလုကာဒီနံ ဩကိရာပနာဒိဝသေန သဇ္ဇေတွာ။ **သမုဒ္ဒသာ လဝတ္ထုသ္မိန္တိ** သမုဒ္ဒာသန္နသာလာယ ဝတ္ထုဘူတေ ပဒေသေ။ တသ္မိံ ကိရ ပဒေသေ ဌိတေဟိ သမုဒ္ဒဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ တာ တံ အစ္ဆရိယံ ပကာသေတုံ တတ္ထ ဧကာ သာလာ ကတာ။ သာ နာမေန ''သမုဒ္ဒာသန္နသာလာ''တိ ပာကဋာ ဇာတာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

> ''သမုဒ္ဒာသန္နသာလာယ၊ ဌာနေ ဌတွာ မဟဏ္ဏဝေ။
> အာဂစ္ဆန္တံ မဟာဗောဓိံ၊ မဟာထေရိဒ္ဓိယာဒ္ဒသ။
>
> ''တသ္မိံ ဌာနေ ကတာ သာလာ၊ ပကာသေတုံ တမဗ္ဘုတံ။
> 'သမုဒ္ဒာသန္နသာလာ'တိ၊ နာမေနာသိဓ ပာကဋာ''တိ။

တာယ ဝိဘူတိယာတိ တာယ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပူဇာသက္ကာရာဒိသမ္ပတ္တိယာ။ **ထေရဿာ** တိ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေ ရဿ။ မဂ္ဂဿ ကိရ ဥဘောသု ပဿေသု အန္တရန္တရာ ပုပ္ဖေဟိ ကူဋာဂာရသဒိသသဏ္ဌာနာနိ ပုပ္ဖစေတိယာနိ ကာရာပေသိ။ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ **''အန္တရန္တရေ ပုပ္ဖအဂ္ဃိယာနိ ဌပေန္တော''** တိ။ **အာဂတော ဝတရေတိ** ဧတ္ထ **အရေ**တိ ပသံသာယံ, သာဓု ဝတာတိ အတ္တော။ **သောဠသဟိ ဇာတိသမ္ပန္နကုလေဟိ** တိ အဋ္ဌဟိ အမစ္စကုလေဟိ အဋ္ဌဟိ စ ဗြာဟ္မဏကုလေဟီတိ ဧဝံ သောဠသဟိ ဇာတိသမ္ပန္နကုလေဟိ။ **သမုဒ္ဒတီရေ မဟာဗောဓိံ ဌပေတွာ** တိ သ မုဒ္ဒဝေလာတလေ အလင်္ကတပ္ပဋိယတ္တေ ရမဏီယေ မဏ္ဍပေ မဟာဗောဓိံ ဌပေတွာ။ ဧဝံ ပန ကတွာ သကလတမ္ဗ ပဏ္ဏိရဇ္ဇေန မဟာဗောဓိံ ပူဇေတွာ သောဠသန္နံ ကုလာနံ ရဇ္ဇံ နိယျာတေတွာ သယံ ဒောဝါရိကဌာနေ ဌတွာ တယော ဒိဝသေ အနေကပ္ပကာရံ ပူဇံ ကာရာပေသိ။ တံ ဒဿေန္တော **''တီဏိ ဒိဝသာနီ''**တိအာဒိမာဟ။ **ရဇ္ဇံ ဝိစာရေသီ** တိ ရဇ္ဇံ ဝိစာရေတုံ ဝိဿဇ္ဇေသိ, သောဠသဟိ တ ဇာတိသမ္ပန္နကုလေဟိ ရဇ္ဇံ ဝိစာရာပေသီတိ အတ္တော။ **စတုတ္ထေ ဒိဝသေ**တိ မိဂသိရမာသဿ သုက္ကပက္ခဒသမိယံ။ **အနုပုဗ္ဗေန အနုရာဓပုရံ သမ္ပတ္တော** တိ ဒသမိယံ အလင်္ကတ ပ္ပဋိယတ္တရထေ မဟာဗောဓိံ ဌပေတွာ ဥဋ္ဌာရပူဇံ ကုရုမာနော ဟာစီနပဿဝိဟာရဿ ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာနမာနေတွာ တတ္ထ သင္ဃဿ ပာတရာသံ ပဝတ္တေတွာ မဟိန္ဒတ္ထေရေန ဘာသိတံ နာဂဒီပေ ဒသဗလေန ကတံ နာဂဒမနံ သုတွာ တ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန နိသဇ္ဇာဒိနာ ပရိဘုတ္တဋ္ဌာနေသု ထူပာဒီဟိ သက္ကာရံ ကရိဿာမီ''တိ သညာဏံ ကာရေတွာ တတော အာဟရိတွာ တဝက္ကဗြာဟ္မဏဿ ကမဒ္ဒတရေ ဌပေတွာ ပူဇေတွာ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ပူဇံ ကတွာ တ ဣမိနာ အနုက္ကမေန အနုရာဓပုရံ သမ္ပတ္တော။ **စာတုဒ္ဒသီဒိဝသေ** တိ မိဂသိရမာသဿေဝ သုက္ကပက္ခစာတုဒ္ဒ သေ။ **ဝဍ္ဎမာနကစ္ဆာယာယာ** တိ ဆာယာယ ဝဍ္ဎမာနသမယေ, သာယန္ဟသမယေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမာပတ္တိ** န္တိ ဖလသမာပတ္တိံ။ **တိလကဘူတေ**တိ အလင်္ကာရဘူတေ။ **ရာဇဝတ္ထုဒ္ဒတရကောဋ္ဌကဋ္ဌာနေ** တိ ရာဇုယျာနဿ ဒ္ဒတ ရကောဋ္ဌကဋ္ဌာနေ။ ''သကလရဇ္ဇံ မဟာဗောဓိဿ ဒိန္နပုဗ္ဗတ္တာ ဥပစာရတ္ထံ ရာဇာ ဒောဝါရိကဝေသံ ဂဏှီ''တိ ဝ ဒန္တိ။

အနုပုဗ္ဗဝိပဿန န္တိ ဥဒယဗ္ဗယာဒိအနုပုဗ္ဗဝိပဿနံ။ **ပဋ္ဌပေတွာ** တိ အာရဘိတွာ။ **အတ္ထင်္ဂမိတေ** တိ အတ္ထ င်္ဂတေ။ ''သဟ ဗောဓိပတိဋ္ဌာနေနာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ **''သဟ ဗောဓိပတိဋ္ဌာနာ''** တိ နိဿ က္ကဝစနံ ကတံ။ သတိ ဟိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ **မဟာပထဝီ အကမ္ပိ** တိ စ ဣဒံ မုခမတ္တနိဒဿနံ, အညာနိပိ အနေကာနိ အစ္ဆရိယာနိ အဟေသုံယေဝ။ တထာ ဟိ သဟ ဗောဓိပတိဋ္ဌာနေန ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ

မဟာပထဝီ အကမ္ပိ, တာနိ မူလာနိ ကဋ္ဌာဟမုခဝဋ္ဋိတော ဉဂ္ဂန္တွာ တံ ကဋ္ဌာဟံ ဝိနန္ဓန္တာ ပထဝီတလမောတရိံသု, သ မန္တတော ဒိဗ္ဗကုသုမာနိ ဝဿိံသု, အာကာသေ ဒိဗ္ဗတူရိယာနိ ဝဇ္ဇိံသု, မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဝုဋ္ဌိဓာရမကာသိ, အာကာသပဒေသော ဝိရဝိံသု, ဝိဇ္ဇုလတာ နိစ္ဆရိံသု။ ဒေဝတာ သာဓုကာရမဒံသု, သမာဂတာ သကလဒီပတသိနော ဂန္ဓမာလာ ဒီပဟိ ပူဇယိံသု, ဂဟိတမကရန္ဒာ မန္ဒမာရုတာ တယိံသု, သမန္တတော ဃနသီတလဟိမဝလာဟကာ မဟာဗောဓိ ဆာဒယိံ သု။ ဧဝံ ဗောဓိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဟိမဂဗ္ဘေ သန္နိသီဒိတွာ သတ္တာဟံ လောကဿ အဒဿနံ အဂမာသိ။

ဟိမဂဗ္ဘေ သန္နိသီဒီ တိ ဟိမဂဗ္ဘဿ အန္တော အဋ္ဌာသိ။ **ဝိပ္ဖုရန္တာ** တိ ဝိပ္ဖုရန္တာ ဣတော စိတော စ သံသရန္ တာ။ **နိစ္ဆရိံသူ** တိ နိက္ခမိံသု။ **ဒဿိံသူ** တိ ပညာယိံသု။ **သဗ္ဗေ ဒီပတသိနော** တိ သဗ္ဗေ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပတသိနော။ **ဥတ္တရသာခတော ဇာတံ ဖလန္တိ** ဥတ္တရသာခာယ ဌိတံ ဇာတံ ဖလံ။ "ပာစီနသာခာယ ဇာတံ ဖလ"န္တိပိ ကေစိ။ **မဟာအာသနဋ္ဌာနေ**တိ ပုဗ္ဗပဿေ မဟာသိလာသနေန ပတိဋ္ဌိတဌာနေ။ **ဣဿရနိမ္မာနဝိဟာရေ** တိ ဣဿရနိမ္မာနသင်္ခာတေ က ဿပဂိရိဝိဟာရေ။ "ဣဿရနိမ္မာနဝိဟာရေ"တိ ဟိ ပုဗ္ဗသင်္ကေတဝသေန ဝုတ္တံ, ဣဒါနိ ပန သော ဝိဟာရော "ကဿ ပဂိရိ"တိ ပညာတော။ "ဣဿရသမဏာရာမေ"တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

"တဝက္ကဗ္ဗာဟ္မဏကမေ ၊ ထူပာရာမေ တထေဝ စ။
ဣဿရသမဏာရာမေ၊ ပဌမေ စေတိယင်္ဂဏေ"တိ။

ယောဇနိယအာရာမေသူတိ အနုရာဓပုရဿ သမန္တာ ယောဇနဿ အန္တော ကတအာရာမေသု။ သမန္တာ ပတိဋ္ဌ ဋ္ဌိတေ မဟာဗောဓိမှိတိ သမ္ဗန္ဓော။ အနုရာဓပုရဿ သမန္တာ ဧဝံ ပုတ္တနတ္တုပရမ္ပရာယ မဟာဗောဓိမှိ ပတိဋ္ဌိ တေတိ အတ္ထော။ **လောဟပာသာဒဋ္ဌာနံ ပူဇေသိ** တိ လောဟပာသာဒဿ ကတ္တဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပူဇေသိ။ "ကိဉ္စာပိ လော ဟပာသာဒံ ဒေဝနံပိယတိဿောယေဝ မဟာရာဇာ ကာရေဿတိ, တထာပိ တဿိံ သမယေ အဘာဝတော 'အနာဂ တေ'တိ ဝုတ္တ"န္တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန "ဒုဋ္ဌဂါမဏိအဘယေနေဝ ကာရိတော လောဟပာသာ ဒေ"တိ ဝဒန္တိ။ **မူလာနိ ပနဿ န တာဝ ဩတရန္တိ** တိ ဣမိနာ, မဟာရာဇ, ဣမသ္မိံ ဒီပေ သတ္ထုသာသနံ ပတိဋ္ဌိတ မတ္တမေဝ အဟောသိ, န တာဝ သုပတိဋ္ဌိတန္တိ ဒဿေတိ, အဿ သတ္ထုသာသနဿ မူလာနိ ပန န တာဝ ဩတိဏ္ ဏာနီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဩတရန္တီ** တိ ဟိ အတီတတ္ထေ ဝတ္တမာနဝစနံ။ တေနေဝာဟ **"ကအာ ပန ဘန္တေ မူလာနိ ဩတိဏ္ဏာနိ နာမ ဘဝိဿန္တီ"**တိ။ ယော အမစ္စော စတုပဏ္ဏာသာယ ဇေဋ္ဌကကနိဋ္ဌဘာတုကေ ဟိ သဒ္ဓိံ စေတိယဂိရိမှိ ပဗ္ဗဇိတော, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"မဟာအရိဋ္ဌော ဘိက္ခူ"** တိ။ **မေဃဝဏ္ဏာဘယဿ အ မစ္စဿ ပရိဝေဏဌာနေ**တိ မေဃဝဏ္ဏာဘယဿ ရညော အမစ္စေန ကတ္တဗ္ဗဿ ပရိဝေဏဿ ဝတ္ထုဘူတေ ဌာနေ။ **မဏ္ဍပပဝ္ပကာရ** န္တိ မဏ္ဍပသဒိသံ။ သဒိသတ္ထမ္ပိ ဟိ ပကာရသဒ္ဒံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **သာသနဿ မူလာနိ ဩတရန္တာနိ ပဿိဿာမီ**တိ ဣမိနာ သာသနဿ သုဋ္ဌု ပတိဋ္ဌာနာကာရံ ပဿိဿာမီတိ ဒီပေတိ။

မေဃဝိရဟိတဿ နိမ္မလဿေဝ အာကာသဿ ဝိရဝိတတ္တာ **"အာကာသံ မဟာဝိရဝံ ရဝီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စေ ကဂဏီဟီ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဂဏာစရိယေဟိ။ ပစ္စေကံ ဂဏံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ပစ္စေကဂဏိနော။ ယထာ ဝေဠဝေ ဂိလာနေ သု ကရုဏာယ တိကိစ္ဆနမေဝ ပုရက္ခတွာ ဝိဂတစ္ဆန္ဒဒောသော ဇိဂုစ္ဆနီယေသု ဝဏေသု ဂုယှဟဋ္ဌာနေသု စ ဘေသ ဇ္ဇလေပနာဒိနာ တိကိစ္ဆနမေဝ ကရောတိ, ဧဝံ ဘဂဝတာပိ ကိလေသဗျာဓိပီဠိတေသု သတ္တေသု ကရုဏာယ တေ သတ္ တေ ကိလေသဗျာဓိဒုက္ခတော မောစေတုကာမော အဝတ္တဗ္ဗာရဟာနိ ဂုယှဟဋ္ဌာနနိဿိတာနိပိ အသဗ္ဘာယာနိ ဝဒန္ တော ဝိနယပညတ္တိယာ သတ္တာနံ ကိလေသဗျာဓိ တိကိစ္ဆတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"သတ္ထု ကရုဏာဂုဏပရိဒီပက"** န္ တိ။ **အနုသိဋ္ဌိကရာန** န္တိ အနုသာသနီကရာနံ, ယေ ဘဂဝတော အနုသာသနိံ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တေသန္တိ အတ္ထော။ **ကာယကမ္မဝစီကမ္မဝိပ္ဖန္ဒိတဝိနယန** န္တိ ကာယဝစီဒွါရေသု အဇ္ဈာစာရဝသေန ပဝတ္တဿ ကိလေသဝိပ္ဖန္ဒိတဿ ဝိနယနကရံ။

ရာဇိနောတိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ, ရာဇာနမနုသာသိံသူတိ အတ္ထော။ **အာလောကန္တိ** ဉာဏာလောကံ။ **နိဗ္ဗာ ယိံသု မဟေသယော**တိ ဧတ္ထ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရော ဒွါဒသဝဿိကော ဟုတွာ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ သမ္ပတ္တော, တ တ္ထ ဒွေ ဝဿာနိ ဝသိတွာ ဝိနယံ ပတိဋ္ဌပေသိ။ ဒွါဒသဋ္ဌိဝဿိကော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ ဝဒန္တိ။

တေသံ ထေရာနံ အန္တေဝါသိကာ တိ တေသံ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရပ္ပမုခါနံ ထေရာနံ အန္တေဝါသိကာ။ တိဿဒတ္တာဒယော ပန မဟာအရိဋ္ဌတ္ထေရဿ အန္တေဝါသိကာ, တသ္မာ တိဿဒတ္တကာဠသုမနဒီဃသုမနာဒယော မဟာအရိဋ္ဌတ္ထေရဿ အန္တေဝါသိကာ စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အန္တေဝါသိကာနံ အန္တေဝါသိကာ** တိ ဥဘယထာ ဝုတ္တအန္တေဝါသိကာနံ အန္တေဝါသိကာ။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ** တိ –

''တတော မဟိန္ဒော ဣဋ္ဋိယော၊ ဥတ္တိယော သမ္ဗလော တထာ။
ဘဒ္ဒနာမော စ ပဏ္ဍိတော။

''ဧတေ နာဂ မဟာပညာ၊ ဇမ္ဗုဒီပာ ဣဓာဂတာ။
ဝိနယံ တေ ဝါစယိံသု၊ ပိဋကံ တမ္ဗပဏ္ဏိယာ။

''နိကာယေ ပဉ္စ ဝါစေသုံ၊ သတ္တ စေဝ ပကရဏေ။
တတော အရိဋ္ဌော မေဓာဝီ၊ တိဿဒတ္တော စ ပဏ္ဍိတော။

''ဝိသာရဒေါ ကာဠသုမနော၊ ထေရော စ ဒီဃနာမကော''တိ။ –

ဧဝမာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ အာစရိယပရမ္ပရာ။

အာစရိယပရမ္ပရကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိနယာနိသံသကထာဝဏ္ဏနာ

တွောဝတာ စ ''ကေနာဘတ''န္တိ ဣမံ ပဉှံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ''ကတ္ထ ပတိဋ္ဌိတ''န္တိ ဣမံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော အာဟ **''ကတ္ထ ပတိဋ္ဌိတ''** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **တေလမိဝါ** တိ သီဟတေလမိဝ။ **အဓိမတ္တသတိဂတိဓိတိမန္တေသူ** တိ ဧတ္ထ **သတီ** တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဓာရဏကသတိ။ **ဂတီ** တိ ဥဂ္ဂဏှနကဂတိ။ **ဓီတီ** တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဂဏှနကဉာဏံ။ **ဂတီ** တိ တ ပညာဂတိ။ **ဓီတီ** တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှနဝီရိယံ သဇ္ဈာယနဝီရိယံ ဓာရဏဝီရိယဉ္စ။ **လဇ္ဇီသူ** တိ ပာပဇိဂုစ္ဆနကလက္ခဏာယ လဇ္ဇာယ သမန္နာဂတေသု။ **ကုက္ကုစ္စကေသူ** တိ အဏုမတ္တေသုပိ ဝဇ္ဇေသု အာသဒ္ဒဿာဝိတာယ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ နိဿာယ ကုက္ကုစ္စကာရီသု။ **သိက္ခာကာမေသူ** တိ အဓိသီလအဓိစိတ္တအဓိပညာဝသေန တိဿော သိက္ခာ ကာမယမာနေသု သမ္ပိယာယိတွာ သိက္ခန္တေသု။

အကတ္တဗ္ဗတော နိတရေတွာ ကတ္တဗ္ဗေသု ပတိဋ္ဌာပနတော **မာတာပိတုဋ္ဌာနိယော** တိ ဝုတ္တံ။ **အာစာရကောစရကုသလတာ** တိ ဝေဠုဒာနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဿ ကာယပာဂဗ္ဘိယာဒီနဉ္စ အကရဏေန သဗ္ဗသော အနာစာရံ ဝဇ္ဇေတွာ ''ကာယိကော အဝီတိက္ကမော တစသိကော အဝီတိက္ကမော''တိ (ဝိဘ. ၅၁၁) ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခုသာရုပ္ပအာစာရသမ္ပတ္တိယာ ဝေသိယာဒိအဂေစရံ ဝဇ္ဇေတွာ ပိဏ္ဍပာတာဒိအတ္ထံ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနသင်္ခာတဂေစရေန စ သမ္ပန္နတ္တာ သမဏာစာရေသု စေဝ သမဏဂေစရေသု စ ကုသလတာ။ အပိစ ယော ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော သဗ္ဗရဟ္မစာရီသု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နော သုနိဝတ္ထော သုပာရုတော ပါသာဒိကေန အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန သမိဉ္ဇိတေန ပသာရိတေန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဣရိယာပထသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဘောဇနေ မတ္တညူ ဇာဂရိယမနုယုတ္တော သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော အာဘိသမာစာရိကေသု သက္ကစ္စကာရီ ဂရုစိတ္တီကာရဗဟုလော ဝိဟရတိ, အယံ ဝုစ္စတိ **အာစာရော**။

ဂေစရော ပန ဥပနိဿယဂေစရော အာရက္ခဂေစရော ဥပနိဗန္ဓဂေစရောတိ တိဝိဓော။ တတ္ထ ဒသကထာဝတ္ထုဂုဏသမန္နာဂတော ကလျာဏမိတ္တော, ယံ နိဿာယ အဿုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, ကင်္ခံ ဝိတရတိ , ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ, စိတ္တံ ပသာဒေတိ, ယဿ ဝါ ပန အနုသိက္ခမာနော သဒ္ဓာယ ဝဍ္ဎတိ, သီလေန, သုတေန, စာဂေန, ပညာယ ဝဍ္ဎတိ, အယံ **ဥပနိဿယဂေစရော** ။ ယော ပန ဘိက္ခု အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ဝီထိံ ပဋိပန္နော ဩက္ခိတ္တစက္ခု

ယုဂမတ္တဒဿာဝီ သံဝုတော ဂစ္ဆတိ, န ဟတ္ထိံ ဩလောကေန္တော, န အဿံ, န ရထံ, န ပတ္တိံ, န ဣတ္ထိံ, န ပုရိသံ ဩလောကေန္တော, န ဥဒ္ဓံ ဩလောကေန္တော, န အဓော ဩလောကေန္တော, န ဒိသာဝိဒိသံ ဝိပေက္ခမာနော ဂစ္ဆတိ, အယံ **အာရက္ခဂေါစရော** ။ ဥပနိဗန္ဓဂေါစရော ပန စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, ယတ္ထ ဘိက္ခု အတ္တနော စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ – ''ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဂေါစရော သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော, ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိ။ အယံ **ဥပနိဗန္ဓဂေါစရော** ။ ဣတိ ဣမိနာ စ အာစာရေန ဣမိနာ စ ဂေါစရေန သမန္နာဂတတ္တာ အာစာရဂေါစရကုသလတာ။ ဧဝံ အနာစာရံ အဂေါစရဉ္စ ဝဇ္ဇေတွာ သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတာနံ ယထာဝုတ္တအာစာရဂေါစရေသု ကုသလဘာဝေ ဝိနယဓရာယတ္တောတိ အယမာနိသံသော ဝိနယပရိယတ္တိယာ ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိနယပရိယတ္တိံ နိဿာယာ တိ ဝိနယပရိယာပုဏနံ နိဿာယ။ **အတ္တနော သီလက္ခန္ဓော သုဂုတ္တော ဟောတိ သုရက္ခိတော** တိ ကထမဿ အတ္တနော သီလက္ခန္ဓော သုဂုတ္တော ဟောတိ သုရက္ခိတော? အာပတ္တိဉှိ အာပဇ္ဇန္တော ဆဟာကာရေဟိ အာပဇ္ဇတိ အလဇ္ဇိတာ, အညာဏတာ, ကုက္ကုစ္စပကတတာ, အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ, ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ, သတိသမ္မောသာတိ။ ဝိနယဓရော ပန ဣမေဟိ ဆဟာကာရေဟိ အာပတ္တိံ နာပဇ္ဇတိ။

ကထံ **အလဇ္ဇိတာယ** နာပဇ္ဇတိ? သော ဟိ ''ပဿထ ဘော, အယံ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ ဇာနန္တောယေဝ ပဏ္ဏတ္တိဝီတိက္ကမံ ကရောတီ''တိ ဣမံ ပရူပဝါဒံ ရက္ခန္တောပိ အကပ္ပိယဘာဝံ ဇာနန္တောယေဝ မဒ္ဒိတွာ ဝီတိက္ကမံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အလဇ္ဇိတာယ နာပဇ္ဇတိ။ သဟသာ အာပန္နမ္ပိ ဒေသနာဂါမိနိံ ဒေသေတွာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ သုဒ္ဓန္တေ ပတိဋ္ဌာတိ, တတော –

> ''သဉ္စိစ္စ အာပတ္တိံ နာပဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိံ န ပရိဂူဟတိ။
> အဂတိဂမနဉ္စ န ဂစ္ဆတိ၊ ဒေိသော ဝုစ္စတိ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလော''တိ။ (ပရိ. ၃၅၉) –

ဣမသ္မိံ လဇ္ဇိဘာဝေ ပတိဋ္ဌိတောဝ ဟောတိ။

ကထံ **အညာဏတာယ** နာပဇ္ဇတိ? သော ဟိ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ ဇာနာတိ, တသ္မာ ကပ္ပိယံယေဝ ကရောတိ, အကပ္ပိယံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အညာဏတာယ နာပဇ္ဇတိ။

ကထံ **ကုက္ကုစ္စပကတတာယ** နာပဇ္ဇတိ? ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ နိဿာယ ကုက္ကုစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုံ ဩလောကေတွာ မာတိကံ ပဒဘာဇနံ အန္တရာပတ္တိံ အနာပတ္တိံ ဩလောကေတွာ ကပ္ပိယံ စေ ဟောတိ, ကရောတိ, အကပ္ပိယံ စေ, န ကရောတိ။ ဥပ္ပန္နံ ပန ကုက္ကုစ္စံ အဝိနိစ္ဆိနိတွာဝ ''ဝဋ္ဋတီ''တိ မဒ္ဒိတွာ န ဝီတိက္ကမတိ။ ဧဝံ ကုက္ကုစ္စပကတတာယ နာပဇ္ဇတိ။

ကထံ **အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ**ဒီဟိ နာပဇ္ဇတိ? သော ဟိ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ ဇာနာတိ, တသ္မာ အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညီ န ဟောတိ, ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညီ န ဟောတိ, သုပတိဋ္ဌိတာ စဿ သတိ ဟောတိ, အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ အဓိဋ္ဌေတိ, ဝိကပ္ပေတဗ္ဗံ ဝိကပ္ပေတိ။ ဣတိ ဣမေဟိ ဆဟာကာရေဟိ အာပတ္တိံ နာပဇ္ဇတိ, အာပတ္တိံ အနာပဇ္ဇန္တော အခဏ္ဍသီလော ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓသီလော။ ဧဝမဿ အတ္တနော သီလက္ခန္ဓော သုဂုတ္တော ဟောတိ သုရက္ခိတော။

ကုက္ကုစ္စပကတာနန္တိ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နေန ကုက္ကုစ္စေန အဘိဘူတာနံ။ ကထံ ပန ကုက္ကုစ္စပကတာနံ ပဋိသရဏံ ဟောတိ? တိရောရဋ္ဌေသု တိရောဇနပဒေသု စ ဥပ္ပန္နကုက္ကုစ္စာ ဘိက္ခူ ''အသုကသ္မိံ ကိရ ဝိဟာရေ ဝိနယဓရော ဝသတီ''တိ ဒူရတောပိ တဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ကုက္ကုစ္စံ ပုစ္ဆန္တိ။ သော တေဟိ ကတကမ္မဿ ဝတ္ထုံ ဩလောကေတွာ အာပတ္တာနာပတ္တိံ ဂရုကလဟုကာဒိဘေဒံ သလ္လက္ခေတွာ ဒေသနာဂါမိနိံ ဒေသာပေတွာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ သုဒ္ဓန္တေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ ကုက္ကုစ္စပကတာနံ ပဋိသရဏံ ဟောတိ။

ဝိသာရဒေါ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဝေါဟရတီ တိ ဝိဂတော သာရဒေါ ဘယံ ဧတဿာတိ ဝိသာရဒေါ, အဘီတောတိ အတ္ထော။ အဝိနယဓရဿ ဟိ သင်္ဃမဇ္ဈေ ကထေန္တဿ ဘယံ သာရဇ္ဇံ ဩက္ကမတိ, ဝိနယဓရဿ တံ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ''ဧဝံ ကထေန္တဿ ဒေါသော ဟောတိ, ဧဝံ န ဒေါသော''တိ ဉတွာ ကထနတော။

ပစ္စတ္ထိကေ သဟာဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဏှာဟာတိ တိ ဧတ္ထ ဒုဝိဓာ ပစ္စတ္ထိကာ နာမ အတ္တပစ္စတ္ထိကာ စ သာသနပစ္စတ္ထိကာ စ။ တတ္ထ မေတ္တိယဘုမ္မဇကာ စ ဘိက္ခူ ဝဍ္ဎော စ လိစ္ဆဝီ အမူလကေန အန္တိမဝတ္ထုနာ စောဒေသုံ, ဣမေ **အတ္တပစ္စတ္ထိကာ** နာမ။ ယေ ဝါ ပနညေပိ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ, သဗ္ဗေ တေ အတ္တပစ္စတ္ထိကာ။ ဝိပရီတဒဿနာ ပန အရိဋ္ဌဘိက္ခုကဏ္ဋကသာမဏေရဝေသာလိကဝဇ္ဇိပုတ္တကာ မဟာသင်္ဃိကာဒယော စ အဗုဒ္ဓသာသနံ ''ဗုဒ္ဓသာသန''န္တိ ဝတွာ ကတပဂ္ဂဟာ **သာသနပစ္စတ္ထိကာ** နာမ။ တေ သဗ္ဗေပိ သဟာဓမ္မေန သဟကာရဏေန ဝစနေန ယထာ တံ အသဒ္ဓမ္မံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ န သက္ကောန္တိ, ဧဝံ သုနိဂ္ဂဟိတံ ကတွာ နိဂ္ဂဏှာဟာတိ။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ပဋိပန္နော ဟောတီ တိ ဧတ္ထ ပန တိဝိဓော သဒ္ဓမ္မော ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိအဓိဂမဝသေန။ တတ္ထ တိပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ **ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော** နာမ။ တေရသ ဓုတင်္ဂဂုဏာ စုဒ္ဒသ ခန္ဓကဝတ္တာနိ ဒွေအသီတိ မဟာဝတ္တာနီတိ အယံ **ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော** နာမ။ စတ္တာရော မဂ္ဂါ စ စတ္တာရိ ဖလာနိ စ, အယံ **အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော** နာမ။ တတ္ထ ကေစိ ထေရာ ''ယော ဝေါ, အာနန္ဒ, မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော, သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆) ဣမိနာ သုတ္တေန ''သာသနဿ ပရိယတ္တိ မူလ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ ထေရာ ''ဣမေ စ, သုဘဒ္ဒ, ဘိက္ခူ သမ္မာ ဝိဟရေယျုံ, အသုညော လောကော အရဟန္တေဟိ အဿာ''တိ ဣမိနာ သုတ္တေန (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄) ''သာသနဿ ပဋိပတ္တိ မူလ''န္တိ ဝတွာ ''ယာဝ ပဉ္စ ဘိက္ခူ သမ္မာ ပဋိပန္နာ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တာဝ သာသနံ ဌိတံ ဟောတီ''တိ အာဟံသု။ ဣတရေ ပန ထေရာ ''ပရိယတ္တိယာ အန္တရဟိတာယ သုပ္ပဋိပန္နဿပိ ဓမ္မာဘိသမယော နတ္ထီ''တိ ဝတွာ အာဟံသု။ သစေပိ ပဉ္စ ဘိက္ခူ စတ္တာရိ ပာရာဇိကာနိ ရက္ခဏကာ ဟောန္တိ, တေ သဒ္ဓေ ကုလပုတ္တေ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပစ္စန္တိမေ ဇနပဒေ ဥပသမ္ပာဒေတွာ ဒသဝဂ္ဂဂဏံ ပူရေတွာ မဇ္ဈိမဇနပဒေပိ ဥပသမ္ပဒံ ကရိဿန္တိ။ ဧတေနုပာယေန ဝီသတိဝဂ္ဂသင်္ဃံ ပူရေတွာ အတ္တနောပိ အဗ္ဘာနကမ္မံ ကတွာ သာသနံ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဂမယိဿန္တိ။ ဧဝမယံ ဝိနယဓရော တိဝိဓဿပိ သဒ္ဓမ္မဿ စိရဋ္ဌိတိယာ ပဋိပန္နော ဟောတီတိ။ ဧဝမယံ ဝိနယဓရော ဣမေ ပဉ္စာနိသံသေ ပဋိလဘတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိနယော သံဝရတ္ထာယာ တိအာဒီသု (ပရိ. အဋ္ဌ. ၃၆၆) **ဝိနယော**တိ ဝိနယဿ ပရိယာပုဏနံ, **ဝိနယော**တိ ဝါ ဝိနယပညတ္တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ သကလာပိ ဝိနယပညတ္တိ ဝိနယပရိယာပုဏနံ ဝါ ကာယဝစီဒွာရသံဝရတ္ထာယာတိ အတ္ထော, အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိပရိယောသာနဿ သီလဿ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဝိပ္ပဋိသာရော**တိ ပာပပုညာနံ ကတာကတာနုသောစနဝသေန ပဝတ္တစိတ္တဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝေါ။ **ပါမောဇ္ဇ** န္တိ ဒုဗ္ဗလာ တရုဏပီတိ။ **ပီတီ**တိ ဗလဝပီတိ။ **ပဿဒ္ဓီ** တိ ကာယစိတ္တဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ။ **သုခ**န္တိ ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ သုခံ။ တဉှိ ဒုဝိဓမ္ပိ သမာဓိဿ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ။ **သမာဓီ**တိ စိတ္တေကဂ္ဂတာ။ **ယထာဘူတဉာဏဒဿန** န္တိ သပ္ပစ္စယနာမရူပပရိဂ္ဂဟော။ **နိဗ္ဗိဒါ** တိ ဝိပဿနာ။ အထ ဝါ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ တရုဏဝိပဿနာ, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟိ တရုဏဝိပဿနာယ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ။ **နိဗ္ဗိဒါ** တိ သိခါပ္ပတ္တာ ဝုဋ္ဌာနကာမိနိဗလဝဝိပဿနာ။ **ဝိရာဂေ**တိ အရိယမဂ္ဂေါ။ **ဝိမုတ္တီ** တိ အရဟတ္တဖလံ။ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဟိ အရိယမဂ္ဂေါ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန** န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ။ **အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယာ**တိ ကဉ္စိ ဓမ္မံ အဂ္ဂဟေတွာ အနဝသေသေတွာ ပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ, အပ္ပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ အပ္ပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနဿ ဟိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ပစ္စယော ဟောတိ တသ္မိံ အနုပ္ပတ္တေ အဝဿံ ပရိနိဗ္ဗာယိတဗ္ဗတော, န စ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ အနုပ္ပန္နေ အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာနံ ဟောတိ။

ဧတဒတ္ထာ ကထာ တိ အယံ ဝိနယကထာ နာမ ဧတဒတ္ထာယ, အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထပိ။ **မန္တနာ** ပိ ဝိနယမန္တနာဧဝ, ''ဧဝံ ကရိဿာမ, န ကရိဿာမာ''တိ ဝိနယပဋိဗဒ္ဓသံသန္ဒနာ။ **ဧတဒတ္ထာ ဥပနိသာ**တိ ဥပနိသီဒတိ ဧတ္ထ ဖလံ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယာတိ ဥပနိသာ ဝုစ္စတိ ကာရဏံ ပစ္စယောတိ။ ''ဝိနယော သံဝရတ္ထာယာ''တိအာဒိကာ ကာရဏပရမ္ပရာ ဧတဒတ္ထာတိ အတ္ထော။ **ဧတဒတ္ထံ သောတာဝဓာန** န္တိ ဣမိဿာ ပရမ္ပရပစ္စယကထာယ သောတာဝဓာနံ ဣမံ ကထံ သုတွာ ယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဉာဏံ, တမ္ပိ ဧတဒတ္ထံ။ **ယဒိဒံ အနုပာဒာစိတ္တဿ ဝိမောက္ခော**တိ **ယဒိဒ**န္တိ နိပါတော။ သဗ္ဗလိင်္ဂဝိဘတ္တိဝစနေသု တာဒိသောဝ တတ္ထ တတ္ထ အတ္ထတော ပရိဏာမေတဗ္ဗော, တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – ယော အယံ စတူဟိ ဥပာဒါနေဟိ အနုပာဒိယိတွာ စိတ္တဿ အရဟတ္တဖလသင်္ခါတော ဝိမောက္ခော, သောပိ ဧတဒတ္ထာယ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယာတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယော အယံ အနုပာဒာစိတ္တဿ ဝိမောက္ခသင်္ခါတော မဂ္ဂေါ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဧ

တဒတ္ထမေတတိ။ ဝေဠု သတိ ကွမိနာ မဟုသ္သာဟတော သာဓိတဗ္ဗံ နိယတပ္ပယောဇနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဟေဋ္ဌာ “ဝိရာဂေ။ပေ.။ နိဗ္ဗာနတ္ထာယာ”တိ ကွမိနာ ပန လဒ္ဓမာနာနိသံသဖလံ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာယောဂေ**တိ ဥဂ္ဂ ဂဟဏစိန္တနာဒိဝသေန ပုနပ္ပုနံ အဘိယောဂေ။

ဝိနယာနိသံသကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကွတိ သမန္တပာသာဒိကာယ ဝိနယဋ္ဌကထာယ သာရတ္ထဒီပနိယံ

ဗာဟိရနိဒာနဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

၁

. သေယျထိဒံ န္တိ တံ ကတမံ, တံ ကထန္တိ တ အတ္ထော။ **အနိယမနိဒ္ဒေသဝစန** န္တိ နတ္ထိ ဧတဿ နိယမောတိ အနိယမော, နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ နိဒ္ဒေသော, ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ, နိဒ္ဒေသောယေဝ ဝစနံ နိဒ္ဒေသဝစနံ, အနိယမဿ နိဒ္ဒေသဝစနံ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ, ပဌမံ အနိယမိတဿ သမယဿ နိဒ္ဒေသဝစနန္တိ အတ္ထော။ ''ယေနာတိ အဝတ္ဝာ တေနာတိ ဝုတ္တတ္တာ အနိယမံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝစနံ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစန''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ ယံတံသဒ္ဒာနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဘာဝတော အာဟ **''တဿ သရူပေန အဝုတ္တေနပီ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ''တေနာ''တိ ဧတဿ။ **သရူပေန အဝုတ္တေနပီ** တိ ''ယေနာ''တိ ဧဝံ သရူပတော ဟဋ္ဌိယံ အဝုတ္တေနပိ။ **အတ္ထတော သိဒ္ဓေနာ** တိ ပရဘာဂေ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဥပ္ပန္နကပရိဝိတက္ကသင်္ခါတအတ္ထတော သိဒ္ဓေန။ ပရိဝိတက္ကေ ဟိ သိဒ္ဓေ ယေန သမယေန ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒီတိ ဣဒံ အတ္ထတော သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ တေနေတဟ **''အပရဘာဂေ ဟိ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ''**တိအာဒိ။ ''တေနာ''တိ ဝတ္ဝာ တ တတော တဒတ္ထမေဝ ''ယေနာ''တိ အတ္ထတော ဝုစ္စမာနတ္တာ ''ယေနာ''တိ အယံ ''တေနာ''တိ ဧတဿ ပဋိနိဒ္ဒေသော နာမ ဇာတော။ **ပဋိနိဒ္ဒေသော** တိ စ ဝိတ္ထာရနိဒ္ဒေသောတိ အတ္ထော။

အပရဘာဂေ ဟီတိ ဧတ္ထ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုမ္ဟိ, ယသ္မာတိ အတ္ထော။ **ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော** တိ ''ဧတဿ ဘဂဝါ ကာလော, ဧတဿ သုဂတ ကာလော, ယံ ဘဂဝါ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျ, ဥဒ္ဒိသေယျ ယ ပါတိမောက္ခံ။ ယထယိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ အဒ္ဓနိယံ အဿ စိရဋ္ဌိတိက''န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တဿ ဝိနယပညတ္တိယာစနဿ ကာရဏဘူတောတိ အတ္ထော။ **ပရိဝိတက္ကော** တိ ''ကတမေသာနံ ခေါ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗြဟ္မစရိယံ န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိ, ကတမေသာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗြဟ္မစရိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ပရိဝိတက္ကော။ ယံတံသဒ္ဒာနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓတ္တာတိ အာဟ **''တသ္မာ ယေန သမယေနာ''** တိအာဒိ။ **ပုဗ္ဗေ တ ပစ္ဆာ တ အတ္ထတော သိဒ္ဓေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ တ ပစ္ဆာ တ ဥပ္ပန္နအတ္ထတော သိဒ္ဓေန။ **ပဋိနိဒ္ဒေသော ကတ္တဗ္ဗော** တိ ဧတဿ ''ယဒိဒ''န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ''ပဋိနိဒ္ဒေသော ကတ္တဗ္ဗော''တိ ယဒိဒံ ယံ ဣဒံ ဝိဓာနံ, အယံ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိနယေ ယုတ္တိ တိ အတ္ထော။ အထ တ ''ပဋိနိဒ္ဒေသော ကတ္တဗ္ဗော''တိ ယဒိဒံ ယာ အယံ ယုတ္တိ, အယံ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိနယေ ယုတ္တီတိ အတ္ထော။

တတြိဒံ မုခမတ္တနိဒဿန န္တိ တဿာ ယထာဝုတ္တယုတ္တိယာ ပရိဒီပနေ ဣဒံ မုခမတ္တနိဒဿနံ, ဥပာယမတ္တနိဒဿနန္တိ အတ္ထော။ မုခံ ဒွာရံ ဥပာယောတိ ဟိ အတ္ထတော ဧကံ။ **''တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမီ''**တိ ဟဋ္ဌာ ဒဿေတ္ဝာ တတ္ထ ပဋိနိဒ္ဒေသမာဟ **''ယေန သုဒိန္နော''** တိအာဒိနာ။ တေနာတိ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏဝစနတ္တာ တဿ ပဋိနိဒ္ဒေသောပိ တာဒိသောယေဝာတိ အာဟ **''ယသ္မာ ပဋိသေဝီ''** တိ။ **ပုဗ္ဗေ အတ္ထတော သိဒ္ဓေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နမေထုနဓမ္မပဋိသေဝနသင်္ခါတအတ္ထတော သိဒ္ဓေန။ **ပစ္ဆာ အတ္ထတော သိဒ္ဓေနာ** တိ ရညာ အဒိန္နံ အရူနံ အာဒိယနသင်္ခါတပစ္ဆာဥပ္ပန္နအတ္ထတော သိဒ္ဓေန။ **သမယသဒ္ဒော** တိ ဧတဿ ''ဒိသ္ဝာ သတီ''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။

သမဝါယေတိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယံ, ကာရဏသမဝါယေတိ အတ္ထော။ **ခဏေ**တိ ဩကာသေ။ **အဿာ** တိ အဿ သမယသဒ္ဒဿ သမဝါယော အတ္ထောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပာဒါယာ**တိ ဧတ္ထ **ကာလော** နာမ ဥပသင်္ကမနဿ ယုတ္တပယုတ္တကာလော။ **သမယော** နာမ တသ္သေဝ ပစ္စယသာမဂ္ဂီ, အတ္ထတော တဒနုရူပံ သရီရဗလဉ္စေဝ တပ္ပစ္စယပရိဿယာဘာဝေ စ။ **ဥပာဒါနံ** နာမ ဉာဏေန တေသံ ဂဟဏံ သလ္လက္ခဏံ, တသ္မာ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ပညာယ ဂဟေတ္ဝာ ဥပဓာရေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ အမှာကံ သွေ ဂမနဿ ယုတ္တကာလော ဘဝိဿတိ, ကာယေ ဗလမတ္တာ စေဝ ဖရိဿတိ, ဂမနပစ္စယာ စ အညော အဖာသုဝိဟာရော န ဘဝိဿတိ, အထေတံ ကာလဉ္စ ဂမနကာရဏသမဝါယသင်္ခါတံ သမယဉ္စ ဥပဓာရေတ္ဝာ အပိ ဧဝ နာမ သွေ အာဂစ္ဆေယျာမာတိ။

ခဏောတိ ဩကာသော။ တထာဂတုပ္ပာဒါဒိကော ဟိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ ဩကာသော တပ္ပစ္စယပဋိလာဘဟေတုတ္တာ, ခဏော ဧဝ စ သမယော။ ယော ခဏောတိ စ သမယောတိ စ ဝုစ္စတိ, သော ဧကောတတိ ဟိ အတ္ထော။ **မဟာသမယော**တိ မဟာသမူဟော။ ပဝုဒ္ဓံ ဝနံ **ပဝနံ,** တသ္မိံ ပဝနသ္မိံ, ဝနသဏ္ဍေတိ အတ္ထော။ **သမယောပိ ခော တေ ဘဒ္ဒါလိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသီ**တိ ဧတ္ထ **သမယော**တိ သိက္ခာပဒပူရဏဿ ဟေတု။ **ဘဒ္ဒါလီ** တိ တဿ ဘိက္ခုနော နာမံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဘဒ္ဒါလိ တယာ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗယုတ္တကံ ဧတံ ကာရဏံ အတ္ထိ, တမ္ပိ တေ န ပဋိဝိဒ္ဓံ န သလ္လက္ခိတန္တိ။ ကိံ တံ ကာရဏန္တိ အာဟ **"ဘဂဝါ ခေါ"**တိအာဒိ။

ဥဂ္ဂဟမာနော တိအာဒီသု **မာနော**တိ တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ပကတိနာမံ, ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ပန ဥဂ္ဂဟေတုံ သမတ္ထတာယ "ဥဂ္ဂဟမာနော"တိ နံ သဉ္ဇာနန္တိ, တသ္မာ "ဥဂ္ဂဟမာနော"တိ ဝုစ္စတိ ။ သမဏမုဏ္ဍိကာယ ပုတ္တော **သမဏမုဏ္ဍိကာပုတ္တော** ။ သော ကိရ ဒေဝဒတ္တဿ ဥပဋ္ဌာကော။ သမယံ ဒိဋ္ဌိံ ပဝဒန္တိ ဧတ္ထာတိ **သမယပ္ပဝါဒကော,** တသ္မိံ သမယပ္ပဝါဒကေ, ဒိဋ္ဌိပ္ပဝါဒကေတိ အတ္ထော။ တသ္မိံ ကိရ ဌာနေ စင်္ကီတာရုက္ခပောက္ခရသာတိပဘုတယော ဗြာဟ္မဏာ နိဂဏ္ဌာစေလကပရိဗ္ဗာဇကာဒယော စ ပရိဗ္ဗာဇကာ သန္နိပတိတွာ အတ္တနော အတ္တနော သမယံ ဒိဋ္ဌိံ ပဝဒန္တိ ကထေန္တိ ဒီပေန္တိ, တသ္မာ သော အာရာမော "သမယပ္ပဝါဒကော"တိ ဝုစ္စတိ, သွေဝ တိန္ဒုကာစီရသင်္ခါတာယ တိမ္ဗရုရုက္ခပန္တိယာ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ **"တိန္ဒုကာစီရ"** န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧကာ သာလာ ဧတ္ထာတိ **ဧကသာလကော**။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ ပဌမံ ဧကာ သာလာ ကတာ အဟောသိ, ပစ္ဆာ မဟာပုညံ ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဇကံ နိဿာယ ဗဟူ သာလာ ကတာ, တသ္မာ တမေဝ ဧကံ သာလမုပါဒါယ လဒ္ဓနာမဝသေန "ဧကသာလကော"တိ ဝုစ္စတိ။ မလ္လိကာယ ပန ပသေနဒိရညော ဒေဝိယာ ဥယျာနဘူတော သော ပုပ္ဖဖလသဉ္ဆန္နော အာရာမောတိ ကတွာ **"မလ္လိကာယ အာရာမော"**တိ သင်္ချံ ဂတော။ တသ္မိံ သမယပ္ပဝါဒကေ တိန္ဒုကာစီရေ ဧကသာလကေ မလ္လိကာယ အာရာမေ။ **ပဋိဝသတီ**တိ တသ္မိံ တသဖာသုတာယ ဝသတိ။

ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ တိ ပစ္စက္ခေ အတ္တဘာဝေ။ **အတ္ထော** တိ ဝုဍ္ဎိ။ **သမ္ပရာယိကော** တိ ကမ္မကိလေသဝသေန သမ္ပရေတဗ္ဗတော သမ္မာပုဏိတဗ္ဗတော သမ္ပရာယော, ပရလောကော။ တတ္ထ နိယုတ္တော သမ္ပရာယိကော, ပရလောကတ္ထော။ **အတ္ထာဘိသမယာ** တိ ယထာဝုတ္တဥဘယတ္ထသင်္ခါတဟိတပဋိလာဘာ။ သမ္ပရာယိကောပိ ဟိ အတ္ထော ကာရဏဿ နိပ္ဖန္နတ္တာ ပဋိလဒ္ဓော နာမ ဟောတီတိ တမတ္ထဒွယံ ဧကတော ကတွာ "အတ္ထာဘိသမယာ"တိ ဝုတ္တံ။ ဓိယာ ပညာယ ရာတိ ဂဏှာတီတိ **ဓီရော**။ အထ တ ဓီ ပညာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဓီရော**။

သမ္မာ မာနာဘိသမယာတိ မာနဿ သမ္မာ ပဟာနေန။ သမ္မာတိ ဣမိနာ မာနဿ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ **ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော** တိအာဒီသု ဒုက္ခသစ္စဿ ပီဠနံ တံသမင်္ဂိနော ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ, ပီဠနမေဝ အတ္ထော ပီဠနဋ္ဌော, တ္ထကာရဿ ဌကာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ သမေစ္စ ပစ္စယေဟိ ကတဘာဝေါ **သင်္ခတဋ္ဌော။ သန္တာပေ** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။ **ဝိပရိဏာမော** ဇရာယ မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာ။ အဘိသမေတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော, အဘိသမယောဝ အတ္ထော **အဘိသမယဋ္ဌော,** ပီဠနာဒီနိ။ တာနိ ဟိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကီဘာဝံ ဥပနေတွာ "အဘိသမယဋ္ဌော"တိ ဝုတ္တာနိ, အဘိသမယဿ ဝါ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတော အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌောတိ တာနေဝ ပီဠနာဒီနိ အဘိသမယဿ ဝိသယဘာဝူပဂမနသာမညတော ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။

ဧတ္ထ စ ဥပသဂ္ဂါနံ ဇောတကမတ္တတ္တာ တဿ တဿ အတ္ထဿ တစကော သမယသဒ္ဒော ဧဝေတိ သမယသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရေပိ သဥပသဂ္ဂေါ အဘိသမယသဒ္ဒော ဝုတ္တော။ တတ္ထ သဟကာရီကာရဏသန္နိဇ္ဈံ သမေတိ သမဝေတီတိ **သမယော,** သမဝါယော။ သမေတိ သမာဂစ္ဆတိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ ဧတ္ထ တဒာဓာရပုဂ္ဂလေဟီတိ **သမယော,** ခဏော။ သမေန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေန ဝါ သံဂစ္ဆန္တိ ဓမ္မာ သဟဇာတဓမ္မေဟိ ဥပ္ပာဒါဒီဟိ ဝါတိ **သမယော,** ကာလော။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ အတ္ထတော အဘူတောပိ ဟိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ ကာရဏံ ဝိယ စ ပရိကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန ဝေါဟရီယတိ။ သမံ, သဟ ဝါ အဝယဝါနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ **သမယော,** သမူဟော ယထာ "သမုဒါယော"တိ။ အဝယဝေနေ သဟာဝဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမူဟော။ ပစ္စယန္တရသမာဂမေ ဧတိ ဖလံ ဧတေ သ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတီ စာတိ **သမယော,** ဟေတု ယထာ "သမုဒယော"တိ။ သမေတိ သံယောဇနဘာဝတော သမ္ဗန္ဓော ဧတိ အတ္တနော ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဒဠှဂ္ဂဟဏဘာဝတော ဝါ တံသံယုတ္တာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ

ယထာဘိနိဝေသံ ဧတေနာတိ **သမယော,** ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနေန ဟိ သတ္တာ အတိဝိယ ဗဇ္ဈန္တိ။ သမိတိ သင်္ဂတိ သမောဓာနန္တိ **သမယော,** ပဋိလာဘော။ သမဿ နိရောဓဿ ယာနံ, သမ္မာ ဝါ ယာနံ အပဂမော အပ္ပဝတ္တီတိ **သမယော,** ပဟာနံ။ ဉာဏေန အဘိမုခံ သမ္မာ ဧတဗ္ဗော အဓိဂန္တဗ္ဗောတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ အဝိပရီတော သဘာဝေါ။ အဘိမုခဘာဝေန သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတီတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝါဝဗောဓော။ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ သမယသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နနု စ အတ္ထမတ္တံ ပဋိစ္စ သဒ္ဒာ အဘိနိဝိသန္တိ, န ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကေ အတ္ထာ အဘိဓီယန္တီတိ? သစ္စမေတံ သဒ္ဒဝိသေသေ အပေက္ခိတေ။ သဒ္ဒဝိသေသေ ဟိ အပေက္ခိယမာနေ ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကတ္ထာဘိဓာနံ န သမ္ဘဝတိ။ န ဟိ ယော ကာလတ္ထော သမယသဒ္ဒော, သောယေဝ သမူဟာဒိအတ္ထံ ဝဒတိ။ ဧတ္ထ ပန တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ သမယသဒ္ဒဝစနီယတာသာမညမုပာဒါယ အနေကတ္ထတာ သမယသဒ္ဒဿ ဝုတ္တာ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထုဒ္ဓာရေ အဓိပ္ပါယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣဓ ပနဿ ကာလော အတ္ထော** တိ အဿ သမယသဒ္ဒဿ ဣဓ ကာလော အတ္ထော သမတ္တယာဒီနံ အတ္ထာနံ ဣဓ အသမ္ဘဝတော ဒေသဒေသကာဒီနံ ဝိယ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ ကာလဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော စ။

ဥပယောဂဝစနေန ဘုမ္မဝစနေန စ နိဒ္ဒေသမကတွာ ဣဓ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသေ ပယောဇနံ နိဒ္ဒါရေတုကာမော ပရမ္မုခေန စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ **“တတ္ထာဟာ”** တိအာဒိ။ **တတ္ထ** “ဧကံ သမယန္တိ”တိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝိတဏ္ဍာဝါဒီ အာဟာတိ အတ္ထော။ **အထာ**တိ စောဒနာယ ကတ္တုကာမတံ ဒီပေတိ, နနူတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော။ ကသ္မာ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထာပိ “ယထာ”တိ ဣဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု သုတ္တာဘိဓမ္မေသု။ **တထာ**တိ ဥပယောဂဘုမ္မဝစနေဟိ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဝိနယေ။ **အညထာ**တိ ကရဏဝစနေန။ **အစ္စန္တမေဝ** တိ အာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒေသနာနိဋ္ဌာနံ, တာဝ အစ္စန္တမေဝ, နိရန္တရမေဝါတိ အတ္ထော။ **ကရုဏာဝိဟာရေနာ**တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန ကရုဏာဝိဟာရေန။ တထာ ဟိ ကရုဏာနိဒါနတ္တာ ဒေသနာယ ဣဓ ပရဟိတပဋိပတ္တိ “ကရုဏာဝိဟာရော”တိ ဝုတ္တာ, န ပန ကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရော။ န ဟိ ဒေသနာကာလေ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝိသယဿ ဒေသနာဉာဏဿ သတ္တဝိသယာယ မဟာကရုဏာယ သဟုပ္ပတ္တိ သမ္ဘဝတိ ဘိန္နဝိသယတ္တာ, တသ္မာ ကရုဏာဝသေန ပဝတ္တော ပရဟိတပအပတ္တိသင်္ခါတော ဝိဟာရော ဣဓ ကရုဏာဝိဟာရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ** န္တိ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထဒီပနတ္ထံ ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော ကတော ယထာ “မာသံ အဇ္ဈေတီ”တိ။

အဓိကရဏတ္ထော တိ အာဓာရတ္ထော။ ဘာဝေါ နာမ ကိရိယာ, ကိရိယာယ ကိရိယန္တရလက္ခဏံ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏံ, သောယေဝတ္ထော **ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော** ။ ကထံ ပန အဘိဓမ္မေ ယထာဝုတ္တအတ္ထဒွယံ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **“အဓိကရဏဉှိ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ ကာလသင်္ခါတော အတ္ထော **ကာလတ္ထော,** သမူဟသင်္ခါတော အတ္ထော **သမူဟတ္ထော** ။ အထ ဝါ ကာလသဒ္ဒဿ အတ္ထော **ကာလတ္ထော,** သမူဟသဒ္ဒဿ အတ္ထော သမူဟတ္ထော။ ကော သော? သမယော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကာလတ္ထော သမူဟတ္ထော စ သမယော တတ္ထ အဘိဓမ္မေ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ အဓိကရဏံ အာဓာရောတိ ယသ္မိံ ကာလေ ဓမ္မပုဉ္ဇေ ဝါ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ ပုဉ္ဇေ စ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ အယဉှိ တတ္ထ အတ္ထော။

နနု စာယံ ဥပာဒါယ ပညတ္တော ကာလော သမူဟော စ ဝေါဟာရမတ္တကော, သော ကထံ အာဓာရော တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနန္တိ? နာယံ ဒေါသော။ ယထာ ဟိ ကာလော သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နော သယံ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ အာဓာရဘာဝေန ပညတ္တော တင်္ခဏပ္ပဝတ္တာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပရတော စ အဘာဝတော “ပုဗ္ဗဏှေ ဇာတော သာယနှေ ဂစ္ဆတီ”တိအာဒီသု, သမူဟော စ အဝယဝဝိနိမုတ္တော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေါ အဝယဝါနံ အာဓာရဘာဝေန ပညပီယတိ “ရုက္ခေ သာခါ, ယဝရာသိမှိ သမ္ဘူတော”တိအာဒီသု, ဧဝမိဓာပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အဘိဓမ္မေ အာဓာရတ္ထသမ္ဘဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထသမ္ဘဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ခဏော** နာမ အဋ္ဌက္ခဏဝိနိမုတ္တော နဝမော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒသင်္ခါတော ခဏော, ယာနိ ဝါ ပနေတာနိ “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ

စတုစက္ကံ ပဝတ္တတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၁) ဧတ္ထ ပတိရူပဒေသဝါသော, သပ္ပုရိသူပနိဿယော, အတ္တသမ္မာပဏိဓိ, ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာတိ စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ, တာနိ ကေဇ္ဈံ ကတ္ဝာ ဩကာသဝသေန ခဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တာနိ ဟိ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဩကာသဘူတာနိ။ **သမဝါယော** နာမ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၁; သံ. နိ. ၄.၆၀) ဧဝမာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စက္ခုဝိညာဏာဒိသဥ္ဇာတသာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒကတ္တေန သဏ္ဌိတာ စက္ခုရူပာဒိပစ္စယသာမဂ္ဂီ။ စက္ခုရူပာဒီနဉှိ စက္ခုဝိညာဏာဒိသာဓာရဏဖလံ။ **ဟေတူ**တိ ဇနကဟေတု။ ယထာဝုတ္တခဏသင်္ခါတေဿ သမဝါယသင်္ခါတေဿ ဟေတုသင်္ခါတေဿ စ သမယဿ ဘာဝေန သတ္တာယ တေသံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ ဘာဝေ သတ္တာ လက္ခီယတိ ဝိညာယတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ''ဂါဝီသု ဒုယှမာနာသု ဂတော, ဒုဒ္ဓာသု အာဂတော''တိ ဒောဟနကိရိယာယ ဂမနကိရိယာ လက္ခီယတိ, ဧဝမိဓာပိ ''ယသ္မိံ သမယေ, တသ္မိံ သမယေ''တိ စ ဝုတ္တေ ''သတိ''တိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဧဝ ဟောတိ အညကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓာဘာဝေ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတောတိ သမယဿ သတ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒကိရိယာ ဖဿာဒိဘဝနကိရိယာ စ လက္ခီယတီတိ။ အယဉှိ တတ္ထ အတ္ထော ယသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ ခဏေ ပစ္စယသမဝါယေ ဟေတုမှိ စ သတိ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ ပစ္စယသမဝါယေ ဟေတုမှိ စ သတိ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ ။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ**န္တိ အဓိကရဏတ္ထဿ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထဿ စ ဒီပနတ္ထံ။

ဣဓ ပနာတိ ဣမသ္မိံ ဝိနယေ။ **ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတီ**တိ ''အန္နေန ဝသတိ, ဝိဇ္ဇာယ ဝသတီ''တိအာဒီသု ဝိယ ဟေတုအတ္ထော ''ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ, ကုဒါလေန ခဏတီ''တိအာဒီသု ဝိယ ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ ကထံ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **''ယော ဟိ သော''**တိအာဒိ။ **တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေနာ**တိ ဧတ္ထ ပန တံတံဝတ္ထုဝီတိက္ကမောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟေတု စေဝ ကရဏဉ္စ။ တထာ ဟိ ယဒာ ဘဂဝါ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ပဌမမေဝ တေသံ တေသံ တတ္ထ တတ္ထ တံတံသိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဘူတံ ဝီတိက္ကမံ အပေက္ခမာနော ဝိဟရတိ, တဒါ တံ တံ ဝီတိက္ကမံ အပေက္ခိတ္ဝာ တဒတ္ထံ ဝသတီတိ သိဒ္ဓော ဝတ္ထုဝီတိက္ကမဿ ဟေတုဘာဝေ ''အန္နေန ဝသတိ, အန္နံ အပေက္ခိတ္ဝာ တဒတ္ထာယ ဝသတီ''တိအာဒီသု ဝိယ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလေ ပန တေနေဝ ပုဗ္ဗသိဒ္ဓေန ဝီတိက္ကမေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သာဓကတမတ္တာ ကရဏဘာဝေပိ ဝီတိက္ကမဿေဝ သိဒ္ဓော ''အသိနာ ဆိန္ဒတီ''တိအာဒီသု ဝိယ။ ဝီတိက္ကမံ ပန အပေက္ခမာနော တေနေဝ သဒ္ဓိံ တန္နိဿယကာလမ္ပိ အပေက္ခိတ္ဝာ ဝိဟရတီတိ ကာလဿပိ ဣဓ ဟေတုဘာဝေ ဝုတ္တော, သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တော စ တံ တံ ဝီတိက္ကမကာလံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ တေနေဝ ကာလေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ ဝီတိက္ကမနိဿယဿ ကာလဿပိ ကရဏဘာဝေ ဝုတ္တော, တသ္မာ ဣမိနာ ပရိယာယေန ကာလဿပိ ဟေတုဘာဝေ ကရဏဘာဝေ စ လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ ''တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေနာ''တိ။ နိပ္ပရိယာယတော ပန ဝီတိက္ကမောယေဝ ဟေတုဘူတော ကရဏဘူတော စ။ သော ဟိ ဝီတိက္ကမက္ခဏေ ဟေတု ဟုတ္ဝာ ပစ္ဆာ သိက္ခာပဒပညာပနေ ကရဏမ္ပိ ဟောတီတိ။

သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တောတိ ဝီတိက္ကမံ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတာပေတ္ဝာ ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုကံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပုစ္ဆိတ္ဝာ ဝိဂရဟိတ္ဝာ စ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဩတိဏ္ဏကာလံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ တေနေဝ ကာလေန ကရဏဘူတေန သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော။ **သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော**တိ တတိယပါရာဇိကာဒီသု ဝိယ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟေတုဘူတံ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဝီတိက္ကမသမယံ အပေက္ခမာနော တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသီတိ အတ္ထော။ ''သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော''တိ ဝစနတော ''တေန သမယေန ကရဏဘူတေန ဟေတုဘူတေနာ''တိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗေပိ ပဌမံ ''ဟေတုဘူတေနာ''တိ ဝစနံ ဣဓ ဟေတုအတ္ထဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဘဂဝါ ဟိ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရန္တော ထေရဿ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတံ ပရိဝိတက္ကသမယံ အပေက္ခမာနော တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ဝိဟာသီတိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ကိံ ပနေတ္ထ ယုတ္တိစိန္တာယ, အာစရိယဿ ဣဓ ကမဝစနိစ္ဆာ နတ္ထီတိ ဧဝမေတံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တေနေဝ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ** မ္ပိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပရိဗ္ဗာဇကကထာဝဏ္ဏနာ) ''တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေနာ''တိအာဒိနာ အယမေဝ အနုက္ကမော ဝုတ္တော။ န ဟိ တတ္ထ ပဌမံ ''ဟေတုဘူတေနာ''တိ ဝစနံ ဣဓ ''တေန သမယေန ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ''တိ ဧတ္ထ ဟေတုအတ္ထဿ အဓိပ္ပေတဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ''သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေန သမယေန ဝိဟာသိ, သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော

ဟေတုဘူတေန သမယေန ဝိဟာသီတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော''တိပိ ဝဒန္တိ။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ** န္တိ ဟေတုအတ္ထသ္သ ကရဏတ္ထသ္သ တ ဒီပနတ္ထံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဝိနယေ။ **ဟောတိ စေတ္ထာ** တိ ဧတ္ထ ဣမသ္မိံ ပဒေသေ ယထာဝုတ္တတ္ထသင်္ဂဟဝသေန အယံ ကထာ ဟောတိ။ **အညတ္ရာ** တိ သုတ္တာဘိဓမ္မေသု။

ဟေရာဏာတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ **အဘိလာပမတ္တဘေဒေ**တိ ဝစနမတ္တေန ဝိသေသော။ တေန သုတ္တဝိနယေသု ဝိ ဘတ္တိဝိပရိဏာမော ကတောတိ ဒဿေတိ။ **ပရတော အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမာ** တိ ပရတော ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ''တိ အာဒိနာ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **ဝေရဥ္ဇာယ** န္တိ ဧတ္ထ ''ဗလိကရဂ္ဂဟဏေန ဇနဿ ပီဠာဘာဝတော နိဒ္ဒေါ သတ္တာ ဝိဂတော ရဇော အဿာတိ **ဝေရဥ္ဇာ,** သေရိတဏိဇာတကေ ဒေဝဒတ္တဿ ဝေရုပ္ပန္နပဒေသေ ကတတ္တာ ဝေရံ ဧတ္ထ ဇာတန္တိ ဝေရဥ္ဇာ, ပဝိဋ္ဌပဝိဋ္ဌေ နဋ္ဌသမဇ္ဇာဒီဟိ ခါဒနီယဘောဇနီယာလင်္ကာရာဒီဟိ စ ဝိဝိဓေဟိ ဥပကရဏေဟိ ရဉ္ဇနတော ဝိဝိဓေဟိ ရဉ္ဇယတီတိ ဝေရဉ္ဇာ, ပဋိပက္ခေ အဘိဘဝိတွာ ကတဘာဝတော ဝေရံ အဘိဘဝိတွာ ဇာတာတိ ဝေရဥ္ဇာ, ဝေရဥ္ဇဿ နာမ ဣသိနော အဿမဋ္ဌာနေ ကတတ္တာ ဝေရဥ္ဇာ''တိ ဧဝမာဒိနာ ကေစိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ကိံ ဣမိနာ, နာမမတ္တမေတံ တဿ နဂရဿာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဝေရဥ္ဇာတိ အညတရဿ နဂရဿ သေတံ အဓိဝစန''**န္တိ။ **သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစန** န္တိ ''ဂင်္ဂါယံ ဂါဝေါ စရန္တိ, ကူပေ ဂဂ္ဂကုလ''န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **အဝိ သေသေနာ**တိ ''ဟတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ။ ပဥ္စမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အနိမိတ္တံ စေတောသမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝိဟရတီ''တိအာ ဒီသု ဝိယ သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသိဒ္ဓေန ဝိသေသပရာမသနေန ဝိနာ။ အထ ဝာ **အဝိသေသေနာ**တိ န ဝိသေသေန, ဝိဟာရ ဘာဝသာမညေနာတိ အတ္ထော။

ဣရိယာပထ။ပေ။ ဝိဟာရေသုတိ ဣရိယာပထဝိဟာရော ဒိဗ္ဗဝိဟာရော ဗြဟ္မဝိဟာရော အရိယဝိဟာရောတိ ဧတေ သု စတူသု ဝိဟာရေသု။ တတ္ထ ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ, ကာယပ္ပယောဂေ ကာယိကကိရိယာ။ တဿာ ပဝတ္တနု ပာယဘာဝတော ဣရိယာယ ပထောတိ ဣရိယာပထော, ဌာနနိသဇ္ဇာဒိ။ န ဟိ ဌာနနိသဇ္ဇာဒီဟိ အဝတ္ထာဟိ ဝိနာ ကဥ္စိ ကာယိကကိရိယံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကာ။ ဌာနသမင်္ဂီ ဝါ ဟိ ကာယေန ကိဥ္စိ ကရေယျ ဂမနာဒီသု အညတရသမင်္ဂီ ဝါ တိ။ ဝိဟရဏံ, ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ ဝိဟာရော, ဣရိယာပထောဝ ဝိဟာရော **ဣရိယာပထဝိဟာရော,** သော စ အတ္ထ တော ဌာနနိသဇ္ဇာဒိအာကာရပ္ပဝတ္တော စတုသန္တတိရူပပ္ပဗန္ဓောဝ။ ဒိဝိ ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော, တတ္ထ ဗဟုလပ္ပဝတ္တိယာ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒိဒေဝလောကဘဝေါတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ယော ဒိဗ္ဗာနုဘာဝေါ တဒတ္ထာယ သံဝတ္တတီတိ ဝါ ဒိ ဗ္ဗော, အဘိညာဘိနီဟာရဝသေန မဟာဂတိကတ္တာ ဝါ ဒိဗ္ဗော, ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရော စာတိ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော,** ဒိဗ္ဗဘာ ဝေါ ဝါ ဝိဟာရော ဒိဗ္ဗဝိဟာရော, မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနာနိ။ အာရုပ္ပသမာပတ္တိယောပိ ဟိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ **နေတ္တိယံ** ပန ''စတဿော အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော အာနေဥ္ဇဝိဟာရော''တိ ဝုတ္တံ, တံ မေတ္တာဈာနာဒီနံ ဗြဟ္မဝိဟာရတာ ဝိယ တာသံ ဘာဝနာဝိသေသဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌကထာသု ပန ဒိဗ္ဗဘာဝဝဟာသာမညတော တာပိ ''ဒိဗ္ဗဝိဟာရာ''တွေဝဝ ဝုတ္တာ။ ဗြဟ္မာနံ ဝိဟာရာ **ဗြဟ္မဝိဟာရာ,** ဗြဟ္မာနော ဝါ ဝိဟာရာ ဗြဟ္မဝိဟာရာ, ဟိတူပ သံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ ဗြဟ္မဘူတာ သေဋ္ဌဘူတာ ဝိဟာရာတိ အတ္ထော, မေတ္တာဈာနာဒိကာ စတဿော အပ္ပမ ညာယော။ အရိယာ ဥတ္တမာ ဝိဟာရာတိ **အရိယဝိဟာရာ,** အနညသာဓာရဏတ္တာ အရိယာနံ ဝါ ဝိဟာရာ အရိယဝိဟာရာ, စတဿော ဖလသမာပတ္တိယော။ ဝိသေသတော ပန ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ စတဿော အပ္ပမညာယော စတုတ္ထဇ္ဈ ဈာနိကဖလသမာပတ္တိ စ ဘဂဝတော ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရာ။

အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီပရိဒီပန န္တိ ယထာဝုတ္တဝိဟာရေသု အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီဘာဝပရိဒီပနံ။ ဘဂဝါ ဟိ လောဘဒေါသမောဟုဿန္နကာလေ လောကေ တဿ သကာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝိနယနတ္ထံ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအဒယဝိဟာ ရေ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ တထာ ဟိ ယဒါ သတ္တာ ကာမေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တဒါ ကိရ ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗေန ဝိဟာရေန ဝိ ဟရတိ တေသံ အလောဘကုသလမူလုပ္ပာဒနတ္ထံ ''အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ ဧတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေန္တော ကာ မေသု ဝိရဇ္ဇေယျု''န္တိ။ ယဒါ ပန ဣဿရိယတ္ထံ သတ္တေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တဒါ ပန ဗြဟ္မဝိဟာရေန ဝိဟရတိ တေသံ အဒေါသကုသလမူလုပ္ပာဒနတ္ထံ ''အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ ဧတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အဒေါသေန ဒေါသံ ဝူပသမေယျု''န္တိ။ ယဒါ ပန ပဗ္ဗဇိတာ ဓမ္မာဓိကရဏံ ဝိဝဒန္တိ, တဒါ အရိယဝိဟာရေန ဝိဟရတိ တေသံ အမောဟကုသလမူလုပ္ပာဒနတ္ထံ ''အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ တတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အမောဟေန မော

ဟံ ဝူပသမေယျု”န္တိ။ ဧဝ္စ ကတွာ ဣမေဟိ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ သတ္တာနံ ဝိဝိခံ ဟိတသုခံ ဟရတိ ဥပ ဟရတိ ဥပနေတိ ဇနေတိ ဥပ္ပာဒေတီတိ “ဝိဟရတီ”တိ ဝုစ္စတိ။

ဣရိယာပထဝိဟာရေန ပန န ကအစိ န ဝိဟရတိ တံ ဝိနာ အတ္တဘာဝပရိဟရဏာဘာဝတော, တတောယေဝ စ ဒိဗ္ဗ ဝိဟာရာဒီနမ္ပိ သာဓာရဏော ဣရိယာပထဝိဟာရောတိ အာဟ **“ဣဓ ပနာ”**တိအာဒိ။ **ဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနန္တိ** ဣတရဝိဟာရသမာယောဂပရိဒီပနဿ ဝိသေသဝစနဿ အဘာဝတော ဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနဿ စ အတ္ထသိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ။ အသ္မိံ ပန ပက္ခေ **ဝိဟရတီ**တိ ဧတ္ထ **ဝိ**-သဒ္ဒော ဝိစ္ဆေဒတ္ထဇောတနော, **ဟရတီ**တိ နေတိ ပ ဝတ္တေတီတိ အတ္ထော, ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဟရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကဿ ကေန ဝိစ္ဆိန္ဒနံ, ကထံ ကဿ ပ ဝတ္တနန္တိ အန္တောလီနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“သော ဟိ”**တိအာဒိ။ **သော**တိ ဘဂဝါ။ ယဒိပိ ဘဂဝါ ဧကေနပိ ဣရိယာပ ထေန စိရတရံ ကာလံ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကောတိ, တထာပိ ဥပါဒိန္နကသရီရဿ နာမ အယံ သဘာဝေါတိ ဒ ဿေတုံ **“ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အပရိပတန္တ**န္တိ အပတန္တံ။ ယသ္မာ ပန ဘဂဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသန္တော ဝိနေယျာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော နာနာသမာပတ္တီဟိ စ ကာလံ ဝီတိနာမေန္တော ဝသတီတိ သတ္တာနံ အတ္တနော စ ဝိဝိခံ ဟိတသုခံ ဟရတိ ဥပနေတိ, တသ္မာ ဝိဝိခံ ဟရတီတိ ဝိဟရတီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ တိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏယန္တိ – **နဠေရု**တိ တသ္မိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထယက္ခဿေတံ အဓိဝစနံ, တဿ မာ တေန အဓိဝတ္ထော ပုစိမန္ဒော “နဠေရုဿ ပုစိမန္ဒော နဠေရုပုစိမန္ဒော”တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ နဠေ ရုဟတ္တာ ဇာ တတ္တာ နဠေရု။ သုသိရမေတ္ထ နဠသဒ္ဒေန ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ရုက္ခသုသိရေ ဇာတတ္တာ နဠေရု စ သော ပုစိမန္ဒော စာ တိ နဠေရုပုစိမန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ။ နဠဝနေ ရုဟတ္တာ ဇာတတ္တာ ဝါ နဠေရု။ နဠဝနေ ကိရ သော ပုစိမန္ဒရုက္ခော ဇာတော။ ဥရုနဠော ပုစိမန္ဒော နဠေရုပုစိမန္ဒော။ ဥရုသဒ္ဒော စေတ္ထ မဟန္တပရိယာယော, နဠသဒ္ဒော သုသိရပရိယာယော, တသ္မာ မဟန္တေန သုသိရေန သမန္နာဂတော ပုစိမန္ဒော နဠေရုပုစိမန္ဒောတိ ဝုစ္စတီတိ။ အာစရိယော ပန ကိမေတ္ထ ဗဟုဘာ သိတေနာတိ ဧကမေဝတ္ထံ ဒဿေန္တော **“နဠေရု နာမ ယက္ခော”** တိအာဒိမာဟ။

မူလ-သဒ္ဒော ဧတ္ထ သမီပဝစနော အဓိပ္ပေတော, န မူလမူလာဒီသု ဝိယ္တမာနောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“မူလန္တိ သမီပ”**န္တိအာဒိ။ နိပ္ပရိယာယေန သာခာဒိမတော သဋ္ဌာတဿ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေ အဝယဝဝိသေသေ ပဝတ္တမာနော မူလသဒ္ဒော ယသ္မာ တံသဒိသေသု တန္နိဿယေ ပဒေသေ စ ရုဠှိဝသေန ပရိယာယတော ပဝတ္တတိ, တသ္မာ “မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျာ”တိ ဧတ္ထ နိပ္ပရိယာယတော မူလံ အဓိပ္ပေတန္တိ ဧကေန မူလသဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ အာဟ **“မူလမူလေ ဒိဿတီ”** တိ ယထာ “ဒုက္ခဒုက္ခံ, ရူပရူပ”န္တိ စ။ **အသာဓာရဏဟေတုမ္ဟီ**တိ အသာဓာရဏကာ ရဏေ။ လောဘော ဟိ လောဘသဟဂတအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဿေဝ ဟေတုတ္တာ အသာဓာရဏော, တသ္မာ လောဘ သဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒနမေဝ အာဝေဏိကေ နေသံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနတော မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကေ ပစ္စယဓမ္မေဝိ သေသေတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ယထာ အလောဘာဒယော ကုသလာဗျာကတသာဓာရဏာ, လောဘာဒယော ပန တထာ န ဟောန္တိ အကုသလဿေဝ သာဓာရဏတ္တာတိ အသာဓာရဏကာရဏံ။ အထ ဝါ **အာဒိသ**ူတိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အလောဘာဒီနမ္ပိ ကုသလာဗျာကတမူလာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေသုပိ ဟိ အလောဘာဒိကုသလမူလံ အကုသလာ ဗျာကတေဟိ အသာဓာရဏတ္တာ အသာဓာရဏကာရဏံ, တထာ အလောဘာဒိအဗျာကတမူလမ္ပိ ဣတရဒွယေဟိ အသာဓာရဏတ္တာတိ။ **နိတတေ**တိ တတရဟိတေ ပဒေသေ, တတဿ အဘာဝေ တ။ **ပတန္တိ** တိ နိပတန္တိ, အယမေဝ တ ဟဉ္စော။ **ရမဏီယော**တိ မနုညော။ **ဟသာဒိကော**တိ ပသာဒဝဟော, ပသာဒဇနကောတိ အတ္ထော။ အာဓိပစ္စံ ကုရုမာ နော ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။

တတ္ထာ တိ “တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တတ္ထ။ **သိယာ**တိ ကဿစိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကော သိယာ, ဝက္ခမာနာကာရေန ကအစိ စောဒေယျ တတိ အတ္ထော။ **ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ**တိအာဒီသု စောဒကဿာယမဓိပ္ပာယော – “ဟဋ္ဌလိပုတ္တေ ဟသာဒေ ဝသတီ”တိအာဒီသု ဝိယ အဓိကရဏာဓိကရဏံ ယဒိ ဘဝေယျ, တအ “ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ”တိ အဓိကရဏဒွယနိဒ္ဒေသော ယုတ္တော သိယာ, ဣမေသံ ပန ဘိန္နဒေသတ္တာ န ယုတ္တော ဥဘယနိဒ္ဒေသောတိ။ **အထ တတ္ထ ဝိဟရတီ** တိ ယဒိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ ဝိ ဟရတိ။ **န ဝတ္တဗ္ဗ** န္တိ နာနာဌာနဘူတတ္တာ ဝေရဉ္ဇာနဠေရုပုစိမန္ဒမူလာနံ “တေန သမယေနာ”တိ စ ဝုတ္တတ္တာတိ

အဓိပ္ပာယော။ ဣအနိ စောဒကော တမေဝ အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ **“န ဟိ သက္ကာ”** တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ ဝေရဇ္ဇာနဠေရုပုစိမန္ဒမူလာနံ ဘူမိဘာဂဝသေန ဘိန္နတ္တာယေဝ ဟိ န သက္ကာ ဥဘယတ္ထ တေနေဝ သမယေန ဝိဟရိတုံ, “ဥဘယတ္ထ တေနေဝ သမယေနာ”တိ စ ဝုတ္တတ္တာ နာနာသမယေ ဝိဟာရော အတရိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတရော သဗ္ဗမေတံ အဝိပရီတမတ္ထံ အဇာနန္တေန တယာ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တေ**န္တိ “ဝေရဇ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ”တိ ဧတံ ဝစနံ။ **ဧဝ**န္တိ “ယဒိ တာဝ ဘဂဝာ”တိအာဒိနာ ယံ တံ ဘဝတာ စောဒိတံ, တံ အတ္ထတော ဧဝံ န ခော ပန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န ဥဘယတ္ထ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဝိဟာရဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ဣအနိ အတ္တနာ ယထာဓိပ္ပေတံ အဝိပရီတမတ္ထံ တဿ စ ပဋိကစ္စေဝ ဝုတ္တဘာဝံ တေန စ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတံ ပကာသေန္တော **“နနု အတေစုမ္ဟ သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစန”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ကေယူထာနီ**တိ ကေမဏ္ဍလာနိ။ ဧဝမ္ပိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ ဝိဟရတိစ္စေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ, န ဝေရဇ္ဇာယန္တိ, တသ္မာ သမီပာဓိကရဏတ္ထဝသေန ဥဘယထာ နိဒ္ဒေသကိစ္စံ န ပယောဇနန္တိ စောဒနံ မနသိ နိဓာယာဟ **“ဂေစရဂါမနိဒဿနတ္ထ”**န္တိအာဒိ။ **အသ္သာ**တိ ဘဂဝတော။

အဝဿံ စေတ္ထ ဂေစရဂါမကိတ္တနံ ကတ္တဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလကိတ္တနံ ပဗ္ဗဇိတာနုဂ္ဂဟကရဏာဒိအနေကပ္ပယောဇနံ, ဧဝံ ဂေစရဂါမကိတ္တနမ္ပိ ဂဟဋ္ဌာနုဂ္ဂဟကရဏာဒိဝိဝိဓပ္ပယောဇနန္တိ ဒဿေန္တော **“ဝေရဇ္ဇာကိတ္တနေနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဂဟဋ္ဌာနုဂ္ဂဟကရဏ**န္တိ တေသံ တတ္ထ ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန ဥပသင်္ကမနပယိရုပာသနာဒီနံ ဩကာသအနေန ဓမ္မဒေသနာယ သရဏေသု သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပနေန ယထူပနိဿယံ ဥပရိဝိသေသာဓိဂမာဝဟနေန စ ဂဟဋ္ဌာနံ အနုဂ္ဂဟကရဏံ။ **ပဗ္ဗဇိတာနုဂ္ဂဟကရဏ**န္တိ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာနံ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂဿ စ အနုရူပဝသနဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟေနေတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာနံ အနုဂ္ဂဟကရဏံ။

ပစ္စယဂ္ဂဟဏေနေဝ ပစ္စယပရိဘောဂသိဒ္ဓိတော အာဟ **“တထာ ပုရိမေန။ပေ.။ ဝိဝဇ္ဇန**န္တိ။ တတ္ထ **ပုရိမေနာ**တိ ဝေရဇ္ဇာဝစနေန။ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ အတ္တာ, အတ္တဘာဝေါ။ တဿ ကိလမထော ကိလန္တဘာဝေါ အတ္တကိလမထော, အတ္တပီဠာ အတ္တဒုက္ခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တဿ အနုယောဂေါ ကရဏံ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ, ဥပတာသကဏ္ဍကာပဿယသေယ္ယာဒိနာ အတ္တနော ဒုက္ခုပ္ပာဒနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဿ ဝိဝဇ္ဇနံ **အတ္တကိလမထာနုယောဂဝိဝဇ္ဇနံ**။ အန္တောဂါမေ ဝသန္တာနံ အနိစ္ဆန္တာနမ္ပိ ဝိသဘာဂရူပါဒိအာရမ္မဏဒဿနာဒိသမ္ဘဝတော ဗဟိဂါမေ ပတိရူပဋ္ဌာနေ ဝသန္တာနံ တဒဘာဝတော အာဟ **“ပစ္ဆိမေန ဝတ္ထုကာမပ္ပဟာနတော”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပစ္ဆိမေနာ**တိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလဝစနေန။ ကိလေသကာမဿ ဝတ္ထုဘူတတ္တာ ရူပါဒယော ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ဝတ္ထုကာမော, တဿ ပဟာနံ **ဝတ္ထုကာမပ္ပဟာနံ။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဝိဝဇ္ဇနုပါယဒဿန**န္တိ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမသံယုတ္တဿ သုခဿ ယောဂေါ အနုယောဂေါ အနုဘဝေါ, တဿ ပရိဝဇ္ဇနေ ဥပါယဒဿနံ။

သယမေဝ ဂေစရဂါမံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော ဓမ္မဿဝနာနုရူပဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာနံ ဒဿနတော ဓမ္မဒေသနာယ ကာလော သမ္ပတ္တော နာမ ဟောတီတိ ဓမ္မဒေသနာယ အဘိယောဂေါ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“ပုရိမေန စ ဓမ္မဒေသနာဘိယောဂ”**န္တိ။ ဓမ္မဒေသနာယ သဥဿာဟဘာဝေါ **ဓမ္မဒေသနာဘိယောဂေါ**။ ဗဟိဂါမေ ဝိဝိတ္တောကာသေ ဝသန္တဿ ဧကဂ္ဂတာဝိဟာရဘာဝတော ကာယဝိဝေကာဒီသု အဓိမုတ္တိ တပ္ပောဏတာ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“ပစ္ဆိမေန ဝိဝေကာဓိမုတ္တိ”**န္တိ။

ဓမ္မဒေသနာဘိယောဂဝိဝေကာဓိမုတ္တီနံ ဟေတုဘူတာ ဧဝ ကရုဏာပညာ ဓမ္မဒေသနာယ ဥပဂမနဿ တတော အပဂမနဿ ကာရဏဘူတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ပုရိမေန ကရုဏာယ ဥပဂမန”**န္တိအာဒိ။ ကရုဏာပညာယေဝ ဟိ အနန္တရဒုကဿ ဟေတူ ဟောန္တိ။ ဧတေန စ ကရုဏာယ ဥပဂမနံ န လာဘာဒိနိမိတ္တံ, ပညာယ အပဂမနံ န ဝိရောဓာဒိနိမိတ္တန္တိ ဥပဂမနာပဂမနာနံ နိရုပက္ကိလေသတံ ဝိဘာဝိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဓိမုတ္တတ**န္တိ တနိန္နဘာဝံ။ **နိရုပလေပန**န္တိ အနုပလေပနံ အနလ္လီယနံ။

ဓမ္မိကသုခာပရိစ္စာဂနိမိတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဓမ္မိကသုခံ နာမ အနဝဇ္ဇသုခံ။ တဉှိ ဓမ္မိကံ လာဘံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ “ဓမ္မိကသုခ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဘိယောဂနိမိတ္တံ ဖာသုဝိဟာရန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **မနုဿာနံ**

ဥပကာရဗဟုလတဉ္စ ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟဏဓမ္မဒေသနာဒိဝသေန ဥပကာရဗဟုလတံ။ **ဒေဝတာနံ** ဥပကာရဗဟုလတံ ဇနဝိဝိတ္တတာယ။ ပစုရဇနဝိဝိတ္တဉှိ ဌာနံ ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ မညန္တိ။ **လောကေ သံဝဍ္ဎဘာဝ** န္တိ အာမိသောပဘောဂေန သံဝဍ္ဎိတဘာဝံ။

ကေပုဂ္ဂလော တိ ဧတ္ထ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၇၀) **ကော**တိ ဒုတိယာဒိပဋိက္ခေပတ္ထော ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ပုဂ္ဂလော**တိ သမ္မုတိကထာ, န ပရမတ္ထကထာ။ ဗုဒ္ဓဿ ဟိ ဘဂဝတော ဒုဝိဓာ ဒေသနာ သမ္မုတိဒေသနာ ပရမတ္ထဒေသနာ စာတိ။ အယမေတ္ထ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတောတတိ ဣဓ န ဝုစ္စတိ။ ကော စ သော ပုဂ္ဂလော စာတိ ကေပုဂ္ဂလော။ ကေနဋ္ဌေန ကေပုဂ္ဂလော? အသဒိသဋ္ဌေန ဂုဏဝိသိဋ္ဌဋ္ဌေန အသမသမဋ္ဌေန။ သော ဟိ ဒသန္နံ ပာရမီနံ ပဋိပာဋိယာ အာဝဇ္ဇနံ အာဒိံ ကတွာ ဗောဓိသမ္ဘာရဂုဏေဟိ စေဝ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ စ သေသမဟာဇနေန အသဒိသောတိ **အသဒိသဋ္ဌေန**ပိ ကေပုဂ္ဂလော။ ယေ စဿ တေ ဂုဏာ, တေပိ အညသတ္တာနံ ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌာတိ **ဂုဏဝိသိဋ္ဌဋ္ဌေန** ပိ ကေပုဂ္ဂလော။ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အသမာ, တေဟိ သဒ္ဓိံ အယမေဝ ဧကော ရူပကာယဂုဏေဟိ စေဝ နာမကာယဂုဏေဟိ စ သမောတိ **အသမသမဋ္ဌေန** ပိ ကေပုဂ္ဂလော။ **လောကေ**တိ သတ္တလောကေ။

ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ တိ ဣဒံ ပန ဥဘယမ္ပိ ဝိပ္ပကတဝစနမေဝ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တော ဗဟုဇနဟိတတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အညေန ကာရဏေနာတိ ဧဝံ ပနေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝရူပဉ္စေတ္ထ လက္ခဏံ န သက္ကာ ဧတံ အညေန သဒ္ဒလက္ခဏေန ပဋိဗာဟိတုံ။ အပိစ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, ဥပ္ပန္နော နာမာတိ အယမေတ္ထ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧသ ဟိ ဒီပင်္ကရပာဒမူလတော လဒ္ဓဗျာကရဏော ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေ ပရိယေသန္တော ဒသ ပာရမိယော ဒိသွာ "ဣမေ ဓမ္မာ မယာ ပူရေတဗ္ဗာ"တိ ကတသန္နိဋ္ဌာနော အနုပာရမိံ ပူရေန္တောပိ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနော** နာမ။ သီလပာရမိံ။ပေ.။ ဥပေက္ခာပာရမိန္တိ ဣမာ ဒသ ပာရမိယော ပူရေန္တောပိ, ဒသ ဥပပာရမိယော ပူရေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဒသ ပရမတ္ထပာရမိယော ပူရေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဉာတတ္ထစရိယံ လောကတ္ထစရိယံ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယံ ပူရယမာနောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဗုဒ္ဓကာရကေ ဓမ္မေ မတ္ထကံ ပာပေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝံ ပဟာယ တုသိတပုရေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သဋ္ဌိဝဿသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပဏ္ဏာသ ဝဿကောဋိယော တိဋ္ဌန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဒေဝတာဟိ ယာစိတော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ မာယာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တောပိ, အနူနာဓိကေ ဒသ မာသေ ဂဗ္ဘဝါသံ ဝသန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဧကူနတိံသ ဝဿာနိ အဂါရမဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ကာမေသု အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ ရာဟုလဘဒ္ဒဿ ဇာတဒိဝသေ ဆန္နသဟာယော ကဏ္ဍကံ အဿဝရမာရုယှ နိက္ခမန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ တီဏိ ရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမန္တော အနောမနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဆဗ္ဗဿာနိ မဟာပဓာနံ ကရောန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ပရိပာကဂတေ ဉာဏေ ဩဠာရိကံ အာဟာရံ အာဟရန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ သာယနှသမယေ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ မဟာဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ မာရဗလံ ဝိဓမေတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ပရိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမသမနန္တရေ ဒွါဒသင်္ဂံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမတော သမ္မသိတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ သောတာပတ္တိဖလက္ခဏေပိ သကဒါဂါမိဖလက္ခဏေပိ အနာဂါမိဖလက္ခဏေပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ ပန **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** နာမ။ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ **ဥပ္ပန္နော** နာမ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ သာဝကာနံ ဝိယ န ပဋိပာဋိယာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သဟေဝ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂေန သကလောပိ သဗ္ဗညုတညာဏာဒိ ဂုဏရာသိ အာဂတောဝ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ နိဗ္ဗတ္တသဗ္ဗကိစ္စတ္တာ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဥပ္ပန္နော နာမ ဟောတိ။ ဣမသ္မိမ္ပိ သုတ္တေ အရဟတ္တဖလက္ခဏံယေဝ သန္ဓာယ "ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပန္နော ဟောတီတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။

ဗဟုဇနဟိတာယာတိ မဟာဇနဿ ဟိတတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဗဟုဇနသုခါယာ**တိ မဟာဇနဿ သုခတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **လောကာနုကမ္ပာယာ** တိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတရသတ္တလောကဿာတိ? ယော တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အမတပာနံ ပိဝိ, ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိ, တဿ။ ဘဂဝတာ ဟိ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗောဓိမဏ္ဍာ ဣသိပတနံ အာဂမ္မ "ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ"တိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တေ (သံ. နိ. ၃.၅; မဟာဝ. ၁၃) ဒေသိတေ အာယသ္မတာ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသကောဋိသင်္ချာ ဗြဟ္မာနော အမတပာနံ ပိဝိံသု, တေဿ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာ

ယ ဥပ္ပန္နော။ ပဥ္စမဒိဝသေ အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန္တပရိယောသာနေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, ဇ
တဿပိ သတ္တလောကဿ အနုက္ကမပ္ပာယ ဥပ္ပန္နော။ တတော ယသာဒယော ပဥ္စပဏ္ဏာသ ပုရိသေ အရဟတ္တေ
ပတိဋ္ဌာပေသိ, တတော ကပ္ပာသိကဝနသဏ္ဍေ တိံသ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယေ တယော မဂ္ဂေ စ ဖလာနိ စ သမ္ပာပေသိ, တေသ
သပိ သတ္တလောကဿ အနုက္ကမပ္ပာယ ဥပ္ပန္နော။ ဂယာသီသေ အာဒိတ္တပရိယာယပရိယောသာနေ (သံ. နိ. ၄.၂၈; မဟာ
ဝ. ၅၄) ဇဋိလသဟဿံ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ, တတော လဋ္ဌိဝနေ ဗိမ္ဗိသာရပ္ပမုခာ ဧကာဒသ နဟုတာ ဗ္ရာဟ္မ
ဏဂဟပတိကာ သတ္တု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, ဧကံ နဟုတံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌိတံ။ တိ
ရောကုဋ္ဋအနုမောဒနာဝသာနေ (ခု. ပ. ၇. ၁ အာဒယော) စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿေဟိ အမတပါနံ ပီတံ။ သုမန
မာလာကာရသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ, ဓနပာလသမာဂမေ ဒသဟိ ပါဏသဟဿေဟိ, ခဒိရင်္ဂါရဇာတကသမာဂမေ စ
တုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿေဟိ, ဇမ္ဗုကအာဇီဝကသမာဂမေ စတုရာသီတိယာဝ, အာနန္ဒသေဋ္ဌိသမာဂမေ စတုရာသီ
တိယာဝ ပါဏသဟဿေဟိ အမတပါနံ ပီတံ။ ပာသာဏကစေတိယေ ပါရာယနသုတ္တကထာဒိဝသေ (သု. နိ. ၉၈၂ အာဒ
ယော) စုဒ္ဒသ ကောဋိယော အမတပါနံ ပိဝိံသု။ ယမကပာဋိဟာရိယဒိဝသေ ဝီသတိ ပါဏကောဋိယော, တာဝတိံသဘဝနေ ပ
ဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ နိသီဒိတွာ မာတရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ သတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ အသီတိ
ပါဏကောဋိယော, ဒေဝေါရောဟဏေ တိံသ ပါဏကောဋိယော, သက္ကပဉှသုတ္တန္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၄ အာဒယော) အ
သီတိ ဒေဝသဟဿာနိ အမတပါနံ ပိဝိံသု။ မဟာသမယသုတ္တန္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၁ အာဒယော) မင်္ဂလသုတ္တေ (ခု.
ပ. ၅.၁ အာဒယော; သု. နိ. မင်္ဂလသုတ္တ) စူဠရာဟုလောဝါဒေ (မ. နိ. ၃.၄၁၆ အာဒယော) သမစိတ္တပဋိပဒါယာတိ (အ. နိ.
၂.၃၃) ဣမေသု စတူသု ဌာနေသု အဘိသမယပ္ပတ္တသတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ, တေသံပိ သတ္တလောကဿ အနု
ကမ္ပာယ ဥပ္ပန္နောတိ။ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ ဣတော ပရမ္ပိ အနာဂတေ ဣမံ သာသနံ နိဿာယ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌ
ဟန္တာနံ ဝသေနပိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေဝမနုဿာန န္တိ န ကေဝလံ ဒေဝမနုဿာနံယေဝ, အဝသေသာနံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနမ္ပိ အတ္ထာယ ဟိတာယ သု
ခါယေဝ ဥပ္ပန္နော။ သဟေတုကပဋိသန္ဓိကေ ပန မဂ္ဂဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ဘဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလေ ဒဿေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တ
သ္မာ ဧတေသမ္ပိ အတ္ထတ္ထာယ ဟိတတ္ထာယ သုခတ္ထာယေဝ ဥပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတမော ဧကပုဂ္ဂလော တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ ဣဒါနိ တာယ ပုစ္ဆာယ ပုဋ္ဌံ ဧကပုဂ္ဂလံ ဝိဘာဝေန္တော **“တ
ထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”**တိ အာဟ။ **တဒတ္ထပရိနိဗ္ဗာဒန** န္တိ လောကတ္ထနိဗ္ဗာဒနံ, ဗုဒ္ဓကိစ္စသမ္ပာဒနန္တိ
အတ္ထော။ **ပဌမံ လုမ္ဗိနီဝနေ ဒုတိယံ ဗောဓိမဏ္ဍေ** တိ လုမ္ဗိနီဝနေ ရူပကာယေန ဇာတော, ဗောဓိမဏ္ဍေ ဓမ္မကာယေန။ **ဧ
ဝမာဒိနာ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝေရဉ္ဇာကိတ္တနတော ရူပကာယဿ အနုဂ္ဂဏှနံ ဒဿေတိ, နဋ္ဌေရုပုစိမန္ဒမူလကိတ္တ
တနတော ဓမ္မကာယဿ။ တထာ ပုရိမေန ပရာဓိနကိရိယာကရဏံ, ဒုတိယေန အတ္တာဓိနကိရိယာကရဏံ။ ပုရိမေန တ
ကရဏာကိစ္စံ, ဣတရေန ပညာကိစ္စံ , ပုရိမေန စဿ ပရမာယ အနုကမ္ပာယ သမန္နာဂမံ, ပစ္ဆိမေန ပရမာယ ဥပေက္ခာ
ယ သမန္နာဂမန္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

ပစ္ဆိမကောတိ ဂုဏေန ပစ္ဆိမကော။ အာနန္ဒတ္ထေရံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **သဋ္ဌာယပီ** တိ ဂဏနတောပိ။ ဒိဋ္ဌိသီလ
သာမညေန သံဟတတ္တာ သင်္ဃောတိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **“ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေန
သမဏဂဏော”**တိ။ ဧတ္ထ ပန “ယာယံ ဒိဋ္ဌိ အရိယာ နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တ
ထာရူပါယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆, မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄) ဧဝံ ဝုတ္တာယ ဒိဋ္ဌိယာ,
“ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ
သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ, တထာရူပေသု သီလေသု သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄; ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂;
၃.၅၄) ဧဝံ ဝုတ္တာနဉ္စ သီလာနံ သာမညသင်္ခါတေန သင်္ဃာတော သင်္ဃဋိတော သမေတောတိ **ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္
ခါတသင်္ဃာတော,** သမဏဂဏော။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ “အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိ
က္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သဉ္စိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ
အာဒိဝစနတော ဒိဋ္ဌိသီလာနံ နိယတသဘာဝတ္တာ သောတာပန္နာပိ အညမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတာ, ပဂေဝ သ
ကဒါဂါမိအာဒယော။ အရိယပုဂ္ဂလာ ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒူရေ ဋ္ဌိတာပိ အတ္တနော ဂုဏသာမဂ္ဂိယာ သံဟတာယေဝ။
“တထာရူပါယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄), တထာရူပေသု သီလေသု
သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄) ဝစနတော ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမ

ဥေန သံဟတဘာတေ လဗ္ဘတိယေ၀, ဣမ ပန အရိယသင္ဃေယ၀ အဓိပၸေတော ''ယော တတ္ထ ပၓိမကော, သော သောတာပန္နော''တိ ၀စနတော။ **ဧတေနာ**တိ ''ပဌမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟီ''တိ ဧတေန ၀စနေန။ **အသ္သာ** တိ ပဌမတ္တသ္သ ဘိက္ခုသတသ္သ။ **နိရုဗ္ဗုအေ** တိအာဒီနံ ၀စနတ္ထော ပရတော ဧ၀ အာ၀ိ ဘ၀ိသ္သတိ။

အသ္သောသီ တိ ဧတ္ထ သဝနမုပလဗ္ဘော္တိ အာဟ **''အသ္သောသီတိ သုဏိ ဥပလဘိ''** တိ, အညာသီတိ အတ္ထော။ သော စာယမုပလဗ္ဘော သဝန၀သေနေတတိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **''သောတဒ္ဝါရသမ္ပတ္တ၀စနနိဃေါသာနုသာရေန အညာသီ''**တိ။ အ၀ဓာရဏဖလတ္တာ သဒ္ဒပ္ပယောဂသ္သ သဗ္ဗမ္ပိ တက္ကံ အန္တောဂဓာ၀ဓာရဏန္တိ အာဟ **''ခေါတိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော''** တိ။ **အ၀ဓာရဏတ္တေ** တိ ပန ဣမိနာ အန္တောဂဓာ၀ဓာရဏေပိ သဗ္ဗသ္မိံ တက္ကေ ဣဋ္ဌတော၀ဓာရဏတ္ထံ ခေါသဒ္ဒဂ္ဂဟဏန္တိ ဒသ္သေတိ။ တမေ၀ ဣဋ္ဌတော၀ဓာရဏံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **''တတ္ထ အ၀ဓာရဏတ္ထေနာ''** တိအာဒိ။ အထ ပဒပူရဏတ္ထေန ခေါသဒ္ဒေန ကိံပယောဇနန္တိ အာဟ **''ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ''** တိ။ ''အသ္သောသီ''တိ ဟိ ပဒံ ခေါသဒ္ဒေ ဂဟိတေ တေန ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူသိတံ ဝိယ ဟောန္တံ ပူရိတံ နာမ ဟောတိ, တေန စ ပုရိမပစ္ဆိမပဒာနိ သိလိဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ, န တသ္မိံ အဂ္ဂဟိတေ, တသ္မာ ပဒပူရဏေန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေ၀ ပယောဇနံ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော, တေနသ္သ အနတ္ထန္တရဒီပနတံ ဒသ္သေတိ, **ဧ၀**-သဒ္ဒေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ ဧကန္တိကတံ။

ဝေရဉ္ဇော တိ ဧတ္ထ သဒ္ဒလက္ခဏာနုသာရေန အတ္ထံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **''ဝေရဉ္ဇာယံ ဇာတော''** တိအာဒိ။ **ဗြာဟ္မံ အဏတီ**တိ ဧတ္ထ **ဗြဟ္မ** န္တိ ဝေဒေ၀ ဝုစ္စတိ, သော ပန မန္တဗ္ရဟ္မကပ္ပ၀သေန တိဝိဓော။ တတ္ထ မန္တာ ပဓာနမူလဘာဝတောယေ၀ အဋ္ဌကာဒီဟိ ပဝုတ္တာ, ဣတရေ ပန တန္နိသ္သယေန ဇာတာ, တေန ပဓာနသ္သေ၀ ဂဟဏံ။ **မန္တေ သဇ္ဈာယတီ** တိ ဣရုဝေဒါဒိကေ မန္တသတ္တေ သဇ္ဈာယတီတိ အတ္ထော။ ဣရုဝေဒါဒယော ဟိ ဂုတ္တဘာသိတဗ္ဗတာယ ''မန္တာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဣဒမေ၀ ဟီ**တိ အ၀ဓာရဏေန ဗြဟ္မတော ဇာတောတိအာဒိကံ နိရုတ္တိံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဇာတိဗြာဟ္မဏာန** န္တိ ဣမိနာ အညေပိ ဗြာဟ္မဏာ အတ္ထီတိ ဒသ္သေတိ။ ဒုဝိဓာ ဟိ ဗြာဟ္မဏာ ဇာတိဗြာဟ္မဏာ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏာ စာတိ။ ဣဒါနိ တတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **''အရိယာ ပနာ''**တိအာဒိ။

သမိတပာပတ္တာတိ အစ္စန္တံ အနဝသေသတော သတသန္တံ သမိတပာပတ္တာ။ ဧဝဉ္ဟိ ဗာဟိရကအဝီတရာဂသေက္ခာ သေက္ခပုထုဇ္ဇနတော ဘဂဝတော ပာပသမဏံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တမေ၀တ္ထံ ဥဒာဟရဏေန ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **''ဝုတ္တဉ္စေဟတ''** န္တိအာဒိ။ ဧတ္ထ ပန **''ဗာဟိတပာပေါတိ ဗြာဟ္မဏော, သမိတပာပတ္တာ သမဏောတိ ဝုစ္စတီ**တိ ဣဒံ ဘိန္နဂါထာသန္နိဿိတပဒဒ္ဝယံ ဧကတော ဂဟေတွာ ဝုတ္တ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ''သမိတတ္တာ ဟိ ပါပါနံ, သမဏောတိ ပဝုစ္စတီတိ ဣဒံ ၀စနံ ဂဟေတွာ 'သမိတတ္တာ သမဏောတိ ဝုစ္စတီ'တိ ဝုတ္တံ။ ဗာဟိတပာပေါတိ ဗြာဟ္မဏောတိ ဣဒံ ပန အညသ္မိံ ဂါထာဗန္ဓေ ဝုတ္တ၀စန''န္တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ နိပါတာနံ ဣဓ အနုသ္သ၀နတ္ထေ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **''ခလူတိ အနုသ္သ၀နတ္ထေ နိပါတော''** တိ။ **ဇာတိသမုဒာဂတ**န္တိ ဇာတိယာ အာဂတံ, ဇာတိသိဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာလပနမတ္တ**န္တိ ပိယာလာပ၀စနမတ္တံ။ ပိယသမုဒာဟာရာ ဟေတေ ဘောတိ ဝါ အာဝုသောတိ ဝါ ဒေဝါနမ္ပိယာတိ ဝါ။ **ဘောဝါဒီ နာမ သော ဟောတီ**တိ ယော အာမန္တနာဒီသု ''ဘော ဘော''တိ ဝဒန္တော ဝိစရတိ, သော ဘောဝါဒီ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သကိဉ္စနော** တိ ရာဂါဒီဟိ ကိဉ္စနေဟိ သကိဉ္စနော။ ရာဂါဒယော ဟိ သတ္တေ ကိဉ္စေန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုန္ဓန္တီတိ ''ကိဉ္စနာနီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ မနုသ္သာ ကိရ ဂေဏေဟိ ခလံ မဒ္ဒာပေန္တာ ''ကိဉ္စေဟိ ကပိလ, ကိဉ္စေဟိ ကာဠကာ''တိ ဝဒန္တိ, တသ္မာ မဒ္ဒနဋ္ဌော ကိဉ္စနဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဂေါတ္တ၀သေနာ တိ ဧတ္ထ ဂံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ ဂေါသဒ္ဒေန စေတ္ထ အဘိဓာနံ ဗုဒ္ဓိ စ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ဧ၀မေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဂေါတမောတိ ပဝတ္တမာနံ အဘိဓာနံ ဗုဒ္ဓိဉ္စ ဧကံသိကဝိသယတာယ တာယတီတိ ရက္ခတီတိ ဂေါတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဗုဒ္ဓိ အာရမ္မဏဘူတေန အတ္ထေန ဝိနာ န ဝတ္တတိ, ဧ၀ံ အဘိဓာနံ အဘိဓေယ္ယဘူတေန, တသ္မာ သော ဂေါတ္တသင်္ခါတော အတ္ထော တာနိ ဗုဒ္ဓိအဘိဓာနာနိ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ။ သော ပန အညကုလပရမ္ပရာယ အသာဓာရဏံ တသ္သ ကုလသ္သ အာဒိပုရိသသမုဒာဂတံ တံကုလပရိယာပန္နသာဓာရဏံ သာမညရူပန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ **သမဏော**တိ ဣမိနာ သရိက္ခကဇနေဟိ ဘဂဝတော ဗဟုမတဘာဝေါ ဒသ္သိတော သမိတပာပတာကိတ္တန

တော, **ဂေါတမော**တိ ဣမိနာ လောကိယဇနေဟိ ဥဠာရကုလသမ္ဘူတတာဒီပနတော။ သက္ယဿ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော **သက္ယပုတ္တော**။ ဣမိနာ စ ဥဒိတောဒိတဝိပုလခတ္တိယကုလဝိဘာဝနတော ဝုတ္တံ **"ဣဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပအဒီပန"**န္တိ။ သဗ္ဗခတ္တိယာနဉှိ အာဒိဘူတမဟာသမ္မတမဟာရာဇတော ပဋ္ဌာယ အသမ္ဘိန္နံ ဥဠာရတမံ သက္ယရာဇကုလံ။ **ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော**တိ ဉာတိပါရိဇုညဘောဂပါရိဇုညာဒိနာ ကေနစိ ပါရိဇုညေန ပရိဟာနိယာ အနဘိဘူတော အနဇ္ဈောတ္ထဋော။ တထာ ဟိ လောကနာထဿ အဘိဇာတိယံ တဿ ကုလဿ န ကိဉ္စိ ပါရိဇုညံ, အထ ခော ဝုဍ္ဎိယေဝ။ အဘိနိက္ခမနေ စ တတော သမိဒ္ဓတမဘာဝေ လောကေ ပါကဋော ပညာတော။ တေန **"သက္ယကုလာ ပဗ္ဗဇိတော"**တိ ဣဒံ ဝစနံ ဘဂဝတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ မဟန္တံ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ မဟန္တဉ္စ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတဘာဝသိဒ္ဓိတော။ **တတော ပရ**န္တိ "ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ"တိအာဒိ။

ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဣတ္ထံ ဣမံ ပကာရံ ဘူတော အာပန္နောတိ ဣတ္ထမ္ဘူတော, တဿ အာချာနံ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနံ, သောယေဝ အတ္ထော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထော။ အထ ဝါ ဣတ္ထံ ဧဝံ ပကာရော ဘူတော ဇာတောတိ ဧဝံ ကထနတ္ထော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထော, တသ္မိံ ဥပယောဂဝစနန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ **အဗ္ဘုဂ္ဂတော**တိ ဧတ္ထ **အဘိ**-သဒ္ဒေါ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဇောတကော အဘိဘဝိတွာ ဥဂ္ဂမနပ္ပကာရဿ ဒီပနတော။ တေန ယောဂတော "တံ ခော ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမ"န္တိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ သာမိအတ္ထေပိ သမာနံ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနဒီပနတော "ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ"တိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဿ **"တဿ ခော ပန ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အတ္ထော"**တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ "သာဓု ဒေဝဒတ္တော မာတရမဘီ"တိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဒယောဂတော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနေ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ, ဧဝမိဓာပိ တံ ခော ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ အဘိ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဥဂ္ဂတောတိ အဘိသဒ္ဒယောဂတော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနေ ဥပယောဂဝစနန္တိ။ "သာဓု ဒေဝဒတ္တော မာတရမဘီ"တိ ဧတ္ထ ဟိ "ဒေဝဒတ္တော မာတရမဘိ မာတရိ ဝိသယေ မာတုယာ ဝါ သာဓူ"တိ ဧဝံ အဓိကရဏတ္ထေ သာမိအတ္ထေ ဝါ ဘုမ္မဝစနဿ ဝါ သာမိဝစနဿ ဝါ ပသင်္ဂေ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဇောတကေန အဘိသဒ္ဒေန ယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ။ ယထာ စေတ္ထ "ဒေဝဒတ္တော မာတု ဝိသယေ မာတုသမ္ဗန္ဓီ ဝါ သာဓုတ္တပ္ပကာရပ္ပတ္တော"တိ အယမတ္ထော ဝိညာယတိ , ဧဝမိဓာပိ "ဘောတော ဂေါတမဿ သမ္ဗန္ဓီ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော အဘိဘဝိတွာ ဥဂ္ဂမနပ္ပကာရပ္ပတ္တော"တိ အယမတ္ထော ဝိညာယတိ။ တတ္ထ ဟိ ဒေဝဒတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိယ ဣဓ ကိတ္တိသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ, တထာ တတ္ထ "မာတရ"န္တိ ဝစနံ ဝိယ ဣဓ "တံ ခော ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမ"န္တိ ဝစနံ, တတ္ထ သာဓုသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဝိယ ဣဓ ဥဂ္ဂတသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကလျာဏောတိ ဘဒ္ဒကော။ ကလျာဏဘာဝေ စဿ ကလျာဏဂုဏဝိသယတာယာတိ အာဟ **"ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော"**တိ, ကလျာဏေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတော တံဝိသယတာယ ယုတ္တောတိ အတ္ထော။ တံဝိသယတာ ဟေတ္ထ သမန္နာဂမော ကလျာဏဂုဏဝိသယတာယ တန္နိဿိတတောတိ အဓိပ္ပါယော။ **သေဋ္ဌော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သေဋ္ဌဂုဏဝိသယတာယ ဧဝ ဟိ ကိတ္တိသဒ္ဒဿ သေဋ္ဌတာ "ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ "ဘဂဝါ အရဟ"န္တိအာဒိနာ ဂုဏာနံ သံကိတ္တနတော သဒ္ဒနီယတော စ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဝဏ္ဏောတိ အာဟ **"ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိ ဧဝါ"**တိ။ ဝဏ္ဏောယေဝ ဟိ ကိတ္တေတဗ္ဗတော ကိတ္တိ သဒ္ဒနီယတော သဒ္ဒေါတိ စ ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တိပရိယာယော ဟိ သဒ္ဒသဒ္ဒေါ ယထာ "ဥဠာရသဒ္ဒါ ဣသယော, ဂုဏဝန္တော တပဿိနော"တိ။ အဘိတ္ထဝနဝသေန ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ထုတိဃောသော, အဘိတ္ထဝုဒါဟာရော။

"အဗ္ဘုဂ္ဂတော"တိ ပန ဧတဿ အတ္ထော အဋ္ဌကထာယံ န ဒဿိတော, တသ္မာ တဿတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – **အဗ္ဘုဂ္ဂတော**တိ အဘိဘဝိတွာ ဥဂ္ဂတော, အနညသာဓာရဏဂုဏေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ သဒေဝကံ လောကံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ပဝတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိန္တိ သဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတောတိ အာဟ **"ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"**တိအာဒိ။ ဣတော ပရံ ပန ဤဒိသေသု ဌာနေသု ယတ္ထ ယတ္ထ ပါဠိပါဌဿ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ, တတ္ထ တတ္ထ "ပါဠိယံ ပနာ"တိ ဝတွာ အတ္ထံ ဒဿယိဿာမ, ဣဓာနိ တတ္ထ ပဒယောဇနာပုဗ္ဗကံ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒီသု ပန အယံ တာဝ ယောဇနာ"**တိအာဒိ။ **သော ဘဂဝါ**တိ ယော သော သမတိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ သဗ္ဗကိလေသေ ဘဉ္ဇိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒေဝါနံ အတိဒေဝေါ သက္ကာနံ အတိသက္ကော ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ လောကနာထော ဘာဂျဝန္တတာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါတိ လဒ္ဓနာမော, သော ဘဂဝါ။ ဘဂဝါတိ ဟိ ဣဒံ သတ္ထု နာမကိတ္တနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ "ဘဂဝါတိ နေ

တံ နာမံ မာတရာ ကတ''န္တိအာဒိ (မဟာနိ. ၈၄)။ ပရတော ပန ဘဂဝတိ ဂုဏကိတ္တနမေဝ။ ယထာ ကမ္မဋ္ဌာနိကေန ''အရဟ''န္တိအာဒီသု နဝသု ဌာနေသု ပစ္စေကံ ဣတိပိသဒ္ဒံ ယောဇေတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အနုဿရိယန္တိ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏသံကိတ္တကေနပီတိ ဒဿေန္တော **''ဣတိပိ အရဟံ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ။ ဣတိပိ ဘဂဝါ''** တိ အာဟ။ ဧဝဥှိ သတိ ''အရဟ''န္တိအာဒီဟိ နဝဟိ ပဒေဟိ ယေ သဒေဝကေ လောကေ အတိဝိယ ပာကဋာ ပညာတာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, တေ နာနပ္ပကာရတော ဝိဘာဝိတာ ဟောန္တိ။ ''ဣတိပေတံ ဘူတံ, ဣတိပေတံ တစ္ဆ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၆) ဝိယ ဟိ ဣဓ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏတ္ထော , **ပိ**-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန စ တေသံ ဂုဏာနံ ဗဟုဘာဝေါ ဒီပိတော, တာနိ စ ဂုဏသလ္လက္ခဏကာရဏာနိ သဒ္ဓာသမ္ပန္နာနံ ဝိညုဇာတိကာနံ ပစ္စက္ခာနိ ဟောန္တီတိ တာနိ သံကိတ္တေန္တေန ဝိညုနာ စိတ္တဿ သမ္မုခီဘူတာနေဝ ကတွာ သံကိတ္တေတဗ္ဗာနီတိ ဒဿေန္တော **''ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ အာဟ။

''သုတ္တန္တိကာနံ ဝစနာနမတ္ထံ, သုတ္တာနုရူပံ ပရိဒီပယန္တီ''တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၅-၁၂၈) သဗ္ဗာကာရတော သံဝဏ္ဏိတမ္ပိ အတ္ထံ ဣဓာပိ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုကာမော တတ္ထ ပယောဇန မာဟ **''ဧတ္ထာနိ ဝိနယဓရာန''**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထ** န္တိ စိတ္တသန္တောသနတ္ထံ, စိတ္တပ္ပသာဒဇနနတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''အာရကတ္တာ''တိအာဒီသု **အာရကတ္တာ**တိ သုဝိဒူရတ္တာ။ **အရီန**န္တိ ကိလေသာရီနံ။ **အရာန**န္တိ သံသာရစက္ကဿ အရာနံ။ **ဟတတ္တာ** တိ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ။ **ပစ္စယာဒီန**န္တိ စီဝရာဒိပစ္စယာနဉ္စေဝ ပူဇာဝိသေသာနဉ္စ။

ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **''အာရကာ ဟိ သော''**တိအာဒိ။ ဒူရတာ နာမ အာသန္နတာ ဝိယ ဥပာဒာယုပာဒာယ ဝုစ္စတီတိ ပရမုက္ကံသဂတံ ဒူရဘာဝံ ဒဿေန္တော **''သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော''**တိ အာဟ, သုဋ္ဌု ဝိဒူရဘာဝေနေဝ ဝိဒူရေ ဌိတောတိ အတ္ထော။ သော ပနဿ ကိလေသေဟိ ဒူရေ ဌိတဘာဝေါ, န ပဒေသဝသေန, အထ ခေါ တေသံ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ''** တိ။ နနု အညေသမ္ပိ ခီဏာသဝါနံ တေ ပဟီနာ ဧဝါတိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''သဝါသနာန''**န္တိ။ န ဟိ ဌပေတွာ ဘဂဝန္တံ အညေ သဟ ဝါသနာယ ကိလေသေ ပဟာတုံ သက္ကောန္တိ။ ဧတေန အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဘဂဝတော အရဟတ္တန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ကာ ပနာယံ ဝါသနာ နာမ? ပဟီနကိလေသဿပိ အပ္ပဟီနကိလေသဿ ပယောဂသဒိသပယောဂဟေတု ဘူတော ကိလေသနိဟိတော သာမတ္ထိယဝိသေသော အာယသ္မတော ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ ဝသလသမုဒာစာရနိမိတ္တံ ဝိယ။ ကထံ ပန ''အာရကာ''တိ ဝုတ္တေ ''ကိလေသေဟီ''တိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ သာမညစောဒနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော ဝိသေသတ္ထိနာ စ ဝိသေသဿ အနုပယုဇ္ဇိတဗ္ဗတော ''အာရကာဿ ဟောန္တိ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ''တိအာဒီနိ (မ. နိ. ၁.၄၃၄) သုတ္တပဒာနေတ္ထ ဥဒာဟရိတဗ္ဗာနိ။ **အာရကာ**တိ စေတ္ထ **အာ**-ကာရဿ ရဿတ္တံ, **က**-ကာရဿ စ ဟကာရံ သာနုသာရံ ကတွာ နိရုတ္တိနယေန ''အရဟ''န္တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဝုတ္တဿ သေဝတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဣဒမေတ္ထ ဝုစ္စတိ –

> ''သော တတော အာရကာ နာမ၊ ယဿ ယေနာသမင်္ဂိတာ။
> အသမင်္ဂီ စ ဒောသေဟိ၊ နာထော တေနာရဟံ မတော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၅)။

အနတ္ထစရဏေန ကိလေသာ ဧဝ အရယောတိ **ကိလေသာရယော**။ အရီနံ ဟတတ္တာ အရိဟာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန **''အရဟ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတြာပိ ယထာဝုတ္တဿတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဣဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ –

> ''ယသ္မာ ရာဂါဒိသင်္ခါတာ၊ သဗ္ဗေပိ အရယော ဟတာ။
> ပညာသတ္ထေန နာထေန၊ တသ္မာပိ အရဟံ မတော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၆)။

ယဉ္စေတံ သံသာရစက္ကန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ရထစက္ကဿ နာဘိ ဝိယ မူလာဝယဝဘူတံ အန္တော ဗဟိ စ သမဝဋ္ဌိတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဒွယန္တိ ဝုတ္တံ **''အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘီ''**တိ။ နာဘိယာ နေမိယာ စ သမ္ဗန္ဓအရသဒိသာ ပစ္စယဖလဘူတေဟိ အဝိဇ္ဇာတဏှာဇရာမရဏေဟိ သမ္ဗန္ဓာ ပုညာဘိသင်္ခါရအပုညာဘိသင်္ခါရအာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာတိ ဝုတ္တံ **''ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရ''** န္တိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပရိယန္တဘာဝေန ပာကဋံ့ ဇရာမရဏန္တိ တံ

နေမိဒွာနိယံ ကတွ်ာ အာဟ **“ဇရာမရဏနေမိ”**တိ။ ယထာ ရထစက္ကပ္ပဝတ္တိယာ ပဓာနကာရဏံ အက္ခော, ဧဝံ သံသာရစက္ကပ္ပဝတ္တိယာ အာသဝသမုဒယောတိ အာဟ **“အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွ်ာ”** တိ။ အာသဝာ ဧဝ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကာရဏတ္တာ အာသဝသမုဒယော။ ယထာဟ ‘‘အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော’’တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃)။ ဝိဟကကဋ္ဌတ္တာရူပပ္ပဘေဒေ ကာမဘဝာဒိကော တိဘဝေ ဧဝ ရထော, တသ္မိံ **တိဘဝရထေ**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ သမံ, သဗ္ဗသော တ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယောဇိတန္တိ **သမာယောဇိတံ**။ အာဒိရဟိတံ ကာလံ ပဝတ္တတီတိ ကတွ်ာ **အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ**။

‘‘ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ အပသာဒနာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၆၀; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉) –

ဧဝံ ဝုတ္တသံသာရော **သံသာရစက္ကံ။ အနေနာ** တိ ဘဂဝတာ။ **ဗောဓိမဏ္ဍေ** တိ ဗောဓိသင်္ခါတဿ ဉာဏဿ မဏ္ဍေ ဘာဝပ္ပတ္တေ ဌာနေ ကာလေ တ။ ဗောဓီတိ ပညာ, သာ ဧတ္ထ မဏ္ဍာ ပသန္နာ ဇာတာတိ **ဗောဓိမဏ္ဍော။ ဝီရိယပာဒေဟီ**တိ သံကိလေသတောအနုပက္ခိယေသု သန္နိရုမ္ဘနသန္နိက္ခိပနကိစ္စတာယ ဒွိဓာ ပဝတ္တေတိ အတ္တနော ဝီရိယသင်္ခါတေဟိ ပာဒေဟိ။ **သီလပထဝိယ**န္တိ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန သီလမေဝ ပထဝီ, တဿံ။ **ပတိဋ္ဌာယာ** တိ သမ္မာဒနဝသေန ပတိဋ္ဌဟိတွ်ာ။ **သဒ္ဓာဟတ္ထေနာ** တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာအနုသာခနတော သဒ္ဓာဝ ဟတ္ထော, တေန။ **ကမ္မက္ခယကရ** န္တိ ကာယကမ္မာဒိဘေဒဿ သဗ္ဗဿပိ ကမ္မဿ ခယကရဏတော ကမ္မက္ခယကရံ။ **ဉာဏဖရသု**န္တိ သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတံ မဂ္ဂဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွ်ာ။

ဧဝံ ‘‘အရာနံ ဟတတ္တာ’’တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ အရသင်္ခါတံ သံသာရံ စက္ကံ ဝိယ စက္ကန္တိ ဂဟေတွ်ာ အတ္ထယောဇနံ ကတွ်ာ ဣအနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာက္ကမေနပိ တံ ဒဿေတုံ **“အထ ဝာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋ** န္တိ အနု အနု အမတဂ္ဂံ အဝိညာတပုဗ္ဗကောဋိကံ သံသာရမဏ္ဍလံ။ **သေသာ ဒသ ဓမ္မာ** တိ သင်္ခါရာဒယော ဇာတိပရိယောသာနာ ဒသ ဓမ္မာ။ ကထံ တေသံ သင်္ခါရာဒီနံ အရဘာဝေတိ အာဟ **“အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာ စာ”**တိ။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာ မူလံ ပဓာနကာရဏံ ယေသံ သင်္ခါရာဒီနံ တေ အဝိဇ္ဇာမူလကာ, တေသံ ဘာဝေ **အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တံ** ။ ဇရာမရဏံ ပရိယန္တံ ပရိယောသာနဘူတံ ဧတေသန္တိ ဇရာမရဏပရိယန္တာ, သင်္ခါရာဒယော ဒသ ဓမ္မာ။ တေသံ ဘာဝေ **ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တံ** ။ သင်္ခါရာဒိဇာတိပရိယောသာနာနံ ဒသဓမ္မာနံ အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယောသာနတ္တာ စာတိ အတ္ထော, နာဘိဘူတာယ အဝိဇ္ဇာယ မူလတော နေမိဘူတေန ဇရာမရဏေန အန္တတော သင်္ခါရာဒီနံ သမ္ဗန္ဓတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဒုက္ခာဒီသူ တိ ဒုက္ခသမုဒယနိရောဓမဂ္ဂေသု။ **အညာဏ**န္တိ ဉာဏပ္ပဋိပက္ခတ္တာ မောဟော အညာဏံ, န ပန ဉာဏတော အညံ, နပိ ဉာဏဿ အဘာဝမတ္တံ။ တတ္ထ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ ယထာသဘာဝပ္ပဋိဝေဓာပ္ပအနတော တပ္ပဋိစ္ဆာဒနဝသေနေဝ။ ဧတ္ထ ဟိ ကိဉ္စာပိ ဌပေတွ်ာ လောကုတ္တရသစ္စဒွ်ယံ သေသဋ္ဌာနေသု အာရမ္မဏဝသေနပိ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ပဋိစ္ဆာဒနဝသေနေဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ သာ ဟိ ဥပ္ပန္နာ ဒုက္ခသစ္စံ ပဋိစ္ဆာဒေတွ်ာ တိဋ္ဌတိ, ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ, တထာ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂန္တိ။

ဒုက္ခန္တိ စေတ္ထ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ အဓိပ္ပေတန္တိ တံ ကာမဘဝာဒိဝသေန တိဓာ ဘိန္ဒိတွ်ာ တထာ တပ္ပဋိစ္ဆာဒိကဉ္စ အဝိဇ္ဇံ တိဓာ ကတွ်ာ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယေ တီသု ဘဝေသု သင်္ခါရာဒိကေ ပဋိပါဋိယာ ဒဿေန္တော **“ကာမဘဝေ စ အဝိဇ္ဇာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကာမဘဝေ စ အဝိဇ္ဇာ**တိ ကာမဘဝေ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ။ **ရူပဘဝေ အဝိဇ္ဇာ အရူပဘဝေ အဝိဇ္ဇာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ကာမဘဝေ သင်္ခါရာန** န္တိ ကာမဘူမိပရိယာပန္နာနံ ပုညာပုညသင်္ခါရာနံ, ကာမဘဝေ တ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ ယေ ပုညာပုညသင်္ခါရာ, တေသံ ကာမဘဝူပပတ္တိနိဗ္ဗတ္တကသင်္ခါရာနန္တိ အတ္ထော။ **သင်္ခါရာ** တိ စေတ္ထ လောကိယကုသလာကုသလစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပစ္စယော ဟောတီ** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာနံ တာဝ အာရမ္မဏပစ္စယေန စေဝ ဥပနိဿယပစ္စယေန စာတိ ဒွိဓာ ပစ္စယော ဟောတိ, အပုညာဘိသင်္ခါရေသု သဟဇာတဿ သဟဇာတာဒိဝသေန, အသဟဇာတဿ အနန္တရသမနန္တရာဒိဝသေန, အနာနန္တရဿ ပန အာရမ္မဏဝသေန စေဝ ဥပနိဿယဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ။ **အရူပဘဝေ သင်္ခါရာန** န္တိ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ။ **ပစ္စ**

ယော ဟောတီတိ ဥပနိဿယပစ္စယဝသေနေဝ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ဇွေ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပ္ပပဉ္စော ဟော
တိ, တသ္မာ တံ နယိဓ ဝိတ္ထာရယိဿာမ။ **ဣတရေသူ**တိ ရူပာရူပဘဝေသု။

တိဏ္ဏံ အာယတနာနန္တိ စက္ခုသောတမနာယတနာနံ ဃာနာဒိတ္တယဿ တတ္ထ အသမ္ဘဝတော။ **ဧကဿာ**
တိ မနာယတနဿ ဣတရေသံ တတ္ထ အသမ္ဘဝတော။ ဣမိနာ နယေန **တိဏ္ဏံ ဖဿာန** န္တိအာဒီသုပိ အတ္ထော
ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဆဗ္ဗိဓဿ ဖဿဿာ** တိ စက္ခုသမ္ဖဿသောတသမ္ဖဿဃာနသမ္ဖဿဇိဝှာသမ္ဖဿကာ
ယသမ္ဖဿမနောသမ္ဖဿာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗိဓဿ ဖဿဿ။ **ဆန္နံ ဝေဒနာန** န္တိ စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ,
တထာ သောတသမ္ဖဿဇာ ဃာနသမ္ဖဿဇာ ဇိဝှာသမ္ဖဿဇာ ကာယသမ္ဖဿဇာ မနောသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ
တိ ဣမာသံ ဆန္နံ ဝေဒနာနံ။ **ဆန္နံ တဏှာကာယာန** န္တိ ရူပတဏှာ သဒ္ဒတဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဋ္ဌ
ဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မတဏှာတိ ဣမေသံ ဆန္နံ တဏှာကာယာနံ။ **တတ္ထ တတ္ထ သာ သာ တဏှာ** တိ ရူပတဏှာဒိ
ဘေဒာ တတ္ထ တတ္ထ ကာမဘဝါဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇနကတဏှာ။

သာ တဏှာဒိမူလိကာ ကထာ အတိသံခိတ္တာတိ တံ ဥပာဒါနဘဝေ စ ဝိဘဇိတုံ ဝိတ္ထာရေတုံ ဒဿေတုံ
"ကထ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမီ** တိ ဣမိနာ ကာမတဏှာပဝတ္တိမာဟ, တထာ **သဂ္ဂသမ္ပ
တ္တိံ အနုဘဝိဿာမီ**တိအာဒီဟိ။ သာ ပန တဏှာ ယသ္မာ ဘုသမာဒါနဝသေန ပဝတ္တမာနာ ကာမုပါဒါနံ နာမ ဟော
တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ကာမုပါဒါနပစ္စယာ"**တိ။ **တထေဝါ**တိ ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ဧဝ။ **ဗြဟ္မလောကသမ္ပတ္တိ** န္တိ ရူပီဗြ
ဟ္မလောကေ သမ္ပတ္တိံ။ "သဗ္ဗေပိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကာမနီယဋ္ဌေန ကာမာ"တိ ဝစနတော ဘဝရာဂေပိ ကာမုပါဒါ
နမေဝါတိ ကတွာ **"ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ဧဝ မေတ္တံ ဘာဝေတီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မေတ္တံ ဘာဝေတီ** တိ မိဇ္ဇ
တိ သိနိယှတီတိ မေတ္တာ, တံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ မေတ္တာ ဧတဿ အတ္ထီတိ မေတ္တံ, စိတ္တံ,
တံ, တံသမ္ပယုတ္တံ ဈာနံ ဝါ, တံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတိ ဥပ္ပာဒေတိ ဝါတိ အတ္ထော။ **ကရုဏံ ဘာဝေတီ**တိအာဒီသုပိ ဣမိ
နာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သေသုပါဒါနမူလိကာသုပီတိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနသီလဗ္ဗတုပါဒါနအတ္တဝါဒုပါဒါနမူလိကာသုပိ ယောဇနာသု ဧသေဝ န
ယောတိ အတ္ထော။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ – ဣဓေကစ္စော "နတ္ထိ ပရလောကော"တိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, သော ဒိဋ္ဌု
ပါဒါနပစ္စယာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတီတိအာဒိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ အပရော "အသုကသ္မိံ သမ္ပတ္တိဘဝေ အ
တ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ"တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, သော တတ္ရူပပတ္တိယာ ကာယေန သုစရိတံ စရတီတိအာဒိ ဝုတ္တန
ယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အပရော "ရူပီ မနောမယော ဟုတွာ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ"တိ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ
ဘာဝနာဟရိပူရိယာတိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပရောပိ "အရူပဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇ
တီ"တိ အရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ဘာဝနာဟရိပူရိယာတိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတာဟိယေဝ အတ္
တဝါဒုပါဒါနမူလိကာပိ ယောဇနာ သံဝဏ္ဏိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒဝသေနပိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပ
ရော "သီလေန သုဒ္ဓိ, ဝတေန သုဒ္ဓီ"တိ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ "သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ"တိ ပရာမသန္တော သီလဗ္ဗတုပါဒါနပစ္စယာ ကာ
ယေန ဒုစ္စရိတံ စရတီတိအာဒိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ယွာယံ သံသာရစက္ကံ ဒဿေန္တေန "ကာမဘဝေ အဝိဇ္ဇာ ကာမဘဝေ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟော
တီ"တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယဘာဝေ သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ စ ဒဿိတော, တမေဝ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပာ
ဠိံ** အာနေတွာ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော **"ဧဝမယ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယထာ သင်္ခါရာ ဟေတုနိဗ္ဗတ္တာ, ဧဝံ
အဝိဇ္ဇာပိ ကာမာသဝါဒိနာ သဟေတုကာ ဧဝါတိ အာဟ **"ဥဘောပေတေ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ"** တိ။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ** တိ နာမ
ရူပဿ ပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟဏေ။ နိဗ္ဗာဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မံ။ **ပညာ**တိ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတာ
ပကာရတော ဇာနနာ။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ** န္တိ တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဖလဓမ္မာ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဌိတိ, ကာရဏံ, ဓမ္
မာနံ ဌိတိ ဓမ္မဋ္ဌိတိ, ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ဉာဏံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, ပစ္စယဉာဏန္တိ အတ္ထော, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဇာနနာတိ ဝု
တ္တံ ဟောတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာယေဝ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, သင်္ခါရေသု ပန အဒိဋ္ဌေသု အဝိဇ္ဇာယ သ
င်္ခါရာနံ ပစ္စယဘာဝေ န သက္ကာ ဒဋ္ဌုန္တိ **"သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ"** တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနမ္ပိ ဂဟဏံ ကတန္
တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥဘောပေတေ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ** တိ ဣဒံ ပန ဥဘိန္နမ္ပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝံ ဒဿေတုကာမတာယ ဝုတ္
တံ။ ဣဒဉ္စ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ယသ္မာ အဒ္ဓတ္တယေ ကင်္ခာမလဝိတရဏဝသေန ပဝတ္တတိ, တသ္မာ **"အတီတမ္ပိ အဒ္ဓ**

ဓာန”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတေန နယေန သဗ္ဗပဒာနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနီ** တိ ဧတေန နယေန “အဝိဇ္ဇာ ဟေတူ”တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာယံ ဝုတ္တနယေန “သင်္ခါရာ ဟေတု, ဝိညာဏံ ဟေတုသမုပ္ပန္န”န္တိအာဒိနာ သဗ္ဗပဒါနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။

သံခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စာတိ **သင်္ခေပဟေ,** ဟေတု ဝိပာကော စ။ အထ ဝါ ဟေတုဝိပာကောတိ သံခိပ္ပတီတိ သင်္ခေပဟေ, အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စ။ သင်္ခေပဘာဝသာမညေန ပန ဧကဝစနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ တေ ပန သင်္ခေပာ အတီတေ ဟေတု, ဧတရဟိ ဝိပါကော, ဧတရဟိ ဟေတု, အာယတိံ ဝိပါကောတိ ဧဝံ ကာလဝိဘာဂေန စတ္တာရော ဇာတာ, တေနာဟ **“ပုရိမသင်္ခေပေ စေတ္ထ အတီတော အဒ္ဓါ”** တိအာဒိ။ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓါတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဏှုပါဒါနဘဝါ ဂဟိတာဝ ဟောန္တီ** တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဂဟဏေန ကိလေသဘာဝသာမညတော တဏှုပါဒါနာ ဂဟိတာ, သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန ကမ္မဘာဝသာမညတော ဘဝေ ဂဟိတော, အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ တေဟိ ဝိနာ သကိစ္စာကရဏတော စ တဏှုပါဒါနဘဝါ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ အထ ဝါ အဝိဒ္ဒသု ပရိတဿတိ, ပရိတသိတော ဥပါဒိယတိ, တဿုပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ, တသ္မာ တဏှုပါဒါနဘဝါပိ ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ –

> “ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ, အာယူဟနာ သင်္ခါရာ။ နိကန္တိ တဏှာ, ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ, စေတနာ ဘဝေ, ဣတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ ဣဓ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယာ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၇)။

တတ္ထ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၄၂; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၄၇) **ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိ** န္တိ ပုရိမေ ကမ္မဘဝေ, အတီတဇာတိယံ ကမ္မဘဝေ ကရိယမာနေတိ အတ္ထော။ **မောဟော အဝိဇ္ဇာ**တိ ယော တဒာ ဒုက္ခာဒီသု မောဟော ယေန မူဠှော ကမ္မံ ကရောတိ, သာ အဝိဇ္ဇာ။ **အာယူဟနာ သင်္ခါရာ** တိ တံ ကမ္မံ ကရောတော ယာ ပုရိမစေတနာယော, ယထာ “အနံ ဒဿာမီ”တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ မာသမ္ပိ သံဝစ္ဆရမ္ပိ အနုပကရဏာနိ သဇ္ဇေန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ပုရိမစေတနာယော, ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ပန ဟတ္ထေ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပယတော စေတနာ ဘဝေတိ ဝုစ္စတိ။ ဧကာဝဇ္ဇနေသု ဝါ ဆသု ဇဝနေသု စေတနာ အာယူဟနသင်္ခါရာ နာမ, သတ္တမာ ဘဝေ။ ယာ ကာစိ ဝါ ပန စေတနာ ဘဝေ, သမ္ပယုတ္တာ အာယူဟနသင်္ခါရာ နာမ။ **နိကန္တိ တဏှာ**တိ ယာ ကမ္မံ ကရောန္တဿ တဿ ဖလေ ဥပပတ္တိဘဝေ နိကာမနာ ပတ္ထနာ, သာ တဏှာ နာမ။ **ဥပဂမနံ ဥပါဒါန**န္တိ ယံ ကမ္မဘဝဿ ပစ္စယဘူတံ “ဣဒံ ကတွာ အသုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ ကာမေ သေဝိဿာမိ ဥစ္ဆိဇ္ဇိဿာမီ”တိအာဒိနာ နယေန ပဝတ္တံ ဥပဂမနံ ဂဟဏံ ပရာမသနံ, ဣဒံ ဥပါဒါနံ နာမ။ **စေတနာ ဘဝေ**တိ “တံ ကမ္မံ ကရောတော ယာ ပုရိမာ စေတနာယော”တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု တီသု အတ္ထဝိကပ္ပေသု ယာ စေတနာ ဘဝေတိ ဝုတ္တာ, သာ စေတနာ ဘဝေတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣဓာနိ သဗ္ဗေပေတေ အဝိဇ္ဇာဒယော ဓမ္မေ ဒွီဟိ ဝဋ္ဋေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုကာမော အာဟ **“ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ အတီတေ ကမ္မဝဋ္ဋ”**န္တိ။ ဧတ္ထ စ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခါရာ ဘဝေ စ ကမ္မံ, အဝိဇ္ဇာဒယော ပန ကမ္မ သဟာယတာယ ကမ္မသရိက္ခကာ တဒုပကာရကာ စာတိ ကမ္မန္တိ ဝုတ္တာ။ အဝိဇ္ဇာဒယော ဟိ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မတာယ ကမ္မသရိက္ခကာ သဟဇာတကောဋိယာ ဥပနိဿယကောဋိယာ စ ကမ္မဿ စ ဥပကာရကာ။ ကမ္မမေဝ စ အညမညသမ္ဗန္ဓံ ဟုတွာ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တနဋ္ဌေန ကမ္မဝဋ္ဋံ။ **ဝိညာဏာဒယော ပဉ္စာ** တိ ဝိညာဏာဒယော ဝေဒနာပရိယန္တာ ပဉ္စ ဧတရဟိ ဣဓာနိ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ကိလေသကမ္မဘာဝသာမညတော တဏှုပါဒါနဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာ, ဘဝဂ္ဂဟဏေန သင်္ခါရာ ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ဘဝေ ဂဟိတေ တဿ ပုဗ္ဗဘာဂါ တံသမ္ပယုတ္တာ ဝါ သင်္ခါရာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ , တဏှုပါဒါနဂ္ဂဟဏေန စ တံသမ္ပယုတ္တာ ယာယ ဝါ မူဠှော ကမ္မံ ကရောတိ, သာ အဝိဇ္ဇာဝ ဟောတီတိ တဏှုပါဒါနဘဝဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ –

> “ဣဓ ပရိပက္ကတ္တာ အာယတနာနံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ, အာယူဟနာ သင်္ခါရာ, နိကန္တိ တဏှာ, ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ, စေတနာ ဘဝေ, ဣတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဣဓ ကမ္မဘဝသ္မိံ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယာ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၇)။

တတ္ထ **ဣဓ ပရိပက္ကတ္တာ အာယတနာန** န္တိ ပရိပက္ကာယတနဿ ကမ္မကရဏကာလေ သမ္မောဟော ဒဿိတော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဝိညာဏနာမရူပသင္ခါယတနဖဿဝေဒနာနံ ဇာတိဇရာဘင်္ဂဝတ္တာ ဇာတိဇရာမရဏန္တိ ဝုတ္တာတိ အဝတ္တာနံ ဂဟဏေန အဝတ္တာဝန္တာ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ တဒဝိနာဘာဝတောတိ အာဟ **"ဇာတိဇရာမရဏာပဒေသေန ဝိညာဏာဒီနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ"**တိ။ **အပဒေသေနာ**တိ ဇာတိဇရာမရဏာနံ ကထနေန။ **ဣမေ**တိ ဝိညာဏာဒယော။ **အာယတိံ ဝိပာကဝဋ္ဋ** န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုတော ဘာဝီနံ အနာဂတာနံ ဂဟိတတ္တာ။ **တေ**တိ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **အာကာရတော**တိ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ဂဟေ အာကိရီယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ အာကာရာ, အတီတဟေတုအာဒီနံ တ ပကာရာ အာကာရာ ။ တတော အာကာရတော။ **ဝီသတိဝိဓာ ဟောန္တိ** တိ အတီတေ ဟေတုပဉ္စကာဒိဘေဒတော ဝီသတိဝိဓာ ဟောန္တိ။

သင်္ခါရဝိညာဏာနမန္တရေ အန္တရာ ဧကော သန္ဓိ တိ ဟေတုတော ဖလဿ အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဟေတုဖလဿ သမ္ဗန္ဓဘူတော ဧကော သန္ဓိ, တထာ ဘဝဇာတီနမန္တရာ။ ဝေဒနာတဏှာနမန္တရာ ပန ဖလတော ဟေတုနော အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဖလဟေတုသမ္ဗန္ဓဘူတော ဧကော သန္ဓိ။ ဖလဘူတောပိ ဟိ ဓမ္မော အညဿ ဟေတုသဘာဝဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ။

ဣတီတိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ တေနာဟ **"စတုသင်္ခေပ"** န္တိအာဒိ။ **သဗ္ဗာကာရတော** တိ ဣမေ ဝုတ္တေဟိ စ အဝုတ္တေဟိ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂေ အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနာဒီသု စ အာဂတေဟိ သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ။ **ဇာနာတီ**တိ အဝဗုဇ္ဈတိ။ **ပဿတီ** တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏစက္ခုနာ ပစ္စက္ခတော ပဿတိ။ **အညာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီ** တိ တေသံ ယေဝ ဝေဝစနံ။ **တန္တိ** တံ ဇာနနံ။ **ဉာတဋ္ဌေနာ** တိ ယထာသဘာဝတော ဇာနနဋ္ဌေန။ **ပဇာနနဋ္ဌေနာ** တိ အနိစ္စာဒီဟိ ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန။

ဣအာနိ ယဒတ္ထမိဒံ ဘဝစက္ကံ ဣဓာနီတံ, တံ ဒဿေတုံ **"ဣမိနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တေ ဓမ္မေ** တိ တေ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ဓမ္မေ။ **ယထာဘူတံ ဉတွာ**တိ မဟာဝဇိရဉာဏေန ယာထာဝတော ဇာနိတွာ။ **နိဗ္ဗိန္ဒန္တော** တိ ဗလဝဝိပဿနာယ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော။ **ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော** တိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော။ အရေ ဟနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ယအာ ဘဂတ ဝိရဇ္ဇတိ ဝိမုစ္စတိ, တအာ အရေ ဟနတိ နာမ။ တတော ပရံ ပန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓက္ခဏံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ "ဟနိ ဝိဟနိ ဝိဒ္ဓံသေသီ"တိ။ **ဧဝမ္ပိ အရာနံ ဟတတ္တာ အရဟ** န္တိ ဧဝံ ဣမိနာပိ ပကာရေန ယထာဝုတ္တသံသာရစက္ကဿ သင်္ခါရာဒိအရာနံ ဟတတ္တာ အရဟံ။ ဧတ္ထေဒံ ဝုစ္စတိ –

> "အရာ သံသာရစက္ကဿ, ဟတာ ဉာဏာသိနာ ယတော။
> လောကနာထေန တေနေသ, **အရဟ**န္တိ ပဝုစ္စတီ"တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၈)။

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ တိ ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျဘာဝတော။ စက္ကဝတ္တိနော အစေတနေ စက္ကရတနေ ဥပ္ပန္နေ တတ္ထေဝ လောကော ပူဇံ ကရောတိ, အညတ္ထ ပူဇာဝိသေသာ ပဋိဖန္တိ, ကိမင်္ဂ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေ တိ ဒဿေန္တော **"ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ"**တိအာဒိမာဟ။ "ဧကေကံ ဓမ္မက္ခန္ဓံ ဧကေကဝိဟာရေန ပူဇေဿာမီ"တိ ဝုတ္တေပိ သတ္တာရဲယေဝ ဥဒ္ဒိဿ ကတတ္တာ **"ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကော ပန တအော အညေသံ ပူဇာဝိသေသာန**န္တိ ယထာဝုတ္တတော အညေသံ အမဟေသက္ခေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ ကရိယမာနာနံ နာတိဥဠာရာနံ ပူဇာဝိသေသာနံ အရဟဘာဝေ ကာ နာမ ကထာ။ **ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ အရဟ** န္တိ ယထာဝုတ္တစီဝရာဒိပစ္စယာနံ ပူဇာဝိသေသဿ စ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာဝေန အနုစ္ဆဝိကတ္တာပိ အရဟံ။ ဣမဿပိ အတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဣဒံ ဝုစ္စတိ –

> "ပူဇာဝိသေသံ သဟ ပစ္စယေဟိ,
> ယသ္မာ အယံ အရဟတိ လောကနာထော။
> အတ္ထာနုရူပံ **အရဟ**န္တိ လောကေ,
> တသ္မာ ဇိနော အရဟတိ နာမမေတ"န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၉)။

အသိလောကဘယေနာတိ အကိတ္တိဘယေန, အယသဘယေန ဂရဟာဘယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ရဟော ပာပံ ကရောန္တီ**တိ "မာ နံ ကောစိ ဇညာ"တိ ရဟသိ ပာပံ ကရောန္တိ။ **ဧဝမေသ န ကအာစိ ကရောတီ**တိ ဧသ ဘဂဝါ ပာပဟေတူနံ

ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ သုပ္ပဟီနတ္တာ ကအစိပိ ဇဝံ န ကရောတိ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> ''ယသ္မာ နတ္ထိ ရဟော နာမ၊ ပာပကမ္မေသု တာဒိနော။
> ရဟာဘာဝေန တေနေသ၊ **အရဟံ** ဣတိ ဝိဿုတော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၀)။

ဣအနိ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဟောတိ စေတ္ထာ''**တိအာဒိ။ **ကိလေသာရီန သော မုနီ**တိ ဧတ္ထ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ နိဂ္ဂဟီတလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာတိ အတ္ထော။ **ပစ္စယာဒီန စာရဟော**တိ ဧတ္ထာပိ နိဂ္ဂဟီတလောပေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အရဟာတိ ဧတ္ထ အယမပရောပိ နယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော – အာရကာတိ **အရဟံ,** သုဝိဒူရဘာဝတော ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ ကုတော ပန သုဝိဒူရဘာဝတောတိ? ယေ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ, တတော ဧဝ အပ္ပဟီနရာဂဒောသမောဟာ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒာ အရိယဓမ္မေ အဝိနီတာ အရိယဓမ္မဿ အဒဿာဝိနော အပ္ပဋိပန္နာ မိစ္ဆာပဋိပန္နာ စ, တတော သုဝိဒူရဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

> ''သင်္ဃာဋိကဏ္ဏေ စေပိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂဟေတွာ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော အဿ ပာဒေ ပာဒံ နိက္ခိပန္တော, သော စ ဟောတိ အဘိဇ္ဈာလု ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂေ ဗျာပန္နစိတ္တော ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပော မုဋ္ဌဿတိ အသမ္ပဇာနော အသမာဟိတော ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တော ပာကတိန္ဒြိယော, အထ ခေါ သော အာရကာဝ မယှံ, အဟဉ္စ တဿ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဓမ္မဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပဿတိ, ဓမ္မံ အပဿန္တော န မံ ပဿတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၂)။

ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလာ ဟိ သစေပိ သာယံဟတံ သတ္ထု သန္တိကာဝစရာဝ သိယုံ, န တေ တာဝတာ ''သတ္ထု သန္တိကာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, တထာ သတ္ထာပိ နေသံ။ ဣတိ အသပ္ပုရိသာနံ အာရကာ ဒူရေတိ အရဟံ။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

> ''သမ္မာ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ယေ နိဟီနာသယာ နရာ။
> အာရကာ တေဟိ ဘဂဝါ၊ ဒူရေ တေနာရဟံ မတော''တိ။

တထာ အာရကာတိ **အရဟံ,** အာသန္နဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ကုတော ပန အာသန္နဘာဝတောတိ? ယေ ဘာဝိတကာယာ ဘာဝိတသီလာ ဘာဝိတစိတ္တာ ဘာဝိတပညာ, တတော ဧဝ ပဟီနရာဂဒောသမောဟာ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒာ အရိယဓမ္မေ သုဝိနီတာ အရိယဓမ္မဿ ဒဿာဝိနော သမ္မာပဋိပန္နာ, တတော အာသန္နဘာဝတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

> ''ယောဇနသတေ စေပိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဟရေယျ, သော စ ဟောတိ အနဘိဇ္ဈာလု ကာမေသု န တိဗ္ဗသာရာဂေ အဗျာပန္နစိတ္တော အပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပော ဥပဋ္ဌိတဿတိ သမ္ပဇာနော သမာဟိတော ဧကဂ္ဂစိတ္တော သံဝုတိန္ဒြိယော, အထ ခေါ သော သန္တိကေဝ မယှံ, အဟဉ္စ တဿ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဓမ္မဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဿတိ, ဓမ္မံ ပဿန္တော မံ ပဿတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၂)။

တထာရူပာ ဟိ ပုဂ္ဂလာ သတ္ထု ယောဇနသတန္တရိကာပိ ဟောန္တိ, န တာဝတာ တေ ''သတ္ထု ဒူရစာရိနော''တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, တထာ သတ္ထာပိ နေသံ။ ဣတိ သပ္ပုရိသာနံ အာရကာ အာသန္နေတိ အရဟံ။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

> ''ယေ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ သုပ္ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ။
> အာရကာ တေဟိ အာသန္နေ၊ တေနာပိ **အရဟံ** ဇိနော''တိ။

ယေ ဣမေ ရာဂါဒယော ပာပဓမ္မာ ယသ္မိံ သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမ္ပိ သမ္ပရာယိကမ္ပိ အနတ္ထံ အာဝဟန္တိ, နိဗ္ဗာနကမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဧကံသေနေဝ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတာ စ, တေ အတ္တဟိတံ ပရဟိတဉ္စ ပရိပူရေတုံ

သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တေဟိ သာဓူဟိ ဒူရတော ရဟိတဗ္ဗာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ ပဟာတဗ္ဗာတိ ရဟာ နာမ, တေ စ ယသ္မာ ဘဂဝ တော ဗောဓိမူလေယေဝ အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပဟီနာ သုသမုစ္ဆိန္နာ။ ယထာဟ –

> ''တထာဂတဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေါ ပဟီနော ဒေါသော မောဟော, သဗ္ဗေပိ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ''တိ (ပာရာ. ၉)။

တသ္မာ သဗ္ဗသော န သန္တိ ဧတဿ ရဟာတိ အရဟောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩကာရဿ သာနုသာရံ အကာရာဒေသံ ကတ္ွာ **''အရဟ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

> ''ပာပဓမ္မာ ရဟာ နာမ၊ သာဓူဟိ ရဟိတဗ္ဗတော။
> တေသံ သုဋ္ဌု ပဟီနတ္တာ၊ ဘဂဝါ **အရဟံ** မတော''တိ။

ယေ တေ သဗ္ဗသော ပရိညာတက္ခန္ဓာ ပဟီနကိလေသာ ဘာဝိတမဂ္ဂါ သစ္ဆိကတနိရောဓာ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ, ယေ စ သေခါ အပ္ပတ္တမာနသာ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ ပတ္ထယမာနာ ဝိဟရန္တိ, ယေ စ ပရိသုဒ္ဓပ္ပယောဂါ ကလျာဏဇ္ဈာသယာ သဒ္ဓါသီလသုတာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ ပုဂ္ဂလာ, တေဟိ န ရဟိတဗ္ဗော န ပရိစ္စဇိတဗ္ဗော, တေ စ ဘဂဝတာတိ **အရဟံ**။ တထာ ဟိ အရိယပုဂ္ဂလာ သတ္ထာရာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ ပစ္စက္ခကရဏတော သတ္ထု ဓမ္မသရီရေန အဝိရဟိတာဝ ဟောန္တိ။ ယထာဟ အာယသ္မာ ပိင်္ဂိယော –

> ''ပဿာမိ နံ မနသာ စက္ခုနာဝ၊
> ရတ္တိန္ဒိဝံ ဗြာဟ္မဏ အပ္ပမတ္တော။
> နမဿမာနော ဝိဝသေမိ ရတ္တိံ၊
> တေနေဝ မညာမိ အဝိပ္ပဝါသံ။
>
> ''သဒ္ဓါ စ ပီတိ စ မနော သတိ စ၊
> နာပေန္တိမေ ဂေါတမသာသနမှာ။
> ယံ ယံ ဒိသံ ဝဇတိ ဘူရိပညော၊
> သ တေန တေနေဝ နတောဟမသ္မိ''တိ။ (သု. နိ. ၁၁၄၈-၁၁၄၉)။

တေနေဝ စ တေ အညံ သတ္ထာရံ န ဥဒ္ဒိသန္တိ။ ယထာဟ –

> ''အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော အညံ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိသေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၈; အ. နိ. ၁.၂၇၆)။

ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာပိ ယေဘုယျေန သတ္ထရိ နိစ္စလသဒ္ဓါ ဧဝ ဟောန္တိ။ ဣတိ သုပ္ပဋိပန္နေဟိ ပုရိသဝိသေ သေဟိ အဝိရဟိတဗ္ဗတော တေသဉ္စ အဝိရဟနတော န သန္တိ ဧတဿ ရဟာ ပရိစ္စဇနကာ, နတ္ထိ တ ဧတဿ ရဟာ သာဓူဟိ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗတာတိ **အရဟံ**။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

> ''ယေ သစ္ဆိကတသဒ္ဓမ္မာ၊ အရိယာ သုဒ္ဓဂေါစရာ။
> န တေဟိ ရဟိတော ဟောတိ၊ နာထော တေနာ**ရဟံ** မတော''တိ။

ရဟောတိ စ ဂမနံ ဝုစ္စတိ, ဘဂဝတော စ နာနာဂတီသု ပရိဗ္ဗမနသင်္ခာတံ သံသာရေ ဂမနံ နတ္ထိ ကမ္မက္ခယကရေန အရိယမဂ္ဂေန ဗောဓိမူလေယေဝ သဗ္ဗသော သသမ္ဘာရဿ ကမ္မဝဋ္ဋဿ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ။ ယထာဟ –

> ''ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
> ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယျံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
> တေ မယှံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿာ ဝိနဠီကတာ''တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆)။

ဇာံ နတ္ထိ ဧတေသံ ရဟော ဂမနံ ဂတီသု ပစ္စာဇာတီတိပိ **အရဟံ**။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ရဟော ဝါ ဂမနံ ယဿ, သံသာရေ နတ္ထိ သဗ္ဗသော။
ပဟီနဇာတိမရဏော, **အရဟံ** သုဂတော မတော’’တိ။

ဟာသံသတ္တာ ဝါ ဘဂဝါ **အရဟံ**။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ပသံသာယံ အရဟသဒ္ဒံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဟာသံသာဘာဝေ စ ဘဂဝတော အနညသာဓာရဏာ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတော သဒေဝကေ လောကေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။ တထာ ဟေသ အနုတ္တရေန သီလေန အနုတ္တရေန သမာဓိနာ အနုတ္တရာယ ပညာယ အနုတ္တရာယ ဝိမုတ္တိယာ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလောတိ ဇာံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဂုဏေ ဝိဘဇိတ္ွာ ဝုစ္စမာနေ ပဏ္ဍိတပုရိသေဟိ ဒေဝေဟိ ဗ္ရဟ္မေဟိ ဘဂဝတာ ဝါ ပန ပရိယောသာပေတုံ အသက္ကုဏေယျရူပေ။ ဣတိ ဟာသံသတ္တာပိ ဘဂဝါ အရဟံ။ တေနေဒံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ဂုဏေဟိ သဒိသော နတ္ထိ, ယသ္မာ လောကေ သဒေဝကေ။
တသ္မာ ဟာသံသိယတ္တာပိ, **အရဟံ** ဒ္ွိပဒုတ္တမော’’တိ။

သဗ္ဗသင်္ဂဟဝသေန ပန –

အာရကာ မန္ဒဗုဒ္ဓီနံ, အာရကာ စ ဝိဇာနတံ။
ရဟာနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ, ဝိဒူနမရဟေယျတော။
ဘဝေသု စ ရဟာဘာဝါ, ဟာသံသာ အရဟံ ဇိနောတိ။

ဇတ္တောဝတာ စ ‘‘အရဟ’’န္တိ ပဒဿ သဗ္ဗသော အတ္ထော ဝိဘတ္တော ဟောတိ။

ဣဒာနိ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဣမဿ အတ္ထံ ဝိဘဇိတ္ွာ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘သမ္မာ သာမဉ္စာ’’** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတံ။ **သာမ**န္တိ သယမေဝ, အပရနေယျော ဟုတ္ွာတိ အတ္ထော။ **သမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဟိ ဧတ္ထ **သံ**-သဒ္ဒေါ သယန္တိ ဧတဿ အတ္ထဿ ဗောဓကောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဗ္ဗဓမ္မာန** န္တိ အနဝသေသာနံ နေယျဓမ္မာနံ။ ကထံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ အယံ ဝိသေသော လဗ္ဘတီတိ? ပဒေသသဿ အဂ္ဂဟဏတော။ ပဒေသဂ္ဂဟဏေ ဟိ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာဝ ဝိညာယတိ ယထာ ‘‘ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ’’တိ။ ဧဝဉ္စ ကတ္ွာ အတ္ထဝိသေသန ပေက္ခာ ကတ္တရိ ဧဝ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝတော။ ‘‘သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ’’တိ ဧတ္တကမေဝ ဟိ ဣဓ သဒ္ဒတော လဗ္ဘတိ, ‘‘သဗ္ဗဓမ္မာန’’န္တိ ဣဒံ ပန အတ္ထတော လဗ္ဘမာနံ ဂဟေတ္ွာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဗုဇ္ဈနကိရိယာ အဝိသယာ ယုဇ္ဇတိ။

ဣဒာနိ တဿာ ဝိသယံ ‘‘သဗ္ဗဓမ္မေ’’တိ သာမညတော ဝုတ္တံ ဝိဘဇိတ္ွာ ဒဿေတုံ **‘‘အဘိညေယျေ ဓမ္မေ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဘိညေယျေ** တိ အနိစ္စာဒိတော လက္ခဏရသာဒိတော စ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗေ စတုသစ္စဓမ္မေ။ **အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါ** တိ အဘိညေယျဘာဝတော ဗုဇ္ဈိ, ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာပညာဒီဟိ အဓိဂမက္ခဏေ မဂ္ဂပညာယ အပရဘာဂေ သဗ္ဗညုတညာဏာဒီဟိ အညာသီတိ အတ္ထော။ ဣတော ပရေသုပိ ဧသေဝ နယော ။ **ပရိညေယျေ ဓမ္မေ** တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ပရိဇာနိတဗ္ဗံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စမာဟ။ **ပဟာတဗ္ဗေ** တိ သမုဒယပက္ခိယေ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ** တိ နိဗ္ဗာနံ သန္ဓာယာဟ။ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ပနေတ္ထ သောပါဒိသေသာဒိကံ ပရိယာယသိဒ္ဓံ ဘေဒမပေက္ခိတ္ွာ ကတော, ဥဒ္ဒေသော ဝါ အယံ စတုသစ္စဓမ္မာနမ္ပိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘စက္ခု ဒုက္ခသစ္စ’’န္တိအာဒိ။ ဥဒ္ဒေသော စ အဝိနိစ္ဆိတတ္ထပရိစ္ဆေဒဿ ဓမ္မဿ ဝသေန ကရီယတိ။ ဥဒ္ဒေသေန ဟိ ဥဒ္ဒိသိယမာနာနံ အတ္ထိတာမတ္တံ ဝုစ္စတိ, န ပရိစ္ဆေဒေါတိ အပရိစ္ဆေဒေန ဗဟုဝစနေန ဝုတ္တံ ယထာ ‘‘အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ, အသင်္ခတာ ဓမ္မာ’’တိ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ** တိ ဝါ ဖလဝိမုတ္တီနမ္ပိ ဂဟဏံ, န နိဗ္ဗာနဿေဝါတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ ဧဝဉ္စ **ဘာဝေတဗ္ဗေ** တိ ဧတ္ထ ဈာနာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တေနေဝ စာဟာ**တိ သေလဗြာဟ္မဏဿ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝံ သာဓေန္တော ဧဝမာဟ။

ကိံ ပန ဘဂဝတ သယမေဝ အတ္တနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ သာဓေတီတိ? သာဓေတိ မဟာကရုဏာယ အညေသံ အဝိသယ တော။ တတ္ထ ''ဧကောမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော, သဗ္ဗာဘိဘူ သဗ္ဗဝိဒူဟမသ္မိ''တိအာဒီနိ (မ. နိ. ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁) သုတ္တ ပဒါနိ, ဣဓမေဝ စ ''အဘိညေယျ''န္တိအာဒိ သုတ္တပဒံ တေသံ အတ္ထဿ သာဓကံ။ တတ္ထ **အဘိညေယျ** န္တိ ဣမိနာ ဒုက္ခသစ္စမာဟ, **ဘာဝေတဗ္ဗ** န္တိ မဂ္ဂသစ္စံ။ **စ**-သဒ္ဒေန ပနေတ္ထ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော, တေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ **အဘိညေယျ** န္တိ ဣမိနာဝ ဟရိသေသဉာယေန ပရိညေယျဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မေ စ ဒဿေတိ။ **တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ** တိ ယသ္မာ စတ္တာရိ သစ္စာနိ မယာ ဗုဒ္ဓါနိ, သစ္စဝိနိမုတ္တဉ္စ ကိဉ္စိ ဉေယျံ နတ္ထိ, တသ္မာ သဗ္ဗမ္ပိ ဉေယျံ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ, အဗ္ဘညာသိန္တိ အတ္ထော။ **သေလသုတ္တဋ္ဌကထာယံ** ပန ဣဒံ ဝုတ္တံ –

> ''အဘိညေယျန္တိ ဝိဇ္ဇာ စ ဝိမုတ္တိ စ။ ဘာဝေတဗ္ဗံ မဂ္ဂသစ္စံ။ ပဟာတဗ္ဗံ သမုဒယသစ္စံ။ ဟေတုဝစနေန ပန ဖလသိဒ္ဓိတော တေသံ ဖလာနိ နိရောဓသစ္စဒုက္ခသစ္စာနိပိ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ ဧဝံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကတံ, ပရိညာတဗ္ဗံ ပရိညာတန္တိ ဣဒမ္ပေတ္ထ သင်္ဂဟိတမေဝတိ စတုသစ္စဘာဝနံ စတုသစ္စဘာဝနာဖလဉ္စ ဝိမုတ္တိံ ဒဿေန္တော 'ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ ဗုဇ္ဈိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတောသ္မိ'တိ ယုတ္တဟေတုနာ ဗုဒ္ဓဘာဝံ သာဓေ တီ''တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၉၉)။

တတ္ထ **ဝိဇ္ဇာ**တိ မဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန။ **ဝိမုတ္တီ** တိ ဖလဝိမုတ္တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ မဂ္ဂဝိဇ္ဇာပိ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတာ, သဗ္ဗေပိ ပန သဘာဝဓမ္မာ အဘိညေယျာတိ ဝိဇ္ဇာယ အဘိညေယျဘာဝေ ဝုတ္တော။ ဣမိနာဝ နယေန သဗ္ဗေသမ္ပိ အဘိညေယျဘာဝေ ဝုတ္တော ဧဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဖလေန ဝိနာ ဟေတုဘာဝဿေဝ အဘာဝတော ဟေတုဝစနေန ဖလသိဒ္ဓိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိရောဓဿ ဟိ သမ္ပာပနေန မဂ္ဂဿ ဟေတုဘာဝေ, ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တနေန တဏှာယ သမုဒယဘာဝေတိ။

ဧဝံ သစ္စဝသေန သာမညတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဒ္ဝါရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒ္ဝါရပ္ပဝတ္တဓမ္မေဟိ စေဝ ခန္ဓာဒီဟိ စ သစ္စဝသေနေဝ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **မူလကာရဏဘာဝေနာ**တိ သန္တေသုပိ အဝိဇ္ဇာဒီသု အညေသု ကာရဏေသု တေသမ္ပိ မူလဘူတကာရဏဘာဝေန။ တဏှာ ဟိ ကမ္မဿ ဝိစိတ္တဘာဝဟေတုတော သဟာယဘာဝူပဂမနတော စ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာယ ပဓာနကာရဏံ။ **သမုဋ္ဌာပိကာ** တိ ဥပ္ပာဒိကာ။ **ပုရိမတဏှာ**တိ ပုရိမ ဘဝသိဒ္ဓာ တဏှာ။ **ဥဘိန္န** န္တိ စက္ခုဿ တံသမုဒယဿ စ။ **အပ္ပဝတ္တီ** တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ။ **နိရောဓပဇာနနာ** တိ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန နိရောဓဿ ပဋိဝိဇ္ဈနာ။ **ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေနာ** တိ ''စက္ခုံ စက္ခုသမုဒယော စက္ခုနိရောဓော''တိအာဒိနာ ဧကေကကောဋ္ဌာသနိဒ္ဒေသေန။ တဏှာယပိ ပရိညေယျဘာဝသဗ္ဘာဝတော ဥပာဒါနက္ခန္ဓ ဓောဂဓတ္တာ သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝတော စ ဒုက္ခသစ္စသင်္ဂဟံ ဒဿေတုံ **''ရူပတဏှာဒယော ဆ တဏှာကာယာ''**တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဝတ္တမာနဘဝေ တဏှာ ခန္ဓပရိယာပန္နတ္တာ သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝတော စ ဒုက္ခသစ္စံ။ ယသ္မိံ ပန အတ္တဘာဝေ သာ ဥပ္ပန္နာတိ, တဿ အတ္တဘာဝဿ မူလကာရဏဘာဝေန သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓာ တဏှာ သမုဒယသစ္စန္တိ ဂဟေတဗ္ဗာ။

ကသိဏာနီတိ ကသိဏာရမ္မဏိကဈာနာနိ။ **ဒ္ဝတ္တိံသာကာရာ** တိ ဒ္ဝတ္တိံသ ကောဋ္ဌာသာ တဒာရမ္မဏဈာနာနိ စ။ **နဝ ဘဝာ**တိ ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ သညီဘဝေါ အသညီဘဝေါ နေဝသညီနာသညီဘဝေါ ဧကဝေါကာရ ဘဝေါ စတုဝေါကာရဘဝေါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါတိ နဝ ဘဝါ။ တတ္ထ ဘဝတီတိ ဘဝေါ, ကာမရာဂသင်္ခါတေန ကာ မေန ယုတ္တော ဘဝေါ, ကာမသင်္ခါတော ဝါ ဘဝေါ **ကာမဘဝေါ,** ဧကာဒသ ကာမာဝစရဘူမိယော။ ကာမေ ပဟာယ ရူပ ရာဂသင်္ခါတေန ရူပေန ယုတ္တော ဘဝေါ, ရူပသင်္ခါတော ဝါ ဘဝေါ **ရူပဘဝေါ,** သောဠသ ရူပာဝစရဘူမိယော။ ကာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဟာယ အရူပရာဂသင်္ခါတေန အရူပေန ယုတ္တော ဘဝေါ, အရူပသင်္ခါတော ဝါ ဘဝေါ **အရူပဘဝေါ,** စတဿော အာရုပ္ပဘူမိယော။ သညာဝတံ ဘဝေါ **သညီဘဝေါ,** သညာ ဝါ ဧတ္ထ ဘဝေ အတ္ထီတိ သညီဘဝေါ, သော ကာမ ဘဝေါ စ အသညီဘဝမုတ္တော ရူပဘဝေါ စ နေဝသညီနာသညီဘဝမုတ္တော အရူပဘဝေါ စ ဟောတိ။ န သညီဘဝေါ **အ သညီဘဝေါ,** သော ရူပဘဝေကဒေသော။ ဩဠာရိကတ္တာဘာဝတော နေဝသညာ, သုခုမတ္တာ သဗ္ဘာဝတော နာ သညာတိ နေဝသညာနာသညာ, တာယ ယုတ္တော ဘဝေါ **နေဝသညာနာသညာဘဝေါ**။ အထ ဝါ ဩဠာရိကာယ သညာယ အဘာဝါ သုခုမာယ စ ဘာဝါ နေဝသညာ နာသညာ အသ္မိံ ဘဝေတိ နေဝသညာနာသညာဘဝေါ, သော အရူပဘဝေကဒေ

သော။ ဧကေန ရူပက္ခန္ဓေန တေကိစ္စော ဘဝေ, ဧကေန တ တေကာရော အဿ ဘဝဿာတိ **ဧကတေကာရဘ ဝေ,** သော အသညီဘဝေ။ စတူဟိ အရူပက္ခန္ဓေဟိ တေကိစ္စော ဘဝေ, စတူဟိ တ တေကာရော အဿ ဘဝဿ ာတိ **စတုတေကာရဘဝေ,** သော အရူပဘဝေ ဝေ။ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ တေကိစ္စော ဘဝေ, ပဉ္စဟိ တ တေကာရော အ ဿ ဘဝဿာတိ **ပဉ္စတေကာရဘဝေ,** သော ကာမဘဝေ စ ရူပဘဝေကဒေသော စ ဟောတိ။ **တေကာရော**တိ တ ခန္ဓာနမေတမဓိဝစနံ, တသ္မာ ဧကော တေကာရော အဿ ဘဝဿာတိ ဧကတေကာရဘဝေတိ ဝေမာဒိနာပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **စတ္တာရိ ဈာနာနီ** တိ အဂ္ဂဟိတာရမ္မဏဝိသေသာနိ စတ္တာရိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ။ ဝိဟာကဇ္ဈာနာနံ တ တော် ဂဟဏံ။ တွေ စ ကုသလဓမ္မာနံ ဥပနိဿယဘာဝေတာ တဏှာဟာသမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကိ ရိယဓမ္မာနံ ပန ယတ္ထ တေ ကိရိယဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ အတ္တဘာဝဿ ကာရဏဘူတာ တဏှာဟာ။ **အနုလောမ တော**တိ တွေ ''သင်္ခာရာ ဒုက္ခသစ္စံ, အဝိဇ္ဇာ သမုဒယသစ္စ''န္တိ ကမ္မိနာ အနုက္ကမေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

အနုဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗဓမ္မဿ အနုရူပတော ဗုဒ္ဓေါ။ **တေနာ**တိ ယသ္မာ သာမညတော ဝိသေသတော စ ဧကေက ပဒုဒ္ဒာရေန သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ ဝုတ္တံ။ ကိံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ''** တိ, သဗ္ ဗဿပိ ဉေယျဿ သဗ္ဗာကာရတော အဝိပရီတံ သယမေဝ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာတိ အတ္ထော။ ကမ္မိနာဿ ပရောပ ဒေသရဟိတဿ သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဿ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော အနာဝရဏဉာဏသင် ခာတဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အဓိဂမော ဒဿိတော။

နနု စ သဗ္ဗညုတညာဏတော အညံ အနာဝရဏဉာဏံ, အညထာ ''ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ ဗုဒ္ဓဉာဏာနီ''တိ ဝစနံ ဝိရုဇ္ ဈေယျာတိ? န ဝိရုဇ္ဈတိ ဝိသယပ္ပဝတ္တိဘေဒဝသေန အညေဟိ အသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဧကဿေဝ ဉာဏဿ် ဿ ဒွိဓာ ဝုတ္တတ္တာ။ ဧကမေဝ ဟိ တံ ဉာဏံ အနဝသေသသင်္ခတာသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မဝိသယတာယ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ စ အာဝရဏာဘာဝတော နိဿင်္ဂစာရမုပာဒာယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၉) ''သဗ္ဗံ သင်္ခတမသင်္ခတံ အနဝသေသံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရ ဏဉာဏ''န္တိအာဒိ။ တသ္မာ နတ္ထိ နေသံ အတ္ထတော ဘေဒော, ဧကန္တေန စေတံ ဧဝမိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အညထာ သဗ္ဗညုတာ နာဝရဏဉာဏာနံ သာဓာရဏတာ အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏတာ စ အာပဇ္ဇေယျ။ န ဟိ ဘဂဝတော ဉာဏဿ အဏုမတ္တမ္ပိ အာဝရဏံ အတ္ထိ, အနာဝရဏဉာဏဿ အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏဘာဝေ ယတ္ထ တံ န ပဝတ္တတိ, တတ္ထာဝရဏသဗ္ ဘာဝတော အနာဝရဏဘာဝေယေဝ န သိယာ။ အထ ဝါ ပန ဟောတု အညမေဝ အနာဝရဏဉာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏတော, ဣဓ ပန သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ, တဿ စာဓိဂမေ န ဘဂဝါ သဗ္ဗညူ သဗ္ဗဝိဒူ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ စ ဝုစ္စတိ န သကိံယေဝ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနတော။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ပဋိသမ္ ဘိဒာယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) ''ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာ ဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ''တိ။ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဉာဏသမဓိဂမေန ဟိ ဘဂဝတော သန္တာနေ အနဝ သေသဓမ္မေ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထတာ အဟောသီတိ။

ဧတ္ထာဟ – ကိံ ပနိဒံ ဉာဏံ ပဝတ္တမာနံ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဥဒာဟု ကမေနာတိ။ ကိဉ္စေ တ္ထ – ယဒိ တာဝ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဒိဘေဒဘိန္နာနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ အသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မာနဉ္စ ဧကဇ္ဈံ ဥပဋ္ဌာနေ ဒူရတော စိတ္တပဋံ ပေက္ခန္တဿ ဝိယ ပဋိဝိဘာဂေ နာဝဗောဓော န သိယာ, တထာ သတိ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ''တိ ဝိပဿန္တာနံ အနတ္တာကာရေန ဝိယ သဗ္ဗဓမ္မာ အနိ ရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဝိသယာ ဟောန္တီတိ အာပဇ္ဇတိ။ ယေပိ ''သဗ္ဗဉေယျဓမ္မာနံ ဌိတလက္ခဏဝိ သယံ ဝိကပ္ပရဟိတံ သဗ္ဗကာလံ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တေန တေ သဗ္ဗဝိဒူတိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ 'စရံ သမာဟိ တော နာဂေ, တိဋ္ဌန္တောပိ သမာဟိတော'တိ ဣဒမ္ပိ ဝစနံ သုဝုတ္တံ ဟောတီ''တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ ဝုတ္တဒေါသာ နာ တိဝတ္တိ, ဌိတလက္ခဏာရမ္မဏတာယ စ အတီတာနာဂတသမ္မုတိဓမ္မာနံ တဒဘာဝတော ဧကဒေသဝိသယမေဝ ဘဂဝ တော ဉာဏံ သိယာ, တသ္မာ သကိံယေဝ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ န ယုဇ္ဇတိ။

အထ ကမေန သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ။ ဧဝမ္ပိ န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဇာတိဘူမိသဘာဝါဒိဝသေန ဒိသာ ဒေသကာလာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နေ ဉေယျေ ကမေန ဂယှမာနေ တဿ အနဝသေသပ္ပဋိဝေဓော သမ္ဘဝ တိ အပရိယန္တဘာဝတော ဉေယျဿ။ ယေ ပန ''အတ္ထဿ အဝိသံဝါဒနတော ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ

ကတွာ သေသေပိ ဝေန္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနေန သဗ္ဗညူ ဘဂဝတ, တဉ္စ ဉာဏံ န အနုမာနဉာဏံ သံသယာဘာဝ
တော။ သံသယာနုဗဒ္ဓဉှိ လောကေ အနုမာနဉာဏ''န္တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ တံ န ယုတ္တံ။ သဗ္ဗဿ ဟိ အပ္ပစ္စက္ခဘာ
ဝေ အတ္ထာဝိသံဝါဒနေန ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ သေသေပိ ဝေန္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနဿ
သ အသမ္ဘဝတော။ ယဉှိ တံ သေသံ, တံ အပ္ပစ္စက္ခန္တိ။

အထ တမ္ပိ ပစ္စက္ခံ တဿ သေသဘာဝေ ဝေ န သိယာတိ? သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကသ္မာ? အဝိသယဝိစာရဏ
ဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ''ဗုဒ္ဓဝိသယော, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော, ယော စိန္တေ
ယျ, ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – ယံ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ
ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ သကလံ ဧကဒေသော ဝါ, တတ္ထ တတ္ထ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ ပစ္စက္ခတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ နိစ္စသ
မာဓာနဉ္စ ဝိက္ခေပာဘာဝတော။ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ စ သကလဿ အဝိသယဘာဝေ တဿ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္
တိတာ န သိယာ, ဧကန္တေနေဝဿာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဝဇ္ဇနပ္ပဋိဗဒ္ဓါ အာကင်္
ခပ္ပဋိဗဒ္ဓါ မနသိကာရပ္ပဋိဗဒ္ဓါ စိတ္တုပ္ပာဒပ္ပဋိဗဒ္ဓါ''တိ (မဟာနိ. ၆၉; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော။ အတီတာနာဂတဝိသ
ယမ္ပိ ဘဂဝတော ဉာဏံ အနုမာနာဂမတက္ကဂဟဏဝိရဟိတတ္တာ ပစ္စက္ခမေဝ။

နနု စ တေသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ ယဒါ သကလံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ, တဒါ သကိံယေဝ သကလဝိသယတာယ အနိရူပိတရူပေန
ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တေယျာတိ ဝုတ္တဒေါသာ နာတိဝတ္တိယေဝါတိ? န, တဿ ဝိသောဓိတတ္တာ။ ဝိသောဓိ
တော ဟိ သော ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျောတိ။ အညထာ ပစုရဇနဉာဏသမာနဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဉာဏ
ဿ အစိန္တေယျတာ န သိယာ, တသ္မာ သကလဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ တံ ဧကဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိယ သုဝဝတ္ထာပိတေယေဝ
တေ ဓမ္မေ ကတွာ ပဝတ္တတီတိ ဣဒမေတ္ထ အစိန္တေယျံ, ''ယာဝတကံ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏံ။ ယာဝတကံ ဉာ
ဏံ, တာဝတကံ ဉေယျံ။ ဉေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ ဉေယျ''န္တိ (ပဋိ. မ. ၃.၅) ဧဝမေကဇ္ဈံ ဝိသုံ
သကိံ ကမေန ဝါ ဣစ္ဆာနုရူပံ သမ္မာ သာမံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။

ဝိဇ္ဇာဟီတိ ဧတ္ထ ဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ ဝိဇ္ဇာ, ယာထာဝတော ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ အတ္တနော ဝါ ပဋိပက္ခဿ
ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ, တမောက္ခန္ဓာဒိကဿ ပဒါလနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ တတော ဧဝ အတ္တနော ဝိသယဿ ဝိဒိတကရ
ဏဋ္ဌေနပိ ဝိဇ္ဇာ။ **သမ္ပန္နတ္တာ** တိ သမန္နာဂတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ ဝါ, အဝိကလတ္တာတိ အတ္ထော။ **တတ္ရာ** တိ
အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ။ **မနောမယိဒ္ဓိယာ** တိ ဧတ္ထ ''ဣဓ ဘိက္ခု ဣမမှာ ကာယာ အညံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနာတိ ရူပိံ မနောမ
ယံ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂံ အဟီနိန္ဒြိယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၆) ဣမိနာ နယေန အာဂတာ ဣဒ္ဓိ သရီရဗ္ဘန္တရေ အညဿေဝ
ဈာနမနေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ မနောမယဿ သရီရဿ နိဗ္ဗတ္တိဝသေန ပဝတ္တာ မနောမယိဒ္ဓိ နာမ။ **ဆ အဘိညာ**တိ
အာသဝက္ခယဉာဏေန သဒ္ဓိံ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိကာ ပဉ္စာဘိညာယော။ တိဿန္နံ အဋ္ဌန္နဉ္စ ဝိဇ္ဇာနံ တတ္ထ တတ္ထ သုတ္
တေ ဂဟဏံ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ** နာမ သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ ဗာဟုသစ္စံ ဝီရိယံ
သတိ ပညာ စ။ ယေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ဣဓ ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတိ, ဟိရိမာ, ဩတ္တပ္ပီ, ဗဟုဿုတော, အာရဒ္ဓဝီရိ
ယော, ဥပဋ္ဌိတဿတိ, ပညဝါ ဟောတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၀)။ **စတ္တာရိ ဈာနာနီ** တိ ယာနိ ကာနိစိ စတ္တာရိ ရူပာဝစရဇ္ဈာ
နာနိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ သီလာဒယောယေဝ ပန္နရသ ''စရဏ''န္တိ ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဣမေယေဝ
ဟီ''**တိအာဒိ။ တေန တေသံ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟတော နိဗ္ဗာနုပဂမနေ ဧကံသတော သာဓနဘာဝမာဟ။ ဣဒါနိ တဒတ္
ထသာဓနာယ အာဂမံ ဒဿေန္တော **''ယထာဟာ''**တိအာဒိမာဟ။ **ဘဂဝါ**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနဝသေ
န ဝုတ္တံ။ နနု စာယံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ သာဝကေသုပိ လဗ္ဘတီတိ? ကိဉ္စာပိ လဗ္ဘတိ, န ပန တထာ, ယထာ ဘဂဝတော
တိ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာယ သဗ္ဗညုဘာဝသိဒ္ဓိတော အာဟ **''ဝိဇ္ဇာသမ္ပ
ဒါ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ဌိတာ''**တိ။ စတူသု ဈာနေသု အန္တောဂဓဘာဝေန စရဏဓမ္မပရိယာပန္နတ္တာ ကရု
ဏာဗ္ရဟ္မဝိဟာရဿ ယထာရဟံ တဿ စ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝသေန အသာဓာရဏသဘာဝဿ ဘဂဝတိ ဥပ
လဗ္ဘနတော အာဟ **''စရဏသမ္ပဒါ မဟာကာရုဏိကတံ ပူရေတွာ ဌိတာ''** တိ။ ယထာ သတ္တာနံ အနတ္ထံ ပရိဝဇ္ဇေ
တွာ အတ္ထေ နိယောဇနံ ပညာယ ဝိနာ န ဟောတိ, ဧဝံ နေသံ အတ္ထာနတ္ထဇာနနံ သတ္တူ ကရုဏာယ ဝိနာ န ဟောတီ
တိ ဥဘယမ္ပိ ဥဘယတ္ထ သက္ကိစ္စကမေဝ သိယာ။ ယတ္ထ ပန ယဿာ ပဓာနဘာဝေ, တံ ဒဿေတုံ **''သော သဗ္ဗညု

တာယာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယထာ တံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော** တိ ဧတ္ထ **တန္တိ** နိပါတမတ္တံ, ယထာ အညောပိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော နိယျောဇေတိ, တထာ အယန္တိ အတ္ထော။ တေန ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဿေတယံ အာဝေဏိကာ ပဋိပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ သာ ပနာယံ သတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ သာသနဿ နိယျာနိကတာယ သာဝကာနံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဧကန္တကာရဏန္တိ ဒဿေတုံ **“တေနဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အတ္တန္တပါဒယော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပရန္တပဥဘယန္တပေ ဂဏှာတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဧတ္ထ စ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါယ သတ္ထု ပညာမဟတ္တံ ပကာသိတံ ဟောတိ, စရဏသမ္ပဒါယ ကရုဏာမဟတ္တံ။ တေသု ပညာယ ဘဂဝတော ဓမ္မရဇ္ဇပ္ပတ္တိ, ကရုဏာယ ဓမ္မသံဝိဘာဂေါ။ ပညာယ သံသာရဒုက္ခနိဗ္ဗိဒါ, ကရုဏာယ သံသာရဒုက္ခသဟနံ။ ပညာယ ပရဒုက္ခပရိဇာနနံ, ကရုဏာယ ပရဒုက္ခပတိကာရာရမ္ဘော။ ပညာယ ပရိနိဗ္ဗာနာဘိမုခဘာဝေါ, ကရုဏာယ တဒဓိဂမော။ ပညာယ သယံ တရဏံ, ကရုဏာယ ပရေသံ တာရဏံ။ ပညာယ ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ, ကရုဏာယ ဗုဒ္ဓကိစ္စသိဒ္ဓိ။ ကရုဏာယ ဝါ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ သံသာရာဘိမုခဘာဝေါ, ပညာယ တတ္ထ အနဘိရတိ, တထာ ကရုဏာယ ပရေသံ အဘိံသာပနံ, ပညာယ သယံ ပရေဟိ အဘာယနံ။ ကရုဏာယ ပရံ ရက္ခန္တော အတ္တာနံ ရက္ခတိ, ပညာယ အတ္တာနံ ရက္ခန္တော ပရံ ရက္ခတိ။ တထာ ကရုဏာယ အပရန္တပော, ပညာယ အနတ္တန္တပော, တေန အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒီသု စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ တထာ ကရုဏာယ လောကနာထတာ, ပညာယ အတ္တနာထတာ။ ကရုဏာယ စဿ နိန္နတာဘာဝေါ, ပညာယ ဥန္နမာဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာယ သဗ္ဗသတ္တေသု ဇနိတာနုဂ္ဂဟော, ပညာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗတ္ထ ဝိရတ္တစိတ္တော, ပညာယ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တော, ကရုဏာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗသတ္တာနုဂ္ဂဟာယ ပဝတ္တော။ ယထာ ဟိ ကရုဏာ ဘဂဝတော သိနေဟသောကဝိရဟိတာ, ဧဝံ ပညာ အဟံကာရမမံကာရဝိနိမုတ္တာတိ အညမညဝိသောဓိတာ ပရမဝိသုဒ္ဓါ ဂုဏဝိသေသာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါဟိ ပကာသိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဂ္ဂအနိ **သုဂတော**တိ ဂ္ဂမဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **“သောဘနဂမနတ္တာ”** တိအာဒိ။ “ဂတေ ဌိတေ”တိ အာဒီသု ဂမနမ္ပိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတီ”** တိ။ **သောဘန**န္တိ သုဘံ, သုဘဘာဝေါ ဝိသုဒ္ဓတာယ, ဝိသုဒ္ဓတာ အဒေါသဝိဂမေနာတိ အာဟ **“ပရိသုဒ္ဓမနဝဇ္ဇ”** န္တိ။ ဂမနဉ္စ နာမ ဗဟုဝိဓန္တိ ဂ္ဂဓာဓိပ္ပေတံ ဂမနံ ဒဿေန္တော **“အရိယမဂ္ဂေါ”** တိ အာဟ။ သော ဟိ နိဗ္ဗာနဿ ဂတိ အဓိဂမောတိ စ ကတွာ ဂတံ ဂမနန္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဂ္ဂအနိ တဿေဝ ဂမနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“တေန ဟေသာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ခေမံ ဒိသ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ **အသဇ္ဇမာနော**တိ ပရိပန္ထာဘာဝေန သုဂတိဂမနေပိ အသဇ္ဇန္တော သင်္ဂံ အကရောန္တော, ပဂေဝ ဂ္ဂတရတ္ထ။ အထ တ ကော သနေ နိသီဒိတွာ ဓိပ္ပာဘိညာဝသေနေဝ စတုန္နမ္ပိ မဂ္ဂါနံ ပဋိလဒ္ဓဘာဝတော အသဇ္ဇမာနော အဗဇ္ဈန္တော ဂတော။ ယံ ဂမနံ ဂစ္ဆန္တော သဗ္ဗဂမနတ္ထံ အာဝဟတိ, သဗ္ဗဉ္ဉု အနုတ္တရံ သမ္ပတ္တိံ အာဝဟတိ, တဒေဝ သောဘနံ နာမ, တေန စ ဘဂဝါ ဂတောတိ အာဟ **“ဂ္ဂတိ သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော”** တိ သောဘနတ္ထော သုသဒ္ဒေါတိ ကတွာ။

အသုန္ဒရာနံ ဒုက္ခာနံ သင်္ခာရပ္ပဝတ္တီနံ အဘာဝတော အစ္စန္တသုခတ္တာ ဧကန္တတော သုန္ဒရံ နာမ အသင်္ခတာ ဓာတူတိ အာဟ **“သုန္ဒရဉ္စေသ ဌာနံ ဂတော အမတံ နိဗ္ဗာန”** န္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၅; ဓ. ပ. ၂၀၃-၂၀၄)။ **သမ္မာ**တိ သုဋ္ဌု။ သုဋ္ဌု ဂမနဉ္စ နာမ ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူတဿ ဂမနန္တိ အာဟ **“ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော”**တိ, ပဟီနာနံ ပုန အသမုဒါစာရဝသေန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ အာဂမံ ဒဿေတွာ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **“ဝုတ္တဉ္စေတ”** န္တိအာဒိ။ **တေန္တိ** တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနကိလေသာနံ ပုန အပစ္စာဂမနံ, ဂ္ဂဒဉ္စ သိခါပ္ပတ္တံ သမ္မာဂမနံ, ယာယ အာဂမနီယပဋိပဒါယ သိဒ္ဓံ, သာပိ သမ္မာဂမနမေဝါတိ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ သုဂတောတိ ဒဿေတုံ **“သမ္မာ ဝါ အာဂတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမ္မာပဋိပတ္တိယာ** တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သမ္မာပနေ အဝိပရီတပဋိပတ္တိယာ။ **သဗ္ဗလောကဿ ဟိတသုခမေဝ ကရောန္တော** တိ ဧတေန မဟာဗောဓိယာ ပဋိပဒါ အဝိဘာဂေန သဗ္ဗသတ္တာနံ သဗ္ဗဒါ ဟိတသုခါဝဟဘာဝေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ **သဿတံ ဥစ္ဆေဒန္တိ ဂ္ဂမေ အန္တေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတော**တိ ဧတေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဂတိံ ဒဿေတိ။ **ကာမသုခံ အတ္တကိလမထန္တိ ဂ္ဂမေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတော**တိ ဧတေန အရိယမဂ္ဂဂတိံ ဒဿေတိ။

တတ္ထ တိ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ယုတ္တဿေဝ ဘာသနေ။ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ သာဓေတဗ္ဗေ စေတံ ဘုမ္မံ။ **အဘူတ**န္တိ အဘူတတ္ထံ။ အတ္ထမုခေန ဟိ တစာယ အဘူတတာ ဘူတတာ တ။ **အတစ္ဆ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **အနတ္ထသံဟိ**

တန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေန သမ္ပရာယိကေန တ အနတ္ထေန သံဟိတံ **အနတ္ထသံဟိတံ,** အနတ္ထာဝဟံ။ န အတ္ထောတိ အနတ္ထော, အတ္ထဿ ပဋိပက္ခော အဘာဝေါ စ, တေန သံဟိတံ, ပိသုဏတစ် သမ္ဖပ္ပလာပဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ ဝေမေတ္တ ထ စတုဗ္ဗိဓဿပိ ဝစီဒုစ္စရိတဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တွေ စ ပဌမာ တစာ သီလဝန္တံ "ဒုဿီလော"တိ, အစဏ္ဍာလာဒိံ "စဏ္ဍာလော"တိအာဒိနာ ဘာသမာနဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒုတိယာ ဒုဿီလံ "ဒုဿီလော"တိ, စဏ္ဍာလာဒိမေဝ "စဏ္ဍာလော"တိအာဒိနာ အဝိနယေန ဘာသမာနဿ။ တတိယာ နေရယိကာဒိကဿ နေရယိကာဒိဘာဝဝိဘာဝနီကထာ ယထာ "အာပာယိကော ဒေဝဒတ္တော နေရယိကော"တိအာဒိကာ။ စတုတ္ထီ "ဝေဒဝိဟိတေန ယညဝိဓိနာ ပာဏာတိပာတာဒိကတံ သုဂတိံ အာဝဟတိ"တိ လောကဿ ဗျာမောဟနကထာ။ ပဥ္စမီ ဘူတေန ပေသုညုပသံဟာရာ ကထာ။ ဆဋ္ဌာ ယုတ္တပတ္တဋ္ဌာနေ ပဝတ္တိတာ အနဿီလာဒိကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဧဝံ သမ္မာ ဂဒတ္တာ** တိ ယထာဝုတ္တံ အဘူတာဒိံ ဝဇ္ဇေတွာ တ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသံဟိတံ ပိယံ မနာပံ တတော ဧဝ သမ္မာ သုဋ္ဌု ဂဒနတော သုဂတော။ အာဟာထဂမနမတ္တေန ကဿစိ အပ္ပိယမ္ပိ ဟိ ဘဂဝတော ဝစနံ ပိယံ မနာပမေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိယာ လောကဿ ဟိတသုခာဝဟတ္တာ။ တွေ ပန ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ "သုဂတော"တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အပရော နယော – သောဘနံ ဂတံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **သုဂတော**။ ဘဂဝတော ဟိ ဝေနေယျဇနုပသင်္ကမနံ ဧကန္တေန တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတော သောဘနံ ဘဒ္ဒကံ။ တထာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ဒုတဝိလမ္ဗိတခလိတာနုကမုနနိပ္ပီဠနုက္ကုဋိကကုဋိလာကုလတာဒိဒောသဝိရဟိတံ ဝိလာသိတရာဇဟံသဝသဘတရဏမိဂရာဇဂမနံ ကာယဂမနံ ဉာဏဂမနဉ္စ ဝိပုလနိမ္မလကရုဏာသတိဝီရိယာဒိဂုဏဝိသေသဟိတမဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ အနဝဇ္ဇတာယ သတ္တာနံ ဟိတသုခာဝဟတာယ စ သောဘနမေဝ။ အထ တ သယမ္ဘုဉာဏေန သကလမ္ပိ လောကံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိဇာနန္တော သမ္မာ ဂတော အဝဂတောတိ **သုဂတော**။ တထာ လောကသမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဇဟန္တော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပာဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ သုဂတော။ လောကနိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော အဓိဂတောတိ သုဂတော။ လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော ပဋိပန္နောတိ သုဂတော။ တထာ ယံ ဣမဿ သဒေဝကဿ လောကဿ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ ဉာတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, သဗ္ဗံ တံ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သမ္မာ ပစ္စက္ခတော ဂတော အဗ္ဘညာသီတိ သုဂတော။

ဣအာနိ **လောကဝိဒူ**တိ ဣမဿ အတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ **"သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗထာ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန, ယော ယော လောကော ယေန ယေန ပကာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော, တေန တေန ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ တေ ပန ပကာရေ ဒဿေတုံ **"သဘာဝတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဘာဝတော**တိ ဒုက္ခသဘာဝတော။ သဗ္ဗော ဟိ လောကော ဒုက္ခသဘာဝေါ။ ယထာဟ "သံခိတ္တေန ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ"တိ။ **သမုဒယတော**တိ ယတော သမုဒေတိ, တတော တဏှာဒိတော။ **နိရောဓတော**တိ ယတ္ထ သော နိရုဇ္ဈတိ, တတော ဝိသင်္ခါရတော။ **နိရောဓူပါယတော**တိ ယေန ဝိဓိနာ သော နိရောဓော ပတ္တဗ္ဗော, တတော အရိယမဂ္ဂတော ဣတော အညဿ ပကာရဿ အဘာဝါ။ ဣတိ "သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒီ"တိ ဝတွာ တဒတ္ထသာဓကံ သုတ္တံ ဒဿေန္တော **"ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော"**တိအာဒိမာဟ။ ဣဒဉ္စ သုတ္တံ "ယတ္ထ ခေါ, ဘန္တေ, န ဇာယတိ။ပေ။ န ဥပပဇ္ဇတိ, သက္ကာ နု ခေါ သော, ဘန္တေ, ဂမနေန လောကဿ အန္တော ဉာတုံ တ ဒဋ္ဌုံ တ ပာပုဏိတုံ တ"တိ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အံ. နိ. ၄.၄၅) ဩကာသလောကဿ ဂတိံ သန္ဓာယ ရောဟိတဒေဝပုတ္တေန ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ အဘာသိ။ တတ္ထ **န ဇာယတီ**တိအာဒိနာ ဥဇုကံ ဇာတိအာဒီနိ ပဋိက္ခိပိတွာ **န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတီ** တိ ပဒဒွယေန အပရာပရံ စဝနုပပတနာနိ ပဋိက္ခိပတိ။ ကေစိ ပန "န ဇာယတီတိအာဒိ ဂဗ္ဘသေယျကာဒိဝသေန ဝုတ္တံ, ဣတရံ ဩပပါတိကဝသေနာ"တိ ဝဒန္တိ။ **တန္တိ** ဇာတိအာဒိရဟိတံ။ **ဂမနေနာ**တိ ပဒသာ ဂမနေန။ **လောကဿန္တ**န္တိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ **ဉာတေယျ**န္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ။ **ဒဋ္ဌေယျ**န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပတ္တေယျ**န္တိ ပတ္တဗ္ဗံ။ "ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယ"န္တိ တ ပာဌော, တတ္ထ ဂမနေန လောကဿန္တံ ဉာတာ အယံ ဒိဋ္ဌာ အယံ ပတ္တာ အယန္တိ န ဝဒါမီတိ အတ္ထော။ **အယ**န္တိ နိပါတမတ္တံ။ ("နိပါတမတ္တံ"?)

ကာမံ ပဒသာ ဂမနေန ဂန္တွာ လောကဿန္တံ ဉာတုံ ဒဋ္ဌုံ ပတ္တုံ တ န သက္ကာ, အပိ စ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌာနေ တံ ပညာပေတွာ ဒဿေမီတိ ဒဿေန္တော **"အပိ စာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ** တိ ဗျာမပ္ပမာဏေ အတ္တဘာဝေ။ ဣမိနာ ရူပက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ။ **သသညိမှိ**တိ သညာယ သဟိတေ။ ဣမိနာ သညာသီသေန ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓေ ဒဿေတိ သညာသဟိတတ္တာ ဧဝ။ **သမနကေ**တိ သဝိညာဏကေတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ

ဝိညာဏက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ, အဝိညာဏကေ ပန ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသမုဒာယမတ္တေ ပညာပေတုံ န သက္ကာတိ အဓိပ္ပာယော။ **လောကန္တိ** ခန္ဓာဒိလောကံ။ **လောကနိရောဓန္တိ** တဿ လောကဿ နိရုဇ္ဈနံ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိံယေဝ ပညာပေတိ။ အဒေသမ္ပိ ဟိ တံ ယေသံ နိရောဓော, တေသံ ဝသေန ဒေသတောပိ ဥပစာရဝသေန နိဒ္ဒိသီယတိ ယထာ "စက္ခုံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ, ဧတ္ထေသာ တဏှာ ပဟီယမာနာ ပဟီယတိ, ဧတ္ထ နိရုဇ္ဈမာနာ နိရုဇ္ဈတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄ဝ၁; မ. နိ. ၁.၁၃၄; ဝိဘ. ၂ဝ၄)။

ဂမနေနာတိ ပါကတိကဂမနေန။ **လောကဿန္တော** တိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တော အန္တကိရိယာယ ဟေတုဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ **ကုဒါစနန္တိ** ကဒါစိပိ။ **အပ္ပတွာ** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန အနဓိဂန္တွာ။ **ပမောစနန္တိ** ပမုတ္တိ နိဿရဏံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ လောကန္တံ အပ္ပတွာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုတ္တိ နတ္ထိ, တသ္မာ။ **ဟဝေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **လောကဝိဒူ**တိ သဘာဝတဒိတော သဗ္ဗံ လောကံ ဝိဇာနန္တော။ **သုမေဓော**တိ သုန္ဒရပညော။ **လောကန္တဂူ** တိ ပရိညာဘိသမယေန လောကံ ဝိဒိတွာ ပဟာနာဘိသမယေန လောကန္တဂူ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ **ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော** ။ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ သမိတတ္တာ စတုသစ္စဓမ္မာနံ ဝါ အဘိသမိတတ္တာ **သမိတာဝီ**။ **နာသီသတီ**တိ န ပတ္ထေတိ, ယထာ ဣမံ လောကံ, ဧဝံ ပရဉ္စ လောကံ နာသီသတိ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။

ဧဝံ ယဒိပိ လောကဝိဒုတာ အနဝသေသတော ဒဿိတာ သဘာဝတဒိတော ဒဿိတတ္တာ, လောကော ပန ဧကဒေသေနေဝ ဝုတ္တောတိ တံ အနဝသေသတော ဒဿေတုံ **"အပိ စ တယော လောကာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော သန္တာနော စ **သတ္တလောကော**။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တော, လောကီယတိ ဧတ္ထ ကုသလာကုသလံ တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကော။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော သန္တာနော စ **ဩကာသလောကော** လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ဇင်္ဂမာ ထာဝရာ စ တေသဉ္စ ဩကာသဘူတောတိ ကတွာ။ တဒာဓာရတာယ ဟေသ "ဘာဇနလောကော"တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ **သင်္ခါရလောကော** ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ။ **အာဟာရဋ္ဌိတိကာ** တိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကာ, ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကာတိ အတ္ထော။ ပစ္စယတ္ထော ဟေတ္ထ အာဟာရသဒ္ဒော "အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝါ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဥပ္ပါဒါယ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၂၃၂) ဝိယ။ ဧဝဉှိ "သဗ္ဗေ သတ္တာ"တိ ဣမိနာ အသညသတ္တာပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ သာ ပနာယံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခါရဓမ္မော, န သတ္တဓမ္မောတိ အာဟ **"အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ သင်္ခါရလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။

ယဒိ ဧဝံ "သဗ္ဗေ သတ္တာ"တိ ဣဒံ ကထန္တိ? ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဒေသနာတိ နာယံ ဒောသော။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ကတ္ထစိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ကတ္ထစိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ? ဒေသနာဝိလာသတော ဝေနေယျဇ္ဈာသယတော စ။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, တေ ယထာရုစိ ကတ္ထစိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ကတ္ထစိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ ယေ ပန ဝေနေယျာ သာသနက္ကမံ အနောတိဏ္ဏာ, တေသံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ဒေသနံ ဒေသေန္တိ။ ယေ စ ဩတိဏ္ဏာ, တေသံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ။ သမ္မုတိသစ္စဝိသယာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ, ဣတရာ ပရမတ္ထသစ္စဝိသယာ။ ပုရိမာ ကရုဏာနုကူလာ, ဣတရာ ပညာနုကူလာ။ သဒ္ဓါနုသာရီဂေါတ္တာနံ စ ပုရိမာ။ တေ ဟိ ပုဂ္ဂလပ္ပမာဏိကာ, ပစ္ဆိမာ ဓမ္မာနုသာရီဂေါတ္တာနံ။ သဒ္ဓါစရိတတာယ စ လောကာဓိပတီနံ ဝသေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ, ပညာစရိတတာယ ဓမ္မာဓိပတီနံ ဝသေန ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ။ ပုရိမာ စ နေယျတ္ထာ, ပစ္ဆိမာ နီတတ္ထာ။ ဣတိ ဘဂဝါ တံ တံ ဝိသေသံ အပေက္ခိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဒုဝိဓံ ဒေသနံ ဒေသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ သဿတာဒိဝသေန "အတ္တာ လောကော"တိ ပရိကပ္ပနာ ယေဘုယျေန သတ္တဝိသယာ, န သင်္ခါရဝိသယာတိ အာဟ **"သဿတော လောကောတိ ဝါ အသဿတော လောကောတိ ဝါတိ အာဂတဋ္ဌာနေ သတ္တလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။ **ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ** တိ ယတ္တကေ ဌာနေ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ ပရိဗ္ဘမန္တိ။ **ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစမာနာ** တိ တေသံ ပရိဗ္ဘမနေနေဝ တာ တာ ဒိသာ ပဘဿရာ ဟုတွာ ဝိရောစန္တိ။ အထ ဝါ **ဒိသာ**တိ ဥပယောဂဗဟုဝစနံ, တသ္မာ သယံ ဝိရောစမာနာ စန္ဒိမသူရိယာ ယတ္တကာ ဒိသာ ဘန္တိ သောဘေန္တိ ဩဘာသယန္တီတိ အတ္ထော။ **တာဝ သဟဿဓာ လောကော** တိ တတ္တကေန ပမာဏေန သဟဿပ္ပကာရော ဩကာသလောကော, သဟဿလောကဓာတုယောတိ အတ္ထော။ "တာဝသဟဿတ"တိ ဝါ ပါဌော, တာဝ တတ္တကံ သဟဿံ အဿ အတ္ထီတိ တာဝသဟဿတံ။ **ဧတ္ထ** တိ သဟဿလောကဓာတုသင်္ခါတေ လောကေ။

တမ္ပိ တိ တိဝိဓမ္ပိ လောကံ။ **သဗ္ဗထာ အဝေဒီ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရတော ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ကထံ ပဋိဝိဇ္ဈီတိ အာဟ **"တထာ ဟီ"**တိအာဒိ။ **တထာ ဟိဿာ** တိ ဣမဿ "သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော"တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **အဿာ** တိ အနေန ဘဂဝတာ။ **ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ** တိ ယာယ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဝုတ္တာ, တာယ သဗ္ဗော သင်္ခါရလောကော ဧကဝိဓော ပကာရန္တရဿ အဘာဝတော။ **ဒွေ လောကာ**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ နိဗ္ဗာနဿ အဂ္ဂဟဏံ တဿ အလောကသဘာဝတ္တာ။ နနု စ "အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"တိ ဧတ္ထ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ မဂ္ဂဖလာနမ္ပိ လောကတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ပရိညေယျာနံ ဒုက္ခသစ္စဓမ္မာနံ ဣဓ လောကောတိ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အထ ဝါ န လုဇ္ဇတိ န ပလုဇ္ဇတီတိ ယော ဂဟိတော တထာ န ဟောတိ, သော လောကောတိ တံဂဟဏရဟိတာနံ လောကုတ္တရာနံ နတ္ထိ လောကတာ။

တိဿော ဝေဒနာ တိ သုခဒုက္ခဥပေက္ခာဝသေန။ **စတ္တာရော အာဟာရာ** တိ ကဗဠီကာရာဟာရော ဖဿာဟာရော မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဝိညာဏာဟာရောတိ စတ္တာရော အာဟာရာ။ တတ္ထ ကဗဠီကာရာဟာရော ဩဇဋ္ဌမကံ ရူပံ အာဟရတီတိ အာဟာရော။ ဖဿော တိဿော ဝေဒနာ အာဟရတီတိ အာဟာရော။ မနောသဉ္စေတနာ တီသု ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိံ အာဟရတီတိ အာဟာရော။ ဝိညာဏံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ နာမရူပံ အာဟရတီတိ အာဟာရော။ ဥပါဒာနာနံ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ **ဥပါဒာနက္ခန္ဓာ။ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနီ** တိ စက္ခာယတနာဒိမနာယတနပရိယန္တာနိ။ **သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော**တိ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော, ဧကတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, ဧကတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော, ဟေဋ္ဌိမာ စ တယော အာရုပ္ပာတိ ဣမာ သတ္တ "ဝိညာဏံ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ နာနတ္တံ ကာယော ဧတေသံ, နာနတ္တော ဝါ ကာယော ဧတေသန္တိ နာနတ္တကာယာ, နာနတ္တသညာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ နာနတ္တသညိနော။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဗ္ဗေ မနုဿာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၂၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၇.၄၄-၄၅) ဆကာမာဝစရာ စ ဒေဝါ ဧကစ္စေ စ ဝိနိပါတိကာ **"နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော"** တိ ဝုစ္စန္တိ။ အပရိမာဏေသု ဟိ စက္ကဝါဠေသု အပရိမာဏာနံ မနုဿာနံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဒွေပိ ဧကသဒိသာ နတ္ထိ။ ယေပိ ကတ္ထစိ ယမကဘာတရော ဝဏ္ဏေန ဝါ သဏ္ဌာနေန ဝါ ဧကသဒိသာ ဟောန္တိ, တေသမ္ပိ အာလောကိတဝိလောကိတကထိတဟသိတဂမနဋ္ဌာနာဒီဟိ ဝိသေသော ဟောတိယေဝ, ပဋိသန္ဓိသညာ စ နေသံ တိဟေတုကာပိ ဒုဟေတုကာပိ အဟေတုကာပိ ဟောတိ, တသ္မာ သဗ္ဗေပိ မနုဿာ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော။ ဆကာမာဝစရဒေဝေသု စ ကေသဉ္စိ ကာယော နီလော ဟောတိ, ကေသဉ္စိ ပီတာဒိဝဏ္ဏော, ပဋိသန္ဓိသညာ စ နေသံ ဒုဟေတုကာပိ တိဟေတုကာပိ ဟောတိ, တသ္မာ တေပိ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော။ ဧကစ္စေ ဝိနိပါတိကာ ပန စတုအပါယဝိနိမုတ္တကာ ဥတ္တရမာတာ ယက္ခိနီ, ပိယင်္ကရမာတာ, ဓမ္မဂုတ္တာတိ ဧဝမာဒယော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧတေသ ဥ့ဟိ ဩဒါတကာဠမင်္ဂုရစ္ဆဝိသာမဝဏ္ဏာဒိဝသေန စေဝ ကိသထူလရဿဒီဃာဒိဝသေန စ ကာယော နာနာ ဟောတိ, မနုဿာနံ ဝိယ တိဟေတုကဒုဟေတုကာဟေတုကဝသေန ပဋိသန္ဓိသညာပိ, တေ ပန ဒေဝါ ဝိယ န မဟေသက္ခာ , ကပဏ မနုဿာ ဝိယ အပ္ပေသက္ခာ ဒုလ္လဘဃာသစ္ဆာဒနာ ဒုက္ခပီဠိတာ ဝိဟရန္တိ, ဧကစ္စေ ကာဠပက္ခေ ဒုက္ခိတာ ဇုဏှပက္ခေ သုခိတာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သုခသမုဿယတော ဝိနိပတိတတ္တာ သုခသမုဿယတော ဝိနိပါတော ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဝိနိပါတိကာတိ ဝုတ္တာ သတိပိ ဒေဝဘာဝေ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော။ ယေ ပနေတ္ထ တိဟေတုကာ, တေ သံ ဓမ္မာဘိသမယောပိ ဟောတိ။ ပိယင်္ကရမာတာ ဟိ ယက္ခိနီ ပစ္စူသသမယေ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ ဓမ္မံ သဇ္ဈာယ တော သုတွာ –

"မာ သဒ္ဒံ ကရိ ပိယင်္ကရ၊ ဘိက္ခု ဓမ္မပဒါနိ ဘာသတိ။
အပိစ ဓမ္မပဒံ ဝိဇာနိယ၊ ပဋိပဇ္ဇေမ ဟိတာယ နော သိယာ။

"ပါဏေသု စ သံယမာမသေ၊ သမ္ပဇာနမုသာ န ဘဏာမသေ။
သိက္ခေမ သုသီလျမတ္တနော၊ အပိ မုစ္စေမ ပိသာစယောနိယာ"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၀) –

ဧဝံ ပုတ္တကံ သညာပေတ္ဝာ တံ ဒိဝသံ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တာ။ ဥတ္တရမာတာ ပန ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာဝ သောတာပန္နာ ဇာတာ။ ဧဝမိမေပိ ကာယဿ စေဝ ပဋိသန္ဓိသညာယ စ နာနတ္တာ "နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော"တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ။

ဗြဟ္မပာရိသဇ္ဇဗြဟ္မပုရောဟိတမဟာဗြဟ္မသင်္ခါတာ ပန ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဘေဒဘိန္နေန ပဌမဇ္ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တာ ဗြဟ္မကာယိကာ စေဝ စတူသု အပာယေသု သတ္တာ စ **"နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော"** တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဧ တေသု ဟိ ဗြဟ္မကာယိကေသု ဗြဟ္မပုရောဟိတာနံ ကာယော ဗြဟ္မပာရိသဇ္ဇေဟိ ပမာဏတော ဝိပုလတရော ဟောတိ, မဟာဗြဟ္မာနံ ကာယော ပန ဗြဟ္မပုရောဟိတေဟိပိ ပမာဏတော ဝိပုလတရော ဟောတိ။ ကာမဉ္စ နေသံ ပဘာဝသေနပိ ကာယော ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမေဟိ ဥဠာရတရော ဟောတိ, တံ ပန ဣဓ အပ္ပမာဏံ။ တထာ ဟိ ပရိတ္တာဘာဒီနံ ပရိတ္တာဘာဒီနဉ္စ ကာယေ သတိပိ ပဘာဝေမတ္တေ ဧကတ္တဝသေနေဝ ဝဝတ္ထပိယတီတိ "ဧကတ္တကာယာ"တွေဝ တေ ဝုစ္စန္တိ။ ဧဝမိမေ ဗြဟ္မကာယိကာ ကာယဿ နာနတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကဝသေန ပန ပဋိသန္ဓိသညာယ စ ဧကတ္တာ နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော။ ယထာ စ တေ, ဧဝံ စတူသု အပာယေသု သတ္တာ။ နိရယေသု ဟိ ကေသဉ္စိ ကဝုတံ, ကေသဉ္စိ အဍ္ဎယောဇနံ, ကေသဉ္စိ ယောဇနံ အတ္တဘာဝေါ ဟောတိ, ဒေဝဒတ္တဿ ပန ယောဇနသတိကော ဇာတော။ တိရစ္ဆာနေသုပိ ကေစိ ခုဒ္ဒကာ, ကေစိ မဟန္တာ, ပေတ္တိဝိသယေပိ ကေစိ သဋ္ဌိဟတ္ထာ, ကေစိ အသီတိဟတ္ထာ ဟောန္တိ, ကေစိ သုဝဏ္ဏာ, ကေစိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ, တထာ ကာလကဉ္ဇိကာ အသုရာ။ အပိ စေတ္ထ ဒီဃပိဋ္ဌိကပေတာ နာမ သဋ္ဌိယောဇနိကာပိ ဟောန္တိ, ပဋိသန္ဓိသညာ ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ အကုသလဝိပါကာဟေတုကာဝ ဟောတိ။ ဣတိ အာပာယိကာပိ "နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော"တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ။

ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိကာ ပန ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာ အာဘဿရာ **"ဧကတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော"** တိ ဝုစ္စန္တိ။ နေသဉ္ဟိ သဗ္ဗေသံ ကာယော ဧကပ္ပမာဏောဝ ဟောတိ, ပဋိသန္ဓိသညာ ပန ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနဝိပါကဝသေန နာနာ ဟောတိ။

ပရိတ္တသုဘာ အပ္ပမာဏသုဘာ သုဘကိဏှာ ပန တတိယဇ္ဈာနဘူမိကာ **ဧကတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော** ။ တေသံ ဝုတ္တနယေန ကာယဿ စေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါကဝသေန ပဋိသန္ဓိသညာယ စ ဧကတ္တာ။ "ဝေဟပ္ဖလာပိ ဣမံ ယေဝ စတုတ္ထဝိညာဏဋ္ဌိတိံ ဘဇန္တိ ကာယဿ စေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနဝိပါကဝသေန ပဋိသန္ဓိသညာယ စ ဧကရူပတ္တာ။ သုဒ္ဓါဝါသာ ပန အပုနရာဝတ္တနတော ဝိဝဋ္ဋပက္ခေ ဌိတာ, န သဗ္ဗကာလိကာ။ ကပ္ပသတသဟဿမ္ပိ အသင်္ချေယျမ္ပိ ဗုဒ္ဓသုညေ လောကေ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, သောဠသကပ္ပသဟဿဗ္ဘန္တရေ ဗုဒ္ဓေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တေသုယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိဿ ဘဂဝတော ခန္ဓါဝါရဋ္ဌာနသဒိသာ ဟောန္တိ, တသ္မာ နေဝ ဝိညာဏဋ္ဌိတိံ, န သတ္တာဝါသံ ဘဇန္တိ"တိ ဝဒန္တိ။ မဟာသီဝတ္ထေရော ပန "န ခော ပန သော သာရိပုတ္တ အာဝါသော သုလဘရူပေါ, ယော မယာ အနာဝုဋ္ဌပုဗ္ဗော ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ အညတြ သုဒ္ဓါဝါသေဟိ ဒေဝေဟီ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၀) ဣမိနာ သုတ္တေန "သုဒ္ဓါဝါသာပိ စတုတ္ထဝိညာဏဋ္ဌိတိံ စတုတ္ထသတ္တာဝါသံ ဘဇန္တီ"တိ ဝဒတိ, တံ အပ္ပဋိဗာဟိယတ္တာ သုတ္တဿ အနုညာတံ။ တသ္မာ အသညသတ္တံ အပနေတွာ ပရိတ္တသုဘာဒီသု အကနိဋ္ဌပရိယောသာနာသု နဝသု ဘူမိသု သတ္တာ "ဧကတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော"တိ ဂဟေတဗ္ဗာ။

အသညသတ္တာ ပန ဝိညာဏာဘာဝတ ဧတ္ထ သင်္ဂဟံ န ဂစ္ဆန္တိ။ တထာ ဟိ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတာ တယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ "ဓိ စိတ္တံ, ဓိ စိတ္တံ, စိတ္တဿ နာမ အဘာဝေါယေဝ သာဓု။ စိတ္တဉ္ဟိ နိဿာယ ဝဓဗန္ဓါဒိပစ္စယံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, စိတ္တေ အသတိ နတ္ထေတ"န္တိ ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနာ ကာလံ ကတွာ ရူပပဋိသန္ဓိဝသေန အသညဘဝေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ယော ယဿ ဣရိယာပထော မနုဿလောကေ ပဏိဟိတော အဟောသိ, သော တေန ဣရိယာပထေန နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ ဌိတော ဝါ နိသိန္နော ဝါ နိပန္နော ဝါ ဟောတိ။ ဧဝံ စိတ္တဝိရာဂဘာဝနာဝသေန တေသံ တတ္ထ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိ န ဟောတီတိ ဝိညာဏာဘာဝတော ဝိညာဏဋ္ဌိတိံ တေ န ဘဇန္တိ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ပန ယထေဝ သညာယ, ဧဝံ ဝိညာဏဿပိ သုခုမတ္တာ ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု သင်္ဂဟံ န ဂစ္ဆတိ။ တဉ္ဟိ သညာယ ဝိယ ဝိညာဏဿပိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တတ္တာ ပရိဗျတ္တဝိညာဏကိစ္စာဘာဝတော နေဝ ဝိညာဏံ , န စ သဗ္ဗသော အဝိညာဏံ ဟောတီတိ နေဝဝိညာဏာ နာဝိညာဏံ, တသ္မာ ပရိပ္ဖုဋ္ဌဝိညာဏကိစ္စဝန္တီသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု သင်္ဂဟံ

န ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ ဝိနိဟတိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဆကာမာဝစရဒေဝေ မနုဿာ စ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, ပဌမဇ္ဈာနဘူမိကာ အပါယသတ္တာ စ နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနော, ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိကာ ဧကတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, တတိယဇ္ဈာနဘူမိကာ အသညသတ္တံ ဝဇ္ဇေတွာ သေသာ စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိကာ စ ဧကတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနောတိ ဣမာ စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော နေဝသညာနာသညာယတနံ ဝဇ္ဇေတွာ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒိဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပတ္တယေန သဒ္ဓိံ "သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ တိ လာဘော အလာဘော ယသော အယသော နိန္ဒာ ပသံသာ သုခံ ဒုက္ခန္တိ ဣမေ အဋ္ဌ လောကဿ ဓမ္မတ္တာ လောကဓမ္မာ။ ဣမေ ဟိ သတ္တလောကဿ အဝဿံဘာဝိနော ဓမ္မာ, တသ္မာ တေဟိ ဝိနိမုတ္တော နာမ ကောစိ သတ္တော နတ္ထိ။ တေ ဟိ အပရာပရံ ကဒါစိ လောကံ အနုပတန္တိ, ကဒါစိ တေ လောကော စ အနုပတတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ, လောကော စ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတီ"တိ (အ. နိ. ၈.၆)။ ယာသဉ္စာဒနာဒီနံ လဒ္ဓိ, တာနိ ဧဝ တ လဒ္ဓဗ္ဗတော **လာဘော**။ တဒဘာဝေ **အလာဘော**။ လာဘဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဗ္ဗိသယော အနုရောဓော ဂဟိတော, အလာဘဂ္ဂဟဏေန ဝိရောဓော။ ဧဝံ **ယသာ**ဒီသုပိ တဗ္ဗိသယအနုရောဓဝိရောဓာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လာဘေ ပန အာဂတေ အလာဘော အာဂတောယေဝ ဟောတီတိ လာဘော စ အလာဘော စ ဝုတ္တော။ **ယသာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တထာ စ လောဟိတေ သတိ တဒုပဃာတဝသေန ပုဗ္ဗော ဝိယ လာဘာဒီသု အနုရောဓေ သတိ အလာဘာဒီသု ဝိရောဓော လဒ္ဓာဝသရော ဧဝ ဟောတိ။

နဝ သတ္တာဝါသာ တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိယော ဧဝ အသညသတ္တစတုတ္ထာရုပ္ပေဟိ သဒ္ဓိံ "နဝ သတ္တာဝါသာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ သတ္တာ အာဝသန္တိ ဧတေသူတိ သတ္တာဝါသာ, နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီအာဒိဘေဒါ သတ္တနိကာယာ။ တေ ဟိ သတ္တနိကာယာ တပ္ပရိယာပန္နာနံ သတ္တာနံ တာယ ဧဝ တပ္ပရိယာပန္နတာယ အာဓာရော ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ သမုဒါယာဓာရတာယ အဝယဝဿ ယထာ "ရုက္ခေ သာခာ"တိ။ သုဒ္ဓါဝါသာနမ္ပိ သတ္တာဝါသဂ္ဂဟဏေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ဒသာယတနာနီတိ အရူပသဘာဝံ မနာယတနံ ရူပာရူပဒိမိဿကံ ဓမ္မာယတနဉ္စ ဌပေတွာ ကေဝလံ ရူပဓမ္မာနံ ယေဝ ဝသေန စက္ခာယတနာဒယော ပဉ္စ, ရူပာယတနာဒယော ပဉ္စာတိ ဒသာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ, မနာယတနဓမ္မာယတနေဟိ ပန သဒ္ဓိံ တာနိယေဝ **"ဒွာဒသာယတနာနီ"**တိ ဝုတ္တာနိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ စက္ခာဒယော "အာယတနာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ? အာယတနတော (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၅၄) အာယာနံ တနနတော အာယတဿ စ နယနတော အာယတနာနိ။ စက္ခုရူပာဒီသု ဟိ တံတံဒွာရာရမ္မဏာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သေန သေန အနုဘဝနာဒိနာ ကိစ္စေန အာယတန္တိ ဥဋ္ဌဟန္တိ ဃဋန္တိ ဝါယမန္တိ, တေ စ ပန အာယဘူတေ ဓမ္မေ ဧတာနိ တနောန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တိ, ဣဒဉ္စ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ပဝတ္တံ အတိဝိယ အာယတံ သံသာရဒုက္ခံ ယာဝ န နိဝတ္တတိ, တာဝ နယန္တိ ပဝတ္တယန္တိ, တသ္မာ "အာယတနာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ အပိ စ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာကရဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန စ အာယတနာနိ။ တထာ ဟိ လောကေ "ဣဿရာယတနံ ဝါသုဒေဝါယတန"န္တိအာဒီသု နိဝါသဋ္ဌာနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ "သုဝဏ္ဏာယတနံ ရဇတာယတန"န္တိအာဒီသု အာကရော။ သာသနေ ပန "မနောရမေ အာယတနေ, သေဝန္တိ နံ ဝိဟင်္ဂမာ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၃၈) သမောသရဏဋ္ဌာနံ။ "ဒက္ခိဏာပထော ဂုန္နံ အာယတန"န္တိအာဒီသု သဉ္ဇာတိဒေသော။ "တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၅၈; အ. နိ. ၃.၁၀၂; ၅.၂၃) ကာရဏံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ စက္ခုအာဒီသု စ တေ တေ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ နိဝသန္တိ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ စက္ခာဒယော တေသံ နိဝါသဋ္ဌာနံ။ စက္ခာဒီသု စ တေ အာကိဏ္ဏာ တန္နိဿိတတ္တာ တဒါရမ္မဏတ္တာ စာတိ စက္ခာဒယော စ နေသံ အာကရော။ တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္ထုဒွာရာရမ္မဏဝသေန သမောသရဏတော စက္ခာဒယော စ နေသံ သမောသရဏဋ္ဌာနံ။ တန္နိဿယာရမ္မဏဘာဝေန တတ္ထေဝ ဥပ္ပတ္တိတော စက္ခာဒယော စ နေသံ သဉ္ဇာတိဒေသော။ စက္ခာဒီနံ အဘာဝေ အဘာဝတော စက္ခာဒယော စ နေသံ ကာရဏန္တိ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန စက္ခု စ တံ အာယတနဉ္စာတိ စက္ခာယတနံ။ ဧဝံ သေသာနိပိ။

ဣမာနေဝ ပန ဒွာဒသာယတနာနိ စက္ခုဝိညာဏာဒိဆဝိညာဏေဟိ သဒ္ဓိံ **အဋ္ဌာရသ** ဝိဒဟနာဒိတော **"ဓာတုယော"**တိ ဝုစ္စန္တိ။ တထာ ဟိ စက္ခာဒီသု ဧကေကော ဓမ္မော ယထာသမ္ဘဝံ ဝိဒဟတိ, ဓီယတေ, ဝိဓာနံ, ဝိဓီယတေ ဧ

တာယ, ဝေတ္ထ တ ခီယတီတိ ဓာတူတိ ဝုစ္စတိ။ လောကိယာ ဟိ ဓာတုယော ကာရဏဘာဝေန ဝဝတ္ထိတာ ဟုတွာ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော ဝိယ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိံ, အနေကပ္ပကာရံ သံသာရဒုက္ခံ ဝိဒဟန္တိ, ဘာရဟာရေဟိ စ ဘာရော ဝိယ သတ္တေဟိ ခီယန္တိ ဓာရီယန္တိ, ဒုက္ခဝိဓာနမတ္တမေဝ စေတာ အဝသဝတ္တနတော။ တေဟိ စ ကာရဏဘူတာဟိ သံသာရဒုက္ခံ သတ္တေဟိ အနုဝိဓီယတိ, တထာဝိဟိတဉ္စ တံ တောသွေဝ ဓီယတိ ဌပီယတိ, တသ္မာ ''ဓာတုယော''တိ ဝုစ္စန္တိ။ အပိ စ ယထာ တိတ္ထိယာနံ အတ္တာ နာမ သဘာဝတော နတ္ထိ, န ဧဝမေတာ, ဧတာ ပန အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယော။ ယထာ စ လောကေ ဝိစိတ္တာ ဟရိတာလမနောသိလာဒယော သေလာဝယဝ ''ဓာတုယော''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝမေတာပိ ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော။ ဝိစိတ္တာ ဟေတာ ဉာဏဉ္ဉေယျာဝယဝါတိ။ ယထာ တ သရီရသင်္ခါတဿ သမုဒာယဿ အဝယဝဘူတေသု ရသသောဏိတာဒီသု အညမညဝိသဘာဂလက္ခဏပရိစ္ဆိန္နေသု ဓာတုသမညာ, ဧဝမေတေသုပိ ပဉ္စက္ခန္ဓသင်္ခါတဿ အတ္တဘာဝဿ အဝယဝေသု ဓာတုသမညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အညမညဝိသဘာဂလက္ခဏပရိစ္ဆိန္နာ ဟေတေ စက္ခာဒယောတိ။ အပိ စ **ဓာတူ**တိ နိဇ္ဇီဝမတ္တဿေတံ အဓိဝစနံ။ တထာ ဟိ ဘဂဝါ ''ဆဓာတုရော အယံ ဘိက္ခု ပုရိသော''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၄၃) ဇီဝသညာသမူဟနနတ္ထံ ဓာတုဒေသနမကာသိ။ တသ္မာ နိဇ္ဇီဝဋ္ဌေနပိ ဓာတုယောတိ ဝုစ္စန္တိ။

ဧတ္ထ စ ''အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာဝစနေန သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာ, တာယ စ ''ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ဝစနတော ဒုက္ခာနတ္တတာ စ ပကာသိတာ ဟောန္တီတိ တီဏိပိ သာမညလက္ခဏာနိ ဂဟိတာနိ။ **နာမန္တိ** စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ, တေ စ အတ္ထတော ဖဿာဒယော။ **ရူပန္တိ** ဘူတုပာဒာယ ရူပာနိ, တာနိ စ အတ္ထတော ပထဝီအာဒယောတိ အဝိသေသေနေဝ သလက္ခဏတော သင်္ခါရာ ဂဟိတာ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ယေ တေ သဝိသေသာ ကုသလာဒယော ဟေတုအာဒယော စ, တေပိ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **''က္ကတိ အယံ သင်္ခါရလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော''**တိ။

ဧဝံ သင်္ခါရလောကဿ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သတ္တလောကဿပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ယသ္မာ ပနေသော''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အာသယံ ဇာနာတီ**တိ အာဂမ္မ စိတ္တံ သေတိ ဧတ္ထာတိ အာသယော မိဂါသယော ဝိယ။ ယထာ မိဂေ ဂောစရာယ ဂန္တွာ ပစ္စာဂန္တွာ တတ္ထေဝ ဝနဂဟနေ သယတီတိ သော တဿ အာသယော, ဧဝံ အညထာ ပဝတ္တိတွာပိ စိတ္တံ အာဂမ္မ ယတ္ထ သေတိ, သော တဿ အာသယောတိ ဝုစ္စတိ။ သော ပန သဿတဒိဋ္ဌိအာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။ ဝုတ္တဉ္စ –

> ''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌီ စ၊ ခန္တိ စေဝါနုလောမိကာ။
> ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတ''န္တိ။

တတ္ထ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌီဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ သဗ္ဗေပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ သတ္တာ ဣမာ ဧဝ ဒွေ ဒိဋ္ဌိယော သန္နိဿိတာ။ ယထာဟ ''ဒွယနိဿိတော ခွာယံ ကစ္စာန လောကော ယေဘုယျေန အတ္ထိတဉ္စေဝ နတ္ထိတဉ္စာ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅)။ **အတ္ထိတာ** တိ ဟိ သဿတဂ္ဂါဟော အဓိပ္ပေတော, **နတ္ထိတာ**တိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂါဟော။ အယံ တာဝ ဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ အာသယော, ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပန သုဒ္ဓသတ္တာနံ အနုလောမိကာ ခန္တိ ယထာဘူတဉာဏန္တိ ဒုဝိဓော အာသယော။ တတ္ထ ''အနုလောမိကာ ခန္တိ ဝိပဿနာဉာဏံ, ယထာဘူတဉာဏံ ပန မဂ္ဂဉာဏ''န္တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ** ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၁၅) ဝုတ္တံ ။ တံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနာတိ, ဇာနန္တော စ တေသံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝိပဿနာဉာဏမဂ္ဂဉာဏာနံ အပ္ပဝတ္တိက္ခဏေပိ ဇာနာတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ –

> ''ကာမံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ 'အယံ ပုဂ္ဂလော ကာမဂရုကော ကာမာသယော ကာမာဓိမုတ္တော'တိ, ကာမံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ 'အယံ ပုဂ္ဂလော နေက္ခမ္မဂရုကော နေက္ခမ္မာသယော နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တော'''တိ အာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၃)။

အနုသယံ ဇာနာတီတိ အနု အနု သယန္တီတိ အနုသယာ, အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ ဧတေန နေသံ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတံ ဒဿေတိ။ အပ္ပဟီနာ ဟိ ကိလေသာ ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကေ ပန တေ? ကာမရာဂါဒယော သတ္တ အနာဂတာ ကိလေသာ, အတီတာ ပစ္စုပ္ပန္နာ စ တံသဘာဝတ္တာ တထာ ဝုစ္စန္တိ

တိ။ န ဟိ ဓမ္မာနံ ကာလဘေဒေန သဘာဝဘေဒော အတ္ထိ, တံ သတ္တာဝိဓံ အနုသယံ တသ္သ တသ္သ သတ္တဿ သန္တာနေ ပရောပရဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ ဇာနာတိ။

စရိတံ ဇာနာတီတိ ဧတ္ထ **စရိတ**န္တိ သုစရိတဒုစ္စရိတံ။ တဥှိ **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၈၁၄ အာဒယော) စရိတနိဒ္ဒေသေ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ အထ ဝါ **စရိတ**န္တိ စရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တာ ပန ရာဂဒောသမောဟသဒ္ဓာဗုဒ္ဓိဝိတက္ကဝသေန ဆ မူလစရိယာ, တာသံ အပရိယန္တော အန္တရဘေဒော, သံသဂ္ဂဘေဒော ပန တေသဋ္ဌိဝိဓော။ တံ စရိတံ သဘာဝတော သံကိလေသတော ဝေါဒါနတော သမုဋ္ဌာနတော ဖလတော နိဿန္ဒတောတိ ဝေမာဒိနာ ပကာရေန ဇာနာတိ။

အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတီ တိ ဧတ္ထ **အဓိမုတ္တီ** တိ အဇ္ဈာသယဓာတု။ သာ ဒုဝိဓာ ဟီနာဓိမုတ္တိ ပဏီတာဓိမုတ္တီတိ။ ယာယ ဟီနာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ဟီနာဓိမုတ္တိကေယေဝ သေဝန္တိ, ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ စ ပဏီတာဓိမုတ္တိကေ ဧဝ။ သစေ ဟိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ န သီလဝန္တော ဟောန္တိ, သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ သီလဝန္တော ဟောန္တိ, တေ အတ္တနော အာစရိယုပဇ္ဈာယေပိ န ဥပသင်္ကမန္တိ, အတ္တနာ သဒိသေ သာရုပ္ပဘိက္ခူယေဝ ဥပသင်္ကမန္တိ။ သစေ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ သာရုပ္ပဘိက္ခူ, ဣတရေ အသာရုပ္ပာ, တေပိ န အာစရိယုပဇ္ဈာယေ ဥပသင်္ကမန္တိ, အတ္တနာ သဒိသေ ဟီနာဓိမုတ္တိကေ ဧဝ ဥပသင်္ကမန္တိ။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော ကိရ နာဂဒီပေ စေတိယဝန္ဒနာယ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ဧကသ္မိံ ဂါမေ မနုဿေဟိ နိမန္တိတော ထေရေန စ သဒ္ဓိံ ဧကော အသာရုပ္ပဘိက္ခု အတ္ထိ, ဓုရဝိဟာရေပိ ဧကော အသာရုပ္ပဘိက္ခု အတ္ထိ, ဘိက္ခုသင်္ဃေသု ကမံ ဩသရန္တေသု တေ ဥဘောပိ ဇနာ ကိဉ္စာပိ အာဂန္တုကေန နေတဝ္ဝေသိကော, နေဝ္ဝသိကေန ဝါ အာဂန္တုကော န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, ဧဝံ သန္တေပိ ဧကတော ဟုတ္ဝာ ဟသိတ္ဝာ ဟသိတ္ဝာ ကထယမာနာ အဋ္ဌံသု။ ထေရော ဒိသွာ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဇာနိတွာ **ဓာတုသံယုတ္တံ** (သံ. နိ. ၂.၈၅ အာဒယော) ကထိတ''န္တိ အာဟ။ ဧဝမယံ ဟီနာဓိမုတ္တိကာဒီနံ အညမညောပသေဝနာဒိနိယာမိကာ အဇ္ဈာသယဓာတု အဇ္ဈာသယဘာဝေ အဓိမုတ္တီတိ ဝုစ္စတိ, တံ အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတိ။ ''ဣမဿ အဓိမုတ္တိ ဟီနာ, ဣမဿ ပဏီတာ။ တတ္ထာပိ ဣမဿ မုဒု, ဣမဿ မုဒုတရာ, ဣမဿ မုဒုတမာ''တိအာဒိနာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ အဓိမုတ္တိယာ ပန တိက္ခမုဒုဘာဝတာဒိကော ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခမုဒုဘာဝတာဒိနာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပ္ပရဇက္ခေ တိ ပညာမယေ အက္ခိမှိ အပ္ပံ ပရိတ္တံ ရာဂဒောသမောဟရဇံ ဧတေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ, အပ္ပံ ဝါ ရာဂါဒိရဇံ ဧတေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ, အနုဿဒရာဂါဒိရဇာ သတ္တာ။ တေ အပ္ပရဇက္ခေ။ **မဟာရဇက္ခေ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော, ဥဿဒရာဂါဒိရဇာ မဟာရဇက္ခာ။ **ဇာနာတီ**တိ ''ဣမဿ ရာဂရဇော အပ္ပော, ဣမဿ ဒောသရဇော အပ္ပော''တိအာဒိနာ အပ္ပရဇက္ခာဒိကေ ဇာနာတိ။

တိက္ခိန္ဒြိယေ တိ တိခိဏေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတေ။ **မုဒိန္ဒြိယေ** တိ မုဒုကေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတေ။ ဥဘယတ္ထာပိ ဥပနိဿယဘူတိန္ဒြိယာနိ အဓိပ္ပေတာနိ။ **သွာကာရေ**တိ သုန္ဒရာကာရေ, ကလျာဏပကတိကေ ဝိဝဋ္ဋဇ္ဈာသယေတိ အတ္ထော။ ယေသံ ဝါ အာသယာဒယော အာကာရာ ကောဋ္ဌာသာ သုန္ဒရာ, တေ **သွာကာရာ**။ ဝိပရီတာ **ဒွာကာရာ**။ **သုဝိညာပယေ**တိ သမ္မတ္တနိယာမံ ဝိညာပေတုံ သုကရေ သဒ္ဓေ ပညဝန္တေ စ, ယေ ဝါ ကထိတံ ကာရဏံ သလ္လက္ခေန္တိ, သုခေန သက္ကာ ဟောန္တိ ဝိညာပေတုံ, တေ **သုဝိညာပယာ**။ ဝိပရီတာ **ဒုဝိညာပယာ**။ **ဘဗ္ဗေ အဘဗ္ဗေ**တိ ဧတ္ထ ယေ အရိယမဂ္ဂပ္ပဋိဝေဓဿ အနုစ္ဆဝိကာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ ကမ္မာဝရဏကိလေသာဝရဏဝိပါကာဝရဏရဟိတာ, တေ **ဘဗ္ဗာ** ။ ဝိပရီတာ **အဘဗ္ဗာ**။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဘဂဝတာ အပရိမာဏေ သတ္တေ အာသယာဒိတော အနဝသေသေတွာ ဇာနာတိ, တသ္မာ အဿ ဘဂဝတော သတ္တလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော။

နနု စ သတ္တေသု ပမာဏာဒိပိ ဇာနိတဗ္ဗော အတ္ထီတိ? အတ္ထိ, တဿ ပန ဇာနနံ န နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာကာယ နိရောဓာယာတိ ဣမ န ဂဟိတံ, ဘဂဝတော ပန တမ္ပိ သုဝိဒိတံ သုဝဝတ္ထာပိတမေဝ, ပယောဇနာဘာဝတ ဒေသနံ နာရုဠှံ။ တေန ဝုတ္တံ –

''အထ ခော ဘဂဝတ ပရိတ္တံ နခသိခာယံ ပံသုံ အာရောပေတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – 'တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခော ဗဟုတရံ ယော တယံ မယာ ပရိတ္တော နခသိခာယံ ပံသု အာရောပိတော, အယံ ဝါ

မဟာပထဝီ’’’တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၂၁)။

ဧဝံ သတ္တလောကဿပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဩကာသလောကဿပိ တထေဝ ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ယထာ စ သတ္တလောကော”**တိအာဒိ ။ ဩကာသလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စက္ကဝါဠန္တိ** လောကဓာတုံ။ သာ ဟိ နေမိမဏ္ဍလသဒိသေန စက္ကဝါဠပဗ္ဗတေန သမန္တတော ပရိက္ခိတ္တတ္တာ ‘‘စက္ကဝါဠ’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အမုမ္ဟာနိ** တိ ဥပမုစတုတ္ထာနိ, တီဏိ သတာနိ ပညာသဉ္စာတိ အတ္ထော။ **နဟုတာနီ**တိ ဒသသဟဿာနိ။ **သဋ္ဌာတာ** တိ ကထိတာ။ ယသ္မာ ပထဝီ နာမာယံ တိရိယံ အပရိစ္ဆိန္နာ, တသ္မာ **“တွေကံ ဗဟလတ္တေန, သဋ္ဌာတာယံ ဝသုန္ဓရာ”**တိ ဗဟလတောယေဝ ပရိစ္ဆေဒော ဝုတ္တော။ နနု စက္ကဝါဠပဗ္ဗတေဟိ တံတံစက္ကဝါဠပထဝီ ပရိစ္ဆိန္နာတိ? န တဒညစက္ကဝါဠပထဝိယာ ဧကာဗဒ္ဓဘာဝတော။ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏဉှိ ပတ္တာနံ အန္တရာဠံ သဒိသေ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ လောကဓာတူနံ အန္တရေယေဝ ပထဝီ နတ္ထိ လောကန္တရနိရယဘာဝတော, စက္ကဝါဠပဗ္ဗတာနံ ပန စက္ကဝါဠပဗ္ဗတန္တရေဟိ သမ္ဗဒ္ဓဘာဝေ ပထဝီ ဧကာဗဒ္ဓာဝ, ဝိဝဋ္ဋကာလေ သဏ္ဌဟမာနာပိ ပထဝီ ယထာသဏ္ဌိတပထဝိယာ ဧကာဗဒ္ဓာဝ သဏ္ဌဟတိ။

သဏ္ဌိတီ တိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ တာဝ ဌိတာ။ **ဧဝံ သဏ္ဌိတေ** တိ ဧဝံ အဝဋ္ဌိတေ။ **ဧတ္ထာ** တိ စက္ကဝါဠေ။ **အဇ္ဈောဂာဠ္ဟော** တိ ဩဂါဟိတွာ အနုပဝိသိတွာ ဌိတော။ **အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ** တိ တတ္တကမေဝ စတုရာသီတိ ယောဇနသတသဟဿာနိယေဝ ဥဂ္ဂတော။ န ကေဝလဉ္စေတ္တ ဥဗ္ဗေဓောဝ, အထ ခေါ အာယာမဝိတ္ထာရာပိ သ တတ္တကာယေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ‘‘သိနေရု, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇာ စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိ အာယာမေန, စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိ ဝိတ္ထာရေနာ’’တိ (အ. နိ. ၇.၆၆)။

သိနေရုပဗ္ဗတုတ္တမော တိ ပဗ္ဗတေသု ဥတ္တမော, ပဗ္ဗတောယေဝ တ ဥတ္တမော ပဗ္ဗတုတ္တမော, သိနေရုသင်္ခါတော ပဗ္ဗတုတ္တမော သိနေရုပဗ္ဗတုတ္တမော, သိနေရုပဗ္ဗတရာဇာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဿ စ ဟာစီနပဿံ ရဇတမယံ, တသ္မာ တဿ ပဘာယ အဇ္ဈောတ္ထရန္တိယာ ဟာစီနဒိသာယ သမုဒ္ဒောဒကံ ခီရံ ဝိယ ပညာယတိ။ ဒက္ခိဏပဿံ ပန ဣန္ဒနီလမဏိမယံ, တသ္မာ ဒက္ခိဏဒိသာယ သမုဒ္ဒောဒကံ ယေဘုယျေန နီလဝဏ္ဏံ ဟုတွာ ပညာယတိ, တထာ အာကာသံ။ ပစ္ဆိမပဿံ ဖလိကမယံ။ ဥတ္တရပဿံ သုဝဏ္ဏမယံ။ စတ္တာရော သမုဒ္ဒာပိ သိနေရုရသ္မိံဟိ ဧဝ ပရိစ္ဆိန္နာ။ တထာ ဟိ ပုဗ္ဗဒက္ခိဏပဿေဟိ နိက္ခန္တာ ရဇတမဏိရသ္မိယော ဧကတော ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဒပိဋ္ဌေန ဂန္တွာ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ, ဒက္ခိဏပစ္ဆိမပဿေဟိ နိက္ခန္တာ မဏိဖလိကရသ္မိယော, ပစ္ဆိမုတ္တရပဿေဟိ နိက္ခန္တာ ဖလိကသုဝဏ္ဏရသ္မိယော, ဥတ္တရပာစီနပဿေဟိ နိက္ခန္တာ သုဝဏ္ဏရဇတရသ္မိယော ဧကတော ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဒပိဋ္ဌေန ဂန္တွာ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ, တာသံ ရသ္မီနံ အန္တရေသု စတ္တာရော မဟာသမုဒ္ဒာ ဟောန္တိ။

တတောတိ သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော။ **ဥပမုပမေနာ** တိ ဥပမေန ဥပမေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဒွတ္တစတ္တာလီသ ယောဇနသဟဿာနိ သမုဒ္ဒေ အဇ္ဈောဂာဠ္ဟော တတ္တကမေဝ ဥပရိ ဥဂ္ဂတော **ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတော,** ဧကဝီသတိ ယောဇနသဟဿာနိ မဟာသမုဒ္ဒေ အဇ္ဈောဂာဠ္ဟော တတ္တကမေဝ စ ဥပရိ ဥဂ္ဂတော **ဤသဓရော** ပဗ္ဗတောတိ ဣမိနာ နယေန သေသေသုပိ ဥပမုပမုပ္ပမာဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ မဟာသမုဒ္ဒေ ယာဝ စက္ကဝါဠဟာဒမူလာ အနုပုဗ္ဗနိန္နော, ဧဝံ ယာဝ သိနေရုဟာဒမူလာတိ ဟေဋ္ဌာ သိနေရုပ္ပမာဏတော ဥပမုပ္ပမာဏောပိ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတော ပထဝိယံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော, ဧဝံ ဤသဓရာဒယောပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ‘‘မဟာသမုဒ္ဒေ, ဘိက္ခဝေ, အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပောဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော’’တိ (စူဠဝ. ၁၈၄; ဥဒာ. ၄၅)။ သိနေရုယုဂန္ဓရာဒီနံ အန္တရေ **သီဒန္တရသမုဒ္ဒာ** နာမ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ကိရ ဥဒကံ သုခုမံ မောရပတ္တမတ္တမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ပတိဋ္ဌာတုံ န သက္ကောတိ သီဒတေဝ, တသ္မာ တေ သီဒသမုဒ္ဒာ နာမ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ပန ဝိတ္ထာရတော ယထာက္ကမံ သိနေရုအာဒီနံ အစ္စုဂ္ဂမသမာနပ အမာဏာတိ ဝဒန္တိ။ **အဇ္ဈောဂဠှုဂ္ဂတာ** တိ အဇ္ဈောဂဠှာ စ ဥဂ္ဂတာ စ။ **ဗြဟာ** တိ မဟန္တာ။

သိနေရုဿ သမန္တတော တိ ပရိက္ခိပနဝသေန သိနေရုဿ သမန္တတော ဌိတာ။ သိနေရုံ တာဝ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတော ယုဂန္ဓရော, တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဤသဓရော။ ဧဝံ တံ တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတာ "သိနေရုဿ သမန္တတော"တိ ဝုတ္တာ။ ကတ္ထစိ ပန "သိနေရုံ ပရိက္ခိပိတွာ အဿကဏ္ဏော နာမ ပဗ္ဗတော ပတိဋ္ဌိတော, တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဝိနတကော နာမ ပဗ္ဗတော"တိ ဧဝံ အညောယေဝ အနုက္ကမော အာဂတော။ တထာ ဟိ **နိမိဇာတကေ** –

"သဟဿယုတ္တံ ဟယဝါဟိံ၊ ဒိဗ္ဗယာနမဓိဋ္ဌိတော။
ယာယမာနော မဟာရာဇာ၊ အဒ္ဒါ သီဒန္တရေ နဂေ။
ဒိသွာနာမန္တယီ သူတံ၊ ဣမေ ကေ နာမ ပဗ္ဗတာ"တိ။ (ဇာ. ၂.၂၂.၅၆၆)

ဧဝံ နိမိမဟာရာဇေန ပုဋ္ဌေန မာတလိဒေဝပုတ္တေန –

"သုဒဿနော ကရဝီကော၊ ဤသဓရော ယုဂန္ဓရော။
နေမိန္ဓရော ဝိနတကော၊ အဿကဏ္ဏော ဂိရီ ဗြဟာ။

"ဧတေ သီဒန္တရေ နဂါ၊ အနုပုဗ္ဗသမုဂ္ဂတာ။
မဟာရာဇာနမာဝါသာ၊ ယာနိ တွံ ရာဇ ပဿသီ"တိ။ (ဇာ. ၂.၂၂.၅၆၈-၅၆၉)

ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အဋ္ဌကထာယံ ဣဒံ ဝုတ္တံ –

"အယံ, မဟာရာဇ, ဧတေသံ သဗ္ဗဗာဟိရော သုဒဿနော ပဗ္ဗတော နာမ, တဒနန္တရေ ကရဝီကော နာမ, သော သုဒဿနတော ဥစ္စတရော။ ဥဘိန္နမ္ပိ ပန တေသံ အန္တရေ ဧကောပိ သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ ကရဝီကဿ အနန္တရေ ဤသဓရော နာမ, သော ကရဝီကတော ဥစ္စတရော။ တေသမ္ပိ အန္တရေ ဧကော သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ ဤသဓရဿ အနန္တရေ ယုဂန္ဓရော နာမ, သော ဤသဓရတော ဥစ္စတရော။ တေသမ္ပိ အန္တရေ ဧကော သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ ယုဂန္ဓရဿ အနန္တရေ နေမိန္ဓရော နာမ, သော ယုဂန္ဓရတော ဥစ္စတရော။ တေသမ္ပိ အန္တရေ ဧကော သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ နေမိန္ဓရဿ အနန္တရေ ဝိနတကော နာမ, သော နေမိန္ဓရတော ဥစ္စတရော။ တေသမ္ပိ အန္တရေ ဧကော သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ ဝိနတကဿ အနန္တရေ အဿကဏ္ဏော နာမ, သော ဝိနတကတော ဥစ္စတရော။ တေသမ္ပိ အန္တရေ ဧကော သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ။ ဧတေ သီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေ သတ္တ ပဗ္ဗတာ အနုပဋိပါဋိယာ သမုဂ္ဂတာ သောပာနသဒိသာ ဟုတွာ ဌိတာ"တိ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၆.၂၂.၅၆၉)။

ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော, ဟိမဝါ ပဉ္စ ပဗ္ဗတော တိ ဟိမဝါ ပဗ္ဗတော ပဉ္စ ယောဇနသတာနိ ဥစ္စော, ဥဗ္ဗေဓောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ **ဟိမဝါ**တိ ဟိမဝါတသမယေ ဟိမယုတ္တတာယ ဟိမံ အဿ အတ္ထီတိ ဟိမဝါ, ဂိမှကာလေ ဟိမံ ဝမတီတိ ဟိမဝါ။ **ပဗ္ဗတော** တိ သေလော။ သေလော ဟိ သန္ဓိသင်္ခါတေဟိ ပဗ္ဗေဟိ သဟိတတ္တာ "ပဗ္ဗတော"တိ ဝုစ္စတိ, ပသဝနာဒိဝသေန ဖလဿ သာရဘူတာနံ ဘေသဇ္ဇာဒီနံ ဝတ္ထူနဉ္စ ဂိရဏတော "ဂိရိ"တိ စ ဝုစ္စတိ။ **ယောဇနာနံ သဟဿာနိ, တီဏိ အာယတဝိတ္ထတော**တိ ယောဇနာနံ တီဏိ သဟဿာနိ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စာတိ အတ္ထော, အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ တီဏိ ယောဇနသဟဿာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

စတုရာသီတိသဟဿေဟိ, ကူဋေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော တိ သုဒဿနကူဋစိတ္တကူဋာဒီဟိ စတုရာသီတိကူဋသဟဿေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော, သောဘိတောတိ အတ္ထော။ အပိစေတ္ထ အဝုတ္တောပိ အယံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၈.၁၉; သု. နိ. အဋ္ဌ. သေလသုတ္တဝဏ္ဏနာ) – အယံ ဟိမဝါ နာမ ပဗ္ဗတော သမန္တတော သန္ဒမာနပဉ္စသတနဒီဝိစိတ္တော, ယတ္ထ အာယာမဝိတ္ထာရေန စေဝ ဂမ္ဘီရတာယ စ ပဏ္ဏာသ ပဏ္ဏာသ ယောဇနာ ဒိယမ္ဍ ယောဇနသတပရိမဏ္ဍလာ အနောတတ္တဒဟော ကဏ္ဏမုဏ္ဍဒဟော ရထကာရဒဟော ဆဒ္ဒန္တဒဟော ကုဏာလဒဟော မန္ဒာကိနီဒဟော သီဟပ္ပပါတဒဟောတိ သတ္တ မဟာသရာ ပတိဋ္ဌိတာ။ တေသု **အနောတတ္တော** သုဒဿနကူဋံ

စိတ္တကူဋဉ္စ ကာဠကူဋဉ္စ ဂန္ဓမာဒနကူဋဉ္စ ကေလာသကူဋန္တိ ကမေန ပဉ္စဟိ ပဗ္ဗတေဟိ ပရိက္ခိတ္တော။ တတ္ထ **သုဒဿနကူဋံ** သောဝဏ္ဏမယံ ဒွိယောဇနသတုဗ္ဗေဓံ အန္တောဝင်္ကံ ကာကမုခသဏ္ဌာနံ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတံ။ **စိတ္တကူဋံ** သဗ္ဗရတနမယံ။ **ကာဠကူဋံ** အဉ္ဇနမယံ။ **ဂန္ဓမာဒနကူဋံ** သာနုမယံ အဗ္ဘန္တရေ မုဂ္ဂဝဏ္ဏံ ကာဠာနုသာရိယာဒိမူလဂန္ဓော စန္ဒနာဒိသာရဂန္ဓော သရလာဒိဖေဂ္ဂုဂန္ဓော လဝင်္ဂါဒိတစဂန္ဓော ကပိတ္ထာဒိပပဋိကဂန္ဓော သဇ္ဇာဒိရသဂန္ဓော တမာလာဒိပတ္တဂန္ဓော နာဂကုင်္ကုမာဒိပုပ္ဖဂန္ဓော ဇာတိဖလာဒိဖလဂန္ဓော သဗ္ဗထာ ဂန္ဓဘာဝတော ဂန္ဓဂန္ဓောတိ ကမေဟိ ဒသဟိ ဂန္ဓေဟိ ဥဿန္နံ နာနပ္ပကာရဩသဓသဉ္ဆန္နံ ကာဠပက္ခဥပေါသထဒိဝသေ အာဒိတ္တမိဝ အင်္ဂါရံ ဇလန္တံ တိဋ္ဌတိ။

တတ္ထေဝ နန္ဒမူလကံ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၅) နာမ ပဗ္ဘာရံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဝသနောကာသော။ တိဿော ဂုဟာယော သုဝဏ္ဏဂုဟာ မဏိဂုဟာ ရဇတဂုဟာတိ။ တတ္ထ မဏိဂုဟာဒွါရေ မဉ္ဇူသကော နာမ ရုက္ခော ယောဇနံ ဥဗ္ဗေဓေန, ယောဇနံ ဝိတ္ထာရေန, သော ယတ္တကာနိ ဥဒကေ ဝါ ထလေ ဝါ ပုပ္ဖာနိ, သဗ္ဗာနိ ပုပ္ဖတိ ဝိသေသေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဂမနဒိဝသေ, တဿုပရိတော သဗ္ဗရတနမာဠော ဟောတိ။ တတ္ထ သမ္မဇ္ဇနကဝါတော ကစဝရံ ဆဍ္ဍေတိ, သမကရဏဝါတော သဗ္ဗရတနမယံ ဝါလိကံ သမံ ကရောတိ, သိဉ္စနကဝါတော အနောတတ္တဒဟတော အာနေတွာ ဥဒကံ သိဉ္စတိ, သုဂန္ဓကရဏဝါတော သဗ္ဗေသံ ဂန္ဓရုက္ခာနံ ဂန္ဓေ အာနေတိ, ဩစိနကဝါတော ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတွာ ပါတေတိ, သန္ထရဏဝါတော သဗ္ဗတ္ထ သန္ထရတိ, သဒါ ပညတ္တာနေဝ စေတ္ထ အာသနာနိ ဟောန္တိ။ ယေသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒိဝသေ ဥပေါသထဒိဝသေ စ သဗ္ဗပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သန္နိပတိတွာ နိသီဒန္တိ, အယံ တတ္ထ ပကတိ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တတ္ထ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒတိ။ တတော သစေ တသ္မိံ ကာလေ အညေပိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တေပိ တင်္ခဏံ သန္နိပတိတွာ ပညတ္တာသနေသု နိသီဒန္တိ, နိသီဒိတွာ ကိဉ္စိဒေဝ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌဟန္တိ။ တတော သင်္ဃတ္ထေရော အဓုနာဂတံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သဗ္ဗေသံ အနုမောဒနတ္ထာယ "ကထမဓိဂတ"န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ, တဒါ သော အတ္တနော ဥဒာနဗျာကရဏဂါထံ ဘာသတိ။ ဧဝမိဒံ ဂန္ဓမာဒနကူဋံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ အာဝါသဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကေလာသကူဋံ ပန ရဇတမယံ။ သဗ္ဗာနိ စေတာနိ စိတ္တကူဋာဒီနိ သုဒဿနေန သမာနုဗ္ဗေဓသဏ္ဌာနာနိ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတာနိ။ သဗ္ဗာနိ ပန ပုထုလတော ပညာသယောဇနာနိ, အာယာမတော ပန ဥဗ္ဗေဓတော ဝိယ ဒွိယောဇနသတာနေဝါတိ ဝဒန္တိ။ တာနိ သဗ္ဗာနိ ဒေဝတာနုဘာဝေန နာဂါနုဘာဝေန စ ဥဿန္တိ, နဒိယော စ တေသု သန္ဒန္တိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဥဒကံ အနောတတ္တမေဝ ပဝိသတိ, စန္ဒိမသူရိယာ ဒက္ခိဏေန ဝါ ဥတ္တရေန ဝါ ဂစ္ဆန္တာ ပဗ္ဗတန္တရေန တတ္ထ ဩဘာသံ ကရောန္တိ, ဥဇုံ ဂစ္ဆန္တာ န ကရောန္တိ, တေနေဝဿ "**အနောတတ္တ**"န္တိ သင်္ခါ ဥဒပါဒိ။ တတ္ထ ရတနမယမနုညသောပါနသိလာတလာနိ နိမ္မစ္ဆကစ္ဆပါနိ ဖလိကသဒိသနိမ္မလူဒကာနိ နှာနတိတ္ထာနိ တဒုပဘောဂီသတ္တာနံ သာဓာရဏကမ္မုနာဝ သုပ္ပဋိယတ္တာနိ သုသဏ္ဌိတာနိ ဟောန္တိ, ယေသု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝါ စ ဣဒ္ဓိမန္တော စ ဣသယော နှာယန္တိ, ဒေဝယက္ခာဒယော ဥယျာနကီဠံ ကီဠန္တိ။

တဿ စတူသု ပဿေသု သီဟမုခံ ဟတ္ထိမုခံ အဿမုခံ ဥသဘမုခန္တိ စတ္တာရိ မုခါနိ ဟောန္တိ, ယေဟိ စတဿော နဒိယော သန္ဒန္တိ။ သီဟမုခေန နိက္ခန္တနဒီတီရေ သီဟာ ဗဟုတရာ ဟောန္တိ, ဟတ္ထိမုခါဒီဟိ ဟတ္ထိအဿဥသဘာ။ ပုရတ္ထိမဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ အနောတတ္တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဣတရာ တိဿော နဒိယော အနုပဂမ္မ ပါစီနဟိမဝန္တေနေဝ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသတိ။ ပစ္ဆိမဒိသတော စ ဥတ္တရဒိသတော စ နိက္ခန္တနဒိယောပိ တထေဝ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပစ္ဆိမဟိမဝန္တေနေဝ ဥတ္တရဟိမဝန္တေနေဝ စ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသန္တိ။ ဒက္ခိဏဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ ပန တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဒက္ခိဏေန ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေနေဝ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ ပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ပရိက္ခေပေန တိဂါဝုတပ္ပမာဏာ ဥဒကဓာရာ ဟုတွာ အာကာသေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ တိယဂ္ဂဠေ နာမ ပါသာဏေ ပတိတာ, ပါသာဏော ဥဒကဓာရာဝေဂေန ဘိန္နော။ တတ္ထ ပညာသယောဇနပ္ပမာဏာ တိယဂ္ဂဠာ နာမ မဟာပေါက္ခရဏီ ဇာတာ, မဟာပေါက္ခရဏိယာ ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ပါသာဏံ ပဝိသိတွာ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတာ, တတော ဃနပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ ဝိဉ္ဈံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထတလေ ပဉ္စင်္ဂုလိသဒိသာ ပဉ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ သာ တိက္ခတ္တုံ အနောတတ္တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတဋ္ဌာနေ "**အာဝဋ္ဋဂင်္ဂါ**"တိ ဝုစ္စတိ, ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ "**ကဏှဂင်္ဂါ**"တိ, အာကာသေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ "**အာကာသဂင်္ဂါ**"တိ, တိယဂ္ဂ

ဂဋ္ဌဟာသာဏော ပညာသယောဇနောကာသေ ဋ္ဌိတာ **“တိယဂ္ဂဋ္ဌဟောက္ခရဏီ”** တိ, ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ဟာသာဏံ ပဝိသိတွာ
သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“ဗဟလဂင်္ဂါ”** တိ, ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **“ဥမင်္ဂဂင်္ဂါ”** တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ
ဥျံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ပဥ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တဋ္ဌာနေ ပန ဂင်္ဂါ ယမုနာ အစိရဝတီ သရဘူ မဟီတိ
ပဥ္စဓာ သင်္ခံ ဂတာ။ ဧဝမေတာ ပဥ္စ မဟာနဒိယော ဟိမဝန္တတော ပဘဝန္တိ။

ဆဒ္ဒန္တဒဟဿ ပန (ဇာ. အဋ္ဌ. ၅.၁၆.ဆဒ္ဒန္တဇာတကဝဏ္ဏနာ) မဇ္ဈေ ဒွါဒသယောဇနပ္ပမာဏေ ဌာနေ သေဝ
လော ဝ ပဏကံ ဝ နတ္ထိ, မဏိက္ခန္ဓဝဏ္ဏံ ဥဒကမေဝ သန္တိဋ္ဌတိ, တဒနန္တရံ ယောဇနဝိတ္ထတံ သုဒ္ဓကလ္လဟာရ
ဝနံ တံ ဥဒကံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတံ, တဒနန္တရံ ယောဇနဝိတ္ထတမေဝ သုဒ္ဓနီလုပ္ပလဝနံ တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတံ, ယောဇ
နယောဇနဝိတ္ထတာနေဝ ရတ္တုပ္ပလသေတုပ္ပလရတ္တပဒုမသေတပဒုမကုမုဒဝနာနိ ပုရိမံ ပုရိမံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတာနိ,
က္ကမေသံ ပန သတ္တန္နံ ဝနာနံ အနန္တရံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကလ္လဟာရာဒီနံ ဝသေန တေမိဿကဝနံ ယောဇနဝိတ္ထတမေဝ
တာနိ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတံ, တဒနန္တရံ နာကနံ ကဋိပ္ပမာဏေ ဥဒကေ ယောဇနဝိတ္ထတမေဝ ရတ္တသာလိဝနံ, တဒနန္တ
ရံ ဥဒကပရိယန္တေ နီလပီတလောဟိတောဒာတသုရဘိသုခုမကုသုမသမာကိဏ္ဏံ ခုဒ္ဒကဂစ္ဆဝနန္တိ က္ကမာနိ ဒသ ဝနာနိ
ယောဇနယောဇနဝိတ္ထတာနေဝ။ တတော ခုဒ္ဒကရာဇမာသမဟာရာဇမာသမုဂ္ဂဝနံ, တဒနန္တရံ တိပုသဇ္ဇောလုကအလာဗု
ကုမ္ဘဏ္ဍဝလ္လိဝနာနိ, တတော ပူဂရုက္ခပ္ပမာဏံ ဥစ္ဆုဝနံ, တတော ဟတ္ထိဒန္တပ္ပမာဏဖလံ ကဒလိဝနံ, တတော
သာလဝနံ, တဒနန္တရံ စာဋိပ္ပမာဏဖလံ ပနသဝနံ, တတော မဓုရဖလံ အမ္ဗဝနံ, တတော စိဉ္စဝနံ, တတော ကပိဋ္ဌဝနံ, တ
တော တေမိဿကော မဟာဝနသဏ္ဍော, တတော ဝေဏုဝနံ, ဝေဏုဝနံ ပန ပရိက္ခိပိတွာ သတ္တ ပဗ္ဗတာ ဌိတာ, တေသံ
ဗာဟိရန္တတော ပဌမော ပဋမော စူဠကာဠပဗ္ဗတော နာမ, ဒုတိယော မဟာကာဠပဗ္ဗတော နာမ, တတော ဥဒကပဿပ
ဗ္ဗတော နာမ, တတော စန္ဒပဿပဗ္ဗတော နာမ, တတော သူရိယပဿပဗ္ဗတော နာမ, တတော မဏိပဿပဗ္ဗတော
နာမ, သတ္တမော သုဝဏ္ဏပဿပဗ္ဗတော နာမ။ သော ဥဗ္ဗေဓတော သတ္တယောဇနိကော ဆဒ္ဒန္တဒဟံ ပရိက္ခိပိတွာ ပတ္
တဿ မုခဝဋ္ဋိ ဝိယ ဌိတော။ တဿ အဗ္ဘန္တရိမပဿံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ, တတော နိက္ခန္တေန ဩဘာသေန ဆဒ္ဒန္
တဒဟော သမုဂ္ဂတဗာလသူရိယော ဝိယ ဟောတိ။ ဗာဟိရိမပဗ္ဗတေသု ပန ဧကော ဥဗ္ဗေဓတော ဆ ယောဇနာနိ, ဧကော
ပဥ္စ, ဧကော စတ္တာရိ, ဧကော တီဏိ, ဧကော ဒွေ, ဧကော ယောဇနံ။

ဧဝံ သတ္တပဗ္ဗတပရိက္ခိတ္တဿ ပန တဿ ဒဟဿ ပုဗ္ဗုတ္တရကဏ္ဏေ ဥဒကဝါတပ္ပဟရဏောကာသေ
မဟာနိဂြောဓရုက္ခော, တဿ ခန္ဓော ပရိက္ခေပတော ပဥ္စယောဇနိကော, ဥဗ္ဗေဓတော သတ္တယောဇနိကော။ စတူသု ဒိ
သာသု စတဿော သာခါယော ဆဆယောဇနိကာ, ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂတသာခါပိ ဆယောဇနိကာဝ။ က္ကတိ သော မူလတော ပဋ္ဌာ
ယ ဥဗ္ဗေဓေန တေရသယောဇနိကော သာခါနံ ဩရိမန္တတော ယာဝ ဟာရိမန္တာ ဒွါဒသယောဇနိကော အဋ္ဌဟိ ဟာရော
ဟသဟဿေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော မုဏ္ဍမဏိပဗ္ဗတော ဝိယ ဝိလာသမာနော တိဋ္ဌတိ။ ဆဒ္ဒန္တဒဟဿ ပန ပစ္ဆိမဒိသာ
ဘာဂေ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတေ ဒွါဒသယောဇနိကာ ကဉ္စနဂုဟာ။ ဆဒ္ဒန္တော နာဂရာဇာ ဝဿာရတ္တေ အဋ္ဌသဟဿနာဂ
ပရိဝုတော ကဉ္စနဂုဟာယံ ဝသတိ, ဂိမှကာလေ ဥဒကဝါတံ သမ္ပဋိစ္ဆမာနော မဟာနိဂြောဓမူလေ ဟာရောဟန္တရေ
တိဋ္ဌတိ။

မန္ဒာကိနိယာ ပန မဇ္ဈေ ပဥ္စဝီသတိယောဇနမတ္တေ ဌာနေ သေဝလော ဝ ပဏကံ ဝ နတ္ထိ, ဖလိကဝဏ္ဏံ ဥဒက
မေဝ ဟောတိ, တတော ပရံ ပန နာကနံ ကဋိပ္ပမာဏေ ဥဒကေ အမုယောဇနဝိတ္ထတံ သေတပဒုမဝနံ တံ ဥဒကံ ပရိက္ခိပိ
တွာ ဌိတံ။ တတ္ထ မုဋ္ဌာလံ နင်္ဂလသီသမတ္တံ ဟောတိ, ဘိသံ မဟာဘေရိဟောက္ခရပ္ပမာဏံ ဟောတိ။ တဿ ဧကေ
ကသ္မိံ ပဗ္ဗန္တရေ အာဠ္ဍကပ္ပမာဏံ ခီရံ ဟောတိ။ ပဒုမာနံ ပုပ္ဖသမယေ တတော ရေဏုဝဋ္ဋိ ဥဋ္ဌာပေတွာ ပဒုမိနီပတ္
တေသု ဌပေတိ, တတ္ထ ဥဒကဖုသိတာနိ ပတန္တိ, တတော အာဒိစ္စပာကေန ပစ္စိတွာ ပက္ကအယောဃဋိကာ ဝိယ ဟော
က္ခရမဓု တိဋ္ဌတိ, တဒနန္တရံ တာဝမဟန္တမေဝ ရတ္တပဒုမဝနံ, တဒနန္တရံ ရတ္တကုမုဒဝနံ, တဒနန္တရံ သေတကုမုဒ
ဝနံ , တဒနန္တရံ နီလုပ္ပလဝနံ, တဒနန္တရံ ရတ္တုပ္ပလဝနံ, တဒနန္တရံ သုဂန္ဓသာလိဝနံ, တဒနန္တရံ ဇ္ဇောလုကအလာဗုကု
မ္ဘဏ္ဍာဒီနိ မဓုရရသာနိ ဝလ္လိဖလာနိ, တဒနန္တရံ အမုယောဇနဝိတ္ထတမေဝ ဥစ္ဆုဝနံ, တတ္ထ ပူဂရုက္ခက္ခန္ဓပ္ပမာ
ဏံ ဥစ္ဆု။ တဒနန္တရံ ကဒလိဝနံ, ယတော ဒုဝေ ပက္ကာနိ ခါဒန္တာ ကိလမန္တိ။ တဒနန္တရံ စာဋိပ္ပမာဏဖလံ ပနသဝနံ,
တဒနန္တရံ အမ္ဗဝနံ, ဇမ္ဗုဝနံ, ကပိဋ္ဌဝနန္တိ သင်္ခေပတော တသ္မိံ ဒဟေ ခါဒိတဗ္ဗယုတ္တကံ ဖလံ နာမ နတ္ထီတိ န ဝ
တ္တဗ္ဗံ။ က္ကတိ က္ကမသ္မိံ ဟိမဝတိ ဝိဇ္ဇမာနကသတ္တမဟာသရပ္ပဘုတီနံ ပမာဏသဏ္ဌာနာဒိဘေဒံ သဗ္ဗမေဝ ဝိသေသံ ဘဂ
တ သဗ္ဗထာ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိယေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တိပဥ္စယောဇနက္ခန္ဓပရိက္ခေပဟ တိ ပန္နရသယောဇနပ္ပမာဏက္ခန္ဓပရိက္ခေပဟ, ခန္ဓသ္သ ပရိဏာဟော ပန္နရသယောဇနပ္ပမာဏောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နဂဝ္ဟယာ**တိ နဂသဒ္ဒေန အဝ္ဟာတဗ္ဗာ, ရုက္ခာဘိဓာနာတိ အတ္ထော။ ရုက္ခော ဟိ န ဂစ္ဆတီတိ နဂေါတိ ဝုစ္စတိ။ နဂဝ္ဟယာ ဇမ္ဗူတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပညာသယောဇနက္ခန္ဓသာခါယာမာ** တိ ဥဗ္ဗေဓတော ပညာသယောဇနပ္ပမာဏက္ခန္ဓာယာမာ ဥဗ္ဗေဓတော သမန္တတော စ ပညာသယောဇနသာခါယာမာ စ။ တတော ဧဝ **သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ, တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ** ။ ဇမ္ဗုရုက္ခသ္သ ဟိ မူလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သာခါဝိဋ္ဋပဟ, တာဝ ပဏ္ဏာသ ယောဇနာနိ, တတော ပရမ္ပိ ဥဇုကံ ဥဂ္ဂတသာခါ ပဏ္ဏာသ ယောဇနာနိ, သမန္တတော စ ဧကေကာ သာခါ ပဏ္ဏာသ ပဏ္ဏာသ ယောဇနာနိ ဝမိတာနိ။ တာသု ပန မဟန္တာ မဟန္တာ နဒိယော သန္ဒန္တိ, တာသံ နဒီနံ ဥဘယတီရေ ဇမ္ဗုပက္ကာနံ ပတိတဋ္ဌာနေ သုဝဏ္ဏင္ကုရာ ဥဋ္ဌဟန္တိ, တေ နဒီဇလေန ဝုယ္ဟမာနာ အနုပုဗ္ဗေန မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသန္တိ, တတောယေဝ ဇမ္ဗုနဒိယံ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ "ဇမ္ဗုနဒ"န္တိ တံ သုဝဏ္ဏံ ဝုစ္စတိ။

ယဿာနုဘာဝေနာ တိ ယဿာ မဟန္တတာ ကပ္ပဋ္ဌာယိကာဒိပ္ပကာရေန ပဘာဝေန။ ယဥ္စေတံ ဇမ္ဗုယာ ပမာဏံ, တေဒေဝ အသုရာနံ စိတ္တပာဋလိယာ, ဂရုဠာနံ သိမ္ဗလိရုက္ခဿ, အပရဂေါယာနေ ကဒမ္ဗဿ, ဥတ္တရကုရူသု ကပ္ပရုက္ခဿ, ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ သိရီသဿ, တာဝတိံသေသု ပာရိစ္ဆတ္တကဿာတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

"ပာဋလီ သိမ္ဗလီ ဇမ္ဗူ ဒေဝါနံ ပါရိဆတ္တကော။
ကဒမ္ဗော ကပ္ပရုက္ခော စ၊ သိရီသေန ဘဝတိ သတ္တမ"န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၂၂)။

ဧတ္ထ **သိရီသေန ဘဝတိ သတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထ **သိရီသေနာ**တိ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနံ။ **သတ္တမ**န္တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, သိရီသော ဘဝတိ သတ္တမောတိ အတ္ထော။

စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော တိ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတော။ **ပရိက္ခိပိတွာ တံ သဗ္ဗံ, လောကဓာတုမယံ ဌိတော** တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ တံ ပရိက္ခိပိတွာ စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော ပတိဋ္ဌိတော, အယံ ဧကော လောကဓာတု နာမာတိ အတ္ထော။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန အာဂတော။ "တံ သဗ္ဗံ လောကဓာတုံ ပရိက္ခိပိတွာ အယံ စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော ဌိတော"တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ, ဧဝံ ဝုတ္တေပိ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတောပိ လောကဓာတုယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထာ တိ တိဿံ လောကဓာတုယံ။ **စန္ဒမဏ္ဍလံ ဧကူနပညာသယောဇန** န္တိ ဥဇုကံ အာယာမတော ဝိတ္ထာရတော ဥဗ္ဗေဓတော စ ဧကူနပညာသယောဇနံ, ပရိမဏ္ဍလတော ပန တီဟိ ယောဇနေဟိ ဦနဒိယမ္ဍသတယောဇနံ။ **သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာသယောဇန**န္တိ ဧတ္ထာပိ စန္ဒမဏ္ဍလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥဇုကံ ပညာသယောဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ပရိမဏ္ဍလတော ပန ဒိယမ္ဍသတယောဇနံ။

တေသု ပန စန္ဒမဏ္ဍလံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၂၁) ဟေဋ္ဌာ, သူရိယမဏ္ဍလံ ဥပရိ, အန္တရာ နေသံ ယောဇနံ ဟောတိ။ စန္ဒဿ ဟေဋ္ဌိမန္တတော သူရိယဿ ဥပရိမန္တံ ယောဇနသတံ ဟောတိ, စန္ဒဝိမာနံ အန္တော မဏိမယံ, ဗဟိ ရဇတေန ပရိက္ခိတ္တံ, အန္တော စ ဗဟိ စ သီတလမေဝ ဟောတိ။ သူရိယဝိမာနံ အန္တော ကနကမယံ, ဖာဟိရံ ဖလိကပရိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, အန္တော စ ဗဟိ စ ဥဏှမေဝ။ စန္ဒော ဥဇုကံ သဏိကံ ဂစ္ဆတိ။ သော ဟိ အမာတသိယံ သူရိယေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ထောကံ ထောကံ ဩဟီယန္တော ပုဏ္ဏမာသိယံ ဥပမုမဂ္ဂတော ဩဟီယတိ, တိရိယံ ပန သီဃံ ဂစ္ဆတိ။ တထာ ဟေသ ဧကသ္မိံ မာသေ ကအာစိ ဒက္ခိဏတော, ကအာစိ ဥတ္တရတော ဒိဿတိ, စန္ဒဿ ဥဘောသု ပဿေသု နက္ခတ္တတာရကာ ဂစ္ဆန္တိ, စန္ဒော ဓေနု ဝိယ ဝစ္ဆံ တံ တံ နက္ခတ္တံ ဥပသင်္ကမတိ, နက္ခတ္တာနိ ပန အတ္တနော ဂမနဋ္ဌာနံ န ဝိဇဟန္တိ, အတ္တနော ဝီထိယာဝ ဂစ္ဆန္တိ။ သူရိယဿ ပန ဥဇုကံ ဂမနံ သီဃံ, တိရိယံ ဂမနံ ဒန္ဓံ။ တိရိယံ ဂမနံ နာမ ဒက္ခိဏဒိသတော ဥတ္တရဒိသာယ, ဥတ္တရဒိသတော ဒက္ခိဏဒိသာယ ဂမနံ, တံ ဒန္ဓံ ဆဟိ ဆဟိ မာသေဟိ ဣဇ္ဈနတော။

သူရိယော ကာဠပက္ခဥပေါသထေ စန္ဒေန သဟေဝ ဂန္တွာ တတော ပရံ ပါဋိပဒဒိဝသေ ယောဇနာနံ သတသဟဿံ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဩဟာယ ဂစ္ဆတိ အတ္တနော သီဃကမိတာယ တဿ စ ဒန္ဓကမိတာယ, အထ စန္ဒော လေခာ ဝိယ ပညာယတိ။ တတော ပရမ္ပိ ပက္ခဿ ဒုတိယာယ ယောဇနာနံ သတသဟဿံ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဩဟာယ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယာဝ သုက္ကပက္ခဥပေါသထဒိဝသာ သတသဟဿံ သတသဟဿံ ဩဟာယ ဂစ္ဆတိ, အထ စန္ဒော အနုက္

ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ ဥပေါသထဒိဝသေ ပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ။ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎနေတ္ထ ဥပရိဘာဂတော ပတိတသူရိယာလောကတာယ ဟေဋ္ဌတော ပဝတ္တာယ သူရိယသ္သ ဒူရဘာဝေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ အနုက္ကမေန ပရိဟာယမာနာယ အတ္တနော ဆာယာယ ဝသေန အနုက္ကမေန စဏ္ဍမဏ္ဍလပ္ပဒေသသ္သ ဝဍ္ဎမာနသ္သ ဝိယ ဒိသ္သမာနတာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တသ္မာ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ ဝိယ ဥပေါသထဒိဝသေ ပုဏ္ဏမာယံ ပရိပုဏ္ဏမဏ္ဍလော ဟုတွာ ဒိသ္သတိ။ အထ သူရိယော ပါဋိပဒဒိဝသေ ယောဇနာနံ သတသဟသ္သံ ဓာဝိတွာ ပုန စန္ဒမဏ္ဍလံ ဂဏှာတိ စန္ဒသ္သ ဒန္ဓဂတိတာယ အတ္တနော စ သီဃဂတိတာယ, တထာ ဒုတိယာယ သတသဟသ္သန္တိ ဧဝံ ယာဝ ဥပေါသထဒိဝသာ သတသဟသ္သံ သတသဟသ္သံ ဓာဝိတွာ ဂဏှာတိ။ အထ စန္ဒော အနုက္ကမေန ဟာယိတွာ ကာဠပက္ခဥပေါသထဒိဝသေ သဗ္ဗသော န ပညာယတိ, အနုက္ကမေန ဟာယမာနတာ စေတ္ထ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎမာနတာယ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ပန ဆာယာယ ဟာယမာနတာယ မဏ္ဍလံ ဝဍ္ဎမာနံ ဝိယ ဒိသ္သတိ, ဣဓ စ ဆာယာယ ဝဍ္ဎမာနတာယ မဏ္ဍလံ ဟာယမာနံ ဝိယ ဒိသ္သတိ, တသ္မာ အနုက္ကမေန ဟာယိတွာ ဝိယ ဥပေါသထဒိဝသေ သဗ္ဗသော န ပညာယတိ။ စန္ဒံ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ သူရိယော ဥပရိ ဟောတိ, မဟတိယာ ပါတိယာ ခုဒ္ဒကဘာဇနံ ဝိယ စန္ဒမဏ္ဍလံ ပိဓီယတိ, မဇ္ဈန္ဟိကေ ဂေဟစ္ဆာယာ ဝိယ စန္ဒသ္သ ဆာယာ န ပညာယတိ။ သော ဆာယာယ အပညာယမာနာယ ဒူရေ ဌိတာနံ ဒိဝါ ပဒီပေါ ဝိယ သယမ္ပိ န ပညာယတိ။

ဣမေသံ ပန အဇဝီထိ နာဂဝီထိ ဂေါဝီထီတိ တိသ္သော ဂမနဝီထိယော ဟောန္တိ။ တတ္ထ အဇာနံ ဥဒကံ ပဋိကူလံ ဟောတိ, ဟတ္ထိနာဂါနံ မနာပံ, ဂုန္နံ သီတုဏှသမတာယ ဖာသု ဟောတိ။ တထာ စ ယာယ ဝီထိယာ သူရိယေ ဂစ္ဆန္တေ ဝသ္သဝလာဟကဒေဝပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပသန္တတ္တာ အတ္တနော ဝိမာနတော န နိက္ခမန္တိ, ကီဠာပသုတာ ဟုတွာ န ဝိစရန္တိ, တဒါ ကိရ သူရိယဝိမာနံ ပကတိမဂ္ဂတော အဓော ဩတရိတွာ ဝိစရတိ, တသ္သ ဩရုယှ စရဏေနေဝ စန္ဒဝိမာနမ္ပိ အဓော ဩရုယှ စရတိ တဂ္ဂတိကတ္တာ, တသ္မာ သာ ဝီထိ ဥဒကာဘာဝေန အဇာနုရူပတာယ **“အဇဝီထီ”**တိ သမညာ ဂတာ။ ယာယ ပန ဝီထိယာ သူရိယေ ဂစ္ဆန္တေ ဝသ္သဝလာဟကဒေဝပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပါဘာဝတော အဘိဏှံ အတ္တနော ဝိမာနတော ဗဟိ နိက္ခမိတွာ ကီဠာပသုတာ ဟုတွာ ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တိ, တဒါ ကိရ သူရိယဝိမာနံ ပကတိမဂ္ဂတော ဥဒ္ဓံ အာရုဟိတွာ ဝိစရတိ, တသ္သ ဥဒ္ဓံ အာရုယှ စရဏေနေဝ စန္ဒဝိမာနမ္ပိ ဥဒ္ဓံ အာရုယှ စရတိ တဂ္ဂတိကတ္တာ, တဂ္ဂတိကတာ စ သမာနဂတိ နာမ ဝါတမဏ္ဍလေန ဝိမာနသ္သ ဖေလ္လိတဗ္ဗတ္တာ, တသ္မာ သာ ဝီထိ ဥဒကဗဟုဘာဝေန နာဂါနုရူပတာယ **“နာဂဝီထီ”**တိ သမညာ ဂတာ။ ယဒါ သူရိယော ဥဒ္ဓံ အနာရောဟန္တော အဓော စ အနောတရန္တော ပကတိမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆတိ, တဒါ ဝသ္သဝလာဟကာ ယထာကာလံ ယထာရုစိဉ္စ ဝိမာနတော နိက္ခမိတွာ သုခေန ဝိစရန္တိ, တေန ကာလေန ကာလံ ဝသ္သန္တော လောကေ ဥတုသမတာ ဟောတိ, တာယ ဥတုသမတာယ ဟေတုဘူတာယ သာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဂတိ ဂဝါနုရူပတာယ **“ဂေါဝီထီ”**တိ သမညာ ဂတာ။ တသ္မာ ယံ ကာလံ စန္ဒိမသူရိယာ အဇဝီထိံ အာရုဟန္တိ, တဒါ ဒေဝေါ ဧကဗိန္ဒုမ္ပိ န ဝသ္သတိ။ ယဒါ နာဂဝီထိံ အာရောဟန္တိ, တဒါ ဘိန္နံ ဝိယ နဘံ ပဃ္ဃရတိ။ ယဒါ ဂေါဝီထိံ အာရောဟန္တိ, တဒါ ဥတုသမတာ သမ္ပဇ္ဇတိ။

ယဒါ ပန ရာဇာနော အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, တေသံ အဓမ္မိကတာယ ဥပရာဇသေနာပတိပ္ပဘုတယော သဗ္ဗေ ဒေဝါ ဗြဟ္မာနော စ အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, တဒါ တေသံ အဓမ္မိကတာယ ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ။ တဒါ ဟိ ဗဟွာဗာဓတာဒိအနိဋ္ဌဖလူပနိသ္သယဘူတသ္သ ယထာဝုတ္တသ္သ အဓမ္မိကတာသညိတသ္သ သာဓာရဏသ္သ ပါပကမ္မသ္သ ဗလေန ဝိသမံ ဝါယန္တေန ဝါယုနာ ဖေလ္လိယမာနာ စန္ဒိမသူရိယာ သိနေရုံ ပရိက္ခိပန္တာ ဝိသမံ ပရိဝတ္တန္တိ, ယထာမဂ္ဂေန န ပဝတ္တန္တိ။ တတော ယထာမဂ္ဂေန န ဝါယတိ, အယထာမဂ္ဂေန ဝါယတိ, အယထာမဂ္ဂေန ဝါယန္တော အာကာသဋ္ဌဝိမာနာနိ ခေါဘေတိ, ဝိမာနေသု ခေါဘိတေသု ဒေဝတာနံ ကီဠနတ္ထာယ စိတ္တာနိ န နမန္တိ, စိတ္တေသု အနမန္တေသု သီတုဏှဘေဒေါ ဥတု ယထာကာလေန န သမ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ အသမ္ပဇ္ဇန္တေ န သမ္မာ ဒေဝေါ ဝသ္သတိ, ကဒါစိ ဝသ္သတိ, ကဒါစိ န ဝသ္သတိ, ကတ္ထစိ ဝသ္သတိ, ကတ္ထစိ န ဝသ္သတိ။ ဝသ္သန္တောပိ ဝပ္ပကာလေ အင်္ကုရကာလေ နာဠကာလေ ပုပ္ဖကာလေ ခီရဂ္ဂဟဏာဒိကာလေသု ယထာ ယထာ သသ္သာနံ ဥပကာရော န ဟောတိ, တထာ တထာ ဝသ္သတိ စ ဝိဂစ္ဆတိ စ။ တေန သသ္သာနိ ဝိသမပါကာနိ ဟောန္တိ ဝိဂတဂန္ဓရသာဒိသမ္ပဒါနိ, ဧကဘာဇနေ ပက္ခိတ္တတဏ္ဍုလေသုပိ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ ဘတ္တံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ဟောတိ, ဧကသ္မိံ အတိကိလိန္နံ, ဧကသ္မိံ သမပါကံ။ တံ ပရိဘုတ္တံ ကုစ္ဆိယမ္ပိ သဗ္ဗသော အပရိဏတံ, ဧကဒေသေန ပရိဏတံ, သုပရိဏတန္တိ ဧဝံ တီဟိယေဝ ပကာရေဟိ ပစ္စတိ, ပက္ကာသယံ န သမ္မာ ဥပဂစ္ဆတိ။ တေန သတ္တာ ဗဟွာဗာဓာ စေဝ ဟောန္တိ အပ္ပာယုကာ စ။

ဓမ္မိကာနံ ပန ရာဇူနံ ကာလေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန စန္ဒိမသူရိယာ သမံ ပရိဝတ္တန္တိ, ယထာမဂ္ဂေန ပဝတ္တန္တိ, ဥတုသမတာ စ သမ္ပဇ္ဇတိ, စန္ဒိမသူရိယာ ဆ မာသေ သိနေရုတော ဗဟိ နိက္ခမန္တိ, ဆ မာသေ အန္တော ဝိစရန္တိ။ တထာ ဟိ သိနေရုသမီပေန တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂစ္ဆန္တာ ဆ မာသေ တတော ဂမနဝီထိတော ဗဟိ အတ္တနော တိရိယံ ဂမနေန စက္ကဝါဠာဘိမုခာ နိက္ခမန္တိ ။ ဧဝံ ဆ မာသေ ခဏေ ခဏေ သိနေရုတော အပသက္ကနဝသေန တတော နိက္ခမိတွာ စက္ကဝါဠသမီပံ ပတ္တာ။ တတောပိ ဆ မာသေ ခဏေ ခဏေ အပသက္ကနဝသေန နိက္ခမိတွာ သိနေရုသမီပံ ပါပုဏန္တာ အန္တော ဝိစရန္တိ။ တေ ဟိ အာသာဠှီမာသေ သိနေရုသမီပေန စရန္တိ, တတော ဒွေ မာသေ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ စရန္တိ။ ပဌမကတ္တိကမာသေ မဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တိ, တတော စက္ကဝါဠာဘိမုခာ ဂန္တွာ တယော မာသေ စက္ကဝါဠသမီပေန ဝိစရိတွာ ပုန နိက္ခမိတွာ စိတ္တမာသေ မဇ္ဈေန ဂန္တွာ တတော ပရေ ဒွေ မာသေ သိနေရုအဘိမုခာ ပက္ခန္ဒိတွာ ပုန အာသာဠှေ သိနေရုသမီပေန စရန္တိ။ ဧတ္ထ စ သိနေရုဿ စက္ကဝါဠဿ စ ယံ ဌာနံ ဝေမဇ္ဈံ, တဿ သိနေရုဿ စ ယံ ဌာနံ ဝေမဇ္ဈံ, တေန ဂစ္ဆန္တာ သိနေရုသမီပေန စရန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န သိနေရုဿ အဂ္ဂါလိန္ဒံ အလ္လီနာ, စက္ကဝါဠသမီပေန စရဏမ္ပိ ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒါ ပန သိနေရုဿ စက္ကဝါဠဿ ဥဇုကံ ဝေမဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တိ, တဒါ ဝေမဇ္ဈေန ဝိစရန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဝိစရန္တာ စ ဧကပ္ပဟာရေန တီသုပိ ဒီပေသု အာလောကံ ကရောန္တိ။ ဧကေကာယ ဒိသာယ နဝ နဝ ယောဇနသတသဟဿာနိ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အာလောကံ ဒဿေန္တိ။ ကထံ? ဣမသ္မိဉှိ ဒီပေ သူရိယုဂ္ဂမနကာလော ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ မဇ္ဈန္ဟိကော ဟောတိ, ဥတ္တရကုရူသု အတ္ထင်္ဂမနကာလော, အပရဂေါယာနေ မဇ္ဈိမယာမော, ပုဗ္ဗဝိဒေဟမှိ ဥဂ္ဂမနကာလော ဥတ္တရကုရူသု မဇ္ဈန္ဟိကော, အပရဂေါယာနေ အတ္ထင်္ဂမနကာလော, ဣဓ မဇ္ဈိမယာမော, ဥတ္တရကုရူသု ဥဂ္ဂမနကာလော အပရဂေါယာနေ မဇ္ဈန္ဟိကော, ဣဓ အတ္ထင်္ဂမနကာလော, ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ မဇ္ဈိမယာမော, အပရဂေါယာနဒီပေ ဥဂ္ဂမနကာလော ဣဓ မဇ္ဈန္ဟိကော, ပုဗ္ဗဝိဒေဟဒီပေ အတ္ထင်္ဂမနကာလော, ဥတ္တရကုရူသု မဇ္ဈိမယာမော။ ဣမသ္မိဉှိ ဒီပေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟဝါသီနံ အတ္ထင်္ဂမနဝသေန ဥပဍ္ဎံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာယတိ, အပရဂေါယာနဝါသီနံ ဥဂ္ဂမနဝသေန ဥပဍ္ဎံ ပညာယတိ။ ဧဝံ သေသဒီပေသုပိ။ ဣတိ ဣမိနာဝ ပကာရေန တီသု ဒီပေသု ဧကပ္ပဟာရေနေဝ စန္ဒိမသူရိယာ အာလောကံ ဒဿေန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတော အညထာ ပန ဒွီသု ဧဝ ဒီပေသု ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အာလောကံ ဒဿေန္တိ။ ယသ္မိဉှိ ဒီပေ အတ္ထင်္ဂမနဝသေန ဥပဍ္ဎံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာယတိ, အတ္ထင်္ဂမိတေ တတ္ထ န ပညာယတိ, အာလောကံ န ဒဿေတိ, ဒွီသု ဧဝ ဒီပေသု ဧကပ္ပဟာရေန ဥဘယံ။ ဧကေကာယ ဒိသာယ နဝ နဝ ယောဇနသတသဟဿာနိ အန္ဓကာရဝိဓမနမ္ပိ ဣမိနာဝ နယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမသ္မိဉှိ ဒီပေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟဝါသီနံ အတ္ထင်္ဂမနဝသေန ဥပဍ္ဎံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာယတီတိ ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ နဝယောဇနသတသဟဿပ္ပမာဏေ ဌာနေ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အာလောကံ ဒဿေတိ, တထာ အပရဂေါယာနေ ဥဂ္ဂမနဝသေန တတ္ထာပိ ဥပဍ္ဎမေဝ ပညာယမာနတ္တာ။ ပုဗ္ဗဝိဒေဟာနံ ပန အတ္ထင်္ဂမိတေ န ပညာယတီတိ ဒွီသု ဒီပေသု သဗ္ဗတ္ထ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အာလောကံ ဒဿေတိ အပရဂေါယာနေပိ ဥဂ္ဂတေ သူရိယေ သဗ္ဗတ္ထ အန္ဓကာရဝိဓမနတော။

ပါတုဘဝန္တာ စ စန္ဒိမသူရိယာ ဧကတောဝ လောကေ ပါတုဘဝန္တိ, တေသု သူရိယော ပဌမတရံ ပညာယတိ။ ပဌမကပ္ပိကာနဉှိ သတ္တာနံ သယံပဘာယ အန္တရဟိတာယ အန္ဓကာရော အဟောသိ။ တေ ဘီတတသိတာ "ဘဒ္ဒကံ ဝတဿ, သစေ အညော အာလောကော ဘဝေယျာ"တိ စိန္တယိံသု။ တတော မဟာဇနဿ သူရဘာဝံ ဇနယမာနံ သူရိယမဏ္ဍလံ ဥဋ္ဌဟိ, တေနေဝဿ **"သူရိယော"**တိ နာမံ အဟောသိ။ တသ္မိံ ဒိဝသံ အာလောကံ ကတွာ အတ္ထင်္ဂမိတေ ပုန အန္ဓကာရော အဟောသိ။ တေ ဘီတတသိတာ "ဘဒ္ဒကံ ဝတဿ, သစေ အညော အာလောကော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ"တိ စိန္တယိံသု။ အထ နေသံ ဆန္ဒံ ဉတွာ ဝိယ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဥဋ္ဌဟိ, တေနေဝဿ **"စန္ဒော"** တိ နာမံ အဟောသိ။ ဧဝံ စန္ဒိမသူရိယေသု ပါတုဘူတေသု နက္ခတ္တာနိ တာရကရူပါနိ ပါတုဘဝန္တိ, တတော ပဘုတိ ရတ္တိန္ဒိဝါ ပညာယန္တိ။ အနုက္ကမေန စ မာသဍ္ဎမာသဥတုသံဝစ္ဆရာ ဇာယန္တိ။ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပန ပါတုဘူတဒိဝသေယေဝ သိနေရုစက္ကဝါဠဟိမဝန္တပဗ္ဗတာ စတ္တာရော စ ဒီပါ ပါတုဘဝန္တိ, တေ စ ခော အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဖဂ္ဂုဏပုဏ္ဏမဒိဝသေယေဝ ပါတုဘဝန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ စေတ္ထ “ဧကံ စက္ကတဋ္ဌံ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇနာနံ ဒွါဒသ သတသဟဿာနိ တီဏိ သဟဿာနိ စတ္တာရိ သတာနိ ပဉ္စာသဉ္စ ယောဇနာနိ”တိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော ကမသ္သ စက္ကတဋ္ဌဿ သိနေရုပတိဋ္ဌိတောကာသေ စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိ ပရတော ယာဝ စက္ကတဋ္ဌပဗ္ဗတာ ဥတ္တရဒိသာဘာဂပ္ပမာဏဉ္စ ပဟာယ ကမိဿာ ဒက္ခိဏဒိသာယ –

သိနေရုစက္ကတဋ္ဌာနံ၊ အန္တရံ ပရိမာဏတော။
ပဉ္စ သတသဟဿာနိ၊ သဟဿာနူနသဋ္ဌိ စ။

သတာနိ သတ္တ ဉေယျာနိ၊ ပဉ္စဝီသုတ္တရာနိ စ။
မဇ္ဈိမဝီထိဂတော နာမ၊ တတ္ထ ဝေမဇ္ဈကေ ရဝိ။

မဇ္ဈတော ယာဝ မေရုမှာ၊ စက္ကတဋ္ဌာနမန္တရေ။
ဝေမဇ္ဈကေ ယအာ ဟောတိ၊ ဥဘယန္တဂတော တအာ။

မဇ္ဈတော ယာဝ မေရုမှာ၊ စက္ကတဋ္ဌာ စ ပဗ္ဗတာ။
ဒုဝေ သတသဟဿာနိ၊ သဟဿာနူနသီတိ စ။

အဋ္ဌသတံ ဒုဝေ သဋ္ဌိ၊ ယောဇနာနိ ဒွိဝိကဝုတံ။
ဥဘတော အန္တတော မေရု-စက္ကတဋ္ဌာနမန္တရေ။

ဧကံ သတသဟဿဉ္စ၊ သဟဿာနူနတာလီသံ။
နဝသတာနေကတိံသ၊ ယောဇနာနိ စ ကဝုတံ။

ပမာဏတော သမန္တာ စ၊ မဏ္ဍလံ မဇ္ဈိဝီထိယာ။
သတသဟဿာနူနဝီသ၊ သဟဿာနေကတိံသ စ။

သတမေကဉ္စ ဝိညေယျံ၊ ပဉ္စသတ္တတိ ဥတ္တရံ။
ဒက္ခိဏံ ဥတ္တရဉ္စာပိ၊ ဂစ္ဆန္တော ပန ဘာဏုမာ။

မဇ္ဈိဝီထိပ္ပမာဏေန ၊ မဏ္ဍလေနေဝ ဂစ္ဆတိ။
ဂစ္ဆန္တော စ ပနေဝံ သော, ဩရုယှဟာရုယှဟ ဟေဋ္ဌတော။

အာရုယှဟာရုယှဟ ဥဒ္ဓဉ္စ၊ ယတော ဂစ္ဆတိ သဗ္ဗအာ။
တတော ဂတိဝသေနဿ၊ ဒူရမဒ္ဓာနမာသိ တံ။

တိံသ သတသဟဿာနိ၊ ယောဇနာနိ ပမာဏတော။
တသ္မာ သော ပရိတော ယာတိ၊ တတ္တကံဝ ဒိနေ ဒိနေ။

သဟဿမေကံ ပဉ္စသတံ၊ စတုပညာသယောဇနံ။
တိကဝုတံ တေရသူသဘံ၊ တေတ္တိံသ ရတနာနိ စ။

အဋ္ဌင်္ဂုလာနိ စ တိရိယံ၊ ဂစ္ဆတေကဒိနေ ရဝိ။
ဆတာလီသသဟဿာနိ၊ ဆ သတာနိ တိကဝုတံ။

ယောဇနာနံ တိတာလီသံ၊ မာသေနေကေန ဂစ္ဆတိ။
တေနဝုတိသဟဿာနိ၊ ဒွိဝိသတံ သတ္တသီတိ စ။

ကဝုတာနိ ဒုဝေ စာပိ၊ ဒွီဟိ မာသေဟိ ဂစ္ဆတိ။
ဣမာယ ဂတိယာ အန္တ-ဝီထိတော ဝီထိအန္တိမံ။

ဂစ္ဆတိ ဆဟိ မာသေဟိ၊ တိမာသေဟိ စ မဇ္ဈိမံ။
သိနေရုသန္တိကေ အန္တ-ဝီထိတော ပန ဘာဏုမာ။
အာဂစ္ဆန္တော ဒွိမာသေဟိ၊ အဿ ဒီပဿ မဇ္ဈကေ။

တသ္မာ သီဟဠဒီပဿ၊ မဇ္ဈတော မေရုအန္တရံ။
ဒုဝေ သတသဟဿာနိ၊ ဒွိသတေနာဓိကာနိ တု။

တေတ္တိံသဉ္စ သဟဿာနိ၊ အဋ္ဌာရသ တိကဝုတံ။
စက္ကဝာဠန္တရဉ္စဿ၊ ဒီပဿေဝ စ မဇ္ဈတော။

တီဏိ သတသဟဿာနိ၊ သဟဿာနိ ဆဝီသတိ။
ဆ ဥတ္တရာနိ ပဉ္စေဝ၊ သတာနေကဉ္စ ကဝုတန္တိ။

ဧဝမေတ္ထ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တာဝတိံသဘဝနံ ဒသသဟဿယောဇနန္တိ ဧတ္ထ တေတ္တိံသ သဟပုညကာရိနော ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာတိ တံ သဟစရိတဋ္ဌာနံ တေတ္တိံသံ, တဒေဝ တာဝတိံသံ , တံ နိဝါသော ဧတေသန္တိ တာဝတိံသာ, ဒေဝ, တေသံ ဘဝနံ တာဝတိံသဘဝနံ။ တထာ ဟိ မဃေန မာဏဝေန သဒ္ဓိံ မစလကမကေ ကာလံ ကတွတ တတ္ထ ဥပ္ပန္နေ တေတ္တိံသ ဒေဝပုတွတေ ဥပဟာအယ အဿ ဒေဝလောကဿ အယံ ပဏ္ဏတ္တိ ဇာတာတိ ဝဒန္တိ။ အထ တ ယသ္မာ သေသစက္ကဝာဠေသုပိ ဆ ကာမာဝစရဒေဝလောကာ အတ္ထိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “သဟဿံ စာတုမဟာရာဇိကာနံ သဟဿံ တာဝတိံသာန”န္တိ။ တသ္မာ နာမပဏ္ဏတ္တိယေဝေသာ တဿ ဒေဝလောကဿာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဒသသဟဿယောဇန**န္တိ ဣဒံ ပန သက္ကပုရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ တာဝတိံသကာယိကာ ဒေဝတ အတ္ထိ ပဗ္ဗတဋ္ဌကာ, အတ္ထိ အာကာသဋ္ဌကာ, တေသံ ပရမ္ပရာ စက္ကဝာဠပဗ္ဗတံ ပတ္တာ, တထာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ယာမာဒီနဉ္စ။ ဧကဒေဝလောကေပိ ဟိ ဒေဝတနံ ပရမ္ပရာ စက္ကဝာဠပဗ္ဗတံ အပ္ပတ္တာ နာမ နတ္ထိ။ ဣဒံ ပန တာဝတိံသဘဝနံ သိနေရုဿ ဥပရိမတလေ ဒသသဟဿယောဇနိကေ ဌာနေ ပတိဋ္ဌိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဿ ဟာစီနပစ္ဆိမဒွတရာနံ အန္တရာ ဒသယောဇနသဟဿံ ဟောတိ, တထာ ဒက္ခိဏုတ္တရဒွတရာနံ။ တံ ခေါ ပန နဂရံ ဒွတရသဟဿယုတ္တံ အဟောသိ အာရာမပေါက္ခရဏီပဋိမဏ္ဍိတံ။

တဿ မဇ္ဈေ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉ မင်္ဂလသုတ္တ) တိယောဇနသတုဗ္ဗေဓေဟိ, ဓဇေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော သတ္တရတနမယော သတ္တယောဇနသတုဗ္ဗေဓော သက္ကဿ **ဝေဇယန္တော** နာမ ပါသာဒေါ။ တတ္ထ သုဝဏ္ဏယဋ္ဌီသု မဏိဓဇာ အဟေသုံ, မဏိယဋ္ဌီသု သုဝဏ္ဏဓဇာ, ပဝါဠယဋ္ဌီသု မုတ္တဓဇာ, မုတ္တယဋ္ဌီသု ပဝါဠဓဇာ, သတ္တရတနမယာသု ယဋ္ဌီသု သတ္တရတနမယာ ဓဇာ။

ဒိယဍ္ဍယောဇနသတာယာမော **ဝေဇယန္တရထော** (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၄၉ အာဒယော)။ တဿ ဟိ ပစ္ဆိမန္တော ပဏ္ဏာသယောဇနော, မဇ္ဈေ ရထပဉ္ဇရော ပဏ္ဏာသယောဇနော, ရထသန္ဓိတော ယာဝ ရထသီသာ ပဏ္ဏာသယေဝ ယောဇနာနိ။ တဒေဝ ပမာဏံ ဒိဂုဏံ ကတွတ “တိယောဇနသတာယာမော”တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ တသ္မိံ ယောဇနိကပလ္လင်္ကော အတ္ထတော တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ တိယောဇနိကံ သေတစ္ဆတ္တံ, ဧကသ္မိံယေဝ ယုဂေ သဟဿအာဇညယုတ္တံ။ သေသာလင်္ကာရဿ ပမာဏံ နတ္ထိ။ ဓဇော ပနဿ အဍ္ဎတိယာနိ ယောဇနသတာနိ ဥဂ္ဂတော, ယဿ ဝါတာဟတဿ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယဿေဝ သဒ္ဒေါ နိစ္ဆရတိ။

သက္ကဿ ပန **ဧရာဝဏော** နာမ ဟတ္ထီ ဒိယဍ္ဍယောဇနသတိကော, သောပိ ဒေဝပုတ္တောယေဝ။ န ဟိ ဒေဝလောကသ္မိံ တိရစ္ဆာနဂတာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သော ဥယျာနကီဠာယ နိက္ခမနကာလေ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွတ ဒိယဍ္ဍ

ယောဇနသတိကော ဧရာဝဏော နာမ ဟတ္ထီ ဟောတိ။ သော တေတ္တိံသကုမ္ဘေ မာပေတိ အာဝဋ္ဋေန ဂါဝုတအဍ္ဎယောဇနပ္ပမာဏေ, သဗ္ဗေသံ မဇ္ဈေ သက္ကဿ အတ္ထာယ သုဒဿနံ နာမ တိံသယောဇနိကံ ကုမ္ဘံ မာပေတိ။ တဿ ဥပရိ ဒွါဒသယောဇနိကော ရတနမဏ္ဍပော ဟောတိ။ တတ္ထ အန္တရန္တရာ သတ္တရတနမယာ ယောဇနုဗ္ဗေဓာ ဓဇာ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ ပရိယန္တေ ကိင်္ကိဏိကဇာလာ ဩလမ္ဗန္တိ, ယဿ မန္ဒဝါတေရိတဿ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယသဒ္ဒသဒိသော ဒိဗ္ဗဂီတသဒ္ဒော ဝိယ ရဝေါ နိစ္ဆရတိ။ မဏ္ဍပမဇ္ဈေ သက္ကဿ ယောဇနိကော မဏိပလ္လင်္ကော ပညတ္တော ဟောတိ, တတ္ထ သက္ကော နိသီဒတိ။ တေတ္တိံသာယ ကုမ္ဘာနံ ဧကေကသ္မိံ ကုမ္ဘေ သတ္တ သတ္တ ဒန္တေ မာပေတိ, တေသု ဧကေကော ပဏ္ဏာသယောဇနာယာမော။ ဧကေကသ္မိဉ္စေတ္ထ ဒန္တေ သတ္တ သတ္တ ပေါက္ခရဏိယော ဟောန္တိ, ဧကေကာယ ပေါက္ခရဏိယာ သတ္တ သတ္တ ပဒုမိနိဂစ္ဆာ, ဧကေကသ္မိံ ဂစ္ဆေ သတ္တ သတ္တ ပုပ္ဖာနိ ဟောန္တိ, ဧကေကဿ ပုပ္ဖဿ သတ္တ သတ္တ ပတ္တာနိ, ဧကေကသ္မိံ ပတ္တေ သတ္တ သတ္တ ဒေဝဓီတရော နစ္စန္တိ။ ဧဝံ သမန္တာ ပဏ္ဏာသယောဇနဋ္ဌာနေ ဟတ္ထိဒန္တေသုယေဝ နစ္စနဋ္ဋသမဇ္ဇော ဟောတိ။

နန္ဒာ နာမ ပန ပေါက္ခရဏီ ပညာသယောဇနာ။ “ပဉ္စသတယောဇနိကာ”တိပိ ဝဒန္တိ။

စိတ္တလတာဝနံ ပန သဋ္ဌိယောဇနိကံ။ “ပဉ္စယောဇနသတိက”န္တိပိ ဝဒန္တိ။ တံ ပန ဒိဗ္ဗရုက္ခသဟဿပဋိမဏ္ဍိတံ, တထာ **နန္ဒနဝနံ ဖာရုသကဝနဉ္စ**။ သက္ကော ပနေတ္ထ အစ္ဆရာသင်္ဃပရိဝုတော သဋ္ဌိယောဇနိကံ သုဝဏ္ဏမဟာဝီထိံ ဩတရိတွာ နက္ခတ္တံ ကီဠန္တော နန္ဒနဝနာဒီသု ဝိစရတိ။

ပါရိစ္ဆတ္တကော ပန ကောဝိဠာရော သမန္တာ တိယောဇနသတပရိမဏ္ဍလော ပဉ္စဒသယောဇနပရိဏာဟက္ခန္ဓော ယောဇနသတုဗ္ဗေဓော။ တဿ မူလေ သဋ္ဌိယောဇနာယာမာ ပညာသယောဇနဝိတ္ထာရာ ပဉ္စဒသယောဇနုဗ္ဗေဓာ ဇယသုမနပုပ္ဖဝဏ္ဏာ **ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာ,** ယဿာ မုဒုတာယ သက္ကဿ နိသီဒတော ဥပဍ္ဎကာယော အနုပဝိသတိ, ဥဋ္ဌိတကာလေ ဦနံ ပရိပူရတိ။

သုဓမ္မာ နာမ ဒေဝသဘာ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ တိယောဇနသတိကာ, ပရိက္ခေပတော နဝယောဇနသတိကာ, ဥဗ္ဗေဓတော ပဉ္စယောဇနသတိကာ, တဿာ ဖလိကမယာ ဘူမိ, ထမ္ဘတုလာသင်္ဃာဋာဒီသု တဋ္ဋရူပါဒိသင်္ဃဋ္ဋနကအာဏိယော မဏိမယာ, သုဝဏ္ဏမယာ ထမ္ဘာ, ရဇတမယာ ထမ္ဘဃဋိကာ စ သင်္ဃာဋဗန္ဓာ, ပဝါဠမယာနိ တဋ္ဋရူပါနိ, သတ္တရတနမယာ ဂေါပါနသိယော စ ပက္ခပါသာ စ မုခဝဋ္ဋိ စ, ဣန္ဒနီလဣဋ္ဌကာဟိ ဆဒနံ, သောဝဏ္ဏမယံ ဆဒနပိဋ္ဌံ, ရဇတမယာ ထူပိကာ။

အာသာဝတီ နာမ ဧကာ လတာ အတ္ထိ, “သာ ပုပ္ဖိဿတီ”တိ ဒေဝါ ဝဿသဟဿံ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ပါရိစ္ဆတ္တကေ ပုပ္ဖမာနေ ဧကံ ဝဿံ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ တေ တဿ ပဏ္ဍုပလာသာဒိဘာဝတော ပဋ္ဌာယ အတ္တမနာ ဟောန္တိ။ ယထာဟ –

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ပါရိစ္ဆတ္တကော ကောဝိဠာရော ပဏ္ဍုပလာသော ဟောတိ, အတ္တမနာ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ တသ္မိံ သမယေ ဟောန္တိ ‘ပဏ္ဍုပလာသော ဒါနိ ပါရိစ္ဆတ္တကော ကောဝိဠာရော, န စိရဿေဝ ဒါနိ ပန္နပလာသော ဘဝိဿတီ’”တိအာဒိ (အ. နိ. ၇.၆၉)။

သဗ္ဗပါလိဖုလ္လဿ ပန ပါရိစ္ဆတ္တကဿ ကောဝိဠာရဿ သမန္တာ ပဉ္စ ယောဇနသတာနိ အာဘာ ဖရတိ, အနုဝါတံ ယောဇနသတံ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ။ ပုပ္ဖိတေ ပါရိစ္ဆတ္တကေ အာရောဟဏကိစ္စံ ဝါ အင်္ကုသံ ဂဟေတွာ နာမနကိစ္စံ ဝါ ပုပ္ဖာဟရဏတ္ထံ စင်္ကောဋကကိစ္စံ ဝါ နတ္ထိ။ ကန္တနကဝါတော ဥဋ္ဌဟိတွာ ပုပ္ဖာနိ ဝဏ္ဋတော ကန္တတိ, သမ္ပဋိစ္ဆနကဝါတော သမ္ပဋိစ္ဆတိ, ပဝေသနကဝါတော သုဓမ္မဒေဝသဘံ ပဝေသေတိ, သမ္မဇ္ဇနကဝါတော ပုရာဏပုပ္ဖာနိ နီဟရတိ, သန္ထရဏကဝါတော ပတ္တကဏ္ဏိကကေသရာနိ ရစေန္တော သန္ထရတိ, မဇ္ဈဋ္ဌာနေ ဓမ္မာသနံ ဟောတိ ယောဇနပ္ပမာဏော ရတနပလ္လင်္ကော, တဿ ဥပရိ ဓာရိယမာနံ တိယောဇနိကံ သေတစ္ဆတ္တံ, တဒနန္တရံ သက္ကဿ ဒေဝရညော အာသနံ အတ္ထရီယတိ, တတော ဒွတ္တိံသာယ ဒေဝပုတ္တာနံ, တတော အညေသံ မဟေသက္ခဒေဝတာနံ။ အညေသံ ဒေဝတာနံ ပန ပုပ္ဖကဏ္ဏိကာဝ အာသနံ ဟောတိ။ ဒေဝါ ဒေဝသဘံ ပဝိသိတွာ နိသီဒန္တိ။ တတော ပုပ္ဖေဟိ ရေဏုဝဋ္ဋိ ဥဂ္ဂန္တွာ ဥပရိ ကဏ္ဏိကံ အာဟစ္စ နိပတမာနာ ဒေဝတာနံ တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ အတ္တဘာဝံ

လာဓာပရိကမ္မသဇ္ဇိတံ ဝိယ ကရောတိ, တေသံ သာ ကီဠာ စတူဟိ မာသေဟိ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။ ဣတိ ဣမာဟိ သမ္ပတ္တီဟိ သမန္နာဂတံ တာဝတိံသဘဝနံ ဘဂဝတ သဗ္ဗထာ အဝေဒီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ အသုရဘဝနန္တိ ဧတ္ထ ဒေဝတ ဝိယ န သုရန္တိ န ဤသရန္တိ န ဝိရောစန္တီတိ အသုရာ။ သုရာ နာမ ဒေဝတ, တေသံ ပဋိပက္ခာတိ ဝါ အသုရာ။ သက္ကော ကိရ မစလဂါမကေ မဃော နာမ မာဏဝေါ ဟုတွာ တေတ္တိံသ ပုရိသေ ဂဟေတွာ ကလျာဏကမ္မံ ကရောန္တော သတ္တ ဝတ္တပဒါနိ ပူရေတွာ တတ္ထ ကာလင်္ကတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။ တတော ပုဗ္ဗဒေဝတ "အာဂန္တုကဒေဝပုတ္တာ အာဂတာ, သက္ကာရံ နေသံ ကရောမာ"တိ ဝတွာ ဒိဗ္ဗပဒုမာနိ ဥပနာမေသုံ, ဥပဍ္ဎရဇ္ဇေန စ နိမန္တေသုံ။ သက္ကော ဥပဍ္ဎရဇ္ဇေန အသန္တုဋ္ဌော အဟောသိ, အထ နေဝါသိကာ "အာဂန္တုကဒေဝပုတ္တာနံ သက္ကာရံ ကရောမာ"တိ ဂန္ဓပါနံ သဇ္ဇယိံသု။ သက္ကော သကပရိသာယ သညံ အဒါသိ "မာရိသာ မာ ဂန္ဓပါနံ ပိဝိတ္ထ, ပိဝမာနာကာရမတ္တမေဝ ဒဿေထာ"တိ။ တေ တထာ အကံသု။ နေဝါသိကဒေဝတာ သုဝဏ္ဏသရကေဟိ ဥပနီတံ ဂန္ဓပါနံ ယာဝဒတ္ထံ ပိဝိတွာ မတ္တာ တတ္ထ တတ္ထ သုဝဏ္ဏပထဝိယံ ပတိတွာ သယိံသု။ သက္ကော "ဂဏှထ ဓုတ္တေ, ဟရထ ဓုတ္တေ"တိ တေ ပါဒေသု ဂဟာပေတွာ သိနေရုပါဒေ ခိပါပေသိ။ သက္ကဿ ပုညတေဇေန တဒနုဝတ္တကာပိ သဗ္ဗေ တတ္ထေဝ ပတိံသု။ အထ နေသံ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဒသယောဇနသဟဿံ အသုရဘဝနံ နိဗ္ဗတ္တိ ပါရိစ္ဆတ္တကပဋိစ္ဆန္နဘူတာယ စိတ္တပါဋလိယာ ဥပသောဘိတံ။ သက္ကော တေသံ နိဝတ္တိတွာ အနာဂမနတ္ထာယ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> "အန္တရာ ဒွိန္နံ အယုဇ္ဈပုရာနံ, ပဉ္စဝိဓာ ဌပိတာ အဘိရက္ခာ။
> ဥရဂကရောဋိပယဿ စ ဟာရီ, မဒနယုတာ စတုရော စ မဟတ္တာ"တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၄၇; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၁)။

တတ္ထ **ဒွိန္နံ အယုဇ္ဈပုရာန**န္တိ ဒွိန္နံ ဒေဝါသုရနဂရာနံ အန္တရာတိ အတ္ထော။ ဒွေ ဟိ ကိရ နဂရာနိ ယုဒ္ဓေန ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ **အယုဇ္ဈပုရာနိ** နာမ ဇာတာနိ။ ယဒါ ဟိ အသုရာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, အထ ဒေဝေဟိ ပလာယိတွာ ဒေဝနဂရံ ပဝိသိတွာ ဒွါရေ ပိဟိတေ အသုရာနံ သတသဟဿမ္ပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ ယဒါ ဒေဝါ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, အထ အသုရေဟိ ပလာယိတွာ အသုရနဂရံ ပဝိသိတွာ ဒွါရေ ပိဟိတေ သက္ကာနံ သတသဟဿမ္ပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ ဣတိ ဣမာနိ ဒွေ နဂရာနိ အယုဇ္ဈပုရာနိ နာမ။ တေသံ အန္တရာ ဧတေသု ဥရဂါဒီသု ပဉ္စသု ဌာနေသု သက္ကေန အာရက္ခာ ဌပိတာ။ တတ္ထ **ဥရဂ**သဒ္ဒေန နာဂါ ဂဟိတာ။ တေ ဥဒကေ မဟာဗလာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သိနေရုဿ ပဌမာလိန္ဒေ ဧတေသံ အာရက္ခာ။ သိနေရုဿ ကိရ သမန္တတော ဗဟလတော ပုထုလတော စ ပဉ္စယောဇနသဟဿပရိမာဏာနိ စတ္တာရိ ပရိဘဏ္ဍာနိ တာဝတိံသဘဝနဿ အာရက္ခာယ နာဂေဟိ ဂရုဠေဟိ ကုမ္ဘဏ္ဍေဟိ ယက္ခေဟိ စ အဓိဋ္ဌိတာနိ။ တေဟိ ကိရ သိနေရုဿ ဥပဍ္ဎံ ပရိယာဒိန္နံ, တာနိယေဝ စ သိနေရုဿ အာလိန္ဒာနိ မေခလာနိ စ ဝုစ္စန္တိ။ **ကရောဋိ**သဒ္ဒေန သုပဏ္ဏာ ဂဟိတာ။ တေသံ ကိရ ကရောဋိ နာမ ပါနဘောဇနံ, တေန နာမံ လဘိံသု, ဒုတိယာလိန္ဒေ တေသံ အာရက္ခာ။ **ပယဿဟာရီ** သဒ္ဒေန ကုမ္ဘဏ္ဍာ ဂဟိတာ။ အနုဝရက္ခသာ ကိရ တေ, တတိယာလိန္ဒေ တေသံ အာရက္ခာ။ **မဒနယုတ**သဒ္ဒေန ယက္ခာ ဂဟိတာ။ ဝိသမစာရိနော ကိရ တေ ယုဒ္ဓသောဏ္ဍာ, စတုတ္ထာလိန္ဒေ တေသံ အာရက္ခာ။ **စတုရော စ မဟတ္တာ** တိ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဝုတ္တာ။ တေ ဟိ သိနေရုဿ တသ္မိံ တသ္မိံ ပဿေ ယုဂန္ဓရာဒီသု ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရေ မဟာဒီပေ စ သာသိတဗ္ဗဿ မဟတော အတ္ထဿ ဝသေန "မဟတ္တာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, ပဉ္စမာလိန္ဒေ တေသံ အာရက္ခာ။

တေ ပန အသုရာ အာယုဝဏ္ဏယသဣဿရိယသမ္ပတ္တီဟိ တာဝတိံသသဒိသာဝ။ တသ္မာ အန္တရာ အတ္တာနံ အဇာနိတွာ ပါဋလိယာ ပုပ္ဖိတာယ "နယိဒံ ဒေဝနဂရံ, တတ္ထ ပါရိစ္ဆတ္တကော ပုပ္ဖတိ, ဣဓ ပန စိတ္တပါဋလီ, ဇရသက္ကေန မယံ သုရံ ပါယေတွာ ဝဉ္စိတာ, ဒေဝနဂရဉ္စ နော ဂဟိတံ, ဂစ္ဆာမ တေန သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိဿာမာ"တိ ဟတ္ထိအဿရထေ အာရုယှ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိဖလကာနိ ဂဟေတွာ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာ ဟုတွာ အသုရဘေရိယော ဝါဒေန္တာ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ တေ ဒေဝေ ဝုဋ္ဌေ ဝမ္မိကမက္ခိကာ ဝမ္မိကံ ဝိယ သိနေရုံ အဘိရုဟိတုံ အာရဘန္တိ။ အထ နေသံ ပဌမံ နာဂေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဒ္ဓံ ဟောတိ။ တသ္မိံ ခေါ ပန ယုဒ္ဓေ န ကဿစိ ဆဝိ ဝါ စမ္မံ ဝါ ဆိဇ္ဇတိ, န လောဟိတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကေဝလံ ကုမာရကာနံ အရုမေဏ္ဍကယုဒ္ဓံ ဝိယ အညမညံ သန္တာသနမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ကောဋိသတာပိ ကောဋိသဟဿာပိ နာဂါ တေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတွာ အသုရပုရံယေဝ ပဝေသေတွာ နိဝတ္တန္တိ။ သစေ

ပန အသုရာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, အထ နာက ဩသက္ကိတွာ ဒုတိယေ အာလိန္ဒေ သုပဏ္ဏေဟိ သဒ္ဓိံ ကေတော ဟုတွာ ယုဇ္ဈန္တိ။ သေသ နယော သုပဏ္ဏာဒီသုပိ။ ယဒါ ပန တာနိ ပဉ္စပိ ဌာနာနိ အသုရာ မဒ္ဒန္တိ, တဒါ ကေတော သမ္ပိဏ္ဍိတာနိပိ တာနိ ပဉ္စ ဗလာနိ ဩသက္ကန္တိ ။ အထ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဂန္တွာ သက္ကဿ ပဝတ္တိံ အာရောစေန္တိ။ သက္ကော တေသံ ဝစနံ သုတွာ ဒိယဍ္ဎယောဇနသတိကံ ဝေဇယန္တရထံ အာရုယှ သယံ တ နိက္ခမတိ, ဧကံ တ ပုတ္တံ ပေသေတိ။ ဧကသ္မိံ ပန ဒိဝသေ ဧဝံ နိက္ခမိတွာ အသုရေ ယုဒ္ဓေန အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ သမုဒ္ဒေ ပက္ခိပိတွာ စတူသု ဒွါရေသု အတ္တနာ သဒိသာ ပဋိမာ မာပေတွာ ဌပေတိ, တသ္မာ အသုရာ နာကဒယော ဇိနိတွာ အာဂတာပိ ဣန္ဒပဋိမာ ဒိသွာ “သက္ကော နိက္ခန္တော”တိ ပလာယန္တိ။ ဣတိ သုရာနံ ပဋိပက္ခာတိ အသုရာ, ဝေပစိတ္တိပဟာရာဒါဒယော, တေသံ ဘဝနံ အသုရဘဝနံ။ တံ ပန အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ဒသသဟဿယောဇနန္တိ ဒဿေတုံ “တထာ အသုရဘဝန”န္တိ ဝုတ္တံ။

အဝီစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပေ စာ တိ ဧတ္ထာပိ **တထာ**-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော, အဝီစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပေ စ တထာ ဒသသဟဿယောဇနမေတတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ အဝီစိမဟာနိရယဿ အဗ္ဘန္တရံ အာယာမေန စ ဝိတ္ထာရေန စ ယောဇနသတံ ဟောတိ, လောဟပထဝီ လောဟဆဒနံ ဧကေကာ စ ဘိတ္တိ နဝနဝယောဇနိကာ ဟောတိ။ ပုရတ္ထိမာယ ဘိတ္တိယာ အစ္စိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ပစ္ဆိမံ ဘိတ္တိံ ဂဟေတွာ တံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ပရတော ယောဇနသတံ ဂစ္ဆတိ။ သေသဒိသာသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ ဇာလပရိယန္တဝသေန အာယာမဝိတ္ထာရတော အဋ္ဌာရသယောဇနာဓိကာနိ တီဏိ ယောဇနသတာနိ ဟောန္တိ, ပရိက္ခေပေန နဝ ယောဇနသတာနိ စတုပဏ္ဏာသဉ္စ ယောဇနာနိ။ သမန္တာ ပန ဥဿဒေဟိ သဒ္ဓိံ ဒသယောဇနသဟဿံ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပနေသ နိရယော “အဝီစိ”တိ သင်္ချံ ဂတောတိ? ဝီစိ နာမ အန္တရံ ဝုစ္စတိ, တတ္ထ စ အဂ္ဂိဇာလာနံ တ သတ္တာနံ တ ဒုက္ခဿ တ အန္တရံ နတ္ထိ, တသ္မာ သော “အဝီစိ”တိ သင်္ချံ ဂတော။ တဿ ဟိ ပုရတ္ထိမဘိတ္တိတော ဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ သံသိဗ္ဗမာနယောဇနသတံ ဂန္တွာ ဘိတ္တိံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ပရတော ယောဇနသတံ ဂစ္ဆတိ။ သေသဒိသာသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ ဇာလာနံ နိရန္တရတာယ အဝီစိ။ အဗ္ဘန္တရေ ပနဿ ယောဇနသတိကေ ဌာနေ နာဠိယံ ကောဋ္ဋေတွာ ပူရိတပိဋ္ဌံ ဝိယ သတ္တာ နိရန္တရာ, “ဣမသ္မိံ ဌာနေ သတ္တော အတ္ထိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ နတ္ထီ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ, ဂစ္ဆန္တာနံ ဌိတာနံ နိသိန္နာနံ နိပန္နာနဉ္စ ပစ္စမာနာနံ အန္တော နတ္ထိ, ဂစ္ဆန္တာ ဌိတေ တ နိသိန္နေ တ နိပန္နေ တ န ဗာဓေန္တိ။ ဧဝံ သတ္တာနံ နိရန္တရတာယ အဝီစိ။ ကာယဒွါရေ ပန ဆ ဥပေက္ခာသဟဂတာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧကံ ဒုက္ခသဟဂတံ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယထာ ဇိဝှဂ္ဂေ ဆ မဓုဗိန္ဒူနိ ဌပေတွာ ဧကသ္မိံ တမ္ဗလောဟဗိန္ဒုမှိ ဌပိတေ အနုဒဟနဗလဝတာယ တဒေဝ ပညာယတိ, ဣတရာနိ အဗ္ဗောဟာရိကာနိ ဟောန္တိ, ဧဝံ အနုဒဟနဗလဝတာယ ဒုက္ခမေဝေတ္ထ နိရန္တရံ, ဣတရာနိ အဗ္ဗောဟာရိကာနီတိ ဧဝံ ဒုက္ခဿ နိရန္တရတာယ အဝီစီတိ ဝုစ္စတိ။ “အယဉ္စ အဝီစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပဿ ဟေဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌိတော”တိ ဝဒန္တိ။

ဇမ္ဗုဒီပေ ပန အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ဒသသဟဿယောဇနပရိမာဏော။ တတ္ထ စ စတုသဟဿယောဇနပ္ပမာဏော ပဒေသော တဒုပဘောဂီသတ္တာနံ ပုညက္ခယာ ဥဒကေန အဇ္ဈောတ္ထဋော “သမုဒ္ဒော”တိ သင်္ချံ ဂတော။ တိသဟဿယောဇနပ္ပမာဏေ မနုဿာ ဝသန္တိ, တိသဟဿယောဇနပ္ပမာဏေ ဟိမတ ပတိဋ္ဌိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရကေယာနံ သတ္တသဟဿယောဇနန္တိအာဒီသု အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ပမာဏံ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဇမ္ဗုဒီပေ သကဋသဏ္ဌာနော, ဆန္နဝုတိယာ ပဋ္ဋနကောဋိသတသဟဿေဟိ ဆပဏ္ဏာသရတနာကရေဟိ နဝနဝုတိယာ ဒောဏမုခသတသဟဿေဟိ တိက္ခတ္တုံ တေသဋ္ဌိယာ နဂရသဟဿေဟိ စ သမန္နာဂတော။ ဇမ္ဗုဒီပေ ကိရ အာဒိတော တေသဋ္ဌိမတ္တာနိ နဂရသဟဿာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ။ တာနိ ပန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ သတသဟဿံ, တတော ပရံ အသီတိ သဟဿာနိ စ နဝ သဟဿာနိ စ ဟောန္တိ။ **ဒောဏမုခ**န္တိ စ မဟာနဂရဿ အာယုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ ပဓာနဃရံ ဝုစ္စတိ။ အပရကေယာနော အာဒါသသဏ္ဌာနော, ပုဗ္ဗဝိဒေဟော အဍ္ဎစန္ဒသဏ္ဌာနော, ဥတ္တရကုရု ပီဌသဏ္ဌာနော။ “တံတံနိတသီနံ တံတံပရိတရဒီပတသီနဉ္စ မနုဿာနံ မုခမ္ပိ တံတံသဏ္ဌာန”န္တိ ဝဒန္တိ။

အပိ စေတ္ထ ဥတ္တရကုရုကာနံ ပုညာနုဘာဝသိဒ္ဓော အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကိရ တေသု တေသု ပဒေသေသု ဃနနိစိတပတ္တသဉ္ဆန္နသာခါပသာခါ ကူဋာကာရုပမာ မနောရမာ ရုက္ခာ တေသံ မနုဿာနံ နိဝေသနကိစ္စံ

သာဓေန္တိ။ ယတ္ထ သုခံ နိဝသန္တိ, အညေပိ တတ္ထ ရုက္ခာ သုဇာတာ သဗ္ဗဒါပိ ပုပ္ဖိတဂ္ဂ တိဋ္ဌန္တိ။ ဇလာသယာပိ ဝိကသိတပဒုမပုဏ္ဍရီကသောဂန္ဓိကာဒိပုပ္ဖသဉ္ဆန္နာ သဗ္ဗကာလံ ပရမသုဂန္ဓာ သမန္တတော ပဝါယန္တာ တိဋ္ဌန္တိ။

သရီရမ္ပိ တေသံ အတိဒီဃတာဒိဒေါသရဟိတံ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နံ ဇရာယ အနဘိဘူတတ္တာ ဝလိတပလိတာဒိဒေါသဝိရဟိတံ ယာဝတာယုကံ အပရိက္ခီဏဇဝဗလပရက္ကမသောဘမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ အနုဋ္ဌာနဖလူပဇီဝိတာယ န စ တေသံ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိဝသေန အာဟာရပရိယေဋ္ဌိဝသေန ဒုက္ခံ အတ္ထိ, တတော ဧဝ န ဒါသဒါသိကမ္မကရာဒိပရိဂ္ဂဟော အတ္ထိ။ န စ တတ္ထ သီတုဏှဍံသမကသဝါတာတပသရီသပဝါဠာဒိပရိဿယော အတ္ထိ။ ယထာ နာမေတ္ထ ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေ ပစ္စူသဝေလာယံ သမသီတုဏှော ဥတု ဟောတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗကာလံ တတ္ထ သမသီတုဏှောဝ ဥတု ဟောတိ, န စ နေသံ ကောစိ ဥပဃာတော ဝိဟေသာ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အကဋ္ဌပါကိမမေဝ သာလိံ အကဏံ အထုသံ သုဒ္ဓံ သုဂန္ဓံ တဏ္ဍုလဖလံ နိဒ္ဓူမင်္ဂါရေန အဂ္ဂိနာ ပစိတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ တတ္ထ ကိရ ဇောတိကပါသာဏာ နာမ ဟောန္တိ, အထ တေ တယော ပါသာဏေ ဌပေတွာ တတ္ထ ဥက္ခလိံ အာရောပေန္တိ, ပါသာဏေဟိ တေဇော သမုဋ္ဌဟိတွာ တံ ပါစေတိ, အညော သူပေါ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ န ဟောတိ, ဘုဉ္ဇန္တာနံ စိတ္တာနုကူလောယေဝဿ ရသော ဟောတိ။ တံ ပန ဘုဉ္ဇန္တာနံ နေသံ ကုဋ္ဌံ ဂဏ္ဍော ကိလာသော သောသော ကာသော အပမာရော ဇရောတိ ဧဝမာဒိကော န ကောစိ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေ တံ ဌာနံ သမ္ပတ္တာနံ ဒေန္တိယေဝ, မစ္ဆရိယစိတ္တံ နာမ နေဝ ဟောတိ, ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓာဒယောပိ မဟိဒ္ဓိကာ တတ္ထ ဂန္တွာ ပိဏ္ဍပါတံ ဂဏှန္တိ။ န စ တေ ခုဇ္ဇာ ဝါ ဝါမနာ ဝါ ကာဏာ ဝါ ကုဏီ ဝါ ခဉ္ဇာ ဝါ ပက္ခဟတာ ဝါ ဝိကလင်္ဂါ ဝါ ဝိကလိန္ဒြိယာ ဝါ ဟောန္တိ။

ဣတ္ထိယောပိ တတ္ထ နာတိဒီဃာ နာတိရဿာ နာတိကိသာ နာတိထူလာ နာတိကာဠိကာ နာစ္စောဒါတာ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တရူပါ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ ဒီဃင်္ဂုလီ တမ္ဗနခါ အလမ္ဗထနာ တနုမဇ္ဈာ ပုဏ္ဏစန္ဒမုခီ ဝိသာလက္ခီ မုဒုဂတ္တာ သဟိတောရူ ဩဒါတဒန္တာ ဂမ္ဘီရနာဘီ တနုဇင်္ဃာ ဒီဃနီလဝေလ္လိတကေသီ ပုထုလသုဿောဏီ နာတိလောမာ နာလောမာ သုဘဂါ ဥတုသုခသမ္ဖဿာ သဏှာ သခိလသမ္ဘာသာ နာနာဘရဏဝိဘူသိတာ ဝိစရန္တိ, သဗ္ဗဒါပိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ ဟောန္တိ။

ပုရိသာပိ ပဉ္စဝီသတိဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ, န ပုတ္တာ မာတာဒီသု ရဇ္ဇန္တိ, အယံ တတ္ထ ဓမ္မတာ။ သတ္တာဟိကမေဝ စ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာ ကာမရတိယာ ဝိဟရန္တိ, တတော ဝီတရာဂါ ဝိယ ယထာသုခံ ဂစ္ဆန္တိ, န တတ္ထ ဣဓ ဝိယ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝိဇာယနမူလကံ ဝါ ဒုက္ခံ ဟောတိ, ရတ္တကဉ္စုကတော ကဉ္စနပဋိမာ ဝိယ ဒါရကာ မာတုကုစ္ဆိတော အမက္ခိတာ ဧဝ သေမှာဒိနာ သုခေနေဝ နိက္ခမန္တိ, အယံ တတ္ထ ဓမ္မတာ။ မာတာ ပန ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ ဝိဇာယိတွာ တေသံ ဝိစရဏကပ္ပဒေသေ ဌပေတွာ အနပေက္ခာ ယထာရုစိ ဂစ္ဆတိ။ တေသံ တတ္ထ သယိတာနံ ယေ ပဿန္တိ ပုရိသာ ဝါ ဣတ္ထိယော ဝါ, တေ အတ္တနော အင်္ဂုလိယော ဥပနာမေန္တိ, တေသံ ကမ္မဗလေန တတော ခီရံ ပဝတ္တတိ, တေန တေ ဒါရကာ ယာပေန္တိ။ ဧဝံ ပန ဝမုန္တာ ကတိပယဒိဝသေဟေဝ လဒ္ဓဗလာ ဟုတွာ ဒါရိကာ ဣတ္ထိယော ဥပဂစ္ဆန္တိ, ဒါရကာ ပုရိသေ။

ကပ္ပရုက္ခတော ဧဝ စ တေသံ တတ္ထ ဝတ္ထာဘရဏာနိ နိပ္ဖဇ္ဇန္တိ။ နာနာဝိရာဂဝဏ္ဏဝိစိတ္တာနိ ဟိ ဝတ္ထာနိ သုခုမာနိ မုဒုသုခသမ္ဖဿာနိ တတ္ထ တတ္ထ ကပ္ပရုက္ခေသု ဩလမ္ဗန္တာနိ တိဋ္ဌန္တိ။ နာနာဝိဓရံသိဇာလသမုဇ္ဇလဝိဝိဓဝဏ္ဏရတနဝိနဒ္ဓာနိ အနေကဝိဓမာလာကမ္မလတာကမ္မဘိတ္တိကမ္မဝိစိတ္တာနိ သီသူပဂဂီဝူပဂကဋူပဂဟတ္ထူပဂပါဒူပဂါနိ သောဝဏ္ဏမယာနိ အာဘရဏာနိ စ ကပ္ပရုက္ခတော ဩလမ္ဗန္တိ။ တထာ ဝီဏာမုဒိင်္ဂပဏဝသမ္မတာဠသင်္ခဝံသဝေတာဠပရိဝါဒိနီဝလ္လကီပဘုတိကာနိ တူရိယဘဏ္ဍာနိပိ တတော ဩလမ္ဗန္တိ။ တတ္ထ စ ဗဟူ ဖလရုက္ခာ ကုမ္ဘမတ္တာနိ ဖလာနိ ဖလန္တိ, မဓုရရသာနိ ယာနိ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တေ သတ္တာဟမ္ပိ ခုပ္ပိပါသာဟိ န ဗာဓိယန္တိ။

နဇ္ဇောပိ တတ္ထ သုဝိသုဒ္ဓဇလာ သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ အကဒ္ဒမာ ဝါလုကတလာ နာတိသီတာ နာတိဥဏှာ သုရဘိဂန္ဓီဟိ ဇလဇပုပ္ဖေဟိ သဉ္ဆန္နာ သဗ္ဗကာလံ သုရဘီ ဝါယန္တိယော သန္ဒန္တိ, န တတ္ထ ကဏ္ဋကိနော ကက္ခဠဂစ္ဆလတာ ဟောန္တိ, အကဏ္ဋကာ ပုပ္ဖဖလသဉ္ဆန္နာ ဧဝ ဟောန္တိ, စန္ဒနနာဂရုက္ခာ သယမေဝ ရသံ ပဂ္ဃရန္တိ။ နှာယိတုကာမာ စ နဒီတိတ္ထေ ဧကဇ္ဈံ ဝတ္ထာဘရဏာနိ ဌပေတွာ နဒိံ ဩတရိတွာ နှာယိတွာ ဥတ္တိဏ္ဏာ ဥတ္တ

တိဏ္ဏာ ဥပရိဋ္ဌိမံ ဥပရိဋ္ဌိမံ ဝတ္ထာဘရဏံ ဂဏှာဟန္တိ, န တေသံ ဧဝံ ဟောတိ “က္လာဒံ မမ, က္လာဒံ ပရဿာ”တိ။ တတော ဧဝ န တေသံ ကောစိ ဝိဂ္ဂဟော တ ဝိတအော တ, သတ္တာဟိကာ ဧဝ စ နေသံ ကာမရတိကီဠာ ဟောတိ, တတော ဝီတရာဂါ ဝိယ ဝိစရန္တိ။ ယတ္ထ စ ရုက္ခေ သယိတုကာမာ ဟောန္တိ, တတ္ထေဝ သယနံ ဥပလဗ္ဘတိ။

မတေ စ သတ္တေ န ရောဒန္တိ န သောစန္တိ, တဉ္စ မဏ္ဍယိတွာ နိက္ခိပန္တိ။ တာဝဒေဝ စ တထာရူပါ သကုဏာ ဥပဂန္တွာ မတံ ဒီပန္တရံ နေန္တိ, တသ္မာ သုသာနံ တ အသုစိဋ္ဌာနံ တ တတ္ထ နတ္ထိ, န စ တတော မတာ နိရယံ တ တိရစ္ဆာနယောနိံ တ ပေတ္တိဝိသယံ တ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ “ဓမ္မတာသိဒ္ဓဿ ပဉ္စသီလဿ အာနုဘာဝေန တေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တီ”တိ ဝဒန္တိ။ ဝဿသဟဿမေဝ စ နေသံ သဗ္ဗကာလံ အာယုပ္ပမာဏံ, သဗ္ဗမေတံ နေသံ ပဉ္စသီလံ ဝိယ ဓမ္မတာသိဒ္ဓမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တဒန္တရေသူ တိ တေသံ စက္ကဝါဠာနံ အန္တရေသု။ **လောကန္တရိကနိရယာ** တိ လောကာနံ လောကဓာတူနံ အန္တရော ဝိဝရော လောကန္တရော, တတ္ထ ဘဝါ လောကန္တရိကာ, နိရယာ။ တိဏ္ဏဉှိ သကဋစက္ကာနံ ပတ္တာနံ တ အညမညံ အာသန္နဘာဝေန ဌပိတာနံ အန္တရသဒိသေသု တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ စက္ကဝါဠာနံ အန္တရေသု ဧကေကော လောကန္တရိကနိရယော။ သော ပန ပရိမာဏတော အဋ္ဌယောဇနသဟဿပ္ပမာဏော ဟောတိ နိစ္စဝိဝဋော ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ကေနစိ န ပိဟိတော။ ယထာ ဟိ ဟေဋ္ဌာ ဥဒကဿ ပိဓာယိကာ ပထဝီ နတ္ထီတိ အသံဝုတာ လောကန္တရိကနိရယာ, ဧဝံ ဥပရိပိ စက္ကဝါဠေသု ဝိယ ဒေဝဝိမာနာနံ အဘာဝတော အသံဝုတာ အပိဟိတာ စက္ခုဝိညာဏုပ္ပတ္တိနိဝါရဏာသမတ္ထေန စ အန္ဓကာရေန သမန္နာဂတာ။ တတ္ထ ကိရ စက္ခုဝိညာဏံ န ဇာယတိ အာလောကဿ အဘာဝတော။ တီသု ဒီပေသု ဧကပ္ပဟာရေန အာလောကကရဏသမတ္ထာပိ စန္ဒိမသူရိယာ တတ္ထ အာလောကံ န ဒဿေန္တိ။ တေ ဟိ ယုဂန္ဓရသမပ္ပမာဏေ အာကာသပ္ပဒေသေ ဝိစရဏတော စက္ကဝါဠပဗ္ဗတဿ ဝေမဇ္ဈေန ဝိစရန္တိ, စက္ကဝါဠပဗ္ဗတဉ္စ အတိက္ကမ္မ လောကန္တရိကနိရယာ, တသ္မာ တေ တတ္ထ အာလောကံ န ဒဿေန္တီတိ စက္ခုဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဒါ ပန သဗ္ဗညု ဗောဓိသတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏာဒီသု ဩဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “အညေပိ ကိရ ဘော သန္တိ သတ္တာ က္လဓူပပန္နာ”တိ တံ ဒိဝသံ အညမညံ ပဿန္တိ။ အယံ ပန ဩဘာသော ဧကံ ယာဂုပါနမတ္တမ္ပိ န တိဋ္ဌတိ, အစ္ဆရာသင်္ဃာဋမတ္တမေဝ ဝိဇ္ဇောဘာသော ဝိယ နိစ္ဆရိတွာ “ကိံ က္လဒ”န္တိ ဘဏန္တာနံယေဝ အန္တရဓာယတိ။

ကိံ ပန ကမ္မံ ကတွာ တတ္ထ သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ? ဘာရိယံ အရုဏံ ဂရုကံ မာတာပိတူနံ ဓမ္မိကသမဏဗြာဟ္မဏာနဉ္စ ဥပရိ အပရာဓံ အညဉ္စ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဟဏဝဓာဒိံ သာဟသိကကမ္မံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ အဘယစောရနာဂစောရာဒယော ဝိယ။ တေသံ အတ္တဘာဝေ တိဂါဝုတိကော ဟောတိ, ဝဂ္ဂုလီနံ ဝိယ ဒီဃနခါ ဟောန္တိ။ တေ ရုက္ခေ ဝဂ္ဂုလိယော ဝိယ နခေဟိ စက္ကဝါဠပါဒေ လဂ္ဂန္တိ, ယဒါ သံသပ္ပန္တာ အညမညဿ ဟတ္ထပါသဂတာ ဟောန္တိ, အထ “ဘက္ခော နော လဒ္ဓော”တိ မညမာနာ ခါဒနတ္ထံ ဂဏှိတုံ ဥပက္ကမန္တာ ဝိပရိဝတ္တိတွာ လောကသန္ဓာရကေ ဥဒကေ ပတန္တိ, တတော ပဟာရန္တေပိ မဓုကဖလာနိ ဝိယ ဆိဇ္ဇိတွာ ဥဒကေ ပတန္တိ, ပတိတမတ္တာဝ အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဝိယ ဝိလီယန္တိ အတိသီတလဘာဝတော အာတပသန္တာပဘာဝေန။ အတိသီတလဘာဝမေဝ ဟိ သန္ဓာယ အစ္စန္တခါရတာ ဝုတ္တာ။ န ဟိ တံ ကပ္ပသဏ္ဌာနဥဒကံ သမ္ပတ္တိကရမဟာမေဃဝုဋ္ဌံ ပထဝီသန္ဓာရကံ ကပ္ပဝိနာသကဥဒကံ ဝိယ ခါရံ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ တထာ ဟိ သတိ ပထဝီပိ ဝိလီယေယျ, တေသံ ဝါ ပါပကမ္မဗလေန ပေတာနံ ပကတိဥဒကဿ ပုဗ္ဗခေဠဘာဝါပတ္တိ ဝိယ တဿ ဥဒကဿ တဒါ ခါရဘာဝပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ “အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဝိယ ဝိလီယန္တီ”တိ။

အနန္တာနီ တိ အပရိမာဏာနိ, “ဧတ္တကာနီ”တိ အညေဟိ မိနိတုံ အသက္ကုဏေယျာနိ။ တာနိ စ ဘဂဝါ အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒိ “အနန္တော အာကာသော, အနန္တော သတ္တနိကာယော, အနန္တာနိ စက္ကဝါဠာနီ”တိ။ တိဝိဓမ္ပိ ဟိ အနန္တံ ဗုဒ္ဓဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒတိ သယမ္ပိ အနန္တတ္တာ။ ယာဝတကဉှိ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏံ။ ယာဝတကံ ဉာဏံ, တာဝတကမေဝ ဉေယျံ။ ဉေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ ဉေယျန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒီ”**တိအာဒိ။ အနန္တတာ စဿ အနန္တဉေယျပ္ပဋိဝိဇ္ဈနေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ တတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရတ္တာ။ က္လာအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမေန္တော အာဟ **“ဧဝမဿ ဩကာသလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော”** တိ။

အပိ စေတ္ထ ဝိဝဋ္ဋာဒီနမ္ပိ ဝိဒိတတာ ဝတ္တဗ္ဗာ, တသ္မာ ဝိဝဋ္ဋာဒယောပိ အာဒိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – သံဝဋ္ဋော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဝိဝဋ္ဋော ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီတိ ကပ္ပဿ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ။ တတ္ထ သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ **သံဝဋ္ဋော,** ဝိနဿမာနော အသင်္ချေယျကပ္ပော။ သော ပန အတ္ထတော ကာလောယေဝ, တဒါ ပဝတ္တမာနသင်္ခါရဝသေန ဝိနာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ တထာဌာယီကာလော **သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ** ။ ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ ဝဍ္ဎနံ ဝါ **ဝိဝဋ္ဋော,** ဝဍ္ဎမာနော အသင်္ချေယျကပ္ပော။ သောပိ အတ္ထတော ကာလောယေဝ, တဒါ ပဝတ္တမာနသင်္ခါရဝသေန ဝဍ္ဎိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ တထာဌာယီကာလော **ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ** ။ တတ္ထ တယော သံဝဋ္ဋာ တေဇောသံဝဋ္ဋော အာပောသံဝဋ္ဋော ဝါယောသံဝဋ္ဋောတိ။ တိဿော သံဝဋ္ဋသီမာ အာဘဿရာ သုဘကိဏှာ ဝေဟပ္ဖလာတိ။ ယဒါ ကပ္ပော တေဇေန သံဝဋ္ဋတိ, တဒါ အာဘဿရတော ဟေဋ္ဌာ အဂ္ဂိနာ ဍယှတိ။ ယဒါ အာပေန သံဝဋ္ဋတိ, တဒါ သုဘကိဏှတော ဟေဋ္ဌာ ဥဒကေန ဝိလီယတိ။ ယဒါ ဝါယုနာ သံဝဋ္ဋတိ, တဒါ ဝေဟပ္ဖလတော ဟေဋ္ဌာ ဝါတေန ဝိဒ္ဓံသတိ။

ဝိတ္ထာရတော ပန တီသုပိ သံဝဋ္ဋကာလေသု ဧကံ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တံ ဝိနဿတိ။ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တံ နာမ တိဝိဓံ ဟောတိ ဇာတိက္ခေတ္တံ အာဏာက္ခေတ္တံ ဝိသယက္ခေတ္တဉ္စ။ တတ္ထ **ဇာတိက္ခေတ္တံ** ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိယန္တံ ဟောတိ, ယံ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏာဒီသု ကမ္ပတိ။ ယတ္တကေ ဟိ ဌာနေ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိဉာဏာဒိဉာဏာနုဘာဝေ ပုညဖလသမုတ္တေဇိတော သရသေနေဝ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တနက္ခေတ္တံ နာမာတိ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။ **အာဏာက္ခေတ္တံ** ပန ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠပရိယန္တံ, ယတ္ထ ရတနသုတ္တံ (ခု. ပါ. ၆.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၂၄ အာဒယော) ခန္ဓပရိတ္တံ (အ. နိ. ၄.၆၇; ဇာ. ၁.၂.၁၀၅-၁၀၆; စူဠဝ. ၂၅၁ အာဒယော) ဓဇဂ္ဂပရိတ္တံ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) အာဋာနာဋိယပရိတ္တံ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၅ အာဒယော) မောရပရိတ္တန္တိ (ဇာ. ၁.၂.၁၇-၁၈) ဣမေသံ ပရိတ္တာနံ အာနုဘာဝေါ ဝတ္တတိ။ ဣဒ္ဓိမာ ဟိ စေတောဝသိပ္ပတ္တော အာဏာက္ခေတ္တပရိယာပန္နေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စက္ကဝါဠေ ဌတွာ အတ္တနော အတ္ထာယ ပရိတ္တံ ကတွာ တတ္ထေဝ အညံ စက္ကဝါဠံ ဂတောပိ ကတပရိတ္တော ဧဝ ဟောတိ။ ဧကစက္ကဝါဠေ ဌတွာ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္ထာယ ပရိတ္တေ ကတေ အာဏာက္ခေတ္တေ သဗ္ဗသတ္တာနမ္ပိ အဘိသမ္ဘုဏာတေဝ ပရိတ္တာနုဘာဝေါ တတ္ထ ဒေဝတာဟိ ပရိတ္တာနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗတော, တသ္မာ တံ အာဏာက္ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိသယက္ခေတ္တံ** ပန အနန္တံ အပရိမာဏံ။ အနန္တာပရိမာဏေသု ဟိ စက္ကဝါဠေသု ယံ ယံ တထာဂတော အာကင်္ခတိ, တံ တံ ဇာနာတိ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ။ ဧဝမေတေသု တီသု ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တေသု ဧကံ အာဏာက္ခေတ္တံ ဝိနဿတိ, တသ္မိံ ပန ဝိနဿန္တေ ဇာတိက္ခေတ္တံ ဝိနဋ္ဌမေဝ ဟောတိ။ ဝိနဿန္တမ္ပိ ဧကတောဝ ဝိနဿတိ, သဏ္ဌဟန္တမ္ပိ ဧကတောဝ သဏ္ဌဟတိ, တဿေဝံ ဝိနာသော သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယသ္မိံ သမယေ ကပ္ပော **အဂ္ဂိနာ** နဿတိ, အာဒိတောဝ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေ ဧကံ မဟာဝဿံ ဝဿတိ , မနုဿာ တုဋ္ဌာ သဗ္ဗဗီဇာနိ နီဟရိတွာ ဝပန္တိ, သဿေသု ပန ဂေါခါယိတမတ္တေသု ဇာတေသု ဂဒ္ရဘရဝံ ရဝန္တော ဧကဗိန္ဒုမ္ပိ န ဝဿတိ, တဒါ ပစ္ဆိန္နပစ္ဆိန္နမေဝ ဟောတိ ဝဿံ။ ဣဒံ သန္ဓာယ ဟိ ဘဂဝတာ “ဟောတိ သော, ဘိက္ခဝေ, သမယော ယံ ဗဟူနိ ဝဿာနိ ဗဟူနိ ဝဿသတာနိ ဗဟူနိ ဝဿသဟဿာနိ ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ ဒေဝေါ န ဝဿတီ”တိ (အ. နိ. ၇.၆၆) ဝုတ္တံ။ ဝဿူပဇီဝိနောပိ သတ္တာ ကာလံ ကတွာ ပရိတ္တာဘာဒိဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ပုပ္ဖဖလူပဇီဝိနိယော စ ဒေဝတာ။ ဧဝံ ဒီဃေ အဒ္ဓါနေ ဝီတိဝတ္တေ တတ္ထ တတ္ထ ဥဒကံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ, အထာနုပုဗ္ဗေန မစ္ဆကစ္ဆပါပိ ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ နေရယိကသတ္တာပိ။ တတ္ထ နေရယိကာ သတ္တမသူရိယပါတုဘာဝေ ဝိနဿန္တီတိ ဧကေ။

ဈာနံ ပန ဝိနာ နတ္ထိ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ, ဧတေသဉ္စ ကေစိ ဒုဗ္ဘိက္ခပီဠိတာ, ကေစိ အဘဗ္ဗာ ဈာနာဓိဂမာယ, တေ ကထံ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ? ဒေဝလောကေ ပဋိလဒ္ဓဈာနဝသေန။ တဒါ ဟိ “ဝဿသတသဟဿဿ အစ္စယေန ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ”တိ လောကဗျူဟာ နာမ ကာမာဝစရဒေဝါ မုတ္တသိရာ ဝိကိဏ္ဏကေသာ ရုဒမ္မုခါ အဿူနိ ဟတ္ထေဟိ ပုဉ္ဆမာနာ ရတ္တဝတ္ထနိဝတ္ထာ အတိဝိယ ဝိရူပဝေသဓာရိနော ဟုတွာ မနုဿပထေ ဝိစရန္တာ ဧဝံ အာရောစေန္တိ “မာရိသာ မာရိသာ ဣတော ဝဿသတသဟဿဿ အစ္စယေန ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ, အယံ လောကော ဝိနဿိဿတိ, မဟာသမုဒ္ဒောပိ ဥဿုဿိဿတိ, အယဉ္စ မဟာပထဝီ သိနေရု စ ပဗ္ဗတရာဇာ ဥ

ယ္ဟိသ္သန္တိ ဝိနသ္သိသ္သန္တိ, ယာဝ ဗ္ရဟ္မလောကာ လောကဝိနာသော ဘဝိသ္သတိ, မေတ္တံ မာရိသာ ဘာဝေထ, ကရုဏံ, မုဒိတံ, ဥပေက္ခံ မာရိသာ ဘာဝေထ, မာတရံ ဥပဋ္ဌဟထ, ပိတရံ ဥပဋ္ဌဟထ, ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဟောထာ''တိ။ တေ ပန ဒေဝတ လောကံ ဗျူဟေန္တိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တီတိ **''လောကဗျူဟာ''** တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ကိရ ဒိသ္ဝာ မနုဿာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတာပိ နိသိန္နာပိ သံဝေဂဇာတာ သမ္ဘမပ္ပတ္တာဝ ဟုတ္ဝာ တေသံ အာသန္နေ ဌာနေ သန္နိပတန္တိ။

ကထံ ပနေတေ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနံ ဇာနန္တီတိ? ''ဓမ္မတာယ သဉ္စောဒိတာ''တိ အာစရိယာ။ ''တာဒိသနိမိတ္တဒဿနေနာ''တိ ကေစိ။ ''ဗ္ရဟ္မဒေဝတာဟိ ဥယျောဇိတာ''တိ အပရေ။ တေသံ ပန ဝစနံ သုတ္ဝာ ယေဘုယျေန မနုဿာ စ ဘုမ္မဒေဝတာ စ သံဝေဂဇာတာ အညမညံ မုဒုစိတ္တာ ဟုတ္ဝာ မေတ္တာဒီနိ ပုညာနိ ကရိတ္ဝာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တတ္ထ ဒိဗ္ဗသုဓာဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ တတော တယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ ဈာနံ ပဋိလဘန္တိ။ ဒေဝတံ ကိရ သုခသမ္ဖဿတတဂ္ဂဟဏပအစယေန တယောကသိဏေ ဈာနာနိ သုခေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ တဒညေ ပန အာဟယိကာ သတ္တာ အပရာပရိယဝေဒနီယေန ကမ္မေန ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ အပရာပရိယဝေဒနီယကမ္မရဟိတော ဟိ သံသာရေ သံသရန္တော နာမ သတ္တော နတ္ထိ။ တေပိ တတ္ထ တထေဝ ဈာနံ ပဋိလဘန္တိ။ ဧဝံ ဒေဝလောကေ ပဋိလဒ္ဓဈာနဝသေန သဗ္ဗေပိ ဗ္ရဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဣဒဉ္စ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ။

ကေစိ ပန ''အဟယသတ္တာ သံဝဋ္ဋမာနလောကဓာတူဟိ အညေသု လောကဓာတူသုပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ န ဟိ သဗ္ဗေ အဟာယသတ္တာ တအ ရူပာရူပဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ အဟယေသု ဒီဃာယုကာနံ ဒေဝလောကူပပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ပန ဝိနဿမာနေပိ ကပ္ပေ နိရယတော န မုစ္စတိယေဝ, တသ္မာ သော တတ္ထ အနိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ပိဋ္ဌိစက္ကဝာဠေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဟိ သမန္နာဂတဿ ဘဝတော ဝုဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ တာယ ဟိ သမန္နာဂတဿ နေဝ သဂ္ဂေ အတ္ထိ, န မဂ္ဂေ, တသ္မာ သော သံဝဋ္ဋမာနစက္ကဝာဠတော အညတ္ထ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ပစ္စတိ။ ကိံ ပန ပိဋ္ဌိစက္ကဝာဠံ န ဈာယတီတိ? ဈာယတိ။ တသ္မိံ ဈာယမာနေပိ သေ အာကာသေ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ ပစ္စတီ''တိ ဝဒန္တိ။

ဝဿူပစ္ဆေဒတော ပန ဥဒ္ဓံ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန ဒုတိယော သူရိယော ဟတုဘဝတိ, ဟတုဘူတေ ပန တသ္မိံ နေဝ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒေ, န ဒိတပရိစ္ဆေဒေ ပညာယတိ။ ဧကော သူရိယော ဥဋ္ဌေတိ, ဧကော အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ, အဝိစ္ဆိန္နသူရိယသန္တာပေဝ လောကော ဟောတိ။ ယထာ စ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နသူရိယဝိမာနေ သူရိယဒေဝပုတ္တော ဟောတိ, ဧဝံ ကပ္ပဝိနာသကသူရိယေ နတ္ထိ။ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလေ ပန ယထာ အညေ ကာမာဝစရဒေဝတ, ဧဝံ သူရိယဒေဝပုတ္တောပိ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဗ္ရဟ္မလောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သူရိယမဏ္ဍလံ ပန ပဘာဿရတရဉ္စေဝ တေဇဝန္တတရဉ္စ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တတိ။ တံ အန္တရဓာယိတွာ အညမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အပရေ။ တတ္ထ ပကတိသူရိယေ ဝတ္တမာနေ အာကာသေ ဝလာဟကာပိ ဓူမသိခာပိ ဝတ္တန္တိ, ကပ္ပဝိနာသကသူရိယေ ဝတ္တမာနေ ဝိဂတဓူမဝလာဟကံ အာအာသမဏ္ဍလံ ဝိယ နိမ္မလံ နဘံ ဟောတိ။ ဌပေတ္ဝာ ပဉ္စ မဟာနဒိယော သေသကုန္နဒိအာဒီသု ဥဒကံ သုဿတိ။

တတောပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန တတိယော သူရိယော ဟတုဘဝတိ, ယဿ ဟတုဘာဝ မဟာနဒိယောပိ သုဿန္တိ။

တတောပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန စတုတ္ထော သူရိယော ဟတုဘဝတိ, ယဿ ဟတုဘာဝ ဟိမဝတိ မဟာနဒီနံ ပဘဝ သီဟပ္ပပာတဒဟော မန္ဒာကိနီဒဟော ကဏ္ဏမုဏ္ဍဒဟော ရထကာရဒဟော အနောတတ္တဒဟော ဆဒ္ဒန္တဒဟော ကုဏာလဒဟောတိ ဣမေ သတ္တ မဟာသရာ သုဿန္တိ။

တတောပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန ပဉ္စမော သူရိယော ဟတုဘဝတိ, ယဿ ဟတုဘာဝ အနုပုဗ္ဗေန မဟာသမုဒ္ဒေ အင်္ဂုလိပဗ္ဗတေမနမတ္တမ္ပိ ဥဒကံ န သဏ္ဌာတိ။

တတောပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန ဆဋ္ဌော သူရိယော ဟတုဘဝတိ, ယဿ ဟတုဘာဝ သကလစက္ကဝာဠံ ဧကဓူမံ ဟောတိ ပရိယာဒိန္နသိနေဟံ ဓူမေန။ ယာယ ဟိ အာဟောဓာတုယာ တတ္ထ တတ္ထ ပထဝီဓာတု အာဗန္ဓတ္တာ

သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, သာ ဆဋ္ဌသူရိယပါတုဘာဝေန ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ။ ယထာ စိဒံ, ဧဝံ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠာနိပိ။

တတောပိ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန သတ္တမော သူရိယော ပါတုဘဝတိ, ယဿ ပါတုဘာဝါ သကလစက္ကဝါဠံ ဧကဇာလံ ဟောတိ သဒ္ဓိံ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေဟိ, ယောဇနသတိကာဒိဘေဒာနိ သိနေရုကူဋာနိပိ ပလုဇ္ဇိတွာ အာကာသေယေဝ အန္တရဓာယန္တိ။ သာ အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ စာတုမဟာရာဇိကေ ဂဏှာတိ။ တတ္ထ ကနကဝိမာနရတနဝိမာနမဏိဝိမာနာနိ ဈာပေတွာ တာဝတိံသဘဝနံ ဂဏှာတိ။ ဧတေနေဝူပါယေန ယာဝ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိံ ဂဏှာတိ, တတ္ထ တယောပိ ဗြဟ္မလောကေ ဈာပေတွာ အာဘဿရေ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ သာ ယာဝ အဏုမတ္တမ္ပိ သင်္ခါရဂတံ အတ္ထိ, တာဝ န နိဗ္ဗာယတိ။ သဗ္ဗသင်္ခါရပရိက္ခယာ ပန သပ္ပိတေလဈာပနဂ္ဂိသိခါ ဝိယ ဆာရိကမ္ပိ အနဝသေသေတွာ နိဗ္ဗာယတိ။ ဟေဋ္ဌာအာကာသေန သဟ ဥပရိအာကာသော ဧကော ဟောတိ မဟန္ဓကာရော။

ဧဝံ ဧကမသင်္ခေယျံ ဧကင်္ဂဏံ ဟုတွာ ဌိတေ လောကသန္နိဝါသေ လောကဿ သဏ္ဌာနတ္ထာယ ဒေဝေ ဝဿိတုံ အာရဘတိ, အာဒိတောဝ အန္တရဋ္ဌကေ ဟိမပါတော ဝိယ ဟောတိ။ တတော ကဏမတ္တာ တဏ္ဍုလမတ္တာ မုဂ္ဂမာသဗဒရအာမလကဧဠာလုကကုမ္ဘဏ္ဍအလာဗုမတ္တာ ဥဒကဓာရာ ဟုတွာ အနုက္ကမေန ဥသဘဒ္ဝေဥသဘအဍ္ဎဂါဝုတဂါဝုတအဍ္ဎယောဇနယောဇနဒ္ဝိယောဇန။ပေ။ ယောဇနသတယောဇနသဟဿမတ္တာ ဟုတွာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠဗ္ဘန္တရံ ယာဝ အဝိနဋ္ဌဗြဟ္မလောကာ ပူရေတွာ အန္တရဓာယတိ။ တံ ဥဒကံ ဟေဋ္ဌာ စ တိရိယဉ္စ ဝါတော သမုဋ္ဌဟိတွာ ဃနံ ကရောတိ ပရိဝဋုမံ ပဒုမိနိပတ္တေ ဥဒကဗိန္ဒုံ ဝိယ။

ကထံ တာဝ မဟန္တံ ဥဒကရာသိံ ဃနံ ကရောတီတိ စေ? ဝိဝရသမ္ပဒါနတော။ တဉှိဿ တဟိံ တဟိံ ဝိဝရံ ဒေတိ။ တံ ဧဝံ တေန သမ္ပိဏ္ဍိယမာနံ ဃနံ ကရိယမာနံ ပရိက္ခယမာနံ အနုပုဗ္ဗေန ဟေဋ္ဌာ ဩတရတိ။ ဩတိဏ္ဏေ ဩတိဏ္ဏေ ဥဒကေ ဗြဟ္မလောကဋ္ဌာနေ ဗြဟ္မလောကာ, ဥပရိစတုကာမာဝစရဒေဝလောကဋ္ဌာနေ စ ဒေဝလောကာ ပါတုဘဝန္တိ။ စာတုမဟာရာဇိကတာဝတိံသဘဝနာနိ ပန ပထဝီသမ္ဗန္ဓတာယ န တာဝ ပါတုဘဝန္တိ။ ပုရိမပထဝိဋ္ဌာနံ ဩတိဏ္ဏေ ပန ဗလဝဝါတာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေ တံ ပိဟိတဒ္ဝါရေ ဓမကရဏေ ဌိတဥဒကမိဝ နိရုဿာသံ ကတွာ ရုမ္ဘန္တိ။ မဓုရောဒကံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆမာနံ ဥပရိ ရသပထဝိံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဥဒကပိဋ္ဌေ ဥပ္ပလိနိပတ္တံ ဝိယ ပထဝီ သဏ္ဌာတိ။ သာ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နာ စေဝ ဟောတိ ဂန္ဓရသသမ္ပန္နာ စ နိရုဒကပါယာသဿ ဥပရိ ပဋလံ ဝိယ။ ဧတ္ထ ပန မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကဋ္ဌာနံ ဝိနဿမာနေ လောကေ ပစ္ဆာ ဝိနဿတိ, သဏ္ဌဟမာနေ ပဌမံ သဏ္ဌဟတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တဒါ စ အာဘဿရဗြဟ္မလောကေ ပဌမတရာဘိနိဗ္ဗတ္တာ သတ္တာ အာယုက္ခယာ ဝါ ပုညက္ခယာ ဝါ တတော စဝိတွာ ဩပပါတိကာ ဟုတွာ ဣဓူပပဇ္ဇန္တိ, တေ ဟောန္တိ သယံပဘာ အန္တလိက္ခစရာ, တေ တံ ရသပထဝိံ သာယိတွာ တဏှာဘိဘူတာ အာလုပ္ပကာရကံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဥပက္ကမန္တိ။ အထ နေသံ သယံပဘာ အန္တရဓာယတိ, အန္ဓကာရော ဟောတိ။ တေ အန္ဓကာရံ ဒိသွာ ဘာယန္တိ။ တတော နေသံ ဘယံ နာသေတွာ သူရဘာဝံ ဇနယန္တံ ပရိပုဏ္ဏပဏ္ဏာသယောဇနံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပါတုဘဝတိ။ တေ တံ ဒိသွာ "အာလောကံ ပဋိလဘိမှာ"တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတွာ "အမှာကံ ဘီတာနံ ဘယံ နာသေတွာ သူရဘာဝံ ဇနယန္တော ဥဋ္ဌိတော, တသ္မာ သူရိယော ဟောတူ"တိ **သူရိယော**တွေဝဿ နာမံ ကရောန္တိ။

အထ သူရိယေ ဒိဝသံ အာလောကံ ကတွာ အတ္ထင်္ဂတေ "ယမ္ပိ အာလောကံ လဘိမှ, သောပိ နော နဋ္ဌော"တိ ပုန ဘီတာ ဟောန္တိ။ တေသံ ဧဝံ ဟောတိ "သာဓု ဝတဿ, သစေ အညံ အာလောကံ လဘေယျာမာ"တိ။ တေသံ စိတ္တံ ဉတွာ ဝိယ ဧကူနပဏ္ဏာသယောဇနံ စန္ဒမဏ္ဍလံ ပါတုဘဝတိ။ တေ တံ ဒိသွာ ဘိယျောသောမတ္တာယ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတွာ "အမှာကံ ဆန္ဒံ ဉတွာ ဝိယ ဥဋ္ဌိတော, တသ္မာ စန္ဒော ဟောတူ"တိ **စန္ဒော** တွေဝဿ နာမံ ကရောန္တိ။

ဧဝံ စန္ဒိမသူရိယေသု ပါတုဘူတေသု နက္ခတ္တာနိ တာရကရူပါနိ ပါတုဘဝန္တိ, တတော ပဘုတိ ရတ္တိန္ဒိဝါ ပညာယန္တိ, အနုက္ကမေန စ မာသဍ္ဎမာသဥတုသံဝစ္ဆရာ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ပါတုဘူတဒိဝသေယေဝ သိနေရုစက္ကဝါဠဟိမဝန္တပဗ္ဗတာ ဒီပသမုဒ္ဒါ စ ပါတုဘဝန္တိ။ တေ စ ခေါ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဖဂ္ဂုဏပုဏ္ဏမဒိဝသေယေဝ ပါတုဘဝန္တိ။

ကထံ? ယထာ နာမ ကင်္ဂုဘတ္တေ ပစ္စမာနေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ပုဗ္ဗုဠကာ ဥဋ္ဌဟန္တိ, ဧကေ ပဒေသာ ထူပထူပါ ဟောန္တိ, ဧကေ နိန္နနိန္နာ, ဧကေ သမသမာ, ဧဝမေဝ ထူပထူပဋ္ဌာနေ ပဗ္ဗတာ ဟောန္တိ, နိန္နနိန္နဋ္ဌာနေ သမုဒ္ဒာ, သမသမဋ္ဌာနေ ဒီပါတိ။

အထ တေသံ သတ္တာနံ ရသပထဝိံ ပရိဘုဉ္ဇန္တာနံ ကမေန ဧကစ္စေ ဝဏ္ဏဝန္တော ဟောန္တိ, ဧကစ္စေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဝဏ္ဏဝန္တော ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ အတိမညန္တိ, တေသံ အတိမာနပစ္စယာ သာပိ **ရသပထဝီ** အန္တရဓာယတိ, **ဘူမိပပ္ပဋကော** ပါတုဘဝတိ။ အထ နေသံ တေနေဝ နယေန သောပိ အန္တရဓာယတိ, အထ **ပဒါလတာ** ပါတုဘဝတိ။ တေနေဝ နယေန သာပိ အန္တရဓာယတိ, အကဋ္ဌပါကော **သာလိ** ပါတုဘဝတိ အကဏော အထုသော သုဂန္ဓော တဏ္ဍုလဖလော။ တတော နေသံ ဘာဇနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေ သာလိံ ဘာဇနေ ဌပေတွာ ပါသာဏပိဋ္ဌိယံ ဌပေန္တိ, သယမေဝ ဇာလသိခါ ဥဋ္ဌဟိတွာ တံ ပစတိ။ သော ဟောတိ ဩဒနော သုမနဇာတိပုပ္ဖသဒိသော, န တဿ သူပေန ဝါ ဗျဉ္ဇနေန ဝါ ကရဏီယံ အတ္ထိ, ယံ ယံ ရသံ ဘုဉ္ဇိတုကာမာ ဟောန္တိ, တံတံရသောဝ ဟောတိ။ တေသံ တံ ဩဠာရိကံ အာဟာရံ အာဟရယတံ တတော ပဘုတိ မုတ္တကရီသံ သဉ္ဇာယတိ။ တထာ ဟိ ရသပထဝီ ဘူမိပပ္ပဋကော ပဒါလတာတိ ဣမေ တာဝ ပရိဘုတ္တာ သုဓာဟာရော ဝိယ ခုဒ္ဒံ ဝိနောဒေတွာ ရသဟရဏီဟိ ရသမေဝ ပရိဗျူဟေန္တာ တိဋ္ဌန္တိ ဝတ္ထုနော သုခုမဘာဝေန, န နိဿန္ဒာ, သုခုမဘာဝေနေဝ ဂဟဏိန္ဓနမေဝ စ ဟောတိ။ ဩဒနော ပန ပရိဘုတ္တော ရသံ ဝဍ္ဎေန္တောပိ ဝတ္ထုနော ဩဠာရိကဘာဝေနေဝ နိဿန္ဒံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ပဿာဝံ ကရီသဉ္စ ဥပဟာဒေတိ။

အထ တေသံ နိက္ခမနတ္ထာယ ဝဏမုခါနိ ပဘိဇ္ဇန္တိ။ ပုရိသဿ ပုရိသဘာဝေါ, ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိဘာဝေါ ပါတုဘဝတိ။ ပုရိမတ္တဘာဝေသု ဟိ ပဝတ္တဥပစာရဇ္ဈာနာနုဘာဝေန ယာဝ သတ္တသန္တာနေသု ကာမရာဂေ ဝိက္ခမ္ဘနဝေဂေန သမိတော , န တာဝ ဗဟလကာမရာဂူပနိဿယာနိ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ ပါတုရဟေသုံ။ ယဒါ ပနဿ ဝိစ္ဆိန္နတာယ ဗဟလကာမရာဂေ လဒ္ဓါဝသရော အဟောသိ, တဒါ တဒုပနိဿယာနိ တာနိ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေသု သဉ္ဇာယိံသု, တဒါ ဣတ္ထီ ပုရိသံ, ပုရိသော စ ဣတ္ထိံ အတိဝေလံ ဥပနိဇ္ဈာယတိ။ တေသံ အတိဝေလံ ဥပနိဇ္ဈာယနပစ္စယာ ကာမပရိဠာဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတော **မေထုနံ ဓမ္မံ** ပဋိသေဝန္တိ။ တေ အသဒ္ဓမ္မပဋိသေဝနပစ္စယာ ဝိညူဟိ ဂရဟိယမာနာ ဝိဟေဌိယမာနာ တဿ အသဒ္ဓမ္မဿ ပဋိစ္ဆာဒနဟေတု **အဂါရာနိ** ကရောန္တိ။ တေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသမာနာ အနုက္ကမေန အညတရဿ အလသဇာတိကဿ သတ္တဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တာ သန္နိဓိံ ကရောန္တိ။ တတော ပဘုတိ ကဏောပိ ထုသောပိ တဏ္ဍုလံ ပရိယောနန္ဓန္တိ, လာယိတဋ္ဌာနမ္ပိ န ပဋိဝိရုဟတိ။

တေ သန္နိပတိတွာ အနုတ္ထုနန္တိ "ပါပကာ ဝတ ဘော ဓမ္မာ သတ္တေသု ပါတုဘူတာ, မယဉှိ ပုဗ္ဗေ မနောမယာ အဟုမှာ"တိ, **အဂ္ဂညသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၃.၁၂၈) ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ တတော မရိယာဒံ ဌပေန္တိ, အထညတရော သတ္တော အညဿ ဘာဂံ အဒိန္နံ အာဒိယတိ, တံ ဒွိက္ခတ္တုံ ပရိဘာသေတွာ တတိယဝါရေ ပါဏိလေဍ္ဍုဒဏ္ဍေဟိ ပဟရန္တိ။ တေ ဧဝံ အဒိန္နာဒာနေ ကလဟမုသာဝါဒဒဏ္ဍာဒါနေသု ဥပ္ပန္နေသု စ သန္နိပတိတွာ စိန္တယန္တိ "ယန္နူန မယံ ဧကံ သတ္တံ သမ္မန္နေယျာမ, ယော နော သမ္မာ ခီယိတဗ္ဗံ ခီယေယျ, ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟေယျ, ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေယျ, မယံ ပနဿ သာလီနံ ဘာဂမနုပ္ပဒဿာမာ"တိ။ ဧဝံ ကတသန္နိဋ္ဌာနေသု ပန သတ္တေသု ဣမသ္မိံ တာဝ ကပ္ပေ အယမေဝ ဘဂဝါ ဗောဓိသတ္တဘူတော တေန သမယေန တေသု သတ္တေသု အဘိရူပတရော စ ဒဿနီယတရော စ မဟေသက္ခတရော စ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နော ပဋိဗလော နိဂ္ဂဟပဂ္ဂဟံ ကာတုံ။ တေ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ယာစိတွာ သမ္မန္နိံသု။ သော တေန မဟာဇနေန သမ္မတောတိ **မဟာသမ္မတော,** ခေတ္တာနံ အဓိပတီတိ **ခတ္တိယော,** ဓမ္မေန သမေန ပရေသံ ရဉ္ဇေတီတိ **ရာဇာ**တိ တီဟိ နာမေဟိ ပညာယိတ္ထ။ ယဉှိ လောကေ အစ္ဆရိယဋ္ဌာနံ, ဗောဓိသတ္တောဝ တတ္ထ အာဒိပုရိသောတိ ဧဝံ ဗောဓိသတ္တံ အာဒိံ ကတွာ ခတ္တိယမဏ္ဍလေ သဏ္ဌိတေ အနုပုဗ္ဗေန ဗြာဟ္မဏာဒယောပိ ဝဏ္ဏာ သဏ္ဌဟိံသု။

တတ္ထ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃတော ယာဝ ဇာလောပစ္ဆေဒော, ဣဒမေကမသင်္ချေယျံ **သံဝဋ္ဋော** တိ ဝုစ္စတိ။ ကပ္ပဝိနာသကဇာလောပစ္ဆေဒတော ယာဝ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠပရိပူရကော သမ္ပတ္တိမဟာမေဃော, ဣဒံ ဒုတိယမသင်္ချေယျံ **သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ** တိ ဝုစ္စတိ။ သမ္ပတ္တိမဟာမေဃတော ယာဝ စန္ဒိမသူရိယပါတုဘာဝါ, ဣဒံ တတိယမသင်္ချေယျံ **ဝိဝဋ္ဋော** တိ ဝုစ္စတိ။ စန္ဒိမသူရိယပါတုဘာဝတော ယာဝ ပုန ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃော, ဣဒံ စတုတ္ထမသင်္ချေယျံ **ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ** တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီအသင်္ချေယျံ စတုသဋ္ဌိအန္တရကပ္ပသင်္ဂဟံ။

‘‘ဝိသတိအန္တရကပ္ပသင်္ဂဟ’’န္တိ ကေစိ။ သေသာသင်္ချေယျာနိ ကာလတော တေန သမပ္ပမာဏာနေဝ။ ဣမာနိ စ တ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဧကော မဟာကပ္ပော ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ အဂ္ဂိနာ ဝိနာသော စ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယသ္မိံ ပန သမယေ ကပ္ပော **ဥဒကေန** နဿတိ, အာဒိတောဝ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃော ဝုဋ္ဌဟိတွာတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ တတ္ထ ဒုတိယသူရိယော, ဧဝမိဓ ကပ္ပဝိနာသကော ခါရုဒကမဟာမေဃော ဝုဋ္ဌာတိ။ သော အာဒိတော သုခုမံ သုခုမံ ဝဿန္တော အနုက္ကမေန မဟာဓာရာဟိ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠာနံ ပူရေန္တော ဝဿတိ။ ခါရုဒကေန ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌာ ပထဝီပဗ္ဗတာဒယော ဝိလီယန္တိ, ဥဒကံ သမန္တတော ဝါတေဟိ ဓာရီယတိ။ ပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမန္တတော ပဘုတိ ယာဝ ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိံ ဥဒကံ ဂဏှာတိ။ တေန ဟိ ခါရုဒကေန ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌာ ပထဝီပဗ္ဗတာဒယော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တလောဏသက္ခရာ ဝိယ ဝိလီယန္တေဝ, တသ္မာ ပထဝီသန္ဓာရကဥဒကေန သဒ္ဓိံ ကေဒူကမေဝ တံ ဟောတီတိ ကေစိ။ အပရေ ပန ‘‘ပထဝီသန္ဓာရကဥဒကံ တံ သန္ဓာရကတယုက္ခန္ဓဉ္စ အနဝသေသတော ဝိနာသေတွာ သဗ္ဗတ္ထ သယမေဝ ဧကော ဃနဘူတော တိဋ္ဌတီ’’တိ ဝဒန္တိ, တံ ယုတ္တံ။ ဥပရိ ပန ဆပိ ဗြဟ္မလောကေ ဝိလီယာပေတွာ သုဘကိဏှေဟ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ, တံ ယာဝ အဏုမတ္တမ္ပိ သင်္ခါရဂတံ အတ္ထိ, တာဝ န ဝူပသမ္မတိ, ဥဒကာနုဂတံ ပန သဗ္ဗံ သင်္ခါရဂတံ အဘိဘဝိတွာ သဟသာ ဝူပသမ္မတိ, အန္တရဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ဟေဋ္ဌာအာကာသေန သဟ ဥပရိအာကာသော ဧကော ဟောတိ မဟန္ဓကာရောတိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တသဒိသံ။ ကေဝလံ ပနိဓ အာဘဿရဗြဟ္မလောကံ အာဒိံ ကတွာ လောကော ပာတုဘဝတိ။ သုဘကိဏှတော စဝိတွာ အာဘဿရဋ္ဌာနာဒီသု သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တတ္ထ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃတော ယာဝ ကပ္ပဝိနာသကခါရုဒကောပစ္ဆေဒါ, ဣဒမေကမသင်္ချေယျံ ။ ဥဒကုပစ္ဆေဒတော ယာဝ သမ္ပတ္တိမဟာမေဃော, ဣဒံ ဒုတိယမသင်္ချေယျံ။ သမ္ပတ္တိမဟာမေဃတော ယာဝ စန္ဒိမသူရိယပာတုဘာဝါ, ဣဒံ တတိယမသင်္ချေယျံ။ စန္ဒိမသူရိယပာတုဘာဝတော ယာဝ ကပ္ပဝိနာသကမဟအာမေဃော, ဣဒံ စတုတ္ထမသင်္ချေယျံ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဧကော မဟာကပ္ပော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥဒကေန ဝိနာသော စ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယသ္မိံ သမယေ ကပ္ပော **ဝါတေန** နဿတိ, အာဒိတောဝ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃော ဝုဋ္ဌဟိတွာတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ တတ္ထ ဒုတိယသူရိယော, ဧဝမိဓ ကပ္ပဝိနာသနတ္ထံ ဝါတော သမုဋ္ဌာတိ။ သော ပဌမံ ထူလရဇံ ဥဋ္ဌာပေတိ, တတော သဏှရဇံ သုခုမဝါလိကံ ထူလဝါလိကံ သက္ခရပါသာဏာဒယောတိ ယာဝကူဋာဂါရမတ္တေ ပါသာဏေ ဝိသမဋ္ဌာနေ ဌိတမဟာရုက္ခေ စ ဥဋ္ဌာပေတိ။ တေ ပထဝိတော နဘမုဂ္ဂတာ န ပုန ပတန္တိ, တတ္ထေဝ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတွာ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ အထာနုက္ကမေန ဟေဋ္ဌာ မဟာပထဝိယာ ဝါတော သမုဋ္ဌဟိတွာ ပထဝိံ ပရိဝတ္တေတွာ ဥဒ္ဓံ မူလံ ကတွာ အာကာသေ ခိပတိ။ ယောဇနသတပ္ပမာဏာပိ ပထဝိပ္ပဒေသာ ဒွိယောဇနတိယောဇနစတုယောဇနပဉ္စယောဇနဆယောဇနသတ္တယောဇနပ္ပမာဏာပိ ပဘိဇ္ဇိတွာ ဝါတဝေဂုက္ခိတ္တာ အာကာသေယေဝ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတွာ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတမ္ပိ သိနေရုပဗ္ဗတမ္ပိ ဝါတော ဥက္ခိပိတွာ အာကာသေ ခိပတိ။ တေ အညမညံ အဘိဟန္တွာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတွာ ဝိနဿန္တိ။ ဧတေနေဝုပါယေန ဘူမဋ္ဌကဝိမာနာနိ စ အာကာသဋ္ဌကဝိမာနာနိ စ ဝိနာသေန္တော ဆကာမာဝစရဒေဝလောကေ ဝိနာသေတွာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠာနိ ဝိနာသေတိ။ တတ္ထ စက္ကဝါဠာ စက္ကဝါဠေဟိ, ဟိမဝန္တာ ဟိမဝန္တေဟိ, သိနေရူ သိနေရူဟိ အညမညံ သမာဂန္တွာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတွာ ဝိနဿန္တိ။ ပထဝိတော ယာဝ တတိယဇ္ဈာနဘူမိ ဝါတော ဂဏှာတိ, နဝပိ ဗြဟ္မလောကေ ဝိနာသေတွာ ဝေဟပ္ဖလေ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ ဧဝံ ပထဝီသန္ဓာရကဥဒကေန တံသန္ဓာရကဝါတေန စ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗသင်္ခါရဂတံ ဝိနာသေတွာ သယမ္ပိ ဝိနဿတိ အဝဋ္ဌာနဿ ကာရဏာဘာဝတော။ ဟေဋ္ဌာအာကာသေန သဟ ဥပရိအာကာသော ဧကော ဟောတိ မဟန္ဓကာရောတိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တသဒိသံ။ ဣဓ ပန သုဘကိဏှဗြဟ္မလောကံ အာဒိံ ကတွာ လောကော ပာတုဘဝတိ။ ဝေဟပ္ဖလတော စဝိတွာ သုဘကိဏှဋ္ဌာနာဒီသု သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တတ္ထ ကပ္ပဝိနာသကမဟာမေဃတော ယာဝ ကပ္ပဝိနာသကဝါတုပစ္ဆေဒါ, ဣဒမေကမသင်္ချေယျံ။ ဝါတုပစ္ဆေဒတော ယာဝ သမ္ပတ္တိမဟာမေဃော, ဣဒံ ဒုတိယမသင်္ချေယျန္တိအာဒိ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧဝံ ဝါတေန ဝိနာသော စ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ ကိံကာရဏာ ဧဝံ လောကော ဝိနဿတိ။ ယဒိပိ ဟိ သင်္ခါရာနံ အဟေတုကော သရသနိရောဓော ဝိနာသကာ ဘာဝတော, သန္တာနနိရောဓော ပန ဟေတုဝိရဟိတော နတ္ထိ။ ယထာ တံ သတ္တနိကာယေသူတိ ဘာဇနလောကဿပိ သဟေတုကေန ဝိနာသေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ ကိမေဝံ လောကဝိနာသေ ကာရဏန္တိ? အကုသလမူလံ ကာရဏံ။ ယထာ ဟိ တတ္

ထ နိဗ္ဗတ္တနကသတ္တာနံ ပုညဗလေန ပဌမံ လောကော ဝိဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ တေသံ ပာပကမ္မဗလေန သံဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ
အကုသလမူလေသု ဥဿန္နေသု ဧဝံ လောကော ဝိနဿတိ။ ယထာ ဟိ ရာဂဒေါသမောဟာနံ အဓိကဘာဝေန ယထာက္
ကမံ ရောဂန္တရကပ္ပော သတ္ထန္တရကပ္ပော ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ္ပောတိ ဣမေ တိဝိဓာ အန္တရကပ္ပာ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယိမ္
ဟိ အသင်္ခေယျကပ္ပေ ဇာယန္တိ။ ဧဝမေတေ ယထာဝုတ္တာ တယော သံဝဋ္ဋာ ရာဂါဒီနံ အဓိကဘာဝေနေဝ ဟောန္
တိ။

တတ္ထ ရာဂေ ဥဿန္နတရေ အဂ္ဂိနာ ဝိနဿတိ, ဒေါသေ ဥဿန္နတရေ ဥဒကေန ဝိနဿတိ။ ဒေါသေ ဟိ ဥ
ဿန္နတရေ အဓိကတရေန ဒေါသေန ဝိယ တိက္ခတရေန ခါရုဒကေန ဝိနာသော ယုတ္တောတိ။ ကေစိ ပန "ဒေါသေ ဥ
ဿန္နတရေ အဂ္ဂိနာ, ရာဂေ ဥဒကေနာ"တိ ဝဒန္တိ, တေသံ ကိရ အယမဓိပ္ပာယော – ဟာကဋ္ဌသတ္တုသဒိသဿ ဒေါသ
ဿ အဂ္ဂိသဒိသတာ, အဟာကဋ္ဌသတ္တုသဒိသဿ ရာဂဿ ခါရုဒကသဒိသတာ စ ယုတ္တာတိ။ မောဟေ ပန ဥဿန္န
တရေ ဝါတေန ဝိနဿတိ။ ဧဝံ ဝိနဿန္တောပိ စ နိရန္တရမေဝ သတ္တ ဝါရေ အဂ္ဂိနာ နဿတိ, အဋ္ဌမေ ဝါရေ ဥဒ
ကေန, ပုန သတ္တ ဝါရေ အဂ္ဂိနာ, အဋ္ဌမေ ဥဒကေနာတိ ဧဝံ အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ ဝါရေ ဝိနဿန္တော သတ္တက္ခတ္တုံ ဥ
ဒကေန ဝိနဿိတွာ ပုန သတ္တ ဝါရေ အဂ္ဂိနာ နဿတိ။ ဧတ္တာဝတာ တေသဋ္ဌိ ကပ္ပာ အတီတာ ဟောန္တိ။ ဧတ္ထန္
တရေ ဥဒကေန နဿနဝါရံ သမ္ပတ္တမ္ပိ ပဋိဗာဟိတွာ လဒ္ဓောကာသော ဝါတော ပရိပုဏ္ဏစတုသဋ္ဌိကပ္ပာယုကေ
သုဘကိဏှေ ဝိဒ္ဓံသေန္တော လောကံ ဝိနာသေတိ။ ဧတ္ထ ပန ရာဂေ သတ္တာနံ ဗဟုလံ ပဝတ္တတီတိ အဂ္ဂိဝသေန ဗ
ဟုသော လောကဝိနာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ ဧဝံ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ဝိနဿိတွာ သဏ္ဌဟန္တံ သဏ္ဌဟိတွာ ဌိ
တဉ္စ ဩကာသလောကံ ဘဂဝါ ယာထာဝတော အဝေဒီတိ ဧဝမ္ပိဿ သဗ္ဗထာ ဩကာသလောကော ဝိဒိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယံ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ "သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ လောကဝိဒူ"တိ, ဣဒါနိ တံ နိဂမေန္တော အာဟ **"ဧဝံ သဗ္ဗထာ
ဝိဒိတလောကတ္တာ လောကဝိဒူ"**တိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗထာ**တိ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော သင်္ခါရလောကဿ, အာသယာဒိပ္ပ
ဘေဒတော သတ္တလောကဿ, ပရိမာဏသဏ္ဌာနာဒိပ္ပဘေဒတော ဩကာသလောကဿာတိ ဧဝံ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ဝိဒိ
တလောကတ္တာတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ **အနုတ္တရော** တိ ပဒဿ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေန္တော အာဟ **"အတ္တနော ပန ဂုဏေဟီ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ
အတ္တနောတိ နိဿက္ကတ္ထေ သာမိဝစနမေတံ, အတ္တတောတိ အတ္ထော။ ဂုဏေဟိ အတ္တနော ဝိသိဋ္ဌတရဿာတိ သမ္
ဗန္ဓော။ တရဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ "အနုတ္တရော"တိ ပဒဿ အတ္ထနိဒ္ဒေသတာယ ကတံ, န ဝိသိဋ္ဌဿ ကဿစိ အ
တ္ထိတာယ။ သဒေဝကေ ဟိ လောကေ သဒိသကပ္ပောပိ နာမ ကောစိ တထာဂတဿ နတ္ထိ, ကုတော သဒိသော, ဝိသိဋ္ဌေ
ပန ကာ ကထာ။ **ကဿစီ** တိ ကဿစိပိ။ **အဘိဘဝတီ**တိ သီလသမ္ပဒါယ ဥပနိဿယဘူတာနံ ဟိရောတ္တပ္ပမေတ္တာ
ကရုဏာနံ ဝိသေသပစ္စယာနံ သဒ္ဓါသတိဝီရိယပညာနဉ္စ ဥက္ကံသပ္ပတ္တိယာ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ န အညသာဓာရ
ဏော သတတသနပဋိပက္ခဿ ပဟီနတ္တာ ဥက္ကံသပာရမိပ္ပတ္တော သတ္ထု သီလဂုဏော, တေန ဘဂဝါ သဒေဝကံ
လောကံ အညဒတ္ထု အဘိဘုယျ ပဝတ္တတိ, န သယံ ကေနစိ အဘိဘုယျတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ သမာဓိဂုဏာဒီသုပိ
ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သီလာဒယော စေတေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ပန
လောကိယံ ကာမာဝစရမေဝ။

ယဒိ ဧဝံ ကထံ တေန သဒေဝကံ လောကံ အဘိဘဝတီတိ? တဿပိ အာနုဘာဝတော အသဒိသတ္တာ။ တမ္ပိ ဟိ ဝိသ
ယတော ပဝတ္တိတော ပဝတ္တိအာကာရတော စ ဥတ္တရိတရမေဝ။ တဉှိ အနညသာဓာရဏံ သတ္ထု ဝိမုတ္တိဂုဏံ အာရဗ္ဘ ပ
ဝတ္တတိ, ပဝတ္တမာနဉ္စ အတက္ကာဝစရံ ပရမဂမ္ဘီရံ သဏှသုခုမံ သာတိသယံ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ သု
ဋ္ဌု ပာကဋံ ဝိဘူတတရံ ကတွာ ပဝတ္တတိ, သမ္မဒေဝ စ ဝသီဘာဝဿ ပာပိတတ္တာ ဘဝင်္ဂပရိဝါသဿ စ အတိပရိတ္
တကတ္တာ လဟုံ လဟုံ ပဝတ္တတီတိ။

ဧဝံ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဒိသဿပိ အဘာဝံ ဒဿေ
တုံ **"သီလဂုဏေနပိ အသမော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အသမော**တိ ကေသဉ္စိ ကာလေ နတ္ထိ ဧတဿ သီလာဒိဂုဏေန
သမော သဒိသောတိ အသမော။ တထာ အသမေဟိ သမော **အသမသမော**။ အသမာ ဝါ သမာ ဧတဿာတိ အသမသမော။

သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ ဧတဿ ပဋိမာတိ **အပ္ပဋိမော**။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ဥပမာမတ္တံ ပဋိမာ, သဒိသူပမာ ပဋိဘာဂေ, ယုဂဂ္ဂါဟဝသေန ဌိတော ပဋိပုဂ္ဂလောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

န ခော ပနာဟံ ဘိက္ခဝေ သမနုပဿာမီ တိအာဒီသု မမ သမန္တစက္ခုနာ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သဗ္ဗံ လောကံ ပဿန္တောပိ တတ္ထ သဒေဝကေ။ပေ.။ ပဇာယ အတ္တနော အတ္တတော သီလသမ္ပန္နတရံ သမ္ပန္နတရသီလံ ကဥ္စိပိ ပုဂ္ဂလံ န ခော ပန ပဿာမိ တာဒိသဿ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တာဒီနီ တိ ဧတ္ထ –

"ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ သညိနော ဝါ အသညိနော ဝါ နေဝသညီနာသညိနော ဝါ, တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ယေ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) –

ဣဒံ အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန –

"သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထု ဒသော ဝသဝတ္တီ, တသ္မာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၃; ဒီ. နိ. ၃.၁၈၈) –

ဧဝမာဒီနိ သုတ္တပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အာဒိကာ ကထာယော**တိ –

"အဟဉှိ အရဟာ လောကေ၊ အဟံ သတ္ထာ အနုတ္တရော။
ဧကောမ္ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော။ (မဟာဝ. ၁၁; မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁)။

"ဒန္တော ဒမယတံ သေဋ္ဌော၊ သန္တော သမယတံ ဣသိ။
မုတ္တော မောစယတံ အဂ္ဂေါ၊ တိဏ္ဏော တာရယတံ ဝရော။ (ဣတိဝု. ၁၁၂)

"နယိမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိံ ဝါ ပန၊
ဗုဒ္ဓေန သေဋ္ဌော သဒိသော စ ဝိဇ္ဇတိ။
အာဟုနေယျာနံ ပရမာဟုတိံ ဂတော၊
ပုညတ္ထိကာနံ ဝိပုလပ္ဖလေသိန"န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၀၄၇; ကထာ. ၇၉၉) –

ဧဝမာဒိကာ ကထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။

ပုရိသဒမ္မသာရထိ တိအာဒီသု ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ, ဒမိတုံ အရဟာရူပါ။ ပုရိသာ စ တေ ဒမ္မာ စာတိ ပုရိသဒမ္မာ။ ဝိသေသနဿ စေတ္ထ ပရနိပါတံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော, ဒမ္မပုရိသာတိ အတ္ထော။ "သတိပိ မာတုကမဿပိ ဒမ္မဘာဝေ ပုရိသဂ္ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနာ"တိ ဝဒန္တိ။ **သာရေတီ**တိ ဣမဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဒမေတီ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဒမေတီ**တိ သမေတိ, ကာယသမာဒီဟိ ယောဇေတီတိ အတ္ထော။ တံ ပန ကာယသမာဒီဟိ ယောဇနံ ယထာရဟံ တဒင်္ဂဝိနယာဒီသု ပတိဋ္ဌာပနံ ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"** တိ။ **အဒန္တာ** တိ ဣဒံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဒမထံ အနုပဂတာ ပုရိသဒမ္မာတိ ဝုတ္တာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ယေ ပန ဝိပ္ပကတဒမ္မဘာဝ သဗ္ဗထာ ဒမေတဗ္ဗတံ နာတိဝတ္တာ, တေပိ ပုရိသဒမ္မာ ဧဝ, ယတော တေ သတ္ထာ ဒမေတိ။ ဘဂဝါ ဟိ ဝိသုဒ္ဓသီလဿ ပဌမဇ္ဈာနံ အာစိက္ခတိ, ပဌမဇ္ဈာနလာဘိနော ဒုတိယဇ္ဈာနန္တိအာဒိနာ တဿ တဿ ဥပရူပရိ ဝိသေသံ အာစိက္ခန္တော ဧကဒေသေန ဒန္တေပိ သမေတိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၉) "အပိ စ သော ဘဂဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သောတာပန္နာဒီနဥ္စ ဥတ္တရိမဂ္ဂပ္ပဋိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ ဒမေတိယေဝါ"တိ။ အထ ဝါ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဒန္တာ ဧကဒေသေန ဒန္တာ စ ဣမေ အဒန္တဂ္ဂဟဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒမေတုံ ယုတ္တာ** တိ ဒမနာရဟာ။

တိရစ္ဆာနပုရိသာ တိအာဒီသု ဥဒ္ဓံ အနုဂ္ဂန္တွာ တိရိယံ အဉ္စိတာ ဂတာ ဝဍ္ဎိတာတိ တိရစ္ဆာနာ, ဒေဝမနုဿာဒယော ဝိယ ဥဒ္ဓံ ဒီဃံ အဟုတွာ တိရိယံ ဒီဃာတိ အတ္ထော။ တိရစ္ဆာနာယေဝ ပုရိသာ တိရစ္ဆာနပုရိသာ။ မနဿ ဥဿန္နတာယ **မနုဿာ** ။ သတိသူရဘာဝဗြဟ္မစရိယယောဂျတာဒိဂုဏဝသေန ဥပစိတမာနသာ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏစိတ္တာ။ ကေ ပန တေ? ဇမ္ဗုဒီပဝါသိနော သတ္တဝိသေသာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

"တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ ဇမ္ဗုဒီပကာ မနုဿာ ဥတ္တရကုရုကေ စ မနုဿေ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ ဒေဝေ စ တာဝတိံသေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? သူရာ သတိမန္တော ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသော"တိ (အ. နိ. ၉.၂၁)။

တထာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဂ္ဂသာဝကာ မဟာသာဝကာ စက္ကဝတ္တိနော အညေ စ မဟာနုဘာဝါ သတ္တာ တတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေဟိ သမာနရူပာဒိတာယ ပန သဒ္ဓိံ ပရိတ္တဒီပဝါသီဟိ ဣတရမဟာဒီပဝါသိနောပိ မနုဿာတွေဝ ပညာယိံသူတိ ဧကေ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ – လောဘာဒီဟိ စ အလောဘာဒီဟိ စ သဟိတဿ မနဿ ဥဿန္နတာယ မနုဿာ။ ယေ ဟိ သတ္တာ မနုဿဇာတိကာ, တေသု ဝိသေသတော လောဘာဒယော အလောဘာဒယော စ ဥဿန္နာ, တေ လောဘာဒိဥဿန္နတာယ အပါယမဂ္ဂံ, အလောဘာဒိဥဿန္နတာယ သုဂတိမဂ္ဂံ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂဉ္စ ပူရေန္တိ, တသ္မာ လောဘာဒီဟိ အလောဘာဒီဟိ စ သဟိတဿ မနဿ ဥဿန္နတာယ ပရိတ္တဒီပဝါသီဟိ သဒ္ဓိံ စတုမဟာဒီပဝါသိနော သတ္တဝိသေသာ မနုဿာတိ ဝုစ္စန္တိ။ လောကိယာ ပန "မနုနော အပစ္စဘာဝေန မနုဿာ"တိ ဝဒန္တိ။ မနု နာမ ပဌမကပ္ပိကော လောကမရိယာဒာယ အာဒိဘူတော ဟိတာဟိတဝိဓာယကော သတ္တာနံ ပိတုဋ္ဌာနိယော, ယော သာသနေ မဟာသမ္မတောတိ ဝုစ္စတိ, ပစ္စက္ခတော ပရမ္ပရာယ စ တဿ ဩဝါဒာနုသာသနိယံ ဌိတာ တဿ ပုတ္တသဒိသတာယ မနုဿာ မာနုသာတိ စ ဝုစ္စန္တိ။ တတော ဧဝ ဟိ တေ မာဏဝါ "မနုဇာ"တိ စ ဝေါဟရီယန္တိ, မနုဿာ စ တေ ပုရိသာ စာတိ မနုဿပုရိသာ။

အမနုဿပုရိသာ တိ ဧတ္ထ န မနုဿာတိ အမနုဿာ။ တံသဒိသတာ ဧတ္ထ ဇောတီယတိ။ တေန မနုဿတ္တမတ္တံ နတ္ထိ, အညံ သမာနန္တိ ယက္ခာဒယော အမနုဿာတိ အဓိပ္ပေတာ။ န ယေ ကေစိ မနုဿေဟိ အညေ, တထာ တိရစ္ဆာနပုရိသာနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ ကတံ။ ယက္ခာဒယော ဧဝ စ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ အပလာလော ဟိမဝန္တဝါသီ, စူဠောဒရမဟောဒရာ နာဂဒီပဝါသိနော, အဂ္ဂိသိခဓူမသိခါ သီဟဠဒီပဝါသိနော နိဗ္ဗိသာ ကတာ အေသဝိသဿ ဝိနောဒနေန။ တေနာဟ **"သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ"**တိ။ **ကူဋဒန္တာဒယော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယောရမုခဥပာလိဂဟပတိအာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သက္ကာဒယော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဇကလာပယက္ခဗကဗြဟ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတေသံ ပန ဒမနံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ အတိပ္ပပဉ္စဘာဝတော ဣဓ န ဝုစ္စတိ။ **ဣဒဉ္စေတ္ထ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ကေသိသုတ္တံ** **"ဝိနီတာ ဝိစိတ္တေဟိ ဝိနယနူပာယေဟီ"** တိ ဧတဿ အတ္ထေ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ ယထာရဟံ သဏှာဒီဟိ ဥပာယေဟိ ဝိနယနဿ ဒီပနတော။

အတ္ထပဒ န္တိ အတ္ထာဘိဗျဉ္ဇနကံ ပဒံ, တကျန္တိ အတ္ထော။ တဇ္ဇေန ဟိ အတ္ထာဘိဗျတ္တိ, န နာမာဒိပဒမတ္တေန, ဧကပဒဘာဝေန စ အနညသာဓာရဏော သတ္ထု ပုရိသဒမ္မသာရထိဘာဝေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ တေနာဟ **"ဘဂဝါ ဟီ"**တိအာဒိ။ **အဋ္ဌ ဒိသာ** တိ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ တာ ဟိ အညမညံ သမ္ဗန္ဓာပိ အသံကိဏ္ဏာဘာဝေန ဒိဿန္တိ အပဒိဿန္တိ, ဒိသာ ဝိယာတိ တ ဒိသာ။ **အသဇ္ဇမာနာ** တိ န သဇ္ဇမာနာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ နိဿင်္ဂစာရာ။ **ဓာဝန္တိ** တိ ဇဝနဝုတ္တိယောဂတော ဓာဝန္တိ။ **ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတီ**တိ အတ္တနော ကာယံ အပရိဝတ္တန္တောတိ အဓိပ္ပာယော, သတ္ထာရာ ပန ဒမိတာ ပုရိသဒမ္မာ ဧကိရိယာပထေနေဝ အဋ္ဌ ဒိသာ ဓာဝန္တိ။ တေနာဟ **"ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နာ"**တိ။ **အဋ္ဌ ဒိသာ** တိ စ နိဒဿနမတ္တမေတံ လောကိယေဟိ အဂတပုဗ္ဗံ နိရောဓသမာပတ္တိဒိသံ အမတဒိသဉ္စ ပက္ခန္ဒနတော။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟီ တိအာဒီသု ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခော အတ္တဘာဝေါ, တတ္ထ နိယုတ္တောတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော, ဣဓလောကတ္ထော။ ကမ္မကိလေသဝသေန သမ္ပရေတဗ္ဗတော သမ္မာ ဂန္တဗ္ဗတော သမ္ပရာယော, ပရလောကော။ တတ္ထ နိယုတ္တောတိ သမ္ပရာယိကော, ပရလောကတ္ထော။ ပရမော ဥတ္တမော အတ္ထော ပရမတ္ထော, နိဗ္ဗာနံ။ တေဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ။ **ယထာရဟ** န္တိ ယထာနုရူပံ, တေသု တေသု အတ္ထေသု ယော ယော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ အရဟတိ, တဒနုရူပံ။ **အနုသာသတီ**တိ ဝိနေတိ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။

သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ **သတ္ထော,** ဘဏ္ဍမူလေန ဝဏိဇ္ဇာယ ဒေသန္တရံ ဂစ္ဆန္တော ဇနသမူဟော။ ဟိတုပဒေသာဒိဝသေန ပရိပါလေတဗ္ဗော သာသိတဗ္ဗော သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သတ္ထာ** သတ္ထဝါဟော နိရုတ္တိနယေန။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ **"သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ, ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော"** တိ။

ဣဒါနိ တမတ္ထံ နိဒ္ဒေသပါဠိနယေန ဒဿေတုံ **"ယထာ သတ္ထဝါဟော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သတ္ထေ** တိ သတ္ထိကေ ဇနေ။ ကံ ဥဒကံ တာရေန္တိ ဧတ္ထာတိ **ကန္တာရော,** နိရုဒကော အရညပ္ပဒေသော။ ရုဠှီဝသေန ပန ဣတရောပိ အရညပ္ပဒေသော တထာ ဝုစ္စတိ။ **စောရကန္တာရန္တိ** စောရေဟိ အဓိဋ္ဌိတကန္တာရံ, တထာ **ဝါဠကန္တာရံ** ။ **ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရန္တိ** ဒုလ္လဘဘိက္ခံ ကန္တာရံ။ **တာရေတီ**တိ အခေမန္တဋ္ဌာနံ အတိက္ကာမေတိ။ **ဥတ္တာရေတီ** တိအာဒိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ **ဥတ္တာရေတီ** တိ ခေမန္တဘူမိံ ဥပနေန္တော တာရေတိ။ **နိတ္တာရေတီ** တိ အခေမန္တဋ္ဌာနတော နိက္ခာမေန္တော တာရေတိ။ **ပတာရေတီ**တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ, ဟတ္ထေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ ဝိယ တာရေတီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗမ္ပေတံ တာရဏုတ္တာရဏာဒိ ခေမဋ္ဌာနေ ဌပနမေဝါတိ အာဟ **"ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတီ"**တိ။ **သတ္တေ** တိ ဝေနေယျသတ္တေ။ မဟာဂဟနတာယ မဟာနတ္ထတာယ ဒုန္နိတ္ထရတာယ စ ဇာတိယေဝ ကန္တာရော **ဇာတိကန္တာရော,** တံ ဇာတိကန္တာရံ။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနာတိ ဥက္ကဋ္ဌသတ္တပရိစ္ဆေဒဝသေန။ ဒေဝမနုဿာ ဧဝ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌသတ္တာ, န တိရစ္ဆာနာဒယော။ **ဧတေန္တိ** "ဒေဝမနုဿာန"န္တိ ဧတံ ဝစနံ။ **ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေနာ** တိ သမ္မတ္တနိယာမောက္ကမနဿ ယောဂျပုဂ္ဂလဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန။ **ဘဂဝတော**တိ နိဿက္ကေ သာမိဝစနံ ယထာ "ဥပဇ္ဈာယတော အဇ္ဈေတီ"တိ။ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဝါတိ အတ္ထော။ **ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိ** န္တိ ဟေတုကပစ္စယသမ္ပတ္တိအာဒိကံ မဂ္ဂဖလာဓိဂမဿ ဗလဝကာရဏံ။ **ဂဂ္ဂရာယာ** တိ ဂဂ္ဂရာယ နာမ ရညော ဒေဝိယာ, တာယ ဝါ ကာရိတတ္တာ "ဂဂ္ဂရာ"တိ လဒ္ဓနာမာယ။ **သရေ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသီ**တိ "ဓမ္မော ဧသော ဝုစ္စတီ"တိ ဓမ္မသညာယ သရေ နိမိတ္တံ ဂဏှိ, ဂဏှန္တော စ ပသန္နစိတ္တော ပရိသပရိယန္တေ နိပဇ္ဇိ။ **သန္နိရုမ္ဘိတွာ အဋ္ဌာသီ** တိ တဿ သီသေ ဒဏ္ဍဿ ဌပိတဘာဝံ အပဿန္တော တတ္ထ ဒဏ္ဍံ ဥပ္ပီဠေတွာ အဋ္ဌာသိ။ မဏ္ဍူကောပိ ဒဏ္ဍေ ဌပိတေပိ ဥပ္ပီဠိတေပိ ဓမ္မဂတေန ပသာဒေန ဝိဿရမကရောန္တောဝ ကာလမကာသိ။ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အယံ ဓမ္မတာ, ယာ "ကုတောဟံ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော, တတ္ထ ကိန္နု ခော ကမ္မမကာသိ"န္တိ အာဝဇ္ဇနာ။ တသ္မာ အတ္တနော ပုရိမဘဝဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဟ **"အရေ အဟမ္ပိ နာမ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော"**တိ။ **ဘဂဝတော ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒီ** တိ ကတညုတာသံဝဍ္ဎိတေန ပေမဂါရဝဗဟုမာနေန ဝန္ဒိ။

ဇာနန္တောဝ ပုစ္ဆီ တိ မဟာဇနဿ ကမ္မဖလံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဉ္စ ပစ္စက္ခံ ကာတုကာမော ဘဂဝါ **"ကော မေ ဝန္ဒတီ"**တိ ဂါထာယ ပုစ္ဆိ။ တတ္ထ (ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ၈၅၇) **ကော**တိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော, ကတမောတိ အတ္ထော။ **မေ**တိ မမ။ **ပါဒါနီ**တိ ပါဒေ။ **ဣဒ္ဓိယာ** တိ ဣမာယ ဧဝရူပါယ ဒေဝိဒ္ဓိယာ။ **ယသသာ**တိ ဣမိနာ ဧဒိသေန ယသေန စ ပရိဝါရေန စ။ **ဇလန္တိ** ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကာမနီယေန သုန္ဒရေန။ **ဝဏ္ဏေနာ**တိ ဆဝိဝဏ္ဏေန သရီရဝဏ္ဏနိဘာယ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ** တိ သဗ္ဗာ ဒသပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော, စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ပန ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတော ဒေဝပုတ္တော အတ္တာနံ ပဝေဒေန္တော **"မဏ္ဍူကောဟံ ပုရေ အာသိ"** န္တိ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ **ပုရေ**တိ ပုရိမဇာတိယံ။ **ဥဒကေ**တိ ဣဒံ တဒါ အတ္တနော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဒဿနံ။ **ဥဒကေ မဏ္ဍူကော** တိ ဧတေန ဥဒ္ဒမာယိကာဒိကဿ ထလေ မဏ္ဍူကဿ နိဝတ္တနံ ကတံ ဟောတိ။ ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂေါစရော, ဂုန္နံ ဃာသေသနဋ္ဌာနံ။ ဣဓ ပန ဂေါစရော ဝိယာတိ ဂေါစရော, ဝါရိ ဥဒကံ ဂေါစရော ဧတဿာတိ **ဝါရိဂေါစရော**။ ဥဒကစာရီပိ ဟိ ကောစိ ကစ္ဆပါဒိ အဝါရိဂေါစရောပိ ဟောတီတိ "ဝါရိဂေါစရော"တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ **တဝ ဓမ္မံ သုဏန္တဿာ**တိ ဗြဟ္မဿရေန ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဒေသေန္တဿ တဝ ဓမ္မံ "ဓမ္မော ဧသော ဝုစ္စတီ"တိ သရေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေန သုဏန္တဿ။ အနာဒရေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **အဝဓိ ဝစ္ဆပါလကော** တိ ဝစ္ဆေ ရက္ခန္တော ဂေါပါလကဒါရကော မမ သမီပံ အာဂန္တွာ ဒဏ္ဍမောလုဗ္ဘ တိဋ္ဌန္တော မမ သီသေ ဒဏ္ဍံ သန္နိရုမ္ဘိတွာ မံ မာရေသီတိ အတ္ထော။

သိတံ ကတ္တတတိ ''တထာ ပရိတ္တတရေနပိ ပုညာနုဘာဝေန ဧဝံ အတိဝိယ ဥဠာရာ လောကိယလောကုတ္တရသမ္ပတ္တိ ယော လဗ္ဘန္တီ''တိ ပီတိသောမနဿဇာတော ဘာသုရတရဓဝဠဝိပ္ဖုရန္တဒသနခကိရဏာဝဠီဟိ ဘိယျောသော မတ္တာယ တံ ပဒေသံ ဩဘာသေန္တော သိတံ ကတ္တတ။ ပီတိသောမနဿဝသေန ဟိ သော –

''မုဟုတ္တံ စိတ္တပသာဒဿ၊ ဣဒ္ဓိံ ပဿ ယသဉ္စ မေ။
အာနုဘာဝဉ္စ မေ ပဿ၊ ဝဏ္ဏံ ပဿ ဇုတိဉ္စ မေ။

''ယေ စ တေ ဒီဃမဒ္ဓာနံ၊ ဓမ္မံ အဿောသုံ ကေတမ။
ပတ္တာ တေ အစလဋ္ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစရေ''တိ။ (ဝိ. ဝ. ၈၅၉-၈၆၀) –

ဣမာ ဒွေ ဝ ကထာ ဝတ္တတ ပက္ကာမိ။

ယံ ပန ကိဉ္စိ တိ ဧတ္ထ **ယန္တိ** အနိယမိတဝစနံ, တထာ **ကိဉ္စီ** တိ။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ။ တသ္မာ ယံ ကိဉ္စိ တိ ဉေယျဿ အနဝသေသပရိယာဒါနံ ကတံ ဟောတိ။ **ပနာ**တိ တ ဝိသေသတ္ထဒီပကော နိပါတော။ တေန ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ''တိ ဣမိနာ သင်္ခေပတော ဝိတ္ထာရတော စ သတ္တု စတုသစ္စာဘိသမ္ဗောဓော ဝုတ္တော။ **ဗုဒ္ဓေ**ာတိ ပန ဣမိနာ တဒညဿပိ ဉေယျဿ အဝဗောဓော။ ပုရိမေန ဝ သတ္တု ပဋိဝေဓဉာဏာနုဘာဝေ, ပစ္ဆိမေန ဒေသနာဉာဏာနုဘာဝေ။ **ပီ**-တိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနော ဝိသေသော ဇောတီယတိ။ **ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေနာ** တိ ဧတ္ထ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမောက္ခော, အဂ္ဂမဂ္ဂေ, တဿ အန္တော, အဂ္ဂဖလံ, တသ္မိံ လဒ္ဓေ လဒ္ဓဗ္ဗတော တတ္ထ ဘဝံ **ဝိမောက္ခန္တိကံ, ဉာဏံ** သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဉာဏံ။

ဧဝံ ပဝတ္တော တိ ဧတ္ထ –

''သဗ္ဗညုတာယ ဗုဒ္ဓေါ, သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ, အနညနေယျတာယ ဗုဒ္ဓေါ, ဝိသဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ, ခီဏာသဝသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓေါ, နိရုပလေပသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတရာဂေါတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတဒေါသောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတမောဟောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တနိက္ကိလေသောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓေါ, အဗုဒ္ဓိဝိဟတတ္တာ ဗုဒ္ဓိပဋိလာဘာ ဗုဒ္ဓေါ။ ဗုဒ္ဓေါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတံ, န ပိတရာ ကတံ, န ဘာတရာ ကတံ, န ဘဂိနိယာ ကတံ, န မိတ္တာမစ္စေဟိ ကတံ, န ဉာတိသာလောဟိတေဟိ ကတံ, န သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ကတံ, န ဒေဝတာဟိ ကတံ, ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ''တိ (မဟာနိ. ၁၉၂) –

အယံ နိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒါနယော။ ယသ္မာ စေတ္ထ တဿာ ပဋိသမ္ဘိဒါပါဠိယာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) ဘေဒော နတ္ထိ, တသ္မာ ဒွီသု ဧကေနပိ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ ဒဿနတ္ထံ **''ပဋိသမ္ဘိဒါနယော တ''** တိ အနိယမတ္ထော **တသဒ္ဒေါ** ဝုတ္တော။

တတ္ထ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၆၂; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁၉၂) ယထာ လောကေ အဝဂန္တာ ''အဝဂတော''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ **ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ** သုဒ္ဓကတ္တုဝသေန။ ယထာ ပဏ္ဏသောသာ တတာ ''ပဏ္ဏသုသာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ **ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ** ဟေတုကတ္တုဝသေန။ ဟေတုအတ္ထော စေတ္ထ အန္တောနီတော ။ **သဗ္ဗညုတာယ ဗုဒ္ဓေါ**တိ သဗ္ဗဓမ္မဗုဇ္ဈနသမတ္ထာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ** တိ သဗ္ဗဓမ္မဗောဓနသမတ္ထာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **အနညနေယျတာယ ဗုဒ္ဓေါ** တိ အညေန အဗောဓိတော သယမေဝ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ဝိသဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ**တိ နာနာဂုဏဝိသဝနတော ပဒုမမိဝ ဝိကသနဋ္ဌေန ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ခီဏာသဝသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဧဝမာဒီဟိ ဆဟိ ပဒေဟိ စိတ္တသင်္ကောစကရဓမ္မပ္ပဟာနေန နိဒ္ဒါက္ခယဝိဗုဒ္ဓေါ ပုရိသော ဝိယ သဗ္ဗကိလေသနိဒ္ဒါက္ခယဝိဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကတ္တာ **သင်္ခါတေနာ** တိ ဝစနဿ ကောဋ္ဌာသေနာတိ အတ္ထော။ တဏှာလေပဒိဋ္ဌိလေပာဘာဝေန **နိရုပလေပသင်္ခါတေန** ။ သဝာသနာနံ သဗ္ဗကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ ဧကန္တဝစနေနေဝ ဝိသေသေတွာ **''ဧကန္တဝီတရာဂေါ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧကန္တနိက္ကိလေသော**တိ ရာဂဒေါသမောဟာဝသေသေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ နိက္ကိလေသော။ **ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတောတိ ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဂမနတ္ထာနံ ဗုဒ္ဓိအတ္ထတာ ဝိယ ဗုဒ္ဓိအတ္ထာနမ္ပိ ဂမနတ္ထတာ လဗ္ဘတီတိ ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတီတိ အ

တ္တော။ **ဧကော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓေါ** တိ န ပရေဟိ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ, အထ ခေါ သယမေဝ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **အဗုဒ္ဓိဝိဟတတ္တာ ဗုဒ္ဓိပဋိလာဘာ ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓံ ဗောဓောတိ အနတ္ထန္တရံ။ တတ္ထ ယထာ ရတ္တဂုဏယောဂတော ရတ္တော ပဋော, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏယောဂတော ဗုဒ္ဓေါတိ ဉာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတော ပရံ **ဗုဒ္ဓေါတိ နေတံ နာမ**န္တိအာဒိ အတ္ထာနုဂတာယံ ပညတ္တီတိ ဗောဓနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ ကမိနာပိ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣဒါနိ **ဘဂဝါ**တိ ဣမဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဘဂဝါတိ ဣဒံ ပနဿာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အဿာ**တိ ဘဂဝတော။ **ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစန**န္တိ သဗ္ဗေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌဿ တတောယေဝ သဗ္ဗသတ္တေဟိ ဥတ္တမဿ ဂရုနော ဂါရဝဝသေန ဝုစ္စမာနဝစနမေတံ ဘဂဝါတိ။ တထာ ဟိ လောကနာထော အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝသီလာဒိဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ စ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမံ ဂါရဝဋ္ဌာနန္တိ။

ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌ န္တိ သေဋ္ဌဝါစကံ ဝစနံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော “သေဋ္ဌ”န္တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ဝုစ္စတီတိ ဝစနံ, အတ္ထော, တသ္မာ ယော “ဘဂဝါ”တိ ဝစနေန ဝစနီယော အတ္ထော, သော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဂါရဝယုတ္တော** တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော။ ဂရုကရဏံ ဝါ သာတိသယံ အရဟတီတိ ဂါရဝယုတ္တော, ဂါရဝါရဟောတိ အတ္ထော။ “သိပ္ပာဒိသိက္ခာပကာ ဂရူ ဟောန္တိ, န စ ဂါရဝယုတ္တာ, အယံ ပန တာဒိသော န ဟောတိ, တသ္မာ ‘ဂရူ’တိ ဝတွာ ‘ဂါရဝယုတ္တော’တိ ဝုတ္တ”န္တိ ကေစိ။

ဂုဏဝိသေသဟေတုကံ “ဘဂဝါ”တိ ဣဒံ ဘဂဝတော နာမန္တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘဇိတုကာမော နာမံ ယေဝ တာဝ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ဒဿေန္တော **“စတုဗ္ဗိဓဉှိ နာမ”** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အာဝတ္ထိက**န္တိ အဝတ္ထာယ ဝိဒိတံ တံ တံ အဝတ္ထံ ဥပာဒါယ ပညတ္တံ ဝေါဟာရိကံ။ တထာ **လိင်္ဂိကံ** တေန တေန လိင်္ဂေန ဝေါဟာရိကံ။ **နေမိတ္တိက** န္တိ နိမိတ္တတော အာဂတံ။ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္န** န္တိ ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တံ, ယဒိစ္ဆာယ အာဂတံ ယဒိစ္ဆကံ။ ဣဒါနိ အာဝတ္ထိကာဒီနိ နာမာနိ သရူပတော ဒဿေန္တော အာဟ **“တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလိဗဒ္ဒေါ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ ပဌမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဗာလော ယုဝါ ဝုဍ္ဎောတိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ, ဒုတိယေန မုဏ္ဍီ ဇဋိလောတိ ဧဝမာဒိံ, တတိယေန ဗဟုဿုတော ဓမ္မကထိကော ဈာယီတိ ဧဝမာဒိံ, စတုတ္ထေန အဃပဒီပနံ ဟာဝစနန္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ နေမိတ္တိကန္တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဗျတိရေကဝသေန ပတိဋ္ဌာပေတုံ **“န မဟာမာယာယ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိမောက္ခန္တိက**န္တိ ဣမိနာ ပန ဣဒံ နာမံ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတက္ခဏေယေဝ ဇာတန္တိ ဒဿေတိ။ ယဒိ ဝိမောက္ခန္တိကံ, အထ ကသ္မာ အညေဟိ ခီဏာသဝေဟိ အသာဓာရဏန္တိ အာဟ **“သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ”** တိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ အရဟတ္တဖလံ နိပ္ဖန္နမာနံ သဗ္ဗညုတညာဏာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ နိပ္ဖန္နတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဝိမောက္ခန္တိက”န္တိ။ **သစ္ဆိကာ ပညတ္တီ** တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သစ္ဆိကိရိယာယ နိမိတ္တာ ပညတ္တိ။ အထ ဝါ **သစ္ဆိကာ ပညတ္တီ**တိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓါ ပညတ္တိ။ ယံဂုဏနိမိတ္တာ ဟိ သာ, တေ သတ္ထု ပစ္စက္ခဘူတာ, တံဂုဏာ ဝိယ သာပိ သစ္ဆိကတာ ဧဝ နာမ ဟောတိ, န ပရေသံ ဝေါဟာရမတ္တေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝဒန္တိ တိ မဟာထေရဿ ဂရုဘာဝတော ဗဟုဝစနေနာဟ, သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝါ ကတမနုဝါဒံ သန္ဓာယ။ ဣဿရိယာဒိဘေဒေါ ဘဂေါ အဿ အတ္ထီတိ **ဘဂီ**။ မဂ္ဂဖလာဒိအရိယဓမ္မရတနံ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ အပ္ပသဒ္ဒါဒိဂုဏယုတ္တာနိ ဘဇိ သေဝိ သီလေနာတိ **ဘဇီ**, ဘဇနသီလောတိ အတ္ထော။ **ဘာဂီ**တိ စီဝရပိဏ္ဍပါတာဒီနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနဉ္စေဝ အတ္ထဓမ္မဝိမုတ္တိရသဿ စ အဓိသီလာဒီနဉ္စ ဘာဂီတိ အတ္ထော။ ဝိဘဇိ ပဝိဘဇိ ဓမ္မရတနန္တိ **ဝိဘတ္တဝါ**။ **အကာသိ ဘဂ္ဂ** န္တိ ရာဂါဒိပါပဓမ္မံ ဘဂ္ဂံ အကာသီတိ ဘဂဝါတိ အတ္ထော။ ဂရုပိ လောကေ ဘဂဝါတိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဂရူ”**တိ။ ယသ္မာ ဂရု, တသ္မာပိ ဘဂဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ။ သော စ ယတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒေါ နတ္ထိ ဘဂီတိအာဒီသု, တတ္ထ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဘာဂျမဿ အတ္ထီတိ **ဘာဂျဝါ**။ **ဗဟူဟိ ဉာယေဟီ**တိ ကာယဘာဝနာဒိကေဟိ အနေကေဟိ ဘာဝနာက္ကမေဟိ။ **သုဘာဝိတတ္တနော** တိ သမ္မဒေဝ ဘာဝိတသဘာဝဿ။ ပစ္စတ္တေ စေတံ သာမိဝစနံ, တေန သုဘာဝိတတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, သုဘာဝိတသဘာဝေါတိ အ

ဋ္ဌော။ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ပန "သုဘာဝိတတ္တနော သုဘာဝိတကာယော"တိ ဝုတ္တံ။ ဘတနံ အန္တံ နိဗ္ဗာနံ ဂတောတိ **ဘဝန္တကော** ။

နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနာ တိ ဧတ္ထာယံ နိဒ္ဒေသနယော –

"ဘဂဝါတိ ဂါရဝါဓိဝစနမေတံ။ အပိစ ဘဂ္ဂရာဂောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂဒောသောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂမောဟော တိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂမာနောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂဒိဋ္ဌိတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂတဏှောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂကိလေသောတိ ဘဂ ဝါ, ဘဇိ ဝိဘဇိ ပဝိဘဇိ ဓမ္မရတနန္တိ ဘဂဝါ, ဘဝါနံ အန္တကရောတိ ဘဂဝါ, ဘာဝိတကာယော ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညောတိ ဘဂဝါ, ဘဇိ ဝါ ဘဂဝါ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ အပ္ပသဒ္ဒါနိ အပ္ပနိဂ္ဃောသာနိ ဝိဇနဝါတာနိ မနုဿရာဟဿေယျကာနိ ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပာနီတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနန္တိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ အတ္ထရသဿ ဓမ္မရသဿ ဝိမုတ္တိရသဿ အဓိသီလဿ အဓိစိတ္တဿ အဓိပညာယာတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စတုန္နံ ဈာနာနံ စတုန္နံ အပ္ပမညာနံ စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တီနန္တိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အဋ္ဌန္နံ အဘိဘာယတနာနံ နဝန္နံ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တီနန္တိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ ဒသန္နံ သညာဘာဝနာနံ ဒသန္နံ ကသိဏသမာပတ္တီနံ အာနာပါနဿတိသမာဓိဿ အသုဘသမာပတ္တိယာတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စတုန္နံ သတိပဋ္ဌာနာနံ စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ စတုန္နံ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ပဉ္စန္နံ ဗလာနံ သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿာတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ ဒသန္နံ တထာဂတဗလာနံ စတုန္နံ ဝေသာရဇ္ဇာနံ စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဆန္နံ အဘိညာနံ ဆန္နံ ဗုဒ္ဓဓမ္မာနန္တိ ဘဂဝါ။ ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ။ပေ။ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဘဂဝါ"တိ (မဟာနိ. ၈၄)။

ဧတ္ထ စ "ဂါရဝါဓိဝစန"န္တိအာဒီနိ ယဒိပိ ဂါထာယံ အာဂတပဒါနုက္ကမေန န နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, ယထာရဟံ ပန တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ နိဒ္ဒေသဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ **ဂါရဝါဓိဝစန**န္တိ ဂရူနံ ဂရုဘာဝဝါစကံ ဝစနံ။ **ဘဇီ**တိ ဘာဂသော ကထေသိ။ တေနာဟ "ဝိဘဇိ ပဝိဘဇိ ဓမ္မရတန"န္တိ။ မဂ္ဂဖလာဒိ အရိယဓမ္မောယေဝ **ဓမ္မရတနံ**။ ပုန **ဘဇီ**တိ ကမ္မဿ သေဝီတိ အတ္ထော။ **ဘာဂီ**တိ ဘာဂကဘိဓေယျော။ ပုန **ဘာဂီ**တိ ဧတ္ထ ဘဇနသီလောတိ အတ္ထော။ **အတ္ထရသဿာ** တိ အတ္ထသန္နိဿယဿ ရသဿ။ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဟိ ဌတွာ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ သုဏန္တဿ စ တဒတ္ထံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနကပီတိသောမနဿံ အတ္ထရသော။ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ **ဓမ္မရသော**။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "လဘာတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒ"န္တိ (အ. နိ. ၆.၁၀)။ **ဝိမုတ္တိရသဿာ** တိ ဝိမုတ္တိဘူတဿ ဝိမုတ္တိသန္နိဿယဿ ဝါ ရသဿ။ **သညာဘာဝနာနန္တိ** အနိစ္စသညာဒီနံ ဒသန္နံ သညာဘာဝနာနံ ။ **ဆန္နံ ဗုဒ္ဓဓမ္မာန** န္တိ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝါတိသဒ္ဒသိဒ္ဓိ နိရုတ္တိနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယဒိပိ "ဘာဂျဝါ"တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ ဝုစ္စမာနော အတ္ထော "ဘာဂီ ဘဇီ"တိ (မဟာနိ. ၈၄) နိဒ္ဒေသဂါထာယ သင်္ဂဟိတော ဧဝ, တထာပိ ပဒသိဒ္ဓိအတ္ထဝိဘာဂအတ္ထယောဇနာဒိသဟိတော သံဝဏ္ဏနာနယော တတော အညာကာရောတိ ဝုတ္တံ **"အယံ ပန အပရော နယော"**တိ။ **ဝဏ္ဏဝိပရိယာယောတိ ဧတ္ထ** ဧတ္ထ **ကွတိ**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန ဝဏ္ဏဝိကာရော ဝဏ္ဏလောပေါ ဓာတုအတ္ထေန နိယောဇနဉ္စာတိ ဣမံ တိဝိဓံ လက္ခဏံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဒ္ဒနယေနာ** တိ သဒ္ဒလက္ခဏနယေန။ ပိသောဒရာဒီနံ သဒ္ဒါနံ အာကတိဂဏဘာဝတော ဝုတ္တံ **"ပိသောဒရာဒိပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတွာ"**တိ။ ပက္ခိပနမေဝ လက္ခဏံ။ တပ္ပရိယာပန္နတာကရဏဥ္ဟိ ပက္ခိပနံ။ **ဟာရပ္ပတ္တ** န္တိ ပရမုက္ကံသဂတံ ဟာရမိဘာဝပ္ပတ္တံ။ **ဘာဂျ** န္တိ ကုသလံ။ တတ္ထ မဂ္ဂကုသလံ လောကုတ္တရသုခနိဗ္ဗတ္တကံ, ဣတရံ လောကိယသုခနိဗ္ဗတ္တကံ, ဣတရမ္ပိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယံ ပရိယာယတော လောကုတ္တရသုခနိဗ္ဗတ္တကံ သိယာ။

ဣအနိ **ဘဂဝါ**တိ ဣမဿ အတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ လောဘာဒယော ဧကေကဝသေန ဂဟိတာ, တထာ ဝိပရီတမနသိကာရော ဝိပလ္လာသဘာဝသာမညေန, အဟိရိကာဒယော ဒုကဝသေန။ တတ္ထ ကုဇ္ဈနလက္ခဏော **ကောဓော,** သော နဝဝိဓအာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝေါ။ "အက္ကောစ္ဆိ မံ အဝဓိ မ"န္တိ အာဒိနာ (ဓ. ပ. ၃-၄) ပုနပ္ပုနံ ကုဇ္ဈနဝသေန စိတ္တပရိယောနန္ဓနော **ဥပနာဟော**။ ဥဘယမ္ပိ ပဋိဃောယေဝ, သော ပဝတ္တိ နာနတ္တတော ဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တော။ သကိံ ဥပ္ပန္နော ကောဓော ကောဓောယေဝ, တဒုတ္တရိ ဥပနာဟော။ ဝုတ္တဉ္စေတံ

“ပုဗ္ဗကာလေ ကောဓော, အပရကာလေ ဥပနာဟော”တိ (ဝိဘ. ၈၉၁)။ အကရိယသ္မိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇၁) အနုကရိယသ္မိ တ သုကတကရဏဝိနာသနော **မက္ခော** ။ အကရိယောပိ ဟိ ကေနစိ အနုကမ္ပကေန ဒလိဒ္ဒော သမာနော ဥစ္စေ ဌာနေ ဌပိတော အပရေန သမယေန “ကိံ တယာ မယှံ ကတ”န္တိ တဿ သုကတကရဏံ ဝိနာသေတိ။ အနုကရိယောပိ သာမဏေရကာလတော ပဘုတိ အာစရိယေန တ ဥပဇ္ဈာယေန တ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီဟိ စ အနုဂ္ဂဟေတွာ ဓမ္မကထာနယပ္ပကရဏကောသလ္လာဒီနိ သိက္ခာပိတော အပရေန သမယေန ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒီဟိ သက္ကတော ဂရုကတော အာစရိယုပဇ္ဈာယေသု အစိတ္တီကတော စရမာနော “အယံ အမှေဟိ ဒဟရကာလေ ဧဝံ အနုဂ္ဂဟိတော သံဝဍ္ဎိတော စ, အထ စ ပနိမံ နိသ္သိနေဟော ဇာတော”တိ ဝုစ္စမာနော “ကိံ မယှံ တုမှေဟိ ကတ”န္တိ တေသံ သုကတကရဏံ ဝိနာသေတိ, တဿေသော ပုဗ္ဗကာရိတာလက္ခဏဿ ဂုဏဿ ဝိနာသနော ဥဒကပုဉ္ဆနိယာ ဝိယ သရီရာနုဂတံ ဥဒကံ နိပ္ပုဉ္ဆန္တော မက္ခော။ တထာ ဟိ သော ပရေသံ ဂုဏာနံ မက္ခနဋ္ဌေန “မက္ခော”တိ ဝုစ္စတိ။ ပဠာသတီတိ **ပဠာသော,** ပရဿ ဂုဏေ ဒဿေတွာ အတ္တနော ဂုဏေဟိ သမေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သော ပန ဗဟုဿုတေပိ ပုဂ္ဂလေ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ “ဤဒိသဿ စ ဗဟုဿုတဿ အနိယတာ ဂတိ, တဝ တ မမ တ ကော ဝိသေသော”တိ, ရတ္တညုူ စိရပဗ္ဗဇိတေ ပုဂ္ဂလေ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ “တွံမ္ပိ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော, အဟမ္ပိ ပဗ္ဗဇိတော, တွံမ္ပိ သီလမတ္တေ ဌိတော, အဟမ္ပီ”တိအာဒိနာ နယေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ယုဂဂ္ဂဟော။ ယုဂဂ္ဂဟလက္ခဏော ဟိ ပဠာသော။

ပရေသံ သက္ကာရာဒီနိ ခီယမာနာ ဥသူယမာနာ **ဣဿာ** ။ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ နိဂူဟနံ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝံ အသဟမာနံ **မစ္ဆရိယံ** ။ ဝဉ္စနိကစရိယဘူတာ **မာယာ,** သာ သကဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ။ တထာ ဟိ သာ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနဒေါသပဋိစ္ဆာဒနတော စက္ခုမောဟနမာယာ ဝိယာတိ “မာယာ”တိ ဝုစ္စတိ။ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏပ္ပကာသနလက္ခဏံ ကေရာဋိကဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ **သာဌေယျံ** ။ အသန္တဂုဏဒီပနဉှိ “ကေရာဋိယ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကေရာဋိကော ဟိ ပုဂ္ဂလော အာယနမစ္ဆော ဝိယ ဟောတိ။ အာယနမစ္ဆော နာမ သပ္ပမုခမစ္ဆတလာ ကော မစ္ဆဇာတိ။ သော ကိရ မစ္ဆာနံ နင်္ဂုဋ္ဌံ ဒဿေတိ, သပ္ပာနံ သီသံ “တုမှာကံ သဒိသော အဟ”န္တိ ဇာနာပေတုံ, ဧဝမေဝ ကေရာဋိကော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ သုတ္တန္တိကံ တ အာဘိဓမ္မိကံ တ ဥပသင်္ကမတိ, တံ တံ ဧဝံ ဝဒတိ “အဟံ တုမှာကံ အန္တေဝါသီ, တုမှေ မယှံ အနုကမ္ပကာ, နာဟံ တုမှေဟ မုဉ္စာမီ”တိ။ ဧဝမေတေ “သကရတေ အယံ အမှေဟသု သပ္ပတိဿော”တိ မညိဿန္တိ, တဿေဝံ ကေရာဋိကဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သာဌေယျံ။

သဗ္ဗသော မဒ္ဒတာဘာဝေန တတဘရိတာဘဿသဒိသဿ ထဒ္ဓဘာဝဿ အနောနမိတဒဏ္ဍသဒိသတာယ ပဂ္ဂဟိတသိရအနိတတဝုတ္တိကာယဿ စ ကာရဏော **ထမ္ဘော** ။ တဒုတ္တရိကရဏော **သာရမ္ဘော** ။ သော ဒုဝိဓေန လဗ္ဘတိ အကုသလဝသေန စေဝ ကုသလဝသေန စ။ တတ္ထ အကရိယဿ ပရေန ကတံ အလင်္ကာရာဒိံ ဒိသွာ တဒ္ဒိဂုဏတဒ္ဒိဂုဏကရဏေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော, အနုကရိယဿ စ ယတ္တကံ ယတ္တကံ ပရော ပရိယာပုဏာတိ တ ကထေတိ တ, မာနဝသေန တဒ္ဒိဂုဏတဒ္ဒိဂုဏကရဏေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အကုသလော။ တေန ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော တဒ္ဒိဂုဏံ တဒ္ဒိဂုဏံ ကရောတိ။ အကရိယော သမာနော ဧကေနေကသ္မိံ ဃရဝတ္ထုသ္မိံ သဇ္ဇိတေ အပရော ဒွေ ဝတ္ထူနိ သဇ္ဇေတိ, အပရော စတ္တာရော, အပရော အဋ္ဌ, အပရော သောဠသ။ အနကရိယော သမာနော ဧကေနေကသ္မိံ နိကာယေ ဂဟိတေ “နာဟံ တေဿ ဟေဋ္ဌာ ဘဝိဿာမီ”တိ အပရော ဒွေ ဂဏှာတိ, အပရော တယော, အပရော စတ္တာရော, အပရော ပဉ္စ။ သာရမ္ဘဝသေန ဟိ ဂဏှိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ အကုသလပက္ခော ဟေသ နိရယကမိမဂ္ဂေ။ အကရိယဿ ပန ပရံ ဧကံ သလာကဘတ္တံ ဒေန္တံ ဒိသွာ အတ္တနော ဒွေ တ တီဏိ တ အတုကာမတာယ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော, အနကရိယဿ စ ပရေန ဧကနိကာယေ ဂဟိတေ မာနံ အနိဿာယ ကေဝလံ တံ ဒိသွာ အတ္တနော အာလသိယံ အဘိဘုယျ ဒွေ နိကာယေ ဂဟေတုကာမတာယ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ကုသလော။ ကုသလပက္ခဝသေန ဟိ ဧကသ္မိံ ဧကံ သလာကဘတ္တံ ဒေန္တေ ဒွေ, ဒွေ ဒေန္တေ စတ္တာရိ အတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခုနာပိ ပရေန ဧကသ္မိံ နိကာယေ ဂဟိတေ “ဒွေ နိကာယေ ဂဟေတွာ တ သဇ္ဈာယန္တဿ မေ ဖာသု ဟောတီ”တိ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယ ဌတွာ တ တဒုတ္တရိ ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဓ ပန အကုသလပက္ခိယော တဒုတ္တရိကရဏော “သာရမ္ဘော”တိ ဝုတ္တော။

ဇာတိအာဒီနိ နိဿာယ သေယျဿ “သေယျောဟမသ္မိ”တိအာဒိနာ ဥန္နတိဝသေန ပဂ္ဂဏှနဝသေန ပဝတ္တော **မာနော**။ အဗ္ဘုန္နတိဝသေန ပဝတ္တော **အတိမာနော**။ ပုဗ္ဗေ ကေနစိ အတ္တာနံ သဒိသံ ကတွာ ပစ္ဆာ တတော အဓိကတော ဒဟတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနကော အတိမာနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇာတိအာဒိံ ပဋိစ္စ မဇ္ဇနာကာရော **မဒော,** သောပိ

အတ္ထတော မာနော ဝေ။ သော ပန ဇာတိမဒော ကေတ္တမဒော အာရောဂျမဒော ယောဗ္ဗနမဒော ဇီဝိတမဒော လာဘမ ဒော သက္ကာရမဒော ဂရုကာရမဒော ပုရေက္ခာရမဒော ပရိဝါရမဒော ဘောဂမဒော ဝဏ္ဏမဒော သုတမဒော ပဋိဘာနမဒော ရတ္တညုမဒော ပိဏ္ဍပါတိကမဒော အနဝညတ္တိမဒော ဣရိယာပထမဒော ဣဒ္ဓိမဒော ယသမဒော သီလမဒော ဈာနမဒော သိပ္ပမဒော အာရောဟမဒော ပရိဏာဟမဒော သဏ္ဌာနမဒော ပါရိပူရိမဒောတိ အနေကဝိဓော။

တတ္ထ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၄၃-၈၄၄) ဇာတိံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော မဇ္ဇနာကာရပ္ပဝတ္တော မာနော **ဇာတိမဒော,** သော ခတ္တိယာဒီနံ စတုန္နမ္ပိ ဝဏ္ဏာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဇာတိသမ္ပန္နော ဟိ ခတ္တိယော "မာဒိသော အညော နတ္ထိ, အဝသေသာ အန္တရာ ဥဋ္ဌာယ ခတ္တိယာ ဇာတာ, အဟံ ပန ဝံသာဂတခတ္တိယော"တိ မာနံ ကရောတိ။ ဗြာဟ္မဏာဒီသုပိ ဧသေဝ န ယော။ ဂေါတ္တံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော မဇ္ဇနာကာရပ္ပဝတ္တော မာနော **ဂေါတ္တမဒော,** သောပိ ခတ္တိယာဒီနံ စတုန္န မ္ပိ ဝဏ္ဏာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ခတ္တိယောပိ ဟိ "အဟံ ကောဏ္ဍညဂေါတ္တော, အဟံ အာဒိစ္စဂေါတ္တော"တိ မာနံ က ရောတိ။ ဗြာဟ္မဏောပိ "အဟံ ကဿပဂေါတ္တော, အဟံ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော"တိ မာနံ ကရောတိ။ ဝေဿောပိ သုဒ္ဒေါပိ အတ္တနော အတ္တနော ကုလဂေါတ္တံ နိဿာယ မာနံ ကရောတိ။ အာရောဂျမဒာဒီသုပိ "အဟံ အရောဂေါ, သေ သာ ရောဂဗဟုလာ, ကဏ္ဍုကစ္ဆုမတ္တမ္ပိ မယှံ ဗျာဓိ နာမ နတ္ထီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **အာရောဂျမ ဒော** နာမ။ "အဟံ တရုဏော, အဝသေသသတ္တာနံ အတ္တဘာဝေါ ပပါတေ ဌိတရုက္ခသဒိသော, အဟံ ပန ပဌမဝယေ ဌိ တော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ယောဗ္ဗနမဒော** ။ "အဟံ စိရံ ဇီဝိံ, စိရံ ဇီဝါမိ, စိရံ ဇီဝိဿာမိ, သုခံ ဇီဝိံ, သုခံ ဇီ ဝါမိ, သုခံ ဇီဝိဿာမီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဇီဝိတမဒော** နာမ။ "အဟံ လာဘီ, အဝသေသာ သတ္တာ အပ္ပ လာဘာ, မယှံ ပန လာဘဿ ပမာဏံ နတ္ထီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **လာဘမဒော** နာမ။

"အဝသေသာ သတ္တာ ယံ ဝါ တံ ဝါ လဘန္တိ, အဟံ ပန သုကတံ ပဏီတံ စီဝရာဒိပစ္စယံ လဘာမီ"တိ မဇ္ဇနဝသေ န ဥပ္ပန္နော မာနော **သက္ကာရမဒော** နာမ။ "အဝသေသဘိက္ခူနံ ပါဒပိဋ္ဌိယံ အက္ကမိတွာ ဂစ္ဆန္တာ မနုဿာ 'အယံ သမဏော'တိပိ န ဝန္ဒန္တိ, မံ ပန ဒိသွာ ဝန္ဒန္တိ, ပါသာဏစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုကံ ကတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ဝိယ စ ဒု ရာသဒံ ကတွာ မညန္တီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဂရုကာရမဒော** နာမ။ "ဥပ္ပန္နော ပဉှော မယှမေဝ မု ခေန ဆိဇ္ဇတိ, ဘိက္ခာစာရံ ဂစ္ဆန္တာပိ အာဂစ္ဆန္တာပိ မမေဝ ပုရတော ကတွာ ပရိဝါရေတွာ ဂစ္ဆန္တီ"တိ မဇ္ဇန ဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပုရေက္ခာရမဒော** နာမ။ အဂါရိယဿ တာဝ မဟာပရိဝါရဿ "ပုရိသသတမ္ပိ ပုရိသသဟ ဿမ္ပိ မံ ပရိဝါရေတီ"တိ, အနဂါရိယဿ "သမဏသတမ္ပိ သမဏသဟဿမ္ပိ မံ ပရိဝါရေတိ, သေသာ အပ္ပပရိဝါ ရာ, အဟံ မဟာပရိဝါရော စေဝ သုစိပရိဝါရော စာ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပရိဝါရမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ အတ္တနော ပရိဘောဂမတ္တကမ္ပိ န လဘန္တိ, မယှံ ပန နိဓာနဂတဿေဝ ဓနဿ ပမာဏံ နတ္ထီ"တိ မဇ္ဇနဝ သေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဘောဂမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ ဒုရူပါ, အဟံ အဘိရူပေါ ပါသာဒိ ကော"တိပိ "အဝသေသသတ္တာ နိဂ္ဂုဏာ ပတ္ထဋအကိတ္တိနော, မယှံ ပန ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဒေဝမနုဿေသု ပါကဋော 'ဣတိပိ ထေရော ဗဟုဿုတော, ဣတိပိ သီလဝါ, ဣတိပိ ဓုတဂုဏယုတ္တော'"တိ, ဧဝံ သရီရဝဏ္ဏံ ဂုဏဝဏ္ဏဉ္စ ပဋိစ္စ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဝဏ္ဏမဒော** နာမ။

"အဝသေသာ သတ္တာ အပ္ပဿုတာ, အဟံ ပန ဗဟုဿုတော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **သုတမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ အပ္ပဋိဘာနာ, မယှံ ပန ပဋိဘာနဿ ပမာဏံ နတ္ထီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပဋိဘာနမဒော** နာမ။ "အဟံ ရတ္တညူ အသုကံ ဗုဒ္ဓဝံသံ ရာဇဝံသံ ဇနပဒဝံသံ ဂါမဝံသံ ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒံ နက္ခတ္တမု ဟုတ္တယောဂံ ဇာနာမီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ရတ္တညုမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ ဘိက္ခူ အန္တရာ ပိဏ္ဍ ပါတိကာ ဇာတာ, အဟံ ပန ဇာတိပိဏ္ဍပါတိကော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပိဏ္ဍပါတိကမဒော** နာမ။ "အဝ သေသာ သတ္တာ ဥညာတာ အဝညာတာ, အဟံ ပန အနဝညာတော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **အနဝညတ္တိမ ဒော** နာမ။ "အဝသေသာနံ သတ္တာနံ ဣရိယာပထော အပါသာဒိကော, မယှံ ပန ပါသာဒိကော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္ နော မာနော **ဣရိယာပထမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ ဆိန္နပက္ခကာကသဒိသာ, အဟံ ပန မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာ ဝေါ"တိ ဝါ "အဟံ ယံ ယံ ကမ္မံ ကရောမိ, တံ တံ ဣဇ္ဈတီ"တိ ဝါ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဣဒ္ဓိမဒော** နာမ။

ယသမဒော ပန အဂါရိကေနပိ အနဂါရိကေနပိ ဒီပေတဗ္ဗော။ အဂါရိကောပိ ဟိ ဧကစ္စော အဋ္ဌာရသသု သေဏီသု ဇေဋ္ဌကော ဟောတိ, တဿ "အဝသေသေ ပုရိသေ အဟံ ပဋ္ဌပေမိ, အဟံ ဝိစာရေမီ"တိ, အနဂါရိကောပိ ဧ

ကစ္ဆော ကတ္ထစိ ဇေဌုကော ဟောတိ, တသ္မ "အဝသေသာ ဘိက္ခူ မယှံ ဩဒါတေ ဝတ္တန္တိ, အဟံ ဇေဌု ကော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ယသမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ ဒုဿီလာ, အဟံ ပန သီလဝါ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **သီလမဒော** နာမ။ "အဝသေသာနံ သတ္တာနံ ကုက္ကုဋ္ဌသ္သ ဥဒကဟနမတ္တေပိ ကာ လေ စိတ္တေကဂ္ဂတာ နတ္ထိ, အဟံ ပန ဥပစာရပ္ပနာနံ လာဘီ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ဈာနမဒော** နာမ။ "အဝ သေသာ သတ္တာ နိဿိပ္ပာ, အဟံ သိပ္ပဝါ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **သိပ္ပမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သ တ္တာ ရဿာ, အဟံ ဒီဃော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **အာရောဟမဒော** နာမ။ "အဝသေသာ သတ္တာ ရဿ သာ တ ဟောန္တိ ဒီဃာ တ, အဟံ နိဂ္ရောဓပရိမဏ္ဍလော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပရိဏာဟမဒော** နာမ။ "အဝသေသာနံ သတ္တာနံ သရီရသဏ္ဌာနံ ဝိရူပံ ဗီဘစ္ဆံ, မယှံ ပန မနာပံ ပာသာဒိက"န္တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **သဏ္ဌာနမဒော** နာမ။ "အဝသေသာနံ သတ္တာနံ သရီရေ ဗဟူ ဒေါသာ, မယှံ ပန သရီရေ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဝဇ္ဇံ နတ္ထိ"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော **ပါရိပူရိမဒော** နာမ။ ဝေမယံ သဗ္ဗောပိ ဇာတိအာဒိံ နိဿာယ မဇ္ဇနာ ကာရဝသပ္ပဝတ္တော မာနော ဣဓ "မဒေါ"တိ ဝုတ္တော။ ကာမဂုဏေသု စိတ္တဿ ဝေဿဂ္ဂေ **ပမာဒေါ,** ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု သတိယာ အနိဂ္ဂဏှိတွာ စိတ္တဿ ဝေဿဇ္ဇနံ, သတိဝိရဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တဏှာဟာဝိဇ္ဇာ** ဟာကဋ္ဌာယဝ။

လောဘာဒယော စ ပုန **တိဝိဓာကုသလမူလ**န္တိ တိကဝသေန ဂဟိတာ။ ဒုစ္စရိတာဒီသုပိ **တိဝိဓ**-သဒ္ဒေါ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ **တိဝိဓဒုစ္စရိတာနိ** ။ တဏှာဟာသံကိလေသာဒယော **တိဝိဓသံကိလေသာ**။ ရာဂမလာဒယော မလီနဘာဝကရတ္တာ **တိဝိဓမလာနိ**။ ရာဂာဒယော ဟိ စိတ္တံ မလိနံ ကရောန္တိ, မလံ ကဟာပေန္တိ, တ သ္မာ "မလာနိ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ "ရာဂေ ဝိသမံ, ဒေါသော ဝိသမံ, မောဟော ဝိသမ"န္တိ (ဝိဘ. ၉၂၄) ဇဝံ ဝုတ္တာ ရာဂာဒ ယော "ကာယဝိသမံ ဝစီဝိသမံ မနောဝိသမ"န္တိ (ဝိဘ. ၉၂၄) ဝေမာဂတာ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ **တိဝိဓဝိသမာနိ**။ တာနိ ပန ယသ္မာ ရာဂာဒီသု ဇေဝ ကာယဒုစ္စရိတာဒီသု စ သတ္တာ ပက္ခလန္တိ, ပက္ခလိတာ စ သာသနတောပိ သုဂတိတောပိ ပ တန္တိ, တသ္မာ ပက္ခလနဟာတဟေတုဘာဝတော "ဝိသမာနိ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ "ကာမသညာ ဗျာပာဒသညာ ဝိဟိံသာ သညာ"တိ (ဝိဘ. ၉၁၁) ဝေမာဂတာ ကာမာဒိပဋိသံယုတ္တာ သညာ **တိဝိဓသညာ**။ တထာ "ကာမဝိတက္ကော ဗျာပာဒဝိ တက္ကော ဝိဟိံသာဝိတက္ကော"တိ ဝေမာဂတာ **တိဝိဓဝိတက္ကာ** ။ တဏှာပပဉ္စော ဒိဋ္ဌိပပဉ္စော မာနပပဉ္စောတိ ဣမေ **တိဝိဓပပဉ္စာ** ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ ပပဉ္စေန္တီတိ တဏှာဒယော "ပပဉ္စာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။

စတုဗ္ဗိဓဝိပရိယေသာ တိအာဒီသု **စတုဗ္ဗိဓ** -သဒ္ဒေါ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ အနိစ္စာဒီနိ ဝတ္ထူနိ နိစ္စ န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိပရီတတော သေန္တီတိ ဝိပရိယေသာ။ "အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ သညာဝိပရိယေသော စိတ္တဝိပရိယေ သော ဒိဋ္ဌိဝိပရိယေသော , ဒုက္ခေ သုခန္တိ သညာဝိပရိယေသော စိတ္တဝိပရိယေသော ဒိဋ္ဌိဝိပရိယေသော, အသုဘေ သု ဘန္တိ သညာဝိပရိယေသော စိတ္တဝိပရိယေသော ဒိဋ္ဌိဝိပရိယေသော , အနတ္တနိ အတ္တာတိ သညာဝိပရိယေသော စိတ္ တဝိပရိယေသော ဒိဋ္ဌိဝိပရိယေသော"တိ ဝေမာဂတာ ဒွါဒသ ဝိပလ္လာသာ စတုန္နံ အနိစ္စာဒိဝတ္ထူနံ ဝသေန "စတုဗ္ဗိ ဓဝိပရိယေသာ"တိ ဝုတ္တာ။ တေ့ ပန စိတ္တကိစ္စဿ ဒုဗ္ဗလဌာနေ ဒိဋ္ဌိဝိရဟိတာယ အကုသလသညာယ သကကိ စ္စဿ ဗလဝကာလေ သညာဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဒိဋ္ဌိဝိရဟိတဿေဝ အကုသလစိတ္တဿ သကကိစ္စဿ သ ဗလဝကာလေ စိတ္တဝိပလ္လာသော, ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တေ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော။ တသ္မာ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလော သညာဝိ ပလ္လာသော, တတော ဗလဝတရော စိတ္တဝိပလ္လာသော, သဗ္ဗဗလဝတရော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော။ အဇာတဗုဒ္ဓိအရကဿ သ ကဟာပဏဒဿနံ ဝိယ သညာ အာရမ္မဏဿ ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တဂဟဏတော။ ကမိကပုရိသဿ ကဟာပဏဒဿ သနံ ဝိယ စိတ္တံ လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓဿပိ သမ္ပာဒနတော။ ကမ္မာရဿ မဟာသဏ္ဌာသေန အယောဂဟဏံ ဝိယ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသပရာမသနတော။ တတ္ထ စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ, အနိစ္စာနတ္တေသု နိစ္စန္တိအာဒိဝသပ္ပဝတ္တာ စတ္တာရော သညာစိတ္တဝိပလ္လာသာတိ ဣမေ အဋ္ဌ ဝိပလ္လာသာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ။ အသုဘေ သု ဘန္တိ သညာစိတ္တဝိပလ္လာသာ သကဒာဂါမိမဂ္ဂေန တနုကာ ဟောန္တိ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ။ ဒုက္ခေ သုခန္ တိ သညာစိတ္တဝိပလ္လာသာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟီယန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

"ကာမာသဝေ ဘဝါသဝေ ဒိဋ္ဌာသဝေ အဝိဇ္ဇာသဝေ"တိ (စူဠနိ. ဇတုကဏ္ဏိမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၆၉) ဝေမာဂ တာ ကာမတဏှာဒယော စတ္တာရော အာသဝန္တိ စက္ခုအာဒိတော သန္ဒန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **အာသဝါ**။ ကိဉ္စာပိ စက္ခု အာဒိတော ကုသလာဒီနမ္ပိ ပဝတ္တိ အတ္ထိ, ကာမာသဝာဒယော ဧဝ ပန ဝဏတော ယူသံ ဝိယ ပဂ္ဃရဏကအသုစိဘာဝေန

သန္ဒန္တိ, တသ္မာ တေ ဝေ "အာသဝါ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ ဟိ ပဂ္ဃရဏကအသုစိမ္ဟိ နိရုဠှော အာသဝသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။ အထ ဝါ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ, ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အာသဝါ, ဧတေ ဓမ္မေ ဧတဉ္စ ဩကာသံ အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ အဝဓိအတ္ထော ဟိ အာ-ကာရော။ အဝဓိ စ မရိယာဒာဘိဝိဓိဘေဒတော ဒုဝိဓော။ တတ္ထ မရိယာဒံ ကိရိယံ ဗဟိကတွာ ပဝတ္တတိ ယထာ "အာပါဋလိပုတ္တံ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ"တိ, အဘိဝိဓိ ပန ကိရိယံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိ ယထာ "အာဘဝဂ္ဂံ ဘဂဝတော ယသော ပဝတ္တတီ"တိ, အဘိဝိဓိအတ္ထော စာယံ အာ-ကာရော ဣဓ ဂဟိတော, တသ္မာ တေ ဓမ္မေ တဉ္စ ဩကာသံ အန္တောကရိတွာ အာရမ္မဏကရဏဝသေန သဝန္တီတိ "အာသဝါ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒယော အာသဝါ ဝိယာတိပိ အာသဝါ။ လောကသ္မိဉ္ဟိ စိရပါရိဝါသိကာ မဒိရာဒယော "အာသဝါ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ ယဒိ စ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါ, ဧတေယေဝ ဘဝိတုမရဟန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "ပုရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ, ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နာဟောသီ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁)။ အညေသု ပန ယထာဝုတ္တေ ဓမ္မေ ဩကာသဉ္စ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနေသု မာနာဒီသု စ ဝိဇ္ဇမာနေသု အတ္တတ္တနိယာဒိဂ္ဂါဟဝသေန အဘိဗျာပနံ မဒနကရဏဝသေန အာသဝသဒိသတာ စ ဧတေသံယေဝ, န အညေသန္တိ ဒွီသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု ဧတေသုယေဝ အာသဝသဒ္ဒော နိရုဠှောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ အာသဝါ။ န ဟိ တံ ကိဉ္စိ သံသာရဒုက္ခံ အတ္ထိ, ယံ အာသဝေဟိ ဝိနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။

"အဘိဇ္ဈာ ကာယဂန္ထော ဗျာပါဒော ကာယဂန္ထော သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၇၅; မဟာနိ. ၂၉, ၁၄၇) ဧဝမာဂတာ အဘိဇ္ဈာဒယော စတ္တာရော ယဿ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တီတိ **ဂန္ထာ** ။ "ကာမောဃော ဘဝေါဃော ဒိဋ္ဌောဃော အဝိဇ္ဇောဃော"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၇၂; မဟာနိ. ၁၄; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၁) ဧဝမာဂတာ စတ္တာရော ကာမတဏှာဒယော ယဿ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဩဟနန္တိ ဩသီဒါပေန္တီတိ **ဩဃာ**။ တေယေဝ "ကာမယောဂေါ ဘဝယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၇၃; အ. နိ. ၄.၁၀) ဧဝမာဂတာ ဝဋ္ဋသ္မိံ ယောဇေန္တီတိ **ယောဂါ**။ အရိယာ ဧတာယ န ဂစ္ဆန္တီတိ **အဂတိ,** သာ ဆန္ဒာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ။ "စီဝရဟေတု ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပိဏ္ဍပါတ, သေနာသန, ဣတိဘဝါဘဝဟေတု ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၉) ဧဝမာဂတာ စတ္တာရော **တဏှုပ္ပာဒါ** ။ တတ္ထ **ဣတိဘဝါဘဝဟေတူ**တိ ဧတ္ထ **ဣတီ**တိ နိဒဿနေ နိပါတော, ယထာ စီဝရာဒိဟေတု, ဧဝံ ဘဝါဘဝဟေတုပီတိ အတ္ထော။ **ဘဝါဘဝေ**တိ စေတ္ထ ပဏီတပဏီတတရာနိ တေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ အဓိပ္ပေတာနိ။ ကာမုပါဒါနာဒီနိ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ။

ပဉ္စ စေတောခိလာတိအာဒီသု "ဗုဒ္ဓေ ကင်္ခတိ, ဓမ္မေ, သင်္ဃေ, သိက္ခာယ ကင်္ခတိ, သဗြဟ္မစာရီသု ကုပိတော ဟောတိ အနတ္တမနော အာဟတစိတ္တော ခိလဇာတော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၈၅; ဒီ. နိ. ၃.၃၁၉) ဧဝမာဂတာနိ ပဉ္စ စေတောခိလာနိ, စေတော ခိလယတိ ထဒ္ဓဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ ဧတေဟီတိ **စေတောခိလာနိ။ ဝိနိဗန္ဓာဒီသု** ပိ **ပဉ္စ**-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ "ကာမေ အဝီတရာဂေါ ဟောတိ, ကာယေ အဝီတရာဂေါ, ရူပေ အဝီတရာဂေါ, ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၈၆; ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀) အာဂတာ ပဉ္စ စိတ္တံ ဗန္ဓိတွာ မုဋ္ဌိယံ ကတွာ ဝိယ ဂဏှန္တီတိ **စေတောဝိနိဗန္ဓာ**။ ဧတေ ဟိ တဏှာပဝတ္တိဘာဝတော ကုသလပ္ပဝတ္တိယာ အဝသရာပ္ပဒါနဝသေန စိတ္တံ ဗန္ဓံ ဝိယ သမောရောဓေတွာ ဂဏှန္တိ။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန စေတော ဝိရူပံ နိဗန္ဓီယတိ သံယမီယတိ ဧတေဟီတိ စေတောဝိနိဗန္ဓာ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနိ ပဉ္စ ကုသလဓမ္မေ နီဝရန္တိ အာဝရန္တီတိ **နီဝရဏာနိ**။ ရူပါဘိနန္ဒနာဒယော **ပဉ္စာဘိနန္ဒနာ** ။

ဆ ဝိဝါဒမူလာတိအာဒီသု ကောဓော မက္ခော ဣဿာ သာဌေယျံ ပါပိစ္ဆတာ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသောတိ ဣမာနိ **ဆ ဝိဝါဒမူလာနိ**။ ယသ္မာ ကုဒ္ဓေါ ဝါ ကောဓဝသေန။ပေ.။ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ ဝါ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမသိတာယ ကလဟံ ဝိဂ္ဂဟံ ဝိဝါဒံ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ကောဓာဒယော "ဆ ဝိဝါဒမူလာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ ရူပတဏှာသဒ္ဒတဏှာဒယော **ဆ တဏှာကာယာ**။ ကာမရာဂပဋိဃဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဘဝရာဂမာနာဝိဇ္ဇာ **သတ္တာနုသယာ** ။ ထာမဂတဋ္ဌေန အပ္ပဟီနဋ္ဌေန စ အနုသေန္တီတိ အနုသယာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပမိစ္ဆာဝါစာမိစ္ဆာကမ္မန္တမိစ္ဆာအာဇီဝမိစ္ဆာဝါယာမမိစ္ဆာသတိမိစ္ဆာသမာဓီ **အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာ** ။

“တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ, ပရိယေသနံ ပဋိစ္စ လာဘော, လာဘံ ပဋိစ္စ ဝိနိစ္ဆယော, ဝိနိစ္ဆယံ ပဋိစ္စ ဆန္ဒရာဂေါ, ဆန္ဒရာဂံ ပဋိစ္စ အဇ္ဈောသာနံ, အဇ္ဈောသာနံ ပဋိစ္စ ပရိဂ္ဂဟော, ပရိဂ္ဂဟံ ပဋိစ္စ မစ္ဆရိယံ, မစ္ဆရိယံ ပဋိစ္စ အာရက္ခော, အာရက္ခာဓိကရဏံ ဒဏ္ဍာဒါနသတ္ထာဒါနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒတုဝံတုဝံပေသုညမုသာဝါဒါ အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၃; ၃.၃၅၉) ဧဝမာဂတာ ပရိယေသနာဒယော **နဝ တဏှာမူလကာ**။ တတ္ထ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၀၃) **တဏှံ ပဋိစ္စာ**တိ တဏှံ နိဿာယ။ **ပရိယေသနာ**တိ ရူပါဒိအာရမ္မဏပရိယေသနာ။ သာ ဟိ တဏှာယ သတိ ဟောတိ။ **လာဘော**တိ ရူပါဒိအာရမ္မဏပဋိလာဘော။ သော ဟိ ပရိယေသနာယ သတိ ဟောတိ။ **ဝိနိစ္ဆယော**တိ ဣဓ ဝိတက္ကော အဓိပ္ပေတော။ လာဘံ လဘိတွာ ဟိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ သုန္ဒရာသုန္ဒရဉ္စ ဝိတက္ကေနေဝ ဝိနိစ္ဆိနာတိ “ဧတ္တကံ မေ ရူပါရမ္မဏတ္ထာယ ဘဝိဿတိ, ဧတ္တကံ သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏတ္ထာယ, ဧတ္တကံ မယှံ ဘဝိဿတိ, ဧတ္တကံ ပရဿ, ဧတ္တကံ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမိ, ဧတ္တကံ နိဒဟိဿာမီ”တိ။ တေန ဝုတ္တံ “လာဘံ ပဋိစ္စ ဝိနိစ္ဆယော”တိ။ **ဆန္ဒရာဂေါ**တိ ဧဝံ အကုသလဝိတက္ကေန ဝိတက္ကိတေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဒုဗ္ဗလရာဂေါ စ ဗလဝရာဂေါ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဆန္ဒော**တိ ဟိ ဣဓ ဒုဗ္ဗလရာဂဿာဓိဝစနံ။ **အဇ္ဈောသာန**န္တိ အဟံ မမန္တိ ဗလဝသန္နိဋ္ဌာနံ။ **ပရိဂ္ဂဟော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ပရိဂ္ဂဟကရဏံ။ **မစ္ဆရိယ**န္တိ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝဿ အသဟနတာ။ တေနေဝဿ ပောရာဏာ ဧဝံ ဝစနတ္ထံ ဝဒန္တိ “ဣဒံ အစ္ဆရိယံ မယှမေဝ ဟောတု, မာ အညဿ အစ္ဆရိယံ ဟောတူတိ ပဝတ္တတ္တာ မစ္ဆရိယန္တိ ဝုစ္စတီ”တိ။ **အာရက္ခော**တိ ဒွါရပိဒဟနမဉ္ဇူသဂေါပနာဒိဝသေန သုဋ္ဌု ရက္ခဏံ။ အဓိကရောတီတိ **အဓိကရဏံ,** ကာရဏဿေတံ နာမံ။ **အာရက္ခာဓိကရဏ**န္တိ ဘာဝနပုံသကံ, အာရက္ခဟေတူတိ အတ္ထော။ ဒဏ္ဍာဒါနာဒီသု ပရနိသေဓနတ္ထံ ဒဏ္ဍဿ အာဒါနံ **ဒဏ္ဍာဒါနံ**။ ဧကတောဓာရာဒိနော သတ္ထဿ အာဒါနံ **သတ္ထာဒါနံ**။ **ကလဟော**တိ ကာယကလဟောပိ ဝါစာကလဟောပိ။ ပုရိမော ပုရိမော ဝိရောဓော **ဝိဂ္ဂဟော**။ ပစ္ဆိမော ပစ္ဆိမော **ဝိဝါဒော**။ **တုဝံ တုဝ**န္တိ အဂါရဝဝစနံ, တွံ တွန္တိ အတ္ထော။

ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနကာမေသုမိစ္ဆာစာရမုသာဝါဒပိသုဏဝါစာဖရုသဝါစာသမ္ဖပ္ပလာပအဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ **ဒသ အကုသလကမ္မပထာ**။ စတ္တာရော သဿတဝါဒါ စတ္တာရော ဧကစ္စသဿတဝါဒါ စတ္တာရော အန္တာနန္တိကာ စတ္တာရော အမရာဝိက္ခေပိကာ ဒွေ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ သောဠသ သညီဝါဒါ အဋ္ဌ အသညီဝါဒါ အဋ္ဌ နေဝသညီနာသညီဝါဒါ သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ ပဉ္စ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါတိ ဧတာနိ **ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ**။ ရူပတဏှာဒိဆတဏှာယေဝ ပစ္စေကံ ကာမတဏှာဘဝတဏှာဝိဘဝတဏှာဝသေန အဋ္ဌာရသ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ ရူပါရမ္မဏာ တဏှာ, ရူပေ ဝါ တဏှာတိ ရူပတဏှာ, သာ ကာမရာဂဘာဝေန ရူပံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ကာမတဏှာ, သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂဘာဝေန “ရူပံ နိစ္စံ ဓုဝံ သဿတ”န္တိ ဧဝံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ဘဝတဏှာ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂဘာဝေန “ရူပံ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ ပေစ္စ န ဘဝတီ”တိ ဧဝံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ဝိဘဝတဏှာတိ ဧဝံ တိဝိဓာ ဟောတိ။ ယထာ စ ရူပတဏှာ, ဧဝံ သဒ္ဒတဏှာဒယောပီတိ ဧတာနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဟောန္တိ, တာနိ အဇ္ဈတ္တရူပါဒီသု အဋ္ဌာရသ, ဗဟိဒ္ဓါရူပါဒီသု အဋ္ဌာရသာတိ ဆတ္တိံသ, ဣတိ အတီတာနိ ဆတ္တိံသ, အနာဂတာနိ ဆတ္တိံသ, ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဆတ္တိံသာတိ **အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာနိ,** အဋ္ဌုတ္တရသတတဏှာဝိစရိတာနီတိ အတ္ထော။ **ပဘေဒ-**သဒ္ဒော ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ “လောဘပ္ပဘေဒေ ဒောသပ္ပဘေဒေ ယာဝ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတပ္ပဘေဒေ”တိ။ **သဗ္ဗဒရထပရိဠာဟကိလေသသတသဟဿာနီ**တိ သဗ္ဗာနိ သတ္တာနံ ဒရထပရိဠာဟကရာနိ ကိလေသာနံ အနေကာနိ သတသဟဿာနိ။ အာရမ္မဏာဒိဝိဘာဂတော ဟိ ပဝတ္တိအာကာရဝိဘာဂတော စ အနန္တပ္ပဘေဒါ ကိလေသာ။

သင်္ခေပတော တ တိအာဒီသု သမ္ပတိ အာယတိဉ္စ သတ္တာနံ အနတ္ထာဝဟတ္တာ မာရဏဋ္ဌေန ဝိဗာဓနဋ္ဌေန ကိလေသာဝ မာရောတိ **ကိလေသမာရော**။ ဝဓကဋ္ဌေန ခန္ဓာဝ မာရောတိ **ခန္ဓမာရော**။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ဝဓကံ ရူပံ, ဝဓကံ ရူပန္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ”တိအာဒိ။ ဇာတိဇရာဒိမဟာဗျသနနိဗ္ဗတ္တနေန အဘိသင်္ခါရောဝ မာရော **အဘိသင်္ခါရမာရော**။ သံကိလေသနိမိတ္တံ ဟုတွာ ဂုဏမာရဏဋ္ဌေန ဒေဝပုတ္တောဝ မာရောတိ **ဒေဝပုတ္တမာရော**။ သတ္တာနံ ဇီဝိတဿ ဇီဝိတပရိက္ခာရာနဉ္စ ဇာနိကရဏေန မဟာဗလရူပတ္တာ မစ္စု ဧဝ မာရောတိ **မစ္စုမာရော**။ တတ္ထ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန သဗ္ဗသော အပ္ပဝတ္တိကရဏေန ကိလေသမာရံ, သမုဒယပ္ပဟာနပရိညာဝသေန ခန္ဓမာရံ, သဟာယဝေကလ္လကရဏဝသေန သဗ္ဗသော အပ္ပဝတ္တိကရဏေန အဘိသင်္ခါရမာရံ, ဗလဝိဓမနဝိသယာတိက္ကမနဝသေန ဒေဝပုတ္တမစ္စုမာရဉ္စ အဘဉ္ဇိ, ဘဂ္ဂေ အကာသီတိ အတ္ထော။ **ပရိဿယာန**န္တိ ဥပဒ္ဒဝါနံ။

သတပုညဇလက္ခဏရေသွာ တိ အနေက သတ ပုည နိဗ္ဗတ္တမဟာ ပုရိသလက္ခဏရေသွာ။ ဧတ္ထ ဟိ ''ကေဝလံ သတမတ္တေန ပုညကမ္မေန ဧကေကလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တ''န္တိ ဣမမတ္ထံ န ရောစယိံသု အဋ္ဌကထာစရိယာ ''ဧဝံ သန္တေ ယော ကောစိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝေယျာ''တိ, အနန္တာသု ပန လောကဓာတူသု ယတ္တကာ သတ္တာ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ ပစ္စေကံ သတက္ခတ္တုံ ကတာနိ အနာဒီနိ ပုညကမ္မာနိ ယတ္တကာနိ, တတော ဧကေကံ ပုညကမ္မံ မဟာသတ္တေန သတဂုဏံ ကတံ သတန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ ဣမမတ္ထံ ရောစယိံသု။ တသ္မာ ဣဓ **သတ**-သဒ္ဒေါ ဗဟုဘာဝပရိယာယော, န သင်္ချာဝိသေသဝစနောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ''သတဂ္ဃံ သတံ ဒေဝမနုဿာ''တိအာဒီသု ဝိယ။ **ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတိ** ဣတရာသံ ဖလသမ္ပဒာနံ မူလဘာဝတော အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော စ။ **ဒီပိတာ ဟောတီ**တိ ဣဒံ ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တီတိအာဒီသုပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ပဟာနသမ္ပဒာပုဗ္ဗကတ္တာ ဉာဏသမ္ပဒာဒီနံ ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **လောကိယသရိက္ခကာနံ ဗဟုမတဘာဝေ** တိ ဧတ္ထ ဘာဂျဝန္တတာယ လောကိယာနံ ဗဟုမတဘာဝေ, ဘဂ္ဂဒောသတာယ သရိက္ခကာနံ ဗဟုမတဘာဝေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ ယထာက္ကမံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပုညဝန္တံ ဂဟဋ္ဌာ ခတ္တိယာဒယော အဘိဂစ္ဆန္တိ, ပဟီနဒောသံ ဒောသဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ပဗ္ဗဇိတာ တာပသပရိဗ္ဗာဇကာဒယော အဘိဂစ္ဆန္တီတိ အာဟ **''ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အဘိဂမနီယတာ''** တိ။ အဘိဂတာနဉ္စ တေသံ ကာယစိတ္တဒုက္ခာပနယနေ ပဋိဗလဘာဝေ အာမိသဒာနဓမ္မဒာနေဟိ ဥပကာရသဗ္ဘာဝတော ရူပကာယံ တဿ ပသာဒစက္ခုနာ, ဓမ္မကာယံ ပညာစက္ခုနာ ဒိသွာ ဒုက္ခဒ္ဒဝယဿ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘာဂျဝန္တတာယ ဥပဂတာနံ အာမိသဒာနံ ဒေတိ, ဘဂ္ဂဒောသတာယ ဓမ္မဒာနံ ဒေတီတိ အာဟ **''အာမိသဒာနဓမ္မဒာနေဟိ ဥပကာရိတာ''**တိ။ **လောကိယလောကုတ္တရသုခေဟိ စ သံယောဇနသမတ္ထတာ ဒီပိတာ ဟောတီ** တိ ''ပုဗ္ဗေ အာမိသဒာနဓမ္မဒာနေဟိ မယာ အယံ လောကဂ္ဂဘာဝေ အဓိဂတော, တသ္မာ တုမှေဟိပိ ဧဝမေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ''န္တိ ဧဝံ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇနေန အဘိဂတာနံ လောကိယလောကုတ္တရသုခေဟိ သံယောဇနသမတ္ထတာ စ ဒီပိတာ ဟောတိ။

သကစိတ္တေ ဣဿရိယံ နာမ အတ္တနော စိတ္တဿ ဝသီဘာဝတာပာဒနံယေဝ, ပဋိကူလာဒီသု အပ္ပဋိကူလသညိတာဒိဝိဟာရသိဒ္ဓိ, အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိအာဒိကော ဣဒ္ဓိဝိဓောပိ စိတ္တိဿရိယမေဝ စိတ္တဘာဝနာယ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဣဇ္ဈနတော။ **အဏိမာလဃိမာဒိကန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဟိမာ ပတ္တိ ပာကမ္မံ ဤသိတာ ဝသိတာ ယတ္ထကာမာဝသာယိတာတိ ဣမေ ဆပိ သင်္ဂဟိတာ။ တတ္ထ ကာယဿ အဏုဘာဝကရဏံ **အဏိမာ**။ အာကာသေ ပဒသာ ဂမနာဒီနံ အရဟဘာဝေန လဟုဘာဝေ **လဃိမာ**။ မဟတ္တံ **မဟိမာ** ကာယဿ မဟန္တတာပာဒနံ။ ဣဋ္ဌဒေသဿ ပာပုဏနံ **ပတ္တိ** ။ အဓိဋ္ဌာနာဒိဝသေန ဣစ္ဆိတနိပ္ဖာဒနံ **ပာကမ္မံ** ။ သယံဝသိတာ ဣဿရဘာဝေ **ဤသိတာ**။ ဣဒ္ဓိဝိဓေ ဝသီဘာဝေ **ဝသိတာ**။ အာကာသေန ဝါ ဂစ္ဆတော အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ကရောတော ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝေသာနပ္ပတ္တိ **ယတ္ထကာမာဝသာယိတာ** ။ ''ကုမာရကရူပာဒိဒဿန''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဧဝမိဒံ အဋ္ဌဝိဓံ လောကိယသမ္မတံ ဣဿရိယံ။ တံ ပန ဘာဝနာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉ္ဇောဂံ အနညသာဓာရဏဉ္စာတိ အာဟ **''သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ အတ္ထိ''** တိ။ တထာ လောကုတ္တရော ဓမ္မော အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ ယသာဒီသုပိ **အတ္ထိ** -သဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။

ကေသဉ္စိ ယသော ပဒေသဝုတ္တိ အယထာဘူတဂုဏသန္နိဿယတ္တာ အပရိသုဒ္ဓေါ စ ဟောတိ, န ဧဝံ တထာဂတဿာတိ ဒဿေတုံ **''လောကတ္တယဗျာပကော''** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဣဓ အဓိဂတသတ္တုဂုဏာနံ အာရုပ္ပေ ဥပ္ပန္နာနံ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝါ''တိအာဒိနာ ဘာဝနာ ယသော ပာကဋော ဟောတီတိ အာဟ ''လောကတ္တယဗျာပကော''တိ။ **ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတော** တိ ယထာဘူတဂုဏေဟိ အဓိဂတော။ **အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓေါ** တိ ယထာဘူတဂုဏာဓိဂတတ္တာ ဧဝ အစ္စန္တပရိသုဒ္ဓေါ။ **သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ** တိ အနဝသေသလက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနာဒိသမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗာကာရေဟိ ပရိပုဏ္ဏာ။ **သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂသိရီ** တိ သဗ္ဗေသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာနံ သောဘာ။ **ယံ ယံ ဧတေန ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတ** န္တိ ''တိဏ္ဏော တာရေယျ''န္တိအာဒိနာ ယံ ယံ ဧတေန လောကနာထေန မနောဝစီပဏိဓာနဝသေန ဣစ္ဆိတံ ကာယပဏိဓာနဝသေန ပတ္ထိတံ။ **တထေဝ**တိ ပဏိဓာနာနုရူပမေဝ။ **သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော ပယတ္တော** တိ ဝီရိယပာရမိဘာဝပ္ပတ္တော အရိယမဂ္ဂပရိယာပန္နော စ သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော ဥဿာဟော။

ကုသလာဒီဟိ ဘေဒေဟီတိ သဗ္ဗတ္တိကဒုကပဒသင်္ဂဟိတေဟိ ကုသလာဒိပ္ပဘေဒေဟိ။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒီဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ သတိပဋ္ဌာနာဒယော၀ သင်္ဂဟိတာ, အထ ခေါ သင်္ဂဟာဒယော သမယဝိမုတ္တာဒယော ဌပနာဒယော တိကပဋ္ဌာနာဒယော စ သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပီဠနသင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌေ**

ဌေန တ ဒုက္ခမရိယသစ္စန္တိအာဒီသု ပီဠနဋ္ဌော တံသမင်္ဂိနော သတ္တဿ ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ။ **သင်္ခတဋ္ဌော** သမေစ္စ သင်္ဂမ္မ သမ္ဘူယ ပစ္စယေဟိ ကတဘာဝေါ။ **သန္တာပဋ္ဌော** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒီဟိ သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။ **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ဇရာယ မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာ။ သမုဒယဿ **အာယူဟနဋ္ဌော** ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန သမ္ပိဏ္ဍနံ။ **နိဒါနဋ္ဌော** "ဣဒံ တံ ဒုက္ခ"န္တိ နိဒဿေန္တဿ ဝိယ သမုဋ္ဌာပနံ။ **သံယောဂဋ္ဌော** သံသာရဒုက္ခေန သံယောဇနံ။ **ပလိဗောဓဋ္ဌော** မဂ္ဂါဓိဂမဿ နိဝါရဏံ။ နိရောဓဿ **နိဿရဏဋ္ဌော** သဗ္ဗူပဓိနံ ပဋိနိဿဂ္ဂသဘာဝတ္တာ တတော ဝိနိဿဋ္ဌတာ, တံနိဿရဏနိမိတ္တတာ ဝါ။ **ဝိဝေကဋ္ဌော** သဗ္ဗသင်္ခါရဝိသံယုတ္တတာ။ **အသင်္ခတဋ္ဌော** ကေနစိပိ ပစ္စယေန အနဘိသင်္ခတတာ။ **အမတဋ္ဌော** နိစ္စသဘာဝတ္တာ မရဏာဘာဝေါ, သတ္တာနံ မရဏာဘာဝဟေတုတာ ဝါ။ **မဂ္ဂဿ နိယျာနဋ္ဌော** ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိက္ကမနဋ္ဌော။ **ဟေတုအတ္ထော** နိဗ္ဗာနဿ သမ္ပာပကဘာဝေါ။ **ဒဿနဋ္ဌော** အစ္စန္တသုခုမဿ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကရဏံ။ **အာဓိပတေယျဋ္ဌော** စတုသစ္စဒဿနေ သမ္ပယုတ္တာနံ အာဓိပစ္စကရဏံ, အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေါ ဝါ ဝိသေသတော မဂ္ဂါဓိပတိဝစနတော ။ သတိပိ ဟိ ဈာနာဒီနံ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ "ဈာနာဓိပတိနော ဓမ္မာ"တိ ဧဝမာဒိံ အဝတွာ "မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ"ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဝိညာယတိ "အတ္ထိ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ ဝိသေသော"တိ။ ဧတေယေဝ စ ပီဠနာဒယော သောဠသ သာကာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။

ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေ တိအာဒီသု ကသိဏာဒိအာရမ္မဏာနိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော** ။ မေတ္တာဒိဈာနာနိ **ဗြဟ္မဝိဟာရော** ။ ဖလသမာပတ္တိ **အရိယဝိဟာရော**။ ကာမေဟိ ဝိဝေကဋ္ဌကာယတာဝသေန ဧကီဘာဝေါ **ကာယဝိဝေကော**။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနာ နီဝရဏာဒီဟိ ဝိဝိတ္တစိတ္တတာ **စိတ္တဝိဝေကော** ။ **ဥပဓိဝိဝေကော** နိဗ္ဗာနံ။ **ဥပဓီ**တိ စေတ္ထ စတ္တာရော ဥပဓီ ကာမုပဓိ ခန္ဓုပဓိ ကိလေသုပဓိ အဘိသင်္ခါရုပဓီတိ။ ကာမာပိ ဟိ "ယံ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ကာမာနံ အဿာဒေါ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၆) ဧဝံ ဝုတ္တဿ သုခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဥပဓီယတိ ဧတ္ထ သုခန္တိ ဣမိနာ ဝစနတ္ထေန "ဥပဓီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, ခန္ဓာပိ ခန္ဓမူလကဿ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, ကိလေသာပိ အပါယဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, အဘိသင်္ခါရာပိ ဘဝဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဝုတ္တနယေန "ဥပဓီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣမေဟိ ပန စတူဟိ ဥပဓီဟိ ဝိဝိတ္တတာယ နိဗ္ဗာနံ "ဥပဓိဝိဝေကော"တိ ဝုစ္စတိ။

သုညတာကာရေန နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော အရိယမဂ္ဂေါ **သုညတဝိမောက္ခော** ။ သော ဟိ သုညတာယ ဓာတုယာ ဥပ္ပန္နတ္တာ သုညတော, ကိလေသေဟိ စ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမောက္ခော။ ဧတေနေဝ နယေန အပ္ပဏိဟိတာကာရေန နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော **အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခော** ။ အနိမိတ္တာကာရေန နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော **အနိမိတ္တဝိမောက္ခော** ။ အထ ဝါ သုညတာနုပဿနာသင်္ခါတာယ အနတ္တာနုပဿနာယ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓော အရိယမဂ္ဂေါ အာဂမနဝသေန "သုညတဝိမောက္ခော"တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာသင်္ခါတာယ ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓော အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခော။ အနိမိတ္တာနုပဿနာသင်္ခါတာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓော "အနိမိတ္တဝိမောက္ခော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> "အနိစ္စတော မနသိကရောန္တော အဓိမောက္ခဗဟုလော အနိမိတ္တဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတိ, ဒုက္ခတော မနသိကရောန္တော ပဿဒ္ဓိဗဟုလော အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတိ, အနတ္တတော မနသိကရောန္တော ဝေဒဗဟုလော သုညတဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၂၃)။

အညေတိ လောကိယအဘိညာဒိကေ။

ကိလေသာဘိသင်္ခါရဝသေန ဘဝေသု ပရိဗ္ဘမနံ, တဒ္ဓ တဏှာပဓာနန္တိ အာဟ **"တဏှာသင်္ခါတံ ဂမန"** န္တိ။ **ဝန္တ** န္တိ အရိယမဂ္ဂမုခေန ဥဂ္ဂိရိတံ ပုန အပစ္စာဂမနဝသေန ဆဍ္ဍိတံ။ ဘဂဝတိ ဝုစ္စတိ နိရုတ္တိနယေနာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ယထာ လောကေ"**တိအာဒိ။ ယထာ လောကေ နိရုတ္တိနယေန ဧကေကပဒတော ဧကေကမက္ခရံ ဂဟေတွာ "မေခလာ"တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓာပီတိ အတ္ထော။ **မေဟနဿာ** တိ ဂုယှပ္ပဒေသဿ။ **ခဿာ** တိ ဩကာသဿ။

အပရော နယော (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ) – ဘာဂျဝါတိ ဘဂဝါ။ ဘဂ္ဂဝါတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ ဘဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ။ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။

ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ဘာဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော။

တတ္ထ ကထံ **ဘာဂျဝါတိ ဘဂဝါ**? ယေ တေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ, တေ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ တထာဂတဿ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ တထာ ဟိဿ သီလံ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ, ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ, သဒ္ဓါ ဝီရိယံ, သတိ သမ္ပဇညံ, သီလဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, သမထော ဝိပဿနာ, တီဏိ ကုသလမူလာနိ, တီဏိ သုစရိတာနိ, တယော သမ္မာဝိတက္ကာ, တိဿော အနဝဇ္ဇသညာ, တိဿော ဓာတုယော, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒာ, စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ အရိယဖလာနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ, စတ္တာရော အရိယဝံသာ, စတ္တာရိ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ, ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂါနိ, ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, ပဉ္စ နိဿရဏိယာ ဓာတုယော, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနဉာဏာနိ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ သညာ, ဆ အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ, ဆ ဂါရဝါ, ဆ နိဿရဏိယာ ဓာတုယော, ဆ သတတဝိဟာရာ, ဆ အနုတ္တရိယာနိ, ဆနိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ, ဆ အဘိညာ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ, သတ္တ အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ, သတ္တ သပ္ပုရိသဓမ္မာ, သတ္တ နိဒ္ဒသဝတ္ထူနိ, သတ္တ သညာ, သတ္တဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂလဒေသနာ, သတ္တခီဏာသဝဗလဒေသနာ, အဋ္ဌပညာပဋိလာဘဟေတုဒေသနာ, အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ, အဋ္ဌလောကဓမ္မာတိက္ကမော, အဋ္ဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ, အဋ္ဌအက္ခဏဒေသနာ, အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကာ, အဋ္ဌအဘိဘာယတနဒေသနာ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, နဝ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ, နဝ ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ, နဝသတ္တာဝါသဒေသနာ, နဝ အာဃာတပ္ပဋိဝိနယာ, နဝ သညာ, နဝ နာနတ္တာ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နာထကရဏာ ဓမ္မာ, ဒသ ကသိဏာယတနာနိ, ဒသ ကုသလကမ္မပထာ, ဒသ သမ္မတ္တာနိ, ဒသ အရိယဝါသာ, ဒသ အသေက္ခဓမ္မာ, ဒသ တထာဂတဗလာနိ, ဧကာဒသ မေတ္တာနိသံသာ, ဒွါဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ, တေရသ ဓုတဂုဏာ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, ပဉ္စဒသ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, သောဠသဝိဓာ အာနာပါနဿတိ, သောဠသ အပရန္တပနီယာ ဓမ္မာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ, စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, ပညာသ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာနိ, ပရောပဏ္ဏာသ ကုသလဓမ္မာ, သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိသဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏံ, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနပဝိစယပစ္စဝေက္ခဏဒေသနာဉာဏာနိ, တထာ အနန္တာသု လောကဓာတူသု အနန္တာနံ သတ္တာနံ အာသယာဒိဝိဘာဝနဉာဏာနိ စာတိ ဧဝမာဒယော အနန္တာပရိမာဏဘေဒါ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ ဂုဏဘာဂါ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂါ ဂုဏဘာဂါ အဿ အတ္ထီတိ ဘာဂျဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ကတွာ "ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တော။ ဧဝံ တာဝ ဘာဂျဝါတိ ဘဂဝါ။

ယသ္မာ သီလာဒယော သဗ္ဗေ၊ ဂုဏဘာဂါ အသေသတော။
ဝိဇ္ဇန္တိ သုဂတေ တသ္မာ၊ ဘဂဝါတိ ပဝုစ္စတိ။

ကထံ **ဘဂ္ဂဝါတိ ဘဂဝါ**? ယေ တေ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နေဟိ မနုဿတ္တာဒိကေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ကတမဟာဘိနီဟာရေဟိ မဟာဗောဓိသတ္တေဟိ ပရိပူရေတဗ္ဗာ ဒါနပါရမီ သီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စအဓိဋ္ဌာနမေတ္တာဥပေက္ခာပါရမီတိ ဒသ ပါရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတိံသ ပါရမိယော, ဒါနာဒီနိ စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ, စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ, အတ္တပရိစ္စာဂေ နယနဓနရဇ္ဇပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂေတိ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ, ပုဗ္ဗယောဂေ, ပုဗ္ဗစရိယာ, ဓမ္မက္ခာနံ, ဉာတတ္ထစရိယာ, လောကတ္ထစရိယာ, ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယာတိ ဧဝမာဒယော သင်္ခေပတော ဝါ ပုညသမ္ဘာရဉာဏသမ္ဘာရာ ဗုဒ္ဓကရာ ဓမ္မာ, တေ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ကပ္ပါနံ သတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ယထာ ဟာနဘာဂိယာ သံကိလေသဘာဂိယာ ဌိတိဘာဂိယာ ဝါ န ဟောန္တိ, အထ ခော ဥတ္တရုတ္တရိ ဝိသေသဘာဂိယာဝ ဟောန္တိ, ဧဝံ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ အနဝသေသတော ဘဂ္ဂါ သမ္ဘဂ္ဂါ အဿ အတ္ထီတိ ဘဂ္ဂဝါတိ ဘဂဝါ နိရုတ္တိနယေန ဂ-ကာ

ရဿ ဂ-ကာရံ ကတွာ။ အထ ဝါ **ဘတဝါ**တိ တေယေဝ ယထာဝုတ္တေ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ ဝုတ္တနယေန ဘရိ သမ္ဘရိ, ပရိပူရေသီတိ အတ္ထော။ ဧဝမ္ပိ ဘတဝါတိ ဘဂဝါ။

ယသ္မာ သမ္ဗောဓိယာ သဗ္ဗေ၊ ဒါနပါရမိအာဒိကေ။
သမ္ဘာရေ ဘတဝါ နာထော၊ တသ္မာပိ ဘဂဝါ မတော။

ကထံ **ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ**? ယေ တေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တိဘာဂါ, တေ အနဝသေသတော လောကဟိတတ္ထံ အတ္တနော စ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ နိစ္စကပ္ပံ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလမကာသီတိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ အဘိညေယျဓမ္မေသု ကုသလာဒီသု ခန္ဓာဒီသု စ ယေ တေ ပရိညေယျာဒိဝသေန သင်္ခေပတော ဝါ စတုဗ္ဗိဓာ အဘိသမယဘာဂါ, ဝိတ္ထာရတော ပန "စက္ခု ပရိညေယျံ, သောတံ ပရိညေယျံ။ပေ။ ဇရာမရဏံ ပရိညေယျ"န္တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁) အနေကေ ပရိညေယျဘာဂါ, "စက္ခုဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော။ပေ။ ဇရာမရဏဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော"တိအာဒိနာ နယေန ပဟာတဗ္ဗဘာဂါ, "စက္ခုဿ နိရောဓော။ပေ။ ဇရာမရဏဿ နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော"တိအာဒိနာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဂါ, "စက္ခုဿ နိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ"တိအာဒိနာ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"တိအာဒိနာ စ အနေကဘေဒါ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဂါ စ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ, တေ သဗ္ဗေ ဝနိ ဘဇိ ယထာရဟံ ဂောစရဘာဝနာသေဝနာနံ ဝသေန သေဝိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ ယေ ဣမေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ သာဝကေဟိ သာဓာရဏာ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ ဂုဏဘာဂါ, ကိန္တိ နု ခော တေ ဝိနေယျသန္တာနေသု ပတိဋ္ဌပေယျန္တိ မဟာကရုဏာယ ဝနိ အဘိပတ္ထယိ, သာ စဿ အဘိပတ္ထနာ ယထာဓိပ္ပေတဖလာဝဟာ အဟောသိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။

ယသ္မာ ဉေယျသမာပတ္တိ-ဂုဏဘာဂေ တထာဂတော။
ဘဇိ ပတ္ထယိ သတ္တာနံ၊ ဟိတာယ ဘဂဝါ တတော။

ကထံ **ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ**? သမာသတော တာဝ ကတပုညေဟိ ပယောဂသမ္ပန္နေဟိ ယထာဝိဘဝံ ဘဇီယန္တီတိ ဘာဂါ, လောကိယလောကုတ္တရသမ္ပတ္တိယော။ တတ္ထ လောကိယေ တာဝ တထာဂတော သမ္ဗောဓိတော ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တဘူတော ပရမုက္ကံသဂတေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ, ယတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေ သမန္နာနေန္တော ဗုဒ္ဓဓမ္မေ ပရိပါစေသိ။ ဗုဒ္ဓဘူတော ပန တေ နိရဝဇ္ဇသုခူပသံဟိတေ အနညသာဓာရဏေ လောကုတ္တရေပိ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ပဒေသရဇ္ဇဣဿရိယစက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိဒေဝရဇ္ဇသမ္ပတ္တိအာဒိဝသေန ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိဉာဏဒဿနမဂ္ဂဘာဝနာဖလသစ္ဆိကိရိယာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝသေန စ အနေကဝိဟိတေ အနညသာဓာရဏေ ဘာဂေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ။ ဧဝံ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။

ယာ တာ သမ္ပတ္တိယော လောကေ၊ ယာ စ လောကုတ္တရာ ပုထု။
သဗ္ဗာ တာ ဘဇိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တသ္မာပိ ဘဂဝါ မတော။

ကထံ **ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ**? ဘတ္တာ ဒဠှဘတ္တိကာ အဿ ဗဟူ အတ္ထီတိ ဘတ္တဝါ။ တထာဂတော ဟိ မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိဘာဝတော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော, သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ ဒွတ္တိံသ မဟာပုရိသလက္ခဏာသီတိ အနုဗျဉ္ဇန ဗျာမပ္ပဘာဒိ အနညသာဓာရဏဝိသေသပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတေန "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေန လောကတ္တယဗျာပိနာ သုဝိပုလေန သုဝိသုဒ္ဓေန စ ထုတိဃောသေန သမန္နာဂတတ္တာ ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တာသု အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာအာဒီသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိနိရတိသယဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိဘာဝတော စ ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော, ဃောသပ္ပမာဏော ဃောသပ္ပသန္နော, လူခပ္ပမာဏော လူခပ္ပသန္နော, ဓမ္မပ္ပမာဏော ဓမ္မပ္ပသန္နောတိ ဧဝံ စတုပ္ပမာဏိကေ လောကသန္နိဝါသေ သဗ္ဗထာပိ ပသာဒါဝဟဘာဝေန သမန္တပါသာဒိကတ္တာ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ သဒေဝမနုဿာနံ အာဒရဗဟုမာနဂါရဝါယတနတာယ ပရမပေမသမ္ဘတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယေ စဿ ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌိတာ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ, ကေနစိ အသံဟာရိယာ တေသံ သမ္ဘတ္တိ

သမဏေန တ ဗြာဟ္မဏေန တ ဒေဝေန တ မာရေန တ ဗြဟ္မုနာ တတိ။ တထာ ဟိ တေ အတ္တနော ဇီဝိတပအစ္စာဂေပိ တ တ္ထ ပသာဒံ န ပရိစ္စဇန္တိ တဿ တ အာဏံ ဒဠှဟာဘတ္တိဘာဝတော။ တေနေတဟ –

‘‘ယော ဝေ ကတညူ ကတဝေဒိ ဓီရော၊
ကလျာဏမိတ္တော ဒဠှဟာဘတ္တိ စ ဟောတီ’’တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၇၈)။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တီ’’တိ (ဥအ. ၄၅; စူဠဝ. ၃၈၅) စ။

ဧဝံ ဘတ္တတတိ ဘဂတ နိရုတ္တိနယေန ဧကဿ တ-ကာရဿ လောပံ ကတွာ က္လတရဿ တ-ကာရဿ ဂ-ကာရံ ကတွာ။

ဂုဏာတိသယယုတ္တဿ၊ ယသ္မာ လောကဟိတေသိနော။
သမ္ဘတ္တာ ဗဟဝေ သတ္ထု၊ ဘဂတ တေန ဝုစ္စတိ။

ကထံ **ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ?** ယသ္မာ တထာဂတော ဗောဓိသတ္တဘူတောပိ ပုရိမာသု ဇာတီသု ပာရမိယော ပူရေန္တော ဘာဂသင်္ခာတံ သိရိံ က္လဿရိယံ ယသဉ္စ ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ။ တထာ ဟိဿ **သောမန ဿကုမာရကာလေ**(ဇာ. ၁.၁၅.၂၁၁ အာဒယော) **ဟတ္ထိပာလကုမာရကာလေ** (ဇာ. ၁.၁၅.၃၃၇ အာဒယော) **အယောဃရ ပဏ္ဍိတကာလေ**(ဇာ. ၁.၁၅.၃၆၃ အာဒယော) **မူဂပက္ခပဏ္ဍိတကာလေ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁ အာဒယော) **စူဠသုတသောမကာလေ**တိ (ဇာ. ၂.၁၇.၁၉၅ အာဒယော) ဧဝမာဒီသု နေက္ခမ္မပာရမိပူရဏာဝသေန ဒေဝရဇ္ဇသဒိသာယ ရဇ္ဇသိရိယာ ပရိစ္စတ္တတ္တ ဘာတနံ ပမာဏံ နတ္ထိ, စရိမတ္တဘာဝေပိ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ ဒေဝလောကာဓိပစ္စသအသံ စတုဒီပိဿရိယံ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိဿယံ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ ယသဉ္စ တိဏာယပိ အမညမာနော နိရပေက္ခော ပဟာယ အဘိနိက္ခမိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော, တသ္မာ က္လမေ သိရိအာဒိကေ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ။ အထ တ ဘာနိ နာမ နက္ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဘာဂ, သိနေရုယုဂန္ဓရဥတ္တရကုရုဟိမဝန္တာဒိဘာဇနလောကဝိသေသသန္နိဿယသောဘာ ကပ္ပဋ္ဌာယိဘာဝတော, တေပိ ဘဂတ ဝမိ တံနိတသိသတ္တာတသသမတိက္ကမနတော တပ္ပဋိဗဒ္ဓ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟီတိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ။

စက္ကဝတ္တိသိရိံ ယသ္မာ၊ ယသံ က္လဿရိယံ သုခံ။
ပဟာသိ လောကစိတ္တဉ္စ၊ သုဂတော ဘဂတ တတော။

ကထံ **ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ?** ဘာဂ နာမ သဘာဂဓမ္မကောဋ္ဌာသာ, တေ ခန္ဓာယတနဓာတာဒိဝသေန, တတ္ထာပိ ရူပ ဝေဒနာဒိဝသေန အတီတာဒိဝသေန စ အနေကဝိဓာ, တေ စ ဘဂတ သဗ္ဗံ ပပဉ္စံ သဗ္ဗံ ယောဂံ သဗ္ဗံ ဂန္ထံ သဗ္ဗံ သံယော ဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ အမတဓာတုံ သမဓိဂစ္ဆန္တော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ န ပစ္စာဂမိ။ တထာ ဟေသ သဗ္ဗ ဗတ္တကမေဝ ပထဝိံ အာပံ တေဇံ တယံ, စက္ခုံ သောတံ ဃာနံ ဇိဝှံ ကာယံ မနံ, ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဓမ္မေ, စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏံ, စက္ခုသမ္ဖဿံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ။ပေ။ မနောသ မ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ သညံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ သညံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ စေတနံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿ ဇံ စေတနံ, ရူပတဏှံ။ပေ။ ဓမ္မတဏှံ, ရူပဝိတက္ကံ။ပေ။ ဓမ္မဝိတက္ကံ, ရူပဝိစာရံ။ပေ။ ဓမ္မဝိစာရန္တိအာဒိနာ အနုပဒ ဓမ္မဝိဘာဂဝသေနပိ သဗ္ဗေဝ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေ အနဝသေသတော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခပရိစ္စာဂေန ဆဍ္ဍယိ။ ဝုတ္တဉ္စ ဟေတံ ‘‘ယံ တံ, အာနန္ဒ, စတ္တံ ဝန္တံ မုတ္တံ ပဟီနံ ပဋိနိဿဋ္ဌံ, တံ တထာဂတော ပုန ပစ္စာဂမိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၃)။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ။ အထ တ **ဘာဂေ ဝမီ**တိ သဗ္ဗေပိ ကုသလာကုသလေ သာဝဇ္ဇာ နဝဇ္ဇေ ဟီနပဏီတေ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ အရိယမဂ္ဂဉာဏမုခေန ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ, အနပေက္ခော ပရိစ္စဇိ ပ ဇဟိ, ပရေသဉ္စ တထတ္တာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ‘‘ဓမ္မာပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ ပဂေဝ အဓမ္မာ (မ. နိ. ၂၄၀)။ ကုလ္လူပမံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ နိတ္ထရဏတ္ထာယ, နော ဂဟဏတ္ထာယာ’’တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂတ။

ခန္ဓာယတနဓာတာဒိ ဓမ္မဘေဒါ မဟေသိနာ။
ကဏှာ သုက္ကာ ယတော ဝန္တာ၊ တတောပိ ဘဂဝါ မတော။

တေန ဝုတ္တံ –

''ဘာဂဝါ ဘတဝါ ဘာဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော''တိ။

ဧတ္ထ စ ယသ္မာ သဒ္ဓေပတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိပရဟိတပဋိပတ္တိဝသေန ဒုဝိဓာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, တာသု အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပဟာနသမ္ပဒါဉာဏသမ္ပဒါဘေဒတော ဒုဝိဓာ အာနုဘာဝသမ္ပဒါဒီနံ တဒဝိနာဘာဝေန တဒန္တောဂဓတ္တာ။ ပရဟိတပဋိပတ္တိ ပယောဂါသယဘေဒတော ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ ပယောဂတော လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဓမ္မုပဒေသော, အာသယတော ပဋိဝိရုဒ္ဓေသုပိ နိစ္စံ ဟိတေသိတာ ဉာဏပရိပါကကာလာဂမနာဒိပရဟိတပ္ပဋိပတ္တိ။ အာမိသပဋိဂ္ဂဟဏာဒိနာပိ အတ္တစရိယာ ပရဟိတပအပတ္တိ ဟောတိယေဝ, တသ္မာ တေသမ္ပိ ဝိဘာဝနဝသေန **ဟဋ္ဌိယံ** ''အရဟ''န္တိအာဒီနံ ပဒါနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **အရဟ**န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ပဟာနသမ္ပဒါဝသေန ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ, **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကဝိဒူ**တိ စ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဉာဏသမ္ပဒါဝသေန။ နနု စ ''လောကဝိဒူ''တိ ဣမိနာပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ ဝိဘာဝီယတီတိ? သစ္စံ ဝိဘာဝီယတိ, အတ္ထိ ပန ဝိသေသော ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဣမိနာ သဗ္ဗညုတညာဏာနုဘာဝေ ဝိဘာဝိတော, ''လောကဝိဒူ''တိ ပန ဣမိနာ အာသယာနုသယဉာဏာဒီနမ္ပိ အာနုဘာဝေ ဝိဘာဝိတောတိ။ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗာပိ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ။ **သုဂတော**တိ ပန ဣမိနာ သမုဒါဂမတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန**န္တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဘဂဝတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ။ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဣမိနာ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဝတ္ဝာ ''ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ တေနေတ ဟ ''အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ, အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသီ''တိအာဒိ ။ **ဘဂဝါ**တိ စ ဣမိနာပိ သမုဒါဂမတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော သဗ္ဗာ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။

အပရော နယော – ဟေတုဖလသတ္တုပကာရဝသေန သင်္ခေပတော တိဝိဓာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ တတ္ထ **အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော လောကဝိဒူ**တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဖလသမ္ပတ္တိဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာ။ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန**န္တိ ဣမေဟိ သတ္တုပကာရဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပကာသိတာ။ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဣမိနာ ဖလဝသေန သတ္တုပကာရဝသေန စ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာ။ **သုဂတော ဘဂဝါ**တိ ပန ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဟေတုဖလသတ္တုပကာရဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သော ဣမံ လောကန္တိအာဒီသု **သော ဘဂဝါ**တိ ယော ''အရဟ''န္တိအာဒိနာ ကိတ္တိတဂုဏော, သော ဘဂဝါ။ **ဣမံ လောက**န္တိ နယိဒံ မဟာဇနဿ သမ္မုခာမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခော အနဝသေသံ ပရိယာဒါယာတိ ဒဿေတုံ **''သဒေဝက''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ နိဒဿေတီ''**တိ။ **ပဇာတတ္တာ**တိ ယထာသကံ ကမ္မကိလေသေဟိ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ **သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ** ပါရိသေသဉာယေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဣတရေသံ ပဒန္တရေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ **သဒေဝက**န္တိ စ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုဒာယော သမာသတ္ထော။ **သမာရက ဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ** ပစ္စာသတ္တိဉာယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ သော ဇာတော တံနိဝါသီ စ။ **သဗြဟ္မကဝစနေန ဗြဟ္မကာယိကာဒိဗြဟ္မဂ္ဂဟဏ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပစ္စတ္ထိကာ။ပေ။ သမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏ**န္တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ အပစ္စတ္ထိကာနံ အသမိတာဗာဟိတပာပါနဉ္စ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဿမဏဗြာဟ္မဏီဝစနေန ဂဟိတတ္တာ။ ကာမံ ''သဒေဝက''န္တိအာဒိဝိသေသနာနံ ဝသေန သတ္တဝိသယော လောကသဒ္ဒေါတိ ဝိညာယတိ တုလျယောဂဝိသယတ္တာ တေသံ, ''သလောမကော သပက္ခကော''တိအာဒီသု ပန အတုလျယောဂေပိ အယံ သ မာသော လဗ္ဘတီတိ ဗျဘိစာရဒဿနတော ပဇာဂဟဏန္တိ အာဟ **''ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏ''**န္တိ။ သဒေ ဝကာဒိဝစနေန ဥပပတ္တိဒေဝါနံ, သဿမဏဗြာဟ္မဏီဝစနေန ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါနဉ္စ ဂဟိတတ္တာ အာဟ **''သဒေဝမနုဿ**

သဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏ”န္တိ။ တတ္ထ **သမ္မုတိဒေဝ** ရာဇာနော။ **အဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏ**န္တိ သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ အဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ **တီဟိ ပဒေဟီ**တိ သဒေဝကသမာရကသဗြဟ္မကဝစနေဟိ။ **ဒွီဟီ**တိ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ သဒေဝမနုဿန္တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ။

အရူပီ သတ္တာ အတ္တနော အာနေဉ္ဇဝိဟာရေန ဝိဟရန္တာ ဒိဗ္ဗန္တီတိ ဒေဝါတိ ဣမံ နိဗ္ဗစနံ လဘန္တီတိ အာဟ **“သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန အရူပာဝစရလောကော ဂဟိတော”** တိ။ တေနေဝာဟ ဘဂဝါ “အာကာသာနဉ္စာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတ”န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၃.၁၁၇)။ ဆကာမာဝစရဒေဝလောကဿ သဝိသေသံ မာရဿ ဝသေ ဝတ္တနတော အာဟ **“သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော”** တိ ။ အရူပီဗြဟ္မလောကဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ အာဟ **“ရူပီ ဗြဟ္မလောကော”** တိ။ **စတုပရိသဝသေနာ**တိ ခတ္တိယပရိသာ, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိသမဏစာတုမဟာရာဇိကတာဝတိံသမာရဗြဟ္မပရိသာတိ ဣမာသု အဋ္ဌသု ပရိသာသု ခတ္တိယာဒိစတုပရိသဝသေန။ ဣတရာ ပန စတဿော ပရိသာ သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ ဧဝါတိ။

ကထံ ပနေတ္ထ စတုပရိသဝသေန မနုဿလောကော ဂဟိတော? “သဿမဏဗြာဟ္မဏိ”န္တိ ဣမိနာ သမဏပရိသာ ဗြာဟ္မဏပရိသာ စ ဂဟိတာ ဟောန္တိ, “သဒေဝမနုဿ”န္တိ ဣမိနာ ခတ္တိယပရိသာ ဂဟပတိပရိသာ စ ဂဟိတာ, “ပဇ”န္တိ ဣမိနာ ပန ဣမာယေဝ စတဿော ပရိသာ ဝုတ္တာ, စတုပရိသသင်္ခါတံ ပဇန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ကထံ ပန သမ္မုတိဒေဝေဟိ သဟ မနုဿလောကော ဂဟိတော? ဧတ္ထာပိ “သဿမဏဗြာဟ္မဏိ”န္တိ ဣမိနာ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဂဟိတာ, “သဒေဝမနုဿ”န္တိ ဣမိနာ သမ္မုတိဒေဝသင်္ခါတာ ခတ္တိယာ, ဂဟပတိသုဒ္ဒသင်္ခါတာ အဝသေသမနုဿာ စ ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ ဣတော ပန အညေသံ မနုဿသတ္တာနံ အဘာဝတော “ပဇ”န္တိ ဣမိနာ စတူဟိ ပကာရေဟိ ဌိတာ ဧတေယေဝ မနုဿသတ္တာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဝိကပ္ပဒွယေပိ ပဇာဂ္ဂဟဏေန စတုပရိသာဒိဝသေန ဌိတာနံ မနုဿာနံယေဝ ဂဟိတတ္တာ ဣဓာနိ “ပဇ”န္တိ ဣမိနာ အဝသေသသတ္တေ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုကာမော အာဟ **“အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော ဝါ”**တိ။ တတ္ထ နာဂဂရုဠာဒိဝသေန အဝသေသသတ္တလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထာပိ စတုပရိသဝသေန သမ္မုတိဒေဝေဟိ ဝါ သဟ အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော ဝါတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ စတုပရိသသဟိတော အဝသေသသုဒ္ဓနာဂသုပဏ္ဏနေရယိကာဒိသတ္တလောကော, စတုဓာ ဌိတမနုဿသဟိတော ဝါ အဝသေသနာဂသုပဏ္ဏနေရယိကာဒိသတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧတ္တာဝတာ ဘာဂသော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဓာနိ တေန တေန ဝိသေသေန အဘာဂသော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတုံ **“အပိစေတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော**တိ ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနနေန။ ပဉ္စသု ဟိ ဂတီသု ဒေဝဂတိပရိယာပန္နာဝ သေဋ္ဌာ, တတ္ထာပိ အရူပိနော ဒူရသမုဿာရိတကိလေသဒုက္ခတာယ သန္တပဏီတအာနေဉ္ဇဝိဟာရသမင်္ဂိတာယ အတိဝိယ ဒီဃာယုကတာယာတိ ဧဝမာဒီဟိ ဝိသေသေဟိ အတိဝိယ ဥက္ကဋ္ဌာ။ **ဗြဟ္မာ မဟာနုဘာဝေ** တိ ဒသသဟဿိယံ မဟာဗြဟ္မုနော ဝသေန ဝဒတိ။ “ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **အနုတ္တရ** န္တိ သေဋ္ဌံ နဝလောကုတ္တရံ။ **အနုသန္ဓိက္ကမော** တိ အတ္ထာနုသန္ဓိဝ ပဒါနုပုဗ္ဗ အနုသန္ဓာနုက္ကမော။ ဟောရာဏာ ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝဏ္ဏယန္တိ – **သဒေဝက**န္တိ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ အဝသေသံ လောကံ။ **သမာရက**န္တိ မာရေန သဒ္ဓိံ အဝသေသံ လောကံ။ **သဗြဟ္မက** န္တိ ဗြဟ္မေဟိ သဒ္ဓိံ အဝသေသံ လောကံ။ ဧဝံ သဗ္ဗေပိ တိဘဝူပဂေ သတ္တေ ဒေဝမာရဗြဟ္မသဟိတတာသင်္ခါတေဟိ တီဟိ ပကာရေဟိ “သဒေဝက”န္တိအာဒီသု တီသု ပဒေသု ပက္ခိပိတွာ ပုန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပရိယာဒိယန္တော **“သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿ”** န္တိ အာဟ။ ဧဝံ ပဉ္စဟိပိ ပဒေဟိ သဒေဝကတ္တာဒိနာ တေန တေန ပကာရေန တေဓာတုကမေဝ ပရိယာဒိန္နန္တိ။

အဘိညာတိ ယကာရလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော, အဘိဇာနိတွာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“အဘိညာယ အဓိကေန ဉာဏေန ဉတွာ”**တိ။ **အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေ** တိ အနုမာနဥပမာနအတ္ထာပတ္တိအာဒိပဋိက္ခေပေ ဧကပ္ပမာဏတ္တာ။ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာယ ဟိ သဗ္ဗပစ္စက္ခာ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော။ **အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခ** န္တိ ဖလသမာပတ္တိသုခံ။ တေန ဝီထိမိဿာပိ ကအစိ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ ဟောတီတိ **ဟိတွာပီ**တိ ပိသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ ဘဂဝါ ဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ယသ္မိံ ခဏေ ပရိသာ သာဓုကာရံ ဝါ ဒေတိ, ယထာသုတံ ဝါ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခတိ, တံ ခဏံ ပုဗ္ဗဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, ယထာပရိစ္ဆေဒဉ္စ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဌိတဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ **အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော** တိ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ဝသေန အပ္ပံ ဝါ, ဝိပဉ္စိတညုဿ နေ

ယ္ယဿ ဝါ ဝသေန ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော။ **အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတီ** တိ အာဒိမ္ဟိပိ ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ အနဝဇ္ဇမေဝ ကတွာ ဒေသေတိ။ မဇ္ဈေပိ ပရိယောသာနေပိ ကလျာဏံ ဘဒ္ဒကံ အနဝဇ္ဇမေဝ ကတွာ ဒေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓမ္မဿ ဟိ ကလျာဏတာ နိယျာနိကတာယ နိယျာနိကတာ စ သဗ္ဗသော အနဝဇ္ဇဘာဝေန။

သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ တိ သဗ္ဗဘာဂေဟိ သုန္ဒရတ္တာ။ **ဓမ္မဿာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ။ ကိဉ္စာပိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ပရမတ္ထတော ကောစိ နတ္ထိ, ယေသု ပန အဝယဝေသု သမုဒါယရူပေန အပေက္ခိတေသု ကထာတိ သမညာ, တံ တတော ဘိန္နံ ဝိယ ကတွာ သံသာမိဝေါဟာရံ အာရောပေတွာ ဒဿေန္တော **“ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ကောနုသန္ဓိက**န္တိ ဣဒံ နာတိဗဟုဝိဘာဂံ ယထာနုသန္ဓိနာ ကောနုသန္ဓိကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဣတရဿ ပန တေနေဝ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘာဂေန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဘာဂါ လဗ္ဘန္တီတိ။ **နိဒါနေနာ**တိ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဌပိတကာလဒေသဒေသကပရိသာဒိအပဒိသနလက္ခဏေန နိဒါနဂန္ထေန။ **နိဂမေနာ**တိ “ဣဒမဝေါစာ”တိအာဒိကေန “ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ”န္တိ ဝါ ယထာဝုတ္တတ္ထနိဂမနေန။ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ ဌပိတာနိပိ ဟိ နိဒါနနိဂမနာနိ ဒဿေတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ သတ္ထု ဒေသနာယ အနုဝိဓာနတော တဒန္တောဂဓာနေဝ။ တေနေဝ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ** “ကောနုသန္ဓိကဿ သုတ္တဿ နိဒါနံ အာဒိ, ဣဒမဝေါစာတိ ပရိယောသာနံ, ဥဘိန္နမန္တရာ မဇ္ဈ”န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၉၀) ဝုတ္တံ။

ဧဝံ သုတ္တန္တပိဋကဝသေန ဓမ္မဿ အာဒိကလျာဏာဒိတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ တံ ဒဿေတုံ **“သကလောပိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သာသနဓမ္မော** တိ –

“သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃; နေတ္တိ. ၃၀၊ ၅၀) –

ဧဝံ ဝုတ္တဿ သတ္ထုသာသနဿ ပကာသကော ပရိယတ္တိဓမ္မော။ သီလမူလကတ္တာ သာသနဿ **“သီလေန အာဒိကလျာဏော”**တိ ဝုတ္တံ။ သမထာဒီနံ သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော အာဟ **“သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဖလေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော”**တိ။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမတော ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော ဝုတ္တံ **“နိဗ္ဗာနေန ပရိယောသာနကလျာဏော”**တိ။ သာသနေ သမ္မာပဋိပတ္တိ နာမ ပညာယ ဟောတိ, တဿာ စ သီလံ သမာဓိ စ မူလန္တိ အာဟ **“သီလသမာဓီဟိ ဝါ အာဒိကလျာဏော”** တိ။ ပညာ ပန အနုဗောဓပဋိဝေဓဝသေန ဒုဝိဓာတိ တဒုဘယမ္ပိ ဂဏှန္တော **“ဝိပဿနာမဂ္ဂေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော”**တိ အာဟ။ တဿာ နိပ္ဖတ္တိဖလကိစ္စံ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ, တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာနကလျာဏော”** တိ။ ဖလဂ္ဂဟဏေန ဝါ သဥပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနမာဟ, ဣတရေန ဣတရံ တဒုဘယဉ္စ သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဩသာနန္တိ အာဟ “ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာနကလျာဏော”တိ။

ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတာယ ဝါ အာဒိကလျာဏော တိ ဗုဒ္ဓဿ သုဗောဓိတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ, တာယ အာဒိကလျာဏော တပ္ပဘဝတ္တာ။ သဗ္ဗသော သံကိလေသပ္ပဟာနံ ဝေါဒါနပါရိပူရီ စ ဓမ္မသုဓမ္မတာ, တာယ **မဇ္ဈေကလျာဏော** တံသရီရတ္တာ။ သတ္ထာရာ ယထာနုသိဋ္ဌံ တထာ ပဋိပတ္တိ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိ, တာယ **ပရိယောသာနကလျာဏော** တာယ သာသနဿ လောကေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော။ **တ**န္တိ သာသနဓမ္မံ။ **တထတ္တာယာ** တိ ယထတ္တာယ ဘဂဝတာ ဓမ္မော ဒေသိတော, တထတ္တာယ တထဘာဝါယ။ သော ပန အဘိသမ္ဗောဓိ ပစ္စေကဗောဓိ သာဝကဗောဓီတိ တိဝိဓော ဣတော အညထာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ အဘာဝတော။ တတ္ထ သဗ္ဗဂုဏေဟိ အဂ္ဂဘာဝတော ဣတရဗောဓိဒွယမူလတာယ စ ပဌမာယ ဗောဓိယာ အာဒိကလျာဏတာ, ဂုဏေဟိ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော ဒုတိယာယ မဇ္ဈေကလျာဏတာ, တဒုဘယတာယ ဝါ ဝေါသာနတာယ စ သာသနဓမ္မဿ တတိယာယ ပရိယောသာနကလျာဏတာ ဝုတ္တာ။

ဧသောတိ သာသနဓမ္မော။ **နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနတော** တိ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတွာ သဒ္ဓမ္မံ သုဏန္တဿ နီဝရဏာနံ ဝိက္ခမ္ဘနသဗ္ဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ယထာ ယထာဝုသော, ဘိက္ခုနော သတ္ထာ တ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော တ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, တထာ တထာ သော တတ္ထ လဘတိ အတ္ထဝေဒံ လဘတိ ဓမ္မဝေဒ”န္တိ။

“ယသ္မိံ , ဘိက္ခဝေ, သမယေ အရိယသာဝကော ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, ပဉ္စဿ နီဝရဏာနိ တသ္မိံ သမယေ ပဟီနာနိ ဟောန္တီ”တိ –

စ အာဒိ။ **သမထဝိပဿနာသုခါဝဟနတော** တိ သမထသုခဿ ဝိပဿနာသုခဿ စ သမ္ပာပနတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ”န္တိအာဒိ, တထာ –

“ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတီ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။
အမာနုသီ ရတီ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော”တိ စ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄-၃၇၃)။

တထာ ပဋိပန္နော တိ ယထာ သမထဝိပဿနာသုခံ အာဝဟတိ, ယထာ တ သတ္ထာရာ အနုသိဋ္ဌံ, တထာ ပဋိပန္နော သာသနဓမ္မော။ **တာဒိဘာဝါဝဟနတော**တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝသေန ဣဋ္ဌာဒီသု တာဒိဘာဝဿ လောကဓမ္မေဟိ အနုပလေပဿ အာဝဟနတော။ **နာထပ္ပဘဝတ္တာ** တိ ပဘဝတိ ဧတသ္မာတိ ပဘဝေ, ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ, နာထော ပဘဝေ ဧတဿာတိ နာထပ္ပဘဝေ, တဿ ဘာဝေ နာထပ္ပဘဝတ္တံ, တသ္မာ သာသနဓမ္မဿ နာထဟေတုကတ္တာတိ အတ္ထော။ **အတ္တသုဒ္ဓိယာ မဇ္ဈေကလျာဏော** တိ နိရုပက္ကိလေသတာယ နိယျာနိကတာ အတ္တသုဒ္ဓိ, တာယ မဇ္ဈေကလျာဏော။ **ကိစ္စသုဒ္ဓိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော** တိ သုပ္ပဋိပတ္တိသင်္ခာတကိစ္စဿ သုဒ္ဓိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော သုပ္ပဋိပတ္တိပရိယောသာနတ္တာ သာသနဓမ္မဿ။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမေန္တော အာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။

သာသနဗြဟ္မစရိယ န္တိအာဒီသု အဝိသေသေန တိဿော သိက္ခာ သကလော စ တန္တိဓမ္မော သာသနဗြဟ္မစရိယံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ကတမေသာနံ ခေါ, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗြဟ္မစရိယံ န စိရဋ္ဌိတိကမဟောသီ”တိအာဒိ (ပါရာ. ၁၈)။ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယ”န္တိ (ပါရာ. ၁၄)။ **ယထာနုရူပ**န္တိ ယထာရဟံ။ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဉှိ သာသနဗြဟ္မစရိယံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထံ,** တထာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။ ဣတရံ ပန တန္တိဓမ္မသင်္ခါတံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန **သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ။ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ** တိ သမ္ပန္နတ္ထတာယ။ သမ္ပတ္တိအတ္ထော ဟိ ဣဓ သဟသဒ္ဒေါ။ **ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ယဿ ဟိ ယာဂုဘတ္တာဒိဣတ္ထိပုရိသာဒိဝဏ္ဏနာနိဿိတာ ဒေသနာ ဟောတိ, န သော သာတ္ထံ ဒေသေတိ နိယျာနတ္ထဝိရဟိတော တဿာ ဒေသနာယ။ ဘဂဝါ ပန တထာရူပံ ဒေသနံ ပဟာယ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိနိဿိတံ ဒေသနံ ဒေသေတိ, တသ္မာ “အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ ဒေသေတီ”တိ ဝုစ္စတိ ။ ယဿ ပန ဒေသနာ သိထိလဓနိတာဒိဘေဒေသု ဗျဉ္ဇနေသု ဧကပ္ပကာရေနေဝ ဒွိပ္ပကာရေနေဝ တဗျဉ္ဇနေန ယုတ္တတာယ ဧကဗျဉ္ဇနာဒိယုတ္တာ တ ဒမိဠဘာသာ ဝိယ, ဝိဝဋ္ဋကရဏတာယ ဩဋ္ဌေ အဖုသာပေတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗတော သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ တ ကိရာတဘာသာ ဝိယ, သဗ္ဗတ္ထေဝ ဝိဿဇ္ဇနီယယုတ္တတာယ သဗ္ဗဝိဿဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ တ ယဝနဘာသာ ဝိယ, သဗ္ဗတ္ထေဝ သာနုသာရတာယ သဗ္ဗနိဂ္ဂဟီတဗျဉ္ဇနာ တ ပာဒသိကာဒိမိလက္ခုဘာသာ ဝိယ, တဿ ဗျဉ္ဇနပာရိပူရိယာ အဘာဝတော အဗျဉ္ဇနာ နာမ ဒေသနာ ဟောတိ။ သဗ္ဗာပိ ဟိ သော ဗျဉ္ဇနေကဒေသဝသေနေဝ ပဝတ္တိယာ အပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနာတိ ကတွာ “အဗျဉ္ဇနာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဘဂဝါ ပန –

“သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဒီဃရဿံ၊ ဂရုကံ လဟုကဉ္စ နိဂ္ဂဟီတံ။
သမ္ဗန္ဓံ ဝဝတ္ထိတံ ဝိမုတ္တံ၊ ဒသဓာ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘေဒော”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၉၀; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၁; ပရိ. အဋ္ဌ. ၄၈၅) –

ဧဝံ ဝုတ္တံ ဒသဝိဓံ ဗျဉ္ဇနံ အမက္ခေတွာ ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနမေဝ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တသ္မာ “ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ ဒေသေတီ”တိ ဝုစ္စတိ။

ဣဒါနိ "သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန"န္တိ ဧတ္ထ နေတ္တိနယေနပိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"သင်္ကာသနံ။ပေ။ သဗျဉ္ဇန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒိပိ **နေတ္တိယံ** "ဗျဉ္ဇနမုခေန ဗျဉ္ဇနတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဟောတီ"တိ အက္ခရံ ပဒ"န္တိအာဒိနာ ဗျဉ္ဇနပဒါနိ ပဌမံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, ဣဓ ပန ဟဋ္ဌိယံ "သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန"န္တိ အာဂတတ္တာ အတ္ထပဒါနိယေဝ ပဌမံ ဒဿေတုံ **"သင်္ကာသနပကာသနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော ကာသနံ ဒီပနံ **သင်္ကာသနံ။ ကာသန** န္တိ စ ကာသီယတိ ဒီပီယတိ ဝိဘာဝီယတီတိ အတ္ထော။ "မညမာနော ခော ဘိက္ခု ဗဒ္ဓော မာရဿ အမညမာနော မုတ္တော"တိအာဒီသု ဝိယ သင်္ခေပေန ဒီပနံ သင်္ကာသနံ နာမ။ တတ္တကေန ဟိ တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဝိဒ္ဓံ။ တေနာဟ "အညာတံ ဘဂဝတ"တိအာဒိ။ ပဌမံ ကာသနံ **ပကာသနံ**။ "သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တ"န္တိ ဧဝမာဒီသု ပဌာ ကထိတဗ္ဗမတ္ထံ ပဌမံ ဝစနေန ဒီပနံ ပကာသနံ နာမ။ အာဒိကမ္မသ္မိဉှိ အယံ ပ-သဒ္ဒော "ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတီ"တိအာဒီသု ဝိယ။ တိက္ခိန္ဒြိယာပေက္ခဉ္စေတံ ပဒဒွယံ ဥဒ္ဒေသဘာဝတော။ တိက္ခိန္ဒြိယော ဟိ သင်္ခေပတော ပဌမဉ္စ ဝုတ္တမတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ သံခိတ္တဿ ဝိတ္ထာရဝစနံ သကိံ ဝုတ္တဿ ပုန ဝစနဉ္စ **ဝိဝရဏဝိဘဇနာနိ,** ယထာ "ကုသလာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ခေပတော သကိံယေဝ စ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တ"န္တိအာဒိနာ ဝိတ္ထာရတော ဝိဝရဏဝသေန ဝိဘဇနဝသေန စ ပုန ဝစနံ။ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာပေက္ခမေတံ ပဒဒွယံ နိဒ္ဒေသဘာဝတော။ ဝိဝဋဿ ဝိတ္ထာရတရာဘိဓာနံ ဝိဘတ္တဿ စ ပကာရေဟိ ဉာပနံ ဝိနေယျာနံ စိတ္တပရိတောသနံ **ဥတ္တာနီကရဏပညာပနာနိ,** ယထာ "ဖဿော ဟောတီ"တိအာဒိနာ ဝိဝဋဝိဘတ္တဿ အတ္ထဿ "ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ? ယော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဖုသနာ သံဖုသနာ"တိအာဒိနာ ဥတ္တာနီကိရိယာ ပညာပနာ စ။ မုဒိန္ဒြိယာပေက္ခမေတံ ပဒဒွယံ ပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝတော။

အထ ဝါ "သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တ"န္တိ ဧဝံ ပဌမံ ဒီပိတမတ္ထံ ပုန ဟာကဋ္ဌံ ကတွာ ဒီပနေန "ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗံ အာဒိတ္တံ? စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တံ, ရူပါ အာဒိတ္တာ"တိ ဧဝမာဒိနာ သံခိတ္တဿ ဝိတ္ထာရာဘိဓာနေန သကိံ ဝုတ္တဿ ပုနပိ အဘိဓာနေန ဝိတ္ထာရေတွာ ဒေသနံ **ဝိဝရဏံ** နာမ။ "ကုသလာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ခေပေန နိက္ခိတ္တဿ "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ"တိ နိဒ္ဒေသဝသေန ဝိဝရိတေ ကုသလေ ဓမ္မေ "တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတီ"တိ ဝိဘာဂကရဏံ **ဝိဘဇနံ** နာမ။ ဝိဝဋဿ ဝိတ္ထာရာဘိဓာနေန ဝိဘတ္တဿ စ ဥပမာဘိဓာနေန ဥတ္တာနိံ ကရောတီတိ ဝိဝရဏေန ဝိဝရိတတ္ထဿ "ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ? ယော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဖုသနာ သံဖုသနာ"တိ အတိဝိဝရိတွာ ကထနံ, ဝိဘဇနေန ဝိဘတ္တဿ "သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂါဝီ နိစ္စမ္မာ, ဧဝမေဝ ခွာဟံ ဘိက္ခဝေ ဖဿာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဝဒါမီ"တိ ဧဝမာဒိဥပမာကထနဉ္စ **ဥတ္တာနီကရဏံ** နာမ။ ဓမ္မံ သုဏန္တာနံ ဓမ္မဒေသနေန ဝိစိတ္တေန အနေကဝိဓေန သောမနဿဿ ဥပ္ပာဒနံ အတိခိဏဗုဒ္ဓိနံ အနေကဝိဓေန ဉာဏတိခိဏကရဏဉ္စ **ပညတ္တိ** နာမ သောတူနံ စိတ္တတောသနေန စိတ္တနိသာနေန စ ပညာပနံ ပညတ္တီတိ ကတွာ။ **အတ္ထပဒသမာယောဂတော သာတ္ထ** န္တိ ပရိယတ္တိအတ္ထဿ သင်္ကာသနာဒိအတ္ထပဒရူပတ္တာ ယထာဝုတ္တဆအတ္ထပဒသမာယောဂတော **သာတ္ထံ** ။ သင်္ကာသနပကာသနာဒယော ဟိ အတ္ထာကာရတ္တာ **"အတ္ထပဒါနိ"** တိ ဝုစ္စန္တိ။ အတ္ထောယေဝ ဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ သင်္ကာသီယတိ ပကာသီယတိ ဝိဝရီယတိ ဝိဘဇီယတိ ဥတ္တာနီ ကရီယတိ ပညာပီယတိ။

အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ တိ ဧတ္ထ "သင်္ဃော ဝဿသဟဿာနိ"တိ ဧဝမာဒီသု သ-ကာရ ဒု-ကာရ သော-ကာရာဒိ ဝိယ ဥစ္စာရဏဝေလာယ အပရိယောသိတေ ပဒေ ဝဏ္ဏော **အက္ခရံ** ပရိယာယဝသေန အက္ခရဏတော အဝေဝစနတော။ န ဟိ ဝဏ္ဏဿ ပရိယာယော ဝိဇ္ဇတိ။ ယထာ ဟိ ပဒံ သဝေဝစနတာယ အတ္ထဝသေန ပရိယာယံ စရန္တံ သဉ္စရန္တံ ဝိယ ဟောတိ, န ဧဝံ ဝဏ္ဏော အဝေဝစနတ္တာ။ ကေက္ခရံ တ ပဒံ အက္ခရံ "မာ ဧဝံ ကိရ တ"န္တိအာဒီသု မာ-ကာရာဒယော ဝိယ။ ကေစိ ပန "တီသု ဒွာရေသု ပရိသုဒ္ဓပယောဂဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓကရဏဋ္ဌာနာနံ စိတ္တေန ပဝတ္တိတဒေသနာတစာဟိ အက္ခရဏတော အဝေဝစနတော အကထိတတ္တာ အက္ခရန္တိ သညိတာ။ တံ ဟာရာယနိ ကဗ္ဗာဟမ္မဏာနံ မနသာ ပုစ္ဆိတပဉှာနံ ဝသေန ဘဂဝတာ ရတနဃရေ နိသီဒိတွာ သမ္မသိတပဋ္ဌာနမဟာပကရဏဝသေန စ ဂဟေတဗ္ဗ"န္တိ ဝဒန္တိ။ ဝိဘတ္တိယန္တံ အတ္ထဿ ဉာပနတော **ပဒံ**။ ပဇ္ဇတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဟိ ပဒံ။ တံ နာမပဒံ အာချာတပဒံ ဥပသဂ္ဂပဒံ နိပါတပဒန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ။ တတ္ထ ဖဿော ဝေဒနာ စိတ္တန္တိ ဧဝမာဒိကံ ဒဗ္ဗပဓာနံ **နာမပဒံ**။ နာမပဒေဟိ ဒဗ္ဗမာဝိဘူတရူပံ, ကိရိယာ အနာဝိဘူတရူပါ။ ဖုသတိ ဝေဒယတိ ဝိဇာနာတီတိ ဧဝမာဒိကံ ကိရိယာပဓာနံ **အာချာတပဒံ** ။ အာချာတပဒေဟိ ကိရိယာ အာဝိဘူတရူပါ, ဒဗ္ဗမနာဝိဘူတရူပံ။ ယထာ "စိရပ္ပဝာသိ"န္တိ ဧတ္ထ ပ-သဒ္ဒော ဝသနကိရိယာယ ဝိယောဂဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတိ, ဧဝံ ကိရိယာဝိသေသဒီပနတော ကိရိယာဝိသေသာဝ

ဇောခနိမိတ္တံ။ ပ-ဣတိ ဧဝမာဒိကံ **ဥပသဂ္ဂပဒံ** ။ ကိရိယာယ ဒဗ္ဗဿ စ သရူပဝိသေသပ္ပကာသနဟေတုဘူတံ ဧဝန္တိ ဧဝမာဒိကံ **နိပါတပဒံ**။ ''ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္ထာ''တိအာဒီသု ဟိ ကိရိယာဝိသေသဒီပနတော ကိရိယာဝိသေသဿ ဇောတကော ဧဝံသဒ္ဒော, ''ဧဝံသီလာ ဧဝံဓမ္မာ''တိအာဒီသု ဒဗ္ဗဝိသေသဿ။ သဒ္ဒေပတော ဝုတ္တံ ပအာဘိဟိတံ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇေတီတိ **ဗျဉ္ဇနံ,** တက္ကံ။ ''စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒာ''တိ သဒ္ဒေပေန ကထိတမတ္ထံ ''ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝီမံသသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတီ''တိအာဒိနာ ပကာသဋ္ဌေ ကရောတီတိ တက္ကမေဝ ဗျဉ္ဇနံ, တံ ပန အတ္ထတော ပဒသမုဒာယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သအာဥ္စာတံ သနိပါတံ သကာရကံ သဝိသေသနံ တက္ကန္တိ ဟိ ဝဒန္တိ။ နနု စ ပဒေနပိ အတ္ထော ဗျဉ္ဇိယတီတိ ပဒမ္ပိ ဗျဉ္ဇနန္တိ အာပဇ္ဇတီတိ? တံ န။ ပဒမတ္တသဝနေပိ ဟိ အဓိကာရာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနေဟိ ပဒန္တရေဟိ အနုသန္ဓာနံ ကတ္ွာဝ အတ္ထသမ္ပဋိပတ္တိ ဟောတီတိ တက္ကမေဝ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇယတီတိ။

ပကာရတော တက္ကဝိဘာဂေ **အာကာရော**။ ''တတ္ထ ကတမော ဆန္ဒော? ယော ဆန္ဒော ဆန္ဒိကတာ ကတ္တုကမျတာ''တိ ဧဝမာဒီသု ကထိတဿဝ တက္ကဿ အနေကဝိဓေန ဝိဘာဂကရဏံ အာကာရော နာမ။ အာကာရာဘိဟိတံ နိဗ္ဗစနံ **နိရုတ္တိ** ။ ''ဖဿော ဝေဒနာ''တိ ဧဝမာဒီသု အာကာရေန ကထိတံ ''ဖုသတီတိ ဖဿော, ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာ''တိ နိဟရိတွာ ဝိတ္ထာရဝစနံ နိရုတ္တိ နာမ။ ''နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ တ မဂ္ဂီယတိ, ကိလေသေ တ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေ''တိအာဒိနာ နိဗ္ဗစနဝိတ္ထာရော နိရဝသေသဒေသနတ္တာ **နိဒ္ဒေသော** ။ အထ တ ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာတိ နိဗ္ဗစနလဒ္ဓပဒေသု သုခဒုက္ခအဒုက္ခမသုခါသု သုခယတီတိ သုခါ, ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ, နေဝ ဒုက္ခယတိ န သုခယတီတိ အဒုက္ခမသုခါတိ အတ္ထဝိတ္ထာရော နိရဝသေသေန ကထိတတ္တာ **နိဒ္ဒေသော** နာမ။ ဧတေသံ အက္ခရာဒီနံ ဗျဉ္ဇနပအာနံ သမ္ပတ္တိယာ သမ္ပန္နတာယ **သဗျဉ္ဇနံ** ။

ဧဝံ ပနဿ အတ္ထပဒသမာယောဂေ ဗျဉ္ဇနပဒသမ္ပတ္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ, ပဒေဟိ ပကာသေတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ, အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီ ကရောတိ, နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတိ။ တထာ ဟိ ပအာဝယဝဂ္ဂဟဏမုခေန ပဒဂ္ဂဟဏံ, ဂဟိတေန စ ပဒေန ပဒတ္ထာဝဗောဓော ဂဟိတပုဗ္ဗသင်္ကေတဿ ဟောတီတိ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ။ ယသ္မာ ပန အက္ခရေဟိ သံခိတ္တေန ဒီပိယမာနော အတ္ထော ပဒပရိယောသာနေ တက္ကဿ အပရိယောသိတတ္တာ ပဒေန ပဋ္ဌမံ ပကာသိတော ဒီပိတော ဟောတိ, တသ္မာ ပဒေဟိ ပကာသေတိ။ တက္ကပရိယောသာနေ ပန သော အတ္ထော ဝိဝရိတော ဝိဝဋော ကတော ဟောတီတိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ။ ယသ္မာ စ ပကာရေဟိ တက္ကဘေဒေ ကတေ တဒတ္ထော ဝိဘတ္တော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ။ တထာ တက္ကာဝယတနံ ပစ္စေကံ နိဗ္ဗစနဝိဘာဂေ ကတေ သော အတ္ထော ပကဋော ဟောတီတိ နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီ ကရောတိ။ ကတနိဗ္ဗစနေဟိ ပန တက္ကာဝယဝေဟိ ဝိတ္ထာရဝသေန နိရဝသေသတော ဒေသိတေဟိ ဝေနေယျာနံ စိတ္တပရိတောသနံ ဗုဒ္ဓိနိသာနဥ္စ ကတံ ဟောတီတိ နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတိ။ အပိစ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ ဥဂ္ဃဋေတွာ ပဒေဟိ ဝိနေတိ ဥဂ္ဃဋိတညုံ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိပဉ္စေတွာ အာကာရေဟိ ဝိနေတိ ဝိပဉ္စိတညုံ, နိရုတ္တီဟိ နေတွာ နိဒ္ဒေသေဟိ ဝိနေတိ နေယျံ။ ဧဝဥ္စာယံ ဓမ္မော ဥဂ္ဃဋိယမာနော ဥဂ္ဃဋိတညုံ ဝိနေတိ, ဝိပဉ္စိယမာနော ဝိပဉ္စိတညုံ, နီယမာနော နေယျံ။ တတ္ထ ဥဂ္ဃဋနာ အာဒိ, ဝိပဉ္စနာ မဇ္ဈေ, နယနံ အန္တော။ ဧဝံ တီသု ကာလေသု တိဓာ ဒေသိတော အေသတ္တယဝိမောက္ခာ ဂုဏတ္တယာဝဟော တိဝိဓဝိနေယျဝိနယနော်တိ ဧဝမ္ပိ တိဝိဓကလျာဏောယံ ဓမ္မော အတ္ထဗျဉ္ဇနပဟရိပူရိယာ သာတ္ထော သဗျဉ္ဇနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ **နေတ္တိပကရဏေ** (နေတ္တိ. ၉) –

> ''တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ, ပဒေဟိ ပကာသေတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ, အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီ ကရောတိ, နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ စ ပဒေဟိ စ ဥဂ္ဃဋေတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ စ အာကာရေဟိ စ ဝိပဉ္စေတိ, နိရုတ္တီဟိ စ နိဒ္ဒေသေဟိ စ ဝိတ္ထာရေတိ။ တတ္ထ ဥဂ္ဃဋနာ အာဒိ, ဝိပဉ္စနာ မဇ္ဈေ, ဝိတ္ထာရနာ ပရိယောသာနံ။ သောယံ ဓမ္မဝိနယော ဥဂ္ဃဋိယန္တော ဥဂ္ဃဋိတညုံ ပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု အာဒိကလျာဏောတိ။ ဝိပဉ္စိယန္တော ဝိပဉ္စိတညုံ ပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု မဇ္ဈေကလျာဏောတိ။ ဝိတ္ထာရိယန္တော နေယျံ ပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု ပရိယောသာနကလျာဏောတီ''တိ။

အတ္ထဂမ္ဘီရတာတိအာဒီသု **အတ္ထော** နာမ တန္တိအတ္ထော။ **ဓမ္မော** တန္တိ။ **ပဋိဝေဓော** တန္တိယာ တန္တိအတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ **ဒေသနာ** နာမ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာ။ တေ ပနေတေ အတ္ထာဒယော ယသ္မာ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒော မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ, တသ္မာ **ဂမ္ဘီရာ**။ အထ ဝါ **အတ္ထော** နာမ ဟေတုဖလံ။ **ဓမ္မော** ဟေတု။ **ဒေသနာ** ပညတ္တိ, ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါ။ အနုလောမပဋိလောမသင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဝသေန ဝါ ကထနံ။ **ပဋိဝေဓော** အဘိသမယော, အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု, ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု, ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တီသု အဝဗောဓော။ တေသံ တေသံ ဝါ ဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော လက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေါ။ တေပိ စေတေ အတ္ထာဒယော ယသ္မာ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုပ္ပညေဟိ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒော ဒုက္ခောဂါဟာ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ, တသ္မာ **ဂမ္ဘီရာ**။ တေသု ပဋိဝေဓဿာပိ အတ္ထသန္နိဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“အတ္ထဂမ္ဘီရတာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဟိ သာတ္ထ”**န္တိ အတ္ထဂုဏဒီပနတော။ တာသံ ဓမ္မဒေသနာနံ ဗျဉ္ဇနသန္နိဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဒေသနာဂမ္ဘီရတာဟိ သဗျဉ္ဇန”**န္တိ တာသံ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိဒီပနတော။ အတ္ထေသု ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ, အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသု ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဣမိဿာပိ ပဋိသမ္ဘိဒါယ အတ္ထဝိသယတ္တာ အာဟ **“အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သာတ္ထ”**န္တိ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ အသတိ တဒဘာဝတော။ **ဓမ္မော** တိ တန္တိ။ **နိရုတ္တီ** တိ တန္တိပဒါနံ နိဒ္ဓာရေတွာ ဝစနံ။ တတ္ထ ပဘေဒဂတာနိ ဉာဏာနိ ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ အာဟ **“ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သဗျဉ္ဇန”**န္တိ အသတိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ တဒဘာဝတော။

ပရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကန္တိ တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ ပရိက္ခကဇနာနံ ကိံကုသလဂဝေသီနံ ပသာဒာဝဟံ, တသ္မာ **သာတ္ထံ**။ အတ္ထသမ္ပန္နန္တိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဥပရိ ဝုဋ္ဌိပဝတ္တိယာ။ သာတ္ထကတာ ပနဿ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတာယ,** သာ ပရမဂမ္ဘီရသဏှသုခုမဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ‘‘ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော’’တိအာဒိ။ **လောကိယဇနပ္ပသာဒကန္တိ သဗျဉ္ဇန** န္တိ ယသ္မာ လောကိယဇနဿ ပသာဒာဝဟံ, တသ္မာ **သဗျဉ္ဇနံ** ။ လောကိယဇနော ဟိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ တုဿတိ။ ဣဓာပိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ။ သဗျဉ္ဇနတာ ပနဿ **သဒ္ဓေယျတာယ,** သာ အာဒိကလျာဏာဒိဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတော သာတ္ထ**န္တိ ပညာပဒဋ္ဌာနတာယ အတ္ထသမ္ပန္နတံ အာဟ, တတော **ပရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ သဒ္ဓေယျတော သဗျဉ္ဇန**န္တိ သဒ္ဓါပဒဋ္ဌာနတာယ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နတံ, တတော လောကိယဇနပ္ပသာဒကတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဂမ္ဘီရာဓိပ္ပာယတော သာတ္ထ** န္တိ အဓိပ္ပာယတော အကဏ္ဏဟရတာယ အတ္ထသမ္ပန္နံ အညထာ တဒဘာဝတော။ **ဥတ္တာနပဒတော သဗျဉ္ဇန** န္တိ သုဗောဓသဒ္ဒကတာယ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ ပရမဂမ္ဘီရဿာပိ အတ္ထဿ ဝိနေယျာနံ သုဝိညေယျဘာဝါပါဒနတော။ သဗ္ဗောပေသ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ, ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနန္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဒွယဿ ပပဉ္စောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ စေဝ တတ္ထ တတ္ထ သံဝဏ္ဏိတံ။ တထာ ဟေတ္ထ ဝိကပ္ပဿ သမုစ္စယဿ ဝါ အဂ္ဂဟဏံ။ **ဥပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော** တိ ပက္ခိပိတဗ္ဗဿ တေအနတ္တဿ အဝုတ္တဿ အဘာဝတော။ **ကေဝလ**သဒ္ဒော သကလာဓိဝစနန္တိ အာဟ **“သကလပရိပုဏ္ဏဘာဝေနာ”**တိ , သဗ္ဗဘာဂေဟိ ပရိပုဏ္ဏတာယာတိ အတ္ထော။ **အပနေတဗ္ဗဿာ** တိ သံကိလေသဓမ္မဿ။

ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီ တိ ဧတ္ထ ပန အယံ **ဗြဟ္မစရိယ** -သဒ္ဒော ဒါနေ ဝေယျာဝစ္စေ ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလေ အပ္ပမညာသု မေထုနဝိရတိယံ သဒါရသန္တောသေ ဝီရိယေ ဥပေါသထင်္ဂေသု အရိယမဂ္ဂေ သာသနေတိ ဣမေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။

‘‘ကိံ တေ ဝတံ ကိံ ပန ဗြဟ္မစရိယံ၊
ကိဿ သုစိဏ္ဏဿ အယံ ဝိပါကော။
ဣဒ္ဓီ ဇုတီ ဗလဝီရိယူပပတ္တိ၊
ဣဒဉ္စ တေ နာဂ မဟာဝိမာနံ။

‘‘အဟဉ္စ ဘရိယာ စ မနုဿလောကေ၊
သဒ္ဓါ ဥဘော ဒါနပတီ အဟုမှာ။
ဩပါနဘူတံ မေ ဃရံ တဒါသိ၊

သန္တုဋ္ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ။

“တံ မေ ဝတံ တံ ပန ဗြဟ္မစရိယံ၊
တဿ သုစိဏ္ဏဿ အယံ ဝိပါကော။
ကြန္ဒိ ဇုတိ ဗလဝိရိယူပပတ္တိ၊
ကြဒ္ဓွ မေ ဓိရ မဟာဝိမာန”န္တိ။ –

ကြမသို့ဥပှိ **ပုဏ္ဏကဇာတကေ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁၅၉၂-၁၅၉၃, ၁၅၉၅) အနံ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။

“ကေန ဟဏိ ကာမဒဒေါ၊ ကေန ဟဏိ မစုဿတော။
ကေန တေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ဟဏိမ္ပဟိ ကြဇ္ဈတိ။

“တေန ဟဏိ ကာမဒဒေါ၊ တေန ဟဏိ မစုဿတော။
တေန မေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ဟဏိမ္ပဟိ ကြဇ္ဈတီ”တိ။ –

ကြမသို့ **အင်္ကုရပေတဝတ္ထုမ္ပဟိ** (ပေ. ဝ. ၂၇၅, ၂၇၇) ဝေယျာဝစ္စံ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။ “ဧဝံ ခေါ တံ ဘိက္ခဝေ တိတ္တိရိယံ နာမ ဗြဟ္မစရိယံ အဟောသီ”တိ (စူဠဝ. ၃၁၁) ကြမသို့ **တိတ္တိရဇာတကေ** ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလံ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။ “တံ ခေါ ပန မေ ပဉ္စသိခ ဗြဟ္မစရိယံ နေဝ နိဗ္ဗိဒာယ န ဝိရာဂါယ န နိရောဓာယ ယာဝဒေဝ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ”တိ ကြမသို့ **မဟာဂောဝိန္ဒသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၂၉) စတဿော အပ္ပမညာယော “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တာ။ “ပရေ အဗြဟ္မစာရီ ဘဝိဿန္တိ, မယမေတ္ထ ဗြဟ္မစာရီ ဘဝိဿာမာ”တိ ကြမသို့ **သလ္လေခသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၈၃) မေထုနဝိရတိ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တာ။

“မယဉ္စ ဘရိယာ နာတိက္ကမာမ၊
အမှေ စ ဘရိယာ နာတိက္ကမန္တိ။
အညတြ တာဟိ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမ၊
တသ္မာ ဟိ အမှံ ဒဟရာ န မီယရေ”တိ။ –

မဟာဓမ္မပါလဇာတကေ (ဇာ. ၁.၁၀.၉၇) သဒါရသန္တောသော “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တော။ “အဘိဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ, သာရိပုတ္တ, စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတာ, တပဿီ သုဒံ ဟောမိ”တိ **လောမဟံသနသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၁၅၅) ဝီရိယံ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။

“ဟီနေန ဗြဟ္မစရိယေန၊ ခတ္တိယေ ဥပပဇ္ဇတိ။
မဇ္ဈိမေန စ ဒေဝတ္တံ၊ ဥတ္တမေန ဝိသုဇ္ဈတီ”တိ။ –

ဧဝံ (ဇာ. ၂.၂၂.၄၂၉) **နိမိဇာတကေ** အတ္တဒမနဝသေန ကတော အဋ္ဌင်္ဂိကော ဥပေါသထော “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တော။ “ဣဒံ ခေါ ပန မေ, ပဉ္စသိခ, ဗြဟ္မစရိယံ ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ။ပေ။ အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ”တိ **မဟာဂောဝိန္ဒသုတ္တသ္မိံယေဝ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၂၉) အရိယမဂ္ဂေါ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တော။ “တယိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ ပုထုဘူတံ ယာဝဒေဝ မနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတ”န္တိ **ပါသာဒိကသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၃.၁၇၄) သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သကလသာသနံ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ကြမသို့မ္ပိ ဌာနေ ကြဒ မေဝ “ဗြဟ္မစရိယ”န္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ”** တိအာဒိ။ **သေဋ္ဌေဟီ** တိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ သေဋ္ဌေဟိ။ သေဋ္ဌေန ဗြဟ္မဘူတံ တ စရိယံ **ဗြဟ္မစရိယံ** ။

သနိဒာနန္တိ ဟေတ္ဝာ ဝုတ္တလက္ခဏေန နိဒာနေန သနိဒာနံ။ **သဉ္ပပတ္တိက** န္တိ သအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကံ။ **ဝေနေယျာနံ အနုရူပတော**တိ ဝေနေယျာနံ စရိယာဒိအနုရူပတော။ **အတ္ထဿာ** တိ ဒေသိယမာနဿ သီလာဒိအတ္ထဿ။ **ဟေတုအာဟရဏယုတ္တတော** တိ “တံ ကိဿ ဟေတု သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ”တိ စ အာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထ ဟေ

တုပမဂ္ဂဟဏေန ဟေတုအာဟရဏေဟိ ယုတ္တတော။ **သဒ္ဓာပဋိလာဘေနာ** တိ ''တေ တံ ဓမ္မံ သုတွာ တထာဂတေ သဒ္ဓံ ပဋိလဘန္တိ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တသဒ္ဓာပဋိလာဘေန။ **ပဋိပတ္တိယာ** တိ သီလဝိသုဒ္ဓိယာဒိသမ္မာပဋိပတ္တိယာ, ပဋိပတ္တိနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အဓိဂမဗျတ္တိတော** တိ သစ္စပ္ပဋိဝေဓေန အဓိဂမဝေယျတ္တိယသဗ္ဘာဝတော သာတ္ထံ ကပိလမတာဒိ ဝိယ တုစ္ဆံ နိရတ္ထကံ အဟုတွာ အတ္ထသမ္ပန္နန္တိ ကတွာ။ **ပရိယတ္တိယာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မပရိစယေန။ **အာဂမဗျတ္တိတော** တိ ဒုရက္ခာတဓမ္မေသု ပရိစယံ ကရောန္တဿ ဝိယ သမ္မောဟံ အဇနေတွာ ဗာဟုသစ္စဝေယျတ္တိယသဗ္ဘာဝတော **သဗျဉ္ဇနံ** ။ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ ဟိ သတိ အာဂမဗျတ္တီတိ။ **သီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓယုတ္တတော**တိ သီလာဒီဟိ ပဉ္စဟိ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေဟိ အဝိရဟိတတ္တာ။ **ကေဝလပရိပုဏ္ဏာ** န္တိ အနဝသေသေန သမန္တတော ပုဏ္ဏံ ပူရိတံ။ **နိရုပက္ကိလေသတော** တိ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိဥပက္ကိလေသာဘာဝတော။ **နိတ္ထရဏတ္ထာယာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏာယ။ **လောကာမိသနိရပေက္ခတော** တိ ကထဉ္စိပိ တဏှာသန္နိဿယဿ အနိဿယတော ပရိသုဒ္ဓံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော ''ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ နိဿာယ လာဘံ ဝါ သက္ကာရံ ဝါ လဘိဿာမီ''တိ ဒေသေတိ, တဿ အပရိသုဒ္ဓာ ဒေသနာ ဟောတိ။ ဘဂဝါ ပန လောကာမိသနိရပေက္ခော ဟိတဖရဏေန မေတ္တာဘာဝနာယ မုဒုဟဒယော ဉလ္လုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေန စိတ္တေန ဒေသေတိ, တသ္မာ တဿ ဒေသနာ ပရိသုဒ္ဓာတိ။

သာဓူတိ အယံ သဒ္ဒော ''သာဓု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၉၅) အာယာစနေ ဒိဿတိ။ ''သာဓု ဘန္တေတိ ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၈၆) သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ ''သာဓု သာဓု သာရိပုတ္တာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၉) သမ္ပဟံသနေ။ ''တေန ဟိ ဗြာဟ္မဏ သာဓုကံ သုဏောဟီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၅.၁၉၂) ဒဠှီကမ္မေ အာဏတ္တိယဉ္စ ဒိဿတိ။

''သာဓု ဓမ္မရုစိ ရာဇာ, သာဓု ပညာဏဝါ နရော။
သာဓု မိတ္တာနမဒ္ဒုဗ္ဘော, ပါပဿာကရဏံ သုခ''န္တိ။ –

အာဒီသု (ဇာ. ၂.၁၈.၁၀၁) သုန္ဒရေ။ ဣဓာပိ သုန္ဒရေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ **''သာဓု ခော ပနာတိ သုန္ဒရံ ခော ပနာ''**တိ။ တတ္ထ **သုန္ဒရ** န္တိ ဘဒ္ဒကံ။ ဘဒ္ဒကတာ စ ပဿန္တဿ ဟိတသုခာဝဟဘာဝေနာတိ အာဟ **''အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟ''**န္တိ။ တတ္ထ **အတ္ထာဝဟ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထသညိတဟိတာဝဟံ။ **သုခါဝဟ**န္တိ ယထာဝုတ္တတိဝိဓသုခါဝဟံ။ **တထာရူပါနန္တိ** တာဒိသာနံ ။ ယာဒိသေဟိ ပန ဂုဏေဟိ ဘဂဝါ သမန္နာဂတော, တေဟိ စတုပ္ပမာဏိကဿ လောကဿ သဗ္ဗကာလေပိ အစ္စန္တာယ ပသာဒနီယော တေသံ ယထာဘူတသဘာဝတ္တာတိ ဒဿေန္တော **''ယထာရူပေ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယထာဘူတ…ပေ… အရဟတ** န္တိ ဣမိနာ ဓမ္မပ္ပမာဏာနံ လူခပ္ပမာဏာနဉ္စ သတ္တာနံ ဘဂဝတော ပသာဒါဝဟတံ ဒဿေတိ, တံဒဿနေန စ ဣတရေသမ္ပိ ရူပပ္ပမာဏဃောသပ္ပမာဏာနံ ပသာဒါဝဟတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဒဝိနာဘာဝတော။ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီတိ ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတောတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓောတိ အာဟ **''ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီတိ ဧဝမဇ္ဈာသယံ ကတွာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီ** တိ ဧတ္ထ **ကောသိယသကုဏဝတ္ထု** ကထေတဗ္ဗံ။

၂. **ယေန ဝါ ကာရဏေနာ**တိ ဟေတုမှိ ဣဒံ ကရဏဝစနံ။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ ကိရိယာကာရဏံ, န ကရဏံ ဝိယ ကိရိယတ္ထော, တသ္မာ နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမတ္ထာ ဣဓ ဥပသင်္ကမနကိရိယာတိ ''အန္နေန ဝသတီ''တိအာဒီသု ဝိယ ဟေတုအတ္ထမေဝေတံ ကရဏဝစနံ ယုတ္တံ, န ကရဏတ္ထံ တဿ အယုဇ္ဇမာနတ္တာတိ ဝုတ္တံ ''ယေန ဝါ ကာရဏေနာ''တိ။ အဓိဘာဂတော ဟိ သတတပ္ပဝတ္တနိရတိသယသာဒုဝိပုလာမတရသသဒ္ဓမ္မဖလတာယသ္မာ သာဒုဖလနိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခေန ဘဂဝါ ဥပမိတော။ သာဒုဖလူပဘောဂကာမိဟာယဂ္ဂဟဏေနေဝ ဟိ မဟာရုက္ခဿ သာဒုဖလတာ ဂဟိတာတိ။ **ဥပသင်္ကမီ** တိ ဥပသင်္ကမန္တော။ သမ္ပတ္တကာမတာယ ဟိ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော တံတံပဒေသာတိက္ကမနေန ဥပသင်္ကမိ ဥပသင်္ကမန္တောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ တေနာဟ **''ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''** တိ, ဥပဂတော တိ အတ္ထော။ **ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **''ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပန''** န္တိ။ **တတော**တိ ယံ ဌာနံ ပတ္တော ဥပသင်္ကမီတိ ဝုတ္တော, တတော ဥပဂတဋ္ဌာနတော။ **အာသန္နတရံ ဌာန** န္တိ ပဉ္စဟံ တ ပုစ္ဆိတုံ ဓမ္မံ တ သောတုံ သက္ကုဏေယျဋ္ဌာနံ။

ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော တိ ယထာ ဘဂဝတ “ကစ္စိ ဘေ ဗြာဟ္မဏ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယ”န္တိအာဒိနာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော တေန ဗြာဟ္မဏေန သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒေ အဟောသိ။ ပုဗ္ဗဘာသိတာယ တဒနုကရဏေန ဧဝံ သောပိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒေ အဟောသီတိ ယောဇနာ။ တံ ပန သမပ္ပဝတ္တမောဒ တံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ **“သီတောဒကံ ဝိယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမ္မောဒိတ** န္တိ သံသန္ဒိတံ။ **ဧကီဘာဝ**န္တိ သမ္မောဒန ကိရိယာယ သမာနတံ ဧကရူပတံ။ **ခမနီယ**န္တိ “ဣဒံ စတုစက္ကံ နဝဒ္ဒွါရံ သရီရယန္တံ ဒုက္ခဗဟုလတာယ သဘာဝတော ဒု ဿဟံ, ကစ္စိ ခမိတုံ သက္ကုဏေယျ”န္တိ ပုစ္ဆတိ။ **ယာပနီယ**န္တိ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကံ စိရပ္ပဗန္ဓသင်္ခါတာယ ယာပနာယ ကစ္စိ ယာပေတုံ သက္ကုဏေယျံ။ သီသရောဂါဒိအာဗာဓာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာဗာဓံ** ။ ဒုက္ခဇီဝိကာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာတင်္ကံ** ။ တံတံကိစ္စကရဏေ ဥဋ္ဌာနသုခတာယ **ကစ္စိ လဟုဋ္ဌာနံ** ။ တဒနုရူပဗလယောဂတော **ကစ္စိ ဗလံ** ။ သုခဝိဟာရသမ္ဘဝေန **ကစ္စိ ဖာသုဝိဟာရော** အတ္ထီတိ တတ္ထ တတ္ထ ကစ္စိသဒ္ဒံ ယောဇေတွာ အတ္ထော ဝေဒိတ ဗ္ဗော ။ ဗလပ္ပတ္တာ ပီတိ **ပီတိယေဝ**။ တရုဏပီတိ **ပါမောဇ္ဇံ** ။ သမ္မောဒံ ဇနေတိ ကရောတီတိ သမ္မောဒနိကံ, တဒေဝ သမ္မောဒနီယန္တိ အာဟ **“သမ္မောဒဇနနတော”** တိ။ သမ္မောဒိတဗ္ဗတော သမ္မောဒနီယန္တိ ဣဒံ ပန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော”** တိ အာဟ။ **သရိတဗ္ဗဘာဝတော** တိ အနုဿရိတဗ္ဗဘာဝတော။ “သရဏီ ယ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွာ **“သာရဏီယ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **သုယျမာနသုခတော** တိ အာပါထမဓုရတမာဟ။ **အနုဿ ရိယမာနသုခတော**တိ ဝိမဒ္ဒရမဏီယတံ။ **ဗျဉ္ဇနပရိသုဒ္ဓတာယာ** တိ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝေန တဿာ ကထာယ ဝ စနစာတုရိယမာဟ။ **အတ္ထပရိသုဒ္ဓတာယာ** တိ အတ္ထဿ နိရုပက္ကိလေသတံ။ **အနေကေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ အနေ ကေဟိ ကာရဏေဟိ။

အတိဒူရအစ္စာသန္နပဋိက္ခေပေန နာတိဒူရနာစ္စာသန္နံ နာမ ဂဟိတံ, တံ ပန အဝကံသတော ဥဘိန္နံ ပသာရိတဟတ္ထ ထာသင်္ဃဋ္ဋနေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဂီဝံ ပသာရေတွာ**တိ ဂီဝံ ပရိဝတ္တနဝသေန ပသာရေတွာ။ **မေ**တိ ကတ္တုအတ္ထေ သာမိဝ စနန္တိ အာဟ **“မယာ သုတ”**န္တိ။ **ဇာတိဗြာဟ္မဏေ** တိ ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏေ, န ဗာဟိတပါပတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ အာပါဒိတေ** တိ ခဏ္ဍိတဒန္တပလိတကေသာဒိဘာဝံ သမ္ပာပိတေ။ **ဝုဍ္ဎိမရိယာဒပ္ပတ္တေ** တိ ဝုဍ္ဎိ ပရိစ္ဆေဒံ သမ္ပတ္တေ, ဝုဍ္ဎိပရိယန္တပ္ပတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဇာတိမဟလ္လကတာယာ** တိ ဥပ္ပတ္တိယာ မဟ လ္လကဘာဝေန။ မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော, ဇာတိယာ မဟလ္လကော, န ဝိဘဝါဒိနာတိ ဇာတိမဟလ္ လကော။ **အဒ္ဓါန** န္တိ ဒီဃကာလံ။ ကိတ္တကော ပန သောတိ အာဟ **“ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ရာဇပရိဝဋ္ဋေ”** တိ, ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ ရာဇူနံ ရဇ္ဇပသာသနပဋိပါဋိယောတိ အတ္ထော။ “အဒ္ဓဂတေ”တိ ဝတွာ ကထံ ဝယောဂဟဏံ ဩသာနဝယာပေက္ခန္တိ အာဟ **“ပစ္ဆိမဝယံ အနုပ္ပတ္တေ”** တိ။ **ပစ္ဆိမော တတိယဘာဂေ** တိ သတ္တသဒ္ဒိတော ပဉ္စာယ ပစ္ဆိမဝယော ကောဋ္ဌာ သော။

ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ **ဇိဏ္ဏေ** တိ နာယံ ဇိဏ္ဏတာ ဝယောမတ္တေန, အထ ခော ကုလပရိဝဋ္ဋေန ပုရာဏ တာယာတိ အာဟ **“ဇိဏ္ဏေတိ ပောရာဏေ”** တိအာဒိ။ တေန တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကုလဝသေန ဥဒိတောဒိတဘာဝမာဟ။ “ဝယောအနုပ္ပတ္တေ”တိ ဣမိနာ ဇာတိဝုဍ္ဎိယာ ဝက္ခမာနတ္တာ ဂုဏဝုဍ္ဎိယာ တတော သာတိသယတ္တာ စ **“ဝုဍ္ဎေ တိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဍ္ဎိယုတ္တေ”**တိ အာဟ။ တထာ ဇာတိမဟလ္လကတာယပိ တေနေဝ ဝက္ခမာနတ္တာ **မဟလ္လ ကေ**တိ ပဒေန ဝိဘဝမဟတ္တတာ ယောဇိတာ။ **မဂ္ဂပဋိပန္နေ** တိ ဗြာဟ္မဏာနံ ပဋိပတ္တိဝီထိံ ဥပဂတေ တံ အတေက္ကမ္မ စရဏတော။ **အန္တိမဝယ**န္တိ ပစ္ဆိမဝယံ။

ပစ္စုဋ္ဌာနံ နာမ အာသနာ ဝုဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **“နာသနာ ဝုဋ္ဌာတီ”** တိ, နိသိန္နာသနတော န ဝုဋ္ဌာတီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ဇိဏ္ဏေ။ပေ။ ဝယောအနုပ္ပတ္တေတိ ဥပယောဂဝစနံ အာသနာ ဝုဋ္ဌာနကိရိယာပေက္ခံ န ဟောတိ, တဿာ ဇိ ဏ္ဏေ။ပေ။ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ ဒိသွာတိ အဇ္ဈာဟာရံ ကတွာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ ပစ္စုဂ္ဂမန ကိရိယာပေက္ခံ ဥပယောဂဝစနံ, တဿာ **န ပစ္စုဋ္ဌေတီ** တိ ဥဋ္ဌာယ ပစ္စုဂ္ဂမနံ န ကရောတီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စုဂ္ဂမနမ္ပိ ဟိ ပစ္စုဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ “အာစရိယံ ပန ဒူရတောဝ ဒိသွာ ပစ္စုဋ္ဌာယ ပစ္စုဂ္ဂမနကရ ဏံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ နာမာ”တိ။ နာသနာ ဝုဋ္ဌာတီတိ ဣမိနာ ပန ပစ္စုဂ္ဂမနာဘာဝဿ ဥပလက္ခဏမတ္တံ ဒဿိတန္တိ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗံ။ **ဝိဘာဝနေ နာမ အတ္ထေ** တိ ပကတိဝိဘာဝနသင်္ခါတေ အတ္ထေ, **န အဘိတဒေတိ တတိ** န အဘိတဒေတဗ္ဗန္တိ သ လ္လက္ခေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တံ အညာဏန္တိ “အယံ မမ အဘိတဒနာဒီနိ ကာတုံ အရဟရူပေ န ဟောတီ”တိ အဇာနနဝသေန ပဝတ္တံ အညာဏံ။ **ဩလောကေန္တော** တိ “ဒုက္ခံ ခေါ အကရတော ဝိဟရတိ အပ္ပတိဿော, ကိံ နု ခေါ အဟံ သမဏံ တ ဗြာဟ္မဏံ တ သက္ကရေယျံ, ဂရုံ ကရေယျ”န္တိအာဒိသုတ္တဝသေန (အ. နိ. ၄.၂၁) ဉာဏစက္ခုနာ ဩလောကေန္တော။ **နိပစ္စကာ ရာရဟန္တိ** ပဏိပာတာရဟံ။ **သမ္ပတိဇာတော** တိ မုဟုတ္တဇာတော, ဇာတသမနန္တရမေတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥတ္တရေန မုခေါတိ **ဥတ္တရာဘိမုခေါ,** ဥတ္တရဒိသာဘိမုခေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ သကလံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဩလောကေသီန္တိ** ဣဒံ “ဓမ္မတာ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပတိဇာတော ဗောဓိသတ္တော သမေဟိ ဟဒေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂစ္ဆတိ, သေတမှိ ဆတ္တေ အနုဓာရိယမာနေ သဗ္ဗာ ဒိသာ ဝိလောကေတိ, အာသဘိဉ္စ တစံ ဘာသတီ”တိ ဧဝံ ဟဋ္ဌိယံ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁) သတ္တပဒဝီတိဟာရူပရိဋ္ဌိတဿ ဝိယ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနဿ ကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ, န ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, သတ္တပဒဝီတိဟာရတော ပဂေဝ ဒိသာဝိလောကနဿ ကတတ္တာ။ မဟာသတ္တော ဟိ မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပုရတ္ထိမဒိသံ ဩလောကေသိ, အနေကာနိ စက္ကတဠသဟဿာနိ ဧကင်္ဂဏာနိ အဟေသုံ။ တတ္ထ ဒေဝမနုဿာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇယမာနာ “မဟာပုရိသ ဣဓ တုမှေဟိ သဒိသောပိ နတ္ထိ, ကုတော ဥတ္တရိတရော”တိ အာဟံသု။ ဧဝံ စတဿော ဒိသာ စတဿော အနုဒိသာ ဟေဋ္ဌာ ဥပရီတိ ဒသပိ ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ အတ္တနော သဒိသံ အဒိသွာ “အယံ ဥတ္တရာ ဒိသာ”တိ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန အဂမာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဩလောကေသီန္တိ** မမ ပုညာနုဘာဝေန လောကဝိဝရဏဟဋိဟာရိယေ ဇာတေ ပညာယမာနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ မံသစက္ခုနာဝ ဩလောကေသိန္တိ အတ္ထော။

မဟာပုရိသောတိ ဇာတိကေတ္တကုလပ္ပဒေသာဒိဝသေန မဟန္တပုရိသော။ **အဂ္ဂေ** တိ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗပဓာနော။ **ဇေဋ္ဌော**တိ ဂုဏဝသေနေဝ သဗ္ဗေသံ ဝုဍ္ဎတမော, ဂုဏေဟိ မဟလ္လကတမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သေဋ္ဌော** တိ ဂုဏဝသေနေဝ သဗ္ဗေသံ ပသတ္ထတမော။ အတ္ထတော ပန ပစ္ဆိမာနိ ဒွေ ပုရိမဿေဝ ဝေဝစနာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တယာ**တိ နိဿက္ကေ ကရဏဝစနံ။ **ဥတ္တရိတရော** တိ အဓိကတရော။ **ပတိမာနေသီ**တိ ပူဇေသိ။ **အာသဘိန္တိ** ဥတ္တမံ။ **မယှံ အဘိတဒနာဒိရဟော ပုဂ္ဂလော**တိ မယှံ အဘိတဒနာဒိကိရိယာယ အရဟော အနုစ္ဆဝိကော ပုဂ္ဂလော။ နိစ္စသာပေက္ခတာယ ပနေတ္ထ သမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တထာဂတော**တိ တထာဂတတော, တထာဂတဿ သန္တိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝေရူပန္တိ** အဘိတဒနာဒိသဘာဝံ။ **ပရိဟကသိထိလဗန္ဓန** န္တိ ပရိဟကေန သိထိလဗန္ဓနံ။

၃. တံ ဝစနန္တိ “နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏာ”တိအာဒိဝစနံ။ “နာဟံ အရသရူပေ, မာဒိသာ တ အရသရူပာ”တိ ဝုတ္တေ ဗြာဟ္မဏော ထဒ္ဓော ဘဝေယျ။ တေန ဝုတ္တံ **“စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထ”** န္တိ။ **အယဉှိ ပရိယာယသဒ္ဒော ဒေသနာတရကာရဏေသု ဝတ္တတီ**တိ ဧတ္ထ ပရိယာယေတိ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ အဝဂမေတိ ဗောဓေတီတိ **ပရိယာယော,** ဒေသနာ။ ပရိယာယတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တေတီတိ **ပရိယာယော** , တရော။ ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တတိ, တဿ တ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ပရိယာယော,** ကာရဏန္တိ ဧဝံ ပရိယာယသဒ္ဒဿ ဒေသနာတရကာရဏေသု ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အညာယ သဏ္ဌဟေယျာ** တိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟေယျ။ **ကတမော ပန သော**တိ ပရိယာယာပေက္ခော ပုလ္လိင်္ဂနိဒ္ဒေသော, ကတမော သော ပရိယာယောတိ အတ္ထော။ **ဇာတိဝသေနာ**တိ ခတ္တိယာဒိဇာတိဝသေန။ **ဥပပတ္တိဝသေနာ** တိ ဒေဝေသု ဥပပတ္တိဝသေန။ **သေဋ္ဌသမ္မတာနမ္ပီ** တိ **အပိ**-သဒ္ဒေန ပဂေဝ အသေဋ္ဌသမ္မတာနန္တိ ဒဿေတိ။ **အဘိနန္ဒန္တာန** န္တိ သပ္ပီတိကတဏှာဝသေန ပမောဒမာနာနံ။ **ရဇ္ဇန္တာန** န္တိ ဗလဝရာဂဝသေန ရဇ္ဇန္တာနံ။ ရူပါဒိပရိဘောဂေန ဥပ္ပန္နတဏှာယုတ္တသောမနဿဝေဒနာ ရူပတော နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဟဒယတပ္ပနတော အမ္ဗရသာဒယော ဝိယ **“ရူပရသာ”**တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အာဝိဉ္ဆန္တီ** တိ အာကမုန္တိ။ **ဝတ္ထာရမ္မဏာဒိသာမဂ္ဂိယန္တိ** ဝတ္ထုအာရမ္မဏာဒိကာရဏသာမဂ္ဂိယံ။ **အနုက္ခိပန္တော** တိ အတ္တုက္ကံသနဝသေန ကထိတေ ဗြာဟ္မဏဿ အသဟယဘာဝတော အတ္တာနံ အနုက္ခိပန္တော အနုက္ကံသေန္တော။

တေသမ္ပိ ပနတ္တေ ကရဏေ သာမိဝစန န္တိ “ဇဟိတာ”တိ တေသမ္ပိ အတ္ထော။ **တထာဂတဿာ** တိ ကရဏေ သာမိဝစနံ, တထာဂတေန ဇဟိတာတိ အတ္ထော။ **မူလန္တိ** ဘဝမူလံ။ “တာလဝတ္ထုဝတ္ထုကတာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဩဋ္ဌမုခေါ”တိအာဒီသု ဝိယ မဇ္ဈေပဒလောပံ ကတွာ အကာရဉ္စ ဒီဃံ ကတွာ “တာလာဝတ္ထုကတာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ”** တိ။ တတ္ထ တာလဿ ဝတ္ထု တာလဝတ္ထု။ ယထာ အာရာမဿ ဝတ္ထုဘူတပုဗ္ဗော ပဒေသော အာရာမဿ အဘာဝေ “အာရာမဝတ္ထု”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တာလဿ ပတိဋ္ဌိတောကာသော သမူလံ ဥဒ္ဓရိတေ တာလေ ပဒေသမတ္တေ ဌိတေ တာလဿ ဝတ္ထုဘူတပုဗ္ဗတ္တာ “တာလဝတ္ထု”တိ ဝုစ္စ

စတိ။ **နေသန္တိ** ရူပရသာဒီနံ။ ကထံ ပန တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ အာဟ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ။ ရူပာဒိပရိဘောဂေန ဥပ္ပန္နတဏှာယုတ္တသောမနဿဝေဒနာသင်္ခာတရူပရသာဒီနံ စိတ္တသန္တာနသ္မ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဝုတ္တံ **“တေသံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ”**တိ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပုရေ, သရာဂကာလေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုစ္စန္တိ** တိ တာလဝတ္ထု ဝိယ အတ္တနော ဝတ္ထုဿ ကတတ္တာ ရူပရသာဒယော “တာလာဝတ္ထုကတာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဧတေန ပဟီနကိလေသာနံ ပုန ဥပ္ပတ္တိယာ အဘာဝေါ ဒဿိတော။

အဝိရူဠှိဓမ္မတ္တာ တိ အဝိရူဠှိသဘာဝတာယ။ မတ္ထကစ္ဆိန္နော တာလော ပတ္တဖလာဒီနံ အဝတ္ထုဘူတော တာလာဝတ္ထူတိ အာဟ **“မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတာ”** တိ။ ဧတေန “တာလာဝတ္ထု ဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ”တိ အယံ ဝိဂ္ဂဟော ဒဿိတော။ ဧတ္ထ ပန အဝတ္ထုဘူတော တာလော ဝိယ ကတာတိ အဝတ္ထုတာလာကတာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိသေသနဿ ပရဒဿ ပရနိပါတံ ကတွာ “တာလာဝတ္ထုကတာ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမိနာ ပနတ္ထေန ဣဒံ ဒဿေတိ – ရူပရသာဒိဝစနေန ဝိပာကဓမ္မဓမ္မာ ဟုတွာ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာကုသလဓမ္မာ ဂဟိတာ, တေ ဥပ္ပန္နာပိ မတ္ထကသဒိသာနံ တဏှာဝိဇ္ဇာနံ မဂ္ဂသတ္ထေန ဆိန္နတ္တာ အာယတိံ တာလပတ္တသဒိသေ ဝိပါကက္ခန္ဓေ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသမတ္ထာ ဇာတာ, တသ္မာ တာလာဝတ္ထု ဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ ရူပရသာဒယောတိ။ ဣမသ္မိံ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထေ “အဘိနန္ဒန္တာန”န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ကုသလသောမနဿမ္ပိ သင်္ဂဟိတန္တိ ဝဒန္တိ။

အနဘာဝံကတာတိ ဧတ္ထ **အနု**-သဒ္ဒော ပစ္ဆာ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ **“ယထာ နေသံ ပစ္ဆာဘာဝေါ န ဟောတီ”**တိအာဒိ။ **အနုအဘာဝံ ဂတာ**တိ ပစ္ဆာ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာဝသေန အဘာဝံ ဂတာ ဝိနာသမုပဂတာ, ပဟီနာတိ အတ္ထော။ “ဣမာ အနုစ္ဆရိယာ ကထာယော ပဋိဘံသူ”တိ (မဟာဝ. ၇, ၈) ဧတ္ထ အနုစ္ဆရိယသဒ္ဒံ ဥဒာဟရဏဝသေန ဒဿေန္တော အာဟ **“ယထာ အနုအစ္ဆရိယာ အနုစ္ဆရိယာ”** တိ။ တတ္ထ **အနုအစ္ဆရိယာ** တိ သဝနကာလေ ဥပရူပရိ ဝိမှယကရာတိ အတ္ထော။

ယဥ္စ ခော တွံ ဝဒေသိ, သော ပရိယာယော န ဟောတီ တိ ယံ ဝန္ဒနာဒိသာမဂ္ဂီရသာဘာဝသင်္ခာတံ ကာရဏံ အရသရူပတာယ ဝဒေသိ, တံ ကာရဏံ န ဟောတိ, န ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ နနု စ ဗြာဟ္မဏော ယံ ဝန္ဒနာဒိသာမဂ္ဂီရသာဘာဝသင်္ခာတံ ပရိယာယံ သန္ဓာယ “အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော”တိ အာဟ, သော ပရိယာယော နတ္ထီတိ ဝုတ္တေ ဝန္ဒနာဒီနိ ဘဂဝတ ကရောတီတိ အာပဇ္ဇတီတိ ဣမံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ ဧဝမာဟာ”** တိအာဒိ။

၄. သဗ္ဗပရိယာယေသူတိ သဗ္ဗတရေသု။ **သန္ဓာယ ဘာသိတမတ္တ** န္တိ ယံ သန္ဓာယ ဗြာဟ္မဏော “နိဗ္ဘောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော”တိအာဒိမာဟ, ဘဂဝတ စ ယံ သန္ဓာယ နိဗ္ဘောဂတာဒီ အတ္တနိ အနုဇာနာတိ, တံ သန္ဓာယ ဘာသိတမတ္တံ ။ **ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေ**တိ ဆန္ဒရာဂဝသေန ပရိဘောဂေ။ **အပရံ ပရိယာယ**န္တိ အညံ ကာရဏံ။

၅. ကုလသမုဒာစာရကမ္မန္တိ ကုလာစာရသင်္ခာတံ ကမ္မံ, ကုလစာရိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အကိရိယ**န္တိ အကရဏဘာဝံ။ ဒုဋ္ဌု စရိတံ ဒုစ္စရိတံ, ကာယဒွာရေ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော ကာယတော ပဝတ္တံ ဒုစ္စရိတန္တိ **ကာယဒုစ္စရိတံ**။ တံ သရူပတော ဒဿေန္တော **“တတ္ထ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒာနမိစ္ဆာစာရစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ**တိ ဧတ္ထ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၇၄) **ပါဏော**တိ ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, ဝေါဟာရတော သတ္တော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဥ္စေတ္ထ ရူပါရူပဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ ဟိ ဝိကောပိတေ ဣတရမ္ပိ တံသမ္ဗန္ဓတာယ ဝိနဿတိ။ **သတ္တောတိ** စ ခန္ဓသန္တာနော ဂဟေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ။ သရသေနေဝ ပတနသဘာဝဿ အန္တရာ ဧဝ အတီဝ ပါတနံ အတိပါတော, သဏိကံ ပတိတုံ အဒတွာ သီဃံ ပါတနန္တိ အတ္ထော။ အတိက္ကမ္မ ဝါ သတ္ထာဒီဟိ အဘိဘဝိတွာ ပါတနံ အတိပါတော, ပါဏဿ အတိပါတော **ပါဏာတိပါတော,** ပါဏဝဓော ပါဏဃာတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အတ္ထတော ပန ပါဏေ ပါဏသညိနော ပရဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ကာယဝစီဒွာရာနမညတရပ္ပဝတ္တာ ဝဓကစေတနာ။ ယာယ ဟိ စေတနာယ ဝတ္တမာနဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ နိဿယဘူတေသု မဟာဘူတေသု ဥပက္ကမကရဏဟေတုကမဟာဘူတပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဟာဘူတာ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ, သာ တာဒိသပ္ပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ပါဏာတိပါတော။ လဒ္ဓုပက္ကမာနိ ဟိ ဘူတာနိ ဣတရဘူတာနိ ဝိယ န ဝိသဒါနီတိ သမာနဇာတိယာနံ ကာရဏာနိ န ဟောန္တိ။

ဇွတ္တောဟ – ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈနသဘာဝေသု သင်္ခာရေသု ကော ဟန္တာ, ကော တ ဟညတိ, ယဒိ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော, သော အရူပတာယ န ဆေဒနဘေဒနာဒိဝသေန ဝိကောပနသမတ္ထော, နပိ ဝိကောပနီယော။ အထ ရူပသန္တာနော, သော အစေတနတာယ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမောတိ န တတ္ထ ဆေဒနာဒိနာ ဟဏာတိပါတော လဗ္ဘတိ ယထာ မတသရီရေ။ ပယောဂေပိ ဟဏာတိပါတဿ ပဟရဏပ္ပဟာရာဒိ အတီတေသု တ သင်္ခာရေသု ဘဝေယျ အနာဂတေသု တ ပစ္စုပ္ပန္နေသု တ, တတ္ထ န တာဝ အတီတာနာဂတေသု သမ္ဘဝတိ တေသံ အဘာဝတော, ပစ္စုပ္ပန္နေသု စ သင်္ခာရာနံ ခဏိကတ္တာ သရသေနေဝ နိရုဇ္ဈနသဘာဝတာယ ဝိနာသာဘိမုခေသု နိပ္ပယောဇနော ပယောဂေ သိယာ, ဝိနာသဿ စ ကာရဏရဟိတတ္တာ န ပဟရဏပ္ပဟာရာဒိပ္ပယောဂဟေတုကံ မရဏံ, နိရီဟကတာယ စ သင်္ခာရာနံ ကဿ သော ပယောဂေ, ခဏိကတ္တာ ဝဓာဓိပ္ပာယသမကာလဘိဇ္ဇနတော ကဿ ကိရိယာ, ပရိယောသာနကာလာနဝဋ္ဌာနတော ကဿ တ ဟဏာတိပါတကမ္မဗဒ္ဓေတိ?

ဝုစ္စတေ – ယထာဝုတ္တဝဓကစေတနာသဟိတော သင်္ခာရာနံ ပုဉ္ဇော သတ္တသင်္ခာတော ဟန္တာ။ တေန ပဝတ္တိတဝဓပ္ပယောဂနိမိတ္တံ အပဂတုသ္မာဝိညာဏဇီဝိတိန္ဒြိယော မတဝေဟာရပ္ပဝတ္တိနိဗန္ဓနော ယထာဝုတ္တဝဓပ္ပယောဂက ရဏေ ဉပ္ပဇ္ဇနာရဟော ရူပာရူပဓမ္မသမူဟော ဟညတိ, ကေဝလော တ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော။ ဝဓပ္ပယောကဝိသယဘာဝေပိ တဿ ပဉ္စဝေကာရဘာဝေ ရူပသန္တာနာဓိနဝုတ္တိတာယ ရူပသန္တာနေ ပရေန ပယောဇိတဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂဝသေန တန္နိဗ္ဗတ္တိဝိနိဗန္ဓကဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိယာ ဝိဟတေ ဝိစ္ဆေဒေ ဟောတီတိ န ဟဏာတိပါတဿ အသမ္ဘဝော, နပိ အဟေတုကော ဟဏာတိပါတော, န စ ပယောဂေ နိပ္ပယောဇနော။ ပစ္စုပ္ပန္နေသု သင်္ခာရေသု ကတပယောဂဝသေန တဒနန္တရံ ဉပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ သင်္ခာရကလာပဿ တထာ အနုပ္ပတ္တိတော ခဏိကာနံ သင်္ခာရာနံ ခဏိကမရဏဿ ဣဓ မရဏဘာဝေန အနဓိပ္ပေတတ္တာ သန္တတိမရဏဿ စ ယထာဝုတ္တနယေန သဟေတုကဘာဝတော န အဟေတုကံ မရဏံ, န စ ကတ္တုရဟိတော ဟဏာတိပါတပယောဂေ နိရီဟကေသုပိ သင်္ခာရေသု သန္နိဟိတတာမတ္တေန ဉပကာရကေသု အတ္တနော အတ္တနော အနုရူပဖလုပ္ပာဒနိယတေသု ကာရဏေသု ကတ္တုဝေဟာရသိဒ္ဓိတော ယထာ ''ပဒီပေ ပကာသေတိ, နိသာကရော ဝ စန္ဒိမာ''တိ။ န စ ကေဝလဿ ဝဓာဓိပ္ပာယသဟဘုနော စိတ္တစေတသိကကလာပဿ ဟဏာတိပါတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော သန္တာနဝသေန အဝဋ္ဌိတဿေဝ ပဋိဇာနနတော။ သန္တာနဝသေန ဝတ္တမာနာနဉ္စ ပဒီပာဒီနံ အတ္ထကိရိယာ ဒိဿတီတိ အတ္တေဝ ဟဏာတိပါတေန ကမ္မဗဒ္ဓော။ အယဉ္စ ဝိစာရော အဒိန္နာအနာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

သော (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈၉; ခ. သ. အဋ္ဌ. အကုသလကမ္မပထကထာ) စ ဟဏာတိပါတော ဂုဏဝိရဟိတေသု တိရစ္ဆာနဂတာဒီသု ဟဏေသု ခုဒ္ဒကေ ဟဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟန္တေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ ကသ္မာ? ပယောဂမဟန္တတာယ, ပယောဂသမတ္တေပိ ဝတ္ထုမဟန္တတာယ။ ဂုဏဝန္တေသု မနုဿာဒီသု အပ္ပဂုဏေ ဟဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာဂုဏေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ သရီရဂုဏာနံ ပန သမဘာဝေ သတိပိ ကိလေသာနံ ဉပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာယတစာဟိ န ဒိန္နန္တိ အဒိန္နံ, ပရသန္တကံ, တဿ အာအနံ **အဒိန္နာအနံ** ။ ပရဿဟရဏံ ထေယျံ, စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အတ္ထတော ပန ပရပရိဂ္ဂဟေ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိနော တအာအယကဉပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ကာယဝစီဒွါရာနမညတရဒွါရပ္ပဝတ္တာ ထေယျစေတနာ။ တံ ဟီနေ ပရသန္တကေ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ပဏီတေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ဝတ္ထုပဏီတတာယ။ ဝတ္ထုသမတ္တေ သတိ ဂုဏာဓိကာနံ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ မဟာသာဝဇ္ဇံ, တံတံဂုဏာဓိကံ ဉပာအာယ တတော တတော ဟီနဂုဏဿ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ။

မိစ္ဆာ စရဏံ **မိစ္ဆာစာရော,** မေထုနသမာစာရေသု ဧကန္တနိန္ဒိတော လာမကာစာရော။ သော ပန လက္ခဏတော အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပာယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ အဂမနီယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ။ သော ပနေသ မိစ္ဆာစာရော သီလာဒိဂုဏဝိရဟိတေ အဂမနီယဋ္ဌာနေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ – အဂမနီယဝတ္ထု, တသ္မိံ သေဝနစိတ္တံ, သေဝနပယောဂေ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေ သာဟတ္ထိကော ဝ။

ဝစီဒွါရေ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော ဝါစတော ပဝတ္တံ ဒုစ္စရိတန္တိ **ဝစီဒုစ္စရိတံ** ။ တံ သရူပတော ဒဿေန္တော အာဟ **“မုသာဝါဒပိသုဏဝါစာဖရုသဝါစာသမ္ဖပ္ပလာပစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ။ တတ္ထ **မုသာ**တိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု။ မုသာ ဝဒီယတိ ဝုစ္စတိ ဧတာယာတိ **မုသာဝါဒေါ,** အတထံ ဝတ္ထုံ တထတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမဿ တထာဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ။ သော ယမတ္ထံ ဘဉ္ဇတိ, တဿ အပ္ပတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ အပိစ ဂဟဋ္ဌာနံ အတ္တနော သန္တကံ အဒါတုကာမတာယ နတ္ထီတိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သက္ခိနာ ဟုတွာ အတ္ထဘဉ္ဇနတ္ထံ ဝုတ္တော မဟာသာဝဇ္ဇော။ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပကမ္ပိ တေလံ ဝါ သပ္ပိံ ဝါ လဘိတွာ ဟသာဓိပ္ပာယေန “အဇ္ဇ ဂါမေ တေလံ နဒီ မညေ သန္ဒတီ”တိ ပူရဏကထာနယေန ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အဒိဋ္ဌံယေဝ ပန ဒိဋ္ဌန္တိအာဒိနာ နယေန ဝဒန္တာနံ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – အတထံ ဝတ္ထု, ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ, တဇ္ဇော ဝါယာမော, ပရဿ တဒတ္ထဝိညာပနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေါ သာဟတ္ထိကောဝ။ သော ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ပရဝိသံဝါဒကကိရိယာကရဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တာယ စေ ကိရိယာယ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတိ, အယံ ကိရိယာသမုဋ္ဌာပိကစေတနာက္ခဏေယေဝ မုသာဝါဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ။ ယသ္မာ ပန ယထာ ကာယကာယပဋိဗဒ္ဓဝါစာဟိ ပရံ ဝိသံဝါဒေတိ, တထာ “ဣဒမဿ ဘဏာဟီ”တိ အာဏာပေန္တောပိ, ပဏ္ဏံ လိခိတွာ ပုရတော နိဿဇ္ဇန္တောပိ, “အယံ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ ကုဋ္ဋာဒီသု လိခိတွာ ဌပေန္တောပိ, တသ္မာ ဧတ္ထ အာဏတ္တိကနိဿဂ္ဂိယထာဝရာပိ ပယောဂါ ယုဇ္ဇန္တိ။ အဋ္ဌကထာသု ပန အနာဂတတ္တာ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ။

ပိသတီတိ **ပိသုဏာ,** သမဂ္ဂေ သတ္တေ အဝယဝဘူတေ ဝဂ္ဂေ ဘိန္ဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ နိရုတ္တိနယေန ဝါ ပိယသုညကရဏတော **ပိသုဏာ**။ ယာယ ဟိ ဝါစာယ ယဿ တံ ဝါစံ ဘာသတိ, တဿ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ, ပရဿ စ ပိယသုညဘာဝံ ကရောတိ, သာ **ပိသုဏဝါစာ**။ လက္ခဏတော ပန သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿ ပရေသံ ဝါ ဘေဒာယ အတ္တနော ပိယကမျတာယ ဝါ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ပိသုဏဝါစာ ပိသုဏံ ဝဒတိ ဧတာယာတိ ကတွာ။ သာ ယဿ ဘေဒံ ကရောတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ – ဘိန္ဒိတဗ္ဗော ပရော, “ဣတိ ဣမေ နာနာ ဘဝိဿန္တိ ဝိနာ ဘဝိဿန္တီ”တိ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ ဝါ “ဣတိ အဟံ ပိယော ဘဝိဿာမိ ဝိဿာသိကော”တိ ပိယကမျတာ ဝါ, တဇ္ဇော ဝါယာမော, တဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ။ ပရေ ပန အဘိန္နေ ကမ္မပထဘေဒေါ နတ္ထိ, ဘိန္နေ ဧဝ ဟောတိ။

ဖရုသယတီတိ **ဖရုသာ,** ဝါစာ။ ယာယ ဟိ ဝါစာယ အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ သိနေဟာဘာဝေန လူခံ ကရောတိ, သာ **ဖရုသဝါစာ**။ အထ ဝါ သယမ္ပိ ဖရုသာ ဒေါမနဿသမုဋ္ဌိတတ္တာ သဘာဝေနပိ ကက္ကသာ နေဝ ကဏ္ဏသုခါ န ဟဒယသုခါတိ **ဖရုသဝါစာ**။ ဧတ္ထ ပန ပရေသံ မမ္မစ္ဆေဒနဝသေန ပဝတ္တိယာ ဧကန္တနိဋ္ဌုရတာယ သဘာဝေန ကာရဏဝေါဟာရေန စ ဝါစာယ ဖရုသသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တံ ဖရုသံ ဝဒတိ ဧတာယာတိ ဖရုသဝါစာ, ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသာ စေတနာ။ တဿာ အာဝိဘာဝတ္ထမိဒံ ဝတ္ထု – ဧကော ကိရ ဒါရကော မာတု ဝစနံ အနာဒိယိတွာ အရညံ ဂစ္ဆတိ, တံ မာတာ နိဝတ္တေတုံ အသက္ကောန္တီ “စဏ္ဍာ တံ မဟိံသီ အနုဗန္ဓတူ”တိ အက္ကောသိ။ အထဿ တထေဝ အရညေ မဟိံသီ ဥဋ္ဌာသိ။ ဒါရကော “ယံ မမ မာတာ မုခေန ကထေသိ, တံ မာ ဟောတု။ ယံ စိတ္တေန စိန္တေသိ, တံ ဟောတူ”တိ သစ္စကိရိယမကာသိ။ မဟိံသီ တတ္ထေဝ ဗဒ္ဓါ ဝိယ အဋ္ဌာသိ ။ ဧဝံ မမ္မစ္ဆေဒကောပိ ပယောဂေါ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသဝါစာ န ဟောတိ။ မာတာပိတရော ဟိ ကဒါစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ “စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တူ”တိ, ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ စ နေသံ ဥပရိ ပတန္တံ န ဣစ္ဆန္တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ ကဒါစိ နိဿိတကေ ဧဝံ ဝဒန္တိ “ကိံ ဣမေ အဟိရိကာ အနောတ္တပ္ပိနော စရန္တိ, နိဒ္ဓမထ နေ”တိ။ အထ စ နေသံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိံ ဣစ္ဆန္တိ, ယထာ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသဝါစာ န ဟောတိ, ဧဝံ ဝစနသဏှတာယ အဖရုသဝါစာပိ န ဟောတိ။ န ဟိ မာရာပေတုကာမဿ “ဣမံ သုခံ သယာပေထာ”တိ ဝစနံ အဖရုသဝါစာ ဟောတိ, စိတ္တဖရုသတာယ ပန သာ ဖရုသဝါစာဝ။ သာ ယံ သန္ဓာယ ပဝတ္တိတာ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ တယော သမ္ဘာရာ – အက္ကောသိတဗ္ဗော ပရော, ကုပိတစိတ္တံ, အက္ကောသနာတိ။

သံ သုခံ ဟိတဉ္စ ဖလတိ ဝိသရတိ ဝိနာသေတီတိ သမ္ဖံ, အတ္တနော ပရေသဉ္စ အနုပကာရကံ ယံ ကိဉ္စိ, သမ္ဖံ ပလပတိ ဧတာယာတိ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ,** အနတ္ထဝိညာပိကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ။ သော အာသေဝနမန္ဒတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အာသေဝနမဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ ဒွေဝ သမ္ဘာရာ – ဘာရတယုဒ္ဓ

သီတာဟရဏာဒိနိရတ္တကကထာပုရေက္ခာရတာ, တထာရူပီကထာကထနဥ္စ။ ပရေ ပန တံ ကထံ အဂဏှဟန္တေ ကမ္မပ ထဘေအေ နတ္ထိ, ပရေန ပန သမ္ဖပ္ပလာပေ ဂဟိတေယေဝ ဟောတိ။

အဘိဇ္ဈာဗျာပာဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော တိ ဧတ္ထ ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ဈာယတီတိ **အဘိဇ္ဈာ,** ပရသမ္ပတ္တိသု လော ဘော။ သာ ပန ''အဟော ဝတ ဣဒံ မမဿာ''တိ ဧဝံ ပရဘဏ္ဍာဘိဇ္ဈာယနလက္ခဏာ။ အဒိန္နာဒာနံ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။ တဿာ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ပရဘဏ္ဍံ, အတ္တနော ပရိဏာမနဥ္စ။ ပရဘဏ္ဍဝတ္ထုကေ ဟိ လောဘေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေအေ ဟောတိ, ယာဝ ''အဟော ဝတ ဣဒံ မမဿာ''တိ အတ္တနော န ပရိဏာမေတိ။

ဟိတသုခံ ဗျာပာဒေတိ ဝိနာသေတီတိ **ဗျာပာဒော,** ပဋိဃော။ သော ပရဝိနာသာယ မနောပဒောသလက္ခဏော ။ သော ဖရုသတစာ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော မဟာသာဝဇ္ဇော စ။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ပရသတ္တော, တဿ စ ဝိနာသနစိန္တာ။ ပရသတ္တဝတ္ထုကေ ဟိ ကောဓေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေအေ ဟောတိ, ယာဝ ''အဟော ဝတာယံ ဥစ္ဆိဇ္ဇေယျ ဝိနဿေယျာ''တိ တဿ ဝိနာသနံ န စိန္တေတိ။

ယထာဘုစ္စဂဟဏာဘာဝေန မိစ္ဆာ ပဿတီတိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ သာ ''နတ္ထိ ဒိန္န''န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိပရီတဒဿန လက္ခဏာ။ သမ္ဖပ္ပလာပေ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။ အပိစ အနိယတာ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, နိယတာ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ဝတ္ထုနော ဂဟိတာကာရဝိပရီတတာ, ယထာ စ တံ ဂဏှာတိ, တထာဘာဝေန တဿုပဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ နတ္ထိကာဟေတုကအအကိရိယဒိဋ္ဌီဟိ ဧဝ ကမ္မပထဘေအေ ဟောတိ။

''အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာန''န္တိ သာမညဝစနေပိ ပာရိသေသဉာယတော ဝုတ္တာဝသေသာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဂဟေတဗ္ဗာတိ အာဟ **''ဌပေတွာ တေ ဓမ္မေ''** တိအာဒိ။ တေ ယထာဝုတ္တကာယဒုစ္စရိတာဒိကေ အကုသလဓမ္မေ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ **အနေကဝိဟိတာ**တိ အနေကပ္ပကာရာ။

၆. **အယံ လောကတန္တိ** တိ အယံ ဝုမှာနံ အဘိတဒနာဒိကိရိယာလက္ခဏာ လောကပ္ပဝေဏီ။ အနာကမိဗ္ဗဟ္မာနံ အ လင်္ကာရာဒီသု အနာကမိဘိက္ခုနဥ္စ စီဝရာဒီသု နိကန္တိဝသေန ရာဂုပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ အနာကမိမဂ္ဂေန ပဉ္စကာမဂုဏိ ကရာဂဿေဝ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **''ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဿာ''** တိ။ ရူပာဒီသု ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဝတ္ထုကာမ ကောဋ္ဌာသေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ရာဂေ ''ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကောဋ္ဌာသဝစနော ဟေတ္ထ ဂုဏသ ဒ္ဒေ ''ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တီ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၄) ဝိယ။ **ဒုဝိဓသု အကုသလစိတ္တေသူ** တိ ဒေမနဿသဟ ဂတေသု ဒုဝိဓသု အကုသလစိတ္တေသု။ မောဟဿ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏတ္တာ အာဟ **''သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝသ္ဒ သာ''**တိ။ **အဝသေသာန**န္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ။

၇. **ဗိဂုစ္ဆတိ မညေ** တိ ''အဟမဘိဇာတော ရူပတ ပညတ, ကထံ နာမ အညေသံ အဘိတဒနာဒိံ ကရေယျ''န္တိ ဇိဂု စ္ဆတိ ဝိယ ဇိဂုစ္ဆတီတိ တ သလ္လက္ခေမိ။ **အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေနာ** တိ အညာဏသမ္ဘူတဋ္ဌေန။ အကု သလေ ဓမ္မေ ဇိဂုစ္ဆမာနော တေသံ သမင်္ဂီဘာဝမ္ပိ ဇိဂုစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ **''အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ''** တိ။ **သ မာပတ္တီ**တိ တေသံဝ ဝေဝစနံ **သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေ** တိ။ **မဏ္ဍနကဇာတိယော** တိ မဏ္ဍနသဘာဝေ, မဏ္ဍန သီလောတိ အတ္ထော။ **ဇေဂုစ္ဆိတ** န္တိ ဇိဂုစ္ဆနသီလတံ။

၈. **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မ** န္တိ လောကေ ဇေဋ္ဌကာနံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ, လောကေ တ သေဋ္ဌသမ္မတံ ကမ္မံ။ **တတ္ရာ**တိ ယထာဝုတ္တေသု ဒုဝိဓသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု။ ပဒဘိဟိတော အတ္ထော **ပဒတ္ထော,** ဗျဉ္ဇနတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိနယံ တ အရဟတီ**တိ ဧတ္ထ ဝိနယနံ ဝိနယော, နိဂ္ဂဏှဟနန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ။ နနု စ ပဌမံ ဝုတ္တေသု ဒုဝိဓသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု သကတ္ထေ အရဟတ္ထေ စ ဘဗ္ဗိတပစ္စ ယော သဒ္ဒလက္ခဏတော ဒိဿတိ, န ပန ''ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီ''တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ, တသ္မာ ကထမေတ္ထ တဒ္ဓိတပစ္စယောတိ အာဟ **''ဝိစိတ္တာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တီ''** တိ။ ဝိစိတ္တတာ စေတ္ထ လောကပ္ပမာဏတော ဝေဒိတဗ္ ဗာ။ တထာ ဟိ ယသ္မိံ ယသ္မိံ အတ္ထေ တဒ္ဓိတပ္ပယောဂေ လောကဿ, တတ္ထ တတ္ထ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ လောက တော သိဒ္ဓာတိ ဝိစိတ္တာ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။ တသ္မာ ယထာ ''မာ သဒ္ဒမကာသီ''တိ ဝဒန္တော ''မာသဒ္ဒိကော''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကောတိ ဝုစ္စတီတိ အဓိပ္ပာယော။

၉. **ကပဏ္ဏပုရိသောတိ** ဂုဏဝိရဟိတတာယ ဒီနမနုဿော။ **ဗုဒ္ဓနာနိ အဝိစာရေတွာ** တိ တိဿဒတ္တာဒိသဒ္ဒေ သု ဝိယ ''ဣမဿိ အတ္ထေ အယံ နာမ ပစ္စယော''တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓနံ ဝိစာရံ အကတွာ, အနိပ္ဖန္နပာဋိပဒိကဝသေနာတိ ဝု တ္တံ ဟောတိ။

၁၀. ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ဘတ္တိယာ တိ ဝတွာ ၎ပေတွာ ဘုမ္မဒေဝေ သေသေသု ဒေဝေသု ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏဿ အ ဘာဝတော ပဋိသန္ဓိယေဝေတ္ထ ဂဗ္ဘသမ္ဘတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဒေဝလောကပဋိသန္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတီ''** တိ။ **အဿာ** တိ အဘိတဒနာဒိသာမိစိကမ္မဿ။ **မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပ ဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ အေသံ ဒဿေန္တော**တိ မာတိတော အပရိသုဒ္ဓဘာဝံ ဒဿေန္တော, အက္ကောသိတုကာမဿ အ သိယာ ပုတ္တောတိ အသိကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေ အေသံ ဒဿေတွာ အက္ကောသနံ ဝိယ ဘဂဝတော မာတုကုစ္ ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ အေသံ ဒဿေတွာ အက္ကောသန္တောပိ ဝေမာဟာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဂဗ္ဘတော** တိ ဒေဝလောကပဋိသန္ဓိတော။ တေနေတဟ **''အဘဗ္ဗော ဒေဝလောကူပပတ္တိံ ဟပုဏိတုန္တိ အဓိပ္ပာယော''** တိ။ **ဟီနော တ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော**တိ ဣမဿ ဝိဂ္ဂဟဿ ဧကေန ပရိယာယေန အဓိပ္ပာယံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဒေဝလောကဂဗ္ဘပရိဗာဟိရတ္တာ အာယတိံ ဟီနဂဗ္ဘပဋိလာဘဘာဂီတိ''** တိ။ **ဣတိ-သဒ္ဒာ** ဧ ဟေတုအတ္ထော, ယ သ္မာ အာယတိမ္ပိ ဟီနဂဗ္ဘပဋိလာဘဘာဂီ, တသ္မာ ဟီနော တ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘောတိ အဓိပ္ပာယော။

ပုန တဿေဝ ဝိဂ္ဂဟဿ **ကောဓဝသေန။ပေ။ ဒဿေန္တော** တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယဿ အနုရူပံ ကတွာ အ ဓိပ္ပာယံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဟီနော တဿ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဂဗ္ဘတသော အဟောသီတိ အဓိပ္ပာယော''** တိ။ **ဂဗ္ဘ-သဒ္ဒော** အတ္ထိ မာတုကုစ္ဆိပရိယာယော ''ဂဗ္ဘေ ဝသတိ မာဏဝေ''တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၅.၃၆၃) ဝိယ ။ အတ္ထိ မာ တုကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တသတ္တပရိယာယော ''အန္တမသော ဂဗ္ဘပာတနံ ဥပာအာယာ''တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၂၉) ဝိယ။ တ တ္ထ မာတုကုစ္ဆိပရိယာယံ ဂဟေတွာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **''အနာဂတေ ဂဗ္ဘသေယျာ''** တိ။ ဂဗ္ဘေ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ။ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန။ ကမ္မကိလေသာနံ မဂ္ဂေန ဝိဟတတ္တာ အာဟ **''ဝိဟ တကာရဏတ္တာ''**တိ။ **ဣတရာ တိဿောပီ** တိ အဏ္ဍဇသံသေဒဇဩပပါတိကာ။ တ္တေ စ ယဒိပိ ''အပဂဗ္ဘော''တိ ဣ မဿ အနုရူပတော ဂဗ္ဘသေယျာ ဧဝ ဝတ္တဗ္ဗာ, ပသင်္ဂတော ပန လဗ္ဘမာနံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ ပုနဗ္ဘ တာဘိနိဗ္ဗတ္တိပိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣအနိ သတ္တပရိယာယဿ ဂဗ္ဘသဒ္ဒဿ ဝသေန ဝိဂ္ဂဟနာနတ္တံ ဒဿေန္တော အာဟ **''အပိစာ''**တိအာဒိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဝိကပ္ပေ **ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တီ** တိ ဥဘယမ္ပိ ဂဗ္ဘသေယျဝသေနေဝ ဝုတ္တန္တိပိ ဝဒ န္တိ။ နနု စ ''အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ''တိ (ဟရာ. ၁၀) ဝုတ္တတ္တာ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ ဧဝ ပဟီနာ, န ပန ဂဗ္ဘောတိ အာပဇ္ဇတီတိ အာဟ **''ယထာ စာ''**တိအာဒိ။ အထ ''အဘိနိဗ္ဗတ္တိ''တိ ဧတ္ထေကမေဝ အဝတွာ ပုနဗ္ဘဝဂ္ ဂဟဏံ ကိမတ္ထန္တိ အာဟ **''အဘိနိဗ္ဗတ္တိ စ နာမာ''** တိအာဒိ။ **အပုနဗ္ဘဝဘူတာ** တိ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ဓမ္ မာနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ။

၁၁. ဓမ္မဓာတုန္တိ ဧတ္ထ ဓမ္မေ အနဝသေသေ ဓာရေတိ ယာထာဝတော ဥပဓာရေတီတိ ဓမ္မဓာတု, ဓမ္မာနံ ယထာ သဘာဝတော အဝဗုဇ္ဈနသဘာဝတေ, သဗ္ဗညုတညာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ** တိ သစ္ဆိကတွာ, ပဋိလဘိတွာ တိ အတ္ထော, ပဋိလာဘဟေတူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော ဟောတီ** တိ ရုစိဝသေန ပရိဝတ္တေတွာ တ ဒေသေတုံ သမတ္ထတာ ဒေသနာဝိလာသော, တံ ပတ္တော အဓိဂတောတိ အတ္ထော။ **ကရုဏာဝိပ္ဖာရ** န္တိ သဗ္ဗသတ္ တေသု မဟာကရုဏာယ ဖရဏံ။ တာဒိဂုဏလက္ခဏမေဝ ပုန ဥပမာယ ဝိဘာဝေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''ပထဝီ သမစိတ္တတ''**န္တိ။ ယထာ ပထဝီ သုစိအသုစိနိက္ခေပဆေဒနဘေဒနာဒီသု န ဝိကမ္ပတိ, အနုရောဓဝိရောဓံ န ဟပုဏာတိ, ဧဝံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု လာဘာလာဘာဒီသု အနုရောဓဝိရောဓပ္ပဟာနတော အဝိကမ္ပိတစိတ္တတာယ ပထဝီသမစိတ္တတန္တိ အတ္ထော။ **အကုပ္ပဓမ္မတ** န္တိ ဧတ္ထ ''အကုပ္ပဓမ္မော နာမ ဖလသမာပတ္တိ''တိ တီသုပိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ ''ပရေ သု ပန အက္ကောသန္တေသုပိ အတ္တနော ပထဝီသမစိတ္တတာလက္ခဏံ အကုဇ္ဈနသဘာဝတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော''တိ အမ္ဟာကံ ခန္တိ။ **ဇရာယ အနုသဋ္ဌန္တိ** ဇရာယ ပလိဝေဋ္ဌိတံ။ **ဝဋ္ဋခာဏုဘူတ** န္တိ အနေကေသံ အနယ ဗ္ဗသနာနံ နိပတလက္ခဏတ္တမ္ဘူတတာယ သံသာရခာဏုဘူတံ။ ဣဟုဗ္ဗဏဿ ဝုမှုတာယ အာသန္နဝုတ္တိမရ ဏန္တိ သမ္ဘာဝနဝသေန **''အဇ္ဇ မရိတွတ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မဟန္တေန ခော ပန ဥဿာဟေနာ** တိ ''သာဓု ခော ပန တ

ထာရူပာနံ အရပာတံ ဒဿနံ ဟောတီ''တိ ဧဝံ သဥ္ဇာတမဟုဿာပေန။ **အပ္ပဋိသမံ ပုရေဇာတဘာဝင္တို** အနညသာဓာရဏံ ပုရေဇာတဘာဝံ။ နတ္ထိ ဧတဿ ပဋိသမောတိ **အပ္ပဋိသမော,** ပုရေဇာတဘာဝေါ။

''အပိ''တိ အဝတ္တ ''ပီ''တိ ဝဒန္တော ပိ-သဒ္ဒေပိ ဝိသုံ အတ္ထိ နိပါတောတိ ဒဿေတိ။ **သမ္မာဝနတ္တော** တိ ''အပိ နာမဧဝံ သိယာ''တိ ဝိကပ္ပနတ္ထော သမ္ဘာဝနတ္ထော, တသ္မိံ ဇောတကဘာဝေ ပိသဒ္ဒော ဝတ္တတိ။ **ဝစနသိလိဋ္ဌတာယာ**တိ ဝစနဿ မဓုရဘာဝတ္ထံ, မုဒုဘာဝတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **ဧဝဥ္ဟိ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတီ** တိ ဧဝံ ဧကေမေဝ ဂဏနံ အဝတ္တ အပရာယ ဂဏနာယ သဒ္ဓိံ ဝစနံ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ ယထာ ''ဒွေဝ တ တီဏိ တ ဥဒကဖုသိတာနီ''တိ။ **သမ္မာ အဓိသယိတာနီ**တိ ဟာအဒီဟိ အတ္တနာ နေသံ ကိဉ္စိ ဥပဃာတံ အကရောန္တိယာ ဗဟိတတာဒိပရိသ္မေ သယပရိဟာရတ္ထံ သမ္မဒေဝ ဥပရိ သယိတာနိ။ ဥပရိအတ္ထော ဟေတ္ထ **အဓိ**-သဒ္ဒော။ **ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ** တိ တေသံ အလ္လသိနေဟပရိယာဒာနတ္ထံ အတ္တနော ကာယုသ္မာဝသေန ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ။ တေနာဟ **''ဥသ္မီကတာနီ''**တိ။ **သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနီ**တိ သမ္မဒေဝ သဗ္ဗသော ကုက္ကုဋ္ဌတသနာယ တသိတာနိ။ တေနာဟ **''ကုက္ကုဋ္ဌဂန္ဓံ ကဟာပိတာနီ''**တိ။

ဧတ္တ စ သမ္မာ ပရိသေဒနံ ကုက္ကုဋ္ဌဂန္ဓပရိဘာဝနဥ္စ သမ္မာ အဓိသယနနိပ္ဖတ္တိယာ အာနုဘာဝနိပ္ဖာဒိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သမ္မာ အဓိသယနနေနေဝ ဟိ ဣတရဒ္ဝယံ ဣဇ္ဈတိ ။ န ဟိ သမ္မာ အဓိသယနတော ဝိသုံ သမ္မာ ပရိသေဒနဿ သမ္မာ ပရိဘာဝနဿ စ ကရဏံ အတ္ထိ, တေန ပန သဒ္ဓိံယေဝ ဣတရေသံ ဒွိဝိန္နမ္ပိ ဣဇ္ဈနတော ဝုတ္တံ **''ဧဝံ တီဟိ ပကာရေဟိ တာနိ အဏ္ဍာနိ ပရိပာလိယမာနာနီ''**တိ။ **နခသိခာ**တိ နခဂ္ဂနိ။ **မုခတုဏ္ဍက** န္တိ မုခဂ္ဂံ။ **ကပာလဿ တနုကတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ ကပာလဿ တနုတာ အာလောကဿ အန္တော ပညာယမာနဿ ကာရဏံ, တထာ ကပာလဿ တနုတာယ နခသိခာမုခတုဏ္ဍကာနံ ခရတာယ စ အလ္လသိနေဟပရိယာအနံ ကာရဏဝစနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သင်္ကုဋိတဟတ္ထ ဟာအ**တိ ဧတ္ထ **ဟတ္ထာ** တိ ပက္ခာ။ န ဟိ ကုက္ကုဋ္ဌာနံ ပက္ခတော အညော ဟတ္ထော နာမ အတ္ထိ။ **ဧတ္ထော** တိ အာလောကဌာနေ။ **ပက္ခေ ဝိဓုနန္တာ** တိ ပက္ခေ စာလေန္တာ။ **နိက္ခမန္တာန** န္တိ နိဒ္ဓာရဏေ သာမိဝစနံ, နိက္ခမန္တေသူတိ အတ္ထော။

သော ဇေဋ္ဌော ဣတိ အဿ ဝစနီယော တိ ယော ပဌမတရံ အဏ္ဍကောသတော နိက္ခန္တော ကုက္ကုဋ္ဌပောတကော, သောယေဝ ဇေဋ္ဌောတိ ဝစနီယော အဿ, ဘဝေယ္ယာတိ အတ္ထော။ **သမ္ပဋိပာဒေန္တော** တိ သံသန္ဒေန္တော။ တိဘူမကပရိယာပန္နာပိ သတ္တာ အဝိဇ္ဇာကောသဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌာ တတ္ထ တတ္ထ အပ္ပဟီနာယ အဝိဇ္ဇာယ ဝေဌိတတ္တာတိ အာဟ **''အဝိဇ္ဇာကောသဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌေသု သတ္တေသူ''** တိ။ **အဏ္ဍကောသ** န္တိ ဗီဇကပာလံ။ **လောကသန္နိတသေ** တိ လောကော ဧဝ လောကသန္နိတသော။ **သမ္မာသမ္ဗောဓိ** န္တိ ဧတ္ထ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတတ္ထော, **သံ**-သဒ္ဒော သာမန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ, တသ္မာ သမ္မာ အဝိပရီတေနာကာရေန သယမေဝ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ သမ္မာသမ္ဗောဓီတိ မဂ္ဂေ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **''သမ္မာ သာမဥ္စ ဗောဓိ''** န္တိ, သမ္မာ သယမေဝ စ ဗုဇ္ဈနကန္တိ အတ္ထော။ **သမ္မာ**တိ တ ပသတ္ထဝစနော, **သံ**-သဒ္ဒော သုန္ဒရဝစနောတိ အာဟ **''အထ တ ပသတ္ထံ သုန္ဒရဥ္စ ဗောဓိ''**န္တိ။ ဗောဓိသဒ္ဒဿ အနေကတ္ထတံ ဒဿေတုံ တ ဣဓာဓိပ္ပေတမတ္ထံ နိဒ္ဓာရေတုံ တ ဒဿေတုကာမော အာဟ **''ဗောဓီတိ ရုက္ခောပိ မဂ္ဂောပီ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ အဗုဇ္ဈိ ဧတ္ထာတိ **ရုက္ခော** ဗောဓိ။ သယံ ဗုဇ္ဈတိ, ဗုဇ္ဈန္တိ တေန အရိယာတိ **မဂ္ဂေ** ဗောဓိ။ သဗ္ဗဓမ္မေ သဗ္ဗာကာရတော ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **သဗ္ဗညုတညာဏံ** ဗောဓိ။ ဗုဇ္ဈီယတိ သစ္စိကရီယတီတိ **နိဗ္ဗာနံ** ဗောဓိ။ **အန္တရာ စ ဗောဓိ** န္တိ ဒုတိယမုအာဟရဏံ ဝိနာပိ ရုက္ခသဒ္ဒေန ဗောဓိသဒ္ဒဿ ရုက္ခေ ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဝရဘူရိမေဓသော**တိ မဟာပထဝီ ဝိယ ပတ္ထဋ္ဌဝရပညောတိ အတ္ထော။ **အသဗ္ဗဂုဏာ အာယကတ္တာ**တိ သဗ္ဗဂုဏာနံ အအာယကတ္တာ။ သဗ္ဗဂုဏေ န ဒအာတီတိ ဟိ အသဗ္ဗဂုဏအာယကော, အယုတ္တသမာသောယံ ဂမကတ္တာ ယထာ ''အသူရိယံပဿာနိ မုခါနီ''တိ။

တိဿော ဝိဇ္ဇာ တိ ဥပနိဿယဝတော သဟေဝ အရဟတ္တဖလေန တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဒေတိ။ နနု စေတ္ထ တီသု ဝိဇ္ဇာသု အာသဝက္ခယညာဏဿ မဂ္ဂပရိယာပန္နတ္တာ ကထမေတံ ယုဇ္ဇတိ ''မဂ္ဂေ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဒေတီ''တိ? နာယံ ဒေသော။ သတိပိ အာသဝက္ခယညာဏဿ မဂ္ဂပရိယာပန္နဘာဝေ အဌင္ဂိကေ မဂ္ဂေ သတိ မဂ္ဂညာဏေန သဒ္ဓိံ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောန္တီတိ ''မဂ္ဂေ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဒေတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဆ အဘိညာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သာဝကပာရမိညာဏ**န္တိ အဂ္ဂသာဝကေဟိ ပဋိလဘိတဗ္ဗံ သဗ္ဗမေဝ လောကိယလောကုတ္တရညာဏံ။ **ပစ္စေက**

ဗောဓိဉာဏန္တိ တွောပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဇ္ဈုပါဂမီ** န္တိ ဇာနိ။ ဇာနနဋ္ဌေ န အနုသ္သုတဒိဝံ သေနာတိ အာဟ **“ပဋိဝိဇ္ဈိ”** န္တိ, ပစ္စက္ခမကာသိန္တိ အတ္ထော။ ပဋိဝေဓောပိ န ဒူရေ ဌိတသ္သ လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓော ဝိယာတိ အာဟ **“ပတ္တောမှိတိ”** တိ, ဟာပုဏာတိန္တိ အတ္ထော။ ဟာပုဏနဋ္ဌေ န သယံ ဂန္တွာတိ အာဟ **“အဓိဂတောမှိ”**တိ, သကသန္တာနေ ဥပ္ပာဒနဝသေန ပဋိလဘိန္တိ အတ္ထော။

ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒန န္တိ ဩပမ္မတ္ထဿ ဥပမေယျေန သမ္မဒေဝ ပဋိပာဒနံ။ **အတ္ထေနာ** တိ ဥပမေယျတ္ထေန။ ယထာ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍေသု တိဝိဓကိရိယာကရဏံ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကာနံ အဏ္ဍကောသတော နိက္ခမနဿ မူလကာရဏံ, ဧဝံ ဗောဓိသတ္တဘူတဿ ဘဂဝတော တိဝိဓာနုပဿနာကရဏံ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသတော နိက္ခမနဿ မူလကာရဏန္တိ အာဟ **“ယထာ ဟိ တဿာ ကုက္ကုဋိယာ။ပေ။ တိဝိဓာနုပဿနာကရဏ”** န္တိ။ “သန္တာနေ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အဏ္ဍသဒိသတာ သန္တာနဿ ဗဟိ နိက္ခန္တကုက္ကုဋစ္ဆာပကသဒိသတာ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ, ဗုဒ္ဓဂုဏာတိ စ အတ္ထတော ဗုဒ္ဓေါဧဝ “တထာဂတဿ ခော ဧတံ, တသေဋ္ဌ, အဓိဝစနံ ဓမ္မကာယော ဣတိပီ”တိ ဝစနတော။ **အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသဿ တနုဘာဝေ**တိ ဗလဝဝိပဿနာဝသေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသဿ တနုဘာဝေ, ပဋိစ္ဆာဒနသာမတ္ထိယေန စ အဝိဇ္ဇာယ အဏ္ဍကောသသဒိသတာ။ မုဒုဘူတဿာပိ ခရဘာဝပတ္တိ ဟောတီတိ တနိ္ဒဝုတ္တန္တို **“ထဒ္ဓခရဘာဝေ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တိက္ခခရဝိပ္ပသန္နသူရဘာဝေ** တိ ဧတ္ထ ပရိဂ္ဂယှမာနေသု သင်္ခါရေသု ဝိပဿနာဉာဏဿ သမာဓိန္ဒြိယဝသေန သုခာနုပ္ပဝေသော **တိက္ခတာ,** အနုပဝိသိတွာပိ သတိန္ဒြိယဝသေန အနတိက္ကမနတော အကုဏ္ဍတာ **ခရဘာဝေ**။ တိက္ခောပိ ဟိ ဧကစ္စော သရော လက္ခံ ပတွာ ကုဏ္ဌော ဟောတိ, န တထာ ဣဒံ။ သတိပိ ခရဘာဝေ သုခုမပ္ပဝတ္တိဝသေန ကိလေသသမုဒာစာရသင်္ခောဘရဟိတတာယ သဒ္ဓိန္ဒြိယဝသေန **ပသန္နဘာဝေ,** သတိပိ စ ပသန္နဘာဝေ အန္တရာ အနောသက္ကိတွာ ကိလေသပစ္စတ္ထိကာနံ သုဋ္ဌု အဘိဘဝနတော ဝီရိယိန္ဒြိယဝသေန **သူရဘာဝေ** ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝမိမေဟိ ပကာရေဟိ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏမေဝ ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိပဿနာဉာဏဿ ပရိဏာမကာလော**တိ ဝိပဿနာယ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဘာဝပ္ပတ္တိ, တဒာ စ သာ မဂ္ဂဉာဏဂဗ္ဘံ ဓာရေန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလော”**တိ။ **ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတွာ** တိ သင်္ခါရုပေက္ခာယ အနန္တရံ သိခါပ္ပတ္တအနုလောမဝိပဿနာဝသေန မဂ္ဂဝိဇာယနတ္ထံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတွာ။ **အနုပုဗ္ဗာဓိဂတေနာ** တိ ပဌမမဂ္ဂပဋိပာဋိယာ အဓိဂတေန။ **အဘိညာပက္ခေ**တိ လောကိယာဘိညာပက္ခေ။ လောကုတ္တရာဘိညာ ဟိ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ပဒာလိတာ။ ဟေတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ “ဆအဘိညာပက္ခေ”တိ လိခန္တိ, သော အပာဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဇေဋ္ဌော သေဋ္ဌော** တိ ဝုဍ္ဎတမတ္တာ **ဇေဋ္ဌော,** သဗ္ဗဂုဏေဟိ ဥတ္တမတ္တာ ပသတ္ထတမောတိ **သေဋ္ဌော** ။

ဣဒါနိ “အာရဒ္ဓံ ခော ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယ”န္တိအာဒိကာယ ဒေသနာယ အနုသန္ဓိံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧဝံ ဘဂဝါ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတီ**တိ ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗဘာဂိယဝီရိယာရမ္ဘာဒိတော ပဋ္ဌာယ။ **စိတ္တ မေဝမုပ္ပန္န**န္တိ ဧဝံ ဥပရိ ဝက္ခမာနပရိဝိတက္ကဝသေန စိတ္တမုပ္ပန္နန္တိ အတ္ထော။ “စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္န”န္တိပိ ပာဌော, တတ္ထ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ, န တာဝ ဘဂဝတိ ပသာဒေါတိ အတ္ထော။ **မုဋ္ဌဿတိနာ** တိ ဝိနဋ္ဌဿတိနာ, သတိဝိရဟိတေနာတိ အတ္ထော။ **သာရဒ္ဓကာယေနာ** တိ သဒရထကာယေန။ **ဗောဓိမဏ္ဍေ** တိ ဗောဓိသင်္ခါတဿ ဉာဏဿ မဏ္ဍဘာဝပ္ပတ္တေ ဌာနေ။ ဗောဓီတိ ဟိ ပညာ ဝုစ္စတိ, သာ ဧတ္ထ မဏ္ဍာ ပသန္နာ ဇာတာတိ သော ပဒေသော “ဗောဓိမဏ္ဍော”တိ ပညာတော။ **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတ** န္တိ “ကာမံ တစော စ နှာရု စ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု, သရီရေ ဥပသုဿတု မံသလောဟိတ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂; အ. နိ. ၂.၅; မဟာနိ. ၁၉၆) ဧဝံ ဝုတ္တစတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ။ တတ္ထ တစောတိ ဧကံ အင်္ဂံ နှာရု ဧကံ အင်္ဂံ အဋ္ဌိ ဧကံ အင်္ဂံ မံသလောဟိတံ ဧကံ အင်္ဂန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တစော ဧကံ အင်္ဂ**န္တိ စ တစေ နိရပေက္ခဘာဝေ ဧကံ အင်္ဂန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပဓာနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ ဟိ တစေ ပလုဇ္ဇမာနေပိ တံနိမိတ္တံ အဝောသာနာပဇ္ဇနံ တဿ ဝီရိယဿ ဧကံ အင်္ဂံ ဧကံ ကာရဏံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဂ္ဂဟိတ** န္တိ အာရမ္ဘံ သိထိလံ အကတွာ ဒဠှပရက္ကမသင်္ခါတဿုဿာဟနဘာဝေန ဂဟိတံ။ တေနာဟ **“အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”** တိ။

အသလ္လီန န္တိ အသင်္ကုစိတံ ကောသဇ္ဇဝသေန သင်္ကောစံ အနာပန္နံ။ **ဥပဋ္ဌိတာ** တိ ဩကာဟနသင်္ခါတေန အပိလာပနဘာဝေန အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ ဌိတာ။ တေနာဟ **“အာရမ္မဏာဘိမုခီဘာဝေနာ”** တိ။ သမ္မောသဿ ဝိဒ္ဓံသနဝသေန ပဝတ္တိယာ န သမ္မုဋ္ဌာတိ **အသမ္မုဋ္ဌာ** ။ ကိဉ္စာပိ စိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေနေဝ စိတ္တမေဝ ပဿဒ္ဓံ, ကာယပဿဒ္ဓိဝသေနေဝ စ ကာယော ပဿဒ္ဓော ဟောတိ, တထာပိ ယသ္မာ ကာယပဿဒ္ဓိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စိတ္တပဿဒ္ဓိယာ

သဟေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝိနာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေနာ”** တိ။ ကာယပဿဒ္ဓိယာ ဥဘယေသမ္ပိ ကာယာနံ ပဿမ္ဘနာဝဟတ္တာ ဝုတ္တံ **“ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတီ”** တိ။ **သော စ ခေါ**တိ သော စ ခေါ ကာယော။ **ဝိဂတဒရထော**တိ ဝိဂတကိလေသဒရထော။ နာမကာယေ ဟိ ဝိဂတဒရထေ ရူပကာယောပိ ဝူပသန္တဒရထပရိဠာဟော ဟောတိ။ **သမ္မာ အာဟိတ**န္တိ နာနာရမ္မဏေသု ဝိဓာဝနသင်္ခါတံ ဝိက္ခေပံ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ အဝိက္ခိတ္တဘာဝါပါဒနေန သမ္မဒေဝ အာဟိတံ ဌပိတံ။ တေနာဟ **“သုဋ္ဌု ဌပိတ”** န္တိအာဒိ။ စိတ္တဿ အနေကဂ္ဂဘာဝေ ဝိက္ခေပဝသေန စဉ္စလတာ, သာ သတိ ဧကဂ္ဂတာယ န ဟောတီတိ အာဟ **“ဧကဂ္ဂံ အစလံ နိပ္ဖန္ဒန”**န္တိ။ **ဧတ္တာဝတာ** တိ “အာရဒ္ဓံ ခေါ ပနာ”တိအာဒိနာ ဝီရိယသတိပဿဒ္ဓိသမာဓီနံ ကိစ္စသိဒ္ဓိဒဿနေန။

နနု စ သဒ္ဓါပညာနမ္ပိ ကိစ္စသိဒ္ဓိ ဈာနဿ ပုဗ္ဗပဋိပဒါယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ? သစ္စံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, သာ ပန နာနန္တရိကဘာဝေန အဝုတ္တသိဒ္ဓါတိ န ဂဟိတာ။ အသတိ ဟိ သဒ္ဓါယ ဝီရိယာရမ္ဘာဒီနံ အသမ္ဘဝတော, ပညာပရိဂ္ဂဟေ စ နေသံ အသတိ ဉာယာရမ္ဘာဒိဘာဝေ န သိယာ, တထာ အသလ္လီနာသမ္မောသတာဒယော ဝီရိယာဒီနန္တိ အသလ္လီနတာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝေတ္ထ ပညာကိစ္စသိဒ္ဓိ ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဈာနဘာဝနာယံ တ သမာဓိကိစ္စံ အဓိကံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ သမာဓိပရိယောသာနာဝ ဈာနဿ ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ကထိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဌမဇ္ဈာနကထာ

ဣဒါနိ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ ပါဠိယာ ဈာနဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၀၈) ဝုတ္တမ္ပိ အတ္ထံ အဋ္ဌကထာနယေနေဝ သံဝဏ္ဏေတုကာမော ဝိဘင်္ဂပါဠိယံ ဝုတ္တနယေန အဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ကိဉ္စာပိ တတ္ထ ကတမေ ကာမာ”**တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ ပတ္ထနာကာရေန ပဝတ္တော ဒုဗ္ဗလော လောဘော ဆန္ဒနဋ္ဌေန **ဆန္ဒော,** တတော ဗလဝ ရဉ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေါ,** တတောပိ ဗလဝတရော ဗဟလရာဂေါ **ဆန္ဒရာဂေါ**။ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနာနိ သင်္ကပ္ပေတိ ဧတေနာတိ **သင်္ကပ္ပော,** တထာပဝတ္တော လောဘော။ တတ္ထ **နိမိတ္တသင်္ကပ္ပနာ** နာမ အဝယဝေ သမောဓာနေတွာ “ဣတ္ထီ ပုရိသော”တိအာဒိနာ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဥပရူပရိ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ နိမိတ္တဿ ကပ္ပနာ။ **အနုဗျဉ္ဇနသင်္ကပ္ပနာ** ပန “ဟတ္ထာ သောဘနာ, ပါဒါ သောဘနာ”တိ ဧဝံ အနုဗျဉ္ဇနဝသေန ဝိဘဇိတွာ ကပ္ပနာတိ။ ကိလေသာနဉ္ဟိ အနု အနု ဗျဉ္ဇနတော ပရိဗျဉ္ဇနတော ပရိဗျတ္တိဝသေန ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝတော အနုဗျဉ္ဇနံ ဟတ္ထပါဒါဒိအဝယဝါ ဝုစ္စန္တိ။ တတော ဗလဝ ရဉ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေါ,** သင်္ကပ္ပဝသေနေဝ ပဝတ္တော တတောပိ ဗလဝတရော **သင်္ကပ္ပရာဂေါ** ။ သွာယံ ပဘေဒေါ ဧကဿေဝ လောဘဿ ပဝတ္တိအာကာရဝသေန အဝတ္ထာဘေဒဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ “ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလီဗဒ္ဒေါ”တိ။ **ကာမာ**တိ ကိလေသကာမာ, ကာမေန္တီတိ ကာမာ, ကာမေန္တိ ဧတေဟီတိ ဝါ။

သေယျထိဒ န္တိ ဣမဿ တံ ကတမံ, တံ ကထန္တိ ဝါ အတ္ထော။ **ဝိဝိစ္စိတွာ** တိ ဝိသုံ ဟုတွာ။ တေနာဟ **“ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ”** တိ, ပဇဟနဝသေန အပက္ကမိတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ** တိ ဧတ္ထ **ဝိဝိစ္စာ**တိ ဣမိနာ ဝိဝေစနံ ဈာနက္ခဏေ ကာမာနံ အဘာဝမတ္တံ ဝုတ္တံ။ **ဝိဝိစ္စေဝါ** တိ ပန ဣမိနာ ဧကံသတော ကာမာနံ ဝိဝေစေတဗ္ဗတာဒီပနေန တပ္ပဋိပက္ခတာ ဈာနဿ ကာမဝိဝေကပ္ပဟာနဿ စ ဈာနာဓိဂမူပါယတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ပဌမဇ္ဈာန”** န္တိအာဒိ ဝတွာ တမေဝတ္ထံ ပါကဋတရံ ကာတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေ ဝိယာ**တိ ဧတေန ယထာ ပဒီပါဘာဝေန ရတ္တိယံ အန္ဓကာရာဘိဘဝေ, ဧဝံ ဈာနာဘာဝေန စိတ္တသန္တတိယံ ကာမာဘိဘဝေတိ ဒဿေတိ။

ဧတန္တိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ အဝဓာရဏဝစနံ, န ခေါ ပန ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ “ကာမေဟိ ဧဝ”တိ အဝဓာရဏဿ အကတတ္တာ။ **တန္နိဿရဏတော** တိ နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါတိ နိဿရဏံ။ ကေ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ? ကာမာ။ တေသံ ကာမာနံ နိဿရဏံ ပဟာနံ **တန္နိဿရဏံ,** တတော ကာမနိဿရဏတောတိ အတ္ထော။ ကထံ ပန သမာနေ ဝိက္ခမ္ဘနေ ကာမာနမေဝေတံ နိဿရဏံ, န ဗျာပါဒါဒီနန္တိ စောဒနံ ယုတ္တိတော အာဂမတော စ သာဓေတုံ **“ကာမဓာတူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော** တိ သကလဿပိ ကာမဘဝဿ သမတိက္ကမပဋိပဒါဘာဝတော။ တေန ဣမဿ ဈာနဿ ကာမပရိညာဘာဝမာဟ ။ **ကာမရာဂပဋိပက္ခတော**တိ “ဆန္ဒော ကာမော”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁) ဝုတ္တဝိဘာဂဿ ကိလေသကာမဿ ပစ္စတ္တိကဘာဝတော။ တေန ယထာ မေတ္တာ ဗျာပါဒဿ,

ကရဏ္ဍာ ဝိဟိံသာယ, ဧဝမိဒံ ဈာနံ ကာမရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတန္တိ ဒဿေတိ။ ဝိဟာကေန စေတ္ထ ကာမဓာတုသမ တိက္ကမော အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေ ကာမရာဂပဋိပက္ခတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝမတ္တနော ပဝတ္တိယာ ဝိဟာကပ္ပဝတ္တိယာ စ ကာမရာဂတော ကာမဓာတုတော စ ဝိနိဝတ္တသဘာဝတ္တာ ဣဒံ ဈာနံ ဝိသေသတော ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ, သုတယမ တ္ထော ဟဒ္ဓာဂတော ဧတတိ အာဟ **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ။ **နေက္ခမ္မ** န္တိ ပဌမဇ္ဈာနံ။

ကာမစ္ဆန္ဒေတ္ထ တမတ္ထံ ဒီပေတုံ ပုရိမပဒေယေဝ အဝဓာရဏံ ဂဟိတံ, ဥတ္တရပဒေပိ ပန တံ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတောတိ ဒဿေတုံ **"ဥတ္တရပဒေပိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣတောတိ** ကာမစ္ဆန္ဒတော။ **သေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** တိ သေ နိယမော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သာဓာရဏဝစနေနာ**တိ သဗ္ဗဝိဝေကသာဓာရဏဝစနေန။ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿ ဒ္ဓိနိဿရဏဝိဝေကာ **တဒင်္ဂဝိဝေကာဒယော** ။ ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကာ **ကာယဝိဝေကာဒယော။ တယော ဧဝ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ**တိ တယော ဧဝ ဣဓ ဈာနကထာယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ သမုစ္ဆေဒဝိဝေကာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။ **နိဒ္ဒေသေ** တိ မဟာနိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁)။ တတ္ထ ဟိ "ဥဒ္ဒာနတော ဒွေ ကာမာ ဝတ္ထုကာမာ ကိလေသကာမာ စာ"တိ ဥဒ္ဒိသိတွာ တတ္ထ "က တမေ ဝတ္ထုကာမာ မနာပိယာ ရူပါ။ပေ.။ မနာပိယာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ"တိအာဒိနာ ဝတ္ထုကာမာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ တေ ပန ကာမီယန္တီတိ ကာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တတ္ထေဝါ** တိ နိဒ္ဒေသေယေဝ။ **ဝိဘင်္ဂေ** တိ ဈာနဝိဘင်္ဂေ။ **ဧဝဉ္စဟိ သတီ**တိ ဧဝံ ဥဘယေသမ္ပိ ကာမာနံ သင်္ဂဟေ သတိ။ **ဝတ္ထုကာမေဟိပီ**တိ ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝတိပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတီတိ ဧဝံ ယုဇ္ဇမာနတ္ထန္တ တရသမုစ္စယတ္ထော **ပိ**-သဒ္ဒော, န ကိလေသကာမသမုစ္စယတ္ထော။ ကသ္မာ? ဣမဿိ အတ္ထေ ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဿ ဒုတိယပဒေန ဝုတ္တတ္တာ။ **တေနာ**တိ ဝတ္ထုကာမဝိဝေကေန။ **ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီ** တိ ပုတ္တ တအာရာဒိပရိဂ္ဂဟဝိဝေကဒီပနတော ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။

ပုရိမေနာတိ ကာယဝိဝေကေန။ **ဧတ္ထ** တိ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ"တိ ဧတသ္မိံ ပဒဒ္ဝယေ။ ဣတော တ နိဒ္ဒါရိတေ ဝိဝေကဒွယေ, အကုသလသဒ္ဒေန ယဒိ ကိလေသကာမာ, သဗ္ဗာကုသလာပိ တ ဂဟိတာ, သဗ္ဗထာ ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကော ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဒုတိယေန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော"**တိ။ **ဒုတိယေနာ**တိ စ စိတ္တဝိဝေကေနာတိ အတ္ထော။ **ဧတေသ**န္တိ ယထာဝုတ္တာနံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ။ နိဒ္ဒါရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ။ တဏှာဒိသံကိလေသာနံ ဝတ္ထုနော ပဟာနံ **သံကိလေသဝတ္ထုပ္ပဟာနံ** ။ **လောလဘာဝေ** နာမ တတ္ထ တတ္ထ ရူပာဒိသု တဏှုပ္ပာဒော, တဿ ဟေတူ ဝတ္ထုကာမာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဗာလဘာဝဿ ဟေတုပရိစ္စာဂေတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗာလ ဘာဝေ** နာမ အဝိဇ္ဇာ, ဒုစိန္တိတစိန္တိတာဒိ တ, တဿ အယောနိသောမနသိကာရော, သဗ္ဗေပိ တ အကုသလာ ဓမ္မာ ဟေတူ။ ကာမဂုဏာဓိဂမဟေတု ဟဏာတိဟတာဒိအသုဒ္ဓပ္ပယောဂေ ဟောတီတိ တဗ္ဗိဝေကေန **ပယောဂသုဒ္ဓိ** ဝိဘာဝိ တာ။ တဏှာသံကိလေသသောဓနေန ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယသံဝမုနေန စ အဇ္ဈာသယဝိသောဓနံ **အာသယပေါသနံ။ အာသ ယပေါသန**န္တိ စ ဈာနဘာဝနာယ ပစ္စယဘူတာ ပုဗ္ဗယောဂဒိဝသေန သိဒ္ဓာ အဇ္ဈာသယသမ္ပဒာ , သာ ပန တဏှုပတာ ပဝိဂမေန ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ "တဏှာသံကိလေသဝိသောဓနေနာ"တိ။ **ကာမေသူ**တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။

အနေကဘေဒအေတိ ကာမာသဝကာမရာဂသံယောဇနာဒိဝသေန ရူပတဏှာဒိဝသေန စ အနေကပ္ပဘေဒအေ။ **ကာမစ္ဆန္ဒော ယေဝတ**တိ ကာမသဘာဝေယေဝ ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော နပိ ကုသလစ္ဆန္ဒောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အကုသလပရိယာပန္နောပီ** တိ "ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟီ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တအကုသလေသု အန္တောဂဓောပိ။ **ဈာနပဋိပက္ခ တော**တိ ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော တံဟေတု တံနိမိတ္တံ ဝိသုံ ဝုတ္တော, အကုသလဘာဝသာမညေန အဂ္ဂဟေတွာတ ဝိသုံ သရူပေန ဂဟိတော။ ယဒိ ကိလေသကာမောဝ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော, တံ ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ **"အနေကဘေဒ တော"**တိအာဒိ။ **အညေသမ္ပိ** တိ ဒိဋ္ဌိမာနအဟိရိကာနောတ္တပ္ပာဒီနံ တံသဟိတဖဿာဒီနဉ္စ။ **ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော**တိ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိအာဒိနာ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာနိ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ, တေသံ အတ္တနော ပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော တပ္ပစ္စနီကနီဝရဏဝစနံ။ "ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿ သနတော"တိပိ ပဌန္တိ။ တတ္ထ **ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော** တိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနဈာနင်္ဂါနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝသေန ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ **ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနီ** တိ ဈာနင်္ဂါနံ ပဝတ္တိနိဝါရဏတော ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာ နိ။ **ဝိဒ္ဓံသကာနီ** တိ ဝိဃာတကာနိ။ **သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ** **ပဋိပက္ခော** တိ ရာဂပဏိဓိယာ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော နာနာရမ္မဏေဟိ ပလောဘိတဿ ပရိဗ္ဗမန္တဿ စိတ္တဿ သမာဓာနတော ကာမစ္ဆန္ဒဿ သမာဓိ ပဋိပက္ ခော။ **ပီတိ ဗျာပါဒဿာ** တိ ပာမောဇ္ဇေန သမာနယောဂက္ခေမတ္တာ ဗျာပါဒဿ ပီတိ ပဋိပက္ခာ။ **ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿာ**တိ ယောနိသော သင်္ကပ္ပနဝသေန သဝိပ္ဖာရပ္ပဝတ္တိတော ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ ပဋိပက္ခော။ **သုခံ**

ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စဿာတိ သုခံ ဝူပသန္တသီတလသဘာဝတ္တာ အဝူပသမာနုတာပသဘာဝဿ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စဿ ပဋိ
ပက္ခံ။ **ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ**တိ ဝိစာရော အာရမ္မဏေ အနုမဇ္ဇနဝသေန ပညာပတိရူပသဘာဝတ္တာ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဋိပ
က္ခော။ မဟာကစ္စာနတ္ထေရေန ဒေသိတာ ပိဋကာနံ သံဝဏ္ဏနာ ပေဋကံ, တသ္မိံ **ပေဋကေ**။

ပဉ္စကာမဂုဏဘေဒဝိသယဿာတိ ရူပာဒိပဉ္စကာမဂုဏဝိသေသဝိသယဿ။ **အာဃာတဝတ္ထုဘေဒာဒိဝိသယာန**န္တိ
ဗျာပာဒဝိဝေကဝစနေန "အနတ္ထံ မေ အစရီ"တိအာဒိအာဃာတဝတ္ထုဘေဒဝိသယဿ ဒေါသဿ, မောဟာဓိကေဟိ
ထိနမိဒ္ဓာဒီဟိ ဝိဝေကဝစနေန ပဋိစ္ဆာဒနဝသေန ဒုက္ခာဒိပုဗ္ဗန္တာဒိဘေဒဝိသယဿ မောဟဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေ
ကော ဝုတ္တော။ ကာမရာဂဗျာပာဒတဒေကဋ္ဌထိနမိဒ္ဓာဒိဝိက္ခမ္ဘကဉ္စေတံ သဗ္ဗာကုသလပဋိပက္ခသဘာဝတ္တာ
သဗ္ဗကုသလာနံ, တေန သဘာဝေန သဗ္ဗာကုသလပ္ပဟာယကံ ဟောန္တမ္ပိ ကာမရာဂါဒိဝိက္ခမ္ဘနသဘာဝမေဝ ဟောတိ
တံသဘာဝတ္တာတိ အဝိသေသေတွာ နီဝရဏာကုသလမူလာဒီနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီတိ အာဟ။

ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကာစိ ဝသဝတ္တိတာတိ ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏတ္ထံ **"ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိတက္ကန**န္တိ ဟိ ဝိတက္ကနကိရိယာ, သာ စ ဝိတက္ကဿ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဝတ္တိမတ္တမေ
ဝါတိ ဘာဝနိဒ္ဒေသော ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏာယ ဟောတိ။ တယိဒံ ဝိတက္ကနံ "ဤဒိသမိဒ"န္တိ အာရမ္မဏပရိကပ္ပနန္
တိ အာဟ **"ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။ ယသ္မာ စိတ္တံ ဝိတက္ကဗလေန အာရမ္မဏံ အဘိနိရုဠှံ ဝိယ ဟောတိ, တသ္
မာ သော အာရမ္မဏာဘိနိရောပနလက္ခဏော ဝုတ္တော။ ယထာ ဟိ ကောစိ ရာဇဝလ္လဘံ ဉာတိံ ဝါ မိတ္တံ ဝါ နိဿာ
ယ ရာဇဂေဟံ အာရောဟတိ အနုပဝိသတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကံ နိဿာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ အဝိ
တက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတီတိ? ဝိတက္ကဗလေနေဝ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော ပရိစယေန တေန ဝိနာပိ နိရာ
သင်္ကော ရာဇဂေဟံ ပဝိသတိ, ဧဝံ ပရိစယေန ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ **ပရိစ
ယေနာ**တိ စ သန္တာနေ ပဝတ္တဝိတက္ကဘာဝနာသင်္ခါတေန ပရိစယေန။ ဝိတက္ကဿ ဟိ သန္တာနေ အဘိဏှံ ပဝတ္တဿ
ဝသေန စိတ္တဿ အာရမ္မဏာဘိရုဟနံ စိရပရိစိတံ, တေန တံ ကဒါစိ ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ တတ္ထ ပဝတ္တတေဝ။
ယထာ တံ ဉာဏသဟိတံ ဟုတွာ သမ္မသနဝသေန စိရပရိစိတံ ကဒါစိ ဉာဏရဟိတမ္ပိ သမ္မသနဝသေန ပဝတ္တတိ,
ယထာ ဝါ ကိလေသသဟိတံ ဟုတွာ ပဝတ္တံ သဗ္ဗသော ကိလေသရဟိတမ္ပိ ပရိစယေန ကိလေသဝါသနာဝသေန ပဝတ္
တတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အာဟနနပရိယာဟနနရသောတိ အာဒိတော, အဘိမုခံ ဝါ ဟနနံ **အာဟနနံ**။ ပရိတော, ပရိဝတ္တိတွာ ဝါ အာဟနနံ
ပရိယာဟနနံ။ "ရူပံ ရူပံ, ပထဝီ ပထဝီ"တိ အာကောဋေန္တဿ ဝိယ ပဝတ္တိ အာဟနနံ ပရိယာဟနနန္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယ
သ္မိဉှိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပေတိ, တံ တဿ ဂဟဏယောဂ္ဂံ ကရောန္တော ဝိတက္ကော အာကောဋေန္
တော ဝိယ ဟောတိ။ ယဒိ ဧဝံ နာဂသေနတ္ထေရေန "အာကောဋနလက္ခဏော ဝိတက္ကော။ ယထာ, မဟာရာဇ, ဘေရီ အာ
ကောဋိတာ အထ ပစ္ဆာ အနုရဝတိ အနုသဒ္ဒာယတိ, ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, ယထာ အာကောဋနာ, ဧဝံ ဝိတက္ကော ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗော။ အထ ပစ္ဆာ အနုရဝနာ အနုသဒ္ဒနာ, ဧဝံ ဝိစာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"တိ အာကောဋနလက္ခဏတာ ဝိတက္ကဿ က
သ္မာ ဝုတ္တာ? နာယံ ဝိရောဓော။ ထေရေန ဟိ ကိစ္စသန္နိဿိတံ ကတွာ လက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မာနဉှိ သဘာဝဝိနိမုတ္
တာ ကာစိ ကိရိယာ နာမ နတ္ထိ, တထာ ဂဟေတဗ္ဗာကာရော စ။ ဗောဓနေယျဇနာနုရောဓေန ပန ပရမတ္ထတော ဧကီဘာ
ဝေပိ သဘာဝဓမ္မော ပရိယာယဝစနေဟိ ဝိယ သမာရောပိတရူပေဟိ ဗဟူဟိ ပကာရေဟိ ပကာသီယတိ။ ဧဝဉှိ သော သု
ဋ္ဌု ပကာသိတော ဟောတိ။ **အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော**တိ ဧတ္ထ **အာနယနံ** စိတ္တေ အာရမ္မဏဿ ဥပနယနံ, အာကဍ္ဎနံ
ဝါ။

အနုသဉ္စရဏံ အနုပရိဗ္ဘမနံ။ သွာယံ ဝိသေသော သန္တာနမှိ လဗ္ဘမာနော ဧဝ သန္တာနေ ပါကဋော ဟောတီတိ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အနုမဇ္ဇန**န္တိ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အနုမသနံ, ပရိမဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။
တထာ ဟိ "ဝိစာရော ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိယာ"တိ စ ဝုတ္တော။ **တတ္ထာ**တိ အာရမ္မဏေ။
သဟဇာတာနံ အနုယောဇနံ အာရမ္မဏေ အနုဝိစရဏသင်္ခါတအနုမဇ္ဇနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုပ္ပဗန္ဓနံ အာရမ္မ
ဏေ စိတ္တဿ အဝိစ္ဆိန္နဿ ဝိယ ပဝတ္တိ။ တထာ ဟိ သော "အနုပ္ပဗန္ဓနတာ"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တေနေဝ စ "ဃဏ္ဍာ
နုရဝော ဝိယ, ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယာ"တိ စ ဝုတ္တော။ **ကတ္ထစီ**တိ ပဌမဇ္ဈာနေ ပရိတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေသု စ။ **ဩဠာရိကဋ္ဌေ
နာ**တိ ဝိစာရတော ဩဠာရိကဋ္ဌေန။ ယထာ ဃဏ္ဍာဘိဃာတသဒ္ဒေါ ပဌမာဘိနိပါတော ဟောတိ, ဧဝံ အာရမ္မဏာဘိမုခနိ

ရောပနဋ္ဌေန ဝိတက္ကော စေတသော ပဋ္ဌမာဘိနိပာတော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **"ဃဏ္ဍာဘိဃာတသဒ္ဒော ဝိယာ"** တိ အာဒိ။ **ဝိပ္ဖာရဝာ** တိ ဧတ္ထ **ဝိပ္ဖာရော** နာမ ဝိတက္ကဿ ထိနမိဒ္ဓပဋိပက္ခော အာရမ္မဏေ အနောလီနတာ အသင်္ကောစော, သော ပန အဘိနိရောပနဘာဝေန စလနံ ဝိယ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ပရိပ္ဖန္ဒနဘာဝေ စိတ္တဿာ"** တိ။ **ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယာ** တိ ဧတ္ထ ပရိဿယာဘာဝဝိမံသနတ္ထံ ပရိဗ္ဘမနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒုကနိပာတဋ္ဌကထာယံ** ပန –

"အာကာသေ ဂစ္ဆတော မဟာသကုဏဿ ဥဘောဟိ ပက္ခေဟိ ဝါတံ ဂဟေတွာ ပက္ခေ သန္နိသီဒါပေတွာ ဂမနံ ဝိယ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိနိရောပနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော, ဝါတဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပက္ခေ ဖန္ဒာပယမာနဿ ဂမနံ ဝိယ အနုမဇ္ဇနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိစာရော"တိ –

ဝုတ္တံ, တံ အနုပ္ပဗန္ဓနေန ပဝတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ ဥပစာရေ ဝါ အပ္ပနာယံ ဝါ သန္တာနေန ပဝတ္တိယံ ဝိတက္ကော နိစ္စလော ဟုတွာ အာရမ္မဏံ အနုပဝိသိတွာ ဝိယ ပဝတ္တတိ, န ပဋ္ဌမာဘိနိပါတေ ဟာကဋ္ဌော ဟောတိ။ ယထာ ဟိ အပုဗ္ဗာရမ္မဏေ ပဋ္ဌမာဘိနိပါတဘူတော ဝိတက္ကော ဝိပ္ဖာရဝါ ဟောတိ, န တထာ ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ နိရန္တရံ အနုပ္ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တိယံ, နာတိဝိပ္ဖာရဝါ ပန တတ္ထ ဟောတိ သန္နိသိန္နဘာဝတော။ **ပဋ္ဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု ပာကဋော ဟောတီ**တိ ဝိတက္ကဿ ဝိသေသော အဘိနိရောပနာကာရော ဩဠာရိကတ္တာ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနေ ပာကဋော ဟောတိ, တဒဘာဝတော ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ဝိစာရဿ ဝိသေသော အနုမဇ္ဇနာကာရော ပာကဋော ဟောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ အပရော နယော – မလဂ္ဂဟိတံ ကံသဘာဇနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဣတရေန ဟတ္ထေန စုဏ္ဏတေလဝါလဏ္ဍုပကေန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဒဠှံ ဂဟဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ ကုမ္ဘကာရဿ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေန စက္ကံ ဘမယိတွာ ဘာဇနံ ကရောန္တဿ ပိဏ္ဍဿ ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, တဿေဝ ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ ကံသဘာဇနာဒီသု ကိဉ္စိ မဏ္ဍလံ ဝဋ္ဋလေခံ ကရောန္တဿ မဇ္ဈေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ ဌိတကဏ္ဋကော ဝိယ အဘိနိရောပနော ဝိတက္ကော, ဗဟိ ပရိဗ္ဘမနကဏ္ဋကော ဝိယ အနုမဇ္ဇနော ဝိစာရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာ ပုပ္ဖဖလသာခါဒိအဝယဝဝိနိမုတ္တော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ရုက္ခော "သပုပ္ဖော သဖလော"တိ ဝေဟာရီယတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကာဒိအင်္ဂဝိနိမုတ္တံ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ ဝေဟာရီယတီတိ ဒဿေတုံ **"ရုက္ခော ဝိယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဘင်္ဂေ ပနာ** တိအာဒီသု ဈာနဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလဝသေန ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ "ဣဓ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၀၈) ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဈာနာနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ။ ယဒိပိ ဝိဘင်္ဂေ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ, အတ္ထော ပန တတြာပိ ဝိဘင်္ဂေပိ ယထာ ဣဓ "ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေနာ"တိအာဒိနာ ဓမ္မဝသေန ဝုတ္တော, ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ပရမတ္ထတော ပုဂ္ဂလဿေဝ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ ဝါ ဈာနသမင်္ဂိနော ဝိတက္ကဝိစာရသမင်္ဂိတာဒဿနေန ဈာနဿေဝ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"**တိ။

ဝိဝေကာသဒ္ဒဿ ဘာဝသာဓနတံ သန္ဓာယာဟ **"တသ္မာ ဝိဝေကာ"** တိ။ ဟေတုအတ္ထေ စေတံ နိဿက္ကဝစနံ, တသ္မာ ဝိဝေကာ ဟေတုဘူတာတိ အတ္ထော။ **ဝိဝေကာ**သဒ္ဒဿ ကတ္တုသာဓနတံ ကမ္မသာဓနတံ ဝါ သန္ဓာယာဟ **"တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ"**တိ။ "ဝိဝိတ္တော"တိ ဟိ ဣမိနာ နီဝရဏေဟိ ဝိနာဘူတော ဝေဟိ ဝိဝေစိတောတိ စ သာဓနဒွယမ္ပိ သင်္ဂဟိတမေဝါတိ။ **ပီနယတီ**တိ တပ္ပေတိ ဝဍ္ဍေတိ ဝါ။ **သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ** တိ ပရိတုဿနလက္ခဏာ။ **ပီနနရသာ**တိ ပရိဗြူဟနရသာ။ **ဖရဏရသာ**တိ ပဏီတရူပေဟိ ကာယဿ ဗျာပနရသာ။ ဥဒဂ္ဂဘာဝေ ဩဒဂျံ ။ သုခယတီတိ **သုခံ,** အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ လဒ္ဓဿာဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သွာယံ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော ပရိယာယလဒ္ဓော ဓမ္မတော အညဿ ကတ္တုနိဝတ္တနတ္ထော, နိပ္ပရိယာယေန ပန ဘာဝသာဓနမေဝ လဗ္ဘတီတိ **"သုခနံ သုခ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **သာတလက္ခဏ** န္တိ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဝါ အတ္တနိ သာဒယတီတိ သာတံ ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ သာတံ မဓုရန္တိ ဝဒန္တိ, သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သာတလက္ခဏံ။ **ဥပဗြူဟနရသ** န္တိအာဒီသု **ဥပဗြူဟနံ** သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံဝဍ္ဎနံ, ဒုက္ခံ ဝိယ အဝိဿဇ္ဇေတွာ အဒုက္ခမသုခာ ဝိယ အနဇ္ဈုပေက္ခိတွာ အနု အနု ဂဏှာပနံ ဥပကာရိတာ ဝါ အနုဂ္ဂဟော။ **ကတ္ထစီ** တိ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနာဒိကေ။ **ပဋိလာဘတုဋ္ဌိ** တိ ပဋိလာဘဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကတုဋ္ဌိ။ **ပဋိလဒ္ဓရသာနုဘဝန** န္တိ ပဋိလဒ္ဓဿ အာရမ္မဏရသဿ အနုဘဝနံ။ ဧတေန ပီတိသုခါနိ

သဘာဝတော ဝိဘဇိတ္ွတ ဒဿိတာနိ။ **ယတ္ထ ပီတိ, တတ္ထ သုခ** န္တိ ဝိတက္ကဿ ဝိယ ဝိစာရေန ပီတိယာ သုခေန
အစ္စန္တသံယောဂမာဟ။ **ယတ္ထ သုခံ, တတ္ထ န နိယမတော ပီတီ** တိ ဝိစာရဿ ဝိယ ဝိတက္ကေန, သုခဿ ပီတိယာ
အနစ္စန္တသံယောဂံ။ တေန အစ္စန္တာနစ္စန္တသံယောဂိတာယ ပီတိသုခာနံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။

ကံ ဥဒကံ တာရေန္တီ ဧတ္ထာတိ **ကန္တာရံ,** နိရုဒကမရုဋ္ဌာနံ။ ဝနမေဝ **ဝနန္တံ** ။ **ဝနစ္ဆာယပ္ပဝေသနဥဒကပရိ
ဘောဂေသု ဝိယ သုခ**န္တိ ယထာ ဟိ ပုရိသော မဟာကန္တာရမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော ဃမ္မပရေတော တသိတော ပိပါသိတော ပဋိပ
ထေ ပုရိသံ ဒိသ္ွာ “ကတ္ထ ပာနီယံ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆေယျ, သော “အဋဝိံ ဥတ္တရိတ္ွာဝ ဇာတဿရဝနသဏ္ဍော
အတ္ထိ, တတ္ထ ဂန္တ္ွာ လဘိဿသီ”တိ ဝဒေယျ, သော တဿ ကထံ သုတ္ွာဝ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဘဝေယျ, တ
တော ဂစ္ဆန္တော ဘူမိယံ ပတိတာနိ ဥပ္ပလဒလနာဠပတ္တာဒီနိ ဒိသ္ွာ သုဋ္ဌုတရံ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဟုတ္ွာ ဂစ္ဆန္တော အ
လ္လဝတ္ထေ အလ္လကေသေ ပုရိသေ ပဿေယျ, ဝနကုက္ကုဋမောရာဒီနံ သဒ္ဒံ သုဏေယျ, ဇာတဿရပရိယန္
တေ ဇာတမဏိဇာလသဒိသံ နီလဝနသဏ္ဍံ ပဿေယျ, သရေ ဇာတာနိ ဥပ္ပလပဒုမကုမုဒါနိ ပဿေယျ, အစ္ဆံ ဝိပ္ပ
သန္နံ ဥဒကမ္ပိ ပဿေယျ, သော ဘိယျော ဘိယျော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဟုတ္ွာ ဇာတဿရံ ဩတရိတ္ွာ ယထာရု
စိ နှာတ္ွာ စ ပိဝိတ္ွာ စ ပဿဒ္ဓဒရထော ဘိသမုဠာလပေါက္ခရာဒီနိ ခါဒိတ္ွာ နီလုပ္ပလာဒီနိ ပိဠန္ဓိတ္ွာ မန္ဒာလဝမူ
လာနိ ခန္ဓေ ခိပိတ္ွာ ဥတ္တရိတ္ွာ သာဋကံ နိဝါသေတ္ွာ ဥဒကသာဋကံ အာတပေ ကတ္ွာ သီတစ္ဆာယာယ မန္ဒမန္
ဒေ ဝါတေ ပဟာရန္တေ နိပန္နောဝ “အဟော သုခံ အဟော သုခ”န္တိ ဝဒေယျ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဿ ဟိ ပုရိ
သဿ ဇာတဿရဝနသဏ္ဍသဝနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥဒကဒဿနာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌကာလော ဝိယ ပုဗ္ဗဘာဂာရမ္မဏေ
ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရာ ပီတိ, နှာယိတ္ွာ စ ပိဝိတ္ွာ စ သီတစ္ဆာယာယ မန္ဒမန္ဒေ ဝါတေ ပဟာရန္တေ “အဟော သုခံ
အဟော သုခ”န္တိ ဝဒန္တော နိပန္နကာလော ဝိယ ဗလပ္ပတ္တံ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနာကာရသဏ္ဌိတံ သုခံ။

တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ တိ ကန္တာရမ္မဏဿ ပဋိလာဘသမယေ ပဋိလဒ္ဓဿ ရသာနုဘဝနသမယေ ဝနစ္ဆာယာ
ဒီနံ သဝနဒဿနသမယေ ပရိဘောဂသမယေ စ။ **ဟာကဋ္ဌာဘာဝတော**တိ ယထာက္ကမံ ပီတိသုခါနံ ဝိဘူတဘာဝတော။ **ဝိဝေ
ကဇံ ပီတိသုခ**န္တိ ဧတ္ထ ပုရိမသ္မိံ အတ္ထေ ဝိဝေကဇန္တိ ဈာနံ ဝုတ္တံ။ ပီတိသုခသဒ္ဒတော စ အတ္ထိအတ္ထဝိသေသ
ဝတော **အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ** တိ ဧတ္ထ အကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာ အရိသသောတိ။ ဒုတိယေ ပီတိသုခ
မေဝ ဝိဝေကဇံ, ဝိဝေကဇံပီတိသုခန္တိ စ အညပဒတ္ထသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသဿ စ အလောပေါ ကတော, လော
ပေ ဝါ သတိ “ဝိဝေကဇပီတိသုခ”န္တိ ပာဌောတိ အယံ ဝိသေသော။

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမန္တိ ကမိနာ ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ “ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမ”န္တိပိ ပါဌော, တတ္ထာ
ပိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော, ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာမတ္တံ တ ပဌမန္တိ ကာဒံ ဝစနန္တိ အတ္ထော။ **ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိ
ပဌမ**န္တိ ကာဒံ ပန န ဧကန္တလက္ခဏံ။ စိဏ္ဏဝသီဘာဝေ ဟိ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ မတ္ထကံ ပါ
ပေန္တောပိ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကောတိ, မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ အာဒိံ ပါပေန္တောပိ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကောတိ, အန္
တရန္တရာ ဩက္ကမန္တောပိ သက္ကောတိ။ ဧဝံ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိယဋ္ဌေန ပန ပဌမံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ပဌမံ။ တေနေဝ **ဝိသုဒ္ဓိမ
ဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇၅) “ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမံ, ပဌမံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ပဌမ”န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာ
ပေတီ**တိ နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဓမ္မေ ဒဟတိ, ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဇဟတီတိ အတ္ထော။ **ကေစရန္တိ** ကသိဏာဒိအာလမ္ဗ
နံ။ **တန္တိ** တံ ကေစရံ။ **ဥပနိဇ္ဈာယတီ** တိ ပဿတိ။ **သဟ ဥပစာရေနာ**တိ သဒ္ဓိံ ဥပစာရဇ္ဈာနေန။ **ကသိဏာရမ္မဏူပနိဇ္
ဈာယနတော**တိ ပထဝီကသိဏာဒိနော အတ္တနော အာရမ္မဏဿ ရူပံ ဝိယ စက္ခုနာ ဥပနိဇ္ဈာယနတော။ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာ
ယနတော**တိ ယထာသမ္ဘဝံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယဿ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ တထလက္ခဏဿ စ ဥပနိဇ္ဈာယန
တော။ တေနေတဟ **“ဧတ္ထ ဟီ”** တိအာဒိ။ နိစ္စာဒိဝိပလ္လာသပ္ပဟာနေန မဂ္ဂေ အသမ္မောဟတော အနိစ္စာဒိ
လက္ခဏာနိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ အာဟ **“ဝိပဿနာယ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စ”** န္တိအာဒိ။ **တထလက္
ခဏန္တိ** အဝိနာသဓမ္မဿ နိဗ္ဗာနဿ အနညထာဘာဝတော အဝိပရီတသဘာဝေ တထလက္ခဏံ, မဂ္ဂဿပိ တ နိဗ္
ဗာနာရမ္မဏတော တထလက္ခဏူပနိဇ္ဈာနတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဝိသဒိသောအာဟရဏံ တာဝ ဒဿေန္တော အာဟ **“ယထာ သဓနော”**တိအာဒိ။ **အညော အပဒေသာရဟော ဟောတီ**
တိ ဓနတော ပရိဇနတော စ အညော ဓနတ ပရိဇနတ စ ပုရိသော သဟ ဓနေန ဝတ္တတိ ပရိဇနေန စာတိ သဓနော သပရိဇ
နောတိ အပဒေသံ အရဟတီတိ အပဒေသာရဟော ဟောတိ , အပဒိသိတဗ္ဗော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သေနင်္ဂေသု**

ဧဝ သေနာသမ္မုတိတိ ရထာဒိသေနင်္ဂဝိနိမုတ္တာယ သေနာယ အဘာဝေပိ ရထေဟိ ပတ္တီဟိ စ သဟ ဝတ္တနတော သရထာ သပတ္တိ သေနာတိ ရထာဒိသေနင်္ဂေသုယေဝ သေနာတေဟာရောတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဈာနင်္ဂေ အင်္ဂဟိတာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဂဟိတာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“အဝုတ္တတ္တာ”** တိအာဒိ။ **ဧဝံ ဝုတ္တာယေဝ** တိ ဧဝံ သရူပတော ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တာယေဝ။ **သစိတ္တေကဂ္ဂတန္တိ ဣမိနာ အဝုတ္တောပိ** တိ “သစိတ္တေကဂ္ဂတ”န္တိ ဧဝံ သရူပတော ဣမသ္မိံ ဈာနပာဌေ အဝုတ္တောပိတိ အတ္ထော, သာမညတော ပန ဈာနင်္ဂဟဏေန ဂဟိတာ ဧဝ။ တေနေတဟ **“ယေန ဟိ”**တိအာဒိ ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေန ဝိတက္ကာဒီဟိ သဟ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဓမ္မံ ဒီပေတုံ တသ္သ ပကာသနာဓိပ္ပာယေန “သဝိတက္ကံ သဝိစာရ”န္တိအာဒိနာ ဥဒ္ဒေသော ကတော, သော ဧဝ အဓိပ္ပာယော တေန ဘဂဝတာ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၆၉) “စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ”တိ နိဒ္ဒိသန္တေန ပကာသိတော, တသ္မာ သာ ဈာနင်္ဂေ အင်္ဂဟိတာတိ န စိန္တေတဗ္ဗန္တိ။

ဥပသမ္ပဇ္ဇာ တိ ဧတ္ထ **ဥပ-သံ**သဒ္ဒါ “ဥပလဗ္ဘတီ”တိအာဒီသု ဝိယ နိရတ္ထကာတိ ဒဿေတုံ “ဥပဂန္တွာ”တိအာဒိ ဝတွာ ပုန တေသံ သာတ္ထကဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ဥပသမ္ပာဒယိတွာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ **ဥပသမ္ပဇ္ဇာ**တိ ဧတ္ထ ပတွာ သာဓေတွာတိ ဝါ အတ္ထော။ **ဣရိယန္တိ** ကိရိယံ။ **ဝုတ္တိ** န္တိအာဒီနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ ဣရိယာပထန္တရေဟိ ရက္ခဏံ **ဟာလနံ**။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏတ္တာ အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနမေဝ ဝုတ္တံ။ တဉှိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏန္တိ ဝဒန္တိ။

ပဌမဇ္ဈာနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ

ဝူပသမာတိ ဝူပသမဟေတု။ ဝူပသမောတိ စေတ္ထ ပဟာနံ အဓိပ္ပေတံ, တဉ္စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အတိက္ကမော အတ္ထတော ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အနုပ္ပာဒေါတိ အာဟ **“သမတိက္ကမာ”** တိအာဒိ။ ကတမေသံ ပနေတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော အဓိပ္ပေတော, ကိံ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ, ဥဒါဟု ဒုတိယဇ္ဈာနိကာနန္တိ, ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ, နတ္ထိ တေသံ ဝူပသမော။ န ဟိ ကဒါစိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရရဟိတံ အတ္ထိ။ အထ ဒုတိယဇ္ဈာနိကာနံ, ဧဝမ္ပိ နတ္ထေဝ ဝူပသမော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တေသံ တတ္ထ အဘာဝတောတိ ဣမံ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“တတ္ထ ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ။ ယသ္မာ ဒိဋ္ဌာဒီနဝဿ တံတံဈာနက္ခဏေ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနံ ဝူပသမနံ အဓိပ္ပေတံ, ဝိတက္ကာဒယော ဧဝ စ ဈာနင်္ဂဘူတာ တထာ ကရီယန္တိ, န တံသမ္ပယုတ္တာ ဖဿာဒယော, တသ္မာ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ ဝူပသမာဓိဝစနံ ဈာနေ အာဂတံ။ ယသ္မာ ပန ဝိတက္ကာဒီနံ ဝိယ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ “ဧတေန ဧတံ ဩဠာရိက”န္တိ အာဒီနဝဒဿနံ သုတ္တေ အာဂတံ, တသ္မာ အဝိသေသေန ဝိတက္ကာဒီနံ တံသဟဂတာနဉ္စ ဝူပသမာဒိကေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော အဓိကဝစနံ အညမတ္ထံ ဗောဓေတီတိ ကတွာ ကဉ္စိ ဝိသေသံ ဒီပေတီတိ ဒဿေန္တော **“ဩဠာရိကဿ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ အယဉှေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ ပဌမဇ္ဈာနဿ ဩဠာရိကတာ, တေသံ သမတိက္ကမာ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ သမဓိဂမော, န သဘာဝတော အနောဠာရိကာနံ ဖဿာဒီနံ သမတိက္ကမာတိ အယမတ္ထော “ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ”တိ ဧတေန ဒီပိတော , တသ္မာ “ကိံ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဣဓာဓိပ္ပေတော, ဥဒါဟု ဒုတိယဇ္ဈာနိကာန”န္တိ ဧဒိသီ စောဒနာ အနောကာသာဝ။ “ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ”တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခသမတိက္ကမဝစနာနိ ဩဠာရိကောဠာရိကင်္ဂသမတိက္ကမာ ဒုတိယာဒိအဓိဂမဒီပကာနီတိ တေသံ ဧကဒေသဘူတံ ဝိတက္ကဝိစာရသမတိက္ကမဝစနံ အဝယဝေန သမုဒါယောပလက္ခဏနယေန တံ ဒီပကံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုံ ဝိသုံ ဌိတေပိ ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရသမတိက္ကမဝစနာဒိကေ ပဟေယျင်္ဂနိဒ္ဒေသတာသာမညေန စိတ္တေန သမူဟတော ဂဟိတေ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနဿ တဒေကဒေသတာ ဟောတီတိ။ အထ ဝါ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေနေဝ တံသမတိက္ကမာ ဒုတိယာဒိအဓိဂမဒီပကေန ပီတိဝိရာဂါဒိဝစနာနံ ပီတိအာဒိသမတိက္ကမာ တတိယာဒိအဓိဂမဒီပကတာ ဒီပိတာ ဟောတီတိ တဿ တံဒီပကတာ ဝုတ္တာ။ ဧဝဉှိ အဝယဝေန သမုဒါယောပလက္ခဏံ ဝိနာ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေန ပီတိဝိရာဂါဒိဝစနာနံ သဝိသယေ သမာနဗျာပာရတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။

အဇ္ဈတ္တန္တိ နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, န အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တာဒီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဇ္ဈတ္တန္တိ နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတ”**န္တိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဝိဘင်္ဂေ ပနာ”**တိအာဒိ။ **ပန**-သဒ္ဒောပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော, ဝိ

ဘင်္ဂေပီတိ အတ္ထော။ အယမေဝ တ ဟဒ္ဒေါ။

နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံ ဝိယာ တိ နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကြမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ**တိ “စေတော သမ္ပသာဒယတီ”တိ တေသ္မိံ ပက္ခေ။ **စေတသော**တိ စ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **ပုရိမသ္မိံ** “သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒန”န္တိ ဝုတ္တပက္ခေ။ **စေတသော**တိ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ “ယာဝ န ပရေ ဧကဂတေ ကရောမီ”တိအာဒီသု သေဋ္ဌဝစနောပိ ဧကသဒ္ဒော လောကေ ဒိသ္သတီတိ အာဟ **“သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတီ”**တိ။ “ဧကာကီဟိ ခုဒ္ဒကေဟိ ဇိတ”န္တိအာဒီသု အသဟာယတ္ထောပိ ဧကသဒ္ဒော ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **“ဧကော အသဟာယော ဟုတွာ”**တိ။ သဒ္ဓါဒယောပိ ကာမံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သာဓာရဏတော စ အသာဓာရဏတော စ ပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝ, သမာဓိ ပန ဈာနက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဝိက္ခေပလက္ခဏေ ကြန္ဒဠှကရဏေန သာတိသယံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ။ပေ။ အဓိဝစန”** န္တိ အာဟ။

“သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ ဝိသေသနဒွယံ ဈာနဿ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန ဂဟိတံ။ သွတ္တယမတိသယော ယထာ ဣမသ္မိံ ဈာနေ လဗ္ဘတိ, န တထာ ပဌမဇ္ဈာနေတိ ဣမံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **“နနု စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာရမ္မဏေ အာဟနနပရိယာဟနနဝသေန အနုမဇ္ဇနအနုယုဇ္ဇနဝသေန စ ပဝတ္တမာနာ ဓမ္မာ သတိပိ နီဝရဏပ္ပဟာနေန ကိလေသကာလုဿိယာပဂမေ သမ္ပယုတ္တာနံ ကိဉ္စိ ခေါဘံ ကရောန္တာ ဝိယ တေဟိ စ တေ န သန္နိသိန္နာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန။ပေ။ န သုပ္ပသန္န”** န္တိ။ တတ္ထ ခုဒ္ဒိကာ ဦမိယော **ဝီစိယော,** မဟတိယော **တရင်္ဂါ။ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော** တိ သတိပိ ဣန္ဒြိယသမတ္တေ ဝီရိယသမတာယ စ တေနေဝ ခေါဘေန သမ္ပသာဒဘာဝေန စ ဗဟလေ ဝိယ ဇလေ မစ္ဆော သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော။ **ဝိတက္ကဝိစာရပလိဗောဓာဘာဝေနာ**တိ ဧတ္ထ ယထာဝုတ္တခေါဘော ဧဝ ပလိဗောဓော။ **ဧဝံ ဝုတ္တေနာ** တိ ယသ္မာ သဒ္ဓါယ ဝသေန သမ္ပသာဒနံ, ယသ္မာ စ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ ဝသေန ဧကောဒိဘာဝန္တိ စ ဈာနံ ဝုတ္တံ, တာသံ ဧဝ “သဒ္ဒဟနာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၇၄) ပဝတ္တိ အာကာရဝိသေသဝိဘာဝနဝသေန ဝုတ္တေန တေန ဝိဘင်္ဂပါဌေန။ **အယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ** တိ “သမ္ပသာဒနယောဂတော, သမ္ပသာဒနတော ဝါ သမ္ပသာဒနံ။ ဧကောဒိံ ဘာဝေတီတိ ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ ဈာနံ ဝုတ္တံ ဧဝံ ပဝတ္တာ အယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ **အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ, ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ** တိ ကထံ ပနာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ တေန ဝိဘင်္ဂပါဌေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒတိ သမေတိ, နနု ဈာနဝိဘင်္ဂေ “သမ္ပသာဒန”န္တိ ပဒံ ဥဒ္ဒရိတွာ “ယာ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၇၄) သဒ္ဓါယေဝ ဝုတ္တာ, “စေတသော ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ စ ပဒံ ဥဒ္ဒရိတွာ “ယာ စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတီ”တိအာဒိနာ သမာဓိဿေဝ နိဒ္ဒေသော ကတော, အဋ္ဌကထာယံ ပန “သမ္ပသာဒနံ ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ ဈာနမေဝ ဝုတ္တန္တိ အဋ္ဌကထာယ ဝိဘင်္ဂပါဌေန သဒ္ဓိံ ဝိရောဓော အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ဝိဘင်္ဂေပိ ဣမိနာဝ အဓိပ္ပာယေန နိဒ္ဒေသဿ ကတတ္တာ။ တထာ ဟိ ယေန သမ္ပသာဒနေန ယောဂါ ဈာနံ “သမ္ပသာဒန”န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ “ယာ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ”တိအာဒိနာ ဒဿိတေ သမ္ပသာဒနံ ဈာနန္တိ သမာနာဓိကရဏနိဒ္ဒေသေနေဝ တံယောဂါ ဈာနေ တံသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ။ “ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ စ ပဒံ ဥဒ္ဒရိတွာ ဧကောဒိမှိ ဒဿိတေ ဧကောဒိဘာဝံ ဈာနန္တိ သမာနာဓိကရဏနိဒ္ဒေသေနေဝ ဈာနဿ ဧကောဒိဝဍ္ဎနတာ ဝုတ္တာဝ ဟောတီတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဗျဉ္ဇနဝိစာရံ အကတွာ ဓမ္မမတ္တမေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ အဝိရောဓော ယုတ္တော။

ယံ ပန ဝုတ္တံ ဋီကာကာရေဟိ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရာဒီဟိ “ယဒိ ဧကောဒီတိ သမာဓိဿ ဂဟဏံ အဓိပ္ပေတံ, တဒါ ‘ဧကောဒိဘာဝ’န္တိ ပဒံ ဥဒ္ဒရိတွာ သမာဓိဿ နိဒ္ဒေသော န ကတ္တဗ္ဗော သိယာ။ တသ္မာ ဧကောဒိဘာဝသဒ္ဒော ဧဝ သမာဓိမှိ ပဝတ္တော သမ္ပသာဒနသဒ္ဒော ဝိယ ဈာနေ ပဝတ္တတီတိ ယုတ္တ”န္တိ, တံ အဋ္ဌကထာယ ဝိရုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ သော အဋ္ဌကထာနိရပေက္ခော ဝိသုံယေဝေကော အတ္ထဝိကပ္ပောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အယဉ္ဟိ နေသံ အဓိပ္ပာယော – ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရုဠှတ္တာ ဧကံ ဥဒေတီတိ ဧကောဒီတိ တထာဝိဓေ သမာဓိယုတ္တံ ဈာနစိတ္တမေဝ ဂဟေတွာ ဧကောဒိဿ ဘာဝေ ဧကောဒိဘာဝေတိ သမာဓိဿ ဂဟဏံ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ ယော ပနာယံ တေသမဘိနိဝေသော “ဧကောဒီတိ သမာဓိဿ ဂဟဏေ သတိ ‘ဧကောဒိဘာဝ’န္တိ ပဒံ ဥဒ္ဒရိတွာ သမာဓိဿ နိဒ္ဒေသော န ကတ္တဗ္ဗော သိယာ”တိ , သော အနေကန္တိကတ္တာ အယုတ္တော။ အညတ္ထာပိ ဟိ ဗျဉ္ဇနဝိစာရံ အကတွာ အတ္ထမတ္တဿေဝ ဗာဟုလ္လေန ဝိဘင်္ဂေ နိဒ္ဒေသော ဒိဿတိ။

သန္တာတိ သမံ နိရောဓံ ဂတာ။ **သမိတာ**တိ ဘာဝနာယ သမံ ဂမိတာ နိရောဓိတာ။ **ဝူပသန္တာ**တိ တတော ဧဝ သုဋ္ဌု ဥပသန္တာ။ **အတ္ထင်္ဂတာ** တိ အတ္ထံ ဝိနာသံ ဂတာ။ **အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ** တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပိတာ** တိ ဂမိတာ ဝိနာသံ ဂတာ။ **သောသိတာ**တိ ပဝတ္တိသင်္ခါတဿ သန္တာနဿ အဘာဝေန သောသံ သုက္ခဘာဝံ ဂတာ။ **ဗျန္တီကတာ**တိ ဝိဂတန္တာ ကတာ။

အယမတ္ထော တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အဘာဝသင်္ခါတော အတ္ထော။ စောဒကေန ဝုတ္တမတ္ထံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပရိဟရိတုံ **“ဧဝမေတံ သိဒ္ဓေါတာယမတ္ထော”** တိ ဝတွာ **“န ပနေတ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တေန္တိ** “ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ”တိ ဧတံ ဝစနံ။ **တဒတ္ထဒီပက**န္တိ တဿ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ ဒီပကံ။ **န ကိလေသကာလုဿိယဿာ** တိ ဥပစာရက္ခဏေ ဝိယ နီဝရဏသင်္ခါတဿ ကိလေသသင်္ခေါဘဿ ဝူပသမာ န သမ္ပသာဒနန္တိ အတ္ထော။ နနု စ **“ပုရိမံ ဝတွာပိ ဝတ္တဗ္ဗမေတ”** တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိအဓိဂမူပါယဒီပကေန အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနတာယ စေတသော ဧကောဒိဘာဝတာယ စ ဟေတုဒီပကေန အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပကေန စ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေနေဝ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေါ ဒီပိတောတိ, ကိံ ပုန အဝိတက္ကအဝိစာရဝစနေန ကတေနာတိ? န, အဒီပိတတ္တာ။ န ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေန ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဟိ တဏှာပဟာနံ ဧတေသံ ဝူပသမနံ။ ဩဠာရိကင်္ဂမုခေန ဟိ တံတံဈာနနိကန္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနံ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနာဒီဟိ ပကာသိတံ။ ယထာ ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဝိရတ္တဘာဝဒီပကံ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနံ, ယေ စ သင်္ခါရေသု တဏှာပဟာနံ ကရောန္တိ, တေသု မဂ္ဂေသု ပဟီနတဏှေသု စ ဖလေသု သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ ဟောတိ, ဧဝမိဓာပိ ဝိက္ခမ္ဘိတဝိတက္ကဝိစာရတဏှဿ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဝိတက္ကဝိစာရသမ္ပယောဂေ ပုရိမေန န နိဝါရိတော သိယာတိ တန္နိဝါရဏတ္ထံ အာဝဇ္ဇိတုကာမတာဒိအတိက္ကမော စ ဧတေသံ ဝူပသမောတိ ဒဿနတ္ထဉ္စ **“အဝိတက္ကံ အဝိစာရ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ **“ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော”** တိ။ **ပဌမမ္ပိ** တိ ပဌမဇ္ဈာနမ္ပိ။

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတောတိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထာပိ “ဒုတိယံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ဒုတိယ”န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘင်္ဂပာဠိယာ သာဓေန္တော အာဟ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ။ ယံ ပန **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၅၈၀) “ဈာနန္တိ သမ္ပသာဒေါ ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ သပရိက္ခာရံ ဈာနံ ဒဿေတုံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ ရထဿ ပဏ္ဍုကမ္ဗလံ ဝိယ ဟိ သမ္ပသာဒေါ ဈာနဿ ပရိက္ခာရော, န ဈာနင်္ဂန္တိ အာဟ **“ပရိယာယေနေဝ စေသော”**တိ။ နိပ္ပရိယာယတော ပန ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏပ္ပတ္တာနံ အင်္ဂါနံ ဝသေန တိဝင်္ဂိကမေဝေတံ ဟောတီတိ အာဟ **“သမ္ပသာဒနံ ပန ဌပေတွာ”** တိအာဒိ။

ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဇ္ဈာနကထာ

ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ။ တံ ပန ဝိရဇ္ဇနံ နိဗ္ဗိန္ဒနမုခေန ဟီဠနံ ဝါ တပ္ပဋိဗဒ္ဓရာဂပ္ပဟာနံ ဝါတိ ဒဿေတုံ **“တဿာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဘိန္နမန္တရာ** တိ ပီတိယာ ဝိရာဂါတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ အန္တရာ, မဇ္ဈေတိ အတ္ထော။ **သမ္ပိဏ္ဍနံ** သမုစ္စယော။ **မဂ္ဂေါ** တိ ဥပါယော။ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဟိ ပဋိလာဘံ ဝိနာ တတိယဇ္ဈာနဿ အဓိဂမော န ဟောတီတိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော တတိယဇ္ဈာနာဓိဂမဿ ဥပါယော။ **တဒဓိဂမာယာ**တိ တတိယမဂ္ဂါဓိဂမာယ။

ဥပပတ္တိတော တိ သမဝါဟိတဘာဝေန ပတိရူပတော ဈာနုပေက္ခာပိ သမဝါဟိတမေဝ အန္တောနီတံ ကတွာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **“သမံ ပဿတီ”** တိ။ **ဝိသဒါယာ**တိ သံကိလေသဝိဂမေန ပရိဗျတ္တာယ။ **ဝိပုလာယာ**တိ သာတိသယံ မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တိတော မဟတိယာ။ **ထာမဂတာယာ**တိ ပီတိဝိဂမေန ထိရဘာဝပ္ပတ္တာယ။ နနု စေတ္ထ ဥပေက္ခာဝေဒနာဝ န သမ္ဘဝတိ, တသ္မာ ကထမယံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခာယ သမန္နာဂတတ္တာ “ဥပေက္ခကော”တိ ဝုစ္စတီတိ စေ? န ကေဝလံ ဝေဒနုပေက္ခာဝ ဥပေက္ခာတိ ဝုစ္စတိ, အထ ခေါ အညာပိ ဥပေက္ခာ ဝိဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတီ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၆၃; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၈၄) “ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော''တိ (အ. နိ. ၆.၁) ဧဝမာဂတာ ခီဏာသဝဿ ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမ္မဏာပာထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝါဝိဇဟနာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၈) ဧဝမာဂတာ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၇; သံ. နိ. ၅.၁၈၂, ၁၉၀-၁၉၁) ဧဝမာဂတာ သဟဇာတဓမ္မာနံ မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၃) ဧဝမာဂတာ အနစ္စာရဒ္ဓနာတိသိထိလဝီရိယသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝီရိယုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ –

''ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ? အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

''ကတမာ အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ? ပဌမဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယ နီဝရဏေ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, ဒုတိယဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယ ဝိတက္ကဝိစာရေ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, တတိယဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယ ပီတိံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယ သုခဒုက္ခေ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ ရူပသညံ ပဋိဃသညံ နာနတ္တသညံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ အာကာသာနဉ္စာယတနသညံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ ဝိညာဏဉ္စာယတနသညံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ အာကိဉ္စညာယတနသညံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, ဣမာ အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

''ကတမာ ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ? သောတာပတ္တိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယ ဥပ္ပာဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ဂတိံ နိဗ္ဗတ္တိံ ဥပပတ္တိံ ဇာတိံ ဇရံ ဗျာဓိံ မရဏံ သောကံ ပရိဒေဝံ ဥပါယာသံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ ဥပ္ပာဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂပအလာဘတ္ထာယ။ပေ။ သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ။ပေ။ အနာဂါမိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယ။ပေ။ အနာဂါမိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ။ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယ ဥပ္ပာဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ဂတိံ နိဗ္ဗတ္တိံ ဥပပတ္တိံ ဇာတိံ ဇရံ ဗျာဓိံ မရဏံ သောကံ ပရိဒေဝံ ဥပါယာသံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, အရဟတ္တဖလသမာပတ္တတ္ထာယ။ပေ။ သုညတဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ။ပေ။ အနိမိတ္တဝိဟာရသမအာပတ္တတ္ထာယ ဥပ္ပာဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏံ, ဣမာ ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၇) –

ဧဝမာဂတာ နီဝရဏာဒိပဋိသင်္ခါသန္တိဋ္ဌနာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** နာမ။

တတ္ထ **နီဝရဏေ ပဋိသင်္ခါ** တိ ပဥ္စ နီဝရဏာနိ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန ပဋိသင်္ခါယ, ပရိဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ **သန္တိဋ္ဌနာ**တိ နီဝရဏာနံ ပဟာနာဘိမုခီဘူတတ္တာ တေသံ ပဟာနေပိ အဗျာပာရဘာဝူပဂမနေန မဇ္ဈတ္တတာယ သန္တိ

ဋ္ဌနာ။ **သင္ခါရုပေက္ခာသူ** တိ နီဝရဏပ္ပဟာနေ ဗျာပာရာကရဏေန နီဝရဏသင္ခါတာနံ သင္ခါရာနံ ဥပေက္ခနာသူတိ အတ္ထော။ သေ နယော **ဝိတက္ကဝိစာရာဒီသု ဥပ္ပာအ** ဒီသု စ။ တတ္ထ **ဥပ္ပာဒ** န္တိ ပုရိမကမ္မပစ္စယာ ခန္ဓာနံ ဣဓ ဥပ္ပတ္တိ မာဟ။ **ပဝတ္တ** န္တိ တထာဥပ္ပန္နဿ ပဝတ္တိံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ သဗ္ဗမ္ပိ တေဘူမကံ သင္ခါရဂတံ နိမိတ္တဘာဝေန ဥပ ဋ္ဌာနတော။ **အာယူဟန**န္တိ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ။ **ပဋိသန္ဓိ**န္တိ အာယတိံ ဥပပတ္တိံ။ **ဂတိ**န္တိ ယာယ ဂတိယာ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ **နိဗ္ဗတ္တိ** န္တိ ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ။ **ဥပပတ္တိ** န္တိ ဝိပာကပ္ပဝတ္တိံ။ **ဇာတိ**န္တိ ဇရာဒီနံ ပစ္စယ ဘူတံ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ။ **ဇရာမရဏာ**ဒယော ပာကဋ္ဌာ ဧဝ။

ဧတ္တ စ ဥပ္ပာအဒယော ပဉ္စေဝ သင္ခါရုပေက္ခာဉာဏဿ ဝိသယဝသေန ဝုတ္တာ, သေသာ တေသံ ဝေဝစနဝ သေန။ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတီတိ ဣဒဒ္ဒြယံ ဒ္ဓဝယံ ဥပ္ပာဒဿ စေဝ ပဋိသန္ဓိယာ စ ဝေဝစနံ။ ဂတိ ဥပပတ္တိ စာတိ ဣဒံ ဒ္ဓယံ ပဝ တ္တဿ, ဇရာဒယော နိမိတ္တဿာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နနု စေတ္ထ စတူသု မဂ္ဂတရေသု ''ဥပ္ပာဒ''န္တိအာဒီနိ ပဉ္စ မူလပ အာနိ, ''ဂတိ''တိအာဒီနိ ဒသ ဝေဝစနပအာနီတိ ပန္နရသ ပအာနိ ဝုတ္တာနိ, ဆသု ပန ဖလသမာပတ္တိတရေသု ပဉ္စ မူလပအာ နေဝ ဝုတ္တာနိ, တံ ကသ္မာတိ စေ? သင္ခါရုပေက္ခာယ တိက္ခဘာဝေ သတိ ကိလေသပ္ပဟာနသမတ္ထဿ မဂ္ဂဿ သဗ္ဘာဝတော တဿာ တိက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝေဝစနပဒေဟိ သဟ ဒဠှံ ကတွာ မူလပအာနိ ဝုတ္တာနိ, ဖလဿ နိရုဿာဟဘာဝေန သန္တသဘာဝတ္တာ မဂ္ဂာယတ္တတ္တာ စ မန္ဒဘူတာပိ သင္ခါရုပေက္ခာ ဖလဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ မူလပအာနေဝ ဝုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

တတ္ထ ''သောတာပတ္တိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယာ''တိအာဒီသု စတူသု မဂ္ဂတရေသု သုညတာနိမိတ္တပ္ပဏိဟိတ မဂ္ဂာနံ အညတရော ဝုတ္တော။ ''သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယာ''တိအာဒီသု စတူသု ဖလတရေသု ပန အပ္ပ ဏိဟိတဖလသမာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? သုညတဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ အနိမိတ္တဝိဟာရသမာပတ္တတ္ ထာယာတိ ဣတရာသံ ဒွိန္နံ ဖလသမာပတ္တီနံ ဝိသုံ ဝုတ္တတ္တာ။ အနိစ္စာနုပဿနာဝုဋ္ဌာနဝသေန ဟိ အနိမိတ္တမဂ္ ဂေ, တထေဝ ဖလသမာပတ္တိကာလေ အနိမိတ္တဖလသမာပတ္တိ, ဒုက္ခာနုပဿနာဝုဋ္ဌာနဝသေန အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂ ဖလသမာပတ္တိယော, အနတ္တာနုပဿနာဝုဋ္ဌာနဝသေန သုညတမဂ္ဂဖလသမာပတ္တိယော သုတ္တန္တနယေန ဝေဒိတ ဗ္ဗာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ သုညတာဒိဝိမောက္ခဝသေန မဂ္ဂုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ စတဿော, တထာ အပ္ပဏိဟိတဖလသ မာပတ္တိယာ စတဿော, သုညတဝိဟာရအနိမိတ္တဝိဟာရဝသေန ဒွေဝတိ ဒသ သင္ခါရုပေက္ခာဝိပဿနာပညာ ဝုတ္ တာ, သမထသင္ခါရုပေက္ခာ ပန အပ္ပနာဝီထိယာ အာသန္နပုဗ္ဗဘာဂေ ဗလပ္ပတ္တံ ဘာဝနာမယဉာဏံ။

ယာ ပန ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတ''န္တိ (ဓ. သ. ၁၅၀) ဧဝ မာဂတာ အဒုက္ခမသုခသညိတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝေဒနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ, ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၇၁; အ. နိ. ၇.၅၅) ဧဝမာဂတာ ဝိစိနနေ မ ဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** နာမ။

တတ္ထ **ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတ** န္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ, တံ မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏေန ပဇဟတိ။ **ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ** တိ ဒိဋ္ဌ သောဝတ္တိကတ္တယဿ သပ္ပဿ လက္ခဏဝိစိနနေ ဝိယ ဒိဋ္ဌလက္ခဏတ္တယဿ ခန္ဓပဉ္စကဿ သင္ခါရလက္ ခဏဝိစိနနေ ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီတိ အတ္ထော။

ယာ ပန ဆန္ဒာဒီသု ယေဝာပနကေသု အာဂတာ သဟဇာတာနံ သမပ္ပဝတ္တိဟေတုဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **တတြမဇ္ဈ တ္တုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၀; ဓ. သ. ၁၆၃) ဧဝမာဂတာ အဂ္ဂသုခေပိ တသ္မိံ အပက္ခပာတဇန နီ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဈာနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ''ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာန''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂; ဓ. သ. ၁၆၅) ဧဝမာဂတာ သဗ္ဗပစ္စနီကပရိသု ဒ္ဓါ ပစ္စနီကဝူပသမနေပိ အဗျာပာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ပာရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ** နာမ။

တတ္ထ ဆင္ဌဂ္ဂုပေက္ခာ စ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ စ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ ဈာနုပေက္ခာ စ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ စ အတ္ထတော ဧကာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ။ တေန တေန အဝတ္ထာဘေဒေန ပနဿာ အယံ ဘေဒေါ ဧကဿာပိ သတော သတ္တဿ ကုမာရယုဝထေရသေနာပတိရာဇာဒိဝသေန ဘေဒေါ ဝိယ။ တသ္မာ တာသု ယတ္ထ ဆင္ဌဂ္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာဒယော။ ယတ္ထ တ ပန ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဆင္ဌဂ္ဂုပေက္ခာဒယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ စေတာသံ အတ္ထတော ဧကီဘာဝေါ, ဧဝံ သင်္ခါရုပေက္ခာဝိပဿနုပေက္ခာနမ္ပိ။ ပညာ ဧဝ ဟိ သာ ကိစ္စဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ။ ယထာ ဟိ ပုရိသဿ သာယံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌံ သပ္ပံ အဇပဒဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပရိယေသမာနဿ တံ ထုသကောဋ္ဌကေ နိပန္နံ ဒိသွာ "သပ္ပော နု ခေါ, နော"တိ အဝလောကေန္တဿ သောဝတ္ထိကတ္တယံ ဒိသွာ နိဗ္ဗေမတိကဿ "သပ္ပော, န သပ္ပော"တိ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ယာ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဝိပဿနာဉာဏေန လက္ခဏတ္တယေ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဘာဝါဒိဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** ။ ယထာ ပန တဿ ပုရိသဿ အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန ဂာဠှံ သပ္ပံ ဂဟေတွာ "ကိန္တာဟံ ဣမံ သပ္ပံ အဝိဟေဌေန္တော အတ္တာနဉ္စ ဣမိနာ အဍံသာပေန္တော မုဉ္စေယျ"န္တိ မုဉ္စနာကာရမေဝ ပရိယေသတော ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ယာ လက္ခဏတ္တယဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဒိတ္တေ ဝိယ တယော ဘဝေ ပဿတော သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ, အယံ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** ။ ဣတိ ဝိပဿနုပေက္ခာယ သိဒ္ဓာယ သင်္ခါရုပေက္ခာပိ သိဒ္ဓါဝ ဟောတိ။ ဣမိနာ ပနေသာ ဝိစိနနဂဟဏေသု မဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေန ကိစ္စေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ။ ဝီရိယုပေက္ခာ ပန ဝေဒနုပေက္ခာ စ အညမညဉ္စ အဝသေသာဟိ စ အတ္ထတော ဘိန္နာ ဧဝါတိ။

ဣမာသံ ပန ဒသန္နမ္ပိ ဥပေက္ခာနံ ဘူမိပုဂ္ဂလာဒိဝသေန ဝိဘာဂေ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဧဝမယံ ဒသဝိဓာပီ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဘူမိပုဂ္ဂလစိတ္တာရမ္မဏတော** တိ "ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ကာမာဝစရာ, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ရူပာဝစရာ"တိ ဧဝမာဒိနာ **ဘူမိတော**။ "ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ခီဏာသဝဿေဝ, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ တိဏ္ဏမ္ပိ ပုထုဇ္ဇနသေက္ခာသေက္ခာန"န္တိ ဧဝမာဒိနာ **ပုဂ္ဂလတော** ။ "ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ သောမနဿုပေက္ခာသဟဂတစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ"တိအာဒိနာ **စိတ္တတော** ။ "ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဆဠာရမ္မဏာ, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဓမ္မာရမ္မဏာ"တိအာဒိနာ **အာရမ္မဏတော** ။ **ခန္ဓသင်္ဂဟဧကက္ခဏကုသလတ္တိကသင်္ခေပဝသေနာ** တိ "ဝေဒနုပေက္ခာ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတာ, ဣတရာ နဝ သင်္ခါရက္ခန္ဓေနာ"တိ **ခန္ဓသင်္ဂဟဝသေန** ။ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရဗောဇ္ဈင်္ဂဈာနပါရိသုဒ္ဓိတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ အတ္ထတော ဧကာ, တသ္မာ ဧကက္ခဏေ တာသု ဧကာယ သတိ န ဣတရာ, တထာ သင်္ခါရုပေက္ခာဝိပဿနုပေက္ခာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဝေဒနာဝီရိယုပေက္ခာနံ ဧကက္ခဏေ သိယာ ဥပ္ပတ္တီတိ ဧဝံ **ဧကက္ခဏဝသေန** ။ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ အဗျာကတာ, ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ကုသလာဗျာကတာ, တထာ သေသာ, ဝေဒနုပေက္ခာ ပန သိယာ အကုသလာပီတိ ဧဝံ **ကုသလတ္တိကဝသေန** ။ ဒသပေတာ သင်္ခေပတော စတ္တာရောဝ ဓမ္မာ ဝီရိယဝေဒနာတတြမဇ္ဈတ္တတာဉာဏဝသေနာတိ ဧဝံ **သင်္ခေပဝသေန** ။

ဣဒါနိ ဣဓာဓိပ္ပေတာယ ဈာနုပေက္ခာယ လက္ခဏာဒီနိ နိဒ္ဒါရေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"လက္ခဏာဒိတော ပနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အနာဘောဂရသာ**တိ ပဏီတသုခေပိ တသ္မိံ အဝနတိပဋိပက္ခကိစ္စာတိ အတ္ထော။ **အဗျာပာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ**တိ သတိပိ သုခပါရမိပ္ပတ္တိယံ တသ္မိံ သုခေ အဗျာဝဋာ ဟုတွာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, သမ္ပယုတ္တာနံ ဝါ တတ္ထ အဗျာပာရံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ အတ္ထော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ခေါဘံ ဥပ္ပိလဝဉ္စ အာဝဟန္တေဟိ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ အပရိဗျတ္တံ တတ္ထ တတြမဇ္ဈတ္တတာယ ကိစ္စံ, တဒဘာဝတော ဣဓ ပရိဗျတ္တန္တိ အာဟ **"အပရိဗျတ္တကိစ္စတော"** တိ။ တေနေဝါဟ "အပရိဗျတ္တံ ဟီ"တိအာဒိ။

ဣဒါနိ သတော စ သမ္ပဇာနော တိ ဧတ္ထ "ဝုစ္စတီ"တိ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ။ **သရတီ**တိ ဣမိနာ "သတော"တိ ပဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။ **သမ္ပဇာနာတီ** တိ သမ္မဒေဝ ပဇာနာတိ။ **ပုဂ္ဂလေနာ** တိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန။ သရဏံ စိန္တနံ ဥပဋ္ဌာနံ လက္ခဏမေတိဿာတိ **သရဏလက္ခဏာ**။ သမ္မုဿနပဋိပက္ခော အသမ္မုဿနံ ကိစ္စံ ဧတိဿာတိ **အသမ္မုဿနရသာ**။ ကိလေသေဟိ အာရက္ခာ ဟုတွာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, တတော ဝါ အာရက္ခံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ အသမ္မူယှနံ သမ္မဒေဝ ပဇာနနံ, သမ္မောဟပဋိပက္ခော ဝါ အသမ္မောဟော လက္ခဏမေတဿာတိ **အသမ္မောဟလက္ခဏံ။ တီရဏံ** ကိစ္စဿ ဟာရဏမနံ။ **ပဝိစယော** ဝီမံသာ။ ကာမံ ဥပစာရဇ္ဈာနာဒီ ဥပာဒာယ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနာနိပိ သုခုမာနေဝ, ဣမံ ပန ဥပရိမဇ္ဈာနံ ဥပာဒာယ **"ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာန"**န္တိ ဝုတ္တံ, သာ စ ဩဠာရိကတာ ဝိတက္ကာဒိထူလင်္ဂတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧကေစိ "ဗဟုစေတသိကတာယာ"တိ စ ဝဒန္တိ။ **ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿာ**

တိ ပုရိသဿ ဘူမိယံ ဂတိ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဂတိ သုခါ ဟောတီ**တိ တေသု ဈာနေသု ဂတိ သုခါ ဟောတိ။ **အဗ္ယတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စန္တိ** “ဣဒံ နာမ ဒုက္ကရံ ကရိယတီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **သြဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ**တိ အယမတ္ထော ကာမံ ဒုတိယဇ္ဈာနေပိ သမ္ဘဝတိ, တထာပိ ယေဘုယျေန အဝိပ္ပယောဂီဘာဝေန ဝတ္တမာနေသု ပီတိသုခေသု ပီတိသင်္ခါတဿ သြဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနေန သုခုမတာယ ဣဓ သာတိသယော သတိပညာဗျာပါရောတိ ဝုတ္တံ **“ပုရိသဿာ”** တိအာဒိ။ ဓေနုံ ပိဝတီတိ **ဓေနုပကော,** ဓေနုယာ ခီရံ ပိဝန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျာ** တိ ဟာနဘာဂိယံ ဈာနံ သိယာ , ဒုတိယဇ္ဈာနမေဝ သမ္ပဇ္ဇေယျာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ”** တိ။ **ဣဒဉ္စ အတိမဓုရံ သုခ** န္တိ တတိယဇ္ဈာနေ သုခံ သန္ဓာယာဟ, အတိမဓုရတာ စဿ ပဟာသောဒဂ္ဂျသဘာဝတာယ ပီတိယာ အဘာဝေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဣဒန္တိ** “သတော သမ္ပဇာနော”တိ ပဒဒွယံ။

သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသီ န္တိ ဧတ္ထ ကထမာဘောဂေန ဝိနာ သုခပဋိသံဝေဒနာတိ အာဟ **“ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ။ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော “သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသီ”န္တိ အာဟာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – “သုခံ ဝေဒယာမီ”တိ ဧဝမာဘောဂေ အသတိပိ နာမကာယေန စေတသိကသုခံ, ကာယိကသုခဟေတုရူပသမုဋ္ဌာပနေန ကာယိကသုခဉ္စ ဈာနသမင်္ဂီ ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဝုစ္စတီတိ။ **တဿာ** တိ ဈာနသမင်္ဂိနော။ **ယံ တ တ**န္တိ ယံ တ တံ ယထာဝုတ္တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ **တံသမုဋ္ဌာနေနာ**တိ တတော သမုဋ္ဌိတေန အတိပဏီတေန ရူပေန အဿ ဈာနသမင်္ဂိနော ရူပကာယော ယသ္မာ ဖုဋ္ဌော, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တောတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ယဿာ** တိ ရူပကာယဿ။ **ဖုဋ္ဌတ္တာ** တိ ဗျာပိတတ္တာတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ဥဒကေန ဖုဋ္ဌသရီရဿ တာဒိသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဖုဋ္ဌေ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဧတေဟိ ဈာနစိတ္တသမုဋ္ဌိတေဟိ ရူပေဟိ ဖုဋ္ဌသရီရဿ။ **ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ** တိ ဈာနမှာ ဝုဋ္ဌိတောပိ။ **သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျာ** တိ စိတ္တသမုဋ္ဌိတရူပေဟိ အဝသေသတိသမုဋ္ဌိတရူပသင်္ဃဋ္ဋနေန ဥပ္ပန္နကာယဝိညာဏေန ကာယိကံ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။ **ဧတမတ္ထ**န္တိ ဝုတ္တနယေန စေတသိကကာယိကသုခပဋိသံဝေဒနသင်္ခါတံ အတ္ထံ။

ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော, ယသ္မာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ယံဈာနဟေတူ”**တိ။ **အာစိက္ခန္တီ** တိအာဒီနိ ပဒါနိ ကိတ္တနတ္ထာနီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော”** တိ။ **ကိန္တိ** တိ ပသံသနာကာရပုစ္ဆာ။ **သုခပါရမိပ္ပတ္တေ**တိ သုခဿ ပရမံ ပရိယန္တံ ပတ္တေ။ **သုခါဘိသင်္ဂေနာ** တိ သုခသ္မိံ အာလယေန။ ဧဒိသေသု ဌာနေသု သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ သမ္ပဇညမ္ပိ ဂဟိတံ ဟောတီတိ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ သတိယာ ဧဝ ဂဟိတတ္တာ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, သမ္ပဇာနောတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာ တ။ **အသံကိလိဋ္ဌ** န္တိ ကိလေသေဟိ အသမ္မိဿတ္တတာ အသံကိလိဋ္ဌံ။ ဈာနက္ခဏေ နိပ္ပရိယာယတော စေတသိကသုခမေဝ လဗ္ဘတီတိ **“သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော တတိယ** န္တိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတိယဇ္ဈာနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ

“ပုဗ္ဗေဝ” တိ ဝုတ္တတ္တာ **“ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတီ”**တိ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတွာ အာဟ **“စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ”**တိ။ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာန** န္တိ ဧတ္ထ **ပဟာနက္ကမော** နာမ ပဟာယကဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိပဋိပါဋိ။ တေန ပန ဝုစ္စမာနေ “ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ သုခံ သောမနဿ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ကသ္မာ ဣတော အညထာ ဝစနန္တိ အာဟ **“ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ”** တိအာဒိ ။ **ဥဒ္ဒေသက္ကမေနာ** တိ “သုခိန္ဒြိယံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒောမနဿိန္ဒြိယ”န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တဥဒ္ဒေသက္ကမေန။

အထ ကသ္မာ ဈာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယ** န္တိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပန္နံ အဝိက္ခမ္ဘိတံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ။ **ကတ္ထ စ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ** တိ နိရောဓဋ္ဌာနံ နိရောဓကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ တေန **ကတ္ထာ** တိ ပုစ္ဆာယ **ဧတ္ထာ** တိ ဝိဿဇ္ဇနေပိ ဟေတုမှိ ဘုမ္မဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဈာနာနုဘာဝနိမိတ္တဉှိ အနုပ္ပဇ္ဇန္တံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဝုတ္တံ။ **အတိသယနိရောဓော** သုဋ္ဌု ပဟာနံ ဥဇုပဋိပက္ခေန ဝူပသ

မော။ **နိရောဓော** ပဟာနမတ္တံ။ **နာနာဝဇ္ဇနေ** တိ ယေန အာဝဇ္ဇနေန အပ္ပနာဝီထိ, တတော ဘိန္နာဝဇ္ဇနေ အနေကာဝဇ္ဇနေ တ။ အပ္ပနာဝီထိယဥ္ဟိ ဥပစာရော ဧကာဝဇ္ဇနော, ဣတရော အနေကာဝဇ္ဇနော အနေကက္ခတ္တုံ ပဝတ္တနတော။ ဝိသမနိသဇ္ဇာယ ဥပ္ပန္နကိလမထော **ဝိသမာသနုပတာပော**။ **ပီတိဖရဏေနာ**တိ ပီတိယာ ဖရဏရသတ္တာ ပီတိသမုဋ္ဌာနာနံ တ ပဏီတရူပာနံ ကာယဿ ဗျာပနတော ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗော ကာယော သုခေါက္ကန္တော ဟောတီ”** တိ။ ပဏီတရူပဖုဋ္ဌသရီရဿ သုခေါက္ကန္တကာယတ္တာ ကုတော ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ ဝိသမာသနုပတာပာဒိနာတိ အာဟ **“ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ”**တိ။ **ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယေပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေါ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော, သော “ပဟီနဿာ”တိ ဧတ္ထ အာနေတ္ဗာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ **ပဟီနဿပိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယဿာ** တိ ဣဒဥ္စ “သိယာ ဥပ္ပတ္တီ”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **တေန္တိ** ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ။ “ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ “တဿ မယှံ အတိစိရံ ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ကာယောပိ ကိလမိ, စိတ္တမ္ပိ ဦဟညီ”တိ ဝစနတော ကာယစိတ္တခေဒါနံ ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိတက္ကဝိစာရဘာဝေ**တိ ဧတ္ထ “ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယ”န္တိ အာနေတ္ဗာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တီ**တိ တတ္ထ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ အဿ ပဟီနဿပိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယဿ ဥပ္ပတ္တိ ဘဝေယျ။

ဧတ္ထ စ ယဒေကေ ဝဒန္တိ “တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တီတိ ဝဒန္တေန ဈာနလာဘိနမ္ပိ ဒေါမနဿုပ္ပတ္တိ အတ္ထီတိ ဒဿိတံ ဟောတိ, တေန စ အနီဝရဏသဘာဝေ လောဘော ဝိယ ဒေါသောပိ အတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ န ဟိ အဒေါသေန ဝိနာ ဒေါမနဿံ ပဝတ္တတိ, န စေတ္ထ ပဋ္ဌာနပါဠိယာ ဝိရောဓော စိန္တေတဗ္ဗော။ ယသ္မာ တတ္ထ ပရိဟီနဈာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနံ ဒေါမနဿံ ဒဿိတံ, အပရိဟီနဈာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ ဒေါမနဿဿ အသမ္ဘဝတော ဈာနလာဘီနံ သဗ္ဗသော ဒေါမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော အပိ တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ, န ဟေဝ ခေါ သော ပရိဟီနဈာနော အဟောသီ”တိ, တံ အယုတ္တံ အနီဝရဏသဘာဝဿ ဒေါမနဿဿ အဘာဝတော။ ယဒိ သိယာ, ရူပာရူပာဝစရသတ္တာနမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, န စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ အာရုပ္ပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏန္တိအာဒိသု ဗျာပာဒကုက္ကုစ္စနီဝရဏာနိ အနုဒ္ဓဋာနိ, န စေတ္ထ အနီဝရဏတာပရိယာယော ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနမ္ပိ အနီဝရဏာနံယေဝ နီဝရဏသဒိသတာယ နီဝရဏပရိယာယဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ “အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော အပိ တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ”တိ, တမ္ပိ အကာရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန စ ဒေါမနဿေန ဈာနတော ပရိဟာယနတော။ လဟုကေန ပန ပစ္စယေန ပရိဟီနံ တာဒိသာ နံ အပ္ပကသိရေနေဝ ပဋိပါကတိကံ ကရောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တီ”တိ ဣဒံ ပန ပရိကပ္ပနဝစနံ ဥပစာရက္ခဏေ ဒေါမနဿဿ အပ္ပဟီနဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **“န တွေဝ အန္တော အပ္ပနာယ”**န္တိ။ ယဒိ ပန တအ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ပဌမဇ္ဈာနမ္ပိဿ ပရိဟီနမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဟီနမ္ပိ သောမနဿိန္ဒြိယံ ပီတိ ဝိယ န ဒူရေတိ ကတွာ **“အာသန္နတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ။ နာနာဝဇ္ဇနူပစာရေ ပဟီနမ္ပိ ပဟာနင်္ဂံ ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ တတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“အပ္ပနာပ္ပတ္တာယာ”** တိ အာဒိမာဟ။ တာဒိသာယ အာသေဝနာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ ယထာ မဂ္ဂဝီထိတော ပုဗ္ဗေ ဒွေ တယော ဇဝနတရာ သဒိသာနုပဿနာဝ ပဝတ္တန္တိ, ဧဝမိဓာပိ အပ္ပနာတရတော ပုဗ္ဗေ ဒွေ တယော ဇဝနတရာ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ ပဝတ္တန္တီတိ ဝဒန္တိ။

သမာဟရီတိ သမာနေသိ, သင်္ဂဟေတွာ အဘာသီတိ အတ္ထော။ **သုခုမာ**တိ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ အနောဠာရိကတ္တာ အဝိဘူတတာယ သုခုမာ, တတော ဧဝ အနုမိနိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ **ဒုဗ္ဗိညေယျာ။ ဒုဋ္ဌဿာ** တိ ဒုဋ္ဌပယောဂဿ, ဒုဒ္ဒမဿာတိ အတ္ထော။ **သက္ကာ ဟောတိ သော ကဟယိတု** န္တိ အညာဟေဟနနယေန သက္ကာ ကဟယိတုန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ**တိ ဣဒမေဝ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပစ္စယဒဿနတ္ထ** န္တိ အဓိဂမဿ ဥပာယဘူတပစ္စယဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **“ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော ဟိ တဿာ ပစ္စယာ”** တိ။ **ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော** တိ စ သောပစာရာ ပဌမဇ္ဈာနာဒယောဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတာ။ **ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ** တိ “ပဥ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၄၇; သံ. နိ. ၅.၁၀၂၂) ဝုတ္တတ္တာ။ **တော**တိ သုခါဒယော ဝေဒနာ။ **သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော**တိ ဝသနဂန္ဓာလေပနပုပ္ဖာဘရဏသမာလေပနာဒိနိဗ္ဗတ္တံ ကာယိကသုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော။ “သုခာယ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ, ရာဂါနုသယော အနုသေတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) ဝစနတော အာဟ **“သောမနဿံ ရာဂဿ ပစ္စယော”**တိ။ “ဒုက္ခာယ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတီ”တိ ဝစနတော ဝုတ္တံ **“ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ ပစ္စယော”** တိ။ **သုခါဒိဃာတေနာ**တိ သုခါဒီနံ ပဟာနေန။

အဒုက္ခမသုခန္တိ ဧတ္ထ န ဒုက္ခန္တိ အဒုက္ခံ, ဒုက္ခဝိဒူရံ။ ယသ္မာ တတ္ထ ဒုက္ခံ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဒုက္ခာ
ဘာဝေနာ”**တိ။ **အသုခန္တိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧတေနာ**တိ ဒုက္ခသုခပဋိက္ခေပဝစနေန။ **ပဋိပက္ခဘူတန္တိ** ဣဒံ ဣဓ
တတိယဝေဒနာယ ဒုက္ခာဒီနံ သမတိက္ကမဝသေန ပတ္တဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ, န ကုသလာကုသလာနံ ဝိယ ဥဇုဝိပစ္စနီက
တာယ။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတာနုဘဝနလက္ခဏာ**တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတဿ မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဿ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတံ
ဝါ မဇ္ဈတ္တာကာရေန အနုဘဝနလက္ခဏာ။ တတော ဧဝ **မဇ္ဈတ္တရသာ။ အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ**တိ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ
န ဝိဘူတာကာရာ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ မိဂဂတမဂ္ဂေ ဝိယ တေဟိ အနုမာတဗ္ဗာဝိဘူတာကာရောပဋ္ဌာနာ။ သုခနိရောဓော နာမ
ဣဓ စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရော, သော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ **သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ**န္တိ ပုရိမပ
ဒေ ဥတ္တရပဒလောပေနေတံ သမာသပဒန္တိ အာဟ **“ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ”**န္တိ။ သဗ္ဗပစ္စနီကဓမ္မပရိသုဒ္ဓါ
ယ ပစ္စနီကသမနေပိ အဗျာဝဋ္ဋာယ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာယ ဝတ္တမာနာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သတိ သမ္ပဟံသနပညာ
ဝိယ သုပရိသုဒ္ဓါ သုဝိသဒါ စ ဟောတီတိ အာဟ **“သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ, သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ န အညေနာ”**တိ။ ယဒိ
တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဣဓ “ဥပေက္ခာ”တိ အဓိပ္ပေတာ, ကထံ သတိယေဝ ပါရိသုဒ္ဓါတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“န ကေဝ
လ”**န္တိအာဒိ။ **သတိသီသေနာ**တိ သတိံ ဥတ္တမင်္ဂံ ကတွာ, ပဓာနံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝမ္ပိ ကသ္မာ ဣဓေဝ သတိ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓီ”တိ ဝုတ္တာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **“တတ္ထ ကိဉ္စာ
ပိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဈာနေသု ဝိဇ္ဇမာနာယပိ တတြမဇ္ဈတ္တတာယ ပစ္စနီကာဘိဘဝနတော
သဟာယပစ္စယဝေကလ္လတော စ အပါရိသုဒ္ဓိ, တထာ တံသမ္ပယုတ္တာနံ တဒဘာဝတော ဣဓ ပါရိသုဒ္ဓီတိ ဣမမတ္ထံ
ဥပမာဝသေန ဒဿေတုံ **“ယထာ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သူရိယပ္ပဘာဘိဘဝါ**တိ သူရိယပ္ပဘာယ အဘိဘုယျမာနတ္တာ။ အတိက္ခတာယ စန္ဒလေခါ ဝိယ ရတ္တိပိ သောမ္မသဘာဝတ သဘာဂယ ရတ္တိယမေဝ စ စန္ဒလေခါ သမုဇ္ဇလ
တီတိ သာ တဿာ သဂ္ဂယှတီတိ ဒဿေန္တော **“သောမ္မဘာဝေန စ အတ္တနော ဥပကာရကတ္တေန တ သဘာဂ
ယ ရတ္တိယာ”**တိ အာဟ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပုဗ္ဗေနိတသကထာ

၁၂. ရူပဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ အရူပဇ္ဈာနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသင်္ဂဟမေဝါတိ အာဟ **“စတ္တာ
ရိ ဈာနာနီ”**တိ။ ယုတ္တံ တာဝ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဘဝေက္ကမနတ္ထတာ ဝိယ ဝိပဿနာပါဒကတာပိ စတုန္နံ ဈာနာနံ
သာဓာရဏာတိ တေသံ ဝသေန “စတ္တာရိ ဈာနာနီ”တိ ဝစနံ, အဘိညာပါဒကတာ ပန နိရောဓပါဒကတာ စ စတုတ္ထဿ
ေဝ ဈာနဿ အာဝေဏိကာ, သာ ကထံ စတုန္နံ ဈာနာနံ သာဓာရဏာ ဝုတ္တာတိ? ပရမ္ပရာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ ပဒဋ္ဌာန
ပဒဋ္ဌာနမ္ပိ ဟိ ပဒဋ္ဌာနန္တွေဝ ဝုစ္စတိ, ကာရဏကာရဏမ္ပိ ကာရဏန္တိ ယထာ “တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓ”န္တိ။ ဧဝ
ဉ္စ ကတွာ ပယောဇနနိဒ္ဒေသေ အဋ္ဌသမာပတ္တိဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနီ**တိ ကတွ
တသမာဓတ္ထာနိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထာနီတိ အတ္ထော။ စိတ္တေကဂ္ဂတာသီသေန ဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော ဝုတ္
တော, သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝဝသေန ဧတံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ကေဂ္ဂစိတ္တာ သုခံ ဒိဝသံ ဝိဟရိဿာမာ”** တိ။
ဘဝေက္ကမနတ္ထာနီ တိ ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထာနိ။ သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပတ္တိယာ သမာပဇ္ဇနတော အာဟ
“သတ္တာဟံ အစိတ္တကာ ဟုတွာ” တိ။ ကသ္မာ ပန သတ္တာဟမေဝ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တီတိ? တထာကာလပရိစ္ဆေဒ
ကရဏတော, တဉ္စ ယေဘုယျေန အာဟာရူပဇီဝီနံ သတ္တာနံ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တဿ ကေဒိဝသံ ဘုတ္တာဟာရဿ
သ သတ္တာဟမေဝ ယာပနတော။

ကာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၆၇-၈၆၈) ပနာယံ နိရောဓသမာပတ္တိ နာမ, ကေ တံ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကေ န သမာပဇ္ဇန္တိ, ကတ္
ထ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကသ္မာ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကထဉ္စဿာ သမာပဇ္ဇနံ ဟောတီတိ? ဝုစ္စတေ – တတ္ထ **ကာ ပနာယံ နိ
ရောဓသမာပတ္တိ နာမာ**တိ ယာ အနုပုဗ္ဗနိရောဓဝသေန စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ အပ္ပဝတ္တိ။ **ကေ တံ သမာပဇ္ဇန္တိ
, ကေ န သမာပဇ္ဇန္တီ** တိ သဗ္ဗေပိ ပုထုဇ္ဇနသောတာပန္နသကဒါဂါမိနော သုက္ခဝိပဿကာ စ အနာဂါမိအရဟန္တော
န သမာပဇ္ဇန္တိ, အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ပန အနာဂါမိနော ခီဏာသဝါ စ သမာပဇ္ဇန္တိ။ **ကတ္ထ သမာပဇ္ဇန္တီ** တိ
ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ။ ကသ္မာ? အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ စတုဝေါကာရဘဝေ ပန ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ

ယေဝ နတ္ထိ, တသ္မာ န သက္ကာ တတ္ထ သမာပဇ္ဇိတုံ။ **ကသ္မာ သမာပဇ္ဇန္တီ**တိ သင်္ခါရာနံ ပဝတ္တိဘေဒေ ဥက္ကဏ္ဌိတွာ "ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အစိတ္တကာ ဟုတွာ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ ပတွာ သုခံ ဝိဟရိဿာမာ"တိ။ **ကထဉ္စဿာ သမာပဇ္ဇနံ ဟောတီ**တိ သမထဝိပဿနာဝသေန ဥဿက္ကိတွာ ကတပုဗ္ဗကိစ္စဿ နေဝသညာနာသညာယတနံ နိရောဓယတော ဧဝမဿာ သမာပဇ္ဇနံ ဟောတိ။ ယော ဟိ သမထဝသေနေဝ ဥဿက္ကတိ, သော နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိံ ပတွာ တိဋ္ဌတိ။ ယောပိ ဝိပဿနာဝသေနေဝ ဥဿက္ကတိ, သော ဖလသမာပတ္တိံ ပတွာ တိဋ္ဌတိ။ ယော ပန ဥဘယဝသေနေဝ ဥဿက္ကိတွာ နေဝသညာနာသညာယတနံ နိရောဓေတိ, သော တံ သမာပဇ္ဇတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။

အယံ ပန ဝိတ္ထာရော – ဣဓ ဘိက္ခု နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတုကာမော ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ဝိပဿနာ စ ပနေသာ တိဝိဓာ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဏှနကဝိပဿနာ ဖလသမာပတ္တိဝိပဿနာ နိရောဓသမာပတ္တိဝိပဿနာတိ။ တတ္ထ **သင်္ခါရပရိဂ္ဂဏှနကဝိပဿနာ** မန္ဒာ တ တိက္ခာ တ မဂ္ဂဿ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိယေဝ။ **ဖလသမာပတ္တိဝိပဿနာ** တိက္ခာဝ ဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂဘာဝနာသဒိသာ။ **နိရောဓသမာပတ္တိဝိပဿနာ** ပန နာတိမန္ဒနာတိတိက္ခာ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ ဧသ နာတိမန္ဒာယ နာတိတိက္ခာယ ဝိပဿနာယ တေ သင်္ခါရေ ဝိပဿတိ။ တတော ဒုတိယဇ္ဈာနံ။ပေ.။ တတော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ သင်္ခါရေ တထေဝ ဝိပဿတိ။ အထ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ စတုဗ္ဗိဓံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကရောတိ နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပနံ သင်္ဃပတိမာနနံ သတ္ထုပက္ကောသနံ အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒန္တိ။

တတ္ထ **နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပန**န္တိ ယံ ဣမိနာ ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ဧကာဗဒ္ဓံ န ဟောတိ, နာနာဗဒ္ဓံ ဟုတွာ ဌိတံ ပတ္တစီဝရံ တ မဉ္စပီဌံ တ နိတသဂေဟံ တ အညံ တ ပန ယံ ကိဉ္စိ ပရိက္ခာရဇာတံ, တံ ယထာ န ဝိကုပ္ပတိ, အဂ္ဂိဥဒကတာတစောရဥန္ဒူရာဒီနံ ဝသေန န ဝိနဿတိ, ဧဝံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ တတြိဒံ အဓိဋ္ဌာနဝိဓာနံ "ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဣမသ္မိံ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ မာ အဂ္ဂိနာ ဈာယတု, မာ ဥဒကေန ဝုယှတု, မာ တတေန ဝိဒ္ဓံသတု, မာ စောရေဟိ ဟရီယတု, မာ ဥန္ဒူရာဒီဟိ ခဇ္ဇတူ"တိ။ ဧဝံ အဓိဋ္ဌိတေ တံ သတ္တာဟံ တဿ န ကောစိ ပရိဿယော ဟောတိ, အနဓိဋ္ဌဟတော ပန အဂ္ဂိအာဒီဟိ နဿတိ, ဣဒံ နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပနံ နာမ။ ယံ ပန ဧကာဗဒ္ဓံ ဟောတိ နိတသနပါရုပနံ တ နိသိန္နာသနံ တ, တတ္ထ ဝိသုံ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိ, သမာပတ္တိယေဝ နံ ရက္ခတိ။

သင်္ဃပတိမာနနန္တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပတိမာနနံ ဥဒိက္ခနံ, ယာဝ သော ဘိက္ခု အာဂစ္ဆတိ, တာဝ သင်္ဃကမ္မဿ အကရဏန္တိ အတ္ထော။ န စေတ္ထ ပတိမာနနံ ဧတဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ, ပတိမာနနာဝဇ္ဇနံ ပန ပုဗ္ဗကိစ္စံ။ တသ္မာ ဧဝံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ "သစေ မယိ သတ္တာဟံ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နေ သင်္ဃော အပလောကနကမ္မာဒီသု ကိဉ္စိဒေဝ ကမ္မံ ကတ္တုကာမော ဟောတိ, ယာဝ မံ ကောစိ ဘိက္ခု အာဂန္တွာ န ပက္ကောသတိ, တာဝဒေဝ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ။ ဧဝံ ကတွာ သမာပန္နော ဟိ တသ္မိံ သမယေ ဝုဋ္ဌဟတိယေဝ။ ယော ပန ဧဝံ န ကရောတိ, သင်္ဃော စေ သန္နိပတိတွာ တံ အပဿန္တော "အသုကော ဘိက္ခု ကုဟိ"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ "နိရောဓံ သမာပန္နော"တိ ဝုတ္တေ ကဉ္စိ ဘိက္ခုံ ပေသေတိ "တံ ပက္ကောသာဟီ"တိ, အထဿ တေန ဘိက္ခုနာ သဝနူပစာရေ ဌတွာ "သင်္ဃော တံ အာဝုသော ပတိမာနေတီ"တိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဂရုကာ ဟိ သင်္ဃဿ အာဏာ နာမ, တသ္မာ တံ အာဝဇ္ဇိတွာ ယထာ ပဌမမေဝ ဝုဋ္ဌာတိ, ဧဝံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

သတ္ထုပက္ကောသနန္တိ ဣဓာပိ သတ္ထုပက္ကောသနာဝဇ္ဇနမေဝ ဣမဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ, တသ္မာ တမ္ပိ ဧဝံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒောတိ ဇီဝိတဒ္ဓာနဿ ပရိစ္ဆေဒော။ ဣမိနာ ဘိက္ခုနာ အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒေသု ကုသလေန ဘဝိတဗ္ဗံ, "အတ္တနော အာယုသင်္ခါရာ သတ္တာဟံ ပဝတ္တိဿန္တိ န ပဝတ္တိဿန္တီ"တိ အာဝဇ္ဇိတွာဝ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ သစေ ဟိ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ နိရုဇ္ဈနကေ အာယုသင်္ခါရေ အနာဝဇ္ဇိတွာဝ သမာပဇ္ဇတိ, တဿ နိရောဓသမာပတ္တိ မရဏံ ပဋိဗာဟိတုံ န သက္ကောတိ, အန္တောနိရောဓေ မရဏဿ နတ္ထိတာယ အန္တရာဝ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာတိ, တသ္မာ ဧတံ အာဝဇ္ဇိတွာဝ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ အဝသေသဉှိ အနာဝဇ္ဇိတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ ပန အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗမေဝါတိ ဝုတ္တံ။ သော ဧဝံ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဣဒံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ နေဝသညာနာသညာယ

တန့် သမာပဇ္ဇတိ, အထေကံ တ ဒွေဝ တ စိတ္တတရေ အတိက္ကမိတွာ အစိတ္တကော ဟောတိ, နိရောဓံ ဖုသတိ ။ ကသ္မာ ပနဿ ဒွိန္နံ စိတ္တာနံ ဥပရိ စိတ္တာနိ န ပဝတ္တန္တီတိ? နိရောဓဿ ပယောဂတ္တာ။ ဣဒဉှိ ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဒွေဝ သမထဝိပဿနာဓမ္မေ ယုဂနဒ္ဓေ ကတွာ အဋ္ဌသမာပတ္တိအာရောဟနံ အနုပုဗ္ဗနိရောဓဿ ပယောဂော, န နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာတိ နိရောဓဿ ပယောဂတ္တာ ဒွိန္နံ စိတ္တာနံ ဥပရိ စိတ္တာနိ န ပဝတ္တန္တီတိ။

ယသ္မာ ဗောဓိသတ္တေန ဗောဓိမဏ္ဍုပသင်္ကမနတော ပုဗ္ဗေပိ စရိမဘဝေ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တိတပုဗ္ဗံ, တအာ ပန တံ နိဗ္ဗတ္တိတမတ္တမေဝ အဟောသိ, န ဝိပဿနာဒိပါဒကံ။ တသ္မာ "ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိတ"န္တိ တတော ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝိပဿနာပါဒက**န္တိ ဝိပဿနာရမ္ဘေ ဝိပဿနာယ ပါဒကံ။ **အဘိညာပါဒက**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ပဉ္စမာရမ္ဘေ ဧဝ ပါဒကဇ္ဈာနေန ပယောဇနံ အဟောသိ, န တတော ပရံ ဥပရိမဂ္ဂါဓိဂမဖလသမာပတ္တိအဘိညာဝဠဉ္ဇနာဒိအတ္ထံ။ အဘိသမ္ဗောဓိသမဓိဂမတော ပဋ္ဌာယ ဟိ သဗ္ဗံ ဉာဏသမာဓိကိစ္စံ အာကင်္ခာမတ္တပဋိဗဒ္ဓမေဝါတိ။ **သဗ္ဗကိစ္စသာဓက**န္တိ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာဒိသဗ္ဗကိစ္စသာဓကံ။ **သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယက**န္တိ ဧတ္ထ ဝိပဿနာဘိညာပါဒကတ္တာ ဧဝ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ မဂ္ဂဉာဏံ တံပဒဋ္ဌာနဉ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ အဘိသမ္ဗောဓိ, တဒဓိဂမသမကာလမေဝ စ ဘဂဝတော သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဟတ္ထဂတာ အဟေသုံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနသန္နိဿယော စ မဂ္ဂါဓိဂမောတိ။

"စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ"န္တိ ဝတွာ "သော"တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **"သော အဟ"**န္တိ။ **ဧဝံ သမာဟိတေ**တိ ဧတ္ထ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော ဟေဋ္ဌာ ဈာနတ္တယာဓိဂမပဋိပါဋိသိဒ္ဓဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓာနဿ နိဒဿနန္တိ အာဟ **"ဧဝန္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနမေတ"**န္တိ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ တဿ စ အဓိဂမမဂ္ဂဿ နိဒဿနံ, ယေန သမာဓာနာနုက္ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ လဒ္ဓော, တဒုဘယနိဒဿနန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဣမိနာ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။ တတ္ထ **ဣမိနာ ကမေနာ**တိ ဣမိနာ ပဌမဇ္ဈာနာဓိဂမာဒိနာ ကမေန။ ယဒိပိ "ဧဝ"န္တိ ဣဒံ အာဂမနသမာဓိနာ သဒ္ဓိံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓာနံ ဒီပေတိ, သတိပါရိသုဒ္ဓိသမာဓိ ဧဝ ပန ဣဒ္ဓိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပဓာနန္တိ အာဟ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ"**တိ။ သဗ္ဗပစ္စနီကဓမ္မပရိက္ကိလေသပရိသုဒ္ဓါယ ပစ္စနီကသမနေပိ အဗျာဝဋ္ဌာယ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာယ ဝတ္တမာနာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ တံသမ္ပယုတ္တာ စ ဓမ္မာ သုပရိသုဒ္ဓါ သုဝိသဒါ စ ဟောန္တိ, သတိသီသေန ပန တတ္ထ ဒေသနာ ကတာတိ အာဟ **"ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေ"**တိ, ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိသမ္ဘဝေနာတိ အတ္ထော။ ပရိသုဒ္ဓိယာ ဧဝ ပစ္စယဝိသေသေန ပဝတ္တိဝိသေသော ပရိယောဒါတတာ သုဓန္တသုဝဏ္ဏဿ နိဃံသနေန ပဘဿရတာ ဝိယာတိ အာဟ **"ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ ပရိယောဒါတေ, ပဘဿရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။

သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေနာတိ သုခသောမနဿာနံ ဒုက္ခဒောမနဿာနဉ္စ ယထာက္ကမံ ရာဂဒောသပစ္စယာနံ ဝိက္ခမ္ဘနေန။ "သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော, သောမနဿံ ရာဂဿ, ဒုက္ခံ ဒောမနဿဿ ပစ္စယော, ဒောမနဿံ ဒောသဿာ"တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ရာဂါဒယော စေတသော မလာသုစိဘာဝေန "အင်္ဂဏာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ ဥပဂန္တွာ ကိလေသနဋ္ဌေန ဥပက္ကိလေသာတိ အာဟ **"အနင်္ဂဏတ္တာ ဧဝ စ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ"**တိ။ တေနာဟ **"အင်္ဂဏေန ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတီ"**တိ, ဝိဗာဓီယတိ ဥပတာပီယတီတိ အတ္ထော။ **သုဘာဝိတတ္တာ**တိ ပဂုဏဘာဝါပါဒနေန သုဋ္ဌု ဘာဝိတတ္တာ။ တေနာဟ **"ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ"**တိ, အာဝဇ္ဇနာဒိနာ ပဉ္စဓာ စုဒ္ဒသဝိဓေန ဝါ ပရိဒမနေန ဝသံ ဝတ္တိတုံ ဥပဂတေတိ အတ္ထော။ **ဝသေ ဝတ္တမာနဉှိ စိတ္တံ မုဒူတိ ဝုစ္စတီ**တိ ဝသေ ဝတ္တမာနံ စိတ္တံ ပဂုဏဘာဝါပတ္တိယာ သုပရိမဒ္ဒိတံ ဝိယ စမ္မံ သုပရိကမ္မကတာ ဝိယ စ လာခါ မုဒူတိ ဝုစ္စတိ။ **ကမ္မက္ခမေ**တိ ဝိကုဗ္ဗနာဒိကမ္မက္ခမေ။ **တဒုဘယ**န္တိ မုဒုတာကမ္မနိယဒွယံ။

နာဟန္တိအာဒီသု (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁) **န**-ကာရော ပဋိသေဓတ္ထော။ **အဟ**န္တိ သတ္ထာ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဘိက္ခဝေ**တိ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **အည**န္တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနစိတ္တတော အညံ။ **ဧကဓမ္မမ္ပိ**တိ ဧကမ္ပိ သဘာဝဓမ္မံ။ န သမနုပဿာမီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော – အဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗညုတညာဏေန ဩလောကေန္တောပိ အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ န သမနုပဿာမိ, ယံ ဝသီဘာဝါပါဒနေန ဘာဝိတံ တထာ ပုနပ္ပုနံ ကရဏေန ဗဟုလီကတံ ဧဝံ သ

ဝိသေသမုဒုဘာဝပ္ပတ္တိယာ မုဒု ကမ္မက္ခမတာယ ကမ္မနိယဉ္စ ဟောတိ ယထာ ဣဒံ စိတ္တန္တိ။ **ဣဒံ စိတ္တ**န္တိ စ အတ္တနော တေသဉ္စ ပစ္စက္ခတာယ ဝေမာဟ။

ယထာ ယထာဝုတ္တာ ပရိသုဒ္ဓတာဒယော န ဝိဂစ္ဆန္တိ, ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ တတ္ထ အဝဋ္ဌိတံ ဣဓ "ဌိတံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ"န္တိ စ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဧတေသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု ဌိတတ္တာ ဌိတေ, ဌိတတ္တာယေဝ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"**တိ။ ယထာ မုဒုကမ္မညတာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ လက္ခီယတိ, ဧဝံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိပိ မုဒုကမ္မညတာဟိ လက္ခီယတီတိ **"မုဒုကမ္မညဘာဝေန တ အတ္တနော ဝသေ ဌိတတ္တာ ဌိတေ"** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ကာရဏေန ဖလံ နိဒ္ဒိသီယတိ, ဧဝံ ဖလေနပိ ကာရဏံ နိဒ္ဒိသီယတီတိ နိစ္စလဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယာ စ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပနိယတာယ စ သမ္ဘဝတံ သဒ္ဓါဒိဗလာနံ အာနုဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ **"သဒ္ဓါဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"**တိ။

ဣဒါနိ သဗ္ဗေပေတေ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိ ဧဝံ သုဘာဝိတံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ စိတ္တံ ဧကံသေန အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ သံဝတ္တတီတိ ဧဝံ ပဝတ္တာယ သဒ္ဓါယ ပရိဂ္ဂဟိတံ ယထာဝုတ္တသဒ္ဓါဗလေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **အဿဒ္ဓိယေနာ**တိ တပ္ပဋိပက္ခေန အဿဒ္ဓိယေန ဟေတုနာ။ **န ဣဉ္ဇတီ**တိ န စလတိ န ကမ္ပတိ, အညဒတ္ထု ဥပရိဝိသေသာဝဟဘာဝေနေဝ တိဋ္ဌတိ။ **ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိ ဝသီဘာဝါပါဒနပရိဒမနသာဓနေန ဝီရိယေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **သတိပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိ ယထာဝုတ္တေ ဘာဝနာဗဟုလီကာရေ အသမ္မောသာဒိကာယ ကုသလာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနာယ သတိယာ ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **သမာဓိပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိ တတ္ထေဝ အဝိက္ခေပသာဓနေန သမာဓာနေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **ပညာပရိဂ္ဂဟိတ**န္တိ တဿာ ဧဝ ဘာဝနာယ ဥပကာရာနုပကာရဓမ္မာနံ ပဇာနနလက္ခဏာယ ပညာယ ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **ဩဘာသဂတ**န္တိ ဉာဏောဘာသသဟဂတံ။ ဩဘာသဘူတေန ဟိ ယထာဝုတ္တသမာဓာနသံဝဍ္ဍိတေန ဉာဏေန သံကိလေသပက္ခံ ယာထာဝတော ပဿန္တော တတော ဥတ္တသန္တော ဩတ္တပ္ပန္တော တံ အဘိဘဝတိ, န တေန အဘိဘုယျတိ။ တေနာဟ **"ကိလေသန္ဓကာရေန န ဣဉ္ဇတီ"** တိ။ ဧတေန ဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိရောတ္တပ္ပဗလံ ဒဿေတိ။ **အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတ**န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတတာ ပရိသုဒ္ဓတာ ပရိယောဒါတတာ အနင်္ဂဏတာ ဝိဂတူပက္ကိလေသတာ မုဒုဘာဝေါ ကမ္မနိယတာ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယာ ဌိတတာတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ။ အထ ဝါ သမာဟိတတ္တာ စိတ္တဿ ဣမာနိ အင်္ဂါနီတိ "သမာဟိတေ"တိ ဣမံ အင်္ဂဘာဝေန အဂ္ဂဟေတွာ ဌိတိအာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယော ဝိသုံ ဂဟေတွာ ယထာဝုတ္တေဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတန္တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဘိနီဟာရက္ခမ**န္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအတ္ထံ အဘိနီဟာရက္ခမံ တဒဘိမုခကရဏယောဂ္ဂံ။ တေနာဟ **"အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယာ"**တိ။

ကာမံ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဧဝ ပဌမဇ္ဈာနသမဓိဂမော, ဝိတက္ကာဒိဝူပသမာ ဧဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိသမဓိဂမော, တထာပိ န တထာ တေ တေဟိ ဒူရီဘူတာ, ယထာ စတုတ္ထဇ္ဈာနတော, တသ္မာ စေတသော မလီနဘာဝသင်္ခါတဥပ္ပိလာဘာဝကရေဟိ နီဝရဏာဒီဟိ သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တိယာ တဿ ပရိသုဒ္ဓိပရိယောဒါတတာ စ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"နီဝရဏ။ပေ။ ပရိယောဒါတေ"**တိ။ **ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာန**န္တိ ဣတော **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** "ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန"န္တိ ပါဌံ ဂဟေတွာ "ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာန"န္တိ အယံ ပါဌော ပဋိက္ခိတ္တော။ ဝုတ္တဉှိ တေန –

> **"ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန**န္တိ ဈာနပဋိလာဘဟေတုကာနံ ဈာနပဋိလာဘံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ။ **ပါပကာ**နန္တိ လာမကာနံ။ **ဣစ္ဆာဝစရာန**န္တိ ဣစ္ဆာယ အဝစရာနံ ဣစ္ဆာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ 'အဟော ဝတ မမေဝ သတ္ထာ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေယျာ'တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာနံ မာနမာယာသာဌေယျာဒီနံ။ **အဘိဇ္ဈာဒီန**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေနပိ တေသံယေဝ သင်္ဂဟော။ အဘိဇ္ဈာ စေတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနေန အဝိက္ခမ္ဘနေယျာ မာနာဒယော စ တဒေကဋ္ဌာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာနန္တိ အနုဝတ္တမာနတ္တာ။ ဝိက္ခမ္ဘနေယျာ ပန နီဝရဏဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ ကထံ ပန ပဌမဇ္ဈာနေန အဝိက္ခမ္ဘနေယျာ ဣဓ ဝိဂစ္ဆန္တီတိ? 'သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကုသလာနံ ပဋိပက္ခာ'တိ သလ္လေခပဋိပတ္တိဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဈာနဿ အပရာမဋ္ဌ

ဘာဝဒဿနတော။ ယေ ပနေတ္ထ ‘ကုၐ္လာဝစရာနံ အဘိဇ္ဈာဒီန’န္တိ ကၠမေဟိ ပဒေဟိ ကောပအပ္ပစ္စယကာမရာဂဗျာပာဒယော ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပာယေန ‘ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန’န္တိ ဟဥ္စ ပဋိက္ခိပိတ္ဝာ ‘ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာန’န္တိ ဟဗ္ဗောတိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ တထာ ဟဥ္သွေဝ အဘာဝတော, ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာ စ နီဝရဏာ ဓေဝ တဒေကဋ္ဌာ စ, တေသံ ဒူရီဘာဝံ ဝတ္ဝာ ပုန တေသံယေဝ အဘာဝဝိဂမစောဒနာယ အယုဇ္ဇမာနတ္တာ။ နနု စ အနင္ဂဏသုတ္တဝတ္ထသုတ္တေသု အယမတ္ထော လဗ္ဘတိ ဩဠာရိကာနံယေဝ ဟာပဓမ္မာနံ တတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာတိ။ သစ္စမေတံ, ကၠဓ ပန အဓိဂတစတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဝသေန ဝုတ္တတ္တာ သုခုမာယေဝ တေ ဂဟိတာ, အင္ဂဏုပက္ကိလေသတာသာမညေန ပနေတ္ထ သုတ္တာနံ အပဒိသနံ။ တထာ ဟိ ‘သုတ္တာနုသာရေနာ’တိ ဝုတ္တံ, န ပန သုတ္တဝသေနာ”တိ။

အဝဿဥ္စေတမေဝံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ အဓိဂတဇ္ဈာနာနမ္ပိ ကေသဉ္စိ ကုၐ္လာဝစရာနံ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတောတိ ။ တေနေဝ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** “ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန”န္တိ ဟဥ္စ ဂဟေတ္ဝာ “ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာန”န္တိ အယံ ဟဗ္ဗော ပဋိက္ခိတ္တော။ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ **သီဟဠဂဏ္ဌိပဒေပိ** စ “ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန”န္တိ ကၠမသွေဝ ဟဥ္သ အတ္ထော ဝုတ္တော, တသ္မာ အယမေဝ ဟဗ္ဗော ဂဟေတဗ္ဗော, အတ္ထောပိ စေတ္ထ ယထာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေန “ကုၐ္လာဝစရာနန္တိ ကုၐ္လာယ အဝစရာနံ ကုၐ္လာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ ပဝတ္တာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကောပအပ္ပစ္စယာနန္တိ အတ္ထော”တိ အယမ္ပိ ဟဗ္ဗော အယုတ္တောယေဝတိ ဂဟေတဗ္ဗံ, တတောယေဝ စ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** အယံ ဟဗ္ဗော သဗ္ဗေသု သဗ္ဗံ န ဒဿိတောတိ။

ကၠဒိဟဒကဘာဝူပဂမနေနာ တိ ကၠဒိယာ ဟဒကဘာဝဿ ပဒဋ္ဌာနဘာဝဿ ဥပဂမနေန။ **ဘာဝနာဟရိပူရိယာ** တိ ကၠတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝဝသေန အဘိနီဟာရက္ခမဘာဝနာယ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ။ **ပဏီတဘာဝူပဂမနေနာ** တိ တတော ဧဝ ပဓာနဘာဝံ နီတတာယ ဥတ္တမဋ္ဌေန အတိတ္တိကရဋ္ဌေန စ ပဏီတဘာဝဿ ဥပဂမနေန။ ဥဘယဥ္စေတံ ဘာဝနာယ ဌိတိယာ ကာရဏဝစနံ, ပရိပုဏ္ဏာယ ဘာဝနာယ ပဏီတဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဌိတေတိ။ **အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တေ** တိ ကၠဒံ ဌိတိယာ ဝိသေသနံ။ တေနာဟ **“ယထာ အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ဌိတေ”** တိ။ ကၠမသ္မိံ ပက္ခေ “ဌိတေ အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တေ”တိ ဥဘယမေကံ အင်္ဂံ, “သမာဟိတေ”တိ ပန ကၠဒမ္ပိ ဧကမင်္ဂံ။ တေနေဝဿ ပဥ္စမဝိကပ္ပတော ဝိသေသံ သန္ဓာယာဟ **“ဧဝမ္ပိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတ”** န္တိ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, တဿ တ အနုဿရဏံ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ** တံနိဿယာဒိပစ္စယဘူတံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမ္ဟိ ယံ ဉာဏံ တဒတ္ထာယာ** တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ တာဝ ဒဿေတုံ တတ္ထ သတိဉာဏာနိ ဒဿေတုံ **“ပုဗ္ဗေနိဝါသော”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “ပုဗ္ဗေ”တိ ကၠဒံ ပဒံ “ဧကမ္ပိ ဇာတိ”န္တိအာဒိဝစနတော အတီတဘဝဝိသယံ ကၠဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“အတီတဇာတီသူ”**တိ။ **နိဝါသ**သဒ္ဒော ကမ္မသာဓနော, ခန္ဓဝိနိမုတ္တော စ နိဝသိတဓမ္မော နတ္ထီတိ အာဟ **“နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ”** တိ။ နိဝုတ္ထတာ စေတ္ထ သန္တာနေ ပဝတ္တတာ, တထာဘူတာ စ တေ အနု အနု ဘူတာ ဇာတာ ပဝတ္တာ, တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝိဂတာ စ ဟောန္တီတိ အာဟ **“နိဝုတ္ထာတိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ အနုဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ နိရုဒ္ဓါ”** တိ။ ဧဝံ သသန္တတိပရိယာပန္နဓမ္မဝသေန နိဝါသသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတ္ဝာ ကၠအနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ **“နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ”**တိ ဝတ္ဝာ တံ ဝိဝရိတုံ **“ဂောစရနိဝါသေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂောစရဘူတာပိ ဟိ ဂောစရာသေဝနာယ အာသေဝိတာ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အနုဘူတာ နိဝုတ္ထာ နာမ ဟောန္တိ။ တေ ပန ဒုဝိဓာ သပရဝိညာဏဂောစရတာယာတိ ဥဘယေပိ တေ ဒဿေတုံ **“အတ္တနော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ”**တိ ဝတ္ဝာ **“ပရိစ္ဆိန္နာ”** တိ ဝစနံ ယေ တေ ဂောစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထဓမ္မာ, န တေ ကေဝလံ ဝိညာဏေန ဝိညာတမတ္တာ, အထ ခော ယထာ ပုဗ္ဗေနာမဂေါတ္တဝဏ္ဏလိင်္ဂါဟာရာဒီဟိ ဝိသေသေဟိ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ ပညာယ ပရိစ္ဆိန္နာ ဂဟိတာ, တထေဝေတံ ဉာဏံ ပရိစ္ဆိန္နာ ဂဏှာတီတိ ကၠမဿ အတ္ထဿ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ တ နိဝုတ္ထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ န ကေဝလံ အတ္တနောဝ ဝိညာဏေန, အထ ခော ပရေသံ ဝိညာဏေန ဝိညာတာပီတိ အတ္ထော။ ကၠဓာပိ “ပရိစ္ဆိန္နာ”တိ ပဒံ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ပရေသမ္ပိ တ ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာတိ။ တဿ စ ဂဟဏေ ပယောဇနံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တေ စ ခေါ ယသ္မာ အတီတာသု ဧဝ ဓာတီသု အညေဟိ ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ, တေ စ ပရိနိဗ္ဗုတာပိ ဟောန္တိ, ယေ ဟိ တေ ဝိညာတာ, တေသံ တအ ဝတ္တမာနသန္တာနာနုသာရေန တေသမ္ပိ အတီတေ ပဝတ္တိ ဝိညာယတီတိ သိခာပ္ပတ္တံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ဝိသယဘူတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဒဿေတုံ **"ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒီသူ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ, တေသံ အနုဿရဏံ **ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏံ** ။ "အာဒိသဒ္ဒေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနုဿရဏာနိ ဂယှန္တိ"တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ ပန သဗ္ဗေဝ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတာ ဆိန္နသံသာရမဂ္ဂတ္တာ, တေသံ အနုဿရဏံ နာမ တေသံ ပဋိပတ္တိယာ အနုဿရဏံ။ သာ ပန ပဋိပတ္တိ သဋ္ဌေပတော ဆဠဋ္ဌာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏာတိ တာနိ ဣဓ ပရဝိညာဏဝိညာတဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာနိ။ တသ္မာ ပုရိမာသု ဓာတီသု အတ္တနော ဝိညာဏေန အဝိညာတာနံ ပရိနိဗ္ဗုတာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ အနုဿရဏံ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပနေတ္ထ ပုရိမာသု ဓာတီသု အတ္တနော ဝိညာဏေန အဝိညာတာနံ အပရိနိဗ္ဗုတာနမ္ပိ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓပဋိပာဋိယာ အဂန္တွာ သီဟောက္ကန္တိကဝသေန အနုဿရဏံ ဂဟိတံ, ဣမေ ပန ယထာဝုတ္တ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒယော ဗုဒ္ဓာနံယေဝ လဗ္ဘန္တိ။ န ဟိ အတီတေ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော ဧဝံ ဝိပဿိံသု, ဧဝံ မဂ္ဂံ ဘာဝေသုံ, ဖလနိဗ္ဗာနာနိ သစ္ဆာကံသု, ဧဝံ ဝေနေယျေ ဝိနေသုန္တိ ဧတ္ထ သဗ္ဗထာ အညေသံ ဉာဏဿ ဂတိ အတ္ထိ။ ယေ ပန ပုရိမာသု ဓာတီသု အတ္တနာဝ ဝိညာဏေန ဝိညာတာ, တေ ပရိနိဗ္ဗုတေပိ ခန္ဓပဋိပာဋိဗဒ္ဓတ္တာ သာဝကာ အနုဿရန္တိယေဝ။ ယာယ သတိယာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **အဘိနီဟရိန္တိ** စိတ္တံ ဈာနာရမ္မဏတော အပနေတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဘိမုခံ ပေသေသိ, ပုဗ္ဗေနိဝါသနိန္နံ ပုဗ္ဗေနိဝါသပောဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသပဗ္ဘာရံ အကာသိန္တိ အတ္ထော။

ဟဋ္ဌိယံ "အဘိနိန္နာမေသိ"န္တိ ဥတ္တမပုရိသပ္ပယောဂတ္တာ "သော"တိ ဧတ္ထ အဟံသဒ္ဒော အာနေတွာ ဝုစ္စမာနော တဒတ္ထော ဟာကဋ္ဌော ဟောတီတိ **"သော အဟ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အနေကဝိဓန္တိ** နာနာဘာဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသာဒိဝသေန ဗဟုဝိဓံ။ **ပကာရေဟီ**တိ နာမဂေါတ္တာဒိအာကာရေဟိ သဒ္ဓိံ။ သဟယောဂေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ **ပဝတ္တိတန္တိ** ဒေသနာဝသေန ပဝတ္တိတံ။ တေနာဟ **"သံဝဏ္ဏိတ"** န္တိ, ဝိတ္ထာရိတန္တိ အတ္ထော။ **နိဝုတ္ထန္တိ** အနုဘောဂဝသေန အဇ္ဈာဝုတ္ထံ။ တေ ဘဝေ ဗဟုပရိစ္ဆေဒ ဝသေန သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာန"**န္တိ အာဟ။ **အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ** တိ ဉာဏဂတိယာ အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ။ **အနုဒေဝါ**တိ အနု ဧဝ, ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန အာဂတော။ "အဘိနိန္နာမေသိ"န္တိ ဝတွာ "အနုဿရာမိ"တိ ဝုတ္တတ္တာ စိတ္တဿ အဘိနီဟာရသမနန္တရဘာဝသရဏံ အနုသဒ္ဒော ဒီပေတီတိ အာဟ **"စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝ သရာမိ တိ ဒဿေတီ"**တိ။ **ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ** တိ "ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန ဘိက္ခုနာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တေန ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန ပဋိပာဋိယာ စတ္တာရိ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာ အဘိညာပါဒကစတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ သဗ္ဗပစ္ဆိမာ နိသဇ္ဇာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗာ"တိ ဧဝမာဒိနာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏဿ ပရိကမ္မဘူတံ ပုဗ္ဗကရဏံ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ။

အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထ တိ အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ ပဘေဒဒဿနတ္ထံ။ **ဧကမ္ပိ ဇာတိန္တိ** ဧကမ္ပိ ဘဝံ။ သော ဟိ ဧကေကမ္မနိဗ္ဗတ္တော အာအာနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နော အန္တောဂဓဓမ္မပ္ပဘေဒော ခန္ဓပ္ပဗန္ဓော ဣဓ "ဇာတီ"တိ အဓိပ္ပေတော ဇာယတီတိ ဇာတီတိ ကတွာ။ တေနာဟ **"ဧကမ္ပိ။ပေ။ ခန္ဓသန္တာန"** န္တိ။ **ပရိဟာယမာနော**တိ ခီယမာနော ဝိနဿမာနော။ **ကပ္ပော** တိ အသင်္ချေယျကပ္ပော။ သော ပန အတ္ထတော ကာလော, တအ ပဝတ္တမာနသင်္ခာရဝသေနဿ ပရိဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝဍ္ဎမာနော ဝိဝဋ္ဋကပ္ပော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ယော ပန "ကာလံ ခေပေတိ, ကာလော ဃသတိ ဘူတာနိ, သဗ္ဗာနေဝ သဟတ္တနာ"တိ (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀) အာဒီသု ကာလသ္သပိ ခယော ဝုစ္စတိ, သော ဣဓ နာဓိပ္ပေတော အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော။ သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ သံဝဋ္ဋော, သံဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ တထာဌာယီ **သံဝဋ္ဋဌာယီ** ။ **တမ္မူလကတ္တာ** တိ တံပုဗ္ဗကတ္တာ။ ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ, ဝဍ္ဎနံ ဝါ **ဝိဝဋ္ဋော** ။

တေဇေန သံဝဋ္ဋော **တေဇောသံဝဋ္ဋော** ။ **သံဝဋ္ဋသီမာ** တိ သံဝဋ္ဋနမရိယာဒါ။ **သံဝဋ္ဋတိ** တိ ဝိနဿတိ။ **သဒါတိ** သဗ္ဗကာလံ, တီသုပိ သံဝဋ္ဋကာလေသူတိ အတ္ထော။ **ဧကံ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တ** န္တိ ဣဓ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တံ နိယမေတွာ ဒဿေတုံ **"ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တံ နာမ တိဝိဓ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယတ္ထကေ ဌာနေ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိဉာဏာဒိဉာဏာနုဘာဝေ ပုညဖလသမုတ္တေဇိတော သရသေနေဝ ပရိဖန္ဒတိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တနက္ခေတ္တံ နာမာတိ အာဟ **"ဇာတိက္ခေတ္တံ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိယန္တ"** န္တိ။ **အာနုဘာဝေ ပဝတ္တတီ** တိ ဣဓ ဣဒ္ဓိမာ စေ

တော၀သိပ္ပတ္တော အာဏာက္ခေတ္တပရိယာပန္နေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စက္ကဝါဠေ ဌတွာ အတ္တနော အတ္ထာယ ပရိတ္တံ ကတွာ တတ္တော၀ အညံ စက္ကဝါဠံ ဂတောပိ ကတပရိတ္တော ဧ၀ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ တတ္ထ ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဌတွာ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္ထာယ ပရိတ္တေ ကတေ အာဏာက္ခေတ္တေ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘိသမ္မုခဘာဝေန ပရိတ္တာနုဘာဝေ တတ္ထ ဒေဝတာဟိ ပရိတ္တာနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗတောတိ ဝုတ္တံ “အာနုဘာဝေ ပဝတ္တတီ”တိ။ **ယံ ယာဝတာ ဝါ ပန အာကင်္ခေယျာတိ ဝုတ္တ**န္တိ ယံ ဝိသယက္ခေတ္တံ သန္ဓာယ ဧကသ္မိံယေဝ ခဏေ သရေန အဘိဝိညာပနံ အတ္တနော ရူပဒဿနဉ္စ ပဋိဇာနန္တေန ဘဂဝတာ “ယာဝတာ ဝါ ပန အာကင်္ခေယျာ”တိ ဝုတ္တံ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ ပဒေသေ အနန္တာပရိမာဏေ ဝိသယက္ခေတ္တေ။ **ယံ ယံ အာကင်္ခတိ, တံ တံ အနုဿရတီ**တိ အာကင်္ခမတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ ယံ ယံ အနုဿရိတုံ ဣစ္ဆတိ, တံ တံ အနုဿရတိ။ **ဧကံ အာဏာက္ခေတ္တံ ဝိနဿတီ**တိ ဣမိနာ တိရိယတော သံဝဋ္ဋမာနပရိစ္ဆေဒော ဝုတ္တော။ **သဏ္ဌဟန္တ**န္တိ ဝိဝဋ္ဋမာနံ ဇာယမာနံ။ **တဿ ဝိနာသော စ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တ**န္တိ အမ္ဟေဟိပိ ဟေဋ္ဌာ “လောကဝိဒူ”တိ ဣမဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဓိကာရေ ပသင်္ဂတော ဝုတ္တတ္တာ ဣဓ န ဝုစ္စတိ။

ဧဝံ ပသင်္ဂေန သံဝဋ္ဋာဒိကေ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယထာဓိဂတံ တေသံ အနုဿရဏာကာရံ ဒဿေတုံ **“ယေ ပနေတေ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋာ ဝုတ္တာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဧတေသူ**တိ နိဒ္ဓါရဏေ ဘုမ္မံ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပသမုဒာယတော အနေကေသံ သံဝဋ္ဋကပ္ပာဒီနံ နိဒ္ဓါရိယမာနတ္တာ။ **အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ** တိ ဧတ္ထ **ဝါ**-သဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန စ အနိယမတ္ထေန ဣတရာသံ အသင်္ချေယျာနမ္ပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါတိ။ အထ ဝါ **အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ**တိ ဣဒံ သံဝဋ္ဋကပ္ပဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ ဟိ ဣမဿ ကတိပယကာလံ ဘဝတီသု သံသရဏံ ဥပလဗ္ဘတီတိ။ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝါ ဝတ္တမာနေ ယေသု ဘဝတီသု ဣမဿ ဥပပတ္တိ အဟောသိ, တံဒဿနမေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဘဝေ ဝါ**တိအာဒီသု ကာမာဒိဘဝေ ဝါ အဏ္ဍဇာဒိယောနိယာ ဝါ ဒေဝါဒိဂတိယာ ဝါ နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီအာဒိဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ ဝါ သတ္တာဝါသေ ဝါ ခတ္တိယာဒိသတ္တနိကာယေ ဝါ။ ယသ္မာ ဣဒံ ဘဂဝတော ဝသေန ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ အာဂတံ, တသ္မာ တဿေဝ နာမာဒိဝသေန အတ္ထံ ယောဇေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧဝံနာမောတိ ဝေဿန္တရော ဝါ ဇောတိပါလော ဝါ”** တိအာဒိ။ **သာလိမံသောဒနာဟာရော ဝါ**တိ ဂိဟိကာလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ပဝတ္တဖလဘောဇနော ဝါ** တိ တာပသာဒိကာလံ သန္ဓာယ။ **ပဝတ္တဖလဘောဇနော** တိ သယမ္ပတိတဖလာဟာရော။ **သာမိသနိရာမိသာဒိပ္ပဘေဒါန**န္တိ ဧတ္ထ **သာမိသာ** ဂေဟဿိတသောမနဿာဒယော, **နိရာမိသာ** နေက္ခမ္မဿိတသောမနဿာဒယော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝိဝေကဇသမာဓိဇသုခါဒီနံ သင်္ဂဟော။

ဟေဋ္ဌာ သာမညတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုကာမော **“အထ ဝါ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အမုတြာသိ**န္တိ သာမညနိဒ္ဒေသောယံ, ဗျာပနိစ္ဆာလောပေ ဝါ, အမုတြ အမုတြ အာသိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနုပုဗ္ဗေန အာရောဟန္တဿ ယာဝဒိစ္ဆကံ အနုဿရဏ**န္တိ ဧတ္ထ **အာရောဟန္တဿာ** တိ ပဋိလောမတော ဉာဏေန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အာရောဟန္တဿ။ **ပဋိနိဝတ္တန္တဿာ** တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရဏဝသေန ယာဝဒိစ္ဆကံ ဂန္တွာ ပစ္စာဂစ္ဆန္တဿ။ **ပစ္စဝေက္ခဏ**န္တိ အနုဿရိတာနုဿရိတဿ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ **တသ္မာ** တိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသနံ, ပဋိနိဝတ္တန္တဿ ပစ္စဝေက္ခဏဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣဓူပပတ္တိယာ** တိ ဣဓ စရိမဘဝေ ဥပပတ္တိယာ။ **အနန္တရ**န္တိ အတီတာနန္တရမာဟ။ **အမုတြာ** တိ အမုကသ္မိံ ဘဝေတိ အတ္ထော။ **ဥဒပါဒိ**န္တိ ဥပ္ပဇ္ဇိံ။ **တာဟိ ဒေဝတာဟီ**တိ တုသိတဒေဝတာဟိ။ **ဧကဂေါတ္တော** တိ တုသိတဂေါတ္တေန ဧကဂေါတ္တော။ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ သန္တာနေ သုပရိယောသာနာဝတ္ထာယံ ဒေဝလောကူပပတ္တိဇနကံ နာမ အကုသလေန ကမ္မုနာ အနုပဒ္ဒုတမေဝ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယေန **“ဒုက္ခံ ပန သင်္ခါရဒုက္ခမတ္တမေဝါ”** တိ ဝုတ္တံ။ မဟာပုညာနမ္ပိ ပန ဒေဝပုတ္တာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တုပ္ပတ္တိကာလာဒီသု အနိဋ္ဌာရမ္မဏသမာယောဂေ ဟောတိယေဝါတိ “ကဒါစိ ဒုက္ခဒုက္ခဿပိ သမ္ဘဝေ နတ္ထီ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒနိရောဓသင်္ခါရဒုက္ခန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သတ္တပညာသ။ပေ။ ပရိယန္တော**တိ ဣဒံ မနုဿဝဿဂဏနာဝသေန ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒေဝါနံ ဝဿဂဏနာယ ပန စတုသဟဿမေဝ။

ဣတီတိ ဝုတ္တတ္ထနိဒဿနမေတံ, တဉ္စ ခေါ ယထာရဟတော, န ယထာနုပုဗ္ဗတောတိ ဒဿေန္တော **“နာမဂေါတ္တဝသေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဥဒ္ဒိသီယတီ** တိ ဒိသွာဝ အဝိညေယျတ္တာ “အယံ ကော နာမော”တိ ပုစ္ဆိတေ “တိဿော ဂေါတမော”တိ နာမဂေါတ္တေန ဥဒ္ဒိသီယတိ။ **ဝဏ္ဏာဒီဟီ** တိ ဝဏ္ဏာဟာရဝေဒယိတာယုပရိစ္ဆေဒေဟိ။ **သာမောတီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော ဝါ။ တေန ဧဝမာဒိဝဏ္ဏပ္ပကာရနာနတ္တတောတိ ဒဿ

သိတံ ဟောတိ။ **နာမကေတ္တံ ဥဒ္ဒေသော** တိ ဥဒ္ဒိသီယတိ သတ္တော ဧတေနာတိ ဥဒ္ဒေသော နာမကေတ္တံ။ **ဣတရေ အာကာရာ**တိ အာကရီယတိ ဒိသွာ တံ သတ္တော ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ ဣတရေ ဝဏ္ဏာဒယော အာကာရာ။ **"နော စ ခော အဝိသေသေနာ"**တိ သင္ခေပတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေန္တော အာဟ **"တိတ္ထိယာ ဟိ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တိတ္ထိယာ**တိ အညတိတ္ထိယာ။ တေ ပန ကမ္မဝါဒိနော ကိရိယဝါဒိနော တာပသာဒယော။ ယသ္မာ တိတ္ထိယာနံ **ဗ္ရဟ္မဇာလာ**ဒီသု စတ္တာလီသာယ ဧဝ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋာနံ အနုဿရဏံ အာဂတံ, တသ္မာ **"န တတော ပရ"**န္တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏံ ဝဒန္တော **"ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ"** တိအာဒိမာဟ။ တေန ဝိပဿနာဘိယောဂေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ တတောယေဝ စ ဗလဝပညတ္တာ ဌပေတွာ အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေ ဣတရေ ပကတိသာဝကာ ကပ္ပသတမ္ပိ ကပ္ပသဟဿမ္ပိ အနုဿရန္တိယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၀၂) "ပကတိသာဝကာ ကပ္ပသတမ္ပိ ကပ္ပသဟဿမ္ပိ အနုဿရန္တိယေဝ ဗလဝပညတ္တာ"တိ။ **ဧတ္တကော ဟိ တေသံ အဘိနီဟာရော**တိ ကပ္ပာနံ သတသဟဿမ္ပိ တဒဓိကံ ဧကံ ဒွေဝ စ အသင္ချေယ္ယာနီတိ ကာလဝသေန ဧဝံပရိမာဏော ယထာက္ကမံ တေသံ မဟာသာဝကအဂ္ဂသာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ပုညဉာဏာဘိနီဟာရော, သာဝကပစ္စေကဗောဓိပာရမိတာ သိဒ္ဓါ။ ယဒိ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏကာလပရိစ္ဆိန္နော တေသံ တေသံ အရိယာနံ အဘိညာဉာဏဝိဘာဂေ, ဧဝံ သန္တေ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိဿ ပရိစ္ဆေဒေတာ အာပန္နာတိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓါနံ ပန ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ"** တိ။ "ယာဝတကံ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိယ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိညာဉာဏာနမ္ပိ သဝိသယေ ပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထီတိ တတ္ထ ယံ ယံ ဉာတုံ ဣစ္ဆန္တိ, တံ တံ ဇာနန္တိ ဧဝ။ အထ ဝါ သတိပိ ကာလပရိစ္ဆေဒေ ကာရဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟာဒိနာ သာတိသယတ္တာ မဟာဗောဓိသမ္ဘာရာနံ ပညာပာရမိတာယ ပဝတ္တိအာနုဘာဝဿ ပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထိ, ကုတော တံနိဗ္ဗတ္တာနံ အဘိညာဉာဏာနန္တိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓါနံ ပန ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထီ"**တိ။ အတီတေ "ဧတ္တကာနံ ကပ္ပာနံ အသင္ချေယ္ယာနီ"တိ ဧဝံ ကာလပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ အနာဂတေ အနာဂတံသဉာဏဿ ဝိယ။ တေနာဟ **"ယာဝ ဣစ္ဆန္တိ တာဝ သရန္တီ"** တိ။

ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏံ ကာလဝိဘာဂတော ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏဝသေနဿ ပဝတ္တိဝိသေသံ ဒဿေန္တော **"တိတ္ထိယာ စ"**တိအာဒိမာဟ။ **ခန္ဓပဋိပါဋိမေဝ သရန္တိ** တိ ဧတ္ထ **ခန္ဓပဋိပါဋိ** ခန္ဓာနံ အနုက္ကမော, သာ စ ခော စုတိတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပဋိပါဋိဝသေန။ ကေစိ ပနေတ္ထ "ဣရိယာပထပဋိပါဋိ ခန္ဓပဋိပါဋီ"တိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကတော ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **"ပဋိပါဋိံ မုဉ္စိတွာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနာ**တိ အတ္တနော ပရဿ စ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ စုတိံ ဒိသွာ အန္တရာ ကိဉ္စိ အနာမသိတွာ ပဋိသန္ဓိယာ ဧဝ ဂဟဏဝသေန။ ယထာ ပန အန္ဓာ ယဋ္ဌိံ အမုဉ္စိတွာ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝံ တေ ခန္ဓပဋိပါဋိံ အမုဉ္စိတွာဝ သရန္တီတိ အာဟ **"တေသဉှိ အန္ဓာနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသောက္ကမနံ နတ္ထီ"** တိ။ **သာဝကာ**တိ ပကတိသာဝကာပိ မဟာသာဝကာပိ အဂ္ဂသာဝကာပိ သာမညတော ဝုတ္တာ။ ပကတိသာဝကာပိ ဟိ ခန္ဓပဋိပါဋိယာပိ အနုဿရန္တိ, စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနပိ သင္ကမန္တိ ဗလဝပညတ္တာ, တထာ အသီတိမဟာသာဝကာ။ ဒွိန္နံ ပန အဂ္ဂသာဝကာနံ ခန္ဓပဋိပါဋိကိစ္စံ နတ္ထိ။ ဧကဿ အတ္တဘာဝဿ စုတိံ ဒိသွာ ပဋိသန္ဓိံ ပဿန္တိ, ပုန အပရဿ စုတိံ ဒိသွာ ပဋိသန္ဓိန္တိ ဧဝံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနပိ သင္ကမန္တာ ဂစ္ဆန္တိ။ ယထာ နာမ သရဒသမယေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယံ စတုရတနိကေ ဂေဟေ စက္ခုမတော ပုရိသဿ ရူပဂတံ သုပာကဋမေဝ ဟောတီတိ လောကသိဒ္ဓမေတံ။ သိယာ ပန တဿ သုခုမတရတိရောကုဋ္ဋာဒိဘေဒဿ ရူပဂတဿ အဂေါစရတာ, န တွေဝ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ ဉေယျဿ အဂေါစရတာ, အထ ခော တံ ဉာဏာလောကေန ဩဘာသိတံ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သုပာကဋံ သုဝိဘူတမေဝ ဟောတိ, တထာ ဉေယျာဝရဏဿ သုပ္ပဟီနတ္တာတိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓါ ပနာ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **သီဟောက္ကန္တဝသေနာ** တိ သီဟဂတိဝသေန။ **ယံ ယံ ဌာနံ အာကင္ခန္တိ** တိ ယသ္မိံ ကပ္ပေ ယသ္မိံ ဘဝေ ယံ ယံ ဌာနံ ဇာနိတုံ ဣစ္ဆန္တိ။ **တံ သဗ္ဗံ သရန္တိယေဝါ** တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ တံ သဗ္ဗံ သရန္တိယေဝ, န န သရန္တိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ နေဝ ခန္ဓပဋိပါဋိကိစ္စံ, န စ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သင္ကမနကိစ္စံ အတ္ထိ။ တေသဉှိ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ ယံ ယံ ဌာနံ ဣစ္ဆန္တိ, တံ တံ ပါကဋမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာ ပေယျာလပါဠိံ ပဌန္တာ "ပဌမံ ဈာနံ။ပေ။ ပဉ္စမံ ဈာန"န္တိအာဒိပရိယောသာနမေဝ ဂဏှန္တာ သင္ခိပိတွာ သဇ္ဈာယန္တိ, န အနုပဒံ, ဧဝံ အနေကာပိ ကပ္ပကောဋီယော ပေယျာလပါဠိံ ဝိယ သင္ခိပိတွာ ယံ ယံ ဣစ္ဆန္တိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဉာဏေန ဩက္ကမန္တာ သီဟောက္ကန္တဝသေန ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တာနဉ္စ နေသံ ဉာဏံ ယထာ နာမ ကတဝေဓပရိစယဿ သရဘင္ဂသဒိသဿ ဓနုဂ္ဂဟဿ ခိတ္တော သရော အန္တရန္တရာ ရုက္ခလတာဒီသု အသဇ္ဇမာနော လက္ခေယေဝ

ပတတိ န သဇ္ဇတိ န ဝိရဇ္ဇတိ, ဇဝံ အန္တရန္တရာသု ဇာတီသု န သဇ္ဇတိ န ဝိရဇ္ဇတိ, အသဇ္ဇမာနံ အဝိရဇ္ဇမာနံ ဣတ္ထိ ဆိတိတ္ထိတဠာနံယေဝ ဂဏှာတိ။

အတီတဘာဝေ ခန္ဓာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓနာမဂေါတ္တာနိ စ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တောဝ သင်္ဂဟိတာနီတိ အာဟ **“ကိံ ဝိဒိတံ ကရောတိ? ပုဗ္ဗေနိဝါသ”**န္တိ။ မောဟော ပဋိစ္ဆာဒကဋ္ဌေန တမော ဝိယ တမောတိ အာဟ **“သေ္ဝဝ မောဟော”**တိ အာဒိ။ **ဩဘာသကရဏဋ္ဌေနာ** တိ ကာတဗ္ဗတော ကရဏံ, ဩဘာသော ကရဏံ ဩဘာသကရဏံ, အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဩဘာသဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **သေသံ ပသံသာဝစန**န္တိ ပဋိပက္ခဝိဓမနပဝတ္တိဝိသေသာနံ ဗောဓနတော ဝုတ္တံ။ **အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ**တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇာနနဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဒီပိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကသ္မာ? ယသ္မာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ**တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇာပဋိပက္ခာ အဝိဇ္ဇာ, ပဋိပက္ခတာ စဿာ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန ဝိဇ္ဇာယ စ ပဟာယကဘာဝေနာတိ ဒဿေတိ။ **သေ နယော ဣတရသ္မိမ္ပိ ပဒဒ္ဝယေ** တိ ဣမိနာ တမော ဝိဟတော ဝိနဋ္ဌော။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အာလောကော ဥပ္ပန္နောတိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။ ကိလေသာနံ အာတာပနပရိတာပနဋ္ဌေန ဝီရိယံ အာတာပောတိ အာဟ **“ဝီရိယာတာပေန အာတာပိနော”**တိ, ဝီရိယဝတောတိ အတ္ထော။ **ပေသိတစိတ္တဿာ** တိ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထ သိဒ္ဓိံ ပတိဝိဿဋ္ဌစိတ္တဿ။ **ယထာ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော** တိ အညဿပိ ကဿစိ မာဒိသဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပဓာနာနုယောဂဿာ** တိ သမ္မပ္ပဓာနမနုယုတ္တဿ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္တာ ဝုတ္တနယတ္တာ စ သုဝိညေယျမေဝ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏကထာ

၁၃. စုတိယာတိ စဝနေ။ **ဥပပာတေ**တိ ဥပပဇ္ဇနေ။ သမီပတ္ထေ ဧဝေတံ ဘုမ္မဝစနံ, စုတိက္ခဏာသာမန္တာ ဥပပတ္တိက္ခဏာသာမန္တာ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ’’တိအာဒိ။ **ယေန ဉာဏေနာ**တိ ယေန ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏေန။ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏေနေဝ ဟိ သတ္တာနံ စုတိ စ ဥပပတ္တိ စ ဉာယတိ။ **ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ** တိ ‘‘ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏံ ဥပ္ပာဒေတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန ကုလပုတ္တေန ကသိဏာရမ္မဏံ အဘိညာပာဒကဈာနံ သဗ္ဗာကာရေန အဘိနီဟာရက္ခမံ ကတွာ တေဇောကသိဏံ ဩဒါတကသိဏံ အာလောကကသိဏန္တိ ဣမေသု တီသု ကသိဏေသု အညတရံ အာသန္နံ ကာတဗ္ဗံ, ဥပစာရဇ္ဈာနဂေါစရံ ကတွာ ဝဍ္ဎေတွာ ဌပေတဗ္ဗ’’န္တိအာဒိနာ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏဿ ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ။

သော အဟန္တိ သော ကတစိတ္တာဘိနီဟာရော အဟံ။ **ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ** တိ ဒိဝိ ဘဝန္တိ ဒိဗ္ဗံ, ဒေဝတာနံ ပသာဒ စက္ခု, တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သဒိသတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ** တိ စ ဟီနူပမာဒဿနံ ဒေဝတာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခု တောပိ ဣမဿ မဟာနုဘာဝတ္တာ။ ဣဒာနိ တံ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တံ ဝိဘာဝေတုံ **“ဒေဝတာနဉှိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တ**န္တိ သဒ္ဓါဗဟုလတာဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိတာအာနိသံသဒဿာဝိတာဒိသမ္ပတ္တိယာ သုဋ္ဌု စရိတတ္တာ သုစရိတေန ဒေဝူပပတ္တိဇနကေန ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တံ။ **ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တတရောဂါဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အပလိဗုဒ္ဓ**န္တိ အနုပဒ္ဒုတံ။ ပိတ္တာဒီဟိ အနုပဒ္ဒုတတ္တာ ကမ္မဿ စ ဥဠာရတာယ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပက္ကိလေသအေသရဟိတဉှိ ကမ္မံ တိဏာဒိအေသရဟိတံ ဝိယ သဿံ ဥဠာရဖလံ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ ဟောတိ။ ကာရဏူပစာရေန စဿ ဖလံ တထာ ဝေဟရီယတိ ယထာ ‘‘သုက္ကံ သုက္ကဝိပာက’’န္တိ။ **ဒူရေပီ**တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန သုခုမဿပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပသာဒစက္ခု** တိ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ပသာဒ လက္ခဏံ စက္ခု။ **ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တ**န္တိ ဝီရိယာရမ္ဘဝသေနေဝ ဣဇ္ဈနတော သဗ္ဗာပိ ကုသလဘာဝနာ ဝီရိယဘာဝနာ, ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတာ တ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝနာ ဝိသေသတော ဝီရိယဘာဝနာ, တဿာ အာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တံ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ။ ဉာဏမယံ စက္ခု **ဉာဏစက္ခု။ တာဒိသမေဝ**တိ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ သုခုမဿပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတာယ စ တံသဒိသမေဝ။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ တိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခါတာနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ။ ဣမိနာ ကာရဏဝသေနဿ ဒိဗ္ဗဘာဝမာဟ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ** တိ အင်္ဂသမန္နာဂမေန ဥက္ကံသဂတံ ဟာဒက

ဈာနသဥ္စာတံ ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ သန္ဓိသ္သာယ ပဝတ္တတ္တာ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရပရိယာပန္နံ တ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တံ ရူပာဝစရ စတုတ္ထဈာနံ နိသ္သာယ ပစ္စယဘူတံ သန္နိသ္သိတတ္တာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အာလောကပရိဂ္ဂ ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗန္တိ** ကသိဏာလောကာနုဂ္ဂဟေန ပတ္တဗ္ဗတ္တာ သယံ ဉာဏာလောကဖရဏဘာဝေန စ မဟာဇုတိကဘာဝတောပိ ဒိဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ မဟာဇုတိကမ္ပိ ဟိ ဒိဗ္ဗန္တိ ဝုစ္စတိ "ဒိဗ္ဗမိဒံ ဗျမှဟ"န္တိအာဒီသု။ **မဟာဂတိကတ္တာ**တိ မဟနီယဂမနတ္တာ, ဝိမ္ဟယနီယပ္ပဝတ္တိကတ္တာတိ အတ္ထော။ ဝိမ္ဟယနီယာ ဟိသ္သ ပဝတ္တိ တိရော ကုဋ္ဋာဒိဂတရူပဒဿနတော။ **တံ သဗ္ဗန္တိ** "ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အတ္ထပဉ္စကမပေက္ခိတ္ဝာ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ ပန "ဇုတိဂတိအတ္ထေသုပိ သဒ္ဒဝိဒူ ဒိဝုသဒ္ဒံ ဣစ္ဆန္တီတိ မဟာဇုတိကတ္တာ မဟာဂတိကတ္တာတိ ဣဒမေဝ ဒွယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တသ္မာ 'သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗ'န္တိ ဣဒံ ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတီတိ ဒိဗ္ဗံ, ဒိဗ္ဗတိ ဂစ္ဆတိ အသ ဇ္ဇမာနံ ပဝတ္တတီတိ ဒိဗ္ဗန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရော** ပန –

> "ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘာယ ယောဂိနော ပရိကမ္မကရဏံ တပ္ပဋိပက္ခာဘိဘဝသ္သ အတ္ထတော တဿ ဝိဇယိစ္ဆာ နာမ ဟောတိ, ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘီ စ ဣဒ္ဓိမာ ဒေဝတာနံ ဝစနဂဟဏက္ခမနဓမ္မအနဝသေန မဟာမောဂ္ဂလ္လာ နတ္ထေရာဒယော ဝိယ အနဂ္ဂဟဏလက္ခဏေ တေဟာရေ စ ပဝတ္တေယ္ယာတိ ဇဝံ ဝိဟာရဝိဇယိစ္ဆာတေဟာ ရဇုတိဂတိသင်္ခာတာနံ အတ္ထာနံ ဝသေန ဣမဿ အဘိညာဉာဏဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုဘာဝသိဒ္ဓိတော သဒ္ဒဝိဒူ စ တေသု ဧဝ အတ္ထေသု ဒိဝုသဒ္ဒံ ဣစ္ဆန္တီတိ 'တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗ'န္တိ ဝုတ္တ"န္တိ –

အာဟ။

ဒဿနဋ္ဌေနာတိ ရူပဒဿနဘာဝေန။ စက္ခုနာ ဟိ သတ္တာ ရူပံ ပဿန္တိ။ ယထာ မံသစက္ခု ဝိညာဏဓိဋ္ဌိတံ သမဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိ, န တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန သယမေဝ တတော သာတိသယံ စက္ခုကိစ္စကာရီတိ အာဟ **"စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝာတိပိ စက္ခု"** တိ။ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ**တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"ယော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတီ**တိ ပရတော ဥပ္ပတ္တိယာ အဒဿနတော "ဧတ္ထေ တယံ သတ္တော ဥစ္ဆိန္နော, ဧဝမိတရေပီ"တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ **နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတီ**တိ ဈာနလာဘီ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကော ဝိယ ဂဏှာတိ။ ယထာ ဟိ သော အသညသတ္တာ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော ပဗ္ဗဇိတော သမာနော အဘိညာလာဘီ ဟုတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တော ဣဓူပပတ္တိမေဝ ဒိသွာ တတော ပရံ အသညာဘဝေ ဥပ္ပတ္တိံ အနုဿရိတုမသက္ကောန္တော "အဟံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော ပုဗ္ဗေ နာဟောသိံ, သောမှိ ဧတရဟိ အဟုတွာ သတ္တတာ ယ ပရိဏတော, သေသာပိ သတ္တာ တာဒိသာယေဝ"တိ အဘိနဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, ဧဝမယမ္ပိ ဥပပါ တမတ္တမေဝ ဒိသွာ စုတိံ အပဿန္တော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။

ဣဒာနိ အညထာပိ ဝိသုဒ္ဓိကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ကောဒသဥပက္ကိလေသဝိရဟတော တ"** တိအာဒိ။ **ယထာဟာ**တိ ဥပက္ကိလေသသုတ္တေ အာဂတဟဋ္ဌံ နိဒဿေတိ။ တတ္ထ ဟိ အနုရုဒ္ဓေ နန္ဒိယော ကိမိလောတိ ဣမေ တယော ကုလပုတ္တေ အာမန္တေတွာ ဓမ္မံ ဒဿေန္တေန "အနုရုဒ္ဓါ တုမှေပ ကိံ ဣမေဟိ န အာလုဋ္ဌိဿန္တိ, အဟမ္ပိ ဣမေဟိ ဥပာဒယ ကောဒသဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ အာလုဋ္ဌိတပုဗ္ဗော"တိ ဒဿေတုံ –

> "အဟမ္ပိ သုဒံ အနုရုဒ္ဓါ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော ဩဘာသဥ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ, သော ခေါ ပန မေ ဩဘာသော န စိရဿေဝ အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ။ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓါ ဧတဒဟောသိ 'ကော နု ခေါ ဟေတု, ကော ပစ္စယော, ယေန မေ ဩဘာသော အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာန'န္တိ။ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓါ ဧတဒဟောသိ 'ဝိစိကိစ္ဆာ ခေါ မေ ဥဒပါဒိ, ဝိစိကိစ္ဆာဓိကရဏဉ္စ မေ သမာဓိ စဝိ, သမာဓိမှိ စုတေ ဩဘာသော အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ, သောဟံ တထာ ကရိဿာမိ, ယထာ မေ ပုန န ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ'တိ။
>
> "သော ခေါ အဟံ အနုရုဒ္ဓါ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ, သော ခေါ ပန မေ ဩဘာသော န စိရဿေဝ အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ။ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓါ ဧတဒဟောသိ 'ကော နု ခေါ ဟေတု, ကော ပစ္စယော, ယေန မေ ဩဘာသော အန္တရဓာ

ယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနန္တိ။ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓာ ဧတဒဟောသိ ‘အမနသိကာရော ခော မေ ဥဒပါဒိ, အမနသိကာရာဓိကရဏဉ္စ ပန မေ သမာဓိ စဝိ, သမာဓိမှိ စုတေ ဩဘာသော အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ, သောဟံ တထာ ကရိဿာမိ, ယထာ မေ ပုန န ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ န အမနသိကာရော’’’တိ –

အာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၄၁) ဒေသနံ အာရဘိတွာ ကာဒံ ဝုတ္တံ ‘‘သော ခော အဟံ အနုရုဒ္ဓာ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ ဣတိ ဝိဒိတွာ’’တိအာဒိ။

တတ္ထ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၄၁) **ဝိစိကိစ္ဆာ**တိ မဟာသတ္တဿ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ နာနာဝိဓာနိ ရူပါနိ ပဿန္တဿ ‘‘ကာဒံ နု ခော ကိ’’န္တိ ဥပ္ပန္နာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ မနသိကာရဝသေန ပန မေ ရူပါနိ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ရူပါနိ ပဿတော ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဣဒါနိ ကိဉ္စိ န မနသိ ကရိဿာမီတိ တုဏှီ ဘဝတိ, တံ တုဏှီဘာဝပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယာဟ **‘‘အမနသိကာရော’’**တိ။ **ထိနမိဒ္ဓ**န္တိ ကိဉ္စိ အမနသိကရောန္တဿ ဥပ္ပန္နံ ထိနမိဒ္ဓံ။ တထာဘူတဿ ဟိ သဝိပ္ဖာရိကမနသိကာရဿ အဘာဝတော ထိနမိဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဆမ္ဘိတတ္တ**န္တိ ထိနမိဒ္ဓံ ဝိနောဒေတွာ ယထာရဒ္ဓမနသိကာရဝသေန ဟိမဝန္တာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ အနဝရက္ခသအဇဂရာဒယော ပဿန္တဿ ဥပ္ပန္နံ ဆမ္ဘိတတ္တံ။ **ဥပ္ပိလ**န္တိ ‘‘မယာ ဒိဋ္ဌဘယံ ပကတိယာ စက္ခုဝိညာဏေန ဩလောကိယမာနံ န ပဿတိ, အဒိဋ္ဌေ ပရိကပ္ပိတသဒိသေ ကိံနာမ ဘယ’’န္တိ ဘယဿ ဝိနောဒနဝသေန စိန္တေန္တဿ အတ္တနော ပစ္စဝေက္ခဏာကောသလ္လံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ။ **ဒုဋ္ဌုလ္လ**န္တိ ကာယာလသိယံ။ ‘‘မယာ ထိနမိဒ္ဓံ ဆမ္ဘိတတ္တာနံ ဝူပသမနတ္ထံ ကဋ္ဌဟံ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဟိတံ, တေန မေ ဥပ္ပိလသင်္ခာတာ စိတ္တသမာဓိဒူသိတာ ဂေဟဿိတာ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပန္နာ’’တိ ဝီရိယံ သိထိလံ ကရောန္တဿ ဟိ ကာယဒုဋ္ဌုလ္လံ ကာယဒရထော ကာယာလသိယံ ဥဒပါဒိ။

အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယန္တိ ‘‘မမ ဝီရိယံ သိထိလံ ကရောတော ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဥပ္ပန္န’’န္တိ ပုန ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှတော ဥပ္ပန္နံ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယံ။ **အတိလီနဝီရိယ**န္တိ ‘‘မမ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှတော ဧဝံ ဇာတ’’န္တိ ပုန ဝီရိယံ သိထိလယတော ဥပ္ပန္နံ အတိလီနဝီရိယံ။ **အဘိဇပ္ပာ**တိ ဒေဝလောကာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ ဒေဝသံဃံ ပဿတော ဥပ္ပန္နာ တဏှာ။ ‘‘ဧဝံ မေ ဟောတူ’’တိ ဟိ အဘိနိဝိသနဝသေန ဇပ္ပတီတိ အဘိဇပ္ပာ, တဏှာ။ **နာနတ္တသညာ**တိ ‘‘မယှံ ဧကဇာတိကံ ရူပံ မနသိကရောန္တဿ အဘိဇပ္ပာ ဥပ္ပန္နာ, နာနာဝိဓံ ရူပံ မနသိကာရံ ကရိဿာမီ’’တိ ကာလေန ဒေဝလောကာဘိမုခံ ကာလေန မနုဿလောကာဘိမုခံ ဝဍ္ဎေတွာ နာနာဝိဓာနိ ရူပါနိ မနသိကရောတော ဥပ္ပန္နာ နာနတ္တသညာ, နာနတ္တေ နာနာသဘာဝေ သညာတိ နာနတ္တသညာ။ **အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တ**န္တိ ‘‘မယှံ နာနာဝိဓာနိ ရူပါနိ မနသိကရောန္တဿ နာနတ္တသညာ ဥဒပါဒိ, ဣဋ္ဌံ ဝါ အနိဋ္ဌံ ဝါ ဧကဇာတိကမေဝ ရူပံ မနသိ ကရိဿာမီ’’တိ တထာ မနသိကရောတော ဥပ္ပန္နံ ရူပါနံ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တံ, အတိဝိယ ဥတ္တရိ ကတွာ နိဇ္ဈာနံ ပေက္ခနံ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တံ။ **ဩဘာသ**န္တိ ပရိကမ္မသမုဋ္ဌိတံ ဩဘာသံ။ **န စ ရူပါနိ ပဿာမီ**တိ ပရိကမ္မောဘာသမနသိကာရပ္ပသုတတာယ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပါနိ န ပဿာမိ။ **ရူပါနိ ဟိ ခော ပဿာမီ**တိ တေန ပရိကမ္မောဘာသေန ဖရိတွာ ဌိတဋ္ဌာနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ဝိသယဘူတာနိ ရူပဂတာနိ ပဿာမိ။

ဧဝမာဒီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန –

‘‘ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိံ ကေဝလမ္ပိ ဒိဝံ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိန္ဒိဝံ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓာ ဧတဒဟောသိ ‘ကော နု ခော ဟေတု, ကော ပစ္စယော, ယွာဟံ ဩဘာသဉှိ ခော သဉ္ဇာနာမိ, န စ ရူပါနိ ပဿာမိ, ရူပါနိ ခော ပဿာမိ, န စ ဩဘာသံ သဉ္ဇာနာမိ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိံ ကေဝလမ္ပိ ဒိဝံ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိန္ဒိဝ’န္တိ။ တဿ မယှံ အနုရုဒ္ဓာ ဧတဒဟောသိ ‘ယသ္မိဉှိ ခော အဟံ သမယေ ရူပနိမိတ္တံ အမနသိကရိတွာ ဩဘာသနိမိတ္တံ မနသိ ကရောမိ။ ဩဘာသဉှိ ခော တသ္မိံ သမယေ သဉ္ဇာနာမိ, န စ ရူပါနိ ပဿာမိ။ ယသ္မိံ ပနာဟံ သမယေ ဩဘာသနိမိတ္တံ အမနသိကရိတွာ ရူပနိမိတ္တံ မနသိ ကရောမိ။ ရူပါနိ ဟိ ခော တသ္မိံ သမယေ ပဿာမိ, န စ ဩဘာသံ သဉ္ဇာနာမိ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိံ ကေဝလမ္ပိ ဒိဝံ ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိန္ဒိဝ’’န္တိ (မ. နိ. ၃.၂၄၃) –

ဧဝမာဒိပါဠိံ သင်္ဂဏှာတိ။

မနုဿာနံ ဣဒ္ဓိ မာနုသကံ, မနုဿာနံ ကေစရဘူတံ ရူပာရမ္မဏံ။ တဒညဿ ပန ဒိဗ္ဗတိရောကုဋ္ဋသုခုမာဒိဘေဒဿ ရူပဿ ဒဿနတော အတိက္ကန္တမာနုသကံ။ ဧရူပံ တဋ္ဌ မနုဿူပစာရံ အတိက္ကန္တံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေနာ”** တိ။ တတ္ထ **မနုဿူပစာရ** န္တိ မနုဿေဟိ ဥပစရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ, ပကတိယာ စက္ခုဒ္ဒတရေန ဂဟေတဗ္ဗံ ဝိသယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ ဝိသယမုခေန ဒဿေတွာ ဣာအနိ ဝိသယိမုခေန ဒဿေတုံ **“မာနုသကံ တ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ မံသစက္ခာတိက္ကမော တဿ ကိစ္စာတိက္ကမေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ** တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏေနပိ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ ခဏဿ အတိက္ကတ္တရတာယ အတိသုခုမတာယ ကေသဋ္ဌိ ရူပဿ, အပိစ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ပစ္စုပ္ပန္နံ ရူပာရမ္မဏံ, တဋ္ဌ ပုရေဇာတပစ္စယဘူတံ, န စ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မေဟိ ဝိနာ မဟဂ္ဂတဿ ပဝတ္တိ အတ္ထိ, နာပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ရူပံ အာရမ္မဏပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, ဘိဇ္ဇမာနံ တ, တသ္မာ စုတူပပာတက္ခဏေ ရူပံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာတိ သုဝုတ္တမေတံ။

ယဒိ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏံ ရူပာရမ္မဏမေဝ, အထ ကသ္မာ “သတ္တေ ပဿာမီ”တိ ဝုတ္တန္တိ? ယေဘုယ္ယေန သတ္တသန္တာနဂတရူပဒဿနတော ဧဝံ ဝုတ္တံ။ သတ္တဂ္ဂဟဏဿ တ ကာရဏဘာဝတော ဝေါဟာရဝသေန ဝုတ္တန္တိပိ ဝဒန္တိ။ တေ စဝမာနာတိ အဓိပ္ပေတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧဝရူပေ**တိ န စုတူပပာတက္ခဏသမင်္ဂိနောတိ အဓိပ္ပာယော။ မောဟူပနိဿယံ နာမ ကမ္မံ နိဟီနံ နိဟီနဖလံ ဟောတီတိ အာဟ **“မောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ”** တိ။ မောဟူပနိဿယတာ စ ကုသလကမ္မဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ မောဟပ္ပဝတ္တိဗဟုလတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တာယ ပန မောဟပ္ပဝတ္တိယာ သံကိလိဋ္ဌံ ကုသလကမ္မံ နိဟီနမေဝ ဇာတိအာဒိံ နိပ္ဖာဒေတီတိ နိဟီနဇာတိအာဒယော မောဟဿ နိဿန္ဒဖလာနီတိ အာဟ **“ဟီနာနံ ဇာတိကုလဘောဂာဒီန”**န္တိအာဒိ။ **ဟီဠိတေ**တိ ဂရဟိတေ။ **ဩဟီဠိတေ**တိ ဝိသေသတော ဂရဟိတေ။ **ဥညာတေ**တိ လာမကဘာဝေန ဉာတေ။ **အဝညာတေ**တိ ဝိသေသတော လာမကဘာဝေန ဝိဒိတေ။ **အမောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ** တိ ဧတ္ထ အမောဟော သမ္ပယုတ္တဝသေန ပုဗ္ဗဘာဂဝသေန စ ပဝတ္တော ကထိတော, တေန စ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကေ ဒဿေတိ။ **တဗ္ဗိပရီတေ** တိ တဿ ဟီဠိတာဒိဘာဝဿ ဝိပရီတေ, အဟီဠိတေ အနောဟီဠိတေ အနုညာတေ အနဝညာတေ စိတ္တီကတေတိ အတ္ထော။

သုဝဏ္ဏေ တိ သုန္ဒရဝဏ္ဏေ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ** တိ အသုန္ဒရဝဏ္ဏေ။ သာ ပနာယံ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏတာ ယထာက္ကမံ ကမ္မဿ အဒေါသဒေါသူပနိဿယတာယ ဟောတီတိ အာဟ **“အဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ”** တိအာဒိ။ အဒေါသူပနိဿယတာ စ ကမ္မဿ မေတ္တာဒီဟိ ပရိဘာဝိတသန္တာနပ္ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဘိရူပေ ဝိရူပေ**တိ ဣဒံ သဏ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ။ သဏ္ဌာနဝစနောပိ ဟိ ဝဏ္ဏသဒ္ဒေါ ဟောတိ “မဟန္တံ ဟတ္ထိဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၃၈) ဝိယ။ ပဌမံ ဝုတ္တော ပန အတ္ထော ဝဏ္ဏဝသေနေဝ ဝုတ္တော။ သုန္ဒရံ ဂတိံ ဂတာ သုဂတာတိ အာဟ **“သုဂတိဂတေ”**တိ, သုဂတိံ ဥပပန္နေတိ အတ္ထော။ အလောဘဇ္ဈာသယာ သတ္တာ ဝဒညူ ဝိဂတမစ္ဆေရာ အလောဘူပနိဿယေန ကမ္မုနာ သုဂတာ သမိဒ္ဓာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“အလောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ အဍ္ဎေ မဟဒ္ဓနေ”**တိ။ ဒုက္ခံ ဂတိံ ဂတာ ဒုဂ္ဂတာတိ အာဟ **“ဒုဂ္ဂတိဂတေ”** တိ။ လောဘဇ္ဈာသယာ သတ္တာ လုဒ္ဓာ မစ္ဆရိနော လောဘူပနိဿယေန ကမ္မုနာ ဒုဂ္ဂတာ ဒုရူပါ ဟောန္တီတိ အာဟ **“လောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနေ”**တိ။ **ဥပစိတ**န္တိ ဖလာဝဟဘာဝေန ကတံ။ ယထာ ကတဉ္ဟိ ကမ္မံ ဖလဒါနသမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ ဥပစိတံ။ **စဝမာနေတိအာဒီဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တ**န္တိ ဝိသယမုခေန ဝိသယိဗျာပါရမာဟ။ **ပုရိမေဟီ**တိ “ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ”တိအာဒီနိ ပအနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော, တသ္မာ “ဒိဗ္ဗေန။ပေ။ ပဿာမီ”တိ ဣမေဟိ “စဝမာနေ”တိအာဒီဟိ စ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဣမိနာ ပန ပဒေနာ**တိ “ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမီ”တိ ဣမိနာ တကျေန။ ပဇ္ဇတိ ဉာယတိ အတ္ထော ဣမိနာတိ ဟိ ပဒံ တကျံ။

မဟန္တံ ဒုက္ခမနုဘဝမာနေ တိ ဧတ္ထ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ တေသံ ဒုက္ခာနုဘဝနံ ကာမာဝစရစိတ္တေနေဝ ဇာနာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သော**တိ နေရယိကသတ္တေ ပစ္စက္ခတော ဒိသွာ ဌိတော ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏလာဘီ။ **ဧဝံ မနသိ ကရောတီ**တိ တေသံ နေရယိကာနံ နိရယသံဝတ္တနိကဿ ကမ္မဿ ဉာတုကာမတာဝသေန ဟာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ပရိကမ္မဝသေန မနသိ ကရောတိ။ **ကိံ နု ခော**တိအာဒိ မနသိကာရဝိဓိဒဿနံ။ ဧဝံ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ ဟာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ တံ ကမ္မံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ စတ္တာရိ ပဉ္စ တ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ ယေသံ ပုရိမာနိ တီဏိ စတ္တာရိ တ ပရိကမ္မဥပစာရာနုလောမကေတြဘုနာမကာနိ ကာမာဝစရာနိ, စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ တ အပ္ပနာစိတ္တံ ရူပါဝစရံ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ, တတ္ထ ယံ တေန အပ္ပနာစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နံ ဉာဏံ, တံ ယထာ

ကမ္မုပဂညာဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ”** တိ ဣဒံ ပန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန ဝိနာ ယထာကမ္မုပဂညာဏဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ။ ဝေနေယျေတံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ယထာကမ္မုပဂညာဏဿ မဟဂ္ဂတဘာဝေ ဧဝ န သိယာ။ ဒေတန္ ဒဿနေပိ ဧသေဝ နယော။ နေရယိကဒေဝဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာကင္ခမာနော ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘီ အညဂတိကေသုပိ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတိယေဝ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “အပာယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတီ”တိအာဒိ, “သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတီ”တိ စ။ တံ နိရယသံဝတ္တနိယကမ္မံ အာရမ္မဏမေတဿာတိ **တံကမ္မာရမ္မဏံ။ ဖာရုသကဝနာဒီသူ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စိတ္တလတာဝနာဒီနံ သင်္ဂဟော။

ယထာ စိမဿာ တိ ယထာ စ ဣမဿ ယထာကမ္မုပဂညာဏဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ, ဧဝံ အနာဂတံသဉာဏဿပိတိ ဝိသုံ ပရိကမ္မာဘာဝဥ္စ နိဒဿေတိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ ဣမာနီ”** တိ။ တတ္ရာယမဓိပ္ပာယော – ယထာ ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘီ နိရယာဒိအဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ နေရယိကာဒိကေ သတ္တေ ဒိသွာ တေ ဟိ ပုဗ္ဗေ အာယူဟိတံ နိရယသံဝတ္တနိယာဒိကံ ကမ္မံ တာဒိသေန သမာဓာနေန တဒ္ဓေန စ မနသိကာရေန ပရိကမ္မံ ဝိနာ ဧဝ ယာထာဝတော ဇာနာတိ, ဧဝံ ယဿ ယဿ သတ္တဿ သမနန္တရံ အနာဂတံ အတ္တဘာဝံ ဉာတုကာမော, တံ တံ သြဒိဿ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ တေန တေန အတီတေ တေရဟိ တ အာယူဟိတံ တဿ နိဗ္ဗတ္တကံ ကမ္မံ ယထာကမ္မုပဂညာဏေန ဒိသွာ တေန တေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗံ အနာဂတံ အတ္တဘာဝံ ဉာတုကာမော တာဒိသေန သမာဓာနေန တဒ္ဓေန စ မနသိကာရေန ပရိကမ္မံ ဝိနာ ဧဝ ယာထာဝတော ဇာနာတိ။ သေ နယော တတော ပရေသုပိ အတ္တဘာဝေသု။ တေံ အနာဂတံသဉာဏံ နာမ။ ယသ္မာ တေံ ဒွယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ သတိ ဧဝ သိဇ္ဈတိ, နာသတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ”**တိ။

ကာယေန ဒုစ္စရိတံ, ကာယတော တ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတ န္တိ ကာယေန ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကာယတော တ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသပူတိကတ္တာ ဒုဋ္ဌု စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတန္တိ ဧဝံ ယထာက္ကမံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ကာယော**တိ စေတ္ထ စောပနကာယော အဓိပ္ပေတော။ ကာယဝိညတ္တိဝသေန ပဝတ္တံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ ကာယဒုစ္စရိတံ။ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ ကတုပစိတံ, အသတိ အာဟာရုပစ္ဆေဒေ ဝိပာကာရဟာသဘာဝဿ အဝိဂစ္ဆနတော သော တေန သဟိတောယေဝတိ ဝတ္တဗ္ဗတော အာဟ **“သမန္နာဂတာတိ သမင်္ဂီဘူတာ”** တိ။ **အနတ္ထကာမာ ဟုတွာ** တိ ဧတေန မာတာပိတရော ဝိယ ပုတ္တာနံ, အာစရိယုပဇ္ဈာယာ ဝိယ စ နိဿိတကာနံ အတ္ထကာမာ ဟုတွာ ဂရဟကာ ဥပဝါဒကာ န ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ **ဂုဏပရိဓံသနေနာ**တိ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ဂုဏာနံ ဝိဒ္ဓံသနေန, ဝိနာသနေနာတိ အတ္ထော။ နနု စ အန္တိမဝတ္ထုနာပိ ဥပဝါဒေါ ဂုဏပရိဓံသနမေဝါတိ? သစ္စမေတံ, ဂုဏာတိ ပနေတ္ထ ဈာနာဒိဝိသေသာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာတိ သီလပရိဓံသနံ ဝိသုံ ဂဟိတံ။ တေနာဟ **“နတ္ထိ ဣမေသံ သမဏဓမ္မော”** တိအာဒိ။ **သမဏဓမ္မော** တိ စ သီလသံယမံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဇာနံ တ**တိ ယံ ဥပဝဒတိ, တဿ အရိယဘာဝံ ဇာနန္တော တ။ **အဇာနံ တ**တိ အဇာနန္တော တ။ ဇာနနာဇာနနဉ္စေတ္ထ အပ္ပမာဏံ, အရိယဘာဝေ ဧဝ ပမာဏံ။ တေနာဟ **“ဥဘယထာပိ အရိယူပဝါဒော ဟောတိ”**တိ။ “အရိယောတိ ပန အဇာနတော အဒုဋ္ဌစိတ္တဿေဝ တတ္ထ အရိယဂုဏဘာဝံ ပဝေဒေန္တဿ ဂုဏပရိဓံသနံ န ဟောတီတိ တဿ အရိယူပဝါဒေါ နတ္ထီ”တိ ဝဒန္တိ။ **ဘာရိယံ ကမ္မ**န္တိ အာနန္တရိယသဒိသတ္တာ ဘာရိယံ ကမ္မံ, သဂ္ဂါဝရဏံ ပန ဟောတိ ခမာပနေန, န အာနန္တရိယံ ဝိယ အတေကိစ္ဆံ။

တဿ စ အာဝိဘာဝတ္ထ န္တိ ဘာရိယာဒိသဘာဝဿ ပကာသနတ္ထံ။ **တံ ဖိဂုစ္ဆိ** တိ တံ ထေရံ, တံ တ ကိရိယံ ဖိဂုစ္ဆိ။ **အတိစ္ဆာတော** တိ အတိဝိယ ခုအာဘိဘူတော။ **မဟလ္လကော** တိ သမဏာနံ သာရုပ္ပမသာရုပ္ပံ, လောကသမုဒာစာရမတ္တံ တ န ဇာနာတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တတ္တာ ဂုဏပရိဓံသနေန ဂရဟတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အမှဟာကံ လဇ္ဇိတဗ္ဗကံ အကာသီ**တိ “သမဏေန နာမ ဧဝံ ကတ”န္တိ ဝုတ္တေ မယံ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ကောမာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဇာနန္တောဝ ဧဝ ထေရော **“အတ္ထိ တေ အာဝုသော ဣမသ္မိံ သာသနေ ပတိဋ္ဌာ”** တိ ပုစ္ဆိ။ ဣတရောပိ သစ္စာဘိသမယော သာသနေ ပတိဋ္ဌာတိ အာဟ **“သောတာပန္နော အဟ”** န္တိ။ ထေရော တံ ကရုဏာယမာနော **“ခီဏာသဝေ တယာ ဥပဝဒိတော”**တိ အတ္တာနံ အာဝိ အကာသိ။ **တေနသ္သ တံ ဟာကတိကံ အဟောသိ** တိ တေန အဿ တံ ကမ္မံ မဂ္ဂာဝရဏံ နာဟောသီတိ အဓိပ္ပာယော။ ပုဗ္ဗေဝ ပန သောတာပန္နတ္တာ အပာယကမီနံ သုပ္ပဟီနဘာဝတော သဂ္ဂါဝရဏမဿ ကာတုမသမတ္ထမေဝ တံ ကမ္မံ။ **အတ္တနာ ဝုဍ္ဎတရော ဟောတိ** တိ ဧတ္ထ “ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ ခမာပေတဗ္ဗော”တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တံ။ သောတာပန္နသကအာကမိနော အေသေနပိ နက္ခမန္တိ, သေသအရိယာ တ တဿ အတ္ထကာမာ ဟုတွာ အာယတိံ သံဝရဏတ္ထာယ န ခမာပေယျုန္တိ အာဟ **“သစေ သော နက္ခမတီ”** တိ။ **အတ္တနာ ဝုဍ္ဎတရော ဟော**

တိ, ဌိတကေနေတတိ ဌတ္ဝာပိ “ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတ္ဝာ”တိ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၁) ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္ဟိ တတ္ထ ဝုတ္တံ –

“သစေ ဒိသာပက္ကန္တော ဟောတိ, သယံ ဝါ ဂန္တွာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ ဝါ ပေသေတွာ ခမာပေတဗ္ဗော။ သစေ နာပိ ဂန္တုံ, န ပေသေတုံ သက္ကာ ဟောတိ, ယေ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ သစေ နဝကတရာ ဟောန္တိ, ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ, သစေ ဝုဍ္ဎတရာ, ဝုဍ္ဎေသု ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ‘အဟံ, ဘန္တေ, အသုကံ နာမ အာယသ္မန္တံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, ခမတု မေ သော အာယသ္မာ’တိ ဝတွာ ခမာပေတဗ္ဗံ။ သမ္မုခာ အခမန္တေပိ ဧတဒေဝ ကာတဗ္ဗ”န္တိ။

ဣဒံ ပန ပရမ္ပိ တတ္ထ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၁) ဝုတ္တံ –

“သစေ ဧကစာရိကဘိက္ခု ဟောတိ, နေဝဿ ဝသနဋ္ဌာနံ, န ဂတဋ္ဌာနံ ပညာယတိ, ဧကဿ ပဏ္ဍိတဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကံ ဂန္တွာ ‘အဟံ, ဘန္တေ, အသုကံ နာမ အာယသ္မန္တံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, တံ မေ အနုဿရတော အနုဿရတော ဝိပ္ပဋိသာရော ဟောတိ, ကိံ ကရောမီ’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သော ဝက္ခတိ ‘တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထ, ထေရော တုမှာကံ ခမတိ, စိတ္တံ ဝူပသမေထာ’တိ။ တေနပိ အရိယဿ ဂတဒိသာဘိမုခေန အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ‘ခမတူ’တိ ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ။

ပရိနိဗ္ဗုတမဉ္စဋ္ဌာန န္တိ ပူဇာကရဏဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။ **ဟာကတိကမေဝ ဟောတီ**တိ ဧဝံ ကတေ အတ္တနော စိတ္တံ ပသီဒတီတိ တံ ကမ္မံ သဂ္ဂါဝရဏံ မဂ္ဂါဝရဏဉ္စ န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယောတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ **စရိယာပိဋကေ မာတင်္ဂစရိတသံဝဏ္ဏနာယံ** (စရိယာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၄) –

“ဟာရမိတာပရိဘာဝနသမိဒ္ဓာဟိ နာနာသမာပတ္တိဝိဟာရပရိပူရိတာဟိ သီလဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာဟိ သုသင်္ခတ သန္တာနေ မဟာကရုဏာဓိဝါသေ မဟာသတ္တေ အရိယူပဝါဒကမ္မအဘိသပသင်္ခာတံ ဖရုသဝစနံ သံယုတ္တံ မဟာ သတ္တဿ ခေတ္တဝိသေသဘာဝတော တဿ စ အဇ္ဈာသယဖရုသတာယ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟုတွာ သစေ သော မဟာသတ္တံ န ခမာပေတိ, သတ္တမေ ဒိဝသေ ဝိပစ္စနသဘာဝံ ဇာတံ။ ခမာပိတေ ပန မဟာသတ္တေ ပယောဂ သမ္ပတ္တိယာ ဝိဟတဿ ပဋိဗာဟိတတ္တာ အဝိပာကဓမ္မတံ အာပဇ္ဇိ အဟောသိကမ္မဘာဝတော။ အယဉ္ဟိ အရိယူ ပဝါဒပာပဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဿ စ ဓမ္မတာ”တိ –

အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ ဧဝံ ခမာပိတေ တံ ကမ္မံ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ ဝိဟတဿ ပဋိဗာဟိတတ္တာ အဟောသိကမ္မဘာဝေန အဝိပာကဓမ္မတံ အာပန္နတ္တာ နေဝ သဂ္ဂါဝရဏံ န မောက္ခာဝရဏဉ္စ ဟောတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

ဝိပရီတံ ဒဿနမေတဿာတိ **ဝိပရီတဒဿနာ** ။ သမာဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန သမာဒါနာနိ, ကမ္မာနိ သမာဒါနာနိ ယေသံ တေ ကမ္မသမာဒါနာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ကမ္မသမာဒါနာ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ,** ဟေတုအတ္ထံ ဝါ အန္တောဂဓံ ကတွာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ပရေ ကမ္မေသု သမာဒပကာ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ**။ တယိမံ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန”**တိအာဒိမာဟ။ ယေ စ။ပေ.။ သမာဒပေန္တိ, တေပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သီလသမ္ပန္နော** တိအာဒိ ပရိပက္ကိန္ဒြိယဿ မဂ္ဂသမင်္ဂိနော ဝသေန ဝုတ္တံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ အထ ဝါ အဂ္ဂမဂ္ဂပရိယာပန္နာ ဧဝ သီလာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌဿ ဟိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဧကံသိကာ အညာရာဓနာ, ဣတရေသံ အနေကံသိကာ။ **အညန္တိ** အရဟတ္တံ။ **ဧဝံသမ္ပဒမိဒ** န္တိ ဧတ္ထ သမ္ပဇ္ဇနံ သမ္ပဒာ, နိပ္ဖတ္တိ, ဧဝံ အဝိရဇ္ဈနကနိပ္ဖတ္တိကန္တိ အတ္ထော, ယထာ တံ အဝဿမ္ဘာဝီ, ဧဝမိဒမ္ပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ယထာ ဟိ မဂ္ဂါနန္တရံ အဝိရဇ္ဈိတွာ ဝ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တံ, ဧဝမေတံ ဣမဿပိ ပုဂ္ဂလဿ စုတိအနန္တရံ အဝိရဇ္ဈိတွာဝ နိရယေ ပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဒဿေ တိ။ သကလသ္မိဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနေ န ဣမာယ ဥပမာယ ဂါဠှတရံ ကတွာ ဝုတ္တဥပမာ အတ္ထိ။ **တံ ဝါစံ အပ္ပဟာယာ**တိ အာဒီသု (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၉) အရိယူပဝါဒံ သန္ဓာယ “ပုန ဧဝရူပိံ ဝါစံ န ဝက္ခာမီ”တိ ဝဒန္တော ဝါစံ ပဇဟတိ နာမ, “ပုန ဧဝရူပံ စိတ္တံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ”တိ စိန္တေန္တော စိတ္တံ ပဇဟတိ နာမ, “ပုန ဧဝရူပိံ ဒိဋ္ဌိံ န ဂဏှိဿာမီ”တိ ပဇဟန္တော ဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ နာမ။ တထာ အကရောန္တော နေဝ ပဇဟတိ န ပဋိနိဿဇ္ဇတိ။ **ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော**

ဇဝံ နိရယေတိ ယထာ နိရယဟလေဟိ အာဟရိတ္ဝာ နိရယေ ဌပိတော, ဇဝံ နိရယေ ဌပိတောယေဝ, နာသ္သ နိရယူပပတ္တိ ယာ ကောစိ ဝိဗန္ဓော။ တတ္ရာယံ ယုတ္တိ – နိရယူပဂေ အရိယူပဝါဒီ တအာအာယကသ္သ အဝိဇဟနတော သေယ္ယထာပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီတိ။ ဧတ္ထ စ ''တံ တစံ အပ္ပဟာယာ''တိ ဇဝမာဒိဝစနေန တအာအာယကသ္သ အပ္ပဟာနေနေဝ အရိယူပဝါဒေ အန္တရာယိကော အနတ္ထာဝဟော, ပဟာနေန ပန အစ္စယံ ဒေသေတ္ဝာ ခမာပနေန န အန္တရာယိကော အနတ္ထာဝဟော ယထာ တံ ဝုဋ္ဌိတာ ဒေသိတာ စ အာပတ္တီတိ ဒသ္သေတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန အကတ္တဗ္ဗံ နာမ ဟာပံ နတ္ထိ, ယတော သံသာရ ခါဏုဘာဝေါပိ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **''မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇာနီ''** တိ။

''ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတသ္သ ကာယော တိဋ္ဌတိ (ဒီ. နိ. ၁. ၁၄၇), အယဉ္စေဝ ကာယော ဗဟိဒ္ဓာ စ နာမရူပ''န္တိ စ ဇဝမာဒီသု ဝိယ ဣဓ **ကာယ**-သဒ္ဒော ခန္ဓပဉ္စကဝိသယောတိ အာဟ **''ကာယသ္သ ဘေဒာတိ ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ''**တိ။ အဝီတရာဂသ္သ မရဏတော ပရံ နာမ ဘဝန္တရူပဟာအနမေဝါတိ အာဟ **''ပရံ မရဏာတိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ''**တိ။ ယေန တိဋ္ဌတိ, တသ္သ ဥပစ္ဆေဒေနေဝ ကာယော ဘိဇ္ဇတီတိ အာဟ **''ကာယသ္သ ဘေဒာတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယသ္သ ဥပစ္ဆေဒါ''** တိ။ ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော, ပုညန္တိ အာဟ **''ပုညသမ္မတာ အယာ''** တိ။ အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခာနီတိ အာယော, ပုညကမ္မာဒီနံ သုခသာဓနံ။ တေနာဟ **''သုခာနံ ဝါ အာယသ္သ အဘာဝါ''**တိ။ **ဝိဝသာ**တိ ကမ္မသ္သ ဝသေ ဝတ္တနတော အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တိတုံ န သက္ကောန္တီတိ ဝိဂတော ဝသော ဧတေသန္တိ ဝိဝသာ, အဝသဝတ္တိနောတိ အတ္ထော။ ဣလယတိ အသ္သာဒီယတီတိ အယော, အသ္သာဒေါတိ အာဟ **''အသ္သာဒသညိတော အယော''** တိ။

နာဂရာဇာဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုပဏ္ဏာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အသုရသဒိသန္တိ** ပေတာသုရသဒိသံ။ **သော ဟီ**တိ သော အသုရကာယော။ **သဗ္ဗသမုသ္သယေဟီ** တိ သဗ္ဗေဟိ သမ္ပတ္တိသမုသ္သယေဟိ, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိရာသိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝုတ္တဝိပရိယာယေနာ** တိ ''သုဋ္ဌု စရိတံ, သောဘနံ ဝါ စရိတံ အနဝဇ္ဇတ္တာတိ သုစရိတ''န္တိအာဒိနာ ကာယဒုစ္စရိတေ နာတိအာဒီနံ ပအနံ ဝုတ္တသ္သ အတ္ထသ္သ ဝိပရိယာယေန။ ''ဣတော ဘော သုဂတိံ ဂစ္ဆာ''တိ (ဣတိဝု. ၈၃) ဝစန တော မနုသ္သဂတိပိ သုဂတိယေဝါတိ အာဟ **''သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုသ္သဂတိပိ သင်္ဂယှတီ''** တိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္တတော စ သုဝိညေယျမေဝ။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ နိဋ္ဌိတာ။

အာသဝက္ခယဉာဏကထာ

၁၄. ဝိပဿနာပာဒက န္တိ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။ ဝိပဿနာ စ တိဝိဓာ ဝိပဿကပုဂ္ဂလဘေဒေန။ မဟာ ဗောဓိသတ္တာနဉှိ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာနဉ္စ စိန္တာမယဉာဏသံဝဍ္ဎိတတ္တာ သယမ္ဘုဉာဏဘူတာ, ဣတရေသံ သုတမယဉာဏသံဝဍ္ဎိတတ္တာ ပရောပဒေသသမ္ဘူတာ။ သာ ''ဌပေတ္ဝာ နေဝသညာနာသညာယတနံ အဝသေသရူပါရူပ ဇ္ဈာနာနံ အညတရတော ဝုဋ္ဌာယာ''တိအာဒိနာ အနေကဓာ အရူပမုခဝသေန စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဝုတ္တာနံ တေသံ တေ သံ ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခာနံ အညတရမုခဝသေန အနေကဓာဝ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** နာနာနယတော ဝိဘာဝိတာ။ မဟာဗောဓိသတ္တာ နံ ပန စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿမုခေန ပဘေဒဂမနတော နာနာနယံ သဗ္ဗညုတညာဏသန္နိဿယသ္သ အရိယမဂ္ဂ ဉာဏသ္သ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တံ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တံ ပရမဂမ္ဘီရံ သဏှသုခုမတရံ အ နညသာဓာရဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ ဟောတိ။ ယံ အဋ္ဌကထာသု မဟာဝဇိရညာဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္သ စ ပဝတ္တိဝိဘာဂေန စ တုဝီသတိကောဋိသတသဟဿပဘေဒဿ ဟာဒကဘာဝေန သမာပဇ္ဇိယမာနာ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ ယာ ဒေဝသိကံ သတ္ထု ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ, သွာယံ ဗုဒ္ဓါနံ ဝိပဿနာစာရော **ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာယံ** ဝိ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဝဏ္ဏနာယံ ဥဒ္ဒေသတော ဒဿိတော, အတ္ထိကေဟိ တတော ဂဟေတဗ္ဗော။

အာသဝါနံ ခေပနတော သမုစ္ဆိန္ဒနတော အာသဝက္ခယော အရိယမဂ္ဂေါ, ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂ ဂ္ဂဟဏံ။ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဒဿေန္တော **''တတြ စေတံ ဉာဏ''** န္တိ ဝတွာ **ခယေ**တိ စ အာဓာရေ ဘုမ္မံ, န ဝိသယေတိ ဒဿေန္တော **''တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ''** တိ အာဟ။ **ဣဒံ ဒုက္ခ**န္တိ ဒုက္ခသ္သ အရိယ သစ္စသ္သ တအာ ပစ္စက္ခတော ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ **ဧတ္တကံ ဒုက္ခ** န္တိ တသ္သ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ **န ဣ**

တော ဘိယ္ယောတိ အနဝသေသေတွာ ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စ”** န္တိအာဒိ။ **သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေနာ**တိ သဘာဝသင်္ခာတဿ လက္ခဏဿ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ အသမ္မောဟပဋိဝေဓောတိ စ ယထာ တသ္မိံ ဉာဏေ ပဝတ္တေ ပစ္ဆာ ဒုက္ခဿ သရူပာဒိပရိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော န ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိ။ တေနာဟ **“ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ”** န္တိ။ **နိဗ္ဗတ္တိက** န္တိ နိပ္ဖာဒေန္တံ။ **ယံ ဌာနံ ပတွာ**တိ ယံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏဘူတံ အာဂမ္မ။ တဒုဘယဝတော ဟိ ပုဂ္ဂလဿ ပတ္တိ တဒုဘယဿ ပတ္တီတိ ဝုတ္တံ။ **ပတွာ**တိ တ ဟာပုဏနဟေတု။ **အပ္ပဝတ္တိ** န္တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ။ တေ တ န ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ အပ္ပဝတ္တိ, နိဗ္ဗာနံ။ **တဿာ** တိ ဒုက္ခနိရောဓဿ။ **သမ္ပာပက** န္တိ သစ္ဆိကိရိယာဝသေန သမ္မဒေဝ ပာပကံ။

ကိလေသဝသေနာတိ အာသဝသင်္ခာတကိလေသဝသေန။ ယသ္မာ အာသဝါနံ ဒုက္ခသစ္စပရိယာယော, တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ, သေသသစ္စာနဉ္စ တံသမုဒယာဒိပရိယာယော အတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပရိယာယတော”**တိ။ ဒဿေန္တော သစ္စာနီတိ ယောဇနာ။ အာသဝါနံယေဝ စေတ္ထ ဂဟဏံ “အာသဝါနံ ခယဉာဏာယာ”တိ အာရဒ္ဓတ္တာ။ တထာ ဟိ အာသဝဝိမုတ္တိသီသေနေဝ သဗ္ဗသံကိလေသဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။ **ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ** န္တိအာဒိနာ မိဿကမဂ္ဂေ ကော ကထိတောတိ **“သဟ ဝိပဿနာယ ကောဋိပ္ပတ္တံ မဂ္ဂံ ကထေတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ သစ္စပ္ပဋိဝေဓဿ တအာ အတီတကာလိကတ္တာ “ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ”န္တိ ဝတွာတပိ အဘိသမယကာလေ တဿ ပစ္စုပ္ပန္နတံ ဥဟာအာယ “ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော”တိ ဝတ္တမာနကာလေန နိဒ္ဒေသော ကတော။ သော စ ကာမံ မဂ္ဂက္ခဏတော ပရံ ယာဝဇ္ဇတနာ အတီတကာလိကော ဧဝ, သဗ္ဗပဌမံ ပနဿ အတီတကာလိကတ္တံ ဖလက္ခဏေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ ဣမိနာ ဖလက္ခဏံ ဒဿေတီ”** တိ။ **ဇာနတော ပဿတော** တိ တ ဟေတုနိဒ္ဒေသောယံ။ ဇာနနဟေတု ဒဿနဟေတု ကာမာသတပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ ယောဇနာ။ ဘတသဝဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ ဘဝရာဂဿ ဝိယ ဘဝဒိဋ္ဌိယာပိ သမဝရောဓောတိ ဒိဋ္ဌာသဝဿပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပဟီနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏေန ဝိဇ္ဇမာနဿပိ ကမ္မဿ အာယတိံ အပ္ပဋိသန္ဓိကဘာဝတော “ခီဏာ ဇာတီ”တိ ဇာနာတိ, ယသ္မာ စ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာဒီဟိ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယန္တိအာဒိံ ပဇာနာတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ခီဏာ ဇာတီတိ အာဒီဟိ တဿ ဘူမိ”**န္တိ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ။ **ဘူမိ**န္တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယေနာဓိပ္ပာယေန **“ကတမာ ပနာ”**တိအာဒိနာ စောဒနာ ကတာ, တံ ပကာသေတွာ ပရိဟာရံ ဝတ္တုကာမော အာဟ **“န တာဝဿာ”**တိအာဒိ။ **န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ** တိ မဂ္ဂဘာဝနာယ န ခီဏာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ”** တိ။ န အနာဂတာ အဿ ဇာတိ ခီဏာတိ ယောဇနာ။ **န အနာဂတာ**တိ စ အနာဂတတ္တသာမညံ ဂဟေတွာ လေသေန ဝဒတိ။ တေနာဟ **“အနာဂတေ ဝါယာမာဘာဝတော”**တိ။ ဝိဇ္ဇမာနေယေဝ ဟိ ပယောဂေ သမ္ဘဝတိ, နာဝိဇ္ဇမာနေတိ အဓိပ္ပာယော။ အနာဂတဝိသေသော ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတော, တဿ စ ခေပနေ ဝါယာမောပိ လဗ္ဘတေဝ။ တေနာဟ **“ယာ ပန မဂ္ဂဿာ”** တိအာဒိ။ “ယာ ပနာ”တိ ဟိ အာဒိနာ မဂ္ဂဘာဝနာယ အနာဂတဇာတိယာ ဧဝ ဟေတုဝိနာသနဒ္ဒတရေန ခီဏဘာဝေ ပကာသီယတိ။ **ဧကစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသူ** တိ ဘဝတ္တယဂ္ဂဟဏံ ဝုတ္တနယေန အနဝသေသတော ဇာတိယာ ခီဏဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **တန္တိ** ယထာဝုတ္တဇာတိံ။ **သော**တိ ဘဂဝါ။

ဗြဟ္မစရိယဝါသော နာမ ဣဓ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ နိဗ္ဗတ္တနမေဝါတိ အာဟ **“နိဋ္ဌိတ”** န္တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စတူသု သစ္စေသု ပရိညာဒိကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တမာနာယ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီနမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စေ ပရိညာဘိသမယာနုဂုဏာ ပဝတ္တိ, ဣတရသစ္စေသု စ နေသံ ပဟာနာဘိသမယာဒိဝသေန ပဝတ္တိ ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ။ တေန ဝုတ္တံ **“စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယဝသေနာ”**တိ။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ, တဗ္ဘာဝေ ဣတ္ထတ္တံ, တဒတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ ပန ပကာရာ အရိယမဂ္ဂဗျာပာရဘူတာ ပရိညာဒယော ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ဧဝံသောဠသကိစ္စဘာဝါယာ”**တိ။ တေ ဟိ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂါနုဘာဝေန ပာကဋာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ပရိညာဒီသု စ ပဟာနမေဝ ပဓာနံ, တဒတ္ထတ္တာယ ဣတရေသန္တိ အာဟ **“ကိလေသက္ခယာယ ဝါ”**တိ။ ပဟီနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ဝါ ဧတံ ဝုတ္တံ။ “နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ အဗ္ဘညာသိ”န္တိ ဧတ္ထာယမပရော နယော – **ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ နိဿက္ကေ သမ္ပဒါနဝစနံ။ တေနာယမတ္ထော – ဣတ္ထတ္တာယ ဣတ္ထဘာဝတော ဣမသ္မာ ဧဝံပကာရာ ဣဒာနိ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓသန္တာနာ အပရံ အနာဂတက္ခန္ဓသန္တာနံ မယှံ နတ္ထိ, ဣမေ ပန စရိမတ္တဘာဝသင်္ခာတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိညာတာ အပ္ပတိဋ္ဌာ တိဋ္ဌန္တိ ဆိန္နမူလကာ ရုက္ခာ ဝိယ။ အပရိညာတမူလကာ ဟိ ပတိဋ္ဌာ။ ယထာဟ “ကဗဠီကာရေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ အတ္ထိ နန္ဒီ အတ္ထိ တဏှာ, ပ

တိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှ”န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၆၄; ကထာ. ၂၉၆; မဟာနိ. ၇)။ တေ ပန ပဉ္စက္ခန္ဓာ စရိမက ဝိညာဏနိရောဓေန အနုပါဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယိဿန္တီတိ အဗ္ဘညာသိန္တိ။

ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏပရိဂ္ဂဟိတန္တိ န ပဌမဒုတိယဉာဏဒွယာဓိဂမံ ဝိယ ကေဝလန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒဿေန္တော**တိ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော။ သရူပတော ဟိ ပုဗ္ဗေ ဒဿိတမေဝါတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

တိက္ခတ္တုံ ဇာတောတိ ဣမိနာ ပန ဣဒံ ဒဿေတိ “အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ပဌမဝိဇ္ဇာယ ဇာတောယေဝ ပုရေဇာတဿ သဟဇာတဿ တ အဘာဝတော သဗ္ဗေသံ ဝုဍ္ဎော မဟလ္လကော, ကိမင်္ဂ ပန တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ တိက္ခတ္တုံ ဇာတော”တိ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေန အတီတံသဉာဏ**န္တိ အတီတာရမ္မဏသဘာဂတာယ တဗ္ဘာဝိဘာဝတော စ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေန အတီတံသဉာဏံ ပကာသေတွာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **အတီတံသဉာဏ**န္တိ အတီတက္ခန္ဓာယတနဓာတုသင်္ခါတေ အတီတကောဋ္ဌာသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ စ ဒိဗ္ဗစက္ခုဝသေနေဝ ဣဇ္ဈနတော ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ပရိဘဏ္ဍဉာဏတ္တာ ဒိဗ္ဗစက္ခုမှိယေဝ စ ဌိတဿ စေတောပရိယဉာဏသိဒ္ဓိတော ဝုတ္တံ **“ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသဉာဏ”**န္တိ။ တတ္ထ **ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ**တိ သပရိဘဏ္ဍေန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန။ ပစ္စုပ္ပန္နံသော စ အနာဂတံသော စ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသံ, တတ္ထ ဉာဏံ **ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသဉာဏံ**။ အာသဝက္ခယဉာဏာဓိဂမေနေဝ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိယ သေသာသာဓာရဏဉာဏဒသဗလဉာဏ အာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မာဒီနမ္ပိ အနညသာဓာရဏာနံ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဣဇ္ဈနတော ဝုတ္တံ **“အာသဝက္ခယေန သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏ”**န္တိ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဂုဏေ ပကာသေတွာ”**တိ။

အာသဝက္ခယဉာဏကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒေသနာနုမောဒနကထာ

၁၅. **ပီတိဝိပ္ဖာရပရိပုဏ္ဏဂတ္တစိတ္တော**တိ ပီတိဖရဏေန ပရိပုဏ္ဏကာယစိတ္တော။ **အညာဏ**န္တိ အညာဏဿာတိ အတ္ထော။ **မီ**သဒ္ဒဿ ယောဂတော ဟိ သာမိအတ္ထေ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **အဘိက္ကန္တာ**တိ ဧတ္ထ အတိက္ကန္တာ, ဝိဂတာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **“ခယေ ဒိဿတီ”**တိ။ တေနေဝ ဟိ **“နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော”**တိ ဝုတ္တံ။ **အဘိက္ကန္တတရော စာ**တိ အတိဝိယ ကန္တတရော မနောရမော, တာဒိသော စ သုန္ဒရော ဘဒ္ဒကော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“သုန္ဒရေ ဒိဿတီ”**တိ။ **ကော**တိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော ကတမော။ **မေ**တိ မမ။ **ဟာအနီ**တိ ဟာဒေ။ **ဣဒ္ဓိယာ**တိ ဣမာယ ဧဝရူပါယ ဒေဝိဒ္ဓိယာ။ **ယသသာ**တိ ဣမိနာ ဧဒိသေန ပရိဝါရေန ပရိစ္ဆေဒေန။ **ဇလ**န္တိ ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ**တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကမနီယေန အဘိရူပေန။ **ဝဏ္ဏေနာ**တိ ဆဝိဝဏ္ဏေန သရီရဝဏ္ဏနိဘာယ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ**တိ ဒသပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ ဂါထာယ အတ္ထော။ **အဘိရူပေ**တိ ဥဠာရရူပေ သမ္ပန္နရူပေ။

အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂောတမ, အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂောတမာတိ ဝစနဒွယဿ **“သာဓု သာဓု ဘော ဂောတမာ”**တိ အာမေဍိတဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတွာ တဿ ဝိသယံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **“ဘယေ ကောဓေ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ “စောရော စောရော, သပ္ပော သပ္ပော”တိအာဒီသု **ဘယေ** အာမေဍိတံ။ “ဝိဇ္ဈ ဝိဇ္ဈ, ပဟရ ပဟရာ”တိအာဒီသု **ကောဓေ**။ “သာဓု သာဓူ”တိအာဒီသု **ပသံသာယံ**။ “ဂစ္ဆ ဂစ္ဆ, လုနာဟိ လုနာဟီ”တိအာဒီသု **တုရိတေ**။ “အာဂစ္ဆ အာဂစ္ဆာ”တိအာဒီသု **ကောတူဟလေ**။ “ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါတိ စိန္တေန္တော”တိအာဒီသု (ဗု. ဝံ. ၂.၄၄) **အစ္ဆရေ**။ “အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော, အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၂၀; အ. နိ. ၉.၁၁) **ဟာသေ**။ “ကဟံ ဧကပုတ္တက, ကဟံ ဧကပုတ္တကာ”တိအာဒီသု **သောကေ**။ “အဟော သုခံ, အဟော သုခ”န္တိအာဒီသု (ဥအ. ၂၀; စူဠဝ. ၃၃၂) **ပသာဒေ**။ **စ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော။ တေန ဂရဟာအသမ္မာနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ “ဟဟေ ဟဟေ”တိအာဒီသု **ဂရဟာယံ**။ “အဘိရူပက အဘိရူပကာ”တိအာဒီသု **အသမ္မာနေ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နယိဒံ အာမေဍိတဝသေန ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ, အထ ခော အတ္ထဒွယဝသေနာတိ ဒဿေန္တော **“အထ တ”**တိ အာဒိမာဟ။ **အဘိက္ကန္တ**န္တိ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ တံ ပန ဘဂဝတော ဝစနံ ဓမ္မဿ

ဒေသနာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနာ”** တိ။ အတ္ထမတ္တဒဿနံ ဝါ ဧတံ, တသ္မာ အတ္ထဝသေန လိင်္ဂဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဒေါသနာသနတော**တိ ရာဂါဒိကိလေသဝိဒ္ဓံသနတော။ **ဂုဏာဓိဂမနတော**တိ သီလာဒိဂုဏာနံ သမ္ပာပနတော။ ယေ ဂုဏေ ဒေသနာ အဓိဂမေတိ, တေသု ပဓာနဘူတာ ဂုဏာ ဒဿေတဗ္ဗာတိ တေ ပဓာနဘူတေ ဂုဏေ တာဝ ဒဿေတုံ **“သဒ္ဓါဇနနတော ပညာဇနနတော”** တိ ဝုတ္တံ။ သဒ္ဓါပမုခါ ဟိ လောကိယာ ဂုဏာ, ပညာပမုခါ လောကုတ္တရာ။ **သာတ္ထတော** တိအာဒီသု သီလာဒိအတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထတော,** သဘာဝနိရုတ္တိသမ္ပတ္တိယာ **သဗျဉ္ဇနတော**။ သုဝိညေယျသဒ္ဒပယောဂတာယ **ဥတ္တာနပဒတော,** သဏှသုခုမဘာဝေန ဒုဝိညေယျတ္ထတာယ **ဂမ္ဘီရတ္ထတော**။ သိနိဒ္ဓမုဒုမဓုရသဒ္ဒပယောဂတာယ **ကဏ္ဏသုခတော,** ဝိပုလဝိသုဒ္ဓပေမနီယတ္ထတာယ **ဟဒယင်္ဂမတော**။ မာနာတိမာနဝိဓမနေန **အနတ္တုက္ကံသနတော,** ထမ္ဘသာရမ္ဘနိမ္မဒ္ဒနေန **အပရဝမ္ဘနတော**။ ဟိတာဓိပ္ပာယပ္ပဝတ္တိယာ ပရေသံ ရာဂပရိဠာဟာဒိဝူပသမနေန **ကရုဏာသီတလတော,** ကိလေသန္ဓကာရဝိဓမနေန **ပညာဝဒါတတော**။ ကရဝီကရုတမဉ္ဇုတာယ **အာပါထရမဏီယတော,** ပုဗ္ဗာပရာဝိရုဒ္ဓသုဝိသုဒ္ဓတ္ထတာယ **ဝိမဒ္ဒက္ခမတော**။ အာပါထရမဏီယတာယ ဧဝ **သုယျမာနသုခတော,** ဝိမဒ္ဒက္ခမတာယ ဟိတဇ္ဈာသယပ္ပဝတ္တိတာယ စ **ဝီမံသိယမာနဟိတတော**တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧဝမာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သံသာရစက္ကနိဝတ္တနတော, သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတော, မိစ္ဆာဝါဒဝိဓမနတော, သမ္မာဝါဒပတိဋ္ဌာပနတော, အကုသလမူလသမုဒ္ဓရဏတော, ကုသလမူလသံရောပနတော, အပါယဒွါရပိဓာနတော, သဂ္ဂမဂ္ဂဒွါရဝိဝရဏတော, ပရိယုဋ္ဌာနဝူပသမနတော, အနုသယသမုဂ္ဃာတနတောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဓောမုခဋ္ဌပိတန္တိ ကေနစိ အဓောမုခံ ဌပိတံ။ **ဟေဋ္ဌာမုခဇာတ**န္တိ သဘာဝေနေဝ ဟေဋ္ဌာမုခံ ဇာတံ။ **ဥဂ္ဃာဋေယျာ**တိ ဝိဝဋံ ကရေယျ။ **ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ**တိ “ပုရတ္ထာဘိမုခေါ ဥတ္တရာဘိမုခေါ ဝါ ဂစ္ဆာ”တိအာဒီနိ အဝတွာ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ “နိဿန္ဒေဟံ ဧသ မဂ္ဂေါ, ဧဝံ ဂစ္ဆာ”တိ ဒဿေယျ။ **ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီ** တိ ကာဠပက္ခေ စာတုဒ္ဒသီ ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီ။ **နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျာ** တိ အာဓေယျဿ အနာဓာရဘူတံ ဘာဇနံ အာဓာရဘာဝါပါဒနဝသေန ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတတာယ **သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ** အဓောမုခဋ္ဌပိတတာယ **အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတ**န္တိ ဧဝံ ပဒဒွယံ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ, န ယထာသင်္ချံ။ ကာမံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယောပိ ပဋိစ္ဆာဒကာ နီဝရဏဘာဝတော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပန သဝိသေသံ ပဋိစ္ဆာဒိကာ သတ္တေ မိစ္ဆာဘိနိဝေသနေနာတိ အာဟ **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟနပဋိစ္ဆန္န”**န္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇံ ဝဒါမီ”တိ။ သဗ္ဗော အပါယဂါမိမဂ္ဂေါ **ကုမ္မဂ္ဂေါ** ကုစ္ဆိတော မဂ္ဂေါတိ ကတွာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တဓမ္မာ **မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ**။ တေနေဝ ဟိ တဒုဘယပဋိပက္ခတံ သန္ဓာယ **“သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သပ္ပိအာဒိသန္နိဿယော ပဒီပေါ န တထာ, ဥဇ္ဇလော ယထာ တေလသန္နိဿယောတိ တေလပဇ္ဇောတဂ္ဂဟဏံ။ **ဧတေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ ဧတေဟိ နိက္ကုဇ္ဇိတုက္ကုဇ္ဇနပဋိစ္ဆန္နဝိဝရဏာဒိဥပမောပမိတဗ္ဗပ္ပကာရေဟိ, ဧတေဟိ ဝါ ယထာဝုတ္တေဟိ အရသရူပတာဒီနံ အတ္တနိ အညထာ ပဋိဟာဒနပရိယာယေဟိ အတ္တနော ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝိဘာဝနပရိယာယေဟိ ဝိဇ္ဇတ္တယဝိဘာဝနာပဒေသေန အတ္တနော သဗ္ဗညုဂုဏဝိဘာဝနပရိယာယေဟိ စ။ တေနာဟ **“အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော”**တိ။

ဒေသနာနုမောဒနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပသန္နာကာရကထာ

ပသန္နာကာရန္တိ ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံ။ **သရဏံ ဂစ္ဆာမီ** တိ ဧတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **“သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမီ”** တိ။ ဧတ္ထ ဟိ နာယံ ဂမိသဒ္ဒေါ နီသဒ္ဒါဒယော ဝိယ ဒွိကမ္မကော, တသ္မာ ယထာ အဇံ ဂါမံ နေတီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ “ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ”တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာ, “သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမီ”တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ, တသ္မာ ဧတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သရဏ**န္တိ ပဋိသရဏံ။ တေနာဟ **“ပရာယဏ”**န္တိ။ ပရာယဏဘာဝေါ စ အနတ္ထနိသေဓနေန အတ္ထသမ္ပဋိပါဒနေန စ ဟောတီတိ အာဟ **“အဃဿ တာတာ ဟိတဿ စ ဝိဓာတာ”**တိ။ **အဃဿာ** တိ ဒုက္ခတောတိ ဝဒန္တိ, ပါပတောတိ ပန အတ္ထော ယုတ္တော, နိဿက္ကေ စေတံ သာမိဝစနံ။ သရဏန္တိ ဂမနဉ္စေတ္ထ တဒဓိပ္ပာယေန ဘဇနံ တထာ ဇာနနံ ဝါတိ ဒဿေန္တော **“ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဂစ္ဆာမီ** တိအာဒီသု ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ အတ္ထဝစနံ။ **ဘဇနံ** ဝါ သရ

ဏာဓိပ္ပာယေန ဥပသင်္ကမနံ, **သေဝနာ** သန္တိကာဝစရတာ, **ပယိရုပာသနံ** ဝတ္တပ္ပဋိဝတ္တကရဏေန ဥပဋ္ဌာနန္တိ ဝေ သဗ္ဗထာပိ အနညသရဏတံယေဝ ဒီပေတိ။ **ဂစ္ဆာမိ** တိ ပဒဿ ကထံ ဗုဇ္ဈာမိတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“ယေသံ ဟိ”**တိအာဒိ။

အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ တိ ပဒဒွယေနပိ ဖလဋ္ဌာ ဧဝ ဒဿိတာ, န မဂ္ဂဋ္ဌာတိ တေ ဒဿေန္တော **“ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စာ”** တိ အာဟ။ နနု စ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနောပိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇတီတိ ဝုစ္စတီတိ? ကိဉ္စာပိ ဝုစ္စတိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန မဂ္ဂဋ္ဌာ ဧဝ တထာ ဝတ္တဗ္ဗာ, န ဣတရေ နိယာမောက္ကမနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ တေ ဧဝ **“အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီ”**တိ ဝုတ္တာ။ သမ္မတ္တနိယာမောက္ကမနေန ဟိ အပာယဝိနိမုတ္တသမ္ဘဝေါ။ **အက္ခာယတီတိ** ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော ဝါ။ တေန “ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ”တိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄) **သုတ္တပဒံ** သင်္ဂဏှာတိ, **“ဝိတ္ထာရော”** တိ ဝါ ဣမိနာ။ ဧတ္ထ စ အရိယမဂ္ဂေါ နိယျာနိကတာယ, နိဗ္ဗာနံ တဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိဟေတုတာယာတိ ဥဘယမေဝ နိပ္ပရိယာယေန ဓမ္မောတိ ဝုတ္တော။ နိဗ္ဗာနဉ္ဟိ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ လဘိတွာ အရိယမဂ္ဂဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိ, တထာပိ အရိယဖလာနံ “ယသ္မာ တာယ သဒ္ဓာယ အဝူပသန္တာယာ”တိအာဒိဝစနတော မဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နာနံ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကိစ္စတာယ နိယျာနာနုဂုဏတာယ နိယျာနပရိယောသာနတာယ စ။ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ပန နိယျာနဓမ္မသမဓိဂမဟေတုတာယာတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန ဝုတ္တနယေန ဓမ္မဘာဝေါ လဗ္ဘတိ ဧဝ, သွာယမတ္ထော ပာဌာရုဠှောဝ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“န ကေဝလ”**န္တိအာဒိမာဟ။

ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော တိ ကာမရာဂေါ ဘဝရာဂေါတိ ဧဝမာဒိဘေဒော သဗ္ဗောပိ ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။ **အနေဇမသောကန္တိ ဖလ** န္တိ ဧဇာသင်္ခါတာယ တဏှာယ အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏဿ သောကဿ စ တဒုပ္ပတ္တိယံ သဗ္ဗသော ပရိက္ခီဏတ္တာ အနေဇမသောကန္တိ ဖလံ ကထိတံ။ **အပ္ပဋိကူလ**န္တိ အဝိရောဓဒီပနတော ကေနစိ အဝိရုဒ္ဓံ, ဣဋ္ဌံ ပဏီတန္တိ ဝါ အတ္ထော။ ပဂုဏရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ, ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝနတော ဝါ **ပဂုဏံ**။ ယထာဟ “ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ နဘာသိံ, ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; မဟာဝ. ၉)။ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာ ကထိတာတိ ယောဇနာ။ **ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေနာ** တိ “ယာယံ ဒိဋ္ဌိ အရိယာ နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တထာရူပာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄) ဧဝံ ဝုတ္တာယ ဒိဋ္ဌိယာ “ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ, တထာရူပေဟိ သီလေဟိ သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄; အ. နိ. ၆.၁၂) ဧဝံ ဝုတ္တာနံ သီလာနဉ္စ သံဟတဘာဝေန, ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေနာတိ အတ္ထော။ **သံဟတော**တိ ဃဋိတော, သမေတောတိ အတ္ထော။ အရိယပုဂ္ဂလာ ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒူရေ ဌိတာပိ အတ္တနော ဂုဏသာမဂ္ဂိယာ သံဟတာ ဧဝ။ **အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလာ ဓမ္မဒသာ တေ** တိ ပုရိသယုဂဝသေန စတ္တာရောပိ ပုဂ္ဂလဝသေန အဋ္ဌေဝ အရိယဓမ္မဿ ပစ္စက္ခဒဿာဝိတာယ ဓမ္မဒသာ။ တီဏိ ဝတ္ထူနိ သရဏန္တိ ဂမနေန တိက္ခတ္တုံ ဂမနေန စ **တီဏိ သရဏဂမနာနိ။ ပဋိဝေဒေသီ**တိ အတ္တနော ဟဒယဂတံ ဝါစာယ ပဝေဒေသိ။

ပသန္နာကာရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

သရဏဂမနကထာ

သရဏဂမနဿ ဝိသယပ္ပဘေဒဖလသံကိလေသဘေဒာနံ ဝိယ ကတ္တု စ ဝိဘာဝနာ တတ္ထ ကောသလ္လာယ ဟောတီတိ **“သရဏဂမနေသု ကောသလ္လတ္ထံ သရဏံ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗော”** တိ ဝုတ္တံ တေန ဝိနာ သရဏဂမနဿေဝ အသမ္ဘဝတော။ တတ္ထ **သရဏ**န္တိ ပဒတ္ထတော တာဝ ဟိံသတီတိ သရဏံ။ ဟိံသတ္ထဿ ဟိ သရသဒ္ဒဿ ဝသေ နေတံ ပဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တသ္မာ သရဏဂတာနံ တေနေဝ သရဏဂမနေန ဝဋ္ဋဘယံ စိတ္တုတြာသံ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ဒုဂ္ဂတိပရိ ယာပန္နံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခံ ဟနတိ, ဝိနာသေတီတိ အတ္ထော။ ရတနတ္တယဿေဝေတံ အဓိဝစနံ ။ အထ ဝါ ဟိတေ ပဝတ္တနေန “သမ္ပန္နသီလာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟရထာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၆၄) အတ္ထေ နိယောဇနေန အဟိတာ စ နိဝတ္တနေန “ပါဏာတိပါတဿ ခော ပန ပါပကော ဝိပါကော, ပါပကံ အဘိသမ္ပရာယ”န္တိအာဒိနာ အာဒီနဝဒဿနာဒိမုခေန အ

နတ္ထတော နိဝတ္တနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတိ, ဟိတာဟိတေသု အပ္ပဝတ္တိပဝတ္တိဟေတုကံ ဗျသနံ အပဝတ္တိက ရဏေန ဝိနာသေတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ဘဝကန္တာရဥတ္တရဏေန မဂ္ဂသင်္ခါတော ဓမ္မော သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတိ, ဣတရော အ ဿာသဒါနေန။ အပ္ပကာနမ္ပိ အနုဝသေန ပူဇာဝသေန စ ဥပနီတာနံ သက္ကာရာနံ ဝိပုလဖလပဋိလာဘကရဏေန သတ္ တာနံ ဘယံ ဟိံသတိ သင်္ဃော အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝတော, တသ္မာ ဣမိနာပိ ဝိဘဇိတ္ဗ ဝုတ္တပရိယာယေန ရတနတ္တယံ သရဏံ။ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, သွာက္ခါတော ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃော''တိ ဧဝံ ပဝတ္တရတ နတ္တယပသာဒတဂ္ဂရုကတာဟိ ဝိဓုတဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသမ္မောဟအဿဒ္ဓိယာဒိတာယ ဝိဟတကိလေသော တဒေဝ ရ တနတ္တယံ သရဏံ ပရာယဏံ ဂတိ တာဏံ လေဏန္တိ ဧဝံ ပဝတ္တိယာ တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာ ဒေါ **သရဏဂမနံ** သရဏန္တိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ကတွာ။ တေန ယထာဝုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေန သမန္နာဂတော သတ္ တော သရဏန္တိ ဂစ္ဆတိ, ဝုတ္တပ္ပကာရေန စိတ္တုပ္ပာဒေန ''ဧတာနိ မေ တီဏိ ရတနာနိ သရဏံ, ဧတာနိ ပရာယဏ''န္ တိ ဧဝံ ဥပေတိ ဘဇတိ သေဝတိ ပယိရုပါသတိ, ဧဝံ ဝါ ဇာနာတိ, ဗုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ တာဝ သရဏံ, သရဏဂမနံ, ယော စ သရဏံ ဂစ္ဆတိ, ဣဒံ တယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သရဏဂမနပ္ပဘေဒေ ပန ဒုဝိဓံ သရဏဂမနံ လောကုတ္တရံ လောကိယဉ္စ။ တတ္ထ လောကုတ္တရံ ဒိဋ္ဌသစ္စာနံ မဂ္ဂ က္ခဏေ သရဏဂမနုပက္ကိလေသသမုစ္ဆေဒေန အာရမ္မဏတော နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဟုတွာ ကိစ္စတော သကလေပိ ရတ နတ္တယေ ဣဇ္ဈတိ။ အတ္ထတော စတုသစ္စာဓိဂမော ဧဝ ဟိ လောကုတ္တရသရဏဂမနံ။ တတ္ထ ဟိ နိဗ္ဗာနဓမ္မော သ စ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန, မဂ္ဂဓမ္မော ဘာဝနာဘိသမယဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနောယေဝ သရဏဂမနတ္တံ သာဓေတိ, ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပန သာဝကဂေါစရဘူတာ ပရိညာဘိသမယဝသေန, တထာ အရိယသင်္ဃဂုဏာ။ တေန ဝုတ္တံ ''ကိစ္စတော သက လေပိ ရတနတ္တယေ ဣဇ္ဈတီ''တိ ။ ဣဇ္ဈန္တဉ္စ သဟေဝ ဣဇ္ဈတိ, န လောကိယံ ဝိယ ပဋိပါဋိယာ အသမ္မောဟပဋိ ဝေဓေန ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ ''န သရဏဂမနံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ, မဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ ပန အဓိဂတမေဝ ဟောတိ ဧကစ္စာနံ တေဝိဇ္ဇာဒီနံ လောကိယဝိဇ္ဇာဒယော ဝိယာ''တိ, တေသံ လောကိယမေဝ သရဏဂမနံ သိယာ, န လောကုတ္တရံ။ တဉ္စ အယုတ္တံ ဒုဝိဓဿပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ လောကိယံ ပန သရဏဂမနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ သရဏဂမနုပက္ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေန အာရမ္မဏတော ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏံ ဟုတွာ ဣဇ္ဈတိ။ တံ အတ္ထတော ဗုဒ္ဓါဒီ သု ဝတ္ထူသု ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ''တိအာဒိနာ သဒ္ဓါပဋိလာဘော ယထာဝုတ္တသဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဒသ သု ပုညကိရိယဝတ္ထူသု ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထ စ ''သဒ္ဓါပဋိလာဘော''တိ ဣမိနာ မာတာဒီဟိ ဥဿာဟိတအ ရကာဒီနံ ဝိယ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တသရဏဂမနံ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''သမ္မာဒိဋ္ဌိ''တိ ဣမိနာ ပန ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ သရဏဂမနံ ဒဿိတံ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ ဓမ္မသုဓမ္မတံ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ လောကိယာဝဗောဓဝသေနေဝ သမ္မာ ဉာယေန ဒ ဿနတော။

တယိဒံ လောကိယသရဏဂမနံ စတုဓာ ပဝတ္တတိ အတ္တသန္နိယျာတနေန တပ္ပရာယဏတာယ သိဿဘာဝူပဂမ နေန ပဏိပာတေနာတိ။ တတ္ထ **အတ္တသန္နိယျာတနံ** နာမ ''အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ အတ္တာနံ ဗုဒ္ဓဿ နိယျာ တေမိ, ဓမ္မဿ, သင်္ဃဿာ''တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓါဒီနံယေဝ သံသာရဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထံ အတ္တနော အတ္တဘာဝဿ ပရိစ္စဇနံ။ **တပ္ပရာယဏတာ** နာမ ''အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ ဗုဒ္ဓပရာယဏော ဓမ္မပရာယဏော သင်္ဃပရာယဏောတိ မံ ဓာရေထာ''တိ ဧဝံ တပ္ပရာယဏဘာဝေါ။ **သိဿဘာဝူပဂမနံ** နာမ ''အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ 'အဟံ ဗုဒ္ဓဿ အန္တေဝါသိကော, ဓမ္မဿ, သင်္ဃဿာ'တိ မံ ဓာရေထာ''တိ ဧဝံ သိဿဘာဝူပဂမော။ **ပဏိပါတော** နာမ ''အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ 'အဟံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ ဗုဒ္ဓါဒီနံယေဝ တိဏ္ဏံ ဝတ္ထူနံ ကရောမီ'တိ မံ ဓာရေထာ''တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓါ ဒီသု ပရမနိပစ္စကာရော။ ဣမေသဉ္ဟိ စတုန္နံ အာကာရာနံ အညတရမ္ပိ ကရောန္တေန ဂဟိတံယေဝ ဟောတိ သရဏဂမ နံ။

အပိစ ''ဘဂဝတော အတ္တာနံ ပရိစ္စဇာမိ, ဓမ္မဿ သင်္ဃဿ အတ္တာနံ ပရိစ္စဇာမိ, ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇာမိ, ပရိစ္စ တ္တောယေဝ မေ အတ္တာ, ပရိစ္စတ္တံယေဝ မေ ဇီဝိတံ, ဇီဝိတပရိယန္တိကံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဗုဒ္ဓေါ မေ သရဏံ လေ ဏံ တာဏ''န္တိ ဧဝမ္ပိ **အတ္တသန္နိယျာတနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''သတ္ထာရဉ္စ ဝတာဟံ ပဿာမိ, ဘဂဝန္တမေဝ ပဿာမိ, သုဂတဉ္စ ဝတာဟံ ပဿာမိ, ဘဂဝန္တမေဝ ပဿာမိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉ္စ ဝတာဟံ ပဿာမိ, ဘဂဝန္တမေဝ ပဿ္ သာမီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) ဧဝံ မဟာကဿပတ္ထေရဿ သရဏဂမနံ ဝိယ **သိဿဘာဝူပဂမနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

‘‘သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ကမာ ကမံ ပုရာ ပုရံ။
နမဿမာနော သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတံ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၉၄)။

‘‘တေ မယံ ဝိစရိဿာမ၊ ကမာ ကမံ နဂါ နဂံ။ပေ.။ သုဓမ္မတ’’န္တိ။ (သု. နိ. ၁၈၂) –

ဧဝမ္ပိ အာဠဝကသာတာဂိရဟေမဝတာဒီနံ သရဏဂမနံ ဝိယ **တပ္ပရာယဏတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နနု စေတေ အာဠဝကာဒယော မဂ္ဂေနေဝ အာဂတသရဏဂမနာ, ကထံ တေသံ တပ္ပရာယဏတာသရဏဂမနံ ဝုတ္တန္တိ? မဂ္ဂေနာဂတသရဏဂမနေဟိပိ ‘‘သောဟံ ဝိစရိဿာမိ ကမာ ကမ’’န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၉၄) တေဟိ တပ္ပရာယဏတာကာရဿ ပဝေဒိတတ္တာ တထာ ဝုတ္တံ။ အထ ခေါ ဗ္ရဟ္မာယု ဗြာဟ္မဏော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝတော ပါဒါနိ မုခေန စ ပရိစုမ္ဗတိ, ပါဏီဟိ စ ပရိသမ္ဗာဟတိ, နာမဉ္စ သာဝေတိ ‘‘ဗ္ရဟ္မာယု အဟံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏော, ဗ္ရဟ္မာယု အဟံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏော’’တိ (မ. နိ. ၂.၃၉၄) ဧဝမ္ပိ **ပဏိပါတော** ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သော ပနေသ ဉာတိဘယာစရိယဒက္ခိဏေယျတာဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျတာဟေတုကေန ပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ, န ဣတရေဟိ ဉာတိဘယာဒိဝသပ္ပဝတ္တေဟိ တီဟိ ပဏိပါတေဟိ။ သေဋ္ဌဝသေနေဝ ဟိ သရဏံ ဂယှတိ, သေဋ္ဌဝသေန ဘိဇ္ဇတိ, တသ္မာ ယော သာကိယော ဝါ ကောလိယော ဝါ ‘‘ဗုဒ္ဓေါ အမှာကံ ဉာတကော’’တိ ဝန္ဒတိ, အဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ သရဏံ။ ယော ဝါ ‘‘သမဏော ဂေါတမော ရာဇပူဇိတော မဟာနုဘာဝေါ အဝန္ဒိယမာနော အနတ္ထမ္ပိ ကရေယျာ’’တိ ဘယေန ဝန္ဒတိ, အဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ သရဏံ။ ယောပိ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ကိဉ္စိ ဥဂ္ဂဟိတံ သရမာနော ဗုဒ္ဓကာလေ ဝါ –

‘‘ဧကေန ဘောဂံ ဘုဉ္ဇေယျ၊ ဒွီဟိ ကမ္မံ ပယောဇယေ။
စတုတ္ထဉ္စ နိဓာပေယျ၊ အာပဒါသု ဘဝိဿတီ’’တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၅) –

ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ အနုသာသနိံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ‘‘အာစရိယော မေ’’တိ ဝန္ဒတိ, အဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ သရဏံ, သမ္ပရာယိကံ ပန နိယျာနိကံ ဝါ အနုသာသနိံ ပစ္စာသီသန္တော ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတမေဝ ကရောတိ။ ယော ပန ‘‘အယံ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော’’တိ ဝန္ဒတိ, တေနေဝ ဂဟိတံ ဟောတိ သရဏံ။

ဧဝံ ဂဟိတသရဏဿ စ ဥပါသကဿ ဝါ ဥပါသိကာယ ဝါ အညတိတ္ထိယေသု ပဗ္ဗဇိတမ္ပိ ဉာတိံ ‘‘ဉာတကော မေ အယ’’န္တိ ဝန္ဒတောပိ သရဏဂမနံ န ဘိဇ္ဇတိ, ပဂေဝ အပဗ္ဗဇိတံ။ တထာ ရာဇာနံ ဘယဝသေန ဝန္ဒတော။ သော ဟိ ရဋ္ဌပူဇိတတ္တာ အဝန္ဒိယမာနော အနတ္ထမ္ပိ ကရေယျာတိ။ တထာ ယံ ကိဉ္စိ သိပ္ပသိက္ခာပကံ တိတ္ထိယမ္ပိ ‘‘အာစရိယော မေ အယ’’န္တိ ဝန္ဒတောပိ န ဘိဇ္ဇတိ။ ဧဝံ **သရဏဂမနဿ ပဘေဒော** ဝေဒိတဗ္ဗော။

သရဏဂမနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

သရဏဂမနဖလကထာ

ဧတ္ထ စ လောကုတ္တရဿ သရဏဂမနဿ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ ဝိပါကဖလံ အရိယမဂ္ဂဿေဝ လောကုတ္တရသရဏဂမနန္တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ သကလဿ ပန ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အနုပ္ပာဒနိရောဓော အာနိသံသဖလံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

‘‘ယော စ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ၊ သံဃဉ္စ သရဏံ ဂတော။
စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။

‘‘ဒုက္ခံ ဒုက္ခသမုပ္ပာဒံ၊ ဒုက္ခဿ စ အတိက္ကမံ။
အရိယဉ္စဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။

‘‘တေံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ တေံ သရဏမုတ္တမံ။
တေံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၉၀-၁၉၂)။

အပိစ နိစ္စတော အနုပဂမနာဒိဝသေန ပေတဿ အာနိသံသဖလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဥှေတံ –

‘‘အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော ကဉ္စိ သင်္ခါရံ နိစ္စတော ဥပဂစ္ဆေယျ, သုခတော ဥပဂစ္ဆေယျ, ကဉ္စိ ဓမ္မံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆေယျ, မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ, ပိတရံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ, အရဟန္တံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ, ပဒုဋ္ဌစိတ္တော တထာဂတဿ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျ, သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျ, အညံ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိသေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၈; အ. နိ. ၁.၂၇၆)။

လောကိယဿ ပန သရဏဂမနဿ ဘဝသမ္ပဒာပိ ဘောဂသမ္ပဒာပိ ဖလမေဝ။ ဝုတ္တဥှေတံ –

‘‘ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊
န တေ ဂမိဿန္တိ အပာယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊
ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီ’’တိ။(ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ –

‘‘အထ ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အသီတိယာ ဒေဝတာသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမိ။ပေ.။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဧတဒဝေါစ ‘သာဓု ခေါ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဗုဒ္ဓသရဏဂမနံ ဟောတိ, ဗုဒ္ဓသရဏဂမနဟေတု ခေါ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဧဝမိဓေကစ္စေ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ တေ အညေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှန္တိ ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန သုခေန ယသေန အာဓိပတေယျေန ဒိဗ္ဗေဟိ ရူပေဟိ သဒ္ဒေဟိ ဂန္ဓေဟိ ရသေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟီ’’’တိ (သံ. နိ. ၄.၃၄၁)။

ဧသ နယော ဓမ္မေ သင်္ဃေ စ။

အပိစ ဝေလာမသုတ္တာဒိဝသေနပိ သရဏဂမနဿ ဖလဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ **ဝေလာမသုတ္တေ** (အ. နိ. ၉.၂၀) ‘‘ကရီသဿ စတုတ္ထဘာဂပ္ပမာဏာနံ စတုရာသီတိသဟဿသင်္ချာနံ သုဝဏ္ဏပာတိရူပိယပာတိကံသပာတီနံ ယထာက္ကမံ ရူပိယသုဝဏ္ဏဟိရညပူရာနံ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာနံ စတုရာသီတိယာ ဟတ္ထိသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ အဿသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ ရထသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ ဓေနုသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ ကညာသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ ပလ္လင်္ကသဟဿာနံ စတုရာသီတိယာ ဝတ္ထကောဋိသဟဿာနံ အပရိမာဏဿ စ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိဘေဒဿ အာဟာရဿ ပရိစ္စဇနဝသေန သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ နိရန္တရံ ပဝတ္တဝေလာမမဟာဒာနတော ဧကဿ သောတာပန္နဿ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလတရံ, တတော သတံ သောတာပန္နာနံ ဒိန္နဒာနတော ဧကဿ သကဒာဂါမိနော, တတော ဧကဿ အနာဂါမိနော, တတော ဧကဿ အရဟတော, တတော ဧကဿ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓဿ, တတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, တတော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ ဒိန္နဒာနံ မဟပ္ဖလတရံ, တတော စာတုဒ္ဒိသံ သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟာရကရဏံ, တတော သရဏဂမနံ မဟပ္ဖလတရ’’န္တိ ပကာသိတံ။ ဝုတ္တဥှေတံ –

‘‘ယံ, ဂဟပတိ, ဝေလာမော ဗြာဟ္မဏော ဒာနံ အဒါသိ မဟာဒာနံ, ယော စေကံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နံ ဘောဇေယျ, ဣဒံ တတော မဟပ္ဖလတရ’’န္တိ (အ. နိ. ၉.၂၀) –

အာဒိ။ ဧဝံ **သရဏဂမနဖလံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သရဏာဂမနဖလကထာ နိဋ္ဌိတာ။

သရဏာဂမနသံကိလေသဘေဒကထာ

တတ္ထ စ လောကိယသရဏဂမနံ တီသု ဝတ္ထူသု အညာဏသံသယမိစ္ဆာဉာဏာဒီဟိ သံကိလိဿတိ, န မဟာဇုတိကံ, န ဥဇ္ဇလံ အပရိသုဒ္ဓံ အပရိယောဒာတံ ဟောတိ, န မဟာဝိပ္ဖာရံ အနုဋ္ဌာရံ။ တွေ စ **အညာဏံ** နာမ ဝတ္ထုတ္တယဿ ဂုဏာနံ အဇာနနံ တတ္ထ သမ္မောဟော။ ''ဗုဒ္ဓော နု ခေါ, န နု ခေါ''တိအာဒိနာ ဝိစိကိစ္ဆာ **သံသယော။ မိစ္ဆာဉာဏံ** နာမ တဿ ဂုဏာနံ အဂုဏဘာဝပရိကပ္ပနေန ဝိပရီတဂ္ဂါဟောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လောကုတ္တရဿ ပန သရဏဂမနဿ နတ္ထိ သံကိလေသော။ လောကိယဿ စ သရဏဂမနဿ ဒုဝိဓော ဘေဒော သာဝဇ္ဇော အနဝဇ္ဇော စ။ တတ္ထ **သာဝဇ္ဇော** အညသတ္ထာရာဒီသု အတ္တနိယ္ယာတနာဒီဟိ ဟောတိ, သော အနိဋ္ဌဖလော။ **အနဝဇ္ဇော** ပန ကာလကိရိယာယ ဟောတိ။ လောကိယဉ္ဟိ သရဏဂမနံ သိက္ခာပဒသမာဒာနံ ဝိယ အဂ္ဂဟိတကာလပရိစ္ဆေဒကံ ဇီဝိတပရိယန္တမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ တဿ ခန္ဓဘေဒေန ဘေဒော, သော အဝိပာကတ္တာ အဖလော။ လောကုတ္တရဿ ပန နေဝတ္ထိ ဘေဒော။ ဘဝန္တရေပိ ဟိ အရိယသာဝကော အညံ သတ္ထာရံ န ဥဒ္ဒိသတီတိ။ ဧဝံ သရဏဂမနဿ **သံကိလေသော စ ဘေဒော စ** ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ တေအနံ န ဂဟိတံ, နနု တေအနဝိဘာဝနာပိ တတ္ထ ကောသလ္လာယ ဟောတီတိ? သစ္စမေတံ, တံ ပန သံကိလေသဂ္ဂဟဏေန အတ္ထတော ဒီပိတံ ဟောတီတိ န ဂဟိတံ။ ယာနိ ဟိ တေသံ သံကိလေသကာရဏာနိ အညာဏာဒီနိ , တေသံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနုပ္ပာဒနေန ဥပ္ပန္နာနဉ္စ ပဟာနေန တေအနံ ဟောတီတိ။ ဧဝမေတ္ထ ''သရဏံ သရဏဂမန''န္တိအာဒီနံ ပပဉ္စော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမဿ ပန ယထာဝုတ္တပပဉ္စဿ ဣဓ အဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ **''သော ပန ဣဓ ဝုစ္စမာနော''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သရဏဝဏ္ဏနတော**တိ သာမညဖလသုတ္တေ ဝုတ္တသရဏဝဏ္ဏနတော။

သရဏာဂမနသံကိလေသဘေဒကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥပာသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာ

ဧဝံ ဓာရေတူတိ ဧဝံ ဇာနာတူတိ အတ္ထော။ တွေ **ကော ဥပာသကော**တိ သရူပပုစ္ဆာ, တသ္မာ ကိံလက္ခဏော ဥပာသကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကသ္မာ** တိ ဟေတုပုစ္ဆာ။ တေန ကေန ပဝတ္တိနိမိတ္တေန ဥပာသကသဒ္ဒော တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ နိရုဠ္ဟောတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ကသ္မာ ဥပာသကောတိ ဝုစ္စတီ''** တိ။ သဒ္ဒဿ ဟိ အဘိဓေယျပဝတ္တိနိမိတ္တံ တဒတ္ထဿ တဗ္ဘာဝကာရဏံ။ **ကိမဿ သီလ** န္တိ ကီဒိသံ အဿ ဥပာသကဿ သီလံ, ကိတ္တကေန သီလေနာယံ သီလသမ္ပန္နော နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ကော အာဇီဝေ**တိ ကော အဿ သမ္မာအာဇီဝေါ။ သော ပန မိစ္ဆာဇီဝဿ ပရိဝဇ္ဇနေန ဟောတီတိ သောပိ ဝိဘာဇီယတိ။ **ကာ ဝိပတ္တီ** တိ ကဿ သီလဿ အာဇီဝဿ တ ဝိပတ္တိ။ အနန္တရဿ ဟိ ဝိဓိ တ ပဋိသေဓော တ။ **သမ္ပတ္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗ န္တိ ကထံ ဝေဒိတဗ္ဗံ? ဝုစ္စတေ – **ကော ဥပာသကော**တိ ခတ္တိယာဒီသု ယော ကောစိ တိသရဏံ ဂတော ဂဟဋ္ဌော။ သရဏဂမနမေဝ ဟေတ္ထ ကာရဏံ, န ဇာတိအာဒိဝိသေသော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''ယတော ခေါ, မဟာနာမ, ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော ဟောတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၃၃)။

ကသ္မာ ဥပာသကော တိ ရတနတ္တယဥပါသနတော။ တေနေဝ သရဏဂမနေန တတ္ထ စ သက္ကစ္စကိရိယာယ အာဒရကာရဝဗဟုမာနာဒိယောဂေန ပယိရုပါသနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော ဟိ ဗုဒ္ဓံ ဥပါသတီတိ ဥပါသကော။ ဓမ္မံ, သင်္ဃံ ဥပါသတီတိ ဥပါသကော။

ကိမဿ သီလန္တိ ပဉ္စ ဝေရမဏိယော။ **ဝေရမဏိယော**တိ စေတ္ထ ဝေရံ ဝုစ္စတိ ပာဏာတိပါတာဒီသု ဒုဿီလျံ, တဿ မနနတော ဟနနတော ဝိနာသနတော ဝေရမဏိယော ပဉ္စ ဝိရတိယော ဝိရတိပ္ပဓာနတ္တာ တဿ သီလဿ။ ဝု

တ္တဉ္ေဟတံ ''ယေတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပါသကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ, ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ, မုသာဝါဒါ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပါသကော သီလဝါ ဟောတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၃၃)။

ကော အာဇီဝေါတိ ပဉ္စ မိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာ ပဟာယ ဓမ္မေန သမေန ဇီဝိတကပ္ပနံ။ ဝုတ္တဉ္ေဟတံ – ''ပဉ္စိမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝဏိဇ္ဇာ ဥပါသကေန အကရဏီယာ။ ကတမာ ပဉ္စ? သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ သတ္တဝဏိဇ္ဇာ မံသဝဏိဇ္ဇာ မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ ဝိသဝဏိဇ္ဇာ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဝဏိဇ္ဇာ ဥပါသကေန အကရဏီယာ''တိ (အ. နိ. ၅.၁၇၇)။

တတ္ထ စ **သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ**တိ အာဝုဓဘဏ္ဍံ ကတွာ ဝါ ကာရေတွာ ဝါ ယထာကတံ ဝါ ပဋိလဘိတွာ တဿ ဝိက္ကယော။ **သတ္တဝဏိဇ္ဇာ**တိ မနုဿဝိက္ကယော။ **မံသဝဏိဇ္ဇာ**တိ သူနကာရာဒယော ဝိယ မိဂသူကရာဒိကေ ပောသေတွာ မံသံ သမ္ပာဒေတွာ ဝိက္ကယော။ **မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ**တိ ယံ ကိဉ္စိ မဇ္ဇံ ယောဇေတွာ တဿ ဝိက္ကယော။ **ဝိသဝဏိဇ္ဇာ**တိ ဝိသံ ယောဇေတွာ သင်္ဂဟေတွာ ဝါ တဿ ဝိက္ကယော။ တတ္ထ သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ ပရောပရောဓနိမိတ္တတာယ အကရဏီယာ ဝုတ္တာ, သတ္တဝဏိဇ္ဇာ အဘုဇိဿဘာဝကရဏတော, မံသဝိသဝဏိဇ္ဇာ ဝဓဟေတုတော, မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ ပမာဒဋ္ဌာနတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာ ဝိပတ္တီတိ ယာ တဿေဝ သီလဿ စ အာဇီဝဿ စ ဝိပတ္တိ ဘေဒေါ ကောပေါ ပကောပေါ စ, အယမဿ ဝိပတ္တိ။ အပိစ ယာယ ဧသ စဏ္ဍာလော စေဝ ဟောတိ မလဉ္စ ပဋိကုဋ္ဌော စ, သာပိဿ ဝိပတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ စ အတ္ထတော အဿဒ္ဓိယာဒယော ပဉ္စ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ယထာဟ –

> ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပါသကော ဥပါသကစဏ္ဍာလော စ ဟောတိ ဥပါသကမလဉ္စ ဥပါသကပဋိကုဋ္ဌော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, ကောတူဟလမင်္ဂလိကော ဟောတိ, မင်္ဂလံ ပစ္စေတိ, နော ကမ္မံ , ဣတော စ ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသတိ, တတ္ထ စ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတီ''တိ (အ. နိ. ၅.၁၇၅)။

တတ္ထ စ **ဥပါသကပဋိကုဋ္ဌော**တိ ဥပါသကနိဟီနော။ ဗုဒ္ဓါဒီသု ကမ္မကမ္မဖလေသု စ သဒ္ဓါဝိပရိယာယော အဿဒ္ဓိယံ မိစ္ဆာဓိမောက္ခော, ယထာဝုတ္တေန အဿဒ္ဓိယေန သမန္နာဂတော **အဿဒ္ဓေါ**။ ယထာဝုတ္တသီလဝိပတ္တိ အာဇီဝဝိပတ္တိဝသေန **ဒုဿီလော**။ ''ဣမိနာ ဒိဋ္ဌာဒိနာ ဣဒံ နာမ မင်္ဂလံ ဟောတီ''တိ ဧဝံ ဗာလဇနပရိကပ္ပိတကောတူဟလသင်္ခါတေန ဒိဋ္ဌသုတမုတမင်္ဂလေန သမန္နာဂတော **ကောတူဟလမင်္ဂလိကော**။ **မင်္ဂလံ ပစ္စေတီ**တိ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒိဘေဒံ မင်္ဂလမေဝ ပတ္တိယာယတိ။ **နော ကမ္မ**န္တိ ကမ္မဿကတံ နော ပတ္တိယာယတိ။ **ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ**တိ ဣတော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသာသနတော ဗဟိဒ္ဓါ ဗာဟိရကသမယေ။ **ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသတီ**တိ ဒုပ္ပဋိပန္နံ ဒက္ခိဏာရဟသညီ ဂဝေသတိ။ **ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတီ**တိ အနမာနနာဒိကံ ကုသလကိရိယံ ပဌမတရံ ကရောတိ။ တတ္ထ စ ဒက္ခိဏေယျပအယေသနပုဗ္ဗကာရေ ဧကံ ကတွာ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာ သမ္ပတ္တီတိ သာဝ တဿ သီလသမ္ပဒါ စ အာဇီဝသမ္ပဒါ စ သမ္ပတ္တိ, ယေ စဿ ရတနဘာဝါဒိကရာ သဒ္ဓါဒယော ပဉ္စ ဓမ္မာ။ ယထာဟ –

> ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပါသကော ဥပါသကရတနဉ္စ ဟောတိ ဥပါသကပဒုမဉ္စ ဥပါသကပုဏ္ဍရီကော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ, န ကောတူဟလမင်္ဂလိကော ဟောတိ, ကမ္မံ ပစ္စေတိ, နော မင်္ဂလံ, န ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသတိ, ဣဓ စ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတီ''တိ။

တတ္ထ စ စတုန္နမ္ပိ ပရိသာနံ ရတိဇနနဋ္ဌေန ဥပါသကောဝ ရတနံ **ဥပါသကရတနံ,** ဂုဏသောဘာကိတ္တိသဒ္ဒသုဂန္ဓတာဟိ ဥပါသကောဝ ပဒုမံ **ဥပါသကပဒုမံ,** တထာ **ဥပါသကပုဏ္ဍရီကော** စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသမေတ္ထ ဝိပတ္တိယံ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝိညေယျံ။ ဧဝမိဒံ ''ကော ဥပါသကော''တိအာဒိကံ ပကိဏ္ဏကံ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣမဿ

ပန ပကိဏ္ဏကဿ ကမ္မ ဝိတ္ထာရေတွာ အဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ **“တံ အတိဘာရိယကရဏတော”**တိအာဒိ။

အာဒိမှီတိ အာဒိအတ္ထေ။ **ကောဋ္ဌိယန္တိ** ပရိယန္တကောဋ္ဌိယံ။ **ဝိဟာရဂ္ဂေနာ**တိ ဩဝရကကောဋ္ဌာသေန, “ကမသ္မိံ ဂဗ္ဘေ ဝသန္တာနံ ကမ္ဒံ ပနသဖလံ ဟာပုဏာတီ”တိအာဒိနာ တံတံဝသနဋ္ဌာနကောဋ္ဌာသေနာတိ အတ္ထော။ **အဇ္ဇတ**န္တိ အဇ္ဇ ကမ္မေဝ အတ္ထော။ **ဟဏေဟိ ဥပေတန္တိ** ကမ္မိနာ တဿ သရဏဂမနဿ အာဟဏကောဋ္ဌိကတံ ဒဿေန္တော **“ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတီ”** တိအာဒိနိ ဝတွာ ပုန ဇီဝိတေနပဟံ ဝတ္ထုတ္တယံ ပဋိပူဇေန္တော သရဏဂမနဉ္စ ရက္ခာမီတိ ဥပ္ပန္နံ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ အဓိပ္ပာယံ ဝိဘာဝေန္တော **“အဟဉှီ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဟဏေဟိ ဥပေတ**န္တိ ဟိ ယာဝ မေ ဟဏာ ဓရန္တိ, တာဝ သရဏံ ဥပေတံ, ဥပေန္တော န တစာမတ္တေန န ကေတရံ စိတ္တုပ္ပာဒနမတ္တေန, အထ ခော ဟဏာနံ ပရိစ္စဇနဝသေန ယာဝဇီဝံ ဥပေတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဓိတသေတူတိ သာဒိယတု, တံ ပန သာဒိယနံ မနသာ သမ္ပဋိဂ္ဂဟော ဟောတီတိ အာဟ **“သမ္ပဋိစ္ဆတူ”** တိ။ **ကာယင္ဂန္တိ** ကာယမေဝ အင်္ဂန္တိ ဝဒန္တိ, ကာယဿ ဝါ အင်္ဂံ သီသာဒိ ကာယင်္ဂံ, သီသာဒိ သရီရာဝယဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တစင္ဂ**န္တိ “ဟောတု သာဓူ”တိ ဧဝမာဒိတစာယ အင်္ဂံ အဝယဝံ။ တစင်္ဂဿ စောပနံ တစာယ ပဝတ္တနမေဝာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဗ္ဘန္တရေယေဝ**တိ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေယေဝ။ **ခန္တိံ စာရေတွာ**တိ ခန္တိံ ပဝတ္တေတွာ, ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “ခန္တိံ ဓာရေတွာ”တိပိ ပဌော, ဥပ္ပန္နံ ရုစိံ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ဓာရေတွာ ဝစီဘေဒေန အပကာသေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကထံ ပန ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော အဓိတသနံ အညာသိ။ န ဟိ တေန သက္ကာ ဘဂဝတော စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ပစ္စက္ခတော ဝိညာတုံ, တသ္မာ “ဘဂဝတော အဓိတသနံ ဝိဒိတွာ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ စေ? ကိဉ္စာပိ တေန န သက္ကာ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ပစ္စက္ခတော ဝိညာတုံ, တထာပိ အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလတာယ အနုဝယဗုဒ္ဓိရေကဝသေန အနုမာနတော အညာသီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သစေ မေ သမဏော ဂေါတမော”**တိအာဒိ။ **အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလတာယာ**တိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိအာကာရဝိဇာနနေ ဆေကတာယ, အဓိပ္ပာယဝိဇာနနေ ကုသလတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလ**န္တိ ဒဝိသု ဟတ္ထေသု ဒသန္နံ နခာနံ သမောဓာနေန ဧကီဘာဝေန သမုဇ္ဇလန္တံ။ **အဉ္ဇလိ**န္တိ ဟတ္ထပုဋံ။ **ပဋိမုခေယေဝ**တိ အဘိမုခေယေဝ, န ဘဂဝတော ပိဋ္ဌိ ဒဿေတွာတိ အတ္ထော။ **ဝန္ဒိတွာ**တိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ။

ဥဟာသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုဗ္ဘိက္ခကထာ

၁၆. သုသဿကာလေပီ တိ သမ္ပန္နသဿကာလေပိ။ **အတိသမဂ္ဃေပီ** တိ အတိသယေန အပ္ပဂ္ဃေပိ, ယဒာ ကိဉ္စိဒေဝ ဒတွာ ဗဟုံ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏံ ဂဏှန္တိ, တာဒိသေ ကာလေပီတိ အတ္ထော။ သာလိအာဒိ ဓညံ **ပုဗ္ဗဏ္ဏံ,** မုဂ္ဂမာသာဒိ **အပရဏ္ဏံ**။ ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွီဟိတိကာတိ မဇ္ဈေပဒလောပီဗာဟိရတ္ထသမာသောယမိတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဒွိဓာ ပဝတ္တဤဟိတိကာ”** တိ။ ဤဟနံ ဤဟိတန္တိ ဤဟိတသဒ္ဒေါယံ ဘာဝသာဓနောတိ အာဟ **“ဤဟိတံ နာမ ကိရိယာ”**တိ။ တတ္ထ **ကိရိယာ**တိ ကိရိယာ။ ကဿ ပနေသာ ကိရိယာတိ အာဟ **“စိတ္တကိရိယာ”**တိ, စိတ္တကိရိယာ စိတ္တပ္ပယောဂေါတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ **“စိတ္တဤဟာ”** တိ။ ကထံ ပနေတ္ထ ဤဟိတဿ ဒွိဓာ ပဝတ္တီတိ အာဟ **“လစ္ဆာမ နု ခော”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **လစ္ဆာမ နု ခော** တိ ကိံ ဒုဂ္ဂတာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ခိဿာမ နု ခော, နော** တိ ကိံ ပန ကဿရာနံ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဘိက္ခမာနာ** တိ ယာစမာနာ။ “ဒုဟိတိကာ”တိပိ ပဌော။ တတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒွိ-သဒ္ဒဿ ဟိ ဒု-သဒ္ဒါဒေသေနာယံ နိဒ္ဒေသော ဟောတိ။ ဒုက္ခံ တ ဤဟိတံ ဧတ္ထ န သက္ကာ ကောစိ ပယောဂေ သုခေန ကာတုန္တိ **ဒုဟိတိကာ,** ဒုက္ကရဇီဝိတပ္ပယောဂါတိ အတ္ထော။

ဒု-သဒ္ဒေ တ ဥကာရဿ ဝကာရံ ကတွာ ဒွီဟိတိကာတိ အယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“အထ ဝါ”**တိအာဒိ။ **ဗျာဓိရောဂေ**တိ တောနိ “အာတုရတာ”တိ ကမ္မဿ ဝေဝစနာနိ။ တေန သေတဋ္ဌိကာ နာမ ကော ရောဂဇာတီတိ ဒဿေတိ။

သော ပန ရောဂေ ဟဏကအေသေန သမ္ဘဝတိ။ ဧကော ကိရ ဟဏကော နာဠမဇ္ဈဂတံ ဂဏ္ဍိံ ဝိဇ္ဈတိ, ယေန ဝိဒ္ဓတ္တာ နိက္ခန္တမ္ပိ သာလိသီသံ ခီရံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ။ တေနာဟ **“ပစ္ဆိန္နခီရ”** န္တိအာဒိ။

ဝုတ္တသဒ္ဒ န္တိ ဝပိတသဒ္ဒံ။ **တတ္ထာ** တိ ဝေရဉ္ဇာယံ။ သလာကာမတ္တံ ဝုတ္တံ တွောတိ **သလာကာဝုတ္တာ,** ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော။ တေနာဟ **“သလာကာ ဧဝ သမ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။ ယံ တတ္ထ ဝုတ္တံ တပိ တံ, တံ သလာကာမတ္တမေဝ အဟောသိ, ဖလံ န ဇာယတီတိ အတ္ထော။ **သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ စ ဣမိနာ “သလာကာဝုတ္တာ”တိ တွောယံ ဝုတ္တသဒ္ဒော နိပ္ဖတ္တိအတ္ထောတိ ဒဿေတိ။ **သလာကာယာ**တိ ဝေဠုဝိလီဝတာလပဏ္ဏာဒီဟိ ကတသလာကာယ။ **ဥဒ္ဓါဋိက္ကယကာနံ သန္တိက** န္တိ ဥဒ္ဓံ ဝိက္ကိဏန္တီတိ ဥဒ္ဓါဋိက္ကယကာ, တေသံ သမီပန္တိ အတ္ထော။ **ကယ ကေသူ**တိ ဥဒ္ဓဂဏှဟနကေသု။ **ကိဏိတ္ဝာ**တိ ဂဟေတွာ။ **ဥဒ္ဓကရဏဋ္ဌာနေ** တိ ကောဋ္ဌာကရဏဋ္ဌ သမီပဋ္ဌာနေ, ဥဒ္ဓ မိနနဋ္ဌာနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ **ဝဏ္ဏာဇ္ဈာက္ခ** န္တိ ကဟာပဏပရိက္ခကံ။ **နသုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတု** န္တိ ပဂ္ဂယှတီတိ ပဂ္ဂဟော, ပတ္တော။ တေန ပဂ္ဂဟေန ပတ္တေနာတိ အတ္ထော, ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဘိက္ခာစရိယာယ ယာပေတုံ န သက္ကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနေတဟ **“ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္ဆော”** တိအာဒိ။ **နသုကရာ**တိ သုကရ ဘာဝေ တွေ နတ္ထီတိ နသုကရာ။ **ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ** တိ ပိဏ္ဍာယ စရဏဟေတု။ ဟေတုအတ္ထေပိ ဟိ တ္ဝာသဒ္ဒ မေဓကော ဣစ္ဆန္တိ။

ဥတ္တရာပထဝော အာဂတာ, ဥတ္တရာပထော တ နိတသော ဧဝေသန္တိ ဥတ္တရာပထကာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန “ဥတ္တရာဟကာ”တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ဥတ္တရာပထတသိကာ”** တိအာဒိ။ “ဥတ္တရာပထကာ”ဣစ္စေဝ တ ဟဋ္ဌိဟဏ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိ ပန “ဥတ္တရံ ဝိသိဋ္ဌံ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တီတိ ဥတ္တရာဟကာ, ဥတ္တရံ တ အဓိကံ အဂ္ဃံ နေန္တီတိ ဥတ္တရာဟကာ”တိအာဒိနာ အညေန ပကာရေန အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **အဿာနံ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ** တိ အဿာနံ အာကရဋ္ဌာနေ။ **ဝေရဉ္ဇ** န္တိ ဝေရဉ္ဇာယံ။ ဘုမ္မတ္ထေ ဟေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **မန္ဒိရ** န္တိ အဿသာလံ။ **အဿ သမဏ္ဍလိကာယောတိ ပညာယိံသူ**တိ ပရိမဏ္ဍလာကာရေန ကတတ္တာ အဿမဏ္ဍလိကာယောတိ ဟာကဋ္ဌာ အဟေသုံ။ ဧဝံ ကတာနဉ္စ အဿသာလာနံ ဗဟုတ္တာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ ဒသန္နံ ဒသန္နံ အဿာနံ ဝသနောကာသော ဧကေကာ အဿမဏ္ဍလိကာတိပိ ဝဒန္တိ။ **အဒ္ဓါနက္ခမာ န ဟောန္တီ** တိ ဒီဃကာလံ ပဝတ္တေတုံ ခမာ န ဟောန္တိ, န စိရကာလပ္ပဝတ္တိနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဂင်္ဂါယ ဒက္ခိဏာ ဒိသာ အပ္ပတိရူပဒေသော, ဥတ္တရာ ဒိသာ ပတိရူပဒေသောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“န ဟိ တေ”**တိအာဒိ။ ဂင်္ဂါယ ဒက္ခိဏတီရဇာတာ **ဒက္ခိဏာပထမနုဿာ** ။ “အမှာကံ ဗုဒ္ဓော”တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ မမာယန္တီတိ **ဗုဒ္ဓမာမကာ**။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **ပဋိယာဒေတုန္တိ** သမ္ပာဒေတုံ။ **နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေနာ** တိ နိစ္စဘတ္တာကာရေန။ **ပုဗ္ဗဏှသမယ** န္တိ ဣဒံ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **“ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော”** တိ။ အစ္စန္တသံယောဂေ တ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဒဿေတုံ ယထာ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ, တထာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ပုဗ္ဗဏှေ တ သမယ”**န္တိအာဒိ။ **ဧဝန္တိ** ဧဝံ ပဏ္ဍာ ဝုတ္တနယေန အတ္ထေ ဝုစ္စမာနေ။ နနု စ ဝိဟာရေ နိသီဒန္တာပိ အန္တရတသကံ နိတသေတွာဝ နိသီဒန္တိ, တသ္မာ “နိတသေတွာ”တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဝိဟာရနိတသနပ ရိဝတ္တနဝသေနာ”**တိအာဒိ။ ဝိဟာရနိတသနပရိဝတ္တနဉ္စ ဝိဟာရေ နိသိန္နကာလေ နိဝတ္ထမ္ပိ ပုန ကမပ္ပဝေသနသမယေ စာလေတွာ ဣတော စိတော စ သဏ္ဌပေတွာ သက္ကစ္စံ နိတသနမေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **“န ဟိ တေ တတော ပုဗ္ဗေ အနိဝတ္ထာ အဟေသု”**န္တိ။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယာ** တိ ပတ္တဉ္စ စီဝရဉ္စ ဂဟေတွာ။ ဂဟဏဉ္စေတ္ထ န ကေဝလံ ဟတ္ထေနေဝ, အထ ခေါ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဓာရဏမေဝတိ ဒဿေန္တော ယထာသမ္ဘဝမတ္ထ ယောဇနံ ကရောတိ **“ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ”** တိအာဒိနာ။

ဂတဂတဋ္ဌာနေ တိ အဿမဏ္ဍလိကာသု သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တဋ္ဌာနေ။ **ဥဒုက္ခလေ ကောဋ္ဋေတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တီ**တိ တွေ ကသ္မာ ပန တေ ဘိက္ခူ သယမေဝ ဧဝံ ကတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ကိမေဝံ လဒ္ဓံ ကပ္ပိယကာရ ကေဟိ ယာဂုံ တ ဘတ္တံ တ ပစာပေတွာ သယံ တ ပစိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **“ထေရာနံ ကောစိ ကပ္ပိယ ကာရကော နတ္ထီ”**တိအာဒိ။ ကပ္ပိယာကပ္ပိယဘာဝံ အနပေက္ခိတွာ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ကာတုံ သာရုပ္ပံ န ဟောတီတိ ဝတွာ ပုန အကပ္ပိယဘာဝမ္ပိ ဒဿေန္တော အာဟ **“န စ ဝဋ္ဋတီ”** တိ။ ဘာဇနာဒိပရိဟရဏဝသေန ဗဟုဘဏ္ဍိကတာယ အဘာဝတော ဝုတ္တံ **“သလ္လဟုကဝုတ္တိတာ”** တိ။ **သကံ သကံ ပဋိဝီသန္တိ** အတ္တနော အတ္တနော ကောဋ္ဌာသံ။ **အပ္ပောဿ**

သုက္ကာတိ သမဏဓမ္မတော အညတ္ထ နိရုဒ္ဓာဟာ။ **တဒုပိယန္တိ** တဒနုရူပံ။ **ပိသတီ**တိ စုဏ္ဏေတိ။ ပုညညာဏဝိသေသေဟိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မဿ မနာပတာ ဟောတီတိ အာဟ **"ပုညဝတာ"**တိအာဒိ။ **နန္တိ** နံ ပတ္တပုလကံ။ "န တတော ပဋ္ဌာယာ"တိ ဝစနတော တတော ပုဗ္ဗေ ဘဂဝတော ပိဏ္ဍာယ စရဏမ္ပိ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

လဒ္ဓာ တိ လဘိတွာ။ "လဒ္ဓော"တိ တ ဟဗ္ဗော, ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ နေဝ လဒ္ဓောတိ အတ္ထော။ ကဒါ ပန ထေရော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓောတိ? ဝုစ္စတေ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၁၉-၂၂၃) – ဧကဒါ ကိရ ဘဂဝါ နာဂသမာလတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဒွေဓာပထံ ပတ္တော။ ထေရော မဂ္ဂါ ဥက္ကမ္မ "ဘဂဝါ အဟံ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမီ"တိ အာဟ။ အထ နံ ဘဂဝါ "ဧဟိ ဘိက္ခု, ဣမိနာ ဂစ္ဆာမာ"တိ အာဟ။ သော "ဟန္ဒ ဘဂဝါ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ ဂဏှထ, အဟံ ဣမိနာ ဂစ္ဆာမီ"တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရံ ဆမာယံ ဌပေတုံ အာရဒ္ဓော။ အထ ဘဂဝါ "အာဟရ ဘိက္ခူ"တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဂတော။ တဿပိ ဘိက္ခုနော ဣတရေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆတော စောရာ ပတ္တစီဝရဉ္စေဝ ဟရိံသု, သီသဉ္စ ဘိန္ဒိံသု။ သော "ဘဂဝါ ဣဒါနိ မေ ပဋိသရဏံ, န အညော"တိ စိန္တေတွာ လောဟိတေန ဂဠန္တေန ဘဂဝတော သန္တိကံ အာဂမိ။ "ကိမိဒံ ဘိက္ခူ"တိ စ ဝုတ္တေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ "မာ စိန္တယိ ဘိက္ခု, ဧတံ ကာရဏံယေဝ တေ နိဝါရယိမှာ"တိ ဝတွာ သမဿာသေသိ။

ဧကဒါ ပန ဘဂဝါ မေဃိယတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ပါစီနဝံသမိဂဒါယေ ဇန္တုဂါမံ အဂမာသိ။ တတြာပိ မေဃိယော ဇန္တုဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နဒီတီရေ ပါသာဒိကံ အမ္ဗဝနံ ဒိသွာ "ဘဂဝါ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ ဂဏှထ, အဟံ တသ္မိံ အမ္ဗဝနေ သမဏဓမ္မံ ကရောမီ"တိ ဝတွာ ဘဂဝတာ တိက္ခတ္တုံ နိဝါရိယမာနောပိ ဂန္တွာ အကုသလဝိတက္ကေဟိ အန္ဝာသတ္တော ပစ္စာဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တမ္ပိ ဘဂဝါ "ဣဒမေဝ တေ ကာရဏံ သလ္လက္ခယိတွာ နိဝါရယိမှာ"တိ ဝတွာ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနိမှိ မဟလ္လကော, ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ 'ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမာ'တိ ဝုတ္တေ အညေန ဂစ္ဆန္တိ, ဧကစ္စေ မယှံ ပတ္တစီဝရံ ဘူမိယံ နိက္ခိပန္တိ, မယှံ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကံ ဘိက္ခုံ ဇာနာထာ"တိ။ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မသံဝေဂော ဥဒပါဒိ။ အထာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဥဋ္ဌာယ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ "အဟံ, ဘန္တေ, တုမှေယေဝ ပတ္ထယမာနော သတသဟဿကပ္ပာဓိကံ အသင်္ချေယျံ ပါရမိယော ပူရေသိံ, နနု မာဒိသော မဟာပညော ဥပဋ္ဌာကော နာမ ဝဋ္ဋတိ, အဟံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ အာဟ။ တံ ဘဂဝါ "အလံ, သာရိပုတ္တ, ယဿံ ဒိသာယံ တွံ ဝိဟရသိ, အသုညာယေဝ သာ ဒိသာ, တဝ ဩဝါဒော ဗုဒ္ဓါနံ ဩဝါဒသဒိသော, န မေ တယာ ဥပဋ္ဌာကကိစ္စံ အတ္ထီ"တိ ပဋိက္ခိပိ။ ဧတေနေဝုပါယေန မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အာဒိံ ကတွာ အသီတိမဟာသာဝကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သဗ္ဗေ ဘဂဝါ ပဋိက္ခိပိ။

အာနန္ဒတ္ထေရော ပန တုဏှီယေဝ နိသီဒိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ အာဟံသု "အာဝုသော, ဘိက္ခုသင်္ဃော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ ယာစတိ, တွမ္ပိ ယာစာဟီ"တိ။ ယာစိတွာ လဒ္ဓဋ္ဌာနံ နာမ အာဝုသော ကီဒိသံ ဟောတိ, ကိံ မံ သတ္ထာ န ပဿတိ, သစေ ရောစေဿတိ, "အာနန္ဒော မံ ဥပဋ္ဌာတူ"တိ ဝက္ခတီတိ။ အထ ဘဂဝါ "န, ဘိက္ခဝေ, အာနန္ဒော အညေန ဥဿာဟေတဗ္ဗော, သယမေဝ ဇာနိတွာ မံ ဥပဋ္ဌဟိဿတီ"တိ အာဟ။ တတော ဘိက္ခူ "ဥဋ္ဌေဟိ အာဝုသော အာနန္ဒ, ဥဋ္ဌေဟိ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဒသဗလံ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ ယာစာဟီ"တိ အာဟံသု။ ထေရော ဥဋ္ဌဟိတွာ စတ္တာရော ပဋိက္ခေပေ စ စတဿော စ အာယာစနာတိ အဋ္ဌ ဝရေ ယာစိ။

စတ္တာရော ပဋိက္ခေပါ နာမ "သစေ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, အတ္တနာ လဒ္ဓံ ပဏီတံ စီဝရံ န ဒဿတိ , ပိဏ္ဍပါတံ န ဒဿတိ, ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတုံ န ဒဿတိ, နိမန္တနံ ဂဟေတွာ န ဂမိဿတိ, ဧဝါဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ ဝတွာ "ကံ ပနေတ္ထ, အာနန္ဒ, အာဒီနဝံ အဒ္ဒသာ"တိ ဝုတ္တေ အာဟ "သစာဟံ, ဘန္တေ, ဣမာနိ ဝတ္ထူနိ လဘိဿာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော 'အာနန္ဒော ဒသဗလေန လဒ္ဓံ ပဏီတံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသတိ, ဧကနိမန္တနံ ဂစ္ဆတိ, ဧတံ လာဘံ လဘန္တော တထာဂတံ ဥပဋ္ဌာတိ, ကော ဧဝံ ဥပဋ္ဌဟတော ဘာရော'"တိ။ ဣမေ စတ္တာရော ပဋိက္ခေပေ ယာစိ။

စတဿော အာယာစနာ နာမ "သစေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, မယာ ဂဟိတံ နိမန္တနံ ဂမိဿတိ, သစာဟံ တိရောရဋ္ဌာ တိရောဇနပဒါ ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုံ အာဂတပရိသံ အာဂတက္ခဏေ ဧဝ ဘဂဝန္တံ ဒဿေတုံ လစ္ဆာမိ, ယဒါ မေ ကင်္ခါ ဥပ္ပ

ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတုံ လစ္ဆာမိ, တထာ ယံ ဘဂဝါ မယှံ ပရမ္မုခံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တံ အာဂန္တွာ မယှံ ကထေဿတိ, ဧဝါဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ ဝတွာ “ကံ ပနေတ္ထ, အာနန္ဒ, အာနိသံသံ ပဿသီ”တိ ဝုတ္တေ အာဟ “ဣဓ, ဘန္တေ, သဒ္ဓါ ကုလပုတ္တာ ဘဂဝတော ဩကာသံ အလဘန္တာ မံ ဧဝံ ဝဒန္တိ ‘သွေဝ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ အမှာကံ ဃရေ ဘိက္ခံ ဂဏှေယျာထာ’တိ။ သစေ ဘဂဝါ တတ္ထ န ဂမိဿတိ, ဣစ္ဆိတက္ခဏေယေဝ ပရိသံ ဒဿေတုံ ကင်္ခ ဝိနောဒေတုံ ဩကာသံ န လစ္ဆာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော ‘ကိံ အာနန္ဒော ဒသဗလံ ဥပဋ္ဌာတိ, ဧတ္တကမ္ပိဿ အနုဂ္ဂဟံ ဘဂဝါ န ကရောတီ’တိ။ ဘဂဝတော စ ပရမ္မုခါ မံ ပုစ္ဆိဿန္တိ ‘အယံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ကထာ ဣဒံ သုတ္တံ ဣဒံ ဇာတကံ ကတ္ထ ဒေသိတ’န္တိ။ သစာဟံ တံ န သမ္ပာယိဿာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော ‘ဧတ္တကမ္ပိ, အာဝုသော, န ဇာနာသိ, ကသ္မာ တွံ ဆာယာ ဝိယ ဘဂဝန္တံ န ဝိဇဟန္တော ဒီဃရတ္တံ ဝိစရီ’တိ။ တေနာဟံ ပရမ္မုခါ ဒေသိတဿပိ ဓမ္မဿ ပုန ကထနံ ဣစ္ဆာမီ”တိ။ ဣမာ စတဿော အာယာစနာ ယာစိ။ ဘဂဝါပိဿ အဒါသိ။ ဧဝံ ဣမေ အဋ္ဌ ဝရေ ဂဟေတွာ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော အဟောသိ။

တဿေဝ ဌာနန္တရဿ အတ္ထာယ ကပ္ပသတသဟဿံ ပူရိတာနံ ပါရမီနံ ဖလံ ပါပုဏိ, ပါပုဏိတွာ စ ဥပဋ္ဌာကာနံ အဂ္ဂေ ဟုတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌဟိ။ ထေရော ဟိ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝန္တံ ဒုဝိဓေန ဥဒကေန တိဝိဓေန ဒန္တကဋ္ဌေန ဟတ္ထပရိကမ္မေန ပါဒပရိကမ္မေန ပိဋ္ဌိပရိကမ္မေန ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏသမ္မဇ္ဇနေနာတိ ဧဝမာဒီဟိ ကိစ္စေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တော “ဣမာယ နာမ ဝေလာယ သတ္ထု ဣဒံ နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ နာမ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ တံ တံ နိပ္ဖာဒေန္တော မဟတိံ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဂဟေတွာ ဧကရတ္တိံ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏံ နဝ ဝါရေ အနုပရိယာယတိ။ ဧဝဉှိဿ အဟောသိ “သစေ မေ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမေယျ, ဘဂဝတိ ပက္ကောသန္တေ ပဋိဝစနံ ဒါတုံ နာဟံ သက္ကုဏေယျ”န္တိ။ တသ္မာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဟတ္ထေန န မုဉ္စတိ, ဧဝမေတဿ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကဋ္ဌာနဿ အလဒ္ဓဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“နော စ ခော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓါ”** တိ။ **နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော နာမ နတ္ထီ** တိ နိယတုပဋ္ဌာကော နာမ နတ္ထိ။ အနိယတုပဋ္ဌာကာ ပန ဘဂဝတော ပဌမဗောဓိယံ ဗဟူ အဟေသုံ, တေ ဒဿေန္တော အာဟ **“ကဒါစိ နာဂသမာလတ္ထေရော”**တိအာဒိ။ ဉာတိ စ သော ပသတ္ထတမဂုဏယောဂတော သေဋ္ဌော စာတိ **ဉာတိသေဋ္ဌော** ။ **ဝေရူပေသု ဌာနေသု အယမေဝ ပတိရူပေါ**တိ အာပဒါသု အာမိသဿ အဘိသင်္ခရိတွာ အန္နံ နာမ ဉာတကေနေဝ ကာတုံ ယုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။

မာရာဝဋ္ဋနာယာ တိ မာရေန ကတစိတ္တာဝဋ္ဋနာယ, မာရာနုဘာဝေန သဉ္ဇာတစိတ္တသမ္မောဟေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနေဝါဟ **“အာဝဋ္ဋေတွာ မောဟေတွာ”** တိအာဒိ။ **တိဋ္ဌတု။ပေ။ တမ္ပိ မာရော အာဝဋ္ဋေယျာ** တိ ဖုဿဿ ဘဂဝတော ကာလေ ကတုပစိတဿ အကုသလကမ္မဿ တဒါ လဒ္ဓောကာသဝသေန ဥပဋ္ဌိတတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ **အပဒါနေ** –

“ဖုဿဿာဟံ ပါဝစနေ, သာဝကေ ပရိဘာသယိံ။
ယဝံ ခါဒထ ဘုဉ္ဇထ, မာ စ ဘုဉ္ဇထ သာလယော။

“တေန ကမ္မဝိပါကေန, တေမာသံ ခါဒိတံ ယဝံ။
နိမန္တိတော ဗြာဟ္မဏေန, ဝေရဉ္ဇာယံ ဝသိံ တဒါ”တိ။ (အပ. ထေရ ၁.၃၉.၈၈-၈၉)။

ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော တိ ပရိယောနဒ္ဓစိတ္တော, အဘိဘူတစိတ္တောတိ အတ္ထော။ **အာဝဋ္ဋိတပရိယောသာနေ အာဂမိံသူ**တိ မာရေန အာဝဋ္ဋေတွာ ဂတေ ပစ္ဆာ အာဂမိံသု။ **အဝိသဟတာယာ**တိ အသက္ကုဏေယျတာယ။ **အဘိဟဋ္ဌုဘိက္ခာယာ**တိ ပစိတွာ အဘိဟရိယမာနဘိက္ခာယ။ **နိဗဒ္ဓအနုဿာ** တိ “ဧတ္တကံ ကာလံ ဘဂဝတော ဒဿာမာ”တိ နိစ္စဘတ္တဝသေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဌပိတအနုဿာ။ **အပ္ပိတဝတ္တဿာ** တိ “ဣဒံ ဗုဒ္ဓဿ စတုပစ္စယပရိဘောဂတ္ထ”န္တိ ဝိဟာရံ နေတွာ ဒိန္နဝတ္ထုနော။ **န ဝိသဟတီ**တိ န သက္ကောတိ။ **အဘိဟဋ္ဌုဘိက္ခာသင်္ခေပေနာ** တိ အဘိဟဋ္ဌုဘိက္ခာနီဟာရေန ။ **ဗျာမပ္ပဘာယာ** တိ သမန္တတော ဗျာမမတ္တာယ ပဘာယ။ ဧတ္ထ စ အနုဗျဉ္ဇနာနံ ဗျာမပ္ပဘာယ စ နိပ္ပဘာကရဏံ အန္တရာယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝါဟ **“စန္ဒိမသူရိယဒေဝဗြဟ္မာနမ္ပိ ဟိ”** တိအာဒိ။ အနုဗ

ယဥ္ဆန္နာနံ ဗ္ယာမပ္ပဘာယ ကောဗဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ **“အနုဗ္ယဉ္ဇနဗ္ယာမပ္ပဘာပ္ပဒေသံ ပတ္တ”** တိ။ **သဗ္ဗညုတညာဏဿ အန္တရာယော** နာမ ဥဋ္ဌဿေမ္မေသု အာဝရဏံ။

အဿောသိ ခော ဘဂဝါ ဥဒုက္ခလသဒ္ဒ န္တိ ကိံ သယမေဝ ဥပ္ပန္နံ ဥဒုက္ခလသဒ္ဒံ အဿောသီတိ စေတိ အာဟ **“ပတ္တပတ္တပုလကံ ကောဋ္ဋေန္တာန”** န္တိအာဒိ။ **အတ္တသဥ္ဇုဟိတ** န္တိ ပယောဇနေသာဓကံ။ **အနတ္တသဥ္ဇုဟိတေ** တိ အနတ္ထနိဿိတေ ဝစနေ။ ဃာတာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ။ ယသ္မိံ ယေန ဃာတော နိဗ္ဗာဒီယတိ, တဿေဝ တေန ဃာတော ကတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“မဂ္ဂေနေဝ တာဒိသဿ ဝစနဿ ဃာတော သမုစ္ဆေဒေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”**တိ။ သာမိအတ္ထေ တ ဘုမ္မဝစနန္တိ မညမာနော ဝေမာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝစနဿ စ သမုဃာတော တမ္မူလ ကိလေသာနံ သမုဃာတေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိပ္ဖတ္တေတီတိ အာကာရော ကာရဏန္တိ အာဟ **“အာကာရေဟီတိ ကာရဏေဟီ”**တိ။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တ** န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နဝတ္ထုံ နိဿာယ ပဝတ္တံ။ **တာယ ပုစ္ဆာယ ဝီတိက္ကမံ ဟာကဋ္ဌံ ကတ္ဝာတ**တိ “သစ္စံ ကိရ တွံ ဘိက္ခူ”တိအာဒိပုစ္ဆာယ တေန ဘိက္ခုနာ ကတဝီတိက္ကမံ ပကာသေတွာ, ဝီတိက္ကမပ္ပကာသနဥ္စ ကိမတ္တမိဒံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ အနုဇာနနတ္ထံ။

နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗ န္တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ န ကိဉ္စိ ဧတ္ထ အပုဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမေဝ ဟီ”** တိအာဒိ။ **သာဓု သာဓူ**တိ က္လဒံ ပသံသာယံ အာမေဍိတဝစနန္တိ အာဟ **“အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သမ္ပဟံသေန္တော”**တိ။ **ဒွီသု အာကာရေသူ**တိ ဓမ္မဒေသနသိက္ခာပဒပညတ္တိသင်္ခာတေသု ဒွီသု ကာရဏေသု။ **ကေံ ဂဟေတွာတ**တိ ဓမ္မံ တ ဒေသေဿာမာတိ ဧဝံ ဝုတ္တကာရဏံ ဂဟေတွာ။ **ဧဝံဒုဗ္ဘိက္ခေ** တိ ဧဝံ ဒုက္ခေန လဘိတဗ္ဗာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဧဝံဒုဗ္ဘိက္ခေ ကာလေ, ဒေသေ တ။ **ဒုလ္လဘပိဏ္ဍေ** တိ တေဿဝ အတ္ထဒီပနံ။ ဘာဇနာဒိပရိဟရဏဝသေန ဗဟုဘဏ္ဍိကတာယ အဘာဝတော ဝုတ္တံ **“က္လမာယ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာယာ”** တိ။ ဧတ္တကမေဝ အလံ ယာပေတုန္တိ ဥတ္တရိ ပတ္တနာဘာဝတော ပန **“က္လမိနာ စ သလ္လေခေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဝိဇိတ** န္တိ ဧတ္ထ ဟိ ဘိက္ခာနံ အဘာဝေ **ဒုဗ္ဘိက္ခံ** “နိမ္မက္ခိက”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ ဘိက္ခာဘာဝေယေဝ ဟိ တံနိမိတ္တစိတ္တဝိဃာတာနံ အဘာဝတော ဘိက္ခူဟိ ဝိဇိတော ဝသေ ဝတ္တိတော။ **လောဘော ဝိဇိတော**တိ အာမိသဟေတု ရတ္တိစ္ဆေဒဝဿစ္ဆေဒသမုဋ္ဌာပကော လောလုပ္ပာဒေါပိ ဧတေသံ နာဟောသီတိ အာမိသလောလတာသင်္ခါတော လောဘော ဝိဇိတော။ **က္လဏ္ဍာစာရော ဝိဇိတော** တိ “အာမိသဟေတု အညမညဿ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန ဂုဏဝဏ္ဏံ ဘဏိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေဿာမာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တက္လဏ္ဍာစာရဿ အဘာဝတော ယထာဝုတ္တော က္လဏ္ဍာစာရော ဝိဇိတော။ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တဿပိ အနုပ္ပန္နဘာဝံ သန္ဓာယ **“စိန္တာ တ”** တိ ဝုတ္တံ။ ပုနပ္ပုနာနုသောစနဝသေန ပန စိတ္တုပ္ပာဒေါပိ နာဟောသီတိ ဒဿနတ္ထံ **“ဝိဃာတော တ”**တိ ဝုတ္တံ။

ရတ္တိစ္ဆေဒေါ တ တိ သတ္တာဟကရဏီယဝသေန ဂန္တွာ ဗဟိ အရုဏုဋ္ဌာပနဝသေန ရတ္တိစ္ဆေဒေါ တ န ကတော သတ္တာဟကိစ္စဝသေနပိ ကတ္ထစိ အဂတတ္တာ။ သတ္တာဟကိစ္စဝသေန ဝိပ္ပဝါသဥ္ဇုဟိ သန္ဓာယ ရတ္တိစ္ဆေဒေါတိ အဋ္ဌကထာတေဟာရော, တတောယေဝ စ **ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၉၉) “အယံ ပနေတ္ထ ပာဠိမုတ္တကရတ္တိစ္ဆေဒဝိနိစ္ဆယော”တိ ဝတွာ “ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ အနိမန္တိတေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိအာဒိနာ သတ္တာဟကရဏီယမေဝ ဝိဘတ္တံ။ **မဟာအဋ္ဌကထာယမ္ပိ** ဝုတ္တံ “သတ္တာဟကိစ္စေန ဂန္တွာ ဧကဘိက္ခုနာပိ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ တ န ကတော”တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ နာမ သတ္တာဟကရဏီယဝသေန ဟောတိ, န အညထာတိ ရတ္တိစ္ဆေဒလက္ခဏဉ္စ ကထိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ ပစ္စယဝေကလ္လသင်္ခါတေ ဝဿ သစ္ဆေဒကာရဏေ သတိ ရတ္တိစ္ဆေဒဿပိ ဝုတ္တတ္တာ ယတ္ထ ဝဿစ္ဆေဒကာရဏံ လဗ္ဘတိ, တတ္ထ သတ္တာဟကိစ္စေန ဂန္တုမ္ပိ ဝဋ္ဋတီတိ သိဒ္ဓန္တိ **စူဠဂဏ္ဌိပဒေ မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** စ ဝုတ္တံ, တံ သုဝုတ္တံ ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓကေ ဝဿစ္ဆေဒအဓိကာရေ –

“တေန ခော ပန သမယေန အညတရသ္မိံ အာဝါသေ ဝဿူပဂတာနံ ဘိက္ခူနံ ကာမော စောရေဟိ ဝုဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ယေန ကာမော တေန ဂန္တု”န္တိ (မဟာဝ. ၂၀၁) –

တွေ “သစေ ကမော အဝိဒူရဂတော ဟောတိ, တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ ဝိဟာရမေဝ အာဂန္တွာ ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ဒူရဂတော, သတ္တာဟတရေန အရုဏော ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ န သက္ကာ စေ ဟောတိ, တတ္ထေဝ သဘာဂဋ္ဌာနေ ဝသိတဗ္ဗ”န္တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၂၀၁) ဣမိနာ အဋ္ဌကထာဝစနေနပိ သံသန္ဒနတော။ တထာ ဟိ ကမေ ဝုဋ္ဌိတေ ဘိက္ခာယ အဘာဝံ တော ဝဿစ္ဆေဒေပိ အနာပတ္တိံ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ယေန ကမော တေန ဂန္တု”န္တိ (မဟာဝ. ၂၀၁) ဝုတ္တတ္တာ ဘိက္ခာယ အဘာဝေ ဝဿစ္ဆေဒကာရဏံ။ တတ္ထ “သစေ ဒူရဂတော, သတ္တာဟတရေန အရုဏော ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၂၀၁) ဣဒံ အဋ္ဌကထာဝစနံ ဝဿစ္ဆေဒကာရဏေ သတိ သတ္တာဟကိစ္စေန ဂန္တုမ္ပိ ဝဋ္ဋတီတိ ဣမမတ္ထံ သာဓေတိ။

ယံ ပန ဝုတ္တံ **ကေနစိ** –

> **“ရတ္တိစ္ဆေဒေ** တိ သတ္တာဟကိစ္စံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော, သတ္တာဟကရဏီယေန ဂန္တွာ ရတ္တိစ္ဆေဒေ တ ဝဿစ္ဆေဒေ တ ကေဘိက္ခုနာပိ န ကတောတိ ဝုတ္တံ ကိရ မဟာအဋ္ဌကထာယံ, တသ္မာ ဝဿစ္ဆေဒဿ ကာရဏေ သတိ သတ္တာဟကိစ္စံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဧကေ။ ဝိနယဓရာ ပန န ဣစ္ဆန္တိ, တသ္မာ အဋ္ဌကထာဓိပ္ပာယော ဝီမံသိတဗ္ဗော”တိ။

တံ ပန သယံ သမ္မူဠှဿ ပရေသံ မောဟုပ္ပာဒနမတ္တံ။ န ဟိ ဝိနယဓရာနံ အနိစ္ဆာယ ကာရဏံ ဒိဿတိ အဋ္ဌကထာယ ဝိရုဇ္ဈနတော ယုတ္တိအဘာဝတော စ။ ယဉ္ဟိ ကာရဏံ ဝဿစ္ဆေဒေပိ အနာပတ္တိံ သာဓေတိ, တသ္မိံ သတိ ဝိနာ ဝဿစ္ဆေဒံ သတ္တာဟကိစ္စေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတီတိ ကာ နာမ ယုတ္တိ။ “ပစ္ဆိမိကာယ တတ္ထ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆာမာ”တိ ဣဒံ တေသံ ဘိက္ခူနံ အနုရူပပရိဝိတက္ကနပအဒီပနံ, န ပန ဝိသေသတ္ထပရိဒီပနံ။ တထာ ဟိ ဒုဗ္ဘိက္ခတာယ ဝဿစ္ဆေဒကရဏ သဗ္ဘာဝတော ပုရိမိကာယ တာဝ ဝဿစ္ဆေဒေပိ အနာပတ္တိ။ ပစ္ဆိမိကာယံ အနုပဂန္တုကာမတာယ ဂမနေပိ နတ္ထိ ဒေါသော ပစ္ဆိမိကာယ ဝဿုပနာယိကဒိဝသဿ အသမ္ပတ္တဘာဝတော။

န ကိသ္မိဉ္စိ မညန္တိ တိ ကိသ္မိဉ္စိ ဂုဏေ သမ္ဘာဝနဝသေန န မညန္တိ။ **ပကာသေတွတ** တိ ပဋိလဒ္ဓဇ္ဈာနာဒိဂုဏဝသေန ပကာသေတွာ။ “ပဉ္စာ သီလံ အဓိဋ္ဌဟေယျာမာ”တိ ဝုတ္တနယေန ကုဉ္စိပဋိဇဂ္ဂနေ သတိ တထာပဝတ္တကြောစ ဆာစာရဿ အပရိသုဒ္ဓဘာဝတော အာဇီဝသုဒ္ဓိယာ စ အဘာဝတော ပုန တယမိတွာ သံဝရေ ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပဉ္စာ သီလံ အဓိဋ္ဌဟေယျာမာ”** တိ။

ကိံ ဣဒန္တိ ဂရဟဏဝသေန ဝုတ္တံ။ သာလိတဏ္ဍုလေဟိ သမ္ပာဒိတံ မံသေန ဥပသိတ္တံ ဩဒနံ **သာလိမံသောဒနံ**။ **အတိမညိဿတီ** တိ အဝညာတကရဏဝသေန အတိက္ကမိတွာ မညိဿတိ, လာမကံ နိဟီနံ ကတွာ မညိဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ တေနာဟ **“ဩညာတံ အဝညာတံ ကရိဿတီ”** တိ။ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ နိဟီနံ ကတွာ ဉာတံ **ဩညာတံ**။ **အဝညာတန္တိ** တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **သွတယန္တိ** သော အယံ ဇနပဒေါ။ **ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ** တိ ဝေရဉ္ဇာယံ ပူရိတာယ သုဒုက္ကရာယ ပဋိပတ္တိယာ။ **တုမှေဟ နိဿာယ** တိ တုမှာကံ ဣမံ အပ္ပိစ္ဆပဋိပဒံ နိဿာယ။ **သဗ္ဗဟ္မစာရီသင္ဂ ခါတာ**တိ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဒယော ဝုတ္တာ။ **တုမှာကံ အန္တရေ နိသီဒိတွတ** တိ တုမှာကံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွတ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဩမာနန္တိ** အတိမာနံ။ အတိမာနောယေဝ ဟေတ္ထ နိဟီနတာယ “ဩမာန”န္တိ ဝုတ္တော, န ပန ဟီဠေတွတ မညနံ။ တုမှေဟိ, အာနန္ဒ, သပ္ပုရိသေဟိ ဝိဇိတံ သာလိမံသောဒနံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ အတိမ ညိဿတီတိ ဧဝမေတ္ထ ဟင္ဂံ ယောဇေတွာ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ လဒ္ဓံ, တေနေဝ တုဿိ တွာ သာလိမံသောဒနပတ္ထနာယ ဆိန္နတ္တာ စ တုမှေဟိ ဝိဇိတံ အဘိဘူတံ သာလိမံသောဒနံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ တတ္ထ ပတ္ထနံ ဆိန္ဒိတုံ အသမတ္ထတာယ အတိမညိဿတီတိ။

ဒုဗ္ဘိက္ခကထာ နိဋ္ဌိတာ။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ သီဟနာဒကထာ

၁၇. အာယသ္မာတိ တ ဒေဝတနံပိယာတိ တ ဘဒ္ဒဘဝန္တိ တ ပိယသမုဒာစာရော သောတိ အာဟ **“အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတ”**န္တိ။ ဝိညုဇာတိကာ ဟိ ပရံ ပိယေန သမုဒာစရန္တာ “ဘဝ”န္တိ တ “ဒေဝတနံပိယာ”တိ တ “အာယသ္

မာ’’တိ တ သမုအစရန္တိ, တသ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓာ သမ္ဗောဓေနဝသေန အာဝုသောတိ, တိရောကုံ အာယသ္မာတိ အယမ္ပိ သမု
အစာရော။ တယိဒံ ပိယဝစနံ ဂရုကရဝသပ္ပတိသ္သဝသေန ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဂရုကရဝသပ္ပတိသ္သာဓိဝစနမေတ”** န္တိ။ ဂုဏမဟတ္တတာယ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော, န စူဠမောဂ္ဂလ္လာနဿ အတ္ထိတာယာတိ အာဟ **“မဟာ စ သော ဂု
ဏမဟန္တတာယာ”**တိ။ **ပပ္ပဋကောဇ** န္တိ ပထဝီသန္ဓာရကံ ဥဒကံ အာဟစ္စ ဌိတေ မဟာပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမတလေ သမု
ဋ္ဌိတံ ဥဒကောဃေန အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌေ ဘူမိပ္ပဒေသေ သဉ္ဇာတကဒ္ဒမပဋ္ဋလသဒိသံ အတိမဓုရပထဝိမဏ္ဍံ။ **န မေ တံ အ
သ္သ ပတိရူပ**န္တိ တံ အနာပုစ္ဆာ ကရဏံ န မေ အနုစ္ဆဝိကံ ဘဝေယ္ယာတိ အတ္ထော။ အနာပုစ္ဆာ ကရောန္တေန စ ယထာ
ဘဂဝတ ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတံ ကိဉ္စိ အနာပုစ္ဆာ ကရောတိ, ဧဝမဟမ္ပိတိ ဘဂဝတာ သမာနံ ကတ္တတ အတ္တာနံ မာနေန ကတံ
ဝိယ ဘဝိဿတီတိ အာဟ **“ယုဂဂ္ဂဟော ဝိယ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ကတော ဘဝေယ္ယာ”** တိ။ ပရေန ဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တာနံ
ယုဂံ ယုဂဋ္ဌံ သမာနံ ကတ္တတ ကဟော, တဿ မမ တ ကော ဝိသေသောတိ ဂဟဏံ **ယုဂဂ္ဂဟော** ။

သမ္ပန္န န္တိ သမ္ပတ္တိယုတ္တံ။ သာ ပနေတ္ထ ရသသမ္ပတ္တိ အဓိပ္ပေတာ သာမညဇောတနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာန
တော။ တေနာဟ **“သမ္ပန္နန္တိ မဓုရံ သာဒုရသန္တိ အတ္ထော”** တိ။ တိဝိဓဉှိ သမ္ပန္နံ ပရိပုဏ္ဏသမင်္ဂိမဓုရဝသေန။
တတ္ထ –

“သမ္ပန္နံ သာလိကေဒာရံ၊ သုဝ ဘုဉ္ဇန္တိ ကောသိယ။
ပဋိဝေဒေမိ တေ ဗ္ရဟ္မေ၊ န နေ ဝါရေတုမုဿဟေ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁၄.၁) –

ဣဒံ **ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နံ** နာမ။ ပရိပုဏ္ဏမ္ပိ ဟိ သမန္တတော ပန္နံ ပတ္တန္တိ သမ္ပန္နန္တိ ဝုစ္စတိ။ “ဣမိနာ ဟတိမော
က္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော ဥပဂတော သမုပဂတော သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော”တိ (ဝိဘ. ၅၁၁) ဣဒံ
သမင်္ဂိသမ္ပန္နံ နာမ။ သမင်္ဂိပိ ဟိ သမ္မဒေဝ ပန္နော ဂတော ဥပဂတောတိ သမ္ပန္နောတိ ဝုစ္စတိ။ “တတ္ရဿ ရုက္
ခော သမ္ပန္နဖလော စ ဥပပန္နဖလော စာ”တိ (မ. နိ. ၂.၄၈) ဣဒံ **မဓုရသမ္ပန္နံ** နာမ။ တတ္ထ မဓုရသမ္ပန္နံ ဣဓာဓိပ္ပေ
တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥပပန္နဖလော** တိ ဗဟုဖလော။ **အဿာဒ** တိ ပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမတလဿ။ **ဩပမ္မနိဒဿနတ္ထ** န္
တိ ဥပမာယ နိဒဿနတ္ထံ။ **အနီဠကန္တိ** နိဒ္ဒောသံ။ နိဒ္ဒောသတာ စေတ္ထ မက္ခိကာဒိရဟိတတာယာတိ အာဟ **“နိမ္မ
က္ခိက”**န္တိအာဒိ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ မက္ခိကာတိ နိမ္မက္ခိကံ။ မက္ခိကာသဒ္ဒေန စေတ္ထ မက္ခိကဏ္ဍကမ္ပိ သာမညတော ဂ
ဟိတန္တိ ဝဒန္တိ။ တေနေဝ **တီသုပိ ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ “နိမ္မက္ခိကန္တိ ဣမဿေဝတ္ထံ ပကာသေတုံ နိမ္မက္ခိ
ကဏ္ဍကန္တိ ဝုတ္တံ, မက္ခိကာဟိ တာသံ အဏ္ဍကေဟိ စ ဝိရဟိတန္တိ အတ္ထော”တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အမှာကံ ခန္
တိ “မက္ခိကာနံ အဏ္ဍာနိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ, နတ္ထိ ဧတ္ထ မက္ခိကဏ္ဍာနီတိ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍန္တိ။ ဣမိနာ မက္ခိကာနံ အ
ဘာဝေဟိ ရဟိတတာ ဝုတ္တာ, ‘နိမ္မက္ခိက’န္တိ ဣမိနာ ပန မက္ခိကာနံယေဝ အဘာဝေ ဝုတ္တော”တိ။ **ဧဝံ ကိရ မဓူ**တိ
ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ ကတမဓု။ **သဗ္ဗမဓူဟီ**တိ မဟာမက္ခိကဘမရမက္ခိကာဒိကတေဟိ။ **အဂ္ဂ** န္တိ ဥတ္တမံ။ **သေဋ္ဌ** န္တိ ပ
သတ္ထတမံ။ **သုရသ**န္တိ သောဘနရသံ။ **ဩဇဝန္တ** န္တိ အစ္စန္တမောဇသမ္ပန္နံ။

အာယာစနဝစနမေတန္တိ ဣမိနာ သမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပဟံသနာဒိအတ္ထံ နိဝတ္တေတိ။ **ဧကံ ဟတ္ထ** န္တိ ဧကံ ဟတ္ထ
တလံ။ **“အဘိနိမ္မိနိဿာမီ”** တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ပကာသေတုံ **“ပထဝီသဒိသံ ကရိဿာမီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အယံ နု ခော
ပထဝီ, ဥဒအဟု န အယ**န္တိ ဣမိနာ နိမ္မိတပထဝိယာ ပကတိပထဝိယာ စ သန္ဒိဿမာနတ္တာ “သော နု ခော အမှာကံ
ပထဝီ, ဥဒအဟု အညာ”တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကုက္ကုစ္စံ ဒဿေတိ။ နိဗဒ္ဓဝိပုလာဂမော ကမော **နိဂမော,** ပဝတ္တိတမဟာအာ
ယော မဟာကမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န တ သေ ဝိပလ္လာသော** တိ ပုဗ္ဗပက္ခံ နိဒဿေတိ။ ကသ္မာ ပနေသ ဝိပလ္လာ
သော န ဟောတီတိ အာဟ **“အစိန္တေယ္ယော ဟိ ဣဒ္ဓိမတော ဣဒ္ဓိဝိသယော”** တိ။ ဣဒ္ဓိဗလေနေဝ တေသံ သတ္တာနံ
တာဒိသော ဝိပလ္လာသော န ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣအနိ အညထာ ဝိပလ္လာသပ္ပဋိလာဘံ ဒဿေန္တော
အာဟ **“ဧဝံ ပနာ”**တိအာဒိ။ **ဂရုဟန္တာ**တိ သမ္ဗုဒ္ဓာ ဂရုဟန္တာ။ **ဥပဝဒန္တာ** တိ ပရမ္ဗုဒ္ဓာ အက္ကောသန္တာ။

နနု စ ဥတ္တရကုရုံ ပိဏ္ဍာယ ဂမနံ ပဋိသေဓေတ္တတ ဝိပလ္လာသမ္ပိ သတ္တာ ပဋိလဘေယ္ယုန္တိ ကာရဏံ န ဝုတ္တံ,
တသ္မာ ကိမေတ္ထ ကာရဏန္တိ အာဟ **“တတ္ထ ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ။ ယဒိပိ န ဝုတ္တံ, တထာပိ “ဝိပလ္လာသမ္ပိ သတ္
တာ ပဋိလဘေယျု”န္တိ ပုဗ္ဗေ အဓိကတတ္တာ တေနေဝ ကာရဏေန ပိဏ္ဍာယ ဥတ္တရကုရုဂမနမ္ပိ ဘဂဝတာ ပဋိသိဒ္ဓန္
တိ ဝိညာယတိ, တသ္မာ တဒေဝ ကာရဏံ ဣဓာပိ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ**

ဂဟေတဗ္ဗ''န္တိ။ ဝိပလ္လာသမ္ပိ သတ္ထာ ပဋိလဘေယျု န္တိ ဣဒံ ဣဓ အဝုတ္တမ္ပိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အတ္ထောပိ စဿ ဝုတ္တသဒိသမေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ ''ဇံ ပန ဝိပလ္လာသံ ပဋိလဘေယျု''န္တိအာဒိ နာ ပဉ္စာ ဝုတ္တမေဝ အတ္ထဝိကပ္ပံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ယံ ပန တတ္ထ ဝုတ္တံ ''တေ ဂုဏေ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒုတ္တိက္ခ ကာလေ ပထဝိံ ပရိဝတ္တေတွာ ပပ္ပဋကောဇံ ပရိဘုဉ္ဇိဿူ''တိ, တံ အပနေတွာ တေ ဂုဏေ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒုတ္တိက္ခ ကာလေ ဥတ္တရကုရုံ ဂန္တွာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိဿူတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ **ဧကေန ပဒဝီတိဟာရေနာ**တိ ဧတ္ထ ပဒဿ ဝီတိဟရဏံ နိက္ခိပနံ ပဒဝီတိဟာရော, ပဒနိက္ခေပေါ, တသ္မာ ဧကေန ပဒနိက္ခေပေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧကေန ပဒဝီတိဟာရေန အတိက္ကမိတဗ္ဗဋ္ဌာနဋ္ဌ သမဂမနေန ဒ္ဝိန္နံ ပဒါနံ အန္တရေ မုဋ္ဌိရတနမတ္တံ, တသ္မာ။ **မာတိကာမတ္တံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ** တိ မုဋ္ဌိရတနပ္ပမာဏံ မာတိကာမတ္တံ အဓိဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။

နိဋ္ဌိတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ သီဟနာဒကထာ။

ဝိနယပညတ္တိယာစနကထာ

၁၈. ဝိနယပညတ္တိယာ တိ ပုဗ္ဗေ အပညတ္တသိက္ခာပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ထေရော ဟိ ပညတ္တသိက္ခာပဒါနိ ဌပေတွာ ဣဒါနိ ပညပေတဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသဉ္စ သန္ဓာယ ''ဧတဿ ဘဂဝါ ကာလော, ဧတဿ သုဂတ ကာလော, ယံ ဘဂဝါ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျ, ဥဒ္ဒိသေယျ ပါတိမောက္ခ''န္တိ (ပါရာ. ၂၁) အာဟ။ ဘဂဝတာပိ –

> ''ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု, ကော ပစ္စယော, ယေန ပုဗ္ဗေ အပ္ပတရာနိ စေဝ သိက္ခာပဒါနိ အဟေသုံ, ဗဟုတရာ စ ဘိက္ခူ အညာယ သဏ္ဌဟိံသု။ ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု, ကော ပစ္စယော, ယေန ဧတရဟိ ဗဟုတရာနိ စေဝ သိက္ခာပဒါနိ ဟောန္တိ, အပ္ပတရာ စ ဘိက္ခူ အညာယ သဏ္ဌဟန္တီတိ။ ဧဝမေတံ, ဘဒ္ဒါလိ, ဟောတိ, သတ္တေသု ဟာယမာနေသု သဒ္ဓမ္မေ အန္တရဓာယမာနေ ဗဟုတရာနိ စေဝ သိက္ခာပဒါနိ ဟောန္တိ, အပ္ပတရာ စ ဘိက္ခူ အညာယ သဏ္ဌဟန္တီတိ။ န တာဝ, ဘဒ္ဒါလိ, သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ, ယာဝ န ဣဓေကစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ သင်္ဃေ ပါတုဘဝန္တီ''တိ –

ဣမသ္မိံ **ဘဒ္ဒါလိသုတ္တေ** (မ. နိ. ၂.၁၄၅) ဝိယ ကေစ္စေသု ပညတ္တေသုပိ တတော ပရံ ပညပေတဗ္ဗာနိ သန္ဓာယ ''န တာဝ, သာရိပုတ္တ, သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတီ''တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓေဝ စ အဋ္ဌကထာယံ ''သာမမ္ပိ ပစနံ သမဏသာရုပ္ပံ န ဟောတိ, န စ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝစနံ ''ရတ္တိစ္ဆေဒေ တ ဝဿစ္ဆေဒေ တ န ကတော''တိ ဝစနဉ္စ ပုဗ္ဗေ ပညတ္တသိက္ခာပဒါနံ သဗ္ဗာဝေ ပမာဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေသသိက္ခာပဒါနဉ္စေဝ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသဿ စ ထေရဿ သ အာယာစနေန ပညတ္တတ္တာ **''မူလတော ပဘုတိ နိဒါနံ ဒဿေတု''** န္တိ အာဟ။ **ရဟောဂတဿာ** တိ ရဟော ဇနဝိဝိတ္တံ ဌာနံ ဥပဂတဿ။ တေန ဂဏသင်္ဂဏိကာဘာဝေန ထေရဿ ကာယဝိဝေကမာဟ။ **ပဋိသလ္လီနဿာ** တိ နာနာရမ္မဏစာရတော စိတ္တဿ နိဝတ္တိယာ ပဋိ သမ္မဒေဝ နိလီနဿ တတ္ထ အဝိသဋစိတ္တဿ။ တေန စိတ္တသင်္ဂဏိကာဘာဝေနဿ ပုဗ္ဗဘာဂိယံ စိတ္တဝိဝေကမာဟ။ **စိရန္တိ** ကာလာပေက္ခံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ **စိရာ** တိ စိရကာလယုတ္တာ ဌိတိ အဘေဒေန ဝုတ္တာ။

ဇတံ န သက္ကောတီ တိ ဇတံ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ န သက္ကောတိ။ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ထေရတ ဒံ ဒဿေန္တော အာဟ **''မဟာပဒုမတ္ထေရော ပနာ''** တိအာဒိ။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ''န သက္ကောတီ''တိ ဣဒံ ယသ္မာ ဇာနမာနောပိ သမ္မဒေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ **သောဠသဝိဓာယ ပညာယ မတ္ထကံ ပ တ္တဿာ**တိ မဇ္ဈိမနိကာယေ **အနုပဒသုတ္တန္တဒေသနာယ** (မ. နိ. ၃.၉၃) –

> ''မဟာပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော, ပုထုပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော, ဟာသပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော, ဇဝနပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော, တိက္ခပညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော, နိဗ္ဗေဓိကပ ညော ဘိက္ခဝေ သာရိပုတ္တော''တိ –

ဝေမာဂတာ မဟာပညာဒိကာ ဆ, တသ္မိံယေဝ သုတ္တေ အာဂတာ နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိပညာ, အရဟတ္တမဂ္ဂပညာတိ ဣမာသံ သောဠသပ္ပဘေဒာနံ ပညာနံ သာဝကဝိသယေ ဥက္ကဋ္ဌကောဋိပ္ပတ္တသ္သ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဘဂဝတ ဝိပဿီအာဒီနံ သတ္တန္နံယေဝ ဗုဒ္ဓာနံ ဗြဟ္မစရိယဿ စိရဋ္ဌိတိကာစိရဋ္ဌိတိကဘာဝံ ကထေသိ, န ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာယံ ဝိယ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓာနံ, တတော တ ပန ဘိယျောတိ? ယေသံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ ပဋိဝေဓသာသနံ ဇေဲသတော နိစ္စယေန အဇ္ဈာပိ ဓရတိ, န အန္တရဟိတံ, တေ ဧဝ ကိတ္တေန္တော ဝိပဿီအာဒီနံယေဝ ဘဂဝန္တာနံ ဗြဟ္မစရိယဿ စိရဋ္ဌိတိကာစိရဋ္ဌိတိကဘာဝံ ဣဓ ကထေသိ။ တေသံယေဝ ဟိ သာဝကာ တအာ စေဝ တေရဟိ စ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိယံ ဌိတာ, န အညေသံ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ။ သိဒ္ဓတ္ထတိဿဖုဿာနံ ကိရ ဗုဒ္ဓာနံ သာဝကာ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပန္နာ ဥပပတ္တိသမနန္တရမေဝ ဣမသ္မိံ သာသနေ ဥပကာဒယော ဝိယ အရဟတ္တံ အဓိဂန္တွာ န စိရဿေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု, န တတ္ထ တတ္ထ သာဝကာ ယာဝတာယုကံ အဋ္ဌံသူတိ ဝဒန္တိ။ အပုဗ္ဗာစရိမနိယမော ပန အပရာပရံ သံသရဏကသတ္တာတသဝသေန ဇေဲဿာ လောကဓာတုယာ ဣစ္ဆိတောတိ န တေနေတံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၉. အသာဓာရဏော ဟေတု, သာဓာရဏော ပစ္စယောတိ ဝေမာဒိဝိဘာဂေန ဣဓ ပယောဇနံ နတ္ထိ, ဝိပဿီအာဒီနံ ပန ဗြဟ္မစရိယဿ အစိရဋ္ဌိတိကတာယ စိရဋ္ဌိတိကတာယ စ ကာရဏပုစ္ဆာပရတ္တာ စောဒနာယာတိ အာဟ **“ဟေတု ပစ္စယောတိ ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစန”**န္တိ။ ဟိနောတိ တေန ဖလန္တိ ဟေတူတိ ကရဏသာဓနော ယံ ဟေတုသဒ္ဒောတိ အာဟ **“တေန တဿ ဖလ”** န္တိအာဒိ။ ကတ္တုသာဓနောပိ ဟေတုသဒ္ဒော နော န ယုဇ္ဇတိ ဟိနောတိ ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဟေတူတိ။ တံ ပဋိစ္စ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ တဿ ဖလံ ဧတိ ပဝတ္တတိ နိဗ္ဗတ္တတီတိ အတ္ထော။

ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ အပ္ပောဿုက္ကာ အဟေသုံ, နိရုဿာဟတာ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ သာ ပန နိရုဿာဟတာ န အာလသိယဝသေနာတိ အာဟ **“န အာလသိယကိလာသုနော”**တိ, အာလသိယဝသေန ကိလာသုနော နာဟေသုန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“န ဟိ”**တိအာဒိ။ **အာလသိယံ တ**တိ ဣမိနာ ထိနမိဒ္ဓဝသပ္ပဝတ္တာနံ အကုသလာနံ အဘာဝမာဟ။ **ဩသန္နဝီရိယတာ တ** တိ ဣမိနာ ပန “အာလသိယာဘာဝေပိ အန္တမသော အနဘိရတိဝသေနာပိ သက္ကစ္စံယေဝ ဓမ္မံ ဒေသေတီ”တိ ဝစနတော ယဿ ကဿစိပိ ဓမ္မဒေသနာယ နိရုဿာဟတာ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ သဗ္ဗေသံ သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မဒေသနာယ ပဝတ္တနတော။ တေနာဟ **“ဗုဒ္ဓာ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ဩသန္နဝီရိယာ** တိ ဩဟီနဝီရိယာ, အပ္ပောဿုက္ကာတိ အတ္ထော။ **ဥဿန္နဝီရိယာ** တိ အဓိကဝီရိယာ, မဟုဿာဟာတိ အတ္ထော။ **ဝေဂေနာ**တိ ဇဝေန။ ဓမ္မေ ဂရု ဧတေသန္တိ **ဓမ္မဂရုနော**။ ဓမ္မေ ကရဝမေတေသန္တိ **ဓမ္မကရတာ**။ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော ကာလေ အသီတိ ဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ သိခိဿ သတ္တတိ ဝဿသဟဿာနိ, ဝေဿဘုဿ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏန္တိ အာဟ **“တေသံ ကိရ ကာလေ ဒီဃာယုကာ သတ္တာ”** တိ။ **အဘိသမေန္တီ** တိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။

နိဒ္ဒေသတာယာ တိ ဝိတိက္ကမဒောသဿ အဘာဝတော။ “ဣမသ္မိံ ဝီတိက္ကမေ အယံ နာမ အာပတ္တီ”တိ ဇေဲ အာပတ္တိဝသေန အပညပေတွာ “ဟဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၈, ၁၉၄) ဓမ္မဒေသနာဝသေန ဩတဒသိက္ခာပဒါနံယေဝ ပညတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ **“သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေန အာဏာသိက္ခာပဒံ အပညတ္တ”**န္တိ။ ဆန္နံ ဆန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေနာတိ ဟဋ္ဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ တ ဆန္နံ ဆန္နံ ဝဿာနံ ဩသာနဒိဝသံ အပေက္ခိတွာ **“သကိံ သကိ”**န္တိ ဝုတ္တတ္တာ တဒပေက္ခမိဒံ သာမိဝစနံ။ သကလဇမ္ဗုဒီပေ သဗ္ဗောပိ ဘိက္ခုသင်္ဃော ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဥပေါသထံ အကာသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကတမံ တံ ဌာနန္တိ အာဟ **“ဗန္ဓုမတိယာ ရာဇဓာနိယာ”**တိအာဒိ။ ဣသိပတနံ တေန သမယေန ခေမံ နာမ ဥယျာနံ ဟောတိ, မိဂါနံ ပန အဘယတ္တာ ဒိန္နတ္တာ မိဂဒါယောတိ ဝုစ္စတိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ခေမေ မိဂဒါယေ”**တိ။

အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ ဒသပိ ဝီသတိပိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ ဝသန္တီ တိ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလေဟိ အသံသဋ္ဌာနိ ဒသပိ ဝီသတိပိ ဘိက္ခုနံ သဟဿာနိ ဝသန္တိ။ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ** ပန “တေ သဗ္ဗေပိ ဒွာဒသသဟဿဘိက္ခုဂဏွာဟနကာ မဟာဝိဟာရာ အဘယဂိရိစေတိယပဗ္ဗတစိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရသဒိသာ စ အဟေသု”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပေါသထာ ရောစိကာ**တိ ဥပေါသထာရောစနကာ။ တာ ကိရ ဒေဝတာ ဧကေ့ဟိ ဝဿေ နိက္ခန္တေ တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ အာ

ရောစေန္တိ “နိက္ခန္တံ ခေါ, မာရိသာ, ဧကံ ဝဿံ, ပဉ္စ အနိ ဝဿာနိ သေသာနိ, ပဉ္စန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန ဗန္ဓုမ
တီ ရာဇဓာနီ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသာယာ”တိ။ တထာ ဒုတိယ ဝဿေသု နိက္ခန္တေသု “နိက္ခန္တာနိ
ခေါ, မာရိသာ, ဒွေ ဝဿာနိ , စတ္တာရိ ဝဿာနိ သေသာနိ, စတုန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန ဗန္ဓုမတီ ရာဇဓာနီ ဥပသင်္
ကမိတဗ္ဗာ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသာယာ”တိ အာရောစေန္တိ။ ဣမိနာဝ နယေန တီသု စတူသု ပဉ္စသု ဝဿေသု အတိက္ကန္
တေသု အာရောစေန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“မာရိသာ ဧကံ ဝဿံ အတိက္ကန္တံ”** န္တိအာဒိ။ **သာနုဘာဝတ**တိ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေ
န သာနုဘာဝတ။ **တေ ကိရ ဘိက္ခူ** တိ ယေ ဒေဝတာနုဘာဝေန ဂစ္ဆန္တိ, တေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ပာစီနသမုဒ္ဒန္တေ** တိ ပာစီ
နသမုဒ္ဒဿ သမီပဒေသေ။ **ဂမိယဝတ္တ** န္တိ ဂမိကေဟိ ကာတဗ္ဗံ သေနာသနပဋိဇဂ္ဂနာဒိဝတ္တံ။ **ဥပေါသထဂ္ဂ** န္တိ ဥ
ပေါသထကရဏဋ္ဌာနံ။ **ဂတာဝ ဟောန္တိ** တိ ဒေဝတာနုဘာဝေန ဂတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ **တေ**တိ အတ္တနော အတ္တနော အာနု
ဘာဝေန ဒေဝတာနုဘာဝေန စ ဂတာ သဗ္ဗေပိ။

ခန္တီ ပရမန္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၅) ပရူပဝါဒံ ပရာပကာရံ သီတုဏှာဒိဘေဒဉ္စ ဂုဏော
ပရောဓံ ခမတိ သဟတိ အဓိဝါသေတီတိ **ခန္တီ** ။ သာ ပန သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝိသေသံ တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတီ
တိ **ပရမံ** ဥတ္တမံ **တပေါ**။ တိတိက္ခနံ ခမနံ **တိတိက္ခာ** ။ ခန္တိယာယေဝေတံ ဝေဝစနံ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ခမာယံ တိတိ
က္ခာသဒ္ဒံ ဝဏ္ဏေန္တိ, တသ္မာ ဝေမတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော “တိတိက္ခာသင်္ခာတာ အဓိဝါသနခန္တိ နာမ ဥတ္
တမံ တပေါ”တိ။ **နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ** တိ ဘဝေန ဘဝန္တရံ ဝိနာတိ ဘဝနိကန္တိဘာဝေန သံသိဗ္ဗတိ, သတဏှာသ္
သေဝ တ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဘာဝတော ဖလေန သဒ္ဓိံ ကမ္မံ ဝိနာတိ သံသိဗ္ဗတီတိ တနန္တိ သင်္ခံ ဂတာယ တဏှာ
ယ နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ တတ္ထ တဿာ သဗ္ဗသော အဘာဝတော။ တံ နိဗ္ဗာနံ ပန သန္တပဏီတနိပုဏသိဝခေမာဒိနာ သဗ္
ဗာကာရေန ပရမန္တိ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။

န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ တိ ယော အဓိဝါသနခန္တိရဟိတတ္တာ ပရံ ဥပဃာတေတိ ဗာဓေတိ ဝိဟိံသတိ, သော ပ
ဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတိ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗမလဿ အပဗ္ဗာဇနတော။ စတုတ္ထပါဒော ပန တတိယပါဒဿေဝ ဝေဝစနံ
အနုတ္တန္တရတ္တာ။ “န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော”တိ ဧတဿ ဟိ “န သမဏော ဟောတိ”တိ ဝေဝစနံ။ “ပရူပဃာတီ”တိ ဧတ
ဿ “ပရံ ဝိဟေဌယန္တော”တိ ဝေဝစနံ။ အထ ဝါ **ပရူပဃာတီ**တိ သီလူပဃာတီ။ သီလဉှိ ဥတ္တမဋ္ဌေန “ပရ”န္တိ ဝု
စ္စတိ ပရသဒ္ဒဿ သေဋ္ဌဝါစကတ္တာ “ပုဂ္ဂလပရောပရညူ”တိအာဒီသု ဝိယ။ ယော စ သမဏော ပရံ ယံ ကဉ္စိ သတ္တံ
ဝိဟေဌယန္တော ပရူပဃာတီ ဟောတိ အတ္တနော သီလဝိနာသကော, သော ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတီတိ အတ္ထော။
အထ ဝါ ယော အဓိဝါသနခန္တိယာ အဘာဝါ ပရူပဃာတီ ဟောတိ, ပရံ အန္တမသော ဍံသမကသမ္ပိ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေ
တိ, သော န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော။ ကိံ ကာရဏာ? မလပဗ္ဗာဇနဿ အပဗ္ဗာဇိတတ္တာ အနီဟဋတ္တာ။ “ပဗ္ဗာဇယမတ္တနော မလံ,
တသ္မာ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုစ္စတီ”တိ (ဓ. ပ. ၃၈၈) ဣဒဉှိ ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏံ ။ ယောပိ နဟေဝ ခေါ ဥပဃာတေတိ န မာ
ရေတိ, အပိစ ဒဏ္ဍာဒီဟိ ဝိဟေဌေတိ, သောပိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော သမဏော န ဟောတိ။ ကိံကာရဏာ? ဝိဟေသာယ အ
သမိတတ္တာ။ သမိတတ္တာ သမဏောတိ ဝုစ္စတီတိ ဣဒဉှိ သမဏလက္ခဏံ။ “သမိတတ္တာ ဟိ ပာပါနံ, သမဏောတိ
ပဝုစ္စတီ”တိ (ဓ. ပ. ၂၆၅) ဟိ ဝုတ္တံ။

အပိစ ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသန္တော ပာတိမောက္ခကထာယ စ သီလပ္ပဓာနတ္တာ သီလဿ စ
ဝိသေသတော ဒေါသော ပဋိပက္ခောတိ တဿ နိဂ္ဂဏှနဝိဓိံ ဒဿေတုံ အာဒိတော **“ခန္တီ ပရမံ တပေါ”**တိ အာဟ။
တေန အနိဋ္ဌဿ ပဋိဟနနူပါယော ဝုတ္တော, တိတိက္ခာဂ္ဂဟဏေန ပန ဣဋ္ဌဿ, တဒုဘယေနပိ ဥပ္ပန္နံ အရတိံ ဥပ္
ပန္နံ ရတိံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော။ တဏှာတနဿ ဝူပသမနတော နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ
ဗုဒ္ဓါ။ တတ္ထ ခန္တိဂ္ဂဟဏေန ပယောဂဝိပတ္တိယာ အဘာဝေါ ဒဿိတော, တိတိက္ခာဂ္ဂဟဏေန အာသယဝိပတ္တိ
ယာ အဘာဝေါ။ တထာ ခန္တိဂ္ဂဟဏေန ပရာပရာဓသဟတာ, တိတိက္ခာဂ္ဂဟဏေန ပရေသု အနပရဇ္ဈနာ ဒဿိတာ။
ဧဝံ ကာရဏမုခေန အန္ဝယတော ပာတိမောက္ခံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဗျတိရေကတော တံ ဒဿေတုံ **“န ဟိ”**တိအာဒိ
ဝုတ္တံ။ တေန ယထာ သတ္တာနံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနံ ပရံ ဟဏိလေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ဝိဟေဌနဉ္စ “ပရူပဃာတော ပရံ ဝိဟေ
ဌန”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တေသံ သာပတေယျာဝဟရဏံ ပရာမသနံ ဝိသံဝါဒနံ အညမညဘေဒနံ ဖရုသဝစနေန မမ္မဃဋ္ဋနံ
နိရတ္ထကဝိပ္ပလာပေါ ပရသန္တကာဘိဇ္ဈာနံ ဥစ္ဆေဒစိန္တနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသနဉ္စ ဥပဃာတော ပရဝိဟေဌနဉ္စ ဟောတီ
တိ ယဿ ကဿစိ အကုသလဿ ကမ္မပထဿ ကမ္မဿ စ ကရဏေန ပဗ္ဗဇိတော သမဏော စ န ဟောတီတိ ဒ
ဿေတိ။

ဒုတိယကထာယ **သဗ္ဗပာပဿာ** တိ သဗ္ဗာကုသလဿ သဗ္ဗဿပိ ဒွါဒသာကုသလဿ သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒဿ ဝဇ္ဇပဋိတဿ သာဝဇ္ဇဓမ္မဿ။ **အကရဏန္တိ** အနုပ္ပါဒနံ။ ကရဏဉှိ နာမ တဿ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပါဒနန္တိ တပ္ပဋိက္ခေပတော အကရဏံ အနုပ္ပါဒနံ။ **ကုသလဿာ** တိ စတုဘူမိကကုသလဿ။ ''ကုသလဿာ''တိ ဟိ ဣဒံ ''ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန''န္တိ ဝက္ခမာနတ္တာ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေ တေသဉ္စ သမ္ဘာရဘူတေ တေဘူမိကကုသလေ ဓမ္မေ ဗောဓေတိ။ **ဥပသမ္ပဒါ** တိ ဥပသမ္ပါဒနံ။ တံ ပန အတ္ထတော တဿ ကုသလဿ သမဓိဂမော ပဋိလာဘော။ **သစိတ္တပရိယောဒပနန္တိ** အတ္တနော စိတ္တဿ ဇောတနံ စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏံ သဗ္ဗသော ပရိယောဒနံ။ တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိနော စိတ္တံ သဗ္ဗသော ပရိယောဒပီယတိ နာမ, အဂ္ဂဖလက္ခဏေ ပန ပရိယောဒပိတံ ဟောတိ ပုန ပရိယောဒပေတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော, တသ္မာ ပရိနိဋ္ဌိတပရိယောဒပနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတီ''တိ။ ဣတိ သီလသံဝရေန သဗ္ဗပာပံ ပဟာယ လောကိယလောကုတ္တရာဟိ သမထဝိပဿနာဟိ ကုသလံ သမ္ပာဒေတွာ အရဟတ္တဖလေန စိတ္တံ ပရိယောဒပေတဗ္ဗန္တိ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ဩဝါဒော အနုသိဋ္ဌိ။

တတိယကထာယ **အနုပဝါဒော**တိ ဝါစာယ ကဿစိ အနုပဝဒနံ။ **အနုပဃာတော**တိ ကာယေန မနသာ စ ကဿစိ ဥပဃာတာကရဏံ မနသာပိ ပရေသံ အနတ္ထစိန္တနာဒိဝသေန ဥပဃာတကရဏဿ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ။ **ပါတိမောက္ခေ**တိ ယံ တံ ပအတိမောက္ခံ အတိပမောက္ခံ ဥတ္တမံ သီလံ, ပါတိ ဝါ သုဂတိဘယေဟိ မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟိ, ယော ဝါ နံ ပါတိ, တံ မောက္ခေတီတိ ပါတိမောက္ခန္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ ပါတိမောက္ခေ စ။ **သံဝရော**တိ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏော သံဝရော။ **မတ္တညုတာ**တိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝသေန ပမာဏညုတာ။ **ပန္တဉ္စ သယနာသန** န္တိ ဇနသင်္ဃဋ္ဋဝိရဟိတံ နိဇ္ဇနသမ္ဗာဓံ ဝိဝိတ္တံ သေနာသနဉ္စ။ ဧတ္ထ စ ဒွီဟိယေဝ ပစ္စယေဟိ စတုပစ္စယသန္တောသော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ပစ္စယသန္တောသသာမညေန ဣတရဒွယဿပိ လက္ခဏဟာရနယေန ဇောတိတဘာဝတော။ **အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေ** တိ ဝိပဿနာပါဒကံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ အဓိစိတ္တံ, တတောပိ စ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ အဓိစိတ္တံ, တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ အဓိစိတ္တေ အာယောဂေ စ, အနုယောဂေတိ အတ္ထော။ **ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနန္တိ** ဧတံ ပရဿ အနုပဝဒနံ အနုပဃာတနံ ပါတိမောက္ခေ သံဝရော ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂေသု မတ္တညုတာ ဝိဝိတ္တသေနာသနသေဝနံ အဓိစိတ္တာနုယောဂေ စ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ဩဝါဒော အနုသိဋ္ဌိ။

ဣမာ ပန သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကထာ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **''ဧတေနေဝ ဥပာယေနာ''**တိ အာဒိ။ **ယာဝ သာသနပရိယန္တာ** တိ ဧရမာနကဗုဒ္ဓါနံ အနုသာသနပရိယန္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ယာဝ ဗုဒ္ဓါ ရေန္တိ, တာဝ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတံ အာဂစ္ဆန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဩဝါဒပါတိမောက္ခဉှိ ဗုဒ္ဓါယေဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န သာဝကာ။ ပဌမဗောဓိယံယေဝ ဥဒ္ဒေသမာဂစ္ဆန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပဌမဗောဓိ စေတ္ထ ဝီသတိဝဿပရိစ္ဆိန္နာတိ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ တဉ္စ ဟေဋ္ဌာ အဋ္ဌကထာယမေဝ ''ဘဂဝတော ဟိ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿဗ္ဘန္တရေ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော နာမ နတ္ထီ''တိ ကထိတတ္တာ ''ပဌမဗောဓိ နာမ ဝီသတိဝဿာနီ''တိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ပန ''ပဉ္စစတ္တာလီသာယ ဝဿေသု အာဒိတော ပန္နရသ ဝဿာနိ ပဌမဗောဓီ''တိ ဝုတ္တံ။ ဝေဠုသတိ မဇ္ဈေ ပန္နရသ ဝဿာနိ မဇ္ဈိမဗောဓိ, အန္တေ ပန္နရသ ဝဿာနိ ပစ္ဆိမဗောဓီတိ တိဏ္ဏံ ဗောဓီနံ သမပ္ပမာဏတာ သိယာတိ တမ္ပိ ယုတ္တံ။ ပန္နရသတ္တိကေန ဟိ ပဉ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနိ ပူရေန္တိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ပန္နရသဝဿပ္ပမာဏာယ ပဌမဗောဓိယာ ဝီသတိဝဿေသုယေဝ အန္တောဂဓတ္တာ ''ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿဗ္ဘန္တရေ''တိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝမ္ပိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။

နနု စ ကာနိစိ သိက္ခာပဒါနိ ပညပေတွာပိ န တာဝ အာဏာပါတိမောက္ခံ အနုညာတံ ပစ္ဆာ ထေရဿ အာယာစနေန အနုညာတတ္တာ, တသ္မာ ကထမေတံ ဝုတ္တံ ''သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော ပန ပဘုတိ အာဏာပါတိမောက္ခမေဝ ဥဒ္ဒိသီယတီ''တိ, ယဒိပိ ကာနိစိ သိက္ခာပဒါနိ ပညပေတွာတဝ အာဏာပါတိမောက္ခံ န အနုညာတံ, တထာပိ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ အာဏာပါတိမောက္ခံ နတ္ထိ, ကိန္တု ပညတ္တေယေဝါတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော ပန ပဘုတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗာရာမေ** တိ သာဝတ္ထိယာ ပာစီနဒိသာဘာဂေ ကတတ္တာ ဇေဝလဒ္ဓတေဟာရေ မဟာဝိဟာရေ။ **မိဂါရမာတုပါသာဒေ**တိ မိဂါရသေဋ္ဌိနော မာတုဋ္ဌာနိယတ္တာ မိဂါရမာတာတိ သင်္ခံ ဂတာယ ဝိသာခာမဟာ

ဥပဟသိကာယ ကာရိတေ ဟသာဒေ။ **အဠာန** န္တိ ဟေတုပဋိက္ခေပေါ။ **အနဝကာသော**တိ ပစ္စယပဋိက္ခေပေါ။ ဥဘယေနပိ
ကာရဏမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ **ယန္တိ** ယေန ကာရဏေန။

တေသန္တိ ဘိက္ခူနံ။ **သမ္ဗုလသာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာ** တိ သဗ္ဗန္တိမာနံ သုဘဒ္ဒသဒိသာနံ သမ္ဗုလသာဝ
ကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ခတ္တိယကုလာဒိဝသေနေဝ ဝိဝိဓာ ကုလာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥစ္စနီစဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရ
ဘောကာဒိကုလဝသေန တ**တိ ဥစ္စနီစကုလဝသေန ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဘောကာဒိကုလဝသေန တတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ခတ္တိ
ယဗ္ရာဟ္မဏဝသေန တ ခတ္တိယဗ္ရာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ ဝသေန တ **ဥစ္စကုလတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ, သေသာနံ ဝသေန **နီစ
ကုလတာ**။ **ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဘောကာဒိကုလဝသေန တ**တိ ဥဋ္ဌာရတရတမဥပဘောဂဝန္တာဒိကုလဝသေန။ ဥဋ္ဌာရာတိသယဇောတ
နတ္ထဥပ္ပဟိ ပုန ဥဋ္ဌာရဂ္ဂဟဏံ ''ဒုက္ခဒုက္ခ''န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥဋ္ဌာရာနုဋ္ဌာရာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဗ္ရဟ္မစရိယံ ရက္ခန္တီ တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပကာသေတုံ တ ဒဿေန္တော အာဟ **"စိရံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ပရိဟရန္တီ"**တိ။ အပညတ္တေပိ သိက္ခာပဒေ ယဒိ သမာနဇာတိအာဒိကာ သိယုံ, အတ္တနော အတ္တနော ကုလာနုဂတဂန္ထံ ဝိယ န နာ
သေယျုံ။ ယသ္မာ ပန သိက္ခာပဒမ္ပိ အပညတ္တံ, ဣမေ စ ဘိက္ခူ န သမာနဇာတိအာဒိကာ, တသ္မာ ဝိနာသေသုန္တိ ဣမ
မတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ဧကနာမာ။ပေ။ တသ္မာ အညမညံ ဝိဟေဌေန္တော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ စိရဋ္ဌ
ဌိတိကတာရေပိ ''နာနာနာမာ''တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ? သတိပိ တေသံ နာနာဇစ္စာဒိဘာဝေ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဧဝ သာသန
ဿ စိရဋ္ဌိတိကတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိဝသေနေဝ သာသနဿ စိရဋ္ဌိတိကတ္တိ။ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါ အတ္တ
နော ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဓမ္ပိ ဝိနေတဗ္ဗသတ္တသမ္ဘဝေ သတိ သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တိ, အသတိ န ပညပေန္တိ, တသ္မာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ ကာယဝစီဒွါရသင်္ခါတံ ဝိညတ္တိံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ပဝတ္တမာနမ္ပိ စိတ္တံ တဿာယေဝ ဝိည
တ္တိယာ ဝသေန ပဝတ္တနတော ''ကာယဝစီဒွါရေဟိ ပဝတ္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယထာ တန္တိ** ဧ
တ္ထ **တန္တိ** နိပါတမတ္တံ။ **ဝဂ္ဂသင်္ဂဟပဏ္ဏာသသင်္ဂဟာဒီဟီ** တိ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂမဟာဝဂ္ဂာဒိဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန
မူလပဏ္ဏာသမဇ္ဈိမပဏ္ဏာသာဒိပဏ္ဏာသသင်္ဂဟဝသေန။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သံယုတ္တာဒိသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဝိတက္ကေထ, မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္ထာ တိ ဧတ္ထ **ဧဝေန္တိ** ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ ဝိဓိဝသေန ပဋိသေ
ဓနဝသေန စ ပဝတ္တိတာကာရပရာမသနံ, သာ စ သမ္မာဝိတက္ကာနံ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနဉ္စ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနဝသေန ပဝ
တ္တတိ အတ္ထအာနိသံသဿ အာဒီနဝဿ စ ဝိဘာဝနတ္ထံ။ တေနာဟ **"နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော တယော ဝိတ
က္ကေ ဝိတက္ကေထာ"**တိအာဒိ။ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဗျာပါဒဝိတက္ကအဝိဟိံသာဝိတက္ကာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
တတ္ထ နေက္ခမ္မံ ဝုစ္စတိ လောဘတော နိက္ခန္တတ္တာ အလောဘော, နီဝရဏေဟိ နိက္ခန္တတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနံ, သဗ္ဗ
ဗာကုသလေဟိ နိက္ခန္တတ္တာ သဗ္ဗော ကုသလော ဓမ္မော, သဗ္ဗသင်္ခတေဟိ နိက္ခန္တတ္တာ နိဗ္ဗာနံ, ဥပနိဿယ
တော သမ္ပယောဂတော အာရမ္မဏကရဏတော စ နေက္ခမ္မေန ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **နေက္ခမ္မဝိတက္ကော,**
သမ္မာသင်္ကပ္ပော။ သော အသုဘဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရော ဟောတိ, အသုဘဇ္ဈာနေ ရူပါဝစရော, တံ ဈာနံ
ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရော။ ဗျာပါဒဿ ပဋိပက္ခော အဗျာပါဒော, ကဉ္စိပိ န ဗျာ
ပါဒေန္တိ ဧတေနာတိ တ အဗျာပါဒော, မေတ္တာ။ ယထာဝုတ္တေန အဗျာပါဒေန ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **အဗျ
ယာပါဒဝိတက္ကော**။ သော မေတ္တာဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရော ဟောတိ, မေတ္တာဘာဝနာဝသေန အဓိဂတေ ပဌမဇ္
ဈာနေ ရူပါဝစရော, တံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရော။ ဝိဟိံသာယ ပဋိပက္ခာ, န ဝိဟိံ
သန္တိ တ ဧတာယ သတ္တေတိ အဝိဟိံသာ, ကရုဏာ။ တာယ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **အဝိဟိံသာဝိတက္ကော** ။
သော ကရုဏာဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရော, ကရုဏာဘာဝနာဝသေန အဓိဂတေ ပဌမဇ္ဈာနေ ရူပါဝစရော, တံ ဈာနံ
ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရော။

နနု စ အလောဘာဒောသာမောဟာနံ အညမညာဝိရဟတော နေသံ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ ဣမေသံ နေက္ခမ္မဝိတက္
ကာဒီနံ အညမညံ အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထာနံ န ဟောတီတိ? နော န ဟောတိ။ ယဒာ ဟိ အလောဘော ပဓာနော ဟောတိ နိ
ယမိတပရိဏတသမုဒာစာရာဒိဝသေန, တဒါ ဣတရေ ဒွေ တဒန္ဝယိကာ ဘဝန္တိ။ တထာ ဟိ ယဒါ အလောဘပ္ပဓာနော
နေက္ခမ္မဂရုကော စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ, တဒါ လဒ္ဓာဝသရော နေက္ခမ္မဝိတက္ကော ပတိဋ္ဌာတိ။ တံသမ္ပယုတ္
တဿ ပန အဒေါသလက္ခဏဿ အဗျာပါဒဿ ဝသေန ယော တဿေဝ အဗျာပါဒဝိတက္ကဘာဝေါ သမ္ဘဝေ
ယျ, သတိ စ အဗျာပါဒဝိတက္ကဘာဝေ ကဿစိပိ အဝိဟေဌနဇာတိကတာယ အဝိဟိံသာဝိတက္ကဘာဝေါ စ သမ္ဘဝေ

ယ္ယ။ တေ ဣတရေ ဒွေ ဝ တသ္သေဝ နေက္ခမ္မဝိတက္ကဿ အနုကမ်နော သရူပတော အဒိဿနတော တသ္မိံ သတိ
ဟောန္တိ, အသတိ န ဟောန္တီတိ အနုမာနေယ္ယာ ဘဝန္တိ။ ဧဝမေဝ ယဒာ မေတ္တာပဏာနော စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ,
တဒာ ဣတရေ ဒွေ ဝ တဒနုဂတယိကာ ဘဝန္တိ။ ယဒာ ကရုဏာပဏာနော စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ, တဒာ ဣတရေ ဒွေ ဝ တဒနုဂ
တယိကာ ဘဝန္တိ။

ကာမဝိတက္ကာဒယော တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဗျာပာဒဝိတက္ကဝိဟိံသာဝိတက္ကာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ
ကာမပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **ကာမဝိတက္ကော** ။ ဧတ္ထ ဟိ ဒွေ ဝ ကာမာ ဝတ္ထုကာမော စ ကိလေသကာမော စ။ တ
တ္ထ ဝတ္ထုကာမပက္ခေ အာရမ္မဏဝသေန ကာမေဟိ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော ကာမဝိတက္ကော, ကိလေသကာမပ
က္ခေ ပန သမ္ပယောဂဝသေန ကာမေန ပဋိသံယုတ္တောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **ဗျ
ာပာဒဝိတက္ကော**။ ဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **ဝိဟိံသာဝိတက္ကော** ။ တေသု ဒွေ ဝ သတ္တေသုပိ သင်္ခါရေ
သုပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကာမဝိတက္ကော ဟိ ပိယေ မနာပေ သတ္တေ ဝါ သင်္ခါရေ ဝါ ဝိတက္ကေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဗျ
ာပာဒဝိတက္ကော အပ္ပိယေ အမနာပေ သတ္တေ ဝါ သင်္ခါရေ ဝါ ကုဇ္ဈိတွာ ဩလောကနကာလတော ပဋ္ဌာယ
ယာဝ ဝိနာသနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကော သင်္ခါရေသု နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သင်္ခါရော ဟိ ဒုက္ခာပေတဗ္ဗော နာမ နတ္ထိ,
“ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ ဝိနဿန္တု ဝါ မာ ဝါ အဟေသု”န္တိ စိန္တနကာလေ ပန သတ္တေသု
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အထ ကသ္မာ ဝုတ္တံ “သင်္ခါရော ဒုက္ခာပေတဗ္ဗော နာမ နတ္ထီ”တိ, နနု ယေ ဒုက္ခာပေတဗ္ဗာတိ ဣစ္ဆိ
တာ သတ္တသညိတာ, တေပိ အတ္ထတော သင်္ခါရာ ဧဝာတိ? သစ္စမေတံ, တေ ပန ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓာ သဝိညာဏကတာယ ဒု
က္ခံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ, တသ္မာ တေ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ ဝိသယာ ဣစ္ဆိတာ သတ္တသညိတာ။ ယေ ပန န ဒုက္ခံ ပဋိသံ
ဝေဒေန္တိ ဝုတ္တလက္ခဏာယောဂတော, တေ သန္ဓာယ “ဝိဟိံသာဝိတက္ကော သင်္ခါရေသု နုပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ။

အနုပာဒာယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူ တိ ဧတ္ထ **အာသဝေဟီ**တိ ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏနိဒ္ဒေသော, **စိတ္
တာနီ**တိ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနံ, **ဝိမုစ္စိံသူ** တိ ကမ္မသာဓနံ, တသ္မာ အာသဝေဟိ ကတ္တုဘူတေဟိ အနုပာဒာယ အာရမ္မဏ
ဝသေန အဂ္ဂဟေတွာ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိတာနီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အာဟ **“တေသဉှိ စိတ္တာ
နီ”**တိအာဒိ။ **ယေဟိ အာသဝေဟီ**တိ ဧတ္ထာပိ ကတ္တုအတ္ထေ ဧဝ ကရဏနိဒ္ဒေသော။ **ဝိမုစ္စိံသူ** တိ ကမ္မသာဓနံ။ **န တေ
တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသူ** တိ တေ အာသဝါ တာနိ စိတ္တာနိ အာရမ္မဏဝသေန န ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု ဝိမောစေသုံ။ ဧ
တ္ထ ဟိ **စိတ္တာနီ** တိ ဥပယောဂဗဟုဝစနံ, **ဝိမုစ္စိံသူ** တိ ကတ္တုသာဓနံ။ **အနုပ္ပာဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာ** တိ အာယတိံ
အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန နိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာ အာသဝါ။ **အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသူ** တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အဂ္ဂ
ဟေတွာ စိတ္တာနိ ဝိမောစေသုံ။ **ဝိကသိတစိတ္တာ အဟေသု** န္တိ သာတိသယဉာဏရသ္မိသမ္ဖဿေန သမ္ဖုလ္လစိတ္
တာ အဟေသုံ။ **ပုရိမဝစနာပေက္ခ** န္တိ “အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေ”တိ ဝုတ္တဝစနာပေက္ခံ။ တေနာဟ **“ယံ
ဝုတ္တံ အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေတိ, တတြာ”**တိ။ **ကတ**န္တိ ဘာဝသာဓနေတိ ဣဒံ ပဒန္တိ အာဟ **“ဘိံသန
ကတသ္မိံ ဟောတိ, ဘိံသနကကိရိယာယာ”**တိ။ ဘိံသနဿ ကရဏံ ကိရိယာ ဘိံသနကတံ, တသ္မိံ **ဘိံသနကတသ္မိံ** ။

ဣဒာနိ အညထာပိ အတ္ထယောဇနံ ဒဿေန္တော အာဟ **“အထ ဝါ”**တိအာဒိ။ ဣမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဘိံသယ
တီတိ ဘိံသနော, ဘိံသနော ဧဝ ဘိံသနကော, တဿ ဘာဝေါ ဘိံသနကတ္တန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ တ-ကာရဿ လောပံ က
တွာ “ဘိံသနကတ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဘိံသနကတသ္မိန္တိ ဘိံသနကဘာဝေတိ အတ္ထော”** တိ
အာဒိ။ ယေဘုယျဂ္ဂဟဏံ လောမဝန္တဝသေနပိ ယောဇေတဗ္ဗံ, န လောမဝသေနေဝါတိ အာဟ **“ဗဟုတရာနံ ဝါ”**တိ
အာဒိ။

ပုရိသယုဂဝသေနာတိ ပုရိသကာလဝသေန, ပုရိသာနံ အာယုပ္ပမာဏဝသေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “သဗ္ဗပစ္ဆိမကော
သုဘဒ္ဒသဒိသော”တိ **တီသုပိ ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ တသ္မိံ ကာလေ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ဒ္ဝိန္နံ ပုရိသာနံ အာယုပရိစ္ဆေဒံ သက
လမေဝ ဂဟေတွာ **“သတသဟဿံ။ပေ။ အဋ္ဌာသီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဒွေဝယေဝ ပုရိသယုကာနီ**တိ ဧတ္ထ ပုရိသာနံ ယုဂပ္
ပဝတ္တိကာလော ပုရိသယုဂံ။ အဘိလာပမတ္တမေဝ စေတံ, အတ္ထတော ပန ပုရိသောဝ ပုရိသယုဂံ။ ဓရမာနေ ဘဂဝတိ ဧကံ ပု
ရိသယုဂံ, ပရိနိဗ္ဗုတေ ဧကန္တိ ကတွာ “ဒွေဝယေဝ ပုရိသယုကာနီ”တိ ဝုတ္တံ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန ဘဂဝတိ ဧကမေဝ ပုရိသ
ယုဂံ အသီတိယေဝ ဝဿသဟဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ အဋ္ဌာသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၀. သာဝကယုဂနီတိ သာဝကာ ဧဝ သာဝကယုဂနိ။ **အသမ္ပါပုဏန္တေနာ**တိ အပါပုဏန္တေန။ **ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တဿာ**တိ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိဇာယနတ္ထံ ဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တဿ။

၂၁. ကော အနုသန္ဓိတိ ပုဗ္ဗာပရကထာနံ ကိံ အနုသန္ဓာနံ, ကော သမ္ဗန္ဓောတိ အတ္ထော။ **သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခ**န္တိ ယာစိယတီတိ ယာစနာ, သိက္ခာပဒပညတ္တိယာဧဝ ယာစနာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာ, တံ အပေက္ခတီတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ, ယာစိယမာနသိက္ခာပဒပညတ္တိအပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယာစနဝိသိဋ္ဌာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယေဝ ဟိ “တတ္ထာ”တိ ဣမိနာ ပရာမဋ္ဌာ, တေနေဝ ဝက္ခတိ “တတ္ထ တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ”တိ။ **ယံ ဝုတ္တ**န္တိ “သိက္ခာပဒံ ပညပေယျာ”တိ ဣမိနာ ယံ သိက္ခာပဒပညပနံ ဝုတ္တံ, ယာစိတန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထ တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ**တိ တဿံ ယာစိယမာနသိက္ခာပဒပညတ္တိယန္တိ အတ္ထော။ **အကာလ**န္တိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အကာလံ။

အာသဝဋ္ဌာနီယာတိ ဧတ္ထ အဓိကရဏေ အနီယသဒ္ဒေါတိ အာဟ **“အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူ”**တိအာဒိ ။ ကေ ပန တေ အာသဝါ, ကေ စ ဓမ္မာ တဒဓိကရဏဘူတာတိ အာဟ **“ယေသု ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ”**တိအာဒိ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ** ပရူပဝါဒါဒယော, **သမ္ပရာယိကာ** အပါယိကာ အပါယဒုက္ခဝိသေသာ။ တေ အာသဝန္တိ တေန တေန ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ **အာသဝါ။ နေသ**န္တိ ပရူပဝါဒါဒိအာသဝါနံ။ **ဧတေ**တိ ဝီတိက္ကမဓမ္မာ။ အသတိ အာသဝဋ္ဌာနီယေ ဓမ္မေ သိက္ခာပဒပညတ္တိယံ ကော ဒေါသော, ယေနေဝံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ယဒိ ဟိ ပညပေယျာ”**တိအာဒိ, ဝီတိက္ကမဒေါသံ အဒိသွာ ယဒိ ပညပေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရမ္မုခါ အက္ကောသနံ **ပရူပဝါဒေါ,** ပရေဟိ ဝစနေသု ဒေါသာရောပနံ **ပရူပါရမ္ဘော,** သမ္မုခါ ဂရဟနံ **ဂရဟဒေါသော**။

ကထဉှိ နာမ ပလိဝေဌေဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ကထံ-သဒ္ဒယောဂေ အနာဂတပ္ပယောဂေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အန္ဝယိကော**တိ အနုဝတ္တကော။ **ဘောဂက္ခန္ဓ**န္တိ ဘောဂရာသိံ။ “အမှာကမေဝေတေ”တိ ဉာယန္တီတိ ဉာတီ, ပိတာမဟပိတုပုတ္တာဒိဝသေန ပရိဝဋ္ဋနဋ္ဌေန ပရိဝဋ္ဋော, ဉာတိယေဝ ပရိဝဋ္ဋော **ဉာတိပရိဝဋ္ဋော။ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာယ သန္တုဋ္ဌာ**တိ ဃာသစ္ဆာဒနေ ပရမတာယ ဥတ္တမတာယ သန္တုဋ္ဌာ, ဃာသစ္ဆာဒနပရိယေသနေ သလ္လေခဝသေန ပရမတာယ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ သဏ္ဌိတာတိ အတ္ထော။ ဃာသစ္ဆာဒနမေဝ ဝါ ပရမံ ပရမာ ကောဋိ ဧတေသံ န တတော ပရံ ကိဉ္စိ အာသာမိသဇာတံ ပရိယေသန္တိ ပစ္စာသီသန္တိ စာတိ ဃာသစ္ဆာဒနပရမာ, ဧတေသံ ဘာဝေါ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ, တဿာ **ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာယ သန္တုဋ္ဌာ။ ဧတေသု နာမ ကော**တိ ယထာဝုတ္တဂုဏဝိသိဋ္ဌေသု ဧတေသု ဘိက္ခူသု ကော နာမ။ **လောကာမိသဘူတ**န္တိ လောကပရိယာပန္နံ ဟုတွာ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတ္တာ လောကာမိသဘူတံ။ **ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခေပေနေဝါ**တိ “ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ”တိအာဒိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာမုခေနေဝ။ **ဧတ**န္တိ မေထုနာဒီနံ အကရဏံ။ **ထာမ**န္တိ သိက္ခာပဒါနံ ပညာပနကိရိယာယ သာမတ္ထိယံ။ **ဗလ**န္တိ ယာထာဝတော သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပဋိဝေဓသမတ္ထံ ဉာဏဗလံ။ **ကုပ္ပေယျာ**တိ ကုပ္ပံ ဘဝေယျ။ ဧတဿေဝတ္ထုဿ ပါကဋကရဏံ **န ယထာဌာနေ တိဋ္ဌေယျာ**တိ, ပညတ္တိဋ္ဌာနေ န တိဋ္ဌေယျာတိ အတ္ထော။ **အကုသလော**တိ တိကိစ္ဆိတုံ ယုတ္တကာလဿ အပရိဇာနနတော အကုသလော အဆေကော။ အဝုဒ္ဓိ **အနယော, ဗျသနံ** ဒုက္ခံ။ **ပဋိကစ္စေဝ**တိ ဂဏ္ဍုပ္ပါဒနတော ပဌမမေဝ။ **သစ္ဆဝိံ ကတွာ**တိ သောဘနစ္ဆဝိံ ကတွာ။ **ဗာလဝေဇ္ဇော**တိ အပဏ္ဍိတဝေဇ္ဇော။ **လောဟိတက္ခယဉ္စ မံ ပါပေတီ**တိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အကာလံ ဒဿေတွာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အကာလံ ဒဿေတွာ။ **ရောဂံ ဝူပသမေတွာ**တိ ဖာသုံ ကတွာ။ **သကေ အာစရိယကေ**တိ အာစရိယဿ ဘာဝေါ, ကမ္မံ ဝါ အာစရိယကံ, တသ္မိံ အတ္တနော အာစရိယဘာဝေ, အာစရိယကမ္မေ ဝါ။ နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဝိဒိတာနုဘာဝေါ**တိ ပါကဋာနုဘာဝေါ။

ဝိပုလဘာဝေနာတိ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဘာဝေန။ **သာသနေ ဧကစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ**တိ ယသ္မာ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ, တသ္မာ အာဝါသမစ္ဆရိယာဒိဟေတုကာ သာသနေ ဧကစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဧတေန ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပဒါဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ န္တိ စီဝရာဒိလာဘိတဗ္ဗပစ္စယော လာဘော, တဿ အဂ္ဂံ မဟတ္တံ ပဏီတတာ ဗဟုဘာဝေ တ။ ဗဟုဿုတဿ ဘာဝေ **ဗာဟုသစ္စံ။ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ** တိ အနုပာယေန အဘိနိဝိသမာနာ, ဝိပရီတတော ဇာနမာနာတိ အတ္ထော။ **ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ** တိ သဘာဝေန သဘာဝံ သံသန္ဒိတွာ, အနုညာတပစ္စတ္ထရဏာဒိသု သုခသမ္ဖဿသာမညတော ဥပာဒိန္နဖဿရသေပိ အနဝဇ္ဇသညိတာယ အနုပာဒိန္နဖဿရသေန ဥပာဒိန္နဖဿရသံ သံသန္ဒိတွာ, သမာနဘာဝံ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော။ **ဥဒ္ဒမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေန္တိ** တိ ''တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ''တိအာဒိနာ (ပာစိ. ၄၁၈) သတ္ထုသာသနံ ဥဒ္ဒမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ ကတွာ ဒီပေန္တိ။

ဣမသ္မိံ အတ္ထေ တိ ''နိရဗ္ဗုဒော ဟိ, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခုသင်္ဃော''တိ (ပာရာ. ၂၁) ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခုသင်္ဃသညိတေ အတ္ထေ။ ကထံ ပန ဒုဿီလာနံ စောရဘာဝေတိ အာဟ **''တေ ဟိ အဿမဏာဝ ဟုတွာ''** တိအာဒိ။ **ကာဠကဓမ္မယောဂါ** တိ ဒုဿီလတာသင်္ခာတပာပဓမ္မယောဂတော။ **ပဘဿရော** တိ ပဘဿရသီလော။ **သာရောတိ ဝုစ္စတီ** တိ သာသနဗ္ဗုဟ္မစရိယဿ သာရဘူတတ္တာ သီလာဒယော ဂုဏာ ''သာရော''တိ ဝုစ္စန္တိ။

သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော တိ သဗ္ဗေဟိ နိဟီနဂုဏော, အပ္ပဂုဏော တ။ **သော သောတာပန္နော** တိ အာနန္ဒတ္ထေရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **သောတံ အာပန္နော** တိ မဂ္ဂသောတံ အာပန္နော။ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ အနဝသေသတော သဝနတော ပေလ္လနတော သောတော အရိယမဂ္ဂေါတိ အာဟ **''သောတောတိ စ မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစန''** န္တိ။ **သောတာပန္နောတိ တေန သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿာ**တိ ဣမိနာ မဂ္ဂသမင်္ဂီ သောတာပန္နောတိ ဝတွာ တမေဝတ္ထံ ဥဒာဟရဏေန သာဓေတွာ ဣဒါနိ ဣဓာဓိပ္ပေတပုဂ္ဂလံ နိဒ္ဒါရေတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဣဓ ပနာ''**တိအာဒိ။ ဣဓ အာပန္နသဒ္ဒော ''ဖလသ စ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄၈၈) ဝိယ ဝတ္တမာနကာလိကောတိ အာဟ **''မဂ္ဂေန ဖလဿ နာမံ ဒိန္န''**န္တိ။ မဂ္ဂေန ဟိ အတ္တနာ သဒိသဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ တ သတ္တင်္ဂိကဿ တ ဖလဿ သောတောတိ နာမံ ဒိန္နံ, အတီတကာလိကတ္တေ ပန သရသတောဝ နာမလာဘော သိယာ။ မဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ မဂ္ဂသောတံ အာပဇ္ဇတိ နာမ, ဖလက္ခဏေ အာပန္နော။

ဝိရူပံ သဒုက္ခံ သဥပာယာသံ နိပာတေတီတိ **ဝိနိပာတော,** အပာယဒုက္ခေ ခိပနကော။ **ဓမ္မော** တိ သဘာဝေါ။ တေနာဟ **''န အတ္တာနံ အပာယေသု ဝိနိပာတနသဘာဝေါ''** တိ။ အထ တ **ဓမ္မော** တိ အပာယေသု ခိပနကော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိကော အကုသလဓမ္မော။ ယဿ ပန သော အကုသလဓမ္မော နတ္ထိ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ, သော ယသ္မာ အပာယေသု အတ္တာနံ ဝိနိပာတနသဘာဝေ န ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''န အတ္တာနံ အပာယေသု ဝိနိပာတနသဘာဝေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ။ **ကသ္မာ** တိ အဝိနိပာတနဓမ္မတာယ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ အပာယံ ဂမေန္တီတိ **အပာယဂမနီယာ။ ဝိနိပါတနသဘာဝေတိ** ဥပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေ။ **သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေနာ** တိ သမ္မာ ဘဝနိယာမကေန ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန။ **နိယတောတိ** တ ဟေဋ္ဌိမန္တတော သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ နိယတော။ **သမ္ဗောဓိ** တိ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခာတာ သမ္ဗောဓိ။ သမ္ဗုဇ္ဈတီတိ ဟိ သမ္ဗောဓိ, အရိယမဂ္ဂေါ။ သော စ ဣဓ ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဋ္ဌော ဧဝ အဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ။ တေနာဟ **''ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ပာပကော''** တိ။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ပာပုဏာတီတိ **သမ္ပာပကော,** သောတာပန္နော။

ဝိနယပညတ္တိယာစနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏကထာ

၂၂. **အနုဓမ္မတာ**တိ လောကုတ္တရဓမ္မာနုဂတော ဓမ္မော။ **အနပလောကေတွာ**တိ ပဒဿ ဝိဝရဏံ **''အနာပုစ္ဆိတွာ''**တိ။ **ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ** တိ ဧတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒော ဂမ္ဘမာနတာယ န ဝုတ္တော, ဧဝံ အညတ္ထာပိ ဤဒိသေ သု ဌာနေသု။ တတ္ထ **ဇနပဒစာရိက**န္တိ ဇနပဒေသု စရဏံ, စရဏံ တ စာရော, သော ဧဝ စာရိကာ, ဇနပဒေသု စာရိကာ ဇနပ ဒစာရိကာ။ တံ ပက္ကမန္တိ, ဇနပဒဂမနံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **ပက္ကမန္တိယေဝ** တိ အဝဓာရဏေန နော န ပက္ကမန္တီတိ ဒဿေတိ။ ''ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တီ''တိ ဧတ္ထ ၄တွာ ဘဂဝတော စာရိကာပက္ကမနဝိဓိံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဇနပဒစာရိကံ စရန္တာ စာ''** တိအာဒိ။ စာရိကာ စ နာမေသာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၅၄; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၄) ဒုဝိဓာ တုရိ တစာရိကာ စေဝ အတုရိတစာရိကာ စ။ တတ္ထ ဒူရေပိ ဗောဓနေယျပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ တဿ ဗောဓနတ္ထာယ သဟသာ ဂ

မနံ **တုရိတစာရိကာ** နာမ, သာ မဟာကဿပတ္ထေရပစ္စုဂ္ဂမနာဒီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဘဂဝါ ဟိ မဟာကဿပတ္ထေရံ ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆန္တော မုဟုတ္တေန တိဂါဝုတမဂ္ဂံ အဂမာသိ, အာဠဝကဿတ္ထာယ တိံသယောဇနံ, တထာ အင်္ဂုလိမာလဿ, ပုက္ကုသာတိဿ ပန ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနံ, မဟာကပ္ပိနဿ ဝီသယောဇနသတံ, ဓနိယဿတ္ထာယ သတ္တယောဇနသတာနိ အဂမာသိ, ဓမ္မသေနာပတိနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ ဝနဝါသီတိဿသာမဏေရဿ တိဂါဝုတာဓိကံ ဝီသယောဇနသတံ အဂမာသိ, အယံ တုရိတစာရိကာ။ ယံ ပန ဂါမနိဂမနဂရပဋိပါဋိယာ ဒေဝသိကံ ယောဇနအဍ္ဎယောဇနဝသေန ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တဿ ဂမနံ, အယံ **အတုရိတစာရိကာ** နာမ။ ဣမံ ပန စာရိကံ စရန္တော ဘဂဝါ မဟာမဏ္ဍလံ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ အန္တိမမဏ္ဍလန္တိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ မဏ္ဍလာနံ အညတရသ္မိံ စရတိ။ တတ္ထ "ဇနပဒစာရိက"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ အတုရိတစာရိကာဝ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ တမေဝ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"မဟာမဏ္ဍလံ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလ"**န္တိအာဒိ။

တတ္ထ **အန္တိမမဏ္ဍလ**န္တိ ခုဒ္ဒကမဏ္ဍလံ, ဣတရေသံ တ မဏ္ဍလာနံ အန္တောဂဓတ္တာ အန္တိမမဏ္ဍလံ, အဗ္ဘန္တရိမမဏ္ဍလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမေသံ ပန မဏ္ဍလာနံ ကိံ ပမာဏန္တိ အာဟ **"တတ္ထ မဟာမဏ္ဍလံ နဝယောဇနသတိက"**န္တိအာဒိ။ နဝယောဇနသတိကမ္ပိ ဌာနံ မဇ္ဈိမဒေသပရိယာပန္နမေဝ, တတော ပရံ နာဓိပ္ပေတံ တုရိတစာရိကာဝသေန အဂမနတော။ ယသ္မိံ နိက္ခန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂတဂတဋ္ဌာနဿ စတူသု ပဿေသု သမန္တတော ယောဇနသတံ ကောလာဟလံ ဟောတိ, ပုရိမံ ပုရိမံ အာဂတာ နိမန္တေတုံ လဘန္တိ, ဣတရေသု ဒွီသု မဏ္ဍလေသု သက္ကာရော မဟာမဏ္ဍလံ ဩသရတိ, တတ္ထ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော တေသု တေသု ဂါမနိဂမေသု ဧကာဟံ ဒွီဟံ ဝသန္တာ မဟာဇနံ အာမိသပဋိဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဏှန္တိ, ဓမ္မဒါနေန စ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿိတံ ကုသလံ ဝဍ္ဎေန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဂါမနိဂမာဒီသု မဟာဇနံ အာမိသပဋိဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဏှန္တာ"**တိအာဒိ။ **သမထဝိပဿနာ တရုဏာ ဟောန္တီ**တိ ဧတ္ထ တရုဏာ ဝိပဿနာတိ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒေ ဉာဏံ ကင်္ခါဝိတရဏေ ဉာဏံ သမ္မသနေ ဉာဏံ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဉာဏန္တိ စတုန္နံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ။ သမထဿ တရုဏဘာဝေါ ပန ဥပစာရသမာဓိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ "သစေ ပန အန္တောဝဿေ ဘိက္ခူနံ သမထဝိပဿနာ တရုဏာ ဟောန္တီ"တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညေနပိ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလေ ဝေနေယျာနံ ဉာဏပရိပါကာဒိကာရဏေန မဇ္ဈိမမဏ္ဍလေ စာရိကံ စရိတုကာမာ စာတုမာသံ ဝသိတွာဝ နိက္ခမန္တိ။

ပဝါရဏာသင်္ဂဟံ ဒတွာတိ အနုမတိဒါနဝသေန ဒတွာ။ **မာဂသိရဿ ပဌမဒိဝသေ**တိ မာဂသိရမာသဿ ပဌမဒိဝသေ။ ဣဒဉ္စေတရဟိ ပဝတ္တဝေါဟာရဝသေန ကတ္တိကမာသဿ အပရပက္ခပါဋိပဒဒိဝသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တေသ**န္တိ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ။ တေဟိ ဝိနေတဗ္ဗတ္တာ "တေသံ ဝိနေယျသတ္တာ"တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိနေယျသတ္တာ**တိ စ စာရိကာယ ဝိနေတဗ္ဗသတ္တာ။ **မာဂသိရမာသမ္ပိ တတ္ထေဝ ဝသိတွာ ဖုဿမာသဿ ပဌမဒိဝသေ**တိ ဣဒမ္ပိ နိဒဿနမတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စတုမာသဝုတ္ထာနမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ ဝိနေယျသတ္တာ အပရိပက္ကိန္ဒြိယာ ဟောန္တိ, တေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ အာဂမယမာနာ အပရမ္ပိ ဧကမာသံ ဝါ ဒွိတိစတုမာသံ ဝါ တတ္ထေဝ ဝသိတွာ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရာ နိက္ခမိတွာ ပုရိမနယေနေဝ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တာ သတ္တဟိ ဝါ ဆဟိ ဝါ ပဉ္စဟိ ဝါ စတူဟိ ဝါ မာသေဟိ စာရိကံ ပရိယောသာပေန္တိ။ **ဝေနေယျဝသေနေဝ**တိ အဝဓာရဏေန န စီဝရာဒိဟေတု စရန္တီတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဣမေသု တီသု မဏ္ဍလေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ စာရိကံ စရန္တာ န စီဝရာဒိဟေတု စရန္တိ, အထ ခေါ ယေ ဒုဂ္ဂတဗာလဇိဏ္ဏဗျာဓိကာ, တေ "ကဒါ တထာဂတံ အာဂန္တွာ ပဿိဿန္တိ, မယိ ပန စာရိကံ စရန္တေ မဟာဇနော တထာဂတဒဿနံ လဘိဿတိ, တတ္ထ ကေစိ စိတ္တာနိ ပသာဒေဿန္တိ, ကေစိ မာလာဒီဟိ ပူဇေဿန္တိ, ကေစိ ကဋစ္ဆုဘိက္ခံ ဒဿန္တိ, ကေစိ မိစ္ဆာဒဿနံ ပဟာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ ဘဝိဿန္တိ, တံ နေသံ ဘဝိဿတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ"တိ ဧဝံ လောကာနုကမ္ပာယ စာရိကံ စရန္တိ။

အပိစ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော စာရိကံ စရန္တိ ဇင်္ဃဝိဟာရဝသေန သရီရဖာသုကတ္ထာယ, အတ္ထုပ္ပတ္တိကာလာဘိကင်္ခနတ္ထာယ, ဘိက္ခူနံ သိက္ခာပဒပညာပနတ္ထာယ, တတ္ထ တတ္ထ ပရိပါကဂတိန္ဒြိယေ ဗောဓနေယျသတ္တေ ဗောဓနတ္ထာယာတိ။ အပရေဟိပိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော စာရိကံ စရန္တိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆိဿန္တီတိ ဝါ, ဓမ္မံ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂစ္ဆိဿန္တီတိ ဝါ, မဟတာ ဓမ္မဝဿေန စတဿော ပရိသာ သန္တပ္ပေဿာမာတိ ဝါ။ အပရေဟိပိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော စာရိကံ စရန္တိ ပါဏာတိပါတာ ဝိရမိဿန္တီတိ ဝါ, အဒိန္နာဒါနာ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ, မုသာဝါဒါ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝိရမိဿန္တီတိ ဝါ။ အပရေဟိပိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော စာရိကံ စရန္တိ ပဌမံ ဈာနံ ပဋိလဘိဿန္တီတိ ဝါ, ဒုတိယံ။ပေ။ နေဝသညာနာသညာယ

တနသမာပတ္တိံ ပဋိလဘိဿန္တီတိ ဝါ။ အပရေဟိပိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော စာရိကံ စရန္တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ အဓိဂမိဿန္တီတိ ဝါ, သောတာပတ္တိဖလံ။ပေ.။ အရဟတ္တဖလံ သစ္ဆိကရိဿန္တီတိ ဝါတိ။

ပုပ္ဖာနိ ဩစိနန္တာ ဝိယ စရန္တီ တိ ဣမိနာ ယထာ မာလာကာရော ဗဟုံ ပုပ္ဖဂစ္ဆံ ဒိသွာ တတ္ထ စိရမ္ပိ ဌတွာ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတွာ ပုပ္ဖသုညံ ဂစ္ဆံ ဒိသွာ တတ္ထ ပပဉ္စံ အကတွာ တံ ပဟာယ အညတ္ထ ဂန္တွာ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနန္တော ဝိစရတိ, ဧဝမေဝ ဗုဒ္ဓါပိ ယတ္ထ ဂါမနိဂမာဒီသု ဝိနေယျသတ္တာ ဗဟူ ဟောန္တိ, တတ္ထ စိရမ္ပိ ဝသန္တာ တေ ဝိနေတွာ ဝိနေယျသုညဂါမာဒီသု ပပဉ္စံ အကတွာ တံ ပဟာယ အညတ္ထ ဗဟုဝိနေယျကေသု ဂါမာဒီသု ဝသန္တာ ဝိစရန္တီတိ ဒဿေတိ။ တတောယေဝ စ အတိခုဒ္ဒကေပိ အန္တိမမဏ္ဍလေ ဥပနိဿယဝန္တာနံ ဗဟုဘာဝတော တာဝ ဗဟုမ္ပိ ကာလံ သတ္တမာသပရိယန္တံ စာရိကံ စရန္တိ။

သန္တသဘာဝတ္တာ ကိလေသသမဏဟေတုတာယ ဝါ သန္တံ နိဗ္ဗာနံ, သုခကာရဏတာယ စ သုခန္တိ အာဟ **“သန္တံ သုခံ နိဗ္ဗာနမာရမ္မဏံ ကတွာ”**တိ။ **ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ** တိ ဇာတိက္ခေတ္တဘူတာယ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ။ ဣဒဉ္စ ဒေဝဗြဟ္မာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ, မနုဿာ ပန ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကဝါဠေ ဗောဓနေယျာ ဟောန္တိ။ **ဗောဓနေယျသတ္တသမဝလောကန** န္တိ ပဌမံ မဟာကရုဏာယ ဖရိတွာ ပစ္ဆာ သဗ္ဗညုတညာဏဇာလံ ပတ္ထရိတွာ တဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌာနံ ဗောဓနေယျသတ္တာနံ သမောလောကနံ။ ဗုဒ္ဓါ ကိရ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ “ယေ သတ္တာ ဘဗ္ဗာ ပရိပါကဉာဏာ အဇ္ဇေဝ မယာ ဝိနေတဗ္ဗာ, တေ မယှံ ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌဟန္တု”တိ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာယ သမန္နာဟရန္တိ။ တေသံ သဟ သမန္နာဟာရာ ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ ဗဟူ ဝါ တအ ဝိနယူပက ဝေနေယျာ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အာပါထမာဂစ္ဆန္တိ, အယမေတ္ထ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ။ ဧဝံ အာပါထမာဂတာနံ ပန နေသံ ဥပနိဿယံ ပုဗ္ဗစရိယံ ပုဗ္ဗဟေတုံ သမ္ပတိဝတ္တမာနဉ္စ ပဋိပတ္တိံ ဩလောကေန္တိ။ ဝေနေယျသတ္တပရိဂ္ဂဏှနတ္ထဉ္ဟိ သမန္နာဟာရေ ကတေ ပဌမံ နေသံ ဝေနေယျဘာဝေနေဝ ဥပဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ အထ “ကိံ နု ခေါ ဘဝိဿတီ”တိ သရဏဂမနာဒိဝသေန ကဉ္စိ နိပ္ဖတ္တိံ ဝီမံသမာနာ ပုဗ္ဗူပနိဿယာဒိံ ဩလောကေန္တိ။

ဩတိဏ္ဏော တိ အာရောစိတော, ပရိသမဇ္ဈံ ဝါ ဩတိဏ္ဏော။ **ဒွိက္ခတ္တုံ** န္တိ ဧကသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဒွိက္ခတ္တုံ။ ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ဧကေကသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဒွေ ဝါရေ ဘိက္ခူ သန္နိပတန္တိ ဥပကဋ္ဌဝဿူပနာယိကကာလေ စ ပဝါရဏာကာလေ စ။ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ဒသပိ ဝီသမ္ပိ တိံသမ္ပိ စတ္တာလီသမ္ပိ ပညာသမ္ပိ ဘိက္ခူ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ ကမ္မဋ္ဌာနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဘဂဝါ တေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတွာ “ကသ္မာ, ဘိက္ခဝေ, ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ဝိစရထာ”တိ ပုစ္ဆတိ။ အထ တေ “ဘဂဝါ ကမ္မဋ္ဌာနတ္ထံ အာဂတမှ, ကမ္မဋ္ဌာနံ နော ဒေထာ”တိ ယာစန္တိ။ သတ္ထာ တေသံ စရိယဝသေန ရာဂစရိတဿ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ဒေတိ, ဒောသစရိတဿ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနံ, မောဟစရိတဿ “ဥဒ္ဒေသော ပရိပုစ္ဆာ ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ ဣဒံ တုယှံ သပ္ပာယ”န္တိ အာစိက္ခတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ မောဟစရိတဿ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ သပ္ပာယံ, ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ပန ဘာဇနဘူတံ ကာတုံ သမ္မောဟဝိဂမာယ ပဌမံ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဓမ္မဿဝနဓမ္မသာကစ္ဆာသု နိယောဇေတိ။ ဝိတက္ကစရိတဿ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ ဒေတိ။ သဒ္ဓါစရိတဿ ဝိသေသတော ပုရိမာ ဆ အနုဿတိယော သပ္ပာယာ, တာသံ ပန အနုယုဉ္ဇနေ အယံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တီတိ ဒဿေတုံ ပသာဒနီယသုတ္တန္တေန ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတံ ဓမ္မသုဓမ္မတံ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ ပကာသေတိ။ ဉာဏစရိတဿ ပန မရဏဿတိ ဥပသမာနုဿတိ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ အာဟာရေပဋိကူလသညာ ဝိသေသတော သပ္ပာယာ, တေသံ ဥပကာရဓမ္မဒဿနတ္ထံ အနိစ္စတာဒိပဋိသံယုတ္တေ ဂမ္ဘီရေ သုတ္တန္တေ ကထေတိ။ တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သစေ သပ္ပာယံ ဟောတိ, သတ္ထု သန္တိကေ ဧဝ ဝသန္တိ။ နော စေ ဟောတိ, သပ္ပာယံ သေနာသနံ ပုစ္ဆန္တာ ဂစ္ဆန္တိ။ တေပိ တတ္ထ ဝသန္တာ တေမာသိကံ ပဋိပဒံ ဂဟေတွာ ဃဋေန္တာ ဝါယမန္တာ သောတာပန္နာပိ ဟောန္တိ သကဒါဂါမိနောပိ အနာဂါမိနောပိ အရဟန္တောပိ။ တတော ဝုတ္ထဝဿာ ပဝါရေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဘဂဝါ အဟံ တုမှာကံ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော။ပေ.။ အဟံ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တ”န္တိ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ အာရောစေန္တိ, ဥပရိ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ ယာစန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ပုရေ ဝဿူပနာယိကာယ စ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ပေ.။ ဥပရိ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏတ္ထဉ္စာ”**တိ။

အာယာမာတိ ဧတ္ထ **အာ**-သဒ္ဒေါ "အာဂစ္ဆာ"တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိ အာဟ **"အာယာမာတိ အာဂစ္ဆ ယာမာ"**တိ, ဧဟိ ဂစ္ဆာမာတိ အတ္ထော။ **အာနန္ဒာ**တိ ဘဂဝါ သန္တိကာဝစရတ္တာ ထေရံ အာလပတိ, န ပန တဒါ သတ္တု ထု သန္တိကေ ဝသန္တာနံ ဘိက္ခူနံ အဘာဝတော။ ပစ္ဆိမသမယာပရိမာဏော ဟိ တဒါ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဘိက္ခုသင်္ဃော။ ထေရော ပန "ဂဏှဟထာဝုသော ပတ္တစီဝရာနိ, ဘဂဝါ အသုကဋ္ဌာနံ ဂန္တုကာမော"တိ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတိ။ "အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ"တိ ဝုတ္တတ္တာ **"ဘဂဝတော ပစ္စဿောသီ"** တိ ဣဓ **ဘဂဝတော** တိ သာမိဝစနံ အာမန္တနဝစနမပေဝ သမ္ဗန္ဓိအန္တရံ အပေက္ခတီတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန **"ဘဂဝတော ဝစနံ ပဋိအဿောသီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဘဂဝတော**တိ ပန ကြိယာ ပတိဿဝသမ္ဗန္ဓေန သမ္ပဒါနဝစနံ ယထာ "ဒေဝဒတ္တဿ ပဋိဿုဏောတိ"တိ။ **ပစ္စဿောသီ** တိ ဧတ္ထ **ပဋိ**-သဒ္ဒေါ အဘိမုခဝစနောတိ အာဟ **"အဘိမုခေါ ဟုတွာ သုဏီ"**တိ။ ဘဂဝတော မုခါဘိမုခေါ ဟုတွာ အဓိတသေတွာ သုဏိ, န ဥဒါသိနော ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယော။

တဿ ပာဋိဟာရိယဿ အာဂန္တုကာဝသေန ကတတ္တာ ဝုတ္တံ **"နဂရဒ္ဝါရတော ပဋ္ဌာယာ"** တိ။ **သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရာဟိ ရသ္မီဟီ**တိ ဧတ္ထ **ရသ**-သဒ္ဒေါ ဥဒကပရိယာယော, **ပိဉ္ဇရ** -သဒ္ဒေါ ဟေမဝဏ္ဏပရိယာယော, တသ္မာ သုဝဏ္ဏဇလဓာရာ ဝိယ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဟိ ရသ္မီဟီတိ အတ္ထော။ **သမုဇ္ဇောတယမာနော** တိ ဩဘာသယမာနော။ **အဿာ** တိ ဝေရဉ္ဇာယ ဗြာဟ္မဏဿ။ **ဘဂဝန္တံ ဥပနိသီဒိတုကာမော** တိ ဘဂဝန္တံ ဥပဂန္တွာ နိသီဒိတုကာမော, ဘဂဝတော သမီပေ နိသီဒိတုကာမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဗြာဟ္မဏ တယာ နိမန္တိတာ ဝဿံဝုတ္ထာ အမှာတိ ဟဋ္ဌိယံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာတဗ္ဗော အဿာ** တိ အာတဗ္ဗော ဘဝေယျ။ **နော အသန္တော** တိ နေဝ အဝိဇ္ဇမာနော, ကိန္တု ဝိဇ္ဇမာနောယေဝါတိ ဒီပေတိ။ ဝိနာ တ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေနေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ **"အထ တ"**တိအာဒိ။ ဣမိနာ သာမညဝစနတော ဧတ္ထ နပုံသက လိင်္ဂနိဒ္ဒေသောတိ ဒဿေတိ။ **နော နတ္ထိ** တိ နော အမှာကံ နတ္ထိ။ **နော**တိ တ ဧတဿ ဝိဝရဏံ **နတ္ထိ** တိ။ ကေသံ အအာတုကာမတာ ဝိယာတိ အာဟ **"ယထာ"**တိအာဒိ။ **ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာန** န္တိ ဧတ္ထ **ဝိတ္တိ** တိ တုဋ္ဌိ, ဝိတ္တိယာ ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ, တုဋ္ဌိကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ပဟူတံ ခနဓညဇာတရူပရဇတနာနာဝိဓာလင်္ကာရသုဝဏ္ဏဘာဇနာဒိဘေဒံ ဝိတ္တူပကရဏမေတေသန္တိ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ, တေသံ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရိနံ ယထာ အအာတုကာမတာ, ဧဝံ နော အအာတုကာမတာပိ နတ္ထိတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ** တိ ဧတ္ထ **တ**န္တိ တံ ကာရဏံ, တံ ကိစ္စံ တ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဃရာဝါသေ။ ဒုတိယေ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ **တ**န္တိ ဒေယျဓမ္မဿ ပရာမသနံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဣမသ္မိံ တေမာသဗ္ဘန္တရေတိ အတ္ထော။ **ယ**န္တိ ယေန ကာရဏေန, ကိရိယာပရာမသနံ တ။ ဒုတိယေ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ **ယ**န္တိ ယံ ဒေယျဓမ္မန္တိ အတ္ထော။

အလံ ဃရာဝါသပလိဗောဓစိန္တာယာတိ သညာပေတွာ တိ ဗြာဟ္မဏ နေတံ ဃရာဝါသပလိဗောဓေန ကတံ, အထ ခေါ မာရာဝဋ္ဋနေနာတိ ဗြာဟ္မဏံ သညာပေတွာ။ **တဒ္ဓဏာနုရူပါယာ** တိ ယာဒိသီ တဒါ တဿ အဇ္ဈာသယပ္ပဝတ္တိ, တဒနုရူပါယာတိ အတ္ထော။ တဿ တဒါ တာဒိသဿ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတဿ ဉာဏပရိပါကဿ အဘာဝတော ကေဝလံ အဗ္ဘုန္နတာသန္နိဿိတော ဧဝ အတ္ထော ဒဿိတောတိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ အတ္ထံ သန္ဒဿေတွာ"**တိ, ပစ္စက္ခတော ဝိဘာဝေတွာတိ အတ္ထော။ **ကုသလေ ဓမ္မေ** တိ တေဘူမကေ ကုသလေ ဓမ္မေ။ **တတ္ထာ** တိ ကုသလဓမ္မေ ယထာသမာဒပိတေ။ **နန္တိ** ဗြာဟ္မဏံ။ **သမုတ္တေဇေတွာ** တိ သမ္မဒေဝ ဥပရူပရိ နိဝေသေတွာ ပုညကိရိယာယ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ အာပါဒေတွာ။ တံ ပန အတ္ထတော တဿ ဥဿာဟဇနနံ ဟောတီတိ အာဟ **"သဥဿာဟံ ကတွာ"**တိ။ ဧဝံ ပုညကိရိယာယ သဥဿာဟတော ဧဝရူပဂုဏသမင်္ဂိတာ စ နိယမတော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထသမ္ပာဒနန္တိ ဧဝံ သဥဿာဟတာယ အညေဟိ စ တသ္မိံ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏေဟိ **သမ္ပဟံသေတွာ** သမ္မဒေဝ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဘာဝံ အာပါဒေတွာ။

ယဒိ ဘဂဝါ ဓမ္မရတနဝဿံ ဝဿိ, အထ ကသ္မာ သော ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆိ? ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဘဂဝါ တဿ တထာ ဓမ္မရတနဝဿံ ဝဿီတိ? ဝုစ္စတေ – ယဒိပိ တဿ ဝိသေသာဓိဂမော နတ္ထိ, အာယတိံ ပန နိဗ္ဗာနာဓိဂမတ္ထာယ တသနာဘာဂိယာ စ သဗ္ဗာ ပုရိမပစ္ဆိမဓမ္မကထာ အဟောသီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ န ဟိ ဘဂဝတော နိရတ္ထကာ ဓမ္မဒေသနာ အတ္ထိ။ **တေမာသိကောပိ ဒေယျဓမ္မော** တိ တေမာသံ အာတဗ္ဗောပိ ဒေယျဓမ္မော။ **ယံ ဒိဝသန္တိ** ယသ္မိံ ဒိဝသေ။

၂၃. ဗုဒ္ဓပရိဏာယကန္တိ ဗုဒ္ဓေါ ပရိဏာယကော ဧတဿာတိ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကော, ဘိက္ခုသင်္ဃော။ တံ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ, ဗုဒ္ဓဇေဋ္ဌကန္တိ အတ္ထော။ **ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ**တိ ယာဝ အတ္ထော, တာဝ ဘောဇနေန တအာ ကတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အတုံ ဥပနီတဘိက္ခာယ ပဋိက္ခေပေ နာမ ဟတ္ထသညာယ မုခဝိကာရေန ဝစီဘေဒေန ဝါ ဟောတီတိ အာဟ **"ဟတ္ထသညာယာ"**တိအာဒိ။ **ဩနီတပတ္တပါဏိ**န္တိ ဧတ္ထ ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိတိ ဘိန္နာဓိကရဏဝိသယောယံ သဒ္ဒော ဗာဟိရတ္ထသမာသောတိ အာဟ **"ပတ္တတော ဩနီတပါဏိ"**န္တိအာဒိ။ "ဩနိတ္တပတ္တပါဏိ"န္တိပိ ပါဌော, တဿတ္ထော ဩနိတ္တံ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ အာမိသာပနယနေန ဝါ သုစိကတံ ပတ္တံ ပါဏိတော အဿာတိ ဩနိတ္တပတ္တပါဏိ, တံ ဩနိတ္တပတ္တပါဏိံ, ဟတ္ထေ စ ပတ္တဉ္စ ဓောဝိတွာ ဝါ ဧကမန္တေ ပတ္တံ နိက္ခိပိတွာ နိသိန္နန္တိ အတ္ထော။ **ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဋပဋ္ဋေ စာ**တိ ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဋေ စ ပဋ္ဋပဋ္ဋေ စ။ တတ္ထ ပတ္တုဏ္ဏပဒေသေ ဘတ ပတ္တုဏ္ဏာ, ကောသိယဝိသေသာတိပိ ဝဒန္တိ။ ပဋ္ဋာနိ ပန စီနပဋ္ဋာနိ။ **အာယောဂ**ါဒီသု **အာယောဂေ**တိ ပဋိအာယောဂေ, **အံသဗဒ္ဓကံ** ပတ္တတ္ထဝိကာဒီသု။ **ဘေသဇ္ဇတေလာန**န္တိ ဘေသဇ္ဇသမ္ပါကေန သာဓိတတေလာနံ။ **တုမ္ဗာနီ**တိ စမ္မမယတေလဘာဇနာနိ။ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော သဟဿဂ္ဃနကံ တေလမဒါသီတိ သမ္ဗန္ဓော။

မဟာယာဂံ ယဇိတွာတိ မဟာဒါနံ ဒတွာ။ **သပုတ္တဒါရံ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္န**န္တိ ပုတ္တဒါရေဟိ သဒ္ဓိံ ဝန္ဒိတွာ နိသိန္နံ။ **တေမာသ**န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ "တေမာသံ သောတဗ္ဗမ္ပိ အဇ္ဇေဝ သုဏိဿာမီ"တိ နိသိန္နဿ တံ အဇ္ဈာသယံ ပူရေတွာ ဒေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ ကုရုမာနော"**တိ။ **အနုဗန္ဓိတွာ**တိ အနုဂန္တွာ။

ဗုဒ္ဓါနံ အနဘိရတိပရိတဿိတာ နာမ နတ္ထီတိ အာဟ **"ယထာဇ္ဈာသယံ ယထာရုစိတံ ဝါသံ ဝသိတွာ"**တိ။ အဘိရန္တံ အဘိရတီတိ ဟိ အတ္ထတော ဧကံ။ အဘိရန္တသဒ္ဒော စာယံ အဘိရုစိပရိယာယော, န အဿာဒပရိယာယော။ အဿာဒဝသေန စ ကတ္ထစိ ဝသန္တဿ အဿာဒဝတ္ထုဝိဂမေန သိယာ တဿ တတ္ထ အနဘိရတိ, တယိဒံ ခီဏာသဝါနံ နတ္ထိ, ပဂေဝ ဗုဒ္ဓါနံ, တသ္မာ အဘိရတိဝသေန ကတ္ထစိ ဝသိတွာ တဒဘာဝတော အညတ္ထ ဂမနံ နာမ ဗုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ, ဝိနေယျဝိနယနတ္ထံ ပန ကတ္ထစိ ဝသိတွာ တသ္မိံ သိဒ္ဓေ ဝိနေယျဝိနယတ္ထမေဝ တတော အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ, အယမေတ္ထ ယထာရုစိ။ **သောရေယျာဒီနိ အနုပဂမ္မာ**တိ မဟာမဏ္ဍလစာရိကာယ ဝီထိဘူတာနိ သောရေယျနဂရာဒီနိ အနုပဂန္တွာ။ **ပယာဂပတိဋ္ဌာန**န္တိ ကမဿပိ အဓိဝစနံ တိတ္ထဿပိ။ **ဂင်္ဂံ နဒိ**န္တိ ဂင်္ဂံ နာမ နဒိံ။ **တဒဝသရီ**တိ ဧတ္ထ **တ**န္တိ ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"တေန အဝသရိ တဒဝသရီ"**တိ။

ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏကထာ နိဋ္ဌိတာ။

သမန္တပါသာဒိကာယာတိ သမန္တတော သဗ္ဗသော ပါသာဒံ ဇနေတီတိ သမန္တပါသာဒိကာ, တဿာ သမန္တပါသာဒိကာယ။ **တတြိဒံ သမန္တပါသာဒိကာယ သမန္တပါသာဒိကတ္တသ္မိ**န္တိ ဧတ္ထ **တတြာ**တိ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ, **ဣဒ**န္တိ ဝက္ခမာနကာရဏဝစနာပေက္ခံ။ တတြာယံ ယောဇနာ – ယံ ဝုတ္တံ "သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယာ"တိ, တတြ ယာ သာ သမန္တပါသာဒိကာတိ သံဝဏ္ဏနာ ဝုတ္တာ, တဿာ သမန္တပါသာဒိကာယ သံဝဏ္ဏနာယ သမန္တပါသာဒိကတ္တသ္မိံ သမန္တပါသာဒိကဘာဝေ သဗ္ဗသော ပါသာဒဇနကတ္တေ ဣဒံ ဟောတိ။ ကိံ ဟောတီတိ အာဟ **"အာစရိယပရမ္ပရတော"**တိအာဒိ။

အာစရိယပရမ္ပရတောတိ "ဥပါလိ ဒါသကော"တိအာဒိနာ (ပရိ. ၃)။ ဝုတ္တအာစရိယပရမ္ပရတော။ **နိဒါနဝတ္ထုပ္ပဘေဒဒီပနတော**တိ နိဒါနပ္ပဘေဒဒီပနတော ဝတ္ထုပ္ပဘေဒဒီပနတော စ။ တတ္ထ ဗာဟိရနိဒါနအဗ္ဘန္တရနိဒါနသိက္ခာပဒနိဒါနဒဿနဝသေန **နိဒါန**ပ္ပဘေဒဒီပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ထေရဝါဒပ္ပကာသနံ ပန **ဝတ္ထုပ္ပ**ဘေဒဒီပနံ။ **ပရသမယဝိဝဇ္ဇနတော**တိ "သကာယ ပဋိညာယ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထာ"တိအာဒီသု (ပါရာ. ၃၈၄) မိစ္ဆာပဋိပန္နာနံ ပရေသံ လဒ္ဓိနိရာကရဏတော, တတောယေဝ စ အတ္တနော သမယပတိဋ္ဌာပနေန သကသမယဝိသုဒ္ဓိတော။

ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနတောတိ ပဒသောဓနေန ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝါ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတွာ ပဒနိပ္ဖတ္တိဒဿနံ ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနံ။ **ဝိဘင်္ဂနယဘေဒဒဿနတော**တိ "တိဿော ဣတ္ထိ

ယော’’တိအာဒိပဒဘာဇနဿ အနုရူပဝသေန နယဘေဒဒဿနတော။ **သမ္ပဿတ** န္တိ ဉာဏစက္ခုနာ သမ္မာ ပဿန္တာနံ, ဥပပရိက္ခန္တာနန္တိ အတ္ထော။ **အဟာသာဒိက**န္တိ အပ္ပသာဒာဝဟံ။ **ဧတ္ထာ** တိ သမန္တပာသာဒိကာယ။ သမ္ပဿတံ ဝိညူနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တသ္မာ အယံ သံဝဏ္ဏနာ သမန္တပာသာဒိကာတွေဝ ပဝတ္တာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကဿ ကေန ဒေသိတဿ သံဝဏ္ဏနာတိ အာဟ **“ဝိနယဿာ”** တိအာဒိ။

ဣတိ သမန္တပာသာဒိကာယ ဝိနယဋ္ဌကထာယ သာရတ္ထဒီပနိယံ

ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

ပဌမော ဘာဂေါ နိဋ္ဌိတော။